

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
חמשה עשר

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ט

היכל
שלישי

מאמרי אדמו"ר הזקן

תקס"ה

כרך ב: במדבר דברים

מכ"ק אדמו"ר הזקן
הרב רבי שניאור זלמן מליאדי

(בעל התניא והשו"ע)

וצוקלה"ה נבגי"מ זי"ע

יוצא לאור בפעם הראשונה מכח"י

על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ. י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות וארבעים ואחת לבריאה

MAAMOREI ADMUR HAZOKEN
5565 VOL. II

Published and Copyrighted, 1981, by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway • Brooklyn, N. Y. 11213

Tel.: HY 3-9250-1

Printed in the U.S.A.

Library of Congress Catalog No.: A59-1948

ISBN 0-8266—5565-3 Set

0-8266—5466-5 Vol. II

נסדר בדפוס עמפייער פרעסס

ע"י צבי הירש בן דאנא ומרדכי ליב בן פינא

EMPIRE PRESS

550 EMPIRE BLVD. • BROOKLYN, N.Y. • (212) 756-1473

Printed in the U.S.A. by
Noble Offset Printers, Inc., New York, N.Y. 10003

פתח דבר

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א מדפיסים אנו בפעם הראשונה מכת"י כרך תשיעי ממאמרי כ"ק אדמו"ר הזקן — כרך-ב על במדבר דברים — מאמרים משנת תקס"ה.

המאמרים נעתקו מט' ביכלאך כת"י, א) בוך 1194 גוכתי"ק כ"ק אדמו"ר האמצעי, ב) בוך 1001, ג) בוך 581, ד) בוך 1042, ה) בוך 1030, ו) בוך 1018, ז) בוך 398, ח) בוך 1125, ט) בוך 523.

כיסוד בחרנו בהביכלאך א) הנחות מכ"ק אדמו"ר האמצעי. ב) שבהם הגהות או תיקונים בגוכתי"ק כ"ק אדמו"ר הצ"צ. המאמרים שהם בב' הכת"י הדפסנו שניהם². הערות וההגהות מכ"ק אדמו"ר הצ"צ נדפסו באותיות איטלקיות.

הכתיב (האויסלייג) בכמה מהביכלאך שונה מהרגיל, וכן הרבה מהתיבות נסמנו " וכן נדפסו כאן.

בסוף הספר הוספנו: א) ד"ה וה"י מספר בניי — מכ"ק אדמו"ר האמצעי. ב) קיצור מד"ה ואם ירחיב — מכ"ק אדמו"ר מהר"ש. ג) מראי מקומות. ד) רשימת מאמרי — תקס"ה. ה) סקירה קצרה מהכת"י (נערכו ע"י הרה"ת אלכסנדר זיסקינד ש"י פיקארסקי).

מערכת „אוצר החסידים“

ז' אדר, ה'תשמ"א. ברוקלין, נ"י.

1) כרך הראשון. הנחות הר"פ זיל"י והשני, אתהלך — לאוניא — יצאו לאור בשנת ה' תשח"י. כרך שלישי — סה"מ, תקס"ב (בשנת תשכ"ד). רביעי — סה"מ, תקס"ח (תשל"ב). חמישי — סה"מ, תקס"ו (תשל"ט). שישי — סה"מ, תקס"ז (תשמ). שביעי — תקס"ד (תשמ"א). כרך שמיני סה"מ, תקס"ה (על בראשית שמות ויקרא — תשמ"א).

2) כידוע שהיו כמה מניחים מאמרי אדמו"ר הזקן, ומהם: כ"ק אדמו"ר האמצעי, כ"ק אדמו"ר הצ"צ, מהרי"ל (אחי כ"ק אדה"ז), ר' משה (בנו של כ"ק אדה"ז), ר' פינחס רייזעס.

קובץ
שלשלת האור

שער
ארבעה עשר

היכל
שלישי

מאמרי אדמו"ר הזקן

תקס"ה

כרך ב: במדבר דברים

•

והוא ליקוט אמרים, מאמרים יקרים, מעוררים הלבבות לעבודת ה'
מפי קדוש עליון אדונינו ומורינו ורבינו הרב הגאון הגדול
החסיד והעניו אור עולם מופת הדור איש אלקים
קדוש וטהור כ"ק שם תפארתו

מוהר"ר שניאור זלמן נבג"מ

יוצא לאור בפעם הראשונה מכת"י

על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ. י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות וארבעים ואחת לבריאה

מפתח מאמרים — תקס"ה

תקעט	וה' מספר בניי
תקפט	הנה להבין . . פלג אלקים
תרב	ביאור ענין ונקבצו
תרט	להבין . . ר"א שאיל
תרט	ר"א שאיל
תרכח	וכל העם רואים
תרלז	להבין בתוספת ביאורי
תרמב	ואת ההר עשן
תרמח	וברכך ה' אלקיך
תרמח	להבין מארז"ל מזונותיו של אדם
תרנז	להבין שרשי הדברים
תרסו	בוהר . . ויקומו לפני משה
תערב	וידבר . . זאת חקת התורה
תרפ	להבין שרשי הדברים
תרצב	בוהר פתח ואמר המלאך הגואל
תרצח	[חסר בתחלתו] וכו' וכנגדי
תשה	כה אמר ה' השמים כסאי
תשטו	להבין שרשי הדברים
תשכח	וידעת היום
תשלח	להבין שרשי הדברים
תשמו	להבין מה שארז"ל בירבעם
תשמח	להבין בתוספת ביאורי
תשנט	להבין שרשי הדברים
תשסז	להבין בתוס' ביאורי
תשעו	אחרי ה' תלכו
תשפו	להבין שרשי הדברים
תשצח	שלוש ערים תבדיל

תשצח	ואם ירחיב
תתיב	להבין . . לא יקום'
תתיב	בר'מ . . לא יקום
תתכ	כי תצא'
תתלא	להבין שרשי הדברים'
תתמג	ענין קין והבלי'
תתמג	ולהבין מ'ש בליקוטי תורה
תתנב	להבין בתוספת ביאור'
תתנב	ולתוספת ביאור
תתסה	להבין . . דפנימיות אבא הוא פנימיות עתיקי'
תתסה	כי תצא למלחמה
תתעו	כי המצוה הזאת'
תתפג	להבין שרשי הדברים'
תתפה	בוהר . . סדרא קדמאה
תתצז	ולתוספת ביאור
תתקח	שובה ישראל'
תתקטז	להבין שרשי הדברים'
תתקכה	להבין בתוס' ביאור'
תתקלה	להבין שרשי הדברים'
תתקלה	להבין ביאור הדברים'
תתקנא	להבין שרשי הדברים'
תתקס	ביום השמיני עצרת'
תתקס	ביום השמיני עצרת
תתקעה	להבין בתוספת ביאור'
תתקעו	להבין . . דבמקום גודי . . מתפלל תפלה קצרה'
תתקעו	ולתוספת ביאור
תתקפ	עוטה אור כשלמה'
תתקפ	עוטה אור כשלמה
תתקפה	להבין שרשי הדברים'
תתקפה	ולהבין שרש הדברים
תתקפט	צדקת פרונונו בישראל ²
תתקפט	צדקת פרונונו בישראל

א'	אני חומה
א'ג	בראשית
א'ד	להבין שרשי הדברים ²
א'ד	להבין שרשן של הדברים

הוספה

א'כו	והי' מספר בניי ² מכ"ק אדמו"ר האמצעי
א'מט	וביאור הענין מכ"ק אדמו"ר מהר"ש ³

(3) מגוכיך כ"ק אדמו"ר מהר"ש.

מאמרי אדמו"ר הזקן

תקס"ה

והי' מספר בני ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר והי' במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי ונקבצו בני יהודה וישראל יחדיו ושמו להם ראש אחד ועלו מן הארץ כי גדול יום יזרעאל. כתיב גם העולם נתן בלבם ככל המעשה אשר נעשה כו' מבלי שימצא ראש וסוף, פי' העולם כמו שבעולם יש ד' יסודות ארמ"ע כידוע כמ"כ האדם הנה הוא נק' עולם קטן כידוע ויש בו ג"כ בחי' ד' יסודות ארמ"ע וכאשר יתקן האדם בחי' ד' יסודות ארמ"ע שלו ממילא יתקן העולם ג"כ וזהו העולם נתן בלבם כי בלב האדם יש ד' יסודות בבחי' עולם כו'. והענין הוא דהנה כתיב השמים כסאי והארץ הדום רגלי, פי' הארץ הוא בחי' מל' דאצ"י מדת מלכותו ית' שהיא בחי' התחתונה ומדרגה התחתונה שבאצ"י ע"כ נק' ארץ לפי שמדה זו היא בחי' ההתנשאות וההתפשטו' להיות מלכותו מלכות כ"ע כידוע וידוע שאין מלך בלא עם כו' ומאחר שצריך להיות בחי' נפרד שיתפשט מדת מלכותו עליו אי"א כ"א ע"י צמצום בתחלה שהוא ע"י שם אלקים המסתיר והמצמצם כמ"ש בלק"א, ולזאת מאחר שהיא רק ראש לשועלים היא בחי' התחתונה שבאלקות, וזהו מ"ש הארץ הדום רגלי מבחי' התחתונה שבבחי' רגליי' בלבד כו' וד"ל. משא"כ לגבי עצמות אלקות לא יתכן לומר בחי' ההתפשטות דמדת מלוכה כי אין מלך בלא עם דהיינו כשישי' עולמות הנפרדים כנ"ל אבל בבחי' עצמות שלמעלה ממדת המל' כמו בחי' חכמתו ית' וכיוצא לא שייך לומר שם מדת המל' ומדת ההתנשאות כי הוא לבדו ית' קודם שנברא העולם ולאחר שנבה"ע. באין שינוי כלל וכמ"ש אני הוי' לא שניתי כו' וכמאמר את חכים ולא בחכמה ידיעא כו' דלית מחשבה תפיסא ב"י כו'. אך הנה עכ"ז הגם שעיקר גמר הבריאה הי' ממדת המל' דוקא הנק' ארץ כנ"ל שרש ההתחלה היתה בחכמה וכמ"ש בחכמה יסד ארץ שהארץ היא סוף מעשה להיות בבחי' כח הפועל בנפעל ממש כנ"ל וסוף מעשה הרי עלה במחשבה תחלה שהוא החכמה כידוע, וזהו בחכמה יסד ארץ דאבא יסד ברתא כו' וכמ"ש בראשית ותרגומו בחוכמתא. ברא אלקים שם אלקים שבבחי' מל' להיות מציאת הנבראים יש מאין בגילוי ממש מבחי' הארץ העליונה שהיא היא דאולידת ועבידת פירין דוקא כמ"ש בזהר כמ"ש בכל המאמרות תוצא הארץ כו' הארץ דוקא כי מן בחי' ארץ העליונה היא בחי'

שהיא: מכאן נדפס באוה"ת במדבר ע' נח.

כשיש: בכוך 68 בבחי'.

שנבה"ע: בכוך 68 שנברא

בחכמה: בכוך 1218 ה' בחכמה.

ותרגומו בחוכמתא: באוה"ת שם ותי' בחוכ'.

כמ"ש: בכוך 68 במ"ש.

התגלות יש מאין ממש כו"י וכמ"ש במ"א וד"ל. והנה גם הגופים דכ"א נברא מן הארץ העליונה כמו שאר הנבראים וכמ"ש ויברא ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה וכמ"ש הכל הי' מן העפר כו' אך הנשמות שלהם למעלה מבחי' ארץ נמשכו' וכמ"ש ויפח באפיו נשמת חיים והענין הוא שנמשכה מבחי' הבל' דיבור העליון שלמעלה מבחי' הארץ (וכמ"ש ויאמר אלקים תוצא הארץ הרי בחי' הדיבור דויאמר אלקים מצוה לארץ העליונה שתוצא נפש חי' וכדומה וד"ל). וזהו שנאמר באדם ויהי האדם לנפש חיה ותרגומו לרוח ממלא מפני שנמשכה מבחי' דיבור העליון כו' וביחוד כללות נש"י דוקא דהם קרוים אדם וכתוב בהם נעשה אדם בצלמנו כדמותינו כו' וזהו שאמרו כל ישראל בני מלכים הם, פ"י מבחי' מל' שהוא בחי' דיבור העליון וכתוב ואתם תהיו לי ממלכת כהנים פ"י ממלכת לשון פועל יוצא כלומר שממשיכם בחי' המל' למעלה במה שהם מקבלים עליהם עומ"ש באמרים בא"י אמ"ה כו"י והוא מטעם ששרש הנשמות דישראל עלו במחשבה שהיא החכמה ומשום דאבא יסד ברתא הרי נעוץ סופן בתחלתו פ"י עולם הדבור שהוא בחי' התחתונה גורמת להיות ההתחלה והראש שבחי' חכמה וכענין סוף מעשה במחשבה תחלה וכנ"ל בענין ארץ ולכך יש ביכולת כנ"י להיות ממשיכים מלכותו ית' בבחי' הדיבור להנהיג העולמות כמ"ש ידבר עמים כי דבור הוא לשון הנהגה מצד שרשם בתחלה ונעוץ סופן בתחלתו שהוא בחי' המחשבה כמאמר ישראל עלה במח' וד"ל. והנה הטעם שנקראת ארץ יש בזה כמה פירושי' הא' מלשון רצון וכמאמר למה נק' שמה ארץ שרצתה לעשות רצון קונה כי ארץ מלשון רצון כמו ארצה דהיינו כשרוצה להיות לו רצון אומר ארצה לעתיד שיהי' לו רצון ותשוקה בדבר או בלשון הווה אני מרוצה בדבר כו' והב' לשון ריצה ומרוצה כמו בכ' ארוץ גדוד כו' והכל ענין א' הוא להיות כי התשוקה והרצון הוא כענין מרוצה שהרי היא בחי' מרוצת וכלות הנפש לאותו הדבר הנאהב והנחשק והוא ענין ההעלאה והמרוצה מלמטה למעלה וזהו מ"ש ואל אישך תשוקתך פ"י שהארץ העליונה הנ"ל היא בבחי' רצון ותשוקה כלפי מעלה שבבחי' העצמות דאצ"י וכמ"ש למען יזמרך כבוד ולא ידום כו' כמ"ש בזהר ע"פ אלקים אל דמי לך קאריי תדיר לנהורא ולא שכיך כו"י מפני שהארץ היא מקבל כל ההשפעות מלמעלה כידוע וכל מקבל

ממש כו': באוה"ת ליתא.

למעלה . . נמשכו: באוה"ת נמשכו למעלה מבחי' ארץ.

הבל: בכרך 68 ליתא.

כל ישראל: באוה"ת בני'.

עומ"ש: בכרך 68. 1218 נוסף למטה.

אמ"ה כו': באוה"ת אלקינו.

בתחלתו: בכרך 1218 כו'.

וד"ל. והנה . . אישך תשוקתך: באוה"ת ליתא.

לפי: בכרך 68 פ"י.

כמ"ש . . קארי: באוה"ת דנה"ת קארי.

לנהורא . . כו': באוה"ת ע' גט לנה"ע . . לעלמיו.

תשוקתו אל המשפיע וכמ"ש ואל אישך תשוקתך וד"ל, וזהו שלש הגה לא
 תשבענה ארץ לא שבעה מים כו"י, פי' מים הם בחי' המשכות והשפעות
 עליונות שנמשכו בארץ מבחי' אור עצמות האצ"י כמ"ש כי הוי' הוא האלקי'
 כידוע ולא שבעה מלקבל כי בחי' השביעה הוא ענין ההפסק והגבול
 ובעצמות אלקות. אין בו הפסק וגבול כלל כי אינו מחדש ההשתל"י רק
 בבחי' זיוו ואורו בלבד וכמ"ש שמש ומגן הוי' אלקים כמו שידוע בענין הודו
 על ארץ כו' ואין לזה בחי' הפסק כלל כי הארה זו נמשכה בבחי' א"ס לחדש
 בטובו עד אין קץ ותכלית כו' ולכך ארץ לא שבעה מים שלא תוכל לשבוע
 ולהגביל השפע כו"י (וגם מצד עצמות מדת הארץ להיותה ג"כ בבחי' האצ"י'
 אין בה הפסק כח כלל בערך בחי' הקבלה ולא תשבע מלקבל כו' וכמור"כ
 בנפשי האלקי' לא תשבע מלקבל גילוי אור אלקי מטעם זה ואם תשבע
 ותאמר די אין זו בחי' קבלה בגילוי אור האלקי בנפשה כי קבלת שפע אור
 אלקי מוכרח להיות בבחתי שביעה כלל מב' טעמים מצד השפע ומצד קבלת
 השפע כנ"ל והגם שהנפש מוגבלת היא אבל ההשפעה שמקבלת היא בלתי
 מוגבלת כו' וד"ל) וכן לע"ל נאמר ילכו מחיל אל חיל כו' שאין קץ לקבלת
 השפע האלקי' מחיל אל חיל יותר גבוה בעילוי אחר עילוי כו"י מפני שאין
 קץ ושיעור לרוממות ה' והתפלה הוא הדביקות בעצמותו ומהותו דוקא
 וכמ"ש לדבקה בו בו דייקא ע"כ גם בכללות נשיי ובכל או"א בפרט שנאמר
 בה ואני תפלה לאל חיי כו' הנה תשוקתה לה' בלתי מוגבלת כלל וזהו ארץ
 שרצתה לעשות רצון קונה כענין רץ לבך כו' וגם מלשון רצון וכמ"ש ואהבת
 ה' כו' לאהבה את ה' כי הוא חייך כו' והוא בחי' רצון לרצון או שכבר
 המצא בה הרצון כפי ארצה הנ"ל. אמנם הנה זהו דוקא בנשיי כמו שהן
 למעלה שהוא בחי' חלק אלוהה ממעלה כידוע ע"כ כשמתבוננת בה' אחד
 תכלה נפשה להכלל במקור חוצבה כו' אבל לאחר שירדה הנשמה ונתגשמה
 ונתלבשה בחומר גופני הגס מאד שגלקח מד' יסודות דנוגה דעשי' כו' הנה
 יש זהו המונע ומחשיך אשר מחשיך ומעלים אור האלקי ולא ימצא בה
 התשוקה והרצון הנ"ל אשר לזאת צריך להיות בחי' ההמשכה האלקי'
 מלמעלה עלי' לעורר בה הרצון והתשוקה (וזהו כענין הכרוזין שב"ק מכרות
 בכל יום כו'). וזהו פקדת הארץ ותשוקתה כו', פי' פקדת עפ"י פשוט הוא
 לשון פקידה וזכרון שנזכר עלי' לעורר בה את האהבה והתשוקה כנ"ל, וזהו

וד"ל . . וכו': באוה"ת ליתא.

אלקות: בבוך 1218 ליתא.

אינו . . ההשתל": באוה"ת התחדשות ההשתל' אינו.

השפע כו': באוה"ת ליתא.

בנפשי: בבוך 1218 גם בנפשה.

כו': בבוך 1218 כ"ז.

ה': בבוך 68 את ה'.

כפי': בבוך 68 כפי'.

זה: בבוך 68. 1218 לה.

ותשוקקיה ועוד יתפרש פקדת לשון ציווי כמו ויפקד המלך פקידים כו'. והענין הוא כי רמ"ח מ"ע נק' רמ"ח פקודין כידוע והנה המצות הם בחי' רצון העליון כידוע וידוע שהן בחי' פנימי' הרצון שלמעלה מן החכמה ונק' בזהר בשם רעוא דכל רעוין פי' מקור ושרש של כל הרצונות דהיינו מפני שכל הרצונות נולדים ומתגלים מבחי' הרצון העליון הזה לכך נק"י בשם רעדכ"ר והוא ענין פנימיות הרצון שיש בכל מצוה ומצוה להיות כי כל מצוה הרי היא רצון ה' בלתי הלבשת טעם ודעת למה תהא המצוה כך ולא תהא כך כמו ד' בתים בתפילין וח' חוטין בציצית וכדומה אלא כך הוא רצונו וכך ציוה כו' וזהו פי' פקדת לשון ציווי שכך ציוה וכאמרנו אשר קדשנו במצותיו כו' ולהיות כן יכולים הן המצות מעשיות שהאדם עושה שיעוררו את האהבה והרצון בנפש האלקי' להיות לו נפש שוקקה לה' אחד בלא טעם ודעת ג"כ וזה הרצון והתשוקה היא באדם מלמטה למעלה והטעם הוא כי הנה כתי' כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם כו' שכפי שנמשכה ההתעוררות אהבה עליונה על האדם מלמעלה למטה כן תהי' ערך התעוררות האהבה באדם מלמטה למעלה כמים הפנים כו' והנה שרש כל המצות הן מבחי' האהבה והחסד העליון כי בחי' הרצון העליון הוא בחי' רב חסד העליון כי הרצון והאהבה שרש א' להם דפי' אהבה לשון אבה שהוא הרצון כידוע לפי ששרש האהבה ברצון כו' וזהו שאמר על המצות דוקא וימינו תחבקני ופי' וימינו הוא בחי' רב חסד העליון הנק' ימין (כידוע דקו הימין הוא חח"ג כו') והוא לפי שכל המצות הן רמ"ח המשכות מבחי' חסד עליון בחי' מקיף כמו טלית ותפילין הנה ע"י מצות הטלית ממשיך אור מקיף מבחי' רב חסד כמ"ש עוטה אור כשלמה וע"י מצות תפילין ממשיך אור מקיף בהמשכות המוחין בד' הכתים וכיוצא בזה בכל המצות מעשיות כללותם הוא בחי' המשכות אור האהבה והחסד העליון והוא מפני אהבת ה' לישראל וכמ"ש אהבתי אתכם אמר ה' וכתוב אהבת עולם אהבתיך ע"כ משכתיך חסד שהוא בחי' חסד עליון שנמשך מלמעלה למטה על כללות נש"י ע"י מעשה המצות כנ"ל וד"ל. וזהו פקדת הארץ ותשוקקיה פקדת ברמ"ח מ"ע את הארץ היא כנ"י שהוא כדוגמת בחי' מל' דאצי' שנק' ארץ העליונה כנ"ל ותשוקקיה ברמ"ח החסדים לעורר בה התשוקה והרצון מלמטה למעלה מטעם כמים הפנים כו' והוא לפי שיש ביכולת רעוא דכל רעוין שבמצות להוליד רצונות כנ"ל וד"ל.

ועוד יתפרש פי' פקדת לשון פקידת עקרות כמו וה' פקד את שרה כו' דהנה בזמן הגלות כתי' רני עקרה לא ילדה כו' פי' מה שכנ"י נקראת בשם עקרה הענין הוא לפי שאור האהבה האלקי שישנה בכא"ז מישראל נמשלה בשם ולד הנולד כי בן ובת הוא אהו"ר כנודע, והנה בזמן הגלות

מפני עוצם ההסתר והצמצום בשעבוד הגליות כו' הנה אור האהבה הזאת היא מסותרת ונעלמת בלב ומוח של כאו"א בבחי' עיבור והעלם גדול כמשל הולד בהיותו בחי' עיבור במעי אמו וכשבאה ההתעוררות בתפלה אז הוא זמן הלידה של האהוי"ר שהוא ענין ההתגלות והיציאה מן ההעלם כמשל הולד שיוצא לאויר העולם, וזהו שרש ענין התפלה שזוכר בספרי הקבלה שהוא זמן לידת המוחין פי' המוחין הן אוי"ר שמכוסים ונעלמים במוחין בבחי' עיבור וכשיוצאין מן ההעלם ומתגלין בלב נק' בחי' לידת המוחין כלומר לידת אוי"ר מן המוחין נק' בשם לידת המוחין כו' וד"ל. וע"ז הקוטב הוסד כל ענין התפלה. אך פרטיות סדר התפלה מבואר בפעי"ח ודרך כלל עד ש"ע ועד בכלל הוא כמשל ט' ירחי לידה לאוי"ר שבמוחין כו' ובוידויו כמו סלח לנו כו' עד כשאומר יענך ה' ביום צרה כו' הוא בחי' חבלי לידה כו' וכמ"ש בספרי הקבלה וד"ל. וזהו רני עקרה לא ילדה פי' מה שבכל משך הגלות היתה כנ"י בחי' עקרה ולא ילדה האוי"ר שבמוחין כנ"ל לע"ל תלד ויתגלו אוי"ר מן המוחין בבחי' לידה והתגלות וכמאמר רז"ל עתידה אשה שתלד בכל יום כו' וזהו הפי' גם כאן פקדת הארץ לשון פקידת עקרות כי הנה קודם התפלה ענין הפקידה הזאת הוא ע"י המצות שנפקדת לעורר בה האהבה בלבד והוא מלשון ציווי כנ"ל וזהו ע"י מצות הטלית והתפילין שלפני התפלה ואח"כ בתפלה פקדת הארץ להיות לה בחי' לידת המוחין ממש כנ"ל וד"ל. ובכל הנ"ל יובן פי' סוף הפסוק הזה דפקדת כו' והוא מ"ש רבת תעשרינה פלג אלקים מלא מים. פי' רבת תעשרנה לארץ הנ"ל ע"י הפקידה דמצות מעשיות ברוב ההמשכות והשפעות של חסד עליון לפי ששרש כל המצות הן מן בחי' רב חסד העליון כנ"ל כמו דוגמת המים שירדין מלמעלה בשפע וברבוי גדול כו' והנה טבע המים שהן יורדין מגבוה לנמוך וכל שהתחלתן מן הגובה ביותר יותר הן יורדין ונמשכין למטה לנמוך עד שממלאים כל העמקים השפלים כו'. והנמשל יובן למעלה בהיות ששרש המצות הן הנה מבחי' ומדרגה היותר גבוה והוא בבחי' רעדכ"ר מקור כל החסדים המתפשטים למטה כידוע ע"כ כאשר הן יורדין מגבוה לנמוך בהתלבשותן ברמ"ח פקודין רמ"ח אברים כו' המה מתפשטים בבחי' ירידת המדרגה למטה מטה מאד עד שמתלבשים המצות בענינים גשמי' דדצ"ח כמו צמר דציצית וקלף דתפילין וכדומה הגם ששרשן למעלה מעלה בבחי' האצי' הן הנה בחי' אורות עליונים שירדו מבחי' רעדכ"ר הנ"ל, אך ורק מפני שהמה כטבע המים שירדין מגבוה לנמוך עד שיוכל להתמלא מהן כל העמקים השפלים כו' וד"ל. וזהו רבת תעשרנה להיות פלג אלקים מלא מים וחסדים העליוני' דרמ"ח מ"ע גם בתחתית כל המדרגות דעולם העשי' כו' וד"ל. ומה שאמר לשון פלג אלקים ולא אמר פלגי מים כו' הענין הוא לפי ששם אלקים הוא בחי' הצמצום וההסתר שמסתיר אור האלקי כידוע וע"י

המשכות המצות הוא המשכות גילוי אלקות למטה מטה גם בעניני מעשה גשמיית כניל היפך בחי' הצמצום וההסתר דשם האלקים ע"כ אמר פלג אלקים כלומר ששם אלקים המצמצם מתפלג לרובי התחלקות עד שיבטל בחי' ההסתר שעל ידו כי עיקר ההסתר והצמצום הוא מצירוף וחיבור שם האלקים אך כאשר יחלק לחלקים רבים יאיר האור גם דרך שם האלקים ולא יסתיר כללי כו'. וסיבת פלג אלקים הוא לפי שנתרבה ונתגדל מאד אור ההמשכה של חסד עליון ברובי השפע ע"י המצות מעשיות ממקור כל החסדים עד שממילא נעשה פלג אלקים עד שנתבטל בחי' הצמצום וההסתר דשם אלקים (וכמשל שפע מים רבים בתגבורת שיוכלו להעביר המסך כו' או עד"מ תגבורת כח השפע של השכל עד שיעבור גם הקרום העב כו' וכמ"ש במ"א וד"ל). וזהו את העולם נתן בלבם כו', פי' העולם הוא בחי' ד' יסודות ארמ"ע כו' וכאשר יתקן למטה ד' יסודות ארמ"ע באדם יתקן בחי' העולם העליון דד' יסודות העליונים כו', והנה ב' יסודות דמים ועפר מתבאר מכל הנ"ל שהוא ענין בחי' ארץ ומים דרמ"ח מ"ע וכמ"ש פקדת הארץ ותשוקקיה כו', ובחי' ב' היסודות העליונים מהם והוא בחי' אש ורוח הנה כמו שהמים למעלה מן העפר כניל כן בחי' הרוח למעלה מן האש כי הרי האויר זך ודק בטבעו יותר מן האש אך ורק בזאת יתרון מעלת האש. במה שטבעו לעלות למעלה ביותר ובוה הוא גדול ממדרגת האויר שהרי יכול האש לעלות למעלה מעלה ברום המעלות מה שאין האויר יכול להגיע שם כו' ולהבין כדוגמתי האש והאויר למעלה הנה מכואר למעלה דהמצות הן בחי' מים העליונים רמ"ח חסדים כו' והנה התורה הוא מבחי' הרוח שלמעלה מן המים כו' ולכך מצות ת"ת כנגד כולן כו' והטעם הוא לפי שהעוסק בתורה הנה הוא מדבר בדיבור בפה דבר ה' זו הלכה כו' ואותו הדיבור נק' רוח ממללא לפי שהקול כלול מגי' אש רוח מים כידוע אמנם הדבור באותיותי שהקול מתחבר מכמה חלקים ונעשה צירוף א' הנה הרכבה זו בחי' הרוח הוא המרכיב אותן וע"כ נאמר בחי' הדיבור בנפש המשכלת דוקא וכמ"ש ויהי האדם לנפש חיה ותרגמו לרוח ממללא כו' לפי שרוח האדם דוקא היא נפש המדברת ולא זולתה כו' ועד"ז יובן למעלה ג"כ בהיות ידוע שכל היושב ועוסק בתורה הקב"ה יושב ושונה כנגדו ממש וכמ"ש ואשים דברי בפיך כו' מפני שדבר ה' הוא ממש וא"כ שרש התורה למעלה הוא בחי' הרוח העליון שבאצ"י שלמעלה מעלה מבחי' מים העליונים כו' ולכך נאמר במשיח ונחה עליו רוח ה' וכן רוח ה' תניחנו כו' כי באתעדל"ת מבחי' רוח ממללא יבא

כלל: בכוך 68 ליתא.

המצות: באוה"ת מעשה המצות.

כו': באוה"ת והקשר (והגשר?) כו'.

אך . . . האש: באוה"ת ליתא ואולי נשמט מפני תיבות הדומות.

כדוגמה: באוה"ת זה כדוגמת זה.

מנ": באוה"ת נוסף בחי'.

באותיות: באוה"ת נוסף הוא.

ההמשכה מלמעלה ג"כ מבחי' רוח ה' ונחה עליו הרוח מלמעלה למטה כענין הקב"ה יושב ושונה כנגדו ממש כו' וכן עד"ז יש גם ברוח ההתעוררות דכתיב עד יערה עלינו רוח ממרום פי' יערה לשון עירווי מים מכלי אל כלי כו', כמ"כ יש בחי' עירווי רוחני בבחי' הרוח העליון שיערה ויומשך מלמעלה למטה לעורר את האהבה ברוח בני"א למטה כו' וד"ל. וזהו בחי' הרוח שלמעלה גם מבחי' האש שלמעלה כי הנה בחי' האש הוא בחי' אש הצמאון שכלב בתפלה כמ"ש צמאה לך נפשי כו' ואמנם הקורא בתורה לאחר הצמאון שהי' בתפלה הנה הוא במעלה ומדרגה יותר גבוה מן האש שהי' בתפלה כי הרי הוא בחי' הרוח ממללא שנק' דבר ה' כו' ושרשו למעלה הוא הנק' אויר העליון ופי' אויר אור יו"ד דהיינו הארת החכמה והשכל הנק' יו"ד כידוע משא"כ האש כו' וד"ל. וכמו שהמים הם למעלה מן העפר כנ"ל בענין ארץ לא שבעה מים כו' כן הרוח למעלה מבחי' האש אך ורק במה שמעלת האש. לעלות למעלה ביותר בזה האש גדול מן הרוח ויתבאר ענינו בסמוך בעז"ה וד"ל.

והנה כ"ז בזמן הזה שע"י אתערותא דלעילא דוקא באה למטה אתעדל"ת כי אין לכנ"י כח להתעורר מצד עצמם מפני שעבוד הגליות כו' וזהו שמבואר למעלה בענין פקדת הארץ ותשוקתיה כו"י. שע"י פקידה מלמעלה דוקא נעשה ונמשך לארץ תשוקה מלמטה למעלה כו' וזהו ע"י בחי' הרמ"ח חסדים דרמ"ח מ"ע והוא ענין המים שעל העפר וא"כ המים גבוהים מן העפר מאחר שנמשכים ויורדין מגבוה לנמוך כנ"ל אבל לע"ל הנה כתיב לרוקע הארץ על המים שהארץ יהי' למעלה מעלי המים כי בחי' התשוקה בארץ יהי' גבוה במדרגה מבחי' המים כו' וכמ"כ יהי' מדרגת האש למעלה מבחי' הרוח אעפ"י שעכשיו בחי' הרוח גבוה מן בחי' האש כנ"ל, וזהו מ"ש את העולם נתן בלבם מבלי שימצא ראש וסוף כו' שבחי' הסוף יהי' ראש והראש יהי' סוף כי בחי' העפר שעכשיו הוא סוף יהי' בחי' ראש לע"ל. וכמ"ש לרוקע הארץ על המים והמים יהי' למטה מן העפר בבחי' סוף ונמצא שלא יהי' נודע אמיתית הענין מי הוא ראש ומי הוא הסוף שהרי העפר מקבל עכשיו מן המים וכמ"ש ארץ לא שבעה מים וכנ"ל ואעפ"כ תהי' גבוה מן המים כו' וד"ל. וביאור הדברים הנה מבואר למעלה דהמצות הן בחי' המים שיורדים מגבוה לנמוך כו', אבל הנה יש בחי' העלאה מלמטה למעלה והוא בחי' אור חוזר היפך ענין המצות והוא ענין התשובה מעומקא דלבא הנק' תשובה עילאה והוא בחי' צעקה כמ"ש צעק לבם אל ה' וכן ויצעקו בני"א כו'

האש: באוה"ת טבע האש.

והנה כ"ז . . כו': באוה"ת לימא.

מעל: באוה"ת ובכוך 1218 מו.

ראש: בכרך 1218 כתר.

בחי' . . לע"ל: באוה"ת לע"ל בחי' ראש.

דהיינו מתוך המיצר והדוחק שיצר לאדם ממה שנפל בעניני עוה"ז וזוה באה הצעקה שהוא ענין ההתפעלות בלב יתר מכדי שיוכל הלב להכיל כו' ובזאת מעורר למעלה כדוגמא זו ממש דהיינו ג"כ בחי' אור גדול שאינו נגבל ונתפס תוך כלי כלל וזהו מפני שבחי' התשובה הוא למעלה מהגבלת כלי כו' והיינו שאמרו בזהרי דבע"ת ממשיכים לי' בחילא יתיר פי' בכח יתירה שאינו נגבל תוך כלי כו' וד"ל. והנה לע"ל ארז"ל אם ישראל עושין תשובה נגאלין כו' הרי דהגאולה בתשובה תליא דוקא והטעם הוא לפי שצריך להיות לע"ל התגלות אור א"ס ב"ה שלמעלה מן השתלשלות דהיינו שאינו נגבל בכלי כו' וזה א"א ע"י המצות בלבד מאחר שהן בחי' המשכות אורות בכלים דוקא כידוע ונק' רמ"ח אברים כו' וע"כ הדבר תלוי בתשובה דוקא ולא במצות לפי שהתשובה הוא בחי' האור שלמעלה מן הכלי כנ"ל וד"ל. וזהו שיהי' לע"ל הארץ למעלה מן המים כמ"ש לרוקע הארץ על המים כו' דהיינו בחי' התשובה לפי' שהיא בבחי' א"חי תהי' מעוררת למעלה במדרגה יותר גבוה מן המים דמצות כו' ומטעם הנ"ל. וכמ"כ הנה בחי' האש יהי' גבוה מן הרוח כו' להיות כי בחי' התשובה הוא ע"י האש כי הצמאון והתשוקה ברשפי אש תגדל ביותר אצל בע"ת מפני סיבת הריחוק שנתרחק כ"כ כו' והרי הצעקה באה רק מבחי' אש הצמאון כמ"ש כאיל תערוג על אפיקי מים כו' וזהו מבלי שימצא ראש וסוף שהראש נעשה סוף והסוף נעשה ראש בכלי הדי' יסודות דארמ"ע שנקי' בהם העולם כו' וד"ל.

וזהו והי' מספר בני' כחול הים אשר לא ימד ולא יספרי, ולכאורה קשה דבתחלה אמר והי' מספר כו' ואח"כ אמר לא יספר כדמקשה ורמי בגמ', אך הענין הוא דהמצות מעשיות שבהן נפקדה הארץ כמ"ש פקדת הארץ כו' וכנ"ל הן באין ונמשכין במספר דוקא שהרי הן במספר קצוב רמ"ח מ"ע וגם הנה כללות כל המצות באו במספר קצוב תר"ך, תרי"ג מצות דאורייתא וז' דרבנני ונקראי' תר"ך עמודי אור במספר תר"ך ולא יותר וזהו פי' פקדת הארץ כו' לשון פקידת מספר ומנין כמו פקוד כל זכר לגולגלותם כו' וגם מלבד מספר המצות תר"ך הנה צריכין הן עוד להתחלק ולבוא במספר יותר פרטי והוא לס' רבוא נשמות ישראל וכמ"ש לגלגלותם כו'

שאמרו בזהרי: באוה"ת שאז"ל בזה"ק.

כו' והיינו . . . כלי כו': באוה"ת הובא זה בשורה שלאח"ז אחרי התיבות נגאלין.

לע"ל: באוה"ת ע"ז.

תליא דוקא: בבז"ך 68 דוקא תליא.

לפי': באוה"ת פי'.

א"ח: בבז"ך 1218 א"ס.

בכל: באוה"ת וכן בכל.

שנקי': באוה"ת שנברא.

יספר: בבז"ך 1218 נוסף מרוב.

כו': בבז"ך 1218 בני' כו'.

וזהו . . . דרבנן: באוה"ת ליתא.

ואעפ"י שכללותם תר"ך בלבד אבל צריכין להתמשך בכאו"א מישראל בכל חד לפום שיעורא דילי' כו'. והטעם הוא לפי שעיקר ענין המצות הרי הם רק בחי' כלים מכלים שונים לאורות החסדים העליונים שנמשכו ע"י המצות בעשותם וע"כ באין במספר דוקא כי הכלי הוא בחי' הגבלה והתחלקות כידוע וע"כ כללות המצות נחלקו לרמ"ח ופרטי פרטיהו ג"כ יש להן מספר וגבול כי כל שנמשך בכלי ממילא הוא בא ונמשך לידי מספר כו' כי הכלי והמספר ענין א' הוא שהרי בחי' ההתחלקות ובחי'. ההגבלה ענין אחד הם כידוע וד"ל. אבל הנה בחי' התשובה הנ"ל מעוררת למעלה מעלה מבחי' ההתחלקות ומבחי' ההגבלה בכלים כמ"ש למעלה הטעם לפי שבחי' התשובה היא למעלה מבחי' הגבלת כלי כו' וממילא הוא למעלה מבחי' ההתחלקות במספר כנ"ל שההגבלה וההתחלקות ענין א' הוא וד"ל. וזהו והי' מספר בניי כו' שע"י המשכות המצות שבאין במספר כנ"ל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר פי' לע"ל דנגאלין ע"י התשובה דוקא שמעוררת למעלה מן בחי' המספר וא"כ יבוא ויעלה בחי' המספר דמצות למעלה מן המספר דהיינו בעצמות אור א"ס שלמעלה מן המספר וההתחלקות וכמ"ש ולתבונתו אין מספר פי' לתבונתו הוא בחי' בינה ותבונה שהוא בחי' תשובה עילאה כי בינה ליבא שרשפי אש שכלב באה דוקא ע"י בינה שכלב כמ"ש בלקי"א וד"ל.

וזהו והי' במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי, פי' במקום אשר יאמר כו' באותו המקום עצמו שנאמר להם לא עמי באותו המקום דוקא יאמר להם בני אל חי כו' והענין הוא לפי שמבואר למעלה דע"י בע"ת דמשכי לי' בחילא יתיר כו' דהיינו למעלה מהגבלת כלי כו' וא"כ הרי יהי' התגלות אור א"ס ב"ה לע"ל ע"י למטה כמו למעלה בהשוואה א' מאחר שיהי' הגילוי מבחי' שלמעלה מן ההשתלשלות כו' וקמ"י כחשיכה כאורה כו' וגם החושך והצמצום שמסתיר ומחשיך בבע"ת מצד מעשיהם הרעים לא יחשיך כלל אלא אדרבה יתהפך החושך לאור שהחושך יאיר משום דהזדונות נעשו זכיות והיינו הזדונות ממש הם עצמן יתהפכו לזכיות וא"כ באותו המקום עצמו שהי' חושך שם יאיר האור משום דקמ"י כחשיכה כאורה ולילה כיום יאיר כו'. וזהו במקום אשר יאמר לא עמי באותו המקום עצמו יגלה עליהם אור האלקי כו' ויקראו בשם בני אל חי כו' וד"ל. וכ"ז מטעם שיהי' אז לע"ל מספר בניי כחול הים אשר לא ימד כו' שיתגלה למטה מה שלמעלה מן המספר וההשתל' ואז ממילא הוא כחשיכה כאורה כו' עד מבלי ימצא ראש וסוף כנ"ל שהסוף יהי' ראשי' והוא מ"ש כחול הים והרי החול הוא למעלה מן הים כמ"ש יורדי הים באניות כו' הרי נאמר לשון ירידה מגבוה לנמוך והוא מפני שבחי' העפר יהי' גבוה מן המים ע"י בחי' התשובה וזהו לרוקע הארץ על המים וכנ"ל וד"ל.

ונקבצו בני יהודה וישראל יחדיו ושמו להם ראש אחד ועלו מן הארץ כי גדול יום יזרעאל, פי' יהודה הוא לשון הודאה כמ"ש הפעם אודה את ה' כו' והוא בחי' העלאה מלמטה למעלה. והוא בחי' העלאת מ"ן דכ"י ע"י בחי' התשובה כנ"ל וישראל הוא לי ראש כידוע הרי הוא בחי' ההמשכה מלמעלה למטה והן ב' בחי' דיחוד' ויחוד' ישראל ישר אל הוא בחי' יחודא עילא' ויהודה הוא בחי' יחוד' (דהיינו בחי' זו"ג או ת"ת ומל') ועכשיו ב' היחודים אינם שוים שזה מלמטה למעלה וזה מלמעלה למטה אבל לעיל ישתוו בהשוואה א'. וזהו ונקבצו בני יהודה וישראל יחדיו ושמו להם ראש אחד פי' ראש אחד כמאמר למהוי אחד באחד כו' שמיחודא עילאה ויחוד' יהי' רק יחוד אחד ולא ב' יחודים כו' וד"ל. וזהו כי גדול יום יזרעאל פי' נתינת טעם למה שאמר ושמו להם ראש אחד שהוא לפי כי גדול יום יזרעאל כו'. והענין של יזרעאל הוא כידוע דאור זרוע לצדיק כו' שכל המצות מאחר שנמשכים ויורדים מגבוה לנמוך כנ"ל עד שנתלבשו בענינים גשמיים בצדקה שהוא כסף דומם ועד"ז כל מצות הנעש' בדצ"ח כו' הרי הם כדוגמת הזריעה שבארץ שהארץ מכסה עליהם כו' כן מכסה ומסתיר על המצות ענין ההלבשה שלהם בעניני' גשמיים. ואמנם כמו שהזריעה מתברכת בארץ ע"י כח הצומח שבה כן בכל המצות הנזרעים במל' דאצי' שהיא כני' מתברכים בתוספת מרובה על העיקר (כענין ברכת יצחק במאה שערים כו') והיינו מ"ש זרוע צדקות מצמיח ישועות שע"י זריעת המצות שכללותם נקראו בשם צדקה כידוע וכמ"ש וצדקה תהי' לנו כו' וכמ"ש במ"א עי"ז תהי' הצמיחה ככפלי כפליים בתוספת מרובה כו' והוא הישועות והחסדי' הרבים כמ"ש כי קרובה ישועתי לבוא וצדקתי להגלות והיינו בחי' גילוי אלקות שיהי' לעיל דכתי' והי' אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהי' שבעתים כו' וד"ל. וזהו פי' יזרעאל דהיינו בחי' אל הנזרע לצדיק ח"י עלמין ע"י המצות שהן ממקור החסד דאל הוא החסד כמ"ש חסד אל כל היום כו' כידוע יהי' גדול יום זה דיזרעאל כאשר יצמח בתוספת כנ"ל. והטעם הוא לפי שאז לעיל יהי' אור הלבנה כאור החמה כנ"ל והיינו שיתהפך החושך לאור כנ"ל ע"י בחי' התשובה וא"כ יהי' מדת לילה דחושך כמו מדת היום ממש בשוה וזהו מ"ש לעת ערב יהי' אור שגם הערב דלילה יהי' אור וכמ"ש ולילה כיום יאיר משום דקמי' כחשיכה כאורה כנ"ל וזהו כי גדול יום פי' שהיום יתגדל הרבה דמה שעכשיו הוא רק י"ב שעות יהי' ככפליים דהיינו כ"ד שעות מסיבת הי"ב שעות דלילה שנהפך ליום ג"כ כו' וד"ל. (והיינו ענין ושמו להם ראש אחד כנ"ל והוא הנתינת טעם למה יהי' להם ראש אחד לפי שגדל כו' וד"ל) ועיקר הטעם הוא לפי שאשה מזרעת תחלה יולדת זכר כו', פי' מה שעכשיו נזרע אל ע"י המצות כנ"ל היינו ענין איש מזרע תחלה שהתעוררות תחלה

מלמעלה כמ"ש פקדת הארץ כו' ע"כ יולדת נקבה פי' בחי' דינין וצמצומים דנוק' והוא הסיבה שישראל סובלין צרות כו'. אבל לע"ל ע"י התשובה שהתעוררות תחלה מן כני' שהוא ענין אשה מזרעת תחלה יולדת זכר פי' כמ"ש כי זכר חסדו שרוב החסדים הוא בזכר דוקא כידוע והוא מ"ש מצמיח ישועות עד אין מספר כנ"ל. וזהו כי גדול יום שיהי' תגבורת שפע החסדים בהרחבה והתפשטות עד אין מספר. מטעם זה וד"ל.

(ביאור הדברים ע"פ והי' מספר בני' כו')

הנה להבין שרש ענין פלג אלקים כו', הנה בתיבת אלקים יש אותיות מי אלה כידוע וכמ"ש בזהר בחולחו ע"פ מי ברא אלה כו' והנה מי הוא בחי' נסתר מאחר דקיימא לשאלה מי הוא מפני שלא נודע ונגלה. למטה כו' ואלה הוא בחי' נגלה שהרי אינו אומר אלה אלא על דבר הנגלה ונראה לעין כל שיתכן שיאמר עליו אלה לנוכח כו'. וא"כ ב' תיבות הללו הם ב' ענינים הפכיים שזה נסתר וזה נגלה. ושרש הענין הוא למעלה הן הנה ב' העולמות עלמא דאתכסיא שנק' מי ועלמא דאתגלייא שנק' אלה כו', ודרך כלל הנה אותיות י"ה דשם הוי' הן חו"ב שנק' נסתרות ואותיות ו"ה הן הנגלות כו' והוא בחי' או"א שנק' נסתרות ובחי' זו"ג שנק' נגלות. והנה אימא עצמה כשמתלבשת ב"א ידוע שיש בחי' חסדים מכוסים ובחי' חסדים מגולים והחסדים המכוסים ביסוד אימא הן למעלה מהחזה דז"א ומשם ולמטה הן מתגלים כי בחזה דז"א מסתיימים בחי' יסוד אימא כידוע ולכן מהחזה דז"א ולמטה שם החסדים מגולים והיינו שב' חסדים וב' שלישי הם מגולים וב' חסדים ושלישי שהם עד החזה דז"א נשארו מכוסין ביסוד אימא כו'. וזהו שרש ענין פלג אלקים פי' אלקים הוא כשאותיות דמי עם אותיות דאלה הן בצירוף

פי': בבוך 68 ליתא.

מספר: בבוך 68 קז.

זה: בבוך 68 הנ"ל.

כו': בבוך 1218 מלי מים.

נודע ונגלה: בבוך 1218 נגלה ונודע.

כשמתלבשת . . . כו': נ"א מתלבשת ב"א ויש בחי' חסדים המכוסים ביסוד אימא ויש בחי' חסדים מגולים כי ה' חסדים הן אשר ב' חסדים דחויג ושלישי עליון דחסד דתפארת הם סתומים תוך היסוד אבא שמגיע עד החזה דז"א שם הוא מסתיים וב' שלישי החסד דתפארת וב' חסדים דנו"ה יורדין ויוצאין לחוץ מיסוד אימא מהחזה ולמטה ומקבל ז"א הארתן מגולה כמ"ש בעיז שכי' ושער האונאה.

כו': ע"כ הוגה מ"כ אדמו"ר הציצ בבוך 821.

תיבה אחת ולהיותם בצירוף א' הרי גם אותיות דאלה עדיין הן בכחי' הסתר וההעלם כמו אותיות מי ומה גם שקדמו אותיות אלה לאותיות מי בתיבת אלקים כו'. והיינו בחי' החסדי' המכוסים ביסוד אימא כידוע דבחי' אלקים עילאה הוא בינה עילאה כמ"ש בזהר תמיד והוא בחי' עלמא דאתכסיא הנ"ל אך כאשר נחלקו אותיות אלה מאותיות מי ואינם בצירוף א' אז הן נעשי' מחולקי' עלמא דאתכסיא דמי הוא בפ"ע ועלמא דאתגליא דאלה הוא בפ"ע והוא עיקר ענין ופי' פלג אלקים שתיבת אלקים מתפלג ומתחלק ואז מלא מים שנמצאו ונתגלו מי החסדים המגולי' כו' ומקום ההתחלקות הזאת הוא מהחזה דז"א ולמטה כנ"ל ששם נתחלק מי מאלה ב"ח ושליש מכוסו' וב"ח וב"ש מגולים וכו' וכנ"ל וד"ל. ואמנם כאשר הכתוב אומר שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה כו' הענין הוא דמי הוא אשר ברא אלה וזה לכאורה יפלא דאיך יתכן שמ"י הוא עולם הנסתר ברא אלה בכחי' ההתגלות יש מאין כו'. אך הענין הוא כך דמי הנסתר הוא בא לידי בחי' גילוי להיות בורא אלה כו' והיינו שמעלמא דאתכסיא שבחוי"ב ששם החסדים מכוסים כנ"ל באה השפ"ע והממשכה לידי גילוי מהחזה דז"א ולמטה להיות ב"ח וב"ש מגולים כו' והטעם הוא לפי שבהתחלקות הזאת בא גם בחי' הנסתר לידי גילוי והוא לפי שבאה סיבת ההתחלקות מטעם שפקדת הארץ ותשוקקיה כו'. פי' פקדת מבואר שהוא ענין תורה ומצות ששרשם ב"ה דחוי"ב דהיינו ע"י המשכת חכמה ומוחי' עליונים דמ"ה דאוי"א כמשי"ת בעז"ה וד"ל.

והנה להבין שרש ענין מים ועפר ואש ורוח הנ"ל, הנה ידוע דנגד ד' בחי' הללו ארמ"ע הוא בחי' ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן למעלה ובחי' מים ועפר הוא בחי' מ"ה וב"ן שבחי' שם ב"ן נק' ארץ ועפר אשר בקרקע המשכן כו' ובחי' שם מ"ה נק' מים העליונים כו' וזהו ארץ לא שבעה מים כו' שהוא בחי' יחוד מ"ה וב"ן והוא יחוד זו"נ או ת"ת ומל' כידוע ובחי' אש ורוח הוא בחי' ע"ב ס"ג שהוא בחי' אוי"א חוי"ב תרי"ן ריעין כו'. ודרך כלל הנה אש ורוח הוא בעלמא דאתכסיא די"ה ומים ועפר הוא בעלמא דאתגליא דז"ה כו' וד"ל. והנה להבין שרש ענין פקדת הארץ ותשוקקיה כו' שהוא בחי' מים העליונים שעל העפר דהיינו תומ"צ שעושי' התשוקה בארץ כנ"ל, הנה תחלה יש לבאר שרש ענין מים ועפר הנ"ל בהיות מבואר למעלה שמים ועפר הן בחי' מ"ה וב"ן והנה ידוע דמ"ה הוא המברר ב"ן והענין יובן בתומ"צ להיות ידוע דאורי"י מח"ע נפקת ועיקר ענין עסק התורה הוא רק להמשיך אוא"ס שבחכמה שבתורה כו'. והנה כל התורה היא רק הוראה והבדלה בין טמא לטהור בין כשר ופסול כמ"ש להבדיל בין החיה הנאכלת כו' וגם בענין מצות מעשיות עיקרה ההוראה שיעשו המצוה כך ולא כך כמו פסול הפיגול והנותר בקרבנות וכדומה והוא לפי שעיקר התורה הוא בחי' אור אכא וכמאמר הנ"ל מחכמה עילאה נפקת ע"כ עיקרה ההוראה וההבדלה כו' לפי שבחכמה אתברירו דוקא שעיקר בחי' הברור וההבדלה הוא עפ"י החכמה דוקא וע"כ כל התורה הוא בחי' ברורים בין מ"ע ובין בל"ת כו' ובא התחלת הברור מן

החכמה אבל בחי' סיומו הוא במדות להכשיר ולפסול לטמא ולטהר וזהו אורייתא מחכמה נפקת עד שבא הבירור לבחי' המדות כשר ופסול כו' ואורייתא הוא בחי' ז"א דנפיק מאור אבא ומקבל הבירור כו' והיינו ענין שם מ"ה שהוא המכרר כי הרי בחי' מ"ה דחכמה עילאה הוא עיקר ההוראה כנ"ל רק שבא ונמשך במדות דז"א כו' וד"ל. והנה ידוע בע"פ דבחי' נה"י דז"א מלבישים עד בחי' נה"י דא"א כי ז"א מלביש לנה"י דא"א וא"א מלבישין לנה"י דא"א ונמצא נה"י דא"א מלובשי' בנה"י דז"א כו'. וביאור הדברים כי הנה הגם דאורייתא מחכמה דא"א נפקת אבל לא היתה שם רק דרך מעביר בלבד כו' כי שרשה באמיתית הוא בבחי' הכתר עליון הנק' א"א דלכך נקראו המצות תר"ך עמודי אור להיותם בבחי' כתר כו' כידוע. והטעם הוא לפי ששרש כללות המצות הוא למעלה מן החכמה והטעם כי הלא הם בבחי' הרצון שהוא למעלה מן השכל כידוע ואחר שנקראים בשם רצון העליון כידוע הרי הם למעלה מבחי' החכמה רק שנתלבשו בחכמה כו' וכמ"ש במ"א ובחי' רצון העליון נק' בוהר בשם רעוא דכל רעוין לפי שהוא מקור לבחי' הרצונות שמתלבישים בחכמה כו' וזהו ענין בחי' נה"י דא"א שהו מלובשים עד בחי' נה"י דז"א כי הנה המצות אע"פ ששרשן בבחי' הרצון העליון הוא בחי' א"א עכ"ז נתלבשו בחכמה כנ"ל וההתלבשות הוא מבחי' נה"י דא"א בלבד כידוע ואמנם המדות כשר ופסול כו' אע"פ שמלבישים גם לחכמה כנ"ל עכ"ז יש בסוף מה שבתחלה בבחי' העלם כי נעוץ סופן בתחלתן דוקא כידוע וע"כ התלבשות נה"י דא"א בנה"י דז"א דוקא ושמה יתגלו מבחי' ההעלם והסתר שלהם בתורה כו'. וזהו שרש ענין המבואר למעלה בפסוק פקדת הארץ ותשוקקה כו' שבחי' התורה והמצות נק' רעוא דכל רעוין שמתגלים למטה דוקא בנה"י דז"א שהוא ההלכות כשר ופסול כו' ועל ידם נעשה הרצון והתשוקה גם בבחי' המל' כו' כי הוא ענין שם מ"ה שמכרר ב"ן והיינו ע"י שקדשנו במצותיו כו' וד"ל. ומה שנקראים המצות בשם מי' חסדים והוא בחי' מי' ועפר הנ"ל הנה כתיב נעשה אדם בצלמנו כו' וידוע בע"פ דבחי' אדם העליון הוא בחי' ט"ס דז"א וכשנגדלים ונעשים בבחי' פרצוף דהיינו בציוור אברים רמ"ח כו' וענין ההגדלה הוא ע"פ המבואר שם דט' פעמים ט' גימ' פ"א וג"פ פ"א נגד בחי' ע"מ דהיינו חיצון פנימי תיכון ראש תוך סוף הרי רמ"ג ובחי' ה"ח המגדילים הוא רמ"ח ואמנם עיקר ההגדלה הוא ע"י ה"ח המגדילים כאילן הגדל ע"פ המים כו' וכמ"כ בחי' רמ"ח פקודין שהן רמ"ח אברים דמלכא כידוע הנה שרש הכללי שלהם הוא בחי' מי' החסדים המגדילים כו' ואלה הן המצות ששרשם ממי' החסדים העליונים המצמיחי' ומגדילין למעלה להיות בחי' רמ"ח אברים דמלכא כמ"ש אשר יעשה אותם האדם כו' וכמאמר כאלו עשאוני כו' כמ"ש במ"א וד"ל ושרשם נמשך ממי' החסדים הסתומי' שבעלמא דאתכסיא כו' והוא ע"י שרש המשכת שם מ"ה שבחכמה ובשם מ"ה דחסדים הללו מברר בחי' ב"ן דארץ

וזהו שרש ענין מים ועפר שהוא בחי' יחוד מ"ה ובין' כנ"ל, וזהו פקדת הארץ ותשוקיה ברמ"ח חסדים כו' ושרש התגלות החסדים מפני שפלג אלקים וכנ"ל וד"ל.

ושרש ענין ארץ לא שבעה מים הנ"ל. הנה ידוע דהמל' נק' בחי' ארץ והיא לא שבעה בחי' מים העליונים דשם מ"ה הנ"ל, והטעם הוא לפי שהמל' היא תמיד בבחי' עליות וירידות להיות ידוע דהמל' היא המסתתרת תמיד בכי"ע ליתן טרף לביתה כו' כמ"ש ותקם בעוד לילה כו' וכמ"ש יונתי בחגי הסלע כו' כמ"ש במ"א. והנה להיות כי יורדת כי"כ בירידות המדרגות להחיות רוח שפלים בעלי גבול כו' הנה אז נתמעט אורה מאד מפני ריבוי הצמצומים כידוע שזהו ענין לכי ומעטי א"ע כו' להיות ראש לשועלים והוא ענין מיעוט הלבנה בכל חודש עד שלא נעשית רק כנקודה קטנה וחוזרת ומתגדלת כו' וכך חוזרת חלילה בכל חודש כו' עד שהיא תמיד מעלי' לירידה ומירידה לעלי' כו' וכמ"כ כתיב שמש ומגן ה' אלקים כו' ולמעלה ג"כ ענין המל' דנק' ארץ היא בעליות וירידות תמיד דהיינו מעליה לירידה ומירידה לעלי' להיות כי כאשר מסתתרת ויורדת בכי"ע וחוזרת ומתעלה להיות בפרצוף שלם בבחי' האצי' חוזרת ויורדת ומסתתרת בכי"ע וכן הוא תמיד וע"כ נאמר בה למען יזמרך כבוד ולא ידום כו' כבוד הוא ל"ב נתיבות חכמה שבמל' דאצי' דעליו' הואי באצי' בתמידות ולא ידום כמ"ש בווהר ע"פ אלקים אל דמי לך כו' וע"פ זה דלמען יזמרך כבודי דנהורא תתאה קארי תדיר לנהורא עילאה ולא שכיך לעלמין כו' וזהו ולא ידום אל דמי לך כו' ע"ש. פי' נהורא תתאה הוא בחי' המל' שמפני שהיא מסתתרת תמיד בכי"ע ע"כ תמיד תשוקתה לגבי נהורא עילאה ולא ידום כו' וזהו ואני תפלה כו' פי' אני הוא בחי' המל' ותמיד היא בבחי' התפלה לעלות למעלה וכמ"ש והחיות רצוא כו' והוא מטעם שהקירוב שאחרי הריחוק תשוקת הקירוב נפלאה מאד ולהיותה תמיד בריחוק כנ"ל ע"כ היא תמיד בתשוקת הקירוב כו' וד"ל (וגם מלבד טעם הירידה הנה מעוצם תשוקת המקבל אל המשפיע דקארי תדיר לנהורא ולא שכיך כו' בבחי' גבורות ורשפי אש עד שגם בבא לה השפע מן המשפיע לא יפסק ממנה התשוקה ולא תתקרב דעתה כלל בקבלה זו כו' וד"ל). וזהו ארץ לא שבעה מים פי' לא תשבע מלקבל בתמידות מפני שהיא בירידות ועליות תמיד כנ"ל וד"ל (ולטעם השני הנ"ל קאי זה הפסוק לעיל דוקא משאי"כ עכשיו דאתבסמת נוק' כידוע ונמתקו גבורותי' כו' רק לעיל בבחי' בע"ת שהוא בבחי' או"ח עד רום המעלות כמשי"ת דאז לא תשבע מים כי העפר יהי' למעלה מן המים וכמ"ש לרוקע הארץ על המים כו' אבל לטעם הא' מפני הירידות הנה לעיל לא יהי' עליות וירידות כידוע וא"כ זה הפסוק קאי דוקא בזמן הגלות כו' וד"ל).

והנה כתיב ויבא ה' אלקים את שני המאורות הגדולים כו' דבתחלת הבריאה הי' אור הלבנה כאור החמה במדרגה א' ממש והיו שניהם משתמשין בכתר א' כידוע עד שאמר ללבנה לכי ומעטי א'ע וירדה להיות ראש לשועלים כו' וכן הענין למעלה בבחי' זו"ג שמתחלה היו שוין בקומתן במדרגה א' וכתר א' לשניהן דהיינו מבחי' ת"ת דאימא שנעשה כתר א' לזו"ג כמבואר בע"ח ואח"כ ירדה המל' להיות ראש לשועלים כו' כידוע וכמ"כ לעיל כאשר יהי' עליי' המל' כתיב והי' אור הלבנה כאור החמה כו' שיהי' שוין בקומתן וכתר א' לשניהן כו' וכמו שהי' בתחלת הבריאה דכתיב שני המאורות הגדולים כו' ושניהן ישתמשו בכתר אחד כו'. וכיאר הדברים הנה ידוע דבחי' המל' נק' בשם דיבור כי דבר מלך שלטון כו' עד"מ המלך ב"ו הנה כל מלכותו תתנהג רק עפ"י הדבור שלו בלבד כאשר יצוה כך וכך ולא עפ"י מחשבתו בלבד כי הרי יוכל לחשוב כל מה שירצה ולא יתקיים כלל במדינתו מפני שאיננה מושגת כלל לעבדיו ואינו מושג רק מה שידבר בדיבור ואותו הדבור יתקיים דוקא והגם שיהי' חושב היפך הדיבור יתקיים הדיבור ולא תתקיים מחשבתו כי המלוכה תלוי' בדיבור דוקא וזהו דבר מלך שלטון שהדיבור הוא המושל והשולט ולא המחשבה והרי המורד במל' לא יתחייב מיתה כ"א כאשר מרד בדבר המלך ולא כאשר מרד במחשבת המלך כי מחשבת המלך לא ניתנה לדתי המלוכה רק הדיבור שלו בלבד כידוע וד"ל וע"כ פי' הדיבור ג"כ מענין הנהגה כמ"ש ידבר עמים כו' לפי שבחי' אותיות וכלים הם גמר הדבר והגבלתו כאותיות הכתב במכתב כו' והגם שיש אותיות במחשבה ג"כ אבל אינם בחי' כלים מגבילים בסוף וגמר הכל כי עדיין יוכלו להתחלף באותיות הדבור ולהיות הדבר היפך מהי שחשב כו' וגם מפני שאינם מושגים בהתגלות כנ"ל אשר על כן אין המל' תלוי' רק בדיבור כנ"ל וד"ל. והנה כתיב ה' בחכמה יסד ארץ וידוע שהענין הוא דאבא יסד ברתא פי' כי בחי' ארץ ובחי' הדיבור הנ"ל הכל ענין א' שהרי המלך במשפט דבריו יעמיד ארץ דהיינו בדבר מלך שלטון הוא ינהיג ויעמיד הארץ ותקרא הארץ על שמו ארץ מלכות פ' וכיוצא ואמנם הנה אין דבר המשפט הזה אלא בחכמה ודעת דוקא ולא בדבור פשוט בלא טעם ושכל כו' וזה נק' חכמה שבדבור דהיינו הארת החכמה שעל ידה יתנהג הדיבור בכל פרטי אופניו בדבר מלך שלטון להעמיד הארץ כו' וכמ"כ יובן למעלה מ"ש ה' בחכמה יסד ארץ דהיינו הארת החכמה עילאה ששופע ומאיר להנהיג בחי' דיבור העליון הנק' מל' כידוע וזהו ענין אבא יסד ברתא וכמ"ש במ"א וד"ל. והנה הארת חכמה זו ששופע בדבור בודאי היא רק כפי מה שיוכלו כלי הדיבור להכיל גילוייה עד"מ כשמסביר לזולתו איזה שכל ויפרשנה לו בדיבורו דכל מה שיוכל להביא אור ההשכלה בדיבור הרי הדיבור נעשה בחי' כלי לשכל זה וא"כ אין בדיבור זה רק הארת השכל מצומצם רק לפי

שני: בכוך 1218 את שני.

הדבר . . . מה: בכוך 68 היפך הדבר ממה.

ובחי': בכוך 1218 הוא בחי'.

ערך כלי הדיבור שיוכל שאת כו' אמנם הנה כשצריך להשפיע לו שכל יותר עמוק שלמעלה מכלי הדבור דהיינו שלא יוכל הדיבור להכילו ולא יתפרש כלל בדיבורי. גם כשירבה לו דברי הסבר כו'. הנה אז כח הדיבור מופשט מכלי הגבלתו בפה ועולה וניכלל באותו השכל העמוק ומתאחד עמו לקבל מהשכל עצמו כמו שהוא בעמקו ואז הוא בחי' עליי' הדבור מפני שנתעלה במקור השכל ואינו מקבלת מהארת צמצום השכל שמאיר בהגבלת כלי הדיבור בלבד אלא מקבל מעצמו' השכל כמו שהוא קודם התלבשותו להאיר בדבור כו' וד"ל. ויובן דוגמת דבר זה במה שמצינו במשה ע"ה שנאמר עליו שהי' כבד פה וכבד לשון כו' וזה פלאי לכאורה דאיך יתכן שלא הי' יכול משה לפרש דבר בדיבור והלא השכינה היתה מדברת מתוך גרונו של משה. כמארוז"ל וגם שהי' כבד פה בטבעו הרי מי שם פה לאדם כו' אלא בודאי הי' יכול לדבר בטוב יותר מכל האדם אך מה שנק' כבד פה זה הי' לפי מעלת ורוממות מדרגתו למעלה בשרש נשמתו בהיות ששרש נשמתו היתה מבחי' פנימיות אור אבא דאצי' כידוע שהארת חכמה זו למעלה הרבה מאותה ההארה דחכמה שיוצאת למטה ומתלבשת בדיבור וע"כ הי' כבד פה פי' שלא הי' יכול להביא שרש כח חכמתו בדיבור בפה מפני שלא יכול כלי הדיבור להכילו והי' כבד לפה. להכיל ההארה הגדולה הזאת כו', אלא הי' כח דיבורו בעילוי גדול דהיינו שנתעלה הדיבור לקבל מאור אבא עצמו ששם שרש נשמתו מתאחדת כו', וכמ"כ יובן למעלה דזהו ענין עליות המל' בהיות שכאשר בחי' דיבור העליון הנ"ל הנק' דבר מלך שלטון מתנהג רק עפ"י החכ' שנתלבשה בו כנ"ל הרי זה רק בחי' הצמצום השכל והחכמה ואז הדבור בבחי' קטנות המוחין ג"כ אבל כאשר הדיבור העליון מתעלה לקבל מאור אבא דאצי' עצמו מפני שלא יוכל כלי הדיבור דפה העליון להכילנו למטה כו' אז הוא בחי' עליית המל' מפני שמקבלת מהחכמה עצמה והיא בגדלות המוחין מאד מאד כו' וד"ל. וזהו ענין עליי' המל' להיות אור הלבנה כאור החמה ממש כו' שוין בקומתו וכתר א' לשניהן פי' מפני שתקבל גם המל' ממוחי' דאוי"א עצמם כמו שהן למעלה ולא ע"י התלבשותם בז"א כו' כנ"ל והיינו מבחי' ת"ת דאימא שנעשה כתר לז"א כמ"כ משם יהי' כתר לנוק' הוא עולם הדיבור ושניהן משתמשין בכתר א' ונק' שני מאורות הגדולים כנ"ל לפי שתקבל מאור אבא עצמו וכנ"ל בענין כבד פה וד"ל. ואמנם זה העילוי לבחי' המל' לא יהי' רק לע"ל דכתיב והי' אור הלבנה כאור החמה כו' וכמו שהי' בתחלת הבריאה משא"כ עכשיו שנתמעטה המל' וכמ"ש אלי' לכי ומעטי א"ע כו' ויש בזה המיעוט ג"כ כמה מדרגות בענין עליות וירידות המל' כו' והוא כאשר עדיין איננה מסתתרת לגמרי בכי"ע לצורך ההנהגה להיות דבר מלך שלטון כו' אזי בחי' הדיבור עדיין בשלימותו העצמי כמו בשבת שמאיר בו כל הארת אור השכל הנק' חכמה שבדבור כנ"ל וכאשר תרד ותסתתר

בבי"ע בחול הנה אז כחי' הדיבור בירידה ושפלות גדולה להיות מלך על עם כו' ויש עוד ירידה שלמטה מזה ג"כ והוא כאשר נעלם הדבור ונשתתק וכמ"ש נאלמתי דומיה כו' וכן כרחל לפני גוזזיה נאלמה כו' וזה בזמן הגלות שיורדת המל' בהתלבשות בלבוש שק דהיינו בע' שרים להחיותם כו' שזה מפני כחי' מוחין הקטנות בתכלית וה"ז כמשל האלם שאין הארת השכל מאיר כלל בנפשו כו' לכך אין לו דיבור וכך כבי' נסתלקו המוחין למעלה בבחי' שינה עד שאין בחי' דיבור כלל והוא ענין אותיות אלם מאלקים דקטנות כו' כמ"ש בע"ה עד שלא בא לבחי' דיבור כלל כו' והוא תכלית הירידה ובחי' כבד פה הנ"ל הגם שדומה לאלם הנה אין זה מפני הקטנות אלא אדרבה מפני בחי' הגדלות של המוחין עד שאינו יכול להתמצם ולהתלבש בדיבור כלל א"כ הרי הוא בתכלית העילוי היפך בחי' אלם שהוא מפני שאינו יכול לדבר מחמת קטנות השכל כו' והגם ששניהם שוין שזה אינו יכול לדבר וזה אינו יכול אבל זה אינו יכול מפני שאינו יכול להתמצם כו' וזה אינו יכול מפני הקטנות כו' וא"כ הן ב' הפכיים שזה בתכלית העילוי וזה בתכלית הירידה וד"ל (ואמנם ארז"ל מי כמוך באלים ה' כו' אין כמוך באלמים כו' ואדרבה הן הן גבורותיו שגוים מרקדין בהיכלו והוא שותק כו' פי' שגם בזמן הגלות שהמל' בתכלית הירידה כנ"ל היינו לפי שהוא בבחי' הסתלקו' המוחין כנ"ל אמנם אין הסתלקות זו הכרחית מצד עצמו רק שרצונו להסתלק בעצמותו וכמאמר בגלותא קודב"ה אסתלק לעילא לעילא כו' והרי ידוע שהעילוי של המוחין עולים למעלה מעלה ברום המעלות בזמן השינה דוקא כו' וא"כ בזמן הגלות אין כמוך באלמים ששתיקה זו מעלה את המוחי' שבדבור לרום המעלות יותר מכמו שעלתה הדיבור באור אבא עצמו כו'. ונמצא תכלית הירידה הזאת שאמר נאלמתי דומיה הביא לתכלית העילוי לע"ל יותר מבחי' שוין בקומתו הנ"ל וזה יהי' באלף הו' שלאחר התחי"ו כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. והיינו הטעם שאמרו הן הן גבורותיו כו' פי' מפני שהיא הגותנת דלפי שהשתיקה גורמת תכלית העילוי כנ"ל ע"כ אין תופס מקום כלל כל ההשתלשלו' עד שגם הגוים מרקדין בהיכלו והוא שותק וכענין השממית שאינה תופסת מקום כו' וכמ"ש במ"א. וזהו אין כמוך באלמים גם בבחי' הקטנות דאלם אין כמוך בעילוי אחר עילוי עד אין קץ כו' והוא לפי שאור א"ס למעלה עד אין קץ כו' וכמ"ש במ"א וד"ל).

וזהו ענין ארץ לא שבעה מים כו' שהוא בחי' עליות המל' כנ"ל שכ"ז עכשיו בזמן הגלות אבל לע"ל שיהי' אור הלבנה כאור החמה בחי' שוין בקומתו לא תצטרך לעליות כלל וד"ל. אך הנה יש להבין עדיין הטעם שתצטרך המל' לבחי' הפקידה מלמעלה כמ"ש פקדת הארץ כו' ולמה לא תעלה מעצמה כו'. אך הענין הוא לפי שאין לה כח לעלות מצד עצמה לפי שירדה מאד בתכלית הירידה כבי"ע כנ"ל ושרש טעם הדברים הוא לפי שעדיין לא נתברר בחי' המל' שהוא שם ב"ן שבבי"ע ומפני זה לא תוכל לעלות ויובן הדבר עפ"י דוגמא למטה בנפש האדם דהנה אנו רואים שנפש

האדם מתגשמת מאד ע"י האכילה לפי שהמאכל מגשם את הנפש מאד מפני שעדיין לא נתברר בירורי נוגה וידוע דהמאכל דמנוגה דעשי' הוא שנפל בשבה"כ מז' מלכים שמתו כו' ויש זמן מועד לגמור הבירורים דרפ"ח ניצוצים לגמרי והוא לע"ל דכתיב ואת רוח הטומאה אעביר כו' (ואו יהי' ג"כ ב' מדרגות הא' שיהי' אכילת מאכל מבורר כמו בהמות בהררי אלף ולויתן וכיוצא והב' לאחר התחייה שהוא העוה"ב שאין בו אכילה ושתייה כלל כו' וד"ל) אבל עכשיו הרי עדיין לא גמר הכירור שלהם והגם שימצא צדיק גמור בדור שיוכל לברר ולהפך חשוכא לנהורא כו' מן הקצה לקצה עד שיבורר הרע שבנוגה לגמרי בתכלית הבירור כמו שעתידי להיות תכלית הבירור ממנו לע"ל עכ"ז כיון שעדיין אין זמנו להתברר בהכרח שישאר הרע בגסותו למטה עדיין וע"כ המאכל קצת מגשם גם למי שהוא צדיק גמור ואוכל רק לשבוע נפשו שהוא השכינה שנק' נפשו כו' וידוע בטוב כונת האכילה לייחד יחודים עליונים כמבואר בכוונת האריז"ל והמופת לזה דמי לנו גדול בכל דור ממש רבע"ה ונאמר עליו כשעלה בהר סיני ארבעים יום לחם לא אכל כו' ובאמת יפלא מאד למה לא אכל לחם והלא בודאי הי' יודע בטוב מאד ענין כוונת היחודים באכילה כו' עד שהי' בודאי באופן שלא הי' שום הסתר וצמצום מצד מאכלו בגופו ונפשו כו' אלא הטעם הוא לפי שעדיין לא הגיע זמן המאכלים אז להתברר מאחר שהמאכל נפל בשבה"כ בנוגה ועדיין לא הגיע אז זמן הנוגה להתברר עד עת קץ דהיינו לע"ל דכתי' ואת רוח הטומאה אעביר כו' ומפני שהמאכל אז לא הגיע זמנו להתברר אעפ"י שהי' מתברר בגופו של משה בתכלית הבירור כמו שיהי' מבורר לע"ל ממש עכ"ז לא הי' מועיל זה הבירור מפני שעדיין אין זמנו להתברר כו' וד"ל. ועוד יותר יש להפלא שהרי הלחם שהי' אוכל משה בהר סיני הי' לחם מן השמים שהוא המן שנאמר בו לחם אבירים אכל איש ואריז"ל לחם שמלאכי השרת ניזונין בו כו' והוא הי' ענין מזונא דחכמתא דלעילא רק שירד האור העליון דאצי' ונתגשם כו' וכמ"ש בזוהר עכ"ז נאמר במשה לחם לא אכל כו'. אך הענין הוא לפי שהי' צריך משה לקבל התורה שבבחי' האצי' והוא בחי' פנימי' חכמתו ית' שגנוז בסודות ופנימיות התורה כו' אשר לזה האור הגנוז ונעלה מאד הי' גם הלחם שמלאכי השרת אוכלין שהוא המן ג"כ מגשם את גופו ונפשו במקצת והי' מונע לו לקבל האור בשלימות ההארה האלקי' כו' והטעם הוא לפי שהמן הגם שהי' לחם מן השמים דהיינו מבחי' אורות עליוני' דא"א כו' אך מאחר שירד האור ונתגשם עד שהי' ניזונין בו מלאכי השרת וידוע דשרש בחי' מלאכי השרת הן בחיצוניות עולם הבריאה וידוע דבי"ע בחיצוניות הכלים הן הנה מעורבים טו"ר מעה"ד טו"ר כו' ולפי שנפלו רפ"ח ניצוצים מעולם התהו כו' ונפלו וירדו לעולם הבריאה כו' ומאחר שבי"ע ג"כ מהשכירה דרפ"ח כו' ע"כ הי' גם המן שניזונין בו מלאכי השרת. מאותן האורות שנפלו למטה בבחי' שבירת הכלים כו' וא"כ הי' המן

ג"כ מגשם לגופו של משה כשעמד בהר סיני לקבל התורה שבבחי' פנימיות האצ"י והוא מטעם שעדיין לא הגיע. זמן הרפ"ח ניצוצים להתברר אז כנ"ל ועוד דלגבי בחי' פנימיות התורה שהי' משה צריך לקבל הי' גם המן שמלאכי השרת דבריאה אוכלים כמו גשם המאכל לגבי נפש האדם האוכלת בזה העולם כו' שהרי ידוע שאמרו המלאכים תנה הודך על השמים כו' דהיינו שבקשו קבלת התורה דאצ"י ולא ניתנה להם לפי שהיא למעלה הרבה ממדריגתם כו' וד"ל. ועיקר הטעם הוא לפי שלא הי' זמן הבריור אז עדיין מפני שכך רצה המאציל שהי' עדיין בחי' ירידות העולמות ולא יהי' להם עליי' עדיין עד עת קץ כנ"ל וא"כ הגם שמצד משה לא הי' מניעה כלל וכלל לתכלית הבריור ומכש"כ במאכל ומזון המין שהי' בנקל להתברר עצהיו"ט עכ"ז מפני שהי' אז זמן הירידה לעולמות הי' מונע ומחשיך האור דתורה דאצ"י גם בגופו של משה כו' וד"ל. ובכ"ז יובן הטעם מה שתצטרך המל' לבחי' הפקידה מלמעלה כמ"ש פקדת הארץ ותשוקקיה כו' ולא תעלה מעצמה כו', כי הנה כמו דוגמת גשם המאכל לנפש האדם גם לצדיק גמור כנ"ל מטעם הנ"ל, כמ"כ לכללות נשיי בשרשם למעלה בבחי' המל' דנקראת נפש כללית לכל העולמות כמ"ש נשבע ה' בנפשו כו' וכידוע הנה כל ההיכלות ועולמות דבחי' נוגה שנאחזי' ויונקים ממנה שהוא נמשך מרפ"ח ניצוצים שנפלו בשם ב"ן דהיינו בחי' המל' כידוע הן הנה המונעים ומעכבים עליי' המל' מצד עצמה כו' אלא צריך שיבא לה הסיוע והעזר מלמעלה משם מ"ה כו' כמ"ש פקדת ארץ כו' והטעם הוא דהגם שיש בכח שם ב"ן עצמו לברר בירורי נוגה כידוע אבל מפני שלא הגיע זמנם עדיין להתברר עד עת קץ דהיינו לע"ל דכתי' ואת רוח הטומאה אעביר כו' וכנ"ל וד"ל.

והנה בחי' הסיוע והעזר מלמעלה משם מ"ה לב"ן ע"י המצות מעשיות ומקור החסדים כנ"ל הוא יורד ומשתלשל לפי ערך הכלים שבשם ב"ן לכל חד לפום שיעורא דילי' כו'. משאי"כ לע"ל כתיב והי' מספר בניי כחול הים אשר לא ימד ולא יספר כו' למעלה מבחי' המספר וההתחלקות כו' וזהו ענין כחול הים כמ"ש לרוקע הארץ על המים שהארץ דב"ן יהי' גבוה משם מ"ה כו' וכמ"ש את העולם נתן בלבם מבלי שימצא ראש וסוף כו' וכנ"ל. ולהבין ביאור כל זה יש להקדים תחלה להבין שרש ענין ונקבצו בני יהודה וישראל יחדיו ושמו להם ראש אחד כו'. הנה פי' יהודה הוא בחי' עולם הדיבור העליון לפי שלשון יהודה הוא ענין ההודאה כמ"ש לאה הפעם אודה את ה' כו'. והנה ענין ההודאה הוא מלמטה למעלה דוקא כידוע בפי' המאמר דאיהוי ואיהי בהוד לפי שבחי' ההודאה שהוא בחי' ההוד' הוא בבחי' עלי' מלמטה למעלה מן המקבל העלול אל העילה המשפיע כו' וכמ"ש במ"א. וע"כ איהי בהוד דוקא דהיינו בבחי' המל' דוקא להיותה עולה מלמטה למעלה והוא ענין עליית בחי' הדיבור העליון למעלה באצ"י וכמ"ש למען

יזמך כבוד ולא ידום פי' יזמך בתמידות יזמר וירנן בחי' כבוד העליון
 שהוא בחי' עולם הדיבור שהוא ל"ב נתיבות חכמה שבדבור הנק' כבוד תתאה
 בזוהר כידוע בענין אלקים אל דמי לך דנהורא תתאה קארי תדיר לנהורא
 עילאה כו' כנ"ל. וזהו מה שנאמר ביהודה ויגש אליו יהודה פי' שגש
 ונתעלה בחי' יהודה שהוא עולם הדיבור לגבי בחי' יוסף שהוא צדיק חי
 עלמין בחי' יסוד ז"א כו' וכמ"ש במ"א ולזה הטעם אנו מוצאים בדי' שנכתב
 תיבת יהודה בסגול תחת הדליית ובחולם על הוי"ו להורות ענין הנ"ל לפי
 שתמיד יזמך כבוד ולא ידום כנ"ל וע"כ נאמר ונקרא יהוה בסגול וחולם
 שהוא ענין הווה דהיינו שתמיד יהוה. והענין שתמיד הוא בבחי' ההודאה
 מלמטה למעלה כנ"ל וד"ל, ופי' ישראל ידוע שהוא בחי' ז"א דאצי' שהוא
 יש"ר א"ל ואותיות לי ראש כו' שהמוחי' דאבא שנק' אל נמשכים בו והיו לו
 לראש וזהו לי ראש וגם נק' ישראל כו' כידוע. ואמנם הנה ידוע ג"כ
 שישראל ויהודה הן הנה ב' ענינים הפכיים שיהודה הוא מל' דאצי' בחי'
 מקבל הרי הוא בבחי' ההוד שהוא מלמטה למעלה כנ"ל ובחי' ישראל שהוא
 בחי' ז"א שהוא המשפיע הרי הוא בבחי' ההמשכה מלמעלה למטה ולכך נק'
 ישראל כו' וכידוע וכמ"ש ויגש אליו יהודה שנגש ונתעלה המל' לגבי ז"א כו'
 ומתחברים יחדיו וכמ"ש בזוהר ע"פ הנהי' המלכים נועדו כו' ומאחר שהן ב'
 הפכיים שזה בחי' אור יש"ר וזה בחי' אור חוור איך יתייחדו יחד כו' ועוד
 יותר יפלא שהרי ידוע דבחי' ז"א הוא ענין יחודא עילאה ויחוי' וידוע הוא
 דבחי' יחוי' ויחוי' המה ב' הפכיים ממש שהרי ידוע דבחי' יחוי' היז
 כדוגמת השמש עם זיוו ואורו שאור וזיו השמש בטל במאור עצמו ונמצא
 השמש בחי' יש נק' והזיו בחי' אין נקרא כי הרי הזיו כאין וכלא חשיב לגבי
 מאור השמש עצמו והמאור השמש הוא בחי' יש אמיתי וכמו"כ למעלה בבחי'
 ז"א דאצי' שנק' שמש כמ"ש כי שמש ומגן הוי' כו' וכידוע הרי בחי' היש
 האמיתי הוא למעלה במדות דאצי' וההשפעה הנמשכת מהם למטה נק' בשם
 אין משום דכלא חשיב כביטול זיו השמש בשמש עצמו כו' וזהו בבחי' יחוי'
 דז"א אבל בבחי' יחוי' דמל' נהפוך הוא ממש שהרי ידוע דבחי' המל' הוא
 ענין כח הפועל בנפעל וידוע שכח האלקי הוא המהווה מאין ליש כל
 הנבראי' והיינו שהכח אלקי נק' בחי' אין והנבראים המתהווים נקראים בחי'
 יש מאחר שהן מתהווים בבחי' יש מאין כידוע וא"כ בחי' יחוי' עם בחי'
 יחוי' הם ב' הפכיים ממש ואינם שוים כלל שזה נק' יש וזה נק' אין וגם זה
 מהווה למציאת אין וזה מהווה למציאת יש דוקא כו' וד"ל וזהו כי לא
 מחשבותי מחשבותיכם פי' כי לא מחשבותי שבבחי' יחוי' דז"א מחשבותיכם
 בבחי' יחוי' דמל' שהוא מחשבה תתאה אצלו דהיינו להיות ראש לשועלים
 כו' וכנ"ל וזהו שהן ב' הפכיים כו' וד"ל. אך הנה כדי לתרץ כל הנ"ל לזה
 הוא אומר ושמו להם ראש אחד כי פי' שיקבצו בני יהודה וישראל היינו
 שיתחברו יחד בחי' יהודה שהוא בחי' המל' כנ"ל עם בחי' ישראל שהוא בחי'

ז"א כנ"ל ויתקבצו להיות לאחדים ממש כו', והענין הוא שיתחברו ויתדבקו בחי' מ"ן דנוק' עם בחי' מ"ד דדכורא ויטייחדו בתכלית היחוד כו' עד שלא יחשבו בב' דברים נפרדים רק למהות ומציאת א' ויקבלו ממקור א' בשוה דהיינו שיהיו זו"נ שוין בקומתן כו' וד"ל ומה שהיו תחלה ב' הפכים כנ"ל יהיו מתאחדים ויהיו באופן ומדרגה א' לשניהם דהיינו שיהי' למטה ביחוי'ת כמו שהוא ביחודא עילאה כו' כי עתה שהמל' בחי' מקבל מז"א בהכרח שיתהפך המדרגה במל' להיות מאין ליש כו'. אבל כשהמל' לא תקבל מז"א הרי גם המל' תהי' בבחי' יש כמו בשמש כי מאור דירח יהי' כמאור דשמש בבחי' משפיע ולא בבחי' מקבל כמו שהירח עכשיו כו', וזהו והי' אור הלבנה כאור החמה כו' וד"ל. וזהו מ"ש ביום ההוא יהי' ה' אחד ושמו אחד פי' הוי' אחד הוא יחודא עילאה ושמו אחד הוא בחי' יחוי'ת ועכשיו הן הנה כלולים עי"ד. אותיות דשם הוי' די"ה דשם הוי' הוא בחי' יחודא עילאה וו"ה ביחוי'ת. והטעם הוא לפי שהשפעה זו שבאה במל' שהיא ה' האחרונה כידוע הנה היא באה מלמעלה משם. י"ה דז"א כו' בדרך ירידה והמשכה מגבוה לנמוך כ"י כטבע המים שיורדין מגבוה לנמוך דוקא וכמ"כ בחי' המי"ד דז"א נמשכו מלמעלה למטה במל' מגבוה לנמוך דרך השתלשלו' מעילה לעילה כו'. וזהו בחי' אות הוי"ו שבשם הוי' שהוא ענין הורדת השפע וההמשכה מלמעלה למטה מטה כצורת הוי"ו שמורה אופן זה שהרי ראשה עב כמין יו"ד והולכת ומתקצרת בהמשכתה למטה כו' דהיינו מפני שמקבלת המל' מי"ה שהן מוחין דז"א ע"י אות הוי"ו דוקא אבל לע"ל שיהי' זו"נ שוין בקומתן כנ"ל הנה אז יהי' גם במל' אותיות י"ה כמו בז"א ולא אותיות ו"ה מאחר שלא תקבל שפעה מז"א אלא תקבל מאותו המקור שז"א מקבל והוא מאו"א עצמן כו'. וזהו ביום ההוא יהי' פי' אותיות דשם הוי' לא יהי' באותיות דעכשיו בו"ה אלא יהי' אותיות שלו ב"פ י"ה וזהו יהיה כו' כי הוי' אחד ושמו אחד יהי' במדרגה אחת ע"כ יהי' גם במל' למטה אותיות י"ה כמו שלמעלה בז"א הוא באותיות. ויהיו למטה ולמעלה. בהשוואה א' ממש וד"ל. וזהו ונקבצו בני יהודה וישראל ושמו להם ראש אחד פי' למהוי אחד באחד כו' מפני שיהי' לשניהם ראש אחד שהוא בחי' ת"ת דאימא שיהי' כתר לשניהן בשוה כידוע וד"ל. וזהו והי' במקום אשר יאמר להם לא עמי כו' פי' לפי שאמר לקמן בפסוק הסמוך לזה ועלו מן הארץ והענין הוא שאז כשיהי' להם ראש אחד כנ"ל יעלו כל הרפ"ח ניצוצות מן הארץ שהוא שם ב"ן כי אז זמן תכלית הבריור לאתהפכא חשוכא לנהורא כו' כידוע. וזהו שאמר והי' במקום אשר יאמר כו' פי' באותו

עי"ד: בבוך 68 בד'.

ביחוי'ת: בבוך 1218 בחי' יחוי'ת.

משם: בבוך 68 נוסף מה.

כ"י: בבוך 68 ליחא.

לעילה כו': בבוך 1218 לעלול.

באותיות: בבוך 68. 1218 נוסף י"ה.

למטה ולמעלה: בבוך 821 למעלה ולמטה.

המקום עצמו כו' כי הנה מבואר למעלה שיהי' למעלה ולמטה בהשוואה א' ממש כו' וא"כ יהי' למטה בחי' גילוי אלקות כמו למעלה ממש עד שגם בכחי' העשי' למטה שרובו רע יהי' הגילוי כמו למעלה מאחר שהזדונות עצמו נעשו זכיות ממש וכמעשה דראב"ד כו' וד"ל. וזהו שארז"ל שעתידין צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש כו' שעכשיו הרי המלאכים אומרים קדוש לפני השכינה היותה למעלה ולא למטה אבל כאשר יהי' גילוי שכינה בצדיקים כמו שהוא הגילוי למעלה ממש ע"כ יאמרו קדוש לפני הצדיקי' כו' ולא כמו עכשיו שיש בחי' עליות וכמו בשבת שהוא ענין עליות העולמות והוא לפי שיש בחי' מעלה ומטה עכשיו ע"כ יתכן לומר בחי' העלי' שהוא העלי' מלמטה למעלה אבל כשלמטה הוא ממש כמו שהוא למעלה למה תצטרך העלי' למעלה וכ"ז משום דיהי' ה' אחד ושמו אחד ג"כ בהשוואה א' כנ"ל ע"כ גם למטה מטה יהי' כמו למעלה מעלה עד שנאמר כחשיכה כאורה חושך ואור שוין ממש כו' וזהו במקום באותו המקום עצמו שהי' להם חושך ולא אור ונק' לא עמי כו' שם יהי' בחי' הגילוי כמו למעלה ויקראו בני אל חי כו' משום דאתהפכא חשוכא לנהורא והזדונות עצמן נעשו זכיות כו' וכנ"ל וד"ל.

כי גדול יום יזרעאל פי' כמ"ש ויהי ערב ויהי בקר יום אחד שהענין הוא דמזן הערב ומן הבוקר נעשה יום אחד שלם ולא שיהי' הערב בפ"ע והבקר בפ"ע אלא גם הערב יהי' בוקר ויתאחדו יחד ויהי' יום גדול מכ"ד שעות וכמ"ש ולעת ערב יהי' אור שגם הערב יהי' אור כנ"ל. ושרש הדברים הוא שבחי' שם ב"ן נקרא ערב כידוע שהוא מדת לילה דמל' ובקר הוא בחי' חסדים דשם מ"ה כמ"ש חסד אל כל היום ובליילה שולטת בחי' הגבורות דב"ן. כידוע וכאשר יתהפך חושך לאור למטה הנה גם למעלה יתמתקו הגבורות דב"ן ונעשי' כמו אור החסדים דמ"ה מפני שיתחברו מ"ה וב"ן יחד והיו לאחדים ממש והיינו ויהי ערב ויהי בקר יום אחד שהי' מחיבור מ"ה וב"ן יום אחד והוא עפ"י הנ"ל בענין ושמו להם ראש אחד שיהי' כתר א' לשניהן כו'. וזהו הנתינת טעם כי גדול יום יזרעאל כי יעשה יום גדול מפני חיבור מ"ה וב"ן יחדיו כו' וד"ל. ושרש ענין יזרעאל שהוא ענין זרוע צדקות כו' הנה ידוע דהמצות נק' צדקה בכלל וכמ"ש אשר את בניו לעשות צדקה כו' והוא ע"ש שכללותם הוא בחי' אור זרוע מלמעלה למטה כמו זריעת המשכת מוחין עליונים ע"י התפילין והמשכות מבחי' שערות הציצית כו'. והנה באמת הציצית שהן של צמר גשמי והתפילין דקלף. גשמי כו' הרי המה בחי' לבושים גשמי' מאד לאורות האלקיי' הזרוע בהם וה"ז כמשל זריעת הגרעין בארץ שעפר הארץ מכסה עליהם אבל אם לא כיסוי זה דעפר על הזריעה לא היתה הזריעה מתברכת כ"כ בכפלי כפלים ע"י כח הצומח כו'

והוא מפני שאין הברכה מצוייה אלא בדבר הסמוי מן העין כו'. כמ"כ הנמשל יובן למעלה דזריעת אורות העליונים לפי שמלובשים במעשה המצות כענינים גשמיים דוקא זאת היא הסיבה לברכת ה' שיתברכו ויעשו פירות הרבה בכפלי כפלים כשעתידין להתגלות מן הלבושים ההם לע"ל דכתיב ולא ינף עוד מוריך כו' ואז נאמר כי קרובה ישועתי לבא וצדקתי שהן כללות המצות להגלות כו'. וזהו כי גדול יום יזרעאל פי' יזרעאל מה שנזרע אל דמצות גדול יהי' יום צמיחתו והתגלותו כאשר לעת ערב יהי' אור כנ"ל וד"ל. והוא לפי שעלו מן הארץ כל רפ"ח ניצוצים שנפלו בשם ב"ן הנק' ארץ ואתהפכא חשוכא לנהורא ונעשה עי"ז חיבור מ"ה וב"ן כנ"ל וד"ל.

ובכל הנ"ל יובן שרש ענין והי' מספר בניי כחול הים אשר לא ימד כו'. דהנה ע"י הסיוע והעזר הבא מלמעלה במעשה המצות כמ"ש פקדת הארץ ותשוקקיה כו' הנה הוא בא ונמשך למטה בבחי' המספר שהן תר"ך כו' לפי ששרש התורה נמשכה ע"י בחי' הגבורות כמ"ש מימינו אש דת למו אש שחורה ע"ג אש לבנה כו'. והענין הוא שעיקר התורה הוא להבדיל ולהורות בין הטמא לטהור כו' והוא לצמצם הדבר ולדקדק שיעשה כך ולא כך וזה יכשר וזה לא יכשר כו' כי כל המצות הן ענין הדקדוקים והצמצומים וזה נמשך מלמעלה ע"י בחי' קו המדה כו' ואין זה אלא מבחי' הגבורות המצמצמי' כידוע. והנה ידוע שטבע הגבורות לחלק לחלקים רבים כמו שטבע האש לפרר הדיבוק כו' וע"כ עיקר ריבוי השפע בחלקים הרבים באה דוקא מבחי' הגבורות כענין גבורות גשמים וכמ"ש במ"א ע"פ וארבה את זרעו כו' דיצחק להיותו מבחי' גבורות הוא בגימ' ארבה שהוא רבוי ההתחלקות כו'. וזהו הטעם שהתורה והמצות באו לבחי' המספר שהוא ההתחלקות לחלקים רבים ודרך כלל נחלקו לג' קוין חח"ג מימין כו' ועיקר גילוי ההתחלקות הוא בבחי' יסוד אימא שמשם מתגלים הקוין כידוע, אבל בחסדים המכוסים באו"א עדיין אין גילוי לבחי' ההתחלקות דג' קוין כו' וזהו לתבונתו אין מספר פי' תבונתו הוא מל' דתבונה שעדיין מכוסה בחסדים המכוסים דאימא אשר שם עדיין קרוב אל בחי' שלמעלה מן המספר והוא מפני שסתום ונעלם עדיין האור בעצמות המאציל כו' (ולכך לא יחפוץ כסיל העליון בתבונה כ"א בהתגלות כו' וכמ"ש במ"א) ונק' עלמין סתימין באד"ר וד"ל. וזהו והי' מספר בניי כו', פי' בחי' המספר דמצות שבאין בהתגלות רמ"ח אברים דהיינו מבחי' ג' קוין שנמשכים מבחי' החסדים המגולים כו' כחול הים אשר לא ימד ולא יספר פי' מפני שיתעלה בחי' המספר למעלה מן המספר והוא בעצמות המאציל שלמעלה עדיין מבחי' ההתחלקות בתר"ך עמודי אור שבתורה לדקדק ולצמצם כו'. וזהו כחול הים לפי שיהי' הארץ גבוה מן הים כמ"ש לרוקע הארץ על המים כנ"ל והיינו מטעם בחי' התשובה שתגיע למעלה מן המספר דמצות כנ"ל. וזהו ענין אשה מזרעת תחלה יולדת זכר כו'. פי' איש מזרע תחלה יולדת נקבה הענין הוא כידוע שבכל יום ההתעוררות באה למטה מבחי' הכרוזים העליונים כנו' בזהר שבחי' כרוזים

יש באצ"י בכל יום והן אשר נמשכו מ"ג מדה"ר דא"א מפני התעוררות רחמים רבים על ההשתלשלו' כו' וזהו עד יערה עלינו רוח ממרום פי' ממרום הוא מ"ג מדה"ר דא"א כו' משם יערה רוח ההתעוררות לעורר בנשמות ומלאכים התשוקה כו' וזהו פקדת הארץ כו'. והנה בדרז"ל נק' בחי' כרוזין הללו בשם בת קול כמאמרם ז"ל בת קול בכל יום יוצאת ומכרזת ואומרת אוי לו כו' ובמעשה דר' יוסי אומרת אוי לבנים שגלו כו'. והענין הוא דאיש מזריע תחלה היינו בחי' הרוחות עליונים הנק' כרוזין שזרועים מלמעלה כדי לעורר את האהבה במקבלים כו' ויולדת נקבה היינו בחי' הנק' בת קול שהוא בחי' התולדה מקול הכרוז העליון ולכך נק' בת קול והיינו בעולם הבריאה כו' וכידוע דגם לאחר החורבן שמשו בכת קול כו' והוא ענין יולדת נקבה שהבת קול הזאת הוא בחי' נוק' ומלאה גבורות. ודינין כטבע הנקבה וע"כ סובלין ישראל. צרות מפני שמכת קול זה נמשכו בחי' גבורות כו' אבל לע"ל תהי' האשה מזרעת תחלה פי' שההתעוררות יהי' מצד המקבל עצמו שהוא בחי' התשובה כו' ויולדת זכר כמ"ש כי זכר חסדו כו' בחי' החסדים דמ"ה שהוא בבחי' דכורא והוא למעלה מן המספר כו' שהגבורות הן בבחי' המספר והחסדים הן למעלה מן המספר כו' (לפי שתוליד בדומה למשפיע שהוא למעלה מן המספר כנ"ל וד"ל).

במדבר תקס"ה

ביאור ענין ונקבצו בני ישראל ובני יהודא יחדיו ושמו להם ראש אחד, כי בחי' יהודא הוא בחי' יחודא תתא' מלמטה למעלה, ובחי' ישראל הוא בחי' יחודא עלאה מלמעלה למטה ושמו להם ראש א' הוא בחי' היחוד שיחודא תתאה ויחודא עלאה יהי' ביחודא חדא. ולהבין זה צריך לבאר ענין ובחי' ג' עליות הנוקבא כי הנה מבואר שאיהו בחי' ז"א בנצח שהוא בחי' המשפיע ואיהי בחי' מלכות בחינת מקבל הוא בהוד שהוא כח ההודאה ממטה למעלה וזהו בחי' יחודא תתאה לשון אודה ה' כו', כי הנה כתי' אלקי' אל דמי לך כו' נהורא תתאה בחי' מל' קרי תדיר לנהורא עילאה ולא שכיך כו', כי הנה בחי' מלכות כשהיא בבחי' פרצוף בפ"ע שהוא בחי' ראש לשועלים להחיות עולמות ב"ע שהוא בחי' כח אלקי השופע בכל בחי' נברא כו', הוא

רק בחי' ההארה מבחי' מלכות, וזהו ענין לכי ומעטי א"ע כו', אבל עיקר ושורש בחי' מלכות הוא תמיד בתשוקה נפלאה למעלה מעלה שהוא בחי' כתר מלכות, וזהו למען יזמרך כבוד ולא ידום כבוד הוא ל"ב נתיבות החכמה שבבחי' מלכות היא מזמרת תמיד בתשוקה למעלה. כו' שהוא ענין בחי' הביטול מבחי' הפרצוף כנ"ל ונעשית בבחי' נקודא חדא כו'. אך ענין ובחי' ביטול הזה הוא רק בחיצוניות שהוא בחי' ההודאה עד"מ א' שמודה לחכירו ומרכין ראשו אליו שבבחי' הפנימיות הוא בחי' מהות בפ"ע רק שמודה אליו שהוא בחי' בטול חיצוניות כו' וכמו ענין בחי' יזמרך כנ"ל כי כשהוא בבחי' פרצוף בפ"ע הוא בחי' בנין שלם חב"ד חג"ת נה"י שהוא בחי' עולמות ב"ע, כי למ"ד כלים דבחי' מלכות אצילות הוא נר"ן דבי"ע שהוא בחי' כח אלקי' השופע בעולמות ב"ע כו' כנ"ל.

והענין בחי' יזמרך כבוד הוא בחי' שנסתר כל פרצופה ונעשית בבחי' נקודה כמו שהוא בבחי' אצילות כו', וזהו בחי' עליי' ראשונה שבבחי' מלכות כי אף כשהיא בבחי' פרצוף ומחי' ב"ע היא בבחינת ראש ומקור כו' וכשהיא בבחי' נקודה היא בבחי' בטול כו', שאינה תופסת מקום כלל, אעפ"כ הוא בבחי' יותר גבוה מכשהיא בבחי' פרצוף כו'. עד"מ מלך שנתן כח וממשלה לאיזה שר למשול על העיר שאינה במקום המלך ממילא השר ההוא הוא בבחי' מלך על העיר באותו זמן שמנהיג אותה ברצונו כו' ועל פיו יצאו ויבאו כל עניני העיר ומעשיהם, אך כשבא המלך בעצמו לעיר הזאת אז אף כשיבא השר לפני המלך ממילא אין השר תופס מקום כלל לפני המלך ואין ניכר בחי' שם מלוכה על השר רק לפי שהוא לפני המלך עצמו ממילא הוא בבחי' יותר גבוה מכשהי' בחי' מושל על העיר כי אף שהי' בבחי' מלך ומושל עליהם אעפ"כ מבחי' המלך עצמו הי' רחוק כמו בחי' העיר כו' אבל כשהוא בבחי' ביטול למלך עצמו ממילא הוא בבחי' יותר גבוה. וכמ"כ ענין ובחי' מל' הנ"ל בחי' הביטול מבחי' הנבראים כו', כשנסתר כל פרצופה ונעשית בחי' נקודה חדא בחי' אין בבחי' אציל' הוא יותר גבוה מכשהוא בבחי' בנין שלם להחיות עולמות כו', נמצא ממילא ענין ובחי' האין שהוא בחי' הביטול הוא יותר גבוה מבחי' היש שהוא בחי' הגילוי ב"ע כו'. אך כל זה הוא רק בחי' נוקי' בחי' מלכות שהוא בחי' מקבל והוא בחי' יחודא תתאה שהוא ענין היחוד ממטה למעלה ולכן למטה הוא בחי' יש ולמעלה הוא בחי' אין שבחי' האין גבוה מבחי' יש כנ"ל וד"ל. אבל בחי' ז"א שהוא בחי' משפיע ובחי' יחודא עילאה מלמעלה למטה הוא להיפך ממש כי בחי' האין הוא למטה מבחי' היש.

למעלה: בבוך 406 נפלאה למעלה.

בחי' יזמרך: בבוך 406 יזמרך כבוד.

והענין בחי': בבוך 406 אבל ענין.

כו': בבוך 406 מהות דבר בפ"ע.

נוקי': בבוך 406 נקודה.

וללהבין צריך לבאר מ"ש בספר יצירה עשר ספירות בלי מה כשלהבו קשורה בגחלת כו', כי הנה עשר ספירות דאצילות בבחי' האורו: שלהם שהוא בחי' היותו גנוזות במאצילן הן בבחי' בלי מה בלי מהות שום מציאות יש בעולם ואין יכול לקרות אפי' גנוזות במאציל רק כשכא לבחי' גילוי או יכול להקרא שהי' גנוזות במאציל וזהו המשל כשלהבת הקשורה בגחלת כי גם עדימ בבחי' שלהבת וגחלתי יש ב' בחי' הנ"ל כי כשלהבת הוא בבחי' הגחלת ממילא הוא גחלת ואין שייך לקרא אפי' קשורה בגחלת, אך ענין ובחי' יציאת השלהבת מהגחלת אזי שייך לשון שלהבת הקשורה בגחלת כו', וגם עדימ שמי שהוא חסדן בטבעו היינו שיש לו מדת חסד ממילא מתי יכול להקרא בשם חסדן אם לא כשעושה או מדבר בבחי' חסד או נק' בחי' חסדן, היינו שיש לו בחי' מדת חסד בכח אבל אם לא הי' בא לידי גילויי אפי' פעם א' בוודאי לא הי' יכול לקרותו בשם חסדן כו' וכמ"כ למעלה ג"כ ענין ובחי' ס"י דאציל' נק' בחי' אח"ד כי מצד בחי' האור שבהם הוא בחי' אח' שהוא אחדות גמור במאצילן ואינו יכול לקרוא אפי' בבחי' מקור כנ"ל כי אינו נראה ונרגש כלל אפי' בחי' הביטול במאצילן כו' רק שהוא בחי' מקור למקור היינו שיוכל להקרא אח"כ שבטלין במקורן וגנוזות במאצילן כו', וזהו ענין ובחינת מציאות היש וכלים די"ס דאצי' שהוא בחי' ד' דאחד שהוא בחי' הגילוי של כל ספירה כי מצד בחי' האורי' הוא בחי' אי"ח הוא עולה ט' וד' הוא בחי' מלכות שהוא בחי' הגילוי ומציאות היש מכל ספירה. אך באצילות איהו וחיוהי שהוא בחי' האור וגרמוהי שהוא בחי' הכלים כולן חד בהון כי הוא אחדות גמור עדיין רק שבחי' מציאות היש והביטול הוא נראה ונק' שלומי אמוני ישראל כי היא משלמת ונק' עשיראה דכולא הוא בחי' הגילוי מבחי' ישראל היינו שנראה בחי' הביטול במציאות שם וזהו ופלגשו ושמה ראומ"ה והוא בחי' המקור שיכול להיות בחי' הביטול בבחי' עולמות בי"ע, עדימ נשמת אברהם הוא מבחי' חסד דבריאה שנלקחה מבחי' חסד דאצילות, והנה בחי' אור חסד דאצילות בוודאי לא הי' יכול להיות שום בחי' מקור ובחי' בטול נשמת אברהם כו' כנ"ל רק מבחי' מציאות היש וכלי החסד דאצי' כנ"ל שהיא בחי' ראו מה כו' הוא בחי' מקור לבחי' בטול נשמת אברהם שהוא בחי' האין של נשמת אברהם כו', וכמ"כ בחי' חכמת שלמה ג"כ נשמתו הי' מבחי' חכמה שבחסד דבריאה ומקורו הי' מבחי' חכמה דאצילות שהוא בחי' מציאות היש שבבחי' חכמה דאצילות כנ"ל, וכמ"כ כל שאר הבחי' כו' כנ"ל נמצא ממילא שבבחי' ז"א שהוא בחי' המשפיע ובחי' יחודא עלאה מלמעלה למטה בחי' היש שהוא בחי' מציאות הכלי דאצילות כנ"ל הוא גבוה

וגחלת: בבוך 406 הקשורה בגחלת.

גילוי: בבוך 406 פועל.

ט': בבוך 406 י"ס.

אח"כ: בבוך 406 בשם.

האור: בבוך 406 נוסף שבהם.

הוא: בבוך 406 ליחא.

יותר מבחי' האין כי הוא מקור ושורש לבחי' האין שהוא בחי' ביטול הנבראים כו' כנ"ל, ובבחי' יהודא תתאה בחי' האין הלז יותר גבוה מבחי' היש גמור היינו נבראים ב"ע כנ"ל נמצא שהם בחי' תרי הפכים ממש אך כ"ז הוא בבחי' עליי' ראשונה לבד שהוא בבחי' הודאה וד"ל כו' רק ביטול היש גמור אך ענין ונקצבו בני ישראל ויהודה יחדיו ושמו להם ראש א' הוא בחי' עליי' שני' כשז"א בבחי' פא"פ בחי' כתר א' לשניהם, והענין כי בתחילה היו בחי' דו פרצופין פו"א פנים בחי' ז"א כנ"ל ואחור בחי' נוק', ואח"כ כתי' ויבן ה' אלקי' את הצלע ויביאה אל האדם שהוא ענין הנסירה והוא בחי' בנין נוק' שנתרומם ונתגדל בבחי' האדם ז"א דאצילות, וזהו ענין ראשי חדשים לעמך כו' חדשים הוא בחי' נוק' ונעשי' לה בחי' ראש.

ולהבין הנה עדי"מ צריך להבין ענין בחי' הדבור כי הנה חכם גדול כשרוצה לגלות בחי' חכמתו לקטון בוודאי אין הקטן יכול להבין חכמתו כ"א ע"י בחי' הדבור כי בחי' הדבור שהוא בחי' ה' מוצאות הפה הוא בחי' הכלי שנתמצם בחי' חכמתו בתוכו כי בכל אות ואת יש בחי' חכמה וממילא ע"י בחי' הדבור מבין חכמתו, אך הדבור הוא רק בחי' כלי שעי"ז יכול לקבל חכמתו אבל בחי' הרגשת אותיות עצמן שמבחי' ה' מוצאות הפה אין בהם חכמה כלל והראי"י שגם בתינוק יש ג"כ בחי' ה' מוצאות הפה, ואינו יכול לדבר שום דבר והוא מחמת שאין לו בחי' מקור הדבור בחי' חכמה, וכשיגדל יבא לבחי' החכמה ממילא יכול לדבר נמצא בבחי' הדבור יש בחי' חכמה, אבל בחי' האותיות כנ"ל הוא רק בחי' כלי והוא עדי"מ כלי ששואבין מים בתוכו כי הכלי הוא רק כלי לקיבול שעי"ז יכול לקבל המים ובלא זה לא יכול להגיע אל המים, אך הנה בחי' החכמה שבדיבור הוא רק מבחי' חיצוניות החכמה ובחי' תחתונה שבבחי' החכמה שהוא בחי' מלכות שבחכמה עדי"מ בחי' הדיבור שבחכמה עצמה ואף שהוא בבחי' חכמה עדיין אבל הוא בחי' מקור ושורש לבחי' הדבור ממש, וזהו חכמה בראש וחכמה בסוף חכמה בסוף הוא בחי' חכמה שבדיבור ממש כנ"ל וחכמה בראש הוא בחי' דיבור שבחכמה מבחי' חיצונית שבחכמה כנ"ל, וזהו אכא יסד ברתא וכמ"ש בחכמה יסד ארץ כי הוא בחי' מקור ושורש לבחי' ארץ וממנו הוא העיקר בנין נוק' בחי' הדיבור רק ששם הוא בחי' דבור שבחכמה ולמטה הוא בחי' חכמה שבדבור וד"ל. וזהו ויהי האדם לנפש חי' ותרגמו לרוח ממללא רוח הוא בחי' חכמה וכמ"כ למעלה ג"כ הנה עיקר בחי' הנהגת העולמות ב"ע הוא ע"י בחי' עשרה מאמרות דבור עליון כבי' כי דבור הוא לשון הנהגה כמ"ש ידבר עמים כו' וכמ"כ עדי"מ בגשמי עיקר הנהגת המלוכה הוא ע"י בחי' הדיבור וציווי של מלך כי מבחי' מחשבה ובחי' מידותיו כו' אין נגלה שום בחי' מלוכה רק עיקר הגילוי הוא מבחי' דיבור וזהו ענין ובחי' ע"מ ויאמר אלקים יהי אור כו' כי בחי' יהי אור הוא ענין התהוות בחי' אור ובלתי מאמר יהי אור הי' חוזר למקורו כידוע, כי הוא בחי' כלי ובחי' דבר ה' המגביל בחי' כח אלקי שיבא לידי גילוי בחי' אור כו' ובחי' ויאמר אלקי' הי'

ענין ובחי' צמצום חכמה תתאה שבמאמר הנ"ל ונק' בחי' אמא תתאה ומטרוניתא אך עיקר ושורש בחי' בנין אמא תתאה הוא מבחי' אמא עלאה בחי' צמצום החכמה עליונה עצמה וזהו בראשית ברא אלקי' בראשית בחוכמתא אלקי' הוא בחי' צמצום החכמה שהוא בחי' תחתונה שבחכמה שמשם הוא עיקר בנין נוקבא כו' וד"ל. אך הנה כ"ז הוא רק בבחי' דו פרצופין כנ"ל הוא בחי' פו"א שבחי' נוק' מקבלת השפעתה ע"י ז"א נה"י דז"א היא בחי' מוחין לנוקבי' ולכן עיקר ושורש בחי' בנינה היא רק מבחי' חיצונית אבא כנ"ל עד"מ הנ"ל כי בבחי' הדיבור ממש אינו יכול להאיר כ"א מבחי' חיצונית חכמה כי בחי' פנימיות החכמה אינו יכול בשום אופן לבא לידי גילוי בחי' הדבור אבל בחי' פכ"פ הוא ענין בחי' התרוממות בחי' הדיבור פנימית החכמה ובחי' נה"י דאמא הם בחי' מוחין דנוק' כמו לז"א.

והענין הוא כי הנה רואים בחוש שבחי' השפעת הדבור הוא רק מבחי' חיצונית שכל ומה שיכול להבין לאחר השכל בדבורו הוא רק בחי' החיצונית שבשכלו אבל בחי' פנימית השכל שהוא בחי' השכל כמו שהוא בעצמו אינו יכול לבא לידי גילוי בחי' הדיבור לעולם, והראי' כי לעת שהוא עסוק בשכלו בפ"ע אז אינו יכול לדבר, אך שאין הפי' אינו יכול לדבר כמו ערך התינוק כו', כי בחי' התינוק אין לו כלל בחי' הדבור שהוא בחי' חכמה כנ"ל, אבל אצלו אדרבה יש לו כל בחי' החכמה בבחי' עמקות ופנימית וממילא יש לו גם בחי' החיצונית מקור הדיבור רק שהוא ענין ובחי' התרוממות הדבור כי אינו יכול להשפיל ולירד בבחי' דיבור ממש אלא בחי' כח הדבור הוא בבחי' עליי' והתרוממות יותר וזהו ענין ובחי' משרע"ה שהי' נק' כבד פה שהי' כבד עליו הדבור מחמת התרוממות בחי' נשמתו שהי' מבחי' פנימיות חכמ' בחי' ג"ר דאבא כידוע, וזהו ענין אהרן יהיה לך לפה שעיקר הנהגת הדיבור הי' ע"י בחי' אהרן שושבינא דמטרוניתא שהוא בחי' חיצונית, ובחי' המקור מה שיכול לבא לידי בחי' גילוי בבחי' הדבור ואדרבה הוא יהי' לך לאלקי' כי בחי' משה הוא בחי' פנימיות הוא הי' עיקר של בחי' מקור הדבור והוא בחי' אלקים כו', אך בחי' משה בעצמו הי' בחי' כבד פה והוא מחמת התרוממות בחי' הדבור וזהו בחי' אלם מאלקים כי יש בחי' הדבור רק שהוא בחשאי גריס בלחישא רחושי מרחשן שפוותי' ובחי' התרוממות בבחי' פנימית החכמה וזהו ענין ובחי' עליי' שניי' דווקא שהוא בחי' פכ"פ שזה הי' בזמן הבית שהי' בחי' שכינה למטה בין בדי ארון שלא בדרך השתלשלות עולמות ב"ע רק בחי' הגלוי הי' למטה בבחי' אציל' ממש, והוא ענין ובחי' התרוממות בחי' דבר ה' בחי' נוק' בבחי' פכ"פ בבחי' אצילות כנ"ל עד"מ הנ"ל וזהו ענין ובחי' שניהם משתמשים בכתר א' וכו' וד"ל, וזהו ביום ההוא יהי' ה' אחד ושמו אחד שיהי' ב"פ י"ה כי עכשיו הוא בחי' הוי' כו' שהוא בחי' המסכה שנתקצרה השפעה כו' אך ביום ההוא גם בבחי' שמו יאיר בחי' י"ה, אך ענין ובחי' עליי' שלישית הוא בחי' אשת חיל עטרת בעלה שהוא למעלה מבחי' ז"א והוא בחי' זמן הגלות כי הנה איתא בזוה"ק קובי"ה

בגלות אסתלק לעילא ולעילא. ולהבין כי הנה ארז"ל ע"פ מי כמוכה באלים כו' נאדר בקודש באלים באלמים כי הנה יש ב' בחי' אלמים א' הוא עלי' ובחי' התרוממות הדבור בבחי' פנימית החכמה כנ"ל שאדרבה הוא בבחי' עליי' וגילוי יתירה כנ"ל, ויש בחי' אלם ממש היינו שאין לו אף בחי' הדיבור בכחו כלל, עדימ' בחי' התינוק שאין לו מקור החכמה כלל שהוא ענין התרוממות אף בחי' החכמה ג"כ למעלה והוא עדימ' מי שישן אינו יכול לדבר שאין הענין מחמת עמקות החכמה כלל רק הענין שבחי' החכמה ג"כ נסתלקה למעלה משכלו בעת שינתו וכמ"כ הענין למעלה ג"כ הנה כתי' עורה למה תישן כו', כי בעת הגלות הוא בבחי' שינה בחי' נאלמתי דומי' דום י"ה ורחל לפני גוזה נאלמה כו', ולכן ענין ובחי' השפעה למטה בא ג"כ עיי' צמצומים והסתרים עיי' בחי' עי' שרים דעולם העשי' שנסתר בחי' כח אלקי לגמרי ונראה יש ונפרד לגמרי כי יש בחי' ק"ך צירופי אלקי' ע"ב דקדושה המצמצם כח אלקי לבא לידי בחי' גילוי ומ"ח הוא בחי' אלקי' אחרי' המסתירים ומעלימים לבל יתראה גיאות ה' כו' וזהו אותות ומופתים באדמת בני חם כו', והכל הוא מחמת בחי' הסתלקות יקרא דקב"ה לעילא ולעילא, לכן יכול להיות בחי' הגילוי למטה בהיפוך ממש, וזהו גוים מרקדים בהיכלו והוא שותק כי מחמת בחי' העילוי למעלה לכן אינו תופס מקום כלל כו', עדימ' מי שהוא טרוד מאוד בעמקות עד למעלה משכלו או בבחי' מי שהוא ישן יכול להיות הולכת הזבוב על פניו ואין מרגיש כלל, וזהו מי כמוך באלים מי כמוך בקודש שבחי' אלם ובחי' קודש שווין קמי' כחשוכא כו', וזהו שממית בידים תתפש, אך באמת אין המשל דומה לנמשל כי כשהוא טרוד מאוד בשכלו או ישן כו' הוא למעלה ואין שום גילוי למטה, אבל הוא ית' כל יכול ובאמת בבחי' ההסתר והגלות יש יותר גילוי ורצון יותר עמוק מבזמן הבית כו', וזה המבואר בזה"ק רשפי' רשפי' אש דא בגלותא כו', בעת הגלות בחי' הצמאון הוא יותר גדול וגם בחי' הגאולה ובחי' ההארה שיהי' אחר זמן הגלות יהי' ביתר שאת מבזמן הבית, עדימ' כשמעוררים א' ממשנתו אזי אין מעוררים אותו לא מבחי' שכלו רק מבחי' העצמיות, וזהו עורה למה תישן ויקץ כישן ה' כו', כשהוא בבחי' שינה שהוא בחי' הסתלקות לעילא ולעילא בעצמותו כו', כשיעור משם יהי' בחי' התגלות למטה כמו למעלה כו' דהוא כל תכלית הגלות בכדי שיכול להיות בחי' אתערותא משם עיי' בחי' התשובה שהיא בחי' אתערותא דלתתא לזה ולכן אין נגאלין אלא בתשובה וגם ביאת משיח לאתבא צדיקייא בתיובתא, והענין כי בחי' התשובה הוא למעלה מבחי' הכלי ולכן יכול לעורר מלמעלה ג"כ למעלה מבחי' כלי, וביאור הענין כי הנה כל מה שבבחי' גבול הוא בא לכלל בחי' מספר וחלקים כי מחמת שהוא בבחי' גבול כלי לכן יכול להיות מזה בחי' מספר, וזהו ענין ובחי' תרי"ג מצות התורה וז' מצות דרבנן שהן בחי' תרי"ך עמודי אור בחי' ההארה מבחי' כתר עליון מחמת שבחי' כתר הוא בבחי' כלי וגבול נגד בחי' אור א"ס ב"ה עצמו כמאמר אור א"ס מלגאו כתרא עלי' מלבר, כי הוא בחי' כלי וגבול נגד א"ס בעצמו כי הוא בחי' ממוצעת מדרגה תחתונה שבבחי' א"ס ושורש ראש

בחי' הנאצלים ומחמת שהוא בחי' שורש וראש הנאצלים, לכן הוא בבחי' גבול וכלי לכן בא משם בחי' הגלוי ג"כ שבחי' התחלקות וכלי ובחי' מספר תר"ך כנ"ל וס' רבוא נשמות כו' אבל בבחי' הגלות הסתלקות לעילא ולעילא, לעילא בחי' אריך ולעילא לעילא הוא בחי' א"ס בעצמו כו' למעלה מבחי' הגבול וכלי לכן ענין ובחי' האתערותא דלתתא לזה הוא ג"כ בבחי' תשובה דייקא רעותא דלבא למעלה משכלו בחי' מה שלא יכול לשאת בשכלו כי כל זמן שיכול לשאת בשכלו נתעורר מזה רק אהוי"ר שהוא בבחי' גבול וכלי כו', אבל ענין ובחי' תשובה הוא למעלה מבחי' צעק לבם כנ"ל וע"י אתערותא דלתתא אתערותא דלעילא ג"כ למעלה מבחי' כלי וזהו משכא לי' בחילא יתיר יתיר הוא למעלה מגבול כלי וזהו והי' מספר בני ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר. ולכאורה הוא תמוה כי מתחילה אמר והי' מספר ואח"כ אמר ולא יספר, אך שניהם אמת כי עכשיו הוא בבחי' מספר ממש כי מחמת שגלקח מבחי' גבול לכן הוא בבחי' מספר כנ"ל אבל בחי' מספר יהי' ג"כ אך יהי' מבחי' מקום אשר לא ימד ולא יספר כי יהי' בחי' הגלוי למטה כמו למעלה וד"ל. וזהו ג"כ לעת ערב יהי' אור ערב הוא בחי' חושך וגלוי הוא בחי' אור, וגם בגשמי למטה בחי' י"ב שעות הלילה יהי' בבחי' יום כמ"ש והי' אור הלבנה כאור וכו' וא"כ מהו כי גדול יום יזרעאל כי כתי' עת ערב יהי' אור וממילא יהי' יום גדול ומהו עוד כי גדול יום כו' שמשמע שיהי' עוד יותר גדול, והענין הוא כנ"ל כי אין זאת המעלה לחוד שבחי' הערב יהי' ויהי' בחי' כ"ד שעות יום רק שיש עוד בחי' מעלה אחר שגם בחי' אור של יום יהי' יותר גדול מבחי' למעלה מהמספר וד"ל. וזהו יחיינו מיומיים ביום השלישי יקימנו ונחי' לפניו שהולך על ענין בחי' עליי' שלישית הנ"ל שיהי' לעתיד כי יחיינו מיומיים הוא בחי' או"א שהוא בחי' עליי' פבי"פ הנ"ל ששם הוא בחי' עליי' שני' כנ"ל אך ביום השלישי הוא בחי' אריך בחי' סגולתא אחד למעלה וב' למטה כנ"ל שהוא בחי' אלף השביעי ליום שכולו ארוך שגם שם יהי' בחי' עלי' וזהו יקימנו שגם שם יהי' בחי' תקומה עוד דהיינו בחי' הגלוי מבחי' א"ס עצמותו וזהו ונחי' לפניו כו' וכנ"ל וד"ל.

בעז"ה. שבת שלפני חג השבועות

להבין מאמר הזוהר (פ' במדבר דק"כ ע"א), ר' אלעזר שאיל לר"ש אבוי סימנא לזווגא דיחודא מנין א"ל כעין סחרא דמדבחה דתנן ובא לו לקרן דרומית מזרחית צפונית מערבית מערבית דרומית א"ל והא לא יכיל עד דמקבל עלי' עול מלכות קדישא בקדמיתא ואת אמרת דייתי לדרום בקדמיתא א"ל כולא הא אמינא לך ובא לו לקרן אמינא והא ידעת רזא דקרן דהא עול מלכו' ולבית דרומית דתמן אילנא דחיי ודא לאזדווגא לי' במזרח דאיהו אבא עילאה דהא בן מסטרא דאבא קא אתי ובג"כ מדרום למזרח דתוקפא דדרום במזרח הוא ובעי לאתקשרא כחדא דרום במזרח ומזרח דאתקשר בצפון כד"א וצפונך תמלא בטנם בגין דהאי אשלים ומלי נחלין ומבועין וע"ד מזרחית צפונית דאינון או"א ולא מתפרשין לעלמין. ע"כ.

הנה פ"י קושיית ר' אלעזר כך היא דהאיך אתה אומר הסימן דרומית מזרחית ופ"י דרומית ידוע שהוא מדת אור אהבה והוא הדביקות וההתקרבות ממדרגה למדרגה כמ"ש באברהם איש החסד הלוח ונסוע הנגבה כמ"ש בזהר. והלא א"א שיהי' ההתחלה מאור מדת האהבה בלתי שיוקדם לה בחי' מדת היראה שהוא קבלת עומ"ש תחלה וכמבואר במ"א בזהר ע"פ ואל

נוסחא שניה

בעז"ה. ש"ק פ' נשוא

ר' אלעזר שאיל לר"ש אבוי א"ל סימנא לזווגא דיחודא מנין. א"ל ברי סימנא דא נקוט כידך כעין סחרא דמדבחה. דתנן ובא לו לקרן דרומי' מזרחית מזרחית צפונית מערבי' מערבי' דרומי'. א"ל והא לא יכיל עד דמקבל עלי' ב"נ עול מלכותא קדישא ויהב עלי' עול דא ואת אמרת דייתי לדרום בקדמיתא, א"ל כלא הא אמינא לך דהא ובא לו לקרן אמינא בקדמיתא והא ידעת רזא דקרן ודא הוא עול מלכותא קדישא לבתר דרומי' מזרחי' כו' יע"ש ע"ס המאמר. והנה בחי' אורך ורוחב שלמעלה וענין הקרנות שמחברים האורך ורוחב ביתד כו'. הוא בהיות ידוע שבינה נקר' בחי' רחובי' הנהר פ' שכאשר השפע עליונה תגיע לבחי' בינה דאצי' אז תתרחב ותתפשט השפע בהרחבה והתפשטות מאוד דהיינו שגייע השפע לכלל השגה והבנה שאז מתרחבת ההתפשטות כלי ההבנה והשגה כמו עד"מ בנפש המשכלת שכאשר שכלו משיג איזה מושכל הטוב והוא נתפש ומושג בתוך שכלו ורוחי' בינתו אז המושכל ההוא מתרחב ומתפשט בהרחבה מאוד בכלי ההבנה והשגה שלו אבל טרם שנתפס המושכל בכלי ההבנה וההשגה שלו דהיינו

יבא בכל עת כו' כ"א בזאת יבא אהרן בזאת שהוא היראה דוקא כו' ואת אמרת דייתי לדרום בקדמיאת שיהי' ההתחלה מן האהבה וזה א"א כנ"ל. והיתה תשובת ר"ש אליו ובא לו לקרן אמינא והא ידעת רזא דקרן כו', פי' וענין הקרן יובן עפ"י הקדמה בתחלה שאין בדפנות רק ב' מדרגות שהן האורך והרוחב כי גם אם יעשה ריבוע מארבעה דפנות אין עיקר הענין אלא בחי' אורך ובחי' רוחב רק שהוכפל הדבר לימין ולשמאל דהיינו שבצד הימין יש דופן שבאורך לדרום והדופן השני לרוחב למזרח והוא כמו צורת הדלי"ת ועד"ז בצד השמאל לצפון האורך ולמערב הרוחב כו'. אבל עיקר הענין אינו אלא ב' מדרגות שהן האורך והרוחב בלבד כידוע, והנה ענין האורך והרוחב למעלה היינו כאשר תרד השפע מלמעלה למטה כמו עד"מ מן השמים על הארץ שצריך שתבא השפע למטה על הארץ דרך המשכת קו וחוט ממושך כצורת הוי"ו שראשו עב והולך ומתקצר בהמשכתו והוא נמשך בדקות מאד עד שהוא כחוט השערה למטה כו'. והטעם פשוט לפי שערך השמים נבדל הרבה מערך הארץ כמ"ש כגבוה השמים על הארץ כו', שהשמים רחבים הרבה מאד מאד. והארץ רק כגרגיר חרדל יחשב באמצעות כדור השמים כידוע. וא"כ כאשר תרד השפע מן השמים על הארץ א"א לה לקבל השפע

מאד: בכרך 412 בכרך ליתא.

נוסחא שניה

בתחילת סקירות השכל בההברקה ראשונה או היא עדיין בקיצור מופלג רק בחי' נקודא חדא נקודת החכמה המבקרתי בסקירה ראשונה שלו שהוא למעלה עדיין מבחי' ההבנה והשגה נמצא כיון שהגיע המושכל בכלי הבינה והשגה אז דייקא תרחב ברוחב ההשגה והבנה שלו בבחי' התפשטות מאוד כנ"ל כך עד"מ למעלה ממש נקרא בינה עילאה בשם רחובות הנהר ע"ש התפשטו' והתרחבו' השפע עליונה המתפשטת ומתרחב בתוכה בהרחבה גדולה משא"כ בעודה נעלמה בסקירת החכמה דאצי' שאז הוא בצמצום וכיוון מאד רק בחי' נקודא חדא שזהו בחי' י' עלאה דש' הוי' ב"ה והי' כמשל המעיין הנובע מן הארץ שבתחלת הנביעה מן המקור הוא מתנוצץ בדקות וקטנות מאוד כקרני חגבים כו' ואח"כ באורך משיכתו מתרחב ומתגדל בהתפשטות והרחבה עד שיהי' לשטף מים רבים בשטח ורוחב מאד להיות נהר גדול כו' כך עד"מ למעלה דכתיב ונהר יוצא מעדן וגו' היינו שבחי' סקירת נקודת החכמה דאצי' נקרא בחי' עדן עלאה שהוא מקור המעיין התחלת הנביעה של הנהר היוצא ונובעת הימנו ולכך נקרא בחי' י' עלאה דש' הוי' ב"ה שהוא בחי' נקודא חדא בצמצום וקטנות כצורת הי' [והוא עד"מ למטה סקירת ובריקת השכל שאין נתפס עדיין בכלי השגתו רק

המבקרתי: בכרך 11 המבקרתי.

כמו שהוא בהתרחבות והתפשטות גדולה בשמים מאחר שאינה אלא כגרגיר חרדל כו' אלא מוכרח שיתצמצם אור השפע בשמים ויתקטן רק כפי המדה שצ"ל נשפע לערך קטנות הארץ בלבד וגם זאת השפע בהיותה מתחלת בגובה השמים עדיין היא קצת בהתרחבות הרבה יותר ממדת הארץ אך בירידתה והמשכתה מלמעלה למטה מטה היא הולכת ומתקצרת עד שבבואה על הארץ תהי' שם מצומצמת רק כפי מדת הארץ בלבד והי' כצורת אות הוי"ו ממש שראשו כמין יו"ד קטנה והולך ומתקצר עד שנעשה דק למטה כחוט השערה כו' וד"ל. וזה ענין האורך והרוחב בחי' הרוחב הוא למעלה בשמים המשפיעי' ואי' שיבא ההתרחבות הזאת למטה כמו שהיא למעלה ממש אלא צ"ל נמשכת בכחי' אורך והוא כצורת וי"ו שהוא רק כמו קו"ח דק כנ"ל (וזהו שהוצרך לברך את ישראל למען ירבו כו' לתת להם כימי השמים על הארץ פי' שיהי' אור השפע הרחב כמו שהוא למעלה בימיי השמים העליונים על הארץ למטה כמו למעלה משום דעכשיו אינו כן מטעם הנ"ל וד"ל). והנה עדי"ז הנ"ל בשמים וארץ הגשמיים יובן למעלה מעלה בכל בחי' משפיע ומקבל עילה ועלול שנמשלים לשמים וארץ כידוע שצריך שתבא השפע מן המשפיע בכחי' קו בלבד והוא הנק' אורך כנ"ל וכמו שהשפע אצל

תד"ז: בכרך 682 עדי"מ.

נוסחא שניה

הוא עדיין מתנוצץ ומבריק למעלה מן השכל שלו בסקירה והברקה אחת כנ"ל] ואח"כ מתרחב השפע בהתפשטו' והרחבה גדולה כשמגיע אל כלי הבינה דאצי' ויהי' נחל שוטף ברוחב ההשגה הנתפס ויושג בכלי הבינה בהרחבת דעת והתפשטות מאוד ולכך נקראת רחובות הנה"ר עליון ששם מתרחב השפע בהתפשטו' והרחבות הדעת וההשגה במאד מאד כו' כנ"ל וד"ל.

והנה מחכמה עלאה דאצי' שהיא בחי' י' ראשונה דש' הוי' ב"ה יכולה להתמשך השפע באורך במישור למטה יותר מבחי' המשכת השפע מבינה דאצי' שהיא ה' ראשונה דש' הוי' ב"ה שא"א להתמשך הימנה באורך כ"כ למטה (וכמ"ש בע"ח שיסוד אבא ארוך ומסתיים בחוה"י דז"א כו' ויסוד אימא קצר כו') והיינו מפני סקירות החכמה דאצי' הוא בצמצום וכיוצא מאוד בקטנות כצורת ה"י ולכך יוכל להתמשך בצמצום הצנור שלמעלה באורך משך השפע למטה מטה שמתצמצם השפע של החכמה ויורד דרך הצנור שלו באורך מאוד במורד למטה שמאחר שהוא מצומצם בקיצור וכיוצא מופלג להתלבש דרך צנור וקולי' דק לכך יוכל להתמשך באורך מאוד למטה מטה,

בחזה: בכרך 11 ביסוד.

וקולי: בכרך 11 וקי.

המשפיע הוא הנק' רוחב לפי שהוא בהתרחבות גדולה כערך המשפיע ולפי שאין ערוך כלל בין המשפיע ובין המקבל כידוע וד"ל. ועתה יובן שבעשות הדפנות בריבוע ג"כ העיקר הוא רק ב' הדפנות שהן בצורת זליית כנ"ל שהוא ענין האורך והרוחב הנ"ל והיינו שדופן המזרחי הוא בחי' הרוחב והדופן הדרומי הוא בחי' האורך שהוא בצורת הוי"ו כנ"ל. וזהו משל להבין כללות ענין דרומית מזרחית שאמר כאן לסימנא דיחודא כו' שהענין הוא כמבואר כאן דקו החסד שבדרום צריך לקשר אותו במזרח ששם הרוחב כו'. אך הנה בתחלה יש להבין שבחי' ב' דפנות הללו המה ב' הפכיים בתכלית שזה בא בתכלית הצמצום וזה בא בתכלית הרוחב כמובן עפ"י משלים הנ"ל (ולכך בינה נק' רחובות הנהר ע"ש ההתרחבות של ההשפעה כאשר עדיין כוללת השפע בעצמותה ובחי' הרוחב שבה א"א לה לירד למטה כללי). וא"כ לכאורה יפלא איך יבא אור ההשפעה מן בחי' הרוחב להיות כא ונמשך בבחי' אורך מאחר שהמה ב' הפכיים ממש כנ"ל. אך הענין הוא דמוכרח לומר שיש בחי' ממוצע שהוא המחבר אותם עד שמביא את הרוחב להתחבר ולהדבק בבחי' האורך כו'. וא"כ מוכרח ג"כ לומר שאותו הממוצע המחבר ב' הפכיים הללו שיהי' גבוה במדריגה משניהם כי מאחר שיוכל לסבול ב'

(לל): בנ"ך 68 כנ"ל.

נוסחא שנייה

משא"כ בחי' בינה דאצי' שנקרא' בחי' רחובות הנהר עליון ע"ש ההתפשטות שלה בהרחבה גדולה מאד מאד, כנהר גדול המתפשט ומתמלא על כל גדותיו בשטח גדול כו'. כך השפע שבתוך הבינה דאצי' הוא מתפשטות בהרחבות הדעת וכלי ההשגה של הבינה ברוחב והתפשטו' מאד כנ"ל לכך א"א לה להתמשך באורך למטה כ"כ, שכמו שהיא למעלה נתפשטות בהרחבה גדולה כ"כ א"א לירד' ולהיות נשפע למטה מצד מגיעת כלי המקבלי' שלא יכילו אורה הגדול והרחב במאד כנ"ל ולזאת בחי' האורך הוא ההיפוך והמנגד אל הרוחב שהם כל הפופוכים שוני' מן הקצה אל הקצה שכאשר מצטרך להיות נמשך השפע באורך אזי מצטרך להתמצם בדקות וקיצור מופלג להתמצם ולירד דרך צינור דק דווקא כנ"ל וכאשר היא מתפשטת ברוחב והתפשטות אזי א"א לה להתמשך באורך כנ"ל שא"א שישכלו שניהם האורך ורוחב כאחד מאחר שהם הפכיים ומנגדי' זל"ז כו' [וכמו עד"מ בחכם גדול שמצטרך להשפיע איזה השכלה לתלמידו שא"א לו להשפיע בלתי שיצמצם ההשכלה ההיא בצמצום וקטנות עד שיוכל להסכירה

לירד: בנ"ך 11 לה לירד.

כל הפופוכים: בנ"ך 11 ב' הפכים.

ההשכלה ההיא: בנ"ך 11 ומעלים השכל הוא.

ההפכים אין זה אלא מפני שהוא גבוה מאד נעלה משניהם עד שאינם תופסים מקום כלל וכלל אצלו כמו שהוא במדרגתו ע"כ יכול לירד ולחברם יחד כו' וכמ"ש במ"א שזה מההכרח לומר בכל בחי' ממוצע המחבר כו' וד"ל. וזהו פי' וענין הקרן דהנה הקרן הגשמי אנו רואים שהוא בעצמו אינו תופס מקום כלל כי אין לו שטח דופן כלל וכלל רק שהוא המחבר ב' הדפנות ונק' זוית א' לשניהם ולא נחשב לא מזה ולא מזה וכו' מתחברין שניהם והוא סובל שניהם כו' שהרי אעפ"י שזה נק' אורך וזה נק' רוחב שהן ב' הפכים כנ"ל בקרן הזוית אינם ב' הפכים כלל כו' וכמ"כ יובן הדוגמא למעלה בכל בחי' רוחב ואורך שמן המשפיע למקבל א"א שיתחברו יחד כ"א ע"י בחי' הנק' ממוצע והוא בחי' הקרן ומוכרח שהוא למעלה ממדריגת שניהם כנ"ל. והענין הוא למעלה דבאה ונמשכה בחי' נקודה חדא המחברת את הרוחב והאורך ההפכיים והיא בעצמה אינה תופסת מקום כלל וכלל והוא בחי' ההארה וההמשכה מבחי' הביטול דנק' נקודה מחמת בחי' הביטול והפשטת העצמות והוא מהארת החכמה כח מ"ה כו' כידוע שנק' י"ד עילאה ועי"ז באים ג"כ האורך והרוחב לידי בחי' הביטול עד שיוכלו להתחבר דהיינו שיוכל הרוחב להתצמצם ולהדבק ולהמשך ולבא בבחי' האורך מלמעלה למטה כו' (וכענין הידוע בפסוק עושה שלום במרומיו כו' דלפי שבאה ההארה מלמעלה משני ההפכיים דמיכאל וגבריאל וכדומה נמשך בהם בחי' הביטול מעצמותם

נוסחא שנייה

לתלמידו משא"כ כמות שהיא בהרחבת שכל הרב א"א להתמשך הימנו אל התלמיד שקצר רוח בינתו מלהשיגה, וכיון שנתצמצמה כמות הרב באופן שיוכל להשפיע לתלמידו אזי כיון שתגיע לכלי המקבל מתרחב שם באופן כלי המקבל בהרחבה והתפשטות כמו שהי' בהרחבת מוח הרב טרם הצמצום כו' רק שמתרחבת שם לפי אופן כלי המקבל ועד"ז יובן היטב כל המאמר כמשי"ת בע"ה וד"ל].

ק"צו"ר. הנה בינה נקרא רחובות הנהר אות ה' דשם הוי' שיש לה רוחב וחכמה היא י"ד דשם הוי' בחי' מעיין שאין לו רוחב אך ממנו מתפשט לאורך יוחר כי יסוד אבא ארוך.

ב) והנה עיקר המחבר את שני הפכיים אלו היינו, האורך והרוחב יחדיו הוא מקרן הזווית שהוא מקום חבור ודבוק הרוחב עם האורך כמין (גאם) ששם מתחברין שניהם ביחד שקרן הזווית עצמו נמנה ונכלל עם השטח של הרוחב ועם האורך שכלול משניהם והקרן עצמו הוא בלי תפיסת מקום כלל, שאינו תופס מקום לעצמו כלל כ"א נכלל בשטח הרוחב והאורך כו'. כך עד"מ למעלה ממש שבחי' האורך שלמעלה הוא הוא בחי' הקו

וממילא נעשה בהם השלום שהוא ההתחברות כו' כי גבי דבר למעלה מהם לגמרי אין תופסים מקום כלל וכלל כו' ומוכרח לומר שההארה הזאת שהיא בחי' הנקודה שבקרב המחבר גבוה הרבה משניהם עד שנמשך בהם בחי' הביטול במציאות ויוכלו להתחבר כו' ולכך הנקודה הזאת סובלת ב' ההפכיים מפני שהיא למעלה משניהם כו' וד"ל. והוי' כתיבת תמונת אות היא שיו"ד קטנה למעלה מחבר ב' הדפנות כידוע והוא בחי' פסיעה לבר (שברגלי הקצר בהיא (שהוא בחי' יו"ד תתאה שית' בעז"ה) שהוא ענין הקוץ המחבר את האורך והרוחב כנ"ל וד"ל. וזהו תשובת ר"ש על קושיית ר"א דהאיך תהי' ההתחלה מן הדרום כו' והשיבו הא ידעת רזא דקרבן שהוא בחי' הממוצע לחבר את הדרום שהוא האורך במזרח ששם הרוחב כו' והא אמינא לך ובא לו לקרבן דרומית מזרחית שהוא הביטול דבחי' נקודה הנ"ל המחבר דרומית ומזרחית אך עדיין קושיית ר"א במקומה עומדת דגם אם יש בחי' הקרבן בין ב' הדפנות דדרום ומזרח האיך תהי' ההתחלה בדרום שלפני הקרבן שבין דרום למזרח שהוא אור החסד והאהבה כנ"ל מאחר שצריך לקבל עול מ"ש תחלה כנ"ל. ולזה הוא מפרש לו תשובתו הא ידעת רזא דקרבן דהוא עול מל'

וזהו: בנ"ך 68. 412 נוסף ענין.
(שברגלי: בנ"ך חסר סיום החצעיג.)

נוסחא שניה

והצינור של המשכת השפע דיסוד אבא דאצי' לחזה דז"א כו' שתחלה קודם המשכותו באורך משך למטה כו"י הוא נקרא בחי' י' ראשונה דש' הוי' ב"ה כנ"ל, וכיון שנתפשט ונמשך הימנו השפע באורך משך לחזה דז"א אז נקרא בחי' ו' דש' הוי' ב"ה שההפרש בין ו' ל' הוא שהויו נמשך ומתפשט באורך יותר שמנקודת הי' ממשיכ' קו ארוך ונעשה ו' כו' שהויו מורה על התפשטות והמשכת השפע באורך משך דרך צינור דק וקו בלבד כנ"ל. ובחי' הרוחב שלמעלה ההיפך והמנגד אל האורך הוא בחי' בינה רחובות הנהיר עליון כנ"ל.

א"י לזאת בחי' ההתחברו' של שני הפכים ומנגדים אלו הוא ע"י מדרגה שלמעלה משניהם מה דלא סגי בלא"ה שא"א לחכרם. זולתי המדרגה הגבוה מאוד נעלה משניהם שזהו כלל גדול בתורה שכ"מ שמצטרך להתחבר שני הפכי' יחד מוכרח להיות המחבר למעלה משניהם כמשנית במ"א ע"פ עושה שלום במרומיו כו' והיינו שבחי' הקרבן דרומית מזרחית הוא המחבר את השטח של מזרח עם האורך של דרום ביחד שקרבן זה הוא הגבוה

כו': בנ"ך 11 כ"י.
לחברט: בנ"ך 11 להם להתחברם.

ולבתר דרומית כו' פי' רזא דקרן בחי' נקודה דחכמה הנ"ל היא היא בחי' עול מ"ש שצ"ל לפני דופן הדרומית של קו החסד כו'.

ב) וביאור הדברים יובן עפ"י הקדמה בתחלה ענין א' והוא שיש בחי' יו"ד עילאה ובחי' יו"ד תתאה ונק' ח"ע וחכמה תתאה חכמה בראש וחכמה בסוף כו' והיינו בחי' היו"ד דשם הוי' שבראש ובחי' היו"ד דשם אדנ"י שבסוף כו' כידוע. וביאור הדבר ידוע שהוא כענין יחודא עילאה ויחודא תתאה, דהנה ענין יחודא ידוע שהוא רק בחי' ביטול היש לגבי האין להיות כי כבר נמשכו העולמות והנבראים בבחי' יש ודבר נפרד בפ"ע ממש כו' ונק' עולם הפירוד כמ"ש ומשם יפרד והי' לד' ראשים שהן ד' מחנות שכינה כידוע. ע"כ גם כאשר הם מבטלים את עצמן בבחי' ההשתחוא' שהן משתחווים כמ"ש וצבא השמים לך משתחווים כו' עכ"ז אין כאן ביטול אמיתי רק שאינו בבחי' היש שהוא בחי' הפירוד ממש ויצא מכלל בחי' ההיפך הוא בחי' הצמצום המסתיר כו'. אבל עדיין אין בו מבחי' הביטול אמיתי מכל וכל כענין הביטול שבבחי' האצ"י כו' שהרי יש כאן מי שהוא מבטל א"ע כענין ואנחנו כורעים ומשתחווים כו' שכריעה זו אינה אלא להוציא מכלל מה שהי' תחלה עומד בבחי' יש ודבר נפרד לעצמו לגמרי כו' ובכריעה זו הוא מניח א"ע ומבטל ישות שלו כו' והגם שמבטל א"ע עכ"ז יש מי שבטל באומרו

נוסחא שניה

למעלהי' משניהם כו' פי' שבחי' דופן מזרחית שהוא בשטחיי הוא בחי' בינה רחובות הנה"ר עליון שמתפשט השפע בתוכה בהרחבה והתפשטות מאד שהוא ההיפוך אל האורך כנ"ל. ודופן דרומית שהיא באורך הוא בחי' התפשטות מדת החסד דאבא לתוך נוק' דז"א דאצ"י דהיינו בחי' קו ימין שהוא חח"ן שאבא הוא מקור החסדי' כנודע ולזאת תתפשט הימנו קו ימין למטה למל' דאצ"י שזהו בחי' אורך הדופן של דרום שיורדי' החסדים דרך צינור ודקי' דק באורך משך למטה לתוך מל' דאצ"י שזהו בחי' קו ימין דאצ"י כו'.

וזהו כמין גאם (כזה ר') שקרן דרומית מזרחית מחבר ב' הפכ"י אלו ביחד, והיינו שקרן זה אינו תופס מקום לעצמו כלל זולתי נכלל בשטח הרוחב דדופן מזרחית ואורך הדופן דרומי' שמקום החבור שלהם הי' סוף הוית של הרוחב עם ראשית המשכת הקו דדופן דרומית זהו הקרן עצמו כו'. והענין הוא שקרן דרומית מזרחית הוא תכלית הביטול בבחי' מ"ה שלמעלה שהוא בחי' יחודא עילאה דאצ"י אשר כלא קמי' כלא חשיב בלי

ואנחנו כורעים שיש בחי' אנחנו כו' רק שאנחנו כורעים כו' ועד"ז בכל בחי' ההשתחוואה של כל העולמות הנפרדים גם בעולמות היותר עליונים כמו עלמין סתימין שבעולם הבריאה וכדומה כל שהם נמשכו בבחי' יש מאין אין הביטול שלהם רק שאינם בבחי' יש. אבל לכלל בחי' אין ממש שבבחי' האצי' לא באו כו' ועד"ז גם בשרש כל העולמות שהוא בבחי' המלוכה עצמה שנק' יש כשהיא ראש לשועלים גם כשהיא באה בבחי' יחוד העליון דהיינו להיות בבחי' האצי' אין זה רק בחי' ביטול היש בלבד כו' והוא מה שנק' בשם יו"ד תתאה והוא בחי' חכמה תתאה חכמה בסוף יו"ד דאדנ"י כו' שהוא ענין בחי' יחודא תתאה משא"כ בחי' יו"ד עילאה שהוא בחי' חכמה עילאה והוא יו"ד דשם הוי' חכמה בראש כו' דהיינו ענין היחוד שבבחי' האצי' עצמו והענין הוא בחי' הביטול האמיתי שאינו בבחי' ביטול היש בלבד אלא הוא בחי' ביטול ממש והוא להיות ידוע שע"ס דאצי' הן נק' י"ס בלי מ"ה כלומר בלא מהות יש ודבר מה כלל כידוע ומבואר במ"א ואין כאן מי שיבטל א"ע כי שם אין עוד מלבדו כלל כו' שהרי הן כמשל השלהבת הקשורה בגחלת כמ"ש בס"י כו' והוא ענין יחודא עילאה בכלל כידוע ושרש בחי' הביטול האמיתי הוה הוא בבחי' חכמה עילאה שהוא בחי' יו"ד עילאה דהיינו יו"ד בראש כו' והוא ענין בחי' הקרן הנ"ל שהיא נקודה דחכמה כח מ"ה שלמעלה בבחי' אורך ורוחב כנ"ל דלכך ביכולתה לחברם כנ"ל וד"ל.

נוסחא שניה

תפיסת מקום כלל ואין עוד מלבדו ממש שאין אף מי שיתבטל נגדו מאחר שאין עוד מלבדו ואפס זולתו ממש, כמו בגשמיות קרן הזוית אינו תופסת מקום לעצמו כלל כך עדי"מ למעלה הקרן דרומית מזרחית הוא בחי' מ"ה שלמעלה בלי תפיסת מקום ומהו' דבר מה כלל כ"א בו נמצא ושורה תכלית הביטול אשר אין עוד עוד מלבדו ואפס זולתו ממש. ולכך הוא המחבר שני הפכי' אלו, מפני שהוא למעלה משניהם כי אף בחי' דופן מזרחית שהוא בשטח ורוחב שהוא בחי' בינה רחובות הנה"ר עליון נחשב ליש ודבר נגדו (כנודע) עמ"ש להנחיל אוהבי י"ש וגו' שהוא עצמו' תכלי' הביטול שלמעלה בחי' ש' מ"ה שלמעלה ולכך הוא הוא עיקר המחבר את ב' הפכי' אלו הם הב' דפנות דדרומית ומזרחית ביחד מאחר שהוא למעלה משניהם שבו שורה תכלית הביטול בבחי' מ"ה כנ"ל ולכך אינו תופס מקום לעצמו כלל כנ"ל והיינו בחי' יחודא עילאה דאצי' שהוא תכלית היחוד האמיתי דאצי' אשר אין עוד מלבדו ואפס זולתו ממש כנ"ל וד"ל.

קיצור. והמחבר ב' הפכיים אלו הוא הקרן שאינו תופס מקום כלל בחי' אין יחוע ע"כ ביכולתו לחבר הרוחב עם האורך וזהו ענין קרן דרומית

והנה ידוע דנעוץ סופן בתחלתן דוקא וא"כ בחי' יו"ד תתאה הנ"ל נעוץ דוקא ביו"ד עילאה לפי שהסוף נעוץ בתחלתו דוקא וזהו מ"ש הן יראת ה' היא חכמה שהוא בחי' יראה תתאה דמל' שבבחי' יחורת הנ"ל שמושרשת כשרשה בתחלה כיו"ד עילאה שהוא בחי' יראה עילאה דחכמה דהיינו בחי' ביטול במציאות ממש כידוע וד"ל. וזהו שהשיב לו ר"ש דרזא דקרן שהוא בחי' יראה עילאה דחכמה הנ"ל שהוא הביטול האמיתי כנ"ל הוא בחי' עול מלכותא קדישא דהיינו בחי' יראה תתאה ענין קבלת עול מלכות שמים שמוקדמת לפני מעלת ומדרגת אור האהבה והדביקות שבבחי' קו החסד דדרום הנ"ל והוא לפי שנעוץ סופן בתחלתן דוקא כנ"ל וד"ל ואעפ"י שקבלת עומ"ש הוא רק בחי' ביטול היש ובחי' הקרן הוא בחי' הביטול האמיתי הרי נעוץ סוכת"ח והכל א' כו'. וא"כ יובן שגם בבחי' עול מלכות שהוא בחי' יו"ד תתאה ג"כ כח לחבר ב' הפכיים כמו שיש בכח יו"ד עילאה מטעם זה אך ענין ההתחברו' הזאת שלה היא רק בבחי' סוף המדרגות דהיינו בבחי' אורך ורוחב השני' דהנה מבואר למעלה במשל ציור ד' הדפנות שיש עוד בחי' אורך ורוחב בצד השמאל כמו שיש בצד הימין כו', והענין יובן למעלה להיות ידוע דבחי' הרוחב ימצא גם למטה ואעפ"י שבודאי אינו

דחכמה: בבוך 68 דח"ע.

נוסחא שניה

מזרחית מזרח הוא רוחב (ונק' קדמה ופנים) ודרום הוא אורך בחי' ו' הנמשך מהיו"ד וקרן הוא המחבר וי"ל זהו שער החמישים דבינה.

ג) והנה זאת ידוע שכאשר נמשך ונתפשט השפע עליונה מן המשפיע אז היא נמשכת דרך קו וצינור דק בצמצום גדול באורך משך השפע עד הגעתה למטה לתוך כלי המקבל אבל כיון שהגיעה לתוך כלי המקבל אזי מתפשטת שם בהרחבה והתפשטות לפי אופן תכונת כלי המקבל (כנ"ל במשל הרב המשפיע שכלו לתלמידו שתחלה מצטרך הרב לצמצם שכלו במוחו בצמצום גדול בכדי שיוכל להתפשט ולהשפיע לתלמידו אבל כיון שהגיעה לתוך כלי המוח של התלמיד אזי מתרחבת שם בהרחבה והתפשטות רק כאופן כלי התלמיד ואין לו ערך אל ההרחבה שהי' במוח הרב טרם הצמצום כו') דוקא.

כך עד"מ למעלה ממש כללא ביחודא עילאה הוא כצורת מ"ם סתומה (כזה **ם**) שיש בו' ד' קרנות וד' דפנות כו' והיינו דופן מזרחית הוא השטח והרוחב שלמעלה בבחי' בינה דאצי' שהיא רחובות הנה"ר עליון כנ"ל ודופן דרומית הוא האורך של המשכת השפע למטה שהמחברו' הוא הקרן דרומית מזרחית כנ"ל ואח"כ כיון שהגיעה השפע לתוך הנוק' דז"א דאצי' אזי

כמו שהוא למעלה מפני שאין ערוך למקבל אלי המשפיע כנ"ל, אבל לאחר כלות צמצום אור השפע מן המשפיע בצורת קו וחוט כנ"ל, הנה אח"כ בבא ההשפעה בתוך כלי המקבל אדרבה חוזר האור להתפשט ולהתרחב במקבל בבחי' הרחבה והתפשטות דוקא לפי שהמקבל הרי הוא צריך לקבל אור השפע בכל תוכו כו' אך ורק זאת ההתפשטות וההתרחבות אינו אלא לפי אורך ורוחב המקבל בלבד ובודאי אין לו ערוך לגבי ההתרחבות שבמשפיע כנ"ל וד"ל. ועד"ז יובן למעלה שכאשר האור יורד מאצי' לבי"ע במקבלים שם חוזר השפע להיות בבחי' הרחוב (והוא בחי' ה"א תתאה כמ"ש במ"א) ומוכרח שיהי' לרוחב זה בחי' אורך הקדם לו והוא בחי' המשכת קו וחוט בלבד מן המשפיע כו' וזהו בחי' הדופן הצפוני שנק' אורך ובא ונמשך למטה ונעשה בחי' רחוב למטה והוא הדופן המערבי (שהוא בחי' המקבל כו') וזהו ענין כללות עניני הריבוי בד' הדפנות ב' לימין בבחי' קו החסד שבימין מדרום למזרח וכנגדם בקו השמאל מצפון למערב כו' בבחי' הגבורות כו' כמבואר פרטי ענינים הללו בספרי הקבלה וד"ל וא"כ צריך להיות בחי' ממוצע ג"כ לחבר ב' ההפכיים דצפון ומערב שבסוף כל המדרגות והוא ע"י בחי' יו"ד תתאה להיותה בחי' האחרונה מכולם והוא בבחי' ביטול היש בלבד הנ"ל שהוא ענין קבלת מ"ש כו' שעיי' נעשה רק למטה בבחי' יחיות והוא

אל: בכרך 68 עמ.

ענין: בכרך 68 ליתא.

נוסחא שניה

נתפשטה שם בהרחבה והתפשטות לפי אופן כלי המקבל הוא הנוק' דז"א שהוא בחי' דופן מערבית שהוא שטחי' כאופן הדופן מזרחית רק דופן מזרחית הוא השטחי' של המשפיע בחי' בינה רחובי' הנהיר כנ"ל. וכדופן מערבית הוא השטחי' של הנוק' דז"א המקבל כו' כנ"ל וזהו ה' בתראה דש' הוי' שהוא בחי' התפשטות והרחבה של המקבל כנ"ל וד"ל.

והנה קרן מערבית דרומית, הוא המחבר את השטח והרוחב של דופן מערבית עם האורך של דופן דרומית, והיינו כמו שקרן דרומית מזרחית שלמעלה מחבר ב' הפכיים ומנגדיי' דב' דפנות מזרחית ודרומית ביחד מפני שהוא למעלה משניהם שהוא תכלית הביטול האמיתי דש' מ"ה עליון כנ"ל. כך הקרן מערבית דרומית מחבר את ב' הפכיים ומנגדי' אלו דב' דפנות מערבית ודרומית ביחד מפני שהוא ג"כ למעלה משניהם שבו ג"כ השראת הביטול שאינו תופס מקום לעצמו כו' כנ"ל.

אך הפרש בין הקרן עליון דדרומית ומזרחי' ובין הקרן התחתון דמערבית דרומית. הוא שהקרן עליון מחבר בחי' השטח עליון של המשפיע עליון

כדוגמת הקרן המחבר למעלה בבחי' יחודא עילאה כי נעוץ סופן בתחלתן דוקא כנ"ל וד"ל. וזהו שאמרו לו כללות הענין של הקרן דהיינו בבחי' הראש ובבחי' הסוף שהכל ענין א' הוא מפני שנעוץ סופן בתחלתן כו' ולכך גם בחי' עול מל' הוא המזווג גם לדרום ומזרח כו'. אך הנה פרטי ענין הקרן הנה ישנו בכל בחי' משפיע ומקבל ובין מלמטה למעלה ובין מלמעלה למטה דהיינו בין להביא ולחבר המקבל במשפיע כמו מדרום למזרח כמ"ש דבן מסטרא דאבא קאתי כו' וכן מלמעלמ"ט דהיינו ממזרח לצפון שהוא בחי' יחוד דא"א וכן מצפון למערב שהוא מבינה לזו"ג שהן בן ובת המבואר כאן וכמשי"ת בעז"ה וכו' וד"ל.

ג) והנה סדר הכללי הוא רק כפי הסימן השנוי במשנה ובא לו לקרן דרומית מזרחית מזרחית צפונית כו'. והענין יובן למעלה ע"פ שאנו מוצאין למטה בסדר עבודת ה' בתפלה כו', דהנה מתחלה צריך האדם להיות בבחי' ביטול היש בלבד שהוא בחי' קבלת מ"ש בעול בלבד כו'. ואח"כ יוכל לבוא לבחי' התפעלות האהבה שהוא הדביקות וההתקרבות כי להיות נפש האדם היא רחוקה בערך לקבל הדיבוק והקירוב מאור האלקי כ"א ע"י בחי' ביטול היש בתחלה כו' ואח"כ הוא בא לבחי' יראה עילאה שהוא בחי' ביטול במציאות שע"י כח החכמה כו' ואח"כ חוזר ויורד ומתקשר במדרגת הבינה שהוא בבחי' היש ודבר מה לגבי בחי' החכמה כי הנה ידוע דהחכמה

נוסחא שניה

היינו בחי' בינה עילאה רחובות הנה"ר עליון שהוא דופן מזרחית עם האורך דדופן דרומית מצד שבו תשרה תכלית הביטול דש' מ"ה עליון אשר אין עוד מלבדו ואפס זולתו ממש כנ"ל והקרן התחתון דמערבית דרומית מחבר השטח התחתון של המקבל דנוק' דאצי' שנתרחב בה השפע בהרחבה והתפשטות כמהות הכלי של המקבל בבחי' יש ודבר כי מל' נקרא בחי' י"ש לגבי עולם האצי' להיות מתפשטת על כל העולמות להחיותם שיהי' נתהווי' עולמות הנפרדים מצד התנשאו' מדת מל' כי אין מלך דיקא כנודע, שתתהפך השטח זה לבחי' אי"ן ותכלית הביטול עליון של הארו"ך. דדופן דרומית (שהוא קו ימין ימין הנמשך מאבא עלאה כו') ויתחבר עמו בתכלית היחוד ע"י הקרן זה דמערבית דרומית שהוא מחברן יחד מצד השראת הביטול בו דוקא שע"י מהפך היש לאי"ן וביטול ממש (דהיינו בחי' ההתחברו' השטח של מערב שהוא בחי' יש שמתחבר לדרום כו' כנ"ל) והיינו כענין שנאמ' וצבא השמים לך משתחווי' שהם משתחווי' ומתבטלי' קמ"י ית' נמצא שיש מי שבטל שהי' בחי' יש ומתבטלי' בבחי' ביטול והשתחואה נגדו לזאת אין זה תכלית הביטול האמיתי שלמעלה בקרן עליון דדרומית מזרחית וזהו בחי' ה'

היא למעלה מן ההשגה אלא היא רק כמו בחי' נקודה העיקרי דשכל שמברקת עדיין ומבהקת במוח ואיננה יכול להשיגה עדיין כו'. משא"כ הבינה הוא ענין השגת והבנת השכל בהרחבה כו' כידוע וע"כ לא תמצא בחי' ההתפעלות של ההתלהבות רק מן בחי' הבינה שהוא ההתבוננו' ולא מן החכמה והוא לפי שהתבוננו' כבר היא בבחי' השגה ותפיסא ליש ודבר כו' לכך יסתעף ממנה ההתפעלות ברשפי אש התשוקה שהוא ג"כ בבחי' יש ודבר מ"ה דהיינו ברעש ורעם כו'. משא"כ בנקודה דחכמה מאחר שהיא אינה בבחי' יש ודבר כלל רק היא בבחי' הביטול והפשטת הרגשת עצמותו כו' מהיכן ימצא סיבה להתפעלות התלהבות בבחי' יש ודבר כו' מאחר שאין ניכר מי שמתפעל כו' וכמ"ש במ"א וד"ל ולזה הטעם הוא אומר כאן במאמר זה דמסטרא דצפון שהוא בבחי' הבינה מינה דינין מתערין כו' והגם שחירו וחדו ג"כ יש בה אבל יש שם שרש יניקה לדינין יש בסופה כו' מפני שגבורות העליונים שכאים ע"י בחי' ההתפעלות התלהבות שמתעפת מבחי' הבינה כו' מהם נמשך השרש לגבורות הקשות הן הדינים ליניקת החיצונים כו' ועיקר הסיבה הוא לפי שההתפעלות של ההתלהבות הוא בבחי' היש כו' והוא לפי שגם שרש מקורה שהוא ההתבוננות הוא בבחי' יש ודבר מה שהוא ההשגה

יש שם: בנ"ך 86 ליתא.

נוסחא שניה

שעשוי כמין גאם כזה ך והמחבר האורך ורוחב הוא הנקוד' שבתוך הה"א שהוא בחי' לבד. שהוא תכלית הביטול של בחי' מ"ה כו' כנ"ל אשר הוא תכלית הביטול דש' מ"ה עליון אשר אין מלבדו ואפס זולתו שיצטרך להכלל ולהבטל מאחר שאפס זולתו ואין בלתו ממש כ"א זהו בחי' יחודא תתאה שהיש הוא משתחוה ובטל לאיין כו' וזהו בחי' הקרן תחתון דמערבית דרומית שמחבר השטח הי"ש של מערב שתתהפך לאין וביטול ע"י התחברותו בדרום שזהו בחי' יחודא תתאה כנ"ל. משא"כ קרן עליון דדרומית מזרחית הוא בחי' יחודא עילאה שאין עוד מלבדו אף שיבטל נגדו מאחר שאפס זולתו ממש כנ"ל וד"ל (וזהו חכמה בראש, חכמה בסוף י' בראש הוא י' דש' הוי' יחודא עילאה י' בסוף דאדני יחודא תתאה).

קיצור. והנה מהקו הנמשך מהמשפיע נעשה אח"כ רוחב במקבל שזהו בחי' מערב והמחברם הוא ג"כ הקרן דרומית מערבית, אך קרן דרומית מזרחית הוא ביטול אמיתי יחוע וקרן מערבי דרומי יחזית ביטול היש יו"ד עילא' דהוי' יו"ד דאדניי חכמה בראש חכמה בסוף.

היא: בנ"ך 11 הדלית.
לבד: בנ"ך 11 נקודה לבד.
הוא: בנ"ך 11 נוסף י'.

כנ"ל אבל בחכמה אין מקום שרש כלל וכלל ליניקת הדינין הקשין של החיצוני וכמ"ש ימותו ולא בחכמה פי' המיתה הוא ענין הנפילה ממדרגה דנקראת מיתה גשמי' למטה ומיתה רוחני' למעלה וזה בא מסיבת השבירה שהיתה למעלה ברפ"ח ניצוצים שנפלו מעולם התהו כידוע אבל בחכמה שהוא שם ע"ב לא ה"י שבירה כלל (רק בחי' הביטול בעלמא ועיקר השבירה ה"י בשם ס"ג דבינה כו' כידוע) והוא מטעם שהיא מופשטת מבחי' יש ודבר לגמרי שהרי היא בבחי' נקודה דבחי' הביטול בתכלית אשר מזה הטעם לא יש מקום לאחיוה והתקשרות לבחי' יש שהי' הדינין מקבלים משם כו' וזהו ימותו אבל לא בחכמה אלא אדרבה החכמה תחי' כתיב לפי שהיא מקור החסדים כו' וכמ"ש במ"א. אבל בכינה שהי' בה השבירה מפני שהיא בבחי' יש כנ"ל משם יוכלו הדינין מתערין בסופה דהיינו בבחי' הרגשה ממש כו' כמ"ש במ"א וד"ל. והנה מבחי' הביטול דחכמה צריך האדם להשפיל א"ע ולהתבונן בכינה ולהוליד ההתלהבות דוקא בבחי' יש ואח"כ לחזור ולהביא לבחי' הביטול והוא ע"י קבלת מ"ש כשבא במערב ופנה לכבש שבדרום כו' וכ"ז הוא רק כדי שיהי' עניני חיבור ודיבוק בין כל המדרגות ויהיו כולם כוללים זמ"ז ולא יהי' כאו"א בפ"ע שזה מורה בחי' הפירוד כו' וזהו שאמר בדרך כלל סימנא דא נקוט בידך ובא לו לקרן דרומית מזרחית מזרחית צפונית צפונית מערבית מערבית דרומית כו' דהיינו שיהי' מקרב ומדבק

 נוסחא שניה

ד) וזהו כוונת הזהר באמרו רשבי' לבנו ר"א והא ידעת רוא דקרן ודא הוא עול מלכותא קדישא פי' זהו בחי' קרן התחתון דמערבית דרומית שהוא למטה בחי' קבלת עמ"ש הוא בחי' יחודא תתאה שהיש בטל לאין כענין שנאמר' וצבא השמים לך משתחוי' כנ"ל שזהו בחי' מדת היראה תתאה שכנגד ה' אחרונה דש' הוי' שנתחבר לו' הוא דופן דרומית ע"י הקרן מערבית דרומית כנ"ל וד"ל. ולזאת הוקשה לו לר"א בנו תחלה ובאמרו והא לא יכיל עד דמקבל ב"ג עלי' עול מלכותא כו' ואת אמרת דייתי לדרום בקדמיתא כו' פי' שזה שהקשה לר"א איך יתכן להגיע לדופן הדרום שהוא מדת האהבה והחסד טרם שקדמת היראה כי היראה קודמת לכל והוא בחי' יראה תתאה ולזה השיב לו אביו והא ידעת דרזא דקרן שכמו שלמעלה קרן העליון מחבר דרו"ם למזרח כך למטה קרן התחתון מחבר מערב לדרום שזהו ממש בחי' קבלת עמ"ש בחי' יחודא תתאה כנ"ל וד"ל.

והנה זהו הסדר הנכון בבחי' היחוד שלמעלה שתחלה מקבל עליו עמ"ש שזהו ביאתו קודם לקרן מערבי' דרומי' כו' ואח"כ מגיע לדופן הדרום עצמו שזהו בחי' מדת האהבה והחסד אליוי' ית' ואח"כ יעלה ויבא

מדרגה במדרגה מקבלת מ"ש לאהבה ומאהבה לביטול ומביטול להתלהבות ומתלהבות לביטול היש ומביטול היש יחזור לדרום שהוא האהבה כו' וחוזר וסובב חלילה הכל עד"ז בכל התפלה פעמים אין מספר בכל פסוקים שבתפלה שהו הולכים וסובבים עד"ז דוקא לפי שזה הדרך הוא עיקר הסימן ליחוד העליון למעלה מטעם שאין יחוד בלתי בחי' ההתכללות מעליון לתחתון ותחתון לעליון כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. ועתה יש לפרש דברי המאמר בפרטות מ"ש ולבחר דרומית דתמן אילנא דחייא ודא לאזדווגא ל"י במזרח דאיהו אבא עילאה כו' הענין מבואר עפ"י הנ"ל דלאחר ביטול היש ע"י קבלת עומ"ש כו' יבא אח"כ לבחי' האור דחסד מדת האהבה והדביקות שהוא בחי' הקירוב ונק' אילנא דחיי מפני ששם שרש החיים והטוב לפי שמבחי' החסד עליון כל עיקר בניו ההשתלשלו' וכמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה וכן והוכן בחסד כסא כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. ואח"כ לאזדווגא ל"י במזרח דאיהו אבא עילאה היינו בחי' ביטול במציאות שלמעלה מהדביקות כנ"ל וענין לאזדווגא כו' היינו דוקא שיתכללו זכ"ו וכדמפרש הטעם דהא בן מסטרא דאבא קאתי כו' וד"ל. ואח"כ מזרח דאתקשר בצפון והוא מזרחית צפונית כד"א וצפונך תמלא בטנם ע"כ פי' בחי' הבינה נק' צפון כמה שמפרש לקמן דטמירא היא כו' שהרי נק' עלמא דאתכסיא כידוע ומצפון זהב יאתה כו' היינו בחי' ההתלהבות ברשפי אש הנ"ל שנוולדה דוקא מן ההתכוננו' כהרחבה

נוסחא שניה

ויגיע לקרן דרומית מזרחית שהיא תכלית הביטול בחי' מ"ה שלמעלה שאפס זולתו ואין עוד מלבדו ממש שהוא בחי' יחודא עילאה כו' כנ"ל ואח"כ יגיע לדופן מזרחית שהוא המרחב ושטחיי עליון דבינה עילאה רחובות הנה"ר עליון ומשם לקרן מזרחית צפונית מערבית עד חזרתו לקרן הראשון דמערבית דרומית כו' כמשי"ת לקמ"ן בע"ה אבל סדר המשנה נשנית באופן ההמשכה של השפע מלמעלה למטה שתחלה בא לו לקרן דרומית מזרחית, ואח"כ מזרחית צפונית מערבית מערבית דרומית כמשנת"ל בזהר ע"ש. והנה בסדר ההעלא' מלמטה למעלה כיון שהגיע לתכלית הביטול האמיתי דקרן דרומית מזרחית שהוא בחי' יחודא עילאה אזי מגיע אח"כ לשטחי העליון דדופן מזרחית והיינו למטה בחי' השגת הדעת וההתכוננות בגדולת ה' ב"ה במרחב שכלו בהתפשטו' והרחבה מאוד מאד עד שנתעורר מזה בלבבו בחי' אהבה רכה בגבורו' רשפי אש ושלחבת עזה לה' ית' כי בינה דינין מתערין מינה שהיא מקור הגבורו' כי היא מקור הקו השמאלי דסטר צפון שהוא בג"ה כו' אך אף לזאת שיומשך שפע התבונה בהרחבת שכלו להוליד בחי' האהבה בגבורו' רשפי אש בתוך הלב מוכרח להיות בחי' המחבר שלמעלה משניהם שהוא בחי' הקרן דמזרחית צפונית שמחבר המרחב ושטחי של ההתכוננות עם הגבורו' רשפי אש של הלב שהוא עד"מ למעלה בחי' התחברות הרחב עליון דנהר עלאה שזהו דופן מזרחית עם אורך הדופן על

דבינה הנק' רחובות הנהר כו' וכל שמתמעטת ההתכוננו' תמעט אור ההתלהבות ברשפי אש כידוע. וזהו הטעם מה שמעלת הזהב על הכסף כמ"ש בלק"א והאהבה כמים כו' מסטרא דאבא וההתלהבות מסטרא דאימא דוקא. והנה מ"ש וצפונך תמלא בטנם פי' לפי שבא לתרץ קושיא אחת והוא אשר ידוע דבינה נקרא' אם הבנים ובנים תרתי משמע דהיינו בן ובת כי תאומים בבטנה דהיינו א"ח דלי"ת בחי' זו"נ ונק' ג"כ בשם תבונה בן ובת כידוע וא"כ הרי בחי' הבינה אם לבן ג"כ דהיינו המדת דחסד ואהבה שנולדה מן השכל כמו שהיא אם לבת מאחר דתאומים בבטנה כו' ולמה תלה הגבורות דרשפי אש כבינה דוקא כו'. אך הענין הוא דבאמת בכחי' עיבור במעי אמו בחי' החסדים דדכר ובחי' הגבורות דנוק' שניהם באים בבחי' עיבור יחד יונקים ממוחין דאימא בבחי' עיבור ט' חדשים ויניקה ומוחין כו'. וזהו פי' וצפונך תמלא בטנם פי' תמלא הוא בחי' מילוי הבטן לבחי' תאומים דזכר ונקבה כו' אך הגם שהזכר יונק מאימא כמו הנקבה אינם דומים זה לזה שהרי החסדים דדכורא שרשם הוא מבחי' אבא ולא מאימא ושרש הגבורות דנוק' הם מסטרא דאימא ולא מאבא והגם שהגדלה דדכר הוא ע"י אימא כמו הנוק' אבל אין שורש מאימא רק מסטרא דאבא כו' ולזה הוא וצפונך תמלא פי' בחי' הגבורות דאימא משם עיקר השרש ליניקת הגבורות רשפי אש דבת דוקא כו'. וזהו צפונית מערבית שאמר בסמוך וההגדלה דדכורא ממילא הוא

נוסחא שניה

הקר"ן דמזרחית צפונית שהוא המחבר ב' הפכי' אלו מצד שהוא למעלה משניהם כנ"ל וד"ל.

וז"ש בזה ובג"כ מדרום למזרח התקפ"י דדרום כמזרח הוא, ובעי לאתקשרא כחדא דרום במזרח, ומזרח דאתקשר בצפון כד"א וצפונך תמלא בטנם כו', כונתו לכאר שכמו שהקרן דרומית מזרחי' מחבר אורך הדופן של דרו"ם שהוא קו ימין חז"ן דאצי' למקורן ושרשן לאבא עלאה דאצי' שהוא המקור וראשית הקו ימין כו' ע"י הביטול דשוה שבקרן זה כנ"ל כך הקרן דמזרחי' צפונית מחבר אורך הדופן של צפון שהוא קו שמאל בג"ה דאצי' למקורו ושרשו מרחב השטח עליון דרחותי' הנה"ר עליון שהוא דופן מזרחית עצמו ולזה ולזה מביא ראי' ממקרא מלא שנאמר וצפונך תמלא בטנם פי' בטן אימא שהיא רחובת הנהר עליון דאצי' הוא מתגלה בצפון שהוא הקו השמאלי דוקא ששרש ומקור הקו השמאלי הוא מבינה דוקא הגם שנאמר אם הבנים שמחה שנאמר בנים לשון רבים שמלידת ב"ן ובית בחי' ב' המדות חו"ג כו' אעפ"כ עיקר ושרש הבת הם הגבורי' דקו שמאל הוא הנה"ר

התקפ"י: בכרך 11 התקשרותו ובוהר דתוקפא.

דרחות: בכרך 11 דרחובות.

ולזה: בכרך 11 לימא.

בא כו' וד"ל. ולכך צריך להיות בחי' היחוד דאוי"א בתחלה כדי שיוכלו גבורות דאימא בחסדי' דאבא ואז דוקא יוכל להיות צפונך דאימא למלאות בטנם דחויג דוי"ג כו' והיינו שאמר ומזרח דאתקשר בצפון כד"א וצפונך תמלא בטנם וד"ל.

ובגין דהאי אשלים נחלין ומבועין כו', פי' נחלין ופי' מבועין והכל באימא יובן עפי' הקדמה הידוע בענין ההשתלשלו' שכלל העיקר הוא בהשתלשלו' הוא רק בחי' ההעלם והגילוי דהעלול המשתלשל מן העילה הוא בחי' גילוי ההעלם שבחי' ההתגלות של העילה הוא הנקי' עלול והעילה נקי' בחי' העלם לגביו כו' וכמו עד"מ גילוי הדיבור מן העלם המחשבה כו' ועד"מ יותר גשמי הנה הוא כמו המעיין הנובע מתחת הארץ שהוא מכוסה ונעלם מעין כל והנהר שנמשך ממנו הוא רק בחי' גילוי ההעלם של מעיין מקורו כו', וכמ"כ יובן למעלה בכל ההשתלשלו' שהעליון המשפיע לתחתון הוא בבחי' ההעלם כמעיין לגבי התחתון והתחתון הוא רק בחי' גילוי העליון כמו הנהר כו' וד"ל. והנה לפי' מובן ממילא שברובי ההשתלשלו' מעילה לעלול

הוא: בכרך 68 על הארץ והולך ונמשך ומתרחב הרי הוא בהתגלות לעין כל ונמצא המעיין הנובע מתחת הארץ שהוא המקור שממנו נמשך הנהר הוא בבחי' העלם והנהר שנמשך ממנו הוא.

נוסחא שניה

עליון אימא דאצי' שנמשכי' הימנה דוקא כי דינין מתערין מינה משא"כ שרש הבין מדת חסד עליון הוא מאבא דאצי' שהוא מקור החסדי' ולא יסתעף המינוי בחי' גבורה כלל כנודע שטרם התלבשות סקירת החכמה עילאה בכלי הבינה דאצי' דהיינו טרם בואה לכלל השגה והרחבת הדעת כו' אזי אין החיצוני' יכולי' לינק הימנו כלל משא"כ כשנתלכשו בכלי הבינה ויציאתה מההעלם לגילוי ההשגה והבינה דאצי' אזי החיצוני' יכולי' לינק הימנו ג"כ, כי הבינה דינין מתערין מינה מפני שהיא בחי' יש לגבי החכמה שמאין תימצא לכך ממנה תסתעף הגבורי' ברשפי אש שהוא בחי' י"ש ודבר מה בחי' ההתלהבו' כו' וכמ"כ למעלה ממש שאז מן הבינה דוקא יכולי' החיצוני' לינק ג"כ משא"כ מן החכמה לא יוכלו להגיע ולינק ולכך נאמר וצפונך דייקא תמלא בטנם כנ"ל וד"ל.

קיצור. וזהו והא ידעת רזא דקרון (פי' יר"ת שרשה מיראה עילאה) ואח"כ דרומית בחי' אהבה אח"כ מזרחית אבא ביטול וגם הרחב ההשגה דבינה ומבינה נמשך קרון מזרחית צפונית בחי' שמאל ורשפי אש וזהו וצפונך תמלא בטנם.

ומעליו לתחתון הנה הוא ע"י שבחי' גילוי העליון נעשה בחי' העלם לתחתון וכן עד"ז מתפשט למטה מטה דהיינו שכל בחי' גילוי נק' תחתון לגבי העליון שנק' העלם ואמנם כאשר התחתון הזה הנק' גילוי העליון ממשיך השפע עוד למטה דהיינו לתחתון הימנו אז יקרא גם הוא בשם העלם לגבי התחתון הימנו ועד"ז התחתון הימנו כשמשפיע למדרגה התחתונה ממנו כו' וה"ז כמשל המעיין שיצא ממנו הנהר למעלה בארץ ואותו הנהר חוזר ונעשה מעיין נובע בהעלם לגבי נהר אחרת שנמשכת ממנו כו'. וכמ"כ יובן למעלה שיש נחלין ומבועין הענין הוא דאותן הנחלים הן בחי' גילוי העליון לכך נק' בשם נחל כמ"ש והכהו לז' נחלים שהבינה אעפ"י שנק' נהר כמ"ש ונהר יוצא מעדן כו' נק' בחי' ההעלם לגבי המדות השבעה שיוצאין ונמשכים מהן ונקראים ז' נחלים כו' וכתוב כל הנחלים הולכים אל הים הוא בחי' הדיבור שהמדות נק' בחי' העלם לגבי גילוי הדיבור כידוע ונמצא יש נחלים שגבוהים ממבועי' כמו בחי' הנחל דבינה נעשה בחי' מעיין מבוע והעלם לגבי המדות ונחלים דמדות נעשים מבועים לדבור כו'. וזהו שאמר נחלין ומבועין נחלין תחלה ואח"כ מבועין לפי שבחי' גילוי העליון נעשה בחי' ההעלם לתחתון בכל סדרי השתל' דאבי"ע וא"כ מבחי' נחלים העליונים נעשים בחי' מבועין לגבי התחתונים (עד שגם החכמה שנעשה מעיין מבוע לבינה הוא רק מבחי' הגילוי דחכמה והוא שנק' נקודה סתימאה לגבי הבינה כו') וד"ל. אך הנה

נוסחא שניה

בזוהר הנ"ל בגין דהאי אשלים ועליי נחלין ומבועין כו' יע"ש פי' נחלין נקראת השפע היוצאת ומתפשטת בגילוי והרחבה ממש שהיא בחי' עלמא דאתגליי' כענין הרחבת והתפשטו' הנה"ר עליון כו' ומבועי' נקראת השפע הנעלמה במקורה עדיין ובהתחלת נביעתה ממקורה בדקות וצימצום מאוד אז נקראת מבוע כמעין וזהו בחי' עלמא דאתכסי' זה שבתחלת נסיעתו הוא כקרני חגבים כו' כנ"ל, אך מ"ש נחלין ומבועין לשון רבים, הוא בהיות נמצא כמה וכמה מעיינות וכמה וכמה נחלים, פי' שאף הנחלי' שלמעלה נעשו למטה בחי' מעיינו' שמה שלגבי העילה הנעלה נקראת בחי' נחל שהיא לנגדה בבחי' גילוי והתפשטו' בהרחבה גדולה כנחל שוטף הוא נחשב לגבי העלול המקבל הימנה לבחי' מעיין ומבוע הנעלם בצמצום והעלם גדול כו' וכמ"כ חוזר חלילה כמה וכמה פעמי' במשך סדרי ההשתלשלו' דעילה ועלול להתהפך מנחל למעיין וממעין לנחל כו' מאחר שמקבלין דין מן דין לואת מה שלגבי המשפיע נחשב לבחי' גילוי הוא נחשב אל המקבל להעלם כו' ולכך חוזר חלילה מהעלם לגילוי ומגילוי להעלם שזהו ההיפוך ומעיין לנחל ונחל למעיין כו' כנ"ל ולז"א נחלין ומבועין לשון רבים ומה גם דנקט ומבועין אחר נחלין ללמד שאף הנחלין נעשי' מבועין למטה כנ"ל וד"ל.

בדרך הכללי ידוע שבינה הוא שרש ההתחלה להשתלשלות מעילה לעילה כו' וע"כ אמר דהאי אשלים ומלי נחלין ומבועין פי' אשלים ומלי בכד מים החכמה להיות ממנו שרש לבא למטה בחי' הגילוי בבחי' הנחל ולהיות מנחל העליון מבוע לתחתון ועד"ז עד למטה מטה כנ"ל וזה א"א כ"א ע"י אור הבינה מפני שנק' אם הבנים שממנו בחי' ההולדה שהוא ענין שרש התחלת ההשתלשלות מגילוי להעלם כו' משא"כ בחור"ב עצמן הגם שהן תרין ריעין דל"מ לעלמין כו' אין בהם עדיין רק בחי' ההעלם שבא לידי גילוי ולא דאשלים ומלי נחלין ומבועין וד"ל וזהו מזרח דאתקשר בצפון ואז צפונך תמלא כו' צפונך דאימא. בגין דהאי אשלים כו' רק שא"א בלתי היחוד באו"א מקודם וזהו וע"ד מזרחית צפונית כו' וד"ל.

ולבתר צפונית מערבית כו'. הנה ידוע דהשכינה במערב דוקא ולכך אנו רואים בחוש שכל צבא השמים שוקעין במערב דוקא והליכתן וסיבובן הוא ממזרח למערב דוקא והוא לפי שהשכינה במערב דוקא ע"כ כל כחות העליונים נמשכים לשם ומשתחווים שם בשקיעתו למערב כלפי שכינה וכמ"ש וצבא השמים לך משתחווים כו' וכמ"כ למעלה מעלה עד רום המעלות

דאימא: בכוך 68 נוסף דוקא.

נוסחא שניה

(בזוהר שם) וע"ד מזרחית צפונית אליו או"א דלא מתפרשין לעלמין, ומה דאתמר צפוני' דהיא טמירא עילאה, פי' היא בינה דאצי' שהיא עלמא דאתכסיי' הכוללת נ' תרעין שלה שהיא מקור הגבורת כמ"ש וצפונך תמלא בטנם רק הם בה בהעלם גדול כו' כנ"ל. לבתר צפונית מערבית דמסטרא דאבא נפיק בן ומסטרא דאימא נפיק בת, היינו בחי' מל' דאצי' נק' דופן מערבית שמקבלת מצפון' וזהו מסטרא דאימא נפיק ב"ת כו' וד"ל. באור הענין מדת מלכות דאצי' מקבלת ויונקת מתרין סטרין דאחידת בתרין סטרין בשני קוין דימין שמאל דאצי' שיונקת ומקבלת משני קרנות מקרן מערבית דרומית ע"ז מתחברת ומתקשרת בקו ימין חח"ן דאצי' ויונקת המינוי כנ"ל, ומקרן צפונית מערבית שע"ז מקבלת ויונקת השפע של קו שמאל בגי' דאצי' שוהי התחברותה לסטר צפון כנ"ל. ולזאת נקראת בשני שמות בלשון קרן סתם ובשם מערב כמ"ש בזוהר ע"ש פי' מערב נקראת ע"ש שבה נכללין ונשקעי' כל האורו' עליונים כמו עד"מ למטה השמש זורחת כמזרח ושוקעת במערב, וכן כל צבא השמים מתנועעיים בתנועתם וגלגלם ממזרח למערב כנ"ל וצבא השמי' לך משתחוי' מפני ששכינה היא מדת מל' במערב כנודע כמ"כ למעלה משכל האורו' עליונים נשפע' בחוך מדת

גם בעולם הנאצלים הנה בחי' המל' מקבלת כל כחות הנאצלים כמ"ש כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא כו' וכידוע. והנה לכאורה יפלא מאד איך תקבל המל' מכל האו' הנאצלים כו' הרי ידוע שיש בנאצלים אורות הפכיים רבים ממש כמו הפכיים דאש ומים כו' והוא אור החסד עם אור הגבורה שנמשלים לאש ומים והגם שהמל' נמשלה בשם כלי הכוס המקבלת כמ"ש כוס ישועות אשא כו'. הנה איך אפשר שיתקבל בכלי אחד אש ומים יחד ואיך ישכנו בכלי א' כו'. אך הענין הוא לפי שמבואר למעלה דבחי' המל' בשרשה נעוץ בתחלתו כו' היינו בבחי' נקודה דחכמה עילאה שלמעלה מבחי' ההשתלשלות והוא בחי' הקרן שמחבר ב' הפכים כו' ולפי שהוא מבחי' הביטול האמיתי כו' ולהיות כן גם בבחי' המל' למטה יש לה כח לקבל בתוכה ב' ההפכיים דחויג דאצי' שהן כמו אש ומים לפי שיש בה הארה מבחי' הביטול העליון דנקודת חכמה שלמעלה לגמרי מהשתלשלו' מציאת חויג כו' שלכך הוא בחי' קרן המחבר ב' הפכיי' והכל ענין א' דמאותו הטעם שיכול לחבר ב' ההפכיים מאותו הטעם עצמו תוכל המל' לקבל שני ההפכי' כי נעוץ סופן בתחלתו כו' וד"ל. וזהו הטעם למטה מה שכל צבא השמים כולן משתחויים במערב לפי שיש בה בחי' הארת ביטול המציאות מפני שנעוץ

כולן משתחויים: בבוך 68 משתחויים כולן.

נוסחא שניה

מלכותו ית' שמקבלת את כולן ולכן נקראת בשם דופן מערבית כנ"ל ועוד זאת נקראת בשם קרן סתם מצד היכולת שלה לסבול כל האורת הפוכי' המנגדי' זל"ז ממל' שיונקי' מקו ימין חח"ן ומקבלת השפע לתוכה וכן יונקת מקו שמאלי בג"ה ומקבלת השפע לתוכה שזהו דבר פלאי שבכלי א' יסבלו כל בחי' ומדרגו' הפוכי' מן הקצה אל הקצה כנראה בעליל למטה בגשמיות בכלי אחד שם בה אש לא יוכל למלאותו במי"ם גי"כ שלא יסבלו שניהם בכלי אחד שמים מכבה אש כו' ולזאת הוא הנפלא של הכלי דמדת מל' הסובל הכל אף כל ההפכיי' ומנגדיי' בנושא א' וזהו מצד שנמצא בחי' הארה שלמעלה משניהם לכך יכולה לחבר שני הפכי' בנושא א' ומטעם זה נקראת קר"ן סתם שזהו מעלת הקר"ן שנמצא בו בחי' הביטול שלמעלה מן ב' הפכי' דאורך ורוחב לכך מחברו כא' כנ"ל (וד"ל) כמ"כ מדת מל' הסובלת כל האורות הפוכי' מצד השראת הביטול בה שלמעלה משניהם נקראת על שמו בשם קרן סתם כו' כנ"ל וד"ל (וכי"ו הסדר דיתודא עלאה הנ"ל ימצא בסדר הפסוקי' שבתפילה שיש פסוקי' שנאמר בהם היראה ואחי"כ האהבה ואחי"כ הביטול כא"י) ודו"ק.

סופן בתחלתן כו' וע"כ גם בעולם הנאצלים הגם שהמל' בחי' מקבל מן המדות כמ"ש כל הנחלים הולכים אל הים כו' מ"מ נובע השפע מהם במל' הנה היא תגדל מהם במעלה זו ומה שיש בכחה לקבל כל ההפכי שבהם והוא מטעם ששרשה בנקודה עילאה כו' וזהו והים איננו מלא מהם כלל לפי שיש בה ההארה שלמעלה מהם כנ"ל וד"ל. וזהו שאמר גם כאן ולבחר צפונית מערבית דהא מסטרא דאבא נפיק בן ומסטרא דאימא נפיק בת ודא הוא קרן דקדמיתא כו' וד"ל. ומ"ש עוד דהשתא אתקשר בצפון ולבחר בעי לקשרה לה בדרום כו' עד ג' זמנין אשתכח האי קרן מבואר הוא ליו"ח ועפ"י כל הנ"ל וד"ל.

נוסחא שניה

קיצור. ביאור ענין נחלין ומבוטין וענין צפונית מערבית שהמל' ינקא מכל הקוין מדרום וצפון בסוד שמאלו וכו' וימינו ועמ"ש בענין אתרוג שדר באילנו משנה לשנה.

בכאן פ"י הקרן גבוה מהאורך והרוחב י"ל כמ"ש בביאור החלצו בענין שלום בפשמ"ע שהוא חיבור י"ה חז"ב זהו ע"י המשכה מהכתר הנמשך ע"י הדעת.

בעז"ה חג השבועות

וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים ואת קול השופר וכו', הנה יש להבין למה הי' קול השופר במ"ת ואם בשביל קול ניגון כשאר כלים דכלי זמר הלא כל הכלי זמר יותר טובים מכלי השופר שיש בהם עריבות קולות הרבה יותר מבקול השופר ועוד וכי לכלי זמר בקול ערב הי' צריך במ"ת וכו'. אך הענין הוא דקול השופר הנה הוא קול פשוט משא"כ בשאר כלי זמר דהנה אנו רואים בכל קולות הערבים שבכלי זמר הנה סיבת העריבות והמתיקות לשומעים הוא בא מפני שהקולות הן ממוזגות מכמה מיני תנועות הפכיים דוקא והיינו כאשר יש הטיית הקול לכאן ולכאן למדרגה גבוה ולמדרגה נמוכה ויהיו המזג מהם בעירוב נכון אז הוא קול הניגוני' הערבים לנפש שומעיהם וכל ניגון ערב אינו אלא מסיבת הטיית הקולות בעירוב כמה תנועות הפכיים יחד שמזה דוקא נולד המתיקות

בניגונים כידוע משא"כ בכח' קול פשוט היוצא מן השופר וכדומה הנה מפני שאין בו שום הטיי' כלל וכלל ואיננו מורכב כלל מכמה תנועות כו' אלא הוא קול פשוט בפשיטות מבלתי ימצא בו רק תנועה אחת פשוטה ולא מורכבת לזאת אין בו תענוג ומתיקות כלל לשומע הקול הזה הפשוט כו' ואדרבה מלבד שאין תענוג ערב לנפש מקול השופר מפני פשיטותו הנה עוד זאת יש בו שהוא מטיל אימה וחרדה לשומעו כי הנה הוא קול המחריד לב השומע וכמ"ש אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו כו' והוא היפך התענוג שהוא ענין השבת הנפש והחרדה הוא ענין בחי' ביטול והסתלקות כחות הנפש כו' וד"ל. והנה בשעת מ"ת ה' קול השופר דוקא וכת' ויחרד כל העם אשר במחנה כו' והטעם הוא לפי שהי' צריך להיות אז המשכת התורה מעצמות אור א"ס ב"ה. והנה ידוע שמהותו ועצמותו ית' הוא למעלה מעלה גם מחכמה שבתורה כמאמר אנת חכים ולא בחכמה ידיעא כו' ולית מחשבה תפיסא ב' כו' וידוע שהחכמה נק' עדן כמ"ש ונהר יוצא מעדן כו' לפי שמקור החכמה נובע מהארת בחי' עונג העליון הנק' עדן כידוע ומבואר במ"א ולהיות כי מהותו ועצמותו ית' הוא למעלה הרבה גם מבחי' העונג העליון כי הנה הוא ית' נק' מקור כל התענוגים וכמ"ש כי עמך מקור חיים כו' וכמ"ש במ"א ע"כ ה' צריך להיות קול השופר בשעת מ"ת. כדי לעורר בחי' מקור כל התענוגים שכל התענוגים העליוני' הן רק בחי' הארה דהארה ממנו בלבד וכמ"ש כי עמך מקור חיים כו' וזהו בשביל שיומשך משם העונג העליון ולהיות נמשכת חכמה שבתורה מעדן העליון כו' וזה ה' ע"י קול השופר דוקא לפי שהוא בחי' קו"ל פשוט כנ"ל שלמעלה מענין התענוג והמתיקות להיות שהוא בפשיטות עדיין מבלתי ימצא בו ענין הטייה והרכבה כלל כנ"ל שהוא ענין אחדות פשוט בתכלית הפשיטות כו' וד"ל (וזהו כמ"ש באד"ר הטעם במה דכתיב עיני ה' אל יריאו כו' משום דתרין עיינין אתהדרו לחד כו' וכן מ"ש עוד שם דלית שמאלא בהאי עתיקא כו' כי רק למטה נעשה בחי' ההתחלקות דחויג כו' בחוה דז"א כו' והוא כמו משל ההרכבה של מזג הקולות כו' וקול השופר שהי' במ"ת הרי ה' מלמעלה למטה כמ"ש וה' אלקים בשופר יתקע כו' שהוא הארה והמשכה מלמעלה מאח"פ שהוא בא דוקא בבחי' קול פשוט מטעם הנ"ל וד"ל) ולכך נק' בשם שופר מלשון שפרו מעשיכם כו' כלומר מפני שהוא ממשיך התענוג למטה אבל הוא עצמו אין בו תענוג כי הוא מקור התענוג כו' וכנ"ל וד"ל. וזהו הללויה בנבל כו' הריעו לפני המלך ה' כו' דלפני הוי' צריך בחי' התרועה בקול שופר דוקא מטעם הנ"ל וד"ל.

והנה להבין ביאור הדברים הנ"ל יש להקדים כל עיקר ענין מ"ת מה הוא בהיות שיש להפלא למה ה' זמן מ"ת בזמן הזה של דור המדבר דוקא ולא ה' קודם לכן או אח"כ ואם בשביל שהיו צדיקים ונביאים הרבה

בזמן ההוא הלא גם בדורות הראשונים הי' צדיקים ונביאים הרבה כמו חנוך מתושלח ונח ואברהם ויצחק כו' והגם שקיימו האבות כל התורה לא קיימו אלא ברוחניות ולא בגשמיות ולמה לא ניתנה להם למטה בגשמיות אלא רק ברוחניות למעלה בלבד כו' (וגם אחר זמן דור המדבר הי' הרבה נביאים ולמה לא ניבחר הזמן למ'ת בזמן אחר כו'). אך הענין הוא דהנה כתיב באברהם שהי' הלוך ונסוע הנגבה כו' ופי' בזה דאברהם הלוך ממדרגה למדרגה יותר גבוה במעלת הדביקות עד שנעשה בחי' מרכבה ממש כידוע דהאבות הן המרכבה כו' ואמנם עד שהגיע למדרגה זו להיות בחי' מרכבה הי' עדיין הלוך ונסוע כו' ופי' הלוך ונסוע למעלה הוא ענין רצוא ושוב למטה דמה שנק' למטה בחי' רצוא ושוב נק' למעלה ענין הלוך ונסוע, הלוך הוא בחי' הרצוא ונסוע הוא בחי' השוב כו' וד"ל. וביאור ענין רצוא ושוב למטה יובן עפ"י הקדמה להבין מ"ש עושה שלום במרומיו וארז"ל שהשלום הוא במיכאלי' וגבריאל שהן אש ומים ואין המים מכבין האש כו'. ויש להבין איך יתכן למעלה גשמיות המים והאש וגם יפלא אופן השלום מה שלא יוכלו המים לכבות האש כו'. אך הענין הוא דאש ומים למעלה יובן מבחי' רצוא ושוב למטה דהנה אי' בסיי אם רץ לבך שוב לאחד פי' אם רץ לבך הוא כמ"ש כלה שארי ולבכי כו' שהוא בחי' הצמאון וגודל התשוקה שבלב כמ"ש צמאה לך נפשי כו' והוא לפי שיסוד האש בלב כידוע ע"כ יתגבר בלב הצמאון ברשפי אש התשוקה ליכלל ולהדבק באור א"ס ב"ה. והנה בינה ליבא שיסוד האש הצמאון בלב באה מסיבת ההתכוננות דוקא כשמתכוונן בהרחבה בגדלות א"ס ב"ה האיר שאין לו סוף ואין לו תחלה כו' רק הודו על ארץ ושמים כו' וכמ"ש מלכותך מלכות כל עולמים מבחי' מלך בלבד כידוע וכיוצא בזה מזה תבא רשפי אש התשוקה בלב לה' בבחי' הרצוא וזהו ענין רץ לבך כו' וכדוגמא זו הוא במלאכים ושרפים העליונים דכתיב בהם והחיות רצוא ושוב כו' פי' שהחיות הן בבחי' רצוא כנ"ל ברשפי אש שלהבת כו' בתמידות וזהו והחיות בוערות כמראה הלפידים וכתיב היא מתהלכת בין החיות כו' שתמיד היא מתהלכת כו' כי הכל הוא בבחי' הרצוא כתשוקה אחר תשוקה כו' עד שמגיעי' למדרגה אלקי' שאין להם השגה שם כלל כענין מה פשפשת מה ידעת כו' אז הן באין לידי מדרגת בחי' הביטול במציאות והוא בחי' השוב שאחרי הרצוא וכמאמר סי' הנ"ל אם רץ לבך שוב לאחד שמההכרח הוא להיות בחי' השוב למטה אחרי שאין לו השגה להדבק שם כו' והוא בחי' יסוד המים שבמוח שהוא בחי' הקרירות דמים דחכמה לשוב למטה ע"י בחי' הביטול כו' והוא היפך טבע היסוד האש שבלב כו' כמו שהמים יורדים מגבוה לנמוך היפך טבע האש שהוא העולה מלמטה למעלה כו' וד"ל. אך אם כן שהאש ומים דהיינו בחי' רצוא ושוב למעלה הן הנה ב' הפכיים כנ"ל והרי טבע המים להתגבר על האש ולכבותו כידוע ולמה אין בחי' המים מכבים האש למעלה. הענין הוא מפני שנאמר עושה שלום במרומיו כו'

שמפני השלום אין המים מכבין האש כו' וענין השלום יובן עפ"י הקדמה בתחלה להבין מ"ש בס"י הנ"ל מי"ם מאש ואש ממים כו' דהיינו לפי שיש אש שהוא גבוה ממים והיינו מים מאש כו' ויש מים שגבוה מאש וזהו אש ממים כו' והענין הוא שיש חמשה אשות אש אוכלת אש שותה כו' כמארוז"ל ולנגדן יש ה' מדרגות במים (והוא בחי' ה"ח וה"ג כו') והנה אש שנכבה מפני המים הנה הוא אש הנמוך במדרגה והוא הנק' אש אוכלת אבל אש השותה שהוא המלחך המים ומייבש אותם כענין האש שנפל מלמעלה על המים שיצק אליהו כו' וכיוצא ה"ז בחי' האש שגובה מן המים ואין המים יכולים לכבותו כלל ועד"ז יש עוד בחי' מים שגבוה גם מאש הזה כו' ועד"ז כלולים אש ממים ומים מאש הנ"ל בס"י לפי שיש מים גבוה מאש ואש ממים כו' להיות כי יש ה' מדרגות באש ומים כו' וד"ל. ויובן דבר זה בבחי' רצוא ושוב הנ"ל ג"כ. בהיות שאנו רואים שאחרי בחי' הרצוא שלפני השוב יוכל להיות בחי' רצוא אחר יותר גבוה שאין המים יכולים לכבותו כלל דהיינו שאחרי שהגיע למדרגה ובחי' הרצוא הנ"ל יוכל להיות עוד בחי' רצוא שאין בחי' השוב שהוא בחי' יסוד המים שבמוח מכבין אותו כלל והגם שלפי שעה הוא בא לידי בחי' הקרירות והוא ע"י בחי' הביטול שבמות כנ"ל הוא חוזר ועולה בשלהבת רשפי אש התשוקה יותר גדולה עד שאין המים דחכמה יכולים לכבותו כמ"ש מים רבים לא יכבוה כו' וכן אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה כו' והוא לפי שיש בחי' אש שהוא יותר גבוה מן המים כו' כנ"ל בענין אש שותה כו' וד"ל והענין הוא כמוי דכתי' כרסוון שביבין דנור כו' וכן נהר דינור נגיד ונפיק מקדמוהי כו' והיינו שיש בחי' אש שיורד מלמעלה כדי לשכח את בחי' המים דבחי' שוב וחוזר ועולה בשלהבת יותר גדולה כו' וה"ז כמו אש של מעלה שלחך את תעלת המים כו' וד"ל. ומסיבת כל זה הרי נעשה השלום בין האש והמים עד שאין המים מכבים האש ולא האש מלחך המים מאחר שיכול להיות אש אחרי המים ומים אחרי האש כי יש מים גבוהים מאש ואש ממים כו' וזהו עושה שלום במרומו כו' והוא כדוגמת בחי' רצוא ושוב למטה שיש רצוא אחרי השוב והשוב אחרי הרצוא כו' וד"ל. וזהו שנאמר כאברהם הלוך ונסוע שהוא כדוגמת בחי' רצוא ושוב למטה שנעשה שלום ביניהם כנ"ל. כמ"כ ה"י אברהם הלוך ונסוע ברוחניות בבחי' רצוא ושוב למעלה בהתכללות המדרגות כנ"ל עד שנעשה בחי' מרכבה ממש כו' וד"ל.

ועתה יובן הטעם שניתנה התורה בזמן ההוא ולא קודם לכן כו'. כי הנה מי שלא יוכל להגיע למדרגה הזאת דבחי' רצוא ושוב הלוך ונסוע הנ"ל לזאת ניתנה התורה בעש"י גשמי' כדי שעייז יכול להיות בחי' הלוך ונסוע הנ"ל בכאור"א מישראל גם בפחות הערך כו' והטעם יובן עפ"י הקדמה בתחלה

להבין שרש ענין התורה דגם היא ניתנה למטה בבחי' רצוא ושוב אש ממים ומים מאש כו' כמארז"ל אש שחורה ע"ג אש לבנה כו' וכמ"ש מימינו אש דת כו'. דהנה ידוע דהתורה נק' בשם מים כמ"ש הוי כל צמא לכו למים כו' משום דאורייתא מחכמה עילאה נפקת והוא הנק' ים החכמה כידוע והוא להיות כי ענין התורה הוא רק בחי' המשכות עליונות כי רמ"ח מ"ע הן רמ"ח חסדים העליונים כמו טבע המים שיורדין מגבוה לנמוך והענין הוא כאשר ע"י המצוה נמשך גילוי אלקות בעולמות ה"ז כמשל המים שיורדים מגבוה לנמוך בצדקה נמשך אור החסד כו'. אך כאשר עדיין לא נמשכו החסדים העליונים למטה בבחי' גילוי ההעלם נק' המים דתורה בשם מים העליונים שהוא בחי' ים החכמה קודם שיורדין מגבוה לנמוך כו'. אך כאשר נמשכו למטה בבחי' גילוי ההעלם ברמ"ח מ"ע נק' בשם מים התחתוני' להיות כי כבר ירדו מגבוה לנמוך כו'. וזהו שאמר ר"ע לחביריו כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים פ"י ב"פ מים הן בחי' מים העליונים ומים התחתונים והוא ענין יו"ד בראש ויו"ד בסוף יו"ד הראשון דשם הוי' הוא יו"ד העליון דחכמה עילאה עצמה ויו"ד תתאה שבשם אדני' הוא בחי' מים התחתונים ונק' חכמה תתאה והוא ענין מצות מעשיות בבחי' מל' כמ"ש שום תשים עליך מלך שהוא קבלת עול מ"ש שע"י המצות כו'. וזהו פ"י מלכותך מלכות כ"ע פ"י מלכותך שבבחי' מים העליונים הנ"ל הוא שנמשך ויורד ומתלבש עד למטה מטה ביו"ד תתאה דבחי' מל' כל עולמים כו' וד"ל.

והנה הגם שבדרך כלל הרי רמ"ח מ"ע הם רמ"ח חסדים העליוני' כנ"ל ושס"ה ל"ת הן בחי' הגבורות עכ"ז הנה אנו רואים שיש בחי' הגבורות במ"ע ובחי' החסדים בל"ת וכלולים החסדים דמ"ע מן הגבורות והגבורות דל"ת מן החסדים כו' שהרי אנו רואים ברמ"ח מ"ע דחסדים שהן באים ונמשכים למטה בדקדוקי' וצמצומים הרבה כמו מ"ע דסוכה הגם שכללות ענינה הוא בחי' המשכות החסדים המקיפים וכיוצא הנה אעפ"כ היא באה ע"י צמצומים שבבחי' הגבורות שהרי הסוכה יש לה שיעור בגובה שלמעלה מכ' אמה פסולה ואם אין הסכך מדבר שגידולו מן הארץ פסולה ועד"ז כל פרטי דיניה הן בשיעורי' ודקדוקי' הרבה וכן מצות ציצית שיעורה י"ב גודלין וח' חוטין לא פחות ולא יותר כו' וכיוצא בזה בכל המצות מעשיות יש בהן דקדוקים הרבה שהוא ע"י בחי' הגבורות והצמצומי' והרי יש בחי' הגבורות גם בחסדים ובהיפוך בבחי' הגבורות דמצות ל"ת יש בהן חסדים רבים שהרי הטמא יטהר והפסול יכשר באיזה אופן שיוכשר עפ"י הדין כידוע וא"כ לא בבחי' צמצום הגבורות לגמרי הן אלא כלולים גם מבחי' החסדים כו'. ועיקר הענין הוא לפי שכל יסודות התורה בנויין עפ"י הדקדוק והצמצום בין מ"ע בין בל"ת ע"כ התורה מדקדקת בין בחסדים בין בגבורות שיהי' הכל במדה נכונה ויוכללו כולם זמ"ז חסדים מגבורות וגבורות מחסדים הכל במדה ומשקל וכמ"ש במ"א וד"ל והיינו לפי שהתורה כלולה מבחי' אש ומים יחד וכמו שמבואר למעלה בענין הלוח ונסוע כו' שהוא בחי'

רצוא ושוב שיש ה' מדרגות במים וה' מדרגות באש ויש אש גבוה ממים ומים גבוה מאש כו' כמ"כ בתורה יש ה' מדרגות החסדים והן ה' החסדים הכלליי' דרמ"ח מ"ע וה"ג הכללי' דלית אך המה כלולים זמ"ו ויש אש גבוה ממים כו' וזהו מימינו אש דת למו כו' וד"ל. וזהו שמכריזין על מעשה המצוה אשר קדשנו במצותיו כו' כי כמו שמבואר למעלה שאין מים מכבין אש כו' לפי שעושה שלום במרומיו כו' כמ"כ ע"י המצוה שכלולה מחו"ג הפכיי"ו שורה קדושה העליונה שהוא בחי' קדוש ומובדל בערך כו' והוא העושה השלום כו' וד"ל. וביאור הדברים הללו איך יהי' השלום ולא יהיו מים מכבין האש כו' בין בבחי' רצוא ושוב הנ"ל בין בבחי' מעשה המצות כו'. הענין הוא בתורה ע"י קול של השופר שהי' בשעת מ"ת דהנה השופר צדו הא' קצר ומיצר וצדו השני רחב ותוקעין בצדו הקצר והקול הולך ומתרחב בסופו ומתפשט ביציאתו מן המרחב כידוע. והנמשל מזה כדוגמא זו למעלה יובן שזהו מ"ש מן המיצר קראתי י"ה ענני במרחב י"ה דהיינו ע"י קול השופר דוקא. כי הנה מבואר למעלה שבקול השופר הוא בחי' קול פשוט וכו'. והענין הוא למעלה היינו שיצא האור וההמשכה מעצמות אור א"ס שנק' בשם אחדות פשוט בתכלית הפשיטות כידוע וע"כ בחי' קול וההמשכה שנמשכת מאח"פ הוא בחי' קול פשוט ג"כ והוא קול השופר שהי' צריך להיות בשעת מ"ת כנ"ל אך מה שצ"ל השופר בצדו הא' קצר כו'. הענין הוא לפי שא"א שיומשך האור מעצמות אור א"ס דלית מחשבה תפיסא בי' כו' כ"א ע"י צמצום ומיצר בתחלה כידוע והוא ענין המיצר והצמצום שבשופר מצדו הא', וזהו מ"ש מן המיצר קראתי י"ה מן המיצר והצמצום דוקא והוא מ"ש ישת חשך סתרו שהוא בחי' הצמצום עד שאינו מושג כלל וכמאמר אפי' אור צח כו' אתחשך קמ"י עילת העילות כו' והוא לפי שהוא ית' מקור החיים דהיינו מקור כל התענוגים כנ"ל וכתוב כי עמך מקו"ח פי' עמך שהוא בחי' טפל ובטל לגבי עצמות מקור כל התענוגים כי בחי' הקול הזה שבשופר שהוא בא ונמשך מלמעלה למטה כנ"ל הרי הוא בא מן ההעלם לגילוי בלבד כמשל הכל הלב שיוצא בקול בגילוי כמו"כ בקול שופר יוצא רק בחי' ההבל שבהעלם העצמות לידי גילוי בלבד בקול השופר כו' וע"כ כתיב בי' מן המיצר קראתי י"ה מן המיצר והצמצום לפי שההבל מתצמצם וכא לידי גילוי בצד הקצר כו' וד"ל. ופי' קראתי י"ה היינו להיות מציאת התהוות החכמה שנק' עדן כנ"ל שהוא עולם התענוג העליון שמשתלשל ממנו המקור להתענג בו הנשמות למטה בג"ע העליון כידוע וסיבת התרחבות התענוג העליון הזה להתענג בו בג"ע הוא ע"י תומ"צ דוקא כמ"ש בג"ע לעבדה ולשמרה שזהו רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת שעי"ז מתרחב הג"ע כו' כמ"ש במ"א. והוא לפי שהתורה שרשה למעלה בבחי' עדן העליון כנ"ל וזהו קראתי י"ה לפי שנמשך העדן שהוא היו"ד שבחכמה ולהיות מקור לתענוג הנשמות

ה': בכרך 68 בחי' ה'.

ליד': בכרך 68 לבחי'.

לפ"י: בכרך 68 ופי' קראתי.

בבחי' גילוי השגה בג"ע הזה שזהו בחי' הה"א דבינה כידוע וזהו י"ה חו"ב שנמשכים ממקור כל התענוגים והוא מבחי' עצמות אור א"ס ב"ה וד"ל. וכ"ז נמשך ובא מן המיצר שהוא בצד הקצר שבשופר כנ"ל ואח"כ אותו הקול וההמשכה מתרחב והולך בסופו של השופר דהיינו בצדו השני הרחב כנ"ל. וזהו ענני במרחב י"ה, פי' אותם ההמשכות עצמן שהיו במיצר מתרחכים והיינו בחי' חו"ב אותיות י"ה שקראתי מן המיצר כנ"ל הן עצמן כשמתפשטין למטה הולכין ומתרחבין בהתשפטות גדולה כו'. וביאור הדבר הוא שבלב הוא בחי' התגלות המוחין העליונים דחו"ב שהרי בלב הוא בבחי' ההתפעלות ברצוא ושוב כנ"ל והרצוא ברשפי אש החשוקה באה דוקא מצד ההתכוונות כי בינה לבא כנ"ל שע"י בינה בהרחבה שנק' מפני זה רחובות הנהר דהיינו בהרחבת השגה דוקא נולד מזה ההתלהבות בבחי' הרצוא כו'. משא"כ בבחי' החכמה שלמעלה מן ההתרחבות השגה לא נולד ממנה ההתפעלות אלא בחי' ביטול במציאות שהוא בחי' השוב כנ"ל והוא בחי' אש ומים כמ"ש למעלה באריכות וזהו ענני במרחב י"ה דהיינו בחי' חכמה ובינה שמתגלים בלב להוליד בחי' הרצוא ובחי' השוב שהוא בחי' אש ומים הנ"ל והן אותיות יו"ד ה"א שהיו"ד הוא בחי' המים שהוא בחי' הביטול והה"א הוא בחי' הרצוא ברשפי אש כו' וא"כ נעשה למטה בלב ג"כ אותיות י"ה כמו שיש למעלה וזהו ב"פ י"ה מן המצר ומן המרחב רק שתחלתן בא מן המצר ואח"כ מתפשטין בהתרחבות והוא כשהן באין בלב כו' וד"ל. וזהו ענין השלום הנ"ל שנעשה ע"י קול השופר גם בין ההפכיים הללו דחו"ב י"ה שבמצר וי"ה שבמרחב כו' שהרי אע"פ שהמה הפכיים לגמרי שזהו בחי' אש וזהו בחי' מים מ"מ המה באין ונמשכים כא' ממש בקול השופר בין במיצר בין במרחב כו' אך אין סיבת השלום הוא מצד עצמן כ"א מפני שקול הנמשך בתחלה בשופר הוא בא בבחי' קול פשוט בתכלית היחוד לפי שהוא יוצא ונמשך מאח"פ כנ"ל ע"כ גם בהמשכתו בשופר הגם שנתחלק לאותיות י"ה בחי' חו"ב כנ"ל עושה בהם השלום מפני בחי' ביטולם לגבי מקור כל התענוגים שבבחי' קול הפשוט הנ"ל וד"ל. וזהו או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי פי' ב' השלימות הוא כמארז"ל שלום בפמליא שלמעלה ושלום בפמליא שלמטה. והענין הוא לפי שבבחי' המיצר שבצדו הקצר שבשופר נעשה השלום הנ"ל בתחלה להיות קרוב יותר אל עצמות אור א"ס נק' שלום בפמליא שלמעלה ואח"כ כשהקול הולך ומתרחב בסופו דהיינו בבחי' גילוי המוחין שבלב להיותם רחוקים יותר בהם נק' שלום בפמליא שלמטה אמנם הכל ענין א' הוא מטעם קול השופר שהוא פשוט כנ"ל וד"ל.

וזהו וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים ואת קול השופר וכו' דהנה הקושיא הנ"ל למה ניתנה התורה בזמן ההוא ולא קודם לכן כו' מיושבת עפ"י כל הנ"ל משום דהתורה ניתנה למטה בבחי' עש"י גשמי' בבחי' חו"ג כנ"ל כדי שכל אדם יוכל להגיע ע"ז לבחי' הלוך ונסוע הנ"ל באברהם ברחניות כו' אך איך יהי' ענין השלום בפמליא שלמעלה בבחי' רצוא ושוב

הנ"ל עד שאין מים מכבין אש כו' וכן בתורה שכלולה מאש וממים כנ"ל איך יהי' השלום שלא יהי' המים מכבין האש כו' לזאת הי' ענין קול השופר בשעת מ"ת וזהו וכל העם רואים את הקולות והלפידים כו', פי' הקולות הוא ענין קול המשכה מן ההעלם לגילוי והוא ענין המשכת כלליות החסדים שע"י המצות מעשיות שהן ה' חסדים כנ"ל דאעפ"י שבפרטן הן רמ"ח כללותן הן ה"ח בלבד והוא משארז"ל זוכה לתורה שניתנה בה' קולות פי' ה' קולות הן ה"ח דרמ"ח מ"ע כשיורדים מגבוה לנמוך כנ"ל וה"ז כמשל קול הגשמי שיוצא מהבל הלב לגילוי בדיבור כו' וד"ל. והנה מבואר למעלה שהתורה ניתנה מאש וממים וכמו שיש ה' קולות של בחי' מי החסדים כנ"ל כמ"כ יש בחי' ה' מדרגות של בחי' הגבורות דאש כי כמו שיש בחי' ה"ח כלליי' כמ"כ יש בחי' ה"ג כלליי' כידוע, וזהו ואת הלפידים פי' בחי' הרצוא ברשפי אש כענין בוערות כמראה הלפידים הנ"ל שהוא מלמטה למעלה היפך בחי' ה' קולות דחסדים שהן בחי' השוב מלמעלה למטה כו' וד"ל. וכל העם רואים ב' ההפכיים הללו דבחי' ה"ח וה"ג שהן בחי' הקולות ובחי' הלפידים שיוצאי' כו' ואין מים מכבין אש כו' והוא לפי שע"י קול השופר נעשה השלום ביניהם וכמ"ש למעלה וזהו ואת קול השופר פי' זהו כמו נתינת טעם למה שראו הקולות והלפידים יחד בשלום כו' ואמר שהוא לפי שראו את קול השופר שהוא בחי' קול פשוט שהוא העושה השלום בין החו"ג בחי' רוי"ש שהן בחי' י"ה דמיצר ומרחב שבשופר כנ"ל וד"ל.

ובכ"ז יובן ג"כ כללות ענין סדר התפלה דהנה בברכת יוצר אור אנו מזכירים השירות והתשבחות של המלאכים כו' כאמרינו יוצר משרתים כו' כולם עומדים כו' עד והאופנים ברעש גדול כו' ובכל זה הוא בחי' הכנה להיות ביכולת הנפש לקבל עול מ"ש שלימה במס"נ בק"ש בפסוקי ואהבת בכל לבבך ובכל נפשך כו' כידוע ואחר הק"ש הוא התפלה הנק' בזהר צלותא בלחש כידוע, והטעם לסדר הזה הוא עפ"י הנ"ל בקול השופר דהנה כתיב ותחת הרקיע כנפיהם ישרות כו'. פי' כנפיהם הוא ענין אהבה והיראה בחי' רצוא ושוב הנ"ל שנק' בשם כנפים לפי שבהן ועל ידן היא מתהלכת תמיד מלמטה למעלה כענין הלוך ונסוע הנ"ל וכמו שהעוף יעופף כלפי מעלה ע"י הכנפיים שמגביהים אותן כו'. כמ"כ המלאכי' באוי"ר שלהן שנק' כנפיהם הן מעופפים ובווערים כו' תמיד. מלמטה למעלה להדבק ולהכלל באור האלקי שמשיגין כו' אך זהו כשהן משיגים אלקות בבחי' ההשגה עדיין וזהו דוקא כשהן עומדין תחת הרקיע כי פי' הרקיע הוא מ"ש והרקיע כעין הקרח הנורא על ראשי החיות כו' שהוא ענין הגלדת מים העליונים כעין הקרח כו' כמ"ש במ"א. והיינו ענין הצמצום וההסתר שאור האלקי מסתתר ונעלם מהשגתם עד שנעשה על ראשיהם כעין הקרח כו' ובהגיעם לרקיע

הזה מפני שנפלאה מהם ההשגה אז הן באין לבחי' ביטול במציאות שהוא בחי' שוב לאחד אחרי הרצוא שהי' להם מתחלה לפי אופן ההשגה כו' וזהו תחת הרקיע דוקא כנפיהם ישרות בבחי' רו"ש כענין הלוח ונסוע כו' כענין העוף שמעופף כנ"ל אבל כשבאין לרקיע בסמוך הן מתבטלים ממציאותם לגמרי כו' ואין להם כנפיים כלל שהוא בבחי' התפעלות אוי"ר כו' ואז הן שומעין קול מעל לרקיע כמ"ש ויהי קול מעל לרקיע כו' ואז כתיב בעמדם תרפינה כנפיהם, פי' זה הקול שמעל לרקיע כנ"ל הוא ענין מדרגה שלישית שלמעלה גם מבחי' רקיע הנ"ל כי בחי' הרקיע הנ"ל הוא בחי' הביטול שהוא השוב כנ"ל. אבל הקול שמעל לרקיע הוא המקור והסיבה לבחי' הביטול הזה והוא הנק' קול דממה דקה כו'. וזהו בחי' קול השופר הנ"ל שהוא מטיל אימה ומטיל חרדה וכמ"ש אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו וכן במ"ת כתיב ויחרד כל העם כו' כי קול השופר מקור להביא את החרדה שהוא בחי' הביטול במציאות כו' וד"ל. וזהו הטעם האמיתי שהי' דוקא קול השופר בשעת מ"ת ולא קול מכלי אחר כו' ומלבד שלא הי' בו תענוג אלא הואי מטיל חרדה כו' אלאי רק כדי שיומשך ממנו בחי' הביטול באותיות י"ה שבמיצר ומרחב כנ"ל ויהי' שלום בפמליא שלמעלה ובפמליא שלמטה כנ"ל וד"ל. וזהו בעמדם תרפינה כנפיהם שהוא בשעת זמן העמידה בייח ברכות דצלותא דבלחש כו' כידוע בזוהר ובספרי הקבלה לפי שבשעת התפלה נמשך אותו בחי' קול דממה דקה הנ"ל שמעל לרקיע הנ"ל כדי להמשיך בחי' הביטול וזהו בעמדם בתפלה בלחש תרפינה כנפיהם פי' תרפינה שהכנפים אינם עומדים ישרות אלא נשפלין הן ונכפפין למטה מטה והוא ההוראה על עוצם בחי' הביטול שלהם כו' וד"ל. אך כדי להגיע לבחי' ביטול במציאות גדול כזה בצלותא דלחש צריך להקדים לזה ברכת יוצר אור וק"ש והענין שלהם הוא להיות למטה כדוגמת המלאכים העליונים שמתחלה כנפיהם ישרות כשהן עומדין מתחת לרקיע כנ"ל. והיינו שאנו מזכירים שירות ותשבחות שלהם בברכת יוצר אור כו' כנ"ל. וכ"ז הכנה לק"ש להיות ביכולת הנפש לקבל עול מ"ש שלימה במס"נ כו' והוא כענין ודוגמת בחי' מדרגת המלאכים כשהן באין סמוך ממש להרקיע שעל ראשיהם כנ"ל ואח"כ אנחנו באים לבחי' הביטול היותר גבוה מכולם והוא כמ"ש בעמדם תרפינה כנפיהם דהיינו בתפלה בלחש כו' לפי שאז כתיב ויהי קול מעל לרקיע כו' וכנ"ל. ונמצא יש כאן ג' מדרגות בכלל וד"ל.

 הוא: בבוך 68 ליחא.

אלא: בבוך 68 ליחא.

להבין כתוספת ביאור בענין הנ"ל. דהנה עדיין יש להבין והקושיא במקומה וימדת למה לא ניתנה התורה לאברהם דמ"נ אם מעלת התורה ברצוא ושוב יותר גדולה מבחי' רצוא ושוב שהי' לו במדרגתו כאמרו הלוך ונסוע כנ"ל בודאי יקשה למה לא ניתנה התורה לאברהם שיקיים בגשמיות ג"כ מאחר שקיים כל התורה ברוחניות. ואם היתה מעלת אברהם בהלוך ונסוע יותר גדולה ממעלת התורה א"כ לאיזה טעם ניתנה התורה מאחר שלא יכולים להשיג ע"י התורה מעלת הלוך ונסוע כנ"ל. אך הענין יתורץ עפ"י הקדמה להבין בענין המצות דהנה לכאורה יפלא מאד להיות ידוע שהמצות כולן נעשו בענינים גשמיים דדצ"ח ובפרט הקרבנות כמו קרבן המנחה שהוא ממעט קמח סולת גשמי' והנה מעט הסולת הזאת בהקטרותה בקומץ הכהן יעלה לה' לריח ניחוח כמ"ש לחמי לאשי ריח ניחוחי כו'. וידוע פי' ניחוח שהוא לשון נחות דרגא דהיינו הנחת הרוח והמשכתו מלמעלה למטה והענין הוא דבתחלה עולה קומץ המנחה למעלה בבחי' ריח וכמו שע"י הריח שאדם מריח מלמטה למעלה תגרום אצלו הנחת הרוח והשבת הנפש מלמעלה למטה כמ"כ במנחה כתיב ירח מנחה שהריח שבה עולה מלמטה למעלה להיות לריח ניחוח להוי' פי' שאח"כ עושה בחי' הנחת הרוח מלמעלה למטה. וזהו ניחוח להוי' פי' ענין נחות דרגא מלמעלה למטה מעצמות המאציל להיות נק' בשם הוי' כי מצד עצמות המאציל הוא למעלה מעלה משם הוי' כי ידוע דשם הוי' היו"ד הוא הצמצום והה"א הוא ההתפשטות כו' וזהו כאשר צ"ל נאצל מאתו אור החסד או אור הגבורה וכיוצא אבל מצד עצמותו נאמר בו לאו דאית לך צדק ידיעא כו' ולא מכל אליון מדות כלל וכידוע וזהו ועשיתם אתם כו' כאלו עשאוני פי' לשם הוי' שע"י המצות אז נמשך שם הוי' מעצמות המאציל כו' וכמ"ש במ"א בענין ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים כו' וא"כ יפלא מאד האיך יתכן שע"י מעט הקמח סולת הגשמי דמנחה יהי' לבחי' ריח ניחוח למעלה עד שיגרום המשכת שם הוי' כנ"ל ומאין יהי' זה הכח הגדול לגשמיות הקמח סולת הזאת.

אמנם הענין הוא דכתיב אחר וקדם צרתני אחר למעשה בראשית שהאדם נברא בשישי וכל הברואים קדמו להבראות כמו מאמר תדשא הארץ ומאמר תוצא הארץ נפש חיה כו' שכולן קדמו למאמר נעשה אדם וכבר הי' כל בחי' הדצ"ח מוכנים קודם להתהוות בריאת האדם והטעם הוא דאעפ"י דנפש האדם היא שכליית בחי' מדבר מ"מ שרש הדצ"ח גבוהים ממנו הרבה והוא לפי שירדו כ"כ למטה מוכרח שיהי' שרשם למעלה במדרגה היותר גבוה כידוע דסוף מעשה דוקא הוא שעלה במחשבה תחלה כו' והיינו מפני ששרש הדצ"ח הוא מעולם התהו שלפני התיקון דאדם כו' והוא מבחי' ז' מלכין קדמאין שמתו שנאמר בהם ואלה המלכים כו' לפני מלוך מלך לבניי כו' וכמ"ש במ"א וזהו שנפל הצומח כ"כ למטה מטה כו' לפי שהוא יותר

גבוה נפילתו למטה ג"כ יותר כמשל אבן החומה שנופלת ממקום הגובה שבחומה שתפול למטה יותר כו' וזהו שנאמר כי לא על הלחם לבדו כו' כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם וידוע הפי' שזהו בחי' מוצא פי ה' שבמאכל ולכאורה יפלא למה יחי' את האדם הלא גם בנפש האדם יש מוצא פי ה' במאמר נעשה אדם כו'. אך הענין הוא דמוצא פי ה' שבמאכל במאמר תדשא וכדומה גבוה יותר ממוצא פי ה' שבנפש האדם מטעם הנ"ל ע"כ יחי' את האדם ואין לאדם קיום בלתי המאכל והמאכל יש לו קיום בלתי האדם כו' וד"ל. ובזה יתורץ מה שהמנחה דסולת בחי' צומח הגשמי יהי' לריח ניחוח להוי' כו' כי כמו עד"מ המאכל שיחיה את האדם כמ"כ בירורי רפיח ניצוצות שנפלו בדצ"ח למטה מאחר שהן מעולם התהו שלפני בחי' התיקון דאדם שהוא שם הוי' כו' ע"כ יש ביכולת המנחה דסולת לעשות למעלה ניחוח להוי' כו' ואעפ"י שלמטה הלבשת המנחה היא בגשמית הסולת אבל מצד שרשה שהיא מבחי' ז' מלכים שמלכו לפני מלוך כו' וד"ל. ובכל זה יובן הטעם למה נקראת בשם מצוה ולא בשם אחר. הענין הוא דעיקר המכוון במעשה המצוה למטה הוא לעשות למעלה בחי' שם הוי' הנ"ל והי' לפי מהראוי שתקרא המצוה בשם הוי'. אך לפי שהלבשת מעשה המצוה היא מ"מ בדברים גשמיים שנפלו בשבירת הכלים והוא בחי' דצ"ח כנ"ל והגם ששרשם נעלה למעלה כנ"ל מ"מ למטה הן בגשמיות עדיין ע"כ אין בחי' גילוי אלקות במעשה המצות למטה בבחי' גילוי ממש אלא צ"ל בבחי' ההעלם וההסתר מפני לבושים הגשמי' דדצ"ח שמעלימים כו' וזהו שנק' מצוה שאותיות י"ה דשם הוי' מתלבש ומתעלם למטה בחלוף דא"ת ב"ש שהי' נעשה מ"ם וההיא צד"י כו' ומפני שלא יוכלו להאירו למטה כמו שהם למעלה מטעם הנ"ל וד"ל. וכדוגמא זו מצינו שאין היחיד אומר בחי' שם הוי' הוי' ב"פ שבי"ג מדה"ר כו' בהתגלות כמו שאומרים בצבור רק ע"י חילוף בא"ת ב"ש דוקא והוא בחי' שם מצפ"ץ כו' כמ"ש בספרי הקבלה לפי שזהו בחי' שם הוי' שגנוז בעצמות המאציל והוא שם הוי' הראשון ולכך צריך קריאה והמשכה כמ"ש ויקרא ה' ה' כו' וגם שם הוי' השני להיותו שרש הי"ג מדה"ר שנאצלים מן המאציל אעפ"י שהוא כבר בא בהתגלות יותר מן ההעלם של העצמות כו' ע"כ צריך היחיד להעלימם ולהלבישם בחילוף בא"ת ב"ש דוקא והוא באותיות דמצפ"ץ כו' וד"ל. ובכל זה יובן ג"כ שרש ענין מן המיצר קראתי י"ה כו' הנ"ל.

ד'הנה פי' מן המצר ופי' ענני במרחב הן הן ב' מדרגות דב' שמות הוי' שבי"ג מדה"ר כו' אשר הא' סתום ונעלם בהעלם העצמות והוא שם הוי' הראשון שצריך קריאה והמשכה לצאת מן ההעלם לגילוי כנ"ל. וזהו מן המיצר קראתי י"ה שיצא מן המיצר והוא ע"י צמצום העצמות כו' והיינו מ"ש למעלה דע"ז המיצר נאמר ישת חשך סתרו כו' ופי' ענני במרחב י"ה הוא ענין שם הוי' השני שיצא כבר בהתגלות מן ההעלם כנ"ל אך שרש יציאתו מן ההעלם הוא ע"י צמצום ג"כ כמו הראשון והוא ענין בחי' ב' פיאות דא"א

שלמעלה מי"ג ת"ד דא"א כו' וד"ל. ואמנם עדיין יש להבין הטעם שנאמר ביציאתו מן ההעלם בשם י"ה ולא בדרך ההעלם וההסתר כמו מצוה שמתחלפת בא"ת ב"ש כו' הענין הוא משום דלע"ל קאי ואז כתיב ביום ההוא יהי' ה' אחד כו' ופי' יהיה היינו בפ' י"ה לפי שאז כתיב ואת רוח הטומאה אעביר כו' ולא יהי' אחיזה ויניקה לגשמיות כלל כי יבוררו כל הרפ"ח ניצוצים שנפלו גם בדצ"ח שבנוגה כו' וא"כ מה שעכשיו צריך להיות בהעלם בחילוף א"ת ב"ש באותיות מ"צ במצוה יהי' אז בהתגלות מפני שאין מי שיעלים האור כו' ולא עוד אלא גם מה שעכשיו בשם הוי' הוא רק באותיות י"ה ולע"ל יהי' גם ב' אותיות האחרונים באותיות י"ה כי יהיה הוי' אחד ושמו אחד למטה כמו למעלה כמ"ש במ"א וע"כ אמר מן המיצר קראתי י"ה בהתגלות וגם במרחב למטה ענני באותיות י"ה וכמ"ש ביום ההוא יהיה דשם הוי' הוא אותיות יהיה כו' ומכ"ש שלא יהי' בהעלם והסתר בחילוף א"ת ב"ש כמו עכשיו והוא מטעם הנ"ל וד"ל, אך הנה גם אחר כל הנ"ל עדיין יש להבין במעשה המצות, דהנה אנו רואים באדם למטה שהמאכל מגשם אותו והגם שיהי' האדם צדיק גמור אוכל רק לשובע נפשו השכינה כמ"ש במ"א והוא לפי שבמאכל עדיין יש אחיזה ויניקה לבחי' הרע שבנוגה מצד השבירה כו' והמופת לזה ממה שמצינו גם במשה כשעמד בהר סיני לקבל התורה מ' יום לחם לא אכל כו' ואפי' לחם המן שנק' לחם אבירים שמלאכי השרת ניוונין בו כו' והוא לפי שהי' צריך לקבל התורה שבבחי' פנימי' האצ"י כו' וכמ"ש במ"א. ומכ"ש המאכל הגשמי' דנוגה שמעורב טו"ר ממש שנפל בשבירה לגמרי שבודאי הוא מגשם כו', וא"כ עדיין אינו מובן במעשה המצות איך תקרא סולת המנחה לחם הוי' כמ"ש לחמי לאשי כו' עד שיהי' לריח ניחות כו' ומאחר שיש בסולת תערובות טו"ר שבנוגה דעשי' כו', אך הענין הוא דיש סגולה ליציאת הרע ע"י שיניחוהו שיפעול פעולתו ובזאת יכלה ויאבד לגמרי כי לאחר שגמר כל פעולתו אין לו יניקה וחיות עוד מצד עצמו כלום וממילא יפול וימות לפי שאין עיקר סיבת קיום חיותו רק מצד פעולת הרע ואמנם לאחר שגמר פעולתו אין לו קיום עוד וכידוע זה ממשל העלוקה המושכת הדם הפסולת שלאחר שתתמלא ותגמר כל פעולתה תפול ותמות כו' ולכך נק' הגהינם בשם עלוקה כמ"ש לעלוקה שתי בנות כו' וד"ל. וזהו שארו"ל חיצו אכלה במ חיצוי כלים כו' פי' דרך החיצים שהן החיצונים שיכלו ויאבדו לאחר שגמרו פעולת הרע בכנ"י מטעם הנ"ל וע"כ חיצו כלים והם אינם כלים וזהו חיצו אכלה במ לפי שהן רק כמשל העלוקה הנ"ל וזהו יתפרדו כל פועלי און כו' וכן כתיב תמותת רשע רעה שפעולת הרעה לאחר שגמר פעולתו תמותת אותו מטעם הנ"ל וד"ל. ולזה הטעם הי' כל עיקר המכוון בגלות מצרים. דהנה באמת לא מצינו שום טעם לגלות מצרים שהרי לא הי' להם חטא ידוע כ"כ שיקבלו עונש גדול כזה עד ששחטו ילדיהם כו' ועבדום וענו אותם כו' כידוע ואם בשביל מה שאמר אברהם במה אדע כו' זהו אינו חטא ועון כ"כ שיקבלו בניו עונש חמור כזה. אך הענין הוא מפני שהי' צריך שיתברר מכנ"י בחי' הרע שבנפשם כדי שיוכלו לקבל התורה

ומצות בגשמיות והיינו כדי שיוכל להיות מעשה המצות בענינים גשמיים דוקא כמו בסולת המנחה וכמו ציצית ותפילין בצמר וקלף גשמי' כו' שיעלו למעלה ולא יתגשמו מצד גסותם עדיין למטה בבחי' הרע שבנוגה כנ"ל. ולזה הורידם למצרים בקושי השעבוד בגלות המר כדי שיפעול הרע דנוגה כל פעולתו וממילא יפול ויאבד אח"כ כנ"ל דעיקר הסגולה לציאת הרע הוא שניחוחו לפעול כל פעולתו כו' ואז ממילא יבדל הרע דנוגה מגשמיות דצ"ח ויוכל להיות גם הסולת לריח ניחוח למעלה כי כבר הוסר ממנה חושך הרע המגשם שהוא המסתיר כו'. ואם לא הי' ענין הגלות במצרים בקושי השעבוד כ"כ לא הי' עדיין באפשר להיות גילוי אלקות למעלה ע"י ענינים גשמי' דדצ"ח שהמצות נעשו בהן למטה כי הי' עדיין גשמיות הרע דנוגה דעשי' מסתיר ומעלים כו' וד"ל. ולזה הטעם נק' גלות מצרים בשם כור הברזל כמ"ש ויוציאך ה' מכור הברזל ממצרים כי עד"מ כור המצרף הנה בתוכו מתבררים הסיגים מתוך הכסף כמ"ש הגו סיגים מכסף כו' ונבדל בחי' הפסולת בפ"ע כך ע"י הגלות דמצרים הובדל בחי' הפסולת בפ"ע וממילא נתברר מה שנשאר מבחי' הטוב כו' וכמשל עלוקה השואבת ומושכת פסולת הדם שנשאר הדם נקי בתכלית כו' וד"ל. וזה לא יפלא איך נתבררו כל חלקי דצ"ח שיש בכל העולם מגשמיותם ע"י הברור שנתבררו בני ישראל לבד בגלות מצרים כו' דהלא ידוע מ"ש גם את העולם נתן בלבם כו' פי' העולם הן חלקי הד' יסודות דארמ"ע שנק' העולם כידוע ונתנם בלבם דכנ"י שע"י ברור דישראל כל העולם כולו מתברר כו' לפי שהן קרויים אדם דוקא כו' וכמ"ש במ"א וד"ל.

ואחר כל הנ"ל יתורץ הקושיא הנ"ל למה לא ניתנה התורה לאברהם בגשמיות מאחר שהי' לו מעלת הלוח ונסוע כו'. דהנה אעפ"י שמעלת הלוח ונסוע כו' הי' בו והוא כמו מעלת התורה ממש עכ"ז לא הי' באפשרי לו לקיים המצות בענינים גשמיים אלא קיים אותם ברוחניות כו' לפי שקודם יצ"מ לא הי' יכולים גשמיות הקרבנות כלל להיות לריח ניחוח להוי' למעלה ולא הי' גשמיות הצמר והקלף דציצית ותפילין ממשיכים מאור א"ס ב"ה להיות שם הוי' על ידן למעלה כנ"ל והטעם מבואר למעלה לפי שקודם קושי השעבוד שהי' בגלות מצרים הי' עדיין כל חלקי הדצ"ח מגושמים עדיין בבחי' הרע דנוגה כו' רק אחר שנעשה צירוף וברור בישראל אז נתברר כל חלקי דצ"ח ונזדככו עד שהמצות הנעשים בהן עלו למעלה ממש כמ"ש בקרבנות לחמי לאשי ריח ניחוחי כו' ולכך לא ניתנה התורה לאברהם בגשמיות וד"ל. והגם שעשה ג"כ קצת עובדות למטה כמו חפירת הבארות וכן המקלות דיעקב לא הי' זה רק בדרך וענין יחוד רוחני ולא בבחי' מעשה גשמי' כמעשה המצות ממש ולכך אין עכשיו מצוה בחפירת בארות כו' וגם אם הי' בהם איזה ענין מעשה לא הי' זה כדאי להיות עי"ז המעשה המועטת בחי' המשכת שם הוי' למעלה כמו ע"י המצות עכשיו וד"ל. ובכל זה יתורצו עוד כמה קושיות, דהנה ידוע הקושיא למה נשא יעקב ב' אחיות ואם עדיין

לא ניתנה התורה לאבות בגשמיות מ"מ ברוחניות קיימו כנ"ל. וענין הרוחניות היינו כמו שהתורה היא למעלה בבחי' האצ"י וגם שם ב' אחיות אסור עפ"י התורה דשם. אך עפ"י הטעם הנ"ל מתורץ דהגם שלמעלה היו ב' אחיות אסור אבל למטה בזה העולם לא הי' מיוסד עדיין כמו שהוא למעלה להיות כי לא הוכנה עדיין לקבלת התורה מפני יניקת הרע דנוגה כנ"ל ולא הי' העולם שלמטה שוה לעולם שלמעלה בהכנת קבלת מעשה המצות ולכך נשא יעקב כאן בזה העולם ב' אחיות ולא הי' בזה איסור כלל אעפ"י שבעולם העליון יש איסור בהן כו' וד"ל. ומזה הטעם ג"כ יתורץ מה שנשא עמרם דודתו אעפ"י שדודתו למעלה אסורה אבל להיות כי העוה"ז גשמי עדיין לא הי' דודתו ערוה כלל למטה להיות הפגם עי"ז כמו שהוא למעלה כו' וד"ל. וגם בזה הטעם מיושב עוד מה שנשא עמרם דודתו קודם קושי השעבוד דוקא כי הרי התחלת השעבוד הי' מיד שנולדה מרים כו'. והוא לפי שכאשר הי' צריך להיות לידת משה שהוא אור התורה כמ"ש ותרא אותו כי טוב הוא כו' ע"כ קדם לזה בסמוך הגזירה הקשה כמ"ש כל הבן הילוד כו' ואח"כ כשהגיע סמוך ממש לעת וזמן קבלת התורה ע"י משה התחיל קושי השעבוד ביותר והוא מ"ש וימררו את חייהם כו' וכ"ז מטעם הנ"ל מפני שהי' צריך להבדיל הרע ולהפרידו כדי שיהי' העולם מיוסד למטה כמו למעלה כו' וזה א"א כ"א ע"י קושי השעבוד מטעם הנ"ל מפני שע"ז נתבררו ונזדככו להיות דומה למטה כמו למעלה כו'. אבל קודם קושי השעבוד נשא עמרם דודתו כו' וד"ל. ועם כל זה יובן ג"כ הטעם לגלות דעכשיו כי הנה המצות לא יהיו בטילות לימות המשיח לכ"ע ולא יש פלוגתא רק לזמן תחיית המתים וגם בזמן תח"מ רוב הדיעות מסכימים שלא יהיו המצות בטילות וכדאמרין ביומא כיצד מלבישין לע"ל יבא משה וכו'. וא"כ צריך להקדים לזה הגלות בשעבוד הגלות כו' כי כשם שהיתה קבלת התורה הנגלית במ"ת בהר סיני ע"י יסורין וביטושין לרע בתחלה בגלות מצרים מטעם הנ"ל כמ"כ כשביל קבלת התורה בבחי' פנימיות וסודות התורה והן טעמי המצות שיתגלו לע"ל דכתיב ומלאה הארץ דיעה כו' כי עיין בעיני יראו כו' ולא יכנף עוד מוריך כו' מכ"ש וק"ו הוא שא"א להיות בלתי הקדמת היסורין וביטוש הרע בתחלה וזהו הטעם לאריכות הגלות דעכשיו יותר מהגלות שקדמו כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. והנה כדוגמת הגליות שהן בחי' היסורים בכלל לכללות נש"י יובן מזה לכל אדם בפרט שהרי כאו"א מישראל צריך לעשות המצות בכל תד לפום שיעורא דילי' שלוה בא לעוה"ז בלגלגולים כו' והרי המצות מלובשים בענינים גשמיים ובמעשה גשמי"י דנפשו הבהמיות כו' וכדי שיהיו מצותן מתקנין ומובדלים מגשמיות דנוגה ויהי' יכולים לעלות ולהכלל למעלה באור א"ס עד שיומשך על ידן שם הוי' למעלה כנ"ל א"א כ"א ע"י קבלת יסורין ובטושין בגופו הבהמית בתחלה כו' מטעם הנ"ל בכלל כמ"כ בפרט כדי שיוכל להיות גילוי אלקות בנפש האדם במעשה המצות שלו שהן בחי' פנימי' א"א כ"א לביטוש החיצוני בתחלה כנ"ל ולכך ארז"ל ג' דברים באים ע"י יסורים תורה לעוה"ב כו' וד"ל.

בעז"ה. חג השבועות

ואת ההר עשן וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק. הנה פי' וענין העשן ידוע שהוא בחי' עולם שנה נפש כו'. אך הנה להבין הדברים וגם למה נקרא זה בשם עשן דוקא יובן עפ"י הקדמה בתחלה להבין בענין הבירורים, דהנה ענין הבירורים דרפ"ח ניצוצי' הם בכלל ד' מדרגות והן ארמ"ע והן בחי' ד' השמות דאבי"ע ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. ע"ב באצ"י וס"ג בבריאה כו' אך זהו כאשר ירדו הניצוצות למטה אבל כמו שנפלו מלמעלה נפלו במספר רפ"ח דוקא כידוע במספר רפ"ח יש ד' פעמים ע"ב כידוע והוא להיות כי בראשית הנפילה היו עדיין כלולים מבחי' שם ע"ב כו' ולמטה בירידתן הוא שנתחלקו לד' מדרגות ארמ"ע שהן ע"ב ס"ג כו' (מספר רמ"ב ונתמעט מהם מספר מ"ח מפני שבהם נתרבה הרע במ"ח צירופי' הנק' אדמת בני ח"ם) והנה העלאת הבירורי' דרפ"ח ניצוצים מלמטה למעלה הוא נק' בשם עשן לפי שעד"מ העשן הגשמי הנה אנו רואים שסיבת הולדו מן העץ הוא לפי שיש בעץ ד' יסודות ארמ"ע ויש בטבע היסוד דאש ויסוד הרוח בחי' העלי' וההסתלקות מלמטה למעלה כנראה בחוש שהאש טבעו לעלות ולרוץ כלפי מעלה דוקא אך הרוח שעולה מלמטה למעלה ולצדדים בתמידות הוא אשר יוליך את האש לכל צד שיוליכנו אם למעלה או לצדדין כו' ועכ"פ יהי' איך שיהי' ב' היסודות הללו להתעלות מלמטה למעלה אבל יסוד המים ויסוד העפר אין בטבעם כלל להתעלות מלמטה למעלה כידוע אמנם בעץ שכלול מד' יסודות ארמ"ע הנה ב' היסודות דאש ורוח שיש בו הרי הם אשר לפי טבעם להתעלות כנ"ל ע"כ הם המגביהים ומעלים גם את יסוד העפר והמים שיש בו כלפי מעלה ג"כ והוא ענין בחי' העשן שיוצא ועולה מן העץ הנשרף שעיקרו אש ורוח אך ביציא' הוא שיוציא ועולה מן העץ גם חלקי יסודות המים והעפר והאש ורוח הנכלל בעשן הם המוליכים אותם כו' וכמ"ש כל זה בספרי הטבע באריכות. אך כדי להבין הנמשל מזה למעלה הנה ידוע דד' העולמות אבי"ע בריאה יצ"י עשי' הן בחי' רוח מים ועפר ויסוד האש הוא בחי' האצ"י (וזהו ענין הסנה שבוער באש שראה משה כמ"ש בספרי הקבלה) ושרשן מבחי' רפ"ח ניצוצות שנפלו כו' ונתחלקו לד' מדרגות בחי' ארמ"ע כו' והן בחי' הד' שמות ע"ב ס"ג כו' וכנ"ל וכאשר הבירורים דרפ"ח ניצוצין עולין מלמטה למעלה בבחי' העלאת מ"ן ה"ז כמשל העשן היוצא מן העץ הנשרף שעולין בעשן כל חלקי הד' יסודות שבעץ האש והרוח מוליכים ומגביהים גם המים והעפר כנ"ל. כמ"כ ב' העולמות דיצ"י ועשי' ג"כ מתעלמין ע"י בחי' הב' יסודות העליונים מהם והוא בחי' אש ורוח המוליכים אותן וד"ל כו' (והוא הנק' בחי' עשן עולם שנה נפש עולם הוא הדומם דעפר עם המים ושנה הוא הרוח כו' ובחי' הנפש הוא מ"ש כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא כו' שהוא המחי' את כולם כו' כידוע ומבואר במ"א וד"ל) והנה עיקר הכוונה בהעלאת מ"ן דרפ"ח שהוא הנק' עשן כנ"ל הוא רק בשביל המשכת המ"ד והנה כדי לעורר ולהמשיך אתעדל"ע ע"י אתעדל"ת דוקא לזה הי' כל

עיקר של מתן התורה בהר סיני דוקא דלכאורה יפלא למה ניתנה התורה על ההר דוקא אך הענין הוא דלהיות מבואר למעלה שעיקר ענין התורה הוא ע"י בחי' רצוא ושוב שהוא בחי' התכללות חו"ג אש ממים ומים מאש כו' שהו ענין הלוך ונסוע למעלה כו'. והנה בחי' זו דרו"ש הוא עיקר ענין ההעלאה דרפ"ח ובזאת דוקא הן מתבררין ועולין למעלה כמ"ש במ"א הטעם ולזאת ה' כל עיקר נתינת התורה בענינים גשמיים בדצ"ח דנוג"ה שהוא רק לברר בירורי נוגה ואין הבירור אלא בבחי' רו"ש כנ"ל ע"כ ניתנה גם היא בבחי' רו"ש בהתכללות חו"ג כנ"ל. משא"כ באבות הגם שהיו בחי' מרכבה בעבודתם לא ה' עבודתם ענין העלאת מ"ן ואתערותא דלתתא כלל כמו עבודת המצות שנק' העלאת מ"ן ואתעדל"ת עד שרק מחמתם יהי' אתעדל"ע כו' אבל באבות ה' עליהם שפע האלקי בבחי' אתעדל"ע מצד עצמו ולא מצד הכרח אתעדל"ת דוקא והגם שהיו עובדים עובדות למטה כמו המקלות דיעקב והבארות דיצחק לא ה' בהם כדאי לאתערותא דלעילא כ"כ ולזאת לא ניתנו לנו עובדות הללו למצוה כו' וכמ"ש למעלה וד"ל. וזהו הטעם שניתנה התורה על ההר דוקא להורות על עיקר ענין נתינתה דהיינו שע"י ענין אתעדל"ת דוקא יהי' אתעדל"ע ומטעם הנ"ל. וזהו ואת ההר עשן פי' כי ההר הוא ה' בחי' דומם מעפר ומה שיש בחי' עליי' והסתלקות בחלק הדומם הוא בחי' הגובה שבהר כו' וכמ"ש במ"א ועיקר ההוראה על עליית והסתלקות חלקי הנוגה דמים ועפר כו' ה' ע"י העשן שיצא מן ההר כי בעשן הזה עלו כל חלקי בחי' העפר והמים דב' העולמות יצ"י ועש"י ע"י בחי' אש ורוח שעליונים מהם כו'. והוא מ"ש והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו ה' באש כו' שהוא ענין הבירורים דרפ"ח בכללות כמבואר עפ"י משל עץ הנשרף כנ"ל שלזאת ניתנה התורה בהר כנ"ל אך כדי שיהי' אתעדל"ע רק מפני אתעדל"ת ואין זה כמו שאמר וההר סיני עשן כולו מפני כו' דמשמע שלא ה' עשן הבירור למטה רק מפני שירד עליו מלמעלה באש תחלה כו' לזה הוא אומר כאן וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים ואת קול השופר ואת ההר עשן פי' שאחר שירד ה' באש והי' כח למטה בהר להיות יוצא ממנו הברורים דרפ"ח צריך לזה המשכה מיוחדת מלמעלה כדי שיהי' כח למטה להעלות המ"ן כידוע אז אח"כ נעשה המשכת מ"ד רק כפי ערך המ"ן כו' והוא מ"ש שראו כל העם את הקולות והלפידים שהוא בחי' התכללות חו"ג העליונים של המאציל ואת קול השופר שהוא בחי' הקול פשוט שעושה השלום כנ"ל שכל זה בחי' אתעדל"ע שנעשה ונמשך רק ע"י אתעדל"ת והוא מפני מה שהי' כבר ההר עשן פי' מפני שהיו עולין בדוגמא זו מלמטה למעלה ג"כ והוא בחי' התכללות חו"ג דאש ומים בעשן היוצא כו' והעלא' חלקי המים והעפר ג"כ כו' לכך נמשך מלמעלה ג"כ קולות ולפידים וקול השופר כו' ואת הכל ראו והשיגו דהיינו הקולות שמלמעלה למטה וגם מה שההר עשן (משא"כ באבות כו' כנ"ל וד"ל). ויובן כ"ז יותר עד"מ שאנו רואים בעשן הגשמי שטבעו ביציאתו להתקרב לאש היסודי שלמעלה כי נמשך לשרשו ועי"ז משיכתו לשם עד שמתבטל ונכלל שם כו' ועי"כ יש

סגולה ידועה להדליק אש למטה מאש של מעלה ע"י שיתחברו אותם בעשן כי כשיתקרבו עשן היוצא מדבר הדלוק למטה כלפי אש הדולק למעלה יומשך אש הדולק למעלה וירד למטה וידליק את הדבר שלמטה כידוע והוא מפני שהעשן ניכלל באש הדולק למעלה חוזר ומושך את האש למטה כמבואר בספרי הטבע (וכמ"ש בזהר בענין ההוא תננא דסליק כו' ע"ש) וכמ"כ יוכל הנמשל מזה למעלה דלפי שהי' הר סיני עשן כולו כו' בחי' עשן הזה עלה למעלה מעלה בעצמות המאציל ונכלל שמה והוא בחי' בירורי' דרפ"ח שלאחר שנתבררו ועולים הם כלים ונכללים למעלה כו' ומשם חוזר האור ומאיר למטה עי"ז והוא ענין הקולות והלפידים כו' שנמשך עי"ז בהר סיני כו' ואת הכל ראו והשיגו והיינו שראו והשיגו כל עיקר ענין התורה כנ"ל וד"ל. וזהו וירא העם וינעו הוא כנגד בחי' ההעלאה מ"ן דעשן הנ"ל ויעמדו מרחוק הוא נגד בחי' מלמעלה למטה דקולות ולפידים הנ"ל שלא יכלו לקבל מקרוב כו' וד"ל.

ולהבין כ"ז בתוספת ביאור צריך להבין תחלה אמיתי פ"י הקולות שראו כו'. ואח"כ יובן למה כתיב וירא העם וינעו ויעמדו מרחוק כו' ואעפ"י שנאמר תחלה וכל העם רואים ולא כתיב וינעו כו' הנה ידוע התירוץ דכל העם דרישא היינו בני' לבדם ומ"ש וירא העם וינעו היינו חלק הערב רב שעלו אתם שהיו גרים ולא יכלו לקבל את האור כו'. והנה כדי להבין פ"י וענין הקולות יש להבין תחלה ענין אור א"ס מהו דהנה ידוע בפ"י א"ס שאינו בנדר השגה ותפיסא לנברא וגם לנאצלים משום דלית מחשבה תפיסא ב' כלל להיותו בבחי' אחדות פשוט בתכלית כו'. וא"כ יפלא מאד האיך תמצא באדם בחי' ההתפעלות מאור א"ס כידוע שכאשר יתבונן האדם בהתבוננות באיכות ומהות אור א"ס תתפעל הנפש בדביקה וחשיקה להכלל בו כו' ומאחר שבחי' אור א"ס מוכدل מערך השגה כו' איך יהי' לו השתתפות וחיבור עם הנפש המוגבלת עד שתתפעל מחמתו וידוע שההתפעלות מורה השתתפות וחיבור דהיינו כאשר יש להן ערך והשתוות זע"ז כו' כי לא יתפעל ממי שאין לו ערך והשתוות עמו כו' אך הענין הוא דמה שתתפעל הנפש המוגבלת מאור הא"ס זהו עפ"י המשכה והשפעה מאור הא"ס עד שתוכל הנפש להתפעל ממנו לבחי' ההמשכה וההשפעה הזאת מאור א"ס בנפש להיות לה הולד'ת ההתפעלות נק' בשם קול כמ"ש קול ה' בכח כו' כמו עד"מ הקול שיוצא מהבל הלב ובא לידי גילוי בה' מוצאות הפה כו' וד"ל. והמופת לזה שההתפעלות מאור הא"ס הוא ע"י ההמשכה מאור א"ס ממה שאנו רואים שההתפעלות מאור הא"ס מיוחדת לעם ישראל סגולתו לבדם ולא לזולתם שהרי הפלוסופים וכל חכמי הגוים הגם שיתבוננו בבחי' אור הא"ס לא יולד להם ההתפעלות כ"כ כי לא יתפעלו בטבע בנפשם רק מדבר שהוא יש ודב"ר מה דוקא ודוקא מכל מה שהדבר יגדל יותר כגובה ורום כגודל וגובה הגלגלים שגדולים וגבוהים כ"כ מזה תתפעל נפשם דוקא כידוע והרי התפעלותם רק מבחי' היש דוקא וכל שהוא יש גדול ביותר יותר

תתפעל הנפש שלהם אבל מבחי' אין כמו מההתבוננות באור הא"ס אין להם ההתפעלות כ"כ כו' והטעם הוא לפי שטבע שרש נפשם הוא מבחי' היש ולא מבחי' האין ע"כ לא תהי' להתפעלות נפשם רק מבחי' היש. אבל שרש נש"י נמשכו מבחי' האין דאור האלקי כו' ע"כ יותר תבא להם ההתפעלות מאור א"ס ולא יתפעלו מבחי' היש כלל כו'. משא"כ שרש זולתם שאור א"ס רם ונשא עליהם ע"כ לא יתפעלו ממנו כלל כו' וד"ל. וא"כ אם הי' ההתפעלות מאור א"ס בעצם ולא בדרך ההמשכה כנ"ל היו גם זולת ישראל מתפעלים והכל היו שוין כו', אלא מוכרח לומר שההתפעלות מאור א"ס הוא ע"י בחי' ההמשכה מאור א"ס עד שיוכל לבא לידי גילוי בהתפעלות הזאת. והוא ענין הקולות שראו כל העם פ"י שראו והשיגו בחי' ההמשכות מאור הא"ס שמה יולד ונמשך ההתפעלות בלב כנ"י כו'. ובזה הדבר הובדלו עם ישראל מזולתם כנ"ל הטעם. וע"כ אמר וכל העם רואים את הקולות ברישא דהיינו ישראל לבדם, ובסיפא אמר וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק שהן ערב רב שעלו אתם שהיו גרים ולא יכלו לראות ההמשכות הללו ולא נולדו בהם ההתפעלות כ"כ מטעם הנ"ל רק לפי שאעפ"י"כ אפס קצוהו השיגו שהרי גרים היו ע"כ נאמר בהם ענין קצת ההתפעלות במה שינועו ויעמדו מרחוק פ"י שלא נכנס בהם ההתפעלות בבחי' א"פ לכך מרחוק עמדו דהיינו מפני שהשיגו שיש דבר מה שצריך להתפעל ממנו וזהו וירא העם וינועו כו' אבל אותו הדבר רם ונשא עליהם ולא יוכלו להתפעל ממנו ולכך ויעמדו מרחוק כו' עד שיהיו מקבלים אור האלקי רק מרחוק כמ"ש רם ה' על כל גוים וכמ"ש במ"א כו' וד"ל. ובכ"ז יובן מארז"ל אלמלא ניתן רשות לעין לראות אין כל בריה יכולה לעמוד מפני המזיקין כו'. דלכאורה אינו מובן דאם יש להמזיקין בחי' הביטול כ"כ עד שאינן עושין כלום כי אינן יכולים לעבור פי ה' כו' כמ"ש בהדיא אלמלא דמכרוי כו' א"כ למה נקראו בשם מזיקין ובשם חיצוני' מאחר שיש להם בחי' הביטול כ"כ והרי הביטול שלהם גדול משל אדם שהאדם שהוא בעל בחירה ויכול לעבור כו' והן אינם עוברים מפני עוצם היראה והביטול כו'. אך הענין הוא דזהו כלל גדול להבין ההפרש בין סטרא דקדושה בין סט"א הגם שסט"א מקבלת השפע ג"כ מאור האלקי כי אין לך דבר חוץ ממנו כו' אך הם מקבלים האור בבחי' יש ודבר מה ולכך קרא ל' אלהא דאלקייא כו' אבל סטרא דקדושה מקבלים האור מאור א"ס כמו שהוא בבחי' אין כו' וגם מלאכים ונשמות דיצי' ועשי' הגם שיש כבר בחי' המעקה והמסך המבדיל בין אור א"ס לנבראים כו' עכ"ז מגיע עליהם אור הא"ס דרך המעקה כמו שהוא בעצמות בבחי' האין כו' ולכך נק' סט' דקדושה כי בדבר הזה בלבד העיקר נבדלים הם מן החיצוני' הנק' סט"א כו'. וביאור הדברים הנה מבואר למעלה דבחי' ההתפעלו' מאור הא"ס באה ע"י בחי' ההמשכה וההשפעה מאור א"ס והוא הנק' קולות כו' וזהו שנמשך ונשפע מאור א"ס לכל סטרא דקדושה גם למלאכים ונשמות דיצי' ועשי' כו' שהרי ידוע שההתפעלות דמלאכים ונשמות דיצי' ועשי' הוא בתכלית ההתפעלות ודוקא מהשגתם בבחי' אור א"ס דלכך תפול עליהם אימתה ופחד

ה' עד שמתבטלים ממציאותם לגמרי כו' וכמאמר הושיט אצבעו קטנה ביניהן ושרפן כו' וא"כ מאחר שכ"כ הם מתפעלים מאור א"ס מזה מוכרח לומר שאור הא"ס מגיע ונמשך אליהם בבחי' גילוי אורה בתחלה שהוא בבחי' הקולות כנ"ל וע"כ הגם שיבא האור דרך מעקה ומסך עכ"ז האור והשפע מאור א"ס הוא כמו הוא בעצמו מאחר שמתפעלים ממנו וכנ"ל וזהו עיקר ענין סטרא דקדושה דהיינו שמתפעלים מאור א"ס דוקא כו' אבל עלמא דפרודא כמ"ש ומשם יפרד כו' ששם אחיות ויניקת החיצונים הגם דקרו ליה אלהא דאלקייא כו' אין להם בחי' ההתפעלות כלל מאור א"ס רק דקרו ליה בלבד אלהא דאלקייא אבל הוא רם ונשא עליהם וכנ"ל בענין ערב רב כו' והוא לפי שלא נמשך אליהם אור א"ס בבחי' קול והמשכה כמו לסטרא דקדושה כו' וע"כ לא יתפעלו ממנו להיות בבחי' ביטל המציאות אלא הם בבחי' יש ודבר לגמרי וכל התפעלותם הוא בבחי' יש לפי שההארה האלקי' באה עליהם בבחי' היש כו' וד"ל. וזהו שנקראו בשם מזיקים וחיצונים הגם שיש להם בחי' הביטול שלא לעבור פי ה' כנ"ל ביטול זה אינו ביטול במציאות כמו בחי' ההתפעלות באור א"ס אלא ההתפעלות שלהם הוא כמו שהם בבחי' היש. אבל מאחר דמ"מ קרו ליה אלקא כו' לא יעברו רצונו בשום אופן והגם שאין אור א"ס מגיע להם כמו שהוא רק בבחי' היש מ"מ גם באותה המדרגה הן שומרין רצונו שהרי מכירין את בוראם כו' ואעפ"י שהדבר עומד מרחוק אליהם מ"מ הוא בבחי' חשיבות ומעלה בעיניהם וזהו סיבת הביטול שלהם כמה שאין מאומה כו' וה"ז כענין הנ"ל בערב ממש וד"ל (ובהם נאמר וממשלתך בכל דור לשון ממשלה בע"כ ולא מלוכה ברצון כו' כמ"ש במ"א וד"ל).

ובכל הנ"ל יובן מה שאנו אומרים בברכת המזון ומברכים אותך יתברך שמך בפי כל חי תמיד כו' דלכאורה אינו מובן לשון ברכה ורבוני בעצמות אור א"ס ב"ה דכלום הוא צריך להגדלה ורבוני מאחר שהוא בחי' א"ס כו' כידוע. אך הענין מובן עפ"י ענין הנ"ל בהמשכת בחי' הקולות שהוא בחי' גילוי אור א"ס מן ההעלם כו' וזוהי הברכה דהיינו מה שאור הא"ס בא ונמשך למטה בבחי' גילוי בהתפעלות כו' וכיוצא בזה כשהוא בא ונמשך בדבר ה' זו הלכה כשהאדם לומד המשנה דהיינו דבר ה' מבחי' גילוי אור א"ס כידוע דדבר ה' זו ההלכה ולא מסתיר כלל לבחי' אור הא"ס כי הוא נק' קול ה' ממש כמו בחי' הקולות הנ"ל שהרי נאמר ואשים דברי בפוך דברי ממש וכמ"ש במ"א. וזהו כמארוז"ל כל הקורא בתורה הקב"ה יושב וקורא ושונה כנגדו ממש כו' ולכן מצוה ללמוד גם מה שכבר למדו וקראו כמו שמצוה ללמוד מה שבי"ש אומרים ובי"ה אומרים הגם שכבר אמרו אך מפני שדבר ה' הוא הרי נמשך בכל פעם גילוי אור א"ס בדברי ב"ש ובי"ה כשאומרים בפה כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. והנה דרך כלל התורה ניתנה בה' קולות שהן ה' חסדים כנ"ל ואעפ"י שהמשניות הן מחולקת' לששה סדרים הנה הטעם יובן עפ"י מה שמצינו כזה בהיכלות של המלאכים שהן רק

במספר ת"ק שנה מרקיע לרקיע והרקיע השישי שהוא מ"ש ועל ראשי החיות רקיע כעין הקרח הנורא כו' אינו במספר לפי שהוא בחי' יסוד שהוא ההתקשרות שבו נכללים ואליו הן נמשכים בבחי' ביטול במציאות כו' (ועד"מ בלב האדם עיקר המספר הן ההשפעות של המדות חג"ת נ"ה אבל יסוד שהוא המקשר את הכל ובו נכללין ונקבצין יחדיו אינו נחשב במספר כו' ולכך אין מונין רק ה' חסדים חסד שבחסד חסד שבגבורה כו' וכולן נמשכים ומתקבצים ביסוד והוא הנק' ו' ממילא לפי שמקבל כולם אבל איננו במספר בפ"ע כו' וכמ"ש בע"ח דכ"א מניח רשימו דחסד שלו בבחי' היסוד כו') ועד"ז יובן גם בששה סדרי משנה דהעיקר הן ה' קולות בחי' ה"ח מה' מדות שניתנה התורה והוא כידוע דסדר זרעים בחי' חסד שבחסד מועד חסד שבגבו' כו' חכמת סדר קדשים דהיינו נצח ענף החכ' כו' אבל סדר טהרות הוא הדעת והוא בחי' יסוד כידוע אינו בענין בפ"ע לפי שבו נכללים ומתקשרים כללות הה"ח כו' ולכך הגם ששרש התורה ה' קולות בלבד עכ"ז נתחלקו לששה סדרים וכענין הנ"ל ברקיעי' של המלאכים כו' וד"ל. וזהו ומברכים אותך אותך ממש שהוא בחי' גילוי אוא"ס מן ההעלם כנ"ל ע"י בחי' קול דתורה או ע"י התפעלות דתפלה כנ"ל ואח"כ יתברך שמך בפי כל חי כו' פי' אח"כ יוכל האור והשפע להתמשך גם בבחי' חיצוניות העולמות שהן בבחי' יש כו' וזהו בפי כל חי כל חי כמשמע כי הכל מקבלים משמך כו' שהרי מלכותו בכל משלה כו' רק שאליהם בא האור בבחי' ההסתר בלבוש שק עד שהם מקבלים בבחי' היש כנ"ל וזהו"ע יהא שמ"ר לעלם ולעלמי עלמא פי' לעלמי עלמא הן בחי' החיצוני' של כל העולמות שהן בג' מיני הסתר כמו בעולם העשי' כו' וכמ"ש במ"א וד"ל.

בעז"ה. מפה"ש

וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה כו'. ויש להבין למה צריך העשי' והעסק כלל מאחר שהברכה מאת ה' תבא ממילא ומאליה אי"כ גם בלתי עסק והשתדלות כלל תבא ברכת ה' ומהו שאמר בכל אשר תעשה דוקא דמשמע דצריך לעשות איזה השתדלות במו"מ וכיוצא וכו'. אך הענין יובן עפ"י הקדמה להבין במה שארז"ל אדם נידון בכל יום כו' והלא מר"ה ויו"כ כבר נגזר ונגמר דינו בקצבה ומדה לפרנסתו וגם לכל הצטרכות גופו בפרט ובכלל הן בני חיי ומזוני וכו' וגם כזאת יפלא מה שאנו מנקשים בתפלת ש"ע רפאנו ברך עלינו כו' וכן מה שאנו מברכין בכל יום בבהמ"ז הזן את העולם כולו בחן ובחסד' כו' ובפרט ענין בקשת רב המנונא סבא למזוננו בכל יום בסעודתו כמבואר בזהר והלא כבר נמשך לו ברכה ושפע כפי המדה מר"ה ויו"כ כו'. אך הענין הוא להיות ידוע דבנעילה דיו"כ הוא בחי' עליות המל' למעלה מעלה ברום המעלות והוא עד בחי' הנ"ל. דעי' והוא בחי' הג' דחותם כו' וכמ"ש במ"א בענין וחתמנו בספר פרנסה כו'. וביאור הדברים הנה ידוע דמדת מל' דאצי' הוא מקור כל החיים ומקור כל ההשפעות בכל העולמות ובכל יום מדה זו מחדש השפע אור וחסד עליון בכל העולמות וע"ז אנו אומרים בכל יום בסעודת המזון הזן את העולם כולו בטובו בחן בחסד וברחמים כו' לפי שכל יום נמשך החן והחסד העליון דאצי' בעולמות כולן

ובחסד: בנ"ך 409 בחדס וברחמים.
הנ"ל: בנ"ך 409 ה"ג.

נוסחא שניה

בעז"ה. יום א' פ' שלח לך. חקס"ה לפ"ק. (מפי השמועה למדנו)

מפה"ש להבין מארז"ל מזונותיו של אדם קצובות לו מר"ה לר"ה כו'. וכתוב וברכך ה' בכל אשר תעשה לכאורה יפלא מאחר שמזונותיו קצובות לו מר"ה לר"ה מן השמים מהו הצורך לעסוק במו"מ וענייני פרנסה, וגם לשון הכתוב עצמו שאמר וברכך ה' דמשמע שמן השמים ישפיעו לו הברכה והדר אמר בכל אשר תעשה דוקא. וגם צ"ל מארז"ל אדם נדון בכל יום כו'. איך יסבלו ויצדקו ב' מאמרים אלו ביחד כו'. ועוד איך יתכן שיהי' הדין והמשפט למעלה מעלה באופן הפרנסה גשמי' של האדם ההוא שירויה בממון גשמי' כו'. אך הענין הוא דהנה נו' בכ' אריז"ל שביו"כ בתפלת הנעילה הוא תכלית השלימות של עליות הנוק' דז"א דאצי' שמתעל' עד הג' דעתיק שמקבלת השפע שם מה"ג דעת' שזהו ענין החות"ם שבנעילה כו'. פי' שנוק' דז"א דאצי' היא מקור כנ"י שלמטה שהיא מקור עולמו' בי"ע כמ"ש

מריש כל דרגין עד סוכד"ר וכמארז"ל ג' שעות הראשונות ביום יושב י וסוק בתורה כו' וג' שעות השלישיות יושב וזן את כל העולם כולו מקרני ראמים עד ביצי כנים כו' דהיינו מעולם הבריאה בג"ע העליון עד תחתית עולם העשי' בעוה"ז השפל אמנם הנה כשמקבלת המל' מקור כל החיים כו' בתחלה מבחי' אור החסד העליון של המאציל הנה עדיין הוא בחי' חסד כללי בלתי מתחלק ואינו נודע עדיין מהו החסד כי רק שנמשך מעצמות המאציל בחי' הטוב והחסד בעצמו כמו שהוא ומה שיסתעף ממנו לא נודע עדיין מה יהי' כו' ועד"מ באיש החסד כשרוצה להטיב לזולתו ההטבה הזאת היא בלב איש החסד בכלליות עדיין דהיינו רק מה שיחפוץ להטיב בכל אשר ימצא להטיב אבל לא נודע לו עדיין מה הדבר הטוב בפרט להטיב אם בממון או בענין אחר וכיוצא ואח"כ הוא שמסתעפים מזה הטוב כמה מיני טובות וחסדים בפרט כו'. וכמ"כ יובן למשכיל' למעלה ברב טוב וחסד העליון של המאציל כשנמשך ובא לבחי' מל' דאצי' מקור כל המקבלים הנה הוא עדיין בדרך כללות החסד ולא נודע עדיין מהו ומה יסתעף ממנו כו' וא"כ יכול להיות שהגם שכבר נמשך אור החסד העליון למעלה לא בא ונמשך עדיין למטה בפועל ממש בעולמות כלל כו' אלא צריך הוא לכא בתחלה לבחי' ההתחלקות והוא ההסתעפות לכמה מיני חסדים וטובות בפרט כנ"ל במשל ואח"כ יומשך בפ"מ לעולמות כולן כו' וד"ל. והנה זאת ההתחלקות של אור חסד עליון שבמאציל' הוא הנק' בחי' ה"ג דע"י שבו נחתם אור החסד כו' דהיינו לפי

יושב: בבוקר 968 נוסף הקב"ה.

שבמאציל': בבוקר 968 של המאציל.

נוסחא שניה

מלכותך מלכות כל עולמים וגו', ולזאת מתעלת ביו"כ בנעילה למעלה מעלה לקבל שפע החסדי' של המאציל איך להתנהג ולזון את כל העולמו' ב"ע בכל השנה כולה שמקבלת השפע כוללית של כל השנה כולה מכלליות החסדי' עליוני' של המאציל ב"ה שיהי' לה במה לפרנס ולזון כלליות עולמו' ב"ע ובפרט כנ"י שלמטה. אך כלליות החסדי' עליוני' א"א להתמשך למטה לתוך הנוק' דז"א מקור כנ"י בלתי שיתפרדו ויתחלקו החסדי' עליוני' לחלקי' קטני' ודקי' במאד, כי כמו כשהוא חסד כללי' א"א לו לימשך למטה מרוב אורו הגדול' מאד כנודע, לזאת כשמצטרך לקיים עיקר אמיתית החסד דהיינו שימשך החסד עליון למטה לתוך הנוק' דז"א כו', אזי מוכרח החסד עליון להתפרר ולהתחלק לחלקי' קטני' דרך פרט עד שיתמעט אורו ויוכל להתפשט למטה לתוך הנוק' דז"א כו'. והנה המחלק ומפרר את החסד כוללי' העליון של המאציל ב"ה הוא בחי' ה"ג דעתי"ק שהגבורו' הם המפררי' ומחלקי' שפע החסד כוללי' לחלקי' דקי' וקטני' שאז יתקיים עיקר אמיתית החסד שיוכל

שכא לבחי' ההתחלקות לפרטיי' ונתגלה מהו החסד אם דבר פלוני או פלוני כו' ועד"מ ה' אצבעות שביד שמחלקים שפע הניתן מיד ליד כו' וכמ"ש במ"א. ולכך נק' ה"ג שבחסד לפי שטבע הגבורות לחלק כל דבר וכמ"ש אתה פוררת בעזר ים כו' וכמ"ש במ"א בענין גבורות גשמיים כו' וד"ל. וא"כ מובן שיכול להיות שכבר נגזר ונמדד אור חסד העליון על אדם אחד אך מפני שנמדד החסד ונסתעף שיהי' מתלבש החסד בעושר וכבוד ולא בבנים ע"כ יהי' עושר ואין לו בנים ואם ימדד לו החסד שיתלבש בבנים לא יהי' עושר כי בהחסד הכללי ג"כ יש מדה מאחר שבא ונמשך לבחי' התחלקות כנ"ל וא"כ כשיסתעף ומתלבש בדבר הזה לא יהי' עוד ממנו התלבשות בדבר זולתו כו' (וזהו המעשה דבעש"ט ז"ל שהחליף לאדם עשיר את שרש חסדו למעלה מן העושר לבנים ונעשה עני והוליד בנים כו') וד"ל. ולפי' יובן בכיוצא בזה שיוכל להיות איש אחד. מעונה ביסורין וכל ימיו בחיי צער כו' ועכ"ז למעלה נגזר ונמדד עליו רב טוב וחסד עליון כו' אלא שרב טוב וחסד העליון מדדו לו למעלה שיתלבש ויומשך בדבר ומדרגה גבוה מאד כמו שיהנה מזיו השכינה בג"ע ויהי' לו חלק הטוב לעוה"ב וזהו חלק שרש חסדו למעלה ולהיותו חסד גדול מאד הוכרח הדבר שיצמצם לאותו האיש מן החסד והטוב בעוה"ז ואדרבה מוכרח לקבל נגד זה יסורין וחיי צער ונקראים יסורין של אהבה כידוע בדברי רז"ל כדי שיקבל שלימות הטוב והחסד העליון בעוה"ב כו' וד"ל. וא"כ לפי' יובן בהכרח משקל למעלה שבו מודדין אור החסד עליון הכללי איך ומה יהי' ההסתעפות לכל העולמות בפרט וכדי

אחד: בכוך 968 חסיד.

יהי': בכוך 968 יסתעף ויהי'.

נוסחא שניה

לירד למטה לתוך הנוק' דז"א דאצי' וכמ"ש אתה פוררת בעזר ים וגו' שהתפררו' החסד עליון הוא ע"י עזר' הם ה' גבורו' דעתיק אך ע"ז דוקא יתקיים אמיתית החסד כנ"ל. וזהו בחי' החותם שבנעילה שכאשר נחתם בטבעי' המלך הם ה"ג דעתיק המפרר' החסד הכוללי שיומשך לתוך הנוק', אז אין להשיב ומוכרח להתפשט למטה לבי"ע נמצא נתקיים עיקר החסד ע"י ה"ג דעתיק כנ"ל וד"ל.

והנה באמת כאשר מל' דאצי' מקבלת השפע בנעילה ביו"כ מה"ג דעתיק שפע החסדי' שנתפררו על ידם איך להתנהג ולזון את כנ"י וכל עולמו' ב"ע בכל השנה כולה, אזי בשפע החסדי' האלו לא נמצא שום טעם וריח נודף מענייני עוה"ז בפרט שיהי' החסד נשפע לצורך עשירו' שירויהו בפרנסה ודומיהו, כ"א החסד נשפע בסתם לכנ"י לצורך כללות נשמות

שכאו"א על מקומו ושרשו יבא כו' ויש שגורעין לזה ומוסיפין לזה אך הכל במדה ומשקל רק שהשינויים הן בלבושים של החסד וכנ"ל במשל וד"ל. ועתה יובן ענין מה שאנו מברכים בכל יום הון את העולם כו' וכן מה שאנו מבקשים בתפלת ש"ע בכל יום. רפאנו ברך עלינו כו' אע"פ שכבר נמדד המדה לבני חיי ומזונא מר"ה ויו"כ כו' אין מדה זו רק בבחי' החי"י הכללי. דע"י שמקבלת המל' אותם בעלייתה בנעילה דיו"כ לכללות השנה לכל העולמות בכלל כו'. אבל בחי' ההתחלקות והוא ההסתעפות הרבות שמאור החסד הנמדד עדיין לא נודע מהו ויכול להיות רבוי שינויים עד אין קץ למטה בעולמות לגרוע מזה ולהוסיף מזה וכנ"ל והוא ע"י בחי' ה"ג הכללי. דע"י שהן המחלקים הכללים לחסד הזה בנעילה דיו"כ בעלותה לשם כנ"ל ואח"כ יורדין ה"ג הללו ונעשה מזה. דין ומשפט בב"ד של מעלה כמ"ש וה' הוא ובית דינו והיינו בית דינו דמל' דאצי' כו' והוא בר"ה ויו"כ שכל בני העולם עוברין לפניו כו'. ונמדדה קצבה לכל בריה כו' אך עדיין גם זה הוא בכלל ולא בפרט אלא בכל יום ויום אדם נידון בפרט בב"ד שלמעלה דהיינו עד שיבא לו החסד בפ"מ גשמי למטה אם בעושר או בכבוד או בחיים של תענוג ומנוחה ובלא עושר וכבוד כו' וכיוצא בזה בכל פרטי הלבושים של חסד וטוב דבני חיי ומזוני הכלליי' ולכך מן ההכרח לבקש בכל יום בש"ע

כו': בכרך 968 כולו כו'.

בתפלת . . יום: בכרך 968 בכל יום בתפלת ש"ע.

החי"י: בכרך 968 החסדים.

יורדין: בכרך 968 מודדו.

מזה: בכרך 968 מהו.

כו': בכרך 968 ככני מרון כו'.

נסחא שניה

ישראל שלמטה, והגם שנתחלק ונתפרר החסד ע"י ה"ג דעתי"ק, אעפ"כ הוא עדיין כוללי שכולל חלקי החסד' של כל השנה כולה של כלל נשמות ישראל שלמטה שמצטרך מל' דאצי' לזונם ולכלכלם בחסד הכללי זה כל השנה כולה, לכך אזי החסד זה סתו"ם בסת"ם ולא נתפרש בו לצורך מ"ה ישמש החסד אם לבני או לחי"י או למזוני או לצורך איזה אדם פרטי (כ"א הוא עדיין כוללי לצורך כנ"י ובסת"ם וד"ל) כו'. אך כיון שיורדת מל' דאצי' למטה לכלכל ולזון בשפע זו שקיבלה ביו"כ את כלל נשמו' ישראל בכל השנה כולה, אזי יש לזה ב"ד שלמעלה שבהיכ"ל הזכות כו' לדון בכל יום ויום פרטי את החסד פרטי שמתפשט למטה לאדם פרטי לצורך מה יתפשט שפע החסד אם לצורך ריוח פרנסה או לצורך בני"ם או חיי כו'. גם הדין והמשפט של הב"ד שלמעלה הוא בזה גופא אם ראוי וכדאי לזה האדם פרטיי' ההוא שיקבל חלק החסד פרטיי' המגי"ע לו מזמן יו"כ (שנכלל בכלל החסד

רפאנו ברך עלינו לפי שאדם נידון בכל יום ומבקש שיבא לו התלבשות חסד העליון למטה היום בפ"מ בדיבורי שהוא חפץ ומבקש בש"ע כו'. וזהו ג"כ ענין בקשת רב המנונא סבא בכל יום לפני סעודתו אעפ"י שכבר היא מונחת על השולחן כו' שמא אין זו שלו לכך הוא מבקש שיבא התלבשות דשרש חסדו במזון הזה וכו'. וזהו ג"כ ענין ברהמ"ז בפרט לכל סעודה כו'. וזהו שאנו אומרים הן את העולם כולו בכלל והיינו בחן ובחסד וברחמים שהן ג' מדרגות כלליי' ואח"כ הן אשר מתחלקים ברבוי הלבושים כנ"ל וד"ל.

ועתה יובן ג"כ שורש ענין בכל אשר תעשה למה תצטרך העשי' והעסק כו'. אך צריך עוד להקדים הקדמה אחת והוא מ"ש בלק"ת ב' האריז"ל (ע"פ צו את בניי כו') דבחי' שם אל אד' הוא במספר צו וידוע מאריז"ל אין צו אלא ע"ז והוא בחי' לבוש שק דשם אלקים אחרים דע"ז שמלביש ומכסה לשם א"ל אדני' וע"כ הוא בגימ' צו ע"ש. וזהו פלאי מאד איך ילביש קליפה גסה דע"ז לשם אל אד' דקדושה כו'. אך הענין יובן עפ"י הנ"ל בהיות שאור החסד העליון הרי הוא הי' כלול תחלה בעצמות המאציל ולא הי' נודע עדיין ההתלבשות שלו בדבר פרט כו'. אך הנה כשצריך החסד האלקי' הזה להתלבש בדבר פרט מאחר שמסתעף מהחסד הזה חסד גשמי כמו חסד שפעי' מהעושר והצלחה וכיוצא א"א כ"א שיתצמצם ויתעלם ויתכסה האור האלקי' הזה מכמו שהוא בעצמותו ומהותו בתחלה וגם אח"כ

בדיבור: בנ"ך 968 בדבר.

חסד שפע: בנ"ך 968 שפע חסד.

נוסחא שניה

הוא שנשפע לכנ"י) בעה"ז או אפשר אינו ראוי לכך כ"א ישאר חלקו חלק החסד שזכה כבר ביו"כ גנוז ונעלם לעה"ב בשבילו ממש שכבר זכה אותו רק לא יתגלה בעה"ז כ"א יתגלה לו בעה"ב כו'. ועכ"ז הוא הדין והמשפט למעלה בב"ד שלמעלה בהיכל הזכו"ת עליון, גם הדין והמשפט הוא על חלק החסד פרטיי של אדם פרטיי שאינו מספיק לב' תועלת לבני ומזוני כו' כ"א לתועלת א' בלבד או לזה או לזה למה יתהפך וישמש שפע החסד פרטיי שלו אם לבני' שיהי' לו קיימים ולא יהי' עשיר, או שיהי' עשיר ולא יהי' לו בניי'ם מאחר שא"א לקיים שניהם שאין החסד מספיק רק על אחת כנ"ל עכ"ז דנין בב"ד שלמעלה כנ"ל וד"ל (וכנודע המעשה מהבעש"ט ז"ל שבא לפניו איש עשיר וביקשו שיתפלל לה' שיהי' לו בניי'ם קיימים אמר לו הבעש"ט ז"ל שכאשר יהי' לו בניי'ם קיימים אז יהי' עני וכן הוה מפני שהחסד פרטיי לא הספיק רק לתועלת א' והיפך אותו בתפלתו מעשירו' לבניי'ם וד"ל) ובוה יתכנו ויצדקו ב' מאמרי' דרו"ל שמונותיו של אדם קצובות לו מר"ה לר"ה היינו

יאר אורו ושפעו במלבוש ומכסה עב וגס מאד וכו' ועד"מ המלך הגדול כשחפץ להטיב בחסדו הגדול לשפל ובזוי בתכלית העניות הנה העני הזה לא יחפוץ כלל וכלל בטובת המלך בדבר מה שהוא נחשב טוב וחסד לערך הגדולה של המלך כי איננו מכיר כלל בטובה זו כידוע אלא כמה שהוא רגיל דהיינו בטוב וחסד שהוא לפי ערכו בלבד במדרגות הפחותות מאד כו'. והנה א"כ צריך המלך להשפיל עצמו מאד ולעיין באיכות צמצום וקטנות ערך העני כדי להכיר בפחיתות ערכו היטב עד שימצא בו דבר שהוא לטוב וחסד רק לפי ערכו כו' ומשל הזה ידוע ג"כ באב לבנו הקטן שצריך האב להשפיל שכלו מאד בקטנות עניני בנו התינוק עד שיבחין דבר הטוב שבעיני התינוק ויטיב לו וזהו מעוצם האהבה שיש לו לבנו כו' וד"ל. והנמשל מובן למעלה דבהיות שאור חסד העליון שבבחי' אצ"י הרי הוא מופשט בתכלית מגדר גבול וצמצום המקובלי' בעולמות הנפרדים שהן יש מאין כו', וא"כ האיך יבא וימשך אור שפע זה האלקי למטה בגדר המוגבלי' יש מאין להיות נחשב להן לטובה וחסד כו' כמו שלא יחשב הטוב שבעיני המלך לטוב וחסד כלל בעיני העני הנבזה כנ"ל אלא צריך שיסתור האור האלקי הזה לגמרי והסתר הזה הוא בב' ענינים הא' שיסתיר הדבר הטוב כמו שהוא ממש בעצמו ולא יחשבנו לטוב כלל לפי ערך הקטנות של המקבלים כו'. והב' שגם שפע החסד שיכול להיות שיושפע למקבלים צריך להסתירה ולהעלימה בלבוש והעלם גדול בקטנות הערך עד שיקבלוהו המקבלים לטוב וחסד לפי ערכם ולא יתרוםם ויתנשא עליהם מעלת הטוב ההוא על ערכם עד שלא יהי' לחסד כלל וכו' וד"ל. והנה כפי המוכן ממשל הנ"ל באב לבנו הוא שישפיל שכלו מאד לעיין בצמצום קטנות בנו כו' עד שימצא דבר טוב מדברים וענינו של

נוסחא שניה

דרך כלל שמקבלת מקור כנ"י שפע חסדי' של כנ"י של כל השנה כולה ביו"כ בגמר החתימה בתפלת הנעילה וכמ"ש (בברכת המזון) הזן את העולם כולו בטובו כחן ובחסד שהזנה זו היא דרך כלל המשכת כלליו' החסד עליון לכלל נשמו' ישראל, ואח"כ מתחלק דרך פרט בכל יום ויום לכא"א מישראל בפרט כו' וזהו אמרם ז"ל אדם נדוין בכל יום היינו אדם פרטי דוקא וכנ"ל וד"ל.

אך צריך להבין היטב הכתוב וברכך ה' בכל אשר תעש"ה דוקא, והענין הוא דהנה ארז"ל אין צו אלא ע"ז כו' ונז' הטעם לזה בכ' ארז"ל מפני שב' שמו' א"ל אדנ"י שהם מקור עולם העשי' השפל עולי' שניהם בגי' צו כו'. ולכאורה יפלא דבריו הק' במאד שיקרא לב' שמו' אלו בשם ע"ז ח"ו. אך הענין הוא, דהנה שרש בחי' הע"ז דאו"ה היא להיותה בחי' י"ש המסתיר אלקות לומר לי יאורי כו' רק דקרו ל"י אלק' דאלקא כו' שאל מסתתר מהם

התינוק כו' הנה השפלה זו הוא ענין ההסתר השני הנ"ל דהיינו מלבד שמשתיר חסד שבעינו צריך עוד לצמצם שכלו ולהשפילו למצוא חסד קטן שבערך התינוק כו' ויש עוד הסתר השלישי והוא גוף דבר המצמצם שבו מוסתר ונעלם ממש הטוב והחסד והיינו בחי' ההלכה גשמיות שכבר מלובשת והמה הענינים הקטנים עצמן שהתינוק הוא משתעשע בהם לפי ערך קטנות שכלו ומדותיו המצמצמין כו' כמו שמשתעשע באגוז בקליפתו דוקא ולא מכיר בטוב שבפרי שבתוכו כלל רק הקליפה יהי' לו לטוב וחסד מפני שהוא לפי ערך הקטנות שלו בהיותו יכול לגלגלו וכדומה לזה וכו' וד"ל. והנמשל מג' מיני ההסתרים הללו יובן למשכיל למעלה דמלבד הצמצום והסתר עצמות אור חסד האלקי שבעצמות וצריך עוד להשפיל א"ע לעיין בצמצום חסד קטנות ערך המקבלים כו' זהו בחי' שם אל אד' כו' שהוא ענין הצמצום שבבחי' האלקות בהיותו מצמצם א"ע לעיין בחכ' דקטנות דהיינו רק כפי ערך המקבלים שהן בבחי' יש מאין כו' וכנ"ל וכידוע דשם אד' הוא מפני דאנת אשתמודע אדון על כולא כו' והיינו בכל חד לפום שיעורא דילי' דוקא וכמאמרז"ל יושב וזן את כל העולם מקרני ראמים עד וכו'. אך בחי' ההסתר השלישי הוא גם לאחר שצריך להשפיל א"ע כנ"ל הנה מוכרח שימצא דבר גשמי שישפיל ויעלים בו החסד בבחי' הקטנות מאד עד שיהי' לפי ערך המקבל כו' וכנ"ל במשל עניני התינוק עצמן כו' זהו ענין בחי' הלבוש השק העב והגס המסתיר שם אל אדני' הזה שע"י יתעלם ויתכסה ממש כל שפע עליון האלקי בכדי שיוכל להגיע למקבלים מבחי' ההגשמה ממש לפי ערכם כמו ע"ד דוגמא שיבא העושר בממון ונכסים גשמי' לאדם למטה הוכרח

נוסחא שניה

ונראה להם כאלו הם יש ודבר בפ"ע ועולם כמנהגו נוהג בדרך הטבע ואינם מרגישי' כח הפועל ב"ה בהנפעלי' המחדש בכל יום מע"ב ומנהיגם בהשגחה פרטית כרצונו כו', והנה סיבת הגרם של הסתרת אלקות למטה בעולם העשי' עד שיתראה העולם ליש ודבר בפ"ע כאילו הוא נוהג כמנהגו דרך הטבע בלי מנהיג ח"ו שיוכל לשכח על הנהגת ה' ב"ה בעולמו בפרטי המעשי' הנעשו תחת השמש כו' הם בחי' הלבושי' שלמעלה שלזאת הי' כוונת המאציל ב"ה בהשתלשלו' העולמות וצמצומי' הרבי' להתצמצם השפע עליונה דרך לבושי' ומסכי' רבים שונים עד הגעת השפע לעולם העשי' ויסתר בחי' אלקו' לגמרי ואין נרגש פעולתו בתמידו' שמחי' את כולם בכל רגע כו' כ"א העולם נראה ליש ודבר בפ"ע עד שיוכל לשכח עושהו כו' שכ"ז הוא מגרם וסיבת הלבושי' ומסכי' עבי' מקור העלם דעשי' שמסתירי' את אורו לגמרי שלא יראה ויורגש כח הפועל ב"ה בנפעלי' דעשי' כ"א יראה למהו' דבר בפ"ע, והלבושי' אלו הם הם ה' שמות א"ל אדני' שהמה פנימי' עולם העשי' שהם המסתירי' ומלבישי' את אורו ית' שלא יתגלה בעשי' כ"א דרך התלבשות בלבוש ש"ק

שיתמצצם אור אלקי חסד העליון בלבוש שק דע' שרימ' דעשי' ושרש כולם הוא בחי' שם אלקים אחרים שיונקים מבחי' אחוריים דשם אל אדני' הזה וזהו מ"ש ושק אשים כסותם וד"ל. וזה נאמר בזמן הגלות דשכינה דהיינון כשהי' בהלבשה ממש בע' שרימ' דנוגה כו' משא"כ בזמן בהמ"ק וכמ"ש במ"א וד"ל.

וזהו שרש ענין הנ"ל בלק"ת דשם א"ל אדני' הוא בגימט' צו כו' לפי שהשפעה האלקי' שבאה מאור חסד העליון בשם אד' כו' ע"י אל שהוא בחי' חסד עליון כידוע הנה הוא צריך להתלבש בלבוש שק המסתיר לגמרי בכדי שיוכל להגיע ולבוא ההשפעה למטה בבחי' גשמיות ממש כמו שתבא השפע למטה בעושר הגשמי בבחי' הדומם וצומח הגשמי' וכיוצא בזה וכנ"ל ושם אלקי' אחרים דע"ז הוא בגימ' צו ג"כ והוא אותו הלבוש השק וכמ"ש מי זה בא מאדום חמוץ בגדים כו'. וזהו וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה כו', פי' תעשה שצריך העשי' והעסק למטה והענין הוא לפי שצ"ל הסתר והעלם גילוי אור אלקי בתחלה ולהתלבש באותו לבוש שק הנ"ל לגמרי עד שלא יהי' ניכר ונדוע למטה במקבל מי הוא הנותן והמשפיע ויראה למקבל כאלו ההשפעה מצד עצמו וכחו באה לו וכמ"ש בשר של מצרים שאמר לי יאורי ואני עשיתני כו' וזהו רק מפני עוצם בחי' ההסתר

דע' שרימ': בכוך 968 דע"ס.

בני' שרימ': בכוך 968 בע"ס.

טוצט: בכוך 968 שיש שם.

נוסחא שניה

עד שלא ירגישו הנפעלי' דעשי' השפעת אורו ית' בהם וכמ"ש אלביש שמים קדרו' וש"ק אשים כסותם וגו'. ולזאת דוקא הי' כונת המאציל ב"ה, לכך א"א לימשך ולהתפשט השפע עליונה של המאציל ב"ה לעולם העשי' זולתי התלבשותו קודם בלבוש ש"ק הנ"ל עד שלא ירגישו בה הנפעלי' שבאה מכח עליון ב"ה, וכמ"כ כאשר מצטרך להתפשט שפע החסד עליון פרטי לאדם פרטי' שבישראל להיטב לו בריוח פרנסה שיצליח כמו שיתעשר כדומה, א"א להתפשט למטה בעולם העשי' בלתי שיתלבש תחלה בלבוש ש"ק עד שלא ירגיש האדם שבא מכח העליון ב"ה, והיינו בחי' התלבשו' החסד עליון בדרך הטבע במעשה אנוש ותחבולותיו בענייני מו"מ ופרנסה עד שנדמה כאלו כח"ו ועוצם ידו עשה לו את החיל הזה ע"י שהוא נתחכם מאד בהעסק ההוא והסחורה ההיא הוקר השער שלה ודומיהן, אז דוקא מתפשט השפע חסד עליון למטה, הגם שהכל בידי שמים שמנהיג עולמו בהשגחה פרטית כו' והחסד זה נשפע מלמעלה אעפ"כ אם לא יעשה האדם ויעסוק בעסק ההוא לא יתעשר מצד שלא תתפשט החסד בגילוי למטה דרך נס ופלא עד שירגיש

אלקי' כו' וד"ל. וע"כ צריך האדם שיעשה ג"כ כדוגמא זו למטה בכדי שתוכל לבא לו ההשפעה דרך אותו ההסתר וההעלם והוא במה שיעסוק בעסק מו"מ וכיוצא שבוזה יהי' מוסתר גילוי אלקותי והשגחה הפרטיות שהרי כשעוסק בעסק איזה השתדלות יש בזה לומר שכחו ועוצם ידו עשתה לו זאת ההצלחה. וכנראה לבני אדם שמי שיחכים בעסקים ויעשה בהשכל מצליח ומי שיעשה בלא השכל לא יצליח עד שתולין ההצלחה רק בסיבת טוב השגחת עסק והשתדלות. ובאמת לא כן הוא שהכל תלוי ברצון ה' השגחתו הפרטיות והוא ית' סיבת כל הסיבות וכשרוצה להשפיע חסדו לאדם זה יתן בלבבו להתנהג בסיבת כך וכך ואז יצליח וזה הרואה תולה עיקר הסיבה בסיבת בהנהגתו ובאמת אינם כלום רק שבהנהגותו הללו נתלבש אור השפע עליון והן בבחי' לבוש גשמי ונק' לבוש שק וכנ"ל והיינו מה שאלקי' בגימ' הטבע לפי שהטבע בחי' מלבוש ומכסה גשמי' עב מאד הוא וכו' שוכן ומתלבש אור האלקי וכנ"ל בענין צו אלא שבהטבע נחסר עוד מספר יו"ד ואינו אלא מספר פי' כו' וד"ל. וזהו ענין העסק והעשי' שיעשה האדם במו"מ דהיינו לעשות בחי' לבוש שק בכדי שיעור שיוכל להסתתר בזה גילוי אלקות לגמרי כו' ואזי יוכל הברכה והשפע מאת ה' להתלבש בו ויפעול עי"ז העסק והמו"מ ההצלחה והעושר. כפי המדה שניתנה מלמעלה כו' אבל בלתי עשי' ועסק למטה אין לבוש מכסה למעלה במה שיתלבש בו השפע האלקי' כו'. אך לפי"ז צריך שיעור קצוב בעשי' ועסק למטה לא השתדלות יותר מדאי ולא

אלקות: בבוך 968 אור אלקי.

זאת ההצלחה: בבוך 968 ההצלחה הזאת.

העושר: בבוך 968 והעוסק.

נוסחא שניה

שהוא מן השמים, כ"א ע"י התלבשות בלבוש שק בדרך הטבע עד שיש לתלות בכח האדם וחכמתו ויקרות הסחורה כו' ודומיהן ולכך צריך האדם לעסוק במו"מ בכדי להלביש החסד פרטי המגיע לו מלמעלה בלבוש שק עד שלא יוכל כח הפועל ב"ה בזה. וכאשר נסתר ונתכסה החסד בלבוש שק שרואה שיש לתלות בדרך הטבע אזי די לו בהמעשה ועסק שלו המעט ויצא ידי חובתו בזה כי העיקר הוא מן השמים והמעשה שלו הוא רק בחי' כלי לבוש שק להסתיר שפע החסד עליון בתוכו, ולכך לא יוסיף חומר על חומריותו של הלבויש שק יותר מן המדה ע"י טרדתו בעסק הרבה ולא יגרע הימנו כ"א כפי מדתו שיוכל להסתיר השפע' החסד שלא יהי' נעלה בלתי התלבשו' בדרך הטבע כנ"ל (והמשכילי' יבינו השעור והערך בזה) וד"ל.

ו"ש וברכך ה' בכל אשר תעשה דוקא. שבודאי הברכה יומשך מלמעלה מן השמים החסד עליון ב"ה אך מצטרך להתלבש בהמעשה אשר תעשה

לגרוע ולפחות יותר מדאי אלא רק כפי המדה שצריך האור להסתתר בלבד
דהיינו עד שיוכל להתלבש ענין ההצלחה בדרכי הטבע לעיני ההמון וכו'
וד"ל. וזהו וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה דוקא וכמארז"ל (תענית.
ובזה יובן הטעם דמתן בסתר יכפה אף דכשלא יודע מי הנותן בצדקה בזאת
יכפו הדינין שיונקי' החיצוני' ע"י ההסתר הנ"ל וכמ"ש במ"א וד"ל).

וכמארז"ל (תענית): בבוקר 409 (וכמארז"ל תענית).

נוסחא שניה

דוקא משא"כ בלא לבוש ש"ק של המעשה אשר תעשה א"א לו לירד למטה
כנ"ל לכך יברכך ה' בכל אשר תעשה דוקא (ולמעלה שרש הלבוש שק הזה
של עולם העשיה הוא בחי' ב' שמו' א"ל אדני' והם גי' צו כנ"ל) וד"ל. (ע"כ
מפה"ש).

בעז"ה. (ביאור לתורה דחג השבועות הנ"ל) שבת פ' שלח לך

להבין שרשי הדברים הנ"ל. ע"פ וכל העם רואים את הקולות וכו', הנה
בתחלה צריך להבין שרש ענין מן המיצר קראתי י"ה ענני במרחב
י"ה, ואח"כ יתבאר שרש ענין קול השופר בענין השלום שעושה בפמליא
שלמעלה כו'. דהנה הטעם למה שהי' קול השופר בשעת מ"ת עפ"י פשוט
הוא לפי שבכ"ה באלול נברא העולם כידוע, ויום הו' שבו נברא האדם הי'
ר"ה ובו קידוש החודש וע"ז אומרים זה היום תחלת מעשיך כו' ולא על
הימים שקודם לו לפי שקודם שנברא האדם נאמר ואדם אין לעבוד כו' ואין
מלך בלא עם ע"כ לא נמשך בחי' המלוכה למעלה רק אחר שנברא האדם
שקיבל עליו עול מלכות שמים בעבודתו וכידוע דלזה הטעם אומרים הלויים
מזמור שיר דה' מלך גיאות לבש כו' ביום השישי דוקא לפי שביום הו' שבו
נברא האדם נעשה ה' למלך גיאות לבש כו'. אבל מתחלה לא הי' על מי
שיתפשט מדת המל' כו' והיינו ענין הטעם ג"כ מה שהי' קול השופר בזמן
מ"ת בכדי להמשיך בחי' המל' בענין תקיעת שופר בר"ה שבו נברא האדם
כנ"ל וד"ל. והנה עיקר כוונת השופר בר"ה הוא הפסוק זה דמן המיצר
קראתי י"ה וכנ"ל מפני שהשופר צדו א' קצר והולך ומתרחב כו'. ולהבין

שרש הדברים הנה תחלה יש להבין שרש ענין בחי' המל' מה היא בהיות שאנו רואים למטה באדם התחתון שהמדות שלו הם באים בנפשו בבחי' ההתפעלות דהיינו שהנפש תתפעל בבחי' פנימיותה בהתעוררות איזה מדה מן המדות כמו כאשר יתעורר האדם בחסד בלבו הנה תתפעל הנפש ותגיע בה ההתפעלות מאותו ההתעוררות החסד בבחי' הפנימיות שבה כו', וכן עד"ז כל המדות שבאדם כנראה בחוש. משא"כ מדת ההתפשטות וההתנשאות שזויה מדת המל' כידוע הנה אנו רואים שאיננה גורמת שום התפעלות בנפש כלל מפני שהיא מתפשטת בבחי' חיצוניות בלבד ואינה נוגעת בבחי' פנימיות הנפש כשאר המדות וע"כ מתנשא האדם על זולתו ואין בהתנשאות זו שום התפעלות בנפש המתנשא כו'. וכמ"כ במדת המלוכה התנשאות המלוכה איננה בבחי' התפעלות כלל מפני שנמשכת מן הנפש בבחי' חיצוניות דהיינו רק בחי' הארה בעלמא וכמ"ש במ"א באריכות. ולזה הטעם נמשלה מדת ההתפשטות וגילוי אור וההשפעה למעלה בשם מדת המלוכה דוקא לפי שההשפעה הזאת אינה רק בחי' חיצוניות ההארה ע"כ אין לדמותו רק לבחי' מדת התנשאות דמלוכה כמו עד"מ מלך ב"ו ששמו נקרא על אנשי המדינה בלבד כו' וא"כ יובן למעלה גם עד רום המעלות שבחי' ההתפשטות ההארה מעצמות אור א"ס ב"ה נק' רק בשם מלכות דא"ס ומטעם זה להיותו רק בחי' הארה חיצוניות בלבד וזהו שארז"ל עד שלא נברא העולם הי' הוא ושמו בלבד פי' שמו ידוע שהוא רק עד"מ שם בחי' המל' מה שנק' שמו עליהם והוא ענין מדת ההתנשאות עליהם בלבד וקודם שנברא לאו דוקא דה"ה לעולם האצ"י קודם שנאצל כידוע וד"ל. והנה בחי' המלוכה מה שמתפשטת למעלה בבחי' חיצוניות בלבד כנ"ל הוא מטעם שהיא מדרגה נמוכה ביותר לגבי העצמות להיות ידוע דאין מלך בלא עם ולמטה במלך ב"ו עדיין יתכן קצת הארה פנימיות ביותר במדת המל' אחר שכבר יש מציאות עם נפרד שיתפשט מלכותו עליהם אבל במדת מל' שלמעלה שאין לך דבר חוץ ממנו ית' כידוע והוא עשה בחי' הפירוד שיפרדו יש מאין ע"י הצמצום הראשון כידוע, וא"כ בהתפשטות המלוכה על הנפרד שאינו באמת רק שהוא נעשה מהמלך עצמו האיך יתכן במלוכה זו ענין הארה פנימיות כמו שלא יתכן לומר באב על בנו ענין המלוכה וכיוצא. ואמנם להיות שאין תענוג כלל במלוכה כזו צריך שימשיכו לו תענוג שיתענג גם ממלוכה כזו והוא שיהי' לו חפץ ורצון בה עד שיתענג בה ויתפשט מלכותו גם על מעשיו שעשה אותם כו' ולזה הטעם המל' הזאת מדרגה נמוכה היא למעלה ביותר כי בחי' התענוג שצריך לימצא בה היא באה בבחי' צמצומים גדולים ובירידות המדרגות מאד כי הנה התענוג בנפש היא מקוריית ומתפשטת לכל דבר שימצא בו תענוג ויש שימצא. התענוג בדבר חכמה ויש שימצא גם בדבר נמוך מהחכמה והוא במדת ההתנשאות כו' אך כולם נמשכים ממקור התענוג שבנפש כידוע. ואמנם למעלה כדי שיומשך ממקור כל התענוגים הנק' עתיק להיות שורה בבחי' המלוכה באבי"ע הי' צריך צמצום ביותר מטעם הנ"ל וד"ל.

והנה לזה הטעם הוא ענין הכוונה בתקיעת שופר בר"ה לפי שבו נעשה ה' למלך גיאות לבש כנ"ל באדה"ר כו' ואז הוא זמן בנין המל' שהוא ענין בנין הנוק' ונק' ג"כ בשם דיבור מטעם שאינו אלא בחי' התפשטות חיצונית כנ"ל ועליהם נאמר המתנשא מימות עולם להיותה בבחי' ממלא וסובב כו' וכידוע. אך הנה צריך להמשיך בחי' המל' מלמעלה למטה מטעם הנ"ל וע"כ צריך לעורר זה בקול השופר והיינו להמשיך בזה ממקור כל התענוגים שיהי' לו תענוג ורצון במלוכה באבי"ע כנ"ל וקול השופר מורה זה הענין להיותו מטיל אימה מטיל חרדה כנ"ל וכמ"ש אם יתקע שופר בעיר כו' והוא לפי שכל חרדה וביטול במציאות באה למטה מחמת שבאה ונתגלה בחי' עצמיות הדבר שהוא למעלה הרבה מכח התענוג שבו שמתענגים ממנו האדם כי בחי' החרדה הרבה למעלה במדרגה מן התענוג כי בדבר הגדול מאד שרחוק ערכו הרבה ומרומם במעלה עד שמושלל גם מכל מיני קבלת תענוג ממנו יבא ממנו החרדה בלבד כענין החרדה לפני מלך גדול שמרומם ומתנשא ורחוק מאד מערך התקרבות עד שיבא לכלל בחי' התענוג כו' לכך יחדו ממנו מאד אבל כאשר יתקרב קצת עד שיהי' בערך ענין קבלת התענוג עם בני"א או לא יחדו כ"כ כו'. והנמשל יובן כדוגמא זו למעלה בהיות שעצמות אור הא"ס הוא מקור כל התענוגים הנגלים למטה באבי"ע כידוע וע"כ הוא מושלל לגמרי מבחי' תענוג הנמצא באבי"ע לכך יבא בהתגלותו למטה רק בחי' החרדה וביטול המציאות בלבד לפי שלא ישגוהו כלל וכלל כו' והוא מרומם מאד מהם כ"כ עד שלא יבוא בהם רק בחי' החרדה וביטול במציאות בלבד אבל לא שיוכלו לבא לידי קבלת תענוג כו' מפני שהוא למעלה מן התענוג כמ"ש כי עמך מקור חיים כו' וכנ"ל ואין זה רק כשנתגלה בחי' העצמות דוקא ועד"ז יש בפרט גם בכל ההשתלשלו' מעילה לעלול כשיבא העילה עצמו ויתגלה לעלול יתבטל העלול אז ממציאותו לגמרי ולא יהי' לו כח גם להתענג בו וכו'. וזהו ענין ההשתחווי' של המלאכים בהתקרבתם ממש לכח האלקי' המהווה אותם מאין ליש וכמ"ש וצבא השמים לך משתחווים שהוא בחי' ביטול במציאות ממש כענין החרדה וד"ל. וזהו ענין קול השופר בר"ה להטיל אימה וחרדה כו' מפני שבא לידי גילוי מבחי' מקור כל התענוגים שאז באה החרדה דוקא מטעם הנ"ל וכמ"ש אם יתקע שופר בעיר כו' וגילוי זה ממקור כל התענוגים הוא כדי להמשיך בחי' התענוג במדת המל' מטעם שהיא מדרגה נמוכה ביותר כנ"ל. ולזה הטעם הי' ג"כ ענין קול השופר בזמן מ"ת דכתי' וקול השופר הולך וחזק מאד כו' כדי שיבא הגילוי מעצמות אור א"ס מקור כל התענוגים כו' ולכך ויחד כל העם כו' וד"ל. ומה שהי' צריך קול השופר בשעת מ"ת בשביל ענין מ"ת דוקא יתבאר בסמוך בעז"ה ע"פ מן המיצר קראתי כו' דענין מ"ת והמצות הוא ג"כ ענין א' הוא עם הנ"ל בבחי' המל' וכו' וד"ל.

וזהו מן המיצר קראתי י"ה כו'. דהנה מבואר באדר"ז ובכתבי האריז"ל בסדר י"ג תיקוני דיקנא דא"א כו' שמתחת ב' הפיאות מיד בסמוך

לפיאה מתחיל תיקון הראשון שהוא אל כו' והוא קצר עדיין ותיקון הב' רחום רחב ומתפשט יותר עד בתיקון הו' דורב חסד (שהוא נגד הדעת) הוא מתפשט ומתרחב הרבה ובחי' שתי הפיאות עצמן שלמעלה מייג תקונין כו' הן הן ב' השמות דהוי' הוי' שנאמר לפני ייג מדה"ר כמ"ש ויעבור ה' על פניו ויקרא הוי' הוי' אל רחום כו' והן בחילופי דא"ת ב"ש בשם מצפ"ץ כנ"ל וכו'. ולהבין ביאור הדברים הנה מבואר למעלה דבחי' המל' היא רק בחי' הארה חיצונית בלבד מצומצמת מאד כו' כמשל מדת ההתנשאות שאינה אלא חיצוני' בנפש כו'. והנה ידוע דבחי' מל' שבעליון נעשה כתר לתחתון בכל מקום והוא הכלל הגדול בכל ההשתלשלו' מעילה לעילה כו'. וגם כאן הנה ידוע שמבחי' מל' דע"י נעשה כתר לאו"א כו' וכמבואר בפרדס שמבחי' מל' שבכתר נעשה בחי' כתר לחכמה כו', ומ"ש והחכמה מאין תמצא דידוע דאין זה הוא בחי' הכתר היינו מבחי' המל' שבאין זה דכתר כו'. וביאור זה הנה ידוע דהחכמה נמשכה למעלה מן החכמה הנק' משכיל שהוא בחי' ח"ס דא"א וע"י בבחי' יש מאין בלבד וכמ"ש והחכמה מאין תמצא מכלל שהחכמה נק' יש. וביאור ענין יש מאין כו' הנה ידוע שהוא רק מבחי' החיצוני' שבאין והוא רק מבחי' הצומח שבאין כמשל הצמיחה של החיטה מכח המצמיח שבארץ כו' וכמ"ש במ"א. וכמ"כ בחי' המשכת וגידול החכמה מבחי' ח"ס הנק' משכיל הוא רק מבחי' הצומח שבח"ס והוא כמו בחי' צמיחת השערות כמו מזל הח' ונוצר חסד דא"א שממנו יונק אבא ואחיד ותליא וכמ"ש בזהר וע"ח שהרי השערות ג"כ אינם רק מבחי' צומח שיש במוח החכמה כו' והוא ענין בחי' המל' שבכתר דהיינו מה שנמצא מהאין שבכתר מציאת החכמה שהוא רק בדרך גידול הצומח ה"ו רק מבחי' התחתונה החיצוני' שבכתר והוא מבחי' המל' שבו בלבד וממנו נעשה כתר לחכמה פי' ראש ושרש ליניקת החכמה והחכמה עצמה נק' יש שנמצא מאין עדי"מ גידול הצומח מכח המצמיח והוא כמו גידול השערה מאידין הדקים שיוצאים מן המוח ומצמיחים השערות וכמ"ש במ"א וד"ל. ונמצא מובן לפ"ז דמה שאמר את חכים ולא בחכמה ידיעא הענין הוא כך דחכמה שלא ידיעא הוא הנק' ח"ס דא"א והוא בחי' האין דכתר ומבחי' המל' דשם יוצא ונמשך להיות מציאת חכמה דידיעא והוא אור אבא ממש כו'. אך גם מה שנקרא חכים ולא בחכמה ידיעא שהוא נעשה הראש והשרש למציאת החכמה הנק' יש כנ"ל אינו אלא מבחי' התחתונה שבו ולא מבחי' עצמותו כנ"ל שהוא רק מבחי' המל' שבו וד"ל. וזהו שרש ענין מאמר הידוע קנה חכמה קנה בינה פי' ב' פעמים מספר קנה מספר ש"י והוא הנק' יש כמ"ש להנחיל אוהבי יש כידוע. והן שרשי"י של מוחי' דאו"א כי קנה חכמה הוא ענין קניית החכמה והתהוות שרש מציאותה במקור חוצבה והוא בבחי' מל' שבכתר שהוא רק בבחי' הארה חיצונית שמאיר מן האין דכתר כדוגמת בקיעת צמיחת שערות כנ"ל. ועדי"ז קנה בינה ומספר הכוללם ש"י שנק' יש אחרי התהוות מציאותם מן האין וכמ"ש והחכמה מאין תמצא וכנ"ל וד"ל. וח"ו"ב המה שרשי כל האצי' כידוע להיותם בבחי' התחלת הגילוי כו' וגם בבחי' עזן ותענוג הנה הם התחלת הגילוי כי כבר בחו"ב הרי מתחיל

גילוי התענוג בבחי' השגה להיות בבחי' יש ודבר קצת כו' כידוע. וזהו מ"ש להנחיל אוהבי יש כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. והנה להיות כי כללות ענין שרשי ההתהוות דח"ב במקור חוצבם בבחי' האין דכ"ר כנ"ל הוא רק בחי' התחתונה שבו הנק' מל' כנ"ל. זהו שרש ענין ב' הפיאות שהם ב' השמות דהוי' שלפני י"ג מדה"ר כנ"ל שמהם שרש כל הי"ג מדה"ר כו'. והענין שלהם הוא להורות על ב' פעמים בחי' מל' דע"י שנעשה שרשיי' לכל השתלשלי' דח"ב שיסתעפו אחריהם כו' והוא נגד חכמה לימין והב' לנגד בינה משמאל כו' ואח"כ הולכים הפיאות ומתרחבים במשיכתן מלמעלה למטה מטה כו' הענין הוא דאע"פ שראשית יציא' ההארה מבחי' רא' היא בצמצום גדול אך אח"כ מתפשטי' ומתרחבים עד שמאירים בחו"ב בתכלית ההרחבה דהיינו בהשגה נגלית ממש ותענוג נגלה ממש עד שנק' יש כנ"ל וד"ל. וזהו פי' האמיתי בפסוק זה דמן המיצר קראתי י"ה ואח"כ ענני במרחב י"ה פי' י"ה הן חו"ב כידוע ושרשם במקור חוצבם כמאמר הנ"ל קנה חכמה קנה בינה שהוא בבחי' ראשית יציאת הפיאות כנ"ל הם בצמצום גדול והוא שרשי השערות דפיאות שיוצאין במיצר. וזהו מן המיצר קראתי לשון המשכה מן השרש דוקא כו' וכמ"ש והי' ראשיתך מצער כו' ואח"כ ענני במרחב י"ה שהולכים ומתרחבים מאד עד ש"ה דח"ב שהם מתהוים מהם מאירים בהרחבה גדולה ונק' בחי' מרחב י"ה כו' וכמ"ש ואחריתך ישגא מאד וד"ל. והנה כדוגמא זו הוא ג"כ בסדר י"ג מדה"ר שנמשכו תחלה במצר וצמצום ואח"כ הולכים ומתרחבים כו'. כי הנה תיקון הראשון הסמוך לפיאה הוא תיקון אל שהוא נהירו דחסד דע"י כו' הוא עדיין יוצא במיצר גדול כנראה בחוש שהשערות שהמה צומחים סמוך לפיאה מיד הן עדיין קצרים כו' והשערות הצומחין בלחי נמוך יותר ורחוק יותר למטה הן ארוכים יותר כו' והצומחים וגדילים עוד למטה יותר דהיינו עד סמוך לזקן הן ארוכים יותר כו' וזהו שתיקון אל עדיין בצמצום כו' ותיקון ורחום רחב יותר כו' עד שתיקון הששי שהוא ורב חסד הוא בהתפשטות והתרחבות גדולה כו' וד"ל. ובדרך כלל הנה כללות ענין ההמשכה מב' הפיאות שלפני י"ג תיקונין הוא נגד חב"ד ג' חללי גלגלתא דא"א בלבד כידוע. והרי ב' הפיאות המה השרשיי' לכולם שהרי הן ב' שמות דהוי' שלפני י"ג תיקונין דאל רחום כו' כמ"ש ויעבור ה' על פניו ויקרא ה' ה' אל רחום כו'. וענין הקריאה הזאת היינו שהמשיך תחלה ב' היות בלבד והן בחי' השרשיי' דבחי' ב' פיאות הנ"ל שבחילופי א"ת ב"ש הן ב' שמות דמצע"ץ כנ"ל ואח"כ נמשכו י"ג מדה"ר אל כו' וכן נראה למטה באדם התחתון שגידול הפיאות מתחילים למעלה הרבה מגידול השערות דדיקנא כו' שהרי המה צומחים בראש עדיין וכמבואר בע"ח וד"ל וע"כ יש במקור בודאי מה שבגלוי כו' וכמו שבגלוי הי"ג תיקונין תיקון הששי דורב חסד הוא רחב יותר כנ"ל כמ"כ במקור שהוא בחי' הפיאות מה שנגד מוח הדעת דא"א רחב ומתפשט יותר מכמות שהוא מתפשט נגד מוח חכמה ומוח הבינה כו' ומשם הי' שרש נשמת משה כו' וד"ל. ואמנם הנה דרך כלל ידוע דבכללות ההשתלשלו' הנה בחי' א"ק נק' כתר הכללי ויובן עדין הנ"ל

שמבחי' החיצוני' שבו ג"כ נעשי' כתר לחו"ב דאי' וע"י והוא מבחי' המלי' שבו בלבד כנ"ל במל' שבכתר שנעשה כתר לחכמה כו' ואעפ"י דאבא נק' אצי' בפרט כמאמר אבא מקנן באצי' כו' אבל בכלל גם אי' היא בבחי' בריאה בלבד ונק' אדם דבריאה כידוע וד"ל.

ועתה יובן ג"כ שרש ענין המצות ע"ד הנ"ל דהנה אנו רואים בכל מצוה שיש בה רצון העליון כי כך ציוה ה' לעשות אותה המצוה והנה בחי' הרצון ידוע שהוא ענין בלא טעם כלל לפי שאין טעם לרצון כלל למה שיצה כך כו'. וכמ"כ למעלה הנה ידוע שבחי' רצון העליון הוא הנק' בחי' כתר עליון והוא למעלה מן החכמה עד שרק מבחי' המלי' שבו נעשה כתר לחכמה כו'. והענין הוא שהרצון עצמו הוא בלא טעם כנ"ל אך הוא מתפשט ומתצמצם בשכל להיות רוצה מאיזה טעם ושכל וכמ"ש במ"א. וזהו שנעשה בחי' כתר לחכמה כו' וד"ל. אך הנה גם הרצון עצמו שלמעלה מן החכמה לגמרי הנה גם הוא נמשך מלמעלה והוא ממדרגה שלמעלה מבחי' הרצון לגמרי דהיינו מבחי' מקור כל הרצונות והוא הנק' הרצון הפשוט כידוע וזהו הנק' בוהר בשם רעוא דכל רעיון כו' דהיינו רצון לרצון למה ירצה ואעפ"י שאין טעם לרצון אבל בגופו של רצון איך יולד יש לו מקור שנובע משם עד שנולד לו רצון כזה כנראה בחוש באדם למטה שלפעמים ירצה כך ולפעמים ירצה כך כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. והנה גם התענוג משחלשל עדין שבעצם הרצון הפשוט עדיין אין שם תענוג כלל וכלל בבחי' גילוי וכשיוצא הרצון ונולד בגילוי גם התענוג מתגלה כו'. והנמשל מכ"ז יובן בתורה ומצות דהנה ע"ד דוגמא הנה מצות הסוכה היא מצוה עפ"י רצון העליון והרי אנו רואים שמצוה באה לנו בדקדוק לעשות כך וכך כו' וכשיעשו שלא כמצוה אין זה רצון העליון כלל וזהו שנמשך הרצון בחכמה והוא התורה דאורי"י מחכמה נפקת לעשות המצוה כך דוקא אבל בשרש המצות הוא רצון שלמעלה מן החכמה כו' וגם למטה הרי אין טעם לרצון גם באופן שהיא מצוה כי גם אם הסוכה כהכשרה עדיין אינו מושג לנו למה הרצון כך כו'. ואמנם כבר יש לה למצוה קצת גילוי ע"י התורה והוא העונג העליון הנק' עדן העליון שהוא בשעשועי' דאורייתא כמ"ש ואהי' אצלו שעשועים יום יום כו' וכמ"ש במ"א ונק' ג"ע העליון בכלל והמצוה והמעשה נק' ג"ע התחתון בכלל כידוע וזהו לעבדה ולשמרה כו' ולכך שכר מצוה בג"ע היא המצוה עצמה להיותה גבוה בעצמה מבחי' העונג העליון הנ"ל שנתגלה בחכמה כו' וד"ל. והנה מבואר במשל הנ"ל דגם הרצון עצמו נמשך מרעוא דכל רעיון והוא השרש הכללי לכל המצות והוא הנק' רצון הפשוט כו' וממנו נובע כל עיקר התחלת הגילוי ברצון למצוה כו' וזהו מן המצר קראתי כו', פי' מבחי' כתר הכללי דהיינו הרצון הפשוט כו' נמשך רק מבחי' מל' שבו להיות כתר לרצון כו' ואח"כ מן המיצר דפאות הנ"ל שהן בבחי' חו"ב דע"י וא"א קראתי כו' לחו"ב דאצי' והוא שרש התורה והמצות הנגלות לנו כו' וד"ל. ואמנם פי' הפשוט דענני במרחב י"ה הוא כמבואר שם (בתורה דחג השבועות) דהיינו בחי' זוי"ב כו' כי

העיקר הוא להמשכת המצוה למטה ממש עד שתהא בעולמות הנפרדים ע"י בחי' מל' דאצ"י שנק' מצות המלך כו' ושרשם למעלה רק בבחי' רמ"ח אברים דז"א כו' והן אותיות ו"ה בכלל כידוע. אך מ"ש במרחב י"ה כו' הענין הוא כמ"ש במ"א ע"פ ביום ההוא יהיה ה' אחד כו' באותיות י"ה גם בזו"ג כו' ולא כמו עכשיו בזו"ג לפי שהמצוה עכשיו בחי' המשכתם הוא מחכמה עילאה במדות ומדות למל' וע"כ נתחלף אותיות י"ה דש' הוי' באותיות מ"צ כו' אבל לע"ל שיסירו הלבוש דמעשה המצוה ויהי' אותיות י"ה בזו"ג ג"כ וזהו ענני במרחב י"ה כו' וד"ל. וזהו שרש ענין קול השופר שהי' במ"ת כנ"ל. דהנה קול השופר הי' מורה להם כל עיקר שרש המצות למעלה מעלה מרעוא דכל רעוין הנ"ל. להיות כי בחי' קול השופר הי' קול פשוט וענין קול הפשוט מבואר שם שאין בו הטיית ב' קולות כו'. וביאור הדברים הנה ע"ד דוגמא גם בגווני המראות כן הוא שאנו רואים שגוון א' אם לבן או שחור אינו יפה למראה ולא נמצא בו בחי' התענוג כלל שיתענג האדם ממנו בציורו כו', אך כאשר יהיו גוונין הפכיים לבן ואדום וירוק וכיוצא והציור שלהם נאה מוכרח שיתענג האדם מציורו וענין היופי אינו אלא מסיבת מזיגת הגווניים יחד דוקא באופן נאה בציור כו' וכידוע. וכמו"כ בקולות ערבים לנפש האדם אינם ערבים כ"א כאשר יהי' בהם קולות הפכיים יחדיו וענין ההיפוך בקולות הוא ע"ד דוגמא כאשר יהי' הקול בענין המעורר השמחה והחדוה בלבד אינו ערב לנפש כ"כ וגם כאשר יהי' הקול המעורר העצבות והיגון בלבד במרירות הנפש ג"כ איננו ערב כלל אך ורק כאשר יהי' הקול משתתף ומתחבר מב' הדברים מן השמחה ומן העצבות אז ימצא בנפש העריבות והמתיקות כו' והוא לפי שהשמחה תרומם לב האדם והעצבות משפלת לבו וכא"ז בפ"ע אינו טוב. אך כחיבור שניהם יחד במדה נכונה להגביה הלב ולהשפילו וחוזר ומגביהו כו' אז יהי' העונג כנראה בחוש. וזהו כמו עירוב הגוונין ממש שגורם העונג לרואה בציורו כי הכל ענין א' הוא מפני שהעונג לא ימצא רק מהתכללות חו"ג יחד והוא מראה לבן ואדום בציור וקולות של שמחה ועוצב בניגון כו' וד"ל. וכ"ז בקול המורכב דוקא אבל בקול הפשוט אין בו הטיית והרכבת קולות הפכיים ע"כ לא נמצא בו העונג כלל כנ"ל. והנמשל מכ"ז יובן למשכיל למעלה דקול השופר דמ"ת הי' מורה להם שרש ומקור האמיתי של כל המצות בכלל וגם שרש ומקור האמיתי של כל ההשתלשלות כנ"ל והוא במה שיצא ממנו קול הפשוט דוקא והיינו למעלה בחי' הרצון הפשוט שאין בו עדיין ענין הרכבה כלל מענינים הפכיים שיהי' בו ב' רצונות כך ולא כך כו' והוא הנק' רעוא דכל רעוין כנ"ל והוא בחי' כתר הכללי דא"ק כו' ואח"כ הוא יורד ונמשך להמציא למטה בבחי' הרכבה בכלל והוא מ"ש מן המיצר קראתי י"ה כו' שהוא מיצר וצמצום ההארה החיוצני' דהיינו מבחי' מל' דא"ק שנעשה כתר למטה בחו"ב דא"א וע"י ומשם יורד האור עוד למטה בחו"ב ממש שהן י"ה כו' עד שמתחלקים במדות לרמ"ח אברים וכנ"ל וד"ל. ואמנם ענין הקול השופר הזה הי' מראה להם שרש המצות כמו שיהי' הענין שלהם לע"ל ולא כמו שהן עכשיו כו'

וע"כ כתיב ויחרדו כל העם כו'. וביאור זה דהנה באמת הרי ידוע דהמצות שעושים עכשיו הן רק בחי' הכנה בלבד להיות עייז המעשה בחי' קבלת השכר לע"ל וכמ"ש רז"ל היום לעשותם ולמחר כו'. והענין הוא דעכשיו יורדין המצות משרשן האמיתי בבחי' כתר הכללי כנ"ל למטה דרך הלבשה והסתר גדול כו' שהרי הן נקראים תרי"ג ארחין למטה בז"א כידוע וגם למעלה בא"ק ועייז וא"א הן יוצאין ונמשכין בהלבשה בבחי' השערות וכמו בפיאות וייג תיקונין כו' שנתחלף ב' שמות דהוי' בחילופי א"ת ב"ש במצפ"ץ כנ"ל מפני בחי' ההלבשה כמ"ש במ"א. כמ"כ המצות מפני שבאין בהלבשה נתחלף שמות שלהם כמו שהן בשרשם וכמו שידוע שנק' מצוה מפני ההלבשה ונתחלף י"ה באותיות מ"צ כו' ואותיות ו"ה בלבד לא נתחלף אבל לע"ל לא יהי' המצות בלבושים הללו והוא מפני שעכשיו דוקא דהיום לעשותם כו' והמעשה מלובשת בענינים גשמיים כו' אבל לע"ל שיבוררו כל העולמות יצאו מן הסתר הלבושי' עד שרש שרשם האמיתי ולכך לא תקרא אז בשם מצוה אלא בשם הוי' כמ"ש במ"א וד"ל. והיינו מה שעכשיו המצות הן רק בחי' הכנה לקבל שכר שיהי' מהם לע"ל ואמנם בזמן מ"ת היתה להם המדרגה ממה שיהי' לע"ל ע"כ היו רואים את הקולות ואת קול השופר שהוא מורה כמו שהמצות הן בשרשם האמיתי מבלתי לבוש כו' וע"כ נאמר ויחרדו כל העם כו' כי עכשיו אין למצות ההארה במקורם רק מבחי' חיצונית בלבד והוא מבחי' מל' שבכתר שהוא כענין צמיחת השערות כנ"ל. משא"כ לע"ל שיהי' ההארה שלהן מבחי' העצמות כו' ומה שעכשיו הוא בהעלם בבחי' העצמו' לע"ל יתגלה וזהו עין בעין יראו כו' וד"ל.

ושרש ענין וכל העם רואים את הקולות ואת הפידיים כו' שהן בחי' רצוא ושוב כמ"ש באברהם הלוח ונסוע כו'. הענין יובן עפ"י הקדמה בתחלה להבין ששרש ענין ה' חסדים של כללות המצות רמ"ח כו' הרי ידוע דאינן נמנין בכלל הי"ס אורות וכלים שהרי האורות והכלים די"ס כבר הן במציאות מתחלה ממאצילן רק שבחי' ה"ח דרמ"ח מ"ע הן המגדילים את האכרים והכלים כו' וביאור הדברים הוא שבחי' ה"ח הן באים אח"כ להגדיל ולהרחיב הכלים כדי שיבא בהן האור בהרחבה ובהתפשטות ונמצא הן המחברים את האורות בכלים כו' והוא לפי שבראשית האצ"י האורות גדולים והכלים מצומצמים כו' וכמ"ש בספרי הקבלה. והנה ידוע ג"כ דבחי' החיבור הזה של האורות בכלים אם בהתרחבות או לא הכל במדה ומשקל הוא בא ונמשך ממאמר קו המדה הנק' בוצינא דקרדוניתא המודד המדה הנכונה בחיבור זה אם מעט ואם רב כו' וכמ"ש ביאור כל זה במ"א בפסוק איה סופר איה שוקל כו' וטעם המדידה הוא לפי שאם הי' האור מתפשט בכלי יותר מדאי הי' אור השפע יוצא ונמשכת למטה מטה עד אין קץ ושיעור עד שהי' בא השפע גם למי שאינו ראוי לה כו' והוא כמו יניקת החיצוני' וכענין הידוע באברהם שיצא ממנו ישמעאל כי ממותרי חסדים דקדושה נפל בהיכלות החיצונים להיות חסד דישמעאל כו'. וזהו שאמר להם ר"ע אל תאמרו מים

מים ב"פ כי יותר מדאי א"צ בימי החסדים מטעם זה וד"ל. ולזה הטעם באה עיקר המדידה לשתף בחי' הגבורות עם החסדים במדה נכונה והוא שיהא אחר החסד תיכף ומיד בחי' הרצוא וההסתלקות כלפי מעלה דהיינו שלא ירד האור עוד למטה אלא יעלה כלפי מעלה ויעכבנו בחי' הגבורות מלירד עוד כו' ואח"כ חוזר האור לירד והגבורות מיד מעכבים כו' ועד"ז סובב האור והולך למטה והוא בבחי' מטי ולא מטי מלמעלה למטה כו' וכשהדבר עולה מלמטה למעלה עד"ז נק' בחי' רצוא ושוב כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. וזהו שרש ענין התורה ג"כ במה שנמצא בה חו"ג יחד כמו סוכה שתעשה כך וכך כשרה ולא באופן אחר כו' וכנ"ל באריכות. והוא לפי ששרש המצות למעלה הן הנה המשכות האורות בכלים כמ"ש רמ"ח פקודין רמ"ח אברים וחיבור האור בכלי צריך להיות ע"י מדידה דוקא מטעם הנ"ל והוא מבחי' הגבורות דקו המדה שמעמיד ומחבר האור בכלי באופן הממוצע הראוי כו' וד"ל. וזהו וכל העם רואים את הקולות והלפידים, פי' הקולות הן ה"ח דרמ"ח מ"ע שמתחבר האור עי"ז בכלים כנ"ל. ואמנם חיבור זה בא ע"י מדידה מבחי' הגבורות כנ"ל. וזהו שראו גם בחי' הג' דקו המדה כו' והן הלפידים כו' ואח"כ ראו בחי' הממוצעת שיוצאת מבין שניהם שהוא אופן הנאות והראוי אחר שנמדד כו' וזהו ענין קול השופר לפי שהוא קול פשוט דוקא למעלה מבחי' הרכבה דחו"ג לגמרי כנ"ל ע"כ יש ביכולתו למצוא מהם אופן הממוצע משניהם יחד כו' וד"ל. וזהו יעשה שלום לי כו' שלום בפמליא שלמעלה ושלום בפמליא שלמטה, פי' פמליא שלמעלה הוא מה שלמעלה מבחי' הגילוי עדיין בהשתלשלות דחו"ב שרשי האצי' והוא מן המיצר דא"ק וע"י כו' שמבואר למעלה דמבחי' המל' דכתר נעשה כתר לחכמה והרי יש גם שם ב' הפכיים דהיינו חו"ב שנק' י"ה כמו שהן כשרשם כו' וקול השופר דאחדות הפשוט דהיינו רצון הפשוט עושה השלום בהם באופן הממוצע כו', וכמ"כ להיות המצות כבר למטה בבחי' זו"ג ברמ"ח אברים ונק' מרחב י"ה גם שם עושה השלום והוא בפמליא שלמטה והוא מאצי' לבי"ע בכלל וזה השלום הוא בבחי' רו"ש להיותם מלמטה למעלה כמ"ש במ"א וד"ל. ומה שלא ניתנה התורה לאברהם הגם שהי' גם הלוח ונסוע בבחי' רו"ש הלא הי' זה רק בבחי' האורות בלבד ולא בבחי' הכלים, משא"כ התורה והמצות שהן בבחי' הכלים והאברים כנ"ל. וזהו או יחזק במעווי יעשה שלום כו' במעווי שהוא התורה דוקא הוא יעשה השלום כו' וד"ל.

בעוה"י. ש"ק פ' קרח (באור מאמר הזהר הזה).

בזוהר פ' קרח ד' קע"ז ע"ב) ויקומו לפני משה וגו' ר"ש אמר קריאי מועד קריאי כתיב חסר יו"ד כו' ורזא דא כל אינון כתרין עלאין דשמא קדישא אתאחיד בהו כולהו זמנין מאתר דאקרי קדש הה"ד מקראי קדש, ואימתי בשעתא דמועד זמין בעלמא. פי' שמא קדישא הוא בחי' ש"ם מ"ה דאצי' דאחיד באינון כתרין עלאין הם העשר ספי' דב"ן דאצי' ונתייחד מ"ה וב"ן ביחד בכל יו"ט ורגל ולז"א מקראי קודש כו' והענין הוא דהנה בכל שבת ויו"ט נמשכי' בחי' מוחין דאו"א דאצי' בתוך המדות דב"ן דאצי' להתלבש ולשרות בתוכן והיינו בשבת מתגלה בחי' מוחי' דאבא וביו"ט מוחין דאימא (יואעפ"כ גם הארת מוחין דאבא עמם ולז"א מקראי קודש כנ"ל כו'. אך צ"ל הטיב ענין כונת המשכת מוחין דאו"א בשבת ויו"ט הלא כבר נמשכו ונתגלו בחי' מוחי' דאו"א לב"ן בשעת התיקון דאצי' לברר את הניצוצין דתוה"ו שנפלו דרך השבירה למטה ולתקנם בבחי' התיקון דאצי' כי בחכמה דוקא אתברירו שהוא בחי' המשכת מוחי' דאו"א דאצי' לבררם ולתקנם בתיקון נעלה ומעתה מה צורך עוד הפעם להתמשך בכל רגל ושבת בחי' מוחי' דאו"א לתוך ב"ן דאצי' הכולל ע"ס דאצי'. אך באמת אין המשכתם בשבת ויו"ט הוא לצורך התיקון דע"ס דב"ן דאצי' שהלא הם כבר נתקנו ונתבררו בשעת התיקון דאצי', כ"א המשכתם הוא בשביל להוסיף אור בתוך הע"ס דב"ן ולהעלותם בעילוי ותוספות אור בהן יותר בלבד שבכל יו"ט ושבת נמשכי' המוחי' דאו"א בגילוי יותר בתוכם בכדי להוסיף אור בהן שעייז מתעלי' ונגבהי' בעילוי יותר מכמו שהי' נמשכים בתוכם בשעת התיקון דאצי' שאז הי' נמשכי' בתוכם בהדרגה וסדר רק לצורך תיקונים והתבררותם בלבד משא"כ ביו"ט ושבת נמשכים המוחי' דאו"א בהם בתוספות מרובה וגילוי יותר לצורך העילוי וההגבהה דע"ס דב"ן שכללותם הוא בחי' ז"א דב"ן הכולל ע"ס כנודע. (וזהו ענין המדות דב"ן והתכללותם בחכמ"ה דאצי' שזהו העילוי שלהם כו'). אך מאחר שמצטרך להתמשך בחי' המוחי' דאו"א לתוך ז"א דב"ן בשבת ויו"ט בשביל תוספת אור ועילוי יותר בלבד ולא לצורך תיקונים מעתה מוכרח להיות המשכתן ממקור נעלה מהם להכריח אותם שיומשכו לתוך המדו' כו' ולהאיר בתוספות גילוי יותר ממקדם מפני שהם בעצמן א"א להם שיתספו בריבוי אור יותר מכמו שהם בעצמן כמו שהאירו בתוכם בשעת התיקון כו' זולתי כאשר נמשך השפע ממקור נעלה מהם היא המכרחת אותם שיאירו בתוספת גילוי יותר על השפעת מקורן בהם תוספת ורבוי להכריח אותם לירד למטה להוסיף תוספות גילוי אור בתוך המדות דב"ן שלא כסדר הדרגה שהי' מקודם כו' והיינו בחי' התגלות רצון העליון מקור המוחי' דאו"א שבשעת רצון למעלה שיומשכו המוחי' דאו"א

ע"ב: בנ"ך חסר התחלת החצעי"ג.

(ואעפ"כ: בנ"ך חסר סיום החצעי"ג.

להאיר בתוספות גילוי אזי נמשכי' בהכרח הרצון העליון המכריח אותם כנ"ל וד"ל וזהו בכל יו"ט ורגל שאו' ומועדי' לשמחה זמן שמחתנו פי' הוא העת והזמן גרמא להיות ניתוסף רבוי ותוספות אור וגילוי של המוחין דאימא מצד שנתעורר עת רצון למעלה שיתגלו ויאירו בתוספת אור כי לכל עת וזמן כו' ומצד זה הוא השמחה שלנו שנתגלו המוחי' דאמא בתוספת גילוי שלא עפ"י הסדר והדרגה שהי' מקדם וכתי' אם הבנים שמחה כו' וכן בשבת הוא העת רצון למעלה שיתגלה בחי' מוחין דאבא כנודע. וז"ש כל אינון כתרין קדישין דשמא קדישא אתאחד בהו כלהו זמינין מאתר דאקרי קדש כו' ואימתי בשעתא דמועד זמין בעלמא כו' פי' לכך קורא לע"ס דב"ן בשם כתרין מצד התעוררו' העת רצון שהוא הכת"ר עליון שיומשכו בחי' מוחי' דאו"א לתוכן להאיר בתוספת גילוי שעי"ז מתעלי' הע"ס דב"ן בעילוי והתנשאו' יותר שעיקר הגרם לזה הוא בחי' עת רצון עליון ב"ה לכך נקראו כולם על שמו בשם כתרין והיינו שמצד הארת רצון העליון המכריח את המוחי' דאו"א שיאירו בהם בתוספת גילוי נגבהו והתנשאו כל הע"ס דב"ן בעילוי גדול והתנשאו' שזהו ההתנשאו' עצמו הוא בחי' הכתרי"ם של הע"ס דב"ן כתר שבחסד כת"ר שבגבורה כו' וכז"ו נעשה מסיבת התעוררו' הכת"ר עליון שהוא עת רצון שלמעלה ביו"ט דוקא שהזמן גרמא לזה כמארו"ל בתפילה דיו"ט זמן שמחתנו כנ"ל שזהו הזמן גרמא שיתיחד שמא קדישא ש' מ"ה שהוא הארת מוחין דאו"א בתוספת אור בתוך הע"ס דב"ן שיתעלו ויתנשאו עי"ז בהגבהה והתנשאו' בבחי' הכתרי' שלהם כנ"ל וד"ל.

ב) באור הענין. הוא כמו עדי"מ במלך ב"ו המולך על כמה מדינות שעשה איזה מלחמה עם מלך אחר ונצח המלחמה אזי יעשה משתה ושמחה לכל שרי' ועבדי הפרתמים ושרי המדינות לפניו שמחה עמו והמלך יוצא ומתגלה לכל עבדיו כו' דהנה לא נתחדש המלוכה בזה שעשה משתה ושמחה לכל שריו כו' שהרי אף קודם לכן הי' מלך שמו נקרא עליהם והי' מנהיג ממלכתו עם השרים ועבדים להיותם נכנעי' ונשמעי' לרצונו ואימתו עליהם תפול זולתי ההתחדשות הוא בבחי' ההתגליית של מדת מלכותו שקודם לכן היה מלך עליהם בסתימות והם עבדיו כו' ועתה בהגלות נגלות אליהם בסעודה במשתה ושמחה לעיני כל עבדיו אזי מתחדש שם מלכותו ההוא בבחי' התגלות ממש שכולם רואי' פני המלך ושמחי' עמו כו' שאין זה בחי' התחדשות רק חזרת הדבר מלוכה בתוספת גילוי בלבד. כך עדי"מ למעלה ממש בבחי' המשכת מוחי' דאו"א לתוך המדות דב"ן בשבת ויו"ט אור וגילוי מאוד שאין זה בחי' התחדשות כי כבר נמשכו בתוכם בשעת התיקון לבררם ולתקנם בתיקונם יפה כו' רק עתה הוא בתוספת מרובה וגילוי גדול יותר כנ"ל. וכמו במלך ב"ו שזמן השמחה הוא בעת רצון כי הזמן גרמא לזה כמו בכבוש מלחמה כנ"ל. כך עדי"מ למעלה הוא עיקר הגילוי בזמן שמחתנו שהוא עת רצון למעלה שיתגלו המוחי' דאו"א בתוספת מרובה שהרצון עליון מכריח אותם ועי"ז מתנשאי' המדו"ת בעלוי נפלא והתנשאו' מאד מצד

רבי אור המיתוסף בהן מגרם וסיבת עת רצון העליון ולכך נקראו כולם על שמו בשם כתרין הנ"ל וד"ל.

ג) **כגוונא** דאינון כתרין עלאין זמינין מקדש עלאה ה"נ קדש תתאה זמין לחלוי' לאעטר' ולאעלאה להו (עכ"ד הזהר יע"ש).

הנה כוונתו לפרש דכמו בכתרין עלאי' הם ע"ס דבין שנתעלו והתנשאו' בבחי' הכתרי' שלהם ע"י התגלות המוחי' דאוי' בהם בתוספת גילוי מאד כו' בזמן שמחתינו בכל המועדים ורגלי' כני"ל כך למטה בקדש תתאה הוא חכמת שלמה כדמפי' להון שהוא מדת מלכות דאצי' מקור עולמות ביי"ע. הגם שבכל השנה כולה היא יורדת בבי"ע להתלבש בתוך הכלים דבי"ע להחיות רוח שפלי' דבי"ע והם בטלי' במציאות אליה ב"ה כמ"ש ארץ אוכלת יושביה היא וגו'. כמ"ש במ"א שהוא לשון כליזין וכיטול שהם כלי' ובטלי' בתכלית הביטול לגבי הארץ העליונה היא מדת מלכותו דאצי' ב"ה כמ"ש וצבא השמים לך משתחו' וגו'. אעפ"כ במועדים ורגלי' היא מאירה בתוכם בחי' מוחי' דאוי' כרבו' ותוספות אור וגילוי גדול מאד עד שמיטוסף בהם רוח יתירה בבחי' הביטול' שהוא מרוכה בתוספת גדול יותר מצד תוספת גילוי אור המתגלה בהם וגם בחי' הביטול שלהם הוא משונה מכל הימים דהיות הביטול שלהם הוא בהתגלות יותר ובבחי' שמחה וחדוה המעורב בו ששמחי' וששים בבחי' הביטול שלהם בבחי' התגלוי' ושמחה משא"כ בשאר הימים הביטול שלהם הוא בסתימו' רק שמקבלי' עליהם עמ"ש ומשתחו' לפניו ב"ה אבל אין ניכר בו בחי' השמחה והששוין שלהם והיינו מצד ההתגלות בתוכם בחי' מוחי' דאוי' בתוספת מרובה בזמן שמחתינו שהוא התעוררו' העתיק עליון ב"ה שמצד מוחי' דאבא מיתוסף בהם רוח יתירה בבחי' הביטול בבחי' מ"ה ומצד מוחי' דאימא מיתוסף בבחי' הביטול תעורבות השמחה והחדוה כמ"ש אם הבנים שמחה ומתחברי' שניהם ביחד הביטול והשמחה כו' ואין מתחברי'ן כאחד שבינה יש כמ"ש להנחיל אהבי יש וגו' ותכמ' מאין תמצא כו' שהביטול שלהם הוא בשמחה והתגלות החדוה כני"ל. וה"ו כמשל הנ"ל במלך ב"ו שעשה המשתה ושמחה לכל שרי' ועבדיו בעת התעוררות הרצון לפניו כמו בכבוש מלחמה וכדומה שהיתרון בזה הוא שקודם לכן היה מלך עליהם בסתימו' והן עבדיו נכנעי' ונשמעי' לפקודתו ועתה מיתוסף בהביטול שלהם בחי' התגלות השמחה והחדוה בהגלות נגלית לעיני עבדיו כו'. כמ"כ למעלה ממש שבזמן הרגל מיתוסף בהם בחי' ייתר והוא מערב בשמחה וחדוה וכמ"ש והיה מדי חדש בחדשו ומידי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחוות לפני וגו' שמתעלי' הנשמו' והמלאכי' בעילוי יותר לעלות להשתחוות לפניו ית' בביטול יותר ובשמחה וחדוה וכמו עד"מ למטה בישראל יש הפרש בין שבת ויו"ט לחול הן במלבושיהם והן במאכלי' שניכר השמחה שלובשי' מלבושי' נאי' לכבוד שבת ויו"ט ועושי' מיני מאכלי' הרבה כך עד"מ למעלה מיתוסף בהן בחי' הביטול יותר והוא מעורב בשמחה וחדוה

שניכר ההפרש בין שאר הימים לשבת ויו"ט שהוא זמן שמחתינו למטה וכמ"כ למעלה כנ"ל וד"ל.

(ד) וז"ש ה"נ קדש תתאה, זמין לחילו"י הם המלאכי והנשמות שלמעלה לאעטרא"ה ולאעלא"ה להו. פי' לאעלא"ה לה"ו הוא בחי' העלי' שלהם בעילוי יותר אף בבחי' הביטול עצמו שמיתוסף בהם רוח יתירה בתוספת מרובה בבחי' הביטול עצמו כמ"ש והי' מדי חודש כו' ומידי שבת כו' יבא כל בשר להשתחוות לפני וזהו כונתו ולאעלא"ה להו כנ"ל ולאעטרא הוא להקיף אותם בעטרות וכתרי' (בל"א צ"ו ביקריינו') שזהו בחי' תערוכת השמחה והחדוה המתערב בתוך הביטול שלהם וזהו העטרות שלהם דכמו עד"מ העטרה שעל הראש המלך הוא כליל יופי משוכלל מכל אבנים טובי' ומרגליות והוא מפארת ראשו ומיפהו כו' כך עד"מ בחי' השמחה והחדוה המערוב בתוך הביטול שלהם שהוא בחי' העילוי שלהם בהגבהה והתנשאו' יותר מכל ימי השנה זהו כליל יופי שלהם והעטרה שעטרה מדת מלכותו דאצי' אותם בזמן שמחתינו במועדים ורגלי' דוקא בעת התעוררו' רצון העליון ב"ה (כמשל במלך שמשמח עם שריו במשתה ושמחה בעת וזמן הגרמא לזה התעוררו' רצונו כנ"ל) ולכך נקראו מקראי קד"ש שמתגלי' ביו"ט בחי' מוחי' דאו"א ביחד שהוא היחוד דמ"ה וב"ן שאף שהוא זמן שמחתינו שהוא התגלות מוחי' דאימא שנק' בחי' י"ש כמ"ש להנחיל אוהבי י"ש אעפ"כ מתערב בתוכם בחי' אין שבחכמה כ"ח מ"ה ג"כ שהוא הביטול האמיתי שבטילים רק בו מעורב השמחה והחדוה כו' וזהו מקראי קד"ש וד"ל.

(בזהר שם)

(ה) ה"נ קיימין ממנו דעמא כדוגמא דלהון לתתא. פי' בממנו דעמא שלמטה הם בחי' נשיאי העדה פרנסי הדור ימצא ג"כ בחי' הביטול וכו' תערוכות השמחה בהתנשאו' והתפשטות כו' שהם מובדלי' מכלל המון עם של ישראל שאין נמצא בהם רק בחי' הביטול בסתימות' בלבד משא"כ נשיאי העדה ראשי אלפי ישראל שנמצא בהם בחי' ההתנשאו' והעילוי יותר בבחי' גדולה והתפשטות להנהיג את הדור כו' וגם בחי' הביטול נמצא בהם בתוספת מרובה יותר בעילוי יותר מכל עם וכמ"ש לך הוי' הגדולה והגבורה וגו' הגדולה הוא בחי' ההתפשטות שלהם וההשתררו' בהתנשאו' על העם והגבורה הוא בחי' ההתפשטות שלהם למעלה בבחי' מ"ה ואי"ן תכלית הביטול האמיתי ולכך נקראו קריאי מועד דכמו במקראי קד"ש מיוחדי' בחי' המוחי' דאו"א ביחד היינו בחי' הביטול בבחי' מ"ה המערוב בו בחי' השמחה והחדוה כו' כך בממנו דעמא מצטרך להיות כן כנ"ל

(ו) אך קראי מועד כתי' חסר יו"ד דהיינו שקרח ועדתו הנשיאי' לא רצו בבחי' הי' הוא תכלי' הביטול של בחי' מ"ה כ"א בבחי' מוחי' דאימא

בלבד הוא השמחה וההתנשאו' בגבורו' רשפי אש ושלחבת עזה למעלה ברע"ש גדו"ל בבחי' י"ש ודבר מ"ה כי בינה היא בחי' י"ש לגבי החכמה כמ"ש להנחיל אוהבי י"ש וגו' ולכך אמר הכתוב דאינון אנשי שם כמ"ש שם בזהר דאינון אנשי שם ודאי ולא אנשי הוי' כיון דמסטרא דגבורא קאתיין הא אנשי ש"ם אינון דהא שבחא דלהון יתיר אבל אינון נטלו לגרמייהו ואתאחדו במחלוקת כו' פי' שם סתם הוא בחי' מלכות דאצי' שעיקר בניינה מהגבורו' ומשם נמשכו הלויים דקאתי מסטר שמאלא לכך לא בחרו בבחי' הי' שהוא בחי' חכמה מקור הקו ימין חח"ן כ"א בבחי' הגבורו' בלבד ולכך חלקו על אהרון הכהן דאתי' מסטר ימינא כו'. והענין, דהנה בחי' החסדי' שלמעלה נמשלים למים נדמו היורדים ונגרים במורד מלמעלה למטה ושרשן מקו ימין חח"ן שמקורו הוא בחי' חכמה עילאה כ"ח מ"ה תכלית הביטול האמיתי בבחי' מ"ה ואי"ן ולזאת כשירודי' למטה מתגלה למטה תכלית הביטול של בחי' מ"ה וזהו בחי' ומדרגות אהרן כהנא רבא דקאתי מסטר ימינא שהעיד עלי' משה רע"ה אחיו ואהר"ן מ"ה הוא כי תלינו עליו פי' הגם שאהר"ן הי' כ"ג בהתנשאו' למעלה מכל העם אעפ"כ אהר"ן מ"ה הוא שהוא בטל בתכלית הביטול בבחי' מ"ה ואין בלי הרגשה ותפיס' מקום להיות מהו' דבר מ"ה כלל מצד שרשו שנמשך מחכמה עלאה כ"ח מ"ה מקור החסדי' דקו ימין כנ"ל. ולזאת היה דוקא דכהנא רבא כמו שנאמ' בניזר קדוש יהי' גדל פרע שער ראשו שאהרן הוא אסור בתגלחת שער מצד שהשערו' הנמשכי' הימנו הוא רק בחי' התפשטו' החסדי' המתפשט למטה שיתגלה למטה בחי' תכלי' הביטול בבחי' מ"ה בתוך כנ"י שלמטה דרך פרט בכל חד וחד לפום שיעורא דילי' שהחסדי' מתחלקי' דרך פרט בבחי' השערו' דדיקנא דאהרן כנ"ל להיות מתפשטי' בהתחלקות פרטיית בפרטי הנשמות ישראל שלמטה כמ"ש נודע בשערים בעלה כמ"ש בזהר בכל חד וחד לפום שיעורא דילי' שזהו בחי' השערו' עליוני' דדיקנא יקרא דכהנא רבא שהם הם המחלקי' השפע דרך פרט ופרטי פרטיות שיומשך חסד פרטי לכל נשמה פרטי לפי ערך תבונתה שיוכל לקבלו ולהרגיש בחי' הביטול האמיתי של בחי' מ"ה כנ"ל (וזהו) שיעורא דילי' השעריה שיונק הימנו דוקא כנ"ל וד"ל משא"כ הגבורו' עליוני' נמשכים מקו שמאל דבג"ה שהוא בחי' ומדרגות הלוי"ם לזמרא ולנגנא בקול זמרה ברע"ש גדו"ל בגבורו' רשפי אש ממטה למעלה ולזאת נאמר בהם והעבירו תער על כל בשרם שלא ימצא בהם בחי' שערו' שהם אדרכה ההפכיי והמנגיד לבחי' השערו' הנמשכי' מלמעלה למטה כי הם מגבורו' עליוני' המתלהבי' בגבורו' רשפי אש ברע"ש גדול מלמטה למעלה (ואם הי' יוצא מהם בחי' שערו' הי' דינין תקיפין והי' אוחזים בהם החיצוניים כו' כנודע). לכך נאמר בהם והעבירו תער וגו' ולכך קרח אבי הלויים נקרא בשם קר"ח לשון קרח"ה מצד העברת השער שהעביר מעל כל בשרו כו' אך בחי' הגבורו' של הלויים הוא ברע"ש גדול והרגשה שהוא בחי' י"ש לגבי

תכלית הביטול של בחי' חכמה כ"ח מ"ה לכך נאמ' והניף אהרן את הלויים תנופה לה' שע"י התנופה המשיך בהן אהרן ממדרגתו מסטרא דימנא מבחי' חכמה כ"ח מ"ה שיהי' בהם תערובת ש' מ"ה ג"כ כי הגבורו' דב"ן מצטרכי' להתמתק בחסדי' דמ"ה כנודע וזהו בחי' קרואי מועד כענין מקראי קדש הנ"ל. אך קר"ח ועדתו לא רצו להכניע א"ע להתמתק מבחי' החסדי' דמ"ה ע"י התנופה דאהרן דאתי מסטרא ימינא דהיינו לאכללא שמאלא בימינא כי רצו בבחי' הגבורו' של סטר שמאלא בלבד להתלהב בגבורו' רשפי אש בבחי' יש ודבר מ"ה דוקא ולא שיתחזקו בחכמ' דמ"ה בתכלית הביטול האמיתי שבזה לא רצו ולכך חלקו על אהר"ן עם הדיקנא שלו לגמרי כדאי' בגמ' שהתלוצץ קר"ח ממה שעשאוהו קר"ח בקרחה כו' ועיקר התנשאותם הי' מצד שראו ששרשם מבחי' גבורו' עליונות דב"ן שהם אנשי שם ודאי אשר שרש הגבורו' הם למעלה מן החסדי' כמעלות הזהב על הכסף וזהו שנזכר בוהר דהא שבחא דלהון יתיר. והיינו ששרשו של ב"ן הוא בחי' ש' ס"ג שלמעלה ממ"ה אבל באמת זה יהי' לע"ל בגמר ותכלית כל הברורין שיהי' אשת חי"ל עטרת בעלה שב"ן דס"ג יתעלה לשרשו ש' ס"ג שלמעלה ממ"ה בעלה המברר כו' אבל עתה כתיב והוא ימשל בך שיהי' ש' מ"ה בעלה מושל על ש' ב"ן שמצטרך להתמתק בחסדי' דמ"ה כנ"ל ולכך נאמר בוהר לבסוף אבל אינון נטלו לגרמייהו ואתאחדו במחלוקת שבחרו בהגדולה לבד להיות בחי' י"ש ודבר להתלהב בגבורו' רשפי אש בהרגשה ורעש גדול כו' אבל בחרו בהמיתוק דמ"ה דאהרן כ"ג לכך חלקו עליו וכמ"ש בזהר דמעל"ד. אורייתא איהי חילא דימינא כד"א מימנו אש ד"ת למו ושמאלא אתכליל בימינא קרח בעא למעבד חלופא דימינא לשמאלא כו' פי' שמוכח מקרא שאף השמאלא בחי' גבורו' הוא נמשך מימין העליון דוקא שמתמתק בחסדי' דמ"ה כמ"ש מימינו א"ש דת כו' משא"כ קר"ח בעא למעבד חלופא דימינא למשמאלא כו' כנ"ל ולכך נקראו קראי מועד חסר י' שחלקו על בחי' י' דחכמה כ"ח מ"ה מקור הקו ימין כו' וד"ל. (אך) משנת"ל בענין גדולה וגבורה שגדולה הוא בחי' התפשטו' וגבורה בחי' הביטול כו' יובן בפשיטות שבבחי' ההשתלשלות מלמעלה למטה בחי' החסדי' הם תכלית הביטול כנ"ל והגבורו' בחי' י"ש לגביהם משא"כ בבחי' העלאת מלמטה למעלה כמו בנשיאי העדה הוא להיפך שהגדולה הוא בחי' התפשטו' שלהם להיו' יש ודבר כו' והגבורה בחי' ביטול וד"ל.

וידבר ה' אל משה ואל אהרן זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר וכו'. הנה פי' חוקת התורה לשון חקיקה דוקא הענין הוא לפי שידוע שהתורה נק' תושב"כ דהיינו אותיות שהן באין בהלבשה בכתב ע"ג הקלף ובדיו שהקלף והדיו המה ענינים זרים ונפרדים לגמרי ובהם מתלבשים אותיות התורה וא"כ מוסתר אור התורה בדברים זרים שאינם מן התורה עצמה וה"ז עד"מ מים הניתנין בכלי שפשיטת המים מוסתרת בגוון הכלי ובלקיחה שלוקחים הכלי נלקחים המים והוי לקיחה ע"י דבר אחר כמ"כ התורה שנתפסת ע"י אותיות הכתב הוי כמו שנלקחת ע"י דבר אחר ממוצע כו'. משא"כ אותיות החקיקה שאין שם דיו ובגוף הקלף הוא שנחקק ונרשם האות ה"ז אור אותיות התורה כמו שהן מבלתי לבוש מדבר זר בלעדה וזהו הנק' חוקת התורה בחי' החקיקה של אותיות התורה כמו שהן ממש דהיינו מעצמותה ומהותה וכו' וכמ"ש ביאור דבר זה באריכות במ"א וד"ל. וזהו זאת חקת התורה כלומר זה הדבר אשר תעשו להיות למעלה שרש חקיקת התורה ואח"כ תתלבש באותיות הכתב והוא מצות פרה אדומה שהיא שרש התורה כמשי"ת לפי שבה כולל כל מצות התורה כמו שהן בשרשן למעלה ולזאת ירדה הנפש בגוף החומרי כדי לעשות את התורה בבחי' חקיקה בשרשה העצמי כי ירידה לצורך עלי' להיות מגעת למדרגה שלמעלה ממה שהיתה נהנית מזיו השכינה בג"ע והוא מ"ש לעבדה כו' וע"ז נאמר ועשיתם אתם כו' שאתם עושים את התורה והמצות להיות חקת התורה בשרשה כנ"ל וד"ל. ולהבין איך יהי' ביכולתם כזה וגם מה ענין כללות התורה במצות פרה אדומה דוקא, הנה תחלה יש להקדים ענין א' כללי והוא במ"ש והחיות רצוא ושוב פי' והחיות בה"א הידיעה הוא חיות עליונות הידועות כי הנה ידוע דשרש חיות כל העולמות בבחי' ממכ"ע הוא רק בחי' הארה וזיו בעלמא מאור המאציל א"ס ב"ה וכמאמר ביו"ד נברא העוה"ב פי' התענוג האלקי שנמשך בעוה"ב הוא רק כצורת אות היו"ד כמו נקודה קטנה בלבד ועכ"ז הנה אין ערוך כלל לתענוגים הנמצאים בעוה"ז לגבי אותו עונג האלקי והגם ששרש התענוגים שלנו ממקום גבוה ירדו ונפלו בשבירת הכלים בבחי' פסולת כידוע שהרי אמרו ז"ל באחר מוטב דלידייני' וליתי לעלמא דאתי ואש של גיהנם קשה ס' פעמים מאש שלנו ואי' כדאי כל יסורי גיהנם י"ב חדש ויותר כדי לקבל אפס קצה מאותה ההארה והזיו בעונג האלקי שבעוה"ב לפי שבבחי' עונג האלקי שבי"ד הנ"ל הוא האור מבחי' א"ס שאין לו שיעור ואינו בגדר גבול כלל לכך אין לעונג מוגבל ערוך לו כלל עד שיקבל כל היסורים שבעולם כדי לזכות אליו כו' כי הוא ית' מקור כל התענוגים כמ"ש כי עמך מקור חיים פי' מקור של כל התענוגים שנפלו בשבירה כו' ומזה האור של העונג העליון נמשך בחי' התפעלות הרצוא בנשמות ומלאכים וזהו והחיות רצוא וכמ"ש בס"י אם רץ לבך כו' שתכלה נפשם ליכלל באור האלקי ממש שלמעלה הרבה מאותו הזיו והעונג האלקי שנמשך אליהם בג"ע

בתענוגי הנשמות וכענין מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ פי' עמך הוא מ"ש כי עמך מקור חיים כו' שגם בחי' מקור כל התענוגים הרי אינו אלא בבחי' זיו והארה בעלמא בבחי' ממכ"ע והוא בחי' טפל ממש ובטל לגבי עצמות אור א"ס ב"ה ומה שנק' סוכ"ע ע"ז אמרו מי לי בשמים שהוא ית' למעלה גם מבחי' טובב כו' ועמך לא חפצתי פי' גם מה שעמך טפל והוא בחי' ממלא כ"ע כנ"ל לא חפצתי והן בחי' ג"ע העליון והתחתון אלא למהותך ועצמותך לבדך אני חפץ וכלה שארי ולבבי כו' וד"ל. (וזהו פי' השני כי עמך מקור חיים שבחי' טובב כ"ע שנק' מקור חיים ג"כ עמך נק' בבחי' טפל וכו') וזהו ואהבת ה' אלקיך פי' ע"י ההתבוננות דהוי' טובב כ"ע הוא אלקינו ממש בבחי' ממלא אז נמשך בחי' התפעלות הרצוא בתשוקה כו'. והנה תיכף ומיד אחרי התפעלות הרצוא נאמר אם רץ לבך שוב לאחד פי' לפי שכאשר יגיע לבחי' טובב כ"ע מאחר שהוא אינו בגדר עלמין כלל ואיננו נתפס בהשגה כלל ואז ממילא יתבטל מבחי' רצוא כי להיכן הוא רץ מאחר שא"א לו להשיג עוד ממילא לא ירוץ עוד אלא ישאר במדרגת הביטול במציאות והוא ענין שוב לאחד כו' וכמ"ש ביאור דבר זה במ"א באריכות וד"ל. והנה בחי' רצוא ושוב הנ"ל הן שרש ומקור כל התורה שעליהם הוסדו כל עיקר התורה והמצות שהוא רק שיהי' בחי' העלאת מ"ן והמשכת מ"ד כי בכל מצוה לפי אופנה בפרט וגם בדרך כללות כל המצות כולן אינו אלא בשביל ענין ב' המשכות הללו אך בבחי' הרצוא הוא דרך העלאה ובבחי' השוב הוא דרך ירידה מגבוה לנמוך והן כללות ענין רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת רמ"ח מ"ע בחי' המשכה ושס"ה ל"ת בחי' העלאה כו' וד"ל. וע"ז אמר כאן זאת חוקת התורה שב' ענינים הללו רצוא ושוב הוא שרש ומקור התורה בבחי' אותיות החקיקה הנ"ל ואח"כ בתורה שבכתב ושבע"פ בא הדבר בפרט בבחי' ההתלבשות כנ"ל וד"ל. ובא הכתוב לפרש הכוונה הזאת במה שאמר עוד אשר צוה כו' והוא במצות פרה אדומה דוקא לפי שבמעשה פרה האדומה הי' כללות ענינם דרו"ש שהוא סודות כל התורה כנ"ל. ולהבין זה הנה בכל הנ"ל יוכן מ"ש במי אשר לא זורק עליו מי נדה ונכרתה כו' שנפסק משרשו ואינו יכול להמשיך כלום בעשה ול"ת שבתורה כי אין למעלה בשרש חוקת התורה וד"ל.

ב) **ועתה** יש להבין פרטי מעשה פרה אדומה כו'. דהנה כתיב בפני שור מהשמאל כו' פי' שיש למעלה באלקות בחי' ימין ושמאל וכמ"ש שמאלו תחת לראשי כו' וענין השמאל הוא בחי' קו השמאל שבמדות עליונות דאצי' ששרש כל הגבורות והצמצומי' נמשכים משם וע"כ יש יניקה משם לחיצונים ג"כ וכידוע המאמר דרישא דעשו בעטפוהי דיצחק כו'. והנה ידוע המאמר שמאל דוחה וימין מקרבת, פי' להיות כי בטבע החסדים שבקו הימין מקרב ובכל קירוב א"א שיקבל המקבל כ"א כאשר הוא בהתקרבות מצד אהבתו ולא לריחוק ושנאו כמ"כ למעלה מבחי' ימין העליון אע"פ שטבעה לקרב אבל אינו רק לאוהבי ה' ולא לשונאיו וכמ"ש כי הנה אויביך ה' יאבדו

כו' וכתתי ואת עשו שנאתי כו' וע"כ לא יוכלו החיצונים לקבל יניקה כלל מקו
 הימין ואדרבה משם יש להם מפלה ואבדון כמ"ש ימינך ה' תרעץ אויב ימינך
 דוקא תרעץ ותשבר לאויבי ה' בל יקומון לנצח כו'. משא"כ מקו השמאל
 יוכלו לקבל כי שמאל דוחה ואינו מקרב והדחי' הוא בחי' השפלה למטה
 דהיינו כמאן דשדי בתר כתפוי לעני ונבזה כו' ואז יוכל להיות ע"י דחי' אחר
 דחיה שתורד ותומשך השפע למטה כ"כ עד שתתגשם השפע מאד והוא ענין
 ירידת השפע מבחי' המותרות להחיצוני' עד ע' שרים דנוגה דעשי' בהשפעת
 טוב עוה"ז כו' וזהו וכמאמר הנ"ל דרישא דעשו בעטפוהי דיצחק כו' וד"ל.
 וזהו ענין פרה אדומה שהוא ענין גבורות קשות דנוגה וכמאמר הזהר פרה
 דקבלת משור דהיינו שהיא בחי' נוק' לפני שור אשר מהשמאל כי מבחי' פני
 שור מקבלת פרה שהיא שרש ע' שרים שבה כבר נתגשם אור השפע לפי
 ששמאל העליון דוחה כנ"ל ומותרי השפע באין לבחי' פני שור אשר
 מהשמאל במרכבה העליונה דאדם כו' וד"ל. וזהו ענין שריפת פרה אדומה
 לעשות ממנו עפר כו' כמ"ש ושרף את הפרה מחוץ למחנה כו' דהנה ידוע
 שיש בכל דבר חומר וצורה כמו העץ וכיוצא גופו של עץ ומהותו העצמי
 הגולם הוא החומר שלו והציוור והתואר שלו הוא הצורה והנה החומר שלו
 הוא הנק' חומר הפשוט כח היולי דהיינו בחי' עצמות הדבר כמו שהוא שהוא
 פשוט עדיין מבלתי ההרכבה כלל כמו העץ הנשרף ונעשה עפר שתחלה הי'
 עץ כלול מד' יסודות ארמ"ע וכלה והלך לו כל יסוד לשרשו בשריפה כידוע.
 אך יסוד העפר נשאר אופנו שהוא חומר הפשוט של כל דבר מורכב כו' לפי
 שהכל הי' מן העפר והכל שב אל העפר וא"כ מובן שבחי' הגולם וחומר
 הראשון שלפני הצורה הוא העיקר בתחלה והוא הנשאר באחרונה דוקא. וזהו
 הכל הי' מן העפר לכך הכל שב כו' כי טעם אחד להם וד"ל. וגם כאן
 בשריפת הפרה נשאר העפר שהוא חומר הפשוט וכח ההיולי של גוף הפרה
 שהי' בתחלה בזה נעשה מיתוק לגבורות קשות דפרה כו' ונק' מי נדה מי
 חטאת להזות על כל טמא ואשר לא זורק עליו מי נדה ונכרתה כו' לפי שבאו
 הגבורות לשרשן הפשוט כמו שהי' לפני השבירה כו' וע"כ יוכל כל טמא
 ליטהר כו' ואשר לא יטהר ונכרת משרשו בפני שור כו' מפני הדינין הקשין
 כו' וד"ל. דשמאל דוחה הנ"ל וד"ל. וזהו ושרף את הפרה מחוץ למחנה כו'
 שע"י שריפה הזאת כלה כח שפע הע' שרים למטה שנאחזים בפרה העליונה
 כנ"ל וזהו מ"ש אכלוי שוטני נפשי כו' והאפר הנשאר הוא בחי' חומר הפשוט
 שלהן כמו שהי' קודם השבירה (ויומתק באלף דאפר כו') ואח"כ וישלך בתוך
 שריפת הפרה עץ ארז ואזוב ותולעת שני וכו' ענין התולעת הוא עד"מ
 התולעת הנה ידוע שאין כחו אלא בפיו בלבד שפיה יכולה להרכיב גם ארז
 הקשה ועב לפי שיש כח גדול להחריב בפיה יותר מפי חרב כו'. וכמ"כ
 הנמשל בכניי דכתי' בהו אל תיראי תולעת יעקב שנק' תולעת שאין כחם

אלא בפיהם בלבד והוא בחי' הדיבור שלהן בד"ת כמ"ש ודברת בם כו' ולא סגי בהגיון לחוד במחשבה כידוע וגם בכל המצות יש שתלויים בדיבור ויש שתלויים במעשה וזהו ההפרש שבמעשה אינו נוהגת אלא לשעתה בלבד ויש מצות שאינו נוהגת כלל. אבל מצוה קריאת המצות בדיבור בד"ת נוהגת תמיד גם באותו הזמן שאין המצות נוהגות למעשה כמו עכשיו מצות הקרבנות מצות קריאתן בתורה בדיבור נוהג כמו שהי' נוהג בזמן בהמ"ק ממש משא"כ במעשה כו'. ונמצא שנמצות הדיבור הוא ענין בפ"ע שאיננו מתייחס למעשה והטעם הוא לפי שהדיבור צ"ל תמידי בלי הפסק ושינוי הזמן כלל וכלל. והענין הוא מפני שע"י הדיבור בתורה נמשך כח עליון כפי המדבר עד שנמשל לתולעת שכחה גדול בפיה להרכיב ארזים קשים כמ"כ יש בכח פי המדבר ד"ת להרכיב יניקת החיצונים ולבערם מן העולם וכמ"ש ובערת הרע מקרבך לפי שזה הדיבור הוא דבר ה' ממש כמ"ש ודברי אשר שמתו בפיך וידוע דהדיבור צ"ל בבחי' ביטול עצמותו שלא יהי' רק בחי' כלי לדבר ה' כו' כמבואר במ"א ע"פ לא תחללו לא תעשה חלל כו' ע"ש. וה"ז כדמיון התולעת שהוא תכלית הקטנות בכריאה ונכזה ונמאס כו'. כמ"כ ע"י שמשים אדם א"ע בשעה שעוסק בד"ת כתולעת להיות בעיניו נבזה ונמאס כי הוא משים א"ע כאלו אינו כו' בבחי' ביטול כנ"ל אזי דבר ה' שבפיו המדבר את ההלכה בזאת הוא מכלה ומבער יניקת החיצונים וכמ"ש יכלו שוטני נפשי כו' כמשל התולעת וד"ל. וזהו מ"ש בקרבן התמיד להקריב לי במועדו ואותיות להקריב הוא להקריב כי הי' ענינו לבער ולכלות החיצונים כענין התולעת הנ"ל בשעה שעוסק בתורה ולכך הוא מצוה תמידית להיות שא"א בלא זה שאל"כ היו החיצונים מחריבים את העולם כו' וד"ל. וזהו אל תראי תולעת יעקב י' עקב במי שמשים עצמו כעקביים בחי' שריים כמשרז"ל (וזהו ג"כ מ"ש בדוד שהי' מעדן עצמו כתולעת להתכווץ בעצמותו בבחי' הביטול וזה הי' דוקא בשעה שעסק בתורה אבל למלחמה הי' קשה כארז כו' והא בהא תליא דנצחון המלחמה הי' כסיבת עסקיו בתורה כתולעת כמ"ש למעלה וד"ל) ופי' מתי ישראל הנה תרגום אונקלס בפסוק החרם כל עיר מתים גברייא כו' וגם כאן פי' מתי אלו הזכרים לפי שבזה הענין של הדיבור כתולעת הוא נעשה בחי' זכר משפיע כמארז"ל שאין העולם מתקיים אלא בהבל תינוקות כו'. ופי' מתקיים הוא בבחי' קבלת השפע כמ"ש במ"א ע"פ אם לא בריתי כו' וע"ד המבואר במ"א ע"פ למען תזכרו ועשיתם כו' וד"ל.

וזהו שהיתה המצוה להשליך תולעת שני לתוך שריפת הפרה כדי לבער יניקת החיצונים (ואין זה אלא כאשר ישרפו התולעת להיות שגם בחיצוני' יש תולעת דאת זלעו"ז כו' וגם) וענין עץ הארז ואזוב כו' הוא כדי לבער הז' מדות רעות וליכלל בקדושה. דהנה האזוב צומח בקיר והוא בתכלית הקטנות והארז צומח בלבנון בגובה וגדלות מאד וכמ"כ המדות בנפש האדם הם בחי' צומח שלפעמים הן בקטנות אהבה קטנה ולפעמים הן בבחי' הגדלות אהבה גדולה כו'. משא"כ אותיות המחשבה והדיבור הן בחי'

דומם שהרי הן עומדין תמיד במדרגה א' כו' ולכך השליכו לתוך שריפת הפרה מבחי' צומח דהוא שרש בחי' המדות שבהן היתה השבירה להיות ז' מדות רעות הכנעני החתי כו' שהוא שרש הע' שרים למעלה וצריכים כליון בשריפה דוקא וכמשי"ת בסמוך בעז"ה. והרי ה' כאן ג' מדרגות בשריפת הפרה דומם וצומח בעץ ארו ואזוב כי גם העץ דומם הוא אלא שהוא צומח מכח המצמיח כו' ובחי' מדבר בתולעת וגם בחי' ח"י בשריפת גופה של הפרה ומכולם נעשה אפר בחי' חומר הפשוט ופי' אפר אל"ף פי' כלומר אלף הוא אלופו של עולם שנכללו בו ונמתקו בו בחי' גבורות הקשות דפר שהוא מבחי' נפשות הבהמיות דפני שור כו' וכנ"ל וד"ל. וענין השחיטה של הפרה מתחלה והזאת דמה לנוכח פני אוהל מועד כו' וכמ"ש והזה מדמה כו' הענין הוא לפי שהדם הוא הנפש כידוע והוא ענין פנימיות החיות של הגוף ואבריו והוצאת דם הפרה הוא ענין הוצאת פנימיות חיותה דהיינו להורות על בחי' פנימי' שרש חיות הע' שרים שנאחזים בפרה והוא בחי' דם הנפש שבה ועל ידו מקבלת השפע מבחי' פני שור מהשמאל וצריך להחזיר הדבר לשרשו למתק אותו בקדושה האלקי' ע"כ כתיב במצות הפרה והזה את דמה לנוכח פני אוהל מועד שהיו מזין לנוכח פני היכל ק"ק שהי' מכוון למקומה שמחוץ למחנה כידוע כדי שע"י הזאה זו לנוכח היכל ק"ק תוכלל בחי' פנימיות שרש חיותה במקור חוצבה בתחלה כמו שהי' לפני השבירה ויכולים אח"כ לטהר הטמאים בהזאה כו' וכמ"ש אשר יטמא ולא יתחטא מי נדה לא זורק עליו ונכרתה כו' והזאת דמה הזאת היתה בשביל תכלית הכוונה כדי שיהי' אח"כ תועלת משריפתה כו' וד"ל. וזהו שנאמר אחר ההזאה ושרף את הפרה כו' וד"ל.

ג) והנה כשם שכל מעשה פרה הנ"ל הי' למעלה בבחי' פרה העליונה דמקבלת מפני שור כנ"ל כך הוא הענין למטה בנפש האדם בכל פרטי מעשיה דהנה בנפש האלקי יש ז' מדות טובות דקדושה וכל מדה כלולה מי' הרי ע' ובכללות נש"י הן ע' נפש יוצאי ירך יעקב דקדושה כו' ואת זלעז"ז עשה יש ע' אומות מז' מדות הרעות שכ"א כלולה מי'. וזהו יצב גבולות עמים למספר בניי שלפי מספר ע' נפש דקדושה נמשכים ע' שרים דקליפה וזהו פי' שמע ש"ם ע' העי"ן הן ע' שרים שמתעלים ומתבררים ע"י ע' נפש דקדושה מסטרא דאחד כו' וזהו פי' שם ע' כי בחי' מל' דאצי' שהיא מקור כללות נש"י נק' שם וכמ"ש ויעש דוד שם וכמ"ש במ"א. והיא מבררת ע' שרים לכללם למעלה בקדושה העליונה והיינו ששם ב"ן מעלה הע' כו' וגם פי' שם הוא מלשון שם כמ"ש קראו שם פרעה מלך מצרים והיינו באת זלעז"ז דקליפה שנק' שם כו' וזהו קודם הברור כו' וכ"ז כענין הנ"ל בכל מעשה דפרה שיש בה יניק' ע' שרים ובשריפתה נבררו הכל כו'. אך הנה גם בדרך פרט יובן זה בדוגמא בכל נפש מישראל שהיא חלק אלוהה כו' מסטרא דאחד מבחי' ע' נפש דקדושה ונה"ב שלו מסטרא דנוגה ע' שרים דקליפה וא"כ הרי ענין שריפת הפרה להעשות אפר ימצא גם באדם כנפשו הבהמיות

שהיא כדוגמת פרה אדומה הנ"ל להיותה מעורב טו"ר מז' מדות הרעות כנ"ל והנה פרטי אופן השריפה בנפש הבהמיות יובן ע"ד דוגמא למטה דהנה אנו רואים שכאשר האדם חושק ומתאוה תאוה מן התאוות הנמצאים בעולם בהכרח הוא שיש לאותה התאוה הרוחניות איזה דבר שהוא יעשה בחי' כלי קיבול שיתקבל ויתלבש בו אותה התאוה וחשק שאל"כ אין לאותה התאוה והחשק שום כלי במה להתלבש ולהתשפט א"כ איך תתפשט ותתגלה בעולם והי' מההכרח שתתבטל מיד ולא יהי' לה שום קיום כלל אפי' רגע אלא מוכרח שיהי' לה דבר מה במה להתלבש בו כמו במאכל או בציור נאה וכיוצא אזי פועלת פעולתה ותתפשט ותתקיים הרבה והי' כהתלבשות האור והחיות של הנפש בכלים ואברי הגוף וכדומה. והנה לפי' כאשר יתבטל הדבר שמלובשת בו האור של אהבה ותאוות החשק ממילא יתבטל האור כנ"ל (וכענין המאמר אהבה התלויה בדבר בטל דבר בטלה אהבה כו' וד"ל) וזהו ענין שריפת נפש הבהמיות המתאוה תאוה רוחנית שיתבטלו בחי' הכלים שמלובשים בהם האהבות הרעות והוא גם ע"י הכרח וכפי' דהיינו שמה שיחשוק לעשות לא יעשה בפ"מ כמו עוצם עיניו בראיית הרע שתבטל הראי' בפ"מ ולא תשאר רק החשק בלבד והוא בהכרח שיתבטל ונעשה רק כמו בחי' אפר משריפת הפרה שהוא ענין החומר בלתי צורה כו' ואותה יכול להפוך מן הקצה לקצה עד שתוכלל בקדושה ממש כענין מה שאמר מי לי בשמים ועמך לא חפצתי כו' מפני שנפרד האור מן הכלי ממילא אין לו שום רצון זר זולת לה' לבדו כו' וזהו ענין אתכפיא סט"א וענין אתהפכא שאחר אתכפיא כמ"ש בלק"א דהיינו בביטול הכלי והלבוש של אהבה כנ"ל זהו בחי' אתכפיא כי בהכרח וכפי' בלבד דיו דהיינו רק שיעשה שלא כרצונו ותשוקתו כו' בין כסור מרע כנ"ל ובין בעשה טוב כמו בענין תפלה ות"ת וצדקה שיעשה אעפ"י שאינו חפץ כו' וכמ"ש במ"א ואח"כ נשאר רק בחי' עצם התשוקה והאהבה ולהיותה בבלתי כלי ולבוש נעשית כמו חומר בלא צורה ויכולה להתהפך כנ"ל וזהו בחי' אתהפכא חשוכא לנהורא כו' וד"ל.

ד) **ועתה יש להבין ענין המים החיים שנתן לאפר הפרה כמ"ש ונתן עליו מים חיים אל כלי כו' ובלתי המים החיים אין האפר לבדו מועיל להזאת הטמאים כידוע דהנה עד"מ המים הגשמיים כשנקראים מים חיים היינו כשהן נובעים מתחת לארץ דוקא להיות שהן באין מתחת העפר יקראו חיים כי הן באו ממקור הנובע והוא ענין הגילוי מן ההעלם דהמקור שמתחת לארץ נק' העלם ונביעתו למעלה על הארץ הוא בא מן ההעלם לגילוי כו'. ועד"ז יובן למעלה בהיות ידוע שעצמות אור א"ס ביה נק' מקור חיים כמ"ש למעלה בענין כי עמך מקור חיים כו' ולכך נק' בזהר בשם סתימא דכל סתימין העלם להעלם כו' ובבחי' חכמה שבתורה הוא מתגלה מן ההעלם ולכך נק' התורה בשם מים חיים וכמ"ש באר מים חיים כו' וכמ"ש והחכמה תחיה בעליה כו' והמצות שבתורה שהן רמ"ח אברים דמלכא כידוע הרי הן בחי' כלים מכלים שונים לקבלת מים החיים ממקור החיים הנק' סדכ"ס**

וכידוע שבכל מצוה ומצוה מתגלה אור א"ס בפרט כמו בתפילין בבחי' מוחין ובצדקה בבחי' חסד כו' והמצות הם בחי' כלים ואור א"ס שהוא בחי' מקור החיים מתגלה בהן מן ההעלם להיות בהם בבחי' חיות פנימי כו' וזהו ונתן עליו מים חיים אל כלי שלאחר שהי' בחי' העלאת מ"ן באפר הפרה כי הרי מתבאר מכל הנ"ל באפר דפרה שהוא רק בחי' עליי' ובירור הרע מהטוב שיתעלה ויכלל למעלה כו' אח"כ צ"ל בחי' המשכת מ"ד שהוא בחי' השוב כנ"ל והוא ענין גילוי אור א"ס ב"ה מלמעלה למטה בכלים מכלים שונים ברמ"ח מ"ע שזהו ענין מים חיים אל כלי כו' וד"ל. אך צריך שיראה האפר ע"ג המים החיים כידוע בדברי רז"ל לפי שבחי' הרצוא צריך להיות בבלתי הפסק כלל גם לאחר שנתגלה בעסק התורה והמצות ממקור החיים כו' וכמארז"ל האומר אין לי אלא תורה אפי' תורה אין לו כו' והטעם הוא לפי שידוע המאמר דרוח אייתי רוח ואמשיך רוח דמה שאדם מתעורר ברצון רוח התעוררות זה אייתי ואמשיך רוח עליון מלמעלה למטה כו' ואם אין לו הרוח של בחי' ההתעוררות שירצה ויחשוק בכך לא ימשיך כלום מלמעלה למטה ע"כ כדי שתמיד יאיר אור א"ס בתורה ומצות שיעשה צריך שיהי' הרצוא בתמידות ולא יופסק ויוכלל במעשה הטוב שעושה עד שלא יוכר כי אז לא ימשיך כלום וזהו שצריך שיהי' האפר ע"פ המים החיים ולא יוכלל בהם וד"ל.

וזהו וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר זאת חוקת התורה אשר צוה ה' לאמר. דהנה מבואר למעלה בכללות ענין מעשה פרה אדומה שהוא רק ב' ענינים הללו דבחי' הרצוא ובחי' השוב בחי' הרצוא באפר דפרה ובחי' השוב במים החיים אל כלי שנתן עליו כו'. והנה על ב' ענינים הללו דרצוא ושוב הוסדה כל עיקר התורה והמצות כמ"ש למעלה בענין והחיות רצוא ושוב כו' שזהו כלל כל ההשתלשלות למעלה. וזהו שאמר בדרך הכלל זאת חקת התורה אשר צוה ה' פי' זאת המצוה דמעשה פרה אדומה כוללת שרש כל התורה שנק' חוקת התורה לשון חקיקה שלמעלה מאותיות שבכתב כנ"ל כי מחמת מצות פרה אדומה יומשך שרש חקיקת התורה למעלה. והטעם הוא לפי שהתורה עצמה שנכתבה בכתב הוא רק מבחי' חכמה שנק' מים חיים כנ"ל דאורייתא מחכמה נפקת ואמנם כדי שיהי' בחי' מקור לתורה דהיינו מקור לחכמה עילאה הנק' מקור חיים שהוא מבחי' אור הא"ס שנק' סתימא דכל סתימין כנ"ל הרי אין זה אלא ע"י רוח התעוררות מלמטה דאייתי ואמשיך רוח כנ"ל והוא בחי' הרצוא דאפר הפרה וע"כ אמר על מצוה זו דוקא זאת חוקת התורה וד"ל. ועליה אמר שלמה אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני לפי שהיא מעוררת למעלה מעלה מן החכמה דהיינו ממקורא דכולא סתימא דכל סתימין שיבא לידי גילוי להיות מקור חיים כנ"ל ע"כ אמרתי אחכמה והיא רחוקה למעלה הרבה מן החכמה (וגם) להיות שהיא רחוקה

ונעלה גם מאלף דאלפך. חכמה שהוא הנק' מקור חיים כנ"ל ע"כ אמר גם אחכמה שגם ממנה רחוקה ונעלה וכמ"ש כי עמך מקור חיים וד"ל. וזהו וידבר ה' אל משה ואל אהרן כו' לפי שמשה ואהרן המה היו מבחי' מ"ה דחכמה וכמו שאמרו ע"ע ונחנו מ"ה כו' והיינו מבחי' שרש התורה דגם אורייתא מחכמה נפקת ולכך ניתנה התורה על ידם דוקא באותיות שבכתב לפי שידוע עד"מ דמן השכל נמשך הדיבור כמ"ש ה' בחכמה יסד ארץ והיינו בחי' אבא דיסד ברתא כו' ונק' תושב"כ. וזהו פי' וידבר ה' אל משה וידבר לשון הנהגה והמשכה מפני שנתלבש ונמשך אור א"ס בחכמה כח מ"ה והוא ע"י שם הוי' דחכמה כו' וע"י משה ואהרן דוקא לפי ששרשם ג"כ מבחי' מ"ה כנ"ל. אך אח"כ חזר ופירש כוונת המשכה והלבשה זו דהיינו שיומשך מצות פרה אדומה שתהא על ידה ענין חוקת התורה דהיינו שיהי' שוכן אור א"ס מן ההעלם לגילוי במה שבחכמה בתמידות וזהו לאמר זאת חוקת התורה כו' שמשה ואהרן ימשיכו זאת החקה דפרה להיות זאת חוקת התורה למעלה והוא אשר ציוה הוי' מעצמות אור א"ס שיהי' מתגלה מן ההעלם וכנ"ל וד"ל.

ובכ"ז יובן ג"כ סדר דברי פ' ראשונה דק"ש ואהבת את ה' בכל לבבך כו' וזהו בחי' הרצוא שהוא כמו ענין האפר דפרה כנ"ל ואח"כ והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך כו' אנכי מי שאנכי כנ"ל הרי זהו בחי' השוב שהוא כמו בחי' המים החיים שנתן לאפר דפרה כו' ואח"כ ושנתם לבניך ודברת בם כו' שצ"ל בתמידות מטעם הנ"ל וד"ל. אך מה שבאפר דפרה הי' בחי' הרצוא מגביר על השוב כמאמר ההלכה שצ"ל האפר ע"ג המים כו' וכנ"ל ובפ' ק"ש אומר והי' הדברים האלה על לבבך כו' הענין הוא מפני שיש הפרש בין מלמטה למעלה ובין מלמעלה למטה דמלמטה למעלה צריך להיות הרצוא בתגבורת יותר כענין אשה מזרעת תחלה כו' אבל מלמעלה למטה הוא בהיפוך שבחי' השוב מגביר על הרצוא, וזהו על לבבך על דוקא והטעם מבואר ומובן לייח וד"ל.

 דאלפך: בבוך 1218 דאאלפך.

וד"ל: בבוך 1218 נוסף והמשכיל יבין.

בעז"ה

להבין שרשי הדברים הנ"ל. הנה בפסוק זה דוידבר ה' אל משה כו' זאת חוקת התורה כו' יש כאן ב' שמות הוי' הא' וידבר הוי' כו' והב' אשר צוה הוי' לאמר וידוע שבכל מקום שנזכר ב' הוי' השני גבוה במדרגה מן שם הוי' הראשונה ודרך כלל שם הוי' הא' הוא בכחי' ז"א ושם הוי' השני בכחי' עתיק כדאיתא באד"ר שזה כלל גדול בכי"מ שנאמרו ב' הויות וכמבואר בכהאריז"ל. ובדרך פרט יותר הוא בחי' ממכ"ע וסוכ"ע וזהו עד רום המעלות כידוע וד"ל. וזהו גם כאן שהוי' הא' וידבר ה' הוא הארת הוי' דז"א מאבא כו' והוי' הב' אשר צוה ה' לאמר הוא הארת הוי' באבא מעתיק שהוא כתר עליון שלמעלה מן החכמה כידוע. וזהו פי' אשר צוה ה' פי' צוה לשון צוותא והוא ענין חיבור והתקשרות דהיינו מה שמתחבר ומתקשר אור הכתר בהוי' דאבא להתלבש בו וזהו לאמר לבחי' אמירה שהוא באבא דוקא כידוע בזהר בפי' ויאמר אלקים כו' אבא אמר לאימא כו' שהאמירה הוא בלב בחשאי והוא למעלה מן הדבור שהוא בגילוי בפה בה' מוצאות ולכך האמירה באבא והדיבור באימא לפי שהדבור שהוא בחי' יש כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. ולזה הטעם בחי' ירידה שהיתה מאור הכתר לחכמה היינו במה שנתלבש במאמר דחכמה כי החכמה רק בחי' אותיות ואמירה נחשבת לגבי כתר עליון וכידוע דבראשית נמי מאמר הוא ומה שאמרו דבמאמר א' יכול להבראות שהוא מאמר דחכמה שרש כל עולם האצי' ואמנם לגבי בחי' הדיבור שבה' מוצאות הפה נק' האמירה דחכמה בשם ראש ושרש וכמו בחי' אין ליש כמ"ש והחכמה מאין תמצא כו' וזהו שאמרו (בשם ההי"מ ז"ל) ע"פ וידבר ה' את כל הדברים האלה לאמר ב' הדברות שהענין הוא ש' הדברות הם למטה במדרגה מ' המאמרות שהיו בשעת הבריאה כי האמירה בלב כנ"ל ואדרכה העשרה מאמרות הם שרש ומקור ל' הדברות כמשל הדבור בפה שמקבל מן האמירה שבלב וכענין אבא אמר לאימא כנ"ל. וזהו וידבר ה' כל הדברים האלה לאמר פי' שהיו מכוונים לקבל מבחי' אמירה שבי' מאמרות שלמעלה מהם במדרגה וזהו פי' לאמר כלפי האמירה שלמעלה מהם היו עשרת הדברים מכוונים כל דיבור הוי' עולה ונכלל בבחי' המאמר שהוא שייך אליו וכמ"ש בווהר שהיו כל ה' הדברות מכוונים בפרטות כל דיבור נגד כל מאמר וכמבואר שם בפרטות וד"ל. ולהבין בתוספת ביאור ענין אשר צוה ה' לאמר הנ"ל, הנה יש להקדים תחלה כלל גדול בהשתלשלו' שבחי' אותיות שבעליון נעשה בחי' כתר לתחתון וכידוע בכחבי האריז"ל שיש בחי' תנט"א בכל עולם ועולם ובחי' אותיות שבעולם העליון הוא נעשה לעולם התחתון המקבל הימנו בבחי' כתר והוא בחי' הטעמים שבעולם התחתון ונמצא האותיות שבעליון בחי' כתר לכתר כו' ועד"ז מתחתון לשלמטה הימנו וכו' וזהו ג"כ מה שנו' תמיד בספרי המקובלים שבחי' מל' דאצי' נעשה בחי' עתיק

לבריאה ובחי' מל' דבריאה נעשה בחי' עתיק ליצי' כמו שיש בחי' תנט"א למעלה מתנט"א עד רום המעלות ובחי' אותיות שבעליון נעשה בחי' עתיק למטה שהוא בחי' הטעמים דהיינו בבחי' התענוג כו'. ויובן כ"ז עדימ הידוע ממשל שפע שכל שמשיע הרב לתלמידו שמבחי' דיבור של הרב שהשכל מלוּבש בו בבחי' אותיות בלבד נעשה מקור ושרש למציאת שפע שכל בתלמיד שהרי גם מציאת מקור ועיקר השכל והסכרא שמבין התלמיד במוחו איננו מקבל רק מבחי' אותיות הדיבור של הרב בלבד וד"ל. והנמשל מכ"ז יובן גם כאן בפ"י אשר ציוה הוי' לאמר דהיינו מפני שבחי' אותיות דכתר עליון נעשה בחי' עתיק לכתר לחכמה כו' וזהו אשר צוה להכתר בבחי' דיבור אותיות בלבד להיות מזה שרש וראש למציאת שם הוי' באבא וזהו פ"י לאמר להיות בחי' אמירה שהוא באבא כנ"ל וד"ל.

והנה כ"ז ה' נמשך במעשה פרה אדומה כו'. דהנה במעשה פרה אדומה כתיב ולקח עץ ארז ואזוב ושני תולעת כו'. ויש להבין מה ענינם להשליך כל אלה לתוך שריפת הפרה וישאר האפר ויקחו מים חיים אל כלי ויתנו לתוכו האפר וכו', הנה ידוע דיש ד' מדרגות דצח"מ ובחי' דצח"מ כל אחד כלול הוא מכולם שהרי גם הצומח הוא בחי' דומם מצד עצמו כשאר דומם כמו העץ שהוא דומם אלא שיש בו כח הצומח שמצמיחו ואין זה מצד עצמו כו' ואין הפרש בינו לדומם רק בזה שאין לדומם כח המצמיחו ומגדילו לכך ישאר הדומם בלי תוספת ובלי גירעון וכן הבעל חי יש בו מבחי' הצומח ומבחי' הדומם כלולים בו בעצמותו שהרי גופו של החי מבשר ועצמו' הוא בחי' דומם כשאר דומם ויש בו ג"כ כח רוחני המצמיחו ומגדילו כנראה בחוש בקטן שנגדל משנולד וניתוסף הרבה כו' אך בחי' החי הוא הנוסף על בחי' הצומח ודומם שבו וכמ"כ בבחי' מדבר כלולים כל ג' אלה דצ"ח רק שבחי' מדבר שהוא נפש המשכלת נוסף עליהם כו' וכמ"ש במ"א באריכות וד"ל. ועד"ז ממש יובן בנפש האדם שיש בה ד' מדרגות הללו דצח"מ בחי' הדומם הן אותיות המחשבה ואותיות הדיבור כי אנו רואים בחוש שהן כמו הדומם בלי יתוסף ולא יגרע שהרי בצאת נביעת האותיות במחשבה ודיבור כל אות ואות ישאר כמו שהוא מבילתי ימצא בו התרחכות ותוספות כלל שהרי לא יולד אות א' מחבירו אלא אם יתוסף אות א' בהכרח שיש לו נביעה חדשה ממקור בפ"ע כי כל האותיות אינם צומחים ונגדלים זמ"ז אלא מקור אחד להן וכאשר כבר יצאו לא יגרע ולא יתוסף בהם כלום וה"ז ממש כמשל הדומם ממש משא"כ המדות שבנפש הן בחי' צומח שהרי יש בהן תוספת או גרעון כי לפרקים תגדל אהבת איש לחבירו ולפרקים תמעט מיעוט אחר מיעוט וגם מדותיו של איש גדול הרי הן בבחי' הגדלות דאינו אוהב רק דברים גדולים וחשובים והתינוק מדותיו בבחי' הקטנות לדברים קטנים מפני ששכלו מצומצם וכאשר יגדל בו השכל יגדלו המדות עמו וה"ז ממש כצמיחת אילן מכח המצמיחו כו' וכן במדת הכעס יש כעס קטן ויש כעס גדול כו' ועד"ז במדת ההתפארות ובמדת הנצחון וכו' כולן הן בבחי' צמיחה

וגידול להיות בחי' הגדלות כו' וד"ל. והנה השכל נק' בחי' חי כמ"ש והחכמה תחיה כו' והמדות הן הכלולים בשכל כמו התכללות בחי' צומח בגופו של אדם החי כו' כי חיות היולי של אדם נמשך מן השכל שבמוח והצמיחה באבריו מסתעפת משם כמו צמיחת האילן ע"פ המים המצמיחים. כמ"כ בחי' יסוד המים שבמוח מצמיח הגוף כו' ונק' בחי' חי בכלל וע"כ נאמר בחכמה לשון חי דוקא וכמ"ש והחכמה תחיה כו' וד"ל. ובחי' מדבר הוא בחי' הכתר שלמעלה מן השכל שבמוח כו' ומה שנק' בשם מדבר הטעם הוא לפי שרש מציאת כח הדיבור הוא נמשך מבחי' הכתר דוקא כי נעוץ סופן בתחלתן דוקא כו' כנראה בחוש אצל תינוק שלא יוכל לדבר בה' מוצאות עד שיגדל ויהי' בו ההארה שלמעלה מן השכל מאיר בבחי' גדלות השכל כו' כמ"ש במ"א והגם שגופי צרופי אותיות הדיבור הרי אינה אלא בחי' אותיות בלבד שהוא בחי' דומם כנ"ל אבל כח הדיבור דהיינו מה שיש בנפש כח והארה המדברת ונק' מפני זה נפש המדברת כידוע הוא מבחי' הכתר דוקא והוא לפי שנעוץ הסוף בתחלה ולכך נק' מדבר פי' לשון מפעיל שעושה את פעולת הדיבור והדיבור עצמו שרשו מאבא דאבא יסד ברתא כידוע. אבל כח הדיבור נמשך מבחי' הכתר שלמעלה מאור אבא (ולכך תרגום לנפש חיה לרוח ממלא שהחיות הוא בחכמה ונפש חיה הוא מקור החיות שנמצא בנפש וע"כ נק' נפש חיה בחי' הנפש של חי' דחכמה והוא רוח ממלא דוקא והיינו הכתר שהוא בחי' מדבר) ולמעלה ג"כ נק' הכתר בשם מקור חיים ולא חיים בלבד וכמ"ש כי עמך מקור חיים כו'. פי' המקור של החכמה שנק' חיים וכמ"ש על החכמה באר מים חיים כו' כמ"ש בזהר ומ"ש כי עמך מקור חיים כו' פי' עמך הוא בחי' ביטול כידוע לפי שגם בחי' הכתר בטל הוא לגבי עצמות אור הא"ס כמאמר דאפי' אור צח כו' וכידוע בתיקוני' דאור א"ס מלגיו כתרא עילאה מלבר כו' וד"ל. והנמשל מכל ד' מדרגות הללו יובן למעלה במעשה דפרה אדומה שנאמר ולקח עץ ארז ואזוב כו' ארז הוא בחי' צומח הגדול מכל האילנות הצומחים ואזוב הוא ג"כ בחי' צומח אבל הוא בתכלית הקטנות וה"ז כמו ענין קטנות המדות עם בחי' גדלות המדות שיוכל להיות מבחי' קטנות דתינוק להתגדל עד שיהי' בתכלית ההגדלה במדותיו עפ"י רבוי החכמה ביותר כו' וכ"ז נרמז במעשה מצות פרה אדומה שהליכותיה בד' מינים הללו דעץ ארז ואזוב כו' ובחי' המדבר הוא התולעת ומה שאין כחה אלא בפיה שהרי גם עץ הארז הגובה תוכל התולעת להרקיבו כמשי"ת בסמוך היינו בחי' מדבר שאינו אלא צירופי אותיות ואמנם שרשו בבחי' הכתר שלמעלה מן החכמה כנ"ל והוא לפי שנעוץ סופן בתחלתן כו' והמופת לזה שנעוץ סופו כו' בחי' מל' בכתר שהרי במלך הכתר נתון על ראשו ונק' כתר מלוכה וכמ"ש וכתר מלכות בראשה והמל' נק' עטרה כמ"ש בע"ז ואין המלוכה רק בחי' התגלות והתנשאות ומה ענין זה הגילוי לכתר ועטרה שעל הראש שעל המלך אלא מוכרח לומר שנעוץ סופן כו' והלכך במלוכה שייך דוקא בחי' הכתר ונק' כתר מלכות דוקא וד"ל. והטעם לזה הוא לפי שידוע דע"ס דאצי' הן מלמעלה למטה ומלמטה למעלה כמ"ש

בזוהר דמעילא לתתא כו' (ובע"ח ג"כ אמר בעיגולים שהן מלמעלה למטה כו' ע"ש) ומלמטה למעלה הרי נהפוך הענין מכמו שהוא מלמעלה למטה שהרי מה שבסוף נעשה ראש ומה שבראש נעשה סוף כו' וע"כ נק' המל' כתר והכתר נק' בשם מלכות וד"ל. ובכלל הזה יובן ג"כ ששרש צירופי אותיות התורה גבוהים מן התורה עצמה שהרי אותיות התורה הם בחי' לבושים שמלבישים ומקיפים את אור השכל והחכמה שבתורה ונמצא ה"ז בבחי' עטרה המקפת על הראש מאחר שאותיות מלבישים השכל בעצמן ונתעלם השכל בהם כמו שנתעלם המוח בגלגלת המקפת עליו כו' והוא לפי שהגם דאורייתא מחכמה עילאה נפקת היינו גוף החכמה והשכל שבתורה אבל צירופי אותיות שלה הן בחי' כתר שעל החכמה דאורייתא כו' וכל זה מטעם הנ"ל ביי"ס דמלמטה למעלה בבחי' אור חוזר בחי' המל' קודם ונק' בשם כתר (וכמ"ש במ"א שבעלי"י המל' בחי' הכתר קודם לפי שהיא בבחי' א"ח וכמשל צמיחת התבואה כו' ע"ש) וד"ל.

ועתה יש להבין מהו שרש ענין האפר דפרה אדומה בשריפתה עם כל ד' מיני מדרגות הנ"ל. הנה ידוע דמפני שאור אי"ס בעולם האצ"י ביי"ס אורות וכלים הרי אין שם עדיין בחי' דבר נפרד חוץ מעצמות המאציל דהא ידוע המאמר דאיהו וחיהו וגרמוהי חד כו' ונק' י' כתרין דקדושה ובכלל נק' בחי' ז"א דאצ"י והוא בחי' ישראל דלעילא. והנה את זלעז"ו עשה האלקים והן י' כתרין דמסאבותא שמקבלים יניקה מ' כתרין דקדושה. אך להבין איך אפשר שיקבלו החיצונים יניקה מהקדושה של האלקי' הענין הוא כידוע המאמר דרישא דעשו בעטפוהי דיצחק כו'. פ"י כי בחי' יצחק הוא בחי' גבורות דז"א דאצ"י שהן בבחי' הקדושה בודאי בלי שום תערובות רע ח"ו כי לא יגורך רע כתיב באצ"י דאיהו וחיהו כו'. אך להיות כי בחי' הגבורות הלא הן בבחי' ההסתלקות והעלי' למעלה מעלה ולא נשאר האור והשפע למטה רק בבחי' רשימו בעלמא כו' לכך יוכלו אז להסתעף ולהתמשך ע"י בחי' ממוצעים שיקבלו מהן למטה בחי' גבורות קשות ד' כתרין דנוגה שהן בעולם הבריאה וגם זאת א"א כ"א ע"י ממוצע שעדיין רובו טוב כו'. וזהו ריש' דעשו פ"י בחי' המקור והשרש לאדום בבחי' גבורות הקשות הוא בא מבחי' פסולת גבורות קדושות דיצחק מפני בחי' ההסתלקות כנ"ל ולכך נאמר ויאהב יצחק את עשו לפי' שהי' נמשך ממדרגתו מבחי' הגבורות רק שהי' סוספיתא דדהבא כו' כמ"ש בזוהר וכמ"ש ביאור זה במ"א באריכות וד"ל. וזהו פ"י אפר אליף פ"ר כי ה"ג מנצפ"ך הוא שרש כל הגבורות דקדושה ונמשך בפרט למטה והוא ענין פני שור מהשמאל כו' ומספר מנצפ"ך בגימ' פר כידוע ופרה פר ה"א היינו בחי' נוק' דשור ופר כו' ופרה אדומה היינו בחי' מל' דנוגה שכלולה מ' כתרין שמקבלת ע"י ממוצעים רבים מבחי' גבורות קדושות דז"א מקו שמאל העליון דז"א מפני ההסתלקות כנ"ל שזהו ענין שמאל דוחה כו' ולכך נק' פרה אדומה מחמת אדמומית הגבורות כי ריש' דעשו כו' כנ"ל. ולזה הטעם היתה תחלת המצוה במעשה דפרה אדומה

בשחיתתה דהיינו להוציא דמה ולהזות מדמה נוכח פני אוהל מועד כו' להיות כי הגם שי' כתרין דמל' דנוגה גבורות קשות הן עכ"ז יש בהן קצת טוב והענין הוא לפי שבחי' הכלים דוקא די"ס דנוגה מעורבים טו"ר לגמרי אבל בחי' האורות שהוא בחי' פנימיותה דפרה יוכל להתעלות בשרשו הטוב דגבורות דקדושה וזהו עד"מ האהבה בדבר רע שכאשר יכלה אותו הדבר שנעשה בחי' כלי לאותה התאוה הרעה הנה מפני שנפל עיקר הרע שנאחז ונתלבש באותו הדבר לפי שבא הרע בלבוש וכלי דוקא או מצד עצמות האור שהוא בחי' פנימי' הדבר שהוא ענין התאוה עצמה יוכל להיות שיוכלל זה האור של האהבה הרעה מצד עצמה למקור חוצבה באהבה דקדושה האלקי' כו'. וזהו ג"כ ענין שחיתת הפרה למעלה להוציא דמה דהיינו להוציא בחי' הפנימי' והוא בחי' הטוב שבגבורות קשות והיינו הדם דוקא כי הדם הוא הנפש כו' וע"י בחי' דם הנפש קיבלה יניקה ממקור חוצבה בגבורות דפני שור מהשמאל כו' ע"כ ביציאת דמה נמתקו הגבורות קשות שבטוב שלה ואח"כ מזין מדמה נוכח פני אוהל מועד והענין הוא להחזיר הטוב והפנימי' שבה למקור חוצבה בתחלה במקומה הראשון שמשם ירדה ונפלה למטה בשבירה כו' ומה שהפרכת ה' פתוח ומכוון נגד מקום הפרה חוץ למחנה כו' הענין הוא לפי שי' כתרין דנוגה הוא מחוץ לעולם הבריאה ג"כ כידוע שהרי היא בחי' מל' דנוגה דבריאה וכתוב ונוגה לה סביב כו' ולכך נשתלחה הפרה חוץ למחנה שכינה לגמרי כו' ואמנם כדי להחזירה ולכללה במקומה במקור חוצבה בבחי' האצ"י לכך ה' הפרכת של קדש הקדשים מכוון נגד מקום הפרה והזו מדמה נוכח פני אוהל מועד מפני שבחי' הזאה זאת נוכח קד"ק בזאת נכללה ועלתה אך זהו מרחוק ולא מקרוב כי א"א לדם הפרה שחוץ לעולם הבריאה להתקרב כ"כ כו' וד"ל. ואח"כ שרפו את הפרה ונעשה אפר ופי' אפר מבואר למעלה דפר הוא ה"ג מנצפ"ך כו' והאלף הוא בחי' המתקת הגבורות שבאלף הוא שנמתקו כו' והענין של האפר דפרה היינו שלאחר שנשרפה עם כל ד' מדרגות הנ"ל שהשליך אל תוך שריפת הפרה ארזי ואזוב כו' אז נעשה מזה בחי' מ"ן והמ"ן הזה בחי' הפנימיות הוא לפי שהאפר הנשאר מכולם הוא בחי' החומר הפשוט כו' (וה"ז כדוגמת מ"ן דאשה שנעשה מבירורי המאכלים שאכלה ונעשה דם וחיות ומהדם נתברר עוד ונעשה מ"ן כו' וכמ"ש במ"א וד"ל) ולהיות כי כבר הגבורות דפרה נמתקו אחר השחיטה והשריפה ונכללו בבחי' גבורות דקדושה ממש ע"כ יש כח גדול באפר הזה דפרה להעלות מ"ן תמיד למעלה ולכך ה' מונח בצנצנת למשמרת למי נדה כו' לדורות כי מסיבת זה האפר יהי' כח לכנ"י להעלות מ"ן בתמידות וכמבואר בכתבי האריו"ל בענין אפר במקום הנחת תפילין כמ"ש לשום פאר תחת כו' שהוא בחי' העלאת מ"ן כו'. וביאור הדברים הנה הוא עפ"י הנ"ל בענין ההתלבשות דאהבה רעה באותו דבר הנאהב כו' דהנה כל המאכלים מעורבים טו"ר מצד השבירה כידוע ובהתחזק גופו של אדם ע"י המאכל ויעבוד ה' בכח המאכל הרי נלקח בחי' החיים של אותו המאכל ונעשה ממנו ממש בחי' אהבה אלקי'. והנה יש אהבה אלקי' שאינה מצד חומר גופני של

אדם אלא מצד נשמתו חלק אלוהה ממעל כו'. אבל אהבה הרעה שהי' לו
 במאכל הרי הוא מחומר גופו הבהמית כו' וכשנתחזק בה' ואוהב באהבה זו
 ממש לה' אחד בתפלה הרי ניכללה אהבה רעה זו באלקות ממש אך איך
 תוכל ליכלל הענין הוא מאחר שהכלי שלה שהוא המאכל או כיוצא בו דבר
 המתאוה נתבטל וכלה ונעשה חיות נפשיות ואותו חיות רוחני הגם שהוא
 עדיין מחלקי הרע אך מפני בחי' הטוב שבה כנ"ל יכולה היא ממש כמו שהיא
 באלקות וד"ל. וזהו מוכן ביותר בבעלי תשובה שכאשר בחי' הכלי שבה הי'
 תשוקה הרעה שלהם כהתלבשות כלה ונאבד אז ולא נשאר רק גופה של
 תשוקה הרעה והיא מעורבת טוב ג"כ ולהיותה בשרשה בחי' גבורות דקדושה
 כנ"ל לכך יכולה להתכלל ממש באלקות והי' היפוך הרע לטוב ממש. וזהו
 שאמרו בזהר על ענין בכל לבבך בשני יצריך כיצ"ט וביצה"ר כו' דא הוא
 רזא כו' פי' רזא שזהו סוד הוי' ופלאות מעשיו איך שיוכל להתהפך מאהבה
 רעה שתוכלל בטוב דקדושה האלקי' ממש כנ"ל וד"ל. וזהו ענין ההעלא' מ"ן
 דע"י בעי' דוקא שגדולים מצדיקי' גמורים לפי שצדיקים גמורים הן מבחי'
 שם מ"ה די"ס דתיקונין בחי' ברודים כו' ובעי' הן מבחי' שם ס"ג דבחי' תהו
 שקדם לתיקון לפני מלוך מלך כו' וכידוע דבדרך כלל כלול איך מד' שמות
 ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן ובבחי' ס"ג דא"ק הי' השבירה שהוא בבחי' נקודים כו' וגם
 ס"ג עצמו כלול מד' השמות כידוע והשבירה הי' בבחי' ס"ג שבס"ג וזהו מ"ש
 כולו סג כו' וכמ"ש בעי' וד"ל. וזהו שרש ענין שמע שם ע' כו' כמבואר לפי
 שרפ"ח ניצוצים נפלו בשבירה כידוע והנפילה היתה בי"ס דבריאה והוא בשם
 ב"ן. והנה ידוע דשם ב"ן הוא המברר בירורי רפ"ח דנוגה דבי"ע כו' וכמ"ש
 ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה טרף הוא מספר רפ"ח ע"ה כמ"ש בעי'
 ונעשי' ראש לשועלים כו' ומספר ב"ן עם רפ"ח בגימ' שם ולכך נק' המל'
 שמבררת רפ"ח ניצוצים בבחי' שם ב"ן שמע דהיינו שם ע' כו' כי ע' שרים
 דנוגה מתבררים בבחי' שם דמל' לפי שהיא כוללת רפ"ח ובעצמותן הוא שם
 ב"ן כו' וענין הע' רבתי הוא ענין שרש דשרש הע' שרים למעלה והיינו
 במקור חוצבם כמו שהי' לפני השבירה שמשם ירדו ונפלו למטה כו' והוא
 בחי' ז"ת דאימא שבבחי' שם ס"ג דנקודים הנ"ל כידוע דס"ג בכינה כו' וז'
 פעמים י' הוא מספר ע' והן שרש ע' למטה כו' אך ע"י ע' נפש דיעקב דבחי'
 התיקון מתבררים למטה ומפני שמעלים אותם בשרשם וכתוב יצב גבולות
 עמים למספר בני' כו' לכך אמר שם ע' שמבחי' שם דמל' עולה עם הע'
 שרים המתבררים בה ומגעת עד שרש שרשם לכללם שם והוא בחי' ע' רבתי
 שבס"ג דאימא כמו שהיו לפני השבירה כו' ועלייתם הוא ע"י ע' נפש דיעקב
 שג"כ בבחי' ז"ת דאימא אך זהו ע' רבתי שבבחי' התיקון והכל אמת ויתפרש
 זה בבי' אופנים הללו ואינם סותרים זא"ז כלל וד"ל. וזהו שרש ענין האפר
 דפרה אדומה שהיתה ג"כ כמו ענין העלאת מ"ן דבעי' הנ"ל שגוף אהבה
 הרעה נתהפכה כו'. כמ"כ מבירורי רפ"ח דנתלבשו במל' דנוגה שזהו האפר
 דפרה נתהפך לקדושה ונעשה בחי' מ"ן ממש ולהיותה בשרשה בבחי' גבורות
 דתוהו שלפני התיקון ע"כ הי' להאפר בכח להעלות מ"ן תמיד כו' כי מעלת

התהו גבוה מבחי' התיקון כנ"ל בענין בעי' שגדולים מהצדיקים וגם בצדיקים מה שע"י המאכל מתחזק כחו ועובד ברשפי אש החמימות גופני שמצד המאכלים שאכל הנה זהו כמו בחי' העלאת מ"ן דאפר הפרה שגורם המשכות עליונות ביותר מאותם רשפי אש שמצד נפש האלקי' כו' מטעם הנ"ל והוא לפי שרש המאכלים בבחי' התענוג דתהו שקדם כו' רק שנפלו בשבירה כו' כמבואר למעלה רק במשה ע"ה מצינו שעמד בהר מ' יום לחם כו' לפי שהי' במדרגה שלמעלה מבחי' הביוררים והיינו כמו שיהי' לע"ל דכתיב ואת רוח הטומאה אעביר כו' שיבורר הכל כו' ועכ"ז הי' גם אצלו מבחי' הביוררים בדרך רוחני יותר דהיינו באכילת המן מזונא דחכמתא כו' וכמ"ש במ"א וד"ל.

והנה האפר דפרה לבדו לא הי' מועיל כלום לענין הזאת טמאים להיותו רק בבחי' הרצוא לבדו והוא בחי' העלאת מ"ן כנ"ל אלא צריך עוד שיתנו לתועלת המשכת מ"ד על המ"ן דאפר והוא מ"ש ונתנו מים חיים אל כלי כו'. והענין הוא כי הנה מבואר למעלה דהחכמה הוא בבחי' החי והמדות הן בבחי' הצומח ולכן נאמר והחכמה תחיה כו'. וזהו פ"י מים חיים שהטעם שנקי' חיים הוא ע"ש נביעתן מן ההעלם לגילוי כמ"כ כתיב והחכמה מאין תמצא מבחי' ההעלם דכתר שנקי' אין כידוע והוא בחי' א"א וע"י והכתר נקי' מקור חיים שממנו נובע החכמה שנקי' חיים וכתוב כי עמך מקור חיים שגם בחי' הכתר טפל ובטל לגבי עצמות אור הא"ס כנ"ל. והנה המים חיים דחכמה הי' צריך שיומשכו לבחי' כלי דוקא כמ"ש מים חיים אל כלי כו'. והענין הוא שהרי מבואר למעלה בענין הארוז והאזוב שהן בחי' צומח דגדלות ודקטנות של המדות ותועלת שריפתן לאפר בשריפת הפרה הוא לפי שיעקר השבירה הי' במדות כידוע והיינו ענין הנ"ל בבחי' גבורות דיצחק שנסתעף מהם בחי' עשו למטה כו' ולכך כתיב והשליך עץ ארז ואזוב כו' בכדי שיפול הפסולת מהמדות הרעות שנפלו בשבירה וישאר מהן רק האפר ויעלה למעלה בבחי' העלא' מ"ן וע"ז לא יומשך עוד בחי' פסולת מבחי' פסולת דגבורות דמדות עליונות דיצחק כו' להיות שמאל דוחה כו' וד"ל. והי' לזה הארוז והאזוב ענין כללי לכללות ענין השבירה מבחי' עילוי הגדלות ביותר עד תכלית הקטנות (וזהו כענין וידבר על העצים כו' מן הארוז אשר בלבנון עד האזוב אשר יוצא בקיר לכולן תיקן בשם מ"ה דחכמה כו' וד"ל). ואמנם עיקר התיקון הוא בשם מ"ה דחכמה דוקא כידוע וע"כ לאחר ששרפו הפרה עם העץ ארז ואזוב כו' נתנו ע"ג מים חיים וענין המים החיים הוא הארת שם מ"ה דחכמה שנקי' חיים כנ"ל ובהם נתגלה מבחי' מקור חיים שהוא שפע אור הכתר כנ"ל ובכתר נתגלה מבחי' עצמות אור א"ס כנ"ל כמ"ש כי עמך מקור חיים כו' וד"ל. אך בהיות שהי' השבירה במדות לכך עיקר התיקון דמ"ה בב"ן ורפ"ח הנ"ל הנקי' שם כו' אינו אלא כאשר ימשיכו החכמה ג"כ למדות שהן בחי' הכלים כי אין מיתוק הדין אלא בשרשו דוקא והן רמ"ח מ"ע שהמה כלים מכלים שונים להשראת אור הא"ס בהם ע"י החכמה שבתורה שמלושב בהם כמו שידוע דציצית הן כלי מיוחד לגילוי אור א"ס והתפילין כלי אחרת כו'

ועדו כל המשכתו הם כלים הרבה לדבר ה' כו' שמכולן נמשך ממקור חיים כו' וזהו מים חיים אל כלי אבל צריך שיתנו גם האפר עם מים החיים והוא מפני שבחי המשכת מ"ד דשוב לא יהי בלתי העלא' מ"ן דרצוא כי מהיכן ישוב אם לא רץ כו' וכידוע בפ"י המאמר אם רץ לבך שוב דהיינו שכאשר עדיין משיג בהשגה יהי בו התפעלות הרצוא וכאשר בא למקום שלא יוכל להשיג בהכרח שישוב לאחור והוא בחי' הביטול כו' וזהו אינו אלא כאשר לא יוכל עוד להגיע בהעלאת מ"ן דרצוא כו' אז יהי בו בחי' השוב שהוא בחי' מקור המים החיים דחכמה ומוזה בא בחי' ביטול בדבר דבר ההלכה שהוא דבר ה' כו' וכמבואר. אך אם הי' שוכח על בחי' הרצוא הרי אומר אין לי אלא תורה כו' לפי שהעלאת מ"ן מעורר המשכת מ"ד כו' ומה שצריך שיהי' האפר ע"ג המים כו' הוא לפי שבחי' אור חוזר עולה למעלה מבחי' או"י כו' וכמ"ש במ"א שוהו ענין אשה כי תזריע כו' שצריך בתחלה שיתגבר או"ח דמ"ן על או"י דמ"ד וזהו אשה מזרעת תחלה ולכך תלד זכר שהוא בחי' התיקון דשם מ"ה בתומ"צ כו' וד"ל.

ועתה יש להבין מה הי' ענין התולעת שני שהשליכו לתוך שריפת הפרה כו'. הנה כל הנ"ל בענין שריפת הפרה והזאת דמה לנוכח פני האוהל כו' הי' רק ענין החזרת הדבר לשרשו אשר בתחלה והוא להחזיר בחי' רפ"ח ניצוצים שנפלו בע' שרים למטה למקור חוצבן בגבורות דקדושה כנ"ל. והנה אין עיקר התועלת בשריפה והזאה כ"א שע"י כליון השריפה והוצאת הדם יכולים לחזור כנ"ל וא"כ אין כאן אלא תועלת למה שכבר נמשך לירד מפסולת גבורות דיצחק לרישא דעשו כנ"ל שיומתקו ויוכללו למעלה אבל כדי שלא יומשך וירד עוד מגבורות דקדושה לנוגה אין כאן תועלת עדיין על להבא כי למה לא יחזור ויפול עוד מותרות מבחי' גבורות דיצחק לעשו כו' גם שהי' בירור על לשעבר במעשה דפרה אך הנה לזאת כדי שלא יחזור ויומשך פסולת הגבורות לנוגה הי' ענין תולעת שני שהשליכו לתוך שריפת הפרה. דהנה מבואר שהתולעת אין כחו אלא בפיו כו' ושרש התולעת למעלה הוא כמ"ש בלק"ת בפ"ז דפרה שתולעתי בגימ' תק"ו שהוא בגימ' אב"ג ית"ץ משם מ"ב כו' והוא ענין השם שאח"כ קרע שטן דהיינו לקרוע המסך המבדיל הנק' שטן וכמ"ש יכלו שוטני נפשי כו' וזהו ענין התולעת למעלה בקדושה שהוא כח האלקי המקרע את השטן והוא יוצא משם אב"ג ית"ץ כו' ע"ש. וביאור הדברים הוא להיות כי מפני בחי' ההסתלקות דבחי' גבורות דיצחק במקום ומדרגה גבוה מאד אז יכולים גם החיצונים לקבל יניקה והי' סיבה לזה מחורבן ושממון גדול מפני החיצונים אך לזאת יצא כח אלקי מהקדושה לקרוע ולכלות השפע מאת החיצונים שלא יוכלו לקבל והיינו לעקור השפע מהם כי אותיות קרע אותיות עקר והכל ענין א' שהוא רק ענין ההפסקה וההבדלה להפסיק ולעקור השפע אלקי מפניהם שלא יקבלו עוד מכאן ולהבא

דוקא וה'ז כמשל התולעת הגשמי ממש. דהנה מבואר בענין הארז שהוא קשה מאד שגם חדות חרב לא יחתוך אותו והתולעת קוצץ אותה בפיה והוא כמה שנכנס בעוביו ומקצצת אותו לפי שבפיה יש כח להרקיב בעוביו מעט מעט עד שכל אמצעיתו נרקב וממילא יפול הארז מגובה קומתו לארץ כו'. וענין הרקבון שמרבת הוא ענין משל להפסקה והעקירה שלמעלה שבחי' תולעת העליון הוא מעקיר ומרקיב השפע אצל החיצונים שגדלו כארזים לאחר שקבלו מותרות השפע בהגדלה מבחי' הצומח דמדות עליונות וכמ"ש למעלה בענין השלכת עץ הארז ואזוב כו' וכאשר נרקב ונעקר בהם מעט יפלו ממילא לארץ וזהו השלכת תולעת שני בשריפת הפרה כדי שעל להבא יכלו שוטני נפשי ולא יקבלו עוד ממותרות גבורות דיצחק כו' וד"ל. והדוגמא מתולעת זה למטה נעשה בכני' כמה שאין כחם אלא בפיהם והוא הדבור בד"ת כמבואר כו'. והענין הוא לפי שמבואר למעלה דבחי' צירופי אותיות שבתורה הן גבוהים מגופה של חכמה שבתורה שהרי האותיות הן מלבישים ומקיפים עליהם בבחי' מקיף כעטרה על הראש כו' והוא בחי' כתר שבחכמה כו' וגם הנה מבואר למעלה דבחי' הכתר נק' מדבר לפי שממנו שרש פעולת הדיבור כו' והגם דאבא יסד בתרא היינו גופו של דיבור אבל כח המדבר הוא מבחי' הכתר דוקא לפי שנעוץ סופן בתחלתן דוקא כו' וע"כ אין הכח לישראל אלא בפיהם דוקא ע"ד דוגמא הנה כשאדם לומד איזה הלכה הרי חכמה של ההלכה מלובשת באותיות ההלכה וכידוע דאורייתא מחכמה עילאה נפקת והאותיות מלבישים לחכמה זו כנ"ל ע"כ בפי המדבר צירופי אותיות ההלכה להיותם מבחי' הכתר שעל החכמה שבתורה לפי שהוא בחי' מדבר ששרשו מבחי' כתר כנ"ל יש כח גדול לעקור השפע ולבער יניקות החיצונים וכמו התולע שאין כחו אלא בפיו להרקיב עץ הארז כנ"ל לפי שבחי' תולעת ג"כ יש בנש"י מבחי' מדבר שבכתר לכך יש בכחו מה שאין בכח החרב חדה כו' וד"ל. וזהו הטעם שאמרו בזהר שבהרהור בד"ת לא עביד מידי כי העיקר הוא הקריאה בדיבור דוקא לפי שנעוץ סופן בתחלתן כנ"ל. וזהו אל תראי תולעת יעקב תולעת דוקא בשעה שעוסקים בתורה בדיבור שאז אין כחם אלא בפיהם מטעם הנ"ל והיינו ג"כ ענין הקרבן של התמיד שנאמר בו להקריב לי במועדו שהוא אותיות להרקיב כו' שהוא כדי להפסיק השפע בפני החיצונים כנ"ל ולכך מתחיל פ' תמיד בתיבת צו ואין צו אלא ע"ז כו' וכמ"ש במ"א שהוא בחי' אחריים דא"ל אדני' בגימ' צו שלא ינקו בחי' אלקים אחרים מאלקים דקדושה והוא ע"י קרבן התמיד וזהו להקריב להרקיב כו' וד"ל.

וזהו שרש ענין וידבר ה' אל משה ואל אהרן זאת חוקת התורה כו'. דהנה מבואר למעלה בענין כללות מעשה פרה אדומה שהי' בה ענין העלאת מ"ן והמשכת מ"ד וזהו שרש ויסוד כל התורה כמבואר שהוא כמאמר הנזכר תמיד בזהר לאכללא שמאלא בימינא כו'. והנה כדי שיהי' שרש ויסוד לזה ממקורא דכולא שהוא עצמות אור הא"ס לזה אמר וידבר ה' אל משה ואל

אהרן דוקא ולפי שידוע דשרש נשמת משה ואהרן הי' מבחי' נצח והוד דאבא וכמו שאמרו ונחנו מ"ה ואורייתא מחכמה נפקת כו' שהוא בחי' ז"א שמלוּבש בו בחי' הוי' דאבא ע"כ ע"י משה ואהרן דוקא נמשך שם הוי' בתורה שבכתב כו' וזהו אל משה ואהרן לאמר וד"ל. והנה מבואר למעלה דשם הוי' הא' הוא בבחי' תחתונה במדרגה משם הוי' השני שבאמרו אשר ציוה הוי' כי שם הוי' הב' הוא בבחי' עתיק וא"א שמתלבש בחכמה כו'. וזהו כל עיקר הכוונה במעשה פרה כדי שיהי' הארת הכתר מתלבש בחכמה שבתורה כו' והיינו זאת חוקת התורה שיהי' ענין שרש ויסוד לתושב"כ מבחי' הכתר הנק' חקת התורה ואח"כ צוה הוי' דכתר להתלבש בחכמה וזהו לאמר כמבואר למעלה כו' וד"ל. ולהבין שרש ענין חוקת התורה למה נק' חוקת התורה מלשון חקיקה דוקא כנ"ל וההפך בין חקיקה זו לחקיקה שבלוחות כו' וגם להבין פרטי הדברים בזה. הנה תחלה יש להבין מאמר הראשון בזהר וז"ל בריש הורמנתא דמלכא גליף גליפו בטהירו עילאה, פי' טהירו הוא לשון בהירות והוא אור בהיר מאד אור צח ומצוחצה כמו שרגא בטיהרא מאי מהני שלפי שאור השמש בהיר מאד אין לאור הנר הארה בפניו כלל מפני שבטל באור הבהיר ממנו הרבה כו' ותיבה זו דטהירו בתרגום נגזרה מלשון הקדש במ"ש וכעצם השמים לטהור כו'. והנה עד"מ אבן טוב או כלי זכוכית זכה מאד שהוא בהיר וצח בתכלית הבהירות והצחות כאשר יחקקו בו אותיות הנה הגם שלא נחסר ונתמעט ההבהקה והבהירות כלל מאותו האבן טוב או הזכוכית הזכה בתכלית מאחר שאין באותיות הנחקקים שום דבר זר שיחשיך ויסתיר ההבהקה והבהירות כי החקיקה אינו אלא חסרון מגופו של אבן הצח מעט והכל עדיין אין כאן אלא גופו של אבן והוא מובהק וצלול ובהיר בטבעו גם אחר החקיקה כמו שהי' קודם החקיקה אך הנה אנו רואים בחוש שעכ"ז יש מעט שינוי באיכות הבהקה ובהירות במקום חקיקה של האותיות כי יותר תהי' הבהקה ובהירות במקום החלק בלא חקיקה אותיות. והטעם הוא, לפי שהגם שלא נחסר מאומה מעצמו ההבהקה והבהירות מצד גופו של אבן אבל במקום החקיקה לא מבהיק כ"כ מפני שחקיקת האותיות מחשיכים מעט מבלתי הכנס בהם הבהירות כ"כ. אמנם אין הענין בחי' חושך ממש מצד עצם החושך כמו אם הי' דבר זר כדיו וכיוצא בחקיקה שהרי אין בחקיקה כלום מדבר זר כדיו זולת העצם של האבן ומהיכן יהי' סיבה לחושך גמור אך הענין הוא שאין בחי' החושך של החקיקה רק בבחי' שלילה דהיינו רק לפי שמושלל מבחי' ההבהקה בתכלית שלא יוכל להבהיק כ"כ במקום החקיקה ומצד זה יקרא חושך לפי שמונע האור ולא מצד עצם חושך. וא"כ מוכן לפ"ז שאין זה חסרון בעצם הבהירות של האבן כלל ואין כאן שינוי בעצמו כלל רק שלאחר החקיקה אין הבהירות מתפשטת לעין במקום החקיקה שהרי נראה לעין המסתכל שם כאלו כאן במקום החקיקה אין האור בהיר כ"כ כו' וא"כ אין זה השינוי רק למקבלים האור לראותו שלא יוכלו לראותו במקום החקיקה כמו בשאר המקומות אבל לא שיהי' זה השינוי מצד העצם כלל וכלל וד"ל. וכמ"כ יובן הנמשל מכ"ז למעלה דהנה עצמות אור הא"ס הוא

נק' בשם בחי' אור בהיר ואור צח בתכלית הבהירות ותכלית ההבהקה כו' לפי שהוא אור פשוט בתכלית הפשיטות כידוע וזהו הנק' בשם טהירו עילאה כדוגמת מ"ש עצם השמים לטוהר כו' וע"כ כל מה שנאצל מאתו אפי' אור הכתר שנק' אור צח ומצוחצח אתחשך קמי' כו' כמשל שרגא בטיהרא מאי מהני וכנ"ל וד"ל. והנה בחי' עתיק וא"א נק' בדרך כלל בחי' הממוצע בין המאציל לנאצלים ויש בהן מבחי' התחתונה שבמאציל וגם יש בהן מבחי' הנאצלים כידוע וע"כ הם נמשלים עד"מ כאותיות החקיקה שנחקקים באבן הטוב הצח בתכלית כנ"ל שהגם שאינם בבחי' יש ודבר נפרד מעצמות אור א"ס עד שיהי' מהם בחי' החושך וההסתר ממש כמו מצד עצם דבר חשוך שהרי הן מיוחדים בתכלית עדיין בעצמות אור הא"ס כי עדיין נחשבים ע"י וא"א מסוף עולמות דא"ס כידוע אלא הן מונעים קצת לבלתי נראה לנאצלים מעצמות אור הא"ס כמו שהוא ממש ולכך נאמר בהם ישת חושך סתרו וכן מגלה עמוקות מני חושך אמנם אינם בחי' חושך ממש בבחי' הצמצום רק שמחמתם לא יאיר אור הבהיר כ"כ למטה ואין זה שינוי כלל בעצם עדיין לכך הם נחשבים מבחי' העצמות עדיין וכמבואר ויובן עפ"י משלים הנ"ל וד"ל. וזהו פי' גליף גליפו בטהירו עילאה שהוא ענין הקודם בבחי' ע"י וא"א שנק' בשם גליפו דהיינו אותיות החקיקה בעצמות אור א"ס ובהם מתלבש ומתעלם קצת אור העצמי עד שאינו נראה כמו שהוא בבחי' טהירו עילאה ממש בתכלית הבהירות ותכלית ההבהקה ממש כו' וד"ל. והנה יש ב' מיני חקיקה הא' כמו לוחות הברית שהי' בהם החקיקה מעבר לעבר כו' וכמ"ש משני עבריהם כו' וזהו והלוחות מעשה אלקי' דהיינו שהי' החקיקה מעבר לעבר והאותיות בנס עומדין דהיינו בהעדר תפיסת מקום ויש כלל וכלל משא"כ החקיקה שאינה מעבר לעבר הרי יש לאותיות מקום אחיזה קצת. וגם הנה אותיות הללו יש להם מקום בית אחיזה יכולים הן להתמלאות בדיו ולהיות ניכרים בבחי' אותיות הכתב ממש והיינו שהי' בהם בחי' יש ודבר ממש שהוא בחי' דבר זר זולת עצם האבן הטוב שהוא המחשיך ממש זיו ואור הבהירות שלו כו'. והנמשל מוכן שזהו עיקר ההפרש למעלה בין בחי' ע"י וא"א שהן בבחי' אותיות החקיקה כמאמר הנ"ל גליף גליפו בטהירו עילאה כו' וכן בחי' חו"ב תרין ריעין כו' שבחי' ע"י וא"א נק' בשם חקיקה הי' כענין חקיקה שאינה מעל"ע שעתידה להתמלאות בדיו ודבר זר כו' והגם שאותיות החקיקה עצמה עדיין אינו בבחי' יש ודבר כלל כנ"ל. אבל עתידין הן לבא לבחי' יש ודבר נפרד באותיות הכתיבה כשיתמלאו בדיו כו' ומאחר שיש בהן ענין הכנה ליש גם הם אינם מופשטים לגמרי מבחי' יש ולכך נק' בשם חושך כמ"ש ישת חושך סתרו כנ"ל אבל אינם ענין נפרד גמור אלא נחשבים מבחי' עצמות כנ"ל ולכך נקראו בשם רצון העליון כידוע אך בחי' חו"ב נק' בחי' יש ממש לגבי עצמות המאציל שהרי נאמר כולם בחכמה עשית שהחכמה נק' בחי' עשי' וידוע דבחי' עשי' נחשבת לבחי' דבר נפרד לגמרי מן העצמות עד"מ אדם העושה דבר מה בפועל ידיו הנה אותו דבר שנעשה בו הפעולה היא נפרדת לגמרי מעצמותו ונחשבת כמו דבר זר ממש

שאינו לו שייכות אליו כלל וכלל כו' אלא מהות ויש בפ"ע הוא כמ"כ יובן למעלה דבחי' חכמה ובינה דאצי' נחשבת כמשל פעולת אותיות הכתב שהדיו בחי' יש ומהות נפרד לגמרי הוא כו' מאחר שענין אצי' אור החכמה מעצמו המאציל הרי הוא נאצל בבחי' עשי' בבחי' נפרד מעצמות המאציל לפי שעצמותו מרומם ומתנשא הרבה מבחי' החכמה עד שבחי' החכמה נחשבת כעשי' נפרדת כו' וא"כ ה"ז כדמיון אותיות הנכתבין בדיו שהוא בחי' יש נפרד בפ"ע כו' וד"ל. משא"כ בחי' ע"י וא"א שאינם נק' בשם אותיות הכתב בדיו אלא אותיות החקיקה שאינם כמשל העשי' הנפרדת מאחר שהכל עדיין בבחי' העצמות רק לפי שעתידיים לבא לידי כתב נק' שרש וראש לנאצלים כו'. אבל בחי' אותיות החקיקה שמעל"ע כמו בלוחות למעלה הרבה במדרגה גם מבחי' חקיקה דע"י וא"א לפי שמושגל לגמרי גם מבחי' מקור ליש כו' וזהו כענין בחי' טהירו עילאה עצמה הנ"ל וד"ל.

וזהו וידבר ה' כו', זאת חוקת התורה אשר ציוה ה' כו'. פי' כמבואר למעלה שבחי' ע"י וא"א נק' אותיות החקיקה שאינם מעל"ע והן מבחי' המקור להיות מסתעפת על ידם להיות בחי' אותיות הכתב כו' והוא בחי' חכמה ובינה שנק' יש וכמאמר קנה חכמה קנה בינה ב"פ קנה נק' יש לפי שהם בגימ' יש כו'. וכמ"כ גם כאן דהנה אורייתא מחכמה עילאה נפקת ולכך נק' תורה שבכתב פי' שמלובשת באותיות הכתב בדיו וקלף ס"ת שהוא בחי' לבוש מחשיך ממש לאור א"ס שבחכמה כנ"ל ומהיכן בא זאת הירידה וההתלבשות כ"כ לזה אמר זאת חוקת התורה פי' לפי שקדם לתורה שבכתב בחי' חקת התורה והוא בחי' אותיות החקיקה שהם עדיין מבחי' העצמות אך הן בחי' שרש ומקור לאותיות שבכתב ולכך נק' חקת התורה כלומר שרש ומקור התורה כמו שהיתה תחלה בבחי' החקיקה עדיין כו' והוא בחי' ע"י וא"א שיבאו לבחי' גילוי יש ודבר בכתב והיינו ענין הנ"ל שכל עיקר הענין במצות פרה ה"י שיתלבש אור הכתר בחכמה וזהו אשר צוה ה' כו' פי' ציוה הוי' דע"י שיתלבש בחכמה שבתורה להיות נק' תורה שבכתב וזהו ענין לאמר דאמירה באבא כנ"ל וד"ל. וזהו שאמר שלמה אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני וידוע שזה אמר על מצות פרה אדומה כו' והוא לפי שמבואר למעלה בענין עיקר מעשה פרה שהי' רק לעורר מבחי' סתימא דכל סתימין שהוא כמו בחי' טהירו עילאה הנ"ל שיתגלה להיות מקור חיים בבחי' הכתר והוא כמו בחי' אותיות חקיקה דע"י וא"א הנ"ל ואח"כ יתלבש בחי' הכתר בחכמה שבתורה שבכתב שנק' מים חיים כנ"ל וכ"ז ההתעוררות למעלה כ"כ אינו אלא רק מבחי' הרצוא למטה באפר דפרה מבחי' בירורי נוגה כנ"ל באריכות וא"כ מצות פרה ה"י מעורר למעלה הרבה מן החכמה גם מבחי' השרש והמקור לחכמה והוא האלף דאלופו של עולם הוא אאלפך חכמה כו' דהיינו כדי שיומשך ממקורא דכולא שהוא בחי' עצמו' אור הא"ס כמו שהוא עדיין בבחי' טהירו עילאה הנ"ל קודם דגליף גליפו כו' להיות גליף גליפו בחקיקה וכתיבה כו' ולכך אמר אמרתי אחכמה פי' אחכמה בבחי' שרש החכמה הנק'

אחכמה גם היא רחוקה ממני כי מצות פרה למעלה גם מבחי' כתר עליון ואין ביכולת להשיג מצוותה גם בשרש ומקור דחכמה כו' וזהו שנפלאה מצות פרה שמזה מי הנדה כו' עד שגם לפי שרש חכמה שבתורה לא תוכל להתגלות אלא מרחוק היא לפי שמצוה זו מגעת בשרש דשרש לתורה הנק' סתימא דכל סתימין כו' וכנ"ל וד"ל.

ובכל הנ"ל יובן הטעם שנאמר באפר דפרה אדומה והיתה לכם למשמרת כו' למה היתה למשמרת לדורות גנוזה בצנצנת כו' אך הענין הוא לפי שבאמת בכל מצוה ומצוה יש בחי' רצוא ובחי' שוב שהוא מ"ן ומ"ד כמו מצות פ' ק"ש נאמר בכל נפשך שהוא בבחי' הרצוא והעלא' מ"ן ואח"כ והיו הדברים כו' אשר אנכי מי שאנכי מתגלה מלמעלה למטה שהוא בחי' השוב שהוא בחי' מ"ד וכן במצות תפילין וציצית וכיוצא בכולן בחי' מ"ן ומ"ד שהוא רו"ש ובדרך כלל הוא התפלה והעסק בתורה כי התפלה במקום קרבן בבחי' מ"ן והתורה בבחי' מ"ד כנ"ל בענין זאת חוקת התורה כו' ולהיות כי הי' כלה הכח של המ"ן ומ"ד שיש בכל מצוה לפי שאין בהם רק בבחי' מדה וגבול כו'. לכך הי' מי נדה דאפר פרה למשמרת שמחמתה יהי' כח תמיד' בכל מצוה להיות בהן המ"ד ומ"ן בלי הפסק כלל והוא לפי שבמצוה פרה הי' ההארה הכללית ממ"ן ומ"ד רו"ש דהיינו בשרש כל השרשי' והוא בבחי' העצמו' כנ"ל לכך הי' ביכולת ליתן כח ועוז לפרטי ענפי התורה שהוא בחי' רו"ש שבכל מצוה כפרט. וזהו שאמר זאת חוקת התורה זאת דוקא דהיינו מצות פרה אדומה וד"ל.

בעזרה"י. ש"ק פ' בלק. באור מאמר זהר הזה

בזוהר (פ' בלק ד' קפ"ז ע"א), פתח ואמר המלאך הגואל אותי מכל רע יברך את הנערים וגו'. האי קרא אמר יעקב ברוח קודשא כו' המלאך קרי ליה מלאך וקרי ליה שמהן אחרנין הכא אמאי אקרי מלאך אלא כד איהי שליחא מלעילא וקבלת זיהרא כו' מגו אספקלארה דלעלא דכד מברכינן אבא ואמא להאי אמרי לה ברתי זילי נטורי ביתיך כו' אקרי מלאך, יע"ש.

הענין דהנה מדת מלכותו דאצי' הוא מקור עולמות ב"ע כמש"כ מלכותך מלכות כל עולמים וגו' אך כשהיא יורדת לבי"ע להיות ראש

לשועלים להחיותם או נקראת בשם מדת מלכות כו' אבל בעודה באצי' בבחי' הביטול או נקראת בשם מלאך ולא בשם מלך בהיות המלאך ממש הוא שליח השפע שנשתלשלה על ידו למטה שהוא בעצמו בטל בתכלית הביטול בלי תפיסת מקום זולתי הוא הכלי והצינור בעלמא שבתוכו עוברת השפע עליונה למטה (כמוי' הצינור גשמי שעובר בו המים ממקום למקום שאין הצינור תופס מקום לעצמו זולתי הוא הכלי לאמת המים מי השילוח שנשתלחה על ידו למקום ההוא כו'.

כך עד"מ למעלה במדת מלכות דאצי' שנקראת בחי' דבר ה' ית' בעודה נכללת במקורה ושרשה בחי' חכמה עלאה דאצי' כי אבא יסד ברתא, אז נקראת בשם מלאך שהיא בטילה בתכלית הביטול ואינו נחשבת לגבי מקורה רק לבחי' שליח בעלמא שהשפע עליונה של חכמה דאצי' נשתלחה על ידה למטה לבי"ע אבל אינה תופסת מקום לעצמה כלל זולתי נחשבת כצינור בעלמא שעל ידה תעבור השפע מחכמה דאצי' לבי"ע וה"ז כמו עד"מ הדבור של האדם בעודו נכלל בכח חכמתו שהרב מסדר דבריו בכח חכמתו איך ידבר המושכל ההוא לתלמידו כדומה שהדבור הוא אינו נרגש ונתפס אז להיות דבר בפ"ע זולתי הוא כלול ובטל בכח חכמתו להיות נחשב רק לבחי' שליח השפע שמשלח' על ידו למטה והשליח הוא עדיין אצל המשלח ממש שאז הוא בטל בתכלית הביטול לגבי עצם שכל הרב המשלח אותו כו' אבל כיון שהגיע הדבור למטה לדבר בפה הרב בגילוי להשפע לזולתו להתלמיד המושכל ההוא שהמקבל הוא מקבל רק מן הדבור לבד המתגלה לזולתו אז נראה הדבור למהות יש ודבר עצמו המשפיע המושכל ההוא ואין נרגש אז בחי' הביטול שלו לגבי עצמות החכמה המשלח אותו להשפיע כ"א נראה כאלו היא יש ודבר בפ"ע המשפיע המושכל ההוא כך עד"מ למעלה בדבר ה' ית' מדת מלכותו דאצי' שבעודה נכללת במקורה בחי' חכמה דאצי' ומקבלת השפע ממקורה להשפיע למטה לבי"ע או בעת קבלתה ממקורה נקראת בחי' מלאך בחי' השליח השפע של החכמה שמשלחה על ידה לבי"ע שאיננה תופסת מקום לעצמה כלל (כמשל הרב שמסדר דבריו בכח חכמתו שאז הדבור בטל לגמרי כנ"ל) אבל כיון שהגיע למטה להיות ראש לשועלי' דבי"ע אז נקראת בחי' מלך ולא מלאך שנסתלק הא' הוא הארת החכמה מקורה הימנה שהוא בחי' הסתלקותו הביטול ממנה עד שנראי' בעצמה למהות ודבר מ"ה שהיא בחי' דבר ה' ית' מדת מלכותו ית' המתנשא על כל עלמין דבי"ע למלוך כמ"ש דבר מלך שלטון וכת' מלכותך מלכות כל עולמי' וגו' כנ"ל וד"ל.

וזהו כללו של מאמר זהר הזה שכונתו לבאר, איך כשמל' דאצי' דבר ה' ית' כלולה במקורה בחי' אבא דאצי' אז נקראת בחי' מלאך ולא מלך

כמ"ש להלן דאזעירת גרמה כו' שזהו בחי' הביטול שלה לגבי מקורה שנחשבת רק לבחי' שליח השפע המשתלח על ידה בלבד ולא לתפוס מקום לעצמה כלל אבל כשיורדת למטה להשפיע לבי"ע אז לגבי המקבלי' נחשבת ליש ודבר בעצמה ואז נקראת בשם מליך. ובזה הוא מפ' הכתוב המלאך הגואל אותי וגו' שאמר יעקב אע"ה לפני הסתלקות שזכה להשיג בחי' מדת מלכות דאצי' איך שהיא כלולה במקורה בחי' או"א דאצי' בטילה בתכלית הביטול וזהו כונת דכד איהי שליחא מלעילא דכד מברכין לי' אבא ואמא דוקא כדין אקרי מלאך כנ"ל וד"ל. ועתה ית' דרך פרט דקדוק לשון הזה"ק כו' דכד מברכין אבא ואמא להאי אמרי לה ברחמי זילי נטורי ביתיך פקידי לביתך הכי עכדי לביתך עכ"ד. הנה ג' דברים אלו נטירו ופקידה ועבידא הוא נגד ג' עולמות בבי"ע שנטירו הוא בעולם הבריאה שמצטרך לשמירה המקיפי' שישמרו ויגינו מן החיצוני' מפני שבבריאה יש גם מדורי החיצוני' שמעוטו רע כו', משא"כ בעולם האצי' נאמ' לא יגור"ך רע וא"א להם להגיע לשם ולינק כלל ואין מצטרך לשימור מהם כלל ולזאת מברכי' או"א למדת מלכות דאצי' כאשר מצטרכת לירד לעולם הבריאה להיות ראש לשועלי' להחיותם כו' ואמר לה זילי נטורי' ביתיך לשומרם מיניקת החיצונים ע"י המשכת המקיפים דאצי' שנמשכי' קודם המשכת הא"פ בכדי להגין על הכלי דבריאה ולשומרם טרם המשכת הא"פ לתוכם ואח"כ כשנמשך הא"מ לשמור הכלי מן החיצונים שלא ינקו גם הם משפע א"פ ההוא שיגיע לתוכם אז נמשך שפע א"פ לתוכם כו'.

והענין הוא דהנה נו' בע"ח שבכל סדר ההשתלשלות המשתלשלי' מעילה לעלול דבי"ע כשנמשך השפע מהעילה אל העלול אזי יוצאין מן העילה שני אורות בחי' אור מקיף ואור פנימי שאור מקיף יוצא תחילה ואח"כ ממדרגה התחתונה שבאור מקיף נמשך הא"פ להתלבש בכלי העלול כו' כמו כשנמשך השפע מאמא דאצי' לז"א אזי תחילה יוצא בחי' אור מקיף דז"א מאמ"א ואח"כ ממדרגה התחתונה שבו מתצמצם השפע א"פ דז"א להיות מתלבש בתוך הכלי' דז"א ועד"ז בכולן והיינו מפני שאף בחי' א"פ של העילה הוא נעשה אור מקיף אל העלול מה שא"א לו ליתפס בכלי העלול המקבל לזאת תחלה נמשך אור מקיף של העלול ואח"כ הא"פ כו'. באור הענין, דהנה מבשרי אחזה כמו עד"מ בנפש המשכלת בהשכלה עמוקה ונפלאה מאד ומצטרך להסביר ההשכלה העמוקה מאד ורחבה מאד לתלמידו ע"י הדבור שלו, הנה תחלה כשעלה ברצונו להסביר המושכל העמוק ההוא לתלמידו נמשך כל עיקר מהו' עמקות ההשכלה ע"י הדיבור שזה מהמנע כ"א אפס קצהו מעמקו' השכל יוכל להתלבש בדיבור וכולו נשאר בהעלם במוחו מצד שבלתי אפשר לו להתגלות בהדיבור אשר עמוק עמוק הוא מי ימצאנו כו' וד"ל. כך עד"מ למעלה בדבור העליון מדת מלכותו דאצי' כשנמשך אליה שפע החכמה דאצי' כי אבא יסד ברתא אזי תחלה נמשך אליה בחי' המקיפי' שלה היינו בחי' עצמו' החכמה דאצי' מה שא"א לה להתלבש בתוך הדיבור

עליון כלל ואח"כ מבחי' מדרגה התחתונה שבמקיפי' שלה מתמצצם אפס קציהו להתלבש בתוך הדיבור עליון ממש נמצא שהמקיפים קודמים לא"פ כנ"ל וכן בכל סדרי ההשתלשלות דבי"ע כאשר נמשך השפע מעילה לעלול שתחלה נמשך בחי' כלליו' השפע של העילה אל העלול שנעשה בחי' אור מקיף להעלול ואח"כ נמשך הא"פ לתוכו ממש כנ"ל. וזהו כונתו, אמרי לה ברתי זילי נטורי ביתך היינו להשפיע תחילה בחי' המקיפי' דבריאה לעולם הבריאה להגין עליהם מיניקת החיצוני' ואח"כ יומשכו הא"פ לתוך כלי' דבריאה ממש כנ"ל וד"ל. פקיד'י לביתך זה בעולם היצירה שנקרא בחי' פקידה כנודע הכי עבדי לביתך זהו בעולם העשי' וכמ"ש לכבודי בראתיו יצרת'י אף עשית'י וגו' שהכל ברא ויצר ועשה לכבוד'ו הוא מדת מלכותו דאצי' מקור דבי"ע כנודע וד"ל.

זילי זוני לון פי' מזון הוא חיות פנימי הנשפע לתוך פנימי' העולמות הם הנשמות שלמעלה ולמטה שהשפע והחיות פנימי המגיע אליהם ממדת מלכות דאצי' נקרא בשם מזון' כמו המזון הוא חיות פנימי של האדם המחי' את האדם שעליו יחיה האדם כו', וז"ש זילי זוני לון וד"ל. זילי דההוא עלמא דלתתא מחכה לך, ולא נאמי' לשון הזנה מפני שזהו בחיצוני' העולמות בבחי' מלאכים שלמעלה שלכן כינה בשם עלמא דלתתא מחכא לך סתם ולא קאמי' מזוני' וד"ל. שבני ביתך מחכאין מזוני' מינך הם הנשמו' שמפנימיו' העולמות כנ"ל. ואי תימא והא בכמה דוכתי אקרי מלאך ולא אתי למזון ועוד דבשמא דא לא זן כו' כ"א בשמא דהוי' כו'. הכי הוא ודאי כד שליח מגו או"א אקרי מלאך וכיון דשארי דוכתי' על תרין כרובין הוי' שמי'. פי' שקושיתו על מדת מלכות דאצי' שנקרא מלאך הזין את כל העולם כולו והלא עיקר ההזנה שלמעלה היא ע"י ש' הוי' מדת הרחמי' והחסד כמ"ש בכהמ"ז הזין את כל העולם כולו בטובו בחן כחסד וברחמים וגו'. ומתרג' שבאמת אף מדת מלכות דאצי' שנקרא' בחי' אלקי' ואדני' דאצי' לגבי עולמות בי"ע נקראת בחי' שמם הוי' מדת החסד והרחמים והיינו כשמתלבשת בתרין כרובין הם ב' נערים מט"ט וסנד"ל שהם כלליי' עולמות בי"ע שכל השפע שמשפיע מדת מלי' דאצי' לבי"ע הוא ע"י ב' נערי' אלו כי מט"ט הוא מבחי' החיצוני' דע"ס הכלי' דבריאה וסנד"ל מחצי' הכלי' דע"ס דיצירה שהוא פנימי' דעשי' כנודע שמט"ט נקרא שרו של עולם כמארז"ל ע"פ נער הייתי גם זקנתי וגו' פסוק זה שרו של עולם אמרו היינו מט"ט שנקרא נער והוא שרו של עולם מבחי' חיצוני' הכלי' דע"ס דעולם הבריאה שהשכינה מתלבשת בו לכך נק' שרו של עולם וד"ל והם הם בחי' שני הכרובי' הפורשי' כנפי' כו' שכאו"א כלול מע"ס כנודע והוא נגד בחי' נו"ה דאצי' שנקראו בחי' כרובין דאצי' כנודע' כך למטה הם שני נערי' מט"ט וסנד"ל נקראו ב' כרובין שהשכינה שורה עליהם שהוא יושב הכרובי' כו' וד"ל. למשה כד אתחזי לי בקדמיתא אקרא מלאך, ליעקב לא אתחזי הכי אלא בזוגמא דכתי' ורחל באה עם הצאן דא דיוקנא דרחל אחרא כו'. הנה עיקר כונתו בביאור כל המאמר

הוא לבאר ההפרש בין משה רע"ה ובין יעקב אע"ה שלמשה אתחזי בקדמיתא בדמות מלאך כמ"ש וירא אליו מלאך ה' בלבת אש וגו' מפני שמשוה זכה בתחלה להשיג מהו' ושרש מדת מלכות דאצי' איך שהיא בחי' שליח מגו או"א שאז אזעירת גרמה כנ"ל וכמשי"ת לקמ"ן אבל ליעקב לא אתחזי אלא בדוגמא היינו שלא זכה לראתה בעצמותה איך שהיא אזערי' גרמה להיות בחי' שליח מאו"א כו' כ"א ראה להשיג אותה עפ"י לבוש ודוגמא איך שמתלבשת בגוף וכלי להתראות לבחי' יש ודבר המתנשא למלוך על כל עלמין דבי"ע וזהו בחי' ומדרגת רח"ל אמנו ע"ה שהיתה הדוגמא והדיוקנא דרח"ל אחרא היא מדת מלכות דאצי' איך שהיא נעשי' ראש לשועלי' להנהיג עולמות בי"ע כמ"ש ורחל באה עם הצאן דא דרגין דילה כו' פי' כל המלאכים ונשמו' דבי"ע נקראו בשם צא"ן וכמ"ש היש מספר לגדודיו אלף אלפים ישמשוני' לגדוד אחד כו' שהם הכל עדרים עדרים לבדנה אשר אין להם מספר כלל וכולם מתנהגין ע"פ רח"ל היא מדת מל' דאצי' וזהו באה עם הצאן אשר לאביה ודאי כי אבא יסד ברתא נמצא שרש שרשם הוא מבחי' אבא דאצי' ולכך אמר הכתוב שהצא"ן שבאה רח"ל עמהם היא אשר לאבי' ודאי כנ"ל וד"ל. אך מ"ש ליעקב לא אתחזי אלא בדוגמא היינו מפני שמדת מלכות דאצי' נקראת בחי' דמות ומראה כמ"ש במראה אליו אתודע וגו' פי' כמו עד"מ המראה (שפיגיל) שכל הצורות המסתכלי' בה נראה לנגד ממש כמ"ם הפנים לפנים כו' כך עד"מ למעלה נקראת מדת מלכות דאצי' בחי' מרא"ה שכל הפרצופי' עליונים דאו"א וא"א אף כל הי"ג ת"ד מתגלי' בתוכה רק שאינם מתגלי' בעצמם למטה זולתי דרך התלבשותם במרא"ה העליונה היא מדת מל' דאצי' ועל ידה הם נראי' ונגלי' דוקא כמו בגשמיו' יש הפרש גדול בין הצורה עצמה להצורה הנראי' במרא"ה (שפיגיל) ששם הוא רק בחי' הדמות והדוגמא של עצמו' הצורה כך עד"מ למעלה כל הפרצופי' עליוני' מתגלי' רק דרך הדמו"ת ומרא"ה העליונה היא מדת מל' דאצי' שהיא המראה והדמו"ת שמראה את הכל בבחי' גילוי רק דרך הלבוש שלה בחי' הדמות והמראה וז"ש במראה אליו אתודע פי' שיתגלו אף האורו' עליונים מאד נעלי' רק במראה ע"י המראה עליונה דוקא וזהו אתודע"ע שהוא הגבה למעלה מאד נעלה מבחי' המראה רק שיתלבש בה דוקא ועל ידה דוקא אתודע עמו וזהו ליעקב לא אתחזי אלא בדוגמא כו' כנ"ל וד"ל. (בזוהר שם) והכי במשה כתיב, וירא מלאך ה' אליו וגו' ואי"ת יתיר הוא שבחא דאברהם דלא כתיב דלא כתיב ב"י מלאך אלא וירא אליו הוי' באלוני ממרא וגו' פי' עיקר קושייתו הוא שהיה אמינא יתיר שבחא דאברהם שנאמר בו ש' הוי' ממש שמורה על בחי' ז"א דאצי' שלמעלה ממדת מלכות אף כמו שהיא למעלה בחי' שליח שנקרא' מלך כו' ע"ז מתרץ שבאמת לא נתגלה לאברהם ש' הוי' דז"א דאצי' ממש שהרי כבר נאמ' וארא אל אברהם וגו' באל שד"י ושמי הוי' לא נודעתי להם כו' כ"א זה הוי' בזמן שקבל אי"א ע"ה את הברי"ת עליון שנמול אי"א ע"ה שזה מרומז נגד בחי' צדי"ק עליון בחי' יסוד ז"א דאצי' רק בחי' העילוי שלו היה בזמן שנמול שהעביר ערלת בשרו שקודם לכן הי' בחי' החסדי' דז"א סתימי'

שלא הי' אפשר להם להתגלות לנוק' דז"א מצד הערלה החופה על הבריית' עליון וכיון דאתגזר אברהם אז נתגלו החסדי' דז"א דרך יסוד ז"א לנוק' נמצא שנתגלו אליו החסדים דז"א שלא במקומן בז"א כ"א ביסוד ז"א המשפיע לנוק' מצד שנתקשר בברית ע"י המילה אבל לא השיג יותר בבחי' ז"א דאצי' עצמו כי שמי הוי' לא נודעתי להם כנ"ל. וז"ל הזוהר התם באברהם אתחזי לי' אדנ"י דאלף דלית בגין דבההוא זמנא קבל ברית ומה דהוה אתכסי עד כען מניה אתחזי ליה רבון ושלטי והכי אתחזי דהא כדין בההוא דרגא אתקשר ולא יתיר כו' והא כנ"ל שנתקשר ביסוד ז"א ע"י המילה ונתגלו אליו החסדים דז"א ביסוד ז"א שנק' אדון רבון ושלטי וד"ל. (שם) אבל משה דלא הי' ב"י פרודא דכתיב משה משה דלא פסקא טעמי' כמ"ש אברהם אברהם דפסקא טעמי' כו' יע"ש. והיינו מפני ששרשו של משה הוא בחי' יסוד אבא דאצי' כמ"ש ותרא אותו כי טוב וכתיב וירא אלקי' את האור כי טוב וגו' (שטו"ב) הוא בחי' יסוד בכ"מ כמ"ש במ"א ע"פ מה רב טובך לכך תיכף ומיד כשנולד מהול הגיע למדרגותיו ונתקשר לבחי' יסוד אבא דאצי' לכך תיכף נתגלה לו מדת מלכות דאצי' בדמות מלאך דאזעירי' גרמה קמיה מצד שהציץ מלמעלה למטה וראה אותה איך שנמשכת ממקורה הוא החכמה דאצי' שאז הוא בחי' שלי"ת בלבד מפני שמשה הוא בעצמו למעלה הימנה שהוא בחי' יסוד אבא כנ"ל משא"כ יעקב לא זכה לראותה בדמות מלאך וזולתי טרם הסתלקותו מהאי עלמא כו' מפני מה שמשה השיג בחי' שהשיג יעקב במותו משה בגופא יעקב ברוחא כו' ע"ש בזהר והיינו שמבחי' הכלי' של משה נעשה א"פ ליעקב לזאת מה שמשה השיג בגופא בבחי' הכלים שלו השיג יעקב ברוחא כו' וד"ל. (בזוהר שם) הגואל אותי מכל רע דלא אתקרב לעלמין לגבי סט' דרע ולא יכיל רע לשלטאה ביה פי' כאשר מדת מלכות היא עדיין בעולם אצי' שאז נקראת מלאך ה' שהוא השליח השפע דאז"א דאצי' אז א"א להחיצוני' לינק הימנה כלל ולכך אמר הגואל אותי מכל רע דלא יכול רע לשלטא' כו' אבל כאשר ירדה בסתר המדרגה להיות ראש לשועלי' דבי"ע אזי יוכלו גם החיצוני' לינק הימנה כנודע וד"ל.

יברך את הנערים, כדין יעקב הוה מתקן לביתו כב"נ דאזיל לביתא חדתא פי' שיעקב נתעלה במעלה העליונה להיות זוכה מהו' מדת מלכו' דאצי' איך שנמשכת ממקורה או"א דאצי' שאז נקראו מלאך ה' ולא בדוגמא שהשיגה קודם איך שהיא מתפשטת בבי"ע למלוך עליהם נמצא זהו בית חדש של יעקב שתיקן דרך אחר מחדש ממש להיותו ממשיך השפע ממקורה של מלכות דאצי' איך שנמשכת מאו"א להיות בחי' שליח השפע שלהם מה שלא ראה והשיג זאת מקודם לכך כינה זאת לבית חדש שהתקין ב"נ אותה ומקשט אותה בקשטי' נאים כך יעקב זכה למדרגה חדשה לראותה בדמות מלאך ה' ולהמשיך השפע ממקורה מאו"א דאצי' בדרך אחר דרך חדש ממש אשר לא

היו מקודם והנערי' המה מט"ט וסנד"ל נתעלו ג"כ למדרגותו הקודמת שהי' מקודם לכן והוא עצמו נסתלק למעלה מעלה ואז בירך אותם ממקורו הנעלה שנתעלה עתה כו' וז"ש השתא אתקין ביתי' ואיהו אסתלק בזראה יתיר כו' וכנ"ל וד"ל.

כדין וידגו לרוב בקרב הארץ ארחא דנונין לאסגאה גו מיין ואי נפקן מגו מיא ליבשתא מיד מתים אלין לאו הכי אלא אינון מן ימא רבא וסגיאן דלהון לאפשא ולאסגי בקרב הארץ כו'. הענין הוא דהנה י"ש בחי' נשמות הגבוהות שנמשכי' מימא רבא עלאה דהיינו שנמשכו מבחי' הזווג דאו"א שלמעלה שנקרא בחי' נוני ימא כמו רב המנונא סבא שנקרא נונא רבא דימא דטייעא אבתרי' דצדיקיי' כו' כמ"ש בזהר והוא מצד ששרש נשמתו הוא מן ימא רבא עלאה מבחי' הזווג דאו"א דאצי' רק שנמשך מעלמא דאתכסי' הוא ימא עלאה לעלמא דאתגלייא שנקראו בחי' ארץ ויבשה וזהו וידגו לרו"ב בקרב הארץ דוקא שיומשכו הנשמות הגבוהות שנקראים נוני ימא עילאה כמו רב המנונא כו' מ"ם העליון שנקרא עלמא דאתכסייא למטה לעלמא דאתגלייא שנקראת בחי' ארץ ויבשה כו' כנ"ל וד"ל.

(חסר ההתחלה)

כו' וכנגד שמפני רוב ההשתלשלות מעילה לעילה נסתעף עד שיוכל להיות מציאות עולם הגשמי הזה עכ"ז יש לזה העולם שייכות וערך גם לעולם היותר עליון מכל והוא מאחר שיש ערך בכל ההשתלשלות בפרט כו' וכנ"ל בענין הללוהו כרוב גודלו כו' אי"כ שייכות וערך גם לחכמה דאצי' עם בחי' התחתונה בגלגל הירח כו' בדרך כלל ג"כ וד"ל.

וזהו פי' המאמר אנת הוא חד ולא בחושבן כו' כלומר לא כמו שיש ערך בין רוחני' עם הגשמי' בפרט ובכלל כנ"ל בכל חלקי ההשתלשלות דאבי"ע כו' אבל אין ערוך לו ית' כלל עם כללות ההשתלשלות דאבי"ע ולא נא' שכמו שהפרש בין הרוחניות לגשמיות כך ענין הפרש בין רוחניות עם אור המאציל עד שיהי' לפ"ז גם הרוחניות בבחי' ערך עם המאציל אלא אין ערוך כלל לרוחניות עם המאציל וכמ"ש אני ה' לא שניתי פי' בלא שום שינוי כלל בין קודם ההשתלשלות לאחר ההשתלשלות וכמו שאנו או' אתה הוא קודם שנברא העולם ואחר שנברא כו' והענין הוא לפי שהוא ית' אינו מותפס בבחי' הלבשה כלל בהשתלשלות שאז הי' מן בחי' תפיסא והלבשה הרי הי' שינוי כו' אלא כמאמר דאיהו תפיס בכלוא עלמין ולית מאן דתפיס

ב' כו' פי' לפי שאי' ההארה ממנו הראשונה שלפני השתלשלות מבחי' עצמותו עד שיתכן לומר בו ענין תפיסא אלא הוא רק מבחי' שם ומל' בלבד כמארז"ל קודם שנברא העולם ה' הוא ושמו בלבד פי' שמו הוא בחי' מל' דא"ס (ובגי' רצון הוא לפי שזהו ענין אשר עלה ברצונו להאציל כו') ולכך גם לאחר ההשתלשלות הוא כמו לפני ההשתלשלות כמ"ש אני ה' לא שניתי כלל מפני שאינו נתפס כלל בהם וע"ד הידוע שהוא בבחי' טוב כ"ע שאין לפניו מעלה ומטה כלל וכחשיכה כאורה כו' וקטן וגדול שם שוים כידוע והוא מאחר שאינו נתפס בבחי' תפיסא והלבשה כמו בהתלבשות דהשתלשלות מעילה לעילה כו' הנ"ל וזהו שאו' אתה הוא חד ולא בחושבן פי' לא בחושבן י' ספירות שבכלל ובפרט בכל ההשתלשלות שיש להם ערך וע"ז כמשל המספר אבל אתה פי' עצמות המאציל הוא חד בבחי' אחדות פשוטה בתכלית עד שאינו בבחי' ערך כלל עם חושבן ההשתלשלות וזהו ולא בחושבן וכ"ז מפני שאינו בגדר תפיסא והלבשה כהלבשת הרוחניי' בגשמיות הנ"ל וד"ל.

ובכל הנ"ל יובן ביאור פ' ראשונה דק"ש בכלל ובפרט. דהנה ביאור ענין אחד שבפסוק ראשון הוא כענין הנ"ל כפי' אתה הוא חד ולא בחושבן כו' ומ"ש אח"כ ואהבת את ה' אלקיך כו' יובן עפי' הקדמה בתחלה להבין ענין ה' מדריגות שיש בנפש בפרט והן הנק' גרנח"י ויובן זה עד"מ דהנה יש מיני התפעלות רבות בנפש שאינם רק מבחי' חיצוניות ההארה בנפש ויוכל להיות היפך הדבר מיד כי לא נגע הענין אליו כ"כ עד שתהי' הנפש קשורה בו בכלתי נטי' כלל ממנו כמו גם שיחשוק האדם לשמוע בסודות עניני' רבים אם לטוב וכו' ויתפעל מאד מזה עכ"ז הנה יוכל להטות לבבו מהם שלא ישמעם כלל כי לא נוגע הענין אל עצמותו כ"כ מאחר שהם עניני' זרים שאינם בעצמותו כלל ויש התפעלות הנפש יותר מזה והוא בעניני' שנוגעים בעצמותו כמו עניני' מו"מ שבהם לא יהי' דבר והיפוכו כ"כ כי יתפעל יותר מפני שנוגעי' לו יותר ולא יטה לבבו להתהפך בדבר עד שיהי' לו דקדוק במוחו ולבבו שיהי' המעשה כך ולא כך משא"כ בעניני' שאינם שלו לא איכפת לו כלל אם הי' במעשה כך או כך כו' ועכ"ז גם התפעלות הזאת בעניני' שלו כמו"מ וכיוצא אינה נטועה בנפש בבחי' עצמיות כ"כ עד שלא יהי' ענין נטיי' ממנו כלל כי הרי אנו רואי' שיוכל לפנות מעסקיו לגמרי וכיוצא ויש יותר התפעלות מזו עד שלא יהי' לו נטייה ממנה ולא יסבול כלל היפוכו וכו' והוא ענין התקשרות נפשו בנפש בניו ובני ביתו וכיוצא שלא יוכל לנטות ממנה בשום אופן כו' ועכ"ז גם זאת ההתפעלות עדיין אינה נטועה בנפש בבחי' עצמות הנפש כ"כ שהרי יוכל לפנות מחשבתו כרגע גם מצער בניו כו' וכיוצא וא"כ לא נגע הדבר בלבו כ"כ עד שלא תבא שום נטיי' כלל ממנו כו' אבל התפעלות הנוגעת בעצמו' הנפש ממש הוא הנק' בחי' יחידה שבנפש והוא ע"ד שאנו רואי' כאשר יהי' ענין רע לאדם שנגע לעצמותו ממש כמו שנידון להריגה וכיוצא שנגע הדבר לכל עצמיות שלו והוא הנק' נקודת הלב שבו שוכן בחי' יחידה שבנפש מפני שבה אין שום

נטייה כלל וכלל זולת אותו הענין שנגע לבבו ולכך נקרא יחידה ענין יחידות בדבר א' בבחתי נטייה להיפוכו כלל וכלל כו' וד"ל ועד"ז יובן גם פרטי מדריגות נרנח"י שבנפש ע"ד הנ"ל בכמה מיני התפעלות שונות שיש בנפש וכו' מה שיש מיצוי הנפש ביותר הוא מדריגה היותר עליונה בה' מדריגות הללו נרנח"י כו' וד"ל. וזהו ואהבת ה' אלקיך פי' בהתפעלות עצמיות הנפש ממש שנוגע לבחי' נקודת הלב שלמעלה מן השכל והוא הנק' בחי' יחידה שבנפש כנ"ל וזאת האהבה נק' אהבה רבה כידוע אשר מים רבים לא יוכלו לכבותה מפני שאין בה שום נטייה כלל זולת ענין האהבה וזה כמ"ש מי לי בשמים כו' כלה שארי כו' וזהו הנק' כנסת ישראל דהיינו כנסת ישראל דלעילא כמ"ש בזהר והענין הוא בחי' נקודת הלב שבה שוכן בחי' ישראל דלעילא היינו בחי' יחיד חי העולמי שלכך נק' יחידה כו' וכמ"ש במ"א ובחתי אהבה זו שנוגעת בבחי' יחידה לא יוכל להתקשר בבחי' יחיד כו' ואז נק' כנ"י לבי כמ"ש לך אמר לבי כו' וד"ל.

וזהו שאמרז"ל המאריך באחד מאריכין ימיו ושנותיו פי' ענין אריכת הימ' להיות ידועה דהמדו' נק' ימים בכלל ובפרט נק' מדת האהבה בשם יום כמ"ש יוםם יצוה ה' חסדו וידוע שהחסד הוא האהבה ואריכות האהבה הוא ענין האהבה רבה הנ"ל שנוגעת בבחי' יחידה שבנפש שבהיותה למעלה מן השכל ע"כ אין לה שיעור באורך התפשטותה כו' וזהו פי' מאריכין ימיו וכן ענין אורך ימים אשביעהו כו' והוא הנק' ג"כ בלשון רז"ל יום שכולו ארוך והוא בבחי' הכת"ר שנק' יחידה למטה וכמים הפנים מעורר למעלה מבחי' יחיד כנ"ל והוא בחי' ארך אפים כו' וזהו המאריך באחד מבחי' אריכות דאחד דהיינו בחי' א"א שהוא שרש ז"א דאצי' שנק' אחד סתם כידוע וד"ל. והנה לפי משמעות זה המאמר אין אהבה רבה הנ"ל באה אלא כאשר בתחלה יאריך באחד או מאריכין ימיו כו' והוא להתכונן באריכות דאחד איך שהוא חד ולא בחושבו כנ"ל וכיוצא בזה ולפ"ז צריך לזה עסק גדול בתפלה בהתבוננות רבות ויגיעה רבה היא ולכאו' אנו מוצאי' בתנאי' ואמוראי' שלא הי' מאריכי' כ"כ בתפלה וכמשמעות כמה עובדות שהיו מקצרין בתפלה בשביל ת"ת וכמאמר מניחי' חיי עולם כו' וכן בעובדא דר' חייא בירו' שאמר מיומא לא איכוונית כו' ורב יהודה הוי מצלי מתלתין יומי' כו' וכיוצא בזה וזה פלאי לכאורה אך הענין הוא לפי שהי' שרש נשמותיהם גבוה מאד נעלה ממדרגת נשמות שלנו והיינו שהי' שרשם מבחי' אצי' ממש קודם שנתלבש בלבוש הצמצום בבחי' הפירוד ועל כן נקראו בשם אחים ורעי' להקב"ה כמ"ש למען אחי ורעיי כו' וכמ"ש במ"א ולהיות כן הי' גם גופם החומרי זך מאוד מחומריות עוה"ו השפל וע"כ מיד שעלה במחשבתו התבוננות מאור הא"ס וכללות ההשתלשלות איך שהוא אחד פשוט כו' הי' ניתפס בלבם בבחי' יחידה שבנפש תיכף ומיד ובלא שום נטייה כלל וכלל חוץ מהתקשרות זו לפי שהתקשרותם נפלאה מאד כי בבחי' העצמיות הי' להם אור האלקי מצד שרש נשמי' ויובן זה ממאמר רשב"י שאמר בחד קטירא אתקטרנא רצוננו בזה שפעם

אחת בלבד נתקשר בקשר א' אבל הוא קשר אמיץ וחזק בלתי ינתק לעולם והוא להורות על בחי' יחידה שנק' חד קטירא בבלתי נטייה כלל וכנ"ל וד"ל וע"כ לא היו צריכין להאריך בתפלה כ"כ כי במעט רגע באו לתכלית ההתקשרות באריכות ימים הנ"ל בבחי' אהבה רבה הנ"ל אבל הנשמות הנמוכות שאור אלקי רחוק מהם מפני שדרכו לירד למטה אחרי צמצומי רבים כו' צריכי' להאריך יותר בהתבוננותו וגם מפני גשמיות חומריות גופם שרחוקים מערך בחי' הרוחניות וד"ל. ויובן זה עד"מ שצריכי' להסביר לתינוק קטן איזה ענין הלכה בגמ' כמו שנים אוחזין וכיוצא שלפי אותו התינוק הורגל בקטנו' עניניו לא יוכל להכיל ענין ההלכה כי רחוק הוא ממנה במהות ואיכות כי אינו בקי בהויות עולם ובטוב הלכותיה וצריך להסביר אותו במשלים ומליצות לפי אופן ענינו שרגיל בהם תמיד כו' עד שמבין אותה ועד"ז ג"כ בכל התבוננות הנפש שהיא במדרגת התחתונה מאור פני מלך חיים ע"כ צריכי' לאריכות גדול ויגיעה רבה וכל שהוא קרוב יותר לימות המשיח שהנשמות נמוכות יותר ונק' אז עקבו' משיחא צריכי' לאריכות יותר ועליהם אמר דוד ע"ה נר לרגלי דבריך פי' לרגלי לאותן הנשמות הנמוכות שהן בבחי' העקביים לדוד מלכא כללות בחי' מלכות כו' ג"ה יאירו דבריך שבפסוק ראשו' דק"ש שיהי' גם הם מתפעלי' באהבה רבה ע"י שיאריכו באחד כנ"ל וזהו אמיתי' הענין שעכשיו בזמן הגלות צריך לאריכות התפלה ביותר ולכך הוסדה באריכות מאוד כמו שתיים לפני' ברכת יוצר כו' שניתקנה אח"כ אבל מתחלה ק"ש דאורייתא פסוק ראשון בלבד ואח"כ ניתקן עוד פסוקי דזמרה ולפניהם עד ב"ש והכל מטעם הנ"ל ולכך נזכר בכל הפסוקי' הללו דפסוקי דזמרה ושתיי' לפני' הכל מענין גדלות א"ס ב"ה ואיך שהמלאכי' משבחי' ומפארים את שם האל המלך כו' ואו' ג"פ קק"ק עד שנעשה ה' צבאות כו' וזהו פי' הללהו בגבורותיו הללהו כרוב גדלו פי' מה שיש רוב גדולו' בספור שבחי' כ"כ הוא מסיבת גבורותיו הן בחי' צימצומי' הרבי' שלכך יש אריכות כ"כ להתבונן אבל מצד עצמותו ממש אין אריכות כ"כ כי הוא אחד פשוט וכו' ולכך לא ה"י התנאי' ואמוראי' מאריכי' כ"כ כנ"ל וד"ל.

והנה מ"ש ואהבת את ה' אלקיך יש להבי' מהו ענין אלקיך שמשמעו שהוא שלך וכן ענין אמרו ה' אלקיכם כמו שאומר בכל התורה כו' אך הענין הוא שע"פ הנ"ל בבחי' אהבה רבה שבבחי' יחידה הנ"ל יובן שע"ז יהי' ה' אלקיך שענין שהוא שלך בבחי' העצמיות כו' משא"כ בזולת אהבה זו כי הגם שיתפעלו' באהבה כרשפי אש כו' אין ה' אלקי' ממש בבחי' העצמיות כ"כ כו' ויובן דבר זה ע"פ הקדמה בתחלה להבין מ"ש בנינים אתם לה' אלקיכם כו' ויש להבין מה זה ענין שנקראו בשם בנינים דוקא. אך הענין הוא כי הנה ידוע במאמר ברא כרעא דאבוה הוא וזהו להורות על שהבן נמשך ממהותו ועצמות של האב והוא כמו עד"מ הרגל באדם שאנו רואי' שהוא בתכלית ההתאחדות וההתחברות עם הראש וכאלו דבר א' ממש הן שהרי אנו

רואי כשיכאב לאדם רגלו אם מסבת הקרירות שנתקררה הרגל במאד שהרפואה לשפשפה בשלג וכיוצא שהוא עיניו גדול או בהיפך שניכוה הרגל באש שרפואתה לחממה בשלהבת חמימות במרחץ שהוא עיניו יותר גדול אעפ"כ יוכל האדם לשלוט בנפשו ולהוציא ולפשוט רגלו זו שניכוית לענותה בחמימות ולא ישגיח על כאב ועיניו זה שברגל מפני שמושל ושולט עליה כעל נפשו ממש שהיא מעצמיותו ממש חשוב' וכמו שיכול לעשות בנפשו עינוי' ויסורי' לתועלת תשובה שמכפרת וכיוצא אך ורק בהיותו מתבונן ונחלט בדעתו ושכלו שבראשו שזה לו לתועלת ולרפואה אזי יעשה ברגלו כאוות נפשו ולא יתכן כלל לומר שהרגל ימנע מלהתפשט כרצונו בשכלו כו' וא"כ אנו רואי' שהרגל בתכלית הביטול לגבי השכל שבראש לכל מה שירצה בו יעשה כו' ואין זה אלא מפני שאין הרגל דבר נפרד חוץ מן העצמות כלל אלא הוא בתכלית ההתאחדות כו' לכך אעפ"י שאין הרגל מרגיש הרפואה והתועלת אבל השכל שבראש מרגיש הרפואה והתועלת יעשה ברגל כמו שירצה כו' וד"ל והנמשל מכ"ז מאחר שכללות נ"י נק' בניס לה' הרי ברא כרעא דאבוה הוא א"כ היינו עד"מ הנ"ל עם הראש שלהיותו בבחי' העצמיותו ג"כ לכך הוא בתכלית הביטול לעשות בו בכל מה שירצה ראשו כו' לכן כנ"י שנקראו בניס בחי' כרעא הם לאביהם שבשמי' דהיינו בבחי' תכלית הביטול כמאמר בטל רצונך מפני רצונו כביטול הרגל לגבי הראש כו' וממילא מטעם זה נק' ה' אלקינו פי' אלקינו שלנו הוא בבחי' העצמיות כמו הראש שהוא עיקר העצמיות לכל האיברים ואין ביניהם פירוד כלל אלא מיוחדים הן בתכלית ועד"מ שאנו רואי' שיוכל האדם לומר על עצמו אני הלכתי ולא יצטרך לומר ברגלי הלכתי מפני שהכל א' כו' משא"כ באדם ניפרד זולתו כו' ע"כ יכול לומר ע"ע זהו ראשי ושלי הוא ולא על זולתו שאינו שלו באמת כן עד"מ אנו אומרי' ה' אלקינו לפי שבאמת שלנו הוא שהוא כמו הראש שלנו ולכך נק' כנסת ישראל ל"י ראש כו' וכמ"ש במ"א והיינו הטעם ג"כ מה שבכל התורה הוא אומר אני ה' אלקיכם פי' שלכם אני מפני שאתם לי בניס כו' שהן נק' כרעא דאבוה ואנו לכם לראש וגם כאן בפ' ראשונה דק"ש אומר ואהבת ה' אלקיך בפרט לכאז"א מישראל אמנם דוקא ע"י האהבה רבה שבבחי' יחידה שבנפש שע"ז דוקא נעשה בחי' ב"ן להיות כמו הרגל לגבי הראש בתכלית היחוד משא"כ בזולת אהבה זו ומטעם הנ"ל וד"ל.

ועתה יש להבין ענין פרשה ראשונה בפרט והוא במה שזכר בה ג' ענינים בפרט דהיינו ענין האהבה בפסוק ואהבת כו' וענין הקריאה בתורה באמרו והיו הדברים האלה כו' עד ודברת בם בשבתך כו' וענין מצות התפילין וקשרתם לאות כו' ומה שייכות גושר יש לג' עניני' האלה כו'.

והנה בתחלה יש להקד' ענין ירידת הנפש בגוף חומרי כ"כ וזהו בפרט ובכלל הוא ירידת נשמות ישראל בגליות כו' למה היתה ירידה כזו כ"כ. אך הענין הוא דירידה זו ידוע דלצורך עלי' הוא. דהנה ענין עיקר

התורה והמצות הוא רק לברר בירורי דרפ"ח כו' והוא בהיות שהמצוה נעשית בענין גשמי דדצ"ח דעשי' עיי' המצוה מתעלה למעלה כו' ונמשך אח"כ המשכת מ"ד כו' כידוע והו' רמ"ח אברים דמלכא שנמשך ע"י רמ"ח מ"ע כידוע. וביאור הדברים ידוע להיות כי באמת הרי נא' באור א"ס עצמו אנת הוא חכים ולא בחכמה ידיע כו' עד ולא מכל אינון מדות כלל א"כ צריך שימשיכו שיהי' אורו' בכלי' ואברים ולהקרות חכים כו' והי' עד"מ התלבשות הנפש באברי הגוף כח הראי' שיתלבש בעין וכח היד ביד וכיוצא כך הוא ענין המצות שהו' אברי דמלכא שעל ידו יומשך האור בהו' ועד"מ שמושכי' לנפש האדם באבא ע"י האברים עצמן שהרי כשנעשין כתיקונו ונמשכין נמשך אז האור אחריהם כנראה בחוש שכשמושכין היד של אדם נמשך גם האור והחיות אחריו ומתפשט גם הוא בהתפשטות היד כו' וכיוצא בדוגמא זו למעלה אעפ"י שאין לו גוף ולא דמות הגוף ולא נערוך אליו קדושתו כו' אך מ"מ דברה תורה כלשונו בניא כי הרי בצלם אלקים עשה האדם ומבשרי אחזה וכו' כידוע שע"י המצות שנק' רמ"ח אברי' דמלכא למעלה נמשך אור א"ס בכלים מכלים שונים להתפשט ולהתמשך למטה מטה כמו שיהי' נקראי' ע"ש מצות הצדקה בשם חסד דרועא ימינא גם למטה מטה כו' וד"ל ולזה הענין היתה ירידה כלליות לכללות נ"י בגלות מצרים תחלה בנ' שערי טומאה ואח"כ נגאלו ועשו עיי' עילוי רב למעלה והוא במה שיהי' בבחי' אורות וכלים ע"י הבירורי' של מטה ולכך נק' אח"כ ה' אלקיכם וזהו מ"ש אני ה' אשר הוצאתי אתכם כו' אני ה' אלקיכם וענין כפל הזה הוא להורות על ענין זה שאחר הגלות דוקא נעשה להם לאלקי' בבחי' המשכת רמ"ח אברי' כו' וירידה זו לצורך עלי' ה' ועד"ז בכל הגליות בכל מצות מעשיות שמקיימי' כנ"י שם כו' וד"ל ומ"ש אחר ואהבת ה' כו' והיו הדברים האלה כו' ודברת בם כו' כי הנה כתיב אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף פי' אם ישים אליו לבו היינו בחי' אהבה רבה הנ"ל שבפסוק ואהבת כנ"ל אז אח"כ רוחו ונשמתו אליו יאסוף במצות קריאת התורה ודברת בם כו' וביאור הדברים הנה ידוע המאמר בזוהר דרוח אייתי רוח ואמשיך רוח כו' פי' שאין שום ירידה והמשכה מלמעלה למטה כ"א אחר שהי' התעוררות לאותה המשכה בתחלה מלמטה דוקא והוא ע"י העלא' מ"ן באתערותא דלתתא דוקא הוא המעורר אתערותא דלעילא כידוע ודוגמא לדבר הרי גם בהיכלות הקליפות דאת זלעזו' כו' אנו מוצאי' שא"א להם להביא שום המשכת רוח מלמעלה בלתי שיעוררו תחלה מלמטה וכמו שאנו מוצאי' בבלעם שעשה כשפיו במס"נ כו' כמ"ש בזוהר דמזה יש ללמוד ק"ו למילי דקדושה כו' ע"ש והיינו ענין המאמר משום דרוח אייתי רוח כו' וזהו ג"כ ענין הפסוק אם ישים אליו לבו שיהי' לו התעוררות מלמטה בכוננת הלב שהוא בנקודת הלב דוקא אז אח"כ רוחו ונשמתו אליו יאסוף שימשיך רוח עליון מלמעלה למטה כפי ערך ההתעוררות שהי' מלמטה כו' וד"ל וגם כאן לפי ערך האהבה והרצון שבפסוק ואהבת מלמטה כן יהי' ערך ההמשכה אלקית מלמעלה למטה להיות המשכות אור א"ס בכלים ואברים כו' כנ"ל כי הנה ידוע דרך

כלל שכל המצות נק' ה' חסדים בלבד נגד ה' פעמי' מים אלא שנחלק בפרט לרמ"ח חסדים דהיינו רמ"ח המשכות האורות באברים וכלים כו' וכמ"ש במ"א וד"ל (וזהו ג"כ נגד ה' פעמי' אור שנו' במעשה בראשית וענין ההפרש בין אור ליום מבואר ומוכן ל"ח וכמ"ש במאמר הוזהר בפסוק יום ליום יביע אמ"ר אור מים רקיע כו' וכמ"ש במ"א דהחכמה כשירדת ממקור החכמה נק' מים כו' ע"ש וד"ל) וזהו ענין קשר וחבור פסוק והיו הדברים האלה כו' לפסוק ואהבת כו' אך מה שתלה עיקר ההמשכה במצות קריא' התורה דוקא הענין הוא לפי שכל התורה כולה נקרא' בשם שמותיו של הקב"ה וכמאמרז"ל הקורא בתורה כקורא בשמותיו כו' וע"ד דוגמא מה שנק' התורה בשם מקרא הענין הוא בדוגמא מה שמצינו בחצוצרות שאמר הכתוב והי' לך למקרא העדה כו' לפי שע"י החצוצרות נקרא' ונאספי' כולן למקום א' וכך עד"מ מפני שע"י הקריאה והדיבור בתורה נקרא' ונמשכי' כל שמותיו של הקב"ה שהן בחי' שרש האברים והכלים דע"י ואעשה בפ"מ במצו' כו' כי הדבור קדם למעשה וכמאמר תלמוד גדול שמביא לידי מעשה לכך נק' התורה בשם מקרא וזהו בתורה שבכתב אבל בתורה שבע"פ שאי' הקריאה עיקר לפי שאינה תלו' באותיות כלל שהרי באיזה לשון שיהי' כתובה ההלכה תתקיים מצות הלימוד בתורה שבע"פ שהיא מפני שהיא מלמטה למעלה כמ"ש במ"א לכך לא נא' עלי' ושננתם לבניך ודברת בם כו' אלא והיו הדברים האלה דוקא אשר אנכי כו' אמנם ניכללת במצות הקריאה בתורה להיות הכל א' כמ"ש במ"א (והוא לפי שעקרה הוא השגה והשכלה שהוא מצות העיון כמ"ש והגית בו כו' ועי"ז נעשה בבחי' מ"ן להמשכת המ"ד שע"י קריאה בדיבור שבתורה שבכתב ומתאחדי' כו' וזהו זכור ושומר בדיבור א' נאמרו זכור לדכורא בתושב"כ ושומר לנוק' לתורה שבע"פ בדיבור א' נאמרו מפני שמתאחדים בתכלית כו' וד"ל).

וזהו ענין פרשה ראשונה דק"ש בפרט בג' ענינים שהזכיר בה, דהיינו מתחלה ענין האהבה בבחי' יחידה כנ"ל בפסוק ואהבת כו' ואח"כ והיו הדברים כו' ודברת בם והיינו כמ"ש אם ישים אליו לבו אח"כ רוחו ונשמתו כנ"ל ואח"כ וקשרתם לאות על ידך כו' מצות התפילין להיות ידוע מאמרז"ל דכל התורה כולה הוקשה לתפילין כו' ולכאורה אינו מובן למה למצות התפילין דוקא ולא לשאר מצות וגם למה לא אמר ששקולה כנגד כל המצות כמו שא' בציצית כו' ומהו זה שאמר הוקשה כו' אך הענין הוא לפי שבאמת צריך ג' לבושי' שתתלבש בהן התורה והן מחשבה דיבור ומעשה ולנגד לבוש המחשבה הוא בכונת הלב שבפסוק ואהבת כו' שע"ז אם ישים אליו כו' וכנ"ל ובלבוש הדיבור הוא במצות קריא' התורה ודברת בם כו' ובלבוש המעשה הוא במה שא' וקשרתם כו' כי הנה אנו רואי' במצות התפילין שפ' שמע נכתבה בכתב דיו בקלף על הקלף הגשמי א"כ אנו רואי' שעניניה הוא שבחי' אחד יהי' בא ונמשך למטה בפעולת המעשה גשמי' דהיינו גם בקלף ודיו גשמי כו' ובזה יהי' שורה אחד עליון בתפילין שבראש וכמ"ש על

התפילין וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נק' עליך ויראו ממך שם הוי' ממש כו' וזהו שאמרו שהוקשה כל התורה לתפילין לפי שכך הוא ג"כ שרש ענין כללות התורה כולה במה שבא גם בלבוש המעשה הגשמי' כנ"ל שאין זה אלא מפני שצריך שיומשך בחי' אחד העליון ויתגלה גם במעשה גשמי' וזהו תכלית הכונה בנתינת התורה כי הרי סוף מעשה במחשבה תחלה וזהו טעם אותו מ"ד דמעשה גדול כו' וד"ל לכך אמרו הוקשה כל התורה כו' שההקש מורה לתכלית הכונה שכמו שבתפילין תכלית הכונה כך בכל התורה הוא תכלית הכונה כנ"ל וזהו שסמך וקשרתם למצות ודברת בם כו' וד"ל.

בעזה"י. שבת ר"ח מנחם אב

כה אמר ה' השמים כסאי והארץ הדום רגלי איזה בית אשר תבנו לי וכו'. הנה יש להבין וכי שייך למעלה באלקות ענין ישיבה במקום שהרי הוא ית' מופשט מכל תואר כי אין לו דמות הגוף כו'. והרי בפ"י הפסוק הנה מקום אתי ידוע שבחי' מקום טפל ובטל אליו לפי שהוא למעלה מגדר הגבלת מקום כמארז"ל הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו ולכך אנו אומרים ברוך המקום כו' וכמ"ש במ"א. אך הנה הענין הוא כ"י דוקא לשמים הוא שאמר שהוא כסאי ומקום והיינו שרומז על ד"א של הלכה שהיא מקומו כמארז"ל מיום שחרב בהמ"ק אין להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה והטעם שנק' התורה שמים הוא לפי שידוע שהתורה מן השמים היא וכמ"ש כי מן השמים דברתי עמכם וכו'. והענין הוא לפי שפי' שמים ידועי' שהוא מאש ומים יחד וגם בתורה נאמר מימינו אש דת למו, פי' מימינו שהוא בחי' קו הימין דחסד שהוא מים ומאש דקו השמאל דת למו משניהם יחד נתהוו דת התורה (וכמארז"ל שהתורה ניתנה אש שחורה כו'). והנה ביאור הדברים להיות שאנו מבקשים ותן בלבינו להבין ולהשכיל כו' לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תורתך כו', פי' לעשות הוא עד"מ מארז"ל ע"פ ועשיתם אותם אתם כתיב כלומר אתם העושים את התורה מעיקרה ושרשה. וטעם הדבר הוא לפי מה שקדם ותן בלבינו בינה להבין כו', פי' ע"י ההתבוננות בינה ליבא ובה הלב מבין כו' בפסוק ראשון דק"ש ואח"כ נאמר והיו הדברים האלה ודברת בם שהאדם עושה את התורה. וביאור הדבר הנה זהו פי' שמע ישראל כי הנה פי' שמע לשון הכנה וכמ"ש דבר נא כי שומע עבדיך כלומר מבין כידוע ופי' ההבנה הוא להבין דבר מתוך דבר דוקא כידוע שזהו

ההפרש בין חכם לנבון כו'. וענין זה הוא להיות כי בתיבת שמע יש ע' רבתי כידוע וההתבוננות הוא בפ' שמע שהוא ענין שם ע' וענין הע' רבתי הוא מ"ש לך ה' הגדולה והגבורה כו' כי הנה ידוע דו' המדות עליונות הגדולה והגבורה והתפארת כו' הן בחי' התפשטות מדת מלכותו ית' להחיות כל העולמות וכמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה שבנין העולם ראשיתו מן החסד שנק' גדולה כו' ואח"כ מכל המדות בפרט (וכמ"ש כי ששת ימים עשה ה' את השמים כו' ופי' בווהר דאינון יומין עילאין כו' הן עשו השמים והארץ מאין ליש' וההתבוננו' הוא שהמדות האלה הגדולה והגבורה כו' הן רק בחי' הארה בעלמא לגבי מקור חוצכם שמשם נמשכו בבחי' האצי' והוא מבחי' ע' רבתי שענינו הוא בחי' המדות כמו שהן בשרשן בשכל עד"מ קודם שתצא המדה בהתגלות בלב ולכך נק' ע' רבתי לפי שהתפשטות המדות כמו שהן בשכל הן רחבים מאד כו' והן שם בתכלית הביטול ממציאיותם להיותם כלולים בתכלית בשכל עדיין כו' וכמ"ש במ"א. וכמ"כ יובן למעלה בשרש המדות עליונות דמל' דאצי' שכמו שהן בשרשן עדיין בנינה הנק' אם הבנים אז נא' בהן לך ה' הגדולה כו'. פי' לך טפלים ובטלים לפי שהן בבחי' הביטול בתכלית ומה שנמשך מהן באבי"ע למטה הוא רק בחי' הארה דהארה והוא רק מבחי' אותיות וכלים ומזה הוא העיקר של בנין המל' הנק' שם כמ"ש ויעש דוד שם וכידוע שכל עיקר ענין התפשטות מדת מל' אינו רק מבחי' שם לפי שאינה אלא בחי' התגלות והתפשטות אור בלבד וכמשל אנשי המדינה ששם המלך נקרא עליהם וכמ"ש במ"א וזהו עצמו הטעם שנק' המל' שם לפי שהמדות שנאצלו בה ממקורם הנ"ל הוא בא ונמשך למטה רק בבחי' שם בלבד וכמ"ש לך ה' הגדולה כו' ולכך אנו אומרים המלך המרום לבדו כו' המתנשא מימות עולם וד"ל. וזהו פי' שמע שם ע' רבתי פי' שם הוא בחי' מל' דאצי' שמחי' כל העולמות מאין ליש כידוע ונק' שם מטעם הנ"ל אך בעלותה למעלה להיות כמו שנאצלה במקור חוצבה בנינה דאצי' אז המדות שלה בבחי' א"ס שבאצי' ונק' ע' רבתי בבחי' הגבלה כלל עדיין באותיות ושמות וכמ"ש לך הוי' הגדולה כו'. משא"כ בירידתן למטה מן ההעלם לגילוי שאינם רק בבחי' שמו שהוא בחי' כלים של האורות וכידוע וכנ"ל וד"ל. וגם זהו פי' האמיתי בפסוק הנה מקום איתי כו' להיות ידוע כי שרש המקום למטה בו' קצוות גשמי' למעלה ומטה מזרח ומערב צפון ודרום הוא למעלה בבחי' ו"ק העליונים הרוחני' ובאבי"ע משתלשל בכל עולם לפי ערכו כו' וכמ"ש במ"א. אבל כמו שהמדות כלולים בשרשם בהעלם בהבינה עדיין כנ"ל אזי אין העולם מקומו כלל ואין למקום שרש עדיין וזהו כי הנה מקום אתי בבחי' הביטול וכמ"ש לך ה' הגדולה כו' עד שאנו אומרים ברוך המקום ומענין ברוך ה' כו' מן העולם ועד העולם פי' שיבואו המדות מן ההעלם לגילוי באבי"ע בכא"א לפי ערכו כו' והיינו שארז"ל הוא מקומו של עולם

ליש: בבוך 947 לי"ש).

שמו . . כלים: בבוך 947 שמות . . שמות וכלים.

ואין העולם מקומו ודיל. וזהו ענין הנקשה ותן בלבינו בינה להבין כו' פי' להבין דבר מתוך דבר דוקא כנ"ל כהיות שבנין השתלשלות כל העולמות מאין ליש ממש נק' דבר כמ"ש ממצוא חפצך ודבר דבר והיינו לפי שבדבר ה' שמים נעשו כו' וכידוע. ופי' תוך דבר הוא בחי' התוך והפנימי' של אותו הדבר כידוע והי' כמשל מי שמבין ענין דבר אחד שהוא מוסתר וגנוז בו באותו הדבר המושג והוא ע"י שהשיג דוקא בפנימיות ותוך של הדבר המושג כו' כך למעלה בהתבוננות בחי' ממלא כ"ע הנק' שם ומל' כשיתבונן בבחי' הפנימיות והתוך שלה ישיג בשרשו ומקורו העצמי והוא בבחי' ע' רבתי שהוא בחי' ההעלם של המדות כנ"ל ואין זה אלא ע"י ההתבוננות בתוכו ופנימיותו של דבר ה' דהיינו מה שהוא מתלבש בתוך כל עלמין בבחי' זיו והארה בעלמא כשיתבונן בו איך שאיננו אלא זיו בעלמא ישיג מה שגנוז ונסתר בו משרשו העצמי בע' רבתי כנ"ל או יתפרש זה המאמר בהיפך מלמעלה למטה שבחי' ע' רבתי הוא הנק' באמת תוך דבר לפי שאמיתית השרש ומקור של המדות שם הוא ויבין דבר הוא בחי' התגלותם למטה שהוא נמשך ובא מתוך דבר כו' ודיל. והכל הולך אל כוונה אחת לפי שהמדות בשרשם הן בבחי' הביטול כמ"ש לך ה' הגדולה כו' אך מפני שיש בזה ירידה ועלי' יתפרש המאמר בבי' האופנים מלמטה למעלה ומלמעלה למטה אבל עיקר הענין א' הוא ודיל. וזהו ג"כ ענין בשכמל"ו כי הנה ידוע דתושבע"פ הוא ביאור ופי' לתושב"כ וא"כ מהו שנרמזו בתיבת שמע שהוא שם ע' בהעלם באו חז"ל ופירשו מן ההעלם לגילוי באמרו ברוך שם כלומר שיבא אותו השם לגלוי למטה בבי"ע ונק' שם כבוד מלכותו לעולם ועד כו' כידוע (ודלית רבתי הוא עדיין בבחי' האצי' כו' וכמ"ש במ"א באריכות) וגם דוד ע"ה לפי שהי' מבחי' עלמא דאתגליא כידוע פי' דבר זה שבתושב"כ באמרו מלכותך מלכות כ"ע ודיל.

והנה אחר ההתבוננות בפי' שמע שם ע' להבין דבר מתוך דבר כנ"ל וכמאמר ותן בלבינו בינה כו' אז אח"כ אנו מבקשים לשמור ולעשות את התורה כנ"ל והוא נרמז בפסוק והיו הדברים האלה כו' ודברת בם וכמ"ש ועשיתם אתם שאתם עושים את התורה כו' אמנם אין זה כ"א ע"י שהי' תחלה האהבה והדביקות והיינו בפסוק ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך כו' וטעם סמיכות ענינים האלה זה לזה יובן בהקדים הפסוק אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף, פי' אם ישים אליו לבו היינו בחי' ממכ"ע ופי' רוחו ונשמתו אליו יאסוף היינו בחי' סוכ"ע כו'. וביאור הדברים הנה ידוע המאמר בזה דרוח אייתי רוח ואמשיך רוח כו' דע"ז אהבתי בכל לבבך בבחי' הרצוא והדביקות רוח אייתי רוח להיות למעלה ג"כ העלאת בחי' גילוי ההארה שבבחי' ממכ"ע והיינו כמו שלמטה נאמר אם ישים אליו לבו במס"ג, כך

ירידה ועלי': בבוך 947 עלי' וירידה.

דע"ז אהבתי: בבוך 947 דע"ז אהבתי.

למעלה יהי' בכחי' לב העליון כו' דכניי לבו של הקביה נקראת כמ"ש לך אמר לבי וכן לבכתי אחותי כלה כו'. וזהו אם ישים אליו לבו היינו העלאת המל' לגבי בחי' סוכ"ע וזהו אליו אז אחי"כ יהי' בחי' הירידה וההמשכה מבחי' סובב בממלא כו' וזהו רוחו ונשמתו שהוא בחי' סובב כידוע דנר"ן דאצי' בחי' הנפש מתלבש בלבד בעולמות ובחי' הרוח ובחי' הנשמה הן בחי' המדות והשכל הן בבחי' האצי' ממש וצריכים שיבואו למטה מן ההעלם לגילוי כו' וזהו אליו יאסוף מלמעלה למטה כמשל מי שתשוב רוחו אליו מן ההעלם לגילוי במוח ולב כו' וד"ל וזו הירידה אינה אלא אחר ההעלאה בתחלה אם ישים אליו לבו כו' כי רוח אייתי רוח ואחי"כ ממשיך רוח מלמעלה למטה וד"ל (והוא ע"ד שמבואר למעלה באריכות בפ"י שם ע' רבתי בבחי' העלי' ובבחי' הירידה אחי"כ כו' וד"ל) וזהו ענין סמיכת פסוק ואהבת שעי"ז רוח אייתי רוח ואמשיך רוח להיות אחי"כ והיו הדברים האלה על לבבך כו' שהוא ענין עשיית התורה כני"ל. כי הנה בדרז"ל ידוע דהתורה קדמה לעולם אלפיים שנה כו'. והענין הוא דהעולם הוא בחי' ו"ק מעלה ומטה כו' ששרשם בבחי' המדות עליונות כני"ל וקודם שנברא העולם היינו קודם שהי' שרש להתהוות המדות באצי' והוא בבחי' אלפיים שנה אאלפך חכמה אאלפך בינה כו' ב' אלפים כמבואר בספרי הקבלה שהן למעלה מבחי' עולם וזהו שהתורה ירדה מן השמים כמ"ש מן השמים דברתי כו"י. אש ומים שהוא בחי' שרש התהוות המדות חו"ג שהתורה כלולה מהן כמ"ש מימינו אש דת כו' וכמו שאנו רואים שכל השס"ה ל"ת הן מבחי' הגבורות וכל רמ"ח מ"ע מן החסדים וזהו מימינו אש כו' אבל נמשכו המדות בשרשם מבחי' אלפים שנה הנ"ל שקדמו הרבה להתהוות בחי' העולם וד"ל. והנה כדי שיומשכו מאלפיים שנה הנ"ל צריך לזה העלאת מ"ן בתחלה והוא מ"ש אם ישים אליו לבו כפסוק ואהבת כני"ל אז אחי"כ רוחו ונשמתו אליו יאסוף דהיינו ענין עשיית התורה מאש ומים להמשיכה ממקור חוצבה באלפיים שנה הנ"ל למטה. וזהו רוחו ונשמתו שיצאו משרש התהוות שלהם בגילוי מן ההעלם כמשל מי שתשוב רוחו לאדם כני"ל והיינו ועשיתם אתם כו' וד"ל. וזהו והיו הדברים האלה אשר אנכי מי שאנכי כו' דהיינו בחי' סתימא דכל סתימין שהוא חד ולא בחושבן י"ס כו' ועליו את חכים ולא כחכמה ידיעא מכין ולא בכינה ידיעא כו' שהן בחי' אלפיים שנה הנ"ל קודם שנברא ונאצל העולם כו' על לבבך (מבחי' יסוד האש והתורה יורדת עלי' כמים ויהי' מורכב מאש וממים כו') ודברת בם להנהיג אור התורה ולהמשיכה למטה מלשון ידבר עמים כו'. וזהו גי"כ פ"י וידבר ה' אל משה פ"י בחי' ירידת והמשכת אור א"ס במשה להיות נגלה על ידו אור התורה כי שרש נשמת משה מאותן אלפיים שנה הנ"ל כי נאמר בו מן המים משתיהו מבחי' מים העליונים קודם שהובדל ברקיע ונאמר יהי רקיע בתוך המים כו' וכמ"ש במ"א ולכך על ידו דוקא נתגלה וניתנה התורה למטה כי הי' מבחי' שרש ומקור התהוות התורה וכני"ל וזהו

וידבר ה' שנידבר ונמשך במשה מבחי' אור א"ס לאמר להיות ממנו גילוי אור התורה למטה כו' ומטעם הנ"ל וד"ל.

וזהו כה אמר ה' השמים כסאי. פי' השמים היא התורה שירדה מן השמים דוקא כמ"ש כי מן השמים דברתי עמכם כו' מפני שהיא בחי' רוחו ונשמתו של הקב"ה כנ"ל שהרי שרש העיקר של התורה הוא המדות כמ"ש להבדיל בין הטמא לטהור כו' וכידוע דהששה סדרי משנה הן ששה קצוות כו' והן ששה מדות חגי' כו' זרעים מסט' דחסד כו' ודעת סדר קדשים כו' והגם שהוא ית' למעלה ממקומו של עולם אבל ד"א של הלכה נק' מקומו לפי ששרש התורה למעלה מן המדות גדולה וגבורה כו' וכמ"ש לך ה' הגדולה כנ"ל דהיינו באלפיים שנה הנ"ל שהוא ענין חכים ולא בחכמה ידיעא כנ"ל אך ידוע דאורייתא מח"ע נפקת ולכך הוא אומר השמים כסאי דהנה מה שירדה התורה מבחי' סתימא דכל סתימין חכים ולא בחכמה ידיעא כו' הוא עדימ' כאדם בעל קומה זקופה שיושב על הכסא שבהיותו עומד זקוף ראשו בהגבהה והתנשאות וכשיושב על הכסא הנה הוא מרכיז ראשו וכופף קומתו בעת ישיבתו וירדו הראש ומוחין שלו יותר למטה מפני שהכסא נמוכה וצריך לישב עליה בבחי' הכפיפה מגובהו העצמי כו' כידוע כמ"כ עדימ' למעלה היינו דכתיב וישב ה' מלך לעולם כו' כי ע"י התורה להיות בבחי' המדות עליונות להבדיל בין הטמא לטהור כו' נק' עדימ' ככפיפת הקומה העצמי כו' כי מצד עצמו ית' הנה הוא חכים ולא בחכמה ידיעא כו' כנ"ל והרי הוא בבחי' הגבהה והתנשאות בבחי' הראש והמוחין שלו ומה שיורד למטה מההעלם דסתימו דכל סתימין להיות שרש התהוות התורה בבחי' המדות היינו כמו עדימ' מי שיושב על הכסא שמשפיל א"ע ומרכיז ראשו למטה כו' וד"ל (ומה גם שהכסא עצמו היא רק בבחי' אחוריים לאחר ישיבתו וזהו פי' כסא כס אלף כמ"ש במ"א) וזהו השמים שהיא התורה היא בחי' כסא להשפיל א"ע ולישב עליה (ולהיות מלך במשפט יעמיד ארץ במשפט התורה דוקא וכמאמר ג' שעות יושב ודן כו' וד"ל) והוא מפני שאור א"ס שבתורה שנק' שמים אש ומים כנ"ל כבר הוא בא בבחי' הירידה למטה והוא בבחי' הישיבה כו' ואמנם עכ"ז הגם שאין אור א"ס נתפס בגדר מקום כלל וכמ"ש כי הנה מקום אתי כו' אבל השמים שהיא התורה יושב עליה ונק' כסאי והוא מטעם הנ"ל בשרש התורה וד"ל. ובכל זה יתורץ קושיא הנ"ל דהלא אין ישיבה למעלה כו' אבל התורה שהיא השמים הוא כסא ומקום כו' מטעם הנ"ל וד"ל.

והארץ הדום רגלי, פי' הדום הוא השרפרף וכמ"ש כרסוון רמין ואמרו אחד לכסא וא' לשרפרף. וענין השרפרף ידוע שהוא הספסל הקטן שמימים תחת הרגלים כשהכסא גבוה ונשארים הרגלים תלויין משימים ספסל קטן להגביה את רגלי היושב, וגם כשהרגלים נגררין בארץ כשהכסא נמוך משימי' את הספסל הקטן שיהי' סמך לרגלים שלא יעמדו על הארץ

ויעפו כו' כידוע. והנמשל מכ"ז יובן למשכיל למעלה שגם הארץ נק' הדום רגליו של הקב"ה כו'. אך הנה בתחלה יש להבין מהו ענין רגלים באור א"ס שאינו בתואר גוף כו'. אך הענין הוא כידוע דכנ"י נק' בשם בנים כמ"ש בנים אתם לה' כו' וידוע דברא כרעא דאבוה הוא כו' ע"כ ממילא מובן שכנ"י הן בחי' רגליו ית' כו'. וידוע דשרש כנ"י למעלה הוא בחי' מל' דאצ"י כו' ולכך נק' בזהר סופא דכל דרגין כידוע. והנה עדי"מ באברי האדם הרי אנו רואים שכולם כלולים זמ"ז ויש בכל א' מה שיש בזולתו שהרי יתרפא הא' ממה שיתנו רפואה לאבר אחר כידוע וכנראה זה בחוש והוא מפני שימצא גידי שבראש ברגל וגידיים שברגל ימצאו בראש כי כלולים זמ"ז ועיי' הגידיים שמתפשטים בכל האברים יש בחי' ההתכללות בכל אבר עם זולתו עד שנעוץ סופן בתחלתן ותחלתן נעוץ בסופן שהראש תלוי ברגל שהרי אין יכולים לילך על הראש וגם כל עמידת הראש הוא על הרגל כו' ומאחר שיש מעלה ברגל מה שאין בראש הרי הראש מקבל מן הרגל וכיוצא בזה בכל האברים כולם זה מקבל מזה וזה משפיע לזה כו' ומאחר שנעוץ תחלתן בסופן הרי בחי' התחלה יש בסוף דוקא ובחי' הסוף הוא בראש ונהפוך הוא מכמו שהוא מושג לעין הראות ראש וסוף כו'. ושרש הדברים למעלה הוא כי יש בחי' אור ישר ואור חוזר ומבחי' אור ישר הוא צורת פרצוף האדם בראש וסוף כך ומבחי' אור חוזר נהפוך הוא שהסוף הוא הראש כי תחלתן נעוץ בסופן דוקא והראש הוא הסוף כי סופן נעוץ בתחלתן כו' וכמשל העץ הארוך שיש בו ב' קצוות בחי' מעלה ומטה שבו יהופך לאותן שיעמדו למטה ממנו למטה הראש ולמעלה הסוף ולאותן שיעמדו למעלה למעלה הראש ולמטה הסוף שבו וכדומה לזה יובן למשכיל למעלה להיות שכלולים האורות עליונים זמ"ז כנ"ל במשל פרצוף האדם למטה הרי יש בסופא דכל דרגין שנק' בחי' רגלים של הקב"ה מבחי' הראש והמוחין שלפני כל ההשתלשלות כי נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן וא"כ בהיפוך הוא שבחי' הראש הוא למטה ובחי' הסוף הוא למעלה כו' וכ"ז מפני היות שבבחי' אור חוזר שהוא מלמטה למעלה למטה הראש ולמעלה הסוף ובבחי' אור ישר נהפוך הוא שלמעלה הראש ולמטה הסוף מפני שהוא יורד ואור מלמעלה למטה כו' ולזה הטעם א"כ בחי' הרגל נעשה בחי' ראש ותחלה מצד בחי' אור חוזר. וזהו שארז"ל בראשית ברא בשביל ישראל שנק' ראשית תבואתו וכמ"ש וירא ראשית לו כו' ולכאורה פלא דהלא עשו הוא הבכור כידוע. אך הענין הוא לפי שנעוץ תחלתן בסופן כו' עיי' ישראל הן באמת מבחי' הראשית (והיינו משל לשפופרת נכנס ראשון יצא אחרון) וזהו שאמרו ג"כ שישראל עלה במחשבה כו' וד"ל. ודוגמא לדבר זה יובן ממה שאמר משה שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבו. דהנה משה הי' בחי' הראש והמוחי' וכללות נשי' שבאותו הדור היו לגביו רק בחי' רגל ולכך אמר ת"ר אלף רגלי כלומר בחי' הרגל שלי אשר אנכי בקרבו בבחי' הראש שנק' אנכי כלומר מי שאנכי כו'. והנה ידוע בפי' ישמח משה במתנת חלקו דלפי שנטלו ממנו אלף אורות עיי' חטא העגל והוחזרו לו בשבת לכך אנו אומרים ישמח משה במתנת חלקו בשבת

כו'. והענין הוא לפי שאלף האורות הללו זכה בשביל ישראל דוקא דהרי עיי חטא שלהם נטלו ממנו וכמאמר כלום נתתי לך גדולה אלא בשביל ישראל ומאחר שחטאו לך רד מגדולתך כו' וענין הגדולה הי' אותן אלף אורות שקיבל בשבילם כו' והטעם הוא רק מפני ענין הניל לפי שעיי הרגל מתברר גם הראש כי נעוץ תחלתו בסופן כו' עיי בחי' ישראל רגלים שלו משה זכה בעצמו לגדולה זו וזהו יותר מאם הי' לו זכות מצד עצמו שהרי מצד עצמו לא זכה כ"כ. ונמצא עיי הרגל זכה הראש לזכות שלא הי' מגיע אליו מצד עצמו כלל מזה הוכחה גמורה שיש בחי' ראש דוקא ברגל לפי שנעוץ תחלתו בסופן דוקא וכנ"ל במשל ועיי בעבור ישראל דוקא זכה לזה וכחטאם נסתלק ממנו וכאמרו כלום נתתי לך גדולה אלא בשביל ישראל כו' וד"ל. ומובן למשכיל כדוגמא זו ממש גם למעלה וכנ"ל דעיי כנ"י שנק' רגליו של הקב"ה כי בנים אתם ברא כרעא דאבוה הוא מתעלה בחי' הראש למעלה כו' באופן שיש מזה עילוי גדול יותר מבחי' הראש עצמו כו' וד"ל.

וזהו והארץ הדום רגלי, דהנה בחי' רגלי הוא שמעלים את הראש כנ"ל אבל זהו בתנאי שיתעלו בחי' הרגלים קודם ואז עיי עילוי ותיקון בחי' הרגל מתעלה גם בחי' הראש כנ"ל וזהו עיי הדום רגליו דהיינו ענין הכסא הקטן הנק' שרפרף שיגביה בחי' הרגל ולא יעמוד בארץ למטה כנ"ל. וביאור הדברים הנה זהו שהוא אומר שהארץ הוא הדום רגליו דהיינו שעיי הארץ תרומם ותגביה את בחי' רגליו. והענין הוא שמצות מעשיות נק' ארץ כי הנה ידוע דהתורה והמצות הן בחי' דבור ומעשה התורה בדבור והמצות במעשה לגבי התורה כגוף לגבי נשמה וכמ"ש כי נר מצוה ותורה אור כו' ומאחר שמבואר למעלה דהתורה נק' שמים אש ומים כו' המצוה נק' ארץ להיותה בבחי' המעשה ואעפ"י שהיא מדרגה התחתונה, אבל מפני שנעוץ סופן בתחלתו כנ"ל עיי סוף מעשה עלה במחשבה תחלה ועיי ביכולתה להגביה בחי' הרגלים ועיי הגבהת הרגל ממילא יוגבה הראש כנ"ל ובדרך פרט בכל נפש ישראל מצות מעשיות שהוא עושה תרומם ותגביה גם בחי' המוחין והראש שבנפשו כי עיי מתחזק בחי' הרגל שבנפשו (וכמ"ש התהלך לפני התהלך דוקא) וזהו עיי עשי' גשמי' דוקא מפני שסוף מעשה דוקא נעוץ בתחלה כנ"ל והן כל מצות מעשיות שנתלבשו בעיניי גשמיים כמו הצדקה בדומם הכסף והתפילין בקלף ודיו וכיוצא וכידוע וד"ל ומה שצריך להיות בחי' הגבה' לרגל הוא לפי שבחי' הרגלים יורדים הן מאד בירידות המדרגות עד ע' שרים דעשי' כמשל היושב על הכסא כנ"ל שרגליו תלויים למטה מאד או שעומדים בארץ כו' ועיי השרפרף נגבהין כו' וכמו"כ למעלה הרי נאמר ומלכותו בכל משלה כי גם את זלעזו הכל עשה האלקי' ובענין ויאמר ה' אל בלעם כו' ואמר בלעם לא אוכל לעבור פי ה' לעשות קטנה כו'. ונמצא יוכל להיות גילוי אלקות גם למטה מטה בהיכלות החיצוניים וכדי שלא יומשך להם הגילוי הוא עיי בחי' הגבהת הרגל כנ"ל או ממילא לא יושפל האור כ"כ למטה וד"ל (וזהו שבשבת נאסרה ההליכה חוץ לתחום כמ"ש אל יצא איש

ממקומו כדוגמא עליונה באיש העליון שאינו יוצא ממקומו כו' וכמ"ש במ"א).
 ובכל זה יובן פ"י הפסוק וצדקה תרומם גוי, דלכאורה אינו מובן למה צדקה
 דוקא ומהו שאמר תרומם גוי דוקא. אך הענין הוא לפי שכללות המצות
 מעשיות נק' בשם צדקה וכמ"ש ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט וכמ"ש
 במ"א. ולכך הצדקה דוקא תרומם גוי, ופ"י גוי להיות כי צירוף אותיות גוי
 הוא אות הגימל בתחלה ואח"כ הוי"ו ואח"כ הוי"ד והוא הוראת ענין
 ההלבשה וההעלם מיו"ד לוי"ו ומוי"ו לגימל כו', אבל בהיפוך אתוון יהי' אות
 הוי"ד תחלה ואח"כ הוי"ו ואח"כ הגימל כו' וכאשר תרומם הצדקה בחי' הרגל
 אז ממילא מוגבה בחי' הראש כנ"ל והיינו את הוי"ד שמורה על החכמה
 שבראש כידוע והוי"ו הממוצע כו'. וזהו וצדקה תרומם גוי מפני שנעוץ סופן
 בתחלתן וע"כ תרומם בחי' הוי"ד שהי' בהעלם בתיבת גוי וממילא נתרומם
 הגוי למעלה כו' וד"ל.

והנה כתיב ארץ ארץ ארץ שמעי דבר ה' וכו' הזכיר ג"פ ארץ לפי שיש ג'
 מדרגות ארץ הא' בחי' מעשה המצות כנ"ל שנק' ארץ על היותם
 בבחי' העשי' ובדרך כלל הוא שהתורה נק' שמים והמצות נק' ארץ כנ"ל.
 והבי' ארץ לשון רצון כמו שאמרו למה נק' שמה ארץ שרצתה לעשות רצון
 קונה כו' והיינו שבהיות בדרך פרט יותר הנה בתורה עצמה יש ב' מדרגות
 תושבי"כ נק' שמים אש ומים כנ"ל ותושבע"פ נק' ארץ א' רץ כלומר האלף
 הוא אלופו ש"ע רצה כך והוא להיות כי עיקר התגלות בחי' רצה"ע הוא
 במשנה ובגמרא דוקא שמפרשים היטב איך ומה לעשות המצוה כי הלא מ"ש
 בתורה וקשרתם לאות על ידיך כו' אין אנו יודעים איך לעשות התפילין וכן
 בסוכות תשכו כו' אין אנו יודעים איך לעשות סוכה ובתושבע"פ הוא שנגלה
 לנו איך ומה לעשות בפרט אי"כ זהו עיקר התגלות רצונו ית' וידוע שהרצון
 הוא בחי' התחלה הוא בחי' כתר עליון וגם החכמה אינה אלא הארה בעלמא
 ממנו וכמ"ש והחכמה מאין תמצא כו' כידוע ומאחר שעיקר התגלות רצון
 העליון הוא בתושבע"פ דוקא הרי בחי' התחלה בתושבע"פ דוקא והיינו לפי
 שנעוץ תחלתו בסופן כנ"ל וד"ל. וזהו מטעם שבחי' תושבע"פ הוא בבחי' אור
 חוזר מלמטה למעלה בהיות שעיקרה הוא ההשגה בשכל את הרצון איך יהי'
 ההשכלה היטב ברצון הוא בבחי' אי"ח כידוע, אבל בחי' תושבי"כ הוא בחי'
 אור ישר מלמעלה למטה שהרי עיקרה הוא בחי' הקריאה כמו מקרא שהטעם
 שנק' מקרא הוא ע"ש בחי' הקריאה מלשון למקרא העדה כו' וכמ"כ ע"י
 הקריאה בתורה נאספים ונמשכים כל האורות עליונים מלמעלה למטה כי כל
 הקורא בתורה כאלו קורא בשמותיו של הקב"ה וכמשל מי שקורא לחבירו
 בשמו כו' ומבואר למעלה שבבחי' א"ח מלמטה למעלה למטה הוא הראש
 והתחלה כו' וד"ל. וזהו ג"כ פ"י והארץ הדום רגלי דהיינו תושבע"פ שתרומם
 בחי' הרגל ומטעם הנ"ל ועוד מדרגה שלישי בארץ והוא בחי' רצוא כמו ענין
 מאמר הסיי אם רץ לכך כו'. וזהו פ"י ארץ שרצתה מלשון מרוצה כו' וגם זה
 בכלל בחי' אי"ח שמחמתו יהי' למטה דוקא הראש כנ"ל. וע"כ נאמר ג"פ ארץ

ע"ש ג' מדרגות הללו שבארץ ועל כולן אומר שמעי דבר ה' שהוא בחי' התיקון. ע"י ענין הדום רגליו הנ"ל והוא כמו שהי' לע"ל דכתיב ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזתים כו' וכמ"ש במ"א וד"ל.

איזה בית אשר תבנו לי ואיזה מקום מנוחתי ואל זה אביט אל עני ונכה רוח וחרד על דברי. הנה זה שאמר איזה בית כו' קאי לדסמ"ך ליה והארץ הדום רגלי כו' והוא בחי' השרפרף הנ"ל וידוע שאין דרך להעמיד כסא ושרפרף בחוץ רק בבית כי כבוד המלך בהיכלו וביתו דוקא הוא כידוע וע"כ אמר כאן איזה בית אשר תבנו בשביל ישיבת כסא ושרפרף כו'. והענין הוא לפי שבחי' בית הוא אשר יהי' משכן האדם בו בפנימיותו והבית עצמו יקיפנו מכל צד מגגו וקירותיו כידוע וענינו מובן למעלה שהוא בחי' התלבשות אורות המקיפים למטה בבחי' גג וכתלים להקיף הא"פ מכל צד כו'. וביאור הדברים להיות דעצמות אור א"ס ב"ה נק' סדכ"ס דלית מח' תב"כ כו' שהרי עליו הוא אומר אנת חכים ולא בחכמה ידיעא כו' עד ולאו מכא"מ כלל א"כ א"א שיבא ממנו ההארה בבחי' גילוי א"פ בכל ההשתלשלות דאבי"ע ולכך גם בנפש א"א שיתגלה ויתיישב בבחי' א"פ בלב כ"א רק בבחי' אור מקיף על הלב ומעט מזעיר ממנו מאד תכנס בלב וגם במוח באה ההארה ממנו בבחי' מקיף כי גם השכל לא יכילנו עד שיתבטלו במציאות כענין מה פשפשת כו' והוא בחי' ביטול למעלה מבחי' התפעלות הלב והשכל מפני שכלי הלב וכלי השכל לא יכילנו ולא יתיישב בהן כלל כו' וכמ"ש במ"א. וזהו בחי' בית והוא עיקר התפלה שנק' בית כמ"ש כי ביתי בית תפלה כו' וע"ז אמר איזה בית אשר תבנו לי כי הלא גם השמים ושמי השמים לא יכלכלוהו להיות שוכן בהם בחי' המקיפים כו' מאחר דלית מחתב"כ כנ"ל אך אל זה אביט אל עני ונכה רוח כו'. פי' אביט הוא בחי' המקיף להיות כי עד"מ בבחי' ההסתכלות וההבטה כשהאדם מביט על איזה דבר הנה בהסתכלות הזאת הוא מקיף אותו הדבר מכל צד כי כמו שהמחשבה טבעה להקיף אותו הדבר שהוא חושב במחשבתו כידוע שהמחשבה תופסת וקולטת דבר המושג בדמיון מחשבתו עד שכאלו אותו דבר הנתפס במחשבתו הוא באמצעות והמחשבה מקפת אותו מכל צדדיו כו' וכמ"ש במ"א. כמ"כ בחי' ההבטה וההסתכלות הנה היא באה בבחי' אור מקיף להקיף אותו הדבר שמביט עליו ומסתכל בו לפי ששרש ההסתכלות עינים נמשכת מן המוח כידוע וד"ל. משא"כ בחי' הדבור באותיות הנה בא האור מעט מעט בהתלבשות ככל צירוף אות מיוחד האור בצמצום בפ"ע ונק' בחי' א"פ כו' וכן בחי' המעשה הנה יעשה מעט מעט ונמצא בחי' הדבור והמעשה באים בבחי' התלבשות בא"פ ובחי' מחשבה והבטה בא בבחי' אור מקיף וזהו שאמר ואת כל אלה ידי עשתה שהוא בחי' המעשה שלו המצות שהאור אלקי מתלבש בבחי' א"פ וכנ"ל וכן ע"י הדבור בתורה וזהו ויהיו כל אלה נאום ה'

ולשון נאום הוא בחי' הדבור כידוע אבל אל זה אביט פי' אל זה הוא בחי' התפלה לפי שבה יומשך בחי' אור מקיף שהרי נק' התפלה בית כנ"ל לפי שאין אור אלקי מתיישב בלב ושכל בבחי' א"פ כנ"ל אלא ע"י בחי' מקיף יבא ויומשך למטה והוא כמו בחי' ההבטה וההסתכלות שמקפת מכל צד כנ"ל. וזהו אל זה אביט דוקא וכמ"ש עיניו כיונים כו' וכן כתיב עיניך יונים כמשל היונה הזכר עם הנקבה שמבטת כו' וכמ"ש במ"א ע"פ יונתי תמתי וד"ל ודוקא אל עני ונכה רוח אביט בבחי' אור מקיף לפי שהעני הוא אשר אין לו בחי' כלי כלל דהיינו שאינו נרגש בעצמו לשום דבר מה כו' משום דלית לי' מגרמי' כלום כו'. וכמו"כ בעבודת ה' מי שאין בידו כלום להתפס בעצמו בבחי' יש ודבר מה משום דלית לי' מג"כ וגם בהתפעלות אוי"ר לא יוכל להתיישב בו כנ"ל אזי רק בבחי' הביטול זה שהוא בתכלית הביטול מעצמותו מכל וכל בזאת ישכון בו אור האלקי בבחי' מקיף עליו. וזהו אל זה אביט אל עני ונכה רוח דוקא משום דלית לי' מגרמי' כלום והוא מטעם דדוקא בבילתי כלי יוכל הא"מ לשכון מפני שלא יוכלו להשיג את האו"מ ע"י כלי כלל מאחר שהוא למעלה מהגבלת כלי אלא רק בבחי' הביטול וההכנעה כעני ונכה רוח בו ישכון דוקא. וזהו כי רם ה' ושפל יראה כי מפני שרם ה' בבחי' מקיף לכך דוקא שפל יראה מטעם זה וכן את מי אשכון את דכא כו'. ונמצא מובן לפי הטעם שמה שלא יוכלו להשיג ע"י המעשה והדבור דתומ"צ יוכלו להשיג ע"י התפלה והוא בחי' ההבטה והוא לפי שאין אתעדלית שע"י מעשה ודבור יכולים להגיע לבחי' א"מ כלל והוא מטעם שהמעשה והדבור הן בחי' א"פ כנ"ל. אבל בבחי' הביטול וההכנעה דע"י התפלה יכול להגיע וד"ל. וזהו ענין הכריעות וההשתחוואי' שבש"ע ובפרט באבות כורעים תחלה וסוף וכן בהודאה בסוף ש"ע כי עד"מ הרוצה לבא לפני המלך לא יוכל להשיגו בשום דבר שיש בו קצת ערך והשתוות אליו אלא רק בבחי' הביטול במציאות מכל וכל מפני שמעלת המלך גבוה מאד עד שאין לו ערוך עמו כלל וכלל א"א לו להתקרב אליו רק בבחי' הביטול והוא הכריעה וההשתחוואי' בפשוט ידים לארץ כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. ובזה יובן מה שאומרים בש"ע בכל ברכה ברוך אתה ה', פי' ברוך אין הכוונה שימשיכו הברכה דבחי' א"מ מצד בחי' העלאת מ"ן וסיבת אתעדלית כי אין אתעדלית מגיע לבחי' א"מ כלל כנ"ל, אך הכוונה שיברך א"ע דהיינו שיהי' ברוך ממילא ומאליו מצד עצמו מבילתי התעוררות מלמטה כלל והוא ע"י שהי' הכריעה בברוך וכמ"ש אל זה אביט אל עני כו' וד"ל. וזהו ג"כ ענין הפרש בין ב' אהבות דבכל לבבך ובכל נפשך לאהבת בכל מאדך דפי' מאד הוא בלי גבול כידוע ואהבת בכל לבבך ובכל נפשך הוא בבחי' גבול אשר מתיישב בלב ושכל כו' וע"י בחי' מאדך נמשך בחי' מאד העליון שהוא בחי' ההבטה שבבחי' א"מ כנ"ל והוא ענין הברכה שבתוכה ברוך שנמשך לאתה מן העולם לגילוי כידוע וד"ל. ועם כל הנ"ל יובן מ"ש לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל כו' ה' אלקיו עמו כו' כי הנה בחי' א"פ דהיינו כמו אהבת בכל לבבך שמתיישב במוח ולב בזה כתיב בוחן לבבות ה' שיש בזה מה להבחין אם התשוקה והאהבה

אמיתית בתכלית אם לא כו'. אבל על בחי' מאדך והוא כשאין מתיישב במוח ולב כנ"ל אז לא שייך בזה ענין ההבחנה מאחר שלמעלה מן הכלי הוא כו' וע"כ נאמר אז לא הביט און ביעקב והוא מפני שאז נאמר אל זה אביט בבחי' מקיף דשם לא הביט און ביעקב כו' וד"ל אלא ה' אלקיו עמו פי' עמו ממילא ומאליו כענין פי' ברוך הנ"ל וזהו ותרועת מלך בו בו ממש מבלתי התלבשות וצמצום כלל כו' וד"ל.

בעז"ה

להבין שרשי הדברים הנ"ל ע"פ השמים כסאי, הנה תחלה יש להבין סדר דברי הפסוק במה שאומר ואת כל אלה ידי עשתה כו' ויהיו כל אלה נאום ה' כו' דזכר כאן ב' מדרגות עשי' ודבור שהוא ענין תושב"כ ותושבע"פ דהנה ידוע דשרש תושב"כ הוא בחכמה וכת' בחכ' עשי' כמ"ש כולם בחכמה עשית כו' והוא לפי שהחכמה נתלבשה באותיות דוקא בכתבי ודיו שהוא רק בחי' עשי' גשמי' וגם שיהי' הקלף מעובד כו'. וזהו מפני מעלת ומדרגת תושב"כ שא"א לה לירד מן החכמה העליונה כי"א ע"י ההלבשה בבחי' העשי' דוקא והוא ציור אותיות בכתב כו' משא"כ תושבע"פ אינה צריכה להתלבשות כ"כ בבחי' העשי' באותיות הכתב אלא שגם הלבוש יותר פנימי דילה והוא לבוש הדבור כי הרי ידוע דעיקרה הוא הדבור ולכך נק' תושבע"פ כו'. והטעם הוא לפי שכל אור יותר עליון צריך הוא לבא בהתלבשות ביותר לבוש גשמי וכל שאינו אור עליון כ"כ א"צ לבא ללבושים חיצונים כ"כ כו', וכמ"ש במ"א וזהו שנאמר בתושב"כ ואת כל אלה ידי עשתה בבחי' לבוש העשי' דוקא ובתושבע"פ נאמר ויהיו כל אלה נאום ה' פי' נאום הוא בחי' הדבור כידוע דבלשון תרגום נאום הוא הדבור כמו נומית לבן עזאי כו"י והיינו דבר ה' זו הלכה דתורה שבע"פ דוקא וזהו בחי' התהוות נאום דהוי' כו' וד"ל. והנה ידוע דשרש תורה שבכתב ושבע"פ הוא בחי' ז"א ונוק' דז"א כי תושבע"פ מל' קרינן לה ואורייתא מחכמה נפקת היינו בחי' ז"א שהוא תושב"כ כו' וא"כ הרי על בנין דזו"ג דאצי' הוא שאומר כאן ואת כל אלה ידי עשתה ויהיו כל אלה נאם ה' כו'. וביאור הדברים להיות ידוע בדרך כלל בכל ההשתלשלות הנה הוא בחי' נרנח"י ולנר"ן יש

עשי': בכרך 947 בחי' עשי'.

באוחיות . . . בכחב: באוהית כראשית תתלב, דוקא באותיות שנכתב.

נומית . . . כו': באוהית נומינו לשליח במשנה ספ"ו דגיטין.

דז"א: באוהית ליתא.

כלים ולח"י אין להם כלים כלל דהיינו דנר"ן הן אורות פנימי' בכלים ונק' מוחא ולבא וכבדא כידוע וגם יש להן אורות מקיפים אבל ח"י יחידה הן רק בח"י אורות מקיפים עליונים שאין להם בח"י כלים כלל לפי שלא יצאו להיות בבחי' צמצום דאור פנימי כו'. והענין הוא בכלל דבחי' הכתר הוא הכולל אורות המקיפים הללו דבחי' יחידה לפי שהוא ממוצא בין המאציל לנאצלים ומחמת בח"י יחידה שבו הוא מבחי' התחתונה שבמאציל כו'. והנה מבואר זה במ"א עד"מ שהשכל במוח הוא בבחי' א"פ וכלי שהרי קלקול המוח גורם קלקול השכל כמבואר בספרי הרפואה מזה מוכרח שהמוח כמוי בח"י הכלי לאור פנימי המצומצם בו שהוא השכל כו'. ועד"ז מדות כלב ונפש ככבד כו' משא"כ בח"י הכתר שהוא הרצון אין לו כלי שיגבילנו והוא אינו נתפס בכל חלקי אברי הגוף וגם הנה הוא מושל ושליט בכל חלקי הקטני' שבאברים הגוף כו' וז"ש בכתר עליון דאיהו תפיס בכולהו עלמין ולית מאן דתפיס ביה כו'. ואמנם הנה מזה הטעם שאין בח"י כלי הגבלה כלל לחי"י יחידה אלא הן אורות מקיפים בלבד מבילתי הגבלה כלל לכך אין מן ההכרח שיתגלו ויתפשטו למטה ע"י התעוררות מלמטה אלא הן באים ונמשכים להתגלות למטה מאליהם כי היא הנותנת דלפי שאין להם אחיזה ושייכות למטה בכלים ואורות אין להם ערך עמהם עד שיהיו הן מעוררי' אותם אלא לאחר שנשלם תיקון כלי באים ממילא ושוורים עלי' כו' משא"כ בחי' או"פ דלפי שהוא יש לו שייכות וקשר וחיבור עם הכלי שהרי הוא מוגבל בכלי לכך יש לו ערך ג"כ עמו עד שלא ישרה בו רק לפי ערך ההכנה והוא לפי"ע ההעלאת מ"ן כידוע והיינו הטעם שאנו אומרים ברוך אתה כו' ממילא יתברך כי מעצמו יבא אור המקיפי' מטעם זה אך הנה לא יבא ממילא רק אחר שיש בחי' שלימות בתיקון הכלי דוקא (וכענין יריעות המשכן וכל כליו לאחר שהוכנו בשלימות אז ירד כבוד ה' בעניני' המקיף ממילא כו' וכמ"ש במ"א באריכות) וזהו שאומר גם כאן לאחר שנעשה שרש תיקון הפרצופי' דזו"ג דאצי' ע"י תורה שבכתב ושבע"פ כנ"ל דהיינו ואת כל אלה ידי עשתה ויהיו כל אלה נאום ה' ואל זה אביט כו'. פי' אביט הוא בחי' הארת אור המקיפי' דחי"י יחידה שבא ומאיר ממילא אחר שיש תיקון שלם באורות וכלים דנר"ן ע"י העשי' ובפרט ע"י הדבור דהוא עיקר תיקון הגוף, וזהו פי' נאום ה' שהוא בחי' תיקון הגוף כו' (לפי שכל המקיפים נמשכו לנוקי' יותר מטעם שהיא סודכד"ר צריכים שמירה ביותר וכמ"ש על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים כו' וכמ"ש במ"א הטעם שהמל' יש לה ז' מקיפים) וזהו אל זה אביט

כמו: באוה"ת ליתא.

כלל לחי: באוה"ת לבחי'.

בענין: באוה"ת בענו.

ושבע"פ: באוה"ת ותורה שבעל פה.

דחי: באוה"ת דבחי'.

הגוף: באוה"ת הנוקי'.

לנוקי: באוה"ת למל'.

בבחי' ההסתכלות דראי' דוקא והוא עפ"י הידוע בכתבי האריז"ל בעליי' ז"א בא"א כשמסתכל ז"א בא"א במצחא דא"א מקבל שעה נהורין כו' וכשמסתכל בפנים דא"א מקבל ק"ג נהורין כו'. וביאור הדברים לפי שבחי' א"א הוא בחי' הכתר עליון והנה ידוע ע"פ והחכ' מאין תמצא שהכתר נק' בחי' אין להיותו ממוצע כנ"ל ולכך נחשב הוא עדיין מעולם הא"ס כי מבחי' מל' דא"ס נעשה בחי' הכתר לכל ההשתל' ע"ד כלל כידוע וע"כ כאשר המדות דאצי' הנק' ז"א עם הנוק'י' שעולה עמו ואינה יורדת כו' מסתכלים במצחא דא"א דהיינו לקבל מהארת המצח שבכתר ששם הוא בחי' אור הא"ס מתבטלים ז"נ דאצי' ממציאות הגבלתם באור וכלי כנ"ל ונעשים גם הם למעלה מגדר כלי כמו אור המקיפים דחי' יחידה מפני בחי' התכללות שלהם שמתכללים בבחי' הכתר בהתכללות הזאת וזהו כמ"ש עיניך יונים כו' עיני כיונים כו' כמשל היונה שהזכר מביט כו' וכמ"ש במ"א והוא לפי שא"א שיקבלו ז"נ ההארה בבחי' הכלי כמו שהן למטה לפי שבחי' יחידה אין שם בחי' הכלי כלל כנ"ל לכך אין היחוד אלא בבחי' הסתכלות בלבד וכמשל ההסתכלות שהמביט מקיף אותו הדבר שהוא מביט עליו מכל צדדיו כו' וכ"ז אינו אלא לאחר התיקון דנוק'י' באורות וכלים שאז ממילא באה בחי' ההבטה מא"א למטה בז"נ להעלותם בעילוי הכתר עי"ז כו' וזהו אלי' זה אביט אל עני ונכה רוח וחרד כו' פי' עני דלית לי' מגרמי' כלום הוא בחי' נוק' דז"א דסיהרא לית לה מגרמה כלום כידוע וכמ"ש תפלה לעני כו' כידוע בזהר ובע"ח ונכה רוח הוא בחי' ז"א שנק' רוח בכלל לגבי המל' שנק' נפש כידוע ולהיות שהן באי' לקבל ההארה מבחי' הכתר כנ"ל א"א כ"א שיתבטלו ויופשט מכל בחי' כלי והוא להיות בתכלית הביטול במציאות וזהו כמו ונכה רוח ועני דלית לי' מגרמי' כלום כו' אז אל זה אביט בבחי' ההסתכלות דאור המקיף להקיף מכל צד כו' (ומ"ש חרד על דברי הוא לאחר התיקון דנוק' ע"י הדבור ובבחי' הביטול דוקא וזהו וחרד כי חרדה מסלק הדמים כידוע) וד"ל. וזהו ג"כ ענין כריעות והשתחוואות שבכל ברכה. ולזקוף בשם ולכרוע בברוך דוקא כידוע לפי שפי' ה' אלקינו ידוע דהיינו בחי' ז"נ דאצי' ובתיבת ברוך שמורה המשכת אור המקיף שיבא ממילא ומעצמו דוקא כנ"ל הטעם צריך לכרוע בבחי' הביטול הגדול לפי שלא יוכלו לקבל האור המקיף כ"א ע"י בחי' הביטול בלבד ולא בשום דבר זולתו מפני טעם הנ"ל דבחי' המקיפים אין בחי' כלי תופס כלל וכלל כו' וד"ל. וזהו ג"כ שרש הדברים במה שמצד בחי' זו דאל זה אביט כנ"ל נאמר לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל כנ"ל, כי הנה ידוע בפ"י י"ג מדה"ר אל רחום וחנון כו' ששרשם הוא בבחי' אורות המקיפים דחי' יחידה הנ"ל שלפני כל האצי' אך שם הן בבחי' ההעלם הגדול

הנוק': באוה"ת המל'.

דנוק': באוה"ת דז"נ.

אז: באוה"ת ואל.

(ומ"ש . . . וד"ל: באוה"ת ליתא.

שבכל ברכה: באוה"ת דשמו"ע.

והיינו בבחי' האין דכתר דא"א כו' וצריך שיבאו לידי גילוי מן ההעלם דהיינו שיומשכו מאין ליש והוא ע"ד שיהיו נמצאים ממש בבחי' גילוי גם למטה בעולם האצ"י כו', וזהו ענין ב' שמות הוי' שלפני הזכרת י"ג מדה"ר באמרו ויעבור ה' על פניו ויקרא הוי' הוי' אל רחום כו' וידוע דפסיק טעמא בין הוי' להוי' כי הוי' הראשונה הוא הויות הי"ג מדה"ר כמו שהו לפני האצ"י בבחי' ההעלם והאין כנ"ל והוי' הב' הוא הויות הי"ג מדה"ר גם למטה באצ"י להיות נק' אל רחום ממש כי הנה ידוע דאית חסד ואית חסד כו' דחסד שבאצ"י הוא חסד סתם אבל חסד שבי"ג מדה"ר שנק' ורב חסד כשנמשך מאין ליש בבחי' האצ"י הנה אז הוא מוחל וסולח לעוונות כמ"ש נושא עון ועובר על פשע כו' מפני שמצד החסד הגדול שלפני ההשתלשלו אין כל השתל' דאביע תופס מקום כלל ואם צדקת מה תתן לו כו' ולכך נושא עון כו' וכמ"ש במ"א. ולכך כשמאיר הארה זו דרב חסד באצ"י ג"כ בבחי' גילוי גמורי. גם שנעשה פגם וחסרון ע"י העון שם נתמלא ואינו פגם כלל ולכך נאמר או דוקא לא הביט און ביעקב כו"י ג"כ שאינו רואה את העון להיות תופס מקום כלל מטעם הזה כו' כי ה' אלקיו עמו פי' עמו כי ממילא בא מלמעלה כנ"ל ולכך הוא עמו ממילא והוא ע"י בחי' הביטול דוקא והיינו דוקא ע"י בחי' ההסתכלות דז"א בא"א הנ"ל דע"ז נאמר אלי זה אביט אל עני וכי' לכך לא הביט און ביעקב להיות כי הבטה זו באה בבחי' מקיף מלמעלה להקיף מכל צד ופנה וכנ"ל ואז ממילא לא הביט האון כו' כי אינו תופס מקום כלל כנ"ל וד"ל.

והנה שרש ענין שמע שם ע' רבתי הנ"ל, יובן עפ"י הידוע בע"ח ששרש הו' מדות באימא עילאה הוא הנק' ע' רבתי והוא בחי' ז"ת דאימא והענין הוא כך להיות ידוע דהתפעלות המדות חג"ת וכו' כמו שהו בלב הרי הו באים ונמשכים מן השכל ומי הוא הממשיך אותן מן השכל וההתבוננות הוא הדעת כי הוא המתפשט במדות להחיותן כידוע (ולכך ימצא הרבה שינויי אופני ההתפעלות במדות מפעם לפעם והכל רק משכל והתבוננות א' לפי שתלוי בדעת המוליד הולדת ההתפעלות כו') והנה ההתפעלות של המדות כבר היו בשכל והתבוננות אך שירדו מן ההעלם לגילוי בלב כי אנו רואים שיש התפעלות אהבה גם בשכל עדיין אך ורק שאיננה בגשמיות רק בבחי' הרוחניות של השכל הרוחני אבל מ"מ מדה"י היא נקראת אלא שהיא נק' מדה שבשכל דהיינו התפעלות השכל בחסד או התפעלות השכל לדין זהו הנק' חו"ג שבכינה שבמוח כמו ב' תלמידים זה מטה כלפי חסד בשכלו וסברתו וזה נוטה כלפי גבורות כענין ב"ש ובי"ה הללו מטין כלפי חסד כו' וכמ"ש במ"א באריכות ונמצא מובן שהמדות שבהיותם עדיין בכח השכלי הן הנק' מדות שבשכל והוא בחי' ז"ת דאימא ומהם מסתעפים הולדת הו' מדות

גמור: באוה"ת אז.

כו': באוה"ת ולא ראה כו'.

אל: באוה"ת ואל.

מדה: באוה"ת בשם מדה.

בגילוי בלב הנק' גדולה וגבורה כו' ועל בחי' המדות שבשכל נאמר לך ה' הגדולה לך בבחי' הביטול וההתכללות לפי שהן כלולים בבחי' השכל וההתבוננות עדיין ואינם ניכרים ליש ודבר ממדותי התפעלות מדה עדיין כו' (והיינו לך לפי שהן הנק' חמשים שערי בינה כו' וד"ל) והנה בחי' ז"ת דאימא הנ"ל הוא הנק' ע' רבתי להיותם בבחי' גדלות והרחבה גדולה ברוחב ההתבוננות עצמה מפני שהבינה נקראת רחובות הנהר כידוע, (ועוד לפי שהשבירה ה' בשם ס"ג שבבינה דעקודים נקודים כו' ולפני השבירה ה' הו' מדות דבינה גדולים בהתפשטות ולכך נק' ע' רבתי והו"ע אומות. למטה וע' נפש דיעקב הוא התיקון שלהם כמ"ש יצב גבולות עמים למספר בני כו' וד"ל) וכאשר הו' מדות שבבינה מתפשטים למטה אין ההארה מהם רק בחי' שם והוא ההארה שבבחי' האותיות והכלים בלבד כו', ולהיות כי ידוע דרפ"ח ניצוצים הוא שנפלו בעולם הבריאה מבחי' ע' רבתי הנ"ל וידוע דבינה הוא שם ס"ג והמל' הוא שם ב"ן וע"כ מספר הכולל דרפ"ח ושם ב"ן בהגיעם למטה הוא מספר שם וזהו שם ע' רבתי כלומר כי זהו מספר הבוררים דרפ"ח עם שם ב"ן כשעולים למעלה מעלה בשרש מקור חוצבם והוא בע' רבתי והיינו עליית המל' בשרשה בו' מלכין קדמאין שנאמר בהם בחי' מל' דב"ן דכתיב וימלוך וימת כו' וד"ל.

ועתה יש להבין שרש ענין השמים כסאי והארץ הדום רגלי כו' הנה שרש ענין הדום רגלי הוא בחי' עליי' המל' שנק' רגלי כו"י כי הנה עיקרי ענין ההפרש בין עולם התהו לעולם התיקון ידוע להיות כי בעולם התהו עדיין אין שם בחי' פרצוף משא"כ בתיקון שהוא בבחי' פרצוף והיינו שבבחי' התהו כל האורות הם זמ"ז כו' ובבחי' התיקון האורות כלולים זה בזה כו' וביאור הדברים הוא עד"מ בפרצוף אדם הנה הכחות של הנפש מחולקים ומפורדים זמ"ז ה' קודם כניסה שלהם לאברי הגוף ואין לו שייכות והתחברות עם חבירי' משא"כ כשנכנסו ונתלבשו באברי הגוף אז מצד האברים שהן כלולים זמ"ז כמו שידוע שיש גידי הראש ברגל וגידי הרגל בראש כו' גם הכחות מתכללים זמ"ז בתכלית ההתכללות עד שנעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן ומבלי שימצא בהן ראש וסוף כלל שהרי אנו רואים ששפע חיות המוח השכלי מתחזק כאשר ירפאו אבר הרגל ויעשו להראש רפואות ע"י הרגל ולהרגל יעשה רפואו' ע"י הראשי כו' ולהיות כן ימצא ג"כ

ממדות: באוה"ת ממהות.

דעקודים נקודים: באוה"ת ליתא.

אומות: באוה"ת ע' אומות.

בחי' מל' . . . וד"ל: באוה"ת לפני מלך מלך כו'.

ועתה . . . כו': באוה"ת ליתא.

עיקר: באוה"ת ליתא.

מחולקים . . . חבירו: באוה"ת קודם התלבשותו באיברו הגוף הרי הראש עדימ' למעלה לגמרי מהרגל.

ולהרגל . . . הראש: באוה"ת ליתא.

שיהי' מעלה ומדרגה יתירה באבר התחתון מה שבעליון אינו במציאות והעליון יושלם בפעולה זו ע"י התחתון כמו פעולת ההליכה שלא יפעל הראש כלל גם כשירצה במוח שבראשו אך עלי הרגלים יפעול פעולת ההליכה ונמצא ע"י הרגל הולך גם הראש מה שאין ביכולתו להלך בעצמו והרי נק' הרגל ראש בבחי' זו והראש נק' סוף בבחי' זו ובפעולות ההשכלה שבמוח נק' הרגל סוף מה שיפעול סוף מעשה המכוון בהשכלתו כו' אמנם כלולים זמ"ז ומה שיש בראש יש בסוף כי נעוץ סופן כו' וגם נעוץ תחלתן כו' וא"כ אין כאן בירורי גמור לראש וסוף מאחר שיש לכאור"א בחי' ראש ובחי' סוף כו' וד"ל. והנמשל מכ"ז יובן למעלה שזהו עיקר ענין התיקון בבחי' פרצוף למעלה בעולם האצ"י דהיינו מה שיהי' האורות ע"י בחי' הכלים והאותיות הנק' אברים כלולים זמ"ז בתכלית עד שהמוחי' עליונים מקבלים מבחי' נה"י ומשום שנעוץ תחלתן בסופן ונעוץ סופן כו', משא"כ בחי' התהו שלפני התיקון היו האורות זה תחת זה פי' בכלתי ההתכללות כלל זמ"ז. אלא כאור"א ענין בפ"ע ומאחר שנשתלשל השפע בהם מאור לאור במדרגת עלה ועלול מעילה לעילה עד למטה מטה כו' כידוע הרי בהכרח הי' לפ"ז שיהי' מי שהוא במדרג' ובשפלות. בהשתלשלות היותר אחרון שישאר כך בשפלות ולא יעלה לעולם ובהיפוך שמי שהוא עליון במדרגה בהסדר של ההשתלשלות לא ירד לעולם כי הרי הן זמ"ז מכלתי התכללות זע"ז כו'. אבל ע"י בחי' התיקון שהוא בחי' ההתכללות של האורות ע"י הכלים נעשה העליון תחתון ותחתון עליון ויוכל הנמוך להתעלות והעליון ירד כי נעוץ כו' וד"ל. ולזאת הכונה היתה כל עיקר ענין בחי' התיקון וזהו בכל המעשה אשר נעשה כו' עד מבלי ימצא ראש וסוף שהוא בחי' התיקון דנוק' באורות וכלים רבים וזהו ענין והארץ הדום רגלי כי בחי' המל' נק' בחי' נה"י בכללות ההשתל' והדום רגלי הוא תיקון הנוק' ע"י המצות מעשיות כמשי"ת בסמוך שנק' ארץ כו' שהן כמשל השרפרף כו' ולהיות כי נעוץ סובת"ח ע"י בחי' התיקון ע"ז התיקון דנוק' נתעלה ונתקן גם בחי' הראש והמוחין כמשל גידי הראש שנמשכים ברגל וכנ"ל וד"ל. ויובן דבר זה בדוגמא ממש במשה ישמח משה במתנת חלקו כו' שהחזר לו א' מן האלף האורות כי היו לו אלף אורות ע"י זכותן של ישראל וע"י החטא נטלו ממנו ולא נשאר רק א' מאלף כו' כמ"ש בכתבי האר"ז. והנה טעם הדבר שהי' למשה אלף אורות ע"י זכות בני דוקא, יובן עפ"י משל אור נר קטן המונח בקרקע הבית ולמעלה בגג הבית

על: באוה"ת ע"י.

בבחי': באוה"ת בפעולה.

בירור: באוה"ת החלט.

לכאור"א . . . וד"ל: באוה"ת גם בהסוף בחי' שנחשב ע"ז ראש.

כלל זמ"ז: באוה"ת זמ"ז כלל.

מעילה לעילה: באוה"ת ליתא.

ובשפלות: באוה"ת נוסף היותר אחרון.

וד"ל . . . האר"ז: באוה"ת ליתא.

כנגדו ממש תלוי כלי מנורת זכוכיות בהירה מאד הנה האור והשלהבת העולה מהנר הקטן שמונח למטה. בוקע ועולה עד הכלי מנורה של זכוכית הבהירה שעומדת סמוך לגג וקורת הבית ומאירה אותה עד שהזכוכית להיותה מקבלת האור בכי טוב נתמלאה כולה אור מאותה האור שקיבלה מן הנרי שלמטה ואותה האור שהזכוכית מאירה מזה הוא בודאי אור בהיר מאד ומתפשט למרחק גדול וא"כ מאור קטן מאד יצא אור גדול ע"י סיבה זו שהונח האור הקטן למטה וטבע האור להתעלות למעלה מעלה ובאותו מקום יש כלי טוב שמקבל האור ושיתפשט במרחב גדול כו' וד"ל. והנמשל מובן למשכיל למעלה בהיות שאמר משה שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרב ווא"כ היו כנ"י כולם רק בחי' נה"י שבו שהרי קראם רגלי ואמר אשר אנכי בקרב ובחי' ראש ומוחין כו'. והנה הגם שהי' זכות בני' כולם קטן מאד. לגבי משה עצמו כדוגמתו הרגל לגבי הראש אבל מ"מ האיר נפשו ג"כ מחמת הארת כללות נש"י במעשיהם כי נעוץ סופן בתחלתן וכנ"ל שהראש ג"כ מתברר. ע"י הרגל כו' ולכך היו עי"ז אלף אורות במשה שהאיר בו מסיבת הארת כנ"י דוקא ומה שלא האירו אותן האלף אורות בכנ"י עצמן הוא לפי שלא הי' בחי' הכלי שלהם ראוי לאותה ההארה הגדולה וכלי נשמת משה הי' ראוי לכך ומפני שהי' להם לבחי' ראש ומוחי' ע"כ האיר בו דוקא ולא בישראל וה"ז ממש כמשל הנ"ל בכלי נר קטן שעומדת למטה שהאור ממנה מאיר למעלה בכלי הזכוכית שמקבלת בכי טוב האור ההוא ומאירה בשפע רב ובאור הבהיר מאד כו', כך ישראל נמשלו לבחי' הנר הקטן למטה ונשמת משה עומד עליהם למעלה הרבה בגובה ומ"מ מחמת כנ"י דוקא הוא שהאירו בו אלף האורות ולכך ע"י החטא שלהם נטלו ממנו כו' וכלי הדוגמא מכ"ז בכללות נש"י ששרשם למעלה בחי' מל' דאצי' שנק' רגלי כידוע שבבחי' תיקון שלה נתקן למעלה בבחי' ראש ביתר שאת הרבה וכפי משל הנ"ל שהראש מתחזק ע"י הרגל בתיקונו כו' וד"ל.

ובכל זה יובן מ"ש בע"ח שבהיות בחי' תיקון הנוק' קיפל א"א את רגליו כו', פי' כי הנה ידוע דבדרך כללות ההשתלשלות נק' בי"ע הדום רגליו דא"א לפי שבחי' נה"י דא"א ודע"י מתלבשים בני"ע (ובכל שבת שיש עליי' לכל ההשתל' נאמר אם תשיב משבת רגליך כו'). וכאשר נה"י מתעלים ונכללים בחג"ת וחג"ת מתעלים ונכללים בחב"ד כו' זהו שרש בחי' ענין

למטה: באוה"ת נוסף בקרקע.

הנר: באוה"ת נוסף קטן.

שהי' . . . מאד: באוה"ת שהיו.

עצמו כדוגמת: באוה"ת רק כמו ערך.

נש"י: באוה"ת כנס"י.

מתברר: באוה"ת יתעלה.

וכל: באוה"ת וכך.

בחי': באוה"ת ליחא.

(ובכל . . . כו'): באוה"ת ליחא.

התיקון כו' והיינו מ"ש דא"א קיפל את רגליו כו', וביאור הדברים הנה עד"מ כשהאדם אוכל מאכל גשמי יתחזק כח ההילוך ברגלים והחי נושא א"ע שיוכל לנשאות כל גופו ביתר שאת, משא"כ אם לא אכל ימים הרבה, וממילא יחזק גם כח שכלי שבמוח דהיינו שיוכל להתפלל בכוונה ולהגביה גם אתי חומריות מדות גופו הבהמית ע"י ההתבוננות בשכלו וזהו מחמת כח האכילה שאכל א"כ הרי זה מסיבת הביורורים שנתברר המאכל ונהפוך לחיות בלב ומוח כידוע, וכמ"כ למעלה מסיבת העלאת הברורי' דלבושים דנוגה שמתבררים מהו הרפ"ח ניצוצים כו' נתחזק ונתעלה הכח האלקי שהוא בבחי' אצ"י היותר אחרון והוא בחי' נה"י דא"א דאצ"י שמתלבש בכי"ע ע"ד החי שנושא א"ע כנ"ל מבלתי יפול גם החיצוני' ללבושים והיכולות דקליפה כמ"ש רגליה יורדות כו' מאחר שנתעלו בחי' נה"י דקדושה והיינו ע"י ענין הדום רגליו שהוא כמשל השרפרף שמגביה את הרגלים כו' וזהו ע"י הביורורים דרפ"ח כו' שע"י המצות מעשיות כמשי"ת בסמוך והיינו והארץ הדום רגלי וד"ל. וענין עלי' הרגלים באמרו קיפל את רגליו (וכענין הכתוב וישא יעקב רגליו ארצה בני קדם כו' כידוע) היינו שמתעלים בחג"ת וחג"ת בחב"ד כו' והענין יובן עפ"י משל בהיות שאנו רואים שע"י המאכל או בעסקו במו"מ כל היום מפני שמתגשמים הרבה עי"ז העסק או ע"י האכילה הגסה הנה יוכל להיות שאע"פ שבשעת התפלה ה"י מתפלל בכוונה שלימה בנקודת הלב באוי"ר מן רוחב ההתבוננות כו' עכ"ז בעת העסק במו"מ נעשה נפרד לגמרי מיחודו ודביקותו ונשאר בהבלי עוה"ז כשאר אנשי העולם ממש ואין זה רק מפני שבשעת התפלה ה"י גילוי השכל וההתבוננות מאיר בתכלית והמדות אוי"ר היו כלולים בהתכללות בתכלית בהתבוננות והיו לאחדים ואחר התפלה הוא שנפרדו המדות מן השכל מפני שנסתלק מהם השכל ונשאר המדות בבחי' הפירוד למטה ואז ממילא מתלבשים בענינים גשמיים ונעשה כשאר אנשי העולם משא"כ בשעת התפלה שה"י עליות המדות בשכל כו' וא"כ עיקר הסיבה בנפילה וירידה למטה הוא רק מפני בחי' הפירוד. אבל בבחי' העלי' והוא ההתכללות לא ה"י ירד לעולם למטה כו', ועד"מ זה יובן ג"כ למעלה דהלא ידוע דו' ימי המעשה בבחי' האצ"י הוא רק בחי' נה"י בעיקרון ושרשן בלבד והוא בחי' שפע האלקי שתרד להתלבש למטה בי' מאמרות להבראות יש מאין שהוא כמשל העשייה מיד האדם וכדומה כו' ובחי' חג"ת דאצ"י מתלבשים ומתעלמים תוך נה"י הללו ובחי' חב"ד מתעלמים בחג"ת כו' ולכך נק' בזהר תלת גו תלת כו' והוא עפ"י סדר הידוע דהנצח ענף החסד והחסד ענף החכמה בקו הימין ועד"ז בקו השמאל, אבל עיקר הגילוי למטה אינו אלא בחי' נצח והוד כו' ולהיות כן גם את זלעז"ז

את: באוה"ת ליתא.

דא"א: באוה"ת ליתא.

כמי"ש: באוה"ת ולא יהי'.

(וכענין . . . כידוע): באוה"ת ליתא.

הפירוד: באוה"ת נוסף המדות מהשכל.

עשה האלקי' כו' והן היכלות נוגה דבי"ע כו' אבלי כשבחי' נהי הללו שנק' ו' ימי המעשה עולין ונכללי' בבחי' חגית דאי' דאצי' (כי בדרך כללות ההשתלשלות הוא מא"א שרש כל הנאצלים כו' עד רגלי העשי' כו') הריי' אז לא ימצאו במדות חגית גיכ בחי' פירוד כלל שמסיבתו ירד השפע למטה מטה כיכ שהרי גם חגית מתעלים ונכללים עדי' בבחי' חביד כו', וא"כ הרי זה כמשל המדות אוייר בעת התפלה שמפני שנכללים ועולים בחביד לא ירדו ויפלו למטה בענין עשיי' גשמיות כו' וכניל במשל וד"ל.

וזהו גיכ שרש ענין וצדקה תרומם גוי, פי' תיבת גוי הן אותיות גימל וי"ו יו"ד מלמטה למעלה ואותיות יו"ד וי"ו גימל מלמעלה למטה כו'. וביאור הדברים הנהי הגימל הוא בחי' נהי ולא שהמדות חגית הן בעצמן אלא כמו שהן מתעלמים בבחי' תלת גו תלת כנילי' והוי"ו הוא בחי' המדות עצמן כמו שהן (וכידוע בצורת הגימל) שיהא וי"ו ויו"ד הפוך מלמטה נדבק בו וכו') והיו"ד הוא בחי' החכמה והמוחיני' כו'. והנה כאשר בחי' נהי מתעלים בבחי' חגית אז נעשה מגימל וי"ו וכשהמדות מתעלים בחביד נעשה מהוי"ו יו"ד (ובצורת הוי"ו שראשו יו"ד בלבד ונמשך למטה ממנו קו א' כו') וזהו סדר העלי' מלמטה למעלה כסדר האותיות תיבת גוי גימל וי"ו יו"ד ובבחי' הירידה מלמעלה למטה הוא בהיפך כסדר יו"ד וי"ו גימל כי מן היו"ד נעשה וי"ו ומן הוי"ו נעשה גימל מטעם שצריך להתעלם השכל במדות והמדות מתעלים בנהי שהוא הגימל כו' וכנ"ל. אך הנה עיי' הצדקה תרומם גוי פי' שנתרומם בחי' גוי להיות מגימל וי"ו ומוי"ו יו"ד והוא כסדר העליה מלמטה למעלה. וזהו פי' תרומם לפי שמתרומם ומתעלה נהי בחגית וחגית בחביד ועיד' הנ"ל ואין זה אלא עיי' הבירורים דרפי"ח ניצוצין שירדו בבי"ע כו' ועיי' המצות מעשיות שנקראו בשם צדקה בכלל כמ"ש לעשות צדקה ומשפט (וכמ"ש במ"א באריכות הטעם שכל המצות נק' צדקה דוקא) תרומם למעלה את בחי' גוי שלא יהי' היו"ד מתעלם כוי"ו והוי"ו בגימל שלכך נק' גוי מסיבת ההעלמה וישראל במצות מעשיות שעושין לא נק' גוי בבחי' ההלכשה וההעלם כשאר הגוים אלא תרומם אותם להיות כי המדות עולים ביו"ד דחכמה כנ"ל שמחמת זה לא יהי' עוד שום פירוד וממילא לא יהי' שום ירידה ומטעם הנ"ל (והיינו והיית אך למעלה ולא למטה) (וגם בזה מובן מ"ש לקחת לו גוי מקרב גוי לפי שהגלות הוא בחי' ההעלם הגדול כידוע והיו

אבל: באוהית נוסף לא כו.

(כי . . . הרי: באוהית כי גם.

מלמעלה . . . הנה: באוהית ליתא.

וקא . . . כניל: באוהית ליתא.

הגימל: בכרך 947 הגימל.

כמו . . . וכו': באוהית ליתא.

והמוחיני': מכאן עד סוף הקטע ליתא באוהית ובמקומו: וא"כ פי' תרומם גוי שיהי' הגימל בחי' נהי מקושר בהיו"ד חכמה עילאה ששם מקום הביטול עיי' הואיו המחברם ואין שום יניקה מבחי' נהי.

ישראל בבחי' העלם בשר של מצרים וזהו גוי מקרב גוי העלם אחר העלם שאין כמוהו ומשם יאיר אור גדול כיכ א"כ הניסה אלקים כו' וד"ל) ומ"ש באברהם כי אב המון גוים זה ה' לפני המילה כו') וכמ"ש במ"א) ואמנם עילוי המדות בשכל הוא ע"י הוי"ו שהוא המחבר וע"כ בהיות שצריך כאן להיות עילוי המדות מגימל דקטנות לבחי' מוחי' דגדלות במוחי' דחכמה לכך יש כאן וי"ו בין יו"ד לגימל וד"ל).

וזהו והארץ הדום רגלי, פי' הארץ הנהי' דכתיב ג"פ ארץ ארץ ארץ שמעי דבר ה' כו' כנ"ל, קאי על ג' שרשים של בחי' הנוקי' הנק' ארץ כי שרש הנוקי' בג' מקומות הוא נגד חביד ונגד חג"ת ונגד נהי' כי גסי בכל בחי' ובחי' מג' הללו חביד חג"ת כו"י יש בחי' המל' שהוא בחי' אותיות וגילוי אותו הבחי' כמו גילוי אותיות השכל וגילוי אותיות הבינה כו'. וכן עדין בחי' גילוי אותיות המדות חג"ת וגילוי אותיות נהי' כו' ודרך כלל הוא בחי' חביד חג"ת נהי' בלבד שבכל פרצוף לפי ערכו וככל א' מאלה נמצא בחי' המל' שבו והוא ענין ג' שרשי הנוק' שהיא המל' בדרך כללות ההשתלשלות ובדרך פרט הנה מאצי' לבי"ע מהתלבשות בחי' נהי' דוא ובחי' הגילוי שלו הוא בחי' מל' שמחי' יש מאין כידוע והב' בבחי' האצי' עצמו לנגד חג"ת דאצי' שם היא ג"כ בחי' הגילוי ואמנם שם הוא בבחי' האצי' ממש, משא"כ בחי' המל' שמסתרת ומתעלמת בבי"ע שאינה שם כבחי' האצי' ממש רק בבחי' העלם גדול כידוע והג' כמו שהמל' היא בשרשה עדיין ולא ירדה למטה באבי"ע כו' והוא כמו שהיא בשרשה באבא יסד ברתא וכמ"ש במ"א ע"פ המלאך הגואל כו' וע"פ ארוממך ה' כי דיליתני כנ"ל וד"ל. והנה כמו שהיא בשרשה עדיין באבא' בהיותה שם בתכלית הביטול וההתכללות כמבואר שם לא נק' עדיין בשם ומלכות במהות דבר בפ"ע אלא נק' בחי' פסיעה לבר כמו צורת הרגל הקצר שבהי"א שיש בסופו המשכה קטנה כמו פסיעה קטנה לבר כו' ואח"כ כשיורדת באצי' למטה אזי מתפשטת יותר ונעשית בצורת וי"ו קטנה ואח"כ מאצי' לבי"ע נעשית בצורת דליית (והוא הוי"ד הקטן שבראש האלף שנעשה בצורת דליית קטן למטה והקו האמצעי שבאליף כו' וד"ל). וזהו שרש ענין ג"פ ארץ שאמר שמעי דבר ה' היינו שיהי' בחי' תיקון הנוק' ולפי שצריך להיות ע"י בחי' הדיבור כמ"ש למעלה ויהיו כל אלה נאום ה' לכך אמר שמעי דבר ה' כו' וד"ל.

הנה: בכוך 947 נוסף מה.

הנוק': באוה"ת המל'.

הוא . . . גס: באוה"ת בנהי' ובחג"ת ובחביד כי.

כו': באוה"ת נהי'.

באבא: באוה"ת באוי"א.

שבהי"א: באוה"ת שבתוך היא דהיינו כרעי' דהיא.

באצי' . . . קטנה: באוה"ת ונמשכת מאוי"א באצי' למטה מתפשטת ביותר וכו'.

(והוא . . . וד"ל): באוה"ת ליתא.

והנה לנגד ג' מדרגות הללו דבחי' ארץ אמר כאן והארץ הדום רגלי היינו לנגד ג' מקומות שרשי הנוק' הנ"ל ולהיות כי נעוץ תחלתו בסופן כנ"ל ע"כ בבחי' תיקון הנוק' בג' שרשים שלה הנ"ל יהי' עילוי לבחי' הראש והמוחין כו' כמבואר למעלה וד"ל ובדרך פרט הנה מבואר למעלה שבתורה עצמו יש ב' מדרגות תושבי"כ ותושבע"פ. והנה תורה שבכתב נק' בחי' ראש במה שהיא בבחי' הקריאה וההמשכה מלמעלה למטה כנ"ל כי ענין קורא הוא מלמעלה למטה כמ"ש קורא הדורות מראש כו' וכמ"ש במ"א ולפי שהיא שמותיו של הקב"ה על ידם יהי' אור א"ס נמשך מלמעלה למטה וא"כ הרי היא בחי' ראש לגבי תושבע"פ, אמנם באמת תושבע"פ היא בבחי' הראש כי בדרך העלי' מלמטה למעלה למטה הראש כנ"ל וגם תורה שבע"פ הרי היא בבחי' א"ח כנ"ל ועוד והוא עיקר הטעם שהרי אמיתי' רצון העליון מתגלה בה והרי גילוי הרצון ותכלית האמיתי בתורה שבע"פ הוא א"כ הרי זה ממש כמשל מי שעלה ברצונו איזה ענין כמו לילך למקום פלוני שההילוך הוא ברגל ומה שעלה ברצונו להלוך עדיין אינו כלום ולא נשלם רצונו כלל אך ע"י ההילוך ממש ברגל נשלם רצונו שעלה במוחו כו' וא"כ עצת הראש שנגמר ונשלם ברגל דוקא ובבחי' הזאת הרגל גבוה מן הראש לפי שמשלמת הרצון שבראש כו' וע"ד מ"ש בתורה שבע"פ שמשלמת רצון העליון שכתוב בתורה שבכתב שאין ידוע בה עדיין כו' וכנ"ל ולכך נק' תורה שבע"פ לגבי תורה שבכתב בשם ראש כו' וד"ל.

וכ"ז בבחי' או"פ דוקא. דהיינו בבחי' נר"נ שיש להם בחי' כלים כנ"ל. אבל בבחי' חי' יחידה אורות המקיפים שאין להם בחי' כלים אין בהם בחי' ראש וסוף כלל עד שנאמר בהם ההפרש בין מלמטה למעלה שלמטה הראש ובין מלמעלה למטה שלמעלה הראש כנ"ל מאחר שאין בהם בחי' מעלה ומטה כלל וכלל כו'. וזהו שאמר השמים כסאי והארץ הדום רגלי ואת כל אלה ידי עשתה ויהיו כל אלה נאום ה'. דהיינו כל הענין המבואר למעלה בתשבי"כ ושבע"פ. שנקרא שמים וארץ והן בחי' עשי' ודבור כנ"ל שכ"ז רק בבחי' או"פ דוקא, אבל בבחי' או"מ איזה בית אשר תכנו לי כו' כ"א אלי זה אביט אל עני ונכה רוח כו' וכנ"ל וד"ל. ולהבין בתוספות ביאור שרש ענין ההבטה שהוא בבחי' אור מקיף דוקא וכנ"ל. יש להקדים ענין א' והוא מה שמבואר בספרי הטבעי שאין בהסתכלותו והבטה ענין תחלה וסוף כלל כמו בשאר החושים. דהנה בחוש השמיעה א"א שישמע האזן כל הדבורים

על ידם: באוה"ת ע"ז.

בחי': באוה"ת ג"כ בחי'.

א"כ: מכאן ועד סוף הקטע ליתא באוה"ת.

ושבע"פ: באוה"ת ותושבע"פ.

אל: באוה"ת ואל.

שמבואר . . . הטבעי: באוה"ת שידוע.

בהסתכלות: בכרך 947 בבחי' הסתכלות.

והקולות בפעם אחת אלא מעט מעט וכל דבור וקול שומע האזן בהבדל מדבור זולתו וא"א לבי דבורים שישמעו בבת אחת כמאמר תרי קלי לא משתמעו וכמפורש ברז"ל בענין זכור ושמור בדבור א' נאמרו מה שאין הפה יכול לדבר ואין האזן יכולה לשמוע. ונמצא הדבור והשמיעה וכן הריח לא יתפוס הכל בבת אחת אלא חלקים חלקים דוקא. משא"כ חוש הראי' אינו כן שהרי אנו רואים בכל מי שייטיט ויסתכל על איזה דבר שטח מה הנה מיד כרגע יתפוס כח הראות אותו כללות השטח בבת אחת ממש בלתי קדימה לראיית העין על חלק א' ממנו מעל חלק זולתו כלל אלא הכל נסקר בסקירה אחת בעין הראות מפני שכח חוש הראי' הוא בא ונמשך בבחי' אור מקיף כלומר לפי שהוא תופס בבחי' עיגול והיקף לאותו דבר הנתפס בכחו עד שכאלו אותו הדבר שהוא מביט עליו הוא באמצעות וכן ראייתו מקפת אותו ומסבכת מכל צדדיו אם הוא דבר קומה נפרד' בפ"ע ואם הוא דבר שטחי כשטיחת הארץ יקיפנו בראייתו בפעם א' כו' (אשר לזה הטעם י"א שמפני זה ידמה לעין הרואה בשמים שהן עגול' מוגבלי' על שטח מקומו בלבד עד מקום שיתפוס ויתפשט בראייתו כו' וכאילו הם שם סביב סביב לפי שבחי' הראי' תופסת הכל בחי' עיגול כו'). וא"כ מובן שאין בבחי' הראי' חלקים אלא הכל בהשוואה אחת ופעם אחת כו'. וממילא מובן שאין בה תחלה וסוף ולא מעלה ומטה ולא צדדי ודיל'. אך הנה לפ"ז הי' מההכרח ג"כ לומר שלא יהיה לכח הראיה גבול וסוף מאחר שאינה תופסת בגדר חלקי' כלל כנ"ל. אך הענין הוא דמ"מ יש לראיה גבול דכל הדברים שלמטה הן תחת בחי' הגבול שהרי אנו רואים שגם לכח השכלי שבמוח יש גבול שההשגה בשכל מוגבלת היא עד כאן יוכל להשיג ויותר לא יוכל להשיג מפני עומק המושג וא"א כלל שתהיה ההשגה בלי שיעור גם במופלא שבדור בחכמה כי מאחר שנפשו נברא יש מאין הרי היא תחת הגבול (גם בבחי' חי' יחידה שבה. אך מ"מ הנה יש הפרש בין חי' יחידה לנר"ן והוא מצד הכלים לפי שהי' מגבילי' באמת) להיות כיי ידוע דנר"ן דאצי' נתלבשו בכלים שנק' מוחא ולבא וכבדא כו'. ואותן הכלים מאירים בעולמות הנפרדים בני"ע עד בחי' הכלים דעשי' כידוע. וא"כ ע"ד דוגמא מי שנפשו מעולם העשי' הרי יש לה בחי' כלים דעשי'. והנה בחי' הכלים הוא עיקר הסיבה שמביאה לידי הגבלה אמיתי' עדי"מ כח השכלי בכלי המוח הנה מה שתקצר כח השגתו להשיג עומק המושג יוכל להיות שאינו מצד עצם כח השכלתו הנפשיות. אלא מצד בחי' הכלי של המוח שנתקלקלה אז שיש בה חסרון בטבע תולדתה או מפני מיעוט המעלות הצריכות באופן שתהי' כלי מוכן לקבל צורת כח הרוחני וכיוצא. והרי זהו הסיבה שמביאה לידי הגבלה אמיתי'. משא"כ עצם כח

אם הוא דבר . . כו': באוה"ת ליתא.

ולא . . ודיל': באוה"ת ליתא.

מההכרח ג"כ: באוה"ת בזה ג"כ ההכרח.

שהן: באוה"ת שאין.

כו': באוה"ת ליתא.

השכלתו אינו בהגבלה כזו עדיין אך ורק שאינו מתפשט בלי שיעור כי נברא יש מאין ויש לו גבול בעצם. אבל אינו נגבל כ"כ עד שלא ישיג דבר שכל כמו זה שחסר בכלי השכל שאינו משיג כלום, וכיוצא בזה יובן שגם אם הכלי שלם בתכונתו מ"מ הוא המגביל כח צורת הנפשי להיותה חומריות כו'. ועד"ז בשאר האברים הם דוקא בחי' כלים מגבילים לכחות הנפשיות כי כח הנפשיות מצד עצמם אין להם הגבלה כזו. אך מפני סיבת הכלי הוא שנגבלי' כ"כ וכמו כח הראיה בכלי העין. הנה ידוע בספרי הטבע שכלה כח הראיה הבינונית עד ס' מילין בודאי ולא שאין כח הראיה בעצם תוכל לראות יותר מס' מילין בשטח אלא שמחמת שכח הראיה הרוחני' נתלבשה בכלי העין הגשמי ולפי צורת כח הראיה. לא היתה ענין הגבלה כזו עדיין. אך ע"י כלי העין החומרי ומכ"ש אם אין העין שלם בתכונתו הראוי לכך מוגבל שיעור זה דס' מילין דוקא וכיוצא בזה בשאר החושי' כי דוקא האברי' כולן הו עיקר סיבה המביאה לכחות נפשיות שיוגבלו כ"כ כנ"ל וד"ל. (והנמשל מכ"ז יובן למעלה דגם בחי' ההבטה וההסתכלות למעלה הוא בבחי' אור מקיף עליון ואיננו בגדר חלקי' כלל. ולכך אמרו צופה ומביט עד סוף כל הדורות פי' בסקירה א' כו' וכמ"ש במ"א אך ע"י בחי' כלי ההבטה הוא נגבל בגבוליו. והיינו אל זה אביט להיות בחי' אור מקיף כו' וד"ל).

ועם ענין הנ"ל יובן הטעם שכתבו המקובלים שהלבוש ב' מלבושים כא' קשה לשכחה מפני אור המקיף שמסתלק כו'. כי הנה מבואר למעלה דההגבלה האמיתי' באה רק מסיבת הכלי. אבל לחי' יחידה שהן בחי' מקיפים ואין להם כלים שייגבילו אותן וזהו ענין כח הזכרון שיש באדם שהוא בא מכח אור מקיף דענין סיבת השכחה היא באה מפני קוצר הגבלת כח הכלי שמגביל את האור השכלי ולכך הולך ומשתכח מעט מעט כי כלה מעט מעט כח הכלי להכיל השכל מפני שקבלו בתחלה בהגבלה וצמצום גדול כו"י אבל מצד בחי' המקיף השורה על כלי השכל אין אותו השכל בא לידי הגבלה כ"כ עד שישתכח במשך הזמן ע"כ יזכור אותו גם כשיומשך הזמן מאחר שלא הי' דבר מגביל להיות גורם בו הגרעון והוא השכחה כו"י ולא יגרע בו אור השכל מומן זה לזמן אחר כמאז כן עתה אחר הרבה שנים מאחר שבא מכח שאיננו מוגבל בכלי הגוף כו'. וזהו עיקר ענין מוח הזכרון שיש בו מבחי' אור המקיף כו"י וד"ל. והנה הלבוש לבוש ממשך עליו אור מקיף כידוע שאורות המקיפי' שורין על הלבושים דוקא וע"כ הלבוש את מלבושיו

הראי': בבוך 947 נוסף הרוחני.

בחי': בבוך 947 בו בחי'.

כי כלה . . כו': באוה"ת ליתא.

כ"כ: באוה"ת ליתא.

מאחר . . השכחה כו': באוה"ת ליתא.

כו': באוה"ת נוסף ולכן בפי' קדש שהוא חכמה נא' ולזכרון בין עיניך כי חכי' היא בחי' חיה כמ"ש והתכי'

חחי'.

דוחה את השכחה מטעם שאין שכחה במקיפים כנ"ל. אמנם כשלוש ב' מלבושים כא' דוחה אור המקיף כמבואר בע"ח וע"כ קשה לשכחה וד"ל. ובכל הנ"ל יובן סוף הפסוק ואל זה אביט כו' ומה שע"ז אמר לא הביט און ביעקב כו' ה' אלקיו עמו כו', כי הנה כתיב עיניך יונים כו' וה"ז כמשל יונה שנזקקה לבן זוגה בהסתכלות בלבד כו' וכמו"כ כתיב עיניו כיונים כו' ולע"ל כתיב עין בעין בחי' עין א' כו' כי זהו היחוד בבחי' מקיפים דחיה יחידה שאין שם כלים, (וכמ"ש במ"א ע"פ באתי לגני כו' באתרי' לאו אורחי' למיכל כו' ע"ש) ושם בא ההארה בבחי' או"מ בהשוואה מכל צד. וזהו הסליחה והמחילה שם הוא דוקא לפי שבבחי' הראי' בעיגול שאינה בגדר חלקי' חלקים. לא יתפס מקום כלל מה שיש עון ופגם באיזה חלק קטן מן השטח הגדול כו' מאחר שהאור בא בבחי' מקיף כו' וד"ל ועוד לפי שהראי' וההבטה הזאת הוא בבחי' מקיף העליון האמיתי שאין שם אפי' בחי' מעלה ומטה ובחי' ראש וסוף כלל כנ"ל וע"כ הוא נושא עון ועובר על פשע כו' כי שם אין נוגע כלל וכמ"ש בביאור ענין י"ג מדה"ר למעלה באריכות ע"ש וד"ל.

וע"כ . . . כנ"ל: באוה"ת ליתא.

דוחה . . . וד"ל: באוה"ת אין אור המקיף יכול לכנוס ומביאתו לידי שכחה.

חלקים: באוה"ת ליתא.

בעז"ה שבת נחמו

וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלקים וכו', יש להבין דהלא כבר נאמר על שעת מ"ת אתה הראת לדעת כו' ואם כבר הי' בהם בחי' הראי' ממש כי ה' הוא האלקי' כו' למה יצוה עוד על הידיעה באמרו וידעת היום כו'. ועוד יש לדקדק ענין אומרו וידעת היום מהו היום דוקא וכן מ"ש בק"ש אשר אנכי מצוך היום למה היום דוקא וגם בסוף הפ' אומר ג"כ היום לעשותם וכו' היום דוקא, ויובן כ"ז בהקדים עוד ענין הפרשה והוא בהיות ידוע שבשעת מ"ת נאמר פנים בפנים דיבר ה' עמכם וכו' והם אמרו למשה אם יוספים אנחנו לשמוע וכו' עד קרב אתה ושמע וכו' ואת תדבר אלינו וכו' והקדב"ה הסכים לזה והשיבם לך אמור להם שובו לכם לאהליכם ואתה פה עמוד עמדי ואדברה אליך את כל המצוה וכו' עד וזאת המצוה וכו' לעשות בארץ אשר אתם עוברים שמה וכו' ופי' וזאת המצוה קאי על מצות ק"ש שאחרי פ' זו לפי שהיא מצוה הראשונה שנצטוו ישראל ע"י משה אחרי יו"ד הדברות ששמעו מפי הגבורה וכו' והנה מסיים בפ' זו כאשר דיבר ה' לך וכו' ארץ זבת חלב ודבש ואח"כ הוא אומר פ' ק"ש שמע ישראל כו', ויש

להבין ענין הסמיכות זה לזה מה שייכות מצות ק"ש לארץ זבת חלב ודבש, ועוד יש להבין מה שהזכיר כאן כמה פעמים לעשות המצות בארץ דוקא כמ"ש למעלה ואדברה אליך כו' ועשו בארץ כו' וכן באמרו וזאת המצוה וכו' לעשות בארץ כו' מהו השייכות של מעשה המצות בארץ דוקא.

אך הנה יש להבין דכתיב דע את אלקי אביך וכו' וכתוב ויאמינו בה' כו' הרי הדעת והאמונה ב' הפכים הם שהרי האמונה היא למעלה מן השכל והדעת וא"כ הוא סותר האמונה במה שאמר דע את אלקי כו', אך הענין הוא דאין פ"י האמונה כמו שסוברים העולם שהוא להאמין שהקב"ה מחיה כל העולמות ומלא כה"כ וכיוצא שהרי זה לא יתכן לקרות בשם אמונה כי הנה ענין האמונה הוא מה שיאמין דבר שלא ראה בעיניו וענין זה שהקב"ה מחיה את כל העולמות הוא בכח"י ראייה ממש אצל כאו"א והגם שאינם רואים בראי' גשמית בעיני בשר מ"מ ה"ז כאלו רואה ממש כי ראיית השכל בדבר שנתאמת אצלו ענינו ה"ז כראי' בעיני בשר כמו מה שנתאמת אצל האדם מענין חיות נפשו בגופו שאין הגוף חי מצד עצמו שאינו אלא חומר דומם בלבד כבשר ועצם גשמי אלא מצד חיות הנפש הרוחניות שהיא רוח החיוני והגם שמעולם לא ראה אדם ממהות רוח החיוני בעיני בשר אך עכ"ז נתאמת אצלו הענין בראי"י השכל וה"ז כאלו רואה ממש כך עדי"מ הנה כתי' ומבשרי אחזה אלוה ופי' אחזה היינו בחי' ראי' ממש דהיינו כמו הנפש בגופה שנק' בשרי רואה האדם אותה בכח"י ראיית השכל כמו ראי' חושיות כך בחי' אלקות שמחיה כל העולמות שהוא כדמיון התלכשות הנפש בגוף כידוע דכל העולמות נק' בשם גוף ובחי' החיות האלקי שמחיה אותם ומהווה אותם מאין ליש הוא כדוגמת הנפש המחיה את הגוף וכידוע בדרך פרט יש לכל מלאך חומר גופני ואור מיוחד אליו או כמו מן הארץ לרקיע ת"ק שנה כו' ועדי"ז בכללות העולמות כולם בכלל נק' גוף א' בלבד והחיות אלקי שמחיה אותם הוא כמו נפש אחת לגוף א' בלבד כו' וד"ל, וא"כ על זה הענין לא יתכן לומר בחי' אמונה שהיא למעלה מן השכל מאחר שראי"י השכל תופס אותו החיות שכל העולמות מקבלים ממנו והוא הנק' בחי' ממכ"ע ונתאמת זה כמו בראי"י חושיות והגם שלא ראו זה בעיני בשר וכמ"ש מבשרי אחזה אלוה אחזה ממש וכנ"ל אלא ענין זה דבחי' ממכ"ע נק' בשם דעת וכמ"ש דע את אלקי אביך כו' ולא בשם אמונה כו' והענין הוא כך לפי שבחי' הדעת הוא בחי' ההרגשה כמ"ש והאדם ידע וכו' וענין ההרגשה היינו העמקת המחשבה כשמעמיק בידיעה ולא כשעולה במחשבה בלתי עיון והעמקה שנק' בשם הרהור כמאמר הזהר דהרהור לא עביד מידי אבל הדעת הוא ההתקשרות בעומק עד שירגיש בחוש אותו הדבר והוא אשר נק' בשם ראי"י חושיות במוח שהוא כאלו רואה בעיני בשר כנ"ל ועי"ד מ"ש רק אתכם ידעתי כו' וכמ"ש במ"א וד"ל, וגם בבחי' ממכ"ע ההשגה בו הוא בבחי' הדעת ולא בבחי' אמונה בלבד כי הרי יוכל להרגיש בנפשו בהעמקת מחשבתו איך שהוא ית' מחיה את העולם כדמיון חיות הנפש בגוף וא"כ כמו שירגיש בחי' נפשו הוא

יכול להרגיש עדין בחיי החיים כולם כו' ודיל וזהו מ"ש השמר לך פן תשכח כו' שאין האזהרה העיקרית רק שלא לשכוח דהיינו שלא יהי' ענין היסח הדעת להסיח ולעקור א"ע לגמרי מהעמקה זו אבל כשהוא מעמיק דעתו ולא יסיחנה ממילא ירגיש וא"צ אלא זכרון תמיד ושלא ישכח ויסיח דעתו כו' והוא מטעם הנ"ל לפי שהתבוננות בחי' ממכ"ע להיותו כמו הנפש בגוף יכול לבא לכלל בחי' הדעת בבחי' הרגשה כמו ראי' חושיות ממש והוא היפך ענין האמונה שהרי האמונה לא יתכן על דבר הנראה לעין וכמו שלא יתכן לומר שיאמין האדם שאצבעות ידיו מתנענעים בסיבת חיות רוחני שבהם כו' וכיוצא וד"ל, אלא ענין האמונה היא על מדרגה שלמעלה מבחי' ממכ"ע והוא בבחי' סוכ"ע שאין שום מחשבה תפיסא בי' כלל עד שנאמר עליו ומבשרי אחזה כו' כי אינו נתפס בענין ידיעה בדעת והרגשה כו' אלא רק יש להאמין עליו בבחי' האמונה שלמעלה מן השכל והדעת וע"ז נאמר ויאמינו בהוי' פי' בבחי' סוכ"ע שנק' הוי' כמ"ש כי שמש ומגן הוי' אלקי' וידוע דבחי' ממכ"ע נק' אלקי' כמ"ש שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה ואותיות אלקים הוא אותיות מי אלה דהיינו בחי' כח הפועל אלקי' בנפעלים להחיותם מאין ליש אבל בחי' הוי' הוא בחי' סוכ"ע שלמעלה מבחי' כח הפועל וביאור ענינו ידוע להיות כי הנה בחי' ממכ"ע הוא רק בחי' ההארה ממת מלכותו ית' בלבד וכמ"ש מלכותך מלכות כ"ע דהיינו רק בחי' שם בלבד וכמאמר ברוך שם כבוד מלכותו שבת"י שמו ית' הוא עיקר כבוד מלכותו לעולם ועד בג' העולמות הנפרדים הנק' בי"ע כמ"ש לכבודי בראתיו יצרתיו כו' אבל מדת מלכותו העצמי הוא למעלה מעלה מבחי' ממכ"ע דהיינו למעלה מבחי' דמיון התלבשות הנפש בגוף הנ"ל כי אינה נתפסת ומתלבשת בעולמות שנק' גוף כלל וכמ"ש הודו על ארץ כו' רק הודו וזיוו של שם מדת מלכותו אבל לא מלכותו העצמי וכמאמר קודם שנברא העולם הי' הוא ושמו בלבד גם שמו הי' בלבד בלתי שיתוף וחיבור עם עולמות כלל וכמו שאנו רואים גם דוגמא זו למטה בנפש האדם בגוף שמה שיתפשט האור והחיות מן הנפש בגוף תתפעל הנפש הזאת המתלבשת ממאורעות הגוף בין יסורי צער לשמחה ותענוג וכו' ומה שהוא מעצמות הנפש שאינה נתפסת ומתלבשת כלל בגוף הנה לא תתפעל כלל ממאורעו' הגוף כי אין לה חיבור עמה לפי שהיא שוכנת על הגוף בבחי' מקיף וסובב בהשוואה א' לראש ורגל יחדיו כו' וכמ"ש כ"ז באריכות במ"א וא"כ אינה משתנית כלל משינויי הגוף מפני ההבדלה שמובדלת מערכי חומרי האברים לגמרי ולא נחשבת לגביו כלל גם לצורה כו' ועד"ז ממש יובן למעלה שבחי' סוכ"ע הוא בחי' מדת מלכותו ית' העצמי שלמעלה עדיין מבחי' תפיסה והלבשה שנק' גוף כנ"ל עד שלא יתפעל משינויי העולמות כולן בזמן ומקום רוחני ומכ"ש בשינוי זמן גשמי כמו קור וחום או מקום גשמי מזרח ומערב כו' לפי שהוא ית' קדוש ומובדל בערך מהם עד שאין בו בחי' מעלה ומטה וע"ז נאמר אני ה' לא שניתי פי' לא שניתי כלל משינויי העולמות כי אין חילוק כלל בין קודם שנברא העולם לאחר שנברא העולם כו' וכמובן עפ"י משל הנ"ל וד"ל.

וזהו שאנו אומרים המלך הגדול והקדוש בשמים ובארץ, פי' המלך הגדול הוא בחי' ממכ"ע להיותו בבחי' התפשטות וההמשכה למטה להחיות רוח שפלים כנ"ל ומפני שההמשכה הזאת מתפשטת ברבוי רבבות מדרגות שונות מעילה לעילה עד שנתהוו רבוא רבבות עולמות ומלאכים עד אין קץ ושיעור וכמ"ש ועלמות אין מספר א"ת עלמות וכו' וכת"י היש מספר לגדודיו וכו' אלף אלפים ישמשוני' כו' לכך נק' המלך הגדול שכל ענין גדול הוא ענין רבוי ההתפשטות וכמ"ש ולגדולתו אין חקר אבל בחי' סוכ"ע הנ"ל להיותו עדיין למעלה מבחי' ההתפשטות וההמשכה למטה לא נק' בשם גדול אלא נק' קדוש לפי שהוא מובדל בערך לגמרי עד שלא שייך בו בחי' התפשטות מעילה לעילה כו' ואין בו בחי' מעלה ומטה כלל כנ"ל וזהו המלך הגדול והקדוש בשמים כו', פי' וגם קדוש ומובדל ומ"ש בשמים ובארץ הוא מדבר בבחי' קדוש שהוא קדוש בשמים ובארץ ולא קאי אגדול אלא אדסמ"ך ל"י, אך לכאורה אינו מוכן איך שיהי' קדוש בשמים ובארץ מאחר שבחי' קדוש הוא בחי' סובב כנ"ל ובחי' סובב למעלה ומטה שוין בו ואיך יתכן לומר בו בחי' שמים וארץ מאחר שהוא סובב הכל יחד כו', אמנם הענין הוא שבא לפרש שלא כמו טעות העולם שסוברים כפי' סובב שהוא כמו ענין הקפה גשמי' לדבר גשמי' מכל צד שאינו מקיף אלא למעלה כו' אלא פי' סובב הוא בחי' הקפה רוחניות והיינו שהוא ענין בחי' ההעלם של הגילוי ואין לומר בבחי' העלם שאיננו במציאות כלל בגילוי אלא אדרבה ישנו שם וממנו עיקר החיות רק שאינו בגילוי וכמו בנפש האדם שבחי' גילוי החיות מתפשט בכל חלקי האברים ובחי' ההעלם דנפש העצמיות בבחי' מקיף כנ"ל אין הענין שכאשר נגרע כח החיות מן האצבע ע"י מכה וכיוצא מפני שנסתלק הגילוי ונכלל בהעלם שנסתלק לגמרי שא"כ הי' האצבע כמת ממש ולא הי' מועיל לו הרפואה כלל אלא הענין הוא מפני שההעלם בודאי יש בו אבל אינו בגילוי עד שירפאהו וכמ"ש ביאור דבר זה במ"א באריכות, וכמ"כ יוכן למעלה שבחי' ההעלם של בחי' גילוי כבוד מלכותו ית' נמצא גם בבחי' הגילוי בכל חלקי חלקיו המצומצמי' מריש כל דרגין עד סוף כו' רק שאיננו שם בבחי' הגילוי כו' וא"כ הרי בחי' הסובב שהוא ענין ההעלם למטה כמו למעלה ובכל מקום וזהו והקדוש בשמים וגם בארץ למטה הוא קדוש ומובדל וכנ"ל וד"ל.

והנה לעיל כת"י כי מלאה הארץ דעה את ה' כו', פי' הארץ הוא בחי' אמונה הנ"ל ונק' בשם ארץ לפי שנועץ תחב"ס דוקא, פי' כי מפני שמדרגה זו דבחי' סוכ"ע הוא למעלה מבחי' התלכשות בעולמות א"א שתבא מן ההעלם לגילוי בנשמות המוגבלים מאין ליש כ"א רק בבחי' האמונה שיאמינו מה שלא יתפס בעיני השגתם ולהיות כי האמונה שהיא מרחוק במה שלא נודע ונגלה היא בסוף כל המדרגות לכך נעוץ בה דוקא תחלתו והוא בחי' סובב כי מפני עוצם רוממות מדרגות בחי' סובב הנ"ל א"א כ"א שיבא לידי גילוי רק בבחי' שהיא סוף כל דרגין שזהו טעם בכל מקום למאמר זה

שאמר בס"י דנעוץ תחלתו בסופן דוקא וד"ל ואמנם לע"ל יהי' בחי' התגלות כ"כ לבחי' סובב הנ"ל כמ"ש ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר כו' עד שגם בבחי' הדעת וההרגשה ימצא מדרגה זו דבחי' סובב וזהו וראו כל בשר בבחי' ראי' חושיות משא"כ עכשיו שא"א זה רק שתתגלה בבחי' האמונה בלבד וזהו ומלאה הארץ דעה את הוי' פ"י שתהי' הארץ מקבלת בחי' סובב הנק' הוי' כנ"ל בבחי' דיעה והרגשה כו' ומה שנעוץ תחלתו בסופן עכשיו בבחי' העלם וצמצום באמונה בלבד לע"ל תתגלה ותקבל הארץ ג"כ בבחי' הדעת כו' וד"ל.

ובכ"ז יובן שרש ענין מצות ק"ש ושעליה אמר וזאת המצוה כו' כנ"ל, כי הנה פ"י פסוק ראשון דק"ש כך הוא שמע ישראל הוי' אלקינו פ"י הוי' שהוא בחי' סובב כנ"ל הוא אלקינו בבחי' הגילוי מן ההעלם והוא ע"י האמונה כי ישראל מאמינים בני מאמינים וכמ"ש ויאמינו בהוי' וכו' ואחר שהוי' הוא אלקינו עוד נמשך האור מן ההעלם לבא לידי גילוי יותר למטה והוא שיהי' ה' אחד דהיינו בוי' רקיעים וארץ וכמאמר הנ"ל והקדוש בשמים ובארץ כו' כי עיקר ההמשכה דבחי' סובב צריך להיות בארץ דוקא דהיינו בבחי' עלמא דאתגלייא ג"כ שנק' ארץ כנ"ל שהוא בחי' ממלא כו' וזהו דוקא מהתבוננו' דבחי' סובב דהיינו כענין הנ"ל ע"פ אני ה' לא שניתי כו' שאין רק בחי' זיוו והודו על ארץ ושמים כו' וע"כ אמר וזאת המצוה כו' על פ"י זו דק"ש דוקא כי היא היתה מצוה הראשונה הכוללת כל המצות כמארז"ל בא חבוקק והעמידן על אחת וצדיק באמונתו יחי', פ"י באמונה זו דבחי' סובב כשהיא באה לידי גילוי בארץ דוקא מזה יהי' חיות ותענוג גדול להשיב נפש הצדיקים כו' כמ"ש בכרכה האחרונה להחיות בהן נפש כל חי פ"י להחיות לשון השבת הנפש (בל"א קוויקעט) מחמת גודל מתיקות ותענוג וכמ"ש מי לי בשמים כו' כלה שארי לבני כו' וזהו באמונתו יחי' ממש בבחי' השבת הנפש, וזהו ג"כ שמסיים לפני פ"י ק"ש ארץ זבת חלב ודבש כי הדבש הו"ע התענוג כידוע והוא כמ"ש אז תתענג על ה' כו' ועל ה' פ"י בחי' סובב דוקא לפי שמשם יהי' בחי' התענוג על היותו למעלה מן ההשתלשלו' אבל מבחי' ממכ"ע שהוא תמיד למראה עיני ראי' שכלי' לא יתפעל בתענוג כ"כ כי אין התענוג אלא מדבר הנפלא ועין ההשגה כו' וד"ל וזהו מ"ש ארץ זבת חלב ודבש, פ"י ארץ הוא בחי' גילוי האמונה בבחי' סובב דוקא וכנ"ל שצריך להיות נמשכת בארץ דוקא ולפי שנעוץ תחבי"ס דוקא והיינו מ"ש כמה לעשות בארץ דוקא כו' וכמשיית עוד בעז"ה, ובהיות מצוה זו בבחי' סובב אין ביכולת כנ"י לקבל כ"א ע"י ממוצע שהוא משה וכמ"ש ואתה פה עמוד עמדי ואדברה אליך כל החוקים כו' עד וזאת המצוה כו' שהיא מצוה הראשונה הכוללת כנ"ל ופ"י ארץ זבת דהיינו שמשפעת בשפע חלב ודבש כו' הענין הוא שצריך להיות האור מוסיף והולך באהבה ויראה באמונה זו דבחי' סובב דוקא עד שיהיו המדות אוי"ר בהגדלה ורביי ההתפשטות והי' כמשל יניקת התינוק את החלב שע"י סיבת היניקה מתגדלים כל אבריו מעט מעט כל ימי משך זמן היניקה עד שנגדלים הרבה כי החלב הוא המגדל שהרי

נגדל שלא לפי ערך גידול שלו בימי הגדלות וכמ"ש במ"א, וכמ"כ בחי' הגדלת המדות אהוי"ר כו' בהתבוננות הנ"ל שבבחי' סובב (שעז"ג ימין ושמאל תפרוצי כו"י וכדי שתתפשט כאמונה זו בבחי' הרחבה גדולה במדות רחבות הוא ע"י סיבת יניקה מבחי' חלב והוא התענוג אלקי השופע מארץ זו היא האמונה בבחי' סובב כו' והגם שאהבה אלקי' יש בכאו"א גם בלעדי זה ונק' בשם אהבה המסותרת כידוע אבל היא מצומצמת מאד והלא מצער היא וגם לא נגדלת ולא ניתוספה בשום פעם אלא תמיד במדרגה א' היא כמו שהיא נטועה בלב בכאו"א כל חד לפום שיעורא דילי' בשרש נשמתו וכו', אבל ע"י ההתבוננות בבחי' סובב יגדלו המדות ויתרחב ויתוסף אור האהבה להיות בתוספת מרובה מכמו שהיא מתחלת חוצבה וכמשל גידול האברים בולד ע"י החלב ממש וד"ל, וזהו הודו על ארץ ושמים וירם קרן לעמו כו' ולכאורה מהו השייכות זה עם זה. אך הענין הוא דלפי שהאמונה היא בבחי' סובב דוקא לכך וירם קרן לעמו עם קרובו לפי שקרובים לבחי' עצמותו ממש וע"כ הן למעלה דהיינו מבחי' ההוד והזיו שעל ארץ ושמים הנ"ל שהוא הארת בחי' מדת מלכותו העצמי כנ"ל וד"ל, וכל זה מהתבוננות בחי' סוכ"ע אבל מבחי' ממכ"ע לא תתפעל הנפש כ"כ עד שנתהפך בה ממהות למהות מן הקצה לקצה וכמשי"ת הטעם עוד בסמוך בעז"ה, משא"כ מבחי' סוכ"ע שיתענג על ה' כו' עד שיכלה נפשו ממש וכמ"ש כלה שארי כו' וזהו כאמונתו יחי' יחי' ממש להיות נק' עם קרובו כו' וד"ל, ובכ"ז יתורצו ב' הפסוקים הנ"ל דמ"ש ויאמינו בה' קאי בבחי' סובב ומ"ש דע את אלקי כו' הוא בבחי' ממלא ולע"ל הוא דכתיב כי מלאה הארץ דעה וכנ"ל ושניהם אמת וד"ל (וגם לפי"ז פ"י להחיות נפש כל חי יובן שהוא בחי' סובב שמחי' חיים הנק' כל חי כו' וד"ל).

וזהו ומלאה הארץ דעה את ה' כו', פ"י מה שעכשיו אין בארץ רק בחי' גלוי הארה בעלמא מבחי' סובב כמ"ש ארץ זבת חלב ודבש ואח"כ או' שמע ישראל כו' וכנ"ל, אבל לע"ל דכתי' ואת רוה"ט אעביר מן הארץ אז תקבל הארץ ותתעלה בבחי' דעה והרגשה ממש בהוי' שהוא בחי' סובב ולא בבחי' קבלת עונג בבחי' דבש וחלב בלבד ולכך לא נאמר ומלאה הארץ כו' עכשיו רק לע"ל דוקא לפי שעכשיו עדיין אין הרע מבוער מן הארץ לגמרי וכל זמן שיש רע עדיין לא יגורך רע כתיב לא יגור במגורך כו' ולכך לא תוכל הארץ להתמלאות לגמרי מאור האמיתי דבחי' סובב אך לע"ל שרוח הטומאה יבוער לגמרי מן הארץ אז כתיב ומלאה הארץ דעה את ה' כו' וגם עוד הפרש יש ביניהם שעכשיו גם אותו בחי' גילוי ההארה מחלב ודבש כנ"ל לא בכל העתים היא אלא לפעמים תאיר ולפעמים לא תאיר אדרבה תחשך האור ביותר ותרד במעלה ולע"ל לא ישתנה האור כלל כי הנה אנו רואים בכל שית אלפי שני דהוי עלמא לא הי' העולם עומד בשום פעם במדרגה א' אלא

הכל בדרך עלי' וירידה ועליה וכן חוזר חלילה עליות וירידות עד ימות המשיח שהרי אנו מוצאים כן בתולדות אדה"ר מיד הורד העולם ממדרגתו בחטא עה"ד שבא נחש על חוה והטיל בה זוהמא כו' והי' קצת תיקון ועלי' אח"כ בימי חנוך שנא' ויתהלך חנוך את האלקי' ונפל וירד העולם אח"כ במי דור המבול עד שבימי נח הי' עלי' ותיקון ואח"כ חזר להיות הירידה והנפילה בימי דור הפלגה בימי פלג בן רעו והי' אח"כ התיקון בבחי' שלימות יותר בימי אברהם שנא' בו כי אב המון גוים נתתיך כו' והוא העלה את העולם ותיקון הרבה מה שנפל ע"י חטא אדה"ר ועדיין לא הי' תיקון גמור כי בגלות מצרים ירד עוד האור בירידה גדולה וכמ"ש אנכי ארד עמך מצריימה כו' במ"ט שערי טומאה כו' ואח"כ הי' התיקון השלם לגמרי ע"ד שיהי' לעיל ממש והוא בשעת מ"ת כשעמדו ישראל בהר פב"פ כו' שאז פסקה זוהמא של נחש הקדמוני מן העולם לגמרי וכמארו"ל הידוע ישראל שעמדו בהר סיני פסקה זוהמתו וכו' וע"ד מ"ש לעתיד ואת רוח הטומאה אעביר כו' ואח"כ הי' עוד ירידה ונפילה לשלוט בעולם מזוהמא של נחש כו' ע"י חטא העגל ואח"כ הי' עלי' ותיקון ע"י יהושע שהכניסם לא"י וכבש ז' עממין וביער הרע מן הארץ כו' ואח"כ חזר להיות הירידה והנפילה והי' התיקון בימי שפוט השופטים ואח"כ במעשה דפסל מיכה ופלגש בגבעה חזר להיות הירידה והנפילה והי' התיקון ע"י שמואל הנביא ודוד המלך עד שבימי שלמה הי' התיקון השלם מעין ודוגמא לעתיד ע"י בנין בהמ"ק שבנה שלמה כו' ואח"כ הי' מיד חטא ירבעם בעגלי הזהב וירד העולם עד שהי' התיקון ע"י חזקיהו מלך יהודה ואח"כ ע"י מנשה ואמון הי' ירידה והי' קצת תיקון בימי יאשיהו ואח"כ חרב בית ראשון והי' עליה בבית שני מעט זמן וחזר וירד בחורבן ואחר החורבן הי' עלי' ותיקון קצת ע"י התנאים ואמוראים ולאח"כ ירד עוד ועלה אח"כ עד היום ובכל זמן ודור מדורות הראשונים הי' ג"כ עתים מתחלפות מעליות לירידות ומירידה לעלי' והשינוי מצוי תמיד כו' ושרש הטעם לכ"ז הוא לפי שנא' לכל עת כו' ויש עת לכל חפץ כו', פי' שיש כמה עתים שונים למעלה שהן מתחלפות תמיד לפעמים מגביר בחי' עת הטוב ולפעמים עת ההיפוך (וע"כ נאמר לאהרן ואל יבא בכל עת כו' כי יש כ"ח עתים לטוב עת לבנות ולרע עת להרוס כו' כמ"ש בזהר וע"ח שכ"ח עתים הללו הן בבחי' מל' שמלובשת בעה"ד כו'). וביאור הדברים הוא לפי שבחי' מל' דאצ"י שמחיה כל העולמות מאין ליש הוא בבחי' ציור אדם באורות וכלים והרי נק' ממכ"ע שכל עלמין מקבלים ממנה וכמו עדי"מ בגוף האדם יש הרבה מדרגות שונות ברמ"ח אברים חיצוני' ופנימי' ויש חיצוניות דחיצוני' כמו השערות והצפרנים כו' וגם לא בכל עת האדם בהשוואה א' כי לפעמים הוא כך ולפעמים כך כו' כנראה בחוש שהמחשבות ודיבורים ומעשה פועל האברים באדם מתחלפי' תמיד לפי העתים מטוב לרע ומרע לטוב וכו' וגם המדות והשכל יתחלפו לפי העתים כו', כך עדי"מ למעלה הגם שאין לו גוף ולא דמות הגוף כו' אבל מבשרי אחזה כו' דברה תורה כלשון בניא' לשכך האוזן וכו' דמה שיש כמה עתים למעלה מתחלפות מעלי' לירידה

ומירידה לעלי' כנ"ל בכל שית אלפי שני דהוי עלמא שהוא לפי שבבחי' ממכ"ע הנ"ל כתי' דוקא לכל עת כמוי' עת לבנות לפעמים ולפעמים עת להרוס כו') ועת שחוק ועת לבכות וכיוצא לפי שהוא בצירור אדם באברים חיצוני' והשנוי' מתהוים תמיד כו' וד"ל, ומכל זה יבין האדם בנפשו ג"כ בעבודת ה' שלא יש נפילה וירידה לגמרי בנפש האדם בעבודת ה' ולא יאמר לנפשו נואש ח"ו ואבד תקוה ח"ו כאשר יראה בנפשו שנופל ממדרגתו ואל יפול לב אדם מזה לגמרי כי אחר הנפילה קימה ואחר הירידה עליה מפני שעולם זה כך הוא דרכו בבחי' ירידות ועליות תמיד מטעם הנ"ל וד"ל.

והנה כל זה דוקא בבחי' ממלא כ"ע ומטעם הנ"ל לכך לא תאיר אורה בכל העתים בשוה אלא לפעמים כך ולפעמים כך אבל לע"ל לא ישתנה האור כלל ויאיר תמיד בהשוואה א' והוא מפני שאז יהי' בחי' הגילוי מהארת בחי' סובב כ"ע שלמעלה מבחי' התלבשות אור וכלי כדמיון גוף ונפש וע"כ לא יהי' בו בחי' עליות וירידות כלל אמנם זהו בתנאי דוקא כאשר לא יהי' מקום ושרש כלל ליניקת החיצונים וכאמרו ואת רוח הטומאה כו' ובאמת הא בהא תליא דלפי שיש בחי' כלי לאור יש עכשיו בחי' חיצוניות ליניקות החיצוני' אבל לע"ל דיתגלה בחי' סובב ממילא לא יהי' מקום ליניקת החיצונים ולכך נאמר ואת רוח הטומאה אעביר כו' וד"ל, וזהו ומלאה הארץ דעה את ה' כו' פי' לא כמו עכשיו שאין הארץ מלאה בבחי' הדעת וההרגשה בבחי' סובב כ"א ע"י הארה והשפעה בעלמא דהיינו ע"י שהיא זבת חלב ודבש כנ"ל אמנם לע"ל תהי' הארץ מלאה מבחי' גילוי הארת סובב בבחי' דעה והרגשה ממש כו' ואך אמנם איך אפשר זה שיבא בחי' אור שלמעלה מן הכלי להיות בבחי' דיעה והרגשה בכלי אין זה אלא מפני עלוי בחי' הכלי שיש במל' עד שתוכל לקבל האור שלמעלה מן הכלי וסיבת העילוי הגדול הוה הוא ע"י תורה ומצות מעשיות לפי שע"י נתקן הכלי תכלית התיקון והוא ע"י סס"ה ל"ת שנתבער הרע מן הארץ וכמ"ש ובערת הרע מקרבך שזהו כללות ענין מצות ל"ת וע"י מצות עשה נמשך למטה בארץ בחי' אורו' העליוני' להיות בדוגמא העליונה ממש כמ"ש אדם כו' אתם קרוים אדם ע"י תורה ומצות, כי פי' אדם היינו אדמה לעליון וכמ"ש נעשה אדם בצלמנו כדמותנו כו' והוא לפי שע"י רמ"ח מ"ע נעשה ונמשך בחי' רמ"ח אברין דמלכא שהוא בחי' סובב שזהו פי' עליון כו' וד"ל, ולכל זה הוא עיקר הטעם שנאמר במצות לעשות אותם בארץ דוקא כדי שיהי' נק' אדם בצלמנו כדמותנו כו' וכאשר יבוער הרע מן הארץ לגמרי וגם יהיו נכללים בה כל האורות העליונים כנ"ל ע"י המצות אזי יוכל להיות ומלאה הארץ דעה את ה' עד שגם הארץ תתמלאה בבחי' דעה והרגשה בבחי' כלי מבחי' סובב כ"ע כו' משא"כ עכשיו שאינו אלא ענין הכנה בלבד לעתיד כידוע והוא מטעם זה וד"ל.

וזהו וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלקי' כו', כי הנה ארז'ל
 היום, היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם כו' פי' היום לעשותם דוקא
 ע"י המצות הדנה כתיב בטח בה' כו' שכן ארץ ורעה אמונה, פי' שצריך
 לפרנס את האמונה מלשון רועה הזן ומפרנס וענין זאת הפרנסה לנפש הוא
 להמשיך עליה בחי' סוכ"ע ע"י רמ"ח מ"ע שהן רמ"ח המשכות מבחי' סובב
 דוקא שנק' הוי' כנ"ל ואז נשלמת בחי' האמונה הנ"ל בהארה שלימה, וזהו
 ורעה אמונה ע"י ועשה טוב דרמ"ח מ"ע והיינו ג"כ ענין היום לעשותם
 ואמנם דרך ג' קוין הוא נמשך ונעשה והוא ע"י תורה ועבודה וגמ"ח תורה
 הוא בחי' הקריאה וההמשכה מלמעלה למטה וגמ"ח זו צדקה להחיות רוח
 שפלים כמ"כ למעלה נמשך ע"ז מבחי' סוכ"ע המשכה מלמעלה למטה ג"כ
 להחיות רוח שפלים מאין ליש לכל העולמות כידוע ועבודה הן הקרבנות
 שהוא בחי' עליי' והסתלקות ברשפי אש שלמעלה שע"ג המזבח ממטה
 למעלה וגם התפלה שכנגד הקרבן ג"כ עד"ז תיקון והו"ע פסוד"ז ויוצר אור
 כו' שהוא להגדיל התפעלות רשפי אש התשוקה ועיקרו בפסוק ואהבת ה'
 בכל לבבך בבי' יצריך לאהפכא חשוכא לנהורא כמ"ש מי לי בשמים כו' כלה
 שארי כו' ובכל נפשך לקשר מחשבה במח' כו', וז"ש וידעת היום דוקא כי פי'
 וידעת הוא ע"ד הנ"ל ע"פ ומלאה הארץ דעה את ה' כו' דהיינו שיהי' בחי'
 סוכ"ע בבחי' הדעת וההרגשה, והגם שכבר נאמר אתה הראת לדעת כו' זהו
 אינו אלא בבחי' ממכ"ע כנ"ל שע"ז יתכן בחי' הדעת אבל עתה הדעת הוא
 שיהי' גם בחי' סובב בא בבחי' הדעת והוא ע"י תורה ומצות מעשיות מטעם
 הנ"ל והיינו כי הוי' הוא האלקי' כו', ומ"ש היום דוקא כי בעוה"ב לא יועיל
 המעשה אלא דוקא בעוה"ז וכאמרו ולמחר לקבל כו' וכמאמרם והטעם הוא
 לפי שהעוה"ב הוא בחי' ממכ"ע בבחי' פרצוף מפני היותו בא ונמשך ממדרגה
 למדרגה ומעילה לעילה ע"י צמצומים כמ"ש להודיע לבנ"א גבורותיו וכבוד
 הדר מלכותו כו' וע"כ כבר כל דבר על מקומו הוא בא וא"א לו להשתנות
 כמו בצירוף אברי האדם שכבר כאו"א יש לו מקום בפ"ע ולכך אין התשובה
 רק בעוה"ז, אבל בעוה"ב יכול להיות שיהי' מקושר תמיד במחשבתו ודיבורו
 אשר היו שלא לה' בעוה"ז ולא יוכל לנטות מהם כלל כמו עד"מ מי שהוא
 טמון בשק וקשור למעלה בחבל רק ע"י כף הקלע הוא שיצא ממאסרו בהיות
 שענין כף הקלע הוא שיזריקוהו כמו בקלע והוא עד"מ כמו כשרוצין להזיז
 דבר ממקומו יניעוהו בזריקה באויר אנה ואנה כענין הזורה וכיוצא כך
 יניעוהו לרוח האדם בכף הקלע עד שמחמת זה יותר הקשר שנקשר בו ויצא
 ממאסרו, אבל בעוה"ז מועיל התשובה להפוך מחשוכא לנהורא מן הקצה
 לקצה מפני בחי' המקיף ששורה בו כמו ענין והקדוש בשמים וארץ וכנ"ל
 וכמ"ש במ"א וד"ל וזהו היום דוקא כי היום בעוה"ז יש בחי' המקיף שיכול
 המעשה של המצות ומע"ט להועיל להיות ע"י ורעה אמונה הנ"ל ולא
 בעוה"ב מטעם הנ"ל וד"ל, וזהו ג"כ פי' והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך
 היום, היום דוקא כי בחי' ממכ"ע הוא בחי' השתלשלו' מעילה לעילה ג"ע
 עליון ותחתון ועוה"ז וה"ז כמשל ראש ולב ורגל ויש הרבה שינויים מפני

שינויי טבעי האברים כו' אבל כדי שיהי' הארת בחי' סוכ"ע שלמעלה מבחי' השתלשלות הוא הנק' אנכי מי שאנכי כידוע זהו אינו אלא היום דוקא כי היום לעשותם דוקא ומטעם הנ"ל ודיל, וזהו בשמים ממעל ועל הארץ מתחת פי' בשמים ממעל כמו עד"מ השמים הן עגול כדורי מכל צד כך בחי' סוכ"ע נק' שמים ממעל ועל הארץ מתחת הוא בחי' ממכ"ע וכמ"ש השמים כסאי והארץ הדום רגלי כו' בשניהם הוא אין עוד פי' כמו עד"מ הדבור בעודנו במחשבת שכלו שבטל ונכלל בשכלו ואינו נפרד ממנו כך בדבר ה' שמים נעשו כו' כידוע שהוא בחי' ממלא אין הדיבור יוצא בבחי' נפרד חוץ ממנו אלא ניכלל בבחי' העצמות וע"כ כמו בשמים ממעל אין עוד כך על הארץ מתחת אין עוד וכענין הנ"ל על מה שאנו אומרים והקדוש בשמים ובארץ כו' ודיל.

והנה מ"ש והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלקי' וכו' וזה קאי על היום דסמיך לי' כלומר היום דוקא ה' הוא האלקים ולא לעתיד וזה לכאורה פלאי, אך הענין הוא כך דבחי' הוי' ואלקים הוא בחי' הגילוי ובחי' ההסתר כידוע דהוי' הוא בחי' הגילוי ואלקים הוא בחי' ההסתר וקאמר דעתה בזמן הגלות לא כל העתים שוים אלא לפעמים הוי' בגילוי ולפעמים אלקים בהסתר אבל לעיל יהי' הכל א' בחי' הוי' עם בחי' אלקים כו', וביאור הדבר הנה ידוע דאת זלעז"ז עשה האלקים כו' ויש י' כתרין דמסאבותא לנגד י' כתרין דקדושה כמ"ש בזוהר, והנה כתיב ולאום מלאום יאמץ וארז"ל לא נתמלאה צור אלא מחורבנה של ירושלים, הענין הוא דבחי' המנגד המסתיר את האור אלקי דקדושה יש בכל עולם ועולם לפי ערכו וע"ד הידוע בענין אברהם שיצא ממנו ישמעאל יצחק יצא ממנו עשו וכו', ועד"ז ג"כ יובן ענין דלא נתמלאה צור אלא מחורבנה של ירושלים לפי שירושלים הוא בחי' מלכות דקדושה ולעומתה וכנגדה הוא צור בת אדום מפני דאת זלעז"ז עשה האלקים כו' וע"כ אנו מוצאים גם בזמן בית ראשון שהי' אז בחי' קליפה המנגדת לקדושה והוא לפי שהי' באותו הזמן בחי' האמונה האלקות הנ"ל בהתגלות בהיכל ק"ק דהיינו בחי' סוכ"ע וע"ד מ"ש למעלה באריכות ע"פ ומלאה הארץ דעה את ה' כו' הי' לנגד זה בחי' קליפה המסתיר כמו קליפת האגוז שמסתרת על הפרי שבתוכה והוא מה שהיו אז נביאי השקר הרבה שהאמינו באמונות זרות וכוזבות הרבה ועובדי כוכבים ומזלות הרבה ונביאי הבעל וכיוצא שאמונתם היתה להיפך ממש לאמונה האלקי' דהיינו שהיו מאמינים בכחות מלאכים ממוצעים כו' בבחי' האמונה ג"כ שלמעלה מן הדעת שהיא לנגד אמונה האלקי' בבחי' סוכ"ע איך שהוא ית' קדוש ומובדל כו' וכנ"ל. וזה הי' בימי בית המקדש ראשון אבל בימי בית המקדש השני נשתלשלה וירדה אמונה זו הזרה בקליפות בהתלבשות יתר והוא שנתלכשה בעיני מילי דעלמא ולא במילי דשמיא לנגד אמונה אלקי' כו' לפי שלא הי' כ"כ בחי' גילוי דבחי' אמונה האלקי' בזמן בית שני שהרי לא הי' בו הארון והלוחות כו' וענין אמונה הזרה שבמילי דעלמא הוא ענין השנאת חנם שהי'

בזמן בית שני דוקא ועליה ארוז'ל ששקולה כנגד ג' עבירות ג"ע ושיד' כו' לפי שכללות ענין הפגם שנעשה ע"י ג' העבירות החמורות ג"ע ושיד' כו' נעשה גם ע"י שנאת חנם בין איש לרעהו, וביאור טעם הדבר הוא לפי שעיקר סיבת שנאת חנם באה ע"י האמונה שיאמין האדם ללה"ר שידברו לו על רעהו שדורש רעתו ושונאו ולולי שהאמין זה לא ה"י שונאו כלל כי השנאה היא נגד הטבע האנושית ולכך שנאת חנם שבחנם היא שלא פשע בו חבירו כלל ולא עשה לו שום רעה והוא שונאו רק עפ"י האמונה שהאמין עליו דבר שקר ונק' אמונה זרה ואמונה של שקר ועי"ז הפגם שנעשה עי"ז כך הוא ג"כ למעלה בבחי' האמונה האלקות הנ"ל ומה שג' העבירות החמורות פוגמים בה יכולה שנאת חנם לפגום מטעם זה וד"ל. ולפי שבזמן בית שני לא ה"י בקדושה רק בחי' גילוי אלקות בלבושים רבים ומעט מזעיר ה"י הגילוי בהיכל ק"ק כנ"ל לכך לא ה"י המנגד רק בשנאת חנם שגם היא בהתלבשות במילי דעלמא, אבל מ"מ שרש עניניה אחד הוא עם הפגם שה"י ע"י ג' עבירות כו' וד"ל, ואמנם לע"ל כתיב אז תרצה הארץ את עוונה דהיינו שיכופר העון ויבוער הרע כמ"ש ואת רוח הטומאה אעביר כו' לגמרי עד שיהפכו הזדונות ויהיו כזכיות ממש וזהו אז תרצה הארץ כו' שיקבלו העוונות במקום זכיות וא"כ שוב לא יסתיר אורה שום בחי' מנגד שבהיכלות הקליפות וא"כ לא יהי' בחי' ירדות ועליות כלל אלא תמיד יהי' הוי' בבחי' גילוי ולא בהעלם וכמ"ש לע"ל ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר כו' וזהו היום דוקא כי ה' הוא האלקים לפעמים בהעלם ולפעמים בגילוי אבל לע"ל הכל בגילוי וכמ"ש ונגלה כבוד ה' כו' וד"ל.

בעו"ה

להבין שרשי הדברים הנ"ל, הנה להבין שרש ענין ומלאה הארץ דעה את ה' כו', יש להקדים תחלה בשרש ענין האמונה והדעת כו' בהיות ידוע שיעקב הוא מדת אמת ונק' בריח התיכון כו' וכמ"ש תתן אמת ליעקב וכו', והטעם הוא לפי שהוא כלול מכל המדות דהנה אברהם הוא בחי' חסד דקדושה ויצא ממנו ישמעאל בחי' חסד דקליפה פ"י בחי' המנגד דקדושה והמסתיר האור של חסד דקדושה יצא ממתת חסד דאברהם עצמו ופי' יצא היינו שיצא להיות בבחי' נפרד מיחוד האלקי ולהיות להיפכו ומנגדו וזהו ע"י סבת רבוי המותרות שיצא ע"י אור חסד דקדושה לכך יצא ממנו גם בבחי' הפירוד חסד דקליפה כו' ויצחק יצא ממנו עשו ג"כ עדי"ז דנמשך בחי' מנגד ומסתיר אור מדת גבורה דקדושה שהוא בחי' יצחק ונק' עשו והוא סוספיתא דדהבא כלומר מפסולת גבורות דקדושה שנק' זהב טהור כידוע והכל מטעם דאת זלעז"ז עשה האלקים כו', פ"י לעומת הוא המנגד דקליפה שיש בכל ספ"י וספ"י כו' כי " כתרין דקדושה לעומתם הן " כתרין דנוג"ה כידוע

ואמנם אין כ"א מנגד רק לבחי' ומדרגה שלו ולא לבחי' ומדרגה שאינה ממדרגתו כלל דהיינו שאין האהבה הזרה דקליפה מנגדת רק לאהבה האלקי' דקדושה אבל אינה מנגדת לבחי' יראה ופחד דיצחק שהרי אין היראה ממהות האהבה שהי' יתכן לומר בזה ענין מנגד כי כל מנגד אינו אלא לדבר שעומד כנגדו וכן אין קליפות עשו מנגדת לבחי' אור החסד דאברהם רק לגבי יצחק כו' וא"כ הרי מובן מזה מאחר דאין החסרון של מנגד המסתיר בא רק מסיבת המדה עצמה הרי מה שאין שלימות בכל מדה הוא מצד עצמה דוקא אבל כשאור המדה מופשטת מעצמותה ונכללת ובאת לגבי מדה שכנגדה שאין מנגד שלה מנגדת לה להכלל אזי תבא גם היא לבחי' השלימות וא"כ במדת התפארת שכלולה מב' המדות ההפכיי' חו"ג כידוע הרי היא מטעם זה בבחי' השלימות לגמרי מכל צד לפי שקליפת ישמעאל דאברהם אינו מנגד בה מפני שכלולה מן הגבורות וקליפות הגבורות דעשו אינו מנגד בה מפני שכלולה מן החסדים דאברהם כו' ולכך נק' מדה זו בשם אמת והוא מדת יעקב שנק' שלימו דאבהו כידוע לפי שמדה זו אמיתית מבלתי יציאה ממנה ממש מנגד לה כו' והגם שיש ג"כ ת"ת דקליפה אבל לא שיצא ממדת יעקב כמו שיצא ישמעאל מאברהם ממש כו' וד"ל. וזהו הטעם שנק' יעקב בריח התיכון המבריח מן הקצה לקצה כו' דהיינו שהארת הכת"ר עליון מבריח בו דוקא ומאיר בו וכידוע שקו האמצעי עולה עד הכת"ר כו' לפי שבחי' קו האמצעי יש בו מב' הפכיי' ומטעם הנ"ל משא"כ קו הימין חח"נ מפני שאינו אלא קו א' בלבד ימצא בו בחי' מנגד אליו כנ"ל ואיך יקרא אמת כו' ואפי' אור החכמה שבקו הימין בראשיתו נמצא בו בחי' מנגד והוא החכמה זרה דקליפה שמנגדת לחכמה האלקי' כו' כידוע אבל מדת יעקב הוא כולל ב' הקוין שימצא מסיבת שיתוף שניהם יחד בחי' השלימות מטעם הנ"ל וד"ל.

והנה ידוע המאמר בזה ככמה דוכתי דמשה מלגאו ויעקב מלבר, פי' שרש בחי' משה הוא הדעת והוא בחי' הפנימי' ליעקב שהוא מדת אמת הנ"ל, וביאור הדברים הנה עדימ מבשרי אחזה כו' בהיות ידוע דהתינוק מדותיו מצומצמים מאד בבחי' הקטנות לדברים קטנים מאד כמו השחוק באגוזים וכיוצא ולכשיגדיל יגדלו המדות בו שיתאוה לדברים גדולים כמו כבוד וממון וכיוצא וזה השינוי מסיבת הדעת הוא בא מפני שבקטנותו הדעת שלו קטן ואינו משיג רק לדברים וענינים קטנים בלבד ע"כ מדותיו קטנים וכמ"ש לפי שכלו יהולל איש כו' וכידוע וכאשר יגדל בדעתו יגדלו מדותיו לחשוק דברים גדולים כו' וא"כ אנו רואים מזה מאחר שהדעת הוא עיקר ומקור המדות והוא הסיבה והגורם קטנות המדה או גדלות המדה דהיינו לפי קטנותו או גדלותו הרי הוא המלוּבש ומוסתר בתוך פנימי' המדה ממש ולכך תלוי בו אופן גידולה כנ"ל וזהו הנק' דעת המתפשט במדות ולכך אם האדם אינו מיושב היטב בדעתו יכולבלו בו המדות כי העיקר שלהם תלוי בדעת לפי שהוא המלוּבש בהם ממש ומכ"ש כאשר יסיח דעתו כרגע יתבטל לגמרי לאהבה, וזהו פי' היסח הדעת כלומר שמסיח ומסיר אותו מן המדה ואינו

מאיר בה אזי ממילא תתבטל ולא יתאוו לאותו דבר כו' וד"ל וא"כ אור הדעת הרי הוא בחי' פנימי' המדות ועיקרם ולכך אמרו משה מלגיו ויעקב שהוא כללות המדות מלבר כי בחי' הדעת הוא עיקר עצם המדות בבחי' פנימיותן ומאחר שכן הגם שמדת יעקב נק' אמת אבל הוא רק מלבר לגבי משה שהוא מלגיו ונמצא בחי' האמת הנ"ל יותר לאמיתתו הוא בבחי' הדעת וכידוע שהדעת עולה עד הכת"ר דהיינו שמאיר בו הארת השלימות דכת"ר כנ"ל הטעם במדת אמת דיעקב וגם הוא מאיר בו ביתר שאת מטעם שהוא אמיתי' המדות ועצמותם ביותר כנ"ל וד"ל. והנה ידוע המאמר דאיהו אמת ואיהי אמונה וכמו שאנו אומרים אמת ואמונה כל זאת כו', ופי' אמת היינו בחי' משה ויעקב שהוא אור הדעת והת"ת שמלובשים זה בזה כנ"ל. ופי' אמונה הוא בחי' המל' שמקבלת מבחי' הדעת דז"א בעלה הנה הוא יעקב שנק' אמת כידוע והמל' מקבלת משפע המדות ע"י ז"א שהוא יעקב שנק' בעל עולם האצ"י כידוע, וביאור הדברים וגם למה נק' בשם אמונה דוקא, יובן עפ"י הקדמה הידוע שבחי' מל' דאצ"י נק' סופא דכל דרגין דאצ"י וכמ"ש בזוהר בכמה דוכתי והוא מטעם שאינה אלא מבחי' אותיות וכלים כו' כידוע (וכמ"ש ויבן ה' אלקים את הצלע כו') וע"כ בבא לה השפע מאור הדעת שמלובש בת"ת שנק' אמת א"א שתקבל הדבר כמו שהוא בעצם דהיינו שתקבל אור המדות כמו שהן בעצמותם ממש אלא יאירו בה רק בבחי' רחוקה מן העצמות והוא עדי"מ כשאדם לא יקבל הדבר גדול במעלה ששומע כ"א בדרך אמונה שמאמין שכך הוא הדבר אבל אינו יכול לקבל הדבר כמו שהוא מפני ריחוק מדרגתו ממנו ונמצא אין אמיתי' הדבר אצלו רק אמונת אותו הדבר ולא כמו שהוא באמיתתו כי אמיתת הדבר היינו כמו שהוא ממש וזהו נק' אמת דהיינו אמיתת הדבר ועצמותו משא"כ כשבא לכלל אמונה בלבד כו', וכך ע"ד דוגמא למעלה בחי' מל' דאצ"י מקבלת האור של המדות מרחוק דהיינו בבחי' אמונה בלבד ולא אמיתת עצמותם כמו שהן ולכך הן עצמם דוקא נק' אמת מפני שהן אמיתת הדבר משא"כ הארתם במל' נק' אמונה כו' וזהו פי' המאמר דאיהו אמת ואיהי אמונה כו' שהוא יחוד זו"ג כידוע וד"ל:

וזהו ומלאה הארץ דעה את הוי' כו', כי הנה ידוע דהמל' נק' עטרה כמ"ש א"ח עט"ב כו' עטרת תפארת לעמוסי בטן וכו' וגם נק' כת"ר מל' והטעם הוא לפי שנועץ תחלתן בסופן דוקא כידוע ולהיות כן בחי' כת"ר עליון שלמעלה, והתחלקות הג' קוין חח"ג מימין כו' הוא יורד ומאיר בבחי' מל' שעומדת בסוף דוקא והגם שכל קו האמצעי בחי' דת"י עולה עד הכת"ר אבל מ"מ במל' ההארה דכת"ר ביתר שאת הרבה לפי שהכת"ר נק' תחלה והרי נעוץ תחלתן בסופן דוקא ולא באמצע כו' וכמו שבחי' כת"ר עליון שנק' גלגלתא הוא בחי' עטרה האמיתית להיותו באמת למעלה הרבה מבחי' כלי כמו עדי"מ גלגלת האדם למטה שהיא מקפת את כלי המוחין מכל צד כו' כמ"כ גם כשיאיר אור הכת"ר הזה למטה בסוף כל דרגין שהיא מל' תקבל גם

היא אותה ההארה השלימה והוא בחי' כת"ר עטרה המקפת ונק' ג"כ בשם
 עטרת תפארת' כו' למעלה מן החכמה והדעת והוא בחי' האמונה שלמעלה
 מן הדעת כו' וד"ל, וביאור שרש הדברים וטעם הענין הזה למה המל' דוקא
 תקבל בחי' ההארה מכתר עליון והגם שנעוץ תחביס היא גופה צריכה טעם
 למה נעוץ תחלתן בסופן דוקא ולא באמצע כו', הנה זה יובן עדימ' מאור
 השמש שהוא מאיר וזורח על הארץ שאנו רואים שאין החום של השמש מגיע
 רק בארץ דוקא ולא באמצע החלל כי ג' חלקי אוירי יש ואין האויר האמצעי
 מתחמם כלל מחום השמש רק בהגיע חום השמש לאויר השלישי הסמוך
 לארץ שם מתחיל האור להאיר בתגבורת חומו וכל שמגיע סמוך לארץ יותר
 יותר יהי' תגבורת חומו עד שבארץ ממש הוא מכה חומו בכח גדול ועיקר
 החמימות סמוך לארץ ממש הוא וגם סמוך לשמש עצמה דהיינו בהתחלת
 אויר הראשון אבל באמצע אין החום כ"כ וזהו מסיבת הכאת האור שאין כח
 הכאתו העצמית מגעת רק בסוף כשכלה כח התפשטותו והוא בארץ שאין לו
 עוד מקום להתפשט יותר ע"כ מכה בה בכח גדול וע"כ החום שם בתגבורת
 גדול משא"כ באמצע שאין שם כליון התפשטותו עדיין לכך אין ההכאה שם
 בחווק כ"כ וכמבואר בספרי הטבע וזהו ג"כ ענין בחי' אור החוזר ונק' אור
 הניכפל והוא מפני שההכאה תהי' בחווק בכלות ההתפשטות דוקא ע"כ משם
 דוקא יחזור האור והשפע למקורו למעלה כמשל המכה בכח באבן אל הכותל
 שיחזור האבן אצל הזורק לפי שכח ההכאה כלה בכותל דוקא מפני טעם
 הנ"ל שאין לו עוד להתפשט יותר ומחמת כח ההכאה הגדולה יחזור האבן
 אל הזורק ויהי' אופן מרחק חזרתו כפי אופן כח הכאתו או לפי אופן הגובה
 או המרחק שמשם זרק, שמסיבתו יהי' סיבת כח ההכאה ביתר שאת כשכלה
 בכותל ויתעכב כו' והכל ענין א' דלפי שעיקר האור מסתיים בסוף ע"כ יהי'
 דוקא שם בחי' אור החוזר ומסיבת ב' ענינים הללו דהיינו מבחי' ההכאה בכח
 שעקרו יהי' בסוף וגם מסיבת בחי' אור החוזר אשר שם ע"כ יהי' תגבורת
 החום דוקא סמוך לארץ דוקא וזהו שנק' גם בשם אור הניכפל כו', וע"ד כל
 זה יובן למעלה עדימ' ודוגמא בהיות שבחי' המל' נק' סופא דכל דרגין
 שבאצ"י כידוע ונק' לכך בשם ארץ כמ"ש והארץ הדום רגלי ע"כ בה דוקא
 יכלה כל האור והשפע העליונה ומפני סיבת זה תהי' המל' בבחי' או"ח
 למעלה וכנ"ל במשל, וא"כ הכל ענין. הוא דלפי שנעוץ תחלתן בסופן דוקא
 ולא באמצע מטעם משל הנ"ל בחום השמש והכאת האבן ע"כ תהי' אור המל'
 בבחי' אור החוזר (וגם נק' אור הניכפל) וזהו ג"כ הטעם שנק' המל' בשם
 עטרה כמו בחי' הארת הכת"ר עליון עצמו כנ"ל דהיינו בשעה שהארת
 הכת"ר מאיר בה דוקא ולפי שנעשית אז בבחי' אור חוזר וגם מאיר בה כל
 עיקר בחי' התחלה ולכך היא למעלה במדרגה אז גם מבחי' ז"א בעלה וכמ"ש
 א"ח עט"ב כו' וד"ל, וזהו שרש ענין ומלאה הארץ דעה את ה' כו' לפי
 שעכשיו המל' מקבלת מבחי' הדעת דז"א שמלובש במדות שנק' אמת דבחי'

יעקב כנ"ל והוא ענין יחוד דמ"ה וב"ן ומ"ה מברר ב"ן וכמ"ש והוא ימשול
 בך כו' אבל לאחר שיתבררו כל הביוררים דרפי"ח כו' ויתעלה שם ב"ן בש'
 ס"ג שרשה הרפי"ח כו' כידוע דעיקר השבירה הי' בשם ס"ג כו' ושם ס"ג הרי
 הוא למעלה משם מ"ה דז"א כו' וע"כ תהי' המל' או נקראת עטרת בעלה
 למעלה מש' מ"ה כו', ועיקר הטעם הוא לפי שבעלות המל' מלמטה למעלה
 או הרי היא בבחי' אור חוזר כנ"ל ואינה מקבלת או כלל מז"א בעלה אלא
 נעוץ בה בחי' התחלה והוא הארת הכת"ר ממש ונק' כת"ר מל' וכמו בחי'
 העטרה על הראש שבגלגלתא דז"א כו' לפי שנעוץ תחלתו בסופן דוקא ולא
 באמצעו כנ"ל ואז נק' בשם אמונה בבחי' מקיף דוקא למעלה מן הדעת
 לגמרי גם מדעת דז"א כו' ולא כמו עכשיו שמהארת הדעת דז"א תקבל רק
 בבחי' אמונה מרחוק כנ"ל אלא תהי' מקבלת מבחי' מדרגת הכת"ר עליון
 עצמו שהוא למעלה מן התחלקות הקוין כו', וזהו שאנו או' בקידוש הלבנה
 עטרת תפארת לעמוסי בטן פי' עמוסי בטן הן בחי' ז"ת דאימא לפי שהן
 שרש המוחין לזו"ג זהו שנק' עמוסי בטן דאימא כו' כי הנה לעיל הלבנה לא
 תקבל עוד מהארת השמש כמו עכשיו דמ"ה מברר ב"ן אלא יהי' אור הלבנה
 ממש כאור החמה כו' והיינו בהיות זו"ג שוין בקומתו כידוע דשמש ומגן ה'
 אלקים ולעיל יוציא חמה מנרתקה שהוא שם אלקים שנק' נרתק כו' וא"כ יהי'
 אור הלבנה שהוא בחי' מל' מקבלת או מאותו מקור ושרש שז"א מקבל כי
 כת"ר א' לשניהן וזהו ומלאה גם הארץ דעה את ה' שתהי' גם המל' מלאה
 דעת את ה' שהוא בחי' כת"ר אך זהו עדיין בימות המשיח דפסוק זה לימות
 המשיח נאמר ומלאה הארץ כו' לפי שאז יהיו זו"ג שוין דהיינו שבחי' כת"ר
 א' לשניהן, אבל לאחר ימות המשיח והוא באלף ה' שכולו שבת כו' יהי' עוד
 עלי' למל' והוא יותר עליון מכולם והיינו כאשר תהי' עטרת תפארת לעמוסי
 בטן פי' מפני שתקבל משרש ומקור הראשון שהוא בחי' כת"ר עליון ממש
 מקור כל המקיפי' שאין בחי' ז"א מקבל שם גם לימות המשיח כי הכת"ר א'
 אשר לשניהן הוא רק מבחי' ת"ת דאימא כידוע לכך נק' עטרת תפארת
 לעמוסי בטן דהיינו שתהי' בחי' כת"ר ועטרה גם לבחי' ז"ת דאימא שהן
 שרש המוחין לז"א כו' וזהו למעלה ממדרגת זו דמלאה הארץ דעה כו' ודיל
 ודוגמת עלי' זו השלישי יש גם עכשיו אפס קצוהו והוא במנחה דשבת בהיות
 אז הארת בחי' רעוא דכל רעוין שבו נגזו משה כו' וכמבואר בזהר וע"פ שאז
 עליית המל' עד הדיקנא כו' ויותר הרבה מזה והוא מעין ודוגמא ממש שיהי'
 לעתיד ביום שכולו שבת הנ"ל היינו בתפלת נעילה דיו"כ שאז עליית הנוק'
 עד בחי' פנימי' עתיק כמבואר בכתבי האריז"ל וע"ד שתהי' עלי' הג' הנ"ל
 באלף ה' ולכך נק' יו"כ שבת שבתון כידוע ומבואר במ"א וד"ל.

ועתה יש להבין שרש ענין וידעת היום והשבות אל לבבך כו', כי הנה
 שרש ענין מה שעכשיו הכל בבחי' עליות וירידות כנ"ל הוא לפי
 שבבחי' פרצוף יש רבוי השנויים מצד רבוי שינויי הטבעיי' של האברים
 לפעמים כך ולפעמים כך כמ"ש למעלה והכל הוא מפני שהוא בבחי' ממכ"ע

שהוא בבחי' פרצוף כידוע ועד"מ הנה כאדם יש גם לגופו בחי' פנימי' וחיצוני' כמו הקרביים שהן אברים פנימי' והמותרות מאכל הפסולת שיוצא ונדחה לחוץ והוא ע"י כח הדוחה שבקרביים כו', ועד"ז יש בחי' פסולת בעצם והוא כמו החיות המצומצם שבשערות וכיוצא וכדוגמא זו למעלה מפני שיש רבוי בחי' הכלים מכלים שונים גם בחי' חיצוניות השפע ימצא כמו מבחי' פסולת הקרביי' העליונים או ממותרי' יניקות בחי' השערות וכיוצא אשר משם יש מקום ליניקת היכלות החיצוני' דאת זלעז' עשה האלקי' כו' ומפני שהן מסתירים האור לכך הכל עכשיו בחי' עליות וירידות וגם בבחי' אור המקיף מאחר שצריך לירד ולהתלבש למטה בגילוי כי גם בו יש בחי' העלם וגילויי' כמשי' לפעמים הוא בהסתר עכשיו ולפעמים הוא בגילוי כמו שהמופת ע"ז ממה שמצינו בבית ראשון שהיו נביאי השקר ובבית שני הי' ענין שנאת חנם כו' כמ"ש למעלה, וביאור הדברים הנה ענין נביאי השקר שהיו בזמן בית ראשון הרי לא שהיו גוברים במופתים כי לא היו בעלי מופת כלל כי לא נמצא מהם בכתוב איזה סיפור במעשה הנס והמופת רק בנביאי האמת נמצא כתוב נסים ומופתים כי הם היו באמת בעלי מופתים כמו גם ירמי' ויחזקאל וכיוצא בהם ומכ"ש אותם שקדמו להם כמו אליהו ואלישע וכו', אך עיקר ענין נביאי השקר הי' רק במה שהי' להם אמונת זרות כוזבות שהאמינו בשקר והי' זה להם רק בבחי' האמונה בלבד מבלתי הראות לזה איזה מופת או איזה שכל ודעת רק בבחי' האמונה בלבד וכנראה מתוך טענת הנשים שהיו מבכות התמוו שאמרו ומעת חדלנו לקטר למלאכת השמים חסרנו כל כו' לפי שהיו מאמינים מאד בזה וכן נראה מדברי יחזקאל עליהם שאמר (ויפתו העם) בפתותי לחם ובשעלי שעורים כו'. כי מזה הוראה שהי' בהם רק בחי' אמונות זרות וכוזבות והאמונה הזאת היא היתה הקליפה המנגדת לקדושה האלקי' כי האמונה האלקי' היא שהכל מאת ה' דוקא בהשגחה פרטיות על כל ההנהגות ואין רשות בזה לשום מלאך וכוכב ממלכת השמים בלתי לה' לבדו והגם שמנהיג את ההנהגה על ידם הי' כמו החוטב בגרון וכמ"ש היתפאר הגרון על החוצב בו כו', והנביאי השקר עשו מהטפל עיקר להאמין בכוכבים ומזלות שבהם מסור דבר ההנהגה וכמו שאמרו הנשים ומעת חדלנו לקטר למלאכת השמים חסרנו כל והי' מן ההיפך להיפך מן האמונה האלקי' ומפני שנא' ולאום מלאום יאמץ לא נתמלאה צור אלא מחורבנה של ירושלים כמ"ש למעלה גם בזה הענין שגברה הקליפה נגד הקדושה בזמן בית ראשון לא הי' רק באותו הדבר ממש שהי' מנגד לקדושה והוא בבחי' האמונה דוקא בהיות שהיתה האמונה האלקי' בזמן בית ראשון בתכלית השלימות דהיינו גם בבחי' הגילוי שלה למטה כי הרי מבואר למעלה דשרש ענין האמונה למעלה הוא בחי' טובב כ"ע שנק' עטרת תפארת כו' כשהארת הכת"ר מאיר בה כנ"ל והלא ידוע דבית ראשון הי' בו הארון והלוחות וידוע מאמרם ז"ל שצמצם שכינתו בין ב' בדי הארון כו' הרי שהיתה השכינה בחי' טובב כ"ע מצומצום דהיינו בבחי' גילוי ג"כ בין ב' בדי הארון וכמ"ש ביאור ענינו במ"א באריכות, ולנגד גילוי אלקות זה נתגברה

הקליפה להיות לה למנגד והוא גם בבחי' האמונה דהיינו אמונה הזרה הכוזבת הנ"ל שהי' ג"כ בבחי' אלקות לומר שגילוי אלקות הוא ע"י זה הכוכב או המלאך דוקא וכיוצא בו' וד"ל. וזהו דוקא בבית ראשון שהיו בו הארון והלוחות שהי' בחי' גילוי אלקות כ"כ בקדושה לכך הי' המנגד ג"כ באופן זה דהיינו בבחי' אמונה זרה באלקות בו', אבל בבית שני דידוע שחסרו בו ה' דברים הארון בו' ולא הי' בו גילוי אלקות כ"כ רק מעט מזער דהיינו בבחי' לבושים החיצוני' שבשאר מקדש כמו המזבח ושולחן ומנורה וכיוצא ע"כ לא היתה צריכה הקליפה להיות למנגד רק ג"כ בדרך הלוש בלבד דהיינו לא באמונה זרה אלקי' כמו השפעת אלקי' דרך הכוכב דוקא בו' רק אמונת כוזבות וזרות שהן במילי דעלמא שהוא ענין השנאת חנם ע"י רבוי אנשי רכיל כמ"ש למעלה שהוא בא ע"י האמונה דוקא שיאמין מאד שחבירו דורש רעתו בו' ולא הי' בהם אמונה זרה מבלתי זה באלקות כי להיכן הי' המנגד דקליפה באלקות מאחר שאין בקדושה דבר כנגדו והוא מאחר שלא הי' בקדושה היכל ק"ק הארון והלוחות בו' משא"כ בבית ראשון כנ"ל וד"ל, והנה מאחר שכן הריי' בבית ראשון ענין האמונה האלקי' לפעמים בהסתר מפני התגברות הקליפה המנגדת לה כנ"ל באמונת נביאי השקר בו' ולפעמים היתה בגילוי כשלא הי' הרע דקליפה מנגד כ"כ בו' והי' בזה ענין עליות וירידות תמיד וכ"ז מפני שבחי' רבוי הכלים מכלים שונים שבבחי' פרוץ בו' בבחי' ממכ"ע שבו יש מקום ליניקת החיצוני' כנ"ל במשל, לכך גם בחי' האמונה דסובב ישתנה לפעמים כך ולפעמים כך בו' אבל לעיל לא יהי' ענין עליות וירידות כלל מפני שאז לא יהי' רק בחי' גילוי סובב כ"ע עד שתקרא בשם עטרת תפארת בו' כמ"ש למעלה ע"פ ומלאה הארץ בו', ולכך נאמר או דוקא ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ כי דוקא בבחי' ממכ"ע יש בחי' פסולת וחיצוניות כנ"ל אבל בבחי' סובב אין שם בחי' חיצוניות כלל וכלל כי הוא למעלה מגדר כלי בו' ולכך לא יהי' אז מזה סיבת הירידה. כלל, אך הנה יש להבין האיך אפשר שיהא בחי' סובב בגילוי לעיל בכלים מכלים שונים כו' עד שנאמר שלא יהי' רוח הטומאה בחיצוני' מאחר שאינו בבחי' גדר כלי כלל כידוע הענין הוא דגילוי זה דבחי' סובב להיות או ברבוי כלים דוקא יהי' ע"י תורה ומצות מעשיות שעושין עכשיו כי הנה כתיב וזאת המצוה וכו' לעשות אותו בארץ דוקא, ויש להבין לכאורה למה בארץ דוקא, אך הענין הוא דכתי' שכן ארץ ורעה אמונה. פ"י שצריך לזון ולפרנס את האמונה כמ"ש למעלה, וביאור דבר זה הנה ידוע דשרש המצות כולן הוא בבחי' כתי' עליון דלכך הן במספר תר"ך תרי"ג דאורי"י וז' דרבנן כמספר כתר והן הנק' תר"ך עמודי אור כידוע ועד"מ הידוע כמו שהעמוד הוא המחבר הגג עם הקרקע להיות ראשו מגיע בגג וסופו מגיע לארץ כך ענין המצות

צריכה: בבוך 554. 974 כ"כ התגברות.

הרי: בבוך 1001 מטושטש. ובהוית הנ"ל ע' קעז למה מצינו שהי'. ובבוך 554, 974 נוסף מצינו שהי'.
הירידה: באוהית הנ"ל ע' קעח ובבוך 974 עלי' וירידה.

תחלתן דהיינו שרשם מגיע בבחי' כת"ר עליון שנק' ראש לכל ההשתלשלו' כידוע וסופן מגיע בבחי' ארץ כידוע שנק' תורה שב'ע"פ בשם ארץ כמ"ש השמים כסאי והארץ הדום רגלי כמ"ש במ"א כי עיקר התגלות בחי' רצון העליון שהוא בחי' כת"ר עליון הוא דוקא בסופא דכל דרגין בתורה שב'ע"פ דוקא מטעם משל הנ"ל בשמש בבחי' או"ח כו' ולכך א"ח עטרת בעלה כי נעוץ תחלתן בסופן דוקא כו' וא"כ ע"י המצות מעשיות נמשך תמיד מאור הכת"ר הנק' תחלה לבחי' ארץ להיות נק' עטרת בעלה ע"ז מטעם הנ"ל כי מפני שרש המצות מגיע בכת"ר עליון לכך יש ביכולתם להמשיך ממנו למטה למטה להיות נעוץ תחלתן בסופן ולהאיר את המל' הנק' ארץ בתכלית שלימות. ההארה דכת"ר עליון כנ"ל. וזהו שכן ארץ ורעה אמונה שע"י שישכון אור הכת"ר עליון בארץ תמיד ע"י המצות כנ"ל ממילא מזה יש פרנסה ומזון לבחי' אמונה שהוא בחי' טובב ופי' ענין הפרנסה הזאת הוא מה שנמשכת גם בחי' האמונה להיות גם היא ברבוי הכלים מכלים שונים כמו בחי' ממלא והוא מטעם דרמ"ח מ"ע רמ"ח אברים לבחי' טובב דוקא וכמ"ש למעלה וה"ז כמשל מאכל המפרנס וזן את האדם שממנו הסיבה להגדלת האברים כנ"ל ע"פ ארץ זבת חלק ודבש שהוא להגדיל האמונה בבחי' אברים דוקא וזהו פי' ורעה אמונה וד"ל, ובזה יתורץ הקושיא הנ"ל מהיכן יהי' בחי' הכלים לבחי' טובב לע"ל דע"י המצות יהי' זה וד"ל.

וזהו וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלקים כו', היום דוקא כי היום לעשותם כו'. פי' עיקר המעשה של המצות להיות על ידם מאיר אור הכתר במל' כנ"ל הוא היום דוקא לפי שהעוה"ב הוא מבחי' ממכ"ע כנ"ל שהוא רחוק מבחי' טובב דכת"ר עליון אבל בעוה"ז מאיר מבחי' הסובב ג"כ ואע"פ שהוא מאיר פעמים בהעלם ופעמים בגילוי כנ"ל בענין בית ראשון ושני עכ"ז יש בעוה"ז מבחי' הסובב עכ"פ יהי' איך שיהי' וע"כ ע"י המצות שממשיכים עכשיו מבחי' כת"ר עליון כנ"ל יכולין להאירה עד שתהי' לע"ל בתכלית שלימות ההארה בבלתי עליות וירידות כלל כו', וזהו וידעת היום עכשיו עיקר העבודה ע"י הדעת כהיות שצריך להמשיך את האמונה בכלים מכלים שונים כו' דוקא מטעם הנ"ל וד"ל,

והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלקים, פי' עכשיו יש בחי' עליות וירידות גם בבחי' אמונה דבחי' טובב כנ"ל דלפעמים הוא בהעלם כמו שהי' בבית ראשון ע"י נביאי השקר וכיוצא וזהו כי ה' הוא האלקים לפעמים הוי' בבחי' גילוי ולפעמים הוא בבחי' ההעלם דשם אלקים כו' לפי שמצד בחי' ממלא כ"ע יש בחי' חיצוניות הכלים כנ"ל. אבל לע"ל דכתי' אז תרצה הארץ את עונה מפני שיהופך החשך לאור ממש אזי יהי' הכל אור ולא חושך ויכול להיות ההארה דכת"ר עליון במל' בשלימותו בתמידות בלתי שינויים בירידות ועליות כלל כו' כי מפני מצות מעשיות שיאירו את אור הכת"ר כמו שהוא ממש במל' דאצי' כנ"ל והרי הוא למעלה מעלה מבחי' התחלקות הקוין

חזין מימין כו' ומהיכן יהי' הסיבה לבחי' הירידה שיצטרך להיות עליי' כו' כי אין סיבת הירידה רק מצד בחי' המנגד לקדושה כנ"ל בקליפה נביאי השקר וכיוצא ובחי' המנגד לא בא רק מצד התחלקות הג' קוין עד שאברהם יצא ממנו ישמעאל כו' כנ"ל והגם שמקבלת המל' מיעקב שהוא בבחי' קו האמצעי דאמת וגם מבחי' הדעת דמשה שמלוּבש בו כנ"ל בענין אמת ואמונה כו' עכ"ז מ"מ דרך התלבשות הג' קוין הכת"ר מאיר במל'. משאי"כ לע"ל כשתהי' עטרת בעלה למעלה גם מבחי' הדעת שמלוּבש בזה כו' ומכ"ש כשתהי' מקבלת במדרגת הכת"ר עצמו בבחי' עלי' השלישי' הנ"ל כמו בנעילה דיו"כ כו' אזי היא למעלה לגמרי מבחי' התלבשות בג' קוין הנ"ל ואי"כ לא יופגם אורה לעולם עד שנאמר שנתעלם האור ויחזור ויאיר כו' ולכך לא יהי' לה אז בחי' עליות וירידות כלל כו' (מפני שבאור הכתר עצמו אין בו בחי' ירידה ועלי' כלל כידוע ומבואר במ"א על ענין אנכי ולא יהי' לך בדבור א' נאמרו כו') וד"ל.

להבין מה שארז"ל בירבעם בן נבט שגסות הרוח טרדתו כו', דהנה לכאורה יפלא מאד וכי בשביל גסות הרוח יפול צדקת הצדיק ות"ח גדול כמו שהי' ירבעם קודם שחטא שנאמר עליו ועל אחי' השלוני ושניהם לבדם בשדה שכל ת"ח דומים לפניהם כעשבי השדה כו' והי' דורש בק"ג פנים כו' כמבואר בגמ' דחלק (וגם כיוצא בוי' יש להפליא על כמה ת"ח גדולים שנפלו בתחתית המדרגה לא מסיבת איזה דבר מדה רעהי' בלבד כמו גסות הרוח אלא בפתע פתאום בלתי סיבה כלל כמו יוחנן כה"ג שנעשהי' צדוקי לסוף פ' שנה כו'). אך הענין הוא דיותר להפליא בזה ממאמר ר' פנחס בן יאיר בעשרה דברים שמנהי' עד שמביאה לרוח הקדש זריזות וטהרה וקדושה כו' ואי"כ אנו רואים שבסטרא דקדושה אין יכולים להגיע לרוה"ק שלא בהדרגה אלא בהדרגה דוקא ממדרגה למדרגה כו' וידוע דאת זלעו"ז עשה האלקים כו' ומאחר שהוא לעומת הי' ראוי שגם בסטרא דקליפה לא יגיע האדםי' למדרגה היותר עליונה דשם כ"א בהדרגה דוקא ממדרגת דבר רע קטן למדרגה גדולה היינוי' עד שיגיע לתכלית המדרגה כו' ולמה יפול הנופל בסטרא דקליפה שלא בהדרגה כלל כמו ירבעם שנפל מסיבת גסות

בו: בכוך 94 ליתא.

מסיבת . . רעה: בכוך 94, 613 מדות רעות.

שנעשה: בכוך 94 שבסוף נעשה.

שמנה: בכוך 94, 613 ליתא.

האדם: בכוך 94 ליתא.

היינו: במאה שערים ובכוך 94, 613 הימנה.

הרוח בלבד לעשות עגלי זהב כו', אמנם עיקר הענין הוא דגסות הרוח הוא דבר שטבעו לדלג המדרגות שגם אם אפי' לפי מעשיו לא הגיע עדיין למדרגה גדולה ברעה כזו, ע"י גסות הרוח יגיע אליה והוא מטעם שטבע גסות הרוח הוא התנשאות וכל התנשאות הוא ענין דילוג המדרגה בנפש שלא לפי ערכה כידוע וע"כ מדה רעה זו דוקא גורמת נפילת הנפש בסטרא דקליפה שלא לפי ההדרגה ב' דברים שבה וכך בקדושה הוא בהיפך שמדת הענוה גורמת הגעת המעלה שלא לפי ההדרגה מטעם ששפלות היא הקצה והתכלית כו' והגסות היא ג"כ הקצה והתכלית אלא שזה מגיע לקצה ותכליתו הטוב וזה מגיע לקצה ותכלית הרע וד"ל, ומאמר דרפב"י לא מיירי אלא במתנהג בממוצע בין השפלות והגסות שאו יצטרך לעלות בהדרגה דוקא והראי' לזה ממה שאמר והענוה גדולה מכולן כו', ובוה יתורץ הקושיא הנ"ל בירבעם מה שגסות הרוח דוקא טרדתו מן העולם ונפל בעומק הרע שלא בהדרגה מטעם הנ"ל וד"ל. (ועל הקושיא השניה י"ל ע"פ מ"ש בס' הגלגולים שלפי אופן המצטרך בבירורי' דעה'ד טו"ר כך יצאו נשמות לעולם לתקן איוה דבר ואחר שתיקנוי לא יש מה לברר ממנו ואו ממילא יפול הנופל כמשל מי שמברר היין מן השמרים שאחר שסינן אותו היטב יפלו השמרים והפסולת למטה וכיוצא בזה יש צדיק שלאחר שכבר ניתקן ממנו מה שראוי עפ"י סדר התיקון יוכל ליפול ברע ממילא כו' וע"ז אמר קהלת יש צדיקים שמגיע להם כמעשה הרשעים ויש רשעים שיגיע להם כמעשה הצדיקים ע"י תשובה שלימה כו' וד"ל.) ועייני במשנת חסידים מ"ש על פסוק זה והוא מבואר ומובן ליו"ח וד"ל):

ו"ל* לאמר טעם למה ע"י גסיר דוקא יוכל ליפול מאד ע"פ המבואר כאן שענין הגסות הוא התנשאות עד למעלה ראש שלא לפ"ע והדרגה כלל, אי"כ מזה יוכל ליפול כי זהו דוגמת ע"ז ממש שהרי בקדושה העיקר הוא הביטול מרכז' כו' ואפי' כ"ע אינם ומדת התנשאות אין שייך כ"א על עצמות ית' שהוא מתנשא לכל לראש ולא לזולתו אי"כ מי שהוא גסיר שהוא ענין התנשאות ה"ז מורד בממיה הקב"ה להחשיב א"ע כמוהו וה"ז ממש כאילו עע"ז, ולכן מזה בא ירבעם שעשה בגשמיות ב' עגלי זהב, כי לא רחוקי' אלו מאלו וענין אחד יחשבו.

שטבעו: בבוך 94 המביא.

לא . . עדיין: בבוך 94 עדיין לא הגיע.

עדיין: בבוך 613 ליחא.

דוקא: במאה שערם ובבוך 94, 613 היא.

לקצה ותכלית: בבוך 94, 613 לתכלית קצה.

דוקא: בבוך 94 ליחא.

שחיקנו: בבוך 448 נוסף אזי.

שראו: בבוך 448 נוסף לו.

(ועל . . וד"ל): בבוך 94 ועל . . וד"ל.

ועיין: במאה שערם ובבוך 94, 613 (ועיין).

נ"ל: נמצא בבוך 448 קלט, ב — וכנראה מהמעתיק.

שבת פ' ואתחנן בעז"ה

(ביאור שני לחורה דשבת פ' פנחס ע"פ צו את בניי את קרבני לחמי וכו')

להבין בתוספת ביאור שרש הדברים הנ"ל ע"פ צו את קרבני לחמי לאשי ריח ניחוחי תשמרו להקריב לי במועדו ע"ש, הנה תחלה יש להקדים שרש ענין התשובה שאינה אלא בעוה"ז דוקא ולא בעוה"ב כו' ע"ש, בהיות מבואר בע"ח בכמה דוכתי בכללות ענין התהו וענין התיקון שעיקר ההפרש ביניהם הוא כך שבבחי' התהו היו כל האורות כלולים זב"ז בתכלית עד שלא היו רק בחי' נקודות בלבד והן ז' מלכין שמלכו בארץ אדום שנק' בשם ז' נקודות תהו כידוע ובבחי' התיקון הוא שנתחלקו ז' נקודות הללו דו' מלכין לבחי' פרצוף שלם בציור אדם באברים רבים כידוע בענין ההפרש בדרך כלל בין נקודות ספי' פרצוף שהנקודה הוא אשר עדיין אין האור מתחלק לייס כלל וכאשר כלול מ' נק' ספי' וכאשר הספי' נבנים בציור קומה של פרצוף אדם שלם נק' פרצוף והוא ענין ההתחלקות לחלקים רבים ברבוי האברים חיצוני' כמו ראש וידיים ורגלים ואברים פנימים וכו' וענין משל זה להיות נמצא כדוגמא זו למטה הוא אשר אנו רואים בכל זריעת דבר מה שהזריעה תהי' כוללת כל מה שיהי' צומח ממנה לעתיד בהגדלה ורבוי ההתחלקות כו' כמו האילן שיצמח מן הגרעין הנטוע הנה באילן יש רבוי דברים העץ החומרי והפרי הצומחת ממנו וענפי האילן עם עליו וכדומה לזה גם בפרי עצמו יש עליו וקליפות וגופו של פרי וכו' והכל היו כלולים בזרע הגרעין הנטועה מתחלה ואיכ' הרי לא הי' התחלקות הזאת שנמצא עכשיו בין הפרי לעץ וכיוצא רק לאחר גידולו מן הארץ אבל בגרעין עצמו לא הי' בו כלל ענין התחלקות הזאת והגם שממנו נמצאו ומכחו נמשכו אך בהיותם בגרעין הזרועה עדיין היו כולם בו בבחי' ההעלם ובחי' ההתכללות בתכלית עד שלא ניכר הי' לבחי' דבר מה שיתכן כו' ענין ההתחלקות ולאחר שיצא מן כח היולי ההעלם לגילוי בצמיחה והגדלה אזי יצאו כולן מפורדים זה בפ"ע וזה בפ"ע לרבוי ההתחלקות להיות העץ דבר בפ"ע וכיוצא בזה בכל פרטי הדברים הנמצאים באילן הצומח מן הארץ כו' (נע' מזה בת"א בהביאור ע"פ הבאים ישרש ובלק"ת פ' בהר בדי"ה כי תבואו אל הארץ ושבתה הארץ ובאג"ה ט"ו ח' ד"ה זורע צדקות מצמיח ישועות). ויובן עוד בדוגמא זו ממש יותר בפרטות והוא מזריעת הטפה להוליד הולד שאנו רואים שבטפה אין בה ציור אברים ראש ורגל כלל ובהמשך הזמן של שהיית הולד בט' חדשים בכטן אמו נעשה בו ציור אברים רבים ראש ורגל וידיים ורגלים ואברים פנימים כו' עד שנתהוו גם הצפרניים והשערות ממותרי השפע כו' והרי בודאי היו כולן כלולים בהטפה עצמה אלא שלא הי' שם ענין ההבדל עדיין בין פנימיות לחיצוניות אלא הכל כלולים ביחד וכמו שהי' כלול הפרי עם העץ יחד בגרעין הזרוע כנ"ל כמ"כ כלול' היו הצפרניים עם המוחי' שבראש ביחד

והשוואה א' בעוד שהי' הכל כלול בהעלם כח ההיולי שבטפה כו'. ואח"כ כשיצא מן ההעלם שיצא כאו"א בפ"ע וכנ"ל בגרעין הנטוע אזי נבדלו כאו"א על מקומו יבא מה שהוא בבחי' הפנימיות יצא מופרד לעצמו בבחי' הפנימי' ומה שהוא בבחי' חיצונית יצא מופרד לעצמו בבחי' החיצוני' והן כמו השערות והצפרניים וכיוצא (וע' בח"א פ' בראשית בד"ה ענין הברכות).

ואמנם עתה יש להבין עדיין בבי' משלים הללו והוא בהיות שאנו רואים בחוש שהאילן יצטרך לסיבת צמיחתו שינק מקרקע לחה בלחוחית מים דוקא והפירות גם הם לא יגדלו ויצמיחו בו בתוספת ורבויו כי"א ע"י המים מי גשמים שיוצאין עליהם בתמידות וכן בצמיחת פרי התבואה כולן צריכין לגשמים שירוהו את הארץ ואז תוליד ותצמיח דוקא וכן בולד הנוצר במעי האם אנו רואים כמו"כ שלא יגדל ויצמיח בהגדלה ורבויו של ציור האברים וגדלותן הרבה כו' כי"א ע"י סיבת המאכלים שתאכל האם ותזין נפשה בכל ימי העיבור שהעובר אוכל מה שאמו אוכלת כידוע ונהפך לו ג"כ המאכל לחיות נפשיי' ומזה תהי' סיבת צמיחתו וגדלתו מעט מעט בשהייתו ט' חדשים כו'. ולכאורה יפלא על כל זה (הג"ה זה אינו מאדמיו ז"ל כי"א דברי התלמיד הכותב כי אין כאן פליאה כלל, כי מה ערך השכבת זרע לגבי הוולד, עכ"ה) דהלא מבואר למעלה דהגרעין הנטועה או הטפה הזורעה הנה היא בחי' כח היולי כוללת כל מה שעתידי ליצמח בגילוי כו' א"כ מהו שיצטרך האילן והולד לסיבה אחרת שיגדלו ויצמחו על ידו דממילא הי' נצמחים ונגדלים כי מן ההעלם לגילוי א"צ רק ענין ההתפשטות וההתגלות בלבד ומי מעכב ע"ז עד שיצטרכו לסיבה אחרת והוא הגשמים באילן או המאכל וכיוצא לולד בכטן אמו כו', אך הענין הוא דהגם שכולן היו כלולים בהעלם בתחלה לא הי' עדיין להם בחי' ההגדלה והרבויו כי"כ כי אין מההכרח שיצא כי"כ מבחי' ההעלם בבחי' רבוי והגדלה כזאת לכל חלק מחלקיו כי הגם שכל חלק מחלקיו הי' בהעלם תחלה אבל הי' בקטנות גדול וגם ביציאתו לגילוי לא הי' כל חלק פרטי מתגדל כי"כ כי"א ע"י סיבה אחרת דוקא, והענין הוא כמבואר בע"ח דבכל זמן מג' הזמנים הללו דעיבור יניקה ומוחין א"א שיהי' להם הרבוי וההגדלה כי"א ע"י שבא רבוי האורות עליהם מלמעלה כדי שמחמת זה יהי' סיבת ההגדלה כמו בזמן העיבור בשביל הגדלת העובר ניתוסף לנוק' מוחין ואורות כמו בכל מה שתיזן נפשה מן המאכלים שנהפך לדם וכו' ובזמן היניקה ניתוסף לה האורות בבחי' המוחין עד שיצא המותרות לדדים להיות מהם מקור ליניקת הולד את החלב מן הדדים כדי שיהי' מזה סיבת הגדלתו בכל משך זמן היניקה וכן בזמן מוחין דגדלות מההכרח שלפני זה יהי' ג"כ בחי' רבוי האורות כו' והוא כמבואר בע"ח בפרטות איך שיהי' אופן רבוי האורות והיחודים בשביל בחי' יניקה והוא נגימ' ב"פ אהי' (שבתיבת אלד"ד כו') ע"ש ואופן עילוי האורות והיחודי' במקום היותר גבוה והוא בבחי' עתיק כדי שיהי' מזה סיבת הגדלות מוחין דגדלות כו' והי' כמשל מי הגשמים שיורדין למעלה בשביל הצמיחה שהגם שהגרעין כבר נטוע צריך עכ"ז שיבא

בחי' רבוי אורות מלמעלה לגרום סיבת ההגדלה במשך זמן מה וכן בעיבור ע"י המאכל שיאכל הולד וכיוצא בזה ע"י החלב שיונק כו' וד"ל ואמנם כדי שיבא ויומשך בחי' רבוי האורות מלמעלה צריך בתחלה שיתעלה לשם מלמטה בבחי' ההעלאה בתחלה והוא ענין הברורים שנו' תמיד בע"ח שכדי שירד המברר למטה לברר צריך בתחלה שיתעלה למעלה במקום המברר מבחי' המתברר וכמבואר בע"ח בכמה דוכתי דא"א העלה מבחי' ז"ת שבו בע"י ואח"כ יצא האור המברר לבררם למטה כו' וכן בחי' ז"נ העלו למעלה באו"א כו', וענין העלאה זו יובן עד"מ מביטול כח חיות החטה הזרועה לגבי הכח המצמיחה ואח"כ תצמיח כו' או כמו התכת הכסף באש תחלה כדי לערבה בכל חלקיה ולכללה באש ואח"כ יוחלק לחלקים רבים כמו שירצה המצייר הצורה כו' וע"כ גם למעלה יובן כמ"כ שכדי שיתברר המתברר ויתהפך בו מן הקצה לקצה זה א"א כ"א ע"י שיתעלה למעלה ממקום מדרגתו אשר יתבטל שם ממציאותו לגמרי כמשל התכת הכסף באש כו' שאז יוכל להתהפך בו הציור מאופן לאופן אחר לגמרי וכיוצא וד"ל, והנה הנמשל מכל המבואר למעלה בשני המשלים יובן למעלה ע"ד כל זה בענין הנ"ל דו' נקודות דתהו שהן ז' המלכים כמו חושם ובלע בן בעור והדד וכיוצא היו תחלה כמו בחי' אור זרוע הנ"ל בלבד דהיינו שיצאו מעצמות המאציל בבחי' אחת והוא בחי' ההתכללות ואח"כ יצאו מבחי' ההעלם שלהם ונתגדלו בבחי' פרצוף והוא בחי' התיקון וסדר ההגדלה ה' מו' נקודות הנ"ל מסודר לפי אופן סדר ההשתלשלו' דהיינו בתחלה יצא מהם בבחי' הכת"ר ואח"כ בבחי' הראש והמוחין שהוא בחי' דאצי' ואח"כ יצאו המדות בפ"ע וכו' ואחר בנין הפרצוף נגדל בבחי' יניקה וכנ"ל ואח"כ בבחי' הגדלות וכמבואר למעלה במשל יציאת העליון והפירות והעץ וקליפתו וכיוצא והוא מה שנמצא מהם גם בחי' החיצוניו' של האורות למעלה כמו הצפרניים וכו', ואמנם ג"כ מובן עפ"י הנ"ל דהגם שיצאו מן ההעלם לגילוי צריכים היו להגדלתם סיבה אחרת והוא בחי' רבוי האורות שבאין מלמעלה בשביל ההגדלה בכל א' מג' זמנים דעיבור יניקה מוחין כו' כמשל ירידת הגשמים וכו' וגם למעלה מבחי' רבוי האורות בא סיבת ההגדלה כ"כ בבחי' התיקון ולא מצד עצמו מטעם הנ"ל, ויובן כל זה בכל סדר ההשתלשלו' בכל הפרצופי' כמו בחי' ז"א בהיותו בבחי' עיבור במעי אימא כו' וגם בחי' או"א בע"י וא"א וכיוצא בזה עד רום המעלות וגם לפי הנ"ל שצריך ה' ההעלאה בתחלה מן המתברר כמשל התכת הכסף כו' ג"כ מובן למעלה לפי שכל בחי' עיבור של תחתון בעליון הימנו ה"ז בחי' העלא' ושם מתברר דוקא עד שיצא לגילוי לחלקים רבים שונים וגם להתהפך בו מן הקצה כו' וזהו עצמו הסיבה מה שיומשך לחלקים וכמובן ממשל הנ"ל וד"ל.

ועתה יובן שרש הטעם למה ענין התשובה אינה אלא בעוה"ז דוקא ולא בעוה"ב כנ"ל, בהיות מבואר למעלה באריכות בענין הכירורי' דתהו שהי' ע"פ ב' סבות הא' בחי' ההעלאה של המתברר למקום הנעלה ממנו עד

שיתבטל ממציאותו כו', והב' ע"י ירידת המברר אח"כ למטה ובפרט בבחי' רבוי האורות בשביל תועלת משך הזמן של ההגדלה כנ"ל, והנה ידוע דהמברר הוא שם מ"ה דחכמה דוקא כי בחכ' אתברירו דוקא והיינו ע"י בחי' אור א"ס שבחכמה וסדר הבירורים ידוע דלפני האצ"י נתברר ע"י בחי' חכמה דא"ק ומה שנתברר בחי' פנימי' ביותר נעשה ונמשך לבחי' כתי'ר ומה שלא יוכל להיות בכתי'ר נעשה ונמשך להיות בבחי' חכמה ועד"ז באצ"י עצמו מה שיכול ליברר נעשה בבחי' האצ"י והסיגים שלא יוכלו להיות בבחי' האצ"י ירדו למטה להיות בבחי' בריאה ועד"ז מבריאה ליצי' ומיצי' לעשיי' עד בחי' סיגים דעשיי' שמהם נעשו היכולות הקליפות כו' וכ"ז כמשל העץ וקליפתו או הצפרנים ושערות כנ"ל שהובדל כ"כ הפנימי' מן החיצוני' עד שיכול להיות גם בחי' חיצוני' דחיצוניות מופרד בפ"ע ואין לו שייכות עם הפנימי' וכ"ז מסיבת הברורים כידוע ודוקא ע"י אור א"ס שבחכמה אך שבחי' חכמה זו משתלשלת למטה מטה כמו חכ' שבמל' דאצ"י מברר בבריאה וחכמה שבמל' דבריאה ביצי' עד בחי' חכמה שבמל' דעשי' בהיכלות התחתונים דעשי' כו', אמנם עיקר הבירור נעשה ע"י בחי' גילוי המברר דוקא דהיינו כשיורד אור העליון למטה להבדיל שם בין הפנימי' שבו לחיצוני' שבו וזהו מסיבת העלא' המתברר בתחלה למעלה במקום המברר כנ"ל ממשל התכת הכסף באש שמפני בואו באש זהו סיבת היכולת לשנות בו הציור ולהבדיל בו כמו שירצה המברר כו', והמוכן מכ' סבות הללו הוא כך שמסיבת ההעלא' של המתברר יתבטלו כל חלקיו עד שיתערב תכלית העירוב ותכלית ההתכללות אשר מזה יוכל השינוי אח"כ ואם לאו הי' כל א' על מקומו ולא יתהפך לדבר אחר כו' ומסיבת גילוי המברר ג"כ עד"ז ויותר מזה והוא לפי שבבוא למטה אור היותר עליון הרבה במדרגה מן המתברר יתבטל המתברר ביותר ממציאותו ויוכל להתהפך בו מן הקצה לקצה כו' ומובן ג"כ שבהמנע ב' סבות הללו ממילא יהי' בהיפך לגמרי שהמתברר לא ישונה בשום דבר מה מכמו שהי' בצורתו העצמי מפני שאין שום סבה לזה לא מצד ביטול שבבחי' העלאה שלו ולא מצד ביטול שמגילוי המברר עליו כו', והנה זהו עיקר ההפרש בין העוה"ז לעוה"ב כי הנה העוה"ז הוא עדיין בזמן הבירור ונק' עולם המתברר וע"כ יש בו בחי' ההתכללו' מכל מה שימצא בו דהיינו שיוכל להתהפך בו מן הקצה לקצה מהתחתון עליון ומהעליון תחתון כי אנו רואים שיהופך בו החשך לאור והרע לטוב ממש מן הקצה לקצה כמו דוגמת תשובת ר"א בן דרודייא שקנה עולמו בשעה א' והרי ממש מאפילה נכלל באור גדול כו' והוא מפני שיש במתברר ענין ההתכללות והעירוב בתכלית מראש לסוף ומסוף לראש עד מבלי ימצא בו ראש וסוף כלל ומחמת זה יוכלו לשנות מצורה לצורה אחרת עד דמה שהי' ראש בצורה הראשונה יהי' בחי' סוף בצורה שיעשה באופן השני או בהיפך וכמשל התכת הכסף באש כנ"ל וגם מסיבה השני' הנ"ל והוא עיקר יותר דהיינו מפני גילוי בחי' המברר למטה במקום המתברר שמפני שירד אור העליון כ"כ נתבטל מפני בחי' הארת אור הא"ס שבחכמה המברר וע"כ יוכל להתהפך כו' וגם להיות

מובדל בו הפנימי' מן החיצוני' אח"כ כי הא בהא תליא כנ"ל במשל, משא"כ בעוה"ב אין התשובה מועלת שם כלל וכל א' על מקומו יבא ולא יתפעל מזולתו כלל להתהפך להיות כמוהו כו' מפני שעוה"ב נק' עולם ברור דהיינו שכבר ניברר וכל דבר שכבר ניברר הרי כבר נסתלק ממנו המברר כי אין לו מה לברר כו' ומאחר שנסתלק ממנו המברר וגם אין המתברר עולה למקום גבוה להתברר שם כי כבר הוברר א"כ אין כאן ב' סבות הנ"ל שימצא בו בחי' הביטול אלא הוא נשאר על מקומו וצורת העצמי מבלי ישונה בו דבר מה כלל לא מראש לסוף ולא מפני' חיצוניות וכיוצא אלא מי שהוא בבחי' פנימי' ישאר בבחי' פנימי' ולא יהי' בשום אופן בשינוי ממקומו וכן מי שהוא בבחי' חיצוניות לא יוכל לשנות להיות בבחי' פנימיות וע"כ יכול לראות ביטול המלאכים ולא יתפעלו כי אין זה מקומו כמו שלא יוכל הרגל להביט וכיוצא או שלא יוכל הצפורן להיות בשר וכיוצא וד"ל.

ובכ"ז יובן מאמר ר' חנינא בן דוסא מי שאמר לשמן וידליק הוא יאמר לחומץ וידליק כו' דמפני שעוה"ז הוא העולם המתברר מז' נקודות דתהו שנפלו עד למטה מטה כנ"ל וע"כ יוכלו לשנות בו מצירוף לצירוף אחר כמו בהיות הולד בצירוף עדיין כמ' יום וכיוצא יוכל לשנות בו מצורה לצורה וזהו מ"י שאמ"ר פ"י מ"י הוא בחי' בינה אם הבנים כידוע ומי הוא שאמר כל המאמרות ולהיות עדיין בחי' עיבור המדות בשכל כנ"ל וה"ז כמשל הולד הגדל בבחי' פנימי' וחיצוניות או כמשל האילן הנ"ל ע"כ אמר מי שאמר צירוף לשמן שידליק הוא שיכול להפוך לצירוף אחר ויאמר לחומץ וידליק כו' וכל זה מפני שעוה"ז הוא עדיין בבחי' הבריור ולא נסתלק ממנו המברר ומפני גילוי אוא"ס שבחכ' המברר בכל עולם לפי ערכו כנ"ל וד"ל, וגם בכל זה יובן פ"י הפסוק מלפני אדון חולי ארץ ההופכי הצור אגם מים חלמיש למעיניו מים כו', דהנה הצור הוא בחי' גבורות וצמצומי' כידוע וכדי שיהופך להיפכו ממש שהוא בחי' מימי החסדים שהוא ענין אגם מים כידוע אין זה אלא מפני בחי' גילוי אור א"ס שבחכמה המברר למטה כנ"ל שיכול לשנות ולהפך מחושך לאור וכן מאש למים כו' וזהו מלפני אדון חולי ארץ פ"י מלפני אור א"ס אדון כל הארץ שמתלבש בחכמה בכל עולם לפי ערכו כדי לברר כנ"ל (כי אדון הוא בחי' דבר ואדני' הוא בחי' נוק' כמ"ש בזהר ע"פ האדון ה' צבאות מאן דכר מן דוכרניא כו' והוא פ"י מלפני אדון חכמה דמ"ד שנמתקו גבורות דנוק' וזהו חולי ארץ), חולי ארץ פ"י חולי ל' יראה כמו ותתחלחל המלכה כידוע כי מפני עוצם הגילוי של אור א"ס למטה מזה בא עוצם היראה והפחד ביותר כידוע דסיבת היראה היותר פנימי' בבחי' הביטול באה רק מצד הגילוי ביותר וכנ"ל בענין המשל התכת הכסף וכמ"כ כהמס דונג כו' וכמ"כ ובאו במערות צורים מפני פחד ה' כו' לפי שראו כל בשר כו' ומכ"ז יובן ג"כ מה שמדת היראה נמצאת למטה בעוה"ז יותר מבעוה"ב שהרי בג"ע אין הביטול כמצאויות כ"כ שהרי נהנין מזיו כו' וכאן (במלאכי' דיצ"י ועשי' וגם בע' שרים) למטה נמצא היראה והפחד ביותר והרי גם בלעם אמר

לא אוכל לעבור את פי ה' כו' וכידוע והכל מטעם הנ"ל שבעוה"ז הוא בחי' גילוי המברר משא"כ בעה"ב שנסתלק המברר לפי שכבר הוברר וכנ"ל וד"ל:

ושרש ענין את קרבני לחמי לאשי, יובן עפ"י הקדמה בתחלה להבין פי' לאשי שרצונו לומר ב' אשות כי לשון רבים הוא אומר לאישי כו' והענין הוא כך להיות ידוע דיש ב' מיני אתערותא דלעילא הא' אשר באה אחר אתעדלית שמעוררים מלמטה והוא מ"ש אשה כי תזריע וילדה זכר פי' כי תזריע להעלות מ"ן תחלה כדי לעורר אתערותא דלעילא אח"כ אז וילדה זכר דהיינו שתלד בדוגמת המשפיע ששרשו מבחי' חסדים כי הנה ידוע דרך כלל שבחי' ו"א שרשו מבחי' החסדי' דמ"ה ושרש הנוק' מבחי' הגבורות דב"ן וידוע ג"כ דיש בחי' אורות וכלים בז"א עצמו ועיקר החסדים מתפשטי' בכלים כו' וע"כ בהיות שתלד כדוגמתו וכצלמו בבחי' הכלים יהי' תגבורת שפע החסדים וכמ"ש כי זכר חסדו וכמ"ש במ"א וד"ל, והנה כאשר אתעדל"ע מעורר אתעדלית הוא בא ונמשך מבחי' הגבורות דזכר המשפיע כי בהיותו מתעורר לתשוקה צריך שיהי' זה מבחי' החמימות ורשפי אש דוקא וכמ"ש שמאלו תחת לראשי כו' וכמ"ש במ"א, (ומבואר זה בביאור הראשון ע"ש) וזהו כענין המאמר בזהר בתאובתא דכורא לנוק' וכל תאובא אי"א כ"א ע"י בחי' חמימות דוקא ולא ע"י בחי' קרירות כידוע דוגמתו למטה ביחוד גשמי דו"ג הגשמי' כו'. וזהו פי' לאשי אש יו"ד דהיינו בחי' החמימות ורשפי אש של מעלה דמשפיע שנק' אש יו"ד מלמעלה למטה והוא אשר יורד ונמשך למטה ואוכל אש שלמטה דנוק' דהיינו שמעורר אתעדלית שיהי' בה ואל אישך תשוקתך מלמטה למעלה והיינו לאשי לשון רבים כולל ב' האישים הללו דדכר ונוק' שבאים כא', ואמנם סיבת הבאת והמשכת בחי' לאשי הנ"ל למעלה דהיינו הסיבה שיהי' בו בחי' החמימות ורשפי אש כו' הוא ע"י התורה שנק' לחם כמ"ש לכו לחמו בלחמי כידוע, וזהו את קרבני לחמי לאשי פי' שלחמי הוא הגורם להיות בחי' לאשי הנ"ל, וביאור הדברים הנה עד"מ הגשמי הנה אנו רואים למטה בלחם הגשמי שהוא הגורם חמימות ורשפי אש באדם שהרי כשיאכל האדם לחם יתוסף בו חמימות בדם הוא הנפש ע"י הלחם שנתכרר ונהפך לדם וחיות במוח ולב כו' יתר על מה שהי' ונתחמם כל גופו מזה ביתר שאת והרי בהעדר המאכל ימים רבים יתהווה בדם הקרירות מפני שהדם אין בו חמימות כ"כ מפני העדר המאכל וכידוע עד שנעשה חלש לגמרי בהסתלקות החיות כו' ע"י התענית וכיוצא ונמצא מובן שבודאי המאכל הוא הגורם בחי' החמימות בדם וא"כ גם הוא הגורם חמימות התאוה דהיינו לאיזה דבר שיתאוהו שיהי' בא ע"י בחי' החמימות ורשפי אש ההתלהבות ביותר כידוע כ"ז וכיוצא בזה הוא ג"כ בעבודת ה' בתפלה שמחמת המאכל שאכל יוכל להיות שיתוסף עי"ז בנפשו תוספת ההתלהבות ורשפי אש התשוקה יותר מאם לא הי' אוכל שהרי כשאינו אוכל כמה ימים יחלש ויתקרר דמו עד שגם בהתפעלות שלו בתפלה לא יהי' כלל בדרך התלהבות כ"כ אלא בבחי' הקרירות וכו' וכידוע, ונמצא מובן מב' משלים

הללו גם למעלה אעפ"י שאין לו גוף כו' אבל מבשרי אחזה אלוה כו' שגם סיבת המשכת בחי' אתעדל"ע בבחי' חמימות ורשפי אש הנ"ל אינו לפי ערך בחי' הלחם עליון שאכל והוא התורה שנק' לחם כנ"ל והיינו לחמי לאשי שהלחם של תורה שנק' לחמי הוא הגורם בחי' לאשי הנ"ל דוקא וכמובן עד"מ הנ"ל כמו שהלחם הגשמי גורם החמימות בדם האדם התחתון כנ"ל וד"ל, אך אמנם עדיין צריך להבין למה התורה נק' בשם לחם דוקא הענין הוא כידוע דשרש התושב"כ בחי' אבא שרש כל האצי' וכמאמר הידוע דאורייתא מחכ' עילאה נפקת אך שרש התורה למעלה מן החכ' כי מחכמה הוא דנפקת לגילוי אבל מ"מ שרשה למעלה מן החכ' וכמ"ש כאשר יאמר משל הקדמוני כו' והוא בבחי' כת"ר עליון שנק' קדמון כידוע וכמ"ש והחכ' מאין תמצא מבחי' ההעלם דכתר שנק' אין תמצא החכ' להיות בבחי' גילוי יש מאין כו' כמ"ש במ"א והוא אשר ירדה התורה למטה בצירופי אותיות בתושב"כ בכל הפרשיות שבה בין במצות מעשיות בין בשאר דברים שבה כמו גם סיפורי מעשיות וכיוצא והנה ערך ירידה זו של החכ' העליונה מלמעלה מן ההעלם הוא כערך ירידת המשכת שכל וחכמת האדם למטה במוחו כאשר יתיישב שכלו ודעתו במוחו ותשוב רוחו עליו והוא ע"י סיבת המאכל שאכל שיתחזק עי"ז שכלו להתיישב במוחו ואח"כ מתפשט החיות הזה מן המוח לכל האברים דרך גידי המוח שמתפשטי' בכל האברים בדם הוא הנפש להוסיף בהם חמימות כנ"ל וזהו כידוע שהלחם משיב את הנפש כו' כך התורה שנק' לחם הוא מפני שירדה למטה ונתלבשה בענינים גשמי' ובצירופי אותיות גשמי' אבל מ"מ מלובש בה מבחי' המוחי' עליוני' דחכ' עילאה ע"כ נק' כמו הלחם שמשיב את הנפש כמו"כ גורמת שיתפשט אור חסדי' דאבא למעלה ויתיישב למטה ג"כ באדם העליון דאצי' להיות לו ג"כ למוחין והוא חב"ד דז"א כו' וזהו ע"י הקריאה בתורה דוקא כי הנה הקורא בתורה היינו שקורא וממשיך שרש התורה שתצא ממקורה וחוצבה מבחי' ההעלם דכת"ר שהיתה שם בהעלם וכמ"ש והחכמה מאין תמצא כו' כמו הקורא בפ' ואתחנן בחומש קורא וממשיך שרש של החכמה הזאת שמלובש בצירופי אותיות דפ' זו שתצא מן ההעלם לגילוי כו' וכמ"ש קורא הדורות מראש וכמ"ש במ"א הגם דאורי' בלא דו"ר לא פרחא כו' אינם אלא בחי' גדפין להעלותה לשרשה אבל העיקר הוא המקור של התורה עצמה שתמשיך את אור התורה להיות נק' נשמתא לגבי גופא דהיינו מה שא' כמה גופין תקינת לון כו' דאתקריאו גופין כו', פ"י כי גם בז"א עצמו יש בחי' אורות שהן בחי' המוחין חב"ד ובחי' הכלים שנק' גופין לגבי לבושין דבי"ע כידוע וכ"כ תמשוך החכ' מן בחי' ההעלם לגילוי עד שיהי' התפשטו' מוחין גם לכלים דז"א דהיינו להיות נשמתין לגבי גופין כו' וה"ז ממש כמו משל הלחם שגורם גם חיזוק המוחין שיתפשטו גם בלב במדות להחיותם כו' ומשם לכל האברים כו', וזהו פ"י לחמי לאשי שע"י התורה שנק' לחם משיב את הנפש הוא בחי' ההעלם שיבא לידי גילוי באורות וכלים באז"א וז"א כו', וזהו פ"י את קרבני א"ת הוא אותיות שמאל"ף עד תי"ו שבתורה שבכתב הם הם בחי'

קרבני שמישים נפשי לי ומקרבני דהיינו ע"י לחמי וכמ"ש לכו לחמו בלחמי שהקב"ה אומר לכו ואכלו לחם שאני אוכל ונק' לחמי והוא התורה מטעם הנ"ל וד"ל:

ריח ניחוחי כו', הנה שרש ענין הריח הוא בחי' המתקות הגבורות וביאור הדבר הנה אנו רואים למטה שעפ"י הרוב אין הריח מצוי אלא בדברים החריפים דוקא כמו בפרי חמוץ וחריף יעלה ממנו הריח החזק כמו התפוח שבהיות התפוח מתוק אין הריח יוצא ממנו וכאשר הוא חמוץ וחזק יעלה ממנו ריח ערב וכיוצא בזה בכל הפירות החמוצים והחריפים יעלה מהם הריח החזק וענין הריח שלהם הוא הממתיק בחי' הגבורות שלהם להיות כי בחי' החמיצות והחריפות הן הן מבחי' הגבורות והריח שערב לנפש הוא ענין מיתוק של החריפות כי סיבת הריח מפני שאותו דבר החריפות נהפך לטוב ולפי שכאשר החריף והחמוץ נמתק לכך יעלה ריח חזק המשיב את הנפש משאי"כ בדבר מתוק שאין בו היפוך דבר מכמו שהוא, והנמשל מכ"ז יובן למעלה ג"כ בהיות שע"י הקרבנות מתבררי' רפ"ח ניצוצים שנפלו בנוג"ה וההעלא' שלהם הוא נעשה כדוגמת ריח למעלה כמ"ש וירח ה' את ריח הניחוח כו' והוא לפי שהביור דרפ"ח כו' היינו שנתהפך חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא, כו' והוא בחי' גבורות הקשות שבנוג"ה שנמתקו ע"י הקרבן של הבהמה הגשמי בשריפתה ע"ג המזבח באש שלמעלה ולהיות כן יעלה בחי' ריח מזה ההיפוך כמשל הריח של הפרי החריף וחמוץ כנ"ל וד"ל והנה ע"י הריח אנו רואים ששיב את נפש האדם עד שגם בהיות האדם נרדם וישן יוכל הריח החזק לעוררו משנתו ונמנומו מפני שהמוחין שבראש יסתלקו מפני השינה וע"י הריח החזק יחזור אור השכל ממקורו ויתיישב במוח והוא כמו בחי' השבת הנפש ממש כידוע וכ"ז מסיבת עוצם הגבורות שבריה ולפי שהוא בחי' א"ח למעלה כו' ע"כ יעלה עד מקור השכל ויחזירנו למוח וכו' וכמ"ש במ"א וד"ל, וזהו פ"י ריח ניחוחי לשון נחות דרגא לפי שהריח גורם שירד אור המוחי' עליוני' ויומשכו למטה להתיישב בבחי' אורות וכלים באו"א וז"ל כמ"ש למעלה בענין לחמי לאשי כו' וד"ל.

תשמרו להקריב לי כו', הנה שמור זו משנה כידוע, והטעם שנק' בשם שמור בתורה שבע"פ ולא בתושב"כ, הנה יובן עפ"י הקדמה אחת והוא להבין ענין השמירה למעלה מהו בהיות ידוע דבחי' הולדת הנשמות הוא ע"י יחוד זו"ג דאצ"י ע"י חיבור מ"ה ובין יחד כו' והנה עדי"מ מיחוד וזווג הגשמי שלא מכל ההשפעה דטפת המ"ד יולד ויצוייר הולד במעי הנוק' אלא רק מן הברור שבטפה והמותרות יוצא חוצה ולא נקלט ברחם הנוק' כי אינו נקלט ברחם רק הברור והשאר יוצא בבחי' פולטת כו' ומכ"ש וק"ו מטפה שלא היתה כלל ברחם הנוק' שבודאי לא יולד ממנה וולד גמור אלא ההולדה מהם דבר שאינו ולד גמור דהיינו שלא יהי' בחומר גופני ממש אלא יהי' כח רוחני בלבד וכמו ע"ד דוגמא מאותן ק"ל שנה שפירש אדה"ר הוליד

רוחין כו', והנה כל מה שהטפה משתהה יותר ברחם הנוק' ונתעכב שם הרבה יותר יהי' וולד של קיימא כי ע"י הקליטה דוקא מתהווה לולד חומר וכלי של קיימא ביותר כי דרך כלל כל צורת הנפש הרוחני נמשכת מטפת הזכר ובחי' החומריות ובחי' הכלי שלה מתהווה ממ"ן דנוק' כמאמרם האודם ממנו בשר כו', והנמשל מכ"ז יובן למשכיל למעלה באלקות דאעפ"י שאין לו גוף וכו' מ"מ בצלם אלקים עשה האדם התחתון והרי מעין ודוגמא דדוגמא זו הוא ג"כ בבחי' אדם העליון דאצי' הנק' ז"א דהא כת' נעשה אדם בצלמנו כדמותנו וכו', וא"כ גם בבחי' היחוד עליון דז"נ יובן ע"ד כל הנ"ל במשל יחוד התחתון שמה שנקלט ביותר אור הזרוע לצדיק ח"י עלמין דהיינו מבחי' טפת יסוד ז"א בבחי' רחם הנוק' דז"א הן הן הנשמות הגבוהות ביותר שנוולדו באור וכלי דוקא וכל שנתעכב ונקלט שם ברחם הנוק' יותר יותר גבוה במעלתו כמו נשמת אליהו שהי' נשמה גבוה מאד עד שלא הי' כלי גופו בחי' מסתיר כלל, ולכך עלה גם גופו בסערה השמים כו', והענין הוא לפי שהי' בו בחי' הביטול במציאות בתכלית יותר מבשאר נשמות צדיקים וסיבת ביטול זה בא לו מפני שהי' נקלטה שרש נשמתו ברחם הנוק' היטב ובחי' יסוד דנוק' הגם שהוא בחי' כלי אבל היא בתכלית בחי' הביטול כמ"ש ואל אישך תשוקתך שהוא ע"י הבל שברחם שהם המעלים מ"ן תמיד כו' ולהיות כן גם שנעשה לו בחי' חומר גופני ע"ז אבל הי' גופו בתכלית הזדככות לכך הי' בתכלית הביטול במציאות עד שעלה עם גופו בסערה כמלאך האלקים ממש כו', משא"כ שארי נשמות שלא נשתהו כ"כ ברחם הנוק' ולא נתקשרו שם בתכלית כ"כ ע"כ לא הי' להם תכלית הביטול כ"כ גם בגופם ולא יכלו לעלות בגופם השמימה כו' וזהו שאמר אליהו חי ה' אשר עמדתי לפניו פי' עמדתי לפניו היינו מפני שנתעכב שרש נשמתו הרבה בבחי' רחם הנוק' שנק' לפניו לפני התחלת הצמצום מאצי' לבריאה וזהו מפני היותו שם בהתקשרות נפלא בבחי' ה"ג שברחם כו' שעולים למעלה בבחי' האצי' עצמו ממש עדיין וזהו פי' לפניו וד"ל, וכמ"ש פי' זה בכתבי האריז"ל וגם בנשמות הרבה כיוצא בו הי' ע"ד ענין זה כמו בחנוך דכת' ב"י ויתהלך חנוך את האלקי' ואיננו כי לקח אותו אלקים הן בחי' ה"ג דנוק' שנתקשר שם כו' לכך נכלל שם גם עם גופו ועד"ז יש בה לפי ערך בכל הנשמות ברבוי מדרגות בערך בחי' הביטול שלהם שהוא לפי ערך בחי' עמידתו ועכבתו בשרשו ברחם הנוק' ומטעם הנ"ל וד"ל:

והנה ההיפוך מענין זה הוא נשמות הנפילים אשר היו בארץ המה הגבורים אשר מעולם אנשי השם כו', פי' שהיו נשמות גבוהות מאד מאד אך שלא היו ברחם הנוק' כלל ולכך נק' נפילים כמו עדי"מ טפת הזכר שלא נקלטה ויוצא חוצה שנק' פולטת ומכ"ש וק"ו אשר לא היתה שם כלל ברחם הנוק' כנ"ל וזהו שנק' נפילים מפני שנפלו למטה מטה מאד ונתגשמו כ"כ עד שמהם הי' רוב אנשי דור המבול שהיו רשעים גמורים וזהו שהי' חטא שלהם רק להשחית כל בשר את דרכו כו'. כי כך הי' שרש נשמתם שלא באו לבחי'

קליטה בכלי רחם הנוק' כו', והגם שנק' אנשי השם אשר מעולם אעפ"כ היו רשעים גמורים, ולהבין ביאור הדברי' הנה באמת יש להבין בזה למה הי' סיבת נפילים כ"כ למטה אדרבה הרי הי' שרש נשמתם רק מצד הארת אור זרוע לצדיק מעלמא דכורא בלבדו שהוא גבוה הרבה מעלמא דנוק' כידוע, והיינו שנקראים אנשי השם מבחי' דכ"ר דהיינו שם מ"ה, וזהו אשר מעולם שהוא עלמא דכורא, כו', אך הענין הוא להיות כי כאשר יצא אור השפע אלקי מבחי' מ"ד עצמו למטה בבילתי ההלבשה בכלי כלל ולא הי' דבר שיגבילנו כלל ע"כ ירד מאד מאד למטה ביותר מאחר שאין לו מעצור ועיכוב מצד בחי' כלי וא"כ ירד כמו שהוא מעילה לעילה בעוצם ירידות המדרגות זה למטה מזה עד שנתגשמו כ"כ להיות מזה אנשים רשעים לגמרי כו' אבל כאשר נתעכב המ"ד ויש לו מעצור ועיכוב בכלי הרחם דנוק' שיגבילנו לא ירד כ"כ בירידות המדרגות למטה מטה ואדרבה יוכל מסיבת זה להיות גילוי האור גם למטה מטה בבילתי הגשמה כלל אדרבה בתכלית ההזדככות כמו גופו של אליהו וחנוך כנ"ל. וטעם הדבר הוא לפי שבחי' הכלי הגם שיגביל את האור אמנם הגבלה זו וזהי עיקר קיומו עד שיוכל להתקיים כמו שהוא גם כשירד למטה מטה, משא"כ כשאין לו כלי אין לו קיום בבואו למטה עד אשר בהכרח הוא שם להתגשם מאד כו', ויובן דבר זה עד"מ אור השכל העמוק כשלא יתלבש באותיות או באיזה משל שיוכל להתפס בו יוכל ליפול הנופל ממנו לטעות טעות גמורה משא"כ ע"י ההלבשה יתקיים בקיומו כמו שהוא ממש בבילתי נטי' לטעות לימין או לשמאל כו' והגם שהאותיות מגבילים אורו אבל הן מקיימים אותו בזה הצמצום עד שגם בהיות יורד ונשפע גם לתינוק קטן לא ישנה טעמו וכו', וכיוצא בזה יובן למעלה בבחי' כלי הרחם הנוק' שמסיבת ההגבלה והצמצום דוקא יהי' סיבת קיום אור המ"ד גם בהיותו יורד ונמשך לגופים שיהי' גם שם עומד כמו שהוא ממש כו' וע"כ עלה אליהו בסערה כו' לפי שנשתמר אורו בתכלית ולא נפגם כלל וכלל מפני חיותו מקושר בתכלית בכלי כו' וד"ל. ונמצא מובן מזה שכל מה שהאור נקלט יותר בכלי יותר הוא משתמר להיות בעמדו וקיומו בלי יפול חוצה כו', כך יובן בשרש ענין תורה שבע"פ דמפני שהוא בחי' כלי לרצון העליון שהרי במשנה עיקר גילוי הרצון ובה נקלט אורו דוקא שהרי בתורה שבכתב נסתר הרצון שאין יודעים איך לעשות תפילין וכיוצא לכך עיקר השמירה מיניקות החיצונים הוא בתורה שבע"פ דוקא ולא בתושב"כ וזהו שמור זו משנה כו' והגם שעיקר השפע הוא בחכמה שבתושב"כ לפי שאור התורה נובע מן בחי' הכת"ר דז"א בחי' אין דא"ס כמ"כ והחכמה מאין תמצא כידוע מ"מ בחי' הכלי שיגביל האור הוא בתושב"כ ע"כ בה עיקר השמירה דוקא ומטעם הנ"ל וד"ל וזהו שרש ענין תשמרו להקריב לי במועדו וגם קאי לדסמ"ך ל"י ריח ניחוחי תשמרו והכל ענין א' דהיינו שהיחוד עליון דע"י כל המצות שכללותם הקרבנות שהן המשכות אור הכת"ר אינו נשמר רק בתושב"כ דוקא והיינו תשמרו כו' וד"ל.

להקריב לי במועדו, פי' במועדו מבואר למעלה (שם) שהוא ע"ד ונועדתי כו', וביאור הדברים הנה תחלה יש להבין בשרש ענין היו"ט למה נק' בשם מועד דוקא, בהיות שלכאורה יש להבין דהלא ידוע דכל יו"ט נק' מקרא קדש מטעם שהארת מוחין דאבא שנק' קדש מאיר במועד ורגל ולכך נק' מקרא קדש דזמין מהאי קדש כו' כמ"ש בזה, והרי אנו רואים שרוב כל המועדים אינם חלים אלא ביומין דחול דוקא ומעט מהם שיהיו המועדים חלין בשבתות כידוע בלוח העיבור, וא"כ יש להפליא מאד דהרי יומין דחול ידוע ששרשן שהן מבחי' ז"א דאצי' יום א' מבחי' חסד דז"א כו' והיינו מפני שאורות דז"א מתלבשים בכלים מכלים שונים גם בבחי' ו' ימי המעשה דבי"ע כידוע ואור אבא הרי הוא גבוה מאד נעלה ממדרגת ז"א שהרי רק בחי' נה"י דאימא הוא שרש המוחין לז"א כידוע ואיך יתכן שיתלבש אור אבא בז"א ביו"ט ומה גם ביומין דחול שהן רק מבחי' כלים החיצוני' דז"א כו', אך הענין הוא דההתחברות וההמשכה מאבא לז"א הוא בא ע"י בחי' ממוצע והוא בחי' אור אימא לפי שבכל יו"ט מאיר מבחי' אור אימא בז"א כאותו יום מיומין דחול שחל בו היו"ט כמו אם חל ביום א' מאיר אור אימא בבחי' חסד דז"א כו' ולכך נק' היו"ט מועד לפי שנועד בו אור אבא להיותו בא ומאיר באור אימא שמאיר בכל יו"ט כו', וביאור הדבר להיות ידוע דבחי' ההשגה והתפיסה נק' בשם בינה ונק' רחובות הנהר כידוע וגם מטעם זה נק' יש כמ"ש להנחיל אוהבי יש והוא השגות הנשמות בג"ע כו' ומפני ההשגה דוקא יבא התפעלות השמחה כי במה שאינו מושג כלל לא יתפעל כלל ממנו בענין השמחה ותענוג כידוע וע"כ אין המצוה בשמחה רק ביו"ט כמ"ש ושמחת בחגך כו' ולא בשבת לפי שהשבת הוא בחי' מוחין דאור אבא עצמו בכלתי הלבשה עדיין באור אימא וכמ"ש ושמרתם את השבת כי קדש היא כו' קדש עצמו כו' וכמ"ש במ"א, ואין התפעלות השמחה מצוי"י בבחי' אבא להיותו למעלה מן ההשגה עדיין אלא רק בחי' הביטול יסתעף ממנו וכמ"ש במ"א, ואמנם ביו"ט דוקא מצוה בשמחה מטעם שהוא שרשו בבחי' מוחין דאימא שהוא ענין התגלות בהשגה כו' וכמ"ש במ"א וד"ל, והנה בזה יתורץ הקושיא הנ"ל דהגם שהמדות דז"א רחוקים הרבה ממדרגת אור אבא כנ"ל והמדות מתלבשין ביומין דחול כנ"ל עכ"ז יכול להיות אור אבא שורה ומתלבש גם בכלים דז"א ביומין דחול בכל יו"ט ויו"ט שחל ביומין דחול, והוא ע"י האמצעות דבחי' אור אימא בהיותה מתגלה בכל יו"ט כנ"ל ובחי' אור אבא מתלבש בה ולכך נק' היו"ט מקרא קדש כנ"ל, ונמצא עי"ז מתלבש גם אור אבא בז"א ע"י אור אימא שמאיר בז"א בכל יו"ט כו', ולהבין ענין התלבשות אור אבא באימא הוא בחי' החדוה והשמחה אשר היא בבחי' הביטול וכמ"ש במ"א וד"ל, וזהו להקריב לי במועדו פי' מועד מלשון יעדו וחיבור כמ"ש בביאור הראשון והיינו כמ"ש ונועדתי שם כו' דהוא ענין חיבור אור אבא באימא בג' רגלים שהן ג' קוין חג"ת בדרך כלל בפסח אור אבא מאיר בחסד דז"א ע"י אמצעות אור אימא כנ"ל ובשבועות בת"ת דז"א כו' וד"ל, (והיינו הטעם שכל היו"ט חלין ביומין דחול עפ"י הרוב ולא בשבתות לפי שיעקר

הכוונה הוא שיתלבש אור אבא ודוקא בז"א וכמ"ש אלה מועדי הוי' כו' אך שא"א כ"א ע"י אור אימא כנ"ל וד"ל) ולע"ל שיתגלה אוא"ס שבאבא מבלתי הלבשה באימא וכמ"ש כי אתה אבינו כמ"ש במ"א לכך כל המועדים יהיו בטלים לע"ל וכמ"ש במ"א וד"ל).

לענין לחמי לאשי ע' ת"ז סוף תקון מ"ט בפי' מרוב אונים כו' איש לא נעדר.

בעז"ה שבת פ' עקב (ביאור שני לתורה דהשמים כסאי כו' דשבת פ' ואתחננו)

להבין שרשי הדברים הנ"ל, ע"פ כה אמר ה' השמים כסאי והארץ הדום רגלי איזה בית אשר תבנו לי וכו' אל זה אביט אל עני ונכה רוח, הנה שרש ענין השמים כסאי שהוא תושב"כ כנ"ל יובן עפ"י הקדמה הידוע בכתבי האריז"ל בס' לק"ת בפ"י כל פ' בהתחלתה וידבר ה' אל משה דבר אל בני, דהנה ידוע דאורייתא מחכמה נפקת היינו שיצאת שרשה מחכמה ונתפשטה ונתלבשה למטה והענין הוא דשרשה בבחי' אור אבא ומשם יצאתה למטה ונתלבשה בז"א, וכיאור הדברים הנה ידוע דשרש רמ"ח מ"ע הן ה"ח דז"א ושרש השס"ה ל"ת הן בחי' ה"ג כו' ועד"מ באדם המדות שבלב הן שולטין במעשיהו אם לעשות כך ולא לעשות כך כו' כמ"כ למעלה שרשי המ"ע ול"ת נמשכים מבחי' המדות דאצי' מחו"ג מבחי' החסדים נמשך שרש מעשה המ"ע דהיינו שכך וכך יוכשר לעשותו ויהי' בו גילוי אלקות ולא באופן אחר ובהיפך בל"ת שע"י מעשה זרה לא יהי' בו גילוי אלקות אדרבה יצמצם האור ואסור לעשותו כמו לא תלבש שעטנ"ז וכיוצא כל זה נמשכו מבחי' המדות ושרשם למעלה בבחי' נה"י דאבא שמהם נעשו בחי' מוחין למדות כידוע, וזהו וידבר ה' אל משה שהוא בחי' יסוד אבא, דבר אל בני פ"י שתתפשט מבחי' החכמה שבתורה להיות מסתעפי' מזה המוחין למדות להיות התחלקות מ"ע ול"ת ולבא לבחי' המעשה ממש תפילין גשמי"י וכו', וזהו לבניי שהן בחי' נה"י דז"א שנק' ישראל, לאמור פ"י משם יתפשט עוד בכנ"י הנק' נוק' דז"א כידוע וד"ל, ועד"ז יובן ג"כ פ"י ענין השמים כסאי, פ"י שמים היינו מאש ומים ועיקרו תיבת מים והשין מתיבת אש הוא טפל להיות כי עיקר התורה נתלבשה בז"א שנק' אורייתא הוא מבחי' חסדים והן המ"ע והגבורות דל"ת מעורבים בחסדים הללו (כי גם הן אינן אלא לתועלת גילוי אור החסדי' שע"י מ"ע ולא שהן בחי' גבורות ממש כו' וכמ"ש במ"א וד"ל), ופ"י השמים כסאי היינו שתושב"כ דנקראת שמים מא"ש ומי"ם היא נק' כסאי

והטעם לזה יובן תחלה ע"מ בישיבה של אדם התחתון על הכסא דאנו רואים בזה כמה מדרגות ירידה הא' מה שנכסף מקומתו לישוב על הכסא שהושפל בזה חב"ד שבראשו למטה כו' והב' גם כאשר כבר ישב הנה איננו יושב עליה ממש רק בבחי' נה"י שבו שהן תרין שוקין וכו' ולא בחג"ת שבו שהרי תרין דרועין ולבו מוגבהים ממעל לכסא ועוד זאת שגם בבחי' נה"י שיושב בהן על הכסא אינו אלא בבחי' אחורי' דנה"י בלבד דהיינו תרין שוקין וכו' ולא בבחי' פנימי' נה"י שהן כלי ההולדה (כמו הכליות שמבשלות הזרע וכו' וכמ"ש במ"א שהן הנק' פנימי' נה"י כו' וד"ל). והנמשל יובן ע"ד דוגמא זו ממש דהנה יש במשל הנ"ל ה' מדרגות מלמטה למעלה התחתון מכולם הכסא עצמו ולמעלה ממנו בחי' אחוריים דנה"י דהיינו תרין שוקין כו' ולמעלה מהם בחי' פנימיות נה"י ולמעלה מהם בחי' חג"ת ולמעלה מהם בחי' חב"ד שבראש כו', וענין הישיבה הי' בתחלה דרך ירידה בכפיפת חב"ד למטה וכו' וגם בסופה בחי' אחוריים הרי ירדו לישוב כו' וד"ל, וכמ"כ למעלה הנה אור אבא כלול מי"ס כידוע ובחי' נה"י שבו ירדו להתלבש בז"א כנ"ל והרי בחי' ז"א נק' כסא בהיות שמלובש בו בחי' נה"י דאבא כנ"ל וזהו השמים כסאי כו' וגם מבחי' נה"י דאור אבא לא נתלבש בז"א רק בחי' האחורי' ולא בחי' פנימי' וכמ"ש וראית את אחורי לפני לא יראו וכו', (והגם שהי' שרש משה מבחי' נה"י דאבא אבל מבחי' חיצוני' בלבד) ומכ"ש בחי' חג"ת וחב"ד שלא נתלבש בז"א כמבואר למעלה דאורי' מחכמה נפקת אבל שרשה למעלה ממש בבחי' אור אבא וגם זאת הי' מאור אבא דרך ירידה כמשל כפיפת קומה לישוב כו' דהנה באמת הנה כ"ד ספרים דאורייתא עליהם נאמר ותמלא כדה ותעל דהיינו ע"מ הכ"ד הקטן ששואכים בו מים הגדול וידוע דים הגדול הוא בחי' אור אבא והכ"ד שנשאב ממנו הוא בחי' נה"י שבו שיוצאים ומתלבשים בז"א וזהו אורייתא מחכמה נפקת כו' ומה שהתורה נק' שמים כסאי הוא שלמטה מבחי' הכ"ד הזה כי המשכות המצות ממש הוא ע"י המדות דז"א כנ"ל והוא שנק' כסא לגבי כ"ד ספרים דאורייתא כו' שהן בחי' מוחי' לז"א כו' ועל בחי' הכ"ד הזה נאמר למשה וראית את אחורי כו' והפנימי' לא השיג משה וכנראה בתוך כתבי האריז"ל בסיפור מעשה דהאריז"ל ראה והשיג רזין דאורייתא בפ' בלק ובלעם שלא הי' יכול לגלותם בס' שנים כו' כי אין ערך מה שלמעלה מן ההשגה למה שבא ונמשך לבחי' השגה ממש כו' וד"ל, ומה שארז"ל נובלות חכ' שלמעלה תורה יש לפרשו בנ' אופנים הא' כנ"ל דבחי' כ"ד ספרים דאורייתא הוא בחי' אחוריים דנה"י דאבא והן מלובשים במדות כו' והב' עוד למעלה גם מאור אבא כי חכמה שלמעלה הוא בחי' ח"ס דא"א כידוע ובחי' הנובלות והאחוריים משם הוא בחי' הים הגדול דאור אבא הנ"ל וכמאמר אנת חכים ולא בחכמה ידיעא דהים הרי נק' חכמה ידיעא ונמשכת בבחי' נובלות מלמעלה מן החכמה והוא מבחי' חכמה דלא ידיעא כו' וכמ"ש במ"א וד"ל (ועד"ו ב' האופנים הללו ג"כ יובן במשל ענין כפיפת קומה לישוב שבחי' חב"ד יורדים למטה הא' מבחי' ח"ע באבא והב' מאבא לז"א כו' וד"ל).

ושרש ענין והארץ הדום רגלי כו', יובן עפ"י הקדמה אחת והוא במה שנעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן כו' דהנה אנו רואים למטה באדם התחתון ענין זה דנעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן להיות כי הרגל מעמיד את הראש וגם ע"י סם רפואה ידועה שעושים לרגל כדי שירפא דוקא הראש מפני שיש להם שייכות וקשר וחיבור בגידים זע"ז כו', והנה מה שנתרפא הראש ע"י רפואות הרגל הענין הוא דניתוסף ונתרבה אור השכל להיות משכנו ביתר שאת בכלי המוח כי מתחלה שהי' איזה קלקול בכלי המוח עד שמפני זה הי' גרעון אור השכל שלא האיר כ"כ במוח לפי שהכלי מונע את האור כשאין הכלי זך ובהיר כל צרכו כידוע מפני שאז לא יוכל לקבל האור בכי טוב וכשנסתלק הכלי ממילא ויתיישב בו חלקי האור בכי טוב ומה שהארת אור השכל מאיר בכלי המוח בכי טוב נק' בשם בירור המוחין לפי שהראש הוא כלי המוחין, והמוחין כאשר מתבררים להאיר בהמוח בתוספת ורובי אור זה נק' בשם בירור כו', והנמשל מזה יובן למעלה בהיות ידוע שההשתלשלו' למעלה באצ"י הוא בבחי' אורות וכלים כמו אור החכ' הוא בכלי וכן אור החסד כו', והנה מבואר בפע"ח בהקדמה שיש ב' מדרגות ב"ס דאצ"י הא' כמו שהן מתחלת אצילותן מהמאציל באו"כ שנמשך להן מן המאציל המשכה תמיד' לצורך קיומם העצמי ולמה שיסתעף מהן בעולמות כדי סיפוקם בצמצום בלתי תוס' וריבוי מכמו שהן בעצם מתחלה כו', והב' כאשר הן באין בבחי' תוס' דהיינו שנמשך בהן בחי' גילוי אור מהמאציל בבחי' תוספות ורובי אור יתר על המדה מכמו שהן מתחלת אצילותן מהמאציל כו' ותוספת ורובי הנה הנה אינו בא רק מסיבת מעשה התחתוני' בהעלאות מ"ן כו' משא"כ מדרגת עצמותן כמו שהן איצ' למעשה התחתונים אלא בתמידות יבא להן שפעם ממילא כנ"ל בשביל קיום העולמות כו' וד"ל. והנה ענין הבירור הנ"ל עד"מ מאור השכל בכלי הראש שניתוסף ונתרבה כו' הי' בחי' תוספת וריבוי אור הנ"ל שאינו בא אלא ע"י מעשה התחתונים והוא ע"י בחי' הבירורים דרפ"ח ניצוצים כו' שנק' העלא' מ"ן כידוע והי' כמשל הנ"ל ברפואה שעושים לרגל כדי שירפא כל הראש שע"י ניתוסף האור כו' ונק' בירור המוחין כו' וזהו כל עיקר טעם ענין הידוע דבאתעדל'ת נעשה אתעדל'ע דלכאורה אינו מובן איך יתכן שהנבראי' בעלי גבול שאין להם ערך כלל עם הבורא כידוע שיהי' זה ביכולתם לעורר אתעדל'ע שבבחי' האצ"י דהיינו להיות תוספת האורות בכלים כנ"ל, אך הענין הוא מפני ההתכללות דנעוץ סופן בתחלתן ותחב"ס ויש ברגל מה שבראש עד שהראש ירפא ברפואת הרגל כנ"ל וא"כ ע"י הבירור דמעשה התחתוני' יכול להיות ג"כ למעלה בחי' תוספת האורות בכלים כמו תוספת המוחין בראש שזהו הנק' אתעדל'ע כו' וד"ל וזהו שאנו אומרים ברוך אתה הוי', פי' ברוך שיומשך האור בכלי בבחי' תוספת ברכה ורובי אור כנ"ל להיות יציאת ההעלם לגילוי באתה ביתר שאת וכנ"ל, וזהו ע"י העלאת מ"ן ומטעם הנ"ל, וזהו שרש ענין והארץ הדום רגלי כו', דהנה כנ"י נק' רגל כנ"ל משום דברא כרעא דאכזה כו' והנה מפני שנעוץ תחלתן בסופן דהיינו

הראש ברגל כנ"ל ע"כ יש ביכולת כנ"י באתעדל'ת שלהם לגרום למעלה בחי' אתעדל'ע בראש ומוחין דהיינו להיות בחי' תוספת ורבוני האור בכלי כנ"ל וד"ל, ומ"ש והארץ הדום רגלי פי' שיש בחי' שרפרף שנק' הדום להרים ולהגביה בחי' רגל הנ"ל וזהו ענין אחר והוא משום דגם שנעוץ תחלתן בסופן אבל מ"מ בחי' הרגל ירד ונשתלשל מאד בירידות המדרגות למטה מטה כמשל מי שיושב על הכסא שרגליו יורדים ונשפלים למטה ביותר ויוכלו מחמת זה להתחלש מכחם כו' וצריך שיגביהו אותם דהיינו לסעדם ולתמכם בשרפרף קטן כנ"ל. כך הנמשל למעלה דכמו שירדה כנ"י למטה בגופים גשמי"י כו', כך בחי' מל' דאצי' למעלה יורדת למטה בכי"ע להחיות רוח שפלים כו' בירידת המדרגו' מאד עד להחיות ג"כ ע' שרים דנוגה דעשי' ויוכל להיות שם יניקת הקליפות ביותר (וכמ"ש רגליה יורדות כו') וצריך להרגלים העלאה והגבהה למעלה באיזה סעד בכדי שלא ירדו בחי' הרגלים למטה כ"כ וזהו ענין השרפרף הנק' הדום רגלי כו' והוא בחי' תושבע"פ שנק' ארץ מטעם המבואר (בביאור הראשון) וגם ע"י מצות מעשיות כמ"ש שם הטעם וד"ל, ובוה יובן מ"ש בשבתי' אם תשיב משבת רגליך כו', ומבואר בכתבי האריז"ל בטעם תחום שבת אלפים אמה שעד שיעור זה אינו יוצא עדיין מרשות הקדושה וחוצ' לתחום אלפיים הוא רה"ר דקליפה בשבת דוקא כי יש למעלה בחי' מקום חלל ריקן בין סט' דקדושה לסטרא דקליפה ועל אותו בחי' החלל הוזהרו בנינוי' שלא יצאו בו ברגלם אלא יאספו את רגלם לתוך התחום דקדושה וכמ"ש אל יצא איש ממקומו כו' וגם למעלה בחי' נה"י נק' רגליך וע"ז אמר אם תשיב משבת רגליך שצריך לאסוף בחי' נה"י דקדושה להגביהם כלפי מעלה בשבת ולא ירדו כ"כ למטה בבחי' חלל דקליפה לגרום להם ג"כ שפע המוחין דשבת כו', ומזה יובן ג"כ בדרך כלל על כל פגם וחסרון שנעשה ע"י כל ל"ת כמו לאו דכלאים לא תלבש שעטני"ז כו' וכיוצא שע"ז גורם ירידת שפע הקדושה להיות משכנה בבחי' החלל והפגם דסט"א וכמ"ש לא תחללו כו' וכמ"ש זה הענין במ"א והוא ע"ד ענין הנ"ל בירידת בחי' הרגל למטה כו' וד"ל.

אך הנה עדיין יש להבין בענין הנ"ל ברגל משום דנעוץ תחביס כו' לכך נעשה ע"י אתעדל'ת אתעדל'ע כו' דמ"מ היא גופה צריכה טעם למה הענין כך דהרגל יברר את הראש כו' ולמה יש להם התכללות זאת והגם שאנו רואים בחוש שכך הוא, מ"מ יש להבין שרש הענין על מה ולמה היתה תחלת הכריאה באופן זה ולא באופן אחר כו', ויובן זה בהקדים ענין א' והוא בענין התהו והתיקון, דהנה ידוע דבעולם התהו היו האורות בלתי כלולים זב"ז אלא ה"י הו' נקודות זת"ז כמ"ש בע"ח כו', וביאור הדברים ידוע דהיינו מפני שהי' ההשתלשלו' בדרך עו"ע ואעפ"י שהעלול צריך לעילתו אבל

 בשבת: באה"ת בישיב.

בנינו: באה"ת ובכוך 974 בני".

העילה איצ לעלול הימנו כלל וע"כ נק' זה תחת זה שהרי אין העליון כלול מן התחתון כלל כמו כאשר נמשך אור החכמה מאור הכת"ר אעפ"י שהחכ' מקבלת שפעה מאור הכת"ר בתמידות אבל אור הכת"ר איננו מקבל כלל בשום פעם מאור החכ' העלול ממנו כו' ונמצא אין הכת"ר כלול מן החכ' כלל וגם החכמה אינה כלולה מן הכת"ר רק במה שמקבלת ממנו שפעה אבל היא נפרדת לדבר מהות בפ"ע אחרי קבלתה וזהו פי' זה תחת זה וכמבואר בפרד"ס וד"ל, והנה השבירה הי' בבחי' הכלים דתהו דוקא ולא באורות כידוע דז' נקודות דתהו נסתלקו והכלים שלהם נשברו ונפלו למטה בעולם הבריאה כו' ולכך נק' בשם שבירת הכלים דוקא וידוע דבחי' הכלים דתהו הי' סיבת שבירתן מפני רבוי האור ומיעוט הכלים וזה הי' כל עיקר ענין התיקון להיות רבוי הכלים ומיעוט האור דהיינו שיהיו הכלים רחבים ביותר מכפי ערך האור שבהן עד"מ אור שכל עמוק כשיעמידוהו בצירופי אותיות מועטין יפלא ויתעלם מעיני כל חכם וכשיחלקוהו לחלקים רבים יותר ברכוי הצירופי' יובן גם לתינוק כידוע ומבואר במ"א, ועי"ז הרבוי נתברר האור ביתר שאת וכמשל כלי המוח כשמתרפא ומתחזק שיתפשט אור השכל ביתר שאת כנ"ל וכמו שנראה בחוש שההפרש בין קטן לגדול באור השכל אינו אלא מסיבת קטנות או גדלות הכלי של המוח כו' ואמנם כדי שיהי' הכלי רחב הי' צריך תחלה להביא סיבה לזה והוא ע"י ענין הברורי' דרפ"ח ניצוצים שנשארו בכלים דתהו כשנפלו למטה כנ"ל, דהנה ז' הכלים דתהו שנשברו ונפלו ירדו ממדרגה למדרגה מה שלפני האצ"י ירד ונפל באצ"י ומה שהוברר באצ"י הוברר ומה שלא יוכל להתברר שם נפל עוד למטה מן האצ"י והוא בעולם הבריאה ועד"ז מבריאה ליצי' ומיצי' לעשי' כו' וכמ"ש במ"א, ונמצא שהסיבה העיקרית להרבוי של הכלים כי"כ דהיינו שיהי' רבוי ההשתלשלו' כי"כ באב"ע הוא ע"י ענין הברור דהיינו ע"י מה שנדחה והוברר בחי' הפסולת בתחלה לפני האצ"י ע"כ יכול להיות אח"כ רבוי הרחבת כלים באצ"י וכו', וכמו שאנו רואים למטה סיבת הרחבת כלים ואברים הוא ע"י סיבת הברורים דמזונות האדם שנעשה דם והדם נהפך לחיות כו' וכמ"ש במ"א וד"ל, והנה ברורים הנ"ל הן מלמעלה למטה דהיינו דרך ירידתן של הכלים דתהו ממדרגה למדרגה כנ"ל, אמנם אחר שכבר נפל בירידה אחר ירידה עד ע' שרים כו' יש עוד בחי' ברורים והוא ע"י העלא' רפ"ח ניצוצים כו' מלמטה למעלה ומתחלה נברר בעשי' ומעשי' נברר עוד ועולה ליצי' כו' ועד"ז עד רום המעלות כידוע ומבואר במ"א, ולהיות כן גם יהי' סיבת תוספת ורבוי האור למעלה ע"י הברורי' שמלמטה למעלה מאחר שע"י הברורי' שלמעלה למטה נעשה הרחבת כלים הנ"ל לפי ששרש הדברים שמתעלים מלמטה למעלה הרי הן בשרשן בחי' ז' הכלים דתהו שנפלו כנ"ל והוא למעלה במדרגה מבחי' התיקון כי הגם שמ"ה מברר בין כו', אבל לאחר שנתברר הרי מסיבתו דוקא נעשה הרחבת הכלי כנ"ל וירידת כל ההשתל' למטה כי"כ אינו אלא מסיבת המתברר כנ"ל והרי שרשו בבחי' שם ס"ג דתהו שלמעלה משם מ"ה כידוע ולכך בהעלותו למעלה יוכל לגרום תוספת ורבוי

האור מפני שגבוה הוא יותר מאותו צמצום האור הראשון שנעשה עפ"י בחי' שם מ"ה המברר ולהיותו בחי' הגורמת הרחבת הכלי וע"כ נמצא באברים בחי' ההתכללו' כמו שנכלל הראש ברגל עד שהרגל יחזיק הראש ויגרום בו תוספת אור כנ"ל, וזהו מב' סבות הנ"ל והיא אחת לפי ששרש חיות הרגל הי' למעלה מן ראשי בתחלה לפי הנ"ל אלא שירד ברגל עפ"י הביורור שלמעלה למטה כנ"ל ע"כ מקבל הראשוני מן הרגל אח"כ בביורור שמלמטה למעלה והוא כמשל הרפואה שעושים לרגל כו' וד"ל, ויובן דבר זה מבואר היטב עפ"י הידוע במ"ש כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי ה' יחי' האדם כו' דמבואר בכתבי האריז"ל משום דמוצא פי' ה' שכמאכל גבוה ממוצא פי ה' שבנפש האדם לכך יחי' את האדם הגם שהאדם יש לו ג"כ פי ה' במאמר נעשה אדם כו', והטעם הוא לפי שבחי' הצומח גבוה בכלים דתהו יותר משרש בחי' נפש המדברת וע"כ ירד בירידתו המדרגה יותר ולכך יחי' את האדם כו' וא"כ לפי הענין הנ"ל בסדר הברור'י שלמעלה למטה שנפל פסולת היותר אחרון בעוה"ז השפל לפ"ז ג"כ מוכרח לומר ששרש העשי' גבוה הי' יותר משרש היצי' לפני השבירה וע"כ ירד יותר כו', ובדרך כלל כל העולמות ב"ע אשר ירדו יותר מן האצי' שרשם לפני השבירה גבוה יותר וע"כ הוא הסיבה שבחי' הביורורים שמלמטה למעלה מבי"ע גורמים תוספ' ורבויו אור למעלה באורות דאצי' מאחר ששרש הנשמות ומלאכים גבוהים היו מן האצי' לפני השבירה כו' וע"ד הנ"ל במאכל הצומח שיחי' את האדם מטעם זה וד"ל, ועפ"י יובן יותר ענין הנ"ל בטעם ההתכללות דראש ברגל עד שיתחזק הראש מן הרגל דהיינו לפי שבחי' הביורורים שמלמעלה למטה הנ"ל היינו כענין טעם הנ"ל המבואר בצומח שהוא למעלה באמת מהאדם כו' ואשר מזה יהי' הרחבת הכלים כנ"ל וגם בחי' רבוי תוספת אור ע"י הברורים מלמטה למעלה כנ"ל הוא עפ"י המבואר למעלה בטעם שהצומח יחי' את האדם והכל ענין א' וסיבה א' לפי ששרש המתברר גבוה מן המברר כנ"ל ע"כ בעלותו יחי' ויוסיף אור למעלה כו' והרי המלאכים ונשמות שעולין בהעלא' מ"ן הן נכללים בו' הכלים עצמן כמו שהיו קודם השבירה כו' וד"ל, ובכ"ז יובן שרש הדברים דהארץ הדום רגלי הנ"ל ולמה יהי' נעוץ תחלתן בסופן וסובת"ח מתחלת הבריאה כו' ולמה ע"י אתעדלית נעשה אתעדל"ע כו' כי זהו בהכרח עפ"י הנ"ל בענין התהו והתיקון כו' וד"ל:

והנה כל ענין הנ"ל במה שנעוץ תחלתן בסופן כו' לא יתכן אלא בבחי' אורות הפנימי' דלפי שהאור בתוך הכלי ולהיות כי השבירה הי' בכלים ומהם נעשה ע"י אתעדלית בחי' תוס' אור למעלה הנ"ל לכך נעוץ תחלתן בסופן בבחי' ההתכללו' כו' ואין זה אלא במה שיש בחי' כלי דהיינו בבחי' נר"ן שיש להם בחי' כלים והם מוחא ולבא וכבדא אבל בבחי' אורות

 ראש: בבוק 974 הראש.

הראשון: באוה"ת ובבוק 974 הראש.

המקיפים דהיינו כמו חיה יחידה שאין בהם בחי' כלים כלל (והגם שיש להן ג"כ בחי' שרש התהוות הכלים כידוע אינן נחשבין לבחי' כלים רק בערך עצמן אבל לא לגבי שלמטה מהן) ומאחר שעיקר השבירה הי' בבחי' הכלים דוקא כנ"ל שזו הכלים דו' נקודות דתהו הוא שנשברו ולכך נק' בשם שבירת הכלים א"כ לא הי' גם התיקון אלא במה שיש בחי' כלי' והוא בבחי' איפ דנר"ן אבל בבחי' אור מקיף שאינו מלוכש תוך כלי לא שייך בו כלל ענין השבירה וענין התיקון מצד הכלי מחמת אתעדלית ולהיות יתכן בו לומר ענין ההתכללות הנ"ל דנעוץ תחלתן בסופן כו' אלא כך יתכן בו לומר שע"י בחי' התיקון מצד רבוי הכלים ממילא ומאליו נמשך בחי' אור המקיף ושורה על אותו הכלי וכדוגמת המשכן וכל כליו כשנגמרו שממילא בא ונמשך עליו הענין כבוד ה' כו' מבחי' אור המקיפים וכמ"ש במ"א באריכות וד"ל, וזהו שרש ענין סמיכות דברי הכתוב איזה בית אשר תבנו לי כו' למאי דקא' השמים כסאי והארץ הדום רגלי דהיינו שבא לפרש עוד אחר שרמז ענין ההתכללות דנעוץ תחלתן כו' במה שאמר והארץ הדום רגלי וכנ"ל לפי שכ"ז אינו אלא בבחי' א"פ לכך תלוי במעשה התחתונים דוקא ומטעם הנ"ל אבל בהמשכות המקיפים אינו תלוי במעשה התחתונים אלא מאליהן באין כשיש בחי' כלי למטה א"כ איזה בית אשר תבנו לי פי' איזה בחי' אור מקיף אשר יהי' תלוי המשכתו בידיכם ולהיות אתם הבונים אותו אלא מעצמו יבא וכמ"ש בסמוך ואל זה אביט כו' וזה ידוע דהבית הוא בחי' כלי לאור המקיף דוקא ולכך נק' התפלה בשם בית דוקא וכמ"ש כי ביתי בית תפלה יקרא כו' מפני שבכרכות ש"ע באומרו ברוך אתה ה' נמשך ממילא בחי' המקיף ומטעם הנ"ל וד"ל.

ואל זה אביט אל עני ונכה רוח, פי' אביט ממילא אביט להמשיך אור המקיף בבחי' ההבטה ומטעם הנ"ל והטעם שהבטה נק' בשם אור מקיף הנה מבואר הוא בביאור הראשון באריכות לפי שבחי' כח הבטת העין בא ונמשך דוקא בבחי' עיגול בהשוואה א' מכל צד בפ"א יחד כו' ואמנם אין ענין אור המקיף שאומר בכאן בבחי' ההבטה מצד ההבטה עצמה אלא מצד בחי' התענוג שיש בהסתכלות והבטה וכמ"ש עיניך יונים עדימ היונים שיש להם תענוג בהבטתם והסתכלותם זכ"ז כו', ויובן הנמשל מזה ע"פ מ"ש באד"ר באסתכלותא דז"א במצחא דא"א מקבל ש"ע נהורין ובאסתכלותא דאנפין ק"ג נהורין כו' והיינו שמקבל האורות המקיפים שבבחי' גלגלתא דא"א המקפת כו' כי אותו בחי' עונג העליון כשמסתכל למטה בז"א וכן מהסתכלות ז"א אליו במצחא כו' בזה ההארה דכת"ר דא"א נמשך למטה ואזי ממילא נתבטלו בחי' התפשטות אורות שבכלים דז"א ונק' אז בשם עני ונכה רוח דלית לי' מגרמי' כלום כו' וביאור הדברים הנה תחלה יש להקדים שרש ענין התורה והמצות דהנה שרש התורה והמצות הוא בבחי' הכלים דז"א דוקא בהיות ידוע דשית סדרי משנה סדר זרעים כמדת החסד וכו' וכיוצא בזה בכל מצוה ומצוה הנה היא בחי' כלי מיוחדת בפרט להיות בחי' כלי למעלה באצ"ו והרי

ידוע דרמ"ח מ"ע רמ"ח אכרים כו' ואפי' אהבה ויראה שבתפלה אעפ"י שהם מדות התפעלות רוחניות עכ"ז אינם רק בחי' כלים לגבי אור האצ"י שבהם ועל ידם יתגלה אור האלקי וכו' כי הכלל הוא דכל מה שנמשך ונתפשט שרשו מחכ' ולמטה כבר הוא בבחי' כלי כי מחכמה ולמטה מתלבש בכלים וכמו שידוע דנר"ן מלובשים בכלים כו', אבל מחכמה ולמעלה דהיינו בבחי' הכת"ר דיחידה אין שם בחי' כלי כנ"ל ומאחר דאורייתא מחכמה ולמטה נפקת בהכרח שהתלבשותה הוא בבחי' כלי כו' וזהו שנק' עני ונכה רוח באסתכלותא לגבי א"א כו', כי פי' עני יתפרש בבי' דרכים הא' ענין עני מן הדעת והב' עני מן המצות ושניהם אמת כי בהיותו בא לגבי בחי' הארת אור הכת"ר דשם הוא למעלה מעלה מן הדעת המלובש בכלי המדות אוי"ר כנ"ל וגם שם הוא למעלה מעלה מבחי' הכלים דמצות לפי שאין המצות מגיעים כלל לשם מצד אתעדל"ת וכמ"ש אם צדקת מה תתן לו כו' וכמ"ש ואתחנן אל ה' כו', ופי' הה"מ ז"ל לשון חנם בלא מצות כי הארת הכת"ר הוא מקור התורה והמצות ולא שיהיו בחי' כלים דמצות תופסים מקום שם שהרי הוא למעלה מבחי' הכלי כנ"ל וגם אין כלי האוי"ר תופסים אותו כי איננו נתפס בגבול כלי אהבה כו' ולכך נק' ז"א בעלותו לשם בשם עני ונכה רוח משום דלית לי' מגרמי' כלום לא בבחי' כלים דדעת באוי"ר כו' ולא בכלים דמצות וע"ד דוגמא אדם שאין לו במה להחשיב עצמו באיזה דבר מה לא בדעת תורה ולא במעשה המצות כו' מפני שהוא שם כאלו אינו במציאות דבר מה כי הוא מתבטל מכל מה שהי' כלול תחלה באורות וכלים כו', ולכך נק' עני מן המעשה וכמ"ש זה עני קרא כו' ונכה רוח מן המדות כו' רק וחרד לדברי פי' לפי שאינו יכול להשיג הארת הכת"ר רק באסתכלותא כו' ולא ע"י הדעת ולא ע"י מעשה המצות כו' א"כ אין כאן לומר ענין נעוץ תחלתו בסופן הנ"ל עד שמחמת אתעדל"ת יהי' אתעדל"ע כנ"ל. אך מהיכן יהי' נמשך אור אתעדל"ע אין זה מצד מעשה התחוננים כלל אלא מצד בחי' הביטול בלבד יוכל להגיע להיות אתעדל"ע באה מצד עצמה בבחי' המשכת מקיף כנ"ל וכמ"ש ואל זה אביט באתעדל"ע בהבטת המקיף אל עני דלית לי' כלום כו' רק וחרד לדברי בבחי' הביטול במציאות בלבד כענין חרדה שמסלקת את הדמים כו' והוא מפני עוצם רוממות הארת הכת"ר לא יומשך על איזה ענין יש ודבר מ"ה מוגבל, רק במה שהוא בבחי' ביטול להיותו בבלתי הגבלה כו' וכענין כריעות והשתחווא' שבתפלה וכמ"ש למעלה בביאור הראשון וד"ל, ובכל זה יובן ג"כ הטעם שאז נאמר לא הביט און ביעקב כו' ה' אלקיו עמו כו' לפי ששרש י"ג מדה"ר אל רחום כו' ורב חסד נושא עון כו' הוא דוקא בבחי' הכת"ר דא"א ע"י בקיעת הי"ג תיקונין כידוע ומבואר באד"ר ולפי שגם משם שרש המשכות המצות דתרי"ג מצות דאורייתא הן בחי' תרי"ג ארצין כו' והוא עיקר שרש התורה והמצות ע"כ בהיותו ההארה והמשכה משם ירבה לסלוח העון ושם מקור הסליחה כו' מפני ששרש המ"ע ול"ת נמשך מחכמה ולמטה כנ"ל אם לעשות כך ולא כך כנ"ל בענין אורי' מחכמה נפקת כו', אבל למעלה מזה אין המצות תופסים מקום כלל וכנ"ל ולכך משם מקור

הסליחה להיות נושא עון ועובר על פשע כו' לפי שאינם תופסים מקום כלל וכמ"ש אם צדקת כו' וכמ"ש במ"א, ולכך משם נאמר לא הביט און ביעקב כו' לא הביט הבטת המקיפים על העון, לטעם שאינו תופס מקום כלל (אבל מ"ש משמים הביט ה' ראה כו' השגיח על כל פרטיות זהו מאור הפנימי דהיינו בחי' עינים דז"א וכמ"ש וירא הוי' כי רבה רעת האדם כו') ה' אלקיו עמו בתמידות מפני שאינו מצד אתעדלית כלל שיהי' בו שינוי אלא מאליו בא ועי' סיבת הביטול דוקא כנ"ל וד"ל, (וזהו פי' עמו עמו ממש שהוא בבלתי הרגשה מצד הביטול ולא בתוכו אבל בבחי' העצמות הוא וזהו עמו ומטעם הנ"ל וד"ל):

בעז"ה (ביאור שני לתורה דשבת נחמו ע"פ וידעת היום וכו')

להבין בתוס' ביאור שרש הדברים הנ"ל ע"פ וידעת היום והשבות אל לבבך כו' בענין הדעת והאמונה, ולהבין איך יהי' בחי' סוכ"ע בבחי' הדעת וההרגשה והלא לית מח' תפיסה בי' כלל כידוע, אך הענין הוא די' להבין עיקר ענין הדעת מהו בהיות ידוע בלשון הפלסופים וכמ"ש הרמב"ם בידיעת אלקות שאינו אלא ידיעת והשגת מציאותו ולא מהותו כו', וביאור הדברים הנה מבשרי אחזה אלוה כו' דהנפש שתחי' ממנה הגוף הגם שמורגשת בכחותי' שמתפשטים בגוף בכל אבריו הרגשה שלימה מ"מ לא נודעת ידיעת מהותה מה היא ואיך היא בצורתה העצמי שהרי לא ראה אדם מעולם צורת הנפש כמו שהיא ממש ואם אינה במראה וקומה בגוף גשמי ממש מ"מ לפי ערך רוחניות ג"כ הלא מהות דבר הוא ולא הושג מעולם לעיני בשר וגם איכות שלה לא נודע לאדם דהיינו איך שהיא מתפשטת בחלקי האברים אינו מושג לאדם. בראי' חושיות הגם שמבין ונתאמת הענין אצלו מאד שהרי אנו רואים שהמחשבה תתפשט גם ברגל וישנה ממש בהתלבשות ברגל כי הלא מיד שעולה במוחו לחשוב תנועת הרגל מיד ילך הרגל כמו שעלה במח' ואף. נא' שמחשבה זו שבמוח להלוך ירדה ונמשכה בירידות המדרגות עד שבאת לרגל והניעתו א"כ הי' צריך שיהי' שוהה ומתעכב התנועה איזה זמן מה ולמה מיד שעלה במחשבה יניע הרגל להלוך בלתי שהות ועיכוב כלל אפי' רגע מזה נראה שלא ירדה המחשבה מן המוח דרך ענין המשכה כמים

שנמשכין ויורדין כו' אלא תתפשט בכל האברים דרך הארת אור מזיו השמש וכיוצא וא"כ אינו מושג גם איכותו ונמצא שאינו מושג לנו לא מהותה ולא איכותה אלא השגת ידיעת מציאותה הוא שנודע לנו דהיינו ע"י ההרגשה שמרגיש הגוף הרגשה שלימה כחותי של הנפש בשעה שמתלבשת בכל חלקי האברים אנו משיגים שיש מציאת נפש חיונית שהיא תחי' הגוף אבל לא נודע ומושג לנו כלל ממהותה העצמי ולא מאיכות התפשטות שלה כנ"ל, וזהו הנק' השגת המציאות ולא השגת המהות בלשון הפלסופי וד"ל, ומזה יובן לנו למעלה באלקות שהשגת מציאותו בלבד ולא השגת מהותו ע"ד הרגשת הגוף את הנפש כנ"ל הוא הנק' בשם דעת כמ"ש דע את אלקי אביך כו' שענין הדעת הוא ענין ההרגשה כידוע שהוא ענין השגת המציאות בלבד כמו עד"מ הנ"ל שידע האדם מנפשו אשר בתוכו שאינו יודע רק מציאותה ולא מהותה אמנם מרגישה הרגשה שלימה ונק' הרגשה זו בשם ידיעה שיודע א"ע כו' כך אור א"ס ב"ה בהתלבשותו בכל העולמות מורגש ונודע לנבראים הוא, אבל לא נודע רק מציאותו ולא מהותו כמ"ש הרמב"ם וד"ל, וכזה יתורץ הקושיא הנ"ל איך יהי' בחי' סובב בבחי' דעת הלא לית מחשבה תפיסא בי' כו', דפי' תפיסה הוא ענין השגת המהות דוקא כאדם התופס דבר בידו כו', וזהו פי' השגה סתם שמשיג מהות הדבר כו' ובאמת אין במהות אור א"ס שום השגה אלא השגת מציאותו בלבד כנ"ל, ומ"ש לית מחשבה תפיסא בי' היינו השגת מהותו אבל בענין הדעת וההרגשה שהוא רק ענין השגת מציאותו בלבד יכולים הנבראים להגיע ולהשיג וזהו מ"ע דוידעת היום כו', וכן אתה הראת לדעת כו' וד"ל, ויובן ענין זה בביאור יותר במה שמצינו כדוגמת זה בהתלבשות התורה בלבושים הרבה כו', דהנה מה שאנו משיגים את התורה כאן בלבושי' גשמי' שהמה ענינים גשמיים כו' ידיעה זו שאנו יודעים את התורה ה"ז ענין ידיעת והשגת מציאותה ולא מהותה כמו ע"ד דוגמא עניני ההלכות שאנו שונין כאן בעוה"ז החומרי שור שנגח כו' וכיוצא וידוע דהלכה זו דבר ה' היא והקב"ה יושב ושונה כנגדו כו' וא"כ בג"ע שהנשמות עוסקים בהלכה זו דשור שנגח כו' אין לומר דהשגתם שם כהשגתינו כאן על עניני' גשמי' ממש דהרי אין שור גשמי בג"ע כו' ומופשט שם בודאי מכל גדר גשם כו' אך ודאי השגתם שם על רוחניות כמו בבחי' השור דמרכבה פני שור מהשמאל וכיוצא וסוד הכוונה בטעמה של הלכה למה יהי' כך הדין כו' וזהו הנק' פנימיות התורה דהיינו מהותה העצמי כמו שהיא אבל השגתינו כאן בהלכה זו דשור שנגח דרך לבוש ענין גשמי ה"ז השגת מציאות בלבד כמשל הרגשת הגוף את הנפש כנ"ל וד"ל, וכן בדוגמא לזה בכל ההלכות שאנו שונין כאן כמו אם קדמה בהרת לשער לבן כו' כדאיתא בגמ' דקודב"ה במתיבתא דרקיעא אומר טהור כו' ומאן נוכח רבה בר נחמני כו' ובודאי אין ענין הנגעים שם ענין גשמי כנגעים שלנו אלא הם בחי' נגעי בנ"א העליונים ששרש יניקות החיצוני' מהם כמ"ש בזהר וכיוצא ועל ענין הסוד שלהם איך ובמה יומתקו כו' וזהו ענין ההלכה ששונין שם אם בהרת קדמה כו' ונק' פנימי' התורה שנשמות עוסקין בהן בג"ע וכן

כיוצא בזה בהלכות אחרות כמו הלכות מקוואות שיש מקוואות זו למעלה מזו כו' וכיוצא הנה המקוה כאן הוא ענין גשמי מ' סאה מים גשמיים כו' ולמעלה הוא ענין המשכת מים העליונים דבינה ממקור החכמה ע"י בחי' מלוי היודי"ן דע"ב כו' והן ד' יודין שמהן נמשכו מ' סאה כמבואר בכוונת המקוה כמ"א והסוד של ענין הטהרה דוקא בהן לכל טומאה הוא ענין פנימיות התורה ועד"ז שונים שם גם זאת ההלכה דשש מקוואות זו למעלה מזו כו' ועד"ז בכל עניני המצות כולן וכמו בסוד התפילין דבכאן נתלבשה מצות תפילין במעשה גשמי' בקלף ודיו גשמי' כו' ופ' קדש לי כל בכור כו' ידוע ששרשה בבחי' חכמה כי קדש הוא חכמה ובכור הוא בחי' חכ' דקליפה כו' וע"י מכת בכורות נתבררה חכמה דקליפה וע"כ הובדלו כל בכור להיות בבחי' קדש עילאה דחכמה דקדושה כו' ונמשך עוד להכתב בקלף ולהנתן בבית התפילין ויהי נמשך מזה בחי' מוחין עליונים לאדם בבחי' מקיף מה שא"א לו להשיג במוחין של עצמו כו' כמ"ש במ"א, והרי נמשך אור א"ס בחכמה שכפ' קדש כו' בכאן דרך לבוש וענין גשמי ולמעלה הוא בבחי' הפנימיות והמהות ממש דהיינו בחי' אור החכמה דקדושה עצמה כו' ונמצא מובן מכ"ז שהתלבשות התורה בבי"ע בלבושים הרבה נק' כמו ידיעת והשגת מציאותה הנ"ל משא"כ בשרש התורה כמו שהיא למעלה כו' וזהו כמאמר כמה לבושים תקינת לון כו' וד"ל, והדוגמא מזה יובן גם בענין ידיע' באלקים חיים שבבחי' ממכ"ע בבי"ע כודאי אינו אלא בבחי' השגת המציאות בלבד ולא בבחי' השגת המהות וכמאמר כמה לבושים תקינת לון כו' וכל שהוא דרך לבוש והסתר אינו מושג המהות והנה פי' בבחי' סובב יכול להיות השגת המציאות כי הגם שאין מחשבה תפיסא במהותו כנ"ל, אבל מציאותו יוכל להיות בהשגה והרגשה של בחי' הדעת וכמו שפנימיות התורה שמושג לנשמות הרי גם אצלנו עכ"פ היא בהשגת המציאות שהרי מ"מ אפס קצתו אנו משיגין דהיינו שיש אופן של פנימיות התורה שמופשט מלבושים הללו כו', כמ"כ הגם שאין משיגים במהות סובב מ"מ יודעים אנו שבחי' ממלא אינו אלא זיו והארה כו' והוא נובע בה כחוי' ממקור העצמי כמאור השמש שמאיר האור וכיוצא א"כ בידיעה זו מורגשת לנו ידיעת והשגת מציאות דסובב עכ"פ דהיינו שיש מציאות סובב לגבי ממלא כו' והיינו מה שנצטוונו גם על בחי' סובב וידעת היום כו' כי הוי' שהוא בחי' סובב הוא האלקי' להיות בבחי' גילוי לכם דהיינו בבחי' השגת המציאות עכ"פ כו' וד"ל:

וזהו ענין ההפרש בין הדעת להאמונה הנ"ל, כי הנה מבואר למעלה דבחי' הדעת הוא בחי' השגת והרגשת עצמותו כמו שידע האדם א"ע כו' וע"כ הדעת הוא בחי' פנימיות המדות ונק' בזהר מפתחא דכליל שית כו' ומבואר זה בע"ח ג"כ ששרש הדעת נעשה מאחוריים דיסוד אימא וזה נק' מפתח במדות להיות להם לבחי' הפנימיות כו' יעו"ש. וביאור הדברים הנה מבשרי אחזה כו' דאנו רואים באדם שכל המדות בטל' אחרי בחי' הדעת כו'

כי הנה כשהאדם יודע ומרגיש א"ע כנ"ל הרי אנו רואים בחוש שלפי שהוא מרגיש א"ע וחיותו מאד אזי מדותיו מתפעלים בתכלית ההתפעלות לאהוב בהתפעלות מה שיאהוב ולשנוא בהתפעלות מה שישנא יותר משאינו מרגיש א"ע כ"כ כי מפני הרגשת עצמותו תיקר נפשו בעינו מאד ויהי דבר שהוא לטובתו יאהבו בתכלית התפעלות האהבה ובהיפך דבר שאינו לטובתו אלא מזיק לו ישנאהו בהתפעלות השנאה בתכלית משאיכ כשמסלק לפי שעה בחי' ההרגשה מעצמותו כ"כ לא תיקר נפשו כ"כ בעינו ויוכל להיות שלא יתפעל כ"כ בשנאה מדבר שהוא מזיק לו ולא יתכעס על המונע טובתו וכן לא יאהוב דבר שהוא לטובתו כ"כ בהתפעלות האהבה להיותו מסולק מענין עצמותו ואינו מרגיש את נפשו וחיותו להיות יודע א"ע כ"כ כמו כאשר טרוד הוא בענין גדול שמסולק אז מעניני הרגשת עצמותו וכדומה וא"כ אנו רואים שכל המדות אהבה ושנאה ודומיהן אינן נגררים רק אחר ההרגשה והרי הידיעה מה שיודע א"ע היינו ענין ההרגשה שמרגיש א"ע וחיותו להיותו רוצה בקיומו כו', וזהו ענין בחי' הדעת שהוא המתפשט במדות להחיותן וממנו עיקר הנהגתן והטייתן כנ"ל וזהו שנק' הדעת בשם מפתחא דכליל שית, פי' להיותו פותח את התפעלות המדה ומעוררה כמו עד"מ המפתח הגשמי כו' והוא כליל שית מכל ששת המדות חג"ת וכו' והנה מה שנק' בחי' הדעת מפתח לגבי המדות והוא להם בבחי' החוץ והפנימיות כנ"ל ולגבי החכ' שבמוחין אינו נמשך משם רק בבחי' אחוריים דחכמה כמ"ש בע"ח דמאחוריי' דאימא נעשה בחי' הדעת לז"א כנ"ל הענין מובן מצד עצמו להיות כי ענין ההרגשה הנ"ל הרי איננה ידיעה והשגה ממש כמו השגת החכ' וכדומה רק היא ידיעה והשגה מרחוק לא במהות ואיכות רק בבחי' ההרגשה בלבד שמרגיש את הדבר וא"כ אין זאת רק בחי' אחוריים של החכמה כי גופה של חכמה ופנימיותה הוא ענין ידיעה בהשגת ראי' מקרוב כידוע וע"כ מבחי' אחוריים דיסוד אימא בלבד הוא שנעשה בחי' הדעת לז"א שהוא ענין המדות כנודע וד"ל, והנה מאחר שנתבאר שעלי' בחי' הדעת הוא נמצא מציאת ההתפעלות דוקא כנ"ל יובן מזה עיקר ההפרש בין הדעת ובין האמונה הנ"ל כי כמו שמבואר למעלה בבחי' הדעת שננפש האדם, כך יובן למעלה בבחי' הדעת באלקים חיים ומלך עולם דהיינו בחי' המדות דז"א דאצי' שמלובשים בבחי' הדעת הן הן היורדים להתלבש במל' דאצי' בחב"ד ומדות שבה כדי להחיות רוח שפלים מאין ליש כו' וזהו בחי' ממכ"ע ומזה נמשך בחי' הדעת גם בנבראים כולם מה שיודעים ומכירים את בוראם בבחי' הרגשה ממש כאדם שיודע א"ע וחיותו כך יודעים את מקור החיים וחי' החיים שמחיי' כל הנבראים כו' ושבלעדו אין להם קיום ומציאות כלל אפי' רגע ומסתעפי' מזה הדעת בחי' המדות אוי"ר לאהוב את ה' לעשות מצותיו כמו שיאהוב חי' נפשו וכמ"ש לאהבה את ה' כי הוא חייך כו' ולשנוא מה שמנגדו ומזיק להארה האלקי' עליו והוא כל שס"ה ל"ת להתרחק מהם בתכלית כמו שישנא

האדם דבר שמזיק לו תכלית השנאה כשמרגיש א"ע כנ"ל, וא"כ סיבת קיום מ"ע וריחוק כל ל"ת תלוי' רק בבחי' הדעת והוא ההרגשה שמרגיש הנפש אלקי' את אור האלקי להיותו בחי' חיי החיים בבחי' ממלא דוקא כי זהו עד"מ מענין חיי הנפש בגוף כמו שיודע אדם א"ע וחיותו וכנ"ל, וכך הוא הענין למעלה שנמשך אור א"ס בבחי' התלבשות במדות דאצי' ע"י בחי' הדעת בכל פרטי מעשה המצות שנק' רמ"ח אברים דמלכא כו' וכמאמר כאלו עשאוני, וכללות המשכות המצות כולן ע"י הדעת דוקא שהוא ע"י בחי' משה דוקא וכמ"ש בכל פרשה ויאמר ה' אל משה כו' ולכך ניתנו לנו כל המצות ע"י משה דוקא מטעם הנ"ל לפי שאור הדעת מלוכב במדות בבחי' התוך והפנימיות וזהו שאמר משה ת"ר אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבן בקרבן ממש כו' וד"ל, ואמנם איני האמונה הוא למעלה מבחי' הדעת הנ"ל והוא רק בבחי' מקיף על הנפש ואין כחות הנפש מתפעלים ממנה כלל והוא היפך בחי' הדעת הנ"ל, והמופת לזה הוא ממה שע"ה וקלי עולם שם שמים שגור בפיהם באמונה שלימה ועכ"ז יוכלו לעשות כל תועבה באותה שעה שהרי גנבא אפום מחתרתא רחמנא קריא כידוע, וא"כ הי' אור האמונה עושה בחי' התפעלות במדות לא הי' גונב אלא בחי' האמונה מקפת עלי' בבחי' סובב דהיינו בענין הריחוק כבלתי הרגשה כלל וכלל בעצמותו ממנה היפך ענין הדעת שהוא מרגיש כנ"ל וע"כ נק' האמונה בשם עטרה כעטרה המקפת על הראש כמ"ש למעלה (בביאור ראשון), ולמעלה באלקות יובן מזה שהוא בחי' ומדרגה הגבוה מבחי' הדעת דז"א הנ"ל אלא הוא בחי' אור מקיף על המדות דאצי' עד שאינם מתפעלים ממנו כלל כו' והוא הנק' בחי' כת"ר דז"א כמו העטרה הכותרת על הראש כו' וכשבא הארה זו למטה במל' דאצי' נק' כת"ר מל' כו', ודרך כלל זהו מבחי' סובב בכל עולם לפי ערכו באצי' מבחי' סובב דאצי' ובבריאה מבחי' סובב וכת"ר לבריאה כו', והנה עכשיו מקבלת המל' מבחי' א"פ בדעת דז"א כידוע, וכמבואר למעלה בפ"י אמת ואמונה כו'. אבל לע"ל כתי' ומלאה הארץ דעה את ה' כו' וכנ"ל והענין הוא כך לפי פ"י הנ"ל בענין הדעת שהוא השגת המציאות בלבד כו', כי הנה אחר כל הנ"ל יובן שיש ג' מדרגות למטה באדם הא' בחי' השגת המציאות ולא השגת המהות והוא בחי' ההרגשה בדעת כנ"ל, והב' השגות המהות והג' בחי' האמונה שאיננה גם בבחי' הרגשה כנ"ל, וא"כ אינה גם בבחי' השגת המציאות כלל רק מרחוק נראה לו ה' בבחי' מקיף כמו ע"ד ששם שמים שגור בפ"י הכל כנ"ל, והנה אי"כ למעלה ג"כ עד"ז הוא בג' מדרגות הללו ואמנם ממילא מובן שלמעלה כל מה שהוא יותר גבוה יותר מופלא ונעלם הוא כו' וא"כ בחי' ממלא דוקא הוא בבחי' הדעת והוא השגת המציאות אבל למעלה מזה והוא בבחי' כת"ר וסובב אין השגת המציאות שם רק בבחי' האמונה מרחוק כו' ומ"ש לית מחשבה תפיסא ב"י היינו במהותו כנ"ל אבל במציאותו יכולים

להשיג וזהו מ"ע דוידעת היום כו' גם בבחי' סובב מטעם שגם בו יתכן לומר ענין מציאות דהיינו שידעו שיש מציאות סובב וכנ"ל, וא"כ מהו לכאורה ענין ומלאה הארץ דעה את הוי' כו' שר"ל שגם בחי' סובב יהי' בבחי' הדעת וההרגשה כו' שאינו אלא לע"ל דוקא כמשמעות הכתוב והלא גם עכשיו נוהגת מצוה זו וכנ"ל, אך שרש הענין הוא דעכשיו מקבלת המל' מבחי' הדעת דז"א כו' ע"כ אין השגת סובב רק בהשגת המציאות בלבד וכנ"ל אבל לע"ל דתהי' עלי' המל' בכת"ר שלמעלה מבחי' הדעת דז"א ומה שעכשיו בחי' הכת"ר אינו אלא בהשגת המציאות כנ"ל יהי' לע"ל בהשגת המהות כענין הנשמות שנהנין מזיו כו' שנהנין ממש וכפי אופן מאמרם ז"ל עתידים צדיקים שיעשו מחול שיאמרו הנה אלקינו זה כו' ויראו באצבע כו' שאין זה אלא לנוכח בודאי כמו בג"ע שיושבין ונהנין שהוא השגת המהות כנ"ל ואין להפלא דהא לית מחשבה תפיסא בי' במהות כנ"ל דא"כ בג"ע איך נהנין בהשגת המהות כנ"ל אך הענין הוא דיש רבוי רבבות מדרגות בהשתלשלות וכמו שבג' העולמות בי"ע יש בכלל ג' מדרגות הידועים והוא געה"ע וג"ע התחתון ועולם הזה דעולם העשי' והנה ידוע דבכל עילה ועלול מה שבעליון הוא בחי' גילוי נעשה בחי' העלם בתחתון העלול ממנו כו' והיינו מה שהוא בחי' ממלא בעליון נעשה בחי' סובב בתחתון וכן העליון לגבי העליון הימנו ועד"ז עד רום המעלות ברבוא רבבות מדרגות עד אין קץ ושיעור הכל הוא בבחי' העלם וגילוי דהיינו סובב וממלא כו' וגם בג"ע העליון וג"ע התחתון עד"ז הזה דהיינו מה שבג"ע העליון הוא בבחי' השגת המהות לנוכח דהיינו בבחי' גילוי ממש עדיין בבוא ההארה הזאת למטה בג"ע התחתון היא להם שם בבחי' ההעלם והסובב והוא רק להם בבחי' השגת המציאות בלבד כו' ועד"ז מג"ע התחתון לעוה"ז השפל מה שבג"ע התחתון בבחי' גילוי השגת המהות בכאן עדיין אינו אלא בבחי' סובב והעלם והוא רק בהשגת המציאות בלבד כו' וכענין הנ"ל באריכות באופן עניני ההלכות דתושבע"פ ששונין בג"ע כו' וכיוצא בזה הוא בכל המשכות אור ושפע מעילה לעילה כו' וד"ל, והנה ידוע שיהי' בחי' עליות העולמות מסוף כל המדרגות עד רום המעלות כו' ומה שהי' עכשיו בבחי' תחתונה יתעלה להיות בבחי' העליון דעכשיו והעליון יתעלה גם הוא להיות בבחי' של העליון הימנו כו', ועד"ז יהיו עולין כולן עד רום המעלות וא"כ מה שעכשיו נק' עוה"ז בבחי' התחתונה יהי' לע"ל במדרגת ג"ע התחתון דעכשיו וג"ע התחתון דעכשיו יתעלה גם הוא להיות במדרגת ג"ע העליון דעכשיו כו', והרי לפי בחי' גלוי השגת המהות שבגעה"ת יהי' לע"ל בעוה"ז השפל וגילוי השגת המהות שבג"ע העליון בג"ע התחתון ועד"ז עד רום המעלות והכלל הוא שנעשה בחי' גילוי מן ההעלם בכל עולם לפי ערכו וזהו עלייתו כמו בעוה"ז שבחי' סובב הוא בהעלם רק בהשגת מציאות כנ"ל יתעלה להיות בבחי' גילוי השגת המהות שבג"ע העליון בג"ע התחתון ועד"ז עד רום המעלות והכלל הוא שנעשה בחי' גילוי מן

ההעלם בכל עולם לפי ערכו וזהו עלייתו כמו בעוה"ז שבחי' טובב הוא בהעלם רק בהשגת מציאות כנ"ל יתעלה להיות בבחי' גילוי השגת המהות וכיוצא בזה בג"ע התחתון מה שהי' בו בהעלם מבחי' ג"ע העליון יבוא בו בבחי' הגילוי כו' ועד"ז עד רום המעלות כי הרי אין קץ ושיעור להעלם אחר העלם לכך אין קץ לעליות שיהיו ואפי' לימות המשיח ותחז"מ עדיין לא נתעלה העולם בתכלית להיות בו בחי' גילוי מן ההעלם העליון האמיתי שכרום המעלות כו' שהרי ידוע שיש כמה שמיטות וכל שמיטה האחרונה יותר הרי הוא בחי' העלם לגבי שמיטה הראשונה שלפני' כדמיון עילה עם העלול ועד"ז יש נ' אלפים יובלות כידוע וא"כ בעליי' זו שהעוה"ב יהי' במדרגת ג"ע התחתון בהשגת מהות אין זה חלק א' מאלף אלפי אלפים רבבות מדרגות מבחי' ההעלם שעדיין יש לבא לבחי' הגילוי בעליות דנ' אלפים יובלות ע"ד הנ"ל ולכך מ"ש ומלאה הארץ דעה א"א לומר שהכונה שיהי' בעוה"ז הנק' ארץ מבחי' השגת מהות שיש בג"ע התחתון שעדיין אינו עלי' כ"כ כנ"ל, אלא הענין הוא דבחי' העלם היותר עליון מכולם שיהי' באחרית הימים בבחי' הגילוי ממש וכמ"ש וראו כל בשר וכענין הנה אלקינו זה כו' וכנ"ל וד"ל, וגם זאת לא יהי' לכאור"א בהשוואה א' כי הרי אמרו ז"ל שעתידי להנחיל לכל צדיק שיי' עולמות כו' וגם הנה יש לכל צדיק מדור לפי כבודו דוקא כידוע, אלא הענין הוא שלא יהי' כל אפי' שוין מפני שגם השגת המהות הנה הוא בא בבחי' התשלשלו' כי מן ההעלם לגילוי ממש ג"כ במדרגה יבא ולכך אין צדיק א' דומה לחבירו כו' ולכל צדיק בפרט שיי' עולמות כו' וד"ל:

ועתה יש להבין שרש ענין ורעה אמונה הנ"ל ושרש ענין וידעת היום והשבות כו' מהו היום דוקא כו', הנה כתיב דברו על לב ירושלים וקראו אליה כי מלאה צבאה כי נרצה עונה כו', פי' לב ירושלים הוא בחי' נקודת המל' בחי' ממלא כ"ע שיורדת בעולמות בהתפשטות י"ס אורות וכלים כידוע וכללות ההנהגה הוא ע"י הלב שהן המדות גדולה וגבורה כו' ובחי' סוכ"ע הוא עכשיו רק בהעלם בבחי' מקיף בלבד כידוע, והנה כל עיקר התורה והמצוות הוא להמשיך בחי' טובב למטה שיהי' בבחי' גילוי והיינו ע"י המשכות רמ"ח מ"ע כנ"ל, והיינו מ"ש ורעה אמונה פי' שמפרנסין את האמונה להיות בבחי' השגת המציאות עכ"פ עכשיו, וכפי המבואר למעלה ולא בבחי' אמונה מרחוק כמו ששגור בפי הכל כו' וסיבת זה שיהי' בבחי' השגת המציאות עכ"פ אינו אלא קיום מ"ע שהוא בסיבת הארת בחי' הדעת דוקא וכנ"ל, וזהו וידעת היום כו' היום לעשותם דוקא ועפ"י הדעת שהוא ההרגשה והוא השגת המציאות דסובב כו' וכ"ז אינו אלא עכשיו ששם מ"ה דדעת שהוא מבחי' משה כנ"ל הוא המברר שם ב"ן דנוק' וכמ"ש והוא ימשול בך כו' אבל לע"ל כתיב אשת חיל עט"ב כו' שיהי' מעלת ומדרגת הנוק' למעלה משם מ"ה בעלה מטעם דשרש ב"ן הוא בש' ס"ג שלמעלה משם מ"ה וכמ"ש במ"א, והיינו ענין מ"ש נקבה תסובב גבר כו' יעו"ש, וגם כאן בבחי'

האמונה בסובב דאעפ"י שעכשיו מקבלת רק מבחי' הדעת ע"י תורה ומצות, אבל לע"ל שיהיו שוין בקומתן וכמ"ש למעלה (בביאור ראשון) ותקבל גם היא מבחי' כתר הכללי שהוא בחי' ההעלם היותר עליון כו' אזי לא יהי' בחי' סובב בהשגת המציאות בלבד עפ"י הדעת כנ"ל אלא יהיו בבחי' השגת המהות וכמ"ש וראו כל בשר כו' ונגלה כבוד ה' כו' וכנ"ל בנשמות שנהנין מזיו כו', ולפי היות דמה שעכשיו בדרך השגת המציאות יהי' לעתיד בהשגת המהות בדרך כלל לכך עכשיו אין כל התורה והמצות רק כמו ענין הכנה למה שיהי' לעתיד דהיינו בכל מה שיהי' אופן ההכנה עכשיו בהשגת המציאות ע"י תורה ומצות כן יהי' אופן השגת המהות לעתיד ולכך יתחלק מדרגת השגת המהות לעתיד לכל צדיק וצדיק כפי אופן הכנתו בזה העולם וכנ"ל לפי שלא יהי' רק כאופן ההכנה דעכשיו והרי עכשיו יש רבבות מדרגות בכל חד לפום שיעורא דילי' בלבד כמו דמשער בלבי' השגת מציאות דסובב כו' ויש ס"ר נשמות בכלל ובפרט לפי מעשיהם כו' וד"ל, ואמנם הנה כל זה תלוי בתנאי שאומר וידעת והשכות אל לבבך כי ה' הוא האלקי' כו' ורמז בזה שאמר לבבך ב' לבבות דהיינו שני יצריך יצה"ר ויצ"ט כידוע לענין התשובה שתלוי' בה דוקא ביאת משיח כמאמר אם עושין תשובה נגאלין ואם לאו אינן נגאלין כו', ולהבין טעם לדבר זה, הנה ידוע דשרש ענין התשובה הוא ענין הבירורים דרפ"ח כו', אלא שבלשון הגמ' נק' בשם תשובה ובלשון הקבלה נק' בשם בירורים כו' אבל הכל ענין א' הוא והוא שיחזור הדבר שנפל למטה לשוב אל מקורו ושרשו שנלקח משם, וזהו פי' תשובה תשוב היא שישבו הדברים שנפלו למטה בשבירת הכלים אל שרשם ומקורם בתחלה והוא בה"א דשם ב"ן שבו הבירור דרפ"ח כו', והיינו ג"כ ענין הבירורים דע"י ענין בירור הרע דנוג"ה דבי"ע שנפל בשבירה הרי יוחזר ויתעלה הדבר למקורו כו', והנה ידוע דע' שרים דעשיי' הוא היותר אחרון בנפילה ושבירה כו' ושרשם רק ז' מדות רעות דנוג"ה דבריאה שנק' ז' פרות הרעות כו' וכמ"ש במ"א, והמה שרש הז' מדות רעות דז' עממין הכנעני החתי כו' ושרש הז' מדות רעות דבבריאה נלקח מרפ"ח ניצוצים דתהו שנפלו למטה בבריאה כו' והן דרך כלל ז' נקודות דתהו שהן ז' מלכין קדמאין שמתו וכמ"ש ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום כו' כמו יובב ובלע וחושם וכיוצא, ונמצא יש מכל ז' המלכים שמתו גם בתחתית כל המדרגות עד עולם העשי' בע' שרים כו' וכמו שר של ישמעאל ושר של אדום שהן בחי' חו"ג דקליפה שנמשכו מבחי' חו"ג דקדושה דאברהם ויצחק כידוע בענין אברהם יצא ממנו ישמעאל כו' ששרש שרשן הוא בז' המלכי' דתהו כמו בלע ויובב וחושם כו' שהרי נסדרו בפ' לפי סדר ז' המדות כידוע בספרי הקבלה כי מכולן נפלו כידוע ונתחלקו בדרך פרט לרפ"ח כו' ומהם ירד האור עוד לחלקים רבים כו' עד שנעשה מהם חיל גדול מאד וכמ"ש חיל בלע ויקיאנו כו' וזה נאמר לאחר הבירור כאשר יתבררו כל ז' המלכי' ופרטי פרטיות ניצוצי' שנסתעפו מהם כו' שאז מה שבלע חיל הגדול הזה יקיאנו מפני שיחזור וישבו כולם למקורם כמו כאשר הי' בתחלה לפני השבירה איש

לא נעדר כו' ואמנם אין שלימות הבירור שלהם אלא כאשר יתבררו גם כל פרטי פרטיות הניצוצי' דוקא איש לא נעדר כו', אבל כל זמן שישאר אפי' א' מהו למטה הרי אין שלימות בז' המלכים עדיין כמו כאלו נחסר אבר כו', והנה ידוע דע' נפש דיעקב הן לנגד ע' אומות כמ"ש יצב גבולות עמים למספר בניי כו' והיינו ע' נפש דקדושה שמבררים ע' שרים דנוגה כו' ככל משך זמני הגליות שהן ענין הבירורים כמו שמצינו בגלות מצרים שנק' כור הכרזל וכת' מצרף לכסף וכור לזהב כו' שזהו ענין הבירורים כידוע, וביאור ענין הבירורי' דע"י ע' נפש דיעקב הוא ע"י התשובה דוקא במה שמהפכין רע לטוב וחשך לאור וכמ"ש בזהר בענין התחיי' לעתיד דמאן דלא מהפך חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא לית ל' חולקא בההוא עלמא כו' והוא מטעם שהתשובה להפוך רע לטוב היינו ענין הבירורים להפוך חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא, וכנ"ל שהמקובלים קוראים לתשובה בשם בירורים כי הכל ענין א' להחזיר הדבר לשרשו אשר הי' בתחלה אמנם כל זמן שלא נשלם הבירור בשלימות אינו ענין שלימות למעלה בז' מלכין דתהו כנ"ל, ע"כ אמרו ז"ל בתנאי כפול אם עושין תשובה נגאלין ואם לאו אינן נגאלין מפני שההארה דימות המשיח אי"א לבא כ"א ע"י שנשלם הבירור לגמרי איש לא נעדר ומטעם הנ"ל, והרי אמר בזהר ג"כ אפי' ביחיד דלא מהפך כו' לית ל' בפרט חולקא בההוא עלמא והי' לכללות נש"י בכלל אין משיח בא עד שיכלו כל הנשמות להתברר בגלגול וצירוף אחר צירוף עד שיתבררו כולם דוקא איש לא נעדר כו' (והיינו שאמר עד שיכלו כל הנשמות שבגוף (והוא) אוצר הנשמות שבו נמנין במנין שיבררו בו מכל מה שנפל בו מעולם התהו וכנ"ל וד"ל, וזהו דברו על לב ירושלים וקראו אליה פי' לב ירושלים הוא נקודת המל' שנתלבשה בגוף הנק' בכי' ממלא והוא שם ב"ן דנוק' וכשנשלם בה בכי' הבירורים לגמרי מכל וכל דהיינו בהתאסף בה אסיפת כל הבירורי' דרפ"ח בפרטות איש לא נעדר כנ"ל אז אמר כי מלאה צבאה פי' צבאה הוא חיל הגדול שנקבץ בה וכנ"ל, וזהו נתינת טעם למה תדברו על לב ירושלים כו' כי מלאה צבאה פי' כי כבר נתמלאה מבחי' כל צבאה החיל דרפ"ח ניצוצי' דתהו בתכלית ושלימות הבירור ע"י התשובה שמהפך הזדונות כזכיות. והוא ענין אתהפכא חשוכא לנהורא כנ"ל וזהו כי נרצה עונה כו' ועל כן מהראוי לדבר על לב ירושלים פי' על לב להמשיך עליה בכחי' אור מקיף וזהו קראו אליה כו' להיות כי לאחר שכבר נשלם הבירור לגמרי דאו כתיב ואת רוח הטומאה אעביר כו' יכול להיות עליות המל' במעלה ומדרגה כ"כ שתקבל הארת המקיפי' שבכת"ר הכללי בכחי' השגת המהות כנ"ל אחרי ענין ההכנה שהי' עכשיו בכחי' השגת המציאות כנ"ל, והיינו וידעת היום והשבות

(והיינו: בבוך 554 והיינו.

(והוא: בבוך 974 והוא.

וד"ל: בבוך 554, 974 וד"ל).

כזכיות: בבוך 974 לזכיות.

אל לבכך ב' לבבות לאהפכא חשוכא לנהורא דהיינו ובתנאי התשובה דוקא אז לעתיד כתי' דברו על לב ירושלים וקראו אליה להמשיך עלי' הארת אורות המקיפים דכת"ר הכללי כמו שהן ממש ולא תקבל עוד מבחי' הדעת כמו עכשיו כו', וזהו מפני מ"ש והי' ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלי' בבחי' הבירורי' הנ"ל חצים אל הים הקדמוני כו' וחצים אל הים האחרון הוא בחי' ההמשכה של המקיפים מלמעלה למטה וכמ"ש קראו אליה מלמעלה למטה וד"ל.

בעו"ה פ' ראה

אחרי' ה' תלכו ואותו תיראו ואת מצותיו תשמרו ובקולו תשמעו ואותו תעבודו ובו תדבקון, הנה זכר בכאן ששה דברים תלכו תיראו תשמרו ותשמעו ותעבודו ותדבקון, ויש להבין מהו ענין כאו"א ומהו השייכות לזה ע"ו עד שפרט אותם כסדר האמור בתחלה תלכו ואח"כ תיראו כו' עד תדבקון כו', והנה זה הפסוק אדלעיל מיני' קאי דכתי' כי מנסה ה' אלקיכם אתכם לדעת הישכם אוהבים ה' בכל לבבכם כו', ויש להבין למה ענין הנסיון הזה ומהו לדעת הישכם אוהבים כו' והלא אין דבר נעלם מאתו ית' ויודע בודאי עד היכן מגיע כו' לבכם ולמה לו לנסותם לדעת כו', אך הענין יובן עפ"י הידוע בענין ירידת הנשמה בעוה"ז שזהו ירידה גדולה לה דהנה כל נפש מישראל חלק אלוך ממעל היא והיתה דבוקה בה' אלקי' בהיותה בג"ע נהנית מזיו וכו' בדביקות תמידי בלתי הפסק מפני עוצם בחי' גילוי אלקות אשר שם וכמ"ש אליהו חי ה' אשר עמדתי לפניו כו', פי' על נשמתו הוא אומר שעמדה לפני ה' בהיותה בג"ע בתכלית ההתקשרות והדביקות כו' וכמ"ש במ"א וכיוצא בזה הוא על כל הנשמות כמ"ש בזהר כל דיוקנא ודיוקנא כו' וא"כ מאחר שהיתה במעלה עליונה כ"כ איך ירדה כ"כ מאיגרא רמה וכו' בסתר המדרגות להתלבש בחומר גופני בעוה"ז כו', אך הענין הוא כמ"ש כאן כי מנסה ה' אתכם לדעת כו', פי' עיקר טעם ירידת הנשמה בגוף כדי שתבא ותעמוד כאן בנסיונות של בחי' הסתר פנים המסתירים ומבדילים בינה לבין קונו ותצא מן ההסתר הזה אז יהי' יתרון האור מתוך החשך דוקא והיינו כדי לדעת כו', וענין הנסיונות שבבחי' הסתר פנים היינו ע"ד דוגמא ממה שאנו רואים שעבוד הגליות באוה"ע וכי הם מצליחים מאד ואומרים ידינו רמה כו' ויש להם אות ומופת ע"ז מהוראת ענין טוב הצלחתם בתמידות בלתי נפילה כו', ומזה האות והמופת וכיוצא בו יפול לב האדם מעבודתו כו' וכמ"ש ובא האות והמופת להדיחך כו', אבל באמת זהו למען נסותך כו', פי' כל עיקר הראות לך האות והמופת בזה הוא לנסותך להסתיר

האור ממך עי"ז בבחי' הסתר פנים וכמ"ש ואנכי הסתר אסתיר פני ביום
ההוא וכו' וכאשר תצא מן ההסתר הזה יאיר אורך ביתר שאת והוא כדי
לדעת כו' פי' כדי שיהי' בנפש מעלת ומדרגת הדעת בה' וכמ"ש אתה הראת
לדעת את ה' כו' שהוא ענין הרגשה להרגיש בנפשו ממש מאור האלקי
בהתבוננו' איך שהוא ית' מחי' כל העולמות כדמיון הנפש המחי' את הגוף
כידוע וכמו שהנפש יודע האדם אותה ומרגישה אע"פ שלא ראה אותה
מעולם בראי' גשמיי' הי' כאלו ראה מפני שמרגיש את מציאותה דהיינו
מציאת התפשטותה בגופו ובכל האברים וכמ"ש במ"א ע"פ וידעת היום כו'
באריכות, כך ירגיש האדם בנפשו בבחי' הדעת וההכרה להכיר את בוראו
איך שהוא מקור כל החיים העליונים והתחתונים כו' וזהו ומבשרי אחזה כו'
אחזה ממש דהיינו בחי' ראי' שע"י הדעת וההרגשה וכמ"ש אתה הראת לדעת
כו' וד"ל, ואמנם הנה אמרו ז"ל אם אין בינה אין דעת כו' והיינו ע"י
ההתבוננו' מגדולת ה' שהתפעלות האהבה נולדה מחמתה נמשך הדעת והוא
ההרגשה כנ"ל והי' ענין הגדלת המדה לצאת מן ההסתר וההעלם כי אהבה
הטבעיות שבכל אדם היא הנק' בשם אהבה המסותרת כידוע וטעם ההסתר
הוא ע"י בחי' הנסיונות הנ"ל שמסתירים האור כו' וכאשר נקודת אהבה זו
תתפשט לאורך ורוחב גדול ע"י בחי' הדעת שבא ע"י ההתבוננו' כי אם אין
בינה אין דעת כו' אזי הרי יצאה אור האהבה שהי' גנוז ונעלם ובא לידי
גילוי מן ההעלם ועיקר הגילוי הוא במה שבאה המדה בבחי' הדעת שהוא
ענין ההרגשה כנ"ל כמו שירגיש האדם את חיי נפשו כו' ולהיות שסיבת
הדעת בא ע"י היציאה מן ההעלם וההסתר כנ"ל זהו שא' כי מנסה ה'
אלקיכם אתכם לדעת, פי' כדי שיהי' בכם בחי' הדעת כנ"ל ולא בשביל
הידיעה לעצמו ית' כי הכל גלוי וידוע לפניו כנ"ל וד"ל (ומ"ש רז"ל אם אין
בינה אין דעת הכוונה ג"כ על בחי' הנסיונות הנ"ל לפי שהן גורמים עיקר
הולדת הדעת והטעם שנק' בינה הנה ידוע דעיבור הולד במעי אמו אזי זמן
שפעו לקבל הדעת ע"י שאוכל מה שאמו אוכלת וכו' והיינו ענין הגליות
כמ"ש במ"א וד"ל). וזהו ענין אחרי ה' תלכו פי' אחרי בחי' אחוריים בלבד
והוא לצאת מן ההסתר פנים שע"י הנסיונות שנק' בחי' אחוריים ולבא לבחי'
הדעת כנ"ל וכמ"ש לכתך אחרי במדבר כו', והענין הוא כאשר יתבונן
בנסיונות האלה שאינם אמיתים רק שמלוּבש בהן כח האלקי להסתיר פנים
כדי שיתקרבו עי"ז בקירוב יותר והוא הדעת כנ"ל, וזהו ג"כ אם אין בינה
כו', כלומר בינה הוא דוקא מבין דבר מתוך דבר והיינו בהתבוננו' תוכו של
דבר הנסיון המוסתר בו כו' ואזי יצא מבחי' הסתר בחי' האחוריי' של
הנסיונות והיינו אחרי ה' תלכו כו' וד"ל, ולהבין למה הוא אומר ללכת אחרי
ה' מתוך ההתבוננו' הנסיונות ולמה צריכים לכל זה וגם מהו ענין תלכו הלא
בחי' הליכה לא שייך אלא בגדר מקום וכו' הענין הוא בהיות ידוע המאמר
דמחדש בטובו בכל יום כו' ולכאורה יש להפלא דהנה פי' התחדשות זו שאו'
מחדש בכל יום כו' ידוע שזהו ענין התחדשות יש מאין כו' לפי שבאמת
מחדש בכל יום הבריאה יש מאין כמו שהי' בראשית הבריאה ובכל יום יש

הארה מו' ימי בראשית יום הא' ממדת החסד כו' וכל שבת הוא בחי' שבת בראשית כידוע, והנה כתי' כי ממך הכל כו' פי' הכל גם בחי' האין של יש גם הוא מאתו ית' וא"כ יפלא למה בחי' יש מאין ענין התחדשות מאחר שהכל ממנו ית' ואיך נא' מחדש מאין כו' דמשמעו מאין ממש ועוד יותר יפלא דהלא ידוע בפ' המאמר דכולא קמי' כלא חשיב כו' דקמי' הכל כלא וכאין וכל שמשתלשל האור יותר למטה יותר כלא וכאין וא"כ הרי נהפוך הוא מבחי' יש מאין הנ"ל דיש מאין משמעו שלמעלה הוא האין ולמטה היש כו' ולפי ענין המאמר דכולא קמי' כלא כו' למעלה בחי' היש ולמטה בחי' האין כנ"ל, אך הענין הוא דכתיב כי עמך מקור חיים באורך נראה אור, פי' בחי' מקור חיים הוא עמך ממש וכמ"ש כי ממך הכל אך באורך נראה אור כו', וביאור הדברים הנה פי' עמך עמך ממש מה שכלול בעצמותך והוא הנק' מקור חיים ענין מקור ולא התפשטות ההארה בלבד אבל מה שאמר באורך נראה כו' היינו רק בחי' התפשטות ההארה בלבד, ויובן דבר זה עפ"י משל הידוע מזיו השמש דהשמש עצמה נק' מאור ולא אור ומה שמתפשט ממנו הוא הזיו וההארה המאירה לארץ ולדרים עליה כו' וכודאי אין ערוך כלל לזיו השמש עם גופה של שמש וגם הנה לא יתכן כלל ענין זיו בגופה של שמש כי אין השמש ממהות זה של ענין זיו ואור אלא הוא גוף המאור שממנו ומסיכותו בלבד יסתעף האור והזיו וכמ"ש במ"א, והנמשל יובן למעלה דבאמת קמי' עצמותו ית' כלא ממש חשיבי כנ"ל לפי שהוא נמשל לגופו של מאור וכמ"ש כי שמש ומגן הוי' אלקים כו' ואין כל ההשתלשלות ממהותו וערכו כלל וכמאמר איני ערוך לך ה' אלקינו כו' ולכך נא' בו אני ה' לא שניתי כלל בין קודם הבריאה לאחר הבריאה כו' וכמ"ש במ"א והיינו כי עמך מקור חיים בבחי' מקור ולא בבחי' אור וזיו כנ"ל ולכך לפי' למעלה בחי' היש ולמטה בחי' האין כו' וכמאמר הנ"ל דקמי' דוקא. כלא כו' אבל מה שנמשך ממנו ית' ההשתלשלו' של העולמות שהוא בהיפוך מאין ליש כידוע היינו רק מבחי' זיו ואור בלבד המתפשט מבחי' עצמותו ובוה הענין בהיפך שבחי' אין קדם ליש כי מן בחי' האור הוא שנמשך התהוות יש ודבר נפרד והאור נק' בחי' אין והוא ענין התחדשות הבריאה. יש מאין ממש וד"ל ובכל זה יתורצו ב' הקושיות הנ"ל דמ"ש ממך הכל ואין בו התחדשות היינו בבחי' מקור חיים שנא' בו כי עמך מקור חיים כו' ומה שיש בו התחדשות מאין ליש הוא מבחי' הזיו והאור והיינו באורך נראה אור כו' וגם בזה ממילא יתורץ קושיא הב' במאמר כלא חשיב וכנ"ל וד"ל, ומ"ש באורך נראה אור בענין הכפל לומר שמאורך נראה עוד אור אחר הענין הוא כידוע דיש בחי' אור של תולדה והוא הנק' בלשון המקובלים בחי' הארה דהארה עד"מ אור המכה מאור ונק' אור הניכפל (בל"א ווידער שא"י) כדוגמת מראה הקשת מזיו

 א"ן: בבוך 950 כי אין.

דוקא: בבוך 950 כולא.

הבריאה: בבוך 950 היינו בבחי' מקור חיים הבריאה.

השמש וכיוצא) והנמשל מובן מזה שגם בבחי' אור וזיו העליון דממנו עיקר בחי' ההשתלשלו' יש ב' מדרגות הא' אור הראשון והב' אור השני דהיינו אור של תולדה הוא האור שנמשך מן האור בבחי' הארה דהארה כנ"ל, ובדרך כלל הוא ענין ב' מיני ג"ע ג"ע העליון וגעה"ת כי געה"ע בעולם הבריאה וג"ע התחתון בעולם היצי' ודרך בחי' הארה דהארה הוא לפי שמקבל ג"ע התחתון מג"ע העליון ובג"ע העליון אין מאיר שם רק בחי' זיו השכינה כידוע, וזהו באורך נראה אור באורך זהו האור שמאיר בעולמות העליונים נראה אור זהו אור של תולדה שמאיר בעולמות התחתונים והכל אינו אלא אור אחד אלא שירד האור והוכפל כנ"ל וד"ל.

וזהו אחרי ה' תלכו, פי' אחרי כנ"ל בענין באורך נראה אור שאין כל ההשתלשלו' רק בחי' זיו ואור בלבד והוא רק בחי' אחוריים דשם הוי' כמו עד"מ זיו השמש לגבי גופה של שמש כו' והוא מן ההתבוננות של בחי' הנסיונות הנ"ל שנמשכו רק מבחי' אחוריי' כו' ומזה תלכו. ממדרגה למדרגה בבחי' האהבה האלקית כי הנה ידוע דע"י האהבה נק' מהלך כמ"ש באברהם הלך ונסוע כו', ופי' בזהרי הלך מדרגא לדרגא כו' ע"ש, והטעם שנק' מהלך ע"י האהבה הוא מובן להיות כי האו"ר נק' גדיפין כידוע ותרומם נפשי האדם לדבקה בו ית' במעלה ומדרגה. בעילוי אחר עילוי עד אין קץ ושיעור כלל וכמשל המהלך בהר משפלות לגובה שבכל שעה ורגע הולך ומתעלה כו' וכמ"ש אור התענוג האלקי שמתענג באהבתו שיש בזה רכבות מדרגות במעלה זו למעלה מזו עד אין קץ וסוף בכמה דרגין על דרגין כו' וכמ"ש אז תתענג על הוי' פי' תתענג לשון להבא כי גם לאחר התענוג עדיין אינו כלום לגבי עונג העליון היותר גבוה מאחר שהוא בבחי' א"ס, אין קץ ושיעור לעליות העונג בו כו' וד"ל, וזהו תלכו בבחי' הליכה ממדרגה למדרגה עד רום המעלות עד שיתדבק בעצמות אור א"ס ממש וכמ"ש וירם קרן לעמו לישראל עם קרובו פי' וירם קרן הוא הגבהת ועליות הנפש ע"י האהבה כמים הפנים וכו' ואזי הולכת בעילוי אחר עילוי עד שנק' עם קרובו ממש וכנ"ל וד"ל, ובכל זה יובן מארז"ל דיפה שעה א' בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב, כי הנה חיי העוה"ב הוא מקבל רק מבחי' זיו ואור בלבד כידוע דביו"ד נברא העוה"ב כו', אבל ע"י תשובה ומעש"ט יוכל להלך ממדרגה למדרגה עד שיהי' דבוק בעצמותו ית' וכנ"ל, וזהו באמת פי' תשובה תשוב ה' כו' כי הנה אותו בחי' הזיו והאור הנ"ל נק' היא כידוע דשמש ומגן ה' אלקים כו' ושם אלקי' הוא בחי' היא האחרונה והשמש הוא בחי' וי"ו כידוע בספרי הקבלה והתשובה הוא להשיב את הה"א למקורו העצמי ויוכלל

וכיוצא): בבוך 950 וכיוצא.

ומזה תלכו: בבוך 950 כנ"ל והוה שפי' בזהרי תלכו.

ופי' בזהרי: בבוך 950 ליחא.

נפש: בבוך 950 את הנפש.

ומדרגה: בבוך 950 נוסף ביותר.

בו וכמ"ש כי עמך מקור חיים ולא נאמר כי אתה המקור חיים כו' אלא ר"ל עמך כלול כי אותו הה"א בה"א נברא העוה"ז ואותו היוד ביו"ד נברא העוה"ב הכל הן רק בחי' אור בלבד וכמ"ש באורך נראה אור וכנ"ל. אבל עמך מקור חיים הללו בבחי' הביטול והתכללות כנ"ל משא"כ בעצמותו לא יתכן גם בחי' מקור כו' כי לא נק' טובב אלא לגבי בחי' ממלא כו' ולא נא' מטעם זה כי אתה מקור כו' וד"ל, וגם בזה מובן פי' הפסוק תחת אשר לא עבדת ה' בשמחה ובטוב לבב מרוב כל וכן עבדו ה' בשמחה כו' כי הנה הליכת המדרגות בעונג ושמחה הוא כנ"ל שהעונג האלקי אין לו שיעור, עד שמגיע ובא לבחי' עצמו וכנ"ל וזהו בשמחה וטוב לבב דהיינו כמ"ש אז תתענג על ה' בעילוי אחר עילוי כנ"ל מרוב כל הרבה יותר מבחי' כל שבעוה"ב אעפ"י שנק' יום שכולו ארוך יום שכולו טוב כידוע אין זה מגיע עדיין לבחי' עצמות הטוב ואינו אלא בבחי' אור לגבי המאור וכנ"ל בענין יפה שעה א' בתשובה וכו' וד"ל:

ואותו תיראו, פי' כמ"ש בזוהר דאית יראה ואית יראה כו', יראה חיצונית ויראה פנימית יראה חיצונית קודמת לאהבה שהרי אינה אלא קבלת מ"ש בעול בלבד והוא בחי' הכנעה חיצונית ירא למרוד כו' ומעלת האהבה גדולה ממנה וזהו שאנו מסדרין ברכת יוצרי תחלה ואח"כ ברכת אהבה כו' כי הנה בברכת יוצר אנו מזכירים איך שהמלאכים עונין ואומרים ביראה קדוש כו' והאופנים וחיות ברעש גדול כו' וזהו מבחי' יראה תתאה יראה חיצוני' כו' ועי"ז לא ברעש ה' כו' לפי שהמלאכים הן בריחוק מקום ומעלה לכך אין עבודתם רק בבחי' יראה חיצונית בקבלת מ"ש דמה שמתפשט בחיצונית העולמות מאור האלקי אינו אלא מבחי' התחתונה שבמל' דאצי' שהוא בחי' יראה תתאה כו' אבל בנשמות שהן פנימיות העולמות מגיע שם אור האלקי מבחי' הפנימיות ושם הוא בחי' השתחווה פנימיות ולא השתחווה חיצוני' בלבד כמו שבמלאכים נאמר וצבא השמים לך משתחיים שאינה אלא בחי' השתחווה בבחי' יראה חיצונית אבל בנשמות נאמר והי' מדי חדש ושבת יבא כל בשר להשתחוות לפני ה' כו' בבחי' יראה פנימי' שהוא בחי' ביטול במציאות הוא השתחווה פנימיות וזהו בש"ע בהגיע האדם לאד' שפתי תפתח כו' דכורע בברוך כו' כריעה זו השתחווה הנשמות הוא בבחי' יראה פנימיות דוקא כו' וזהו שאמר הנביא ואשמע אחרי קול רעש כו' אחרי בבחי' האחוריים והחיצונית של העולמות וכמ"ש במ"א, וזהו ולא ברעש ה' שנא' על המלאכים כו' וד"ל, והנה צריך שיהי' סדר המדרגות מלמטה למעלה בהדרגה וע"כ מתחילים אנחנו בברכת יוצרי תחלה שהוא בבחי' יראה חיצונית של המלאכים להמשיך יראה זו על נפש האדם שמלושב בחומר גופני שהיא מפני זה נמוכה ממדרגת המלאכים כמ"ש במ"א

יוצר: בכרך 950 נוסף אור.

יוצר: בכרך 950 נוסף אור כו'.

ואח"כ ברכת אהבה אהבת עולם אהבתנו עד הנוחר בעמו ישראל באהבה כו' ענין אהבה זו הוא למעלה הרבה ממדריגת היראה חיצונית דמלאכים שבברכת יוצר כו' לפי שע"י התפעלות האהבה נק' מהלך כי היא מתהלכת ממדרגה למדרגה בבחי' רצוא עד רום המעלות וכמ"ש למעלה בענין הלוך ונסוע שנאמר באברהם באין קץ ושיעור כלל לעילוי אחר עילוי כו' משא"כ ביראה שאינו נעשה מהלך על ידה ולכך נק' המלאכים עומדים כמ"ש עצי שטים עומדים כמ"ש בזהר וכמ"ש ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה כו' וזהו בברכת אהבה שמקבלים ישראל מדרגת אהבה שיהיו יכולים לומר בפ' ק"ש ואהבת את ה' בכל לבבך כו' והוא במה שמזכירים שרש ישראל שבחר בהם באהבה ואהבת עולם אהב אותנו כו', והנה לולי היראה חיצונית שקיבלו ישראל בברכת יוצר לא היו מקבלים יכולתי אור האהבה בברכת האהבה וה"ז כמשל עץ הצומח ממנו פרי מתוק בטעמו שאלו לא הי' עץ צומח לא הי' סיבת צמיחת הפרי בטעמה כך עד"מ הנה המלאכים נדמו לעץ וכמ"ש אז ירננו כל עצי היער כו' וכמבואר בזהר שנק' עצי שטים עומדים כו' לפי שהיראה חיצונית היא רק בחי' צומח דאצי' וע"י צמיחתו צומח גם הפרי והן בחי' האהבה והתענוג שבנשמות וכמ"ש כי האדם עץ השדה כו' כי לנשמות יש אור אהבה בבחי' רצוא כנ"ל וזהו נמשל לפרי והטעם שבה היינו בחי' המתיקות והעונג האלקי שבאהבה זו וכמ"ש אז תתענג על ה' כו' וכנ"ל שגם תענוג זה מתפשט בלי שיעור וקץ וכמ"ש בכל מאדך בלי הפסק כו' וד"ל, וזהו שאמר אכלתי יערי עם דבשי פי' יערי הן המלאכים שנמשלו לעצי היער וכנ"ל ויש בהם כמה מיני מדרגות יש שנק' עצי שטים כנ"ל ויש אשר נקראי' ארוזים כו' וכולם נק' עומדים וכמאמר כולם עומדים כו' ודבשי היינו בחי' התענוג והמתיקות שבהתפעלות אהבה כנ"ל וכולן נכללו באור א"ס ב"ה כדמיון האכילה וזהו אכלתי יערי עם דבשי כו' ואחר האהבה שבק"ש האדם בא בש"ע למדרגה יראה פנימיות הנ"ל שהיא למעלה גם מן מדרגת אהבה הנ"ל להיות שהיא בחי' ביטול במציאות ממש והיא השתחוואות נשמות שבפנימיות העולמות בש"ע בכריעות והשתחוואו' שבש"ע ולכך נק' התפלה בשם צלותא דבלחש בזהר כידוע כי מפני בחי' גודל הביטול א"א כ"א לדבר כחשאי מאד ועד"מ האדם שקרב ועומד סמוך ממש לפני המלך כו' שמתבטל ממציאיותו ואינו יכול לדבר בקול רם ורעש כו' (וזהו ואשמע אחרי קול רעש כו' אחרי דוקא כנ"ל אבל זה נק' קלא פנימאה דלא משתמע והוא ברעשי ה' כו' וכמ"ש כמ"א וד"ל), וזהו ואותו תיראו, פי' אחרי שבא למדרגת האהבה להקרות בשם מהלך כנ"ל והוא מה שקדם תחלה אחרי ה' תלכו הליכה זו דוקא במדרגת האהבה היא כנ"ל אח"כ יבא למדרגת הביטול במציאות דהיינו בחי' יראה פנימיות הנ"ל וזהו ואותו תיראו בבחי' יראה פנימיות והוא היפך

יכולת: בבוך 950 יכולי לקבל.

חיצונית: בבוך 950 נוסף הנ"ל.

ברעש: בבוך 950 לא ברעש.

בחי' האהבה שקדמה לה כי האהבה היא בבחי' רצוא כנ"ל והיראה הזאת הפנימי' היא בבחי' שוב והוא כי מסיבת גודל הביטול הנה נסוג אחור לבבו וישאר כאבן דומם כנראה בחוש בעומד ומתקרב לפני מלך גדול כו' וד"ל, וזהו הטעם שנק' יראה פנימית בשם יראה בושת בזהר כי הבושה מבחי' הביטול הוא כידוע וכמו שאמר בזהר דאפי' אור צח כו' אתחשך קמי' עילת העלות או אוכם הוא לגבי כו' משום דכל נהוראן מתחשכאן קמי' כו' ענין הזה הוא בחי' יראה בושת הנ"ל ולפי שהיא בבחי' שוב לכך אמר מתחשך שמתבטל מאורו הראשון כו' וד"ל, ומה כל נהוראן כולל בזה השוואה לכל האורות יחד כי קטן וגדול בהשוואה א' בבחי' הביטול לגבי עילת העלות כו' מפני שבחי' כתר' עליון הנק' עילת העליון שהוא מקור כל המקיפי' הרי הוא מובדל בערך מכל ההשתלשלו' דאבי"ע עד שרוחניות וגשמיות שוין לפניו ממש וכמ"ש כחשיכה כאורה כו' וכמאמר והקדוש בשמים ובארץ פי' קדוש ומובדל הוא בערך א' בשמים כמו בארץ בשניהם הבדלתן בשוה לפי שאין לא' יתרון מעלה על זולתו לפני העצמו' כו' וגם בבחי' הביטול שלהם שניהם שוין מטעם זה ולכך אמר כל נהוראן מתחשכאן קמי' כו' בהשוואה א' בבחי' הביטול וכמו שאור צח אתחשך שהוא בחי' חכמה ראשית כל ההשתלשלו' והוא הנק' יראה בושת דאוכם הוא כו' כך בחי' הביטול של בחי' התחתונה שבכל השתלשלו' מטעם הנ"ל דכחשיכה כאורה כו' וד"ל, וזהו ואותו עילת העלות תיראו בכלל בדרך השוואה א' לבחי' הביטול שלכם מקטן עד גדול מטעם הנ"ל וד"ל:

ואת מצותיו תשמורו ובקולו תשמעו, הנה כתיב והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבביך כו', ויש להבין מהו שאו' על לבבך דוקא. אך הענין הוא שהמצות הן המשכות פנימיות רצונו ית' והוא מ"ש אשר אנכי מצוך אנכי מי שאנכי כו' ולהיות כזי' הן בחי' רצון העליון ע"כ בירידת אור המשכתן למטה על נפש האדם בעשותו המצוה נעשה בחי' אור מקיף על הנפש עד שמעוררים בחי' רצון בנפש מלמטה למעלה כמים הפנים כו' שתהא תשוקת הנפש ורצונה להבטל ולהכלל באור א"ס ב"ה וכמ"ש מי לי בשמים ועמד לא חפצתי כו' לבטל כל הרצונות זרות וזלת רצון א' לד' לבדו וכו' וא"כ מתהפך הרצון באדם לה' לבד ע"י המעשה של המצוה שהמשיך על נפשו בחי' רצון העליון, ובזה יובן מאמר עשה רצונו כרצונך כדי שיעשה רצונך כרצונו פי' רצונו הן מצות מעשיות שעל ידן ממשיך רצונו להיות כרצונך למטה כנ"ל ואזי ממילא מתהפך הרצון באדם להיות רצונך כרצונו בלתי לה' לבדו כנ"ל וד"ל, וזהו אשר אנכי מצוך היום על לבבך פי' על לבבך כי כדי שיהי' התעוררות רצון בלבביך מלמטה למעלה כנ"ל הנה זה בא ע"י המשכות רצון העליון מלמעלה למטה בבחי' מקיף והיינו על לבבך

כדי שיהי' אח"כ כמים הפנים כו' וד"ל, והנה המצות צריכין שמירה מיניקת החיצוני' להיות ידוע דאת זלעו' עשה האלקי' ויש' כתרין דמסאבותא נגד י"ס דקדושה וכענין אברהם שיצא ממנו ישמעאל שמבחי' חסד דקדושה נסתעף יניקת ישמעאל חסד דקליפה ועד'ו יצחק מבחי' גבורה דקדושה יצא ממנו עשו כו', וכך הענין בכל מעשה הטוב שבכל מצוה להיותה ממשכת אור העליון מלמעלה למטה יכול להיות יניקת החיצונים מאור זה מאחר דאת זלעו' עשה כו' ולזה צריכים המצות שמירה שלא יקרב זר אליהם אך במה תהא שמירתן הנה זהו שמפרש והולך ובקולו תשמעו כלומר ואת מצותיו תשמרו במה בקול דתורה דוקא והיינו שסמך לו ובקולו תשמעו, ולהבין הטעם למה יהי' דוקא קול דתורה שמירה למעשה המצות יש להקדים תחלה הפסוק כי נר מצוה ותורה אור פי' המצוה נמשלה לנר והתורה לאור, והענין הוא כי כמו הנר אינו אור פשוט אלא כבר הוא מורכב בפתיחה ושמן ובהכרח שהודלק מאור אחר ואמנם אור שלהבת פשוט הוא ואינו מורכב והוא המדליק את הנר כך הוא ענין ההפרש בין מצוה לתורה כי המצוה נק' נר לפי שכבר האור בהתלבשות בכלי דהיינו דבר מעשה המצוה והגם שמאיר בה אור רצון העליון אבל כבר ירד האור ונתלבש בדבר מה בהשתלשלו' בעולם העשי', אבל התורה היא אור העליון הפשוט בלתי התלבשות במעשה אלא היא אור חכמתו שהוא חכים ולא בחכמה ידיעא כו' והגם שנתלבשה באותיות אין זה העלם כ"כ וע"כ נמשלה לאור הפשוט שממנו מדליקין הנר כך התורה נק' אור של המצות כולן ולכך ת"ת כנגד כולן כו', וזהו כי נר מצוה ותורה אור כלומר אור פשוט והיא המדלקת כל נירות המצות, וזהו שארז"ל דהתורה קדמה לעולם אלפיים שנה כו' ועדיין לא ניתנו אז המצות והוא לפי שהתורה אור פשוט לכך קדמה להיות בבחי' מקור ואח"כ נשתלשלו ממנה המצות (ומה שאמר אורייתא מחכמה נפקת היינו שיציאתה דרך החכמה אבל שרשה למעלה גם מן החכמה וכמאמר זה אלפיים שנה כו' וכמ"ש במ"א) וד"ל, ובזה יובן מארז"ל דעבירה מכבה מצוה ואין עבירה מכבה תורה כו' כי הנה מבואר למעלה דהמצוה כבר בא בה האור בבחי' התלבשות בכלי המעשה ומאחר דאת זלעו' עשה האלקי' כו' הרי יש דבר כנגדה המסתיר ומכבה האור של המצוה והוא מעשה העבירה כי כמו שהמצוה היא קיום רצון העליון העבירה היא כנגד רצון העליון ונק' עוברי רצונו כו' ולכך עבירה מכבה מצוה אבל התורה הנה היא אור פשוט למעלה מבחי' התלבשות עדיין במעשה אלא היא מקור כל המצות כנ"ל אי"כ אין לה כנגד בדוגמתה שיסתיר אורה כלל כי הרי החיצוני' שיונקים מן העבירות הן כבר בבחי' השתלשלו' ולכך אין העבירה מכבה אור תורה כלל מפני שפגם העבירה לא ישיגוה כלל מטעם הנ"ל (וגם הכיבוי לא יתכן אלא בנר הדולק ולא באור הפשוט כו' וד"ל), וזהו ובקולו תשמעו בקול דתורה כו' שעיקר שמירת המצות הוא ע"י קול דתורה דוקא כנ"ל לפי שעבירה מכבה מצוה וא"כ הי' אור המצוה כבה לגמרי ולכך צריכה שמירה ובמה שמירתה בקולו של תורה לפי שאור התורה הוא אור פשוט כנ"ל והוא

המדליק מחדש נר מצוה שכבה כי אין עבירה מכבה אור תורה כלל מטעם הנ"ל וד"ל, והנה מאחר שאין עבירה מכבה תורה מזה יובן שגם עיקר המשכת י"ג מדה"ר בר"ח אלול כו' הוא ע"י התורה לפי שאז זמן עת רצון כידוע והתורה היא המקור של כל המצות כנ"ל וידוע ששרשה בבחי' כת"ר עליון שהוא בגימ' תר"ך שהן תרי"ג מצות דאורייתא וז' דרבנן לפי שכוללת כל המצות כנ"ל ומבחי' כתר עליון הוא שמאיר כל הי"ג מדה"ר כידוע כי שם מקור הסליחות להיות נושא עון ועובר על פשע כו' והוא מפני מארז"ל דאין עבירה מכבה תורה ומטעם הנ"ל לכך נושא עון וכו' וד"ל, ומ"ש ובקולו תשמעו דמשמעו בקולו של הקב"ה דוקא ולא אמר בזכות קול העוסקים בתורה כו' הענין הוא לפי שארז"ל היושב וישנה שהקב"ה יושב וישנה כנגדו ועל מה שהקב"ה יושב וישנה כנגדו על קול זה הוא אומר ובקולו תשמעו דהיינו בקולו של הקב"ה שיושב וישנה כנגדו כו', וביאור הדברים כי הנה כתיב ודברי אשר שמתי בפיו, פי' כי התורה בשרשה היא בחי' אור פשוט כמ"ש ותורה אור, אך מ"מ ירדה ונתלבשה בקול ודבור והוא דבר ה' וקולו ממש שהי' בי' הדברות בשעת מ"ת ודבריו חיים וקיימים כמ"ש ודבר ה' יקום לעולם כו' ונתלבשו דבריו עוד בתורה שכתב ע"י משה והזקנים וכן בתושבע"פ בדברי ב"ש ובי"ה ושאר תנאים ואמוראי' עד שכל דבריהם נק' דבר ה' ממש כידוע בפ"י השמע לאזניך מה שאתה מוציא בפיו, פי' אתה הוא דבר ה' זו הלכה שאומר האדם ומה שישמיענה לאזנו יהא כאלו רק דבר ה' מדבר בו ולא דברי עצמו הן, וזהו מה שאתה מוציא בפיו השמע לאזניך כאלו שומע קול זולתו מדבר כו' וזהו ודברי אשר שמתי בפיו דברי וקולי ממש הוא ואין לך להחשיב זה לדבור וקול שלך ואז לא תשמע קול זה רק כמו שאתה שומע קול זולתיך כו', וזהו ענין שהקב"ה יושב וישנה כנגדו פי' דבר ה' שמשמיע לאזנו הוא קולו של הקב"ה שיושב וישנה כנגדו כו', וזהו ובקולו תשמעו בקולו של הקב"ה שיושב וישנה כנגדו קול זה תשמעו כענין השמע לאזניך כו' וזוהי יהי' עיקר שמירת המצות מטעם שבחי' קול זה הוא דבר ה' ממש וכמ"ש ודברי כו' והוא בחי' אור פשוט מקור כל המצות שיוכל להדליק גם מה שכבה העבירה את המצוה כנ"ל וד"ל:

ואותו תעבודו וכו' תדבקו, הנה ידוע דיש ב' מדרגות עבד וכן בחי' עבד הוא ענין של הכנעה חיצונית בלבד והוא העול שמקבל עליו לעשות רצון המלך הגם שידעי' הטעם והכוונה של המלך במצוה זו שמצוהו אלא יעשה רצון המלך מפני ביטול עצמותו לגבי המלך והוא בבחי' עבדות ועול גמור, ובחי' בן הוא אשר עושה רצון המלך מפני שידוע הטעם והכוונה של המלך במצוה זו והוא מכיון במעשהו אל אותה הכוונה דוקא והוא מדרגה יותר גבוה (וכמאמר רבן גמליאל אני כשר לפני המלך והוא כעבד)

וב' מדרגות הללו נמצאו במצות ה' הא' בחי' עבד והוא רק לקיים מצות ה' מפני שאמר ונעשה רצונו בלתי ידיעת הטעם והכוונה והוא הנק' קבלת מ"ש בגמ', והב' בחי' בן הוא אשר יעשה מצות ה' כמו תפילין בטעם ודעת כמו הכוונה להמשיך בזה רצון העליון להיות אצלו ג"כ כמים הפנים בכלל בכל המצות ובפרט בכל מצוה כמו שהיא לתפילין כונת המשכת מוחין ולצדקה המשכת חסד עליון וכדומה, והנה כתיב עבדו ה"י בשמחה וזה לכאורה יפלא איך יתכן בחי' השמחה בעבודה שהיא בעול ועל כרחו כנ"ל, אך הענין הוא לפי שגם הבן צריך להיות בנפשו ג"כ בחי' עבד הנ"ל והוא דגם שיודע כוונת המצוה מ"מ יעשה א"ע כאלו אינו יודע ויעשנה בבחי' עול ועבודה בלבד רק לקיים רצון המלך כי כן ציוה כנ"ל ואז תהי' העבודה בבחי' שמחה כי השמחה הוא בבחי' ב"ן דהיינו שמכוין אל כוונת המצוה להמשיך וכו' וכאשר משים א"ע עבד הוא מקבל העבודה והעול בשמחה משא"כ עבד בלא בן אינו בשמחה כו', וזהו עבדו ה' בשמחה דוקא וד"ל, והיינו שארו"ל דמצות צריכות כוונה ולכאורה אינו מובן דהא עיקר המצוה הוא בחי' קבלת מ"ש בעול העבודה כנ"ל וא"צ כוונה, אך הענין הוא כנ"ל דבאמת צריכות כוונה בתחלה אבל אח"כ ישים א"ע כעבד כדי שתהי' העבודה בשמחה וד"ל.

וזהו ואותו תעבודו כו', פי' אחרי שהזכיר תחלה בחי' בן באהבה ויראה הפנימי' כנ"ל במ"ש אחרי ה' תלכו ואותו תיראו כו' אמר ואותו תעבודו בבחי' עבד דהיינו להשפיל א"ע להיות רק בבחי' עבד כנ"ל והוא מפרש אח"כ הטעם לזה למה יצטרך להיות בבחי' עבד אחר שנעשה במדרגת בן לפי שצריך להיות ובו תדבקו כו', דהנה תיבת תדבקו יש גו"ן פשוטה וזה לכאורה יפלא למה שינה בה יותר מכל הה' דברים הראשונים שהזכיר ולא אמר תדבקו ולמה הוסיף בה גו"ן ודוקא גו"ן פשוטה כו', אך דבר זה יובן בהקדים ענין. א' שיש בנפש ג' מדרגות נר"ן והן נגיד ג' מדרגות לבושי הנפש מחשבה ודבור ומעשה כידוע, והנה המעשה הוא בחי' עבד הנ"ל שהוא בהיותו סור מרע בפ"מ ועשה טוב בפ"מ אע"פ שאין בו התפעלות הלב בכוונה שבמוח כו' והרוח והנשמה הוא הכוונה במחשבה ובלבד והוא בחי' ב"ן הנ"ל והיות כי צריכים כל מיני הכחות להדבק באור א"ס כדי שיהי' בחי' קומה שלימה למעלה כו' והוא לאדבקה מחשבה במחשבה ודבור בדבור כו' לכך הוא ובו תדבקו לשון רבים שכל מיני לבושי הנפש שנגד נר"ן כולן ידבקו והיינו גם בחי' נפש שהוא בחי' המעשה ג"כ תדבק בה' ולכאורה רחוק ענין זה שהרי הנפש דעשי' בחי' תחתונה מאד ואיך תגיע לדביקות כו'. לזה הוא אומר תדבקו בנו"ן נוספות והוא גו"ן פשוטה להורות על ירידות המדרגות למטה מטה כמו עד"מ הנ"ן פשוטה שרגלה ארוכה ונמשכת למטה מטה מאד וכמו רגליה יורדות כו' כך יוכל

להיות התפשטות אור האלקי גם למטה מטה והוא גם בבחי' נפש דעשי' בלבד שגם הוא יהי' ביכולתו להדבק ולהכלל בו' והיינו ע"י בחי' עבד הנ"ל בהכנעה חיצונית לקיים מצות המלך שזהו מצוי גם בקטני הערך כמו העוסקים וכו', ובוזה יכולים להגיע לבחי' הדביקות מפני בחי' הביטול וההכנעה בו', וזהו שסמך זה לזה ואותו תעבודו לפי שצ"ל ובו תדבקו ל' רבים שידבקו כולם גם המדרגות התחתונות שהוא ענין עלי' בחי' המעשה ג"כ וזה אי"א כ"א ע"י ואותו תעבודו תחלה שישים א"ע"י בו' כנ"ל וד"ל:

בעז"ה

להבין שרשי הדברים הנ"ל. הנה פי' אחרי ה' תלכו בו' היינו מה שבא ע"י הבריורים שניבררו מבחי' אחוריים דקדושה וזהו אחרי ה' בו', ופי' ענין אחורי' הרי הוא עד רום המעלות דהיינו עד בחי' מל' דאי"ס שאינו אלא בחי' צמצום הארת א"ס כידוע שהוא הצמצום הראשון ונק' גם הוא בחי' אחוריים לגבי עצמות אור הא"ס וזהו אחרי ה' תלכו בו' וד"ל, ואמנם הנה בתחלה יש להבין פי' וענין הנסיונות מה הן בשרשן וגם אשר מהם יהי"י אור הדעת כנ"ל, הנה שרש ענין הנסיונות הוא בחי' הבריורים דרפ"ח ניצוצים בו', דהנה ענין הנסיון מבואר למעלה מה שהגויים משעבדים בישראל וזהו נק' הסתר פנים וכמ"ש ואנכי הסתר אסתיר בו' וידוע דגלו לאדום שכינה עמהם בו', ופי' שכינה ידוע שהוא הכח האלקי, ואיך לכאורה יהי' כח אלקי משועבד תחת שר אדום והלא הע' שרים נדמו רק לכלים חיצונים שיפעול האדם בהן וכמ"ש היתפאר הגרון על החוצב בו' בו', אך הענין הוא דזה הכח שיש בשר אדום להשתעבד בישראל הוא נמשך מבחי' מדת מל' דאצי' והוא כח אור אלקי ואותו הכח הוא בבחי' גלות בשר אדום עד"מ הפרי שבתוך הקליפה כמו פרי האגוז שטמונה ומכוסה תוך הקליפה כך בחי' כח האלקי מכוסה ונעלם תחת קליפת שר אדום בו' וכדומה לזה בכל מיני יסורים ושעבוד עול שעל נפש האדם הכל מאת ה' יצא זה הכח ונמשך למטה ומתעלם תוך יסורים הללו כמו שמתעלם הפרי אגוז תוך קליפתו כנ"ל וכמו שמצינו בדוד ע"ה כשקללו שמעי בן גירי אמר כי ה' אמר לו קלל. פי' כי ה' אמר בו' היינו שנמשך בחי' שם ממשי משמות דהוי' למטה והוא בחי' כח אלקי והוא שנותן כח ועוז לשמעי ואמר לו קלל את דוד בו' כדי לנסותו בזה

 א"ע: בכרך 950 נוסף עבד.

יהי': בכרך 950 דוקא יהי'.

גירי': בכרך 950 גרא.

ממש: בכרך 950 ליחא.

והריי אותן יסורים שקיבל דוד מן הקללה כמו בחי' קליפה מסתרת לאותו שם ה' שאמר לקלל כו' ואותו שם ה' שאמר כו' הוא כמו פרי הגנוזה בקליפה כו' ודל', וזהו הטעם שנק' היסורים בשם הסתר פנים כו' וההסתר זה מסתתר אור הגנוז כמו שע"י הקליפה המסתרת הפרי תגדל הפרי ביתר שאת בתוכה עד שתגמר בישולה כו', והנה זהו שרש ענין הנסיונות שהן יסורי הגליות כמ"ש כי מנסה אתכם כו' וכל זה כדי לדעת הישכם אוהבים כו' לבא לבחי' גדלות הדעת כמ"ש וידעת היום כו' וכנ"ל וזה לכאורה יפלא איך יהי' סיבת גדלות הדעת ע"י הנסיונות דוקא כו', אך הענין הוא בהיות ידוע דעולם התהו גבוה הרבה מעולם התיקון שהתהו בבחי' עקודים שקדמה לנקודים וגם ידוע דעיקר התהו הוא מבחי' ס"ג דבינה והוא גבוה מבחי' מ"ה כו' וכמ"ש במ"א, וזהו שא' ואלה המלכים כו' לפני מלך מלך לבניי כו' וידוע שכל הגבוה יותר יותר יוכל להשפיל א"ע למטה מטה וכמשל החכם שכל שהוא יותר חכם יוכל להשפיל א"ע לפי הבנת התינוק כו' וכידוע במ"ש ועברתי באמ"צ אני ולא מלאך כו' שלפי שהי' קליפות מצרים בעמקי הרע כמ"ט שערי תומאה כו' ע"כ לא הי' יכול לירד שם למטה מטה כ"כ כיא מהארת אור א"ס בעצמו ולא ע"י מלאך ושליח לפי שהי' נשאר שם כו', וכמ"כ יובן סיבת נפילת ושכירת הכלים דרפ"ח ניצוצים דתהו מה שירדו ונפלו כ"כ למטה מטה הוא מפני סיבת רוממות עצם מדריגתם כנ"ל לפי שכל הגבוה יותר יותר יוכל לירד ולהשפיל א"ע למטה וכמשל הידוע מאבן החומה כשנופלת מלמעלה לארץ כו' שהיתה בגובה החומה ביותר יותר תהי' נפילתה למרחק מטה מטה כו', וע"ד כל משלים הללו יובן גם בענין הנ"ל מאחר שאנו רואים שכח אלקי בנסיונות היסורים והגליות ירד האור כ"כ למטה מטה להיות בבחי' הסתר פנים הנ"ל דהיינו להסתתר תחת היכלות הקליפות הנמשלים לקליפת האגוז כנ"ל מזה מוכרח לומר שהשרש של אותו כח האלקי המלוכב בנסיונות הוא גבוה מאד נעלה במדרגה גם מעולם התיקון דש' מ"ה כו' לפי שכל הגבוה יותר יותר יוכל לירד כנ"ל ומאחר שירד האור האלקי להיות משכנו תחת הקליפות וכענין כי ה' אמר לו קללי כנ"ל בודאי מובן מזה ששרשו גבוה מאד אלא שירד להסתתר כו' וכענין נפילת רפ"ח ניצוצים כנ"ל ודל', והנה כ"ז שהאור אלקי הנ"ל הוא מוסתר ונעלם תחת בחי' הנסיון דקליפה לא נראה וניכר עדיין עוצם רוממות מדרגתו אך כשמתבררים הקליפות ונשברו המכסי' ה"ז כמשל שמשבר קליפת האגוז שנראה מיד פרי האגוז ואז טוב הפרי למאכל כו' כך כשיבוער הרע מן הארץ ויסור מכניי ההסתר פנים שהן היסורים אזי יתגלה האור אלקי שהי' גנוז וצפון ונעלם בהם וממנו יאירו בתוספת ורבויו האור בנפשם יותר מכפי ערך נפשם בתחלה והוא מטעם הנ"ל ששרש האור הזה שנתברר ויצא

והרי: בבזך 950 נוסף היו.

כו': בבזך 950 כידוע.

קלל: בבזך 950 נוסף וכענין נפילת ניצוצי.

מן ההסתר פנים הוא מבחי' התהו שקדם לתיקון וכנ"ל דלכך ירד כ"כ ואמנם כשנתעלה נתעלה בשרשו כו' ולכן ביכולת אותו הכח אלקי להביא בנפשם בחי' הדעת דגדלות וזהו מ"ש כי מנסה ה' אתכם לדעת כו', פי' טעם הנסיונות הוא כדי לכסות על האור שירד שהרי הנסיון הוא מסתירו מכל צד כדי שעי"ז יהי' בהם בחי' הדעת דגדלות דוקא מטעם הנ"ל וד"ל, ושרש ענין גדלות הדעת דוקא וכמאמר אם אין בינה אין דעת כו' כי הנה הבינה נק' אם הבנים כידוע מפני שעיקר בחי' הלידה של המדות הוא מבחי' בינה כידוע ועד"מ הולד בבטן אמו הנה שרש התחלתו אינו אלא מטפה א' ואח"כ במ' יום ליצירה מתגדל אפס קצוהו ובט' חדשים מתגדל כולו באברים פנימים וחיצוני' וצפרנים ושערות וכו', והנה ענין הגדלתו מעט מעט הנה הוא בא והולך בדרך בירורים מן הפסולת גם כל זמן שהייתו בבטן ובפרט כמו דם נדות שיוצא בהולדו כו' והרי ידוע דגם בהיותו בבטן אוכל מה שאמו אוכלת כו' ומזה הוא סיבת הגדלתו כו' ונמצא בבטן אמו הוא עיקר זמן הגדלתו וזמן הבירור שלו וגם לאחר שיצא לאויר העולם מתגדל ע"י היניקה דחלב אמו, וזהו ענין גידול שני כידוע דיש בחי' עיבור יניקה מוחין והן ג' זמני גדלות כו', וככל המשל הזה יובן למעלה דעיקר הבירור של המדות עליונות ועיקר זמן ההגדלה שלהם הוא ע"י אימא עילאה דאצי' הנק' אם הבנים כי בהיותם בבחי' עיבור עדיין ואוכל מה שאמו אוכלת כו' הרי מתגדל על ידה וגם בהולדו כו' וכנ"ל וכמבואר בע"ח שבמע' אימא עיקר זמן ההגדלה להיות מנקודה פרוץ שלם ואז עיקר זמן הבירור כו', ויובן דוגמא לזה למטה במדות שבנפש האלקי באו"ר כו', דהנה שרש נקודת אהבה שיש בכא"א מישראל היא הנק' אהבה המסותרת והיא הנטועה בלב כא"א, אבל אינה רק בחי' נקודה א' בלבד כשמ"ה שהיא מסותרת מאד דהיינו בבחי' הקטנות מאד וע"י ההתבוננות בגדולת א"ס ב"ה בתפלה הנה אנו רואים שאותה הנקודה של אהבה הטבעי' המסותרת הנ"ל תגדל ותצמיח להיות בהתפשטות אורך ורוחב והיינו ע"י הדעת שהוא מפתח המדות להביא אותן לידי גדלות ההתפשטות וכמ"ש במ"א, וזהו שאנו רואים מציאת התפעלות התלהבות רשפי אש והוא כסיבת הגדלה ורבוי של הדעת המוליך אותה כו' הרי הוא כענין הגדלת הולד במע' אמו בהגדלת אברים והגם שהתחלתו לא הי' רק טפה א' כו' והיינו מ"ש אם אין בינה אין דעת, פי' בינה היא אם הבנים כנ"ל ואם אין בינה אין דעת דגדלות להגדיל המדות בהתפשטות ולברר אותן כי עיקר הבירור ועיקר ההגדלה הוא בבטן אם הבנים כו' וכנ"ל וד"ל, וגם בכ"ז יובן הטעם מה שלא"ה דוקא ילדה ששה בנים וכת אחת ושמה דינה כמבואר בזהר דהן בחי' ו"ק שהן בעיבור במע' אימא עילאה כו' ומפני שאור הבינה הוא המתפשט במדות כנ"ל ע"כ מדות דאצי' כמו מדת אהבה וחסדי' כו' וכיוצא לאה היא שילדה ליעקב הנק' בעל עולם האצי' כמ"ש בע"ח ומה שילדה בת ושמה דינה מבואר ג"כ בזהר דדינה הוא בחי' מל' שמלאה דינין

לפי שבחי' המדה שלה כך דדינא דמלכותא דינא כו', ובעבודת ה' יובן ג"כ שזוהו בחי' יראה שנק' בת אשה יראת ה' כו' והאהבה נק' בן כמ"ש כי זכר חסדו וכידוע ובת היא היראה היתה כלולה גם בכא"א מן המדות כמ"ש בזהר ובמדרש רז"ל ע"פ ואחר ילדה בת כו' וד"ל.

ועתה יובן מה שע"י הנסיונות דוקא באו כנ"י לבחי' גדולת הדעת כי הנה מבואר למעלה דהנסיונות הן בבחי' ירידת אור האלקי מעולם התהו והתלבש בהסתר פנים כו' ולכך נמשל הגליות לבחי' עיבור במעי אמו וכמ"ש רז"ל במשנה וגמ' בכל פרשת העבור אפי' בשעה שאתה תמלא עליהם עברה כאשר עוברה כו' כי אז זמן הבירור וכמו עד"מ האגוז בתוך קליפתו הנ"ל שבהיותו טמון בקליפה אז הוא זמן בירורו ותכלית בישולו עד שיהי' גמר טובו למאכל כו' אזי משברין הקליפות כו' והרי זמן שלימות גדילותו של הפרי או הולד הוא בעודו בהסתר והעלם כו', וזהו שע"י הנסיונות של הסתר פנים הנ"ל באו כנ"י לבחי' דעת דגדלות להיות מבשרי אחזה כו' ולהגדיל המדות כו', ואמנם היא גופא קשיא למה יש ביכולת הנסיון להגדיל הדעת הנה זה כבר מבואר למעלה הטעם מפני שירד האור המלוכב בנסיון ממקום גבוה מבחי' התהו שלמעלה מן הנפש האלקי דתיקון כו' וכמ"ש במ"א וד"ל:

וכ"ז בבחי' אחריים דקדושה שנתהווהי' מזה בחי' הנסיונות הנ"ל וזהו אחרי ה' תלכו ואח"כ ואותו תיראו, פ"י תיראו הוא בחי' ראי' דהיינו בחי' יראה עילאה כו', דהנה מבואר בזהר ור"מ דאית יראה ואית יראה כו' יראה תתאה ויראה עילאה כו' ומבואר בר"מ דיש דחילו ורחימו ורחימו ודחילו והן נגד ד' אותיות דשם הוי' י' חכמה דחילו וה' בינה רחימו כו' ומלמטה למעלה דחילו ורחימו דחילו היא אחרונה ורחימו וי"ו כו' וב' מיני רחימו באמצע הן הנק' אהבה רבה ואהבה זוטא כידוע וביאור הענין הוא שיש הפרש בין בחי' פנימיות לבחי' חיצוניות שבבחי' חיצוניות היראה למטה מן האהבה כי הנה ידוע דקבלת מלכות שמים בעול והכנעה חיצוניות הוא הנק' יראה תתאה ירא למרוד כו' והיינו ענין היא אחרונה דש' הוי' שהוא בחי' מלכותו ית' כידוע ואח"כ למעלה מזה הוא בחי' התפעלות אהבה שנמשכה ונולדה מן השכל ונק' בן והיראה נק' בת ונק' רק אהבה זוטא מפני שנלקחה רק מן הצמצום של השכל כולד הנולד מבטן אמו כו', וזהו בדרך הילוך המדרגה מלמטה למעלה בחי' החיצונות אבל בבחי' הפנימיות הוא להיפך שהיראה למעלה מן האהבה והוא כידוע דאהבה רבה היינו אהבה שמתאחדת ממש בשכל ובינה ואיננה נמשכת בדרך תולדה כלל והיא מתפשטת בהתרחכות גדול והיינו בחי' היא הראשונה שהוא בחי' בינה וזהו בק"ש אחר ברכת אהבה שנק' היכל אהבה כו' ואח"כ בא לידי מדרגה שלמעלה מן

האהבה והוא בחי' יראה עילאה שהוא בחי' ביטול במציאות ונק' ירא בושת לפי שהבושה הוא ביטול והעדר הרגשת עצמותו מכל וכל כי מפני שנגש לעמוד מקרוב מאד נתבטל מהשגתו כו' משא"כ אהבה רבה היא מרחוק ע"י השגה והתבוננו' כו' וכידוע וזאת היראה היא בחי' יו"ד שבשם הוי' והוא בחי' חכמה כיח מ"ה כו' והיינו בש"ע וזהו שנקראת צלותא דבלחש לפי שכל הקרוב קרוב אל המלך ביותר יותר יתבטל ממציאותו עד שאין ביכולתו להרים קול לדברי' גם אינו צריך לדבר בקול כשעומד עם המלך פנים בפנים מקרוב אלא ידבר עמו בחשאי, אבל כשעומד מרחוק צריך להרים קול לדבר כדי שישמע המלך וגם ביכולתו להרים קול לפי שאין בו בחי' הביטול כיכ מפני שעומד מרחוק כו', ועד"מ זה יובן ההפרש בין ק"ש לשמו"ע כי עד ש"ע עדיין הוא בהיכלות דעולם הבריאה שנק' עולם הפירוד כמ"ש ומשם יפרד כו' ועדיין הוא בבחי' הריחוק מאור א"ס שבאצ"י לכך ביכולת הנפש אלקי' להרים קול כי אין בה בחי' הביטול כיכ ולכך אינו מדבר בלחש עדיין עד ש"ע שמדבר בלחש לפי שהיא בבחי' אצ"י כידוע בדרך כלל דאצ"י בי"ע הן או"א זו"ג אבא מקנן באצ"י ואימא בבריאה וז"א ביצ"י ונוק' בעשי' וכו' והיינו ג"כ יו"ד שבש' הוי' שהוא בבחי' אבא וה"א אימא כו' ובש"ע הוא בחי' יו"ד דהוי' והיינו יראה עילאה הנק' ירא בושת כו', ולפי שעומד שם מקרוב מאד כי בבחי' האצ"י עדיין איהו וחייהו וגרמוהי חד כו' בבחי' א"ס ואינו בבחי' הפירוד ח"ו וזהו שנק' ש"ע דוקא צלותא דבלחש ובחשאי והוא ענין הכריעות והשתחוואות שהן בחי' ביטול במציאות כו' וכמ"ש במ"א וד"ל, וזהו ואותו תיראו פי' בבחי' ראייה מקרוב והוא בחי' יראה עילאה הנ"ל הנק' ירא בושת ומה שאמר בענין יראה זו ואותו דוקא תיראו, הענין הוא דכתי' יראו מה' כל הארץ כו' וכתיב את ה' אלקיך תיראו כו' ומבואר הענין במ"א דמ"ש מה' ולא את ה' היינו מפני שהוא בחי' יראה תתאה הנ"ל שאינו באה רק מחמת ריחוק גדול ע"י התבוננו' חיצונית ממה שהוא מלך על כל הנבראים ושליט ומושל על כל, וכמאמר אנת אשתמודע אדון על כולא כו' וזהו מה' מבחי' הארה חיצונית דשם הוי' ולא משם הוי' עצמו וע"כ יראו מה' כל הארץ, פי' כל הארץ גם קטני הערך דעולם העשי' וכמ"ש מי לא יראך כו' שהן בירידות המדרגות בהשתלשלו' יכולים להגיע לבחי' יראה מטעם הנ"ל אבל מה שאמר את ה' כו' הכוונה על בחי' יראה עילאה הנ"ל והוא בחי' ביטול במציאות שהוא בבחי' האצ"י בבחי' הראי' מקרוב כו' שאין כל אדם יכול להגיע אליו וזהו שאמר את ה' כו' את הוא לשון טפל כידוע וגם כאן את ה' הטפל ובטל לשם הוי' והוא בחי' ביטול המציאות שבבחי' האצ"י כו' ולפי שבבחי' האצ"י הרי איהו וחייהו וגרמוהי חד כו' כנ"ל לכך הכל בבחי' ביטולי' עדיין וזהו אתי הטפל ובטל כו"י אבל בעולם הבריאה עד העשי' שנק'

לדבר: בבוך 950 נוסף נגדו כדי שיסמך המלך.

ביטול: בבוך 950 נוסף במציאות.

את: בבוך 950 נוסף ה'.

כו': בבוך 950 לשם הוי'.

עולם הפירוד שאין שם בחי' הביטול כ"כ לא נא' ביראה שלהם את הטפל כו' אלא יראו מה' כל הארץ ודל', וזהו ואותו בבחי' את הטפל כו' והוא בחי' יראה עילאה שהיא בבחי' הביטול כנ"ל ומה שאמר ואותו ולא אמר את ה' כו' לפי שבכל יראה יש גי' מדרגות יראה תתאה שהוא יראה חיצוניות הנ"ל והיא יו"ד בסוף בשם אדני ויראה עילאה הנ"ל והוא יו"ד בראש בשם הוי' כידוע ולכך אמר ואותו אות יו"ד שלו שבראש דש' הוי' כו' (והוא פי' יראה בושת כי בראשית אותיות יראה בשת כידוע בתיקונים היינו אור אבא דבראשית תרגומו בחוכמתא כו' והוא נעשה בבחי' הביטול כנקודת יו"ד ולגבי אור הכת"ר הנק' עילת העלות הוא מתחשך. והגם שנק' אור צח אוכם הוא כו' וזהו יראה בשת ודל') וגם פי' ואותו לשון אור ורושם כמ"ש כי אות הוא ביני ובין בני כו', ופי' כידוע דאחר צמצום הראשון להיות מקום פנוי כו' נשאר רשימו בחלל וממנו נמשך הארת ראשית הקו והחוט דא"ס כו' ועל אותו בחי' הרשימו שנשאר אחר הצמצום הוא אומר ואותו תיראו בחי' אות ורושם שלו שהניח אחרי הסתלקות כו' שמשם נמשך בחי' יראה בושת הנ"ל ודל', כי אות היא ביני ובין בני' בין העצמות דאור א"ס לבין כללות שרש כל השתלשלות שנמשך מהקו וחוט כו' (והוא מ"ש ישת חשך סתרו ורק במשה נאמר ומשה נגש אל הערפל כו' וכמ"ש במ"א, וזהו ואותו הנ"ל תיראו בבחי' יראה בושת הנ"ל והוא בעצמו שממנו יסתעף הכושה והיראה עילא הנ"ל נק' נורא וכמ"ש במ"א ע"פ כי עמך הסליחה למען תורא כו' ע"ש (וכנ"ל):

ואת מצותיו תשמרו ובקולו תשמעו כו', הנה מה שמבואר שם למעלה הכל הוא בענין אורות וכלים כי מתחלה אמר אחרי ה' תלכו היינו באהבה שע"י הדעת כנ"ל ואח"כ ואותו תיראו ביראה עילאה בחי' ביטול כנ"ל הרי כל זה בבחי' אור פנימי עדיין שמצומצם בכלים כידוע דנר"ן הוא בבחי' כלים מוחא ולבא וכו' והיראה עילאה הנ"ל הוא במוח אבל את מצותיו תשמרו כו' הכוונה לבחי' אורות מקיפים דחיה יחידה שאין יכולים להתצמצם בכלים עדיין אלא אור המקיף מקיף וסובב על הכלי מבחוץ כידוע וענין הקפתו מועיל לכלי שלא ישלוט בה שום דבר רע והוא הנק' שומר עד"מ השומר גשמי שעומד מבחוץ ושומר והמשתמר יושב בתוך הביתי כך אור הפנימי בתוך הכלי והמקיף שומרו מבחוץ לבלתי יקרב זר וכו' וכמ"ש בע"ח דאורות המקיפים הן המצמצמים ומזככים את בחי' הכלים מבחוץ לפי שלגבי אורות המקיפים אין החיצונים יכולים להתקרב כלל כו' אמנם אין צריך שימור אלא לדבר מה שגונזים בתוך איזה כלי אבל כשאינו מלוכב ומוסתר תוך כלי עדיין איננו צריך שימור עד"מ כשגונזין איזה אבן טוב בתיבה וכלי כסוי וכיוצא אזי צריך שימור כו', אבל כשאבן הטוב עדיין לא נגנז בכלי א"צ

ג': בבוך 950 ב.

מתחשך: בבוך 950 נוסף כו' ודיל — ע"כ נמצא שם.

הבית: בבוך 1001 ליחא.

שימור כו' כך יובן למשכיל למעלה בבחי' האורות העליונים דאצי' שנמשלים לאבן טוב וכיוצא שא"צ שמירה עדיין כשהן מיוחדים במאצילן ולא נגנזו ונתלבשו עדיין בבחי' כלים מכלים שונים, אך כאשר ירדו ונגנזו ונתלבשו בכלים רבים ושונים אזי הן צריכים שמירה להיות משתמרים בתוך הכלי והשומר שלהן הן אורות המקיפים שמעכבין מכל צד לכלי לבלתי יקרב שום דבר רע כנ"ל, וזהו שאמר ואת מצותי תשמרו פי' תשמרו עיקר השמירה הוא מבחי' אור המקיף מטעם הנ"ל דהמקיפים מצחצחים את הכלים מבחוץ כו' אמנם א"צ שמירה כל זמן שלא נתלבש האור בכלי לכך אמר ואת מצותי דוקא תשמרו פי' מצותי בחי' הכלים של האורות העליונים כידוע דרמ"ח פקודין רמ"ח אברין דמלכא וכו' ולפי שבמצות כבר נתלבש ונתעלם האור לכך צריכין שמירה מן החיצוני' שלא ינקו גם הם מן כלי מעשה המצוה והשומר להן הוא בחי' מקיפים דחי' יחידה כנ"ל והיכן הן בחי' מקיפי' הללו זהו שמפרש והולך ובקולו תשמעו פי' קול דתורה וכמבואר למעלה והוא מפני ששרש התורה הוא בבחי' אור מקיף דוקא, ולהבין דבר זה יש להקדים ביאור הפסוק כי נר מצוה ותורה אור, פי' המצוה להיות שהאור כבר כה בבחי' התלבשות כנ"ל לכך נק' נר עד"מ הנר שהאור נאחז בה לפי ערך כלי קבלתה בלבד כפתילה ושמן הרבה כו', אבל התורה להיות שרשה מבחי' אור המקיף שלמעלה מבחי' התלבשות בכלי עדיין לכך אמר ותורה אור ר"ל אור פשוט כמו שהוא עדיין בעצמותו אך ממנו יומשך ויתלבש בכלים מכלים שונים למטה כו', וא"כ מובן ששרש התורה הוא בבחי' אור מקיף והגם שידוע המאמר דאורייתא מחכמה נפקת שהוא בחי' יסוד אבא ואור אבא כבר הוא בבחי' הכלים אין זה קושיא דכך ר"ל דמחכמה הוא שיוצאת ונמשכת למטה וזהו מחכמה נפקת אבל לא שהתחלת שרשה האמיתי מתחיל מן החכמה אלא שרשה הוא למעלה מעלה בבחי' הכת"ר והוא בחי' אור מקיף כידוע, וזהו שנקראת התורה בשם ארחות הוי' כידוע לפי שממנה מתחיל האורח והשביל להתפשט למטה בכלי המצות וכללות כל המצות נכלל בה והן בחי' תרי"ג ארחין דגלגלתא כמ"ש באד"ר וכמ"ש התורה ואהי' אצלו אמון אצלו דוקא בבחי' המקיף וזהו ותורה אור כלומר אור אחד פשוט אלא שממנו מתחלקים לתרי"ג מצות כו', וזהו שאמר ובקולו תשמעו, פי' קולו קול אחד פשוט והוא בחי' דבר ה' שבתורה שנק' אור א' פשוט מטעם הנ"ל להיות בבחי' אור מקיף להיות כי עיקר השמירה ממנו לכלי המצות כי כל שמירה אינו אלא בבחי' א"מ דוקא כנ"ל ולכך סמך ב' דברים הללו זה אצל זה דהיינו ואת מצותיו תשמרו וע"י מה ע"י שבקולו תשמעו ומטעם הנ"ל וד"ל.

ובכל זה יובן ג"כ שרש ענין מארז"ל הנ"ל דעבירה מכבה מצוה ואין עבירה מכבה תורה כו', דלכאורה יש להפלא על פשיטות המאמר דעבירה מכבה מצוה כו' דאם כל עבירה שעשה תכבה כל מצוה שעשה א"כ מי שהוא במחצה זכיות ומחצה עוונות אבדו העוונות את הזכיות ונשאר בלא

כלום ואין לו שכר וזה אינו שהרי הבינונים שהם במחצה זכיות ומחצה עוונות יש להן שכר על הזכיות כידוע בדרז"ל במס' יומא, אלא הענין הוא כך דבאמת אין העבירה מכבה כלל מעשה המצוה לומר שתהא בטלה לגמרי כאלו לא עשאה אלא המעשה של המצוה נשארה לעולם בקיומא ממש כמו שהיא גם שיעשה הרבה עבירות כי אין מעשה טוב מתבטלת לעולם מפני מעשה הרע כי אין לך דבר שאין לו מקום בפ"ע ומכ"ש מעשה הטוב תהי' איד שתהי' קיימת ועומדת לפני ה' וכמארז"ל שמלאך א' נברא מכל מצוה וכו' וע"כ המחצה זכיות בודאי קיימים לעולם ומקבל עליהם שכר והמחצה עוונות יתמרוקו ע"י יסורי גהינם כראוי ע"פ הדינים המבוארי' במס' יומא בד' חלוקי כפרה כו', ומה שאמר דעבירה מכבה מצוה הכוונה הוא על בחי' האור של המצוה כי לשון מכבה לא יתכן אלא על דבר המאיר אור, וענין אור של המצוה אין הכוונה על המעשה אלא על האור הגנוז בתוכה, וביאור ענין האור הזה מהו, הנה יובן בהקדים ענין דוגמתו והוא מארז"ל במגילה ע"פ קיימו וקבלו היהודים קיימו מה שקבלו כבר כו' מכאן מודעא רבה כו' כי הנה בשעת מ"ת אמרו ז"ל שכפה עליהם הר כגיגית כו' וביאור דבר זה הנה ידוע דאהבה נק' הר (וכמו שאמרו לא כאברהם שקראו הר כו') לפי שהמדות נק' בשם הרים (וכמו שאמרו הפלשתיים אלקי הרים הוא כו') כידוע בספרי הקבלה לפי שעד"מ ההר הוא גובה הארץ כך המדות הן התנשאות ועליות הנפש לדבקה למעלה בה' אלקים כו' וכמ"ש באברהם הלך ונסוע וכו' וכמ"ש במ"א, וידוע דיש ב' מיני אהבה הא' אהבה שמתצמצמת עפ"י הצמצום של הדעת והשכל והוא הנק' בחי' א"פ והב' אור אהבה שבבחי' מקיף והוא אשר איננה מוגבלת בכלי הלב וכיוצא בזה, והנה זו האהבה כשמתגלית לזולתו תקיפנו מכל צד עד שיתעורר גם הוא באהבה אליו ולא מצד עצם תולדות האהבה בלבו מן סיבת ההתכוננות אלא מפני שאור אהבה זו שבלב זולתו נגלית לו בבלתי הגבלה בכלי כלל הרי מחמת זה תכריחנו לימשך ממילא אחריו באהבה כמים הפנים כו' לפי שהקיפתו אור האהבה מכל צדדיו וכו' וד"ל, וכך יובן למשכיל למעלה בהיות ידוע דבחי' המדות למעלה באצ"י הן הנה בלתי מוגבלות כלל להיותם בחי' אלקות ממש כידוע וע"כ כאשר הופיע על כנ"י בשעת מ"ת אור האהבה האלקי' מלמעלה למטה הנה אור האהבה הזאת הקיפם מכל צד בבחי' אור מקיף כנ"ל במשל עד שנתעורר בהם אהבה כמים הפנים כו', ואמרו נעשה ונשמע כו' ממילא וכענין הכתוב משכני אחרוך נרוצה פי' משכני ע"י אור אהבה שבבחי' מקיף וכו' ואז ממילא אחרוך נרוצה כו' וכמ"ש במ"א, וזהו שאמרו ז"ל שכפה עליהם הר כגיגית ר"ל שהקיף עליהם אור האהבה שנק' הר כגיגית זו המקפת מכל צד כו' וד"ל, ועד"ז יובן במעשה המצות מה שע"י המצוה נמשך האור כו', כי הנה מבואר למעלה בפ"י ואת מצותי תשמרו שהמשכות אורות המקיפים הוא ע"י המצות כו', והענין הוא לפי שכל מצוה הוא בחי' רצון העליון בשרשה בכת"ר עליון כנ"ל ואח"כ נמשכה למטה להתלבש בכלים מכלים שונים כו', ודרך כלל מצות האוי"ר הן הגדפין להרים כל הגוף והאברים של המצות

ואו"ר זו וגם הם באין בהתגלות לבו בבחי' צמצום האור בכלי דהיינו בכל חד לפום מאי דמשער בלבי' בלבד כו', ואמנם כי בכל מצוה נמשך ג"כ אור מקיף היינו אור האהבה אלקי' שנמשך מלמעלה למטה על נפש האדם שמקפת אותו מכל צד עד שיתעורר באהבה מעצמו בלתי התבוננות כנ"ל, ונמצא ב' דברים נמשכים ע"י המצות תמיד בעשותו הא' שנמשך לנפש שהיא' לה אהבה בבחי' א"פ והב' מה שנמשך עלי' אור אהבה עליונה המקפת אותה כו' וזהו מ"ש והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך פי' על לבבך אהבה עליונה שבבחי' מקיף הוא שנמשכה על אהבה שכלבבך בבחי' א"פ והוא כענין כפה עליהם הר כגיגית הנ"ל וזהו ע"י המצות דוקא מטעם שהן המשכות מקיפים, וזהו אשר אנכי מצוך היום, פי' הן הן אשר מחמתם נמשכים ושורים על לבבך אור אהבה שלמעלה בבחי' מקיף כגיגית כו' וד"ל, ובזה יובן ג"כ מ"ש רז"ל בטל רצונך מפני רצונו כו' כדי שיעשה רצונך כרצונו כו', פי' ע"י המצות שהן בחי' ביטול רצון הן בסוד מרע והן בועשה טוב כידוע ע"ז יומשך אור מקיף מלמעלה להקיף נפש האדם באהבה רבה עד שממילא תעשה רצונך כרצונו בהתעוררות אהבה ורצון לה' לבדו בלתי טעם ודעת וכענין כפה עליהם הר כגיגית הנ"ל שהי' בשעת מ"ת שממילא אמרו נעשה ונשמע כו' כנ"ל וד"ל, והנה אור אהבה רבה זו שבאה ונמשכה על הנפש ע"י מעשה המצוה היא שנק' בחי' אור המצוה וכמ"ש כי נר מצוה כו' וה"ז האור שרשו מבחי' רצון העליון שהוא בחי' כת"ר עליון אלא שיורד למטה להיות לבחי' אור מקיף לכל מצוה ומצוה כמו שהיא ולפי ערך כוונת המעשה כו' ועל האור הזה הוא שאמרו עבירה מכבה מצוה פי' מכבה בחי' האור שלה שלא תאיר אורו על נפש האדם שעשה המצוה להיות לו לבחי' מקיף להתעורר בו האהבה פתאום כו' אלא ישאר במדרגתו הראשונה כאלו לא עשה כלום, אבל המעשה עצמה של המצוה אין העבירה יכולה להעבירה ולא יתכן בה ענין כביי' כלל וכנ"ל וכשיתמרקו העבירות ע"י יסורים כנ"ל יעמדו המצות הנעשות בפ"מ כולן א' לא נעדר וכו' וכנ"ל וד"ל, והנה זה האור של המצוה להיות בא למטה להתלבש בכל המצות בבחי' כלים לפי שהן ולפי הכוונה כנ"ל לכך יכול הפגם של העבירה לכבותו כנ"ל אבל בחי' אור של תורה היותו בחי' אור פשוט בבלתי התלבשות עדיין כנ"ל בפי' ותורה אור כו' אין פגם העבירה יכול לכבותו כלל וזהו הטעם האמיתי כי הוא אור מקיף בלתי ירידה עדיין בבחי' כלי להתלבש במעשה ואינו תלוי לפי אופן הכוונה וע"כ אורו קיום נצחי לא יכבה לעולם מפני פגם העבירות וכידוע בדברי רז"ל הרבה מדרשים כמו שאין דברי תורה מקבלים טומאה כו' וכיוצא בזה וזהו שארז"ל דאין עבירה מכבה תורה ר"ל אור של תורה, ועמ"ש מענין תורה ע"פ ביום השע"צ שהיא בחי' ואשים דברי בפיך ובצל ידי כו' מקיף עליון כו', ומטעם הנ"ל וד"ל. ובזה יובן מ"ש בת"ח שאין אור של גהינם שולטת בהם כו' מפני מעלת בחי' אור תורה הנ"ל שאיננו נפגם כלל מהעבירות והגהינם אינו אלא לצחצח גיעולי פגם העבירות ולכך אין לאור הגהינם לשלוט בת"ח כו' וזהו שאמרו באחר לא לדייני' ולא לעלמא דאתי

ליתי כו' לדדייני' אין אור של גהינם שולטת בו מפני עוצם מעלת בחי' אור מקיף דתורה שהי' מאיר בנשמת אחר אעפ"י שחטא הרבה כי אין עבירה מכבה תורה וכנ"ל ועלמא דאתי א"א שיקבלוהו מפני שלא עשה מעטט ומהיכן ימשיכו עליו אור המצוה ומה גם שנשארו פגמי העבירות כשלא קיבל עונש הגהינם והן מכביין גם המצוה שעשה כלומר בחי' האור שלהן כנ"ל דעבירה מכבה אור דמצוה כו' ולכך אמרו מוטב לדדייני' ולא יכבו העבירות המצות שעשה קודם שחטא ויקובל לעוה"ב להיות כי יש בו נר מצוה כו', אבל לפי משמעות המאמר הזה הי' אפשר שיפטר אחר מעונש הגהינם לגמרי אך לעוה"ב לא יתקבל והיינו לפי ששרש מעלת אור דתורה גבוה מאד מטעם הנ"ל (ולכך) תורה מגינה ומצלת גם בעידנא דלא עסיק כו', משאי"כ במצות והוא מטעם הנ"ל וד"ל, וזהו ואת מצותיו תשמרו ובקולו תשמעו פי' בקול דתורה לפי שהתורה אור בבחי' מקיף בלתי התלבשות עדיין וככל הנ"ל, ואמנם היינו דוקא בקולו של הקב"ה שיושב ושונה כנגדו כו' וכמבואר למעלה, וביאור זה הנה תחלה יש לדקדק מ"ש לשון כנגדו דוקא ולא אמר יושב ושונה עמו דמשמע עמו יחד אבל כנגדו היינו לעומתו מה שזה ענין ההתנגדות, אך הענין יובן ע"פ הנ"ל להיות שאור דהתורה הוא בחי' מקיף והוא בבחי' כת"ר עליון עצמו בבחי' מקור המצות כמ"ש למעלה שהוא אור אחד פשוט ומתחלק לתרי"ג למטה כו' והיינו בחי' קולו של הקב"ה כשיושב ושונה כי פי' הקב"ה ידוע שהוא בחי' ז"א דאצי' והגם דאורייתא שהוא ז"א מחכמה נפקת אבל שרשה מגיע בכת"ר עצמו ומשם הוא יושב ושונה את דבר ההלכה כנ"ל וע"כ הוא אומר כנגדו לפי שבחי' נפש האדם נלקחה רק מבחי' הכלים דנר"ן דאצי' שהן אורות ככלים כנ"ל, אבל בחי' מקיפים דחיה יחידה אין מתפשטים בבחי' א"פ כלל רק בבחי' מקיף כעיוגול כדורי כו' והרי הן לעומת ולנגד כו' הא"פ והנה עדי"מ הצל שעושה נטייה דוגמת נטיית האדם אבריו לכאן ולכאן כך יעשה בצל שאין עשי' בצל ממשית רק שנראית ג"כ לפי אופן הנטיי' באדם וא"כ הי' כאדם העושה דבר מול חבירו לעשות מה שהוא עושה כו' וד"ל, והנמשל מובן למעלה שבחי' אור מקיף נגד א"פ אין ההארה עצמי' במקיף אלא שנגלה כנגד כפי אופן הא"פ כמו הצל וכמ"ש ה' צלך על יד ימינך כו' (וכמ"ש בזהר בענין האי טולא כו') וכמ"ש במ"א, והיינו פי' כנגדו שלפי אופן הקול והדיבור של אדם בבחי' א"פ כן יהי' נגלה ע"ז בחי' קול מקולו של הקב"ה שבבחי' אור המקיף, אבל רק מעין ודוגמא בלבד ולא עצמי' כי אין הא"מ בא לידי המשכה ממש וע"כ אינו אומר עמו דמשמעו בהשוואה א' אלא הוא לעומתו לעשות כדוגמא שנעשה למטה כו' וד"ל, (ולהיות כי גם שאין הקול אלא בבחי' מקיף מ"מ לפי אופן הקול שלמטה הוא נמשך ויורד וע"כ ע"י הלימוד למטה דוקא בתורה שקיבל משה מסיני וכן בסדר ההשתלשלו' ממשה ליהושע עד תנאים ואמוראים בגמרא ופוסקי' באותו קול הוא שיושב

ושונה כנגדו ולא בקול אחר כו' לפי שבאותו קול הוא שירד ונמשך וכמ"ש והאלקים יעננו בקול בקולו של משה כו' וכנ"ל וכבר נעשית כל דברי התנאים עד משה כחי' כלי לקבל שבהם ועל ידם כשיקראם אותם אדם יושב הקב"ה ושונה אותן הדברים ממש כנגדו ולעומתו בכחי' מקיף כנ"ל, וזהו דברי אשר שמתי בפ"ך דברי ממש וכו' וד"ל):

ואותו תעבודו ובו תדבקון, הנה ידוע דיש בחי' בן ובחי' עבד שזה עובד מאהבה וזה מיראה כו' ויד עבד שלמעלה מבחי' בן וכמ"ש בלק"א, ושרש הדברים יובן ממה שמצינו בענין טענת שאול המלך עם שמואל הנביא בהכריתו וזכר עמלק שאמר שאול הקימותי דבר ה' כו' אך מיטב הצאן להעלות עולות כי עיקר הטעם של מצוה זו הוא רק להכרית זכר עמלק ולא להחיות בו כל נשמה ומה לך אם יהרגו הצאן בחרב או אם ישרפום ע"ג המזבח שע"ז ג"כ לא יחיו עוד, ואמנם בהעלות עולות מהן יותר טוב לפני ה' במה שיעלו לריח ניחוח ויתבררו הניצוצים שנפלו בהן משיהרגו בחרב ולא יתעלה מהם כלום כו' זאת היתה טענת שאול לפי שהלך אחרי טעמה של מצוה והשיבו ע"ז שמואל כי שמוע מזבח טוב כו' ר"ל במה שהלכת אחרי טעמה של מצוה לא כוונת יפה כי יש במצות ב' מדרגות הא' לעשותה מאהבה בטעם וכוונה שיש בה והוא בחי' ב"ן והב' לעשותה בכחי' עבד והוא בלתי טעם וכוונה כלל כעבד שאינו יודע טעם למצות אדונו אלא יעשה רצונו בלבד מפני שכך ציווהו יהי' מאיזה טעם שיהי' כו', וכך למעלה זהו הנק' בחי' קבלת מ"ש לעשות רק רצון המלך שאמר ונעשה רצונו כו' ואעפ"י שהיא מדרגה נמוכה ממדרגת האהבה מ"מ בשרשה היא יותר גבוה ממדרגת האהבה שעפ"י טעם ודעת כו' והוא מפני בחי' השפלות וההכנעה שיש בזה שהוא בחי' ביטול עצמותו מכל וכל ששרש זה הוא גבוה מאד למעלה מן השכל והכוונה כו' וכמשי"ת בעז"ה, וזהו שאמר לו כי שמוע מזבח טוב לשמוע בכחי' עבד לעשות רצונו בלא טעם, הכנעה זו יותר טוב מן הכוונה שהי' לך להעלות לריח ניחוח כו' והגם שהאדם יודע הכוונה צ"ל ג"כ בבחי' עבד בלא טעם מפני המעלה שיש בה בשרשה כנ"ל שזהו העבד שלמעלה מבחי' בן כו' וד"ל, וכזה יובן ג"כ מ"ש כאן ואותו תעבודו בכחי' עבד בהכנעה ושפלות בלתי ידיעת טעם לרצון הגם שיוכל לכיין כו' ומפרש והולך למה צריך בחי' עבד זה מפני שצריך להיות ובו תדבקון כו', וביאור הדבר כי הנה פ"י תדבקון הוא לשון רבים דהיינו שגם קטני הערך שהן נשמות בכחי' עקביים כו' שהוא רק בחי' נפש דעשי' צריך שיהי' יכול לידבק בו ואין זה כ"א על בחי' עבד הנ"ל שישנה בכל אדם גם בפחות הערך כמו ע"ה שיעשה המצוה בלא ידיעת שכל וכוונה רק שכך ציווה ה' וצריך לעשות רצונו וכו' וד"ל. והנה בתחלה יש להבין ענין הנו"ן פשוטה שבתוכה תדבקון מהו, בהיות ידוע דהמל' נק' נו"ן כפופה, ומבואר בוהר משום דהיא כפופה לגבי דלעילא כו', וביאור הדברים להיות ידוע דבחי' המל' הוא מקור כל הנבראים יש מאין כו' ומתפשטת בכי"ע להחיות רוח שפלים תמיד כו', אך

לגבי בחי' האצי' אזעירת גרמה כמ"ש בזהר כי היא שם רק בחי' סופא דכל דרגין והיינו מפני שהיא בחי' כלי בית קיבול לקבל כל האורות העליונים היורדים ונמשכי' אליה וכמ"ש כל הנחלים הולכים אל הים כו' ולהיות כן צריכה לצמצם א"ע ולהכפף בעצמותה כדי שתקבל עד"מ תלמיד שכפוף ויושב לפני רבו כו' והיינו ענין נון כפופה משום דכפוף לגבי דלעילא שבבחי' האצי' כו' וד"ל, והפי' האמיתי לענין נון כפופה היינו כשאינ המל' יכולה להתפשט בבנין שלם בבי"ע מפני יניקות החיצוני' שמאסו האורות וכלים דקדושה שבבי"ע כו' וכמ"ש באו גוים בנחלתך טמאו היכל קדשך כו' וכידוע בענין תיקון חצות אז נק' נון כפופה מפני שנכפפת בעצמותה עד שנעשית רק בבחי' נקודה א' מפני הפחד מיניקות החיצונים וכמבואר בכוונה דהא לחמא עניא כו' וד"ל, וזהו שאמרו בדרוש האותיות על אות הנ' כפופה מ"ט נזירת אנפאה כו' והוא לפי שיראה ומפחדת מן החיצוני' לכך נזירת אנפאה כו' וד"ל, והנה אור הבינה דאצי' נק' נון פשוטה כמבואר בספרי המקובלים ובוהר וע"ה, לפי שבחי' בינה דאצי' מתפשטת בכל עולם הנאצלים עד המל' מפני שאין שם יראה החיצוניות, משא"כ מל' דאצי' בבי"ע שיש לה פחד מן החיצוני' כו' וכי' דוקא עכשיו שיש רבוי יניקת החיצוני' לכך המל' נו"ן כפופה אבל לע"ל דכתי' ואת רוח הטומאה אעביר לא תהא יניקות החיצוני' שתהא לה פחד מהם ולכך גם המל' תתפשט אז עד רגלי' העשי' ותקרא גם היא נון פשוטה כמו אור הבינה בעולם הנאצלים כו'. וזהו פי' כאמה בתה שהמל' נק' בת ועליי' המל' או יהי' בבחי' הבינה שנק' אם הבנים כידוע והוא לפי שעלי' דוקא נאמר נקבה תסובב גבר כו' אשת חיל עטרת כו' ומה שיהיו זו"ג שוין בקומתן כו' עדיין אין זה אלא בימות המשיח דכתי' והי' אור הלבנה כאור החמה כו' וכמ"ש במ"א הרבה חלוקים בזה וד"ל, משא"כ עכשיו שהמל' מקבל מז"א בעלה וכמ"ש והוא ימשול בך (והנה במ"ב מסעות דשם מ"ב שכנגד מ"ב ראשי תיבות דאנא בכח כו' כידוע הרי אות צדי"ק שבראש תיבת צעקתינו הוא נגד מסע דעלמון דבלתיימה כידוע, ובאות צדיק כפופה יש עפ"י התמונה אות יו"ד קטנה הפוכה ואות נו"ן כפופה כידוע ואם נמצא בס"ת כתוב מסע דעלמון דבלתיימה עלמון בסוף שטה ודבלתיימה בראש שטה שאחריה הרי ראוי לפוטלה עפ"י הקבלה מפני שנחלקה אות הצ' דשם מ"ב היו"ד בסוף שטה והגון כפופה בראש שטה שלאחריה מאחר שאות הצ' שבשם מ"ב כולל ב' תיבות הללו דעלמון דבלתיימה ואעפ"כ הכשירה הה"מ ז"ל לס"ת שנמצא בה כך מטעם אחר הכמוס וידוע ל"ח וד"ל), ועתה יובן יותר המשך הפסוק ואותו תעבודו בבחי' עבד בהכנעה לפי שגם נפש דעשי' יכול להגיע לזה כנ"ל ויכול להיות עי"ז ובו תדבקו דהיינו שתהא הנו"ן פשוטה גם במל' כי הרי תוכל להתפשט עד רגלי' העשי' ממש כי גם נפש דעשי' הוא בחי' המעשה בלבד בפ"מ בסומ"ר ועש"ט יוכל לידבק בעצמות אור א"ס שבמל' דאצי' מטעם הנ"ל שבחי' עבד שרשו גבוה מבחי' ב"ן ובוה יתוקן גם בחי' הנשמות שבשקב"י והיינו תדבקון בנון פשוטה כמו שיהי' לע"ל וד"ל:

ן' פשוטה שער הנ' שלימו דנש"ב כתר כו' לי עבדים כו' ע' בענין אור
 דמצוה גבי כבס ביין לבושו כו' וע"פ ראשי המטות כו' בקול ע"פ
 כי תשמע כו', מצוה ואור מצוה י"ל מל' דאצ"י מצוה וג' מקיפים הנמשכים ממל'
 דאצ"י לג' עולמות ב"ע זהו אור מצוה ע' ביאור ועתה יגדל כו'.

בעז"ה שבת פ' שופטים

שלש ערים תבדיל לך בתוך ארצך אשר ה' אלקיך נותן לך לרשתה וכו'
 ואם ירחיב ה' אלקיך את גבולך כאשר נשבע לאבותיך ונתן לך את
 כל הארץ אשר דבר לתת לאבותיך כי תשמור את כל המצוה הזאת לעשותה
 וכו' ויספת לך עוד שלש ערים וכו', הנה פשוטן של מקראות הללו משמע
 דכל ארץ ישראל שהנחיל יהושע להם לא היתה בשלימות עדיין כמו שנשבע
 לתת לאבותיהם שהרי אמר ואם ירחיב ה' את גבולך כו' ונתן לך אזי אשר
 דבר לתת לאבותיך ולא על עכשיו מפני שהרחבתי גבול תלוי בתנאי כי
 תשמור את כל המצוה כו' דוקא ופן לא תשמור ע"כ לא הנחילם כעת רק הז'
 אומות החתי והכנעני והפרזי וכו' אבל מה שדיבר עוד לתת לאבותינו והן

אז: בבוך 1078 כו'.

שהרחבתי: בבוך 1078 כי הרחבתי.

נוסחא שניה

בעזרה"י בלילה ההיא ליל ש"ק הנ"ל*

ואם* ירחיב ה' אלקיך את גבולך כאשר נשבע לאבותיך ונתן לך את כל
 הארץ וגו' כי תשמור את כל המצוה הזאת לעשותה וגו' ויספת לך
 מקום עוד שלש ערים על השלש האלה וגו'. דהנה לכאורה הוא דבר פלאי
 מאד, הפלא ופלא שמלשון הכתוב משמע שהגבולי' שביהושע שהנחיל
 לישראל אין זה שלימו' הירושה של ארץ כנען מה שנשבע הקב"ה לאבותינו
 מאחר שאומר ואם ירחיב ה' את גבולך כאשר נשבע לאבותיך אז ויספת לך
 עוד ג' ערים כו' (מה שלא היו תוספות ג' ערים אלו בזמן יהושע שעדיין לא
 הרחיב גבולם כו') והיינו שיהושע הנחיל להם רק הז' עממין כנעני חתי כו'

הנ"ל: בבוך בא מקודם ד"ה ברי"מ פ' שופטים הבא לקמן.

ואם: קיצור נדפס לקמן בהוספה.

עוד ג' אומות הקיני והקנזי והקדמוני זהו תלויים בתנאי כי תשמור את כל המצוה ואעפ"י שכבר נתן גם אותן. במתנה גמורה כמ"ש כאשר דבר לתת לאבותיך אבל לא נתנם לג' הללו דקיני וקנזי וכו' כ"א בתנאי כי ישמרו וכו' וזהו ואם ירחיב ה' כו' ונתן לך כלי הארץ כו', פי' כל הארץ היינו בשלימות והוא גם ג' אומות הללו ואין זה אלא כי תשמור וכו', וידוע דג' אומות הללו הוא הנק' ארץ רפאים וענקים ועמון ומואב ואדום הורישו אותם. וישבו תחתם ולכך ציוה ה' שלא לתגור מלחמה בעמון ומואב ואדום כו' וכמ"ש בפ' דברים ויאמר ה' אלי אל תצר את מואב כי לא אתן לך מארצו ירושה כו'. כי לבני לוט נתתי את ער ירושה כו' רפאים יחשבו אף הם כענקים כו' ובשעיר ישבו החורים כו' ולמעלה אמר וירושה. לעשו נתתי את הר שעיר אל תתגרו בם כו' וגם בעמון אמר אל תצורם כו' ארץ רפאים תחשב אף היא לפנים ישבו בה. כו' עם גדולי. ורם כענקים וישמידם ה' וישבו תחתם כו', והנה

שכבר . . . אותן: בבוק 1078 שנתו כבר.

כל: בבוק 974, 1078 את כל.

הורישו אותם: בבוק 1078 הורישום.

כו': בבוק 1078 ליתא.

וירושה: בבוק 974 ירושה, ובבוק 1078 כי ירושה.

בה: בבוק 1078 נוסף לפנים.

גדולי: בבוק 1078 נוסף ורב.

נוסחא שניה

אבל קיני וקנזי וקדמוני לא ניתן להם ירושה. והם עמון ומואב ואדום כמ"ש אל תצור את מואב ואל תתגר כו' כי לבני לוט נתתי ירושה כו' ארץ רפאים אף היא תחשב פי' הגם שאף היא תחשב לארץ רפאים והיא בחשבון הרפאי' שהבטיח הקב"ה לתת לזרעו אעפ"כ לא נתן להם אז ירושה שעדיין לא הגיע זמנו ששומר הברית ונאמן בבריתו ליתנם לישראל לע"ל בימות המשיח שאז ירחיב ה' גבול ארץ ישראל דהיינו שאפי' ג' אומות אלו קני וקנזי וקדמוני יהי' לבני ישראל ירושה בגבולות הארץ תחשב ולזאת יתרחב אז הגבול דלא כהגבול דיהושע שעתה כו'. ואם ירחיב ה' את גבולך שזהו הכוונה על לע"ל כנ"ל אז יוספת לך עוד ג' ערים כו'. והנה בגבולות הארץ שביחזקאל שניבא על לע"ל לא נזכר שום הרחבת גבול בשינוי מהגבולי' דיהושע שמחלק הגבולי' לייג גבולי' כמו ביהושע, ומעתה הוא דבר פלאי הפלא ופלא מ"ש ואם ירחיב ה' את גבולך שיתרחב הגבול מירוש' הג' אומות קיני וקנזי וקדמוני כו' מפני מה אין יחזקאל הנביא מזכירם במנינו כו' והנה בלקי' ע"פ זה ואם ירחיב ה' את גבולך כו' מקשה קושי' אחרית' איך יתכן שיצטרך ערים מקלט לרצחים בשוגג לע"ל כו' ומתרחץ בזה דהנה יש ב' קיצין בעתה ואחישנה דכאשר יהי' באחישנה אזי ע"ז אומר הכתוב כי ירחיב ה' את גבולך

הגם שכבר נתן ארץ רפאים וענקים שהם הקיני והקניזי והקדמוני לאבות וכמ"ש למעלה אך מפני שתלוי בתנאי כו' כי תשמור כו' לכך עד שיתקיים התנאי ציוה שישבו עתה בהן עמון ומואב ואדום וציוה שלא יתגררו בהם ושלחם הן עכשיו במתנה עד שיקויים התנאי וכמ"ש לבני לוט נתתי כו', ועתה יש לכאורה להפלא מאד דאם הרחבת גבול הזה תלוי' באם תשמור כו' א"כ לעתיד שבודאי לא יגאלו אלא אחר שכבר נתקיימו כל המצות הי' מהראוי שאז בודאי יהי' הרחבת הגבול גם מהוספת ג' אומות הנ"ל וזה אינו שהרי אנו רואים בנבואת יחזקאל (סי' מ"ז מ"ח) לעתיד על גבולה של ארץ ישראל שהן הן הגבולי' שהי' בשעת כיבוש הארץ ע"י יהושע וכמו שאמר שם וזהו גבול הארץ לפאת צפונה כו' חמת כחתה כו' והי' הגבול מן הים חצר עינן כו' ופאת קדים כו' ופאת נגב כו' עד מי מריבת קדש כו' שכל אלה הן הן גבולי הארץ שנזכרו' בספר יהושע וכמבואר למעיינן בהן, וזהו פלאי לכאורה דאם ירחיב ה' גבול א"י הרי ישתנה בהכרח מקומות הגבולים מאיזה צד ובפרט בצד צפון ומזרח ששם גבול ארץ עמון ומואב ואדום שנקראים ארץ רפאים וענקים והן הקיני והקניזי והקדמוני שישבו בהן לפנים כידוע אלא מוכרח לומר מנובאה זו דיחזקאל לעתיד שלא יתרחב כלל גבולה של א"י גם לעתיד כו', ואמנם הנה באמת יש לתרץ קושיא זאת עפ"י הקדמה

שנוכרו: בבוך 1078 נוסף בגבולי הארץ.

נוסחא שניה

כו' כי תשמור את כל המצוה כו' דהיינו באחישה או ויספת לך עוד ג' ערים כו' מצד זרעותיו של הבל שלא יתבררו לגמרי כו' ע"ש אבל כשיהי' הקץ בעתה שאז יתבררו זרעותיו של הבל ע"ז לא קאמר הכתוב כלל כו'. והנה מזה נלמוד לדידן שכוונת הכתוב הוא על אחישה דוקא שאז יתקיים שבועתו לאברהם אבינו ליתן ארצות הקיני וקניזי וקדמוני ג"כ לבניו שהשבועה הי' ג"כ על תנאי באופן כשיהי' הקץ באחישה ואז יקויים מ"ש ביום ההוא כרת ה' את אברהם ברית לאמור לזרעך נתתי הארץ הזאת כו' את הקני ואת הקניזי ואת הקדמוני כו' אבל לא בקץ של בעתה ולזה נאמר כי תשמור את כל המצוה דוקא עד שיהי' אחישה או דייקא ירחיב ה' גבולך כו' ולזאת יחזקאל הנביא ע"ה נבא על הקץ של בעתה לכך איננו מזכיר גבולו' ארצות הקיני וקניזי וקדמוני זולת הגבולים אשר גבלו הראשוני' בכבוש הארץ בימי יהושע כו'. וז"ש ואם ירחיב ה' את גבולך קאי על הקץ דאחישה כמ"ש כי תשמור את כל המצוה שאז תחול שבועת הקב"ה לאברהם כו' כנ"ל וד"ל.

ולהבין כ"ז היטיב שורש הענין למעלה ומפני מה תלה הדבר בעתה ואחישה כו' הנה ארז"ל איש מזריע תחלה יולדת נקבה אשה

אחת והוא אשר נמצא כתוב בס' לק"ת להאריז"ל על פרשה זו באריכות ותוכן הדברים שם כך הוא דלכאורה יקשה למה הצריך עוד ערי מקלט כלל להרוגי נפש. מאחר שאלה הערים תלויים בתנאי דאם תשמור כו' ואם ישמרו כלי המצות לא ימצאו רוצחים כלל ותירץ דעיקר ענין מציאת הורגי נפש בשגגה הוא בשביל לכלות זרעו של הבל ואם לא יכלו לא יבא משיח כו' ע"ש עד והנה ארו"ל זכו אחישנה לא זכו בעתה, והיינו שאם ישמרו כל המצות ויזכו אחישנה ואם לאו בעתה כו' וזהו שאמר כאן היינו אם יזכו לשמור כל המצות שאז אחישנה ולא יכלו עדיין זרעו של הבל ולכך יהי' בהכרח לערי מקלט עוד להיות נמצא הורג נפש בשגגה כמ"ש והאלקים אנה לידו כו' כדי לכלות זרעו של הבל אבל לא זכו אינו אלא בעתה ולא יצטרכו לערי מקלט כי בהמשך הזמן יכלו כו' עכ"ד בקצרה, והנה עכ"פ לאחר שהכריח בספר לק"ת הנ"ל דפסוק זה ואם ירחיב כו' מיירי כשזכו שאז אחישנה וכמ"ש כאן כי תשמור כו' בזה יתורץ היטב הקושיא הנ"ל, דמ"ש בנבואת יחזקאל הגבולים דא"י בלתי שינוי מכמו שהי' הוא משום דמיירי כשלא יזכו ויהי' קץ הגאולה בעתה דוקא ולא יתרחב כלל גבולה אבל בכאן מיירי כשיזכו ע"י המצות כמ"ש כי תשמור כו' דאז אחישנה ויתרחב הגבול

להרוגי נפש: בכרך 1078 להורגי נפשות.

כ"ז: בכרך 974 את כל.

נוסחא שניה

מזרעת תחלה יולדת זכר כמ"ש אשה כי תזריע וילדה זכר כו'. והיינו דכאשר הנוק' דאצי' מקור כנ"י שלמטה היא מזרעת תחלה בבחי' העלאת מ"ן מלמטה למעלה שע"ז ההתעוררות שלה קודם בהעלאת מ"ן מלמטה למעלה אזי באתעדל"ת אתעדל"ע לעילא להמשיך מ"ד ממקום גבוה מאד נעלה שתלד זכר שהוא מדרגה גבוה מאד נעלה. אבל כשאיש מזריע תחלה דהיינו בחי' ההתעוררות של הדכר עליון הוא קודם התעוררו' הנוק' מלמטה למעלה עד שמזריע האיש העליון בחי' מ"ד לעוררה בהעלאת מ"ן אזי יולדת נקבה שהיא מדרגה נמוכה כו'. ולזאת כשיהי' הקץ של ביאת המשיח ב"ב ע"י ההתעוררו' שלמטה של כנ"י שע"י אתעדל"ת יעוררו אתעדל"ע לעילא למהר הדכר שיוקדם קודם זמנו וזהו בחי' אחישנה אזי ירחיב ה' את גבולך כו' שינחילו אף ג' אומות קני וקניזי וקדמוני כשבועת ה' לאע"ה מצד שאשה מזרעת תחלה שיוולדת זכר כנ"ל. אבל כשיהי' איש מזריע תחלה דהיינו שיבא הקץ מ"מ ע"י ההתעוררו' שלמעלה בעתה כו', אזי יהי' גבולות הארץ כמ"ש ביחזקאל בלי שינוי והרחבת גבול מגבולי' דיהושע כו' ולא ירשו את ג' אומות הנ"ל להכניסם תחת גבולות הארץ כ"א לשממה תהי' כו'. וביאור הענין דהנה כתי' אלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך כו'

ויהי' באמת גבולים אחרים אבל יחזקאל ניכא בנבואה והשיג האמת שלא יזכו ולא יהי' הגאולה אלא בעתה מפני שלא נתקיים התנאי דכי תשמור כו' וד"ל.

ועתה* יש להבין שרש הדברים הללו למה לא הנחיל לישראל ג' אומות הנ"ל הקיני והקנזי כו'. מאחר שנתן אותם במתנה, וגם למה תלה אותם בתנאי דכי תשמור כו', והנה בתחלה יש להבין שרש הז' אומות שהנחילי לישראל כו', בהיות ידוע בענין השבירה דז' מלכים דתהו הן שמתו ונפלו הכלים למטה כו' וכמ"ש וימלוך בלע כו' וימת וכמ"ש בע"ח, ולהיות כי צריכים בירור והעלאה לכך הנחיל לישראל ז' האומות הכנעני והחתי כו' כי ז' אומות הללו הן ז' מדות רעות שבנוג"ה דבריאה ונק' ז' פרות הרעות שנסתעפו ונמשכו מסיבת שבירת הכלים דז' מלכים דתהו הנ"ל שנפלו בבריאה כו' ולכך הנחילם לישראל כדי שע"י תומ"צ שלהם יבררו אותם ויעלו אותם לשרשם כידוע, וזהו פי' למכה מלכים גדולים כל"ח וכו' וכמ"ש במ"א וד"ל, והנה מבואר בע"ח בהתחלתו שעיקר השבירה היתה רק במדות הנ"ל אבל באו"א לא הי' רק בחי' פגם ולא ענין שבירה וגם זאת לא הי' רק

ונתה: בבוך 1078 סעיף ב.

כו': בבוך 1078 והקדמוני.

שהנחיל: בבוך 1078 גוסף יהושע.

נוסחא שניה

שהם ז' מלכין קדמאין דתהו שמתו ונפלו דרך שבירה לש' ב"ן דאצי' מקור דבי"ע כו', והנה נו' בע"ח שעיקר השבירה הי' בז' מלכין קדמאין כדחשיב קרא, שהם ז' מדות עליונות דתהו, שבהכלי' דז' מדות עליונו' דתהו הי' בחי' השבירה ממש אבל בכח"ב דתהו לא הי' בחי' שבירה ממש, זולת בחו"ב היא בחי' פגם בלבד שבחי' אחורי' דאו"א נפלו דרך שבירה כו' ובכתר הי' רק בחי' ביטול בעלמא כו' יעו"ש ולכך לא נחשב בענין השבירה זולת ז' מלכין ז' מדות עליונות שבהם הי' עיקר השבירה ממש כנ"ל (והיינוי כמ"ש בלק"א שחכמות חיצוני' בכלל דברי' בטלי' יחשב כו', שזהו אחורי' דאו"א שנפגמו להתלבש בחכמת חיצוניות אבל אין זה קליפה ורע ממש זולת לדברים בטלים יחשב כו' משא"כ המדות עליונות נשברו ממש להתלבש בקליפה ורע כמו אברהם יצא ממנו ישמעאל להיות המדת אהבה בהיפוך בתאות ניאוף כו'. ועשו יצא מיצחק להיות רוצח כו' וד"ל.

(והיינו: בבוך חסר סיום החצעי'.

בלק"א: בבוך 1018 גוסף עיין בסש"ב ח"א ספ"ח.

בהיפוך: בבוך 1018 ליתא.

מבחי' אחוריים דנה"י בלבד (וגם אחוריים דנה"י אינו באור מ"ד אבא אלא במ"ן דאימא כו' יעו"ש) ובבחי' הכת"ר לא הי' גם פגם רק בחי' ביטול בעלמא כו' וא"כ בחי' כח"ב לא היה בהן השבירה כלל רק בחי' פגם או ביטול בעלמא ולכך לא הנחיל לישראל רק ז' האומות הנ"ל אבל הקיני והקניזי והקדמוני שהן כנגד בחי' כח"ב לא הנחיל להם כדי לבררם מאחר שלא הי' בהן ענין שבירה כלל רק בחי' ביטול ופגם בלבד מה יבררו כו' וזהו שציוה ה' שלא יתגרו מלחמה בעמון ומואב ואדום שישבו בארץ רפאים שהן ג' אומות הללו הקיני והקניזי כו"י (ונק' עם גדול ורב ורם כו"י וד"ל) והנה מאחר שנתן אותם לאבות מתנה בהכרח לומר שגם הם צריכים בירור והעלא' דא"כ לא הי' נותן אותם להם והיינו מטעם שעכ"פ קצת מעין ודוגמתי' שבירה ונפילה הי' גם בהם והוא בחי' הפגם והביטול שלי' כח"ב (וכמבואר קצת ענינו בס' לק"א בענין חכמת אוה"ע כו' וכמ"ש במ"א) אך אין צריכים בירור ממש ולכך תלה אותם בתנאי דכי תשמור כו' אז ירחיב להם

שלא: כבוד 1078 כי לא.

כו': כבוד 1078 והקדמוני.

ורב . . כו': כבוד 1078 ורם ורב ג' מיני גדולה גדול ורם ורב כו'.

ודוגמת: כבוד 974 ודוגמא בחי'.

שלו: כבוד 1078 שהי' בחי'.

אז . . להם: כבוד 1078 דאז יהי' הרחבת.

נוסחא שניה

והנה הז' מדות דתהו שנפלו בשבירה למטה להתלבש בז' עממין שבארץ כנען החתי והאמורי כו' ניתנו לישראל הנמשכי' משם מ"ה המברר שיבררו אותם ולא הפכא מחשוכא לנהורא וממרירו למיתקא ולזאת הנחיל יהושע לישראל את ארץ כנען כל הז' עממין שיבררו מהם הניצוצין דקדושה שנפלו מז' מלכין קדמאין דתהו ולהחזירן לשרשן הנעלה. והנה נו' בע"ח שבזמן שמתבררי' הז' מדות עליונות דתהו שנפלו דרך שבירה ממש אזי מתבררי' ומתתקני' עמהם ג"כ בחי' אחורי' דאויא שנפגמו והביטול שהי' בכתר כו' להיותם חוזרים לקדמותן ותיקונן כו' שהם הקני והקניזי והקדמוני כו' ששרשם מכח"ב דתהו כו'. ולזאת מהראוי הי' להם לישראל לנחול אף את ארצות הקני וקניזי וקדמוני ששרשם מכח"ב דתהו שמתבררים עם הז' מלכין הם המדות דתהו, אך זה תלוי במעשה התחוננים בעתה וכאחישנה. והיינו שז' עממין ניתנו לישראל ממש שיבררו את הז' מדות דתהו שנפלו בהם, לברר ולהפריד הטוב מן הרע, שהרע יבערו מקרבם והטוב המתברר מהם ששרשו גבוה מאד נעלה מבחי' עולם התהו שלפני האצי' ירשו אותו בני'

הגבול בהוספת ג' אומות הללו כו' וד"ל ומה שתלה אותם בתנאי דכי תשמור כו' דוקא ומטעם הנ"ל בסי' לק"ת משום דאז אחישנה כנ"ל יובני עפ"י הקדמה בתחלה שיש בענין הבירור דבחי' כח"ב הנ"ל ב' אופנים, הא' שיתברר הטוב שלהם שנפל למטה בבחי' פגם או ביטול אבל לא יהי' בחי' כלי לאור זה שיוברר מהם מפני שלא יהי' האור שלהם הנברר בבחי' גילוי אור אלא יהי' בחי' העלם והיינו שיהי' כלול בהעלם בתוך ז' המדות הנ"ל שנתבררו בבחי' גילוי אור בכלי ממש כו', והב' שיבוררו בבחי' גילוי אור בכלי ממש בבחי' ומדרגה ניכרת בפ"ע כמו ז' המלכים כו' ותחלה יש להקדים שיהי' איך שיהי' מב' אופנים הנ"ל כ"ז אינו אלא בבחי' ברור הטוב שלהם למטה דהיינו מה שע"ז ניתקן גם למעלה בחי' כח"ב דתהו כו' אבל מה שנסתעף מהם ונעשה בחי' הרע למטה כדוגמות חכמת האומות (או תענוגים גשמי' כו') זה צריך בודאי ברור גמור כמ"ש ואת רוח הטומאה אעביר כו' ובערת הרע כו' כי לא יגורך רע כתיב והוא ג"כ ע"י ב' אופנים הידועים דהיינו לאכפייא או להתהפכא וכו' ויהי' איך שיהי' בודאי יתברר, אך אין הבירור שלם במה שיברר הרע בלבד אלא עד שיתקון גם הטוב ויהי' בירור אור ע"י הבירור כידוע וזהו עיקר הבירור והוא ע"י ועשה טוב במעשה המצות דוקא כידוע וע"ז הוא שיש ב' אופנים בבירור אורות כח"ב

אחישה . . יובן: בנוד 1078 יהי' עדיין זרעו של הכל, ויובן.

נוסחא שניה

שיתגלה בתוכם ויאיר בהם בבחי' גילוי ממש בארץ כנען אשר עיני ה' אלקיך בה כו', וכל הפרצופי' דאריא וזרין ולאח ורחל דאצי' מאירי' בתוכה מצד שהי' היתה ארץ כנען שבה היו ז' עממין החתי האמורי והפריזי כו' וישראל כבשוה וברירו מהם הטוב שבמדו' עליונות דתהו שנפלו דרך שבירה לתוכם לכך ירשו ישראל את הטוב שבהם הנעלה שיאיר בתוכם בגילוי ממש כנ"ל אך בבחי' ירושת הטוב שבכח"ב דתהו שמתבררים עמהם ע"י ישראל המבררים אם יתגלה הטוב שבהם ממש על ישראל בגילוי ממש דהיינו שינחלו אף ארצות הקני קניזי וקדמוני שבהם מלובשי' בחי' כח"ב דתהו ויהי' גם מדינות אלו בגבולו' הארץ ישראל תחשב שיאירו שם ג"כ כל הפרצופי' דאצי' כמו בארץ ישראל ויתר על כן שבא"י מאיר הטוב של המדו' דתהו ובארצות הקני וקניזי וקדמוני כשהי' תחת גבול א"י הי' מאיר בחי' הטוב דכח"ב דתהו הנעלה בגילוי ממש כו' או לא ירשו אתם ממש להכניסם תחת גבול א"י זולתי למדבר ושמה תהי' בלבד דהיינו שהרע שבקרבם יבערו מן הארץ ויפרידו אתו לגמרי שישמידו את כל הגוים שבמדינות אלו, אבל הטוב שבכח"ב דתהו ששרשם לא יתגלה ויופיע שם בבחי' גילוי זולתי יתלבש בהמדו' דתהו כהלבשה לבד להאיר בתוך א"י ממש זה תלוי במעשה

הנ"ל אם שיהי' בהעלם והתכללו' בתוך ז' המדות או יהי' אור הטוב שלהם בבחי' כלי ממש כו' וד"ל. ויובני' יותר ענין ההפרש בין ב' אופנים הנ"ל עפ"י דוגמא כמו שיש עכשיו, דהנה ידוע בזהר ובכתבי האריז"ל שיש ז' היכלות נגד ז' מדות בב"ע והיכל השביעי הנק' היכל ק"ק הוא הכולל בעצמו ג' ראשונות כח"ב, ולכאורה יש להפלא מאחר שיש י' ספירות למה לא יהיו י' היכלות ממש כו', אך הענין יובן עפ"י הקדמה להבין בתחלה פי' וענין היכלות מה הן, הנה לשון היכל ידוע משמעו ענין הרחבת מקום שהוא ההתפשטות בשטח וגם ליושב בו שהוא האדם הנה יתפשט שם בהרחבה גדולה שכ"ז רק ענין התגלות גדולה בבחי' מציאת יש ודבר מה בין בגופו של ההיכל שנראה ליש ודבר גדול במציאות ההתפשטות לאורך ורוחב בין באדם וכל כליו ששוכנים בהיכל מאחר שהן ג"כ בהתפשטות שם הרי הן נראה בבחי' יש ודברי' גדול למראה כו', וכך עד"מ הדוגמא מזה יובן למשכיל למעלה שבחי' היכל למעלה בכריאה הוא ג"כ ע"ד הזה והיינו ענין בחי' גילוי והתפשטות האור כ"כ במציאות יש ודבר מ"ה עד שהוא נראה בבחי' יש ודבר כדוגמת היכל למטה וגם האור העליון דאצי' הגנוז בתוכו הנה הוא בא ג"כ בבחי' התגלות דבר מה בהתפשטות ואין זה כצמצום האור

ויובן: בכרך 1078 סעיף ג.

ודבר: בכרך 1078 נוסף בדוגמת ההיכל.

נוסחא שניה

התחתונים שאם יהי' בחי' אחישנה דהיינו שאשה בחי' כנ"י מזרעת תחלה בהעלא' מ"ן ואתעדל"ת מלמטלמ"ע אזי יעוררו מ"ד ממקום גבוה מאד נעלה שתלד זכר כו' דהיינו שיתקיים שבועת הקב"ה לאע"ה שירשו אף ארצות הקני וקניזי וקדמוני ששרשם מכח"ב דתהו לברר ולהפריד הרע מן הטוב והטוב דכח"ב דתהו יאיר שם בבחי' גילוי ממש כמו שמאיר הטוב שבמדו' דתהו שנתכררו ע"י ישראל בא"י ואזי אף זאת בגבולות הארץ תחשב וכמ"ש כי ירחיב ה' את גבולך וגו'. אבל כשיהי' הקץ בעתה ע"י האיש העליון שמזריע תחלה באתעדל"ע קודם האתעדל"ת אזי הגם שרוח הטומאה יעביר מן הארץ שיבער הרע אף מבחי' קני וקניזי וקדמוני ששרשם כח"ב דתהו ויפרד מהם לגמרי אעפ"כ לא יתגלה הטוב בתוכם ממש בבחי' גילוי כ"א הטוב דכח"ב יתלבש דרך הלבשה בתוך המדו' דתהו להאיר דרך המדות בתוך ארץ כנען. אבל לא יתגלה האור דכח"ב כמדור וכלי' בפ"ע בשארי המדינות שלהם הם קני וקניזי וקדמוני זולת ארץ כנען שאף הם בגבולות הארץ תחשב, כ"א בתוך המדינות דז' עממין ששרשם המדות דתהו תתלבש הארת כח"ב להאיר להם דרך התלבשו' בלבד וקני וקניזי וקדמוני יהי' רוח הטומאה והרע נפרד מהם לגמרי ויהי' לשממה ומדבר כו'. והיינו כמו

בכלי שהאור מצומצם שם, אבל בחי' ההיכל הואי בהתפשטות שטח לאורך ורוחב כו' וד"ל, ועד"ז יובן כל ענין ז' היכלות עליונות דבי"ע כמו היכל לבנת הספיר כו' ענינו הוא שהאור אלקי נתגלה כ"כ עד שהוא בגדר מציאת דבר מה עד שיהי' נק' בשם לבנת הספיר בדוגמא וכיוצא בזה בשאר ההיכלות, והנה להיות כן הוא הטעם שלא נמצאו בבי"ע רק ז' היכלות ולא י' היכלות כו' כי להיות ידוע דבי"ע הן נק' עולמות הנפרדים בבחי' יש מאין כו' לגבי אורות דאצי' וגם הכח האלקי המחיי' אותם דהיינו בחי' מל' דאצי' הרי לטעם ירידת צמצומה להחיות רוח שפלים כאלה ג"כ נק' באצי"י בשם מדרגה התחתונה וסופא דכל דרגין דאצי' כידוע והגם שמ"מ דרך מסך ומעקה יאירו אורות דאצי' בבי"ע אבל להיות שמדרגתם של עולמות הנפרדים קטן מאד ואין להם ערך כלל עם אורות דאצי' לכך לא יתגלו בהם אורות דאצי' בהתגלות הגדולה כ"כ כגילוי בחי' ההיכלות הנ"ל רק בחי' ז' היכלות נגד ז' המדות הנ"ל, אבל בחי' כח"ב להיות גבוהים הרבה במדרגה לא יתגלו וירדו כ"כ להיות במציאות היכל במציאות יש ודבר מה בבי"ע ולא ימצא להו כלל בחי' היכלות בעולם הפירוד כ"א ע"י התלבשותו בו' המדות ומפני שנק' ז' ימי הבנין באצי' והן למטה מהם הרבה במדרגה כידוע ואמנם עכ"ז יהי' איך שיהי' הנה גם בחי' כח"ב מתפשטים בבי"ע רק שהן שוכנים

הוא: בבוך 1078 נוסף בא.

גיכ . . באצי": בבוך 1078 גם באצי' נק'.

נוסחא שניה

שנאמר בזהר בענין ההיכלות דבי"ע שמונה רק ז' היכלות של הז' מדות עליונות ולכאורה הוא פלאי הלא יש עשר ספירות והי' מצטרך להיות עשר היכלות להיות כל ספי' וספי' מיוחדת מתלבשת בהיכל המיוחד לה שההיכל הוא הכלי שלה שהוא מאירה ומתגלה בו בבחי' גילוי אל הנשמו' ומלאכי' שבתוכה שישגו אותה בהשגה ממש כו'.

אך הענין הוא שבהיכל ק"ק דבריאה מתלבשת בחי' כח"ב דרך התלבשות בלבד כנודע דהיינו מצד שעולם הבריאה הוא אין לו ערך ויחס כלל לעולם האצי' עד שא"א לבחי' כח"ב הנמשך לבריאה שיאירו בבריאה בגלוי ממש בהתלבשותו כאו"א בכלי והיכל מיוחד בפ"ע עד שיהיו עוד ג' היכלות לג' אורות דכח"ב דבריא' עד שיהי' הנשמות ומלאכי' שבכל היכל מג' היכלות דכח"ב משיגים אותם בהשגה ממש דהיינו שהמלאכי' ונשמו' שבהיכל החכמה כדומה הי' אור החכמה שורה בהם בהתפשטו' וגילוי עד ששיגוהו כו' שזה מהנמנע מצד שפלות המדרגה של עולם הבריאה לגבי עולם האצי' כנודע לזאת א"א זולת שיתלבשו בחי' כח"ב דבריאה הנמשך מאצי' דרך

א"א י"ג

ויבא לידי תאוות זרות וכיוצא וזהו שע"ה דוקא אסור לאכול בשר לפי שאין המותרות שלו נכללים בקדושה אלא יפלו למטה כו' אבל ת"ח מותר לאכול בשר כי לא יתגשם מחומריות של הבשר ואדרבה יכול להיות שבחי' מותרות זו במה שאכל הבשר יומשך על ידו אצלו תוספת שפע כח שכלו באלקות ותוספות קדושות המדות באוי"ר וכיוצא וזהו בכל אחד לפי עוצם רוממות מדרגתו במעלת נשמתו כך יכול להיות בחי' מותרות שלו נבלעים ונכללים בקדושה האלקי' ביותר והיינו הטעם שאמר ר"ג עד דלא אכילנא בשר דתורא כו' וכיוצא בזה בשאר העידונים של המאכלים במותרות כמו עגלא תלתא וכיוצא, אמנם זהו דוקא לפי ערך מעלת הנשמה דוקא והמופת לזה ממה שבשבת מצד הארת בחי' נשמה יתירה יכול כל אדם לעדן א"ע בבשר וכיוצא אפי' ע"ה לפי שגם המותרות נבלעו ונכללו בקדושה בשבת כמ"ש בכתבי האריז"ל והוא מטעם הנ"ל וד"ל, ובוה יובן מ"ש צדיק אוכל לשובע נפשו ובטן רשעים תחסר כו', פי' הצדיק להיות שעליהו לא יכול כני"ל יכול גם בחי' המותרות שלו לכלל בקדושה העליונה ולכך אוכל לשובע נפשו כו', אבל רשעים שנפלו בתחתית המדרגות בטנם לאכול לשובע תחסר אור נשמתם ותפילים לגמרי וזהו הטעם שבעלי תשובה צריכים סיגופים ותענית כו', ועד"ז יובן בכל חד לפום שעורא דילי' גם בכינוני' וצדיקים שכל הגבוה גבוה יותר א"צ לסיגופים ותעניות וגם לא יהי' העדר אור בנשמתם מרוב אכילה וכיוצא וד"ל, והנמשל מכ"ז יובן למשכיל למעלה גם בענין וגלחה את ראשה הנ"ל דלפי שהמל' במדרגה התחתונה לכך המותרות המוחין יפולו למטה מאד עד שהחיצוני' יקנו מהם, משאי"כ במקום ומדרגה העליונה מאד כמו בבחי' כתי"ר עליון דאדרבה שם יתוסף האור עליון לירד על ידן למטה כו' והן י"ג מדה"ר כו' וד"ל, והנה ע"ד הנ"ל במשל ממש בגילוח שערות הראש יובן ג"כ בענין ועשתה את צפרניה כו', דהנה מבואר במ"א בענין נטילת ידיים שהאצבעות הן ה' חסדים ומותרים שפע החסדים בוקעים ויוצאים בצפרני היד והן בחי' מותרים המדות כמו אברהם שיצא ממנו ישמעאל וזהו מדרועא ימינא ועד"ז בדרועא שמאלא הנ"ל דעשו ולכך עיקר אחיות החיצונים דישמעאל ועשו הן בצפרני הידים דנוקי' ומכ"ש בצפרני' הרגלים כו' וכמאמר הזהר ע"פ הנה מטתו שלשלמה כו' במל' דאצי' מנהון אחידא בשערהא מנהון בטופרהא כו', ולכך צוה ועשתה את צפרניה לחתוך את המותרות של המדות כי מפני שפלות מדרגתה יפול חוץ כני"ל הטעם במותרים מוחין שבראש כו' ובגמ' יש פלוגתא בפ"י ועשתה אם לתקן אם לחתוך ועכ"פ הכוונה א' הוא כני"ל בענין וגלחה את ראשה כו' וד"ל.

והס"ירה את שמלת שביה מעליה כו' הנה הגם דאת זה לעו"ז עשה האלקי' כו' כידוע ויש בחיצוניות ג"כ כל סדרי ההשתלשלו' אורות וכלים בבחי' א"פ ובבחי' א"מ כו' אך הנה בדבר זה לבד נבדלו מן סטרא הקדושה במה שאין להם בחי' בבואה דבבואה כו' שהוא בחי' מ"ם דצלם הנ"ל בקדושה אלא בבואה לחודה אית להו והוא רק בחי' או"מ אחד בלבד דהיינו בחי'

למ'ד דצלם וכמבואר בפרע"ח בכוונות דהוש"ר כו', וביאור הדברים הנה ידוע להיות שאנו רואים שיש אדם שימשוך את נפשו לכל דבר רע אעפ"י שאיננו הולך אחריו מרצונו ובחירתו אלא ממילא נמשך אחריו וכענין עבירה גוררת עבירה שגוררת נפשו ומושכתו לעבירות אחרות גם מבלתי בחירה כו' והוא לפי שיש ב' מדרגות ברע הא' מבחי' א"פ והוא אשר יכין נפשו אליו והרע אצלו באיזה הרגשה ותשוקה ניכרת כו' ויש בחי' רע שאיננו מרגיש אותו בנפשו כלל כי הוא בהעלם עליו' בבחי' או"מ וכמ"ש במ"א בענין וירא את העם כי ברע הוא כו' והוא הכח העליון המושך את האדם לילך אחר כל דבר רע גם מבלתי בחירה כו' וכדוגמת למ"ד דצלם בקדושה שמגדיל ומצמיח כחות הנפש בקדושה כו' וד"ל, והיינו שארז"ל אדם מטמא א"ע למטה מעט מטמאין אותו מלמעלה הרבה פי' מעט למטה הוא מבחי' א"פ דהיכלות החיצונים וממשיך עי"ז מבחי' או"מ דחיצוני' שהוא בחי' למ"ד דצלם דהיינו בחי' כבואה לחוד דאית להו להיכלות החיצונים כו' (וכמ"ש סר צלם מעליהם כו') אבל כבואה דכבואה לית להו, פי' בחי' מקיף למקיף כמו עד"מ הצל לצל כו' והוא בחי' מ"ם דצלם הנ"ל בקדושה (והטעם הוא כמבואר בע"ח דבחי' כת"ר דקליפה דבוק ונכלל ממש בקדושה האלקי' וכמ"ש במ"א בענין אנת רישא דדהבא כו' לפי שבקליפות כל היותר גבוה יותר בטל אל הקדושה ובחי' התחתונה שהוא מל' דקליפה יותר חזקה ובחי' ז"א חלש ממנה ועד"ז הולך וחלש עד שבחי' המקיף שלהם עולה ונכלל בקדושה כי מעמדם בין הכלים למקיפים דקדושה משא"כ בסטרא דקדושה הוא בהיפך שכל היותר גבוה יותר חזק כו' ע"ש וד"ל) וזהו שאמר כאן והסירה שמלת שביה מעליה פי' שמלת שביה הוא בחי' אור המקיף דחיצוני' ומפני שהוא שורה על בחי' הלבושים כידוע לכך נק' שמלת שביה כו', ובהסרה זו די ולא צריך יותר כי הרי כבואה דכבואה לית להו כנ"ל ואז ממילא יוכלו לשרות בה בחי' מקיפים דקדושה והוא בחי' למ"ד ומ"ם דצלם כנ"ל, וזהו וישבה בביתך פי' וישבה בבחי' ישיבה בקביעות לפי שתוכל הנפש להתפשט בגוף בקביעות בלתי נפילה מסיבת הארות המקיפים דצלם כנ"ל אך אין זה כ"א באופן שיסירו בתחלה בחי' מותרי המוחין דא"פ דשערות ראשה ומותרי המדות מבחי' א"פ והן הצפרנים ואח"כ גם המקיף יסירו ואז יוכלו הפנימיות דקדושה לישב בה בקביעות מפני הארת המקיפים שיוכלו להאיר בה מצד שהיא טהורה מיניקות החיצוני' מכל צד מבחי' א"פ ומבחי' או"מ שלהם כו' וד"ל.

ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים ואחר כן תבא אליה ובעלתה כו', הנה לכאורה יש להפלא בזה מאחר שכבר תיקן אותה כל הצורך דהיינו בגילוח שער וצפרנים והסרת שמלה כנ"ל מה זאת שתצטרך עוד לבכות ירח ימים כו' ואח"כ יבא עליה כו' ולמה לא תתכשר גם בלתי בכי"י זאת הלא הוסר מעליה כל דבר רע מבית ומבחוץ כנ"ל, אך הענין יובן בהקדמת ענין א' והוא מ"ש בכתבי האריז"ל דכל מי שאינו בוכה ברה"ו וביו"כ אין נשמתו

שלימה, ולכאורה יפלא מהו ענין שלימות הנשמה לבכ"י דוקא, אך הענין הוא דמעלת הבכ"י היא מעלה ומדרגה גבוה מאד מאד כי ענין הבכ"י הזאת כדוגמת הבכ"י של אדם על איזה צער וכיוצא שהוא בכ"י בבחי' מרירות הנפש כו', אלא ענין בכ"י זו כדוגמת הבכ"י שבכה ר"ע וזלגו עיניו דמעות כששמע עמקי סודות התורה מר"א כמ"ש במה"נ שענין בכ"יתו היתה מצד עוצם מתיקות ועריבות הנפש באותן הסודות העמוקות עד שלא הי' ביכולת מוחו לסבול ונדחק מוחו ויצאו הדמעות וכידוע דהדמעות באים בבחי' מותרות המוחין אך סיבת יציאתן הוא מצד רבוי האור והשפע במוח עד שלא יכילנו המוח וידחוק את המוח ויוצא ממנו פסולת והן הדמעות (שהן מבחי' נו"ה דאבא כמ"ש במ"א) ונמצא מעלת זאת הבכ"י גבוה מאד שהרי באה מסיבת יתרון תגבורת השפע במוח שבראש וה"ז מצד הארת בחי' המקיפים דמוחין כשמתגברים יותר מדאי דאז לא יכילנו הכלי של המוח ונדחק כו' וד"ל, וזהו ענין הבכ"י ג"כ בר"ה ויו"כ שהוא בחי' תשובה עילאה דוקא, והענין הוא שמפני עוצם רוממות א"ס ב"ה ועוצם דביקות נפשו בו לא יכיל כלי המוח והלב כלל אז יבכה ממילא כענין בכ"י דר"ע הנ"ל וזה אינו אלא מצד הארת בחי' המקיפים של הנשמה כנ"ל, וזהו שכל מי שאינו בוכה בר"ה ויו"כ אין נשמתו שלימה מבחי' אור המקיפים דנפש כו' וד"ל, ובדרך זה יובן ג"כ מה שלעתיד נאמר בבכ"י יבאו כו' דלכאורה יפלא הלא אין נגאלין אלא אחר התשובה דוקא כידוע א"כ למה יבכו עוד אחרי שנגאלו כו', אך הענין הוא דאחר תשובה תתאה יגיעו לבחי' תשובה עילא' דיו"כ שהוא ענין הבכ"י הנ"ל מצד שלא יכיל הכלי כו' וזהו בבכ"י דוקא יבאו לדביקות האמיתי בעצמות אור הא"ס כו' וזהו באלף הו' דוקא שנק' שבת שבתן יום שכולו שבת כו', וכדוגמת זה הוא בכל יו"כ עכשיו וד"ל, ובכ"ז יובן ג"כ מה שנאמר במשה והנה נער בוכה ותחמול עליו כו', פי' כי בבכ"י זו הכירה עוצם מעלת מדרגת נשמתו כי הי' שרש נשמתו מבחי' אור אבא ומבחי' המקיפים הוא שבכה להיות עדיין הי' נער בקטנות המוחין ולכך ותחמול עליו כו' כי בחי' נער בוכה הוא מעלה ומדרגה גבוה מאד מטעם הנ"ל וקאי גם לעתיד דכתיב כי נער ישראל כו' וכשיהי' נער בוכה כמ"ש בבכ"י יבאו כו' אז ותחמול עליו כו' וד"ל, ועתה מובן מ"ש כאן ובכתה את אביה ואת אמה כו' פי' גם אחר שנחנקה בגלות שער וצפרנים וגם הסרת המקיף דרע כנ"ל עדיין אין כ"ז אלא בבחי' תשובה תתאה בלבד ולא הגיעה עדיין לבחי' תשובה עילאה דיו"כ הנ"ל אלא דוקא בבכ"יה שתבכה ירח ימים כו' (הוא חדש תשרי) תגיע לבחי' תשובה עילאה כנ"ל ולהיות כי בבכ"יה זו למעלה מגעת בבכ"י אור המקיפים שלמעלה מן חו"ב שהן בבחי' א"פ וע"כ אמר ובכתה את אביה ואמה שהן או"א המולידים לה מוחין בבחי' א"ס כו' וד"ל, ואחר כן תבא אליה ובעלתה כו', פי' גם אחרי בחי' הבכ"י הנ"ל בבחי' תשובה עילאה עדיין יש עוד מדרגה שלמעלה גם מבכ"י זו והוא בחי' מס"נ ממש דהיינו בחי' ההתכללות הנפש ממש לאשתאבא בגופא דמלכא בבחי' העלא' מ"ן ממש כו' ואז נעשה יחוד מ"ה וב"ן ממש (כענין מיכאל מקריב נשמות ע"ג המזבח כו') וזהו ענין

בחי' נפילת אפיים שאחרי ש"ע כידוע בכתבי האריז"ל וגם זהו מדרגת עליית הנוק' בנעילה דיוכ"פ שאין עליה כמוה עוד לפי שהוא בחי' ההתכללות ממש כו', וזהו ואח"כ תבא אליה ובעלתה כו' והיינו ג"כ ענין בבכי יבאו שביאה זו אחרי הבכי' הוא ענין עצם היחוד שאינו אלא ע"י מס"ג ממש כנ"ל וד"ל.

ושרש ענין המאמר מאן דקטיל חויה יהבין לי' ברתיא דמלכא כנ"ל, יובן עפ"י המבואר ברע"מ ע"פ וכי ימכור איש את בתו לאמה כו' דהנה בחי' מל' דאצי' כמו שהיא עדיין בבחי' האצי' ממש מבילתי הלבשה בבריאה עדיין כו' נק' ברתיא דמלכא וכאשר מתלבשת בבריאה נק' אמה, וזהו וכי ימכור איש דא קודב"ה את בתו לאמה לא תצא כצאת העבדים דא מט"ט וסנד"ל שנק' עבדו זקן ביתו כו' ע"ש, והנה כמו שהמל' בבחי' אצי' נק' ג"כ בשם נקודה ציון להיות כי היא ממנין היו"ד נקודות כלליות דתהו כו' אלא שהיא האחרונה שבכולן כידוע וד"ל, וע"כ בעלות המל' מלבושים שמתלבשת כבי"ע נעשית באצי' רק נקודה תחת יסוד ונק' נקודת ציון בחי' יסוד כו' שהוא ענין התקשרות אחת כו' וד"ל (והוא מאמר הזהר הידוע דמגו דחיקו דרחימו אזעירת גרמה ואתעבידו נקודה א' כו' ע"ש וכמ"ש במ"א) ופי' מאן דקטיל לחויה היינו לבער הרע מכל וכל מבחי' א"פ ומבחי' או"מ והוא אחרי ענין גילוח שער וצפרנים והסרת שמלת שביה הנ"ל ואז יהבין לי' ברתיא דמלכא הנ"ל בטהרתה כמו שהיא למעלה ממש בבחי' האצי' ואף גם זאת אחרי הבכיי' שתבכה והוא דחיקו דרחימו הנ"ל ואח"כ תבא אליה כו' וכנ"ל וד"ל, והנה כ"ז הסדר שבפרשה הזאת אינו אלא בשביל שתוכל להיות עליות הנוק' בכתר העליון בנעילה דיו"כ או לעתיד שנאמר בבכי יבאו וכנ"ל, אבל אח"כ נאמר נפלה לא תוסיף קום פי' לא תצטרך עוד לעליות אלא עצמות אור א"ס יתגלה אצלה כמו שהיא למטה ממש כו', כי ידוע עדי"מ ב' בנ"א א' עומד למעלה בגג וא' עומד למטה בארץ שיש ב' אופנים בסיבת התחברות שלהם הא' שיעלה התחתון לגבי העליון וזה צריך הכנה רבה כו', והב' שירד העליון לגבי התחתון שהעליון א"צ הכנה כו' אך כשיהי' ליחודם מקום טוב למטה בלתי מונע מבית ומבחוץ כו' לכך לעתיד לגמרי וכמ"ש ואת רוח הטומאה אעביר כו' לא תצטרך המ' לעלות למעלה כנ"ל אלא אור א"ס יתגלה למטה ומ"ה וב"ן יתחברו כא' כו' וזהו לא תוסיף קום בעליות כמו עכשיו כו' והיינו ג"כ ענין ואח"כ תבא אליה כו' וד"ל.

בעזרה שבת פ' תבא

ענין קין והבל, הנה בספר לק"ת להאריז"ל בענין ערי מקלט בפ' שופטים כ' שם הטעם לערי מקלט לעתיד ג"כ מפני שא"א להיות הקץ עד שיכלו זרעו של הבל וכל אותן בנ"א שנהרגו בשגגה בהריגה ולא במיתת עצמן הן מזרעו של הבל וכמ"ש דוד על אבנר הכמות נבל ימות אבנר כו' לפי שהוא מבחי' הבל ע"ש. ואם זכו אחישנה לא זכו בעתה כו' אבל בין כך ובין כך א"א כ"א עד שיכלה זרעו של הבל ע"ש באריכות, הנה בתחלה יש להקדים בענין הרבוי של ההתחלקות שנמצא בעולמות שהוא בא מסיבת הגבורו' דוקא, וזהו מ"ש וארבה את זרעו ואתן לו את יצחק כו' וארבה בגימ' יצחק כידוע וגם מבואר במ"א לפי שבחי' הריבוי שהוא פ"י ארבה את זרעו הוא נמשך ע"י בחי' הגבורות דיצחק דוקא, וביאור הדברים הנה אנו רואים באמת רבוי מינים שונים מאד בעוה"ז השפל ג"כ ומזה נבין עד רום המעלות שבכל עולם לפי ערכו יש בחי' הרבוי וההתחלקו' לאין מספר כו' דהנה ד' חלקי העולם דצח"ם כ"א יש בו רבוא רבבות מינים שונים כמו חלק הדומם הנה יש אבן ועפר ומתכת וכיוצא בזה רבבות מינים ממינים שונים וכן חלק הצומח יש תבואות ואילנות ופירות ועשבים ובכא"א רבוא רבבות אופנים ממינים שונים כו' וכן בחלק החי דגים ועופות ובהמות וחיות ובכא"א רבבות מינים ממינים שונים לאין שיעור וכן במדבר יש רבבות מינים בכ"א שונים זמ"ז בדעותיהם ובמדותיהם כו', וע"ד כ"ז יובן בעולם העליון מעולם הזה השפל דגם שם בהכרח לומר שיש כמו כל בחי' הרבוי הזה ממש מאחר דעולם הרוחני כמו עולם הגלגלים והמזלות הוא בחי' המשפיע לדצח"מ

נוסחא שניה

ביאור על הנ"ל. ליל ש"ק פ' תבא תקס"ה

ולהבין מ"ש בליקוטי תורה ע"פ ואם ירחיב ה' את גבולך וגו', בדרוש של קין והבל כו' ע"ש. הנה דקין הי' עובד אדמה והבל רועה צאן כו' פ"י שעובד אדמה הוא בחי' העלא' מ"ן דגבורו' עליונו' מלמטלמ"ע ברצוא והסתלקו' כי אד יעלה מן הארץ כו' וכתוב והאדמה לא תתן את יכולה וגו' וזהו שרש קין שנמשך מגבורות עליונות שלמעלה שהם בחי' העלאת מ"ן ברצוא והסתלקו' למעלה ולכך הי' עובד אדמה וכידוע שהגבורות עליונות הם שרש כל הצמצומי' של כל סדרי ההשתלשלות שהם המפררים השפע עליונה הנשפע מעצמות אא"ס ב"ה שתתחלק ותתפרר לחלקים רבים ולהתהוות נבראי' פרטים רבים מאד מינים ממינים שונים דוקא אשר אין להם מספר כלל, וכמ"ש היש מספר לגדודיו אלף אלפים ישמשוני לגדוד

הנ"ל: ד"ה ואם ירחיב.

הגשמי' הרי בהכרח שימצא במשפיע כל פרטי אופני הריבוי שבמקבלי' כו'. ועד' מעילה לעילה כי גבוה מעל גבוה כו' ועד רום המעלות כן הוא בחי' הרבוי וכמו אפי' בג'ע העליון שימצא בו ריבוי הנשמות ומלאכים ברבבות מדרגות שונות וכן חלקי הדצח"מ דשם המה בבחי' הריבוי מאד וכמ"ש היש מספר לגדודיו כו' וככל היכל ועולם יש כמה רבבות מחלק הדצח"מ דשם כנ"ל ועד שאנו רואים כאן בעוה"ז השפל ממש וד"ל. והנה מ"ש וארבה את זרעו כו', פי' ע"י בחי' מדת הגבורה והצמצום דוקא הוא בא ונמשך הריבוי להתחלקות פרטיות מעילה לעילה עד אין שיעור כנ"ל הוא מטעם שטבע הגבורות לחלק ולהרבות חלקים עד אין שיעור כנראה בחוש שטבע האש לפרר לחלקים כו' וכן כמו חמימות התאווה שהוא מעורר הרבוי של התחלקות הטפות זרע ולהיו נובע כמעייין מבלתי יופסק וכמ"ש במ"א. כך עד"מ מבחי' הגבו' עליונות דאצי' דוקא בא סיבת ההתהוות בעולמות בבחי' הרבוי וההתחלקו' וכמ"ש אתה פוררת בעוזך ים כו' שהפירוד והפירוד לחלקים רבים כנ"ל הוא מפני מדת עוזו שהן הן גבורותיו וכמ"ש להודיע לבנה"א גבורותיו ואז ממילא מתפרד השפע בריבוי כנ"ל. ובזה נעשה כבוד הדר מלכותו כי אין מלך בלא ריבוי עם דוקא וזהו עיקר הדר כבוד מלכותו וכמ"ש ברוב עם הדרת מלך ברוב עם דוקא וד"ל.

והנה כתיב עושה השלום במרומיו כו' וכידוע מארז"ל דעושה שלום בין מיכאל וגבריאל שזה שר של אש וזה שר של מים ואין מכבין זא"ז כו'. וזה לכאורה יפלא מהיכן יוכל להיות השלום בין שני הפכים כאלו אש ומים כו'. אך הענין הוא דיש בחי' צמצום שאחרי נמשך בחי' הקו והחוט כו' והוא מבחי' הגבורות דוקא כנ"ל, ואמנם לפני הצמצום הזה הראשון אין שם

נוסחא שניה

אחד אבל לגדודיו אין מספר וזהו ככל עולם פרטי מלבד זאת אשר אף לריבוי השתלשלות העולמות עצמן אין שיעור ומספר כלל כי לגדולתו אין חקר, וכנאה בעליל לארץ בעולם השפל דעשי' שימצא ברואים רבים מינים ממינים שונים אין חקר הן כיבשה והן בים אשר אין מין האחד דומה לחבירו ולא קרב זא"ז שאין להם חיבור והתכללות זב"ז כלל כ"א כל מין נבדל מסוג חבירו בשינוי מהותו ואיכותו בתכלית הפירוד וההבדל, והם כל הבהמו' והחיות והעופות שבעשי' שהם המיני' כוללי' המשוני' זמ"ז בתכלית הפירוד עד שלא יתערבו זב"ז (מין בהמה במין עופו' וחיות כו') בשום אופן מצד היכר השינוי של מהותן ואיכותן המשונים זמ"ז ואף דרך פרט במין וסוג אחד פרטיי עצמו ימצא מינים ממינים פרטי' אשר נפרדי' זמ"ז בהיכר הפירוד שלהן מצד שינוי המהות כמו במין בהמה עצמה לא ידמה תבנית כל בהמה טהורה אל הסוס ושניהם לא ישוו עם הגמל, שזה מן וסוג אחר מובדל

בחי' התחלקות כלל וכלל כי שם עדיין מבחי' עצמות אור הא"ס וידוע דבחי' אוא"ס עצמו אינו בגדר חלקים כלל מאחר שנק' א"ס אם הוא מתחלק לחלקים וגבולים אין זה מבחי' א"ס וכמ"ש במ"א. וא"כ כאשר מאיר בצמצום הקו והחוט כו' מלמעלה מלפני הצמצום איזה ההארה משם אזי מתבטלים כל בחי' הרבוי וההתחלקות שנמצא אחר הצמצום הראשון והי' כלא הי' ממש כי אור א"ס עצמו הוא פשוט בתכלית הפשיטות וע"כ הוא מעלה מעלה מגדר התחלקות וריבוי לגמרי ע"כ גם בבוא אפי' ההארה והשפע מעצמותו גם במה שנעשה לאחר הצמצום או בא בהם בחי' הביטול במציאות ממש עד שאינם ב' הפכים כלל מאחר שכ"א אבד את מקומו לגמרי וכאלו אינו במציאות כלל כו' וכמ"ש דבר זה במ"א באריכות וד"ל. וזהו עושה השלום במרומיו כו' כי מפני בחי' הביטול הגדול שימצא בהם ע"י הארת עצמות אור הא"ס נעשה שלום בין ב' הפכים כמו מיכאל וגבריאל למטה שהן שר של אש ושר של מים ב' הפכים גשמי"י ועד"ז עד רום המעלות מחולקי' ומופרדי' הן ב' בחי' אלו שהוא בחי' חו"ג עד בחי' צמצום הראשון דקו וחוט הנ"ל שמשם שרש הראשון להתחלקות כו' וכנ"ל וע"י הארת אור א"ס שלפני הצמצום נעשה השלום ביניהם מטעם הנ"ל וד"ל.

ואחר הקדמה זו יובן שרש ענין קין והבל בדרך כלל, דהנה שרש בחי' קין הי' מבחי' הגבורות עליונות שנעשה ממנו הצמצום הראשון כנ"ל וע"כ הי' קין עובד אדמה דוקא כי האדמה יש בה רבוי התחלקות מינים שונים והוא להיותה בבחי' הפירוד והפירור דוקא מבחי' הגבורות כנ"ל והבל הי' בו הארת בחי' החסדים שלפני הצמצום הראשון שאין שם עדיין בחי' התחלקות כלל ואדרבה מקור היחוד הפשוט בתכלית כו', וע"כ הי' הבל

נוסחא שניה

ממהות ואיכותו של סוג השני וכן במין עופות וחיות עצמו ימצא פרטיות ההתחלקו' במינים ממיני' שוני' פרטיים אין שיעור ומספר כלל וכל מה שיש ביבשה יש בים, ג"כ ברואים רבים מינים ממינים שונים ובכל מין ומין ברואים פרטים שונים כנ"ל והן גבורות ית' לחלק השפע הכוללת היורדת מעצמות אא"ס כ"ה הפשוט בתכלית הפשיטו' שאו מושלל מגדר ההתחלקו' בתכלית כ"א היא שפע וחיות כולל הנמשך להחיות את כולם, זולת בחי' הגבורות עליונו' מפרידי' ומחלקי' השפע לחלקי' רבים מאד להתהוות כל סדרי ההשתלשלות העולמות בריבוי צמצומי' אשר אין קצה להן ובתוכם כל הנפעלי' מינים ממינים שונים אין מספר. (כמ"ש אתה פוררת בעוז ים וגוי' כמ"ש במ"א) וז"ש וארבה את זרעו ואתן לו את יצחק, פי' שבחי' הריבוי של הזרע ושפע עליונה שתתחלק לחלקים ופרורים רבים בבחי' רבוי ההתחלקו' מאד להתהוות נכראי' פרטיים מינים ממינים שונים כנ"ל הוא ע"י בחי' יצחק

רועה צאן דוקא כי ענין רועה צאן הוא בחי' המייחד והמחבר כל המדריגות הנפרדים וההפכיים שימצאו ביחוד דוקא כמו יעקב שהי' רועה צאן מעקודי' נקודי' כו' והי' ענין עבודתו במרעה שלהם רק לחבר ולייחד כל בחי' הנפרדי' כמ"ש במ"א באריכות שזהו הנק' רועה כו' ולכך הי' גם הבל רועה צאן שהוא היפוך בחי' הפירוד וההתחלקות דקין כו' כי הי' מייחד את בחי' הפירוד ע"י בחי' ההארה שלפני הצמצום שטבעו ליחד דוקא כל נפרד מפני בחי' הביטול שנמצא בנפרדים כנ"ל וד"ל. והטעם שזה נק' בשם קין וזה בשם הבל מבואר בע"ח והוא בדרך פרט, אבל דרך כלל הם ב' מדרגות הנ"ל ובעבודת ה' יובן ג"כ כדוגמתם הן ב' מדרגות הידועי' בחי' רצוא ובחי' שוב, דהנה בחי' הרצוא ידוע שהוא בחי' ההעלא' מלמטה למעלה כשלהבת העולה מלמטה למעלה דוקא וכמו"כ בחי' רשפי אש התשוקה הנה היא בדרך ההעלאה מלמטה למעלה כו' והוא מבחי' הגבורות דוקא אבל בחי' שוב הוא בחי' ההמשכה מלמעלה למטה והוא בחי' החסדי' דוקא כמו המים שיררדים מגבוה לנמוך כו' וכמ"ש במ"א. והנה ידוע דב' מדרגות הללו נק' בלשון המקובלים בשם מ"ן ומ"ד בחי' הרצוא הוא בחי' מ"ן נוק' להיותו בבחי' העלאה כנ"ל וכמ"ש ואל אישך תשוקתך כו' וכתי' רשפי' רשפי אש שלהבת כו' ובחי' השוב הוא בחי' מ"ן דוכרין דהיינו המשכת המשפיע למקבל שהוא מלמעלה למטה מגבוה לנמוך וכו' ונק' המ"ן בשם קין והמ"ד בשם הבל. ויובן ביאור זה בהקדים ענין א' והוא כמ"ש קול ה' חוצב להבות אש כו'. ומבואר בזהר ובע"ח ע"פ כפטיש יפוצץ סלע כו' דכמו שהפטיש הזה בהכאתו על הסלע הקשה יזרוק ניצוצו' אש הרבה מן הסלע לכל צד כך למעלה מבחי' בוצינא דקרדוניתא כו' עד זריק ש"ך ניצוצי' לכל עבר כו' ע"ש.

נוסחא שניה

שרש הגבורי' שלמעלה ממנו יסתעף רבוי ההתחלקות של הזריעה עליונה וזהו וארבה את זרעו ואתן לו את יצחק דייקא.

והסיבה לזה מפני שהגבורי' עליונות הם מקור הצמצומי' שהם מפררי' ומחלקי' השפע הכוללי' לפרורים וחלקי' פרטי' בבחי' ריבוי התחלקו' מאד והיינו כמ"ש בזהר כמשל הנפחא שמכה בפטיש על הברזל המלוכנ באש דנפקין ניצוצין לכל עובר וכדכתיב כפטיש יפוצץ סלע מה פטיש זה כשמכה מוצא הניצוצין הניכללין בברזל המלוכנ או הגחלת כאחד שיתחלקו בתכלי' הפירוד וההתחלקו' דנפקי' ניצוצין לכל עובר משאי"כ קודם הכאתו הי' הניצוצין האלו מחוברי' ונכללים בהעלם אחד בגחלת ההיא כדומה כך ממש עדי"מ למעלה בהשפעה הכוללת היורדת מעצמות אא"ס ב"ה שהגבורי' עליונות שנמשכי' מבחי' יצחק הם מפררים אותה שנתחלק לניצוצין פרטיים לחלקים רבים ברבוי ההתחלקו' כנ"ל. וטרם התחלקות היו

והנהגה ביאור ענין זה המאמר הוא ע"פ הנ"ל בענין וארבה את זרעו כו' שטבע הגבורות הוא לחלק השפע לרבבות חלקים שונים כו', וכך הוא ממש במשל הפטיש שיפוצץ בסלע שיוציא כמה מיני ניצוצי' אש לכל עבר כו' הענין הוא דמה שנמצא בחי' הריבוי וההתחלקו' בכמה ניצוצי' כו' הוא בא מבחי' הגבורות דהיינו ע"י הכאת הפטיש החזק בסלע הקשה כו' והנה הניצוצו' הללו שיצאו מן הסלע הרי תחלה היו כלולים בבחי' העלם בגוף הסלע הקשה וביציאתן לחוץ הוא שנגלו מן ההעלם כו' ובודאי כשהיו הניצוצו' בהעלם לא היו עדיין בבחי' ריבוי התחלקות והפירוד כזה אלא היו הכל כא' ביחוד אחדות א' אך ע"י ההכאה הוא שיצאו לחלק בחלקים רבים עד שיש כמה סך ניצוצו' קטנים מפורדים כו', והנמשל מזה יובן למעלה במאמר הנ"ל ג"כ דע"י בחי' הגבורות עליונות שנק' בוצינא דקרדוניתא ונק' גם בשם קו המדה כו' שהוא כמו הפטיש עד"מ עד שיחלק האור והשפע לרבוי החלקים מאד עד דזריק ש"ך ניצוצו' לכל עבר כו' וקודם שיחלק הי' כל הניצוצי' בתכלית היחוד במאצילן כו', וזהו פי' קול ה' חוצב להבות אש, פי' להב הוא ענין התכללו' כמה ניצוצי' יחד עד"מ הלהב הגשמי שאינו בגדר חלקי ניצוצו' קטנים עדיין כו' אך בחי' החציבה בלהב הוא בחי' התחלקות והרבויה לכמה ניצוצי' להבות קטנים ע"י הכאות הגבורות דבוצינא כו', וזהו בחי' קול ה' שנמשך מבחי' גבורות דבוצינא הנ"ל לחצוב בחלקים רבים להבות אש שהיו תחלה כלולים ביחוד במאציל כנ"ל להיות מסתעפים ללהבות ניצוצי' רבים כו' וכמאמר הנ"ל דזריק ש"ך ניצוצים לכל עבר כו' וד"ל. וע"פ כ"ז יובן ההפרש ג"כ בין קין להבל דהנה שרש בחי' קין הוא מבחי' הגבורות עליונות דבוצינא הנ"ל שמחלק אור השפע לחלקים רבים כו'

נוסחא שניה

נכללין כאחד בהשפע כלולי' של עצמות אא"ס ב"ה מצד עוצם הביטול שלהן לגבי עצמות אא"ס ב"ה שעייז מתחברי' ונכללי' כאחד וז"ש עושה שלום במרומיו כדרש רז"ל בין מיכאל וגבריאל שהם אש ומים ב' הפכיים רק כשמתגלה עצמות אא"ס ב"ה שלמעלה אזי מתבטלי' שניהם בתכלי' הביטול ומתחבר כאחד כנודע ולזאת נאמר עושה שלום ובורא את הכל שכל החלקי' הרבים של השפע הם נכללי' כאחד בעצמות אא"ס ב"ה וכמשל הנפח כו' וד"ל.

וכ"ז הוא שרש קין שלמעלה שנמשך מהגבורו' עליונות מקור ושרש כל הצמצומי' לחלק השפע בהתחלקו' פרטיי' להתהות ריבוי ההשתלשלות עולמות אשר אין להם שיעור ובתוכם רבוי הנבראי' פרטי' מינים ממינים שונים אשר אין להם מספר כלל, וזה הי' מרגלא בפומי' דר' אברהם בן הרב המגיד תמיד לומר מי ימלל גבורות ה' בהתהוות עולמו' רבי' אין חקר

(וזהו שמספר קין ק"ס חצי ממספר ש"ך ניצוצי ומפני שאין לך טפה כו' שאין טפיי' דיצי' עולי' כו' וד"ל). וכידוע דבחי' מ"ן דנוק' הן עולים בבחי' התחלקות ורבויו כו', אבל בחי' הבל (הוא אותיות להב) הענין הוא בחי' מ"ד שהוא היפך הפירוד והריבוי כנ"ל אלא הוא בחי' שפע ההעלם שבמשפיע קודם שיתחלק לחלקים כו' וכמשל ניצוצי אור שהיו כלולים בסלע כו' ולכך נק' הבל עד"מ הבל הדיבור שאנו רואים שהדיבור הוא רק בחי' התחלקות ההבל לכמה חלקים אבל ההבל עצמו פשוט הוא וכולל האותיות המופרדי' ממנו יחד כו' וד"ל. (וזהו שהי' הבל רועה צאן כי צאן כמו צאנה וראינה כו' לשון יציאה רבוי מדרגות מן ההעלם בבחי' הפירוד כו' והבל הרועה הוא המחבר כולם ומייחד אותם כמו ההבל שמייחד כל האותיות שנתפרדו כנראה בחוש וד"ל). וזהו שמבואר בע"ח דהבל הוא בגימ' ל"ז והוא בחי' מילוי דשם ס"ג (דיו"ד דס"ג שבטהירו עילאה הוא שנבקע וממנו נעשה שרש התחלקות למטה כידוע והמילוי דס"ג זהו בחי' הבל הכולל כל התחלקות עדיין כו' וד"ל). ופי' המילוי ידוע שהוא בבחי' אור ההעלם שכלול במשפיע עדיין כו' כמו העלם הדיבור כאשר הוא כלול עדיין במחשבה דהיינו שחושב מה לדבר כו' וד"ל והכל מטעם הנ"ל לפי שבחי' הבל הוא קודם צמצום הראשון כו' והוא בחי' הבל דאורייתא כמ"ש קהלת הבל הבלים כו' הכל הבל שגם ז' ההבלי' שמתחלקי' בדרך כלל מ"מ כלולים בהבל אחד והוא משום כי הכל הבל והיינו הבל דאורייתא דוקא להיותו מבחי' שוב הנ"ל דאורייתא מח"ע נפקת בהבל אחד ובשעת מ"ת הוא שנחלק לרבוי אותיות וכמ"ש קול ה' חוצב להבות אש כו' אבל שרשה של תורה באמת הוא מבחי' עצמו' אור הא"ס

מ"ד: בתו"ח ליתא.

נוסחא שניה

ובתוכם נפעלים רבים אין מספר מינים ממינים שונים אשר לזאת יתפעל לבב אנוש מגדולתו ית' אשר רק הודו על ארץ וכו' ועצמותו מרומם לבדו כו' כנ"ל וד"ל. אבל בחי' הבל הוא בחי' המשכת מ"ד מימי החסדים מלמעלמ"ט ולכך הי' רועה צאן, והיינו שהמילוי דש' ס"ג הוא לו' גי' הבל וכנודע שהמילוי הוא בחי' אחוריים של העצם שנכלל בהעלם בהעצם. כמו עד"מ אות י' שהעצם הוא נקודה א' והמילוי הוא בחי' ו"ד שכשצריך לפרש בדבור א"א זולת ב' אותיות דו"ד, אבל בעודו במחשבה אז יוכל לחשוב אותו כצורתו בכתב נקודה אחת כו' ולזאת נק' בחי' כח הדבור הנעלם במחשבה שהיא אחוריי' של המחשבה והשכל בשם מילוי של המחשבה והשכל שבעודו נכלל במחשבה אז היא בבחי' העלם מאד עד שאין נרגש כלל שנכלל בעצם השכל כמו המילוי דו"ד שנכללי' בעצמו האות ו' טרם שיפרישנו בדבור זולת הוא חושב צורת הי' ככתיבתו נקודה אחת במחשבה שאז אין נרגשי' בחי'

שלפני הצמצום וכמ"ש ואהי' אצלו אמון כו' ואסתכל באורייתא כו' וד"ל. וזהו שארז"ל שאין העולם מתקיים אלא בהבל פי תינוקות של בית רבן בהבל דוקא וד"ל. (והיינו ג"כ שרש ענין הפסוק כי לא על הלחם לבדו כו' אלא על כל מוצא פי ה' שהוא הבל דאורייתא יחי' האדם בחי' האדם דלעילא כו' וד"ל).

ואחר כ"ז יש להבין שרש הענין הנ"ל בכליון זרעו של הבל עד הקץ כמ"ש בלק"ת הנ"ל. ותחלה יש להקדים שיש ב' מדרגות במיתה הא' המיתה שאדם ימות על מטתו בכואו עתו וזמנו דוקא, והב' אשר ימות בפתע פתאום כמו ע"י מיתת ב"ד או ע"י המל' או ע"י סיבה אחרת. כמו שנהרג ע"י רציחה אם במזיד אם בשוגג או שנפל מן הגג ומת וכיוצא בכל אלה שאין מיתה כזו בזמנה ועתה עדיין כו'. וההפרש בין ב' מדרגות הללו יובן בהקדים תחלה ענין א' והוא כמ"ש כי צל ימינו עלי ארץ וכתוב ימים יצורו כו'. ומכאן הענין במ"א בהיות שבצלם אלקי' עשה את האדם כו' וכדי לתקן בחי' הצלם שלו ניתן לו ימים ושנים במספר וקצבה לפי הצורך לתיקון שצריך לתקן בצלמו וזהו ימים יצורו כו' במספר מפני שיש גבול לימי חייו של צלם נפשו בגוף עד שיתקון מה שראוי לתקן וזהו כי צל ימינו עלי ארץ, פי' צל מבחי' הצלם נמשך וירד בגופו במדה וגבול ימים כו', והנה לעת קץ ימי חייו כבר נגמר כל בחי' תיקון הצלם דנפשו ואין לו עוד מה לתקן כ"א בגלגול אחר ע"כ יבא בהכרח עת קץ לימי חייו וזוהי סיבת המיתה שבאה

יש להבין: בתו"ח יובן.
אחרת: בתו"ח ליתא.

נוסחא שניה

המילוי דו"ד בו כ"א הם נעלמים בהעלם והתכללות כעובר במעי אמו כו' כך הדבור בעודו בכח חכמתו הוא בבחי' העלם והתכללו' שהוא המילוי בחי' אחריו' של השכל ואח"כ כשיוצא מהעלם לגילוי בה' מוצאו' הפה או מתגלה ונירגש במילוי אמוריו' של השכל כמו שנירגש המילוי ד' שהם ו"ד במבטא כשמפרשו בדיבור לזולתו (וכמשנת"ל במ"א בארוכה ע"ש) וזה בחי' הבל שהוא המילוי דש' ס"ג (שהמילוי הוא גימ' ל"ז בגימ' הבל) והיינו דכתב בקהלת הבל הבלים אמר קהלת הכל הבל וגו' שזוהו כל ההבלים דתיקון דאצ"י שמחבר הכל יחד הוא בחי' הבל עליון המלוי דש' ס"ג שהוא בחי' הבל דאורייתא ולכך ה' רועה צאן, וד"ל.

והנה יש ב' בחי' ומדרגות מיתה והריגה, מיתה הוא בזמנו כשכלו לו שנותיו שנמדד לו מלמעלה במדה ומשקל כמה ימים ושנים יחיה שבעי' שנה

בעתה וזמנה על מטתו, והנה ידוע דאת זלעו"ז עשה האלקים וכמו שיש נשמות וניצוצי' דקדושה בעולמות די"ס דקדושה באבי"ע כמו"כ לעומת זה יש י"ס דקליפה בארבע עולמות הללו ג"כ בניצוצי' ונשמות ומלאכי' דמסטרא דנוגה כו', וידוע דיניקת הקליפות מתחלת דוקא בסיום שפע אור הקדושה שבכל עולם ועולם כמו בעולם האצי' מתחיל יניקת כתר דקליפה מבחי' אחורי' דנהי' דמל' דקדושה כו' וכמבואר בע"ח דכתר דקליפה דבוק מאחורי' דנוק' שהוא מבחי' נהי' דנהי' כו' וזהו ויאסוף יעקב רגליו אל המטה, פי' כאשר כבר מסתיים אורו' דאצי' שהוא בחי' יעקב בחי' ת"ת דאצי' בבחי' נהי' שבו שנק' רגליו כתיב ויאסוף רגליו שנסתלקו בחי' נהי' וכאשר מסתלק אור הקדושה גם מבחי' התחתונה אזי יש שרש וראש להתחלת החיצוני' שהיא המיתה שהרי אין המיתה אלא בהסתלקות החיות בתחלה שאם לא נסתלק החיות לגמרי עדיין אין המיתה מצויי' ואחר הסתלקות החיות מכל וכל דוקא אזי מותא שליט כו'. והמות הוה הוא שרש יניקת החיצונים למעלה, וזהו שנא' רגלי' יורדות מות פי' מבחי' הסתלקות נהי' דקדושה שהוא החיות הנק' מקור כל החיים כידוע אזי מתחיל יניקו' שרש המות כו' והוא שרש יניקת החיצוני' כי אין יניקתם אלא כאשר נתרוקן אור החיות מכל וכל כידוע, אבל כאשר עדיין יש קצת מבחי' החיות עדיין לא יש להם אחיזה ויניקה כלל כו'. וזהו ראה נתתי לפניך החיים והטוב והמות והרע ובחרת בחיים כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. וא"כ מובן לפ"ז למעלה דבעולם התחתון ג"כ הוא ע"ד הוה דע"י מיתה אשר היא באה בעתה וזמנה שהוא לאחר שכבר נגמר התיקון דצלם הנפש דעשי' או דיצי' ודבריא וכו' ובהכרח שיסתלק הניצוץ הקדוש כנ"ל א"כ יש בהכרח התחלה ליניקת החיצוני' ויונקים מבחי' רשימו והוא הארה דהארה מאור ניצוץ הקדושה שנסתלק וגם יהי' לפעמי'

נוסחא שניה

או שמונים שנה או מאה שנ' כו' שמדיד' זו נמדדת למעלה לפי ערך אופן הבירורי' המגיע לו בחלקו מה שמצטרך לברר כמה ניצוצין מהניצוצין דבין אם הם מרובין מודדי' לו ימי' מרובין בכדי שבמשך הימים ההם יוכל לגמור מלאכתו מלאכת הבירורין שהי' מצטרך לברר ואם מועטין הם אזי מודדין לו ימים מועטין, הכל כפי ערך מלאכתו של הבירורין מה שצריך לברר בעה"ז, ואזי כשכלו לו שנותיו שנמדדו מלמעלה שכבר גמר מלאכתו מלאכת הבירורין כמה וכמה ניצוצין דבין שניצטרך לברר בשלימות אזי מסתלק החיות ממנו וז"ש ויקרבו ימי ישראל למות דיומי' קריבו לי' כו' כנ"ל והיינו כמ"ש רגליו יורדות מות שכאשר מת בבחי' מיתה בזמנו שמאחר שכלו לו שנותיו וגמר מלאכתו בימים הרבים ההם שנמדדו מלמעלה (כמ"ש ימים יצרר וגו' וכפי הצלם שלו כמ"ש במ"א). אזי ממילא מסתלק החיות דקדושה עם כל הניצוצין דבין שבירר בעה"ז למעלה ואז ממילא מתפשט הגוף למטה אל

תוספת יניקה להם מסיבת נפילת אור ניצוצי קדושה ממש שנפלו בבחי' מותרות למטה בהיכלות החיצוני' בעת זמן הסתלקותם מגופם וכו'. ועד"ז יובן למעלה בכללות נש"י שהוא בחי' מל' דאצי' שבזמן וקץ הבירורי' דרפ"ח כו' אזי יוכל להיות לחיצוני' תוס' יניקה מחמת טעם הנ"ל וזהו לא זכו בעתה כו' אבל זכו אחישנה להיות בירורי' דרפ"ח לפני העת והזמן וענין זה הוא מובן למעלה בדוגמא ממה שאנו רואים למטה במדריגת מיתה השני' שהיא לפני הזמן והעת כמו ע"י מיתת כ"ד או מל' או ע"י רוצחי' בשוגג או במזיד וכמו סיבת הורגי נפש בשגגה דכתיב בהם והאלקי' אנה לידו דלכאורה פלאי איך ימצא להריגה' סיבה מאת ה' בחנם על לא פשע והגם שיש בדברי רז"ל דרשות, אבל לפי מ"ש בלק"ת הנ"ל הענין הוא ע"ד סוד ה' כאשר חפץ ה' בהצלת נפש מישאל שלא יפול ממנה מותרות לחיצוני' ולא ידח ממנו נדח כו' יבוא סיבה שיהרג לפני זמנו ועתו דהיינו קודם שיתקן בחי' צלמו דקדושה ואז עדיין לא יש מקום ושרש התחלה כלל ליניקת החיצוני' שהרי אין התחלתם אלא מסיום אורות דקדושה דוקא כנ"ל ולא יפול מהנפש מאומה בהיכלות החיצוני' ואדרבה מלבד שכולו עולה לה' בכל מכל כל אלא עוד יתוסף בהנפש עליו' גדולה ועצומה בהיות שהעלאת מ"ן שלה יגיע למקום ומדרגה גבוה מאד נעלה מה שלא היתה מגעת בהסתלקותה בזמן ועת המוגבל שלה וכאשר אנו רואים ב' הרוגי מלכה ששנשמותיהם נכללו במוחין דאימא שהי' בחי' העלא' מ"ן לבינה וזהו מדרגה גבוה מאד שלא היו יכולים להגיע בהסתלקותם בעתם וזמנם כו', ועד"ז גם בשאר הרוגי מיתה שלפני הזמן וכמו הרוגי לוד שאין כל ברי' כו' אע"פ שלא היו אלא הרוגי

להריגה: בתרי"ח להסיבה.

נוסחא שניה

הקליפו' שיונקי' ממנו זהו בחי' מות מאחר שהחיות דקדושה נסתלק וכלה מן הגוף למעלה מצד שכלו לו שנותיו ונגמרו מלאכת הבירורין בשלימות כנ"ל אזי ממילא יורד למטה אל הקליפות שיונקי' ממנו שאז הוא בבחי' מות כמ"ש רגליה יורד' מות וד"ל.

אבל בחי' הריגה הוא שלא בזמנו, טרם שכלו לו שנותיו וטרם גמר מלאכתו של הבירורין שלא נגמר בשלימות שהי' מצטרך לחיות עוד בכדי לברר הניצוצין דב"ן מה שמוטל עליו בשיעור ומספר שנמדד מלמעלה, ונהרג קודם זמנו כמו י' הרוגי מלכות וכ"מ שנהרג על קדו"ש כנודע ליי"ח, זהו למעלה בחי' מדרגה גבוה מאד נעלה מבחי' המיתה מצד שאינו מתפשט בבחי' הקליפות למטה מאחר שנהרג קודם זמנו טרם כלות הניצוצין דקדושה ממנו מאחר שאין גמור מלאכתו עדיין ולכך אינו מתפשט בבחי' הקליפות

מל', ועד"ז גם בשאר הרוגי' שלא ע"י עת קץ וזהו והאלקי' אנה לידו כו' וד"ל. ועתה יובן קצת גם במ"ש בספר לק"ת הנ"ל בענין ערי מקלט לעתיד שהוא כדי לכלות זרעו של הבל וכענין לא זכו בעתה זכו אחישנה כו' מפני שבחי' הבל הוא מבחי' מ"ד שלפני הצמצום כנ"ל וחטא הבל עד שיכלה זרעו כו' עמוק עמוק הוא ומובן ל"ח. אך מה שיכלה זרעו ע"י הורגי נפש בשגגה דוקא מובן הוא מטעם הנ"ל כדי שלא יפול לחיצוני' מאורות ניצוצי הנשמות ששרשם מבחי' הבל כשהיו מסתלקי' בעתם וזמנם כו' וד"ל.

ולהבין דבר זה בתוספות ביאור.

ולהבין . . ביאור: בתו"ח ליחא.

נוסחא שניה

בבחי' מו"ת כ"א נעשה ממנו בחי' העלא' מ"ן אל בינה כמ"ש בליקוטי תורה. וז"ס של הבל שנהרג שלא בזמנו קין אחיו בכדי להעלות מ"ן ממנו אל בינה שזהו מדרגה גבוה מאד נעלה שלא נתפשט בבחי' מות כלל כו' כנ"ל וד"ל.

בעז"ה (ביאור שני לתו' דפ' כי תצא הנ"ל)

להבין בתוספת ביאור מ"ש וגלחה את ראשה הנ"ל (בתורה דפ' כי תצא כו'), הנה מבואר במ"א ע"פ וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה כו' באריכות איך שיש בחי' לבוש שק דהיינו בחי' הטבע שמסתיר אור האלקי והוא מ"ש גם כאן וגלחה את ראשה כו' בחי' מותרות הלבוש דשערות שלא

נוסחא שניה

בעזר"ה. ביאור שני על התורה הנ"ל

ולתוספת ביאור באר הטיב שרש הדברים הנ"ל, כתיב וגלחה את ראשה ועשתה את ציפרניה והסירה שמלת שבי' מעליה, הנה ידוע שהשערות הצומחי' ונגדלים מן הראש הם בבחי' מותרי מוחין שבראש שמפסולת המוחין המותרות שלהם נצמחין ומגדלין השערות שדרך חללי

יהי' הלבושים מסתירים יותר מדאי כו', וביאור הענין הלבושים מבואר שם בהיות שבר"ה ויוכ"פ נחתם על האדם שיעור פרנסתו וכמארז"ל מזונותיו של אדם קצובין לו מר"ה כו' אך הנה אמרו ג"כ שאדם נידון בכל יום ובפרט בד' פרקים בפסח על התבואות כו', ולכאורה אינו מובן דהלא כבר מזונותיו קצובין מר"ה כו', אמנם הענין הוא דאור החסד העליון נמשך בר"ה במדה וגבול ע"י בחי' ה"ג המגבילים החסד ההוא והוא בחי' ה"ג דחותם שבנעילה דיוכ"פ והיינו שאומרים וחתמנו בספר פרנסה כו' ואע"פ שאנו אומרים הן את העולם כו' בחן ובחסד כו' אבל חסד זה נגבל בגבול וקצבה ע"י מדת הגבורה והדין שמצמצם כו', וזהו שאמרו מזונותיו של אדם קצובין לו מר"ה כו' קצובים דוקא וכ"ז החסד אינו עדיין אלא למעלה ברוחניות אבל שיהא נמשך מזה החסד העליון למטה ממש להיות שפע גשמי' ע"ז אדם נידון בכל יום ובפרט בד' פרקים כמו בפסח על התבואות כו' דהיינו מה שיתלבש אור חסד האלקי להיות ממנו נמשך למטה ממש המשכה ושפע גשמי כתבואות וכיוצא הוא ג"כ בדין ומשפט אם יהי' אופן ההתלבשות כך או כך כו' וע"ש באריכות וד"ל:

והנה התלבשות זו נק' בשם בחי' שערות עד"מ בחי' השערות שהן כמו לבוש לראש והן יוצאים ונמשכים מבחי' המותרות מוחין והפסולת

נוסחא שניה

השערות נתפשט שפע הפסולת ומותרי המוחין אך באמת אמרז"ל אין לך דבר שאין לו מקום אל תהי בו לכל דבר כו' ומאחר שהשערות צומחין ונגדלין מפסולת ומותרי המוחין מוכרח להיות שאף הם מצטרכי' להיות בעולם רק מ"ש וגלחה את ראשה הוא מצד שנתפשט מותרי המוחין בהשערות יותר מדאי שאז החיצוני' שולטין ויונקים מהם ולכך וגלחה את ראשה והענין דהנה אמרז"ל מזונותיו של אדם קצובין לו מר"ה לר"ה מלבד שבתות ויו"ט כו' שבר"ה הוא הדין והמשפט למעלה לדון אותו בב"ד שלמעלה במדריגה העליונה למדוד לו בשיעור וקצבה גבוליות על מזונותיו שיצטרך להתפרנס בכל השנה דהיינו שמדת החסד שלמעלה היא מתצמצמת ע"י הגבורות עליונות שיהי' במדה ושיעור גבולי כפי שראוי לאותו האדם עפ"י הדין ומשפט דב"ד שלמעלה וזהו שאומרי' בר"ה כתבינו בספר חיים טובים בס' פרנסה כו' וביו"כ בנעילה הוא החתימה שאומרי' חתמינו בס' פרנסה וכו' דלכאורה אינו מובן מה צורך להחתימה דיו"כ מאחר שכבר נכתב בס' פרנסה כו' אך האמת בחי' החתימה שלמעלה הוא בחי' ה"ג עליונות שמשתתפין עם החסדי' עליונות בכדי לצמצם השפע שלא תתפשט יותר מדאי כ"א במדה ומדידה העליונה כפי זכות האדם כך יהיו לו מזונותיו קצובות לו בקצבה גבולית ואלולי בחי' ה"ג עליונות המשתתפים עם החסדי' עליונים בחתימה דנעילה שביו"כ אזי הי' מדת החסד מתפשט בלי מדה

שלהן, כך עד"מ יש בחי' הלבוש להסתיר בחי' גילוי אור האלקי עד שיהי נמצא מציאת הבחירה לטוב או רע ויהי שכר ועונש שאם הי' גילוי אלקות כמו שהוא לא הי' בחי' הבחירה כלל למטה אלא הי' מתבטלים כל הנבראים ממציאיותם כשור לעול וכו' ואותו הלבוש המסתיר הוא בחי' שערות וע"ז אמר וגלחה את ראשה כו' שלא יהא הלבוש מסתיר יותר מדאי כי הנה עד"מ מי שהוא לבוש בלבוש ארוך יותר מדאי שאינו לפי מדתו דגנאי הוא לו, והענין הוא שאם הי' בחי' גילוי אלקות בלתי לבוש לגמרי לא הי' מציאת הרע בעולם כלל ואפי' להתאוות תאוות זרות שהרי מצינו בהיות שהי' יורד אל בני' השפע אלקי' מבלתי הסתר ולבוש כמו המזון של המן דכתי' בי' לחם אבירים כו' לחם שמלאכי השרת אוכלים בו כו' לא הי' בהם מציאת חומריות תאוות עוה"ז כלל שהרי מה שנא' בהם ויתאו תאוה כו' הי' לאחר שקצו נפשם במן כו' משמע דאם לא היו מואסים לא היו מתאווים תאוה כלל וא"כ אנו רואים שמציאת התאוה והרע הוא בא רק ממה שהשפע אלקי מתלבשת בהסתר והעלם הלבושי' כמו לבוש הטבע וכיצא ושיעור הלבוש הזה מבואר שם שהוא בכדי שלא יהי' ניכר במעשהו כח אלקי אלא יוכל

מחאויט: בבך 1001 ליתא.

נוסחא שניה

וקצבה גבוליית וכמ"ש הזן את העולם כולו בטובו בחן ובחסד וברחמים כו' רק שג' עולמות מצמצמי' אותו ומודדי' אותו במדה גבוליית שיהיו מזונותיו קצובי' לו בקצבה גבוליית מר"ה לר"ה מלבד שבתות ויו"ט שההוצאה שלהם הוא כלי קצבה כלל אך זהו דרך כלל ודרך פרט אמרז"ל בד' פרקים העולם נידון כו' ודרך פרט יותר אמרז"ל אדם נידון בכל יום והיינו שדרך כלל נידון מר"ה לר"ה שבר"ה יומא דינא נידון למעלה בכ"ז שלמעלה על כללות החסד עליון להשפיע לו מזונותיו בכל השנה כולה ואזי כשנמדד לו החסד הכללי של כלל השנה בקצבה גבוליית יורד ומשתלשל בהגשמה למטה שיתגשם החסד עליון הרוחני להתלבש במאכלי' גשמי' מזונותיו של אדם ואז מתחלק דרך פרט יותר להיות בד' פרקי' העולם נידון על התבואה כו' שיהי' מהחסד העליון נתהווה למטה תבואה גשמי' כנ"ל וכשיצטרך להגיע הח"ע בתוך האדם ממש אזי מתחלק דרך פרט יותר להיות נידון בכל יום אבל כלליות הח"ע שנמדד מלמעלה בר"ה על כלל השנה הוא בחי' חסד רוחני מופשט מגדר גשמי' כנ"ל וזהו מזונותיו קצובות דייקא מר"ה לר"ה (ואף שעפ"י הטבע נדמה לו שמרויח מצד הטבע הוא כמ"ש רש"י במס' פסחי' על מאמרז"ל בכל הנושא ונותן בערבי שבתות ויו"ט סמוך למנחה שאינו רואה סי' ברכה פי' רש"י מה שמרויח כאן מפסיד כאן דהיינו שאין זה תועלת במעשיו אלו שהמדה קצובה לו מר"ה ומה שמרויח כאן יפסיד במ"א לא יפריז על המדה וקצבה עליונה בשום אופן וכמשי"ת) וד"ל. והנה כתי'

לתלות בעסק והשתדלות שלו והוא מ"ש בכל אשר תעשה כו' ע"ש, אמנם כאשר ירבה להתחכם ולהשתדל ויעשה בחי' הלבוש הזה גם ועב יותר מדאי אז כתיב לא לחכמים לחם כו' אל תתחכם הרבה כו' והוא בחי' מותרות דשערות כמ"ש כאן וגלחה את ראשה כו' ואעפ"י שני' והחכמה תחיה בעליה כו' היינו בחכמה שמלובשת בטבע רק כשיעור כו' ולא יותר מדאי מפני שהוא מותרות רבוי הלבוש עד שהוא נחשב לגנאי כו' ונק' סכלות ואע"פ שנאמר ויתרון החכמה מן הסכלות היינו באדם גדול שיוכל להעלות בחי' המותרות והגבולות עד שיהי' מחמתם יתרון חכמה אח"כ לפי שבחי' המותרות נפל בשבירת הכלים ושרשן גבוה כו' כידוע וכמו רבא שאמר מלתא דבדיחותא ובדחי רבנן ואח"כ יתיב באימתא כו' הרי שהי' יכול להעלות הבדיחותא והליצנות ביראה עילאה אח"כ, ועד"ז יכול אדם גדול להעלות צירופי אותיות דדברים בטלים בחכמה ויראה עילאה שאח"כ אבל לא כל אדם יכול לעשות כן אלא אדם שאינו גדול בחכמה ויראה כאשר יאמר מלתא דבדיחותא לא יוכל להעלות אותו ביראה אח"כ רק ישאר בהוללות וליצנות ודברי שיחתו דברים בטלים הן לגמרי ולא יוכל להעלותם לעולם כו' וע"כ נק' סכלות ממש ולכך נאמר כאן וגלחה את ראשה כו' וד"ל, וקאי אדסמיק ל"י באשת יפת תואר דוקא וכמשי"ת הטעם בסמוך בעז"ה וד"ל.

נוסחא שניה

וברכך ה' בכל מעשה ידיך אשר תעשה וגו' ולכאורה הוא פלאי מה צורך לעשות ולעסוק במו"מ בכדי להמציא פרנסתו הלא ממך הכל ומידך נתנה לו שמוזנותיו קצובות מר"ה והכל בידי שמים כו' אך הענין הוא שעיקר כוונת רצון העליון בהתהוות הנפעלי' שיתהווה עוה"ז הגשמי עולם השפל מכולם שיהי' אל מסתתר מאד בהעלם והסתר עד שלא יוכר ויורגש הנהגתו ית' בעוה"ז ויתלבש פעולותיו ית' בדרך הטבע שזהו בחי' לבוש שק עד שלא יהי' נגלה כבודו ית' בעליל לארץ כי אותותיו לא ראינו הגם שממך הכל וכל הנהגות העולם הוא ממנו ית' המנהיג אותה בהשגחה פרטיות אשר עיניך פקוחות על כל דרכי ב"א מי יתעשר ומי יעני כו' אעפ"כ עפ"י זה האופן יסד הארץ עולם השפל שלא יוכל הנהגתו בהתגלות ממש כ"א עפ"י ההתלבשות בלבושים שיהי' אל מסתתר כו' ויתנהג העולם בדרך הטבע ולזאת מצטרף האדם לעסוק במו"מ ולהמציא פרנסתו לעשות לבושי' ומסכי' רבים להסתיר אור האלקי הממציא פרנסתו שנקצבה לו מר"ה לר"ה עד שיתלבש בדרך הטבע שיש לתלות בהנהגו' הטבע שהסחורה יקרה או הוא חכם ומוצלח וכדומה לזה שכאשר יעסק כ"כ במו"מ עד שנסתרה דרכי ה' והנהגתו ית' שלא יהי' בהתגלות ממש כ"א נתלבשה בלבוש שק היינו המילי' דעלמא והסיבות גשמי' שיש לתלות בהם אז דוקא יוכל לפעול החסד עליון שנמדד לו בר"ה פעולתו להמציא פרנסתו ומוזנותיו הקצובי' מר"ה ולזאת אל יתחכם יותר מדאי לעסוק בעסק מרובה יותר מדאי במו"מ שזהו מותרות ממש כי

והנה תחלה יש להבין שרש ענין ושבית שביו כו', ואח"כ יתבאר שרש ענין יפ"ת כו', דהנה מחשבה דבור ומעשה הגם שהן בחי' לבושי הנפש בלבד מ"מ הן בחי' כחות רוחניים מכחות הנפש ממש והם בחי' נצחיי' כמו בחי' נצחיות הנפש עצמה וא"כ לא יאבד ויכלה אפי' אות מן המחשבה או הדבור או ופועל א' מפעולת המעשה וכו' ומאחר שנשארו קיימים במציאו' לכאורה מה נעשה מהם, אך הענין הוא דמצירופי אותיות הרכה מן המחשבה דו"מ כשנקבצין יחד נכרא מזה מלאך א' שלם והוא כלול מבחי' חומר וצורה כשאר כל המלאכים שכלולים מחומר וצורה כמ"ש הרמב"ן וע"ד הכתוב עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש כו' דמן הרוח הוא הצורה שלהם ומן האש נעשה החומר שלהם כו' וכמ"ש במ"א וגם כאן הנה איכות בריאת המלאך הרוחני מאותיות מחדו"מ כך הוא דהנה באותיות מחדו"מ יש בהן עצמם ב' מדרגות והן בחי' אור וכלי הנק' חומר וצורה והוא בחי' גופי צורות האותיות עצמן דהיינו ממהותן ועצמותן הוא בחי' החומר והיינו בחי' הכלי והרצון הרוחני המתאוה תאוה בלב ששמנו נולדו התהוות אותיות מדו"מ הנה אותיות הרצון הרוחני הוא בחי' האור ובחי' הצורה לחומריות גופי' האותיות דמדו"מ כנשמה לגוף ממש כידוע וא"כ גם המלאך הרוחני המתהווה מן האותיות דמדו"מ הוא כלול מחומר וצורה בחי' החומר שלו נעשה מגופי צירופי האותיות והצורה שלו נעשה מבחי' הרצון הרוחני שמלוכש באותיות שהוא

נוסחא שניה

לא ירויח בזה יותר להפריז על המדה הקצובה לו מר"ה רק שמצטרך לעסוק בכדי לעשו' להמדה לבוש שק שתחלבש בו ולא יוכר בהתגלות ממש הנהגתו ית' וכיון שעשה הלבוש שק דהיינו שנסתרה דרכי ה' ונתלבש בדרך הטבע עד שיש לתלות באיזה סיבה מסיבות העולם אזי די בזה ומה שמאריך בזה יותר הוא אך למותר וה"ז כמו שעושה לו לבוש ארוך עד ששוליו נמשכין על הארץ שזהו אך למותר שכפי מדת ארכו כך צריך להיות ארוך הבגד כך עד"מ כשמאריך בהעסק להאריך יותר הבגד ולבוש שק הוא אך למותר ולא ייטב לו בעבורו כלל כנ"ל (וכמה שפרשי' בפסחי' על הנושא מו"מ בע"פ ממנחה ולמעלה שאף שמרויח מה שמרויח כאן יפסיד במ"א כך הוא בהמאריך בהעסק כו' כנ"ל) אך טעם כונות המאציל ית' בזה שיתלבש החסד עליון דוקא בלבוש שק כנ"ל הוא מצד שעיקר הבריאי' ה' באופן שיהי' לאדם בחירה חפשית ופעולה רצונית לבחור בחיים טובים ובמות ורע ויוכל להיות צדיק או רשע שהבחירה והברירה בידו איזה דרך שיבור לו האדם ולזאת יוכל להיות שכר ועונש שכר לצדיקי' מאחר שהי' להם הבחירה לבחור ברע ולעשות כל העבירות והם בחרו בטוב לכך בפועל ידם ישולם להם כי אתה תשלם לאיש כמעשיהו כו' ולזאת יצטרך להיות אל מסתתר דוקא בלבוש שק להיות נדמה שהעולם מתנהג עפ"י הטבע והאדם נפרד בפ"ע אשר לו הבחירה חפשית לעשות הישר בעיניו אבל אם הי' מתגלה כבודו ית' בעליל

כמו בחי' האור לכלי ממש כו' וד"ל, וזהו שארז"ל דכשאדם עושה עבירה בורא קטיגור א' והוא מלאך נברא בבחי' חומר וצורה ממש מטעם הנ"ל לפי שבכל עבירה יש ג' מדרגות דמדו"מ כו' ובהיפוך כשעושה מצוה קונה לו פרקליט א' והוא מלאך טוב דקדושה כלול ג"כ מחומר וצורה והוא נעשה ממחדו"מ דטוב וכמו שידוע במי שלמד כל ימיו רק מסכת חגיגה כו' וכמבואר בס' מגיד משנה דמה שהרב ב"י זכה לאותו המגיד מלימוד המשניות שלו הענין הוא שמצירופי אותיות שלו נמשך כו' וד"ל, והנה לאחר שהענין כן גם כאשר האדם שב בתשובה על כל מדו"מ הרע שלו מאחר שנעשה מהם מלאכים רעים מחומר וצורה כנ"ל הנה כדי לבטל אותם צריך לזה ב' דברים הא' שיבוטלו מציאת הרוחני' של המלאכים והוא בחי' הנפש והצורה שלהם, והב' לבטל בחי' החומר שלהם והוא כדי לבטל בחי' הצורה שלהם הוא ע"י העקירה של הרצון כשיעקור אותו הרצון הרוחני שהי' לו באותו המעשה הרע שהוא בחי' האור לכלי וממנו נעשה בחי' הצורה של המלאך כו' ובעקירתו ממילא נתבטל בחי' הנפש והצורה דמלאך זה כו', אך בחי' החומר שלו שנעשה מבחי' גוף האותיות וגוף המעשה נשאר עדיין ואין לו ביטול עדיין ע"י עקירת הרצון ולביטול החומר צריך עוד דבר אחר מבילתי עקירת הרצון והוא שיתוודה על החטא כמו כאשר יאמר אשמנו גזלנו וכיוצא בהיות שהוא מזכיר בפיו צירופי אותיות אותו החטא שהוא בחי'

 נוסחא שניה

לארץ בלי שום לבוש והסתר כלל והכל היו מרגישי' פעולתו ית' לא היתה הבחירה חפשית באדם לבחור ברע שלא היו יכולים לפעול הרע כלל למרות עיני כבודו הנגלה לכל בשר והי' מהנמנע ממש כמו שנאמר בדור המדבר אוכלי המן שנקי' לחם אבירים לחם שמה"ש אוכלים שהאספסוף אשר בקרבן התאוו שיהי' אצלם תאוה מתאוות עוה"ז שהיו מחוסרי התאוה ממש ויצאו מגדר הבחירה חפשיות לכך התאוו לזה עצמו שיוכלו לפעול ברע ולפעול אותו כמ"ש במ"א. אי לזאת מצטרך להיות אל מסתתר בלבוש שק בעוה"ז בכדי שיהי' הבחירה חפשיות ופעולה רצונית בהאדם ואז יהי' שכר ועונש כנ"ל ולכך נאמר וברכך ה' כו' בכל אשר תעשה דוקא וד"ל. וז"ש וגלחה את ראשה, דהיינו בחי' מותרי מוחין שבמילי דעלמא שמתחכם יותר מדאי שמאריך הלבוש שק יותר מכדי הצורך שהוא אך למותר כנ"ל (וכידוע שהשערות נמשכי' מלבוש המחשבה שבמות שמותרות לבוש המח' הם השערות וזהו לבוש הארוך של השק כנ"ל) ובאמת גברא רבא שיש לו מוחין גדלו' אזי אף המותרות מוחין שלו הוא בחי' טוב וקדוש' ממש שיצא מהם תועלת בקדושה כמו שמצינו ברבא דהוה קאמר מילתא דבדיחותא קודם הלימוד ובדחי רבנן ואח"כ גריס באימתא כו' שאף המותרות מוחין שלו בחי' מלתא דבדיחותא שלו הי' טוב וקדושה ממש שיצא מזה תועלת להרחיב הדעת והדר גריס באימתא כו' אבל בהדיוט כשיאמר מילתא דבדיחותא יהי'

החומר של אותו המלאך בזה מחזיר לקדושה גם בחי' החומר של המלאך הרע ונעשה מקטיגור סניגור מלבד שמתבטל בחי' חומר דקליפה אלא שנהפך לחומר טוב וצורה טובה להיות סגור וכמו מלאך טוב ממש שנעשה ממעשה המצוה וזהו שהזדונות נעשו כזכויות ממש ע"י התשובה בוידוי כו' וד"ל, ולא יפלא ענין זה שהרי אנו רואים שאפי' מחשבה והרהור תשובה לפני המיתה מצלת האדם מדין של גהינם וכמבואר בדברי רז"ל שמצפצף ועולה וזהו מ"ש מוריד שאלו ויעל ומכ"ש מי שעושה תשובה בחי' בפועל ממש ולא במחשבה בעלמא כו' כי הנה הטעם להרהור התשובה לפני מותו שמצפצף עי"ז ועולה מן הגהינם הוא לפי דלית רעותא דמתעביד מעלמא כו' ובהרהור זה דהיינו בעקירת הרצון ממעשה הרע שעשה הוציא הנפש והצורה של המלאכים רעים מהיכל דקליפה כו' ורק בחי' החומר שלהם נשאר ע"כ מצפצף ועולה מיד שירד לגהינם כי סיבת ירידתו אינו אלא מצד החומר כו' וזהו מוריד שאלו ויעל מוריד ע"י סיבת החומר שהן האותיות כניל ויעל מסיבת עקירת הרצון שהוא האור מפני שאינו אלא כגוף בלתי נשמה כו', ואיכ כ"ש וק"ז בעושה תשובה בוידוי גמור בחייו שע"ז גם בחי' החומר כלה והלך לו ואדרבה נתהפך למלאך טוב כלול מחומר וצורה כו' וד"ל, ובכ"ז יובן היטב שרש ענין ושבת שבינו, פי' כי מלאכים טובים דקדושה האלקי' כלולים מחומר וצורה שמתהפכין ובאין מרע לטוב ע"י

נוסחא שניה

הוללות וליצנות ממש ולזאת נאמר כי תצא למלחמה וגו' ושבת שבינו וגו' אז וגלחה את ראשה דהיינו כשנתפשטו הלבושי' שלו דמדו"מ בסט"א שהם בשבי' והוא שב לה' לד' בכל לבבו שע"ז פדאום מהשבי' שזהו ושבת שבינו אזי וגלחה את ראשה להעביר השערות הצומחין ממותרי מוחין שלא יהי' אצלו מותרי מוחין כלל הגם שלאחר שלא יהי' בשבי' אין מויק לו כ"כ השערו' שהם מותרי מוחין של הראש אעפ"כ מאחר שהוא מקום סכנה שמהם יוכל להתפשט הקליפות וחיצוני' ממש והוא הי' פ"א בשבי' אצלם לכך מצטרך לגדור בפניהם בסיג וגדר מעליא להחמיר עליו יותר מדאי כמארו"ל לך אמרינן נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב כו' וכמשל הבורח מן השבי' אזי משמרים א"ע בשמירה מעולה יותר שלא יפול במקום סכנה ההוא שלא יתפסוהו בשבי' כו' ולכך נאמר וגלחה את ראשה למגדר מלתא שלא יהי' לו מותרי מוחין כלל מצד שהוא מקום סכנה כניל וד"ל. והנה תחלה מתבררי' ג' לבושי' מהשבי' והם בחי' מדו"מ שנתפשטו בהחיצוני' דהיינו כאשר חשב מחשבות זרות במילין דהדיוטא אשר לא לה' המה שע"ז נתפרדו ונתפזרו כחות נפשו בהחיצוני' כי כל אות ואות מצירופי אותי' המחשבה הוא בחי' התשפטו' כח א' מכותות נפשו לזאת כאשר חישב מחשבות רבות במילין דעלמא נתפזרו ע"ז כחות נפשו בהחיצוני' ומכ"ש בחי' הדיבור ומעשה וכמארו"ל עבר עבירה א' קנה לו קטיגור א' עשה מצוה א' קנה לו

התשובה בוידוי כנ"ל ה"ז ממש כמו עד"מ האדם שישבה בשביה מחיל שונאו שנעש"י לעזר לו היפך מה שהי' תחלה לעזר לצד שכנגדו וכו' וד"ל.

וראית בשביה אשת יפת תואר כו', הנה כתיב אך בצלם יתהלך איש כו', הענין הוא בחי' מזלא של הנפש שאינו מלובש בגוף כלל כנ"ל, ושרש הדברים שהוא אותו כח מהנשמה שנשארה דבוקה למעלה במקור חוצבה כי הנה זהו הכלל הגדול בכל השתלשלו' מעילה לעילה בהיות שאין ערוך כלל ביניהם כידוע לא יוכל כל השפע אור מהעילה לצאת למטה בעלול אלא רק רשימו דאור בעלמא הוא שיוצא ונמשך למטה והוא מציאת הגבלת העלול אבל שרש האור העצמי נשאר דבוק למעלה בעילה וכמ"ש בפרד"ס שכל עלול דבוק שרשו העצמי בעילתו וגם בע"ח מבואר כן (והוא במ"ש שם דכת"ר שבמל' דבוק תמיד בז"א וכמ"ש דברך נצב בשמים שהוא ז"א דאצי' כו', וזהו המאמר שימני כחותם על לבך דאע"ג דאזיל הכא והכא דיוקנא אשתאר בך כו' וד"ל) וגם הנה בנשמת האדם הענין כן ששרשו העצמי דבוק תמיד במקור חוצבו למעלה אם בכריאה או ביצי' ועש"י כו' וזהו הנק' בשם מזל כו' וזהו שנאמר לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו דקאי הכל על נפש אחת שבראתיו ויצרתיו כו' לפי שכלול כל התהוות דבר מה מבחי' ב"ע ובחי' עש"י בלבד הוא שירד ונתלבש במציאות התהוותו למטה

נוסחא שניה

פרקליט א' פ"י שע"י העבירו' שעבר נתהווה מזה בחי' חיצון ומקטרג שהוא כלול מחומר וצורה אור וכלי החומר שלו הוא הגוף הכלי שלו והצורה הוא האור וחיות הפנימי המחי' הגוף והיינו שבחי' הרצון וחמדת הלב שהי' בהעבירה ההוא שעבר הן בהרהור והן בדיבור והן במעשה הוא בחי' החיות רוחני הצורה של החיצון הקטיגור שנתהווה מזה והחומר הוא הגוף הכלי של הקטיגור נתהווה מהכלי חיצוני של העבירה דהיינו צירופי אותיות המח' שהרהר בעבירה או הדיבור לדבר לה"ר כדומה או המעשה שמן ב' בחי' ומדריגות אלו נתהווה הקטיגור בחומר וצורה וכן להיפך בקדושה עשה מצוה א' קונה לו פרקליט א' שנתהווה ממנה מלאך דקדושה בחומר וצורה כמו המגיד של הבי' שנתהווה מהלימוד של המשניות שלו כו' (וכמ"ש במ"ח שנתהווה המלאך מהלימוד במס' חגיגה כו') דהיינו שהצורה הוא האור והחיות הפנימי של המלאך שנתהווה מבחי' הרצון והתשוקה שכלב לדבר מצוה היא והחומר הוא בגוף והכלי שלו נתהווה מבחי' הדיבור או המח' בדבר הלכה ההוא או כח המעשה של מעשה המצוה היא שמן ב' בחי' אלו נתהווה מלאך בחומר וצורה כנ"ל, אי לזאת כשיצטרך לברר הלבושי' דמדו"מ שבשבי' בהחיצוני' מוכרח להיות תחלה מתעורר בתשובה מעומקא דליבא לעקור הרצון ההוא שנתלבש בחיצוני' שנעשה בחי' אור וחיות אצלם שע"י שמתעורר בתשובה להתחרט על העבר ולחפוץ לה' לכדו אזי ממילא

אבל בחי' הבריאה והיצ' שבו הוא נשאר למעלה דבוק ונק' צלם כמ"ש אך בצלם יתהלך כו' וד"ל, והנה המופת לזה שאין בחי' המזל מתלבש כלל בגוף אלא דבוק הוא למעלה ממש ממה שאנו מוצאים בהושר' שכאשר יחסר צלו של אדם זהו סימן שסר צלם שלו ולא יוציא שנתו כידוע והרי אעפ"י שכבר הוסר צלמו שהוא בחי' מזל הנפש הנ"ל הנה עכ"ז יתקיים ויחיה עד מלאת לו שנה תמימה וא"כ אנו רואים שאין החיות בגוף תלוי במזל כלל שהרי יוכל לחיות בלא מזל כמו שיחי' עם המזל בלתי שינוי כלל כו' וכמו שמצינו בזהר בעובדא דר' יצחק שהרגיש בנפשו בשומע תפלה שסר צלמו כו' והיינו סימן בכל מי שהגיע זמנו לפטור מן העולם שחודש ימים קודם יסור צלמו כידוע ואעפ"י אין שינוי בו כלל בכל החדש הזה באיכות החיות של נפשו בגופו רק ר' יצחק מגודל מעלתו הרגיש זה בתפלתו ולא שאר אדם כו' מכ"ז מובן שבחי' המזל אינו ענין אור וחיות בגוף כלל אלא דבוק הוא תמיד למעלה רק אפס קצהו יורד ושוכן על האדם בבחי' צל מקיף בלבד וכמ"ש כי צל ימינו כו' והיינו בחי' הצלם שנאמר אך בצלם יתהלך איש ולכך לא נק' הצלם המקיף רק שומר כי שומר יושב מבחוץ כו' וד"ל, והנה אותיות צדי"ק למ"ד מ"ם דצלם מבואר בע"ח בשער הצלם, דאות הצדיק הוא בבחי' הגדלת המדות להיות כי המדות הן כלולים מט"ס כידוע וי' פעמים ט' הוא צדיק

נוסחא שניה

נעקר הרצון ההוא שהי' בהעבירה ותאוה היא מה שנתשפט בהחיצוני' ומוציא האור וחיות הפנימי שלהם מהם לקדושה אך לא די בזה בלבד עד שיתוודה על עונותיו בוידוי פה דוקא כמה שתקנו הוידוי לומר אשמנו בגדנו כו' וכמו ששמע ממורו ע"ה הטעם למה כי מאחר שהחומר של החיצוני' נתהווה מבחי' החיצוני' כלי של העבירה דהיינו מצירופי אותיות הדיבור שדיבר לה"ר או המחשבה שיהרהר כו' לזאת לא יספיק לו התשובה בלב להוציא כל החיות של החיצוני' שנתהווה בחומר וצורה זולתי התשובה מועלת להוציא החיות הפנימי מצורה שלהם שנתהווה מהאוי"פ שלו הוא הרצון שבלב לזאת כאשר שב לה' בכל לבבו ונתחרט על העבר נעקר עי"ז הרצון מהם ועי"ז יוצא החיות הפנימי שלהם אבל אינה מועלת בזה להוציא החיות מהכלי שלהם הוא החומר שלהם זולתי ע"י ווידוי פה שמפרש חטאיו בדיבור דוקא לומר אשמנו בגדנו כו' שע"ז מוציא החיות שנתשפט מהכלי של הדיבור שלו כדומה להתהוות החומר של החיצוני' שאז מתבטלים החיצוני' מכל וכל מחומר וצורה כנ"ל וזהו ושבת שבו וד"ל. וזהו כי תצא למלחמה על אויביך ונתנו ה' אלקיך בידך שיהי' הוי' אלקיך ממש והיינו ע"י הקריאה בתורה שהיא שמתיו של הקב"ה שע"ז ימשיך גלוי סוכ"ע למטה ויוכל לנצח המלחמה לפדות הלבושי' דמדו"מ מהשבי' וזהו ושבת בשבי' וד"ל.

דצלם והוא אשר מתלבש במדות להחיותם ולהגדילו מעט מעט עד שיהיו בהתגלות מט"ס כו', ואמנם כאשר עדיין לא נתפשטו להיות בהתגלות בט"ס אלא הן כלולים תלת גו תלת כו' כידוע זהו בחי' אות הלמ"ד דצלם כי הלמ"ד ג"פ יו"ד דהיינו בהיותם רק בחי' ג' ספי' בלבד והשאר בהעלם עדיין והוא בחי' מקיף דמוחין חב"ד שהן בהעלם בחג"ת כו' והמ"ם דצלם כולל ד' מוחין והן בחי' כחב"ד והיינו בחי' הכת"ר בעצמו ושרשו שכולל כולם יחד בבחי' העלם העצמות כו' ובחי' הצדיק הוא המתלבש ראשונה ואח"כ ברבו' ימיו כו' יתגלה גם בחי' הלמ"ד דצלם ובימי הזקנה יתגלה גם בחי' המ"ם דצלם כו' (וזה אמרת ימים ידברו מצד עצמם אכן רוח היא באנוש במדות דקטנות להגדילן כחב"ד שהוא בחי' למ"ד דצלם ונשמת שדי תבינם הוא בחי' המ"ם דצלם שהוא עיקר הנשמה בעצמה שקבועה למעלה אך בזקנם יורדת למטה להאיר בהם בהתגלות קצת והוא מ"ש (באד"ר דדעתו הי' סתום) כו' ונגד זקנו כבוד כו' וכמ"ש במ"א וד"ל) ולזה הטעם הנ"ל שבחי' מ"ם דצלם דבוק ממש למעלה כו' ע"כ בהתגלותו על הנפש יהי' מעלתו יותר ממעלת גילוי אליהו והוא הנק' מדריגת רוח הקדש כמ"ש בשער הקדושה לרח"ו ז"ל וד"ל, וזהו וראית בשבי' אשת יפת תואר פי' בחי' צדיק דצלם נק' אשת יפת תואר ובחי' למ"ד ומ"ם מפני שדבוקים תמיד למעלה נק' יפת תואר דפי'

נוסחא שניה

וראית בשבי' אשת יפת וחשקת בה וגו' הנה ידוע שיש בהנשמה ב' בחי' ומדריגות חלוקות החלק הא' שנשאר למעלה במקור שרשה והוא נק' בחי' מזל העליון כמאמרז"ל אע"ג דאיהו לא חזי מזלי' חזי כו' כמשנת' והחלק השני המלוּבש בגוף ממש והיינו כידוע שיש בחי' צלם העליון וצלם התחתון כמאמר נעשה אדם בצלמינו לשון רבי' פי' שהצ' דצלם הוא בחי' עצמיות המדות של הנפש המלוּבשי' בגוף (עם חב"ד שבמדו' כו') שכללותן ט"ס וכאור"א כלול מעשר עולה בחשבון צ' והל' דצלם הוא בחי' עצמיו' חב"ד של הנפש שהם בבחי' מקיף עליה מלמעלה שג"ס דחב"ד וכאור"א כלולה מעשר עולה בחשבון למ"ד (ומה גם בהיות ז"א בעיבור ככטן אימא הי' תלת כלילין גו תלת שוהו בחי' ל' במספר קטן) והוא בחי' המקיף הראשון שלה שנק' בחי' מזלי' של הנפש (שאינו החיצוני' יכולים לינק ממנו כמ"ש ימותו ולא בחכמ' וגו' כמאמרז"ל אין ע"ע אא"כ נכנס בו רוח שטות כו') ויש עוד מקיף למקיף והוא המ' דצלם שהוא בחי' הכתר עליון המקיף למקיף דחב"ד שהוא הלמ"ד דצלם וגם הוא כולל ד' מוחין כחב"ד וזהו מ' במ"ק וד"ל וולעו"ז עשה האלקי' שגם בקליפה וסט"א יש בחי' מקיף דלמד דצלם שוהו בחי' שמלת שבי' כמשי"ת אבל המקיף השני דמ' דצלם לית להו כמאמרז"ל בכואה אית להו בכואה דכואה לית להו ולזאת נק' המקיף השני דמ' דצלם בשם מקיף דיחידה וכמ"ש מכפירי' יחידתי שהיא יחידה ממש שאין לה תמורה בההיפוך בסט"א זולתי היא יחידה בקדושה בלבד וזהו וראית בשבי'

תואר היינו לשון דיוקנא בתרגום והוא צלם בלה"ק והכל 'ענין א' כנ"ל וד"ל, והנה כדי לתקן פגם המדות דצ' דצלם שמלובשים בגוף כשנפלו א"א כ"א ע"י ב' דברים הא' בתשובה כמ"ש תחלה ושבית שביו כו' וכנ"ל, והב' במה שאמר עוד וחשקת בה ולקחת לך לאשה כו' והנה כבר נתבאר למעלה תיקון הראשון דע"י התשובה אך מה שחזר וכפל עוד לומר וגלחה את ראשה כו' יובן ע"ד שארז"ל בכל בעלי תשובה שצריכין שמירה לנפשם ביותר מכל אדם זולתם והוא עד"מ לנזירא אומרים סחור סחור לכרמא לא תקרב, פי' דוקא מי שהוא אדם גדול שמעולם לא נפל בירידות המדרגות כמו רבא שהי' יכול לומר מלתא דבדיחותא ופתח מיד באימתא כו' ולא פגם נפשו כלל במלתא דבדיחותא הזאת אדרבה הוסיפה לו יראה כו', אבל איש אחר שכבר פגם נפשו בהוללות וליצנות אסור לנסות א"ע לדבר מלתא דבדיחותא ולצאת מזה ליראה כי לא בכל העתים יוכל לצאת והוא לפי שהוא כבר הי' באותו הפגם בקל יוכל לפגום נפשו עוד בדבר הזה והוא מקום סכנה לנפשו יותר מלאדם זולתו ועד"מ שאו' לנזיר שיתרחק הרבה מן הכרם כו' וזהו הטעם לתשובות החמורות כתשובת הקנה כו' ותשובת הנדר וכידוע, ועד"ז ג"כ יובן הטעם גם בכאן במה שכפל עוד ואמר וגלחה את ראשה כו' אעפ"י שכבר אמר בענין התשובה ושבית שביו וכנ"ל דהנה בהיות שכבר הי' בפגם הנפש

נוסחא שניה

אשת יפ"ת יפ"ת עצמה הוא בחי' הלב"ד דצלם המקיף הראשון של הצ' דצלם כי אף שנסתלק ממנו יוכל להחיות זמן מה ולא יגרום חיסרון ומיעוט חיות בהנפש המלובש בגוף כמ"ש בזהר בר' יצחק שהרגיש בשמע קולינו שנסתלק הצלם שאעפ"כ יוכל לחיות תלתין יומין כמבואר שם (וכן בהו"ר כשמסתלק הצלם שמת בשנה ההיא אעפ"כ יוכל לחיות כל השנה ולעסוק בתורה ותפילה כו') מצד שהלב"ד דצלם הוא בחי' מקיף עליון מלמעלה שאין נתפס ומתלבש בתוך הכלי ממש לכך לא יגרום חיסרון בהנפש המלובשת תוך הגוף ואשת יפ"ת הוא בחי' צ' דצלם בחי' הנפש המלובשת בתוך הגוף ממש שהיא המקבלת השפע מיפ"ת כנ"ל וזהו וחשקת בה ולקחת לך לאשה דהיינו כשמצטרך לברר את הפנימי' נקודת הלב דצ' דצלם שבשבי' אזי אין בו כח ויכולת מעצמו ללחום מלחמה זו זולתי כשישים אל שרש כל המקיפי' לבבו שיעזרוהו מן השמים וזהו וחשקת בה ואז ולקחת לך לאשה והיינו ע"י עסק התורה שקורא בתורה הגם דאורייתא מחכמ' נפקא אעפ"כ שרשה מכתר דאצי' שת"ר"ך מצות הם ת"ר"ך עמודי אור כמשל העמוד שהבית נשען עליו שמחבר התיקרה עם הרצפה יחד כו' כמ"ש במ"א והיא נק' בחי' חתן כמ"ש ביום חתונתו ודרשו חז"ל זו מ"ת שע"י התורה הנמשך מהכתר בחי' המקיף השני דמ' דצלם יוכל לברר את פנימי' נקודת לבבו דצ' דצלם עם הארת המקיף הראשון דלב"ד שהוא ג"כ בשבי' מצד שבבואה דבבואה לית להו לכך משם דוקא יהי' לו העזר להוציאם מהשבי'. וז"ש לך

אלא שהשיב הפגם בתשובה בעקירת הרצון ובוידוי כנ"ל ע"כ בקל יוכל להסתכן בנפשו עוד כשיבא שם וכמשל נזירא כו' וע"ז הוזהר זהירות יתירה גם בפרישת המותרות ג"כ והוא ההתחכמות יתירה במילי דעלמא שהן בחי' מותרי מוחין שהן שערות דראש כמו עד"מ ענין הבדיחותא דרבא הנ"ל ועשיית הצפרניים הן מותרי המדות שצריכים הסרה לגמרי מה שלא כנגד הבשר כי הנה בידיים מפני שהן יוצאים מן הכתפיים והוא בחי' אחורי' דלב אזי יוצאין ונמשכין עד שיתהוו מהן גם בחי' מותרות ממש ששם יכולים החיצונים לקבל והוא מטעם שהמדות שבלב נפלו בשבירה כידוע, אך מה שכנגד הבשר עדיין נחשב מן חלק הקדושה כמ"ש בע"ח, וכ"ז דוקא במדות אבל כג"ר שלא הי' בהם השבירה וכמ"ש ימותו ולא בחכמה שבחכמה אין המיתה והנפילה מצויה מטעם שלא הי' שם שבירה אלא בגילוח הצפרנים שהן יונקים מן המדות אבל המותרי מוחין אין שם מותרות רק בשערות בלבד שהן לבוש בלבד למוח שבראש כו' וד"ל, והמופת לזה שאין השבירה והנפילה בחכמה הוא ממה שאנו רואים שאין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רח שטות דוקא, אבל כ"ז שאור החכמה שורה בנפשו אינו חוטא כו' והוא לפי שהחטא בא מסיבת השבירה שהן מסיבת ז' מלכין שמתו כו' וכתבי ימותו ולא בחכמה שבג"ר לא הי' שבירה ומיתה כלל רק בחי' פגם וביטול בעלמא

נוסחא שניה

אמר לבי בקשו פני לשון רבים הוא ב' בחי' פני' הצ' ולמ"ד דצלם שנאבדו בשביה כמ"ש תעיתי כשה אובד וגו' לכך בקשו פני שמצטרך לבקש האבידה זו ולמוצאה וזה א"א בלתי ע"י סיוע דלעילא מהמקיף דיחידה דמ' דצלם לכך לך דוקא אמר לבי בקשו את פני ואז את פניך אבקש והיינו ע"י התו"מ שנמשכו מהכ"ע כנ"ל וזהו בכל השנה כולה וברח אלול מתגלין מעצמן בחי' י"ג מדה"ר שהם י"ג ת"ד דא"א וכמ"ש ויעבור ה' על פניו ויקרא הוי' הוי' דפסיק טעמי' בגווייהו שהוי' הא' הוא בחי' תחתונה שבמאציל בחי' עצמיו' הכ"ע דאצ"י והוי' השני הוא בז"א לזאת היא הקריאה וההמשכה מכ"ע לז"א דאצ"י ואזי יתגלו למטה בחי' י"ג מדה"ר של הד"ע ויעזרוהו לבקש פניו להוציאם מהשבי' כי בכואה דבכואה לית להו כנ"ל אבל בכל השנה הוא ע"י התורה שנמשכה מהכתר וכמ"ש והיו הדברים האלה אשר אנוכי מצוך היום על לבבך דהיינו שאנוכי הוא הכ"ע אנוכי מי שאנוכי מצוך היום על לבבך בבחי' מקיף בכדי להוציא פניך מהשבי' להחזיר אליו פכ"פ כנ"ל וזהו בקשו פני את פניך ה' אבקש, שתחלה מצטרך להתמשך מלמעלה למטה לבקש האבידה של פניו שבשבי' שפניו יוצאי' מהשבי' ע"י ההתגלות של פני' העליון אליו שמושך את פניו ע"ז ההתגלות אליו ית' להוציאה מהשבי' כמשל אבן השואבת (מאגאנעט בלע"ז) ששואב אליו הברזל שיתחבר אליו כך ע"י התגלות פני' העליון מושך ושואב אליו בפני' התחתון של האדם וזהו בקשו פני ואח"כ את פניך אבקש מלמטה למעלה כנ"ל וד"ל.

כו' וע"כ אינו חוטא אא"כ נסתלק ממנו רוח החכמה ונכנס במקומו רוח שטות ואותו רוח שטות מקבל ממותרי המוחין כו' ולכך נא' וגלחה את ראשה כו' וד"ל.

ולקחת לך לאשה כו', הנה בזה הוא עיקר התיקון של פגם המדות דבחי' צדיק דצלם אחר תיקון הראשון דתשובה הנ"ל, ולהבין זה יש להקדים ענין א' והוא אשר יש בכח בחי' המזלא הנ"ל שהוא למ"ד מ"ם דצלם לתקן הפגם של המדות שבצדיק כו' והוא מטעם הנ"ל שבחי' המזל הוא קבוע למעלה ממש ואם הוא מתגלה נק' בשם רוה"ק שלמעלה ממדרגת גילוי אליהו כנ"ל א"כ מכ"ש שיהי' בכחו לתקן ולהחזיר מה שנפגם בלבושי מחדו"מ שלו כו' וד"ל, אך זהו בתנאי דוקא והוא ע"י שיוחזר המזל מלמעלה ויאיר למטה בנפש כו' אין זה כ"א ע"י תורה ומצות שיעשה האדם במשך זמן ימים ושנים וכמ"ש ימים יצרו כו' כי כ"ל ימינו כנ"ל והוא בשיעור קצוב לירידת צלמו למטה ולהיות צלמו מתוקן בצלם אלקים ממש כו', והטעם שצריך לזה תורה ומצות יובן בהקדים שרש ענין התורה והמצות, דהנה חסר בהכחי'

נוסחא שניה

והסירה שמלת שבי' וגו' דהיינו המקיף דלמ"ד דצלם כי בכואה אית להו ובכואה דככואה לית להו כנ"ל וד"ל.

ובכתה את אביה וגו', כמשנת"ל בר"ע שזלגו עיניו דמעות כו' שזהו ממדריגה גבוה מאד נעלה. וכמשל הבן שמתרחק מאביו המלך זמן רב ואח"כ כשנתראה פב"פ בוכה מגודל השמחה שבשמחה יש תערובות עצבות ג"כ (כי על השמחה והלולא אין הבחי' נמצא כלל) מצד שאין הכלי יכולה להכיל השמחה פתאומיות מהיפוך להיפוך כו' ולכך זולגי' דמעות וכמשנ"ת במ"א ולכך נאמר בכתבי האריז"ל שכל מי שאינו בוכה בר"ה ויו"כ אין נשמתי שלימה. וזהו ובכתה וגו' ואחרי כן תבוא אליה וגו' זהו בחי' העלאות מ"ן במס"נ ממש בבחי' נפילת אפיים שאחר התפילה כו' כנ"ל וד"ל.

בעז"ה ליל שבת פ' נצבים

להבין מ"ש בפע"ח דפנימיות אבא הוא פנימיות עתיק כו', אך אינו זוכר הטעם כו' ע"ש, הנה בחי' חסד נחלק לג' מדרגותי הא' בחי' חסד דאבא והב' בחי' חסד דאימא והג' חסד דז"א כו', ולהבין כ"ז יש להקדים ענין א' והוא בהיות ידוע בזוהר ובכתבי האריוז"ל דבינה דאצי' נק' אלקים חיים כי יש ב' מדרגות באלקים אלקים תתאה הוא בחי' מל' ואלקים עילאה הוא בחי' בינה ונק' אלקים חיים דוקא כו', והטעם שנק' בשם אלקים חיים כי הנה בחי' בינה הוא התחלת וראש לבחי' ההשתלשול' לבא מההעלם אל הגילוי ונק' יש כמ"ש להנחיל אוהבי יש כו' שהן ש"י עולמות ב"פ קנה כו' דבינה כו', וביאור הדברים הנה כאשר אור הא"ס יקרא בשם חיות וכמו בחי' אלקים חיים כו' הרי כבר הוא בירידת המדרגה מבחי' עצמותו ממש שהרי בעצמותו לא שייך עדיי' בחי' זו לומר שהוא מחיה חיים והנה גם שיהי' בחי' אור הנאצל מאתו כבר הוא בא בירידת המדרגה מעצמותו ממש כו' וכמ"ש

 מדרגות: בבוך 962, 969 חלקים.

 ב"פ . . דבינה כו': בבוך 962 דבינה ב"פ . . כו'.

נוסחא שניה

בעז"ה ליל ש"ק פ' נצבים שלפני ר"ה
 תוספת ביאור על התורה דפ' תצא שניז

כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו הוי' אלקיך בידך וגו'. הנה נז' בע"ח בשם מורי זלה"ה שפנימית אבא הוא פנימית עתיק ואינו זוכר הטעם ואינו יודע הכנתו כו' עכ"ל וכ"ז צריך ביאור והענין דהנה ידוע שיש בחי' חסדים דאימא וחסדי' דאבא ומוחי' דאז"א וצריך להבין ההפרש שביניה' כו' כתי' להנחיל אהבי י"ש ודרשו רז"ל עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות כו' והיינו בחי' התגלות הארת מוחין דאימא בג"ע העליון ותחתון שמוחין דאימא נק' בחי' י"ש, ומוחין דאבא נק' בחי' אין כמ"ש והחכמה מאין תמצא וגו'.

באור הענין. דהנה נאמ' (בברכ' יוצר) אלקים חיים ומלך עולם כו' פי' אלקים סתם הוא בחי' יצחק מדת הגבורה דאצי' שנק' בשם אלקי' סתם ע"ש הצמצום של השפע עליונה שטבע הגבורות לצמצם ולהסתיר כנודע, ואלקים חיים נקרא בחי' בינה דאצי' ע"ש שהיא מקור כל החיים הנמצאי' בכל הנפעלי' דאבי"ע שהיא מקור כל סדרי ההשתלשלות עילה ועלול דאבי"ע אשר לגדולתו אין חוקר היש מספר לגדודיו אלף אלפים

במ"א שאור א"ס בעצמוי מובדל בערך לגמרי מבחי' השתלשלות עילה ועלול וא"כ איך יתכן ענין ולשון חיות שהוא מחי' כו' אלא בבחי' ירידת האור מאתו בצמצום גדול אזי יקרא בשם מחיה כו' וזהו דוקא בבחי' בינה דאצי' שנק' אלקים חיים ומלך עולם, פי' אלקים הוא מדת צמצום הראשון שלפני התהוות כל דבר מה בבחי' גילוי ממש גם באצי' וע"כ נק' אלקים חיים לפי שמסיבת צמצום הזה דוקא ימצא מציאת שם חיות להיות נקרא מחי' כו' וע"כ נק' בשם בינה מפני שראשית החיות והאור הנגלה מאתו הוא בחי' כח ההתכוננות באור א"ס דהיינו להתבונן איךי' ומה הוא כו' שמחמת זה יולד מציאת החיות כלליות באבי"ע כו' וזהו ובחרת בחיים כו' ולהיות כי אין כל זה רק מצד שאור א"ס הוא נק' מחיה ולא מצד עצמותו ממש לכך נק' מלך העולם פי' עולם הוא בחי' ז"א דאצי' כידוע ומלך העולם הוא בחי' בינה ומפני שנעשה מלך וראש להתחלת השתלשלות אורות האצי' נק' מלך העולם כו' וד"ל, והנה בחי' התכוננות הזאת באור א"ס להיותו מחיה את הכל כו' מוליד התפעלות בלב בבחי' רשפי אש דוקא להיות כלה שארי ולבבי כו' ונק'

בעצמו: בכרך 974 עצמו הוא.

איך: בכרך 969 נוסף הוא.

נוסחא שניה

ורבוא רבבון כו', ולתבונתו אין מספר שאין קץ ואין חוקר לרבוי ההשתלשלות המדרגו' שונות הנמשכי' ומשתלשלים ממקור החיים אור אין סוף ב"ה שבבינה דאצי' ואין חקר לרבוי המדרגו' שונות במיני תענוגי' שונים הנמצאי' באבי"ע בג"ע העליון ותחתון ומקור כל התענוגי' הוא בחי' בינה דאצי' שנמשכי' הימנה בסבת ההשתלשלות בהדרגה וסדר מעלה לעלה וממדרגה למדרגה מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין כנ"ל. וזהו אלקים חיים ומלך עולם, שזהו בחי' הצמצו' של השפע עליונה דבינה דאצי' שמצטרך להתצמצם בגבורה וצמצום בכדי שיוכל להתמשך מאור א"ס המלוכש בה הבלתי בע"ג להתהוות הנפעלי' דבי"ע בע"ג ותכלית ובהתחלקות השפע לחלקים רבים ומדרגות שונות להתהוות מינים ממינים שונים אין חוקר כנודע. ומלך עולם שהיא בחי' מלך עלאה שכינתא עלאה שעולם הוא בחי' ז"א דאצי' הכולל מקו' כו' והוא בחי' מל"ך על העולם וכמ"ש בזוהר דכמו שיש מלך תתאה שכינתא תתאה שהיא מדת מלכו' דאצי' מקור דבי"ע כך יש מלך עלאה והוא בחי' בינה דאצי' שהיא נקרא' אלקים חיים ומלך עולם כנ"ל וד"ל.

והנה כאשר יתבונן המשכיל בכל הדברים והאמת האלה בהעמקת הדעת איך שלגדולתו אין חקר ועמך מקור חיים הוא בחי' אלקים ומלך

צור לבני כו' אחר שמתבונן שהוא ית' חיי החיים כו' הרי מחמת זה תכלה נפשו אליו ית' בכחי' הרצוא וההסתלקות דוקא וכידוע דבינה מינה דינין מתערין דהיינו בחי' רשפי אש התלהבות והן בחי' ה"ג דמ"ן דאימא כו' ואמנם הוא בחי' ה"ג שבחסד כו"י וכללותם אינו אלא רק בחי' חסד דאימא אך שנתחלקו לה"ג גבורה שבחסד כו' וד"ל, וזהו מ"ש צמאה לך נפשי כו' כמו בארץ ציה ועיף בלי מים כמו המדבר שתגדל רשפי אש הצמאון כו' כך בכחי' הבינה להיותה רחוקה מעצמות אור הא"ס נק' ארץ ציה ועיף בלי מים כו' ועי"כ תגדל בה בחי' הצמאון ברשפי אש התלהבות כנ"ל, אבל בכחי' אור אבא שקרוב יותר לבחי' עצמות אור הא"ס לא נק' ארץ ציה כו' כי הוא דוקא בכחי' המים לכך אין שם בחי' צמאון כלל ונק' אור חסד דאבא כו', וביאור הדברים הנה כתיב והחיות רצוא ושוב, פ"י אחרי הרצוא מחמת התפעלות ברשפי אש צ"ל בחי' שוב שהוא בחי' הביטול במציאות שהוא בא מצד בחי' החכמה דוקא, והטעם לזה הנה בתחלה יש להבין עיקר ההפרש בין חכמה לבינה, דהנה כתיב והחכמה מאין תמצא פ"י החכמה דוקא תמצא ולא זולתה,

ח"י: בכוך 962, 969 מח"י.

כו': בכוך 969 (ה"פ אש כו'), ובכוך 974 (שכ"פ אש) כו'.

נוסחא שניה

עולם. שהיא מקור החיים של כל הנפעלים דאבי"ע כנ"ל אזי יתפעל באהבה רבה בגבורו' רשפי אש להיות נפשו שוקקה אל מקור החיים ב"ה בצמאון גדול מאוד כמ"ש ובחרת בחיים לאהבה את ה' אלקיך כי הוא חייך וגו' ולזאת לא יחפוץ בשום חפץ בעולם זולתי לה' לבדו כמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ וכתיב צמאה לך נפשי כמה לך בשרי וגו' כנ"ל וד"ל.

אך כ"ז נסתעף מבחי' אלקי' חיים דבינה דאצי' שהוא נק' בחי' י"ש כמ"ש להנחיל אהבי י"ש וגו' והיינו כי באמת עצמות המאציל מרומם לבדו ומתנשא מימות עולם עד שאין ערך אליו ואתה הוא עד שלא נברא שהי' אין עוד מלבדן ואתה הוא משנברא כו' בלי שינוי והתפעלות כלל דכאין ואפס נחשבו כל סדרי ההשתלשלות כולן כנודע. ומעתה גם שהוא נק' מקור החיים שמחי' את כולם הוא בחי' שפלות וירידה לגבי' שמלביש אור א"ס בכלי הבינה דאצי' להיות מקור החיים לכל הנפעלי' שזהו בחי' י"ש לגבי עצמו' המאציל ויש עולמות נפרדי' והוא מקור החיים שלהם דבאמת לגבי עצמות המאציל המרומם לבדו כאין ואפס נחשבו ואין עוד מלבדו עד שאין יתכן לכנותו בשם מקור החיים כלל כי אין לך דבר שחוץ ממנו רק זהו בחי' הצמצום של השפע עליונה בבינה דאצי' להיות נמשכים ממנה כל סדרי ההשתלשלות עולמו' הנאצלי' ועולמו' בי"ע הנפרדי' להיות מלך עלאה שמו

כי הנה יש הפרש גדול בהשתלשלות מכת"ר לחכמה, לבינה מחכמה דלא כמו שהבינה מקבלת מן החכמה, החכמה מקבלת מן הכת"ר דהנה ידוע שיש ב' מדרגות בהשתלשלות הא' בבחי' עילה ועלול דמפני שהעלול קרוב בערך לעילה אין. אור השפע מגיע אליו מן העילה בבחי' ריחוק ודילוג המדרגה אלא בא לו השפע בקירוב ולא בדילוג המדרגה, והענין הוא שמהות המשפיע ממש מתלבש במקבל ולא מהארתו בלבד והמדרגה הב' השפע אשר אינה מגעת למקבל רק בבחי' דילוג המדרגה דהיינו רק מבחי' הארה דהארה שלו בלבד והוא מפני שאין ערוך למקבל כלל עם המשפיע עד שלא יוכל לקבל כיא בריחוק ודילוג המדרגה כו', והנה ידוע דבחי' כת"ר עליון יש בו מהארת מלכות דא"ס ממש ואין אורות הנאצלים מאור א"ס ערך והשתוות כלל לגביו כידוע וא"כ כאשר נאצל אור החכמה מן הכת"ר אור שפע זה בא מלמעלה למטה מבחי' הארה דהארה והוא בבחי' דילוג גדול מהעצמות משא"כ מחכמה לבינה מפני שיש ערך ביניהם באה שפע מהות החכמה בבינה ממש כו' וזהו והחכמה מאין תמצא פי' החכמה דוקא נמשכה מבחי' אין כלומר מבחי' אין ממש כי אין אור שפעו מקבל רק מבחי' מהות ועצמות

אין: בבוך 962, 969 נוסף ערך.

נוסחא שניה

נקרא עליהם שהוא אלקים חיים מקור החיים של כל הנפעלי' כנ"ל ולכך נק' הבינה מקור החיים בשם י"ש לגבי עצמותו ית'. אבל החכמה מאי"ן תימצא פי' שאין המשכת החכמה ממקורה בסדר והדרגת ההשתלשלות כמו המשכת בינה מחכמה וכן מבינה ואילך שהיא מקור כל ההשתלשלות שנמשכי' ממנה בהדרגה וסדר, דהיינו המדות דאצי' נמשכי' מבינה דאצי' ומהמדות נמשכו המחשבה בחי' לא"ה דאצי' ומהמחשבה הדבור עליון דאצי' שיש להם ערך ויחס זל"ז בהדרגת ההשתלשלות שהמדו' נערכי' אל הבינה דאצי' כערך המחשבה אליהם וכן ערך הדבור להמחשבה כמי' במ"א ולפי'ז היו מצטרך החכמה להתמשך מכת"ר עליון בהדרגה אבל באמת החכמה מאין תימצא שפנימיו' אבא הוא פנימיות עתי"ק שנמשכת שלא כסדר והדרגת ההשתלשלו' כלל והסיבה לזה מצד שעצמות המאציל מרומם לבדו בבחי' אין ערוך אליו עד שהחכמה דאצי' כעשי' נחשבת קמי' כנודע ולזאת בלתי אפשרי הי' שיומשך החכמה מעצמו' המאציל הפשוט בתכלית הפשטו' מופשט מגדר תוארי' אליו כו' בהדרגה וסדר השתלשלות עילה ועלול כלל, זולתי שלא כסדר והדרגה דהיינו שאם הי' נמשכי' בהדרגה וסדר ההשתלשלו' הי' מצטרך להתמשך מבחי' הכת"ר עליון שיהי' מהותה כת"ר נשפע בתוכה כמו שנמשכים הבינה ממנה וזה מהנמנע כנ"ל ולכך המשכתה שלא בהדרגה שפנימיו' אבא הוא פנימי' עתיק שהמשכתה מעצמו' המאציל המרומם לבדו

כנ"ל אמנם היא הנותנת לומר שלטעם זה דוקא יש יתרון מעלה בבחי' פנימיות החכמה עד שנחשב כמו בחי' פנימיות עתיק כמ"ש בפע"ח והוא להיות שהגם שהחכמה עצמה כבר ירדה למטה בבחי' דילוג המדרגה כנ"ל, אבל שרשה למעלה בכת"ר הרי היא מבחי' פנימיות הכת"ר ממש מטעם זה עצמו שמאין ממש תמצא כו' וכמ"ש במ"א וד"ל, והנה ידוע הטעם שאמרו בכמה מקומות שאין התלבשות אור א"ס אלא בחכמה דוקא הוא לפי שבחי' החכמה יש בה בחי' הביטול יותר משאר אורות הנאצלים ולכך נק' כ"ח מ"ה כו' והוא לפי שבחי' ההתכללות במקורא דכולא יש בחכמה ביותר לפי שמאין תמצא עד שבחי' פנימיות אבא הוא בחי' פנימיות עתיק ממש כנ"ל וא"כ לא שייך ענין הצמאון ורשפי אש התשוקה בחכמה אחר שהחכמה מופשטת לגמרי מבחי' יש ודבר מה שיתכן לומר בו איזה תשוקת העלאה מפני עוצם בחי' הביטול במציאות והוא לעוצם בחי' התכללות שלו במקורא דכולא כנ"ל וה"ז עד"מ מי שעומד כולו במים שבודאי לא יתכן לומר עליו ענין צמאון למים מאחר שהוא נבלע במים משא"כ בארץ ציה כו' כמו בבחי' בינה להיות רחוקה מבחי' הביטול וההתכללות כנ"ל לכך יתכן בה בחי' הצמאון דוקא

וא"כ: בנזך 969 ע"כ.

נוסחא שניה

רק ממהותו ועצמותו ממש א"א להתמשך אף החכמה דאצי' לכך ה' תחילה הצימצום באור אין סוף ונעשה חלל ומקום פנוי דהיינו שנתעלם בחי' אור אין סוף ב"ה במקום החלל בהעלם והתכללות במקור המאור העצמי עצמו' המאציל לכך נק' מקום פני שפנוי מבחי' גילוי אור א"ס מצד שנתעלם האור והגילוי בהתכללות והעלם במקורו המאור עצמו כמשל התכללות זיו השמש בשמש המאור כמ"ש במ"א. ונמשך רק בחי' קו א' בצמצום של גילוי אור אין סוף ב"ה וממנו נמשכו כל סדרי ההשתלשלות כולן והנה ראשית הארת הק"ץ הוא ממלכו' דא"ס ב"ה שהוא פנימי' עתיק כי מלי' דא"ס נעשו עתיק לאצי' כנודע ומשם נמשכה החכמה דאצי' בדילוג המהות שלא כדרך סדר ההשתלשלות ואף גם זאת לא נשפע בתוכה מהות ועצמו' העתיק דאצי' שעצמותו נתעלם בהעלם במקור ועצמו' המאצי' ע"י הצמצום כו' זולתי הארה בעלמא ממנו נשפע לתוך החכמה דאצי' וזהו והחכמה מאין תמצא שמקורה היא בחי' הארה בעלמא ממנו נשפע לתוך החכמה דאצי' וזהו והחכמה מאיין תמצא שמקורה הוא בחי' הארה בעלמא הנמשכ' מעצמו' לאחר הצמצום דאור א"ס ב"ה אשר הארה זו מכונה בשם איין שבטילה במציאותה בתכלי' הביטול במקורה המאור העצמי דעצמות המאציל דכאיין ואפס נחשבה כביטול זיו השמש בשמש כו' ולכך נאמ' והחכמה מאיין תמצא ודיל (משא"כ כל ההשתלשלות הפרצופי' הנמשכי' מבינה ואילך נמשכים

וד"ל, וזהו עיקר ההפרש בין בחי' חסד דאימא לבחי' חסד דאבא, דבחי' התפעלות האהבה נק' חסד כידוע, והנה בחי' התפעלות האהבה שמחמת ההתבוננות כנ"ל היא בבחי' רצוא כמאמר אם רץ לבך כו' וכנ"ל, אבל התפעלות האהבה שבבחי' החכמה א"א לומר עד"מי מאחר ששם הוא בבחי' הביטול וההתכללות אלא ענין האהבה והחסד שבחכמה הוא רק הרצון בעצמות א"ס. שכלול בו בדרך שלילה דהיינו שלא יפרד לעולם ולא ינטה ממנו. אלא ישאר כך דבוק בו לעולם, ואיננו חפץ ליבטל מדביקות זו ולא יוכל לנטות ממנה כלל כו', ועד"ו הנה אין זו התפעלות שחוץ ממנו כמו התפעלות הרצוא והתשוקה כו' אלא ההתפעלות היא בבחי' העצמות מצד העצמות כו', וזהו הנק' בחי' חסד דאבא שלמעלה הרבה ממדרגת בחי' חסד דאימא הנ"ל וגם הוא היפוך שלה ממש כמו עד"מ המים שהן היפך האש עד שמים מכבים האש כו', וכך נמצאי למעלה במלאכים העליונים שאמרו ז"ל הושיט אצבעו קטנה בנייהן ושרפו, פ"י אצבעו קטנה הוא בחי' יו"ד שבחכמה

עד"מ: בבוך 962, 969, 974 עד"ו.

א"ס: בבוך 962, 969, 974 אא"ס.

חמנו: בבוך 969 לעולם ממנה.

נמצא: בבוך 974 הוא נמצא.

נוסחא שניה

בהדרגה וסדר ההשתלשלות עילה ועלול שמהו' העילה נשפע בתוך העלול כמו המשכ' המדו' מבינה שמהו' הבינה נשפע בתוכם ולכך נק' בחי' י"ש ולא א"י וד"ק).

והנה ידוע שבחי' החכמה דאצי' שמאי"ן תימצא היא כלי תכלית הביטול האמתי בחי' כ"ח מ"ה שנמשכה מאין האמתי אשר שם הוא רק גילוי הארת עצמו' המאציל המרומם לבדו ומתנשא מימות עולם ואתה הוא עד שלא נברא כו' ואתה הוא משנברא כו' דכאי"ן ואפס נחשבו קמי' ממש עד שלא יתכן לכנותו בשם מקור חיים שיש עולמות נפרדים והם בטלי' אליו והוא מחי' את כולם מאחר שאין עוד מלבדו ואין ואפס זולתו, ורק הודו על ארץ ושמים המתלבש בבינה דאצי' אלקי' חיים ומלך עולם להחיות את כולם כנ"ל. ולזאת בחי' חסדי' דאבא דהיינו בחי' האהבה והחסד שיסתעף מבחי' ההתבוננות בעצמו' המאציל בכח חכמתו עד שיגיע להשגת תכלית הביטול בבחי' מ"ה עד שאין עוד מלבדו ואין מי שיבטל א"ע מאחר שאפס זולתו כנ"ל. הוא בקרירות ונחת בתכלית הביטול האמתי שאיננו חפץ להפרד מהשגה זו של תכלית הביטול להיות נפסק ממנה אפי' רגע א' וכל מגמתו להיות בהשגת הביטול הזה בתמידות בלי הפסק כלל, שזהו בחי' חסדי' דאבא בחי' האהבה רבה והחסד שנסתעף מהשגת הביטול שאי אפשר להיות נסתעף

א"י יג"א

בבחי' ההעלם בז' המדות ולא בכולן רק בהיכל הז' דוקא והוא היכל השביעי שנק' היכל ק"ק שכלוליו' בו בהעלם גם בחי' כח"ב כמבואר בע"ח וד"ל והדוגמא מכ"ז יובן ג"כ בענין הנ"ל בב' אופנים שיש לבירור לאורות דכח"ב לעתיד דמה שמבואר למעלה אופן הראשון שלא יהיו יורדים למטה להיות בבחי' כלי אלא יהיו בהעלם בז' המדות כו' היינו כמו ענין הנ"ל בהיכל הז' שכלולים בו כח"ב בהעלם עכשיו מטעם הנ"ל שמעוצם רוממות מדריגתם לא יוכלו להתצמצם כ"כ בבחי' התגלות גדולה כמו בבחי' היכל וכיוצא בזה לעתיד לא יוכלו לבא בחי' כח"ב בגילוי כ"כ בבחי' כלי עד שיעשה למטה בארץ להם בחי' כלי ממש כמו היכל והוא שימצא למטה מדינה גשמית שישבו בה אנשים מישראל ויעסקו בתורה ויעשו מצות התלויות בארץ כו' כמו ז' הארצות דכנעני וחתי כו' עכשיו כשהיו ישראל שוכנים בה שהיו כמו בחי' היכל וכלי לגילוי אלקות שבהיכל ק"ק דעשי' שבמקדש בירושלים כו' אלא ישאר אורם למעלה בלתי התלבשות והתגלות גדולה כזו רק שיהי' האורות שלהם בהתכללות בבחי' ההעלם למעלה תוך א"י של ז' האומות שהמקדש בנוי בהם כו', וא"כ לא יהי' לעתיד הוספת ג' אומות הנ"ל הקיני והקנוזי והקדמוני דהלא הן נגד אורות כח"ב והן יהיו בהעלם בלבד כנ"ל, אבל אופן' הב' הנ"ל היינו שיבאו גם האורות כח"ב למטה ג"כ בבחי' התלבשות ממש כמו במדינה וארץ מארץ של ז' האומות כו' וה"ז כמו ענין התגלות האורות העליונים בז' היכלות עכשיו כו' וא"כ יצטרך להיות הוספת ג' מדינות דקיני וקנוזי כו' על גבולה של א"י וד"ל.

נוסחא שניה

הלבשה בתוך היכלי' ק"ק דבריאה ויאירו אורם דרך התלבשותם בתוך הז' היכלות דבריאה אבל אין להם מדור וכלי' מיוחדי' בפ"ע שיתגלו בבחי' גילוי בפ"ע כי לא נמצא רק ג"י היכלות והם נכללי' עמהן ע"י התלבשותן בהיכל ק"ק דבריאה, אבל אם היו מאירי' בלתי התלבשות בתוך המדו' אזי הי' מצטרך להיות לכאומי' כלי' מיוחדי' והיו מצטרך להיות עשר היכלו' כו' כנ"ל.

כך ממש בדוגמא זו יהי' לע"ל כשיהי' הקץ בעתה ע"י ההתעוררו' שלמעלה בלבד שאיש מזריע תחלה שאז יולדת בת דהיינו שלא יתגלו בחי' הטוב דכח"ב דתהו בכלי' מיוחדי' שלהם הם המדינות דקיני קניזי וקדמוני שבגבולות הארץ תחשב כ"א הרע יתברר מג' אומי' אלו ויהיו מדינות אלו רק שממה ומדבר והטוב שבהם יאיר דרך התלבשות בתוך המדות דתהו

ואחר* הקדמה זו יוכן הטעם שתלה הוספת ג' מדינות בתנאי דכי תשמור והוא כאשר יזכו ואחישנה כמ"ש בס' לק"ת הנ"ל, דהנה ידוע מארז"ל איש מזריע תחלה יולדת נקבה ואשה מזרעת תחלה יולדת זכר כו', והענין הוא דיש ב' מיני אתערותא דלעילא הא' אשר באה מצד אתעדל"ת דוקא והוא הנק' העלאת מ"ן כידוע שזהו ע"י מעשה המצות כו' והב' אשר באה מצד עצמות אור א"ס ב"ה ולא מצד העלאת מ"ן כלל וכמו כאשר לא ישי' למטה מי שיעלה מ"ן וכמ"ש וירא כי אין איש כו' וד"ל, והנה מה שמצד העלאת מ"ן תחלה יתעורר למעלה אתעדל"ע זהו כמו ענין אשה מזרעת תחלה למטה כידוע ויולדת זכר וכאשר אין העלאת מ"ן למטה ונמשך אתעדל"ע תחלה מצד עצמו כנ"ל זהו כמו ענין איש מזריע תחלה למטה ויולדת נקבה כו', והנה בודאי מעלת הזכר גבוה ממעלת הנקבה כידוע וגם למעלה יש הפרש גדול ביניהם וענין הזכר והנקבה למעלה ידוע דבחי' מל' דאצי' שיורדת לבי"ע נק' בשם בת וכמ"ש ואחר ילדה בת ושמה דינה דהיינו דינא דמלכותא דינא כו' וגם ידוע זה בכמה דוכתא בזהר ודרז"ל כמו ע"פ מה יפו פעמיך בנעלים כו' בת נדיב כו' ובת היא מדרגה תחתונה מאד ע"כ אין בכחה שיהי' בה בהתגלות אורות עליונים ב"י היכלות רק ב' היכלות בלבד כנ"ל, וזהו עכשיו משום דאיש מזריע תחלה כו' וכידוע שענין התחלת

ואחר: בכרך 1078 סעיף ד.

לא יש: בכרך 1078 אין איש.

נוסחא שנייה

שבארץ כנען כענין ההתלבשות דכח"ב דבריאה בהיכל ק"ק כו' שלא נמצא רק ג' היכלות בלבד ובהיכל ק"ק תתלבש בחי' כח"ב ומאירי' דרך התלבשו' בתוך הז' מדות בלבד אבל אין להם היכלות הם הכלי' בפ"ע להאיר בבחי' גילוי כאו"א בכלי והיכל שלו שחכמה יתגלה בהיכל החכמה כדומה וכתר בהיכל הכתר כו' כך ממש יהי' למטה שלא יהי' כלי' והכלי' בפ"ע להשראת כח"ב דתהו שההיכלו' שלהם שלמטה הם ג' מדינות דקיני וקניזי וקדמוני (דכמו שלמעלה הוא בחי' היכל כלי' שבו מלאכי' ונשמות שרוים כך למטה מדינה שבו אנשים דרים כו') שיתישבו אף הם בגבולות הארץ ויתרחב הגבול בגשמיות בתוספת שמדינות אלו שיחשב בגבולות הארץ שזהו הכלי' והיכלו' מיוחדי' דכח"ב שרשם שיאירו במדור בפ"ע כו' כ"א בחי' הרע שלהם יתברר מהם ויהי' למדבר שממה כו' והטוב שבהם יתלבש בתוך המדות עליונות דתהו שבארץ כנען ב' אומות שכבש יהושע כו' ויאירו שם דרך התלבשות בלבד ולא במדור וכלי' בפ"ע כו'. אבל כשיהי' הקץ באחישנה ע"י אתעדל"ת

השתלשלו דבי"ע הי' רק מצד עצמות אור א"ס דסליק ברעותי כו' בלתי העלאת מ"ן תחלה והיינו רק מפני שהוא חפץ חסד כו' וכמ"ש בע"ח בהתחלתו, אבל לעתיד שיקדים העלאת מ"ן תחלה ממעשה המצות של כל שיתא אלפי שני דהוי עלמא וברירו דרפ"ח כו' דד' גליות כו' ויהי' או ענין אשה מזרעת תחלה שיוולדת זכר ובחי' זכר הוא גבוה הרבה מבחי' נקבה ולכך יוכלו להתגלות אז גם בחי' כח"ב בהיכלות דבי"ע כי כח הזכר הרבה יותר מכחה של נקבה כו' (והרי בעולם האצי' יכולים להיות גם כח"ב בהיכלות מטעם שהוא בחי' זכר ותלד כדוגמתו כו' גם בבי"ע להיות י' היכלות כו' וד"ל), וזהו שתלה הוספת ג' מדינות הנ"ל בתנאי דאם תשמור כו' דאז אחישנה כו' מצד העלאת מ"ן של שמירת המצות ואשה מזרעת תחלה יולדת זכר לכך יהי' הוספת ג' האומות הנ"ל ג"כ, אבל לא זכו שיהי' בעתה היינו שיהי' אז אתעדלי"ע רק מצד עצמו וכמ"ש וירא כי אין איש כו' ואיש מזריע תחלה יולדת נקבה שאין כחה גדול כנ"ל ולכך יהי' אז רק כמו עכשו בענין היכלות שבבי"ע שאינם אלא ז' בלבד והג"ר כח"ב כלולים בהעלם מטעם שא"א להם לירד כ"כ כנ"ל ולא יתוספו ג' מדינות הנ"ל בגשמיות ובזה מיירי בנבואת יחזקאל לעתיד שראה את העתיד כמו שיהי' באמת שלא יזכו במצות ולא יבא הקץ אלא בעתה ולכך לא הזכיר רק אותן

בהתחלתו: בבוך 1078 נוסף וכמ"ש במ"א.
 דרפ"ח: בבוך 1078 נוסף ניצונין.

נוסחא שניה

שאשה מזרעת תחלה או יולדת זכר מדרגה גבוה מאד נעלה, דהיינו שירשו את ארצות הקיני קניזי וקדמוני לבער ולהפריד הרע מהן ולברר הטוב שבהם שהוא בחי' כח"ב דתהו שרשם שיאירו בתוך הלכים מיוחדים שלהם הם ג' מדינות אלו בגילוי ממש כאו"א במדור בפ"ע כו' שאז יהי' עשר מדינו' תחתיהם ממש הכל בגבולות הארץ תחשב ואז יהי' כמ"כ למעלה עשר היכלו' ממש שאף כח"ב דבריאה יהי' להם היכלו' מיוחדי' כו' כמו שלמטה והי' להם ג' היכלות ומדינות ארצות הקיני וקניזי וקדמוני כו' שיאירו שם בבחי' גילוי ולא בבחי' הלבשה בתוך ז' מדות דתהו שמאירי' בארץ כנען של הז' עממין שכבש יהושע כו' ואז יתרחב הגבול בגשמיות לקיים מ"ש כי ירחיב ה' את גבולך וגו' כאשר נשבע לאבותיך כו' רק בחי' שיהי' הקץ באחישנה כי תשמור את כל המצוה וגו' כנ"ל ולזאת יחזקאל שניבא על הקץ האחרון שהוא הקץ דבעתה יחשב גבולות הארץ אשר גבלו הראשונים בימי יהושע שנתחלק ארץ כנען לשלשה עשר גבולי' דהיינו כמ"כ למעלה שכח"ב דתהו יהי' מלובשי' בתוך הז' מדות דתהו המאירי' בארץ כנען שהיו כאחד עשר ספי' רק בחי' כח"ב אין להם כלי' מיוחדי' בלתי ע"י ההתלבשו' בתוך הז'

הגבולים שהיו בשעת כיבוש יהושע את הארץ כנ"ל וד"ל, והנה לאחר שנתבאר מכל הנ"ל שעכ"פ יהי' גם בחי' כח"ב בבחי' הנירור כמו ב' מלכים אם בהעלם או בגילוי גמור כנ"ל יהי' איך שיהי' עכ"פ גם הן נחשבו במנין, א"כ בזה יובן מה שאנו מוצאים בנבואת יחזקאל י"ג גבולים כמנין הגבולים דיהושע שהיו במספר י"ג דוקא, והטעם הוא ע"פ הידוע שבי"ס יתוסף עליהם עוד ג' מבחי' כח"ב והיינו מספרם י"ג והיינו הטעם למציאת י"ג מדה"ר אל רחום וחנון כו' ונק' י"ג תיקוני דדיקנא כידוע, אעפ"י שהספירות אינם אלא יו"ד בלבד אך מפני שזהו הכלל בכל מקום שימצא י' מוכרח שיסתעף עוד ג' והיי' המספר י"ג והיינו שיש בגימ' דאחד י"ג ואעפ"י שאין היחוד אלא ב"י"ס בלבד וכמ"ש בפרדס הטעם ע"ז באריכות ע"ש, וגם כאן מאחר שגם בחי' כח"ב יהי' במנין המתבררים לעתיד א"כ בהכרח שימצא מספר י"ג שבכל מקום שיש מספר י' ימצא מהם מספר י"ג כנ"ל, וזהו הטעם שאנו מוצאים י"ג גבולים דוקא בנבואת יחזקאל לעתיד והגם שאפשר יהי' בחי' כח"ב בהעלם בלבד והוא כשיהי' בעתה כנ"ל מ"מ ישנם במציאות עכ"פ וכמו שבזמן בהמ"ק שיהיו בודאי בהעלם בלבד מאחר שאנו רואים שלא ניתן להם ג' אומות הללו הקיני והקניזי כו' ועכ"ז הי' מספר הגבולים י"ג והוא מטעם הנ"ל וד"ל, ועוד אפשר לומר דאעפ"י שיהי' בעתה מ"מ יותן להם גם ג' אומות הנ"ל והיינו מספר הגבולים י"ג מצד האמת והוא מטעם אחר בהיות

שיהיו: בנ"ך 1078 שהי'.

נוסחא שניה

מדות לכך לא כבשו רק ז' מדינות של ז' עממין ומהם תתחלק הארץ ל"ג גבולים והיינו כמ"ש בספרי המקובלי' הקדמוני' (בפרדס) ש"ג מדות הרחמים הם י"ג ת"ד דא"א שמעשר ספי' מנין חשבון אחד יסתעף בחי' ההתחלקו' של י"ג מדות שמעשר נעשה י"ג ע"פ חשבונם ע"ש וכמ"כ בגבולות הארץ דיהושע ויחזקאל שמעשר ספי' הם הג' מדות המלובשי' בתוך הז' מדינות של ז' עממין וכח"ב המלובשי' בהם דרך התלבשות כו' שזהו מנין אחד יסתעף התחלקו' הגבולי' ל"ג כו' וזהו כמשנת"ל (אבל אם לא הי' רק ז' מדות של ז' עממין ולא הי' מלובש בהן כח"ב דתהו אזי לא הי' באפשר להיות משבע שלשה עשר עפ"י החשבון אלא העיקר הוא כמשנת"ל שאף לפי הנבואה של יחזקאל על הקץ דבעתה יהי' כח"ב מלובשי' בתוך ז' מדות בהעלם לכך מעשר תחלק ל"ג גבולי' כו' וד"ל). אך הנה יוכל להיות אף כשיהי' הקץ בעתה ע"י התעוררו' שלמעלה שאיש העליון יזריע תחלה שאז לא ירשו את ארצות הקיני קניזי וקדמוני ממש שתחשב בגבולות הארץ כ"א למדבר שממה תהי' בלבד כנ"ל. שאח"כ בימות המשיח ע"י העבודה של ישראל יגיעו ויזכו לאחר כמה שנים לבחי' אחישנה שתנתן להם ארצות הקיני קניזי וקדמוני

ידוע דגם לימוהמ"ש לא יהיו מצות בטלים לגמרי ואפי' למ"ד מצוות בטלים לע"ל היינו באלף הז' שלאחר ימות המשיח כו' וכמ"ש במ"א, והראיה ע"ז יש מכמה מקומות בדרז"ל כמו באמרם כיצד מלבישין לעתיד כו' וכיוצא בזה וא"כ יהי' ג"כ בחי' העלאת מ"ן דמעשה המצות גם לאחר שכבר הי' הקץ בעתה בלתי העלאת מ"ן כו' ולפ"ז הגם שלא יכלו בחי' כח"ב לבא בגילוי גמור עד הקץ וטעם שלא הי' להם בחי' כלי למטה מאחר שלא הי' העלאת מ"ן עד בעתה שנתעורר מעצמו כנ"ל מ"מ אח"כ הרי יוכלו לבא גם לבחי' כלי גמור למטה בג' מדינות הנ"ל והוא ע"י מעשה המצות שיהי' בימות המשיח ואדרבה יהיו יכולים לירד או באופן היותר גבוה במדרגה מכמו שהיו יורדין מקודם זמן ימות המשיח ע"י המצות דעכשיו לפי שהמצות דבזמן ימות המשיח הן בודאי במדרגה היותר גבוה וכמ"ש במ"א וד"ל.

 נוסחא שניה

בירושה ממש עד שתתגלה שם בחי' הטוב דכח"ב דתהו בגילוי ממש בתוך ההיכלו' ומדינות שלהם כדי לקיים שבועת ה' לאברהם אע"ה כו' כנ"ל. וכמ"ש שמעתי חרפת מואב וגדפתי בני עמון כו' ויגדילו על גבולם לכן חי אני וגו' כי מואב כסדום תהי' ובני עמון כעמורה ממשך חרול ומכרה מלח ושממה עד עולם שארית עמי יבזום ויתר גוי ינחלום. אך הענין הוא כנ"ל שכל הנביאים נבאו על קץ האחרון דבעתה ולכך או' שיהי' שממה עד עולם ואח"כ בימו' המשיח יזכו לבחי' אחישנה בכדי לקיים שבועת הקב"ה לאברהם ואז שארית עמי יבזום ויתר גוי ינחלום וגו' כנ"ל וד"ל.

להבין מאמר הרע"מ בפ' שופטים וז"ל לא יקום עד אחד כו' עפ"י שנים עדים כו' אוקמוה מי מעיד על אדם קורות ביתו קירות לבו ולא עוד אלא אנשי ביתו רמ"ח אבריו מעידין עליו ובג"כ רשע עוונותיו חקוקין על עצמותיו קורות ביתו גרמין בנין על מוחא דאיהו מיא וז"ש המקרה במים עליותיו לשון קירות, ובגין דגרמין אינון חיוורין וכתביבה אוכמא לא אשתמודע אלא מגו חורא כגוונא דאורייתא דאיהי חיוורא מלגיו אוכמ מלבר, אוכמ וחיוור חושך ואור, ואית חושך תכלת ואיהו נוק' לגבי חוורי כו' עכ"ד בקצרה, והנה להבין התחלת המאמר במה שנקראו העצמות קורות ביתו כו', הנה תחלה יש להבין שרש ענין העצמות וההפרש בינם לבשר וגידים ועור כו', דהנה ידוע מארז"ל דהעצמות הן מן האב והוא מן הלובן שממנו העצמות והבשר והגידים כו' הן מן האודם והוא מן האשה כו', וביאור הדברים הנה הטעם שנקראו בלשון עצמות היינו מענין עצמות בהיות שהן בחי' העצמות והבשר וגידים אינן עצמות רק כמו לבוש וכיסוי בלבד לעצמות וכמ"ש עור ובשר תלבישני כו' כי העצמות הן בחי' עצם האדם דוקא והוא מטעם שהן מתהוים בולד מבחי' לובן דהיינו טפת דכורא שהוא העיקר והאודם דנוק' אינו עיקר אלא שבא אח"כ להלביש טפת דכורא ולעשות עליו כיסוי כו' כמבואר בספרי הטבע וע"כ לא מתהווה מן האודם דנוק' רק הבשר והגידים שאינן אלא לבחי' לבוש לעצם האדם ועצם האדם אינו אלא עצמות אשר עומדים בתוך דוקא כדוגמת הגוף המלוכב בלבושים רבים כו' וכ"ז מטעם שהלובן הוא פנימיות החיות ועיקרו והיינו שהוא עיקר המהות והעצמות של ההשפעה ונק' בשם כח היולי כו' והתפשטות גידול

נוסחא שניה

בעזרה"י, ליל ש"ק פ' שופטים תקס"ה לפ"ק

בר"מ פ' שופטים לא יקום עד אחד וגו' עד מי יעיד על אדם קירות ביתו ולא עוד אלא אנשי ביתו מעדין עליו. מאי קירות ביתו אינון קירות לבו ויסב חזקיהו פניו אל הקיר כו' אנשי ביתו אינון רמ"ח אברים דילי' דהכי אוקמוה מארי מתניתין רשע עוונותיו חקוקים לו על עצמותיו והכי צדיק זכיותיו חקוקים לו על עצמותיו, ובג"כ אמר דוד כל עצמותי תאמרנה ובגינה אתמר ומי מעידין על האדם קורות ביתו. גרמין בנויין על מוחא דאיהו מיא ועלייהו קא רמז המקרה במים עליותיו המקרה לשון קירות ואמאי בגרמין יתיר מבשרא וגידין ומשכא בגין דגרמין אינון חוורין. וכתביבא אוכמא לא אשתמודעא אלא מגו חורא כגוונא דאורייתא דאיהי חורא מלגיו אוכמ מלבר אוכמ וחורר חושך ואור ואית חושך תכלת גם חושך לא יחשיך וגו' ותכלת אוכמ הוא נוק' לגבי חורא ולא עוד אלא דגופא עתיד למיקם על גרמין ובג"ד זכווי וחובוי חקוקים על גרמין דילי' כו' יע"ש.

הולד באברים של בשר וגידים אינו העיקר של החיות ואינו עיקר המהות כו' וכמ"ש במ"א וה"ז כמו הגרעין הנטוע שמתפשט האילן ממנו כו' והנה העצמות יש בהן מוח והמוח הוא העיקר כידוע ומוח שבעצמות נמשך מן המוח שבראש שהוא המקור האמיתי ולהיות כי העצמות מורים על בחי' העצמיות לכך אמר כל עצמותי תאמרנה פי' בחי' העצמיות דוקא ולכך נק' קירות לבו כמ"ש ויסב חזקיהו פניו אל הקיר מקירות לבו וכו' ונק' ג"כ קורות ביתו כמ"ש המקרה במים עליותיו שזהו ב' ענינים א' לשון קורה כקורות הבית וא' לשון פנימי' ותוך והכל ענין א' שהוא בחי' העצמיות והמהות שהוא עומד בתוך ופנימי' והן קירות הלב ומה שאמר מדכתיב המקרה במים כו' שזהו שאמרו קורות ביתו הענין הוא במה שמפרש בסמוך דגרמין בנין על מוחא דאיהו מיא כו', פי' כי המוחין שבראש הן המקור לכל המוחי' גשמיים שבעצמות והמוחין שרש התהוותם הוא מבחי' לחלוחית יסוד המים שבמוח כנראה בטבע בנ"א שכל מי שיש בו במוח יותר מבחי' הלחלוחית ומעט מן היבשות יהי' בעל חידוד השכל וחרוף ביותר כו' ולכך גם העצמות בנין שלהם על בחי' הלחלוחית שביסוד המים הוא וזהו שאמר המקרה במים לשון קורות היינו העצמות שנק' קורות בית שהן מעמד ומצב כל בנין הגוף והן בנויים על יסוד המים שבמוח כו' והיינו עיקר הפרש בין קורות ביתו לאנשי ביתו כי העצמות נק' קורות ביתו מטעם הנ"ל והאברים שהן בשר וגידים להיותם רק בבחי' טפל בלבד כנ"ל שאינם אלא בבחי' הלבושים כו' לכך לא נק' אלא אנשים אנשי ביתו וזהו שאמר אנשי ביתו רמ"ח אברים דיליה כו' וד"ל.

נוסחא שניה

באור הענין, דהנה ארוז"ל עצמות ולובן מן האב כו' אודם ובשר מן האם כו' והיינו שעצמות הוא עיקר יסוד העצמי של הגוף שהם המעמד ומצב של הגוף ממש והבשר הוא מכסה על העצמו' בבחי' לבוש והעור הוא המכסה על הבשר ומלביש אותו כו' שעיקר הפנימיות שבכולם ויסוד העצמי העקרי של הגוף הם העצמות שנמשכו מן האב והבשר והגיד' והעור הם לבושי' שלו המכסי' על העצמו' שבתוכו וכמ"ש עור ובשר תלבישני וגו' וכנראה שכאשר ימות האדם אזי הלוכשי' שלו כלי' ונפסדי' הם הבשר ועור וגיד' כו' והעצמו' קיימים עד תח"מ שיכנה הגוף מהעצמות שיקרים עור ובשר עליהם ויפח בהם נשמת חיים כו'.

כך עד"מ למעלה, שעצמות הוא בחי' מוחין דאבא כי עצמות מן האב כדרז"ל והיינו בחי' עצמות סקירת החכמה עליונה דאצי' איך שנמשכי' מהכ"ע בהברקה ראשונה טרם הגעתה לכלל השגה והבנה לתתפס בצרופי אותיות השכל כ"א בחי' כח השכלי העצמי שממנו נמשך ונובע ההשכלות להתלבש בצרופי אותיו' השכל בכלי הבינה דאצי' (כמש"כ ונהר יוצא מעדן)

והנה הנמשל מכל הנ"ל יובן ג"כ בהשתלשלו' העולמות דגם בבנין הנוק' שהיא בחי' מל' דאצי' שמתפשטת בבי"ע כידוע ג"כ יש כל בחי' הנ"ל בבחי' עצמות ובחי' האברים דבשר וגידים ועור כו' שהרי נבנית בנינה בצירור אדם וכמ"ש כתפארת אדם לשבת בית דהוא בי"ע וכמ"ש ויבן ה' אלקים את הצלע כו' וכמ"ש בע"ח, והנה בחי' העצמות דהיינו בחי' העצמיות והמהות כנ"ל הוא ענין עיקר ומהות כח השפע אלקי' בעולמות עד שהוא עיקר המעמד והמצב כדוגמת העצמות גשמי' באדם התחתון והוא בחי' אלקי' ממש כמ"ש בה כי עצם מעצמי ובשר מבשרי לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת כו' וידוע דבחי' עולם הנאצלים נק' איש כמ"ש ה' איש מלחמה כו' ולהיות כי אבא יסד ברתא משום דאיש מזריע תחלה יולדת נקבה כו' ע"כ נבנית עיקר התחלתה מן העצם ששרשו מבחי' הלובן דאב כנ"ל וד"ל, ואח"כ נמשך האור האלקי ונתפשט בבחי' לבושי' בלבד והו' רמ"ח אברי' דבשר וגידו' כו'. והענין הוא כידוע דג' העולמות בי"ע נק' רק בשם לבושי' כמאמר לבושי' תקינת לון כו' וכמ"ש ויעש ה' לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם כו' ויש בזה כמה מדרגות יש נבראים שהן בבחי' בשר והוא כמו המלאכי' הפנימי' שנקראים בשם קרביים וכמ"ש וכל קרביי את שם קדשו וכן המו מעי לו כו' וכמ"ש במ"א ונק' בזהר ור"מ בשם אצטומכא שעל ידן יבורר אור השפע האלקי לכל האברים שהן היותר חיצוני' בהשתלשלו' כמו ידים ורגלים וכדומה וכמ"ש בזהר בכמה דוכתי דבדרך כלל נק' המלאכים אברים דשכינתא כו' והוא מ"ש כאן אנשי ביתו רמ"ח אברים דיליה כו' מפני שהן בחי' בשר לבחי' עצמות והיותר חיצוני' בהשתלשלות בכלל נק' בשם

נוסחא שניה

שעצמות כח השכל נק' בחי' עצמות' שמן האב שהוא בחי' מוחין דאבא דאצי' תכלית הביטול שבו שורה אור אין סוף ב"ה שזהו בחי' עצמות' שלמעלה עיקר שרש היסוד העצמי של עולם האצי' שממנו נמשך ומשתלשלו' כל הפרצופי' דאצי' ובשר נק' בחי' מוחי' דאמא דהיינו כשעצמו' סקירת החכמה מתלבשת בלבושי צרופי אותיות של בינה אימא עלאה דאצי' שזהו הלבוש של עצמות החכמה שמתלבשת בהם ששם מקור התורה ומצות שמלובשי' בצרופי אותיו' דבינה דאצי' שהיא מלבשת את עצמו' החכמה דאצי' כבשר האדם המלביש ומכסה על העצמות שבתוכו כו' שעצמות החכמה דאצי' הוא בחי' החומר פשוט בחי' היולי שמופשט מגדר צורה בתכלית שהוא פשוט בתכלית הפשטיו' בחי' עצמות החומר היולי כו', ובינה דאצי' היא בחי' הצורה שלו שמלבשת אותו בצרופי האותיות שלה ושהוא שרש המלובשי' באותיו' דבינה עלאה כנודע וזהו צדיק זכיותו חקוקים לו על עצמותיו' כו' על עצמותו דוקא דהיינו בכינה דאצי' המלבשת את עצמות החכמה דאצי' שרש התו"מ ברמ"ח פקודין דעשה ושס"ה ל"ת ששם מקור השכר ועונש שבצדיק זכיותו חקוקים על עצמותיו וברשע עונותיו חקוקים

עור בלבד והוא בחי' אור החשמל שנו' בע"ח שהוא בחי' מקיף כמו העור הגשמי שמקיף וסובב לכל אבר ואבר בפרט וגם בכלל הוא עור כללי לכולן כו' ובין נקבי העור דנוק' משם יונקים החיצונים כידוע בע"ח ואעפ"י שהחשמל מצד עצמו מקיף לקדושה האלקי' אבל מבין נקבי העור יוצא המותרות להיכלות החיצוני' (והיינו עתים חשות עתים ממללות כמ"ש עת לחשות עת לדבר והוא מפני יניקות החיצונים בי"ד עתים כו' וכמ"ש במ"א וד"ל) ובחי' הגידים הן הממוצעים בין העצמות והבשר שהרי הן המקשרין ומחברין אבר לאבר ועל ידם יהי' סיבוב הילוך השפע מחיות נפש באברי הגוף כולן בפנימיות וחיצוניות כידוע בספרי הרפואה ועיקר התחלתן מן המוח שנראש ומתפשטים בבשר שנאברים לחבר אותם ולקשר אותם כו', וכך למעלה יובן עד"ז שיש מלאכים ממוצעים בין בחי' העצמות דהיינו בחי' האלקות לבחי' האברים בבשר ועור לחבר ולקשר אור השפע אלקי מעילה לעילה ומהיכל להיכל כו' ועל ידם יהי' סובב והולך אור האלקי בכל העולמות הפנימיות והחיצוניות כו' וד"ל, והנה כמו שבדרך פרט נחשב בחי' נוק' דז"א בבחי' עצמיות לגבי העולמות כנ"ל כך בדרך כלל לא נחשב בחי' נוק' דז"א לגבי ז"א רק כמו בחי' לבוש דבשר לגבי העצמות (והגם שאמר עצם מעצמי זהו בבנין הנוק' אבל הרי אמר אח"כ ויסגור בשר תחתנה ולא נק' אלא בחי' בשר וכמ"ש ובשר מבשרי כו' ואע"פ דאבא יסד ברתא ולכך שרשה מן העצם כנ"ל היינו לאחר שתתפשט ותבנה בבנין שלם בפ"ע משום דאיש מזריע תחלה יולדת בת כנ"ל וד"ל) וכידוע בע"ח דנוק' דז"א מלבוש דז"א כו' והיינו שמסיים בסוף המאמר ואית חושך תכלת ואיהו נוק' לגבי

נוסחא שניה

על עצמותיו שהוא בחי' ספר עלאה בחי' האותיות דבינה דאצי' שבו נכתבי' הזכיות והעונות והוא ע"ל עצמותיו דייקא כנ"ל אבל בחי' האותיות' עצמן היינו בחי' מוחין דאבא הוא כח השכלי דאצי' החומר הפשוט עצמו הוא למעלה משכר ועונש ומבחי' התו"מ המלובשי' בצרופי אותיות' כו' רק בחי' החקיקה היא על עצמותיו שהבינה מלבשת אותו שהיא הצורה שלו כנ"ל וד"ל. ולכך העצמות אינן חורוין, שהם בחי' חסדים דאבא עצמות הח"ע דאצי' שגוון לבן הוא עצמי כנודע והתורה נתנה באש שחורה ע"ג אש לבנה דהיינו בחי' צרופי אותיות' דבינה שהיא נחשב' לבחי' גבורו' נהורא אוכמא לגבי אבא דאצי' כנודע שנכתבי' האותיות באש שחורה ע"ג הקלף לבן הוא בחי' הגוון העצמי של עצמות החכמה דאצי' שבינה מלבשת אותו כנ"ל וכמ"כ למטה נק' ז"א דאצי' בחי' עצמות ונוק' דאצי' בחי' בשר וכמ"ש ובשר מבשרי וגו' דכמו שהבשר מלבש ומכסה העצמות כך הנוק' דאצי' מלבשת את ז"א דאצי' שנק' עצמו' חורוין בחי' חסדי' ונוק' עיקר בניינה מהגבורו' שנק' בשם תכלית נהורא אוכמא כי תכלת אוכם הוא שז"א דאצי' נק' חומר הפשוט העצמי בחי' היולי לגבי הנוק' הצורה שלו כנ"ל (ומ"ש על הנוק')

חוררו כו' וד"ל, ולפי המובן מתוך משל הנ"ל שכל עיקר הבנין של העצמות הוא מיסוד המים שבמוח שבראש כו', כך יובן ג"כ למעלה שעיקר כל בנין הנוק' בבי"ע וכל עיקר בנין ז"א הוא בחכמה דוקא שנק' מים כידוע ובכל פרצוף לפי ערכו כך ערך החכמה כמו שבכריאה יש מאין נאמר בראשית נוק' דהיינו בחכמה שבנוק' ובעולם הנאצלים נאמר קורא הדורות מראש כו' והכל ענין א' כדמפרש כאן הטעם משום דגרמין בנין על מוחא דאיהו מיא כו' וד"ל.

ועתה יתפרשו יתר פרטי דברי המאמר הנ"ל מה שאמר קורות ביתו כו' הן העצמות מבואר למעלה במשל ונמשל ומה שאמר ובג"כ רשע עוונותיו חקוקין על עצמותיו כו' הענין הוא מובן עפ"י הנ"ל דהעצמות הן בחי' העצמיות ולא לבוש וכו', דהנה ידוע דהתורה היא רק בבחי' לבוש למעלה בזו"ג דאצי' דהגם דאורייתא מחכמה נפקת, אבל התלבשותה הוא רק בבחי' אברים דבשר וגידים כו' שהרי רמ"ח מ"ע נקראים רמ"ח אברים דמלכא ושס"ה ל"ת שס"ה גידים כו' בין בז"א בין בנוק' שהן תורה שבכתב ושבע"פ (ומה שמפרש בסמוך כגוונא דאורייתא אוכם מלבר וחוררו מלגיו יתבאר ענינו בע"ה) וא"כ שס"ה ל"ת דרשע אינם אלא חקוקים רק בבחי' לבוש והוא כתב חקיקה בלבד על העצמות ולא שפגמו גם בחי' העצמות ממש, וזהו שיקומו גם הרשעים בתחיית המתים מפני העצמות כו', אך עכ"ז מפני שחקוק עליהן בבחי' לבוש הרי העצמות הן המעידין עליו, וזהו שאמר קורות ביתו מעידים עליו כו' וכן עד"ז צדיק זכותיו חקוקים כו' וד"ל, ומ"ש

נוסחא שניה

דאצי' עצם מעצמי היינו מצד שרש היסוד העקרי של בנין הנוק' עצמה שהיסוד העקרי שלה הוא מבחי' אבא דאצי' בחי' עצם שלמעלה כי אבא יסד ברתא היינו עצמות היסוד העקרי שלה וזהו עצם מעצמי וגו' ובשר מבשרי היינו בחי' ההגדלה שלה והתפשטותה בבי"ע כו' וד"ל).

וגיד"ם נקראו בחי' הצינורות שבהן יורד השפע עליונה ממלכות דאצי' לכל ההכלות ונשמות דבי"ע וכן הצינור הנמשך מהיכל להיכל ומעולם עד עולם נק' הכל בחי' גידים דכמו שהגיד"ם הם צינור להעברת דם הנפש בתוכם לתוך כל רמ"ח אברי הגוף כך הצינורות עליונים הם כלי מעביר להעברת השפע וחיות שמעולם עליון לתחתון ומהיכל להיכל להתלבש בכל רמ"ח אברי' הם הכלים מכלים שונים שלמעלה וכן המלאכים עליוני' שלוחי השפע שלמעלה נקראו בשם גיד"ם ומעיים כמ"ש המו מע"י לו וגו' וכתוב וכל קרביי את שם קדשו וגו' שנקראו בשם קרביים ומעיים מצד

גרמין בנין כו' כמ"ש המקרה במים כו' מבואר הכל, ומ"ש ובגין דגרמין אינון חוורין וכתיבה אוכמא לא אשתמודע אלא מגו חוורא כו', הנה בזה בא לרמז ענין אחד והוא שלא נאמר מפני טעם הנ"ל דהעצמיות הוא העיקר כו' דאין הלבוש כלום אלא אעפ"כ הלבוש ג"כ עיקר אלא שהוא עיקר ומקור לגבי התחתונים המקבלים ממנו, ויובן דבר הזה ממשל הכתב ע"ג נייר וקלף לבן שבאמת הלבון דקלף הוא העיקר והעצם והאותיות הנכתבים הן בכח' לבוש נפרד מן העצם עד שהוא כמו בחי' טפל לעיקר והגם שמדביק אותיות דיו בקלף אין זה נחשב מגופו של קלף כו' וכמ"ש במ"א, אבל מ"מ יש יתרון מעלה באותיות הכתובין שאין בקלף והוא ענין הקריאה מה שיקרא באותיות באיזה ענין וסיפור עם כוונה שכלית שמרומז בה שהכל אינו אלא מסיבת האותיות דוקא שהרי האותיות הוא שקורא ולא בקלף וא"כ ידיעה העיקרית היא מן האותיות וזאת כל עיקר הכוונה אלא מפני שא"א שיקראו באותיות בלתי קלף מפני שאינן ניכרין אלא מתוך לובן הקלף וא"כ אין הקלף אלא סיבה גורמת בלבד לקריאה ולא שהקריאה בו בעצם כו' וזהו שאמר וכתיבה אוכמא לא אשתמודע אלא מגו חוורי כו' וא"כ האוכמא דאותיות נחשב במעלה בזה יותר מן החוורו כו', אך מ"מ אין הכתיבה אוכמא בחי' עצמיות אלא החוורו הוא העצם כנ"ל וד"ל, וזהו שמפרש הטעם כגוונא דאורייתא דאיהי חוורא מלגיו אוכמ מלבר אור וחושך כו' ואיהי נוק' לגבי חוורי כו' שהוא ענין אש שחורה ע"ג אש לבנה שהן בחי' חו"ג בכלל ובפרט הוא בחי' עצם ובשר הנ"ל ובפרט יותר הוא בחי' זו"ג דנוק' מלביש כו' כנ"ל ויש בלבוש מעלה שאין בעצם מטעם דלא אשתמודע כו', ואמנם אין יתרון מעלה

נוסחא שניה

העברת השפע בהן דרך מעביר כמשל הצנור שהמים יורדים ועוברים בתוכו דרך מעבר ממקום למקום כך המלאכים ועירין קדישין הם שלוחי השפע עליונה מעולם ועד עולם ומהכל להכל כנ"ל וז"ש אנשי ביתו אינון רמ"ח אברין דילה כו' פ"י הם הם הגידי' ומעיים שלמעלה שע"י תעבור ויומשך השפע דרך מעביר לכל רמ"ח אברי' הם הכלי' שלמעלה להתלבש בכחי' א"פ ממש. וזהו אנשי' ביתו משא"כ קורו"ת ביתו הם בחי' המקיפים הנמשכים מבחי' העצמו' חוורין שלמעלה שנעשו למטה בחי' מקיפיים וזהו קירות ביתו כקורות הבית שהם מקיפי' ומאהילי' על האדם מלמעלה כידוע.

ועור הוא לבוש החיצון שבכולם שמלביש את הבשר והגידין והוא למעלה בחי' לבוש החשמ"ל שהוא בחי' עור דנוק' המלביש הבשר שהוא לבוש החיצון שבכולם עד שמנקבי העור יכולי' החצוני' לינק כידוע (וכמשנת במ"א בארוכה).

והנה כמו שלמטה בעולם האצי' יש בחי' עצמו"ת שהוא עצמות החכמה דאצי' בחי' מוחי' דאבא שהם חוורין שהוא גוון העצמי הפנימיות

זו אינו אלא לגבי התחתונים שיוכל להיות עליהם ג"כ אור השפע והוא מצד האותיות כאשר המה נקראים והוא כמ"ש קורא הדורות מראש כנ"ל, משא"כ בקלף האור הוא סתום ונעלם כו' וכמ"ש במ"א וד"ל:

ועוד יש לפרש מ"ש כגוונא דאורייתא דאיהו חוורא מלגיו אוכס מלבר כו' על שרש מקור האמיתי דתורה והמצות והוא בבחי' גלגלתא דא"א דשם יש ג"כ בחי' עצמיות ובחי' לבוש הנ"ל והוא ממש כמשל אותיות הדיון על הקלף הלבן כו', דהנה מבואר באד"ר דארחין דגלגלתא נק' ארחות הוי' והן מתפלגין לתרי"ג ארחין בז"א כו' אבל בגלגלתא דא"א הן נמשכי' מי"ג חוורת' ופי' חוורת' הוא בחי' הלבנונית שבעצם שהוא העיקר והשערות שמתפשטי' שם מהם הוא ככחי' טפל לגבי עיקר כמשל האותיות הנכתבים ע"ג הקלף וכמשל לבוש הבשר ע"ג העצמות כו' וה"ז ממש כענין הנ"ל וכמו שיש באותיות יתרון מעלה מצד הקריאה שלא יש בלובן הקלף כך למעלה עיקר הקריאה שקורא הדורות מראש דהיינו בחי' גלגלתא דא"א כו' הוא ע"י הארחין דוקא כו' והוא שרש אמיתי של האותיות שבתורה ושכתב (ולכך נק' התורה בשם משל הקדמוני וכמ"ש וכאשר יאמר משל הקדמוני כו' והוא ג"כ ענין המאמר הראשון בזהר בריש הורמנא דמלכא גליף גליפו כו', פי' שרש חקיקת האותיות עלה ברצון הפשוט של המאציל תחלה מטעם שהעיקר המכוון הוא הקריאה כדי שיקרא הדורות שהן י"ס אורות וכלים מן ההעלם לגילוי אך שאין ניכרים ונודעים אלא מגו חוורא כנ"ל, וא"כ האותיות עלו תחלה ברצון, וזהו בריש כו' וד"ל), וזהו שאמר כגוונא דאורייתא דאיהי

נוסחא שניה

שכולם וחכמה היא מקור החסדים כידוע, והבשר המלבש העצמות הוא בחי' צרופי אותיות דספר עלאה בחי' בינה דאצי' ששם התלבשות התורה ומצות ברמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת ושם מקור השכר לצדיקי' והעונש לרשעים כי צדיק זכיותו חקוקים ע"ל עצמותיו כו' כנ"ל וכן למטה מטה נק' ז"א בחי' עצמו' ונק' תשבע"פ בשם בשר מבשרי כו' כנ"ל, כך למעלה מעלה בשרש שרשם של התו"מ בחוורתא דגלגלתא שהלבנונית שבארחי' דגלגלתא הפנוי מן השערות שזהו עצמות הגולגלתא נק' בחי' עצמות' שהוא בחי' העצמיות דעתיק בחי' חסדים דעתי"ק לכך הם חוורי"ן והשערות שעל הגולגלתא הם בחי' הלבושי' דגולגלתא בחי' צרופי אותיות מקור התורה (שנמשך מגבורה דעתיק כידוע) שזהו ג"כ בחי' חומר וצורה חסדים וגבורו' כו' כנ"ל וז"ש וכתבא אוכמא לא אשתמודעא אלא מגו חוורא כגוונא דאורייתא כו' פי' כמו עד"מ בגשמיות הכותב ס"ת שהסופר כותב בדיו על הספר הוא הקלף הלבן שהאותיות שחורות של הדיו מונחי' ע"ג הקלף הלבן ועיקר ההכר שלהן הוא מצד שבחללי האותיות ניכר הלבנונית של עצם הקלף שע"ז יוכרו האותיות השחורים אבל אם לא הי' הקלף לבן כ"א כולו שחור לא הי' ניכרים כלל כך

חורא מלגיו, פי' בחי' י"ג חוורתא שבגלגלתא ואוכמא הן הארחין שהן מלבר ועיז נאמר גם חושך לא יחשיך ור"ל על מ"ש ישת חשך סתרו כמ"ש במ"א, ואיהי נוק' לגבי חוורו כו' ר"ל למטה בחושך תכלת דנוק' שהמל' נק' אשא אוכמא כידוע, ואמנם לעיל שיהי' עליות העולמות ותהי' עליות המל' במקורא והוא בארחין דגלגלתא שלמעלה מן החוורתי מצד המכוון העיקרי כנ"ל אז נאמר ולעת ערב יהי אור שהערב יהי' אור ויתרון האור מתוך החושך דוקא, ולכך נאמר אז אשת חיל עטרת בעלה כמ"ש במ"א וד"ל, והיינו עיקר כוונת המאמר לפרש הפסוק עפ"י שנים עדים יקום דבר שהן אותיות תורה שבכתב ושבע"פ דוקא שהן אנשי ביתו וקורות ביתו אוכם וחוור כו' כנ"ל, ועפ"י ב' עדים הללו דוקא יקום דבר מטעם הנ"ל (מפני שיש מעלה בזה מה שאין בזה ולכך ע"י חיבור שניהם דוקא יקום דבר ולא עפ"י עד אחד כו') וד"ל.

 נוסחא שניה

עדימ למעלה בספ"ר עלאה דבינה עלאה המלבשת את עצמות החכמה שנק' בחי' עצמו' חוורין שהאותיות דבינה מלבישי' את הקלף הלבין דאבא דאצי' ועיקר ההכר שלהן הוא מגו חוורא דעצמות החכמה שזהו שהתורה ניתנה באש שחורה ע"ג אש לבנה דהיינו בחי' חסדי' דאבא וגבורו' דאימא כשמתחברו יחד אז יוכרו צרופי אותיו' שלמעלה שמגו חוורא אשתמודעא אוכמא וכן להיפך כו' כנ"ל וכמ"כ עד רום המעלות בארחו' ה' תרי"ג ארחין דגולגלתא שלבנונית הארחין דעצמו' הגלגלתא הם בחי' חסדי' דעתיק והשערו' נמשכים מגבורה דעתיק שהם בחי' צרופי האותיות שחורים שע"ג אש לבנה דנהורה אוכמא לא אשתמודעא אלא מגו חוורא כו' כנ"ל.

בנו"ה שבת פ' כי תצא

כי תצא למלחמה על אויביך ונתנו ה' אלקיך בידיך ושבת שביו וראית בשבי' אשת יפת תואר וכו', הנה ענין מלחמה זו היא מלחמה נצחית נוהגת תמיד בכל דור ובכל יום ובפרט בשעת התפלה וכמאמר הזהר דשעת צלותא שעת קרבא כו' וע"ז נא' מלחמה לה' בעמלק מדור דור כו', הנה איתא בזהר דמאן דקטיל לחויה יהבין לי' ברתא דמלכא כו', פי' חויה הוא בחי' נחש הקדמוני שממנו שרש מציאת הרע נמצא בעולם כידוע ומאן דקטיל לי' כו' יש בזה ב' אופנים הא' המלחמה מצד עצמו מה שביכולת האדם ללחום למטה וזהו שא' כי תצא למלחמה כו', והב' הוא מה שאין ביכולתו ללחום מצד עצמו אלא המלחמה לה' הוא שנותנין לו כח מלמעלה לנצח המלחמה וכמ"ש מלחמה לה' בעמלק כו', וזהו פי' יהבין לי' מלעילא כי ממילא הוא שנמשך מלמעלה כו', וענין המלחמה הזאתי להיות ידוע דאת זלעו"ז עשה האלקי' וכמו שיש בקדושה האלקי' שכל ומדות מחדו"מ כך יש בקליפה כנגדן שכל ומדות רעות ומחשבה דבור ומעשה אשר לא לה' המה וכו' כמו שימצא איש חכם להרע דוקא ולהטיב לא ידע כלום וכן מחשבות שהן בענינים זרים מתאוות וחמדי עוה"ז כו', וכן המדות רעות אוי"ר רעות כו' וצריך האדם ללחום מלחמת ה' בסו"מ וע"ט הן במעשה הן בדבור שלא לדבר דברים בטלים ושלא לחשוב מחשבות חוץ וכן במדות יסירי אותם ולהפוך כולן לקדושה וגם בחכמה שלא יתחכם לרע רק בטוב והיינו שלא לילך רק בחכמה שבתורה דאורייתא מחכמה עילאה נפקת, אך האיך יהי' ביכולתו לנצח מלחמה, הענין הוא ע"י התבוננות בדעת את ה' בהיותו מתבונן איך שהוא ית' עיקרא ושרשא דכולהו עלמין כו' ויבחיין איך שהעולמות כלא חשיב ותחלת זאת ההתבוננו' הוא מענינים התחתונים בראותו שאין כל עשב למטה שאין לו מזלי רוחני המכה ומגדלו וא"כ בודאי המזל המגדלו מאין ליש הוא העיקר והמקור והעשב הוא בחי' טפל ובטל בתכלית וכך עד"ז גם המזל הרוחני לגבי העילה שלו אשר מהווה אותו מאין ליש ועד"ז עד רום המעלות כי יש גבוה מעל גבוה כו' וגבוהים עליהם כו' עד בחי' רוח פיו ית' שהוא מקור כל החיים העליונים הרוחניים והתחתוני' הגשמי' והוא אמיתת המקור הראשון וכמ"ש כי עמך מקור חיים כו' וכל העולמות הן בחי' טפל וכלא חשיבי ממש ולאחר שיקבע במוחו ההתבוננו' הזאת ממילא יתפעל לדבקה נפשו במקור החיים וחי' החיים ולעזוב את

ביכולתו: בכו"ז 416 ביכולת האדם.

הוא: בכו"ז 416 הוא.

יסיר: בכו"ז 416 לעקור.

לילך: בכו"ז 416 להתחכם.

מלחמה: בכו"ז 416 גוסף כזו.

מזל: בכו"ז 416 גוסף מלמע'.

הטפלי ובטל כו' וזהו ובחרת בחיים כו' כי הוא חייך פי' כמו שאמר תחלה ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב את המות ואת הרע כו', פי' הגשמיות של הנבראים יש מאין בין עולמות התחתוני' בין עולמות העליונים מאחר שהן הווים ונפסדים נקראים בשם מות ורע כי יש להן בחי' כליון כמו המות כו' אבל המקור האמיתי הרוחני המחיה את כולם הנה הוא נצחי' ונקי מקור חיים כניל וע"ז נאמר ואת החיים ואת הטוב ובחרת בחיים כו' כי הוא חייך ממש כי הוא חיי החיים כולם כניל שהוא בחי' רוח דבר ה' המחיה חיים כו' וכידוע וד"ל, וזהו ג"כ מה שאנו אומרים בתפלה כמו בפסוד"ז ובי"ש שתיקנו לומר ברוך אומר ועושה ברוך עושה בראשית כלומר שמתחדש תמיד מאין ליש והוא ית' המקור לכולן בתמידות וכן עד"ז ענין הללו את ה' מן השמים וכל הפסוקים, וזהו רוממות אל בגרונום וחרב פפיות בידם לעשות נקמה בגוים כו', פי' ע"י רוממות ה' בהתבוננות הנ"ל בפסוקים נעשה מזה בחי' חרב פפיות כו' לחתוך בה שרש יניקת הרע דקליפה להיות מואס ברע ובוחר בטוב ובחיים כניל והיינו לעשות נקמה בגוים שהן בחי' שכל ומדות מחדו"מ שבקליפה ומואס בהן מטעם שמתבונן בהתבוננו' הנ"ל ברוממות ה' איך שהוא העיקר והשרש והיינו מה שמתרגם בחרבי ובקשתי בצלותי ובבשותי שע"י התפלה בהתבוננו' הנ"ל נעשה בחי' חרב וקשת להפוך כל הרע דקליפה לקדושה כו' וד"ל וכלי ההתבוננו' רקי בבחי' הארת החיות אלקי שבמלאכים ועולמות והוא מ"ש בפסוד"ז, אבל ביוצר אור אומרים וכולם משבחים ומפארים את שם המלך כו' כלומר כי הוא לבדו מרום וקדוש ורק שמו בלבד הוא שמאיר בעולמות להיות להם מקור ושרש כניל אבל עצמותו קדוש ומובדל בערך כו' ומהתבוננו' הזאת תבא התפעלות האהבה והדביקות בק"ש באמרו ואהבת כו' והוא אחרי התבוננו' יחודא עילאה ותתאה דשמע ובשכמל"ז כו' וד"ל.

והנה התפעלות האהבה הזאת הנמשכת מהתבוננות הנ"ל הגם שביכולתה לנצח מלחמה הנ"ל בסו"מ וע"ט כניל עכ"ז אינה אלא בבחי' חיצוניות הלב כי הנה כתיב בכל לבבך ב' לבבות חיצוניות הלב ופנימי' הלב, חיצוניות הלב הוא למטה מן הדעת מאחר שע"י הדעת נולדת בלב כניל, אבל פנימיות נקודת הלב הוא למעלה מן הדעת כי א"א לשכל והשגה להכיל אורה. מפני כי היא מושרשת בנקודה פנימי' של הלב שלמעלה הרבה מן השכל וההתבוננו' ונקי רעו"ד והיינו הנקי' כנסת ישראל וגם נקי' נקודת ציון פי' כנסת לשון אסיפה וקיבוץ מפני שבה דוקא מתכנס אור ישראל דלעילא שהוא בחי' מדות עליונות דאצי' כידוע שנקי' ישראל דלעילא כו' וד"ל, וזהו

הטפל: בבוך 416 כל הטפל.

וכל: בבוך 416 וכ"ז.

ההתבוננו' רק: בבוך 416 רק ההתבוננו'.

אורה: בבוך 416 אותה.

מ"ש מאן דקטיל לחויא יהבין לי' ברתא דמלכא כי ע"י הניצוח מלחמה שע"י הדעת בסו"מ וע"ט כנ"ל בבחי' חיצוניות הלב היינו מאן דקטיל לחויא הנ"ל והוא מלחמה שמצד עצמו כמ"ש כי תצא למלחמה כו' ואז יהבין לי' ברתא דמלכא היינו בחי' פנימיות ונקודת הלב הנק' ברתא דמלכא וכמ"ש וכי ימכור איש את בתו לאמה כו' כמ"ש בזהר ור"מ וד"ל, ופי' יהבין לי' כו' היינו מלמעלה ולא מצד עצמו כי הנה גלו לאדום שכינה עמהם כו', פי' נקודת ציון הנ"ל הנה היא בגלות ובכנ"י היינו שנקודה זו הפנימיות מסותרת ונעלמת מאד מאד במילי דעלמא בחומר שעבוד הגוף החומרי ונק' תעלומות לב וכמאמר אתה חופש חדריי בטן ותעלומות סתרי כל חי כו' וכדי שתצא פנימיי' נקודה זו מן ההעלם לגילוי א"א שישג האדם זה מצד עצמו אלא מלמעלה הוא דיהבין לי' ברתא דמלכא זו שתהי' בגילוי בלב כמו שהיא וזהו בתנאי דוקא אם קטיל לחויא בתחלה ע"י הדעת בחיצוניות הלב כנ"ל דאחר שנלחם מצד עצמו בכל יכולתו אזי המלחמה אשר לה' נלחם לאדם מלמעלה באה ממילא כו' וד"ל.

וזהו שאמר דוד לך אמר לבי בקשו פני את פניך ה' אבקש, פי' לבי הוא כנ"י שנק' לבי כידוע ואומרת בקשו פני בחי' פנימיות הנקודה הנ"ל הנק' נקודת ציון כדי שבזה את פניך ה' אבקש בבחי' פנימיות ג"כ והוא בבחי' סובב כ"ע כמשי"ת בעו"ה, ומ"ש בקשו פני הוא לפי שצריך חיפוש מפני ההסתור וההעלם של נקודה זו בגלות כנ"ל וד"ל, וזהו כי תצא למלחמה על אויביך, פי' כי תצא מצד עצמך ללחום בכל יכולתך תצא ותלחום וכנ"ל בפי' מאן דקטיל לחויא כו' ואח"כ על אויביך פי' על בבחי' מקיף. דהנה ידוע שיש ב' מדרגות בחי' ממלא כ"ע ובחי' סוכ"ע בחי' ממלא הוא אשר האור האלקי בא ונמשך מעילה לעילה בהדרגה בעולמות דבי"ע. עד רגלי עולם העשי' שהן ע' שרים דנוגה שהשכינה מתלבשת גם בע' שרים וכענין גלו לאדום שכינה עמהם שתחת שר אדום היא מתלבשת כו' וזהו אלכיש שמים קדרות כו' כידוע, והנה הכוכבים והמזלות הן מקבלים מע' שרים הרוחניים כחומר המקבל מצורה שלו (וכמו שאנו אומרים ומסדר הכוכבים במשמרותיהם, פי' בהיכלות דע' שרים שהן בחי' משמרותיהם של הכוכבים כו' וכמ"ש במ"א) ואוה"ע מקבלים מן המזלות וכמ"ש יצב גבולות עמים כו' וכמ"ש בכוכבים וצבא השמים אשר חלק ה' אלקיך לכל העמים כו' וארו"ל שהחליקן בדברים כו' כלומר שהפרידן מאחדותו כו' וכמ"ש במ"א, ופי' חלק ע"ד הפשוט ג"כ שחלק ה' אותם להיות בחי' נפרדים ממש כמו חלק קטן

חדרי: בכוך 416 כל חדרי.

פנימיי: בכוך 416 בחי'.

דבי"ע: בכוך 416 באבי"ע.

רגלי: בכוך 416 תכלית.

הכוכבים: בכוך 416 את הכוכבים.

הנפרד מחלק גדול כו' ע"כ נק' בשם חלקם שלאוה"ע דוקא וכמ"ש אשר חלק ה' אותם לכל העמים כו', אבל בישראל כתיב כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו כו' ולא החליקו בדברים כו' שיקבלו ממזלות כשאר אוה"ע אלא ה' עצמו חלקם ונחלתם כו' כי נשמתם חלק אלוה ממש כמ"ש כי חלק ה' עמו וכמ"ש במ"א, וע"כ נק' כנסת ישראל ישראל דלעילא כנ"ל, וזהו שארז"ל אין מזל לישראל לישראל דוקא אין מזל לפי שאין המזלות חלקם כלל מפני שאין מקבלים מהן כלל מטעם הנ"ל אך ורק מפני ענין גלות השכינה הוא שמתלבשת תחת הע' שרים וכמאמר הנ"ל גלו לאדום שכינה עמהם כו' וד"ל, וכ"ז בבחי' ממלא דוקא מפני שנתמעט האור אלקי כ"כ במיעוט אחר מיעוט והסתר אחר הסתר עד ע' שרים כו', אבל בחי' טובב כ"ע הנה שם לא יש מקום ושרש כלל למציאת ע' שרים ומזלות מפני שענין טובב הוא למעלה מעלה הרבה מבחי' ההשתלשלו' מעילה לעילה, דהנה הוא בבחי' אור מקיף שמקיף וסובב כל ההשתלשלו' מריש כל דרגין עד סופי' בהשוואה א' ממש כמו עיגול השמים המקיפים וסובבים כדור הארץ מכל צדדים כו', וזהו והקדוש בשמים ובארץ, פי' קדוש הוא ענין ההבדלה בערך כידוע והוא קדוש ומובדל בשמים ובארץ בהשוואה אחת מפני שבבחי' טובב אין שם בחי' מעלה ומטה כלל כידוע ומבואר במ"א, וא"כ אין שם ירידת האור האלקי כ"כ להיות מציאת נפרד כמו ע' שרים ואדרבה קמי' כחשיכה כאורה כו' ואין ההסתרי' דע' שרים מסתיר כלל וממילא יתבטלו ממציאותם כו' וד"ל, וזהו כי תצא למלחמה על אויביך על למעלה בבחי' טובב כ"ע שאין שם יניקה כלל לאויבים ומטעם הנ"ל ואז ושבת שביו פי' גם מה שנסתתר אור האלקי מצד בחי' ממלא כ"ע תחת ע' שרים וכענין גלו לאדום שכינה עמהם כנ"ל שאעפ"י שאין מזל לישראל, אבל מצד הגלות השכינה מלובשת מ"מ כנ"ל ג"כ תוציאנה מן הגלות הנה וזהו ושבת שביו לפי שגלות השכינה ה"ז כמשל השבי' כאדם שיושב בבית שונאו בגלות כו' ומה שאמר שביו להורות על בחי' אלקות דממלא שירד כ"כ עד שנתלבש בע' שרים כו' ובכנ"י הענין הוא על בחי' נקודה פנימי' שבלב הנק' נקודת ציון כנ"ל שהיא בגלות מסותרת ונעלמת בשיעבוד חומריות הגוף כנ"ל וה"ז ג"כ כמו משל השביה וד"ל, ומ"ש ושבת שביו ע"י המלחמה דוקא הענין הוא מפני שע"י שימשיך בחי' טובב כ"ע על אויביך זהו עיקר נצחון המלחמה ואז ממילא ושבת שביו נקודת ציון הנ"ל מן הגלות, והיינו ענין את פניך ה' אבקש הנ"ל בחי' פנימיות דהוי' דהיינו בחי' טובב כ"ע והכל מטעם אחר. הנ"ל דעיקר נפילת החיצונים הוא מבחי' אור המקיף כנ"ל וזהו על אויביך כו' וד"ל.

1090: בבוך 416 סוף כ"ד.

ההסחר: בבוך 416 הסתר כאן.

והו': בבוך 416 נוסף שא' דוד לך אמר לבי בקשו פני את פניך הוי' אבקש וזהו.

אבל: בבוך 416 אמנם.

ע"י: בבוך 416 הוא ע"י.

אחר: בבוך 416 ליתא.

וראית בשביה אשת יפת תואר וחשקת בה כו', הנה יש ב' מדרגות בנשמה הא' החלק ממנה שמתפשטת ומתלבשת בגוף, והב' עצמות הנשמה אשר לא נתפשטה ונתלבשה כלל בגוף בבחי' אור וכלי אלא עומדת בבחי' מקיף על הגוף והיא עיקר מהות הנשמה והחלק ממנה שמאיר בגוף אינה אלא רק הארה בעלמא ממנה ואור זה המקיף דבוק תמיד למעלה וגם בעוד שלא ירדה הנשמה בעוה"ז היתה עומדת דבוקה למעלה וכמ"ש אליהו חי ה' אשר עמדתי לפניו כו' ומבואר ג"כ בזוהר דכל דיוקנא דנשמתא הוות קיימא קמ"י מלכא קדישא כו' והוא הנק' צלם כמ"ש אך בצלם יתהלך איש כו' ע"ש, ובלשון הגמרא הוא הנק' בשם מזלזל וכמאמרם ז"ל באנשים שהיו עם דניאל שפתחו אעפ"י שלא ראו כלום דאע"ג דאינהו לא חזו מזליהו חזי כו', פי' מזל לשון מפעיל כמו מאכיל כו' היינו להיותו מבחי' מקיף על הגוף ע"כ יש בכחו להגדיל ולהצמיח כחות הנפשיות שמלובשים באברים שבגוף כמו שאנו רואים בחוש דמה שיתחכם האדם ביותר הוא בא מכה עליון שהוא בחי' מזל של המחכימות. (וכמארז"ל מזל מחכים מזל מעשיר כו') כי לשון מזל פועל יוצא הוא כלומר שמפעיל פעולת המשכת השכל שיהי' נמשך בו חכמה וה"ז כמו שזל מים מן הדלי ע"י האדם המזיל את המים ממנו כו' שהוא העושה את ההזלה שיהי' מים נוטים ונוזלים והמים שנוזלים נק' נוזלים ולא מזל כו' כך בחי' אור המקיף הזה דנקרא צלם הנה הוא העושה וגורם שיהי' המשכות כחות בנשמה כמו המשכת והזלת כח החכמה וכיוצא (לכך. נק' מזל כו', וזהו ג"כ הטעם של המאמר דאע"ג דאיהו לא חזי מזלזל חזי כי להיותו בלתי מתלבש בחלקי הגוף החומרי יכול הוא להשיג ולראות מה שאין ביכולת הנשמה שבגוף לראות כו' וד"ל (וכמ"ש במ"א בענין רבי יב"ז שאמר ע"ע שאינו יודע לאיזה דרך מוליכים אותו אעפ"י שבודאי עסק בכל נפשו בתורה ועבודה אבל לא ידע אם עסק גם בבחי' המקיף דנשמתו שהוא בחי' המזל מאחר שאיננו מלובש בחלקי גופו כו' וד"ל), והנה בחי' המזל הנ"ל הוא הנק' יפת תואר להיותו במדרגה עליונה ודבוק תמיד למעלה והיינו כמאמר הנ"ל דכל דיוקנין קיימא קמ"י מלכא קדישא כו' אפי' דעתידין למהוי כו' וכן כמ"ש אשר עמדתי לפניו לפניו דייקא שהוא לפני בחי' המדות עליונות דאצי' ומשום דכתיב כי הנך יופיי דודי כו' (דהיינו בחי' ת"ת דז"א ודוקא בבחי' היופי של הארת הפנימי' כו' ומאחר שהנשמות נק' ברתא דמלכא הרי היא ג"כ מקבלת מבחי' היופי והתפארת בצלמו כדמותו וזהו שנק' יפת תואר מפני שהיא מקבלת מיופי המדות דיוסף יפה תואר או משופרי' דיעקב כו' וד"ל, לכך נק' יפת תואר וכמ"ש לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת כו' לפי שבחי' הת"ת שנמצא למטה הוא בא ונמשך ממקור התפארת כו' וד"ל, וחלק הב' מן

של המחכימות: בבוך 416 שלו המחכים.

(לכך: בבוך 416 לכך.

יופי: בבוך 416 יפה.

(דהיינו: בבוך חסר סיום התצ"ג.

הפנימי': בבוך 416 הפנים.

הנשמה שמתלבשת באברי הגוף נקראת בשם אשת יפת תואר כי היא בחי' נוק' לגבי בחי' אור מקיף הנ"ל כידוע דבחי' א"פ היא תמיד מקבלת שפע להיות כחותיה מתפשטים ביתר שאת מא"מ בבחי' המזל הנ"ל וכנ"ל ולכך נק' בשם אשת יפת תואר כו' וד"ל, (ובזה יובן יותר ענין הפסוק לך אמר לבי בקשו פני שהוא בחי' פנימי נקודת הלב דהיינו בחי' פנימיות הנשמה שנק' יפת תואר את פניך ה' אבקש היינו בחי' פנימיות הוי' שהוא מ"ש הנך יופי דודי כו' וכמ"ש יאר ה' פניו וכמשי"ת בסמוך) וזהו פ' הפסוק ויברא את האדם בצלמו בצלם אלקים כו' ב' פעמים צלם הזכיר כאן הא' על בחי' ההארה של הנשמה המתפשטת בגוף שנק' אשת יפת. וזהו בצלמו כו' והבי' בחי' ההארה של המקיף שנק' מזל כנ"ל שאינו מלוכב כלל בגוף ונק' יפת. וזהו בצלם אלקים וכמ"ש אך בצלם יתהלך איש כו' שהוא בחי' צלם אלקים דוקא ולפי שהא"מ דבוק למעלה תמיד במקור חוצבו באלקים חיים ומקבל ההארה מיופי העליון כנ"ל לכך נאמר בו בצלם אלקים דוקא ולא בבחי' א"פ שבא בהלבשה בגוף כו' וד"ל:

וזהו וראית בשביה אשת יפת תואר וחשקת בה כו', פ' שצריך להעלות גם חלק הנשמה שבגוף אל שרשה למעלה מעלה ולהוציאה ממסגרה בחומר הגופני ולהיות נקראת גם היא בשם ברתא דמלכא דהיינו להוציא בחי' נקודת הלב מן הגלות והשבי', וזהו וראית בשבי' אשת יפת תואר וחשקת בה להעלותה למעלה וכמ"ש אם ישים אליו לבו כו' כי רוח אייתי רוח כו', והנה כתיב מי זאת עולה מן המדבר כו' מתרפקת על דודה פ' מלבד שתעלה הנפש שבגוף מגופה החומרי שבעוה"ז אלא גם מגיע התחתון וגיע העליון ומכל בחי' ומדרגה שבכל העולמות כולן תעלה משם כי איננה מתרפקת על דודה כלומר שלא תחפוץ רק בו ית' עצמו ולא בשום מדרגה זולתו וכמ"ש מי לי בשמים כו' וזהו מי זאת עולה מן המדבר שהוא העוה"ז אבל עולה היא למעלה מעלה עד שאינה מתרפקת רק על דודה דוקא וד"ל, ומה שאומר וחשקת בה הענין הוא שא"א להמשיך כלום בלתי הקדמת הרצון והתשוקה שיהי' חפץ ומשתוקק להמשכה זו וכמאמר רוח אייתי רוח ואמשיך רוח וכן כמ"ש אם ישים אליו לבו אחיכ רוחו ונשמתו אליו יאסוף כו', והנה לפי שאו' אחיכ ולקחת לך לאשה שרצונו בזה על בחי' המשכות אלקות כמשי"ת, לכך הקדים לומר וחשקת בה ופי' ולקחת לך לאשה כו', הענין יובן בהקדמה בתחלה שא"א לבחי' א"פ שבנפש שמלוכב בגוף להעלותה למעלה בלתי סיוע ועזר אור המקיף של הנשמה הנק' מזל כנ"ל וא"כ בהכרח שצריך להמשיך תחלה מבחי' המזל של הנשמה שהוא בחי' צלם אלקים כנ"ל, אך הנה במה ימשיך אותו בחי' הצלם אלקי' הענין הוא ע"י התורה והמצות כי

 יופי: בכרך 416 יפה.

פניו: בכרך 416 גוסף אליך כו'.

יפת: בכרך 416 יפית.

הנה ידוע דהמצות הן המשכות בחי' פנימיות רצון העליון הנק' סובב כ"ע שהוא ענין הקדוש בשמים ובארץ הנ"ל וכן ע"י תורה נמשך מבחי' סובב דוקא כי כל הקורא בתורה קורא בשמותיו של הקב"ה ועד"מ הקורא לחבירו ראובן שנפנה עי"ז אליו כו"י, וכך ע"י הקריאה בשמותיו ית' הוא נמשך ובא למטה מן ההעלם לגילוי כו', ודרך כלל ידוע שנחלק שפע המשכות בחי' סובב ע"י ג' קוין תורה ועבודה וגמ"ח כי הצדקה שקולה נגד כל המצות לפי שנותן לעני דחשוב כמת היז ממשיך חיים באתר דמותא שליט כו' וכמים הפנים כו' מעורר למעלה שיומשך בחי' חיים העליונים מחיי החיים ב"ה להחיות רוח שפלים כו' ועי"ז נמשך בחי' ברתא דמלכא בעולם השפל אתר דמותא והוא המשכת בחי' סובב למטה שהרי נק' צלם אלקים ממש כנ"ל כו', וזהו שנא' בצדקה והי' מעשה הצדקה שלום, פי' שלום הוא בחי' ההתקשרות שמקשר המשפיע במקבל וגם מקשר המקבל אל המשפיע והיינו לרחוק ולקרוב לרחוק שהוא אתר דמותא שנעשה קרוב ולקרוב שנעשה רחוק וכו' וזהו בפמליא שלמעלה מלמעלמ"ט ובפמליא של מטה לקשר את של מטה להיות דבוק למעלה כו' וכמ"ש ביאור זה במ"א וד"ל, ואמנם עדיין יש להבין איך ביכולת להמשיך מבחי' סובב למטה והלא לית מחשבה תפיסא ב"י כידוע, אך הענין הוא כמ"ש סמכוני באשיות רפדוני בתפוחים כו"י עד"מ החולה שמשיבים נפשו כשיריח בתפוח כו', כך כנ"י נק' חולת אהבה בגלותא ומשיבים נפשה עלי' מבחי' צלם אלקי' הנ"ל ע"י המצוה וצדקה וכיוצא כדוגמת הריח של התפוח שמשיב הנפש, וזהו רפדוני בתפוחים וכן כתי' נרדי נתן ריחו כו' וכמשל החולה שאינו יכול לאכול מאכלים גשמיים רק יחי' מריח כמו בריח התפוח וכיוצא וזהו משל להבין שרש ענין המצות עכשיו בגלות שכנ"י כמשל החולה אבל לע"ל כאשר תתרפא מחוליו ותקבל או שרש המצות במהותן ובטעמן כמו שהן בבחי' מאכל ממש כמ"ש אכלתי יערי כו"י והוא מפני שיהי' אז בחי' גילוי אלקות למטה ממש ולא תצטרך לעלות עוד כמ"ש נפלה לא תוסיף קום פי' לא תוסיף עוד לקום בבחי' עליות למעלה מאחר שהוא ית' יתגלה למטה וכמ"ש ביאור זה במ"א וד"ל, וזהו ולקחת לך לאשה וכמ"ש ביום ההוא תקראי לי אשה כו' פי' כי ע"י התורה והמצות ממשיכים למטה שיתגלו בפנימיות נקודת הלב היז כענין לקיחת לאשה ביחוד כי הרי ידוע דהתורה נק' חתן וכמ"ש ביום חתונתו זו מ"ת

אליו כו"י: בבוך 954 לקורא.

בשמותיו: בבוך 416 נוסף של הקב"ה.

איך: בבוך 954 נוסף יש.

כו"י: בבוך 954 כי חולת אהבה אני.

עלי' מבחי': בבוך 416 ע"י בחי', ובבוך 954 אליה בחי'.

שכנ"י: בבוך 416 שבנפש, ובבוך 954 של בניי.

כו"י: בבוך 416, 954 עם כו'.

זה: בבוך 416 על זה.

אשה: בבוך 416 אשי.

פי' . . והמצות: בבוך 954 ופי' שע"י מעשה המצות.

וכנ"י נק' כלה מלשון כלה שארי כו' והוא בחי' נקודת ציון כו' וזהו והיו הדברים האלה כו' על לבבך שיתקבלו בפנימיות הלב. כו' וד"ל.

והבאת אל תוך ביתך כו', הנה כל השנה נמשך לבחי' נקודת הלב מבחי' סוכ"ע ע"י התורה והמצות כנ"ל ובעשיית ויו"כ המשכה זו נמשכת ע"י בחי' י"ג מדה"ר כמ"ש ויעבור ה' על פניו ויקרא ה' כו' פי' ויעבור על פניו כמ"ש את פניך ה' אבקש מבחי' הפנימיות דשם הוי' שהוא בחי' סוכ"ע הנ"ל ולכך. נמשכים משם י"ג מדה"ר להיות נושא עון ועובר על פשע כו' ומרבה לסלוח כו' וזה א"א כ"א ע"י תשובה ולכך נק' עשיית, וענין התשובה הרי הוא בחי' ההשבה והחזרה והיינו ענין החזרת פנים בפנים דוקא, וזהו פי' תשובה תשוב ה"א פי' בחי' נקודת הלב שנק' ה"א כידוע תשוב ותחזור למקורה עד שתעמוד בבחי' פכ"פ והוא שיאיר ה' פניו ג"כ למטה ויהי' למטה בהתגלות כמו שהוא למעלה וכמ"ש את פניך הוי' אבקש, ואין זה כ"א כאשר בקשו פני פנימיות הלב בבחי' תשובה בתחלה כנ"ל, וזהו שאנו אומרים והחזירנו בתשובה שלימה לפניך שנהיו מוחזרים בתשובה להיות עומדים בבחי' פכ"פ וזהו לפניך דוקא וכמ"ש את פניך ה' אבקש כו' וד"ל, ומה שנק' עשיית לפי שיש עשר מדרגות בנפש כח"ב וכו' צריכין לחזור בבחי' פכ"ב כו' והנה ביוכ"פ הוא בחי' תשובה יותר עליונה מן תשובה הנ"ל והוא הנק' תשובה עילאה, והענין הוא כי ביו"כ נאמר לפני ה' תטהרו פי' כי בעשיית אין תועלת התשובה אלא למטה להחזיר מלמטה למעלה אבל. להחזיר מלמעלה למטה כמ"ש יאר ה' פניו כו"י הוא ביו"כ דוקא ונק' תשובה עילאה כמשל העליון שמחזיר פניו לתחתון כאשר התחתון מחזיר פניו אליו בתחלה כו', והיינו מ"ש בקשו פני בעשיית את פניך ה' אבקש ביו"כ שמרבה. לסלוח ב"ג מדה"ר מפני שמחזיר את פניו אוי כנ"י כו' וזהו לפני הוי' תטהרו כלומר כאשר כבר פני הוי' מאיר בחזרה עליכם וכמ"ש ויעבור ה' על פניו כו' ולפני ה' ממש אז תטהרו מן העונות כי בתחלה קודם שהחזיר פניו עליהם היו העונות מבדילים אע"פ שעשו תשובה תתאה הנ"ל וכמבואר ד' חלוקי כפרה כו', אבל ביו"כ שהחזיר פניו עליהם אז תטהרו לפני ה' מן העונות עד שאין מבדילים כלל כי הוא נושא עון כו' ע"י י"ג מדה"ר וכמ"ש זורקתי עליכם מים טהורים כו' וד"ל, וזהו והבאת אל תוך ביתך כו', פי'

הלב: בכרך 416 נקודת הלב.

בחי': בכרך 416 י"ג מדה"ר שהוא בחי'.

ולכך: בכרך 954 ואח"כ.

צריכין: בכרך 416, 954 וכולם צריכים.

אבל: בכרך 954 נוסף לא.

כו': בכרך 416 אליך.

הוא ביו"כ: בכרך 954 וביו"כ.

שמרבה: בכרך 416 שהחזיר פניו אליהם אז תטהרו לפני ה' שמרבה.

או: בכרך 416 אל.

וזהו: בכרך 954 וז"ש.

ביתך הוא הגוף החומרי שמלא עוונות והי' מבדילים כמ"ש עוונותיכם מבדילים כו' ובחי' נקודת הלב שמקבלת מבחי' סובב כנ"ל צריך שתתפשט גם בגוף. עד שלא יהי' חומריות הגוף מן העוונות מסתיר כלל כי גם הזדונות נעשו כזכיות ע"י תשובה עילאה מפני שהוא ענין החזרת פכ"פ שאז אין העוונות מבדילין כלל כנ"ל, משא"כ קודם תשובה עילאה. כתי' עוונותיכם מבדילים כו', והענין הוא מפני שאין עדיין הארת פנימיות הוי' יורד ושוכן למטה כמו שהוא למעלה כו' עד שלא יבדילו העוונות כו' וזהו והבאת אל תוך ביתך מפני שלפני ה' תטהר הנפש עד שגם בגוף תבא בהתגלות ולא יהיו העוונות מבדילין כו' (וכמ"ש בזוהר בהתפשטות הנשמות בגוף שתלוי דוקא במעשיו כמ"ש חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו, פי' באפו עדיין ולא נכנסה בגופו כו') וד"ל.

וגלחה את ראשה ועשתה את צפרניה כו', הנה סיבת יניקת השערות בראש הם באין ונמשכין מבחי' המותרות שבמוחין שבראש כי בחי' פסולת. המוחין שבראש הן שבוקעין ויוצאין לחוץ ומהן יניקת השערות וצמיחתן כידוע, וזהו משל להבין למעלה בהיות שיניקת חכמה דקליפה הוא מבחי' המותרות מוחין העליונים דקדושה, וביאור הענין הזה יובן ממה שמצינו בני אדם שהמה מעמיקים שכלם בעיון גדול במילי דעלמא בהתחכמות ותחבולות שונות ולא ימצאו טרפי מזונם כלל מיתרון חכמתם זאת ואדרבה נאמר בהם לא לחכמים לחם וכתיב אל תתחכם פן תורש כו' ואנו רואים כי העוניי' ימצא כמותרות ההתחכמות במו"מ כנראה בחוש וזה פלאי לכאורה דהא נאמר והחכמה תחי' בעליה, אך הענין הוא שיש ב' מדרגות בחי' הא' בחי' עצמות החכמה והב' בחי' אחוריים וחיצוניות שלה הנק' מותרות מוחין כו' ודוקא מבחי' מותרות המוחין נמצא סיבת העוני וכמ"ש אל תתחכם פן תורש כו' וכמאמרם אל תתחכם הרבה דוקא הרבה יותר מדאי שהוא בבחי' המותרות כו', אבל החכמה עצמה תחי' בעליה כו' וד"ל, ושרש הטעם לזה הוא מפני שיניקת החיצונים למעלה הוא ממותרות המוחין דוקא ונק' עני בלא דעת כידוע, אבל הפנימיות של החכמה מאיר בקדושת אלקות ולכך החכמה תחי' כו', ויובן מזה למעלה ג"כ שזהו הטעם שנאמר וגלחה את ראשה כמו שצריך האדם להשפיל בחי' המותרות במילי דעלמא כו', כך למעלה בכנ"י שהיא בחי' מל' דאצ"י להיות כי מבחי' המותרות המוחין שלה יהי' סיבת יניקת החיצונים ולכ"י נאמר בה וגלחה את ראשה להעביר מותרות המוחין כדי שיאיר בה אור אלקי מבחי' סובב כ"ע

שמלא . . . והן: בבוך 416 שלא יהי' עונותיהם.

בגוף: בבוך 416 נוסף החומר.

קודם . . . עילאה: בבוך 954 אע"פ שעשה ת"ת.

פסולת: בבוך 954 מותרות.

העוני: בבוך 954 סיבת העוני.

ולכן: בבוך 416, 954 ע"כ.

כנ"ל אם לא תגלח הרי יקחו גם החיצונים יניקה ממותרות המוחין שלה וכו' ושער באשה ערוה וכו' מטעם הנ"ל והוא ית' טהור עינים מראות ברע וכו' וד"ל:

ועשתה את צפרניה כו', פי' תיקון הצפרניים ג"כ ע"ד הנ"ל בגילוח השער דהנה כמו שיש בחי' אחוריים וחיצוניות בשכל כנ"ל כך יש בחי' מותרות ואחוריים במדות שבלב ונק' מותרי המדות והכלי לבחי' מותרות המדות הן צפרני הידים והרגלים כ"י ידוע דאור החסד שבלב מתפשט ביד וכמאמר חסד דרועא ימינא כו' וצפרני היד הן שצמחים ביד בבחי' מותרות כמו שצומחים השערות בראש בבחי' מותרות השכל כנ"ל וכידוע ומבואר במ"א (שזהו עיקר הטעם שתיקנו רז"ל בנטילת ידים עד הפרק שינטלם וינשאם כו' וד"ל) וזהו ע"ד שארז"ל לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל פי' מאור חסד דקדושה שהי' אברהם איש החסד בחי' מרכבה אליו נמשך ונסתעף למעלה בחי' מותרות שפע החסדים ונעשה מזה מקור ושרש לקליפת שר ישמעאל. וכן מיצחק מדת הגבורה דקדושה יצא עשו כו' גבורות קשות דאדם כו' וע"כ ציוה כאן ועשתה את צפרניה שלא ינקו השרים ממותרי המדות חו"ג שבה כו' וזהו ועשתה כלומר שתתקין כדי שלא יתפשט האור והשפע בחיצוני' ולא תתקשר ליחוד האלקי מטעם הנ"ל וד"ל.

והסירה שמלת שביה עליה כו', הנה ידוע דאת זלעז" עשה האלקים כו' כמו שיש בחי' בקדושה בחי' ממלא ובחי' סובב כנ"ל שהוא הנק' א"פ וא"מ כך בסט' דקליפה יש בחי' אור פנימי ואו"מ, וענין המקיף דקליפה הוא ע"ד שארז"ל אדם מטמא עצמו למטה מעט מטמאין אותו מלמעלה הרבה כו' דעבירה גוררת עבירה כו' והו"ע המחשבות זרות שנופלות לאדם פתאום שהוא מבחי' מקיף דקליפה כמ"ש במ"א ע"פ וירא את העם כי ברע הוא כו' פי' ברע כלול בתוך המקיף דרע כו' עד שאינו מרגיש אותו בנפשו כלל וד"ל, וזהו והסירה שמלת שביה מעליה פי' שמלת שביה הוא בחי' אור המקיף דרע שנק' שמלה עדי"מ הלבוש שמכסה כל גופו כך בחי' אור המקיף דרע סובבו מכל צדדיו כו' וד"ל, ולהיות כי נצוץ האלקי שנפל בטומאת החיצונים הרי היא בבחי' שבי' אצלם כנ"ל בפי' ושבית שביו כו', לכך גם בחי' או"מ דרע שנמשך על הניצוץ אלקי נק' שמלת שבי' כו' וד"ל, והנה ארז"ל גבי מי שהי' מושלך בבור ואמר כל השומע קולו יכתוב גט כו' (גיטין

אם: בבוך 416, 954 ואם.

כ"י: בבוך 416, 954 נוסף הנה.

ישמעאל: בבוך 416, 954 של ישמעאל.

דאדם: בבוך 416, 954 דאדם.

כאן: בבוך 416, 954 גם כאן.

על"י: בבוך 416, 954 מעל"י.

בחי': בבוך 416 ליחא, ובבוך 954 ב' בחי'.

כ"ו) ודלמא שד הוא הריי כשראו לוי דמות אדם אינהו נמי אדמויי ידמו דחזי לוי בבואה (צל) אינהו נמי אית להו בבואה דחזי לוי בבואה דבבואה (צל צלו) ואמר ר' חנינא בבואה אית להו בבואה דבבואה לית להו עכ"ד הגמ', ומזה נוכל להבין שאין לחיצונים אלא בחי"י אור מקיף אחד בלבד והוא הנק' בבואה לפי שהמקיף הוא כדוגמת הצל בלבד (ולכך נק' צל מפני שאינו מלוכש כלל בגופו של אדם וכמ"ש במ"א) אבל אין לחיצונים מקיף השני שהוא מקיף למקיף כו' והוא הנק' בבואה דבבואה צל דצל כו' וזהו שאמר והסירה שמלת שביה כו' בחי"י מקיף אחד הנק' שמלה כי בבואה דבבואה לית להו כניל ודיל.

והנה כל הסדר הזה הנאמר בפ' הזאת באשת יפ"ת וגלחה את ראשה ועשתה צפרניה והסירה כו' ואח"כ ובכתה את אביה ואמה כו' ואח"כ תבא אליה כו"י כ"ז סדר. הכנה בלבד ליו"כ, כי הנה מ"ש וגלחה את ראשה היינו מותרים מוחין כניל וצפרנים הן מותרים מדות והכל מבחי"י א"פ עדיין ואח"כ אומר והסירה שמלת שביה כו"י גם בחי"י המקיף דרע תסיר מעליה כ"ז עדיין אינו אלא בסו"מ בבחי"י תשובה תתאה בלבד כי בלעדי זה לא תוכל המל' לעלות עליות שלה ביו"כ וכן הנפש האלקי' לא תוכל ליטרה לפני ה' ממש כניל בבחי"י פכ"פ כו' מאחר שעדיין הנפש קשורה למטה גם מצד אור מקיף דרע הנק' שמלת שביה אמנם גם לאחר שכבר הוטרחה הנפש מכל דבר רע מבית ומבחוץ מבחי"י מותרות א"פ ומבחי"י או"מ והוא בגילוח שער וצפרנים והסרת שמלה כו' עכ"ז כדי שתוכל לעלות למעלה במעשה הטוב שבה צריכה הכנה אחרת מלבד הכנה הנ"ל בסו"מ בלבד כי גם אם אין מונע לה מדבר זר מ"מ שהי' לה כח לעלות צריכה סיוע ועזר גדול והטעם הוא לפי שביו"כ צריך להיות החזרת פכ"פ דהיינו שיאר ה' פניו מלמעלה למטה וכמ"ש את פניך ה' אבקש וכניל בענין י"ג מדה"ר כו', וזהו לפני ה' תטהרו לפני ה' ממש כו' וזה א"א ע"י תשובה תתאה בלבד כי איני תועלת תשובה תתאה רק להחזיר מלמטה למעלה אבל לא להחזיר העליון מלמעלה למטה כו' אלא ע"י תשובה עילאה דוקא שהיא המחזרת פכ"פ כניל, וענין

הרי: בבוך 416, 954 אמר ר"י.

לו: בבוך 416, 954 ליתא.

אלא בחי"י: בבוך 954 יניקה אלא בבחי"י.

ועשתה: בבוך 416, 954 נוסף את.

והסירה: בבוך 416 נוסף שמלת שבי.

ואמה: בבוך 416 ואת אמה.

כו': בבוך 416, 954 ובעלת כו'.

סדר: בבוך 416, 954 הוא סדר.

כו': בבוך 954 מעלי' כו'.

ע"י: בבוך 416 כ"א ע"י.

חתאה: בבוך 416 עילאה.

אין: בבוך 416 ליתא.

תשובה עילאה זו היינו מ"ש ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים כו', פי' ככ"י זו הוא ענין מואס בחייו ממש מפני עוצם דביקות הרצון להכלל בה' אחד והוא בא מעומק הלב כמ"ש ממעמקים קראתיך כו' וזהו דוקא בחי' תשובה עילאה גם לעתיד כתי' בבכי יבאו כו' בכחי' תשובה עילאה דוקא וזהו ובכתה את אביה כו' ולפי שהבכ"י הזאת ברה"י ויו"כ הוא מעומקא דלבא שלמעלה מן השכל לכך נאמר ובכתה את אביה. שהוא השכל וההתבוננו' כו' ואח"כ דוקא תבא אליה כו"י הוא בחי' עליות המל' בנעילה דיוכ"פ ובפרט באמרינו ז' פעמים כי ה' הוא האלקים שהן ז' עליות למל' כמבואר בכתבי האריז"ל וד"ל, ובכל זה יובן הטעם מה שיו"כ נק' קדוש ה' וכמ"ש רז"ל קדוש ה' מכובד זה יו"כ שאין בו. אכילה ושתי' וכו' לפי שבחי' קדוש הוא הבדלה מן המותרות וכמ"ש קדושים תהיו ודרשו רז"ל מובדלים תהיו כו' וכמבואר במ"א, והנה מן האכילה ושתי' הגם שמתברר עי"ז מרפ"ח ניצוצים כו', אבל מ"מ א"א בלא מציאת פסולת ומותרות והגם ששולחנו של אדם מכפר עכשיו כמזבח כו' מ"מ נמשל למברר פסולת מתוך אוכל או אוכל מתוך פסולת כו' וגם הרי אנו רואים שמותרותי הדם ומותרי המוחין מתהווה מן המאכל דוקא כו', ולהיות כי בשביל העלי' ביוכ"פ לפני ה' ממש צריך להיות הבדלת המותרות כנ"ל בפ"י וגלחה ראשה. כו' ע"כ נק' קדוש ה' שאין בו אכילה ושתיה כלל מפני שעומדים לפני ה' בבחי' פכ"פ וכמ"ש לפני ה' תטהרו כו' (ובענין) הטעם שלא אכל משה בהר מ' יום. שהוא לפי שהי' עומד לפני ה' ממש במקום שלמעלה לגמרי מן ההשתלשלות כו' והיינו שנק' קדוש ה' קדושת הוי' כו' מפני שהוא בבחי' פנימיות הוי' וכמ"ש את פניך ה' אבקש וכנ"ל וד"ל).

בעז"ה

להבין שרשי הדברים הנ"ל, הנה שרש ענין אשת יפת תואר כו' שהוא מ"ש בצלמו בצלם אלקים כו', יובן עפ"י מ"ש בפרע"ח בכוונת דהש"ר בענין הצלם בפרט דצ' דצלם הוא בחי' המגדלת המדות ול' דצלם היא המגדלת בחי' חב"ד ומ' דצלם הוא בחי' הכת"ר והוא הכולל ד' המוחין כו'

ככ"י: בבוך 416 ענין בכ"י.

אביה: בבוך 954 נוסף ואת אמה.

כו': בבוך 416 ובעלת כו'.

שמוחרות: בבוך 416 שפסולת ומתרי.

ראשה: בבוך 416, 954 את ראשה.

(ובענין): בבוך 416, 954 (וכענין).

יוס: בבוך 954 נוסף ומ' לילה.

וכאשר עדיין לא נכנס באדם רק הצ' דצלם הרי בחי' הלי' והמ"ם נשאר
בבחי' מקיפים עליו והן ב' מקיפים זה למעלה וכאשר נכנס גם בחי' הלמ"ד
לא נשאר רק מקיף העליון והוא בחי' המ"ם דצלם וזהו אך בצלם יתהלך איש
ע"ש, והנה הלמ"ד דצלם הוא כולל ג' מוחין למדות והן המאירים פניו של
אדם הנק' בזהר תרין תפוחין וכמ"ש חכמת אדם תאיר פניו כו' והמם דצלם
הוא למעלה גם מן החכמה והמוחין שמאירים בפנים כו', והנה ב' המדרגות
הנ"ל דלי' ומ"ם דצלם שנק' מקיפים הוא הנק' בשם מזלא בלשון הגמ' כמאמר'
אע"ג דאיהו לא חזי מזלי' חזי, וכיארור ענין המזל שהוא ענין המקיפים הנ"ל
יובן עפ"י הידוע שבכל דבר שמשתלשל מעילה לעילה בהכרח שימצא
ביניהם בחי' ממוצע דוקא כי לא יש ערך והשתוות ביניהם כלל עד שישתעף
העלול מן העילה כ"א ע"י בחי' הממוצעת דוקא שע"י יתחבר אור השפע
במקבל והוא המחבר המשפיע אל המקבל כו' (וכמ"ש במ"א בענין חיבור
חיות הנפש דגוף שהוא ע"י ממוצע והן נק' ה' פרקי הצלם דנרנח"י כו') כך
בהתהוות הנפש ממקור חוצבה באלקים חיים שידוע דגם בחי' חיצונית
הכלים די"ס דבי"ע הן בחי' אלקות עדיין ויש בהן כח אלקי ממש וא"כ כאשר
יתהוו הנכראים כמו הנפשות של בנ"א גם מחיצוניות הכלים מאחר שאין
ערוך ביניהם כלל שזה מוגבל וזה בלתי מוגבל כו' מוכרח שיהי' סיבת
ההשתלשלו' ע"י בחי' הממוצע ביניהם דוקא וכנ"ל וע"י יתחבר אור כח אלקי
דכלים די"ס בנשמות המוגבלות יש מאין כו' והממוצע המחברם היינו בחי'
מקיפים הנ"ל דלי' ומ"ם דצלם כו' והוא הנק' מזלא שעדיין אין המזל בחי' כח
מוגבל ממש במהות ואיכות כמו הנפש שבגוף גם עדיין אינו בערך כח
האלקי ממש, אלא הוא בחי' ממוצע וע"כ יש בכח המזל הזה לראות ולהשיג
מה שאין הנפש בגוף משגת ורואה כמו האנשים שהיו עם דניאל שלא ראו
המראה כלל ואעפ"כ פחדו וברחו להם מפני האימה כאלו ראו ממש והוא
מטעם דמזלייהו חזי ממ"ש אע"ג דאיהו לא חזי כלל כמאמרם ז"ל והוא
מטעם הנ"ל שהמזל הוא בחי' ממוצע ונכדל בערך מן הגוף וקרוב הוא ביותר
לבחי' כח האלקי יותר ממלאך ונשמה כו' עד שרואה ומשיג מראה הנבואה
גם שאינה נגלית כלל בנשמות שבגוף כו', ולזה הטעם מצינו בכתבי האריז"ל
שאם הי' מתגלה על האדם מבחי' המזל שלו הי' משיג ורואה יותר משהי'
משיג ורואה ע"י מדרגת גלוי אליהו ז"ל וד"ל, וזהו הטעם לענין הלמ"ד
והמ"ם דצלם הנ"ל שהן המגדילים הכחות באדם דהיינו שיהיו כחות
הנפשיות מתפשטין בהרחבה כמו הכח המגדל שיהי' לו דעת להוליד המדות
בשכל וטעם דוקא הוא ע"י בחי' למ"ד דצלם הנפש כו' והכח המגדל להיות
עיקר המהות של המוחין בהגדלה והוא שיתרחבו בדי' מוחין הוא בחי' המ"ם
שבכתר הכולל ד' המוחין בהעלם כו' וד"ל, וזהו פי' בצלמו בצלם אלקים
בצלמו הוא בחי' הצדיק דצלם שהן בחי' הגדלת המדות בלבד והוא כמו
בתינוק קטן כבן שנה עד ב' שנים שיכול לדבר ונק' ימי היניקה כידוע ואח"כ
מתגדל בו השכל של המדות מבחי' למ"ד דצלם כו' וזהו בצלם אלקים כו'
לפי שהוא בחי' ממוצע כניל וזהו בצלם אלקים דוקא וד"ל, והנה בזה יובן

מארז"ל בענין בת קול יוצאת ומכרזת בכל יום כו' וידוע הקושיא למה לא נשמע קול הכרוזים הללו לשום אדם, אך הענין הוא כמאמר הבעש"ט ז"ל דהרהורי תשובה שנופלים לאדם פתאום בלתי שהכין א"ע לזה הוא בא ונמשך עליו מבחי' הרוח העליון שעורר אותו לזה וכמ"ש עד יערה עליו רוח ממרום ופי' רוח ממרום הוא רוח המזל הנ"ל דכמו דמזל"י חזי אע"ג דאיהו לא חזי כך מזל"י שומע מה שא"א לו לשמוע והוא מטעם הנ"ל להיותו יותר גבוה גם ממלאך וגילוי אליהו דאליהו ג"כ מבחי' מלאך כידוע וע"כ ביכולתו לשמוע הכרוזים דבת קול דשכינה הנ"ל הגם שהיא ממדרגה בחי' אלקות ממש ובאה למטה ומעוררת לנשמה שבגוף כו' וד"ל.

ושרש ענין ושבת שביו כו' הוא מדבר עדיין בבחי' לבושי הנפש בלבד והוא מחדו"מ ואח"כ וראית בשבי' אשת יפ"ת כו' שמקבלת מבחי' מזל הנפש הנ"ל, ולהבין ביאור ענין ושבת שביו בלבושי הנפש יש להקדים תחלה ביאור ענין הפסוק אם יהי' נדחך בקצה השמים משם יקבצך כו' וידוע הקושיא איך שייך קיבוץ ביחיד כו', אך הענין הוא דכל האותיות של המחשבה והדו"מ הן באין ונמשכין מחמת בחי' פיזור הנפש דהיינו מחמת שהנפש נתפזרה ונתחלקה לחלקים רבים ושונים כמו אם תדבק הנפש באיזה דבר מן הדברים הנה חלקה א"ע לחלקה בזה הדיבוק ונמשך מזה צירופי אותיות המחשבה באופנים שונים כפי אופן הדיבוק וכאשר תדבק הנפש בדבר אחר הרי תתחלק עוד לחלקים כו' ועד"ז הנה תתפזר הנפש בחלקים רבים ומזה בא רבוי הצרופים באותיות מחשבה דו"מ והמופת לזה הן כל החלומות שאינן אלא מעין הרהורי לבו דוקא והוא מפני שהצירופי אותיות של כל פעם במה שחשבו ודיבור ועשה הכל הן חלקי כחות מן הנפש ואינן בחי' חומר גשם שיאכדו ונפסדו אלא הן עומדין בקיומן ובעל החלום משנה הצירופים כמו שמבואר הענין במ"א באריכות ומזה נעשה סיפור החלום כו', ועד"ז ממש הוא ענין כף הקלע במה שמוליקים הנפש שם באותן צירופי אותיות מחדו"מ שחשב כל ימי חייו אך בשינוי סדר הצירופים כו' וכמ"ש במ"א וד"ל, וזהו אם יהי' נדחך בקצה השמים כו' דאעפ"י שהנפש יחידה מ"מ מפני פיזורה והוא התחלקותה לחלקים רבים הנ"ל צריכה קיבוץ ואסיפה אל מקום א' והיינו להפוך כל הצירופים הזרים אשר לא לה' היו שיהיו כולם הולכים ונכללים באלקות וזה א"א כ"א ע"י תשובה דוקא שהוא לעקור הרצון והדיבוק הזר של הנפש מהיכלות החיצונים וממילא יבטלו הצירופי' ויתהפכו לטוב והוא ענין קיבוץ גליות ברוחניות דכנ"י שכדי להוציא בלעם מפיו דהיינו מה שינקו החיצונים מצירופים הזרים ולהפכם לקדושה ולכללם באחדות ה' צריך לזה בהכרח הקדמת התשובה שהוא ענין תשוב ה"א כו' ואז יתקיים אם יהי' נדחך בקצה השמים כו' משם יקבצך דהיינו קיבוץ הגליות בגשמיות ודא ודא אחת היא כמ"ש במ"א וד"ל, והנה עוד תנאי יש בזה כי מלבד עקירת הרצון כנ"ל עוד צריך שיוציא בשפתו בוידוי על החטא באמרו אשמנו גזלנו וכו', והטעם הוא לפי שכבר נעשה ונמשך חיות לחיצוניות

מצירופי אותיות הזרים הנ"ל וצריך שיחזרו לקדושה כמו שהן וזה א"א כ"א שיזכיר הצירוף אותיות מהחטא והעון באמרו גזלנו שבתבת גזלנו יש אותיות גזל שמהם הוא שנעשה לחיות לחיצונים ובהזכירו בוידוי בפה יתהפך הצירוף הזה ממש לקדושה וישבו האותיות הנפולי' מלוושי הנפש למקורן להכלל ביחוד האלקי, וז"ש חיל בלע ויקיאנו מפני שבהזכיר הצירופי' של האותיות שבהם ועל ידם נעשה חיות לחיצוני' הרי בזה מוציא את בלעם מתוך פיהם ממש וממילא יאבדו כי אין להם מקום בקדושה האלקי' עוד כו' וכמ"ש במ"א בענין מציל עני מחזק כו' בשם הה"מ ז"ל שתיבת צלם נרמז בתיבת מציל עני כו' והוא ענין היפך הצירופי' שנפלו בקליפות שזהו כמו הצלה ממש וכענין מאמרם ז"ל לעתיד ע"פ ביום ההוא יהי' מצלות הסוס כו', כל מה שהסוס רץ ומיצל כו' וד"ל, וזהו שרש ענין ושבית שביו כו' כי ענין המלחמה הזאת היינו להציל חיות ניצוצי קדושה מהיכלות החיצוני' שנפלו שם בסיבת בחי' פיזור הנפש כנ"ל מג' לבושי הנפש כנ"ל וע"ז נאמר ואכלת שלל אויביך כו' כי כמשל המלחמה בגשמית ממש כך ברוחניות ענין המלחמה הוא להשיג ממה שביד היכלות החיצוני' בבחי' שבי' וגלות כענין גלות אדם שכינה עמהם כו' וכמ"ש למעלה בענין אם יהי' נדחך כו' ממש יקבצך כו' וזהו ושבית שביו להחזיר בתשובה בחי' השבי' שביד החיצונים למקורן ביחוד אלקי כו' ולכך אמר שביו על שהי' תחלה בבחי' הקדושה ונפלו להיכלות החיצוני' ואח"כ חוזרים למקומן הראשון כנ"ל היז ממש כמו ששבה המלך את חילו שנפל בשבי בצד שכנגדו ששביו הוא משיב ומחזיר כו' וד"ל:

וכ"ז בבחי' לבושי הנפש בלבד אבל כדי להחזיר בחי' עצמות הנפש שהן השכל עם המדות הוא שאומר אח"כ וראית בשבי' אשת יפת תואר כו' פי' אשת יפת דהיינו כנ"ל צ' דצלם שהן בחי' המדות ונקראים ג"כ בחי' עצמות לגבי לבושי הנפש ובחי' למ"ד דצלם נק' יפת תואר הוא בחי' אור המקיף דחב"ד שממנו בא בחי' הארת הפנים כנ"ל שהוא שרש התורה דאורייתא מחכמה נפקת כו', וביאור הדברים הנה כתי' חכמת אדם תאיר פניו כו' שהמוחין חב"ד שמאירים מבחי' אור המקיף דלמ"ד דצלם עד שנגדלים ע"י כנ"ל אזי יש בחי' הארת הפנים בחי' תרין תפוחין והן שעה נהורין כו' כידוע וכמשל מי שממציא שכל חדש וסברא חדשה דמפני שהיא נובעת מלמעלה מן השכל המצומצם בו דהיינו מבחי' למ"ד דצלם שהוא מזל הנ"ל אזי יאירו פניו בלחיינו כידוע בר' אבנה שהיו מאירין פניו כשמצא תוספתא חדתא כו' וכמ"ש במ"א וד"ל, ועד"ז ג"כ למעלה בחב"ד דז"א שכאשר מאירה מבחי' למ"ד דצלם בתוספת הארה חדשה אזי כתיב יאר ה' פניו אליך כו' והוא משום שחכמת אדם תאיר פניו כנ"ל וחכמה זו היא עיקר השרש והמקור לחכמה שבתורה הנגלית מחב"ד דז"א כידוע דאורייתא נק' ז"א כו' להיותה מבחי' או"מ שהוא בחי' הלמ"ד דצלם וזהו הנך יפה דודי כו' שהתושבי' בבחי' ת"ת דז"א כידוע ותושבע"פ מלכות קרינון לה נקראת מפני

זה יפ"ת מפני שמקבלת מבחי' יופי הת"ת דז"א מהארת הפנים שלו, וזהו לך ה' הגדולה והגבורה והת"ת כו' וד"ל, ובחי' המ"ם דצלם הוא אור המקיף השני היותר עליון מכולם וכנ"ל והיינו שרש כל המצות שהוא בחי' כתר עליון כי הנה ידוע דתרי"ג מצות שרשן בבחי' תרי"ג ארחין דגלגלתא שהוא בבחי' הכתר עליון עד שהמקיף דלמ"ד דצלם לא נחשב לגביו רק בבחי' או"פ בלבד כי הנה ידוע בסדר ההשתלשלות בכלל מריש כל דרגין שהוא התחלת בחי' הק"ו והחוי"ט דאור הא"ס כו' עד סוף רגלי העש"י הכל הוא נמשך ובא בבחי' מקיף ופנימי ופנימי שבעליון נעשה מקיף לתחתון וממילא בחי' מקיף שבתחתון אינו אלא בחי' או"פ לגבי העליון כי הקו הנ"ל הוא נמשך למטה ומתעגל וחוזר ומתעגל כידוע ודרך כלל כל האור פנימי מקו ההולך ביושר בין העגולים והמקיפים הן העגולים, אמנם לפי ציור זה גם פנימי שבעליון הרי הוא גובה הרבה מעיגול שבתחתון כו' וכמ"ש ביאור הדבר במ"א וגם כאן הנה גם אור מקיף השרש של התורה לגבי בחי' שרש של המצות בבחי' המ"ם לא נחשב רק לבחי' או"פ בלבד, אמנם לגבי בחי' המדות שבצ' דצלם הרי נחשב בחי' למ"ד דצלם לבחי' או"מ כו' וד"ל, ובה יובן הטעם מה שלפעמים נק' התורה בשם חתן וכנ"י בשם כלה וכמ"ש ביום חתונתו זה מ"ת כו' ולפעמים נק' התורה בשם כלה כמה שא' מורשה א"ת מורשה אלא מאורשה כו' אלא הענין הוא דבהיות התורה בבחי' למ"ד בבחי' א"מ לבחי' צדיק דכנ"י שנק' אשת יפת כו' אזי נק' התורה חתן בבחי' דכר משפיע כו' ובהיות התורה במעלה העליונה יותר והוא כאשר אינה עדיין בבחי' או"מ לתחתון אלא היא נכללת באור הכת"ר שהוא בחי' המ"ם דצלם שאז אינו נחשבת רק בחי' או"פ כנ"ל ע"כ נקראת אז בשם נוק' בלבד מאורסה כו' ונק' כלת משה כי בחי' מ"ם הוא נק' חתן לגבי למ"ד כו' וכפי הכלל הנ"ל וד"ל:

והנה אחר הקדמה זו יובן שרש סדר דברי הפרשה כי תצא למלחמה על אויביך כו', פי' תחלת המלחמה הוא לברר רפ"ח ניצוצין הנשכין בשב"י מלבושי הנפש בלבד כנ"ל ואח"כ צריך שיהי' מלחמה בפנימיות יותר והוא בבחי' עצמיות הנפש שהן חב"ד חג"ת שנק' אשת יפת כנ"ל שהוא מ"ש בצלמו בצלם אלקים כו' וכדי לתקן ולהחזיר בחי' העצמות דכנ"י פנים בפנים אין זה כ"א ע"י למ"ד ומ"ם דצלם דוקא דהיינו ע"י שרשי התורה והמצות שמאירים בכת"ר וחב"ד דז"א כו' שנק' למ"ד ומ"ם דצלם דז"א ב' מיני מקיפים שעליהם אמר אך בצלם יתהלך איש וכנ"ל וד"ל, והיינו לך אמר לבי בקשו פני כו' לבי הוא נקודות ציון בבחי' הפנימיות שבה דוקא שכדי להחזירה מלמטה למעלה וכענין קיבוץ גלויות הנ"ל בתשובה תתאה כו' הוא ע"י מה שאת פניך הוי' אבקש פי' פניך בחי' פנימיות דהוי' דז"א שהן בחי' למ"ד מ"ם דצלם שהן ב' מיני מקיפים כו' כמ"ש יאר ה' פניו כו' הנך יפה דודי כו' ומשם נמשכים ביוכ"פ י"ג מדה"ר כמשי"ת בעז"ה וד"ל, וזהו וראית בשב"י אשת יפת תואר הנ"ל וחשקת בה להחזירה ולהשיבה פב"פ בבחי'

האצי" ממש כו' ולקחת לך לאשה פי' דוקא עיי שיומשך הארת פנים דז"א מבחי' למ"ד הנ"ל, ופי' ולקחת לך לאשה הוא כב' אופנים הנ"ל הא' שיומשך מבחי' הלמ"ד התורה בבחי' חתן לצדיק דצלם כו' והב' במעלה יותר והוא שהתורה נק' בשם כלה לגבי בחי' המים כנ"ל ועליה אמר ולקחת לך לאשה כו' וד"ל, והבאת לתוך ביתך להמשיך אורות מקיפים הנ"ל דוקא בכלים מכלים שונים והן עיי המעשה של המצות ולימוד התורה באותיות וצירופים דוקא כו' וכידוע וד"ל, ובכל זה יובן מ"ש תחלה כי תצא למלחמה על אויביך, דלכאורה אינו מובן מ"ש על ולא אמר עם אויביך כו', אך הנה מכוון למעלה דבחי' למ"ד מ"ם דצלם הן הנה בחי' המקיפים והנה ידוע דשרש מעמד ומצב השתלשלות דחיצוני' הוא בין הכלים דאורות דקדושה ובין המקיפים דקדושה אחוריהם אל המקיף ופניהם אל הפנימי' כו', והענין הוא לפי שמעלת אור המקיף גבוה מאד נעלה מכל ההשתל' ע"כ אין ביכולת החיצוני' לקבל ההארה ממנו ואם יעמדו לקבל הימנו יתבטלו ממציאותם לגמרי ואינם יכולים לעמוד במעמדם כלל וכלל וכידוע דאור המקיף הוא המסמא עיני החיצונים באשר הן מסתכלים בו כי לא יכולים להסתכל מפני אור הבהיר כ"כ עד שיסמא את עיניהם והוא להיותו רם ומתנשא עליהם הרבה כו' ולכך אין עומדים בפניהם אל המקיף, אלא אחוריהם אל המקיף ופניהם אל הפנימי' לקבל רק מהארה חיצונית הכלים דא"פ כו' וד"ל, וע"כ כאשר צריך להשפיל יניקות החיצונים אינו אלא עיי שיאירו עליהם מבחי' אור המקיף מלמעלה ואזי ממילא יתבטלו ממציאותם כי הוא יסמא עיני החיצונים כנ"ל, וזהו על אויביך שפי' על הוא ההארה בבחי' המקיף מלמעלה על החיצוני' ואז ממילא יאבדו וכמ"ש כהמס דונג מפני כו', ואמנם אין זה כ"א שיעורו בתחלה בחי' אורות המקיפים ומפני שהוא מקום ומדרגה שאין החיצונים יכולים לקבלו ממילא יאבדו כו', וזהו כי תצא למלחמה על אויביך, פי' כאשר תרצה להלחם באויביך להשפיל יניקות החיצונים עיי המשכות אור מקיף וזהו על אויביך למקום ומדרגה שאין האויבים יכולים לעמוד שם מפני שהוא למעלה מהם כנ"ל, ושכית שבין פי' בתחלה תבער יניקות החיצוני' שכבר שלטו בהן עיי נחש הקדמוני כנ"ל שהוא ענין הברורים מלבושי הנפש כו' ואח"כ וראית בשביה אשת יפת תואר כו' שהוא בחי' צדיק דצלם שמאירים בה מבחי' המקיפים העליונים דלמ"ד ומ"ם שהן המאירים בחי' הארת פנים הנ"ל בייג מדה"ר כו' ושם אין החיצונים יכולים לעמוד כלל מטעם הנ"ל שהמקיף מסמא עיני החיצונים כו' ולקחת לך לאשה להמשיך המקיפים בה בבחי' רבוי הכלים דוקא והוא עיי תורה ומצות כנ"ל והבאת אל תוך ביתך כו' כנ"ל וד"ל:

וגלחה את ראשה ועשתה את צפרניה כו', הנה הטעם דתגלחת ראשה הוא משום דהשערות שבראש הן בחי' מותרים מוחין כו', ולהבין שרש ענין זה הנה תחלה יש להקדים הענין שארז"ל שער באשה ערוה למה באשה דוקא ולא באיש, בהיות ידוע בענין תגלחת שער בלויים כמ"ש והעבירו תער

על כל בשרם כו', שהוא מפני ששרש הלויים הוא מבחי' הגבורות והדינין והשערות הן ג"כ בחי' צמצומים ודינים כידוע ע"כ צריך שיעבירו מהם השער כדי שלא יתאחו בהן יניקות החיצוני' כו' וכמ"ש במ"א, אך עדיין אין טעם זה מספיק דאדרבה לפי שהשערות ג"כ ממדת הדין ה' מהראוי שיהי' גידול השער בלויים שכל דבר הולך ומתדבק אל שרשו כו', אך באמת עיקר הטעם הוא לפי שהשערות הן בחי' מותרות הדינין ומטעם שהן בחי' מותרות צריכים גילוח ואף גם זאת לולי שהלויים בשרשם ממדה"ד לא היו צריכים לגילוח כלל שהרי מצינו בניזיר שאסור בתגלחת הראש שהרי נאמר בו קדוש יהי' גדל פרע שער ראשו כו', וא"כ צריך להבין כ"ז למה יפגום בחי' המותרות בלויים דוקא כו' אך הענין יוכן בהקדים תחלה מהו ענין המותרות דשערות להיות ידוע דבחכמה יש בחי' פנימיות ובחי' חיצוניות ואחוריים כמו עד"מ איש חכם שמדבר בעניני שכל וסכרא בפנימיות עומק איזה חכמה כו' וכאשר יצטרך להסביר אותה הסכרא והשכל יאריך בדברים וילביש כמה לבושים לאותה הסכרא כמו בדרכי משלים וחידות וכיוצא וזהו בחי' החיצוניות והאחוריים לאותו עומק החכ' הפנימיות כו' וכמ"ש במ"א, ועדיין אין זה נקרא בחי' מותרות כי הרי האריכות כולו מצטרך להלביש את הפנימיות דחכמה ואין דיבור אחד יתר בשפתיו כידוע, אך בחי' המותרות היינו שהוא יתר ממש ואינו מצטרך כלל לפנימיות השכל והוא הנק' נובלות חכמה פי' שנובל ונופל מבחי' האחוריים ונק' בחי' אחוריים דאחוריי' כו', ויובן זה בדוגמא במה שמצינו (כזוהר ברב המנונא סכא שהי' לומד פרקי דשטותא שהוא כמו בחי' חכמה חיצוניות דפלסופיא קודם שנכנס בעמקי פנימיות החכמה בשביל יתרון האור מתוך החשך ויתרון החכמה מן הסכלות כו' לפי שחכמה חיצוניות הן שנפלו מבחי' אחוריים דחכמה האלקי' ונק' סכלות והיינו אחוריי' דאחוריים כו') וברבא שהי' אומר מלתא דבדיחותא לפני הלימוד בעיון ובודאי הי' דבר זה דבדיחותא בדרך החכמה ג"כ הגם שהי' במילי דעלמא כי הרי גם שיחת ת"ח צריכה לימוד וכמ"ש ועליהו לא יכול פי' גם באמרו שיחה נאה (שקורין גלאייך ווערטיל בלא") ניכר החכם בשיחתו זאת יותר מזולתו שאינו חכם כי ימצא הרבה חכמה גם בשיחתו יותר מגופו של חכמת זולתו שאינו חכם והיינו שהמשיל לעלה האילן שאינו אלא חיצוניות כו', כך גם בחי' אחוריים דחכמה של חכם גדול צריכה לימוד ונעשה חכמה פנימיות לחכם הקטן ממנו, והנה דוקא בת"ח הוא שאמר ועליהו לא יכול שלא יפול גם מבחי' אחוריים שלו להיות נובלות ממש כמו דברים בטלים לגמרי, אבל באדם אחר שאינו ת"ח שיחת חולין שלו ומלתא דבדיחותא שלו הוא מותרות ונובלות ממש דהיינו דברים בטלים לגמרי כי מפני ששכלו מצומצם מאד לא ימצא בבחי' האחוריים דחכמתו שהוא שיחתו שום חכמה כלל אלא דברים בטלים הן לגמרי כו', וא"כ מובן בת"ח שגם המותרות שלו שאינו מצטרך לפנימיות השכל כלל אינו נק' מותרות ונובלות כי ימצא מהן הרבה חכמה למטה וכמאמר שצריכה לימוד כו' וד"ל, והנמשל מכ"ז יוכן למשכיל למעלה דהנה בחי' השערות שבראש מאחר שהן הנק'

מותר מוחין פ"י שנמשכים רק מבחי' הנובלות והמותרות שיוצאים מן
 המוחין שבראש והיינו שהמה מבחי' אחוריי' דאחוריים כנ"ל במשל השיחה
 כמלתא דבדיחותא וכיוצא הרי במי ששרשו הוא בבחי' הצמצום והדין יחשבו
 השערות לבחי' נובלות ממש כו', אבל במי ששרשו בבחי' ההתרחבות דחכמה
 יחשבו גם הם לבחי' אור שפע חכמה לגבי התחתוני' כענין ועליהו לא יבול
 ולא נק' נובלות כלל ועד"ז יובן הטעם שמצינו בנזיר שקדוש יהי' גדל פרע כו'
 ובלוים יעברו השער כי לפי שמעלת הנזיר גבוה מאד בבחי' התרחכו' קדושה
 העליונה דאור אבא כמ"ש קדוש יהי' כו' גם בחי' המותר מוחין שלו הן
 קדושים בקדושה העליונה ולא יקראו נובלות כלל ואדרבה יומשך על ידן
 אור שפע קדושה כמשל הנ"ל, ולכך אסור בתגלחת, אבל הלויים ששרשם
 מבחי' צמצום המוחין דאור אימא כידוע לכך בחי' המותר מוחין שלהם
 יכולים ליפול למטה להיות בשם נובלות ממש כמשל ענין השיחה בטילה במי
 שמצומצם שכלו שנחשבו לדברים בטלים ממש כו', וכך יכול להיות יניקות
 החיצוניים שניקתם מבחי' דברים בטלים שאין בהן אור כו' ונק' מוץ ותכן
 כידוע, וזהו שנאמר בלויים והעבירו תער כו' וד"ל, ועד"ז גם למעלה מעלה
 יובן הטעם מה שמצינו ב"ג מדה"ר נושא עון כו' שהן בחי' י"ג תיקוני
 דיקנא כו' הרי נמשכין מבחי' השערות דוקא ולמטה בבחי' מל' דאצי' ארז"ל
 שער באשה ערוה כו' משום דלמעלה מעלה בבחי' הכת"ר עליון דא"א
 להיותו במדרגה גבוה מאד כי נחשב עדיין מעולם הא"ס כידוע ע"כ גם בחי'
 המותר מוחין שלו שהן י"ג תיקונין כו' הן במדרגה גבוה מאד ואדרבה יכול
 להיות מהם רב שפע טוב מרוממות מעלת הקדושה העליונה שלמעלה מסדרי
 ההשתלשלות דאבי"ע וכענין קדוש יהי' כו' שנא' בנזיר כנ"ל עד שנקראו
 בשם י"ג מדה"ר כו', אבל למטה באשת יפת תואר הנ"ל שהוא בחי' מל'
 להיותה בחי' התחתונה שבאצי' ונק' סוף כל דרגין לכך אמר בה וגלחה את
 ראשה כו', פ"י שיעבירו השערות שבראשה שהן מבחי' מותר מוחין שלה
 וכמאמרם ז"ל שער באשה ערוה באשה דוקא ולא באיש לפי שהיא בבחי'
 הדינין והצמצומים כידוע דדינא דמלכותא דינא כו' ע"כ יכול להיות מבחי'
 המותרות שלה בחי' יניקות החיצוני' שהן דינין קשין והוא הנק' ערוה כו'
 וכמאמר הזהר בשערה אחידן כו' וד"ל, ויובן דבר זה עוד בתוס' ביאור
 עפ"י משלים אחרים והוא ממה שמצינו בדברי רז"ל שעה אסור לאכול בשר כו'
 אבל ת"ח מותר וגם מצינו שכמה אמוראים דקדקו בטוב המאכלים כמו ר"נ
 שאמר עד דלא אכילנא בישראל דתורא כו' וכיוצא בזה בענין עגלא תלתא
 ולשנא בחרדלא כו', שלכאורה יפלא מאד בצדיקים מופלגים כמותם שיתעדנו
 ח"ו בעדן גשמי ולדקדק בהן כו', אך הענין הוא כנ"ל דבחי' המותרות כאדם
 גדול יכול להיות ממנה גם העילוי במדרגה כו' ובקטן הערך יפול ממנה
 פסולת ונובלות למטה כו', וגם כאן הנה ידוע דהמאכל מגשם הנפש מצד
 גסות המאכל שהיא נמשכה מבחי' מותרות שפע העליונה והנה כמו הבשר
 שהוא גשמי להיותו מבחי' המותרות כאשר יאכלנו ע"ה שמצומצם בדעתו
 ומדותיו ונפשו מתחתיות המדרגה ע"כ בקל תפילנו ממדרגתו ויתגשם מאד

כידוע ולהיותה בבחי' הביטול כנ"ל ע"כ בהגלות ההארה יתירה ממנה על המלאכים שהו בבחי' יש מבינה שנק' יש כנ"ל נתבטלו ממציאותם לגמרי וזהו ושרפן מפני שנכללו ונתבטלו לגמרי כו' וד"ל.

ובכל הנ"ל יובן סדר דברי פ"י ראשונה דק"ש, דהנה כללות הכוונה בפסוק ראשון דק"ש ידוע שפי' הוי' אלקינו הוא ענין יחוד או"א כו' וענין היחוד שלהם בפרט מבואר שם. ובכלל הוא שנמשך להם הטפה מלמעלה מבחי' פנימיות עתיק וכ"ז מטעם הנ"ל להיות מבואר למעלה דבחי' מל' דאי"ס ממש הוא שמאיר בחכמה דע"י שהוא בחי' פנימיות עתיק והיינו פנימיות אבא ויחוד או"א הוא בב' תיבות הללו דה' אלקינו כי אלקינו הוא בחי' בינה שנק' אלקים חיים כנ"ל והוא ההתבוננו' באור אי"ס מצד שהוא מחי' כו' כנ"ל, משא"כ בחכמה הענין הוא מצד בחי' עצמותו כנ"ל וזהו עיקר ענין הכוונה הכללי' להמשיך הטפה מע"י דהיינו מבחי' פנימיות המוחין שבו' לאימא ומשם יורד עוד למטה בזו"נ דאצי' שתייחדו גם הם והוא בתיבת ה' אחד

דברי פ"י: בבוך 962, 969 דפ' (969 דפרשה).

שם: בבוך 974 במ"א.

שבו: בבוך 962 שלו.

נוסחא שניה

ממנה בחי' אהבה רבה בגבורות רשפי אש וצמאון גדול אליו ית' שזהו שזהו בחי' י"ש נרגש שיש מי שאוהב כו' וזה לא יתכן זולתי בחסדי' דאמא מההתבוננו' במקור החיים דאמא דאצי' שאז יבחור בחיים לאהבה את ה' אלקיך כי הוא חייך מאחר שיש עולמות הנפרדי' והוא מקור חיים לכך יתלהב לבנו בצמאון גדול אל מקור החיים שלו כנ"ל, אבל בהחכמה שמאין תמצא בחי' השגת הביטול האמתי מה שמשיג בעצמו' המאציל המרומם לבדו ומתנשא מימות עולם שאין לו שייכות וערך אליהם כלל ואין עוד מלבדו בין קודם שנברא ובין לאח"כ כו' לזאת לא יתכן בזה האהבה רבה ברשפי אש וצמאון גדול אליו ית' מאחר שאין מי שיתבטל א"ע כלל שממילא נתבטל מכל וכל ע"י השגתו הביטול האמתי שאין עוד מלבדו (ומעתה מי יתלהב ויצמא דמשמע שהוא יש ודבר מה בפ"ע המתלהב והצמא למקור החיים כו') זולתי בחי' האהבה והחסד דאבא הוא הגבה למעלה מבחי' האה"ר ברשפי אש חסדי' דאמא דהיינו בחי' קרירות הביטול תמידיי עצמו שנתאחד בהשגת הביטול כ"כ עד שאינו נפסק ממנה אפי' רגע א' וכל מגמתו בתעלומות לבבו שלא יפרד ממנה ויהי' מיוחד עמה בתמידות ואף גם זאת בלי הרגשה כלל בלב כנודע וזוהי ההפרש בין החסדי' דאבא לחסדי' דאמא שחסדי' דאימא הוא בחי' הצמאון והתשוקה באה"ר בגבורת רשפי אש אל מקור החיים ע"י ההתבוננות במקור החיים ב"ה כו' וחסדי' דאבא הוא תכלית הביטול בקרירות

כידוע וד"ל, ואחר היחוד הנ"ל בפסוק ראשון מאיר אור חסד דאבא והוא בחי' התפעלות שבעצמות הנ"ל דהיינו רק שלא יפרד ממנו אלא ישאר כך לעולם כו' ולהיות כי חסדים דאבא טמונים ומכוסים באימא לכך בתיבת ואהבת יש ב' מיני התפעלות דרצוא ושוב הנ"ל והוא ב"פ אור בגימט' ואהבת דהיינו אור חסד דאבא ואור חסד דאימא הנ"ל וד"ל.

והנה העצה היעוצה לאיש שהוא טרוד כל היום במו"מ ויש לו מנגדים רבים לעבודה שבלב בבחי' הרצוא מפני שנפשו עליו בלתי מכוונת לרצוא ותשוקה א' מפני רבוי רצונות זרות כו' שיתן דעתו ולבו להתפעלות האהבה שבבחי' חכמה שנק' חסד דאבא הנ"ל שלמעלה מבחי' רצוא כי המלחמה לא תנצח בדבר שיש במנגדו ג"כ שהרי גם מנגדו יצליח בה אלא עיקר ניצוח המלחמה הוא באותו הדבר שאינו מצוי בצד שכנגדו ומפני שלא יוכל לעמוד כנגדו בדבר כדוגמתו אזי ממילא יפול וינוצח כו', כך הנמשל יובן למעלה בהיות שרצונות הזרות הן תחת ממשלת ע' שרים דנוגה כידוע ששרשם מז' מדות דאימא כי עיקר השבירה הי"י בשם ס"ג דבינה כידוע

כי . . . הי' בבוך 962 ליתא, ובבוך 969 רק הוא.

נוסחא שניה

מהשגת הביטול האמיתי ע"י כח חכמתו המשגת במהותו ועצמותו המרומם לבדו ואין בלעדו.

ו"ש צמאה לך נפשי כמה לך בשרי בארץ ציה ועיף בלי מים, דוקא בארץ ציה ועיף בלי מים יתכן בחי' הצמאון דהיינו בחי' מים הוא בחי' החכמה עילאה דאצי' כנודע שבארץ ציה כו' בלי מים שאין שם המשכת החכמה תכלית הביטול האמתי אז יתכן הצמאון ברשפי אש כו' משא"כ בים החכמה שלמעלה שהוא למעלה מבחי' התלהבות האהבה רבה ברשפי אש וצמאון הנפש זולתי בקרירות הביטול האמתי ותמידי בלי הפסק כלל כנ"ל וד"ל.

ו"ש כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו הוי' אלקיך בידך וגו' בהיות ידוע שכ"מ שנאמ' הוי' אלקיך הכונה על יחוד או"א דאצי' תרין רעין דלא מתפרשין כמ"ש בכ' אריז"ל בפ' ראשון דק"ש שהוי' אלקינו הוא יחוד או"א דאצי' הוי' אח"ד יחוד זו"ן כו'. והענין דהנה כשמצטרך האדם ללחום מלחמות ה' לנצח יצרו לאהפכא מחשוכא לנהורא להפך כל רצונותיו מהחפץ עה"ז הגשמיות להיות לה' לבדו אזי בתחלת המלחמה מצטרך להתחיל ממדרגה גבוה מאוד נעלה דקדושה שהוא על אויבך ממקום שאין החצונים

וא"כ האיך ינצחו בעבודה שבלב שבבחי"י רצוא שהוא מבחי"י חסדים דאימא כנ"ל אחרי שיש להם כח לעמוד לנגד בבחי"י זו ג"כ מאחר שאת זלעז"ז ממש עשה האלקי' כו' אלא בחי' ניצוח מלחמה ללחום כנגדו הוא בבחי' התפעלות דאור חסד דאבא שלמעלה מהו כנ"ל ואזי ממילא יפלו וכו' וד"ל, וזהו כי תצא למלחמה על אויבך, פי' עיקר ניצוח המלחמה בתפלה הוא על אויבך כשיצא בהתפעלות אהבה שהיא למעלה הרבה ממקום יניקתו של האויבים שהו החיצונים וזהו על אויבך וכמ"ש במ"א על ענין זה באריכות וד"ל.

ואחר התפעלות ואהבת ה' אלקיך ב"פ אור הנ"ל הוא אומר ושנתם לבניך ודברת בם כו', והנה לכאורה מה שייכות הם זל"ז, אך הענין הוא דהלא מבואר למעלה שצ"ל בחי' אור חסד אבא מלוכש בחסד דאימא והוא בחי' הביטול דחכמה כו', וזהו ע"י לימוד התורה דוקא כי אורייתא מחכמה עילאה נפקת, פי' מבחי"י יסוד אבא וידוע שבפנימיות אבא יש פנימיות ע"י שבתוכו בחי' מל' דא"ק כנ"ל ואעפ"י שאין האדם משיג כלל אור א"ס

שבבחי"י: בכרך 969 שהוא בחי'.

ה': בכרך 969 את ה'.

נוסחא שניה

יכולי' להגיע לשם כלל שאז יוכל לנצח המלחמה דוקא והיינו כמו בעל עסק הטרוד כל היום בטרודו' פרנסה בענינים גשמיים של עה"ז אזי כשפונה א"ע לקבוע עתים בתורה ועבודה ומצטרך להפוך מדותיו שהיו טרודי' בעניני עה"ז לה' לבדו אזי מצטרך להתחיל ממדרגה היותר גבוה מאוד נעלה דקדושה דהיינו מבחי' חסדי' דאבא כו' ולא מחסדים דאמא דהיינו שתיכף לאחר העסק כשפינה לבבו לה' ית"ש להשכיל ולהתבונן בעצמות ית' המרום לבדו עד שאין ערוך אליו ואפס זולתו ואין עוד מלבדו ע"י כ"ח מ"ה שכנפשו להרגיש בה מציאות תכלית הביטול האמיתי כו' כנ"ל בקרירות ונחת דהיינו שאזי יוכשר זה בעינו מאוד להיות מגמתו שלא יופסק מזה ההשגה לעולם אפי' רגע אחת שזהו בחי' חסדי' דאבא שהוא בקרירות ונחת וזהו על אויבך שהחכמה מאיין תימצא שחכמה וכתיר הם ב' מקיפים דל"ם דצלם שא"א להם להתלבש בבחי' א"פ בתוך הכלי' כלל כ"א חופפים ע"ג הכלי' ומקיפים אותם מכל צד כמ"ש והחכמה תחי' וגו' שהם המקיפי' דחי' כנודע וכמ"ש בע"ח שהמקיף דוחה ומסמא עני החצוני' ולכך הוא על אויבך. ואז ונתנו הוי' אלקיך בידך דהיינו שיגיע לבחי' הוי' אלקיך ביחוד דאוי"א אז ונתנו הוי' אלקיך את האויב בידך שיוכל אח"כ לנצח המלחמה לגמרי להפך אף המדות שלו מחשוכא לנהורא שיאירו בלבבו ממש בעבודת ה' באהבה רבה ברשפי אש אליו לבדו ית', אבל בתחילת המלחמה לא ה' אפשר

שמלובש בחכ' דאורייתא מ"מ אע"ג דאיהו לא חזי מזלי' חזי כו' כמ"ש במ"א, וזהו ושננתם לבניך ודברת בם פי' דקאי אדסמיך לי' בפסוק ואהבת כו' וקאמר שעיקר גילוי אור אבא הוא בתורה משום דאורייתא מח"ע נפקת כנ"ל, ומה שאו' ודברת בם והל"ל ודברת אותם ומהו לשון בם דמשמע בתוכם כו' הענין הוא מפני שמבואר למעלה דפנימיות אבא הוא פנימיות ע"י ובתוכו דוקא דהיינו בבחי' פנימיותו מאיר אור א"ס לכך אמר ודברת בם פי' במה שגנוז בתוכו והוא אור א"ס שמלובש וגנוז בבחי' פנימיות דאור אבא, ופי' ודברת ידוע שהוא ענין המשכה והיינו להמשיך אור הא"ס בפנימיות אבא ע"י הלימוד וכידוע בע"ח שעיקר כוונת עסק התורה לשמה היינו לשם התורה עצמה דהיינו להמשיך בה אור א"ס כו' והוא מטעם הנ"ל וד"ל, ואח"כ בפ' שני' מדבר במדרגה השלישי' והוא בבחי' חסד דז"א שלמטה מבחי' חסדי' דאו"א הנ"ל ובחי' חסד דז"א היינו בחי' המשכות האורות בכלים מכלים שונים שזהו אחרי שכבר נתפעל באו"ר כו' כידוע והוא הדבר התלוי במעשה דוקא כדי לעשות למטה בחי' כלי לאור כו' וכמ"ש במ"א,

והוא מטעם: בכרך 969, 974 ומטעם.

נוסחא שניה

להתחיל ממדרגה התחתונה שבקדושה היינו מבחי' חסדי' דאימא שע"י שיתבונן בגדולת ה' חיי החיים אור א"ס המלובש בכינה אלקים חיים ומלך עולם ב"ה להוליד מזה המדת אהבה ברשפי אש וצמאון אליו ית' מאחר שמציאות האהבה וההתלהבות נמצא אצלו בההיפוך ג"כ להתאוה תאות עה"ז כל צרכי פרנסה שנפנה עתה משם כו' לזאת אין בזה כח כ"כ להפך המדות ההם מחשוכא לנהורא מאחר שישתוו שניהם במעמד ומצב אחד וכתוב ולאום מלאום יאמץ וגו' אי לזאת העצה היעוצה להתחיל ממדרגה גבוה מאד נעלה שבקדושה היינו בחי' קרירות הביטול דחכמ"ה כ"ח מה שבנפשו שזהו על אויבך ומסתעף מזה אצלו בחי' התשוקה בקרירות שלא להפסיד מזה לעולם ואז ונתנו הוי' אלקיך בידך שיוכל אח"כ להפך המדות ממש ע"י העבודה שבלב ע"י ההתבוננות דמוחי' דאימא דאצי' כנ"ל.

ו"ז ש' בפרשה ראשונה שמע ישראל הוי' אלוקיננו זהו היחוד דאו"א דאצי' ואח"כ נאמר ואהבת את הוי' אלקיך פי' שישתעף מזה השגת הביטול דיחוד או"א דאצי', הרצון שלא יהי' נפרד ונפסד מזה לעולם שזהו חסדי' דאבא וזהו ואהבת את הוי' אלקיך שהוא הרצון שיהי' הוי' אלקיך בתמידים בלי הפסק כנ"ל. אך איך אפשר זאת שיהי' מושקע הביטול תמידי בלי הפסק נאמ' להלן ודברת בם בשבתך וגו' דלכאורה לא יתכן הלשון דמלת בים דהל"ל ודברת אותם, אך הכונה במלת בם הוא בפנים דהיינו שיהי' מיוחד

וזהו שהזכיר בפ' שני' ולעבדו כו' ולא הזכיר ולעבדו בפ' ראשונה כי פי' לעבדו. הענין הוא בחי' המשכות אורות בכלים שנק' בשם עבודה ותיקון כי טוב לגנוז האור. בכלי כו', ובפר' ראשונה מדבר באורות דא"א עדיין שהן למעלה מבחי' התלבשות אורות בכלים ואברים ממש כידוע, ולכך לא הזכיר ולעבדו רק בפ' שני' אחרי שכבר הזהיר. במצות האהבה בפ' ראשונה, וזהו שא' בפ' שני' לאהבה את ה' אלקיכם ולעבדו בתחלה. לאהבה כנ"ל ואח"כ לעבדו כו' מטעם הנ"ל וד"ל.

לעבדו: בבזך 962 נוסף בעצמות האהבה ב"פ.

לגנוז האור: בבזך 969 האור לגנוז.

הזהיר: בבזך 969 נוסף בו.

בתחלה: בבזך 962, 969 בבחי'.

נוסחא שניה

בתכלית היחוד בחכמתו ית' הוא התורה דאורייתא מחכמה נפקא בבחי' הביטול תמידיי בלי הפסק כלל שזהו כונת מלת ב"ם שיהי' הוא מיוחד ב"ם בתכלית היחוד משא"כ אותם דמשמע שהוא מהות בפ"ע ומדבר אותם ועוד משמע שימשיך פנימית השפע דעצמות אור א"ס לתוך התורה שזהו לימוד התורה לשמ"ה שזה נרמז במלת במ שימשיך לתוכם כנ"ל וד"ל ואח"כ בפ' שני' נאמ' לעבדו בכל לבבכם וגו' שזהו בחי' העבודה שכלב שבמדות אהוי"ר שכלבבו ימשך בחי' אורות בכלי' ממש שזהו מקרי עבוד"ה בחי' הכנסת אורות בכלי' אבל בפ' ראשונה אין נזכר בחי' עבודה מצד שתחלת המלחמה מצטרך להמשיך ממקום גבוה מאד געלה שעל אויבך שאז ונתנו הוי' אלקיך וגו' ואח"כ יוכל לנצח המלחמה ע"י עבודה ממש להפך אף מדותיו ומדומ' לבושי' מהיפך להפוך וז"ש להלן ושבת שבי"ה שהיא הכונה על הלבושי' דמדומ' שאף הם יתהפכו אח"כ מחשוכא לנהורא כו' וכמשנ"ת במ"א.

בעז"ה שבת פ' נצבים

כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום לא נפלאה היא ממך וכו', הנה יש לדקדק ענין אמרו המצוה הזאת מהו הזאת דוקא דמשמע דלא קאי אכל המצות זולתה ולמה לא אמר גם על כל המצות כן, וגם מהו שדקדק לומר במצוה זו אשר אנכי מצוך אנכי דוקא כו', אך הנה המצוה הזאת דקאמר רצונו בזה במצות התשובה משום דקאי אדלעיל מיני' דכתיב כי תשוב אל ה' כו' ועליהם קאמר הזאת בדקדוק וגם דקדק בה לומר אשר אנכי מצוך כו' ולא בשאר המצות זולת מצות התשובה כו', וביאור הדברים הנה יש להקדים תחלה הטעם שנקראו כל המצות בשם מצות הוי' וכמ"ש וזכרתם את כל מצות הוי' כו' וכיוצא בזה בהרבה מקומות, אך הענין הוא לפי שכל המצות הן בחי' כלים מכלים שונים לגילוי אור א"ס ביה ולכך נקראו המצות בזוהר ורע"מ בשם רמ"ח אברים דמלכא, וידוע פי' מלכא הוא בחי' שם הוי' ופי' אברים דמלכא ידוע מפני שהוא עד"מ אברי הגוף באדם שכל כח מכחות הנפש מתפשט באבר המיוחד לו כו', כך למעלה בחי' הגילוי מאור א"ס ע"י המצות ה"ז כמו התפשטות כחות הנפש באברים והן הנק' בחי' כלים ושמו' דהוי' כו' והכל ענין א' ולכל מצוה מיוחד אור וגילוי כו' וד"ל, והנה תחלת דבר ה' בעשרת הדברות פתח ואמר אנכי הוי' אלקיך כו' ולכאורה אינו מובן מהו שאו' אנכי ה' כו' הלא זה המאמר דאנכי לא שייך אלא באדם להיות שהוא בציור תמונה בגוף גשמי ונודע הוא לבריות ע"י ציור תמונתו, לכך יתכן שיאמר אנכי כלומר אנכי האיש הידוע לבריות באיכותו ומהותו כי ידוע הוא אבל באלקים חיים דלית מחשבה תפיסא ביי' כלל וכמ"ש כי לא ראיתם כל תמונה ביום דיבר ה' עמכם כו' וכמאמר הידוע דלא ידע לי' בר איהו כו' ואיך יתכן עליו מאמר זה אנכי שאיך יאמר אנכי הנודע כו' והוא אינו נודע ונתפס כלל בכל העולמות כידוע, אך הענין יובן בהקדים מ"ש אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקי' כו', פי' להיות כי בחי' הדעת שאומר אתה הראת לדעת כו' הענין הוא שיהי' גילוי אור אלקי נתפס בהרגשת המוח והלב כאלו רואה בעיניו ממש וכדוגמת הרגשת האדם שמרגיש את חיי נפשו אשר בגופו אעפ"י שאינו רואה אותה ממש כמ"ש במ"א, כך ירגיש בחי' החיים אור א"ס ביה אחרי שיאמין באמונה שלימה שהוא ית' מחדש הבריאה יש מאין בתמידות וכמאמר מחדש בטובו בכל יום כו', והנה זאת המדרגה הי' בלב כנ"י גם קודם מ"ת כי הרי היו מאמינים בני מאמינים בירושה מאבותיהם ומצד שרש נשמתם כמ"ש יעקב חבל נחלתו כו', אך בשעת מ"ת הוא שאמר אתה הראת לדעת, פי' בחי' הדעת הוה הוא שבא לכם במ"ת בבחי' ראי' ממש שהוא ענין יותר גילוי מבחי' הדעת הנ"ל שהי' להם קודם מ"ת כו' וביאור זה הנה כתיב משרי אחזה אלוה, פי' אחזה מלשון מחזה כמ"ש מחזה שדי יחזה כו' ועד"מ המסתכל במראה שאינו רואה העצמיות רק בחי' הארה דהארה כו' כידוע, כך עד"מ השגות הנשמות ומלאכים באלקות אעפ"י שמרגישים אותו בנפשם הרגשה גדולה אין זה אלא בבחי' חזיון ולא כמו הרואה בעין ולכך

תרגום ראה הוא חזיון כידוע וכמ"ש חזון ישעיהו כו' לפי שהחזיון איננה בחי' ראי' ממש אלא בחי' אחוריים דראי' כו' וכמ"ש במ"א, וזהו שאמר אתה הראתה לדעת פי' הדעת שבבחי' חזיון בלבד כמ"ש מבשרי אחזה אלוה שהוא ענין ההרגשה כניל הראת לבא למדרגת הראי' ממש כו' וד"ל וראי' זו היתה בשעת מ"ת דוקא כמ"ש וכל העם רואים את הקולות וארז"ל רואין את הנשמע כו' וגם שמעו מד' רוחות העולם כו' שכל זה מורה ענין הראי' ממש כו' וכמ"ש במ"א וד"ל, וזהו שאמר דוקא בשעת מ"ת אנכי ה' כו' כי הנה הגם שכבר הי' גודע לישראל בבחי' הדעת הנ"ל קודם מ"ת אבל אין זה אלא בבחי' אחוריים דראי' ממש ועתה הוא שנודע ונגלה להם בהתגלות ממש כניל וע"כ שייך שפיר לומר מאמר אנכי כי הגם דלית מחשבה תפיסא בי' כניל מ"מ לישראל כבר נודע להם כי היו מאמינים בני מאמינים והיו מכירים אלקותו כו' אך שלא בא להם לבחי' הגילוי ממש וע"כ אמר אנכי אשר ידוע לכם קצת הוא אשר אני מתגלה לכם עתה בבחי' ראי' ממש כו' וד"ל, ועתה יש להבין ענין אמרו אנכי הוי' מהו שאו' להודיעם שאנכי הוא שם הוי' דמשמע שלא היו יודעים זה מקודם ולא היו יודעים ומכירים בשם הוי' כניל, וגם מהו שאו' אנכי הוי' מי הוא בחי' אנכי עד שיאמר אנכי הוא הוי' כו', אך כל זה יובן בהקדים הפסוק אני ה' לא שניתי, פי' כי הנה ידוע דחיות העולמות מחיי החיים אור א"ס ב"ה הוא כדמיון משל החיות של הנפש שמלובשת בגוף כו', וא"כ הי' מהראוי לפ"ז שימצא בחי' שינוי באלקות משינוי מאורעות העולמות ויקבל שינוים כמו שמקבלת הנפש ממאורעות הגוף כו', ע"כ הוא אומר אני הוי' לא שניתי דאע"פ שמהווה כל העולמות מאין ליש בבחי' גילוי אור וחיות ממש מ"מ אינו מקבל שינוי כלל משינויי העולמות כולן כו' וכמאמר אתה הוא עד שלא נברא העולם, ולכאורה יפלא למה לא יקבל שינוי מאחר שאור החיות הוא כדמיון התלבשות הנפש בגוף, אך הענין ידוע להיות כי ההארה וההשפעה מאורו ית' בעולמות הנה היא רק בחי' הארה דהארה בלבד ולא הארה עצמיות כלל ולא כמו הנפש בגוף כו' וכמ"ש במ"א, שזהו מ"ש הודו על ארץ כו' דגם בחי' ההוד והזיו הוא על ארץ ושמים בבחי' מקיף כו' ע"ש, וגם זאת בחי' ההארה דהארה הנה היא מתפשטת בבחי' הצמצום כו', כי הנה באמת יפלא מאחר שלגדולתו אין חקר כתיב להיותו בבחי' א"ס כידוע א"כ הי' מהראוי שגם פעולותיו בבחי' א"ס כי לפי ערך כח הפועל כן כח הפעולה הנמשכת מאתו כו', ולמה אנו רואים שיש מספר וגבול לעולמות כמ"ש אלף אלפים ישמשוני' כו' ובפרט במדה שלהן כמו מן הארץ לרקיע ת"ק שנה כו' קרסולי החיות כו' כידוע והאיך ימצא בחי' כח מוגבל מכח הבלתי מוגבל כו', אך ההכרח לזה לומר שלא מבחי' כח עצמי דאלקות נמצאו הנכראים שא"כ היו גם הם בלתי מוגבלים כמוהו אלא רק מבחי' הארה דהארה שלו, וגם זאת ההארה באה ע"י צמצום דוקא, וענין הצמצום הוא ענין שם הוי' כי הנה היו"ד הוא רק נקודה א' כו' להורות על הצמצום וההסתלקות של העצמות עד שלא נשאר רק נקודה א' כו' וא"כ ההיא הוא בציור התפשטות אורך ורוחב כו', כך הענין למעלה

דבתחלת ההשפעה מאור האלקי בבחי' ההוד וזיו שמו כו' הוא בבחי' הצמצום של עצמותו ואח"כ מתפשט לאורך ורוחב במדה כו' והן הן סיבת שרשי גבולים המוגבלים ולהיות נמדדים במדידה וקצבה כמו ת"ק שנה וכיוצא והוי"ו דשם הוי' הוא כח אלקי שיורד ונמשך להוות אותם מאין ליש ממש והה"א אחרונה הוא בחי' כח הפועל אשר מלוכש בנפעל ממש כידוע ומבואר כ"ז במ"א וד"ל, וע"י ד' אותיות דשם הוי' הוא שרש מציאת כל המוגבלים יש מאין ע"ד הנ"ל והי"ו דש' הוי' מורה בחי' התמידי' כי הוא לשון עתיד כמו ככה יעשה איוב כו' דפי' שם הוי' הוא שמהווה כל התהוות דבר מה ע"י ד' אותיות הללו ע"ד הנ"ל ולהיות כי המהווה מהווה בתמידות כמ"ש מחדש בטובו כו' שאל"כ לא הי' להם מציאת כלל אפי' רגע לכך הי"ו שבו הוא לשון עתיד ומפני שמהווה תמיד הוא ג"כ לשון הווה כמו ככה יעשה איוב כו' שעושה בתמידות כו' וד"ל, וזהו אני הוי' לא שניתי פי' אני מצד עצמותו ומהותו ית' אין שינוי כלל רק ע"י צמצום שלו בעולמות מצד העולמות ישתנה להם אם לדין אם לרחמים כו' וכמ"ש במ"א ע"פ ולא נתכנו עלילות ולו קרי וכתוב כו' וזהו ג"כ שאמר אנכי הוי', פי' אנכי מי שאנכי היינו בחי' מהות ועצמות אור הא"ס דלא ידע לי' בר איהו ולית מחשבה תפיסא ב"י כו', אך הוא בא ונמשך למטה בעולמות ע"י שם הוי' בצמצום הי"ו ואח"כ הה"א כנ"ל כו', ולכך הוא אומר להודיעם שאנכי הוא הוי' והכל א' מפני שאני הוי' לא שניתי כו' וד"ל, ומה שאמר להם זה בשעת מ"ת דוקא והלא היו יודעים זה גם מקודם כנ"ל, הענין הוא לפי שע"י המצות דוקא שיקבלו יתגלה להם ידיעה זו דאנכי הוא הוי' שהרי המצות נקראים מצות הוי' כנ"ל והוא מטעם דרמ"ח פקודין רמ"ח אברים דמלכא כו', ויובן זה בהקדים הפסוק תמים תהי' עם ה' אלקיך, פי' בהיות מבואר למעלה דהי"ו הוא הצמצום כו' ואין לו ערוך כלל לגבי עצמות אור הא"ס דלית מחשבה תפיסא ב"י כלל כנ"ל ונק' אנכי מי שאנכי כו' ולהיות שזהו בחי' צמצום וירידה גדולה מן בחי' העצמות ע"כ ניתנו המצות כדי שעל ידם ירד אור א"ס למטה בהמשכה ושפע והוא ע"י ד' אותיות דשם הוי' כנ"ל וכמ"ש ועשיתם אותם אתם כו' וכמ"ש ויעש דוד שם שישראל ע"י מצות שעושין הרי המה עושי' לשם הוי' למעלה כידוע וע"כ נקראו המצות מצות הוי' דוקא כנ"ל שהן בחי' רמ"ח אברין כו' והכל נמשך רק משרש אחד והוא אנכי מי שאנכי כו' שהוא בחי' העצמות אך הוא מתלבש ומסתתר בשמות דהוי' להיות רבות לפי רבוי ההתהוות של העולמות וראשית הוי' הוא הוי' דחכמה וכמ"ש בראשית ברא ותרגמו בחוכמתא כו' כידוע וזהו והחכמה מאין תמצא מאין ממש כי ע"י צמצום דיו"ד שהוא בחי' ההסתלקות יאיר אור האלקי למטה להיות החכמה יש מאין באבי"ע כו' וד"ל, וזהו תמים תהי' עם הוי' וכו' כלומר ע"י שם הוי' דמצוה תקבל ג"כ בחי' השלימות והתמימות כי ע"י המשכות שימשיך שם הוי' למעלה יושלם למעלה בחי' רמ"ח אברים דמלכא והוא ע"י רמ"ח מצות שישראל עושין כידוע ונעשה שם הוי' למעלה בבחי' התמימות והשלימות בציור רמ"ח אברים כו' עד שנק' אדם וכמ"ש על הכסא דמות כמראה אדם

כו' וזהו וזכרתם ועשיתם את כל מצות הוי' כו' כדי שיושלם עייז רמ"ח אברים דמלכא ושרש ההמשכה של הויות דמצות הוא מבחי' אנכי מי שאנכי הנ"ל שהוא בחי' עצמות אור האיס כו' וזהו בדרך פרטות שיש לכל מצוה הוי' מיוחדת לבחי' אבר מיוחד ובדרך כללות יש מצות רבות מיוחדות רק לבחי' אות יו"ד משם הוי' כמו המשכות מוחין עליונים דעיי מצות התפילין בד' בתים כו' ומצות ת"ת וכיוצא בהן ויש מצות רבות מיוחדות לאות הה"א משם הוי' בכלל והוא להיות למעלה בחי' התפשטות אורך ורוחב כמו מצות סוכה כידוע ויש מצות רמוזים לבחי' הוי"ז כמו מצות הלולב וכן מצות הצדקה לבחי' הה"א אחרונה שהוא כו' להחיות רוח שפלים כו' וד"ל, ולהיות כי עיי מצות בכלל נשלם הוי' בכלל לכך הוא אומר אנכי הוי' אלקיך פי' אנכי מי שאנכי הוא שמתצמצם בשמות דהוי' בכל מצוה בפרט ובשלימות דשם הוי' בכלל, אבל אנכי עצמו לא ידע לי' בר איהו כו' ולית מחשבה תפיסא בי' רק עיי המצות נתגלה ממנו אפס קצוהו והיינו שהודיעם בשעת מ"ת דוקא שאנכי הוא הוי' אלקיך כו' שלא היו יודעים מבחי' אנכי כלל מקודם שלא קיבלו המצות עדיין וגם דקדק לומר אנכי הוא הוי' שהכל א' מטעם בחי' התגלותו בשעת מ"ת דוקא כנ"ל וד"ל.

וזהו כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום כו', ר"ל מצות התשובה דעלי' קאי בסמוך כמ"ש למעלה כי תשוב אל הוי' כו' היא המצוה אשר אנכי מצוך כו' ולא שאר המצות זולתה שהן אינן בבחי' אנכי עצמו רק הן בבחי' שמות דהוי' בלבד כנ"ל שנק' רמ"ח אברים דמלכא וכמ"ש וזכרתם את כל מצות הוי' כו', ואנכי הוא שנתגלה בהם רק בבחי' הארה בעלמא בשעת מ"ת דוקא כנ"ל, אבל מצות התשובה מובדלת בערך ביתרון מעלה זו מכל המצות ששרשה רק בבחי' אנכי בעצמו וכמ"ש כי המצוה הזאת אשר אנכי כו' הזאת דוקא, והטעם לזה הנה תחלה יש להקדים שרש ענין מצות התשובה מה היא, בהיות מבואר למעלה דעיי המצות עושה בחי' השלימות והתמימות באברים דמלכא וגם למטה בנפשו האלקי' עושה בה בחי' השלימות להיות מאירה בשלימות כל אברים כו', ומכלל זה מובן שאם חיסר מצוה א' היז מחוסר אבר בנפשו האלקי' ופגם אורה, וכך למעלה חסר שם הוי' ופגם באורו ואינו נק' תמים עם הוי' כו', והנה עדי"מ מי שקלקל ופגם א' מאברי גופו תקנתו הוא עיי הרפואה והוא עיי סם מסממני הרפואה שידוע ענין טעם רפואת הסם הוא להיותו משובח במעלה ומדרגה מאד נעלה ע"כ ביכולתו לרפאות החולי והפגם שנפגם האבר כי שרש חיות סמי הרפואה הוא ממקום ומדרגה גבוה ביותר (והוא מפני ששרשם מבחי' התהו אלא שנפלו כו') ממדרגת חיות דם הוא הנפש שנתקלקל באברי הגוף כו', כך עדי"מ במצות התשובה לגבי שאר המצות כולן דהנה התשובה נק' בשם רפואה וכמ"ש ארפא משובתם וכן ושב ורפא לו כו', והענין הוא שהתשובה שרשה גבוה מאד נעלה עד שביכולתה לתקן הפגם שנפגם עיי מה שחיסר מצוה ופגם באבר א' מאברי נפש האלקי' עדי"מ הסם של הרפואה הגשמי' לאבר הגשמי כו', והיינו מפני

ששרש התשובה נעלה הרבה משרש המצות כולן והוא כמו שארז"ל שהתשובה קדמה לעולם, פי' עולם הוא שם הוי' בכלל ובפרט הן עולמות רבות כו', והתשובה קדמה לעולם דשם הוי' גם בכלל לפי שהוא מבחי' אנכי מי שאנכי הנ"ל שקדמה הרבה למצות הוי' כי הוא בחי' העצמות כנ"ל וד"ל, והטעם שהתשובה מגעת שרשה למעלה בבחי' אנכי עצמו עד שמפני זה ביכולתה לרפאות כל פגם ולהשלים כל חסרון בהוי' שבמצות כו', הענין הוא לפי שפי' תשובה הוא תשוב ה"א והכוונה הוא שיחזור וישוב האור שירד למעלה מעלה בבחי' אור חוזר לקדמותו, וביאור הדברים הללו יובן בהקדים הפסוק ממעמקים קראתיך הוי' כו', כי הנה יש להבין בפי' ממעמקים ב' עומקים מה הן כו', דהנה יש בחי' עומקא דלבא והוא הנק' רעותא דלבא וזהו עומק הראשון שהוא כמו המעיין הנובע בנהר הנמשך כו' והוא מ"ש ויצעקו אל ה' בצר להם וכן צעק לבם ונק' צעקת הלב שהלב צועק בשם עומקא דהצעקה באה בלב מסיבת העומק כו' והוא ג"כ מלשון אסיפה וקיבוץ כמו ויצעק איש אפרים להיותו כי כל חיות נפשו מתקבצים בצעקת הלב כנראה בחוש ועומק השני שלמעלה הימנו הוא הנק' תעלומות לב, פי' התפעלות שלא יכילנו כלי הלב כלל אלא נשאר עליו בהעלם בבחי' מקיף על הלב ולכך נק' תעלומות לב ומחמתו יסתעף הבכ"י שיזלגו עיניו דמעות כי מפני עוצם ההתפעלות כאשר אינו מכילו הלב והשכל יבכה בדמעות וכמ"ש במ"א ע"פ ובכתה את אביה כו' והיינו מה שיהי' לעתיד דכתיב בכ"י יבאו כו' והוא הנק' תשובה עילאה תשוב ה"י במלוי יו"ד כי יו"ד דחכמה כלול בהעלם בצעקת הלב ונק' תעלומות הלב והוא פי' ממעמקים כו' ולהיות כן התשובה קדמה לעולם דשם הוי' כי פי' תשובה תשוב ה"י למקורו שלמעלה משם הוי' וכמ"ש ביו"כ לפני הוי' תטהרו דהיינו בבחי' אנכי מי שאנכי שלמעלה משם הוי' כו' כי בחי' אור חוזר חוזר לקדמות הראשון והוא בחי' העצמות דאנכי כו' וד"ל, ולזה הטעם נמשלה התשובה לרפואה כנ"ל והוא עדימ הנהר שמימיו קצובין וגם בהתפשטותו לכל צד וצד הנה יוגבל קבלת מימיו שמה כפי המדה ואם יסתם לפעמים מקום מן מקומות צדדי הנהר וימנע התפשטות הנהר לשם מה עושים יפתחו פתח חדש בנביעת ראש הנהר דהיינו יותר בעמקותו בכדי שיהי' נובע ביתר שאת ויגברו שפע התפשטות המים בנהר עד שיתמלא כל גדותיו עד שיסיר כל הדברים שהיו סותמין התפשטות מי הנהר כי ממילא ישטפו וכו', וכך עדימ נאמר ממעמקים קראתיך הוי' פי' ע"י התשובה מעומק ביותר מעורר למעלה ג"כ בחי' עומקא דכולא שלמעלה משם הוי' שנמדד במדה בהשתלשלות אורות בכלים כו' ואז ממילא יסור הפגם שבכל מצוה כי יתמלא כל חסרון מפני תגבורת הכח היותר גבוה והוא מצות התשובה דוקא שנמשלה לרפואה דסם חיים שהיא ממקום גבוה ביותר כנ"ל וד"ל, וזהו אשר אנכי מצוך היום, פי' המצוה הזאת שהיא מצות התשובה היא תלוי' באנכי דוקא מטעם הנ"ל וע"כ אמר אשר אנכי מצוך כו' והוא כדי להיות ממנה תועלת וקיום למלאות כל חסרון ופגם שהי' בחסרון מעשה המצוה מטעם הנ"ל, וזהו פי' מצוך לשון צוותא וחיבור

דהיינו לחבר אור העצמות בשמות דהוי' להיות נק' שמו בשם הוי' וכמ"ש ושמי הוי' כו' כנ"ל וד"ל, ומה שאמר היום ידוע מארז"ל היום ולא למחר כו', והענין הוא דהיום לעשותם גדול מקיכול שכר דלמחר בעוה"ב כו', והטעם הוא דיודע דהעוה"ב וג"ע שהנשמות נהנין שם מזיו השכינה הרי הוא רק מבחי' היר"ד דשם הוי' כידוע מארז"ל דביר"ד נברא העוה"ב כו' והיר"ד הוא רק בחי' צמצום העצמות דאנכי הנ"ל וע"י התשובה הרי תשוב ה"י במלוי היר"ד שבו לגבי העצמות דאנכי וא"כ היום בתשובה שעה א' יפה מכל חי העוה"ב כו' וד"ל, וזהו שאנו אומרים ברי"ה זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון, פי' יום ראשון הוא הארת החכמה שנק' יום ראשון כי ראשון הוא לכל ההשתלשלות דאבי"ע כידוע והוא בחי' היר"ד דשם הוי' כנ"ל ובהיות שרי"ה זמן מצות התשובה כמ"ש כי תשוב אל ה' כו' ע"כ מתעורר אז בחי' תחלת מעשי' שהוא בחי' העצמות להיות מתחדש הבריא' יש מאין מחדש, וזהו זכרון ליום ראשון, פי' גם ליום ראשון מתחדש השפע ברי"ה, והיינו פי' זה היום דקאי על ר"ה שנק' ראש בחי' גלגלתא וכת"ר כו' וד"ל, ובכל זה יובן מה שאומרים בש"ע דרי"ה אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך למעני כו', כי הנה ידוע המאמר בס"י דנעוץ תחלתן בסופן וסובת"ח, פי' כי מה שע"י התשובה מעורר למעלה בחי' אנכי דוקא כנ"ל הוא לפי שנעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן ומפני שבסוף יש הארת התחלה ע"כ יש ביכולת התשובה בבחי' אור חוזר לעורר בחי' התחלה והוא מה שאו' זה היום תחלת מעשיך כו' ובהיות שהתשובה מלמטה למעלה בהכרח לומר שזהו מפני שנעוץ סופן בתחלתן אבל כאשר אח"כ מתעורר עי"ז בחי' העצמות שהוא בא בדרך ירידת אור מלמעלה למטה זהו מפני שנעוץ תחלתן בסופן כו' והיינו ענין ב"פ אנכי הא' מלמטה למעלה מפני שנעוץ סופן בתחלתן והוא א"ח דתשובה תשוב ה"י כמ"ש ממעמקים כו' כנ"ל ואנכי זה הוא אנכי ה"ב, ואמנם מה שאחר התשובה מתעורר בחי' העצמות היינו אנכי הראשון דהיינו מי שאנכי כו' וע"י שניהם הוא מוחה פשעיך וזהו למעני למען העצמות כי נעוץ תחלתן כו' וד"ל. וזהו שאמר אשר אנכי מצוך היום ולא למחר מפני דהיום הוא שנעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן ע"י התשובה שמביאה רפואה לעולם כנ"ל לפי שקדמה לעולם מטעם הנ"ל ולא למחר שאין התשובה מועיל בעוה"ב ואין שם מציאת תשובה כלל כי אין שם בחירה והוא מטעם המבואר במ"א וד"ל.

לא נפלאות היא ולא רחוקה ממך לא בשמים היא כו' ולא מעבר לים היא כו', פי' המצוה הזאת היא מצות התשובה דקאי בה כנ"ל ועליה אמר לא נפלאות היא ממך כלומר לא יאמר האדם הואיל ששרש התשובה מגעת למעלה מעלה ברום המעלות והוא בבחי' אנכי מי שאנכי הנ"ל שהוא למעלה מכל ההשתל' דאבי"ע דלית מחשבה תפיסא ב"י כלל, וא"כ יפלא הדבר בעיניו מעוצם הרוממות לומר אין זה לפי ערכי להגיע למדרגה גבוה כזאת לזה הוא אומר לא נפלאות היא ממך, פי' אינה מובדלת בערך ממך כי נפלא

מלשון נבדל הוא כמו כי יפלא ממך דבר כו' ורצונו לומר אין מדרגה זו מובדלת ומופרשת ממך בערך אלא קרובה אליך כו' ולא רחוקה היא בבחי' אור מקיף עליך דהיינו בבחי' ריחוק ההשגה והיינו ב' מיני מקיפים שמפרש אח"כ לא בשמים ולא מעבר לים היא פי' לא בשמים הנה השמים עצמן אינם מושגים לעין הרואה ומה שנראה מהם כצבע מראה תכלת הוא האויר ולא השמים עצמן, וגם ככאן אל תאמר שנחי' אנכי מובדל בהשגת ראי' כמו אם בשמים היתה, וגם לא מעבר לים היא, פי' ים הוא ים החכמה ובחי' אור המקיף שלמעלה מן החכמה נק' מעבר לים וע"כ הזכיר ב' מיני מקיפים מקיף דחכמה ומקיף הכת"ר שהוא בחי' השמים עליונים ובכולן אמר שאין מצות התשובה רחוקה מהגיע אליה כמו שרחוק לאדם להגיע לשמים ולמעבר לים כו', אלא קרוב אליך הדבר מאד בפ"ך ובלבדך לעשותו, פי הדבר בה"א הידיעה והוא בחי' היא תתאה כח הפועל כנפעל וכלולה מב' ההי"ן במלוי ה"ה והוא בחי' מחשבה ובחי' דבור עלמא דאתכסייא ועלמא דאתגלייא וכמ"ש ברוך ה' מן העולם ועד העולם כידוע, ופי' לעשותו קאי על הדבר כלומר לעשותו להדבר, וביאור זה הוא ע"ד מ"ש בזהר ע"פ גבורי כח עושי דברו כו', שעושינו ובונין מחדש בחי' דיבור העליון להיות בדבר ה' שמים נעשו כו' כי במאמר אחד יכול להבראות כו' כידוע והוא ע"י פ"ך והיינו בעסק התורה בדבור בפ"ך כמ"ש לא ימוש ספר התורה הזה מפ"ך כו', ולהבין הטעם איך שע"ז עושה לדבר כו', הענין יובן בהקדים מארז"ל כל

הקורא ושונה הקב"ה יושב ושונה כנגדו, פי' קורא ושונה

וכמרוז"ל כל העוסק בתורה הקב"ה יושב ושונה כנגדו לכך תלוי תיקנו לעשיית הדבר העליון בפ"ך דוקא ובלבדך להיות רוח אייתי רוח ואמשיך רוח לכך מצטרך להיות התעורר' לכבו כזה שיחפוף להמשיך גלוי כבודו ית' למטה לעשותו את הדבר עליון וכן בפ"ך זו קול תשובה שע"י אתערותא דלתתא בקול שופר של פה התוקע ימשיך אתערותא דלעילא בחי' קלין עילאין היוצאין מהשופר עליון שיתגלה למטה וכנ"ל וד"ל.

קיצור מד"ה כי המצוה הזאת*

מ"הו אנכי כו' ידיעה שהוא הבורא כמו ראי'. ה' שמהוה, העולמו' מספר, ולא שניתני כי רק זיו וכן עולמו' עליונ' חכמי מאין והזיו נמשך ע"י צמצו' זהו י"ד ואח"כ ו"ה זהו השם. ולהיות המשכה הזיו מבחי' אנכי הוא ע"י אלקיך וזהו שנק' מצות הוי'. והנה תמים תהי' אבל כשחטא מחוסר אבר והתיקון ע"י תשו'. כי תשו' נק' רפואה שממשיך מבחי' אנכי ממעמקי' קראתיך ברה"ה. ועיקר תשו' בלב נקודת בלב ועוד פנימי' ה' במלוי יוד וע"ז ממשיך ב' בחי' אנכי כי נתב"ס והיום דוקא.

וכמרוז"ל: נעתק מבוך 398 סא, ב (הנחה אחרת) וראה גם לקו"ת נצבים מו, ג.

קיצר . . הזאת: כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע.

בע"פ שמיא פ"ג נה"א מרכבה ממוצע בין בורא לנברא, תמוה, אך הענין כי דצח"מ מד' אותיו' השם שהם חו"ב תו"מ וכתר ממוצע רצון העליון עי' תשורי. ובחי' זו הוא עיקר הנהי"א רצון למעלה מהטעם. ולהי"ו הממוצע כלול מב' בחי' כי ברצון נכלל ד' בחי' דחו"ב תו"מ וגם בחי' א"ס זהו ב"פ אנכי. והיינו מ"ש ד' בחי' נפלאת רחוקה כו' כנגד ד' בחי' הכלולי' ברצון והיינו מ"ש ב"פ השם בויעבור ופסיק טעמא הנה השם הראשון ד' בחי' הנ"ל.

בעז"ה

להבין שרשי הדברים הנ"ל, הנה שרש ההפרש בין מצות מעשיות בכלל למצות התשובה דמצות מעשיות הוא בשם הוי' והתשובה בבחי' אנכי כו', הנה תחלה יש להבין שרש ההפרש בין אנכי להוי' כו' בהיות שהמצות הן רמ"ח אברים, הענין הוא שהן בחי' אורות הנאצלים מן המאציל ב"ס אורות וכלים וראשיתן הוא בחי' הקו והחוט כו' והכלי א"א כ"א ע"י צמצום בתחלה והוא היו"ד ואח"כ ההתפשטות אורך ורוחב והוא הה"א ואח"כ הוי"ו כו' ויש שם הוי' זה לכל ספי' וספי' בפ"ע וכמבואר במאמר אנת הוא חד ולא בחושבן כו', וכמ"ש ביאור הדברים במ"א באריכות והנה המצות הן בחי' כלים לאורות עליונים ולכך נק' רמ"ח אברים דמלכא דידוע דפי' מלכא הוא ז"א דאצי' ובחי' האברים שלו הן הכלים דשמות דהוי' שיש לכל ספי' וספי' שבו בפרט כו' ומבואר במ"א בפסוק ויעש דוד שם דע"י המצות עושין למעלה שם דהיינו שם דהוי' הנ"ל ויש מצות שרומזין בפרט לאותיות מיוחדות בשם הוי' שבכללות האצי' וכמו מצות התפילין בפ' קדש כו' רומזת לחכמה עילאה שמאיר ביו"ד דש' הוי' שבכלל ומצות סוכה רומזת לאות הה"א דש' הוי' להיות שהסוכה היא בבחי' מקיף בהתפשטות אורך ורוחב כו' ועד"ז בפרטות יש כמה מצות תלויות בוי"ו דש' הוי' ויש כמה מצות תלויות בה"א אחרונה דש' הוי' כו' וכללותם נק' בשם מצות הוי' כו' וד"ל, ולזה הטעם עיקר הוי"ו בק"ש שעל המטה אם פגם באותיות דשם הוי' כמו באמרו אם פגמתי באות יו"ד כו' אך הנה מי שפגם אין התיקון בא אלא ממקום שגבוה ממקום הפגם דוקא ועד"מ הנהר שנתקלקלו מימיו שחופרין בעומק יותר כנ"ל וזהו ע"י מצות התשובה דוקא כנ"ל ושרש הדברים הוא לפי שלמעלה מן בחי' הקו והחוט דאור א"ס אין שם בחי' אורות בכלים עדיין כי אינו עדיין בבחי' גילוי האור כו' ושם נאמר ישת חשך סתרו כו' והוא בחי' העלם העצמות דא"ס דלא ידע לי' בר איהו כו' וכמ"ש אלקים הבין כו' והוא הנק' אנכי מי שאנכי כו' ועד שם מגיע מצות התשובה דוקא, וזהו כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך כו' וכנ"ל, והטעם לזה שהתשובה

דוקא מגעת לשם ולא שאר המצות, הנה יובן עפ"י ידיעה בתחלה להבין שרש ענין ממעמקים קראתיך הוי' פי' ממעמקים ב' עומקים הוא בחי' ב' יסודות דאוי"א וזהו מילוי ה"י דתשובה תשוב ה"י כנ"ל הה"א ביסוד אימא והיו"ד ביסוד אבא שגנוז ביסוד אימא כו', וביאור הדברים הנה בחי' עומק הראשון הוא הנק' עומקא דבירא היינו בחי' יסוד דאימא שהוא כמשל באר מים חיים מכנוסים כבר כו' והמעין שנובע תחת הבאר וממלא אותו בתמידות הוא משל בחי' יסוד אבא שגנוז ביסוד אימא והוא להיותו בהעלם תחת הארץ כו' והיינו בחי' עומק השני כו', והנה בחי' עומק הראשון יובן בעבודת ה' שהוא בחי' הרצוא שבא מסיבת ההתכוננו' דוקא והוא בחי' רשפי אש התשוקה בהתלהבות כי בהיותו מתבונן איך דכולא קמי כלא כו' וכיוצא יתפעל בלבבו לצאת מנרתק גופו כו' בבחי' כלות הנפש וזהו אם רץ לבך וכנ"ל וה"ז כמשל הבאר שמימיו עולין בו מלמטה למעלה דרך העלא' המעיין כידוע והעומק השני הוא בחי' שוב שאחרי הרצוא והוא בחי' ביטול כו' כידוע ומבואר ענינו במ"א, שהוא דרך ירידה והמשכה מלמעלה למטה וזהו העומק נק' עומק רום ועומק הראשון נק' עומק תחת כמ"ש בס"י ומבואר במ"א וד"ל, והנה ב' עומקים הללו מתלבשים זה בתוך זה והיינו שעמקו' דחכמה הוא בחי' הביטול גנוז ומתעלם תוך בחי' יסוד אימא דרצוא הנ"ל וזהו כמשל המעיין שגנוז בכאר כו' והיינו ממעמקי' פי' ב' עומקים שזה גנוז בתוך זה והוא פי' ענין תשוב ה"י במילוי יו"ד כו' שתשוב הה"א דרצוא ושוב יחד למעלה מעלה דהיינו שעולין שניהם יחד ומתבטלים ומתכללים למעלה והוא בבחי' כת"ר עליון שלפני הוי' דז"א ודאוי"א כו' והוא בבחי' אנכי מי שאנכי שלפני בחי' הקו והחוט כו', וזהו ממעמקי' קראתיך הוי' פי' אחרי העלי' יש המשכה וירידה כי אחרי שנתעלה הה"י במילוי יו"ד והוא ב' מיני עומקים הנ"ל למעלה באנכי כו' אזי נמשך עי"ז בבחי' המשכה וירידה מלמעלה למטה להיות מהות כל היות בוז"ג ואוי"א כו' וזהו קראתיך הוי' מלמעלמ"ט וד"ל, ובכ"ז יובן היטב שרש ענין אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך למעני כו' דלכאוי' תיבת הוא מיותר אך הענין הוא דב"פ אנכי הן בחי' ב' יסודות דאוי"א הנ"ל כי אנכי הראשון הוא דבינה כידוע ואנכי השני דבחי' כת"ר שהוא אחרי שעלה אור אימא ונתייחד באור אבא ועלו שניהם בעתיקא סתימאה כו' שנק' הוא וכמ"ש במ"א ע"פ ועבד הלוי הוא כו' והוא בחי' העלם העצמות שלפני הצמצום דקו"ח כו' ומשם ירד האור ויאיר בתוס' הארה חדשה באצ"י ע"כ הסליחה והמחילה משם הוא דוקא כמ"ש הוא מוחה פשעיך הוא דוקא שהוא בחי' עתיקא סתימא' כו' לפי שב"פ אנכי כולל יחוד עליות דאוי"א בתחלה ע"כ גרמו ירידת האור בתוס' אח"כ והוא שרש להארת יגמה"ר וזהו אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך להיות נושא עון ועובר על פשע כו' וד"ל.

ועתה יובן הטעם שהתשובה מגעת לבחי' אנכי דוקא, דהנה מפני בחי' עליות ב' עומקי' הנ"ל הוא מוחה פשעיך כנ"ל א"כ זהו דוקא בסיבת

בחי' אויח תשובה דהיינו תשוב הי' במלוי יו"ד כנ"ל וזהו כי המצוה הזאת אשר אנכי אנכי דוקא כו' ומ"ש היום היום ולא למחר כו' יובן ג"כ מפני טעם הנ"ל בהיות שהאר"ת היו"ד דש' הוי' שבו נברא העוה"ב הוא מצד סיבת מעשה המצות וכמ"ש לעבדה זו רמ"ח מ"ע כו' וכידוע ומבואר במ"א וכ"ז אינו אלא במצות שתלויות בשם הוי' אבל התשובה מגעת למעלה מש' הוי' כנ"ל ע"כ אמר היום היום ולא למחר מפני שלמעלה הוא מקיבול שכר דלמחר מטעם זה (ועוד טעם אחר המבואר במ"א דהיום הוא זמן הביורור משא"כ עוה"ב הוא לאחר הביורור ע"ש) וד"ל.

קיצור ביאור א"

ביאור א' מצות מן השם ותשו' אנכי. ה' אורות בכלים איברי' וא"א להיות כלי רק ע"י צמצו' תחלה זהו היו"ד. פוגם ביו"ד כלי' תשו' מלמעלה מהצמצו' אנכי. והטעם כי בתשו' ב' עומקי' עומקא דבירא מים מכונסי' ובו מעיין יסודו' דאוי"א ר"ש. ועי"ז ממשיך ב' בחי' אנכי. ע' בענין ממעיני הישוע' ב' יסודו'. דאוי"א ובשמח תשמח רע"י שרשן מיסוד דדו"ג דע"י מ"ה וב"ן.

בעזרה"י. ליל ראשון דראש השנה. שנת תקס"ו

בזוהר (פ' אמור ד' צ"ט ע"ב) סדרא קדמאה קלא נפיק ומתעטר לעלי' כו' ומטי לגבי דאברהם כו' ואתער הוא ואתקן לכרסי"א כו' אדהכי סלקא תניינא תקיפא לתברא תוקפי רגיזין ודא סדרא תניינא ההוא קלא תבירו בתוקפי' וכל דיגין דיתערון כו' אתברו עד דסליק לאתרי' דיצחק כו' סדרא תליתאה, קלא נפק כו' ומטי לראשי דיעקב כו' ע"ש.

להבין ג' סדרים אלו דשופר הטיב שכלהון הם לאתקנא כרסיא כו' גם להבין ענין התפילה דמוסף של ר"ה מלכות זכרונות ושופרו' כמארז"ל אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני. עליכם כו' וענין הגסירה דר"ה כמ"ש בע"ח ופרע"ח.

הענין דהנה ידוע שעיקר בנין הנוקי' דז"א דאצי' הוא מהגבורו' כמ"ש להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו וכת"י וגבורתך

קיצור . . א: כי"ק כ"ק אדמור מהורשיב נ"ע.

לעל: בבוך מטושטש, ובבוך 745 לעילא.

שתמליכוני: בבוך 745 נוסף בשמים ובארץ.

ידברו וכמ"ש בפרע"ח בענין הנסירה שנסרו אליה כל הדינין כו' והכונה בזה בהיות ידוע שהנוק' דו"א דאצי' הוא מקור דבי"ע שממנו נמשכים עולמות הנפרדי' בע"ג ותכלית המחודשי' מאין לייש ממש כדכתי' ומשם יפרד וגו' שזהו חדוש גמור שמתחדשי' מאין המוחלט לייש אשר לא הי' זה מקדם אשר לא נעשו ונפעלו עולמות בי"ע כי באצי' איהו וגרמוהי חד שכולם אלקות ממש פי' אלקות נק' בחי' התפשטות החיות והאור של אין סוף ב"ה המתפשט בהכלי' דאצי' רק האור הי' מתפשט בלי די בכחי' א"ס ממש לזאת הם הכלים דאצי' שמקבלי" את האורו' ומצמצמי' אותם שלא יתפשט יותר מדאי ויהי' מקור לגבול דבי"ע כנודע אך אפי' הכלי' דאצי' הם נחשבי' מבחי' עצמות המאציל ב"ה הקדמון ונצחיי מצד שמיחדות בתכלית במאצילן ב"ה דאיהו וגרמוהי חד ממש שלא יתכן בהם לומר שהם בטילים אליו ונשמעין לרצונו ית' מצד אחדותן בתכלית היחוד בעצמותו ית' עד שאפי' הם נחשבי' מבחי' עצמותו ית' (וה"ז כמשל גוף האדם שהנשמה מלובשת בו ומיוחדת עמו בתכלית עד שלא יתכן לומר על אצבעו הכותב מה שרצה לכתוב שהאצבע נשמע לרצונו ובטל אליו כי הוא ואצבעו אחד ומיוחד כמ"ש במ"א) משא"כ בי"ע הם נפרדים ממש ומחודשי' ממש שקודם ששת ימי בראשית לא הי' ולא נבראו ואח"כ נבראו ונמשכו מחדש מעיקרם מאיין המוחלט לייש נפרד ממש עד שיתכן בהם בחי' השכר ועונש כדרש רז"ל במ"ט שמחיהו ס' פולסין דנורא כו' נמצא הם נפרדי' ממש אשר לא יתכן זה בעצם מעצמותו ית' כניל ומבשרי אחזה דכמו עד"מ בנפש האדם המלובשת בגוף שניכר התחלקות פרטית כחותיה המלובשי' בגוף בחי' השכל והמדו' והלבושי' דמדו"מ שמשונים זמ"ז במהותן ואיכותן שניכר ההבדל והתחלקות המהות של המדו' מן השכל והמחשבה מן המדות והם נמשכי' זמ"ז בכחי' השתלשלות עילה ועלול שהמדו' נמשכים מן השכל והמחשבה נובעת מהמדו' והדבור מהמחשבה ואעפ"כ כולם כאחד נחשבו לבחי' עצמיו' הנפש שאף שמחולקים ומשונים זמ"ז בחי' התחלקו' הזאת הוא בעצמות' הנפש ואין זה שייכותו אל זולתה שכל ההתחלקות הוא בינו לבין עצמו ואין שייך זה לזולתו כלל שדרך כלל כל רבוי ההתחלקו' נחללים משם העצמי שלו שהוא מהות האדם בכללו וד"ל. משא"כ ההתחלקות וההבדל האדם מחבירו שזהו בחי' התחלקות ופירוד ממש שחבירו נבדל ונפרד ממנו בתכלית וד"ל.

כך עד"מ למעלה בהיכלות דע"ס באצי' הגם שמחולקי' זמ"ז בהתחלקות פרטית כלים מכלים שונים שהכלי' דמדו' באצי' משונים מהכלי' דחב"ד

שמקבלי": בבוך 745 שמגבילים.

שלא: בבוך 745 ואינה בגדר וסוג הנברא הנפרד ומחודש מאין ליש הבטל אליו שלא.

שאף: בבוך 745 ליתא.

נחללים משם: בבוך 745 נכללים בשם.

בהיכלות: בבוך 745 בהכלים.

והן נמשכים ומשתלשלים מהם והכלי' דמו"ד העליון דאצי' שונים מהכלי' של המדו' שהם פרצופי' לאה ורחל כנודע ואעפ"כ כולם כאחד נחשבי' מבחי' עצמו' המאציל ית' דאיהו וגרמוהי חד בתכלית היחוד שהם ג"כ מבחי' קדמון ונצחיי המיוחדו' במאצילן ב"ה רק בחי' התחלקותו הוא בעצמות עצמו' שאין זה שייכות לזולתו אל הנפרדי' כלל כנ"ל, משאיכ הנפרדים הם מחודשים מתחלת הבריאה שנמשכו מאין לייש אשר לא הי' מקודם הבריאה אשר לא נעשו והם נפרדי' ממש לזולתו ית' להיות יתכן בהם משפט השכר והעונש לעושי רצונו ית' (שהם נפרדים ועושי' רצונו' ולעוברי רצונו ית' כנ"ל. וזהו להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו דעיקר בנין הנוק' דז"א דאצי' היא מהגבורות בכדי שיוכלו להתהוות עולמות הנפרדים המחודשים מאיין ליש ממש כנ"ל אך הגבורות דנוק' מצטרכי' להתמתק בחסדי' דז"א מפני שאם היו הנפרדים נמשכים מגבורו' קשות דנוק' אזי הי' נפרדים ממש ולא היה נמצא בהן בחי' מציאות הביטול כלל וכתוב וצבא השמים לך משתחו' שמצטרכי' להיות נפרדי' ואעפ"כ ימצא בהם בחי' הביטול כביטול היש הנפרד להשתחות לפניו כל הברואים הנפרדים דייקא לזאת מתמתקין הגבורו' דנוק' בחסדי' שהי' בחי' גבורות ממותקות שאז מבין שניהם יצא המיצוע שיתהו נפרדים ממש המחודשים מאין ליש ממש ואעפ"כ יהי' נמצא בהם בחי' הביטול כמ"ש וצבא השמים לך משתחוים (מה דלא סגי בלא"ה שאם היו נמשכים מחסדים לבד לא הי' נפרדי' כלל זולת הי' מיוחד' עמו בתכלית היחוד כמו הכלים דאצי' ואם הי' נמשכים עלי' מגבורו' קשות' היו נפרדים ממש בלי מציאת הביטול לגמרי לכך נמשכי' מגבורות ממותקות דנוק' שאז יצא המיצוע להיותם נפרדים המשתחו' ובטלי' אליו וד"ל וכנ"ל).

ב) אך זה עצמו שתכונן בנין הנוק' דאצי' מהגבורו' לצורך התהות בי"ע נמשך בתחילה כמעשה בראשית מרצון העליון הפשוט בתכלית הפשיטות שכך עלה ברצונו כי חפץ חסד הוא כו' בלי ידיעת טעם בדבר כי אין טעם לרצון כו'. שהוא למעלה מהטעם והדעת כי באמת הוא פליאה דעת מהצורך בבנין הנוק' מהגבורו' לצורך התהות הנפרדים בע"ג ותכלית ושיהי' הנפרדים בטלי' אליו ית' כי במה נחשב הוא נגדו ית' המרומם לבדו ואתה הוא עד שלא נברא כו' שהי' אפס זולתו ואין בלתו ואתה הוא משנברא כו' בלי שינוי והתפעלות כלל ומעתה מה הצורך להתהוות נפרדים שיוסתר אורו ית' והחשך יכסה עליו ואח"כ תתהפך מחושך לאור ע"י הביטול של הנפרדים לא יברא החשך היינו הסתר וצמצום אור אלקי' הנפרדים והי' רק או"ר בלבד דהיינו שהי' הוא לבדו ואפס זולתו שלא יהי' נסתרה דרכי ה' כלל מאחר דאפס זולתו, ואם בשביל עבודת הנפרדים שיהפכו הם דוקא מחשוכא

בעצמות עצמו: בכוך 745 כעצמותו עדין.

ושהם . . רצונו: בכוך 745 ליתא.

עלי': אינו ברור בהכתיב, ובכוך 745 ליתא.

קשות: בכוך 745 נוטף לבד.

לנהורא במה נחשב הוא העבודה שלהם נגדו ית' הלא כתיב אם צדקת מה תיתן לו וגו'. אך הענין הוא כמ"ש בזהר בריש הורמנית"א דמלכא גליף בגליפו גו טיהרא עלאה. כו' שכך עלה ברצונו הפשוט שלמעלה מהטעם והדעת כי אין טעם לרצון (ומשארז"ל נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים כו' גם זה אין טעם מספיק כי הא גופא קשי' מפני מה נתאוה כו') ובתחלה חפץ חסד כו' מצד עצמותו ית' בלעדו העלא' מ"ן ואתערותא דלתתא אך עתה מצטרך להיות כחי' העלא' מ"ן להמשיך כחי' הרצון העליון הפשוט שיחפוץ בבנין הנוק' לצורך קיום הנפרדים דבי"ע והיינו בכל ר"ה מסתלק הרצון עליון למקורו עצמית המאציל ולזאת ממשיכו' אותי מעיקרו מחדש ממש ע"י העלא' מ"ן של התחתונים בקול השופר ודבור התפלה (כמשי"ת. כו' וכמו ששמע ממורו ע"ה כמו עד"מ במלך ב"ו כשבאים עבדיו אליו להתחנן לפניו למצוא חן וחסד לפניו שימלא בקשתם אזי לא יראו פניו ריקם זולתי איש כמתנת ידו משחר פני המלך במנחה ודורון מאיזה דבר חדש שבארץ כמו ציפור המדבר וכדומה לזה ציור נאה שע"י הדורון ההוא ימשך רצון המלך הטרוד בגדולות ונפלאות מאד שישים מחשבתו ורצונו במלתא ומתורתא. במנחת העבד ההוא הגם שהמנחה קטנה היא נגדו אעפ"כ מצד שהיא דבר חידוש והיא עולה מן העבד אלי' אזי ישפל רצונו ומחשבתו בחפץ ההוא ולהשתעשע בה ולקבל תענוג ממנה שאז יוכל העבד למצוא חסד לפניו בבקשתו אשר מבקש ממנו. כך עד"מ למעלה שעתה בכל ר"ה מסתלק הרצון העליון למקורו ומצטרך הנוק' דאצי' להבנות מחדש ע"י ההעלא' מ"ן של תחתונים בקול שופר ובתפלת דר"ה שע"ז ימשכו מחדש גילוי רצון ועונג העליון ב"ה למטה שיתענוג מבניו הנוק' לצורך התהוות בי"ע עולמות הנפרדים ויחפוץ בתיקונה והיינו כמארז"ל אמר הקב"ה אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם כו' אמר"ו הוא לשון שבח והתפארות שיפארו וירוממו וישבחו לפני בבחי' העלא' מ"ן מלמטה למעלה בכדי שיעלה המנחה שלהם לנח"ר לפני בכדי שיומשך ע"ז גילוי הרצון העליון שנסתלק למקורו בר"ה מחדש ממש לצורך בנין הנוק' שיתענג מקיום עולמות הנפרדים ויחפוץ בזה ובמה בשופר שע"י השופר והתפלה דמוסף של ר"ה לומר לפניו מלכיות זכרונות שופרות כו' ימשיכו את הרצון עליון למטה והיינו אמרו לפני מלשון את ה' האמרת היום וגו' שהאמירה הוא לשון שבח (או כמו ויתאמרו כל פועלי כו' כניל ודיל').

ג) אך צריך להבין מאחר שבליל ר"ה מסתלק הרצון למקורו אל המאציל ב"ה טרם העלא' מ"ן של התחתוני' בקול השופר ותפלת מוסף, היה

בגליפו . . ע"ילאה: בבוך 745 גליפו בטה"ע.

אות: בבוך 745 אותו.

(כמשי"ת: בבוך 745 (כמשי"ת).

ומתורחא: בבוך 745 זוטרת.

וד"ל: בבוך 745 וד"ל).

מצטרך העולם לחזור לתה"ו ובה"ו ממש ובאמת אין ניכר שום שינוי כלל בחיצוניות העולם להיות נשתנה הלילה הזה מכל הלילות. אך הענין הוא, דהנה ידוע שיש למעלה בחי' פנימיות וחיצוניות וכנראה בעליל בנפש האדם המלובשת בגוף האדם שמתחלקת לכמה וכמה כחות שונות פרטית, שיש בחי' כח ההילוך שמלובש ברגלים וכח המעשה שבידים שהם כחות חיצוניות של הנפש כמו כאשר יזרוק האדם אבן כחמת כחו בכלי דעת שלא יעשה בהי' שום התפעלות בגוף ונפש שיוכל להיות טרוד בשעת הזריקה בהשכלה עמוקה עד שיהי' שכלו ומדותיו טרודי' בו ואעפ"כ יפעול פעולתו בכח המעשה שביד לזרוק האבן בכלי דעת כלל או להתיז צורות בכלי דעת ברגל משא"כ כח הדיבור הוא כח הפנימי יותר שבשעת הדיבור מצטרך לחשוב מה שידבר וכח המחשבה הוא פנימי יותר והמדו' פנימי יותר והשכל פנימי יותר עד שניכר ההבדל והפירוד בין כחות הפנימי וחיצוני מהתפעלות הגוף, שמכח חצוני לא יתפעל הגוף כ"כ כמו מכח הפנימי כמו כח הזורק אבן לא יעשה שום רשם והתפעלות בגוף כלל משא"כ כח הדיבור נרגש התפעלות בגוף יותר וכח המחשבה הפנימי יותר יעשה התפעלות בגוף עד שהמדות הפנימיות יותר מהם יעשה רשם והתפעלות בגוף יותר (בסבוב הדם בתנועה גדולה מאיזה התפעלות מדת האהבה או להיפך הכעס עד שהאדמומית ניכר בפנים), ומאחר שניכר ההבדל והפירוד שלהם בגוף מוכרח להיות שהם מפורדים ומחולקים במקור בשרשם בהיותם נכללים בעצמות הנפש טרם התלבשותה בגוף שכח הפנימי הנראה ונרגש בהתלבשותה בגוף לכת פנימי הוא במקור שרשו בעצמו הנפש ג"כ כח פנימי דהיינו שהוא מושרש בעומק עומק עצמות הנפש יותר משא"כ הכח החיצוני שמקור שרשו בנפש הוא מבחי' החיצוניות שלה בחי' הארה חיצוניות בעלמא ממנה ואינו מעצם עצמותה ומהותה ממש כנ"ל וד"ל.

כך עדי"מ למעלה ממש שיש בחי' פנימיות וחיצוניות והיינו שיש למעלה בחי' חב"ד חג"ת נה"י שחב"ד הוא בחי' פני"ם שהם הפנימיות שבכולם ונה"י בחי' אחר שהוא החיצוניות שבכולם שהם רק כלי ההשפעה בלבד כידוע, וזהו ענין היחוד דו"ן דאצ"י בבחי' פב"פ דהיינו בחי' יחוד חב"ד בחב"ד חב"ד דו"א בחב"ד דנוק' כי כמו שיש בז"א כל המדרגות אלו דחב"ד חג"ת נה"י כמ"כ נמצא"י בהנוק' מקור דבי"ע כנראה בעליל מהנפעלי' דבי"ע שלה, שיש מינים ממינים שונים יש מלאכי' ששרשן מבחי' המדות שבנוק' כמ"ש שש כנפים שש כנפים לאחד כו' ששרשן מבחי' גזפין דאהוי"ר לפרחא לעילא ויש ששרשן מבחי' חב"ד דנוק' שמשכילים בשכלם בהשגה ממש בגדולתו ית' ואף גם זאת ימצא חילוקי' פרטיי הרבה עד שאין דעותיהן שוות

שונות פרטית: בבוך 745 פרטיים.

בה: בבוך 745 זה.

שום: בבוך 745 ממנו שום.

תמש: בבוך 745 ליתא.

ואין שכל האדם משתווה לחבירו שהם מיני שכלי' נבדלי' שונים ומשונים זמ"ז והם המלאכי' הנצחיי' כמו מיכאל וגבריאל כו' וביחוד הנשמות הגבוהות שלמעלה ממלאכי' כמו נשמת אבות העולם ונשמת מרע"ה שנמשכי' מחב"ד דנוק' להשכיל ולהשיג בהשגה ממש להנות מזיו השכינה שמהנפעלי' אלו מוכרח על מקורם המפעלים בחי' הנוק' דז"א דאצי' שימצא בה כל המדרגות דחב"ד חג"ת נה"י, ולואת כאשר מתייחדת עם ז"א בעלה בבחי' פניים בפנים היינו חב"ד אזי כשהנוק' נשפלת בכי"ע משפעת ג"כ בבחי' הארת פנים אליהם ואז כל חדו וברכאן אשתכח וכל דינין אתעברו כו', והיינו כמו עדי"מ כשהרב החכם מופלא משפיע השכלה נפלאה לתלמידו בהארת פניים של הרב אל מול פניו של התלמיד ע"י הרחבת הדיבור של הרב, כך עדי"מ למעלה בחי' יחוד חב"ד דז"א בחב"ד דנוק' שניק' היחוד בבחי' פכ"פ שהארת פנים העליון דז"א מאיר בפנים דנוק' כנ"ל.

אך בליל ר"ה מסתלק בחי' הפנים העליון דז"א למעלה להיות עיקר הרצון העליון שהי' בבנין הנוק' בתחלה מצד שחפץ חסד כו', נסתלק למקורו עצמות המאציל לזאת אין ז"א מאיר בהארת פנים לנוק' זולתי בבחי' אחורי' שלו בלבד שזהו היחוד דפנים באחור שהפנים של הנוק' בחי' חב"ד שלה מקבל מאחור דז"א מבחי' נה"י שלו (ויש בחי' היחוד דאב"א ג"כ נה"י בנה"י וכמשנ"ת במ"א ע"פ קולה כנחש ילך ע"ש) והמשל בזה, כמו החכם הגדול שהלביש שכלו הנפלא במעשה הכתב גשמי עד שהתלמיד הלומד בספר ההוא יוצא ההשכלה מבין אותיות הכתב ההם, כמו הר"י בעל תוס' אשר מפיו אנו חיינ' להוציא ההשכלה הנפלאה שלו, מבין אותיות הכתב אשר לא שמענו ממנו בעצמו ולא ראינוהו כו', שזהו ידוע לכל מביני מדע שיש הפרש גדול להשומעי' מפי הרב בעצמו בהארת פכ"פ ממש, להמבין השכל מן ספר הרב שהלביש השכל במעשה הכתב שאין ערך ביניהם כלל הגם שלגבי הרב המשפיע עצמו אין חילוק והפרש כלל בין כשהוא מסביר השכל בדבור פה או כשכותב אותו בספר שבין כך וכך הוא מאיר שכלו בהארת פניו ממש או בכתב ההוא או בדיבור ההוא אך השינוי הוא אל התלמיד המקבל השכל שכאשר אין דבר חוצץ בינו לבין פני הרב ומקבל מפני הרב ממש המאיר אליו בהארת פנים ע"י הדבור אזי מבין ומשכיל השכל ההוא יותר משא"כ כשמקבלו מן ספר הרב שנתלבש השכל של הרב במעשה הכתב גשמי אזי עיי"ז נשתנה לגריעותא להיות התלמיד מבינו באופן אחר ממש מכמקודם התלבשותו בכתב נמצא שהשנוי הזה הוא נסתעף מצד התלבשו' השכל של הרב בבחי' אחורי' שלו במעשה הכתב גשמי והתלמיד מקבל מאחורי' שלו הגם שלגבי הרב אין שינוי כלל שהוא האיר פניו במעשה הכתב כמו שהי'

 האדם: בכוך 745 הא'.

חב"ד: בכוך 745 בחי' חב"ד.

להשומע: בכוך 745 בין השומע.

מאיר פניו בהדבור רק שנסתר פניו באחוריי' שלו עד שאין התלמיד רואה פניו זולתי אחוריי במעשה הכתב שלו בלבד כנ"ל.

כך עדימ למעלה ביחוד ז'ין דאצי' בבחי' פנים באחור שחביד דנוק' הוא בפנים שלה מקבל מאחור דז"א מבחי' נה"י שלו שנה"י דז"א הם בחי' כלי ההשפעה שלו בחי' חיצוניו' ואחוריי' שאין בהם לא טעם ולא ריח זולתי הם כח המעשה שלו בלבד לפעול ההשפעה לזולתו ובהם מתלבש בחי' חביד דז"א להשפיע לנוק' דז"א הגם שלגבי המשפיע אין שינוי כלל שבין כך ובין כך מאירי' פני ז"א בחי' חביד שלו אל הנוק' אך השינוי לגבי הנוק' המקבלת מפנים דז"א ממש או כשמתלבשת פניו באחוריי' בחי' נה"י שלו והיא מקבלת מנה"י שלו שהם בחי' עשי' דאצי' וה"ז כמשל התלמיד המבין השכל מספר הרב שהלביש שכלו במעשה הכתב ואזי גם הנוק' משפעת לבייע דרך אחוריי' שלה בחי' נה"י שלה כי רגליה יורדת מ"ת כו' לכך אז הוא דינא קשיא. וזהו בליל א' דר"ה קודם הנסירה שעצמו' הרצון עליון נסתלק למקורו והיחוד דזו"ן לצורך קיום עולמו' הנפרדי' הוא רק בבחי' פנים באחור (אוי' אחור בפנים אחור דז"א בפנים דנוק' פנים דנוק' באחור דז"א ולכך אין העולם חוזר לתה"ו ובה"ו שאין זה שייכות אל החיצוניות העולמות שיש להם קיום מצד ההשפעה חיצונית של נה"י דז"א לחביד דנוק' ונה"י דנוק' לבייע, אבל הפנים העליון נסתלק למעלה ממש כנ"ל וד"ל.

(ד) וז"ש תקעו בחודש שופר בכסא ליום חגיגו וגו', כמו ששמע ממורו (ה"ה דמזעוריטש נ"עי' כמו עדימ במלך ב"ו כשרוצה לאיים על שריו ועבדיו אוי הוא נכנס חדר בחדר להחבא להסתתר מכל העם מצד שהוא ברוגז עליהם אזי תפול עליהם אימה ופחד מאד מזה עצמו שהמלך נתכסה מהם להחבא בחדר לפנים מחדר שאז תתגלה עיקר מדת המלוכה והממשלה עליהם להיותם זעים ממנו ופחד גדול עליהם תיפול, וההיפוך לזה הוא ההתגלות של המלך לעיני כל עבדיו שבהגלות נגלות אליהם בשעת הסעודה זמן השמחה של המלך אוי תסור מאתם האימה והפחד להיות מתגלה עיקר האהבה שלהם לשמח עמו כו' וכמ"כ עדימ למעלה שבר"ה הוא בחי' הסתלקו' הרצון דנוק' בחי' מלכות דאצי' למקורו עצמו' המאציל ב"ה והיחוד דזו"ן לצורך קיום דבייע הוא רק בבחי' אחור בפנים אחור דז"א בפנים דנוק' כנ"ל וזהו בכס"א ליום חגיגו ולזאת נאמר ובכ"ן תן פחדך כו' ואימתך כו' שמצד שהוא בכס"א ליום חגיגו לכך תפול פחדך ואימתך על כל

ואחוריי': בבוך 745 נוסף נה"י.
ההשפעה: בבוך 745 נוסף שלו.
או: בבוך 745 או.
ה"ה: בבוך חסר סיום החצעיג.
כמו . . . נ"ע: בבוך 745 ליתא.

הברואים כנ"ל וד"ל (משא"כ בסוכות נאמ' וימינו תחבקני שאז הוא זמן שמחתינו בחי' התגלות המלך מה"מ הקב"ה בזמן השמחה כנ"ל במשל וזה וימינו תחבקני וד"ל). והנה בחי' המשכת הרצון והעונג העליון שיחפוץ בבנין הנוק' מחדש להיות ז"א בעלה מתייחד עמה פכ"פ שזהו ענין הנסירה שננסרה בכדי שתוכל להתייחד עמו פכ"פי, הוא ע"י ההעלא' מ"ן שלמטה בב' אופנים שונות והם בחי' קול ודבור קול השופר ודבור פה של תפלת מוסף דר"ה במלכויות זכרונות שופרות כמארז"ל אמרו לפני מלכויות כו'. ותחלה נבאר בחי' הדבור פה של תפלת מוסף דר"ה והיינו שהקריאה בתפלת מוסף דר"ה הוא להמשיך גילויי רצון העליון שיחפוץ בבנין הנוק' לצורך ב"ע ויתענג ממעשה התחתונים דבי"ע ויאר ה' פניו אלינו להיות מתייחד בבחי' פכ"פ וד"ל, כמשל' האדם הקורא לחבירו שיפנה אליו בהארט פנים כשהחזיר פניו ממנו כדומה כך ע"י הקריאה בפסוקי' דמלכויות זכרונות' שופרות שסדרו אנשי כה"ג שליטו אותם מכל התנ"ך ימשך גילוי רצון העליון שיאר פניו אל הנוק' בבחי' פכ"פ מפני שרש התורה הוא מהכ"ע כי תרי"ג מצותי עם ז' דרבנן עולה תר"ך ג' כת"ר שהם תר"ך עמודי אור כנודע רק אורייתא מחכמה הוא דנפקא' שהוא תחלת יציאתה מההעלם לגילוי אבל מקור שרשה הגבה למעלה מאד. נעלה כנ"ל ולכך ע"י קריא' הפסוקי' דמלכויות זכרונות ושופרות שנלקטו מכל התנ"ך דוקא ימשוך ממקור התורה מכת"ר העליון שירצה בבנין הנוק' מחדש ולראי' פניו אליה ולהתייחד עמה בבחי' פכ"פ ויתענג מהביטול של הנפרדי' המיוחדשי' מאין ליש הגם שבאמת אין זה תופס מקום כלל נגדו ית' כי אם צדקת מה תתן לו וגו' ובמה נחשב בחי' הביטול של נפרדי' ה"ז דומה לזכוב ברי' השפלה שבטולה לגבי מפעילה שאין זה חדש שתבטל נגד יוצרה מאחר שהוא פעל ויצר אותה והיא ברי' שפילה דכלא נחשבה קמי' עד שאף הביטול שלה אין תופס מקום כלל להתפעל מזה ולהתענג מזה כו', כך כל הנבראים הנפרדים המיוחדשי' מאיין לייש בחי' הביטול שלהם שהם לך משתחווים הוא אין תופס מקום כלל נגדו באמת מאחר שהם נמשכו ממנו ית' מאין ליש והם באמת כלא חשיבי פשיטא שמצטרכים להבטול מה הוא החידוש ורבותא בזה אך

בזמן השמחה: בבוך 745 ליתא.

(משא"כ . . וד"ל): בבנך 745 משא"כ . . וד"ל.

שוהו . . פכ"פ: בבוך 745 (שוהו . . פכ"פ).

גילוי: בבוך 745 בחי' גילוי.

כמשל: בבוך 745 וה"ז כמשל.

ימשוך: בבוך 745 דוקא ימשוך.

מצות: בבוך 745 נוסף דאורי'.

ז: בבוך 745 נוסף מצות.

עולה: בבוך 745 עולים בחשבון.

רק . . דנפקא: בבוך 745 אורייתא מחכמה נפקת.

הגבה . . מאד: בבוך 745 הוא הגבה מאד.

ולראי': בבוך 745 ולהאיר.

באמת לזאת ממשיכי" ע"י הקריאה בדיבור פה בתפלת מוסף בפסוקים דמז"ש שנלקטו מכל תנ"ך אתי מקור התורה הוא בחי' כת"ר ועתי"ק דאצי' שירצה המאציל בבנין הנוק' מקור דבי"ע לצורך קיום הנפרדי' ויתענג מהביטול של הנפרדים אשר הם יש ודבר בפ"ע ובטלי' אליו ית' ולז"א בתפלה ברי"ה ובכ"ן תן פחדך על כל המעשים וישתחו לפניך כל הברואים דייקא שיהי' נפרדי' המחדשי' מאין לי"ש ועליהם יותן פחדך ואימתך והם ישתחוו לפניך ויהי' זה לרצון ונחיר' לפני ית' (וברם כגון דא צריך לאודועי שאין התענוג העליון שהמאציל ב"ה מתענג ממעשה התחתונים הוא בחי' מורכב ורבויו ח"ו להיות דבר נוסף על עצמותו כאדם המתענג מזולתו כי אין לך דבר שחוץ ממנו כ"א הוא פשוט בתכלית הפשטות שעצמות המאציל ב"ה הוא מקור התענוגים והוא והתענוג אחד ומיוחד כנודע), וז"ש בתפלה דרי"ה גי"פ ובכ"ן הם נגד והזכרת ציו"ן וירושליים וצמח"ת קר"ן דוד עבדך) לדור ודור המליכו לאל כי הוא לבדו מרום וקדוש, כי הוא נתנית טעם לכך תמליכו לאל להמשיך הרצון העליון שירצה בבנין הנוק' מדת מלכות דאצי' מקור דבי"ע מצד שעצמותו מרום לבדו שהוא מרום וקדוש וא"א להתמשך למטה זולתי שם כבוד מלכותו ית' לכך לדור ודור המליכו לאל כנ"ל. וז"ש אז תתענג על הוי' להמשיך בחי' עונג העליון בהוי' דז"א דאצי' שיתייחד עם הנוק' בבחי' פכ"פ וכ"ז הוא ע"י הדבור פה בתפלת מוסף שממשיכים גילוי רצון ועונג העליון שיתענג ממעשה התחתוני' ויחפוץ בקיומם ואז יאיר ה' פניו להתייחד בבחי' פכ"פ ממש כנ"ל וד"ל.

ה) א"ך באמת הדבור פה שבתפלת מוסף עצמו לא יספיק להמשיך גילוי רצון העליון והיינו כמו ששמע ממורו ע"ה כי ברי"ה נסתלק בחי' הרצון דנוק' היא עולם הדבור דאצי' למעלה ועתה צריכי' להמשיך הרצון מחדש לכונני' הנוק' דאצי' הוא עולם הדבור כנ"ל ולזאת מאחר שעיקר ההמשכה הוא לצורך תיקון הנוק' עולם הדבור שלמעלה לכך א"א לעשות זאת ע"י בחי' הדבור של כנ"י בתפלה וכמארז"ל אין חבוש מתיר את עצמו כו' שא"א להיות נעשה ע"י הדבור ששרשו מעולם הדבור דאצי' שימשיך לצורך עצמו שיתחקן בבניינו מחדש ע"י גילוי רצון העליון כי אין חבוש מתיר א"ע כנ"ל כ"א מצטרכי' לקול שופר גי"כ שהוא בחי' עשייה ממש שלמטה מהדבור וזה הכלל כל דבר שגובהי' בשרשו יותר נשפל למטה יותר לכך שרש קול השופר דעשי' הגבה למעלה מאד נעלה מבחי' הדבור של האדם ואז ע"י שניהם ימשכו גילוי רצון העליון. משא"כ הדבור בעצמו איננו מספיק לזה כנ"ל.

לזאת ממשיכי": בבוך 745 ליתא.

אח: בבוך 745 בחי'.

גי"פ ובכ"ן: בבוך 745 (ובכ"ן גי"פ).

לכונני': בבוך 745 לבנין.

שגובהי': בבוך 745 שהוא גבוה.

העליון: בבוך 745 נוסף למטה.

ביאור הענין, הנה ידוע שיש למטה ד' בחי' דצח"ם וכמ"כ הם נמצאים למעלה מעלה שהאדם הוא מן המדבר העליון שבכולם והבהמות וחיות ממין החי וכל הצמחים אילנות ודשאי' הם ממין הצומח והאבנים והעפר הארץ עצמו בכלל מן הדומם יחשב והנה הגם שלמטה המדבר הוא עליון שבכולם והדומם הוא הגרוע שבכולם אעפ"כ בשרש שרשם למעלה הוא בהיפך ממש הדומם הוא הגבוה למעלה בשרשו מאד נעלה מכולם והמדבר למטה מכולם אף מבחי' החי' וכ"ש מבחי' הצומח והדומם שכל מה שהוא למטה יותר שרשו הגבה למעלה יותר, והיינו מצד ששרש דצח"מ הוא מבחי' עולם התהי"ו שלפני האצי"י רק שנפלו דרך שבירה לנוגה המעורב טו"ר דבייעי, ולזאת כל מי שהוא גבוה יותר בשרשו בתהי"ו הוא נפל במורד יותר מכולם. להתלבש בדומם דנוגיה דבייעי, והצומח שאין שרשו גבוה כ"כ בתהי"ו שהוא שם למטה מן הדומם ולמעלה משרש החי שבתהי"ו לכך נפל במורד יותר מן החי ולמעלה מהדומם והחי הוא בשרשו למטה מן הצומח ולמעלה מן המדבר כו' עד שהמדבר הוא למטה מכולם שנמשך מבחי' עולם התיקון דאצי' שלמטה מעולם התהי"ו כנודע ולכך הוא בבייעי העליון מכולם, וכנראה בעליל, שאעפ"י שהמדבר הוא למעלה מחי אעפ"כ הוא מקבל חיות ממאכל הבשר של הבהמה וחיה עד שאם לא יאכל לחם או בשר כמה ימים ימות וכנודע מ"ש כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כ"א על כל מוצא פי הוי' כו' ואעפ"י שהאדם עצמו נמשך ג"כ ממוצא פי ה' שבמאמר נעשה האדם אך מצד שהמוצא פי ה' של המאכל הוא הגבה למעלה ממוצא פי ה' של האדם כי שרש המאכלי' דדצ"ח הוא ממוצא פי ה' המאמרו' דתהי"ו והאדם נמשך מ"ש מ"ה התיקון דאצי', וכמארז"ל בזמן בהמ"ק אין שמחה אלא בבשר שהבשר ימצא בחי' התלכשות השמחה עד שישמח לבב אנוש משא"כ בהאדם עצמו כו' וכן הבהמה וחי' אעפ"י שהיא למעלה מן הצומח אעפ"י כן עיקר חיותה הוא מהצמחים ודשאי' שמהם היא ניזונית נמצא היא מקבלת חיות מהצומח כו' וכן הצומח אע"פ שהוא למטה מהדומם אעפ"כ עיקר גידולו מן הארץ הדומם ואדרבה בהארץ הדומם ימצא מעלה יתירה מאוד נעלה מכולם, והיינו בחי' כח הצומח שבה שמחדש מיני פירות וכל דשא יפריחו ממנה מאין לי"ש ממש שבחורף יבש חציר ובקיץ יציצו ויפריחו כל הדשאי' וכל מיני פירות מחדש ממש מאין ליש שבכל שנה ושנה תוציא הארץ צמחה כל עשבי השדה וכל פירות האילן מחדש ממש בבחי' התחדשות מאין לי"ש משא"כ בהאדם המדבר שאין נמצא בחי' ומדרגה זו הנעלה, והסבה לזה מצד מקור שרשו של הדומם שלמטה שהוא הגבה למעלה מאד נעלה בעולם התהי"ו ולכך ירד בסתר המדרגה דרך שבירה יותר למטה מכולם, משא"כ

הוא: בבוך 745 נוסף התחתון.

האצי": בבוך 745 עולם האצי'.

המעורב . . דבייעי: בבוך 745 דבייעי המעורב טו"ר.

מכולם: בבוך 745 למטה בנוגה דבייעי דיינו החיות שבדומם ששרשו מאד נעלה מכולם בתהו נפל

במורד יותר מכולם.

הצומח שהוא למטה ממנו במקור שרשו בתהיו לכך לא ירד במורד כ"כ למטה שהצומח הוא למעלה מהדומם ואעפ"כ מצד מעלות הדומם עליו בשרשו לכך עיקר גידולו של הצומח הוא מן עפר הארץ הדומם וכן החי שלמטה מן הצומח בשרשו לכך הוא בשבירה למעלה ממנו אך מצד שרשו הוא מקבל חיות מהצומח וכן האדם המדבר מהחי כו' כנ"ל.

אך זאת ידוע ששרש האדם הוא מעולם שלאחר הבירור דהיינו ששרשו הוא בחי' ש' מ"ה התיקון דאצי' הגם ההדיוט שבישראל ששרשו מע"ס דעשי' אעפ"כ נמשך ע"י רבוי ההשתלשלות מע"ס דאצי' המתלבשי' בע"ס דבי"ע כו' והניצוצי' דתהיו שנפלו דרך שבירה להתלבש בדצ"ח דבי"ע שהם בחי' נוג"ה דבי"ע המעורב טו"ר לא נתבררו עדיין, לכך האדם הנמשך מ"ה המברר הוא מברר את בחי' דצ"ח שבהן מלוכשים הניצוצין דתהיו והם מתבררי' ע"י האדם להיות נפרד הטוב מן הרע כו' כנודע (וכי' שאמרנו שהאדם נמשך מ"ה התיקון הוא הכונה על בחי' כח וניצוץ האלקי שבו שהוא חלק אלוהי ממעל אבל בחי' נפשו הבהמיות נמשכת מנוג"ה המעורב טו"ר והוא נק' בחי' צל"ם שמתברר ע"י הנפש האלקי' ולזאת מודדים לו שנותיו ע' או פ' שנה באופן שיברר נפשו הבהמיות הצל"ם שלו לגמרי וכמ"ש ימינו כצל עובר, ימים יצרו וגו' כמ"ש במ"א).

(ו) **וזהו** ענין תקיעת שופר שקרן השופר היא מחי שהוא של איל שרשו הגבה למעלה משרש האדם שהשופר של האיל החי נמשך מעולם התהו שלפני אצי"ו והאדם התוקע נמשך מ"ה התיקון רק שהאדם נמשך מעולם שלאחר הבירור והשופר מלוכב בנוגה המעורב טו"ר עדיין, לכך תחלה מצטרך האדם לברר אותו מנוגה דבי"ע והיינו ע"י התקיעה שמנפח האדם הבלו הכל הלב לתוכו שע"ז ימשיך בחי' הכל הלב העליון משרשו בחי' רצון העליון לברר את השופר מנוג"ה דעשי' כו' ואח"כ כשמתברר השופר יחזיר למקור שרשו הנעלה להמשיך בחי' עתי"ק וכת"ר העליון שיתעניג ממעשה התחתונים ויחפוץ בבנין הנוק' עולם הדבור העליון וזה כונת התקיעה להמשיך מעתי"ק ע"י קול פשוט של התקיעה שקול פשוט הוא בחי' המשכות אור א"ס ב"ה מהעלם לגילוי שיתגלה בחי' עתי"ק למטה וזה א"א זולתי ע"י האדם התוקע בהבל פיו הנמשך מהבל הלב, בשופר של איל דוקא שמצטרך להמשיך האורות דתהיו ותיקון שהאדם ממשיך האורו' דתיקון, והשופר ממשיך האורו' דתהו כנ"ל. אך תחלה מצטרך להיות בחי' העלא' מ"ן ואתערותא דלתתא מלמטה למעלה וזהו בחי' תקיעה ראשונה

מע"ס: בבוך 745 מעולם.

הוא: בבוך 745 לבי"ו.

(וכי' . . במ"א): בבוך 745 וכמ"ש . . במ"א.

שהשופר: בבוך 745 שהשרש.

אצי"ו: בבוך 745 עולם האצי"ו.

שהוא בחי' העלא' מ'ן מלמטה למעלה שיוצא הקול פשוט מנקודת הלב של התוקע בבחי' העלאת מ'ן מלמטה למעלה ותקיעה שניה הוא בחי' המשכות מ'ד מלמעלה מעת"ק למטה שירצה בכנין הנוק' ויתענג מזה כנ"ל, שעי"ז תבנה ותכונן בנין הנוק' מחדש ממש וז"ש כי קרוב אליך הדב"ר מאד בפי"ך ובלבב"ך לעשותו, פי' הדב"ר הוא בחי' עולם הדבור העליון מדת מלכות דאצי' שמצטרך לכוננה ולבנותה מחדש בר"ה, והיינו בפי"ך ובלבב"ך בפיך זו קול השופר שממשיך ע"י התקיעה ממקור שרשו בחי' עונגי שיתגלה למטה כי שופ"ר הוא מלשון שפרו מעשיכם כו' ובלבב"ך זהו התקיעה הראשונה שמעלה מ'ן מלמטה מנקודת לבבו למעלה כו'. לעשותו, פי' לעשות את הדברי' עליון היותה נבנית מחדש ממש כמ"ש בזהר פ' בליק ע"פ גבורי כח עושי דברו דבני לה ה' כמלקדמין כו' וד"ל.

שבר"ם גנוחי גניח, כמארז"ל והיינו כנגד מדתו של יצחק אע"ה שהוא מדת הגבורה שלמעלה כמ"ש ופחד יצחק ה' לי והיינו כמ"ש אתה פוררת בעז"ך ים בעוזך הם הגבורו' עליוני' מפררים השפע של הפחד עליון של מדת מלכותו דאצי' שמתגלה למטה שלא יומשך השפע כוללית בקול אחד הפשוט של התקיעה בלבד כ"א תתפרר השפע לחלקים רבים ע"י השברי' והיינו כי כאשר נמשכה' השפע כוללת של הפחד עליון מהתגלות מדת מלכותו כמא' ובכן תן פחדך כו' לא ה' באפשרי להנברא' לסובלו כלל והיו מתבטלי' במציאות לגמרי כמ"ש על לע"ל ובאו במערות צורים ובמחילות עפר מפני פחד ה' והדר גאוונו כו' וכן עתה יש למעלה בחי' מלאכים שמתחדים בכל יום ומתבטלי' לגמרי ע"י התגלות רבוי הפחד ואימה גדולה עליהם תפול עד שלא יוכלו לסבול ויתבטלו לגמרי במציאות וזהו מ"ש מצמיח חציר לבהמה כמ"ש בזהר אלף טורי גדלה לון כו' ואכלה לון בהמה רבה ככל יומא כו' וזהו בחי' יוצר משרתים שהם המלאכים המתחדשי' בכל יום מאין ל"ש וחוזרים ומתבטלי' וזהו ענשן ממש כמארז"ל הושיט אצבעו קטנה ושרפן וד"ל כנ"ל ואשר משרתיו הם המלאכי' הנצחי' כמו מיכאל וגבריאל שמתקיימי' מצד הרחבת הכלי' שלהם והאורו' מתחלקי' להתלבש בתוכם לפי מזג תכונת הכלי' שיוכלו לסובלן כו' ולכך ע"י השברי' תתפרר השפע עליונה הכוללית לחלקים רבים עד שיוכל הפחד להתלבש בתוך הכלי' של הנפרדי' שלא יתבטלו לגמרי, ויוכלו לסבול הפחד וכ"ז נעשה הגבורו' עליונות שהם עיקר המפררי' השפע כמ"ש אתה פוררת בעז"ך ים בעוזך דייקא וזהו שבר"ם לשון שכר ופירור שמתפרר השפע ע"י מדתו של יצחק בחי' הגבורו' עליונו' וזהו בחי' גנוחי גנח כו' כנ"ל וד"ל.

עונג: בכרך 745 נוסף העליון.

הדבר: בכרך 745 נוסף הוא דיבור.

נמשכה: בכרך 745 היתה נמשכה.

יש . . שמתחדים: בכרך 745 מלאכים שמתחדשים.

הגבורו': בכרך 745 ע"י גבורות.

תרוע"ה הוא נגד מדתו של יעקב אע"ה שהוא ילולי יליל כאדם הבוכה ומילל בקוצר נשימה (בל"א פאר חליפעט זיך*) שהוא בחי' המשכת רחמי' רבים ממקור הרחמי' שזהו מדתו של יעקב אע"ה כנ"ל וד"ל (וזהו הכלל שמצטרך להיות הכל בחי' רצוא ושוב שזהו בחי' תקיעה ראשונה ושניה כנ"ל.

בעזרה"י. ליל שבת שובה

ולתוספת ביאור באר הטיב שרש הדברים הנ"ל בענין הנסירה דר"ה כו'
גם להבין ענין עשר עומקים שנאמ' בפרע"ח שבכל עי"ת ממשיכי' כל הי' עומקים כו' ע"ש.

הענין דכתיב להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו וגו' שעיקר בנין המלכות הוא מהגבורות כו' כמשנת"ל שבכדי שיוכלו להתהוות עולמות הנפרדי' המחודשי' מאין ליי"ש א"א בלתי ע"י הגבורו' עליונו' שמהם עיקר הבנין המלכות כו' ויש עוד טעם אחר בזה כמו ששמע ממורו ע"ה בזה בכמה אופנים שונים (כי ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים וע' פנים לתורה כי דרך כלל יש למעלה ע"ס ודרך פרט אין חקר לתבונתו שיש כמה וכמה השגוי' שוני' אין קץ להם שנדרשת דרך כלל ודרך פרט כו') ואו"א דברי אלקים חיים והיינו שלכך עיקר בנין הנוק' מהגבורו' בכדי שתתפרר השפע עליונה הכוללית פשוטה בתכלית הפשיטות מושללת מגדר התחלקות כו' לחלקים פרטיי' רבים מאד בהתחלקות פרטיי' של צרופי' אותיו' דמדת מלכות דאצי' לצורך התהוות רבוי הנבראי' פרטיי' מינים ממינים שונים אין קצה להן כי הקול הוא פשוט בתכלי' הפשיטות והדבור הוא מחלק את הקול שיתחלק בחלקי האותיות פרטיים כו' וזה נסתעף מהגבורו' העליונות דוקא שהם עיקר המפררים השפע עליונה כמ"ש אתה פוררת בעוזך י"ם בעוזך דוקא.

והענין הוא דהנה כמו שנראה לארץ מכל מיני הנבראי' דצח"ם הנראים בעיני בשר רבוי התחלקותן מינים ממינים שונים שחלוק ונבדל מין וסוג הצומח ממין הדומם ומין החי מהצומח כו' וזהו התחלקות בדרך כלל

שהוא: בכרך 745 נוסף בחי'.

פ"ח חליפעט זיך: בכרך 745 ער חליפעט זייער.

וזהו: בכרך 745 וזה.

השגו': בכרך 745 מיני השגות.

שנראה: בכרך 745 נוסף בעליל.

ודרך פרט אף במין וסוג אחד ימצא התחלקות פרטיי הנבראים מינים ממינים שונים כמו במין הצומח עצמו יש התחלקות פרטית אין קץ בשינויי הטעמים של פירות האילן עצמן שתפוחים יש להם טעם אחר ושקדים חלוקי ונבדלי מהו בטעמן ואגסים יש להם טעם חלוק משתיהן ואפרסמון טעם אחר כו' עד שאף במין הכולל הא' הוא מין הצומח ימצא התחלקות המינים פרטיים מינים ממינים שונים ומשונים במראיתן ובטעמן וכן במין הכוללי של החי ימצא התחלקות הנבראי פרטיים שונים במראתן וטעמן בהמות וחיות ועופות ודגים כו' ואף בכל מין פרטיי של דגים או העופות יש ברואי שונים זמ' אין חיקר כלל כנראה לעין כל, כך ממש עדי'מ למעלה דכתיב אלף אלפים ישמשוני ורבו רבון קדמוהי כו' ודרשו רז"ל אלף אלפים ישמשוני לגדוד אחד אבל לגדודיו אין מספר וכמ"ש הי"ש מספר לגדודיו כו', והיינו כמו מחנה מיכאל הם גדוד אחד שבדרך כלל הם ממין וסוג אחד דהיינו שרשם מדת החסד שבמלכו דאצי' שהעבודה וביטול שלהם הוא דרך כלל באופן אחד דהיינו בבחי' כלות הנפש באהבה רבה אליו ית' אעפ"כ דרך פרט שונים ומשונים זמ' בהתחלקות פרטיית שההבדל והפירוד שלהן זמ' הוא מצד הבדל השכליים שלהם שאין דיעותיהן שוות שכא"א יש לו השגה והשכלה מיוחדת פרטית בבחי' הביטול עד שטועם טעם אחר בהשכלה שלו מה שאין דומה לחבירו כלל כמו שבמין הצומח עצמו ימצא התחלקות טעמ' שונים פרטיי שהתפוחי' שונים בטעמן מהשקדים כו' וכדומה כך שרשם שרשם למעלה במלאכים עליוני' שהם מקור הצומח שלמטה כמארז"ל אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל וכו' שמשונים זמ' בטעמן בהשכליי' נבדלי' שלהם עד שאין האחד דומה לחבירו כלל ומאחר שיש שינוי והבדל בהשכליי שלהם מוכרח להיות השינוי בעצמו הביטול פרטיי שלהם הנסתעף מהשכל כי לפי שכלו יהולל כו' רק דרך כלל הם מין אחד מחנה מיכאל שהביטול כוללו שלהם נסתעף ממדת החסד שלמעלה להיות הביטול כוללי שלהם נבדל מביטול הכוללי של מין השני שהוא מין וסוג כוללי אחר ממש כמו מחנה וגדוד של גבריאל שאף דרך כלל הם מחולקים זמ' שהביטול כוללי דמחנה גבריאל הוא בחי' היראה ופחד והביטול כוללי דמחנה מיכאל הוא בחי' כלות הנפש כנ"ל שזהו הבדל ופירוד גדול שהם ב' מינים כוללים שונים, וכן יש מינים כוללים אחרים שהביטול כוללי' שלהם הוא בבחי' התפארו' שנבדלי' אף דרך כלל משתיהן ויש מינים כוללי' שהביטול שלהם בהודי' ויש שנצח כו' אבל באמת דרך פרט אף במין וסוג אחד ימצא רבוי ההתחלקות פרטיית עד שאין האחד דומה לחבירו בטעמו הוא השגת שכלו בבחי' הביטול שלו שמה נראה שיש שינוי פרטי אף בבחי' הביטול פרטיי שלו הנסתעף מהשכל כנ"ל.

 ואגסים: בבוך 745 ואגוים.

ואפרסמון: בבוך 745 ואפרסקיו.

השכליים: בבוך 745 של השכלים.

והענין דהנה בחי' התחלקות המינים כוללים כמו מחנה מיכאל נבדל ממחנה גבריאל כו' כנ"ל יסתעף מהתחלקות העשר ספי' עצמן שבמל' דאצי' מקורן שמחנה מיכאל נמשכו ממדת וספי' החסד עצמו דאצי' ומחנה גבריאל ממדת וספי' הגבורה עצמה דאצי' לכך חלוקי' הם זמ"ז בהביטול כולליי שלהן שהביטול כוללי דמחנה מיכאל הוא בחי' כלות הנפש והביטול הכוללי דמחנה גבריאל הוא בחי' יראה ופחד כו' וכן המין כוללי שנמשכים ממדת התפארת שבמל' דאצי' נבדלי' הם בביטול הכולליי שלהם שהוא בחי' התפארות לפארו ולרוממו ית' כנ"ל אך באמת זהו התחלקות כוללות ולא פרטית כאופן התחלקות כוללית של הספי' עצמן מקורן שהם מתחלקי' לעשר ולא תשע ולא י"א כו', אך בחי' התחלקו' פרטיי של המינים שונים ומשונים זמ"ז בשכליי' הנבדלים שבכל מין א' הכוללי יסתעף בבחי' התחלקות הספירה האחת כמו מדת החסד כדומה בהתחלקות פרטית בצרופי אותיות שבמל' דאצי' שמזה יסתעף התחלקות הנבראי' פרטיי' שבמין כוללי אחד שנמשך מספירה אחת ממדת החסד שבמל' כדומה' וכמ"ש בסי' שתי אבנים בונות שתי בתים כו' עד מכאן ואילך צא וחשוב כו' שמרובי האותיות שבמל' דאצי' ושינוי הצרופים ותמורותיהן ותליפוחון כו' יסתעף בחי' התחלקות רבוי הנבראים פרטיים שונים אין חקר ואין מספר כלל וז"ש גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלקינו כדרש רז"ל אמתי גדול ה' כשהוא בעיר אלקינו דייקא, שהאותיות שבמל' דאצי' נקראו בחי' אבניים כמ"ש בסי' שתי אבנים בונות שתי בתים כו' וכמו מצרוף כמה אבנים יבנו בתים רבים ומצירוף בתים רבים יהי' עיר גדולה לאלקים כו' כך עד"מ למעלה בצרופי אותיות רבו' שבמל' דאצי' שנקרא בחי' מלכו' דאצי' מצד זה בחי' עיר אלקינו שאז גדול ה' ומהולל מאד מצד שיסתעף מזה התחלקות הנבראי' פרטיי' שונים זמ"ז שבמין אחד כולליי אין חקר ואין מספר כלל כנ"ל (וכמו עד"מ בנפש האדם שהמדה של החסד כדומה עצמה שמתאוה לדבר אחד היא פשוטה בתכלית הפשיטו' וכיון שמתלבש' באותיו' המחשבה אזי מתחלקת לחלקים רבים פרטיים בחלקי' פרטיי' של צרופי האותיו' דמחשבה הרבה מאד לחשוב באותיו' רבו' איך ומה הדבר ההוא כו' כמשנ"ת במ"א). ולפי' יובן הטיב מ"ש בזוהר פ' במדבר ובשאר מקומות בספור רבוי המלאכים אלף אלפים ורבוא רבבון שאין הכונה על המלאכים פרטיי' שבגודו אחד שלא יספרו ולא ימנו מרוב כ"א הכונה על מינים כולליים השונים ומשונים זמ"ז בביטול הכולליי ג"כ אבל בפרט מציאות המלאכים פרטיי' שבכל מין כולליי עצמו אין מספר כנ"ל. וז"ש אתה פורר"ת בעוזך יים פי' יים נק' יים ה'י החכמה תתאה חכמת שלמה שהוא בחי' חכמה שבמל' דאצי' שבדרך כלל היא כוללת כל השכלי' נבדלי' שבמלאכים פרטיי' אף מה שבמין א' שהם אלף אלפים ורבוא רבבון אין מספר כלל וכ"ש מה שימצא מינים כולליים שונים

אין חקר וכולם אין האחד דומה לחבירו בטעמו טעמת החכמה והשכל הנבדל שלו כנ"ל וכ"ש וק"ו בהנשמו' פרטיי' שלמעלה מהנשמו' ואופן שינויי השכלי' נבדלי' שלהם שכולם כאחד נכללי' בהתכללות אחת בכלל מהות החכמה שבמל' דאצי' שמושלת מגדר התחלקות והיינו כדכתיב כולם בחכמ"ה עשית שנכללו כל התחלקו' פרטיי של השכלי' נבדלי' הרבים ההם של פרטים הנפעלים דבי"ע בהתכללות אחת בכלל החכמ' דמל' דאצי' מקורן שכולם בחכמ"ה עשית רק כשמצטרך להתמשך מכללו' החכמה שבמל' דאצי' בחי' התחלקו' פרטיי של השכלי' נבדלי' הרבי' דבי"ע מוכרח להיות מתפרר ומתחלק כלליות החכמה שבמל' לחלקי' פרטי' רבים מאד להיות מתלבש כל חלק פרטי ממנה בכלי פרטי המלאך פרטי או הנשמה ההיא שיהי' לו השגה מיוחדת פרטיי בבחי' הביטול פרטי שלו נבדלת מן הכלל וזהו אתה פוררת בעזר י"ם שהפרור של י"ם החכמה הכוללת שבמל' דאצי' דכתיב כולם בחכמה עשית שתפרר לחלקים רבים מאד להתלבש כל חלק פרטיי כנפעל פרטי להיות לו שכל נבדל פרטי מה שנבדל מן הכלל בטעמי טעימת חכמתו בבחי' הביטול פרטיי כו' הוא ע"י הגבורו' עליונות שהם הם המפררי' את הי"ם החכמה תתאה הכוללית לחלקים פרטי' להיותה מתחלק בצרופי אותו' פרטיי הרבים שבמל' דאצי' שכל נפעל פרטיי כאופן שרשו ומקורו בצרופי אותו' שבמל' דאצי' כך יומשך לו השגה ושכל פרטיי נבדל מהכלל כפי שנתחלק חלק פרטיו' מהארת החכמה כוללית בצרופי אותו' ההם מקורו כו' וכ"ז נעשה ע"י הגבורו' עליונות שהם עיקר המפררים הי"ם של החכמה תתאה שיתחלק בחלקי צרופי האותיו' פרטיו' וחלופיהן ותמוריהן אשר אין להם מספר כו', וזהו אתה פוררת בעזר י"ם בעזרן הם הגבורו' העליונות דייקא שעיקר בניינה מהגבורו' כנ"ל וד"ל.

ב) אך להבין איך אפשר להתמשך מעצמות אור א"ס היחיד ומיוחד ופשוט בתכלית הפשיטות בחי' רבוי התחלקות הנכראים מינים ממינים שונים בהתפררו' י"ם החכמה עליונה לכל חד וחד לפום שיעורא דילי' כנ"ל.

הענין, כידוע שיש בחי' חכמה בראש וחכמה בסוף, דהיינו חכמה עלאה דאבא דאצי' שמאי"ן תימצא שנמשכה מפרצוף אריך אנפין כו' וחכמה תתאה שבמל' דאצי' שנמשכה מז"א דאצי', והיינו שבאמת בעצמו' החכמה עלאה דאבא דאצי' הוא אחדות פשוט בתכלית הפשיטות שמושלת מגדר וסוג הרבוי והתחלקות והפירוד כלל וכלל וכמאמ' אליהו אתה הוא חד ולא בחושבו את חכים ולא בחכמה ידיע' כו' שאין החכמה עליונה דאבא דאצי' כוללת חלקי' הפרטיים של פרור החכמה בכל הנכראי' שונים דבי"ע להיות מקור ההתחלקות והפירוד עד שיהי' כל הרבוי והפרור שיסתעף מזה

אח"כ נכללת בה ונסקרי' בסקירה אחת כ"א איננה בגדר פרוד רכבוי כלל לא מני' ולא מקצתי' רק פשוט בתכלית הפשיטות מושלל מגדר התחלקות לגמרי כנ"ל רק החכמה תתאה שבמל' דאצי' שנמשכה מח"ע דאבא דאצי' בריבוי ההשתלשלות דהיינו שמקבלת השפע ע"י ז"א הממוצע ביניהם והיא מקור הריבוי והפירוד של פירוד החכמה שמפרר לחלקים פרטיים שונים דבי"ע לכל חד לפום שיעורא דילי' דהיינו שכל החלקים פרטיי' של החכמה שתתפרר בבי"ע נכללי' ונסקרי' בכלליות החכמה תתאה בהתכללות אחת בסקירה א' מבלי התחלקות כלל רק היא מורכבת מכל החלקי' פרטיי' שישתעפו ממנה להיותם מתחלקי' אח"כ בהתחלקות ממש להיותם נכללי' בה בסקירה בכללות החכמה כמ"ש כולם בחכמה עשיית שכוללת כל חלקי' פרטי' ופרור השכליי' נבדלי' פרטיי' שישתעפו ממנה בכלל מהות החכמה שכולם בחכמה עשית (אבל איננה פשוט' בתכלית הפשיטו' כמהו' הח"ע כ"א היא מקור ההתחלקות כו' וד"ל) וכ"ז הוא מצד שהחכמה תתאה נמשכו מח"ע דרך רבוי ההשתלשלות שיורד השפע לנוק' ע"י ז"א (דרך נה"י דז"א בבחי' אב"א כמשיית' לכך יוכל להסתעף מהו' החכמה תתאה המורכבת וכוללת כל חלקי הפרטיים שוני' דבי"ע כנ"ל, והיינו בהיות החכמה עלאה נמשכת מפרצוף אריך אנפין כמ"ש והחכמה מאי"ן תימצא שלכך נקראת פרצוף ארי"ך אנפין שהוא אריכא דאנפין בבחי' אריכות והתרחבות של הפנים עליון שמאיר שם אור א"ס ב"ה בהתפשטו' אורך ורוחב מאד לכך גם החכמה עלאה שנמשכה ממנו היא בחי' יחיד ומיוחד פשוט בתכלית הפשיטו' מושללת מגדר מקור הריבוי והפרוד כנ"ל, משא"כ החכמה תתאה שבמל' דאצי' שמשתלשלת ממנה דרך רבוי הצמצומי' דהיינו שז"א דאצי' ממוצע ביניהם והיא נמשכת מנה"י דז"א לכך יכולה להיות כוללת חלקי הפרטיי' דבי"ע להיות מקור הרבוי והפירוד, והיינו שלכך נק' ז"א בשם זעיר אנפין מצד הצמצום של אור א"ס ב"ה שמתצמצם בהכלי דז"א בצמצום וקטנות הגם שהיא מהות א' עם הפנים עליון דא"א כי הואי' בזה שנחשב ג"כ לבחי' עצמו' כי הואי' וגרמוהי חד אעפ"כ יש הפרש גדול ביניהם כזה שבא"א מתפשט אור א"ס בהתפשטו' אורך ורוחב מאד משא"כ בז"א מתצמצם האור א"ס ב"ה וצמצום וקטנות אבל גם הוא נחשב לבחי' עצמותו ית' כמו א"א כי הוא וחיוהי וגרמוהי חד ובוה ישתווה לפרצוף א"א לכך נק' ג"כ בחי' אנפין רק הוא זעיר אנפין ופרצוף ארי"ך הוא אריכא דאנפין אבל שניהם נק' בחי' אנפין עליוני' בשוה כו' אי לזאת מאחר שהשפע דח"ע יורדת דרך פרצוף ז"א ששם מתצמצם האורוית בכלי' כנ"ל ומז"א לנוק' לכך יסתעף ממנו בחי' החכמה תתאה שהוא מקור הפירוד והרבוי כו' כנ"ל וד"ל.

אב"א כמשיית' בבוך 745 (אבא).

כי הוא: בבוך 745 ליתא.

הוא: בבוך 745 איהו.

אור א"ס: בבוך 745 ליתא.

כמו . . וחיוהי: בבוך 745 כי איהו.

ג) והנה נתיל (בדרוש דליל ר"ה) שיש ב' בחי' ומדרגות בבחי' היחוד דווי'ן דאצי' בחי' אבי'א ובחי' פבי'פ אך בבחי' אחורי' עצמו יש ב' בחי' אבי'פ ואבי'א והיינו בחי' היחוד דאבי'פ הוא כשהשפע דז"א יירדו דרך נהי' דז"א שהוא בחי' אחוריים שלו כלי ההשפעה שלו בלבד שנק' בחי' עשי' דאצי' אל חביד דמל' שמקבלת השפע בפנים שלה היא חביד שלה מאחוריים דז"א כו' (ואבי'א הוא היחוד נהי' בניה' ופניה' היסכ' למטה שלא ינקו' החיצוני' וכמ"ש במ"א שזהו בזמן הגלות כדכתי' קולה כנחש ילך וגו' ע"ש). והמשל בזה, דכמו הרב החכם המופלא שמצטרך להשפיע שכלו אל תלמידו שיוכל התלמיד לקבל המושכל ההוא ולהבינו על בורי' אזי מצטרך הרב לצמצם שכלו בצרופי אותיות הדבור לידע איך לדבר עד שיתמעט אור השכלי כמוי בהרחבת דעת הרב בעצמו שמצמצם בהדבור שלו עד שיוכל התלמיד מקבלי מהדבורי' של הרב שנתצמצם בו המושכל ההוא בצמצום גדול עצום שאינו מערך עצמו' הרחבת דעת הרב כמו שהוא חושבו בינו לבין עצמו, ולכך יוכל התלמיד לקבלו ועוד זאת יתר על כן כשהרב כותב המושכל בצרופי אותיו' הכתב שמלביש המושכל באותיו' הכתב שאו מתצמצם המושכל בצמצום גדול עצום יותר עד כשהתלמיד קורא בספר הרב ומוציא המושכל מבין אותיו' הכתב אין להשגה ההיא ערך ויחס כלל אל עצמו' השגת הרב הגם שהרב הלביש עצמו' ההשכלה ההיא במעשה הכתב אעפ"כ נשתנה לגריעותא עיי' ההלבשה במעשה הכתב שהוא בחי' אחורי' של הרב בחי' עשיי' שלו לכך נתמעט אור השכלי במיעוט אחר מיעוט עד שהתלמיד משיגו באופן אחר ממש אשר אין זה דומה אפי' לשמיעתו מפה הרב כו', כך עדי'מ למעלה בבחי' השפעת ז"א לנוק' שמשפיע אליה דרך נהי' שלו בחי' אחורי' שלו שהם בחי' עשיי' שבאצי' שאוי נתמעט האור במיעוט אחר מיעוט וצמצום גדול ועצם מאד עדי' שחוכל הנוק' לקבל אותה לתוך חביד שלה כניל ודיל'.

אך כיו' לאחר הנסירה שננסרה הנוק' מו"א להיותם מתחלקים לשני פרצופים דוי'נ שז"א הוא בחי' דכר המשפיע והנוק' מקבלת השפע כניל. אבל קודם הנסירה היו בחי' פרצוף אחד מבלי התחלקות כלל, כמ"ש בע"ח ששניהם הי' משמשי' ודבוקי' בכות"ל אחד כו' ע"ש. וביאור הענין עדי'מ למטה, דהנה כאשר הרב משפיע שכלו לתלמידו דרך הדבור או מעשה הכתב אוי עכ"פ השכל הזה של הרב שנתלבש בהדבור שלו או במעשה הכתב, הוא הגבה למעלה מהשכל של התלמיד עד שהתלמיד מצטרך לקבלו לתוכו משפעי' שכל הרב שהרב הוא אצלו בחי' משפיע והוא נעשה כלי קבלה לקבל

בבחי': בבוך 745 אף בבחי'.

כחו': בבוך 745 סכנו יהוא.

מקבל: בבוך 745 להבינו ולקבלו לתוך כוחו כפי' הסאחר שהתלמיד סכבל.

עו: בבוך 745 נוסף שנשתנה הסעע.

השפע לתוכו ומאחר שהוא מקבל מהשכל של הרב שנתלבש בהדבור או במעשה הכתב מוכרח להיות שהוא למטה אף מן השכל הרב לאחר שנתלבש בדבור או בכתב שהשכל של הרב אף לאחר ההלבשה הוא בחי' משפיע אצלו והוא מקבל ממנו שלעולם לא ישתווה המקבל אל המשפיע בהבנת השכל ההוא דהיינו שלא יוכל התלמיד להבין השכל כמו שהוא מובן לפי כונת הרב בדבור פה של הרב או מעשה הכתב דלא קאים אדעתי' דרב ממש אף לאחר ההלבשה בדבור או בכתב כ"א בחי' השכל של הרב המשפיע אף לאחר ההלבשה הוא למעלה משכל התלמיד, רק התלמיד מקבל השפע של השכל לתוך שכלו כסום שיעורי' דילי' כו' וד"ל.

אך יש עוד בחינה אחרת כשילביש הרב המושכל ההוא במשל ומליצה ממילין דהדיוטא עד שכפי אופן התלבשותו במשל ההוא ישתווה שכל התלמיד עם שכל של הרב המלוּבש במשל ההוא בהשתוות ממש עד שלא יוכר כלל שכל הרב למשפיע נגדו שיהי' למעלה ממנו מצד שכפי שהלביש במשל ההוא יהי' קאים אדעתה דרבי ממש לפי שבמלי' ההוא גדול דעת התלמיד כדעת הרב ממש ואין יתרון לדעת הרב על התלמיד במשל ומליצה ההוא של מילי דעלמא כדומהי', כמו משלי שלמה שהלביש במשליו וחידות ממילין דעלמא שבמילי דעלמא בהם יש דעת להתלמיד כמו דעת הרב ממש וישתווה אליו ממש עד שלא יהי' לו יתרון כלל ולא יוכר כלל שהוא משפיע אלי' ששכלו למעלה ממנו והוא מקביל ממנו כ"א שניהם שוי' בהשגת הענין של המשל דמילי דעלמא, הגם שהרב משיג השכל העצמי ההוא בלא התלבשות במשל וחייה אעפ"כ כפי אופן ההתלבשות שלו במשל וחייה ההוא אוי לא ייכר מעלות שכל הרב על התלמיד לומר שהוא משפיע לו השכל והוא מקבל הימנו עד מאחר שבמליצה ההוא יש להתלמיד דעת כמו להרב ממש והשכל מלוּבש במשל ומליצה ההוא כניל וד"ל.

כך עדי' למעלה ממש שקודם הנסירה היו זוי'ן בחי' פרצוף אחד ממש שהי' דבוקי' בכותיל אחד, עד שלא הי' ניכר בחי' ז"א דאצי' לפרצוף בפ"ע להיותו בחי' זכר המשפיע והנוק' נפרדת בפ"ע בחי' מקבל השפע שלעולם המשפיע הוא העליון כו' כ"א היו שניהם כאחד דבוקים בכותל א' בהשואה א' והיינו כנודע שמל' דאצי' הוא מקור דבי"ע שממנה נמשכו כל הנבראי' פרטיי' מינים ממינים שונים דבי"ע אשר אין להם ערך ויחס אל הכלי' דאצי' דאיהו וגרמוהי חד ממש כניל ולזאת כשמצטרך להיות זוי'ן פרצוף א' עד שלא יוכר כלל ההבדל שלו שהוא בחי' המשפיע מבחי' הבורא ית' והיא מקור דבי"ע הנפרדי' כו' הוצרך להתצמצם השפע שלו בכלי כזו

שנמל: בכרך 745 שבמסל.

כדומה: בכרך 745 כנודע.

חשפט: בכרך 745 בחי' משפיע.

בחי': בכרך 745 נוסף דבר.

עד שבכל"י הוא שנתלבש ונתצמצם השפע שם שניהם שוי' מצד שנשתנה השפע דז"א בכלי ההוא המסתיר ומעלים עד שבכלי ההוא כמו שנשתנה השפע שם זוי' משתווי' בהשואה א' מבלי שימצא ויוכר יתרון דז"א על המלכות להיות נחשב לבחי' משפיע כלל כ"א שניהם שוי' כאחד ממש וזהו בחי' כות"ל אחד שהי' דבוקי' בו שהכות"ל הוא הכלי שנתלבש השפע דז"א דאצי' להתהפך למהות מקור הנבראי' עד שאז לא יוכר הבדל ופירוד ביניהם כלל ששניהם שוי' דבוקי' בכותל א' ההוא כו' כנ"ל והי' כמשל הלבש' השכל של הרב במשל ומליצה ממילי דעלמא עד דקאים התלמיד אדעתי' דרבי' במשל ההוא וישתווה עמו בהשואה אחת בלי היכר מעלת הרב על התלמיד כזה כנ"ל וזהו קודם הנסירה שהי' דבוקי' בכותל אחד כנ"ל וד"ל.

ד) והנה בחי' הנסירה היינו ע"י התגלות שפע החסד עליון אל דז"א היפוך הגבורה והצמצום כמ"ש בווהר אתא חסד ופריס גועין כו' וזהו ויסגור בש"ר תחתינה כמ"ש בווהר באתרהא שקיעא רחמי כו'. והענין דהנה כאשר נתמעט האור דז"א ונתצמצם בצמצום גדול ועצום מאד עד שישתווה למהות הנוק' מקור הנבראי' בלי היכר ההבדל והפרוד ביניהם אז שניהם הי' דבוקי' בכותל אחד כנ"ל אבל כשנתגלה שפע החסד עליון לז"א שהוא בחי' התגלות השפע של אור אין סוף היפוך הגבורה והצמצום אז עייז עצמו ננסרה הנוק' להיותה פרוץ בפ"ע וז"א פרוץ בפ"ע כמשל האדם הנוסר גוש אחד לשני חלקי' להפרידם זמ"ז כו', והיינו כהיות ידוע שהמלכות דאצי' היא מקור דבי"ע הזרי' ונפרדי' ממש המחודשי' מאין ליש ממש דהיינו שהיא מתלבשת בתוך כל עלמין דבי"ע להחיות את כולם כל חד וחד לפום שיעורי' דילי' שהיא בחי' ממכ"ע דהיינו בחי' כח הפועל שבנפעלי' שמתחלק כח הפועל לפי ערך הנפעלי' שבנפעלי' המעולים יתגלה כח הפועל נעלה דהיינו בחי' גילוי והתפשטו' השפע עליונה יותר אבל זאת ידוע שא"א להנפעלי' דבי"ע לקבל יותר מבחי' מקורו כח הפועל שלהן, רק השינוי שבנפעלי' המקבלי' שגבה מעל גבוה שומר הוא מצד שינוי מקורם בחי' כח הפועל שלהן שכל חד לפום שיעורא דילי' כך שיעור ערך כח הפועל שלו מקורו שאם הכלי שלו רחבה יותר אזי גם בחי' כח הפועל שלו הוא ממקור נעלה יותר ומאיר בו בהתפשטו' והרחבה יותר אבל א"א לו לקבל יותר מערך מקורו כח הפועל שלו המחודש אותו מאין ליש נפרד שאם היו מתגלה בו יותר מערך מקורו כח הפועל שלו הי' מתבטל לגמרי מכל וכל והי' חוזר לאי"ן האמתי להתכלל באורו הגדול ב"ה ולא הי' יש נפרד כלל וכמארז"ל הושיט אצבעו הקטנה ביניהם ושרפן ממש כו' כנודע אי לזאת כשמתגלה

להנפעלי': בבוך 745 לכל הנפעלים.

בצד שמאל של העמוד נכתב מלמעלמיט בנוכייק הצי"צ ולא נסמן מקומו בפנים: ולהבדיל מענין ויגדלו הנערים אזי ניכרים שזה איש יודע ציד וזה איש תם כו'.

בחי' החסד עליון לז"א שהוא בחי' התגלות השפע של אור אין סוף ב"ה שלמעלה מגדר וסוג כח הפועל שבנפעלי' דבי"ע מפני שכח הפועל של הנפעלים דבי"ע הוא מדת מלכות דאצי' מקור דבי"ע שמאחר שנעשי' מקור לנבראי' א"א לה לקבל מבחי' השפע של החסד המתגלה בז"א שהוא מבחי' הבורא ית' אשר אין לו ערך ויחס אל הנבראים כו' כלל לכך עיי' עצמו ננסרה הגוף ונבדלת מז"א להיותה פרצוף בפ"ע וז"א פרצוף בפ"ע, פי' שמתחלקי' ונבדלי' כחו' הבורא הוא בחי' ז"א מכחו' מקור הנבראים הוא הנוק' שניכר ההבדל והפירוד שלהן עיי' התגלות החסד שבז"א שאינו מערך וסוג הנוק' מקור דבי"ע שאז א"א להם להשתוות ולהיות דבוקי' בכותל אחד מצד היכר הפרוד שלהם שאין הנוק' שוה אלי' בקבלת השפע זו הנעלה מערכה ולזאת עיי' זה עצמו נבדלי' זמ"ז להיות ז"א פרצוף בפ"ע והנוק' פרצוף בפ"ע דהיינו שניכר שז"א הוא בחי' המשפיע והיא המקבל שאין דומה המקבל אל המשפיע, הגם שמקבל השפע אין זה בערך אל עצמו המשפיע ולא ישתווה לו כלל שלעולם יוכר בחי' המשפיע להיות עליון מן המקבל כמשל הרב שמשפיע שכלו עיי' הדבור לתלמידו הגם שהתלמיד מבין השכל אעפ"כ אינו בערך אפי' לגבי השכל של הרב המלובש בהדבור מאחר שהוא מקבל הימנו כו' כך עד"מ למעלה שעיי' החסד עליון שנתגלה בז"א נפרדה המל' להיותה ניכרת לבחי' מקבל וז"א לבחי' המשפיע לה השפע דרך צימצומי' רבי' היינו שיש כמה וכמה מדרגות בינו לבינה שמתצמצם השפע בכדי שתוכל לקבלו כי זולת זה אין לה יכולת לקבל ממנו שאם הי' מתגלה עצמו' השפע דז"א הי' מתבטלי' הנבראי' לגמרי כו' וזהו אתא חסד ופריש גזיעין שהחסד עצמו הוא המפריד בין הדבוקי' להיות נפרד ז"א בפ"ע להיות עליון ממנה שהוא בחי' משפיע כמ"ש זכר חסדו כו' והיא נפרדת בפ"ע כו' וזהו ג"כ מ"ש ויסגור בשר תחתונה כמ"ש בזהר באתרהא שקיעא רחמי הוא בחי' החסד עליון הפריש גזיעין וזהו ענין הנסירה כנ"ל ודו"ק היטב.

וזהו מ"ש להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו וגו', פי' שעיקר בנין הנוק' הוא מהגבורות שלא זו בלבד שקודם הנסירה כשהי' זי"ג דבוקי' בכותל א' שהן הן גבורותיו לצמצם השפע עליונה דז"א עד שישתווה אל הנוק' ממש בלי הבדל ופירוד ביניהם אלא אף זו לאחר הנסירה שכבר ננסרה הנוק' ממנו להיות פרצוף בפ"ע מצד התגלות החסד עליון בז"א דאתא חסד ופריש גזיעין שניכר ז"א לבחי' משפיע אז הנוק' מקבלת השפע דז"א עיי' צמצומי' רבים דהיינו מבחי' נהי' דז"א בחי' אחוריי' דילי' כו' כנ"ל. וזהו להודיע לבני האדם גבורותיו וכו' וד"ל.

ה) והנה כתיב וגבורותיך ידברו וגו'. והיינו מאחר שבנין הנוק' מקור דבי"ע הוא מהגבורות בכדי שיוכל להתהוות עולמות הנפרדי' דבי"ע, אזי לצורך המשכת הע"ס דאצי' מעצמות המאציל לא כ"ש שמצטרך להיות בחי' גבורות וצמצומי' רבים יותר ויותר בהיות התהוות הי"ס דנאצלי'

מעצמות המאציל הוא שלא בהדרגה וסדר ההשתלשלות, כי אין להם ערך ויחס אליו כלל, זולתי המשכתם ממנו הוא שלא בהדרגה וסדר ההשתלשלות כלל כמ"ש והחכמה מאי"ן תמצא שנמשכי" מאין ליש ממש, משא"כ כל השתלשלות הפרצופי' דאצי' הם נמשכי' בהדרגה וסדר ההשתלשלות בחי' יש מיש, שע"ס הנאצלי' הם כבר מצוי לזאת המשכתם זמ"ז הוא בבחי' יש מיש משא"כ החכמה מאי"ן תמצא שאינה נמצא' עדיין ומצטרך להמצא כו' אשר אין להם ערך ויחוס אל עצמות המאציל ב"ה ולא זו בלבד שבחי' זוי"ן טרם הנסירה כשהי' דבוקי' בכותל א' אין להם ערך אל עצמות המאציל, אלא אף לאחר שנתגלה החסד עליון דז"א ופריש גועין, אף בחי' החסד זה אין לו ערך אל עצמות המאציל שלגביו נחשב לבחי' גבורה וצמצום שנתצמצם בהכלי' דנאצלי' היינו בכלי' דז"א דאצי' אבל עצמות המאציל ב"ה פשוט בתכלית הפשיטות מרומם לבדו עד שאין ערך אליו כלל, לזאת כ"ש וק"ו כשנצרכו להתמשך הי"ס דנאצלי' שהי' מצטרך להיות בחי' צמצומי' רבי' בגבורות יותר, וזהו וגבורתך ידברו, והיינו בחי' עשר עומקים דע"ס הנאצלי' כי עומק גימ' גבורה, שהם הכל בחי' גבורות עליונות בשרשן של הע"ס איך שנמשכו ממאצילן ב"ה שנתצמצמה השפע בגבורו' וצמצומי' רבים בכדי להתמשך ע"ס הנאצלי' מעצמו' המאציל המרומם לבדו ומתנשא מימות עולם כנ"ל.

והענין דכמו עד"מ עומק המעין שנובע מן הארץ שתחלת יציאתו שהוא ניבע ממקור המעיין הוא בצמצום גדול שנמשך רק קו א' דק כקרני חגבים כו' ואח"כ מתפשט והולך עד שהי' לשטוף מים רבים אח"כ להיות נהר גדול יוצא ממנו, והסבה לזה מפני שאם לא היה מתצמצם מקור המעיין להיות קו א' בצמצום מאוד כ"א בתחלת הנביעה מן המקור הי' בשפע רב בהרחבה והתפשטו' מאד אזי המים שטפנו והי' מכול על הארץ לשחת העולם כמו שנאמר במבול וארובות השמים נפתחו כו'. ולזאת מתצמצמי' השפע של עומק מקור המעין שיהי' רק קו א' דק בצמצום ואח"כ מתפשט והולך ונמשך ממנו נה"ר גדול שאע"פ שאין נמשך מן המקור רק כקרני חגבים אע"כ מאחר שנובע בתמידו' בלי הפסק לכך יספיק להשקות הנהר היוצא ממנו אבל אם יהי' נפתח מקור המעין להיות בשפע רב אזי הי' שוטף את העולם כנ"ל, וזהו בחי' עומק שהוא בחי' גבורה' דהיינו בחי' מקור המעיין נק' בחי' עומקא דבירא שמתצמצם השפע שלו להיות רק קו א' דק נובע מהמקור שלו שזהו בחי' הגבורה והצמצום במקורו ממקום שנמשך ונובע דהיינו בתהום שלא יומשך בהרחבה והתפשטות זולת בצמצום וגבורה בחי' קו א' ד"ק של העומק המעין המתגלה מתחת הארץ וזהו באמת חסד

שלא: בבוך 745 נוסף בא.

בכדי: בבוך 745 נוסף שיוכלו.

שהוא בחי': בבוך 745 גימט.

גדול בכדי שיוכל העולם להתקיים משאיכ אם הי' תחלת נביעתו ממקורו בשפע רב בבחי' חסד אזי הי' מסתעף מזה בחי' גבורה להיות מבול לשחת כל הארץ כנ"ל.

כך על ד"מ למעלה בחי' י' עומקיים דע"ס הנאצלי' דכאשר נצטרכו להיאצל מעצמות המאציל ב"ה המרומם לבדו ואין ערוך אליו, הוצרך להיות מתצמצם השפע במקורו ושרשן של הע"ס הנאצלי' שהם עשר עומקיי' שלו שהם הכל בחי' גבורו' וצמצומים בכדי שיוכלו להתמשך מהעומקיים בחי' ע"ס הנאצלי' והיינו בחי' עומ"ק ראשית הוא העומ"ק של החכמה ראשית הנאצלי' דכתיב והחכמה מאיין תימצא שמציאות החכמה ראשית הנאצלי' הוא מאין האמת דהיינו בחי' כתר' עליון אך מאחר שמאיין תימצא מציאו' החכמה ראשית הנאצלי' אשר אין לה ערך אל מציאות המאציל ב"ה מוכרח להיות האיין מקורה מצומצם בצמצום גדול ועצום עד שיוכל להימצא ממנו החכמה דאצי' וזהו בחי' עומ"ק ראשית שהאיין הוא הכתר' שממנו תימצא החכמה נק' בחי' עומ"ק ראשית שעומק גי' גבורה שנתצמצם בגבורה וצמצום עד שיוכל להתמשך ממנו החכמה והיינו כעומקא דבירא שהוא התחלת נביעת המעיין מתחת לארץ שהוא בצמצום מאד רקי' כקרני חגבי"ם שהצמצום שלו יסתעף ממקורו התהם שתחת לארץ שנתצמצם ונמדד ממנו בחי' משיכת הקו והחוט של המעיין הנוכע מן הארץ כו'. כך בחי' עומק ראשית הוא בחי' האיין שממנו תימצא החכמה נתצמצם בצמצום גדול ועצום ע"י מקורו ושרשו ושרש הגבורו' שלמעלה שהוא בחי' גבורה דעתי"ק שנק' בוצינא דקרדוניתא בחי' קו המדה שמודד השפע של האיין מקור החכמה שהוא העומ"ק שלה שהי' בצמצום מאד עד שיוכל להמצא ממנו החכמה ראשית הנאצלי' משאיכ אם לא הי' נתצמצם בחי' האיין מקור החכמה ע"י מקורו בחי' גבורה דעתיק קו המדה כו' והי' מתפשט בהרחבה והתפשטות אזי בלתי אפשר הי' שתימצא ממנו החכמה ראשית האצי', וזהו עומ"ק ראשית שעומ"ק בגי' גבורה שהוא האיין דכתר' עליון שנק' בחי' גבורה מצד שנתצמצם ע"י הגבורות עליונו' דעתיק כנ"ל וד"ל. עומ"ק אחרית והוא העומ"ק דבינה דאצי' שמקורה ושרשה הוא בחי' העומק העליון שהוא גיכ בחי' הכתר' שלה שעומ"ק גי' גבורה מצד הצמצום שלו שנתצמצם ממקורו ושרשו שיומשך בצמצום מאד עד שיוכל להתמשך ממנו בחי' בינה דאצי' כנ"ל ועד"ן כל העשר עומקיי' הם י' כתרים של ע"ס הנאצלי' שהמה מקוריים ושרשים שלהם שנתצמצמו ע"י קו המדה להיותם נמשכים בצמצום מאד עד שיוכל להתמשך מהו ע"ס הנאצלי' כנ"ל, וזהו ממעמקים קראתי"ך הוי' הוי' הוא כלליות ע"ס הנאצלי' י' הוא חכמה דאצי' ה' בינה ו' ז"א ה' תתאה נוק' דז"א כו', שהמשכת הע"ס דאצי' הוא ממעמקיים י' עומקים שלהם שהם שרשם ומקורם שלהם שהן הן גבורותיו כנ"ל מה דלא אפשר להן

בלא"ה להתמשך מעצמו' המאציל ב"ה כנ"ל, וכדכתיב בראשית ברא אלקים ודרשו רז"ל בתחלה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין ראה שאין העולם יוכל להתקיים שיתף בו מדת הרחמי' כו' נמצא שתחלה מצטרך להיות מדת הדין והגבורה ואח"כ שיתף בה מדת הרחמים מצד שלא אפשר בלא"ה להתמשך ע"ס הנאצלי' מקור כל סדרי השתלשלו' העולמות כנ"ל, וכן נאמר בע"פ שתחלה ה' הצמצום באור אין סוף ב"ה ונעשה חלל ומקום פנוי ואח"כ נמשך הקו והחוטט מה דלא סגי בלא"ה וד"ל. והנה בר"ה נאמ' זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון שמצטרכים להמשיך מחדש רצון העליון ב"ה לכוונן פרוץ הנוק' מקור דבי"ע שעיקר בנינה מהגבורו' אי לזאת א"א בלתי שיעוררו ממקור הגבורות שלמעלה ולהמשיך בחי' י' עומקים של הע"ס דנאצלי' בשביל קיום הנאצלי' כמו שהי' בתחלת האצי' ואח"כ יומשך מהי' עומקי' אל הנוק' דאצי' לכוונה ולבנותה מהגבורו' בשביל קיום עולמות בי"ע כי הא בהא תלי' שכאשר לא יומשכו בחי' העמקי' העליוני' בשביל קיום הנאצלי' אזי ממילא לא אפשר לכוונן הנוק' בשביל קיום דבי"ע שזהו כ"ש וק"ו כנ"ל שזה שיוכל להיות בנין הנוק' מהגבורו' להיות מקור לבי"ע הוא הכל מסיבת הגבורות עליונות בי' עומקים שנתצמצמו בשביל קיום הנאצלי' כו' לכך מצטרכי' לתקן בשרשם להמשיך בחי' י' עומקי' בכל עי"ת שמר"ה שהוא תחלת מעשיך ועד יו"כ שאו ממילא תבנה ותכוונן פרוץ הנוק' מהגבורו' לצורך קיום דבי"ע, וזהו להודיע לבני האדם גבורותיו שהם הגבורו' דמדת מל' דזה מצטרך להודיע בבחי' גילוי ממש לבני האדם מפני שידועי' ומכירי' פעולתי' של מדת מלכותי' דאצי' להחיות. כל הנפעלי' הנראי' ונגלי' בעיני בשר כו', אבל הגבורו' עליונות דעשר עומקים שרש הע"ס דאצי' מאחר דלית מחשבה תפיסא אפי' בהנפעלי' שלהם הם הע"ס דאצילות כמאמר אליהו אנת חכים ולא בחכמה ידיע כו', ולכך נאמ' עליהם וגבורתך פי' בחי' הגבורו' של עצמו' המאציל שנקרא ע"ש עצמותו ידברו' בלבד ולא נאמ' להודיע כו' כנ"ל וד"ל.

בעז"ה. שבת פ' שובה

שובה ישראל עד הוי' אלקיך כי כשלת בעונך כו', קחו עמכם דברים ושובו כו'. הנה יש ב' מדריגות בחי' יעקב ובחי' ישראל כיזוע ויש להבין מה שא' לא יעקב יאמר עוד כו' כ"א ישראל כי שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל כו'. בהיות ידוע שעיקר הכוונה בתכלית הבריאה יש מאין כו' הוא כדי שיהי' להקב"ה דירה בתחתונים כו'. וביאור הדבר הוא ע"י שיהופך חשוכא

לנהורא ומרירו למיתקא או לאכפייא לסטיא כו'. והנה ביאור ענין לאתהפכא חשוכא לנהורא כו' הנה בחי' החושך אין הכוונה חושך גשמי אלא ענינו הוא ענין הסתר והעלם והוא עיי' בחי' צמצום האור אלקי עד שהוא מוסתר ונעלם מאד בעיני בשר ונראה לעין הגשמי הטפל לעיקר כו' ולהפוך חושך צמצום זה לנהורא העיני הוא ששיג ויכיר את בוראו בידיעה והרגשה ממש בנפשו היפך בחי' הצמצום וההסתר וכמ"ש לעתיד עין בעין יראו כו' ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר כו' והיז ענין לאהפכא חשוכא לנהורא כו' עד שלא יהי' העולם נראה ליש כו' כי פי' עולם הוא מלשון העלם כו' והוא החושך ונתהפך חושך זה לאור עיי' הידיעה וההתבוננו' הזאת וזהו כמאמרם ז"ל איזהו חכם הרואה את הנולד, פי' הנולד יש מאין כו' וכמ"ש במ"א. וז"ש וידעת היום כו' כי הוי' הוא האלקים פי' אלקים הוא בחי' הצמצום כנודע ומצות הידיעה הוא שידע שהוי' הוא האלקי' היפך הצמצום הנראה לעיני בשר כו' וכנ"ל והיינו אשר בשמים ממעל אין עוד ובארץ מתחת אין עוד פי' אין עוד היינו כמארז"ל ע"פ כיהודא ועוד כו' וכמ"ש במ"א והוא בחי' ביטול הטפל לעיקר בתכלית כנ"ל וד"ל. והנה יש לדקדק ענין אמרו בשמים ממעל ועל הארץ מתחת כו' למה צריך לפרש כ"כ בפרטות אך הענין הוא דפי' בשמים וארץ אינו ענין גשמי כשמים וארץ הגשמי"י בלבד אלא רצונו לומר גם בענין שמים וארץ הרוחני' שיש בכל עולם עד רום המעלות שנק' שמים בשם משפיע וארץ בשם מקבל כו' ובכללות ההשתלשלו' הנה בחי' יחודא עילאה נק' שמים העליונים ובחי' יחוי' נק' ארץ, כידוע בפי' שמע ישראל שהוא בחי' יחודא עילאה בבחי' שמות דהוי' בבחי' האצי' ופי' בשכמל"ו הוא בבחי' אור האצי' שמתלבש בכי"ע והוא בחי' כח הפועל בנפעל ונק' ארץ וכמ"ש הארץ הדום רגלי והוא בחי' יחודא תתאה כידוע ולנגד ב' מדרגות הללו בכלל אמר בשמים ממעל אין עוד דהיינו בחי' יחודא עילאה ועל הארץ מתחת אין עוד דהיינו בחי' יחודא תתאה וד"ל.

והנה לזה הטעם נצטוונו במצות ק"ש פעמים בכל יום בבוקר ובערב כמ"ש ודברת בם כו' בשכבך ובקומך כידוע ולא הי' די בפעם א' כו', כי הנה בחי' ערב ובקר הוא לנגד בחי' שמים וארץ יחודא עילאה ויחודא תתאה הנ"ל ולהיות כי עיי' מצות הק"ש נעשה בחי' היחוד עליון שהוא בחי' גילוי אלקות היפך בחי' הצמצום דחושך והוא ענין לאהפכא חשוכא לנהורא כנ"ל ע"כ צריך שיקראו ק"ש פעמיים א' בבוקר להיות גילוי אלקות בבחי' יחודא עילאה דהיינו בשמים העליונים שהוא בבחי' הוי' דאצי' כו' שנק' בקר והוא מדת יום וכמ"ש ויקרא אלקים לאור יום ולחושך קרא לילה כו' וא' בערב להיות גילוי אלקות גם במדת לילה והוא בחי' יחודא תתאה הנק' ארץ הדום רגלי כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. וכיז ענין היחוד בגילוי אלקות בעולמות דאבי"ע כנ"ל ולנגד זה יש ב' מדרגות הנ"ל דבחי' שמים וארץ ג"כ בנפש האדם, דהנה יש ד' מדרגות בנפש האדם רצון ושכל ומחשבה דבור ומעשה ודבור ומעשה נק' מדרגה א' ומחשבה ושכל נק' מדרגה א' וכללותם ב' בלבד

השכל ומחשבה דו"מ כו' וכמ"ש לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו כידוע דבי"ע נק' מחדו"מ ולכבודי הוא הארת השכל כו' והנה בחי' השכל ומחשבה מתאחדים תמיד דמה שמשכיל בשכלו חושב מיד במחשבה והדבור ניפרד לעצמו ומתאחד עם המעשה כו' וע"כ נק' השכל ומחשבה שבנפש בשם שמים בחי' משפיעים ודבור ומעשה נק' בשם ארץ בחי' מקבל כו' וע"ד הנ"ל בענין לאהפכא חשוכא לנהורא בשמים וארץ העליונים כך יש ענין זה ההיפוך בשמים וארץ שבנפש והן להפוך השכל ומחשבה הגם שנק' שמים שיהא בחכמה שבנפש בחי' ביטול כענין איזהו הרואה את הנולד יש מאין כו' היפך ראיי' הצמצום וההסתר כנ"ל. וגם בהיות דאזלעו"ז עשה אלקי' ויש בחי' חכ' דקליפה והוא ע"ד מ"ש חכמים המה להרע כו' ולהפוך חושך לנהורא בדבור הוא למנוע א"ע מדברים בטלים רק כל דבור שלו יהי' בד"ת וכמ"ש ודברת בם כו' ועד"ז במעשה הוא מעשה המצות וכללותם מצות הצדקה כמ"ש והי' מעשה הצדקה שנק' בשם מעשה כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. והנה מצות הדבור בפ' ראשונה ומצות המעשה בפ' שני' כמ"ש ואספת דגנך כו' שלא ידמה לו עסקו במו"מ שכחו ועוצם ידו עשה לו ההצלחה הזאת כו' אלא הברכה מאת ה' היא באה דוקא וכמ"ש וברכך ה' בכל אשר תעשה והוא א"צ רק לעסוק כפי ערך שיהי' בו בחי' כלי להשראת הברכה עליונה וכמ"ש במ"א ועי"ז ניכלל גם בחי' המעשה באלקות והרי נעשה בנפשו האלקי' בחי' יחודא עילאה בשמים ממעל אין עוד דהיינו בשכל ובמחשבה ובארץ מתחת אין עוד בחי' יחודא תתאה בדבור ומעשה שבנפשו כנ"ל וד"ל.

והנה כ"ז הוא רק בחי' יעקב, כי הנה פי' יעקב ידוע שהוא ענין יו"ד עקב פי' כי מה שנכנסה הנפש אלקי' בעקביי' שהיא גסות וחומריות עוה"ז בד' בחי' הנ"ל שכל ומחשבה דו"מ כולן עולין ונכללין ביחודא עילאה ותתאה באחד ובשכמל"ו כנ"ל ע"י ההיפוך חשוכא לנהורא לקשר שכלו בשכל התורה כו' וגם בדבור ומעשה כמ"ש בפ' ראשונה ושני' כנ"ל וזהו יו"ד עקב שהיו"ד העליון מאיר גם בעקביים להיות שבו ועל ידו נעשה היחודים הללו כנ"ל. אמנם כ"ז עדיין ע"י בחי' מלחמה וניצוח לאכפייא לסט"א בע"כ או לאהפכא כו' ולא נגמרה המלחמה עדיין דשעת צלותא הוא שעת קרבא וגם כל היום נמשכה כו' והוא בחי' יעקב אבל בחי' ישראל הוא כמ"ש כי שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל פי' שכבר גמר ונצח בחי' המלחמה הנ"ל ואין לו עסק בה עוד כי כבר גמרה וכו' וזהו ע"י כי שרית עם אלקים פי' אלקים הוא בחי' הצמצום הנ"ל להיות העולם נראה ליש כו' וכבר נצח לבחי' צמצום זה הנק' אלקים וכמ"ש ותוכל כו' וד"ל. ולהבין ביאור דבר זה הנה תחלה יש להקדים ביאור הפסוק וירא כל העם ויפלו על פניהם ויאמר ה' הוא האלקים ה' הוא האלקים כו'. ולכאורה יפלא למה כפלו לומר ב"פ ה' הוא האלקי' כו', אך הענין יובן בהקדים תחלה אמיתת הפי' במה שאמר ה' הוא האלקי' כו', דהנה כתי' אני הוי' לא שניתי כו' פי' אני הוי' הוא בחי' אור חסד עליון דאצי' כי שם הוי' הוא בחי' ההשפע כללית בהתגלות אור רב למטה כמים שירודים

בשפע כו' וכמ"ש כי זכר חסדו כו' וכמ"ש במ"א. והנה ידוע דאם הי' אור חסד עליון נמשך למטה כמו שהוא ממש לא הי' במציאות בחי' התהוות נבראים בע"ג ותכלית ואפילו עולמות העליונים הרי הן בבחי' גבול ובפרט במספר כמ"ש אלף אלפים ישמשוני' כו', אך הענין הוא שאור חסד זה הוא שנתצמצם בעצמו וכמאמר מכלכל חיים בחסד פי' שהחסד נעשה בבחי' צמצום האור בכלי תוך כלי כו' כמ"ש במ"א והוא ע"י שם אלקים המצמצם כידוע ולכאורה צמצום זה דאלקי' סותר לבחי' החסד ואינו נחשב לחסד כלל ואמנם באמת נהפוך הוא שבחי' הצמצום עצמו הוא החסד באמת כי מאחר שאם לא הי' הצמצום לא הי' אור השפע מגיע למציאת התהוות נבראים ועל ידו בא אור השפע א"כ על ידו עיקר ההשפעה וא"כ הרי הוא עיקר החסד והטוב ויובן זה עד"מ הידוע כשמצמצם המשפיע איזה שכל לתינוק כדי שיוכל להבינו אם יהא השכל בקצרה שזהו עיקר החסד במה שצמצם השכל בכדי שיוכל לקבל ומה בצע הי' ברוב שפעו אם לא הי' השפע מתקבל כו' וד"ל. וא"כ מובן שצמצום זה דשם אלקים המסתיר לבחי' אור חסד דשם הוי' הוא עיקר החסד דשם הוי' זהו שאמרו כי הוי' הוא האלקים פי' כוונתם כך הוא דאלקים הוא הוי' מטעם הנ"ל וד"ל. וזהו שא' אני הוי' לא שניתי פי' גם אחרי הצמצום דשם אלקים לא שניתי כי גם אלקים המצמצם הוא החסד דהוי' כו' מטעם הנ"ל וזהו ענין אמרם בפעם הראשון כי ה' הוא האלקים כו' ומה שכפלו עוד לומר פעם ב' כי ה' הוא האלקים כוונתם בהיפוך ממאמרם הראשון והוא שרצונם לומר ע"ד היותר גבוה כי שרש הוי' דחסד הנ"ל הוא האלקי' שנחשב בבחי' צמצום לגבי עולם העליון ממנו וזהו בהיפוך מפי' הראשון בה' הוא האלקים כו', וביאור דבר זה יובן שזהו ממש ע"ד מה שאמר יעקב אם יהי' אלקים עמדי כו' והי' הוי' לי לאלקים כו' פי' כמ"ש אני הוי' הוא שמי כו' כלומר ששם הוי' הוא רק בחי' שמו ית' ועד"מ שם האדם שאינו צריך לו אלא כדי שיקראנו זולתו כו', כך גם בחי' שם הוי' דאצי' אינו אלא בחי' שם של המאציל עצמו דהיינו שהוא נק' כך בשם כו' ואע"פ ששם זה דהוי' הוא בחי' מקור השפע לעולמות כידוע דהוי' לשון מהוה והוא בתמידות וע"ז מורה אות הוי' שבראש התיבה דשם הוי' כלומר שמהוה תמיד כו' עכ"ז לגבי עצמות המאציל לא נק' רק בחי' שם בלבד וכמ"ש אני הוי' הוא שמי כו', וא"כ מובן למשכיל דבחי' הוי' נעשה ע"י בחי' צמצום אותיות שהרי נק' שמו של המאציל בלבד והוא ע"י בחי' צמצום דאלקים שבמאציל בתחלה אח"כ נתפשט האור ונק' בשם הוי' למטה כו' וד"ל. וזהו שאמרו פעם הב' כי ה' הוא האלקים פי' גם הוי' שבבחי' האצי' לגבי עצמות אור א"ס הוא רק בבחי' הצמצום דשם אלקים מטעם הנ"ל שאיננו אלא בחי' שם בלבד ואינו לו ערוך כלל לגבי העצמות דאור הא"ס כו' וד"ל. וזהו ג"כ מ"ש יעקב אם יהי' אלקים עמדי דהיינו כחיבור י' עקב להיות הוי' באלקים בפ"י הראשון הנ"ל אזי אח"כ יהי' עליי' עוד למעלה מזה והוא שגם הוי' יהי' לי לבחי' אלקים בלבד והיינו כמו שהוא בבחי' א"ס עצמו שגם הוי' אינו אלא בבחי' אלקים כנ"ל וד"ל וזהו הטעם שאמר לא יעקב עוד שמך כיא

ישראל כי שרית עם אלקים כו', פי' לאחר שכבר נצח לבחי' מלחמה הנ"ל והוא להפוך הצמצום דשם אלקים שיהי' בבחי' שם דהוי' כמו שהוא באמת כנ"ל היינו כי שרית כבר עם אלקים ותוכל ע"כ ישראל יהי' שמך בחי' שר' לאל כו' והוא שגם שם הוי' לא יהי' רק בחי' אלקים וכמ"ש והי' הוי' לי לאלקים כו' וד"ל. ומ"ש ואנשים הן בחי' כחות הדינין שנמשכו מסיבת בחי' הצמצום דשם אלקים כידוע והן מלאכים המקטרגים למטה כו' וכאשר נצח לשם אלקים להמתיקו בשם הוי' דחסד כנ"ל אזי ממילא נתבטלו ונמתקו כל בחי' הדינין והקטרוגי' שנאחזי' בשם אלקים כו' וד"ל.

אך הנה כל הנ"ל בבי' מדרגות דיעקב וישראל היינו כשנפש בהאדם מתוקנת בסדר העבודה בדי' בחי' הנ"ל שכל ומחשבה דוי"מ שאז מתחיל תחלה בבחי' יעקב כפי' הראשון בה' הוא האלקים ואח"כ נעשה בבחי' ישראל כו', אבל לא יוכל להגיע לכל זה כשהאדם פגם את הנפש בדי' בחי' הנ"ל במה שהוא לעומת ונגד קדושה האלקי' והוא כידוע דאת זלעז"ז עשה כו' והנה סדר הפגם הוא מבואר בק"ש שעל המטה באמרו אם פגמתי באות יוד כו', פי' כידוע דענין ד' מיתות ב"ד סקילה שריפה הרג וחנק ניתקנו נגד תיקון ד' מיני פגם והוא ד' מיני פגם בדי' אותיות דשם הוי' כידוע ולכך מזכירין ג"כ בעל חטא ד' מיתות בדי' סקילה שריפה כו' וביאור ענין הפגם באות יוד שלנגדו תיקנו הסקילה יובן ג"כ ע"ד הרוחניות מלבד עון חטא חמור שענשו סקילה גשמי כו' דהנה כמו סקילה גשמי לגוף גשמי כך ענין סקילה רוחנית לנפש אלקי רוחני' והרי עונש הסקילה גשמי לעובד ע"ז וכיוצא הוא מפני שמחשיב את השמש ליש ודבר כשמשתחוה לה ואינה אלא שליח מחיצוניות ואחוריים די"ס דעשי' וכו' ועד"ז בע"ז רוחניות בנפש הרוחנית והוא כשמתבטל כל רצונו ושכלו ומחשבתו כו' בטרדא גדולה במו"מ והרי הפרנסה תלוי' במזל שאינו אלא בחי' שליח והוא עושיהו לבחי' יש ודבר כשמבטל א"ע על העסק לומר כחי ועוצם ידי במזלו כו' כנ"ל והרי נאמר וברכך ה' דוקא בכל אשר תעשה וצריך שיהי' בעיניו העסק בחי' טפל בלבד כנ"ל והיינו שאמרו ז"ל ישראל שבחול' עובד ע"ז בטהרה כו' כי כמו השתחוואה גשמי לע"ז הוא שכופף קומתו הגשמי כך השתחווי' רוחניות הוא בחי' ביטול כחות הנפש במו"מ כו' ועד"ז יש עוד בע"ז רוחניות והוא כל הכועס שהוא כאלו עובד ע"ז וגם בחי' גסות הרוח כו' להיותם בחי' התנשאות שהוא היפך בחי' הביטול הרוחני שבבחי' יוד דחכמה כידוע וע"כ הפגם של ע"ז רוחניות הנ"ל הוא ביו"ד שם הוי' וכן אם מנע א"ע ולא עשה מצות שתלויים באות יוד ה"ז פגם ג"כ באות יוד כמו ביטול תורה כו' וכידוע דכל המצות תלויין אינון כענבין באתכלא מימינא ומשמאלא כמ"ש בזהר כו' וד"ל. והעונש לפגם זה שביו"ד הוא הסקילה הרוחני' והוא שיהא לבו כלב האבן מטומטם בלתי יתפעל מגילוי אלקות כלל כו' וזהו ע"ד הסקילה הגשמי' כו' והוא היפך בחי' הביטול כו'. ועד"ז יובן בעונש השריפה לפגם באות הה"א דשם הוי' כו' והענין הוא דשם הוי' יש בנפש כנ"ל בדי'

בחי' שכל ומחשבה כו' וההתבוננות באלקות הוא בבחי' ה"א שבנפש דהיינו בהשגה באורך ורוחב כמו צורת ה"א כו' והפגם בזה עונשו השריפה בתאוות חומריות כו' לפי שפגם ברשפי אש התלהבות אלקי' שיהי' מלהיב את נפשו ע"י ההתבוננו' כידוע ועונשו המנגד לקדושה והוא חמימות ואש זרה דתאוות חומריות כו' ועד"ז יובן בשאר פרטי הפגם בשם הוי' שלכולן יש עונש המנגד לקדושה האלקי' כי את זלעזו' עשה האלקי' וכו' וזהו הטעם לסדר הוידי' בק"ש שעל המטה ובעל חטא כדי לתקן הפגם בוידוי זה כו' וכידוע וד"ל.

והנה העצה היעוצה לתקן הפגם של הנפש בד' אותיות דשם הוי' א"א
 שיהי' התיקון בדרך הנ"ל מלמטה למעלה בבחי' יעקב י' עקב כו' כי מאחר שכבר פגם מה יועיל גם כשימשיך מחדש גילוי אלקות בד' בחי' שבנפשו דמ"מ האיך יתקן מה שכבר פגם ונתחייב ד' מיתות רוחני' סקילה שריפה כו' כנ"ל אלא העצה היא שיהי' בחי' התיקון מלמעלה למטה (כמו שידוע במילי דעלמא המשל למי שלא יוכל מלמטה שמוכרח לעלות מלמעלה כו') והיינו בבחי' אנכי מי שאנכי שלמעלה מעלה מכל ההשתלשלו' די"ס כו' והוא למעלה משם הוי' שכל בחי' הוי' הוא כבר בבחי' השתלשלו' מעילה לעילה יו"ד צמצום ה' התפשטות כו'. אבל בחי' אנכי הוא בחי' העצמות דאור א"ס למעלה עדיין מבחי' השתלשלות וגם בחי' החכמה לא נשתלשל עדיין כי גם החכמה בשם הוי' וכמ"ש הוי' בחכמה כו' ובראשית נמי מאמר הוא וכמאמר אנת חכים ולא בחכמה ידיעא פי' אנת עצמות אור א"ס לא שייך בו עדיין בחי' חכים בבחי' חכמה עילאה אפילו בלא חכמה ידיעא כחכמה שלנו אלא היא מקור למקור למציא' חכמה בעולמות הנפרדים וכמ"ש כי עמך מקור חיים פי' מקור החכמה מקור הבינה מקור המדות כו' וכמ"ש במ"א עכ"ז אנת בעצמותך למעלה גם ממדרגת חכמה זו גם שאינה חכמה ידיעא ומה שמ"מ אנת חכים היינו דרך ירידה וצמצום אור שנתצמצם בעצמו עד שנק' בשם חכים כו' כי במקום גדולתו כו' וכמ"ש במ"א, ועד"ז כל ענין המאמר הנ"ל מבין ולא כו' וא"כ הכל עדיין למעלה משם הוי' שבכל ספי' כו' וכמאמר אנת חכים הוא חד ולא בחושבן י"ס וכדמסיים ולא מכל אינון מדות כלל וזהו מ"ש הביטו אליו ונהרו, אליו ולא למדותיו כו' וזהו שאו' ביו"כ לפני הוי' תטהרו כלומר למעלה משם הוי' והוא בבחי' אנכי מי שאנכי כו' וזהו אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך למעני כו', פי' אנכי מי שאנכי דוקא הוא שמוחה פשעיך כו' שזהו כמשל הנהר שנתקלקלו מימיו שחופרין בעמקות יותר כמ"ש במ"א, והטעם הוא שאין עצה למי שפגם בשם הוי' בתיקון מלמטה למעלה כי מה יועיל למה שכבר פגם כו' אבל ע"י אנכי מי שאנכי יתוקן כל פגם ויתמלא כל חסרון מלמעלה למטה בהיותו למעלה עדיין משם הוי' כנ"ל א"כ יוכל לימשך מאתו שם הוי' מחדש ויתקן מה שנחסר קודם כו' וד"ל. וזהו שובה ישראל עד ה' אלקיך כו', פי' כי לאחר שנעשה הפגם בשם הוי' אין עצה רק לעלות למעלה משם הוי' ולהמשיך

משם שם הוי' מחדש כנ"ל וע"כ אמר שאין עצה לדרך על"י זו למקום גבוה כ"כ אלא ע"י התשובה דוקא והוא ע"י התעוררות רחמים רבים על ניצוץ נפשו האלקי' איך שירדה מאיגרא רמה כו' וכידוע בפ"י ענין רחמיך הרבים שעיקר גודל הרחמנות אין ידוע רק לפניו ממש מפני שהוא יודע ערך רוממותו וע"כ לפניו דוקא ידוע ערך עוצם הירידה כו' ובבחי' התעוררות רחמים הזאת ועומקא דלבא יבא האדם לידי בכי' וכידוע שכל מי שאינו בוכה בר"ה ויו"כ אין נשמתו שלימה וזהו עיקר התשובה בצעקת מרירות הלב על בחי' עוצם ירידתה ולאחר שבכה יבכה בעומקא דלבא אזי בזאת יתעורר למעלה בחי' רחמים רבים העליונים מי"ג מדה"ר שלפני שם הוי' וכמ"ש לפני הוי' תטהרו כו' וכמ"ש ויקרא ה' ה' אל רחום כו' ופסיק טעמא ביניהו להיות כי נמשך שם הוי' מחדש ע"י ההתעוררות מבחי' העצמות דאנכי הנ"ל וד"ל, והטעם שע"י בכי' דוקא היינו משום שהבכי' באה מב' דברים הא' מצד החדוה והב' מצד הריחוק שהי' מרוחק מקודם ועכשיו נתקרב ולהיות כן לא יכילנו הכלי ויבכה כו', וז"ש בחנה ותתפלל חנה על ה' ובכה תבכה ב' בכיות הא' מצד החדוה בקרבתה לפני ה' והב' על עוצם הריחוק וכמשל ב' אוהבים שלא ראו זא"ז זמן רב שיש בבכיתם חדוה ומרירות יחד מטעם שזהו ענין קירוב שאחרי הריחוק בתחלה כו' וזהו שאמר על ה' כי הוי' הוא כבר בבחי' כלי ושם כידוע והבכיי' להיותה למעלה מבחי' כלי שהרי לא יכילנו המוח והלב כידוע ע"כ מעורר גם למעלה מבחי' העצמות דאנכי שלמעלה משם הוי' וזהו ותתפלל על הוי' למעלה משם הוי' כו' וד"ל. וזהו ג"כ ענין הלוך ילך ובכה נושא משך הזרע כו' פי' משך הזרע היינו בחי' ניצוץ חלק אלוקה ממעל שיש בכא"א מכני' שנק' זרע קדש וכמ"ש זרע קדש מצבתה וכן זרע ברוכי ה' המה כו' והוא בחי' מקור כל נשמות ישראל במקורם למעלה דכתי' בני בכורי ישראל הן יקיר לי אפרים כו' ופי' נושא משך הזרע היינו כאשר האדם מעלה את נפשו האלקי' למעלה ליכלל באחדות ה' במס"ג ע"י העבודה שבלב כו' וכמ"ש אליך ה' נפשי אשא כידוע וזהו נושא משך הזרע אמנם אין העל"י אלא ע"י הבכי' דוקא מטעם הנ"ל שבחי' רחמים רבים הוא אשר תרומם הנפש במעלה ומדרגה העצמות דאנכי וזהו פי' הלוך ילך ובכה נושא משך הזרע שע"י הבכיי' הלוך ילך ממדרגה למדרגה עד רום המעלות מטעם הנ"ל ואח"כ בא יבא ברנה נושא אלומותיו פי' בא יבא שאח"כ מתחדש אור השפע מלמעלה למטה דהיינו להיות נמשך שם הוי' מחדש ע"י י"ג מדה"ר אל רחום כו' כנ"ל, וזהו נושא אלומותיו רבוי המשכות אורות בכלים בכפלי כפליים כמשל הזרע גרעין שיצמח ממנו תבואה הרבה כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. וזהו שובה ישראל ע"י התשובה דוקא בבכיי' כנ"ל עד שיהי' ה' אלקיך פי' עד שיהי' הוי' למעלה מן ההשתלשלות שאינו שם אלא בחי' אלקים וכמ"ש למעלה בענין יעקב שאמר והי' הוי' לי לאלקים כו' וד"ל, והוא מפרש הטעם כי כשלת בעונך, פי' כמ"ש כשל בעוני כחי, כי אור הנשמה האלקי נק' בשם כח כמ"ש בזהר ע"פ כל אשר תמצא ירך לעשות בכחך כו' וכמ"ש נר ה' נשמת אדם וכתוב כי אתה

תאיר נרי והוא ע"י המצות ובהיפוך עבירה מכבה כו', פי' מכבה נר ה' זה (שניק' נר ה') כו' וכמ"ש במ"א ונר ה' זה נק' בשם כח וכאשר כשל בכח' כח זה ע"י העונות שכיבו האור ופגמוהו כנ"ל בענין ד' מיתות ב"ד סקילה כו' אזי אין עצה רק לתקנה בדרך העלי' למעלה כנ"ל כי מלמטה א"א לתקן בכח' מלחמה וניצוח של כח נפש האלקי' כו' מאחר שכבר כשל כחה כו' וזהו הנתינת טעם שובה ישראל כי כשלת כו' וד"ל.

קחו עמכם דברים ושובו אל ה' כו', פי' כי הנה אעפ"י שארז"ל שיהא אדם כל ימיו בתשובה מ"מ אין מצות התשובה בזמנה העיקרית רק בזמן ר"ה ויו"כ ושעה אחת בכל יום כמאמר יפה שעה א' והוא שעת התפלה כו' אבל כל היום צריך להיות בכח' צדיק והוא עובד ה' בתורה ומצות מעשיות דוקא כו', וזהו קחו עמכם דברים פי' דברים הרבה וכמ"ש והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך כו' דהיינו מצות מעשיות רבות ובהם שובו אל הוי' פי' שיהי' שם הוי' נמשך בהם בכח' גילוי אור דע"י תורה ומצות נעשה יחוד עליון דהיינו יחוד קודב"ה ושכינת' שהוא ענין יחוד הוי' אלקים כידוע והוא פי' הראשון דה' הוא האלקים כו' וזהו ג"כ פי' יבא ברנה נושא אלומותיו כנ"ל והן רבוי דברים ברבוי אופנים שונים כי כלים מכלים שונים יש והוא במחדו"מ להיות מחשבתו במחשבת ושכל התורה ודבורו ומעשיו בדבר ה' ומעשה המצות כו' וכידוע וד"ל. אבל בזמן התשובה כמו בר"ה ויו"כ הוא כפי' הב' דה' הוא האלקי' הנ"ל שהוא בהיפך מפי' הא' והיינו להיות עלי' לשם הוי' למעלה מהשתלשלו' עד שלא יהי' רק בכח' אלקי' כנ"ל, וזהו שאו' ביו"כ כי ה' הוא האלקים ו' פעמים כו' והוא להיות כי ע"י העליות יחזור האור לירד מחדש מלמעלה למטה ולימשך שם הוי' מחדש מטעם הנ"ל והוא ע"י י"ג מדה"ר וז"ש כי עמך הסליחה למען תיורא פי' על הסליחה ביו"כ שנעשה בחי' גילוי רצון העליון מבחי' העצמות דאנכי הנ"ל נמשך מחדש שם הוי' והוא בחי' יראה עילאה שהוא היו"ד דהוי' וכמאמר יו"ד דשרי' על רישי' דב"ג דבי' שריא דחילו כו' וכתוב את ה' אלקיך תירא והוא היו"ד דשם הוי' כו' והה"א היא האהבה ונק' אוי"ר נסתרות לה' כו' והנגלות לנו כו' הן תורה ומצות וי"ו היא כו' תורה וי"ו כמ"ש הקול קול יעקב והיא מעשה המצות כו' וכ"ז שם הוי' שלם שנעשה אחר הסליחה תחלה ביו"כ מלפני הוי' כו' וזהו למעני כו' וד"ל. והנה סיבת הסליחה למעלה באה ע"י התעוררות רחמים רבים כנ"ל, וזהו מה שלפעמים נא' ה' רחום וחנון ולפעמים אמר חנון ורחום ה' כו' דשניהם אמת דכדי שיהי' נק' רחום וחנון בייג' מדה"ר בכלל ובפרט הוא נמשך ע"י שם הוי' שבעצמות כנ"ל ששם כאלקים בלבד חשוב כו' ואח"כ הרי נמשך שם הוי' מחדש כמ"ש כי עמך הסליחה למען תיורא וכן למען שמך ה' וסלחת לעונינו כו' וזהו רחום וחנון הוי' בתחלה רחום וחנון בסליחת העון כדי שיומשך למטה שם הוי' מחדש כנ"ל וד"ל.

בעזרה"י

להבין שרשי הדברים הנ"ל, הנה להבין שרש ענין ב"פ כי ה' הוא האלקים הנ"ל, יובן בהקדים ענין מ"ש במ"ח (מס' יומא פ"א מ"ז) הוי' שהוא ז"א האלקים נוק' כי חוזר להיות אלקים בעלותו אל העתיקא שלגבי העתיק כאלקים חשוב עכ"ל. וביאור הדברים הנה תחלה יש להבין ב' מיני שילובין הא' שילוב הוי' באד' והב' שילוב אד' בהוי' כו' והם ענין יחודא עילאה ויחודא תתאה כמ"ש בלק"א ח"ב, ויש להקדים תחלה הכלל הידוע בספרי המקובלים ובפרט בפע"ח שאות הראשונה בכל שילוב הוא העיקר באותו השם והיא הגוברת על כל האותיות וכולן נגררים אחריה כו' ע"ש, ועל כן כאשר יש שילוב הוי' באד' שהיוד אות ראשונה בודאי הוא העיקר והוא בחי' יחודא עילאה וכאשר השילוב הוא אד' בהוי' שאות האלף קודם הוא בחי' יחודא תתאה כו' כידוע. והנה ביאור ענין שם אד' הוא כמאמר דאנת אשתמודע אדון על כולא כו' והוא בחי' דבור העליון שנאמר בדבר ה' שמים נעשו כו' והוא בחי' אלקים נוק' כו' כי הנה הדבור הוא בחי' נפרד מעצם האדם יותר מן המחשבה, דהנה אנו רואים שאפשר לאדם שיהא פנוי גם מוחו ושכלו ובלתי מחשבה א"א להיות אפי' רגע א' כי הגם שהמחשבה היא בחי' לבוש מלבוש הנפש אבל היא בחי' לבוש פנימי מתאחד עם עצם הנפש והי' כהדין קמצא דלבושי' מיני' ובי' לפי שאין המחשבה נפרדת כלל מעצמות הנפש שהרי בע"כ של אדם יחשוב מחשבות וגם שלא ירצה בהן יוכרח להרהר ממילא כנראה בחוש לפי שהמחשבה נצחית כנצחית הנפש כו'. משא"כ הדבור שהוא בחי' לבוש נפרד לגמרי מן הנפש שהרי יכול להיות בלא דבור כמה שעות וברצונו תליא מלתא שאם ירצה ידבר ואם לא ירצה ישתוק הרי לובש ומפשיט מיד מפני שאין הדבור מתאחד עם הנפש כ"כ כמו המחשבה ועיקר הטעם לפי שמקום משכן כח הדבור ירד להיות במקום נפרד מן הנפש והוא בכלי ה' מוצאות הפה שרחוקים מן הנפש והן כבר מוגבלים בכליהן כו' משא"כ מקום משכן המחשבה שהוא כמוח שבראש וד"ל. ולהיות שהדבור הוא בחי' נפרד כנ"ל ע"כ גם למעלה בחי' דבור העליון דוקא הנק' אד' ואלקים כו' הוא בחי' מקור לכל נפרד בג' העולמות הנפרדים יש מאין כידוע כי מטעם הנ"ל שהדבור נפרד יותר מפני משכנו למטה בה' מוצאות הפה הרי יוכל הנפרד לקבל מהדבור דרך הפה יותר משיקבל מן המחשבה ומלבד שאותיות הדבור מחולקות לרבויה התחלקות מאד כו' כי הנה מה' מוצאות הפה יתחלק הקול פשוט לכמה מינים צירופים שונים וכמאמר הידוע בס"י ה' אבנים בונות ק"ך בתים כו' וגם הרי יוכל הדבור להתחלק לע' לשון כו' והוא רק מסיבת ה"ג מנצפ"ך שיש בנפש המדברת שמפרידות הכל הקול לרבויה התחלקות האותיות והצירופים כ"כ והוא בחי' אד' ואלקים כו' ומסכת רבוי התחלקות הצירופים באו המשכות רבות מאד ברבויה מינים שונים עד שלא ימצא כלל ב' בראוי' דומין זה לזה הגם שיהי' ממין א' ומבשרי אחזה דהידים הן ממדרגה א' ועכ"ז אין יד ימין דומה ליד שמאל שיד הימין

התחלתו בגוף במקום גבוה יותר מיד השמאל וגם בעור בשרו של אדם הגם שכולו מן עור אחד ימצא בו ג"כ בחי' התחלקות מקומות יש בו שנשפל בשטחו ומקומות יש בו שמוגבה ועולה כו' ועד"ז בכל פרטי האברים אין א' דומה לחבירו וכן בכל הברואים דצ"ח דעשי' ודיצי' כו' ואין מלאך א' דומה לחבירו הגם שיהיו ממדרגה א' אלף אלפים יהיו מאותה המדרגה ואין בכל ב' מהם שיהיו שוים וכמ"ש אלף אלפים ישמשוני' כו' וכולן מסטרא דחסד כמו מחנה מיכאל ואין בכל א' שידמה באהבה לחבירו וכן במחנה גבריאל במדת הפחד כו' ועד"ז גם בהשגות המלאכים והנשמות כל א' ואחד יש לו השגה מיוחדת כו' ועד"ז בנשמות וכל הברואים כולן מהעליון על כולן עד התחתון מכולן לא ימצא שנים דומין כלל כו' וזהו מצד בחי' רבוי התחלקות צרופי האותיות למעלה כנ"ל דלפי"ז יש לכאז"א צירוף מיוחד וא"כ א"א שיהי' שניהם דומים כו' וד"ל (וגם ברמב"ם מבואר כן עפ"י החקירה האנושית שא"א להיות שנים דומין כו' ע"ש) והנה מסיבת הפירוד של הדבור כנ"ל ע"י ה"ג מנצפ"ך מזה בא ג"כ שהיו הנבראים בבחי' נפרד יש ודבר בפ"ע כו' כי אין מלך בלא עם פ"י לשון עוממות כו' והוא כאשר אין הדבר שנתפשט בבחי' עצמיותו אלא בבחי' נפרד מעצמותו עד"מ אב שיש לו בנים הרבה אע"פ שהן מספר גדול כמו אלף אלפים בנים אין ממשלתו עליהם בחי' מל' אלא דוקא כשאלף אנשים זרים שאינם בניו יוצאי חלציו משתחיים לו אז נק' מלך כידוע ונק' חיל המלך אבל בניו לא נק' חיל כלל גם שיהי' במספר גדול כנ"ל וכמ"כ למעלה לא נק' בשם אד' שהוא בבחי' אדון על כולא כ"א כאשר נפרדו הנבראים להיות בבחי' יש מאין דוקא והיינו מפני שאין מלך בלא עם כו' וא"כ הי' צריך להיות בחי' הצמצום וההסתר בתחלה כדי שיוכל להיות מציאת נפרד כו' והכל מבחי' ה"ג דש' אלקים המצמצם וגם הוא המפריד ומחלק לרבוי הצרופי' כנ"ל והכל ענין א' הוא וד"ל.

ועתה יובן ענין ב' שלובים הנ"ל הא' שילוב הוי' באד' כו', הנה עד"מ כשני בנ"א א' עומד למעלה בגובה הרבה והב' עומד למטה בארץ וחפצים להתחבר ולהתייחד זה עם זה הנה יש בזה ב' אופנים הא' שיעלה התחתון אל העליון למעלה ויתחבר עמו שם והב' שירד העליון אל התחתון ויתחבר עמו למטה כו' והכל ענין א' של חיבור אך שזהו בחי' היחוד למעלה וזהו בחי' היחוד למטה כו' והנמשל מב' אופנים הללו יובן ג"כ למשכיל למעלה דהנה הגם שבחי' מל' דאצי' נתמצמה להיות מלך על עם נפרד כנ"ל עד שנמשך מזה הרבוי והפירוד לחלקים רבים כנ"ל מ"מ בבחי' עלי' המל' למעלה בבחי' האצי' כמו שהיתה לפני בחי' הצמצום והפירוד לחלקים רבים כו' הרי אז יתבטלו כל החלקים הרבים ויתייחדו כל הנפרדים כי מפני שעלו למקום שלמעלה מבחי' התחלקות ופירוד כו' נתבטלו מציאת התהוותם בבחי' יש כו' וזהו מ"ש המשל ופחד עמו עושה השלום כו' וכמו מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש אין מכבין זא"ז כידוע והוא לפי שנתבטלו בעלות המל' ממצאיאות התחלקותם לחו"ג מים ואש בעשי' או אהבה ויראה כו' ביצי'

ושכליות והשגות נוטות לאוי"ר בבריאה כו' וזהו פחד עמו דוקא אז עושה השלום כו' והיינו בחי' שילוב אד' בהוי' דהיינו ששם אד' בחי' אדון על כולא דאין מלך בלא עם עולה למעלה ונכלל ונעשה בחי' שילוב בשם הוי' דאצי' וזהו בכל שבת ויו"ט שהוא זמן עליות העולמות ע"ד הנ"ל והוא ענין משל שעולה התחתון למעלה להתייחד ונעשה בחי' היחוד למעלה כו' והאופן השני הוא שירד העליון למטה כנ"ל היינו ענין שילוב הוי' באד' כו'. וביאור ענינו הוא כך שיהי' בחי' גילוי אלקות מאצי' לבריאה יתר מכפי הצמצום של ה"ג הנ"ל והיינו שמתגלה בחי' הוי' בשם אד' כו' והוא ענין הגילוי במקום הפירוד למטה דוקא ואז ממילא מתבטלים כל הנפרדים וכל ההפכיים מתייחד כי כמו שמבואר למעלה בבחי' העלי' למעלה כך הוא בירידה בבחי' הגילוי אור במקום הפירוד למטה כי הכל מטעם אחד הוא לפי שנתגלה אלקות בבחי' האצי' למעלה מבחי' הצמצום דה"ג הנ"ל וא"כ מהו ההפרש בין עלי' לירידות מאחר שהכל ענין א' הוא כו' ואין ההפרש רק במה שנעשה בחי' היחוד למטה בהיות בחי' ירידת גילוי אלקות למטה בעולם הפירוד כו' וכמשל העליון שירד למטה להתייחד כנ"ל וזהו פי' שילוב דהוי' באד' שהי"ד גובר בו כו' וכנ"ל וד"ל. והנה ענין היחוד הזה באופן השני הוא שיהי' לעתיד דכתיב לא תוסיף קום כו' פי' לא תוסיף עוד להיות בבחי' עלי' כי קום לשון עליה והגבהה היא ולא תוסיף עוד לעלות בכל שבת ויו"ט כמו עכשיו כי לעתיד יהי' בחי' גילוי אלקות למטה מטה ע"ד אופן השני א"כ לא תצטרך עוד לעלות כי הכל ענין א' הוא בבחי' היחוד כנ"ל וד"ל.

ולהבין זה בחוספת ביאור הנה ידוע שאמרו ז"ל העוה"ב אין בו אכילה ושתייה רק צדיקים יושבים ונהנין מזיו השכינה כו'. והנה אם היו הגופים לעתיד בלתי חומריו' כמו עכשיו הי' יתכן שלא יהי' נצרכים למאכל גשמי כו'. אבל באמת יהיו הגופים גם לעתיד חומריות בכשר וגידיים וקרביים ואצטומכא גשמי' כמו עכשיו שהרי יהי' אז עולם התחי' שיקומו המתים והרי לזה הטעם קוברין אותם בלבושים שלימים כמו שהם כדי שיעמדו לעתיד כאותו הגוף שהי' לו עכשיו ממש כמבואר בספרי הקבלה, וא"כ לכאורה יפלא איך לא יצטרכו למאכל גשמי כלל כו'. אך הענין הוא דהגם שיהי' הגופים גשמי' בקרביים ואצטומכא גשמיות כמו עכשיו מ"מ יקבלו שפע מזונם מזיו השכינה כמו שמקבלים עכשיו ממזון לחם הגשמי כו' ואין זה ענין חדש שכבר היו לעולמים במשה רבע"ה שעלה להר ונתעכב שם מ' יום לחם לא אכל כו' אלא הי' גופו מקבל חיותו מלחם אבירים שמלאכי השרות אוכלים כו' וגם זה לכאורה יפלא מאחר שגופו נשאר במדרגת גשמיותו גם בהיותו בהר אחר ירידתו הוצרך לאכול מאכל גשמי כו' אעפ"י שכבר ידע מחיות לחם רוחני כי מצד כלי גופו הרי הם נשארו במדרגתם הראשונה, אך הענין הוא כי בהיותו בהר הי' מקבל כלי גופו חיות ומזון הרוחני כמו שהיו מקבלים מאכל גשמי ממש כו' וכמ"ש לחם אבירים אכל איש אכל ממש כו'. והנה הטעם לזה הוא לפי שהי' ירידת גילוי אור אלקי כ"כ למטה מטה עד

שגם כלי גוף גשמי יוכל לקבל עונג מזוי והודו כמו שמתענג מעונג מאכל גשמי וזה ה' מצד עוצם ירידת העונג העליון האלקי שנשפל וירד כי"כ עד שנעשה לעונג גשמי כמו מאכל גשמי להחיות בו גוף גשמי בקרבי" ואצטומכא גשמי" כו' ועד"ז גם לעתיד מפני שיזדכך המאכל אזי יהי' בו בחי' ירידת האור אלקי כי"כ עד שבחי' זיו השכינה כו' יהי' כמו מזון חיות גשמי לכלי גופים הגשמי" של הצדיקים עד שישבעו ויתענגו ממנו בחי' מזון ממש (וכמ"ש ויחזו את האלקי ויאכלו כו') אלא שבזמן משה לא הי' העולם עדיין בהזדככות ע"כ לא הגיע למאכל רוחני רק בהיותו בהר ולא כשירד למטה משא"כ לעתיד שיזדכך העולם ויחיו המתים כו' נאמר אז עין בעין יראו כו', פי' כי יהי' הוי' בגילוי גם בעולם הפירוד למטה מטה וכמ"ש ונגלה כבוד הוי' כו' וא"כ עין בעין ממש יראו כו' כי מעוצם ירידת האור יראו כל בשר כו' ולזה הטעם יקבלו מזונם ג"כ מזוי השכינה כנ"ל וזהו ביאור ענין אופן היחוד השני הנ"ל שהוא בחי' שילוב הוי' באד' כו', וע"ד אנו מבקשים ברי"ה ויר"כ ותמלוך אתה הוא ה' אלקינו (בנוסח ספרד כן הוא בתוס' הוא והגם שבנוסח אשכנ"ז אינו) פי' ותמלוך שיהי' אור האלקי בבחי' גילוי מדת מלוכה למטה מטה ע"ד הנ"ל לעתיד עד שגם הוי' יהי' הוא וכמו שלפני הצמצום הי' הוא לבדו כך גם אחר הצמצום יהי' הוא לבדו כו' מפני שיתחבר אתה עם הוא כו' והוי' עם אלקים יחד כו' כי זהו ענין שילוב דשם הוי' באד' כנ"ל וד"ל.

ובכל הנ"ל יובן שרש פי' הראשון דה' הוא האלקים דהנה בכ' אופנים הנ"ל מבואר דשילוב הוי' באד' הוא בחי' ירידת גילוי האור למטה כו', וזהו פי' כי ה' הוא האלקים, פי' גם באלקים שהוא שרש בחי' הפירוד יש התגלות הוי' ומטעם המבואר בפנים שהצמצום עצמו הוא החסד כו' וכמ"כ לעתיד יהי' בצמצום עצמו גלוי אור הוי' כנ"ל וכך הי' הגילוי בכללות נש"י בשעה שראו ונפלו על פניהם ואמרו ה' הוא האלקים כו' וד"ל. וענין פי' הב' במה שכפלו שנית לומר כי ה' הוא האלקים הנ"ל הנה הוא בהיפך מפי' הא' בירידת האור כו' אלא הוא ע"ד אופן הראשון הנ"ל בבחי' עליות העולמות כו', ואמנם תחלה יש להקדים מהו שרש ענין שם הוי' באצ"י וכמ"ש אני הוי' הוא שמי כנ"ל, דהנה ידוע דשם הוי' בכלל היי"ד הוא אור אבא והה"א הוא אור אימא והוי"ו הוא ז"א והה"א מל' והוא יחוד או"א זוי"ג כו' וכל אלה בכלל גק' הוי' בכללות וע"ז אמר אני הוי' הוא שמי כו'. ולכאורה אינו מובן מהו שצריך להודיע לנו שהוי' הוא שמי והלא זה ידוע כבר וגם מהיכי תיתי לומר שמי שאני הוי' שמו כו'. אך הענין הוא דכוונתו בזה להורות לנו ברוממות מעלת עצמות אור הא"ס שהוי' אינו רק שמו בלבד ולא נאמר כי מאחר דבבחי' האצ"י הרי איהו וחייהו וגרמוהי חד כו' א"כ גם שם הוי' נחשב בערך בבחי' א"ס אלא אין הענין כן דהוי' הוא רק שמו בלבד ועד"מ שם של אדם כמו שם אברהם איננו מבחי' עצמותו כלל רק לולתו להיות יוכל לקרוא אותו אליו ע"י שמו כידוע. כך למעלה כל בחי' האצ"י ביי"ס אורות

וכלים הן רק בחי' שמותיו של עצמות המאציל בלבד כדי שיהי' נקי למטה על ידך כו' ואין להו ערר כלל לגבי עצמותו כמאמר אין ערוך לך כו' וד"ל. וע"ד דוגמא הנה במאמר אנת חכים ולא בחכמה ידיעא הכוונה כך הוא אנת רצונו לומר בחי' העצמות דאור הא"ס כידוע ואנת חכים רצונו לומר שאתה השפלת ח"ע להיות נקי בשם חכים וחכם זה אלא בחי' שם בלבד במלוי יודיין שם הוי' בע"כ אתוון כו'. ועד"ו מבין ולא בנינה ידיעא כו' ומה שאמר ולא בחכמה ידיעא ר"ל דמ"מ אנת חכים שהוא בבחי' האצ"י מאחר דממנו יסתעף שרש מציאת החכמה יש מאין בעולם הבריאה איכ אין אותה החכמה ידיעא כמו חכמה שלנו אלא היא השרש והמקור למציאת חכמה ידיעא שלנו כנ"ל וכמ"ש במ"א. ועד"ו מבין ולא בנינה ידיעא כו' וד"ל. ויובן זה עד"מ מביטול זיו השמש לגבי השמש וכידוע כך גם כל בחי' האורות דאצ"י לגבי עצמות המאור כו' דאור א"ס נקי מאור והו נקי אורות כו' וד"ל. ואמנם מאחר שכן לכאורה יפלא איך הי' באפשר להיות מציאת ההשתלשלו' אורות הנאצלים מעצמות אור הא"ס מאחר שאין ערוך ביניהם כלל. אך הענין הוא שעיי' בחי' צמצום דשם אלקים בתחלה הוא שירד האור אח"כ ונעשה ראש ומקור למציאת אורות נאצלים חו"ב וכיוצא וע"ד שיש צמצום דשם אלקים למטה במל' דאצ"י כדי שיוכל להיות נפרד יש מאין כנ"ל. וא"כ בחי' אלקים זה המצמצם בעצמות המאציל הנה הוא גבוה הרבה מבחי' שמות הוי' דאורות הנאצלים בהתגלות אח"כ כו' וד"ל. וזהו פי' מה שאנו אומרים בש"ע האל הגדול הגבור והנורא, דלכאורה ההיא דהגדול והגבור כו' מיותר, אך הענין דשבחים הללו אינם כמו שבחים של אדם שניתוסף בשלימותו ע"י השבחים שישבחוהו בחכמה וגבורה וכיוצא, אבל למעלה בעצמות או"א"ס שהוא קדוש ומובדל בערך מכל השבחים דחכמה וגבורה וכיוצא מאחר שהוא אור פשוט בתכלית וכנויים הללו דחכמה וגבורה כו' נמצאו מאתו אחרי בחי' הצמצום דשם אלקים דוקא מטעם הנ"ל אי"כ לא ניתוסף בו שלימות ע"י אותן השבחים כי הוא שלם מצד עצמו' באמיתו' השלימות וכדי שישובח בשבחים אדרבה ירד בירידה וצמצום כו' אלא ענין השבחים שישבחוהו בהם הכוונה כך איך שהוא רב טוב וחסדן שיוכל להשפיל אי"ע כי"כ ולהקרות בשם חכים או בשם גבור כו' וזהו שארז"ל במקום גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו כו'. דעונה גדולה היא גדולתו מטעם הנ"ל וד"ל. וזהו ג"כ פי' ההיא דהגדול דהיינו ע"י בחי' הצמצום מה"ג הוא שירד ונמשך למטה להקרות בשם גדול כו' ועד"ו פי' ההיא דהגבור כו' ובמדת נורא ניתוסף עוד צמצום דאות וי"ו עם ההיא שהוא ענין ב' צמצומים כו' וכ"ז מטעם דכל הי"ס דאצ"י הן רק בחי' שמותיו ית' של המאציל כנ"ל וז"ש בזהר תמיד לאתקנא רזא דשמי' כו' וזהו שא' להודיע לנו שהוי' הוא שמו בלבד כו' וא"כ בחי' העלי' דשם הוי' הוא שיהי' במדרג' בחי' שם אלקים והוא בחי' הצמצום שלפני שם הוי' כו' והיינו פי' הב' דה' הוא האלקי' שהוא ע"ד אופן הראשון דר"ל כך ה' בעלותו לבחי' עתיקא נעשה שם בבחי' אלקים בלבד מטעם הנ"ל. וז"ש בספר מ"ח הנ"ל דהוי' שהוא ז"א לגבי העתיקא כאלקים חשוב כו' וד"ל.

ועתה יש להבין שרש ענין יעקב וישראל כי שרית עם אלקים כו' ומ"ש יעקב אם יהי' אלקים כו' והי' הוי' לי לאלקים כו', דהנה בחי' יעקב הוא בריח התיכון המבריה מן הקצה לקצה כידוע, ולהבין ביאור זה יש להקדים תחלה בענין מדת הרחמנות מהו, בהיות ידוע דמדת הרחמנות נק' נחלה בלי מצרים כו' והטעם הוא לפי שהתפשטותה למטה מטה הוא עד אין קץ ושיעור כו'. וביאור הדברים הנה אנו רואים שיש בחי' מיצר וגבול למדות החסד וגבורה מפני שכ"א מנגדת לחברתה ומגרעת כחה ונותנת לה גבול וקצבה, כמו עד"מ אם מצד מדת החסד ישפיע רב טוב לזולתו הנה יגרע כח השפע ויגבל אורה מצד המנגד והוא בבחי' הדין והקטרוג במה שימצא לו עון אשר חטא וימנע השפע כו' כידוע (ובהיפך יוגרע כח הדין בעונשים מצד הזכות שימצא לו ממת החסד כו') אבל מדת הרחמים לא יוגרע כחה ולא יגבל אורה לעולם שהרי אע"פ שימצא לו רבוי העוונות והחטאים עד אין שיעור מ"מ ע"י מדת הרחמים הוא נפטר לגמרי והוא רק מטעם שאע"פ שראוי לעונש מאד עפ"י הדין מ"מ רחמנות גדולה עליו ועל טענה זו אין להשיב עוד כי מצד הרחמנות יפסור לעולם גם שירבה לו עוונות וחטאים דמ"מ יש רחמנות עליו כו'. וא"כ מאחר שעל מדת הרחמים אין להשיב ולא יוגרע כחה לעולם כי לא יש צד טענה מנגדת לה כלל כנ"ל הרי אנו רואים שהתפשטות מדת הרחמנות הוא מתפשט למטה מטה עד אין שיעור דהיינו גם שתקבל כל כחות הדין והקטרוגים לא יגרע אורה כלל כנ"ל. וזהו בחי' קצה התחתון שמגעת לשם מדת הרחמים ומטעם זה הנה היא מבריה גם בבחי' הקצה העליון כי מאחר שנק' נחלה בלי מצרים למטה גם למעלה אין לה מיצר וגבול בהכרח כי דבר שאין לו סוף אין לו ראש כו' וזהו בחי' יעקב בריח התיכון המבריה מן הקצה התחתון לקצה העליון כו' וד"ל.

ולהיות כן זהו הטעם שאמר יעקב אם יהי' אלקים עמדי כו' ושבתי בשלום אל בית אבי והי' הוי' לי לאלקים כו'. פ"י בשלום הוא בחי' קו האמצעי דמדת הרחמים ויעלה עי"ז לבחי' קצה העליון כנ"ל ואז הוי' לי לאלקים. פ"י שיעלה שם הוי' שיהי' במדרגת בחי' אלקים שבעצמות המאציל שלמעלה הרבה מן ההשתלשלות דאצי' כנ"ל (אשר גם אורייתא דמחכמה עילאה נפקת נק' כד כמ"ש ותמלא כדה כ"ד ספרים כו' כמו טפה בים אוקיינוס מחכמה העצמות דאור א"ס כו' מפני שאין ערוך אליו כלל וכלל כנ"ל וד"ל) ועובדא דיעקב שירד ללבן ולקח ב' בנותיו לאה ורחל כו' ידוע שיעקב הוא בחי' ת"ת דז"א דאצי' ולקח ב' בנות לובן העליון דהיינו בחי' עתיק והן לאה ורחל ב' ההי"ן דשם הוי' שם ה"א ראשונה כו' היינו שם הגדולה לאה כו' כידוע וזהו שא' ושמרני בכל הדרך הזה כו' להיות יחודא עילאה ותתאה בשלימות ואז ממילא ושבתי בשלום אל בית אבי כו' ואז והי' הוי' לי לאלקים מטעם הנ"ל דבריה התיכון כו' וד"ל).*

וזהו שרש ענין שובה ישראל עד ה' אלקיך כו'. דהנה ענין התשובה עיקרא
 בבחי' מדת הרחמים דהיינו לעורר רחמים העליונים על ניצוץ נפשו
 כו' איך שירדה כ"כ מאיגרא רמה כו' ובזאת ההתעוררות יעורר בחי' רחמים
 רבים העליונים דהיינו להיות שם הוי' מחדש וזהו ותתפלל חנה על הוי'
 למעלה משם הוי' כדי להמשיך בחי' שם הוי' ופי' חנה חן ה' דהיינו חן אשה
 על בעלה כו' כי ידוע דאלקנה הוא בחי' אור אבא וחנה בחי' אור אימא ובחי'
 הה"א דחנה הוא חן אשה כו' וכמ"ש ויחנך וד"ל. ופי' ובכה תבכה ב' בכיות
 כו' הענין הוא משום דע"י התשובה מעומקא דלבא לעורר רחמים רבים על
 הניצוץ כנ"ל מעורר בנפש בחי' הבכי' שכלולה מחו"ג דהיינו חדוה ומרירות
 כו' דהנה יש ב' מיני בכי' הא' אשר יבכה מעוצם החדוה שלא יכיל הכלי
 אותה השמחה והחדוה או מעוצם מתיקות הסוד והוא עומק אותו הסוד שלא
 יכילנו כו' כמו זלגו עיניו דמעות דר"ע או מטעם אחר והוא מעוצם הריחוק
 בתחלה כאשר יתקרב פתאום כמו ב' אוהבים נאמנים שלא ראו זא"ז זמן רב
 מאד כאשר יתקרבו פתאום כו' שזהו מפני יתרון אור שבא מתוך החשך דוקא
 ויתרון זה שבא ממנגדו יתגבר מאד וגם לא יכילנו הכלי ולכך יבכה ובכי' זו
 כלולה משתיי' יחד חדוה ומרירות חדוה מצד הקירוב ומרירות מצד בחי'
 הריחוק אשר בתחלה והנה בכי' זו היפך בכי' הנ"ל שמחמת שמחה שמצד
 חדוה בלבד כשתגבר יותר מדאי כמו בשעת נשואין וכיוצא שהרי בכי' זו
 עיקרה מצד המנגד וזהו ובכה תבכה ב' בכיות כו' וד"ל. ובכל זה מתעורר
 למעלה ג"כ בחי' יתרון אור מתוך החשך דהיינו שיהי' בחי' קירוב וחיבור
 או א"ס בנאצלים מצד הרחמנות שכלול מחו"ג והוא על היות בחי' הריחוק
 בתחלה כו' וקירוב זה לא יכילנו אורות דאצי' כי הוא בא למעלה מבחי' כלי
 וזהו על הוי' כו' וזהו שרש ענין י"ג מדה"ר אל רחום כו' ויש בהם ב' היות,
 הוי' הא' בבחי' א"א כו' והוא קורא וממשיך להוי' הב' דהיינו שיוכל להיות
 רחום וחנון ממש כו' וזהו ויקרא הוי' הוי' כו' וד"ל. ומ"ש ה' רחום וחנון
 ולפעמים חנון ורחום ה' הוא מטעם הנ"ל כי כדי לעורר למעלה בחי'
 הרחמים הוא ע"י שם הוי' כו' לאחר שנמשך רחמים הרבים ע"י נמשך
 מחדש שם הוי' בנאצלים כו' וזהו חנון ורחום ה' כו' וד"ל. וזהו שרש ענין
 התשובה והוא להיות כי כבר פגם בשם הוי' ע"כ אין עצה ותיקון רק לחזור
 לשרש ומקור הראשון שלפני כל ההשתלשלו' ומשם יוכל להמשך שם הוי'
 מחדש ויתקון הפגם שנעשה תחלה בהוי' כו'. והיז' עד"מ נהר שחופרים
 בעמקי הארץ מקור מוצא מימיו ביותר עומק ויוכל להיות תיקון הנהר ע"י
 וכך כתיב נהר יחרב ויבש למעלה בבחי' אורות וכלים שנמשכים מאור הבינה
 שנק' נהר וכמ"ש ונהר יוצא מעדן ע"י הפגמים בש' הוי' כו' והתיקון הוא
 כמ"ש ממעמקים קראתיך הוי' כו' דהיינו לעורר בחי' רחמים רבים ע"י
 התשובה מעומקא דלבא ממקורא דכולא והוא מבחי' עצמות אור א"ס שלפני
 שם הוי' וכנ"ל בבחי' שם אלקים שלפני הוי' כו' וזהו בחי' יתרון האור שבא
 מתוך החושך והוא הבכי' דתשובה כו' ואז ממילא ימולא כל פגם וכו' ודהיינו
 מ"ש ביו"כ לפני הוי' תטהרו למעלה משם הוי' וד"ל. ובכל זה מובן מארז"ל

במקום שבע"ת עומדין צדיקים גמורים א"י לעמוד. כי הנה בחי' העלאת מ"ן דצדיקים הוא ע"י המצות וידוע שכל מצוה שרשה בשם הוי' למעלה כי מצוה אותיות דהוי' רק המ"צ נתחלף בא"ת ב"ש כו' ואמנם אחר שנעשה הפגם בשם הוי' מהיכן יהי' לצדיקים קיום ומעמד אבל בע"ת עומדים בעצמות אור א"ס שלפני שם הוי' מטעם בחי' אור חוזר שלהם שחוזרים למקור הראשון לגמרי אשר אין העלאו' מ"ן דבשם הוי' מגיע לשם כלל כי הוי' הוא כבר בבחי' השתלשלות דבר מה אם חכמה או מדות וכיוצא, אבל בעצמות אור א"ס אין השתלשלו' עדיין כלל כי גם להיות מקור לנאצלים אינו אלא ע"י צמצום דשם אלקים כנ"ל וע"כ אין אתעדל"ת דצדיקים יכולים לעמוד כלל בעצמות אור א"ס שלמעלה מבחי' אורות וכלים כי מתבטלים שם ממציאותם כו'. אבל בע"ת יכולים לעמוד שם ולא מצד שהן איזה דבר מה במדרגה אלא רק אדרבה מטעם שהי' בבחי' ביטול עצמותם וגודל עוצם שפלותם והוא ע"י הבכ"י שלהם עד שמעוררים רחמים רבים כו' והרי מבואר למעלה שבחי' מדת הרחמים מתפשט למטה עד אין קץ וג"כ למעלה הולכת ומגעת עד אין קץ ושיעור בעילוי אחר עילוי כו' וזהו עד בחי' הקצה היותר עליון שהוא בחי' העצמות שאין צדיקים גמורים יכולים לעמוד שם כי א"א לעמוד שם כ"א בבלתי דבר כלל וכלל מצד עצמו' וצריך מאד לרחמים רבים ומדת הרחמים הרי אין לה שיעור למעלה כמו שאין לה שיעור למטה כנ"ל וד"ל (וזהו) שנאמר בבע"ת ויצעקו אל הוי' שיאספו ויקבצו אור ושפע אל שם הוי' להיות נמשך מחדש מן העצמות מטעם הנ"ל שמגיעים למהות אור א"ס שלמעלה משם הוי' כו' וזהו הלוך ילך ובכה כו' הלוך ילך בלי שיעור למעלה מטעם ואח"כ בא יבא כו' וד"ל. וזהו שובה ישראל עד ה' אלקיך כו' כי כשלת כו' פ"י עד שיהי' הוי' בבחי' אלקי' שלפני ש' הוי' ע"י התשובה כנ"ל אבל כשאינו חוטא הוא עדיין ממשיך אורות בכלים ע"י תורה ומצות ונעשה אופן יחוד הראשון דהוי' באד' כנ"ל אבל כי כשלת בעונך ונעשה פגם לכך שובה כו' וכנ"ל וד"ל. והנה כשאינו חטא שהוא ממשיך אורות בכלים כו' יש ג"כ בזה ב' מדרגות הא' ע"י המצות והב' ע"י התורה כו' והן בחי' כלים פנימיות וכלים החיצוני', ולהבין ההפרש ביניהם כו' הנה תחלה יש להבין מדרש רז"ל במשל אחד מעבדי המלך שהי' מיטב נגן ועשה הרבה חטאי' ולא ענשו במיתה מפני שהי' צריך לו להיותו מיטב נגן מאד וכאשר קלקל אצבעות ידיו ולא יכול לנגן אזי ענשו על כל מה שעשה קודם. כך בכל העבירות שעשו ישראל עדיין לא ענשם ה' עד שמאסו בלימוד התורה אז ענשם ולא חרבה הארץ אלא על ביטול תורה דוקא, כו'. ולכאורה יפלא מדרש זה מה שייך עסק התורה לניגון בכלי זמר כו', אך הענין יובן בהקדים מאמרים ז"ל ברב יהודה שלא הי' מתפלל רק מל' יום לל' יום וכולא תנוי' בניזקין הוה כו' בהיות ידוע שאין התלבשות אור א"ס אלא בחכמה דוקא להיותה בבחי' ביטול ביותר משאר הספירות ולכך נק' כח מה כו', ואור א"ס

אינו שורה כ"א במה שהוא מופשט לגמרי מבחי' יש ודבר מה כו' וכידוע. ולהיות בחי' גילוי אור א"ס שבחכמה בודאי הוא במדרגה גדולה יותר מבחי' גילוי אלקות ע"י שאר דברים זולת החכמה וע"כ מצות עסק התורה במי שתורתו אומנתו גדולה מכל המצות כו' עד שפטור גם מן התפלה והעיקר הוא להיות כי בחי' הממוצע הראשון שבין אור א"ס לנבראים הוא בחי' החכמה וכמ"ש כולם בחכ' עשית כו' ובכל עולם לפי ערכו בחי' חכמה שבה שם יתלבש אור א"ס כו' וידוע דאורייתא מחכמה נפקת ויש תורה דאצ"י ודבריא כו' וכמו שמצינו בגמ' עובדא דרבה ב"ג אם בהרת קדמה כו' קדב"ה אומר טהור כו' ובעולם השפל שלנו נתלבשה בלבוש גשמי יותר כו' ואמנם א"א לאור בלתי כלי כידוע ע"כ אותיות דבר ה' זו הלכה היינו בחי' הכלי לאור א"ס שמלוכש בחכמת התורה וע"י הכלי עיקר סיבת שפע האור בעולמות ועיקר קיום העולמות מתקיים ע"י שיש בחי' ממוצע בין אור א"ס עמהם והוא ע"י בחי' הכלי דחכמה דוקא כי בכלי זה יכולים גם העולמות לקבל גילוי אור א"ס כו' וד"ל. ועתה מובן מה שרב יהודה כולי' תנוי' בניזקין הוה כי ה' שרש נשמתו מבחי' חכמה שהוא בחי' ביטול כו' והכלי שלה ה' בהכרח באותיות התורה וע"כ ה' עיקר עסקו רק בתורה ובסדר נזיקין דוקא כי הרוצה להחכים יעסוק בדיני ממונות כו' להיות כי דיני ממונות בבחי' חכמה יותר משארי הדינין כו' ולא ה' מתפלל רק מתלתין יומין כו' וד"ל. וזהו ג"כ ענין המדרש הנ"ל דבזמן הבית אע"פ שהיו חוטאין מ"מ אם ה' עוסקים בתורה הרי בחי' גילוי אור א"ס עליהם ע"י בחי' כח חכמה שבהם שנתלבש באותיות התורה שהיא בבחי' ממוצע כנ"ל. אבל כשלא עסקו בתורה נענשו על כל העבירות שעשו וזהו משל למנגן בכלי שיר שידי אצבעותיו בחי' כלי לסיבת הקול נעים כו' בלבד וכמ"כ כתיב זמירות שמענו צבי לצדיק כו' שזה מיירי בקול דתורה כמ"ש בוהר ע"פ השמיעני את קולך כי קולך ערב דקב"ה משתעשע בקליהון דאינון דמשתדלי באורייתא כו' ובחי' החכמה שבנפש עם דיבורו בפה באותיות התורה הוא רק בחי' כלי כמשל כלי האצבעות כו' וד"ל. ובוה יובן מה שמצינו דאכל ב' עשרה שכינתא שריא עשרה דוקא ואפי' כולן רשעי' ולא ט' ואפילו ט' צדיקים אין השכינה שורה עליהם כו' והוא לפי שבכא"א מישראל יש בחי' ניצוץ האלקי' ובבחי' חכמה שבנפש מאיר אור האלקי דוקא וכנ"ל שע"י החכמה מתלבש אור א"ס להיותה בבחי' ממוצע כו' וא"כ הגם שכולן רשעים מ"מ בחי' החכמה שבנפשם להיות שבה גילוי אור אלקי עדיין לא נפגם דבר הממוצע שעל ידו יהי' גילוי שכינה וע"כ כשיש עשרה שיש שלימות ד"ס אז אור א"ס שורה עליהם ע"י בחי' החכמה שבכא"א כו' וכנ"ל במנגן בכלי היד כו'. אבל ט' צדיקים אין השכינה שורה מפני שחסר א' ואין השכינה שורה בדבר בלתי שלם והוא שיהי' כלול דוקא מי"ס כו' וד"ל. (וזהו שאמרו ז"ל שאין העולם מתקיים אלא בהבל תינוקות של בית רבן וכו', ובכל זה מובן שכשאינו חוטא וממשיך אורו' בכלים כנ"ל יש בוה ג"כ ב' מדרגות הא' ע"י המצות והב' ע"י התורה וההפרש ביניהם מובן עפ"י כל הנ"ל דע"י התורה לא נפגם האור

לעולם אעפ"י שהן רשעים כו' וד"ל. וזהו מאמרם ז"ל עבירה מכבה מצוה ואין עבירה מכבה תורה כו' וכמ"ש במ"א וד"ל).

ושרש ענין כי עמך הסליחה למען תורא כו', הנה ידוע דיראה עילאה היא בחי' חכמה וכמ"ש הן יראת ה' היא חכמה כו' ולהיות כי באמת אמרו אנת חכים ולא בחכמה ידיעא כו' לפי שהחכמה בחי' עשי' לגבי עצמותו וכמ"ש כולם בחכמה עשית כו' וכידוע, אבל ע"י התגלות י"ג מדה"ר מתצמצם אור הא"ס גם בחכמה ולהיות נק' חכים וכמ"ש והחכמה מאין תמצא כו' וזהו כי עמך הסליחה ע"י התגלות י"ג מדה"ר שנק' י"ג תיקונין כו'. למען תורא פי' כדי שתוכל להתצמצם ולהיות מסתעף ממך החכמה שנק' יראה עילאה וכנ"ל ואז תירא כו' וד"ל. וזהו כענין המאמר הידוע בזהר דאבא יונק ממזל הח' דא"א כו', ופי' מזל ידוע שהוא מבחי' י"ג מדה"ר שנק' י"ג תיקונא דיקנא כו' וד"ל.

בעז"ה. לילי יוה"כ (ביאור שני לחו' הנ"ל דשובה ישראל כו')

להבין בתוספת ביאור מ"ש בס' מ"ח דבחי' ז"א בעלותו לעתיק כאלקים חשוב כו', הנה כתיב אני ראשון ואני אחרון וידוע הפי' דאני ראשון הוא בחי' עתיק שהוא בחי' ממוצע בין המאציל לנאצלים כו' ואני אחרון הוא בחי' ז"א. שהוא ממוצע בין האצ"י לבי"ע כו'. ותחלה יש להקדים בביאור ענין בנין המל' איך שהיא מן הגבורות והצמצום דהנה כח האלקי שיורד ונמשך למטה בכי"ע להחיות רוח שפלים הנה יש בזה ב' צמצומים גדולים הא' במה שהנברא הוא בחי' נפרד כ"כ מחודש בבחי' יש בעל גבול ותכלית הוה ונפסד כידוע כו' והב' במה שהנברא בתכלית הריחוק מאלקות כ"כ שיוכל להיות בעל בחירה ורצון עד שיוכל לחטוא כמו דאפקוהו למט"ט כו' וכנ"ל וכל אלה הצמצומים אינו אלא מבחי' ה"ג דמנצפ"ך שבז"א דאצ"י שיורדין ונמשכים במל' בשם אלקים כדי לצמצם בבחי' צמצום והעלם והסתר אור אלקי כו' ואם לא הו' בחי' ה"ג הנ"ל מסתירים כ"כ והו' אפי' רק קצת הארה בעלמא מאירה על הנבראים מבחי' אור האצ"י שבלתי מוגבל היו מתבטלים ממצויאותם לגמרי והוא כענין הושיט אצבעו קטנה ביניהם ושרפן כו' וזהו מטעם שאין ערוך כלל לבעל גבול עם בלתי מוגבל עד שבהגלות נגלות אפי' אפס קצהו בלתי כע"ג בכע"ג הוא מתבטל לגמרי מכלי הגבלתו

ליל: בבוך 976 נוסף שבת.

ז"א: בבוך 976 נוסף ונוק'.

בלחי': בבוך 976 מבחי' בלתי.

וכו' וד"ל. והנה ה"ג מנצפ"ך שבשם אלקים הוא מ"ש כי שמש ומגן ה' אלקים וכמבואר בלק"א והן המפרידות להבל הדבור העליון דבחי' מל' להיות רבוי הצרופים מאד וכמ"ש אתה פוררת בעוזך ים כו' וכמבואר למעלה (בביאור הראשון) אשר מסיבת רבוי הצרופים העליונים לכך נסתעפו הרבה מינים שונים בנבראים עד שאין א' דומה לחבירו אעפ"י שהן ממין א' כמ"ש למעלה ורבוי המינים בכלל נק' מספר כמ"ש המוציא במספר צבאם ולכך בחי' המל' בכלל נק' חשבון ומספר כמ"ש עיניך ברכות בחשבון כו' לפי שמבחי' צרופים שבה הרבים ימצא מס' רב בנבראי' ע"כ בחי' כללות המספר ומקור החשבון הוא בבחי' מל' להיותה מקור הדבור בצרופים שונים ע"י ה"ג מנצפ"ך המפרידות וזהו המוציא במספר כו' וד"ל. והנה הטעם. שהמל' נק' בשם מספר הוא מצד ששרש מקור חוצבה באצ' שמקבלת רק מבחי' מספר והוא מבחי' המספר שיש בכל ספי' וספי' דו"א דאצ' כו'. דהנה באמת הנה בחי' האצ' בזה הוא מובדל במעלה ומדרגה מבחי' הבריאה כמה שאין שם בחי' התחלקות גבול כלל שהרי נאמר מעולם הבריאה ואילך ומשם יפרד כו' אבל באצ' הגם שיש שם בחי' כלים לאורות אבל איהו וחיוהי וגרמוהי חד כו'. פי' בהיות שאור א"ס הוא שהאציל המדה ועדיין היא מיוחדת במאצילה כשלהבת הקשורה בגחלת כמ"ש בס"י, א"כ הרי גם בחי' המדה דאצ' היא בבחי' א"ס ואעפ"י שמוגבלת בכלי אין זה בחי' גבול ממש דהיינו שכלה הכח ח"ו אלא ענין הגבלתה אינה מצד עצמה כי המדה להיותה באה מכח הא"ס הרי כח התפשטות בלי גבול אך ורק מצד שיש לכל מדה מדה המנגדת אליה מצד זה יהי' סיבת הגבלת כח התפשטותה, כמו לבחי' כח אור מדת החסד דאצ' הי' אור התפשטותו נמשך עד אין שיעור אך מצד מדת כח הדין שהוא ג"כ אור אלקי שהוא בחי' מנגד אל החסד הוא אשר יעמיד אור החסד ויעכבנו מלהתפשט עוד כו'. ויובן עד"ז ג"כ במניעת התפשטות אור כח הדין כפי כח הרב שהוא ג"כ לא מצד אפיסת כח ח"ו אלא מצד מדת החסד המנגד אליו ומעכבו כו' והי' כמשל המדות באדם התחתון שכל מדה לא תוכל להתפשט בכל כחה באמת מפני צד המנגד שגם מדה ההפכיי' מתפשטת בלבו וגם אם תגביר האחת עכ"ז תמנע ותגרע אורה להתפשט כ"כ כמו אם היתה מתפשטת בלתי המצא לה מונע ומנגד כו' וד"ל. ועד"ז בשארי המדות כולן כמו נצח ענף החסד כו' אין מעצור לכח התפשטותן מצד עצמן רק מצד שהן מנגדין זע"ז וכן מדת התפארת או מדת הרחמים אעפ"י שהוא בחי' מכריע מחו"ג מ"מ שניהם הכחות מנגדיי' בו ומוכרח שתהא ג"כ מדת ההכרעה במדה וקצבה נכונה מחמתן כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. וא"כ נמצא שאעפ"י שאור א"ס שורה בכל ספי' וספי' מ"מ מצד שהן מנגדיי' יהי' בחי' הגבלה ממש להתפשטו' ואמנם אין הכרה האמיתי' להגבלת המדות דאצ' רק כשכבר באו וירדו בעולם הבריאה להיות ששם עולם הפירוד ע"כ שם נעשי' בבחי' גבול ממש אבל בבחי' האצ' עדיין הן בבחי' א"ס מטעם הנ"ל וזהו שאמר דבאצ' _____

איהו וחיויה וגם גרמוהי חד כו' וד"ל. ואמנם לפ"ז יש להבין דאם מציאת הגבול באמת לא יש כלל במדות דאצי' כנ"ל א"כ ודאי שאין בהם בחי' ההתחלקות לחלקים במספר כי כל בעל גבול יתחלק ובלתי בע"ג לא יתחלק כידוע ולמה אנו מוצאים למדות בחי' מספר בשמות שלהן כמו מדת החסד בגימ' ע"ב (והו ע"ב גשרים) ומדת הגבורה מספר רי"ו כו' וכידוע בפרט לכל ספי' וספי' שיש לכאורא בחי' מספר לפי אופן בחי' השמות שלהן במלוי ומלוי דמלוי כו' וכ"ז לא יתכן בדבר שהוא בעצם בלתי מתחלק כו'. אך הענין הוא דהגם שמצד המהות והעצמות של האורות דאצי' אין להם בחי' התחלקות כלל מטעם הנ"ל אבל כשבאו לבחי' התגלות ליש כו' בבחי' אותיות וכלים שהן בחי' השמות שלהן שהוא ע"ד בחי' האותיות שיש למטה מאצי' לבריאה כנ"ל שם ימצאו בבחי' רבוי התחלקות ובחי' המספר והוא להיות כי בבחי' ההתגלות שלהן אין מאיר מעצמותן רק בבחי' הארה דהארה כו' והוא בחי' מל' דמל' שמהן בחי' השמות והכלים דאצי' ומהו עיקר בנין המל' דאצי' כידוע המאמר בזה דמעשיראה דכלהו כו' דז"א בעצמו בעל ט"ס בלבד ומבחי' המלכיות שבו נבנה בנין המל' בפרצוף בפ"ע כידוע בענין הנסירה כו' וע"כ נק' המל' בשם בחי' מספר בכלל כי מקבלת רק בחי' מספר אותיות שלכל ספי' וספי' ולא בחי' העצמיות דאצי' כו' וא"כ מה שהחסד בגימ' ע"ב והגבורה רי"ו הוא כשבאו בבחי' המל' דאצי' והוא הנק' מספר וחשבון בכלל כמ"ש עיניך ברכות בחשבון כנ"ל. אבל בחי' העצמות של המדות עדיין אינם בכלל בחי' התחלקות המספר מטעם הנ"ל שהן בבחי' הא"ס עדיין כו' וד"ל. וא"כ מובן מכ"ז שבעולם הבריאה הוא בהיפך ממש מבעולם האצי' שבבריאה האותיות המופרדות הן מוגבלות ממש וכאורא יש לו שיעור מיוחד ממש עד שאם הי' מושיט אצבעו קטנה כו'. וזהו שאמר בס"י ה' אבנים בונות ק"ך בתים כו' מכאן ואילך צא וחשוב כו' וע"כ נק' גם המל' בבחי' מספר וחשבון הכלי אבל באצי' עצמו הוא למעלה מגדר בחי' מספר וכמ"ש ולתבונתו אין מספר כו' שכולן בתכלית היחוד אפילו הכלים כנ"ל וד"ל. והנה עדיין יש להבין דמ"מ מוכרח לומר שיש איזה בחי' שרש ומקור גם באצי' עצמו למציאת התהוות בחי' המספר במדות דאצי' עד שיהי' אור החסד בגימ' ע"ב וכיוצא כו'. אך הענין הוא דשרש מציאת בחי' המספר של המדות בא מסיבת בחי' ההתכללות שיש באורות דאצי' כו' וביאור ענין ההתכללות ידוע להיות עד"מ במדות שבאדם התחתון אנו רואים שאעפ"י שאור מדת החסד שבלבו הוא בחי' אור פשוט בחי' עצם א' קודם שבא להתגלות באותיות מחשבה וכיוצא מ"מ אין האור הזה לבדו לגמרי בלתי השתתף עמו ממדה אחרת שהרי בהכרח שיש לכל מדה ענין הנק' מויגה עד"מ שמוזגין המים עם היין במדה נכונה שלפעמים ימדדו במזיגה זו ולפעמים במזיגה אחרת ויוכל להיות בזה רבבות אופנים שונים מפני שיש מדרגות שונות במזיגה כו' וכמ"ש במ"א וגם במדות כך הוא להיות שא"א שתהא המדה בעצם א' פשוט בלתי הרכבה כלל שהרי המדה כלולה היא מ"י מדרגות בכלל כמו החסד יש בו י"ס כחב"ד כו' עד מל' שבחסד ואותן הי' מתחלקים עוד ל"י כו' כידוע,

וכן במדת הגבורה יש כמו"כ י' מדרגות וי' לי' כו' וא"כ בהכרח יש בחסד מעין ודוגמא ממה שיש בגבורה והוא כמו הגבורה שבחסד ובהיפוך יש בגבורה מעין ודוגמא ממה שבחסד והוא בחי' חסד שבגבורה כו' וזהו הנק' ענין התכללות שכל מדה להיותה כלולה מכל המדות ע"כ יכול להיות שכל המדות כולן יתכללו כולן זע"ז ואופן בחי' ההתכללות יהי' ברבבות אופנים שונים והוא הנק' בשם מזיגה עד"מ המזיגה הנ"ל ביין ומים וכיוצא שיש בה רבבות אופנים שונים כך יש רבבות אופנים שונים במזיגות המדות זע"ז כמו שמבואר הכל בע"ח וכמו בחסד שבחסד עם חסד שבגבורה דז"א שמתכללים כו' וכן חסד שבחסד שבגבורה עם חסד שבחסד דחסד כו' וכיוצא בזה במזוגות ההפכיים" חסד שבחסד דגבורה עם גבורה שבגבורה דחסד כו' וכיוצא בזה יכול להיות עד אין שיעור ממש ועיקר סיבת ההתכללות באה מצד שכל מדה כלולה מכולן ע"כ יכולים להתכלל זע"ז ברבבות אופנים שונים כו' וכמ"ש במ"א וד"ל ויותר מזה נוכל להבין ממה שאנו מוצאים גם למטה בזה העולם שינויי' רבים באופני מזיגות טבעיות דצח"מ כו' ובפרט בטבע הטעמים שידוע דטעם המתיקות למטה הוא בא ונמשך משרש החסד כו'. ושרש טעם החמיצות מבחי' הגבורה כו'. וא"כ לכאורה יפלא למה לא תהא רק מין טעם מתיקות אחת ומין טעם חמיצות אחת בלבד ולמה אנו רואים שיש הרבה מיני טעם והכל בבחי' מתיקות והן שונים זה מזה מאד כמו מתיקות התפוח עם מתיקות הדבש אין דומין כלל וגם ששניהם נק' בשם מתיקות וכן גם מתיקות הצוקער עם מתיקות הדבש אין דומין זע"ז כלל וכן מתיקות השקדים עם מתיקות התפוח לא ידמו כו' ועד"ז בטעם החמיצות יש רבוי אופנים שונים בטעם החמיצות שזה טעמו חמוץ באופן זה וזה טעמו חמוץ באופן אחר וכל אופן מתחלק לרבבות אופנים שונים כו' אך הענין הוא דאם הי' גם בחי' שרש אותן הטעמים למעלה במדות עליונות רק בבי' אופנים פשוטים דהיינו בחי' חסדים וגבורות כו' כמו שהן בלבד מבלתי התכללות והרכבה מזולתה כלל וכלל הי' גם בדברים שנמשכו למטה ע"י המדות (דרך השתלשלות בבחי' מספר דאותיות שבמל' כנ"ל) ג"כ רק בבחי' א' ואופן א' דהיינו טעם מתיקות א' בלבד וטעם חמיצות א' ולא ימצא רבבות מדרגות כלל כו', אבל מאחר שבבחי' המדות הי' בהן בחי' התכללות ברבבות אופנים שונים מטעם הנ"ל ע"כ נמצאו מהן גם למטה רבבות אופנים שונים דהיינו מפני המזיגות שונות כו' כמו מתיקות דתפוח שאינו דומה למתיקות דדבש וכיוצא הוא לפי שמזיגת בחי' חסדים שהוא שרש התפוח למעלה אינו דומה למזיגת אותן החסדים שהן שרש מתיקות הדבש למעלה כו' ועד"ז יובן כל פרטי סיבות שינויי' הטעמים ומזה נוכל להבין יותר בטוב טעם למשכיל למעלה באופן רבוי המזיגות של המדות עליונות כו' וד"ל. ואחר כ"ז יובן ענין בחי' השרש והמקור למציאת התהוות בחי' המספר במלכיות דז"א כו' גם באצ"י עצמו שהוא מפני רבוי אופנים בחי' ההתכללות הנ"ל שיש בכל ספי' וספי' דלפי שיש בחי' ההתכללות בגוף המדות ברבבות אופנים שונים כנ"ל ע"כ יבאו ג"כ לבחי' מספר בחלקים רבים ברבבות אופנים שונים בבחי'

מל' דאצי' הנק' חשבון כנ"ל ואם לא הי' בהן בעצמותם בחי' ההתכללות לא הי' נמצא מציאת חשבון ומספר כלל כי ממה שיעשה חשבון כו' ועד"מ בחכמה הגשמי' לפי רבוי אופני מזיגות שלה דהיינו באופני ההסברי' כך ירבו אופני הצרופי' להביאה בדבור כו' ואם לא תחלה רבוי אופני המזיגות עדיין בהשכלה מהיכן הי' במציאות רבוי הצרופים כו' וד"ל. ובכל הנ"ל יובן היטב פי' כי הוי' הוא האלקים כו' דהנה שמש ומגן ה' אלקי' כנ"ל דשם אלקים הוא ה"ג מנצפ"ך שמפריד הדיבור כו' ומזה בא רבוי הצרופי' בהתהוות בע"ג לחלקים רבים כו' ושרש הגבורות הללו דשם אלקים הרי מקבל הוא מעצמיות האצי' ואמנם ע"י שמתמצם האורות ובאין לידי גילוי בבחי' אותיות וכלים כנ"ל ושם הוא שמתחלקים לרבבות אופנים שונים כפי שהן בעצם בבחי' ההתכללות ברבבות אופנים שונים כנ"ל באותו הערך ממש כנ"ל וא"כ ממילא מובן למשכיל דכל מה שימצא שינויים רבים באופנים רבים למטה ע"י בחי' המספר הבא למטה משם אלקים המפריד כו' הכל הוא בא ונמשך משרש ומקור האמיתי והן בחי' רבוי ההתכללות שונות שבמדות עצמן ונמצא שהכל א' וזהו דהוי' הוא האלקים ממש פי' הוי' הוא במדות דז"א עצמו ואלקים שנעשה לו למגן לצמצם להביא במספר כו' הכל א' הן דהיינו לפי ערך אחד ממש כו' עד שאין כל דבר פרטי נמצא בנברא שלא הי' שרש שרשו תחלה נמצא מסיבת איזה בחי' התכללות ומזיגת פרטי' וכמו עד"מ גם במתיקות הדבש והצוקער במה שנמצא למטה הבדל ביניהם כנ"ל הרי הוא ג"כ מסיבת שנויי האופן בבחי' המזיגה וההתכללות למעלה בשם דמדת החסד להיותו בגי' ע"ב במספר כו' וא"כ נמצא כי ה' הוא האלקים ממש וזו"נ יותר יחוד מיחוד חו"ג כו' וד"ל.

והנה כל זה בחי' הוי' דז"א וע"כ הוא הנק' בחי' ממוצע בין המאציל לנבראים כנ"ל והוא להיות שיש בהיות שלו בחי' התכללות רבות אשר מזה נסתעפו רבוי ההתחלקות גם בצרופי אותיות אלקים שנבראו בהן כל הנבראים כנ"ל. אבל בחי' עתיק שהוא בחי' ממוצע בין עצמות אור המאציל לנאצלים כנ"ל הרי יש בו מבחי' הא"ס קצת וע"כ בעלות ז"א לשם כאלקים חשוב ולא לשם הוי' וזהו פי' הב' דה' הוא האלקי' הנ"ל כו'. וביאור הדברים הנה ידוע בענין עקודים נקודים כו' דגם בעקודים לא יש רבוי הכלים רק הכל עקוד עדיין בכלי א' כו' ומכ"ש למעלה משם והוא בבחי' א"ק עדיין אין שם בחי' כלים כלל, (אלא רק בחי' רושם רשימו בעלמא להיות ממנו שרש ומקור למציאת התהוות כלים לאורות למטה כו' כמ"ש בע"ח) אך בו"א דאצי' הוא שנמצא מציאת התהוות הכלים כידוע וגם זאת לא הי' בא באצי' בחי' נמוכה כמו בחי' הכלים אך ע"י המשכות ג' מיני הגדלות עיבור יניקה מוחין כידוע ונק' ראש תוך סוף בכלל ונגדל זה כפרט עד שנעשה בחי' אבר וכלי בתחלה בעיבור הי' בבחי' תלת גו תלת כלכד ואח"כ בימי היניקה נתגדל מעט יותר ע"י המוחין דיניקה ואח"כ ע"י המוחין דגדלות כו' שכל אלה הן בחי' גילוי בחי' פרטיות יותר שנתגלה מבחי'

ההעלם כו' כי בבחי' ההעלם הוא אדרבה בתכלית היחוד וכל שהוא יותר קרוב אל בחי' העלם העצמות יותר יהי' שם בחי' תכלית היחוד בלתי המצא בחי' התחלקות כלל ועיקר וע"ד דוגמא הנהר שנחלק לז' חלקים כתיב ביי' והכהו לז' נחלים וקודם התחלקות לז' היו כלולים ומתאחדים הכל ונק' נהר א' וכיוצא בזה מובן בענין הגילוי מן ההעלם כו' וא"כ כל שקרוב יותר לגבי עצמות אור א"ס יותר יהי' שם בחי' היחוד דהיינו בחי' הכלל שיכלול את הפרטיי' כו' וכמ"ש במ"א. ולפי"ז מובן שבבחי' עתיק להיותו שיש בו מבחי' הארת אור א"ס עדיין אין בו עדיין גם בחי' רבוי ההתכללות שונות הנ"ל והרבויו של מציגות שונות הנ"ל שיש בבחי' הוי' דז"א כו' אלא שם הוא בבחי' היחוד והכלל הכוללם יחד והוא להיותו עדיין בבחי' אור א"ס שהוא אור פשוט בתכלית הפשיטות ועליו אמר אתה הוא חד ולא בחושבן, פי' אתה הוא בחי' עצמות אור א"ס הוא חד ולא בחושבן ע"י בחי' התכללות של י"ס אורות וכלים שונים כו' כמו בז"א כי הוא למעלה מעלה מבחי' חושבן י"ס דהלא ע"י בחי' עתיק הנק' עילת העלות הוא דאפיק י' תקונין וקרית לון י"ס כו' להיותו בחי' ממוצע וע"ד הנ"ל בז"א שהוא ממוצע מאצי' לבריאה ע"י בחי' המספר שנמצא מסיבת ההתכללות שלו כו' וד"ל. ובכל זה יובן פי' הענין הנ"ל בס' מ"ח דבעלות ז"א לעתיק כאלקים חשוב כו', לפי ששם הוא למעלה מבחי' רבוי ההתכללות. כנ"ל לפי שא"ס שבע"י הוא בחי' אחדות פשוטה למעלה מ"ס וכמאמר הנ"ל אתה חד ולא בחושבן כו' א"כ בחי' הוי' דז"א נחשב שם לבחי' צמצום דשם אלקים בלבד כו', וזהו שרש פי' הב' דה' הוא האלקים הנ"ל וד"ל.

וזהו שרש ענין שובה ישראל עד ה' אלקיך, פי' עד שיהי' הוי' לבחי' אלקי' והוא בבחי' עליות דשמות הוי' בבחי' עתיק כנ"ל, אך מה שאמר שובה ישראל כו', הנה תחלה יש להבין שרש ענין יעקב וישראל וגם ענין ההפרש בין בחי' שילוב הוי' באד' לשילוב אד' בהוי' כו'. דהנה ידוע בע"ח דפרצוף ז"א נחלק לשנים והוא בחי' יעקב ובחי' ישראל וכיומין דחול הוא זיווג יעקב ורחל ובשבת הוא זיווג ישראל ורחל כו'. וביאור הדברים בחי' רחל ידוע שהוא בחי' שם ב"ן שיורד בב"ע לברר בירורים דרפ"ח ניצוצים וכמ"ש ותתן טרף לביתה פי' טרף כמ"ש טרף נתן ליריאי להיות דכאשר יורד אור השפע אלקי' למטה נשפל ויורד גם למטה מטה כמ"ש ומלכותו בכל משלה והוא עד היכלות החיצוני' כמ"ש רגליה יורדות כו' ושמה יש רפ"ח ניצוצין דתהו שנפלו שם בשבירת הכלים ובהיותה בירידת המדרגות היא מבררת שם הרפ"ח ניצוצים לאהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא כו' וזהו ע"י מעשה המצות שישראל עושין כי כל מצוה מלובשת בדצ"ח דנוגה וכשנעשה מהם מצוה עולה למעלה ונכללת בבחי' מ"ן דנוק' כו' ואזי נק' בשם טרף כמשל הטרף ומזון הגשמי כו' וגם הוא כמו לשון טריפה וחטיפה שהרי בזה מצלת

היא הניצוצות מהיכלות החיצוני' שנפלו שמה כו' והי' כחוטף דבר הנגזל שביד הגזולן כו' וכמ"ש במ"א. וזהו שנק' טרף בגימ' רפ"ט כי ד"פ ע"ב גימ' רפ"ה ניצוצות שנפלו והוא מ"ש ורוח אלקים מרחפת רפ"ח מת כו' והיינו כשהן למטה בבחי' נפילה שנק' מיתה וכמ"ש וימלוך וימת כו' אבל בעלותן לשרשן ע"י יחוד מ"ה ובין כו' אזי נק' טרף עם מספר הכולל דהיינו שניתוסף עוד א' הכולל כו' וד"ל. והנה בחי' יעקב יו"ד עקב כידוע הענין הוא בחי' שם מ"ה דאצי' לפי שבכל מקום פי' יעקב הוא בקיעת הארת יסוד אבא אך כשהאור בוקע ומאיר באצי' עצמו לא נק' יעקב אלא כשהוא מאיר בכ"ע כו' כידוע וד"ל.

וביאור הדברים הוא מה שיש בחי' גילוי אלקות מלמעלה במעשה המצות כידוע שהוא המשכת בחי' מ"ד דיעקב במ"ן דרחל כידוע והוא המברר מ"ן דרחל בירור אחר בירור כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. וכ"ז היחוד דיעקב ורחל הוא ביומין דחול להיות כי ו' ימי המעשה הן נקראים שפע שירדו בעולמות התחתונים בבחי' הבירורים כו' והוא ענין ל"ט מלאכות חורש וזורע כו' אופה ולש כו' כמ"ש בכתבי האריו"ל וע"כ העיקר ביומין דחול הוא בחי' העלאת מ"ן דרפ"ח ניצוצים שיש בעולמות אחרי הבירור ולהיות אח"כ המשכת המ"ד והכל ע"י מעשה המצות כנ"ל ולהיות בחיבור שניהם בחי' טרף כנ"ל. וזהו מ"ש טרף נתן ליריאי שהן זו"ג כידוע וד"ל. אבל בשבת מלאכת בורר אסורה לפי שבשבת אין הזמן לברר בירורים דרפ"ח כו' כי כבר הוברר הכל ביומין דחול וע"כ אין הזווג בשבת בבחי' יעקב ורחל כלל אלא הזווג הוא בבחי' ישראל ברחל ופי' ישראל הוא כי שרית עם אלקים, פי' שכבר גמר המלחמה והניצוח לברר שם אלקים שבו נפלו רפ"ח ניצוצים דתהו כידוע וע"כ אין צורך ביחוד כלל בשביל הבירורים דשם אלקים מאחר שכבר נברר ביומין דחול כו' אלא היחוד הוא בבחי' האצי' עצמו שלפני הצמצום עדיין בה"ג מנצפ"ך כנ"ל כו' והוא בחי' הארת אור אבא כמו שהוא בבחי' האצי' עצמו והיינו יש"ר א"ל דא"ל נהירו דאור אבא כידוע משא"כ יעקב יו"ד עקב שהוא אור אבא שבמל' לברר רפ"ח כנ"ל וד"ל (והיינו ששבת אותיות תשב וכמ"ש תשב אנוש מקטנות לגדלות כו' וכמ"ש במ"א). ובכל זה יובן ג"כ ההפרש בין שילוב הוי' באד' לשילוב אד' בהוי' כו' דהנה בזיווג יעקב ורחל דמה דיעקב הוא שיורד ומסתתר בכ"ע לברר כנ"ל אזי הוא בחי' שילוב הוי' באד' שהרי האות המשולב הוא הטפל בתיבה כידוע וא"כ שילוב דהוי' באד' הרי האלף דאד' הוא העיקר והוא הגובר כו' כי שם מ"ה דהוי' דיעקב מוסתר הוא ביומין דחול אלא שם ב"ן שהוא שם אד' הוא העיקר בבחי' גילוי וכנ"ל, אבל בשבת נהפוך הוא שאלק"י הוא בבחי' טפל שהרי כבר הוברר בחול ונמתק ונכלל ונתבטל בשם הוי' שהוא שם מ"ה דישראל וכמ"ש כי שרית עם אלקים וכנ"ל. וא"כ בשבת בחי'

שילוב אד' בהוי' כו' וד"ל. ובכ"ז יובן ג"כ מ"ש יעקב אם יהי' אלקים עמדי ושמרני בכל הדרך הזה והי' הוי' לי לאלקים, דהנה הדרך הזה שהי' יעקב הולך הוא מא"י לח"ל שהרי חרן בח"ל היא וכתיב וילך יעקב חרנה ומבואר בכתבי האריז"ל שירד לברר הדינין הקשין שנק' חרנה חרן דז"א. כו' וענין דרכו הי' להעלות משם את רחל ולאה ב' נקביות דהיינו בחי' בינה ובחי' מלכות כו' שהן ב' ההי"ן דשם הוי' כנודע והן היו בגלות אצל לבן הארמי כו' כמ"ש בס' לק"ת להאריז"ל. וזהו שאמר אם יהי' אלקים עמדי פ"י שם אלקים דב"ן המתברר כו' יהי' עמדי שיתברר עמדי מרפ"ח כו' ויהי' נכלל עמי ממש וזהו עמדי בחיבור ויחוד גמור כענין יחוד יעקב ורחל הנ"ל כו' ושנתי בשלום אל בית אבי פ"י בשלום בבחי' יסוד, ולהיות כי דת"י הוא בחי' קו האמצעי שעולה עד הכתר כו' ולכך יעקב נק' בריח התיכון המברית מן הקצה לקצה כו' ע"כ אמר אם אשוב דרך בחי' קו האמצעי עד בחי' הקצה היותר עליון גם מג' התחלקות לימין חח"נ ולשמאל בג"ה כו' וזהו אל בית אבי כו' אז והי' הוי' לי לאלקים, פ"י אז יגיע למקום ומדרגה הגבוה מכל ההשתלשלות דאבי"ע והוא בבחי' עצמות אור המאציל כמו שהוא קודם שמתחלק לג' קוין כו' ששם גם הוי' אינו אלא בחי' אלקים בלבד כנ"ל והיינו פ"י ענין מה שיעקב הוא בריח התיכון פ"י הקצה היותר תחתון הוא בירורים דרפ"ח ממעשה המצות כנ"ל והקצה היותר עליון הוא בחי' אור א"ס עצמו שבכתר הנק' עתיק כנ"ל וד"ל. והטעם שתלה יעקב זה המדרגה בתנאי זה שאם יהי' אלקים עמדי כו' מובן מפני הענין הידוע שבבירת הכלים ששרש השבירה הוא בשם ס"ג שלפני מ"ה דנקודים כו' וכמ"ש לפני מלוך מלך לבני כו' וא"כ שם ב"ן המתברר גבוה לאחר הביורר משם מ"ה דאצ"י המברר וכמ"ש במ"א שזהו הטעם שנאמר אשת חיל עט"ב כו' וע"כ אמר בתנאי זה דוקא אם יהי' שם אלקים שם ב"ן עמדי ושמרני בכל הדרך כו' לברר רחל ולאה וי"ב שבטים כו' אזי בכח זה דוקא יהי' הוי' לאלקים פ"י בבחי' אלקים שלפני שם הוי' כנ"ל כי שרש אלקים גבוה משם הוי' מטעם הנ"ל וד"ל.

וזהו שובה ישראל כו' ע"י התשובה דוקא, כי הנה לבחי' ישראל הנ"ל הוא שאו' שובה ישראל למעלה מבחי' ההתכללות והוא בבחי' עצמות כו' שהוי' שם לאלקים חשוב כנ"ל וזה א"א כ"א ע"י התשובה דוקא ולא ע"י שום יחוד עליון כו', והטעם הוא מובן עפ"י הנ"ל דיעקב הוא דוקא בריח התיכון כו' וזהו דוקא בבחי' הרחמנות שמחמתו מתעוררת הבכ"י וכמ"ש ותתפלל חנה כו' וענין הבכ"י הוא מצד שאין האור נגבל בבחי' כלי כו' כי מפני שלא יכלנו המוח יבכה כו' וזהו על הוי' למעלה מבחי' כלי דשם הוי' כו', וזהו כי קרוב אליך הדבר מאד פ"י הדבר כמ"ש גבורי כח עושי דברו כו' וה"א

דהדבר הוא בחי' בינה ועלמא דאתגליא נק' דבר שהוא בחי' מל' ושניהם ניתקנו להיות בהם אורות וכלים בבנין שלם וזהו לעשותו לדבר בבנין שלם כו' וד"ל והוא ע"י פיך ולבבך לכבך הוא התשובה כנ"ל ופיך הוא אותיות התורה כו', ועיקר הענין הוא שיהי' נמשך שם הוי' באלקים כפי' הראשון דה' הוא האלקים ע"י בירור רפ"ח ניצוצי' שנעשים בחי' העלאת מ"ן ונמשך עליהם בחי' מ"ד דיעקב וישראל שהוא בחי' מוחין עליונים דתורה כמ"ש ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל וכנ"ל שהוא בחי' אור א"ס שמתגלה בחכמה כו' וד"ל.

וזהו קחו עמכם דברים ושובו אל הוי', הנה בתחלה אמר כי כשלת בעונך פי' כמ"ש כשל בעוניי כחי כו' פי' דכתיב ימינך ה' נאדרי בכח לפי שעיקר הכח הוא ביד הימין דוקא כנראה בחוש ועיקר המלחמה והניצוח הוא ביד הימין שבה הכח העיקרי והנשמה האלקי' נק' בת כהן לפי שנלקחת מסטרא דימינא דכהן הוא בבחי' ימין כידוע, וז"ש ובת כהן כי תהי' כו' וכאשר כשל כח הנשמה ללחום מלחמה וניצוח הנ"ל אזי אין עצה אלא שובה ישראל עד שיהי' הוי' בבחי' אלקים כו', אך איך יהי' כל ימיו בתשובה שהרי התשובה אינו אלא שעה א' ע"כ אמר אח"כ קחו עמכם דברים, ופי' דברים יובן עפ"י הקדמה להבין הפסוק הלוך ילך ובכה כו' בא יבא ברנה נושא אלומותיו, פי' עד"מ הזורע גרעין א' שיצמיח ממנו פרי תבואות הרבה ויעשו מרבויו התבואה חיבור אלומה אחת וכן על כל גרעין וגרעין שזרע יקבץ אח"כ הרבה תבואות והרבה אלומות יעשה מהן, וכך בנמשל יובן למשכיל למעלה שע"י התשובה בבחי' אור"ח למעלה במס"ג כמ"ש שובה ישראל כו' וכנ"ל עד שנעשה שם הוי' בבחי' אלקים למעלה מעלה כו' זהו הנק' נושא משך הזרע בא יבא מלמעלה למטה אח"כ וישא אלומותיו פרי תבואות הרבה והוא רבוי המשכות האורות מלמעלה ברוב ברכה בתוספת מרובה מטעם הנ"ל דשם ב"ן גבוה בשרשו ממ"ה כו' ואמנם אין רבוי האורות מעלה ומדרגה כ"א כאשר הם ברבוי הכלים דוקא כלים מכלים שונים והי' כמשל האלומה שמקושרת בקשר ויחוד א' כו'. כך ענין בירורי רפ"ח ניצוצין כו' שאעפ"י שכבר נמשך רבוי האורות צריכים לייחדם ולקשרם בקשר א' כו' והוא חיבור האורות בכלים רבים כו'. וזהו קחו עמכם דברים פי' דברים רבים שנתקבצו מרפ"ח ניצוצי' שנפלו כו' והן המעשים טובים שיעשה אחר התשובה כי אחר התשובה צריך להיות צדיק במעשה דוקא ולהיות כן הי' מעלת התשובה בתחלה בבחי' עלי' כדי שיהי' אח"כ בירידת האור רבוי המשכות כו' והיינו שאמר קחו עמכם דברים כו' אחר שאמר שובה ישראל כו' ושובו אל הוי' פי' לייחד ולקשר אותם ביחוד העליון דמ"ה דאצ"י הנק' הוי' ופי' זה דושובו אל הוי' הוא כפי' הראשון דה' הוא האלקים כי הכוונה הוא בחיבור הוי' באלקים דלמטה כו' וד"ל. והנה כל עיקר הענין בעבודות דיוכ"פ בקרבנות ותפלות הידועים אינו אלא בשביל בחי' בנין הנוק' והיינו להמשיך בה רבוי האורות כו' כי עיקר בנינה מהגבורות שהוא רבוי

התחלקות האורות ברבוי הכלים והאותיות כנ"ל וזאת א"א לבא כ"א בדרך עבודה דוקא כי בחי' ירידה גדולה כזו להתצמצם כ"כ ברבוי ההתחלקות עבודה היא למעלה באור א"ס שהרי הוא מצד עצמו הוא למעלה מבחי' התחלקות כו', אבל ענין העליות שהמל' עולה ביו"כ עד הדיקנא כו' ועד שהוי' נעשה לאלקים בו' פעמים ה' הוא האלקים שאומרים בנעילה כו' אין זה בחי' עבודה כלל שהרי ממילא ומאליו יחזור הדבר לשרשו וממילא יהי' כך שהשמות דנאצלים יעלו ויתכללו בבחי' עצמות המאציל ויהי' הוי' בבחי' אלקים כנ"ל וא"צ לזה ענין עבודה כלל כו', אבל בירידת האור מאור א"ס להיות בחי' השתלשלות ע"י צמצומים דבחי' הגבורות זהו בחי' עבודה וכמאמר עלה במחשבה לברוא במדה"ד כו' שהוא הצימצום כו' זהו בחי' עבודה לפניו כו' ובמה מעוררים אותו בעבודה זו מחדש בשביל חידוש ההשפעה לכל השנה הבאה הוא ע"י עבודות היום בקרבן ותפלה כו'. וזהו למען שמך הוי' וסלחת כו' כדי שיהי' נמצא בחי' שמך שהוא שם הוי' דאצי' בכלל ובפרט לכך וסלחת ביו"כ לפני הוי' תטהרו כו' וכנ"ל וד"ל.

והנה להבין שרש כללות ענין הימים הללו שמר"ה עד שמיני עצרת שהן כ"א יום כידוע, הנה מבואר בכתבי האריז"ל דשרש של ר"ה ושרש של יוה"כ"פ ושרש של שמע"צ הכל ענין אחד הוא והוא רק ענין תיקון ובנין הנוק' בלבד אך סדר ואופן תיקונה הוא בעליות שונות וצריך לזה דוקא המשך הזמן מימים שמר"ה עד יו"כ"פ כך וכך סדר העליות ומיו"כ עד שמע"צ כך וכך ירידות האורות כו' עד שצריך שימשך הזמן כ"א יום וכו'. אמנם הכוונה הכללית אחת היא כנ"ל ואם הי' ברצון המאציל הי' כל הבנין ותיקון הנוק' ביום א' בלבד ולא הי' צריך שהיי' כלל כו', אך מה שצריך שהיי' של זמן כ"א יום הוא מסיבת החטא דאדה"ר כו' כידוע אשר ע"כ אחר ענין הנסירה בר"ה הנה מר"ה עד שמע"צ צריך דוקא סדר ואופן ובשהיית זמן דוקא עד שנשלם בנין שלה בשלימות בשמע"צ אבל אם לא הי' חטא אדה"ר כו' הי' נבנה כל בנין הנוק' ביום א' וכמו שהי' לפני החטא דאדה"ר דכתיב ויבן ה' אלקי' את הצלע ויביאה אל האדם כו' וד"ל. ועכ"פ גם עכשיו הנה מזה הכלל מובן דשרש של ג' ימים הללו דר"ה ויו"כ וש"ע ענין אחד ממש הוא וכאלו יום א' הוא ממש אך שנחלקו להיות בג' זמנים מטעם החטא דאדה"ר כנ"ל ולעיל לאחר הברור הי' בנין הנוק' בשלימות האמיתית כמו שהי' לפני החטא דאדה"ר כו' כתיב ביום ההוא יהי' יום אחד לה' כו' וד"ל (וכמבואר בזוהר ע"פ והבית בהבנותו כו' דבנין שלעתיד יהי' שלא בהדרגה כו' וד"ל).

בעז"ה. (ביאור שני לתו' דפ' נצבים ע"פ כי המצוה הזאת כו')

להבין שרשי הדברים הנ"ל, הנאמרים ע"פ כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום לא נפלאה היא ממך כו', ותחלה יש להקדים ענין א' דהנה כתי' נעשה אדם בצלמנו כו' וידוע הקושיא למה נאמר בו לשון רבים נעשה כו' ולא נאמר בו יהי אדם כמ"ש יהי אור יהי רקיע כו'. אך הענין הוא דהאדם איננו כשאר כל הנבראים ונאצלים בהשתלשלות שהואי מדרגה ובחי' א' פרטיות בלבד אבל האדם הוא בחי' כוללת שכולל מכל ההשתלשלו' ויש בו מכל הפרצופים יחד וכולהו איתנהו ב"י כו' ואינו מע"ס שבבחי' פרטיות בלבד וע"כ כל העולמות כלולים בו וכמבואר בזהר (ונק' עולם קטן כו') וזהו שנאמר בו נעשה לשון רבים לפי שמכולן נעשה דהיינו מכל הי"ס בכלל ולכך כלול הוא מכל המדרגות משא"כ בשאר נברא זולתו שאין התהוותו אלא מבחי' ומדרגה פרטי' כמו האור מן החסד והרקיע מן הת"ת וכיוצא ולכך נאמר בהן לשון יחיד ויאמר אלקים יהי אור יהי רקיע כו' וד"ל. והמופת לזה שהאדם כלול מכולן כנ"ל הנה אנו רואים זה ממעשה המצות שנצטווה האדם, דידוע שכל עיקר המצות הן רק להמשיך אורות עליונים בכלים כו' וכמו ע"י הטלית נמשך אור מקיף לנוק' וציצית הטלית הן בשביל

שהוא: כשהימ תרכיו שהם כאריא.

נוסחא שניה

להבין ביאור הדברים הנאמרים ע"פ כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום לא נפלאה היא ממך כו' ותחלה יש להקדים ענין א', דהנה כתיב נעשה אדם בצלמינו כו', וידוע הקושיא למה נאמר בו לשון רבים נעשה כו' ולא נאמר בו יהי אדם כמ"ש יהי אור יהי רקיע כו'. אך הענין דהאדם אינו כשאר כל הנבראים ונאצלים בהשתלשלות שכל אחד הוא מדרגה ובחי' א' פרטיות בלבד אבל האדם הוא בחי' כוללת שכולל מכל ההשתלשלות ויש בו מכל הפרצופים יחד וכולהו איתנהו ב"י כו' ואינו מע"ס שבבחי' פרטיות בלבד כמו מז"א לבד או מאו"א לבד וע"כ כל העולמות כלולים בו וכמבואר בזהר בשלח דני"ה ע"א ובמק"מ שם וע' בזהר פ' אמור דף ק"ד א' ע"פ כל הנקרא בשמי ובפ"י הרמ"ז שם ור"פ במדבר דק"ו א' ובמק"מ ובהרמ"ז שם ובפ' פנחס דר"ט ע"ב ור"פ תולדות קל"ד ב' ובפ' ויחי דרמ"ה ובשע"ק להרצ"ו ח"ג שער ב' וזהו שנאמר בו נעשה לשון רבים שמכולן נעשה דהיינו מכל הי"ס בכלל ולכך כלול הוא מכל המדרגות משא"כ בשאר נברא זולתו שאין התהוות אלא מבחי' ומדרגה פרטי' כמו האור מן החסד והרקיע מן הת"ת וכיוצא ולכך נאמר בהם לשון יחיד ויאמר אלקים יהי אור כו' וד"ל. והראיה לזה שהאדם כלול מכולן כנ"ל הנה אנו רואים זה ממעשה המצות שנצטווה

בחי"י מוחין דנוק' כו' ואכילת מצה מוחין דקטנות דנוק' כו' ובג' סעודות השבת אנו רואים דסעודה הראשונה בשביל חקל תפוחין שהוא בבחי' מל' והשלישית בבחי' עתיק כו' ויש מצות שהן לבחי' ז"א כמו הלולב בדעת דז"א ומצות ת"ת במוחין דז"א וכן תפילין של ראש כו' ויש מצות לבחי"י אימא בא"פ וא"מ כמו הסכך דסוכה בבחי' מקיפים דאימא כידוע ויש מצות שהן בבחי' אור אבא ובחי' עתיק וא"ק כו' כמבואר בפע"ח והנה לכאורה יפלא מהיכן יהי' כח באדם להמשיך אור ע"י המצות בכל המדרגות בעתיק וא"א ואו"א וזו"נ ע"י הטלית בנוק' וע"י הלולב בז"א כו' וכיוצא אם לא שמוכרח לומר כנ"ל שהאדם הוא בחי' כוללת מכל ההשתלשלות בכלל ולא מע"ס פרטיות בלבד וא"כ יש בו גם מבחי' ע"י וא"א וגם מאו"א וזו"נ כו' ולכך ע"י המצות כולן שיקיים ימשיך מכולן לפעמים מזה ולפעמים מזה לפי אופן מעשה המצות להיכן שהן רמוזים ועל ידו יתקיימו כולן למעלה כמ"ש אשר יעשה אותם האדם כו' והוא מאחר שכוללם יחד א"כ בהכרח שהוא למעלה מכולן כו' וזהו פי' אדם אדמה לעליון ממש שלפני כל ההשתלשלות וכמ"ש במ"א וד"ל.

בחי": בתרכ"ז ליתא.

הלולב בדעת דז"א: בתרכ"ז הלולב (ומיניו שהם המשכת הדעת לנוק' דז"א העומדת בחוה) דז"א. לבחי": בתרכ"ז שהם בבחי'.

הלולב בז"א: בתרכ"ז הלולב (בנוק' דז"א העומדת בחוה דז"א).

נוסחא שניה

האדם דידוע שכל עיקר המצות הן רק להמשיך אורות עליונים בכלים כו' וכמו ע"י הטלית נמשך אור מקיף וציצית הטלית הם בבחי' שערות וא"פ כו' ואכילת מצה מוחין דאבא כו' ובג' סעודות השבת אנו רואים דסעודה הראשונה נק' סעודתא דחקל תפוחין שהוא בבחי' מל' והשלישי בבחי' עתיק כו' והלולב הוא המשכת הדעת והסכך דסוכה מקיפים דאימא כמבואר בפע"ח. והנה לכאורה יפלא מהיכן יהי' כח באדם להמשיך אור ע"י המצות בכל המדרגות בעתיק וא"א ואו"א וזו"נ כו' וכיוצא אם לא שמוכרח לומר כנ"ל שהאדם הוא בחינת כוללת מכל ההשתלשלות בכלל ולא מע"ס פרטיות בלבד וא"כ יש בו גם מבחי' ע"י וא"א וגם מאו"א וזו"נ כו' ולכך ע"י המצות כולן שקיים ממשיך מכולן לפעמים מזה ולפעמים מזה לפי אופן מעשה המצות להיכן רמוזי' ועל ידו יתקיימו כולן למעלה כמ"ש אשר יעשה אותם האדם כו' והוא לפי שיש בו מכל המדרגות כולם. ומכ"ז יובן ענין לא נפלאת היא ממך כו' וכמשי"ת לקמן.

והנה להבין ענין אנכי אנכי הוא מוחה פשעיד כו' יש להקדים בענין פגם הנעשה ע"י העוונות מהו. והענין דהנה מבואר למעלה דעיקר המצות

ב) והנה עוד ענין אחד יש להקדים והוא בפגם העבירות מה הן פוגמים, והנה מבואר למעלה דעיקר המצות הן בחי' המשכות האורות בכלים כו' והנה ידוע דמחיצוניות ואחוריים של הכלים יש יניקה לחיצונים ג"כ, אך גם זאת הוא בא להם במדה וקצבה ושיעור מוגבל כפי המדה הקצובה מהמאציל העליון מבחי' קו המדה הנק' בוצינא דקרדוניתא כו' שמודד גם כמה יהי' יניקות החיצונים מבחי' אחוריים כו' והנה במעשה העבירות שתיים רעות יש הא' והוא דבר קטן דהיינו מה שעייז ניתוסף להם שפע אלקי יותר מכפי הצמצום המדה שלהם ושיעורם המוגבל מקו המדה כו' וזוה דבר קטן וכלא חשיב ממש שהרי מבחי' קו המדה שבמאציל נמדד מדה לכל פרטי ההשתלשלו' דאבי"ע דהיינו עד כמה יומשך אור האצי' ויהי' בחי' הגבול דאצי' ולהיות משם ואילך בחי' נפרד מאלקות וכמ"ש ומשם יפרד כו' והוא עולמות הנפרדים בי"ע כידוע וגם כמה יהי' העולמות הללו בבחי' א"פ ומקיפים וכמה יהי' מהם גם בבחי' חיצוניות ואחוריים כו' ולפי' שיעור זה שניתן ליניקת החיצוני' מבחי' אחוריים וחיצוניות ובפרט כמו דרך צפרנים ושערות שהן רק בחי' אחוריים. ה"ז דבר קטן ומועט בערך מאד לגבי עיקר הפנימי' שבכריאה ומכ"ש לגבי האצי' כו' וא"כ גם שניתוסף לחיצוני' קצת יניקה יותר מכפי המדה המצומצמת להם אינו תופס מקום כלל וכלל וכלא ממש חשיב כו' ע"כ נק' פגם זה פגם קטן, אבל פגם הגדול שעיי

אחוריים: בתרכיז נוסף דאחוריים.

נוסחא שניה

הן בחי' המשכות האורות בכלים כו', והנה ידוע דמחיצוניות ואחוריים של הכלים יניקה לחיצונים ג"כ אך גם זאת הוא בא להם במדה וקצבה ושיעור מוגבל כפי המדה הקצובה מהמאציל העליון מבחי' קו המדה הנק' בוצינא דקרדוניתא כו' שמודד גם כמה יהי' יניקת החיצונים מבחי' אחוריים כו'. והנה במעשה העבירות שתיים רעות הן האחת היינו מה שעייז ניתוסף להם שפע אלקי יותר מכפי הצמצום המדה שלהם ושיעורם המוגבל מקו המדה כו'. הב' הוא שהאורות עליונים דאבי"ע מסתלקי' מן הכלי' בסיבת ריבוי יניקת החיצונים כי לא יגורך רע כתיב וטהור עינים מראות ברע כו'. ובחי' הסתלקות האורות זהו גרעון גדול מאד לגבי המקבלים שהן העולמות וההיכלות עליונים כו' שהרי האורות הן בחי' אלקות ממש ועיי הסתלקות האור למעלה ממילא נפגם העולם מצד העדר האור זאת הרעה הרבה יותר מרעה הראשונה בתוספות היניקה לחיצוני' בכפלי כפליים כו' וד"ל. ואחר הקדמה הנ"ל יובן שלצורך התיקון לפגם העבירות צריך ב' דברים לתקן, הא' להעביר תוספות היניקה של החיצונים מאחוריים של הכלים די"ס דאבי"ע כו' בכדי שיוכל אור העליון לשכון בו ואחר שהעבירו יניקות החיצוני' מכל וכל ולא נשאר להם רק כפי המדה בלבד מראשית ההשתלשלות הנה עוד עדיין

העבירות הוא ענין אחר והוא ענין מה שהאורות עליונים דאבי"ע מסתלקי מן הכלי בסיבת רבוי יניקת החיצוני' כי לא יגורך רע כתי' וטהור עינים מראות ברע כו' ובחי' הסתלקות האורות זהו גרעון גדול מאד לגבי המקבלים שהן העולמות וההיכלות עליונים כו' שהרי האורות הן בחי' אלקות ממש ועיי' הסתלקות האור למעלה ממילא נפגם העולם מצד העדר האור זאת הרעה הרבה יותר מרעה הראשונה בתוספת היניקה לחיצוני' בכפלי כפליים כו' וד"ל. ואחר הקדמה הנ"ל יובן שלצורך התיקון לפגם העבירות צריך ב' דברים לתקן, הא' להעביר תוספת היניקה של החיצוני' מאחוריי' של הכלים דיי"ס דאבי"ע כו' בכדי שיוכל אור העליון לשכון בו ואחר שהעבירו יניקות החיצונים מכל וכל ולא נשאר להם רק כפי המדה בלבד מראשית ההשתל' הנה עוד עדיין חסר העיקר והוא להמשיך האורות בכלים וישכנו בהם ולא יסתלקו עוד כמבראשונה והוא ענין החזרת האורות שנסתלקו כו' וכי' עיי' המצות בכלל עיי' רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת הל"ת הן להעביר התוספת יניקה שלא יומשך לחיצונים כמו לא תאכל חלב ודם כו' והמ"ע הן להמשיך האור כו' וכידוע וד"ל. וזהו בדרך כלל בכללות המצות ובדרך פרט יש ב' תקונים הללו בכל מצוה וכמו במצות מילה שהיא הראשונה שעיקר ענינה הוא לב' דברים הנ"ל הא' להסיר תחלה בחי' הערלה החופפת על ברית הקדש כו' והוא להסיר התוספת מן החיצונים להיות לכך נק' ערלים כו'

ענין: בתרכ"ז ליתא.

נוסחא שניה

חסר העיקר והוא להמשיך האורות בכלים וישכנו בהם ולא יסתלקו עוד כמבראשונה והוא ענין החזרת האורות שנסתלקו כו' וכי' נעשה עיי' התשובה וכדלקמן. וענין זה הוא ג"כ יסוד וקוטב כל המצות מ"ע ומל"ת שהל"ת הן להפריד הרע שלא יומשך תוספות יניקה לחיצונים כמו לא תאכל חלב ודם כו' והמ"ע הן להמשיך האור כו' וכידוע וד"ל וזהו ג"כ ענין מצות מילה שעיקר ענינה הוא לב' דברים הנ"ל הא' להסיר תחלה בחי' הערלה החופפת על ברית הקדש כו', והוא ק"ג ואח"כ התגלות העטרה והוא בחי' יוד וזהו אותיות מילה מ"ל י"ה מל הוא לשון התגלות שיהי' התגלות בחי' י"ה וכמ"ש בע"ח שער האונאה ובלק"ת פ' לך לך כוונת המילה לפי שבלתי הסרת הערלה לא יוכל להאיר שם י"ה בנפש האדם.

אך אם חטא ופגם איך יתוקן זה עיי' התשובה הענין הוא כך, דכדי להעביר יניקת החיצונים צריך תחלה להמשיך בחי' או"מ דוקא כי ידוע דאור המקיף הוא מסמא עיני החיצונים כו' כי לעוצם רוממות מעלתו לא יוכלו להסתכל בו ועוד דידוע ג"כ בע"ח דאור המקיף מזכך חצי הכלי מבחוץ כו' ואין לחיצונים יניקה שם באחוריים דכלים כי יאבדו ויפלו למטה מחמת אור

וכמ"ש ומלתם את ערלת לבבכם כו' וגם במילה עיקר הכוונה במצות המילה הוא כדי שיהי' התגלות י"ה כו' צריך שימול הערלה החופפת בבחי' תוספות לחיצונים כו' וזהו אותיות מילה מל י"ה וכמ"ש בכוונת המילה בפע"ח באריכות לפי שבלתי הסרת הערלה לא יוכל להאיר שם י"ה בנפש האדם וכמו שנאמר באברהם שנק' אברהם בה"א אחר המילה דוקא כי אב המון גוים כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. ועד"ז יש כוונה זו בכל מצוה ומצוה בפרט (כמו בד' בתים דתפילין שיעור דקדוקן בד' בתים דוקא הוא להבדיל ולהסתיר האור דקדושה כו' וכמ"ש במ"א) וד"ל.

ג) ואמנם במה יתוקן ב' דברים הנ"ל הענין הוא כך, דכדי להעביר יניקות החיצונים צריך תחלה להמשיך בחי' או"מ דוקא כי ידוע דאור המקיף הוא מסמא עיני חיצונים כו' כי לעוצם רוממות מעלתו לא יוכלו להסתכל בו וכמ"ש במ"א וידוע ג"כ בע"ח דאור המקיף מוכך חצי הכלי מבחוץ כו' ואין לחיצונים יניקה שם באחוריים דכלים כי יאבדו ויפלו למטה מחמת מאור המקיף שמאיר עליהם מלמעלה כו' וכמ"ש ביאור דבר זה במ"א וד"ל. ואחר שנמשך המקיף להעביר חיצוניות מחיצוניות הכלים אזי מאור מקיף זה נמשך לאורות עליונים בבחי' א"פ להיות יורדין ונמשכי' למטה בכלים ולא יסתלקו עוד כמבראשונה כנ"ל וא"כ מובן שהמקיף הזה נחלק לב'

המקיף: בתרכ"ז אור המקיף.

נוסחא שניה

המקיף שמאיר עליהם מלמעלה כו'. והנה זהו תיקון לפגם הא' ואח"כ לתיקון פגם הב' צריך להמשיך מאור המקיף להיות נמשך ג"כ בבחי' א"פ להיות האורות יורדין ונמשכי' למטה בכלים ולא יסתלקו עוד כמבראשונה כנ"ל וא"כ מובן שהמקיף הזה נחלק לב' חלקי' חלק העליון ממנו הוא שיוורד להאיר למטה על החיצוני' דכלים לבטל ולבער את החיצונים וחלק השני התחתון ממנו יורד להיות בבחי' א"פ לאורות עליונים כו'. ולפ"ז אור מקיף זה שמעביר החיצונים ירד תחלה קודם שירד חצי השני באורות כו' דאם הי' יורד חצי השני קודם להיות בבחי' א"פ כו', הרי עדיין היו החיצונים ג"כ מקבלים יניקה בתוספות כמקודם והי' בהכרח להם להסתלק למעלה אלא מטעם זה ירד אור מקיף העליון תחלה כדי לעשות למטה העברת החיצונים מן הכלים תחלה בכדי שיהי' ראוי' אח"כ לקבל המשכות האורות בהן ולא יסתלקו האורות עוד מהם ואחר שנתקנו הכלים למטה אח"כ ירד חצי השני מן המקיף להיות על ידו המשכות האורות בכלים גם בבחי' א"פ ויתקיימו שם כי כבר נתבער הרע דחיצוני' כו'. ולהבין ביאור ענין אור מקיף זה שנחלק לשנים כו' יובן בהקדמה בתחלה שיש בחי' אור פנימי ואו"מ בכל עולם ועולם לפי ערכו דהיינו כמו בעולם הבריאה האור המקיף דבריאה הוא

חלקים חלק העליון ממנו הוא שיורד להאיר למטה על החיצוני דכלים לבטל ולבער את החיצוני וחלק השני התחתון ממנו יורד להיות בבחי' א"פ לאורות עליונים כו' ולפ"ז אור מקיף זה שמעביר החיצונים ירד תחלה קודם שירד חצי השני באורות כו' דאם ה' יורד חצי השני קודם להיות בבחי' א"פ כו' הרי עדיין היו החיצונים ג"כ מקבלים יניקה בתוספת כמקודם וה' בהכרח להם להסתלק למעלה אלא מטעם זה ירד אור מקיף העליון תחלה כדי לעשות למטה העברת החיצונים מן הכלים תחלה בכדי שיהיו ראויים אח"כ לקבל המשכות האורות בהן ולא יסתלקו האורות עוד מהם ואחר שנתקנו הכלים למטה אח"כ ירד חצי השני מן המקיף להיות על ידו המשכות האורות בכלים גם בבחי' א"פ ויתקיימו שם כי כבר נתבער הרע דחיצונים כו' וד"ל. ולהבין ביאור ענין אור מקיף זה שנחלק לשנים כו' יובן בהקדמה בתחלה שיש בחי' אור פנימי ואו"מ בכל עולם ועולם לפי ערכו דהיינו כמו בעולם הבריאה האור המקיף דבריאה הוא רק לפי ערך עולם האו"פ דבריאה כו' ועד"ז בעולם האצ"י ג"כ בחי' המקיף דאצ"י הוא לפי ערך האצ"י כו' ובכל מקום פ"י המקיף הוא ענין אותה ההארה שאינה מתלבשת כלל בכלים וגם לא בא בהשגה שהוא בחי' א"פ כידוע אלא נשאר למעלה כו' וכמ"ש במ"א וד"ל.

והנה בחי' או"מ דאצ"י הכללי ידוע שהוא בחי' עתיק וגם בחי' אריך אנפין והוא הנק' אנכי מי שאנכי כו' ויש בזה אור המקיף ב' מדרגות ע"ד הנ"ל והוא שנחלק לשנים חצי העליון ממנו הוא בחי' עתיק שהוא בחי'

נוסחא שניה

רק לפ"ע עולם האו"פ דבריאה כו', ועד"ז בעולם האצ"י ג"כ בחי' המקיף דאצ"י הוא לפי ערך האצ"י כו' ובכל מקום פ"י המקיף הוא ענין אותה ההארה שאינה מתלבשת כלל בכלים וגם לא בא בהשגה שהוא בחי' א"פ כידוע אלא נשאר למעלה כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. והנה בחי' או"מ דאצ"י הכללי ידוע שהוא בחי' כתר והוא הנק' אנכי מי שאנכי כו' ויש בזה אור המקיף ב' מדרגות ע"ד הנ"ל חצי העליון ממנו הוא בחי' עתיק שהוא בחי' תחתונה שבמאציל והחצי השני הוא בחי' א"א שהוא שרש וראש לכל הנאצלי' [כמבואר בע"ח היכל הז' שער מ"א דמה שבחי' כתר לפעמים נמנה עם י"ס ולפעמים לא הוא לפי שב' מדרגות יש בו והוא בחי' ע"י וא"א ובחי' ע"י אינו נמנה כו' ע"ש] והיינו בחי' כתר עליון בכלל אך שנחלק לב' פרצופי' ע"י וא"א כנ"ל. והנה ביאור הדברים ידוע דפ"י עתיק הוא מלשון נעתק כמו המעתיק הרים כו' וענין פ"י מילת מעתיק ידוע עד"מ שקורין למעתיק איזה ספר מכתב לכתב אחר בשם מעתיק שהוא לפי שנעתק הספר ממקומו הראשון ובא לכתב אחר כי ענין ההעתק הוא ע"ד ענין העברה והסרה ממקום למקום כמו אילן שהעבירוהו ממקומו למקום אחר נק' גם בשם נעתק שנעתק ממקומו כך גם בהעתקת ספר לפי שהעביר הדבר הכתוב מכתבו

תחתונה שבמאציל והחצי השני הוא בחי' א"א והוא שרש וראש כל הנאצלי' (וכמבואר בע"ח בהיכל הו' דמה שבחי' כתר לפעמים נמנה עם י"ס ולפעמים לא הוא לפי שב' מדרגות יש בו והוא בחי' ע"י וא"א ובחי' ע"י אינו נמנה כו' ע"ש) והיינו בחי' כתר עליון בכלל אך שנחלק לב' פרצופים ע"י וא"א כנ"ל. והנה ביאור הדברים ידוע דפי' עתיק הוא מלשון נעתק כמו המעתיק הרים כו' וענין פי' מלת עתיק ידוע עד"מ שקורין למעתיק איזה ספר מכתב לכתב אחר בשם מעתיק שהוא לפי' שנעתק הספר ממקומו הראשון ובא לכתב אחר כי ענין ההעתק הוא ע"ד ענין העברה והסרה ממקום למקום כמו אילן שהעבירוהו ממקומו למקום אחר יקרא גם כן בשם נעתק שנעתק ממקומו כך גם בהעתקת ספר לפי שהעביר הדבר הכתוב מכתבו הראשון לכתב אחר כו' נק' מעתיק וכן ענין המעתיק הרים שנעתקו ממקומם כו'. וכך יובן למעלה דלהיות שבחי' עתיק הוא בחי' התחתונה שבעצמות המאציל עדיין ע"כ לא נחשב בערך א' עם ענין האצ"י גם להיות להן לבחי' מקור ושרש אלא מובדל הוא בערך לגמרי וכאלו נעתק והועבר מהם לגמרי לעוצם בחי' ההבדל הגדול בערך כו' ולכך נק' עתיק יומין. פי' יומין הוא בחי' האצ"י בכללות ובחי' עתיק הוא אור שמובדל ומרומם מבחי' יומין דאצ"י בתכלית וכמ"ש המתנשא מימות עולם פי' מתנשא ומובדל ומועתק מהם וזהו עתיק יומין כלומר שנעתק ונבדל מבחי' יומין לעוצם הרוממות כו' וד"ל. והנה בחי' זו דעתיק הוא בחי' פנימיות כתר עליון והוא חלק העליון מאור מקיף

לפי' בתרכ"ז פי'.

נוסחא שניה

הראשון לכתב אחר כו' נק' מעתיק וכן ענין המעתיק הרים שנעתקו ממקומם כו' וכך יובן למעלה דהיות שבחי' עתיק הוא בחי' התחתונה שבעצמות המאציל עדיין ע"כ לא נחשב בערך א' עם ענין האצ"י גם להיות להן לבחי' מקור ושרש אלא מובדל הוא בערך לגמרי וכאלו נעתק והועבר מהם לגמרי לעוצם בחי' ההבדל הגדול בערך כו' ולכך נק' עתיק יומין פי' יומין הוא בחי' האצ"י בכללות ובחי' עתיק הוא אור שמובדל ומרומם מבחי' יומין דאצ"י בתכלית וכמ"ש המתנשא מימות עולם פי' מתנשא ומובדל ומועתק מהם וזהו עתיק יומין כלומר שנעתק שנבדל מבחי' יומין לעוצם הרוממות כו' וד"ל והנה בחי' זו דעתיק הוא בחי' פנימי' כתר עליון והוא חלק העליון מאור מקיף הכללי דאצ"י אשר איננו מתלבש כלל וכלל באצ"י ולכך נק' עתיק יומין כנ"ל מפני שאינו מתלבש כלל ביומין דאצ"י רק הוא היורד להאיר למעלה מרחוק על בחי' חיצוני' הכלים לזכך מיניקות החיצונים וד"ל אבל אריך' הוא חצי השני ממנו שנכנס באצ"י קצת והוא להיות להם לראש ומקור כנ"ל

אבל אריך': בכו"מ 1125 בנוכח כ"ק אדמיר' הצי"צ מן שיטה ז' והנה ביאור עד שיטה יט אבל אריך' צריך תיקון.

(י' [בצ' תתקמ בשורה המתחלת וא"א].)

הכללי דאצי' אשר איננו מתלבש כלל וכלל באצי' ולכך נק' עתיק יומין כנ"ל מפני שאינו מתלבש כלל ביומין דאצי' רק הוא היורד להאיר מלמעלה מרחוק על בחי' חיצוניות הכלים לזככם מיניקות החיצוני' כנ"ל. אבל בחי' אריך הוא חצי השני ממנו שנכנס באצי' קצת והוא להיות להם לראש ומקור כנ"ל ואינו נק' עתיק יומין לגמרי להיותו רחוק יותר מעצמות המאציל כו' וזהו שרש האצי' מתחיל שרשו מהארת והשפעת אריך אנפין דוקא וכידוע המאמר דאור אבא שהוא אור הראשון דאצי' יונק מן בחי' מזל השמיני דא"א והוא מזל ונוצר חסד ונק' בשם מזל העליון ומדרגה השני' דאצי' והוא אור אימא יונק ממזל הי"ג דא"א והוא מזל ונקה ונק' בשם מזל התחתון כידוע והארות הללו דא"א שמקבלים ממזלות דא"א הן הן שרשי כל האצי' כידוע והנה פ' יונק הוא בבחי' א"פ כמשל היונק שמקבל לפי ערכו ע"י צמצום כו' והאור והשפע מתלבש בתוכו ממש ולא בהעלם עליו כו' וגם כאן שאור אבא יונק ממזל הח' ענינו הוא שמקבל בבחי' א"פ בגילוי השפע וזהו דוקא מבחי' א"א הוא שמקבל כו', אבל מבחי' ע"י לא יוכל לקבל להיות נק' עתיק יומין שנעתק ומובדל בערך כנ"ל וד"ל. וא"כ מובן דמה שע"י התשובה ומע"ט בכלל נתקנו ב' דברים הנ"ל הענין הוא כך דע"י התשובה מעומקא דליבא כמ"ש ממעמקים כו' וכמשי"ת בסמוך מעורר למעלה בחי' המשכת אור המקיף דאנכי מי שאנכי כו', שהוא בחי' עתיק כנ"ל להיות יורד למטה להעביר החיצוני' ואח"כ יורד חצי השני והוא בחי' א"א להיות שרש וראש לנאצלים בבחי' יניקה ממש כמו א"א שמקבלים ממזלות דא"א וכיוצא ונמשך האור והשפע עד"ז לכל האורות והכלים דאצי' וישכנו שם בלתי הסתלקות וגרעון אור ח"ו והוא ע"י המצות מעשיות כנ"ל וד"ל. וזהו אנכי אנכי הוא

 נוסחא שניה

ואינו נקרא עתיק יומין לגמרי להיותו רחוק יותר מעצמות המאציל כו' וזהו שרש האצי' מתחיל שרשו מהארת והשפעת אריך אנפין דוקא וכידוע דא"א מלבישים לחי'ג דא"א אשר ההתלבשות הוא בחי' קירוב שנמשך בפנימיותו ממש שמשוגו ומלבישו וגם יונקים מב' מזלות דדיקנא דא"א אבא יונק מן בחי' מזל השמיני דא"א והוא מזל ונוצר חסד ונק' בשם מזל העליון ואימא ממזל הי"ג דא"א והוא מזל ונקה ונק' בשם מזל התחתון כידוע. והנה ע"י התשובה ועומקא דליבא כמ"ש ממעמקי' כו' וכמשי"ת בסמוך מעורר למעלה בחי' המשכת אור המקיף דאנכי מי שאנכי כו', שהוא בחי' עתיק כנ"ל להיות יורד ונמשך להאיר בבחי' מקיף וע"ז לא יוכלו החיצונים לינק עוד ואח"כ יורד ונמשך מבחי' א"א להאיר בבחי' א"פ למלאות כל הפגמים כו' (וגם בחי' אור עתיק נמשך ומתלבש בא"א וכנודע שהאור הנמשך ומתלבש ב"ג ת"ד הוא מבחי' עתיק אלא שלפי שנמשך דרך בחי' צמצומים דהיינו שנמשך ומתלבש דרך בחי' שערות עד"מ לכך יוכל להאיר בבחי' א"פ עד דא"א יונקים ממזלות אלו אבל עצמיות בחי' עתיק יומין מאיר בבחי' מקיף כנ"ל). וזהו אנכי אנכי הוא מוחה

מוחה פשעיך פי' ב' פעמים אנכי, אנכי הראשון בחי' אור דעתיק שמובדל לגמרי ונק' אנכי מי שאנכי והוא שיורד ע"י התשו' למחות העוונות ולהעביר הפשעים שלא יקבלו החיצונים יניקה מהם מטעם הנ"ל, ואח"כ יורד האור מבחי' א"א להאיר את האורות דאצילות כנ"ל והוא בחי' אנכי הב' וע"י אמצעות שניהם נמחל העון, וזהו שמסיים למעני למען שם ה' דאצי' בכלל שיקבל מא"א וגם למען העברת החיצונים לזה ירדו ב' אנכי כו', משא"כ בשעת מ"ת שלא הי' צריך שם אלא ענין א' בלבד והוא כדי שיאיר אור כ"ע דא"א בנאצלים כו' ע"י המצות שנק' בשם הוי' כמ"ש ארחות הוי' כו' לכך לא נאמר שם אלא אנכי אחד והוא אנכי ה' אלקיך פי' בחי' א"א שמאיר בחו"ב שנק' ה' אלקיך ע"י ב' מזלות הנ"ל אבל א"צ לאנכי דבחי' עתיק אלא למצות התשובה דוקא מטעם העברת החיצונים וכנ"ל וד"ל (ובא"א עצמו יש הבדל ב' מדריגות הללו והוא בחי' י"ג חיוורתו כו' שהוא בחי' הלבנונית כו' ונק' תליסר ארחיו כו' שהוא ממדריגת בחי' עתיק למעלה משורש המצות ובחי' השערות דא"א מהן מתחיל שרש המצות והוא באנכי דמ"ת כידוע וד"ל).

ד) **ועתה** יש להבין שרש ענין התשובה במ"ש ממעמקים קראתיך הוי' כו' שהוא תשוב ה' במילוי יו"ד כו' הנה הה' במילוי יו"ד הן ב' יסודות דא"א כו' וידוע דיסוד אבא שהוא היו"ד גנוז ומלוכב ביסוד אימא ע"כ הי' במילוי יו"ד כו' והן ב' עומקים דמעמקים קראתיך כו', וביאור הדברים גם להבין איך שב' עומקים דא"א הן שיקראו לשם הוי' כו', הנה תחילה יש להקדים

שהוא: בכוך 976 גוסף ע"י.

נוסחא שניה

פשעיך פי' ב' פעמים אנכי הראשון בחי' אור דעתיק שמובדל לגמרי ונק' אנכי מי שאנכי והוא שיורד ע"י התשובה למחות העוונות ולהעביר הפשעי' שלא יקבלו החיצונים יניקה מהם מטעם הנ"ל ואח"כ יורד האור מבחי' א"א להאיר את האורות דאצי' כנ"ל והוא בחי' אנכי השני וע"י אמצעות שניהם נמחל העון ונתקן הפגם וי"ש בזהר פ' ויקרא דף י"ו ע"א גבי ענין התשובה בההוא זמנא דמתכשרן עובדין לתתא ואמא בחדוותא אתגליא עתיקא קדישא וחיב נהורא לזעיר אנפין כו' עד וכולא אקרי חשובה ע"ש.

ועתה צריך להבין שרש ענין התשובה במ"ש ממעמקים קראתיך הוי' כו' שהוא תשוב ה' במילוי יו"ד כו'. הנה הה' במילוי יו"ד הן בחי' ב' יסודות דא"א כו' וידוע דיסוד אבא שהוא היו"ד גנוז ומלוכב ביסוד אימא ע"כ ה' במילוי יו"ד כו' והן ב' עומקי' דמעמקים קראתיך כו' וכמ"ש לעיל מזה בשם הזהר בשלח דס"ג ע"ב ופי' האריו"ל ע"ז. וביאור הדברים להבין איך ע"י ב' עומקים דא"א יעוררו וימשיכו גילוי אנכי אנכי כו' הנה יובן בהקדים כלל אחד

והוא כלל גדול כלי פרטי השתלשלות דכל הפרצופים כו' והוא אשר בתחלת וראש לפני כל ההשתלשלות דא"ק עד רגלי העשי' ולא היה מעצמות אור א"ס בבחי' התחלקות ב' שמות מ"ה וב"ן. בלבד שיצאו מעצמות אור א"ס והוא מה שלפני הצמצום דקו וחוט כו' נק' שם מ"ה כמאמר הי' הוא ושמו בלבד כו' וצמצום הקו וחוט כו' נק' בשם בן בכלל ועדיין אין מציאת בחי' השתלשלות ממש בבחי' התחלקות ממש להיות בבחי' פרצופים מחולקים כו', עד שבחי' עתיק וא"א הוא שנתחלקו ב' שמות הנ"ל דמ"ה וב"ן להיות נקראים בשם ב' פרצופים והוא פרצוף עתיק בשם מ"ה בכלל וא"א בשם ב"ן בכלל וכנ"ל ועדיין אין זה בחי' התחלקות גמור שהרי ע"י וא"א בפרצוף א' נחשבי' רק שזה מבחי' התחתונה שבמאציל וזה נעשה ראש לנאצלים כנ"ל אבל כללות שניהם ענין א' והוא בבחי' כתר בכלל והוא בחי' ממוצע בין עולם הא"ס לעולם הנאצלים כידוע אבל כשירד עוד האור מעצמות אור א"ס למטה יותר והוא בבחי' או"א שיונקי' ממזלות דא"א וכנ"ל שם נתחלק האור להיות בבחי' ב' פרצופים שלימים ונפרדים לגמרי כו' עד שנקראו בשם תרין ריעין וכנ"ל והגם שהן תרין ריעין דלא מתפרשין וכחדא שריין וכחדא נפקין כו' כידוע מ"מ תרין ריעין הן בבחי' התחלקות ממש לשני פרצופים וכו' רק שהן תמיד בתכלית היחוד כו', ואמנם מ"מ הרי הן ביחוד תמידי כאלו הן אחדות א' ממש כמאמר כחדא שריין כו' אבל בירידת עוד האור למטה יותר והוא בבחי' זו"ג דאצ"י שם נעשו ב' שמות הנ"ל ב' פרצופים ונפרדים ממש ולא יש יחוד ביניהם כ"א לפרקים ועיתים ידועים כידוע כמו בג' רגלים שיש יחוד זו"ג שהוא יחוד מ"ה וב"ן כידוע אבל ברוב העיתים שם מ"ה דז"א פרצוף בפ"ע ושם ב"ן דנוק' פרצוף נפרד לעצמו כו' כידוע וד"ל וא"כ נמצא מוכן שהגם שהתחלת אור הראשון הפשוט מעצמות אור הא"ס לא הי' רק בבחי' חילוק ב' שמות מ"ה וב"ן בלבד מ"מ ע"י ירידת האור וריחוקו מעצמות אור הא"ס נעשה בו בחי' פירוד והתחלקות מעט מעט עד שנבדלו ונעשו בחי' מפורדים לגמרי בזו"ג כו'. ואמנם מ"מ מוכן מתוך כ"ז דהיא הנותנת לומר שאין כל חדש בכל ריבוי ההשתלשלות דא"א וע"י ואו"א וזו"ג שהרי כולם בכלל ענין ודבר א' בלבד והוא ב' שמות מחולקים בלבד והיינו מ"ה וב"ן שבמאציל עצמו רק שבע"י וא"א התחלקותם באופן גבוה יותר ובאו"א נתחלקו יותר בירידות המדרגות ובזו"ג ירדו עוד יותר. כנ"ל אבל מ"מ עדיין אינו רק ב' שמות בלבד לפני עצמות המאציל דהגם שלפי סדר ההשתלשלות נתרחקו ונבדלו הרבה אבל לפני עצמות המאציל שווה ומשוה קטן וגדול וכמ"ש קטן וגדול שם הוא (ונק' אלקי הראשונים והאחרונים וכמ"ש שאל נא לימים ראשונים), הרי גם עתה עדיין זו"ג הם רק בחי' ב' שמו' מ"ה וב"ן בלבד כמו שהי' במאציל עצמו לפני ההשתלשלות מאחר שאין

כל: בתרכ"ז כולל כל.

מ"ה וב"ן: בנ"ך 1125 בשולי העמוד בגוכייק כ"ק אדמור"ר הציץ מנידן משי"כ במ"ה וב"ן אינו מדוקדק ועי' בטי"ח דלי"ח ע"ג וד"מ ע"ג בהגה ממדה"ב ועמ"ש ביאור צו כו' קרבני דמ"ה אימ' וב"ן א"פ.
יחור: בתרכ"ז ליתא.

שינוי לפני עצמות המאציל בין קודם כל ההשתלשלות לאחר כל ההשתלשלות כו' ודל'. ובכ"ז יובן שכאשר בחי' ממעמקים שהוא ב' עומקי' דאוי' הנ"ל מעלין מ"ן למעלה בא"א וע"י או ממילא נמשך מן העצמות להיות בחי' ע"י וא"א מאירים אורם ושפעם בנאצלים כנ"ל מאחר ששרשם וכללותם של ענין ע"י וא"א עם או"א הכל ענין א' והוא רק בחי' ב' שמות מ"ה ובין בלבד כנ"ל רק שנתחלקו יותר באוי' להיות נקראי' תרין ריעין כנ"ל אבל מ"מ כשאוי' מעלי' מ"ן חוזרי' להיות ממש בבחי' ע"י וא"א עצמן והוא מפני ששרשן א' כנ"ל וא"כ ע"י העלאת מ"ן דיסוד אבא נמשך מ"ה דע"י וע"י מ"ן דאימא נמשך שם ב"ן דא"א כו' ועד"ז עד רום המעלות גם מע"י וא"א למעלה כו' ודל'. וזהו פ"י תשובה תשוב הי' במילוי יו"ד שהן מילוי דיסוד אבא ביסוד אימא שנק' ממעמקים ב' עומקי' שישבו לחזור למקור חוצבם בע"י וא"א להיות ממשיכי' אנכי אנכי ב"פ כנ"ל ודל'. ולהבין זה בנפש האלקי' ידוע שבחי' דמעמקים זהו ב' האהבות דבכל נפשך ובכל מאדך בכל נפשך מבחי' התבוננות דבינה כו', ובכל מאדך בחי' ביטול במציאות לגמרי שהוא ע"י בחי' אור אבא כידוע והנה מבואר למעלה שנפש האדם כלולה היא מכללות כלי' הפרצופים העליונים דע"י וא"א ואוי' וז"ל כו', ע"כ יש ביכולתה באתעדלת בב' עומקי' הנ"ל דבכל נפשך ובכל מאדך לעורר למעלה שיהי' ג"כ העלאת מ"ן דאוי' למעלה בע"י וא"א ויהי' נמשך אח"כ מ"ה וב"ן דע"י שהן ב"פ אנכי כנ"ל ודל'.

ה) וזהו פ"י הפסוק כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום כו' אשר אנכי פ"י אנכי מי שאנכי שהוא בחי' עתיק כו' וזהו דוקא ע"י מצות התשובה תשוב ה' כו' וכמבואר הטעם מכל הנ"ל שבתשובה דוקא תלוי ההמשכה אנכי מי שאנכי כו'. ומ"ש עוד אשר אנכי מצוך היום דוקא ולא למחר כו' יובן עפ"י ענין הנ"ל בפסוק נעשה אדם כו' דנפש האדם הנה היא כלולה מכל ההשתלשלות העליונה ולכך נאמר בו נעשה לשון רבים כו' ולהיות כן הרי נעוץ על ידו תחלתן בסופן וסופן בתחלתן דמזה מוכרח לומר שיש בחי' הארה כוללת את הכל ולמעלה מכולם שעל ידה יהי' נעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן דאלי"כ הי' כ"א על מקומו יבא ולא הי' הראש מצטרך לסוף כו' וזה שהראש מצטרך לסוף מזה הוראה שיש דבר שלמעלה מהראש והסוף כו' שלטעם זה יוכל להיות נעוץ תחלתן בסופן כו' שהוא בחי' ההתכללות מבילתי ימצא ראש וסוף כלל כו' ודל' ולזה הטעם אין התשובה אלא עכשיו ולא למחר בעוה"ב שהרי גם עכשיו בגיהנם אין רשעים עושים תשובה וכמארז"ל ברשעים דאפילו על פתחן של גיהנם אין חוזרים כו', והוא מטעם שא"א לו לעשות תשובה שם וכאן להיות הנפש בגוף יכולה לשוב בתשובה שלימה וכמו ר"א בן דורדייא שיצא נשמתו כו', והרי הי'

ביכולתו להתהפך ולעלות למעלה מקצה התחתון שהיה רועה זונות ולהתקשר בקצה העליון במעלה ומדרגה גבוהה כ"כ עד שגם רבי בכה עליו ואמר יש קונה עולמו בשעה א' כו', ואין זה הכח לנפש אלא כאן בזה העולם והעיקר לכל זה הוא ענין הנ"ל לפי שע"י האדם בגופו הנה להיותו כולל כל ההשתלשלות כנ"ל ע"כ יהי' ביכולת על ידו להיות נעוץ תחלתו בסופן כו' כנ"ל וע"כ ביכולתו ג"כ להיות עולה מן הקצה לקצה ממש כי נעוץ סופן בתחלתו כו' ולא נחלק ונבדל אצלו כלל המדרגות עד שיהי' כ"א על מקומו דוקא ולא יתערב בשל זולתו אלא אדרבה יהי' במדרגת בחי' ההתכללות של זה בזה כו' מטעם נעוץ תחלתו כו"י, וא"כ גם יהפוך מרע לטוב בתשובה ובהיפוך בבחירה שלו יהפוך מטוב לרע כו', אבל בעוה"ב שאינו אלא מדרגה פרטי' ולא כללית כמו האדם כאן לכך הנה שם כאו"א על מקומו דוקא ולא יוכל איש לשנות מדרגתו לא מטוב לרע ולא מרע לטוב כלל כו' וע"כ רשעים אפי' על פתחו של גיהנם אינן חוזרין כי בלתי אפשר להם לחזור מטעם זה משא"כ האדם בזה העולם שהוא כלול מכללות כל ההשתלשלות כמ"ש נעשה אדם כו' ע"כ ביכולתו להפוך ממדרגה למדרגה כו' וד"ל וזהו שא' אשר אנכי מצוך היום היום דוקא ולא למחר בעוה"ב כו' כי היום דוקא נעוץ תחלתו בסופן כו' ולא למחר בעוה"ב מטעם הנ"ל וד"ל.

לא נפלאת היא ממך ולא רחוקה היא כו' הנה ידוע דבחי' עתיק נק' בשם פלא עליון וכמ"ש עושהי' פלא כו' והטעם לזה הנה היות פי' פלא ידוע שהן ענין הבדלה והפרשה כמ"ש כי יפלא ממך דבר כו' שהדבר מופרש ומובדל ממך להשיגו כי מפני בחי' עומק של המושג לא ישיגנו האדם כלל וכלל והרי הדבר נבדל ונעלם מעיני השגתו לגמרי כו'. וזהו הנק' למעלה בחי' אור מקיף העליון שהוא נבדל בערך לגמרי ואיננו מתלבש כלל וכלל בעולמות והוא הנק' פלא העליון כו' מפני שהוא מופלא ומובדל לגמרי כו'. וזהו בחי' עתיק שנעתק לגמרי מיומין דאצי' כנ"ל וד"ל ובחי' א"א הוא בחי' מקיף תחתון ואינו נק' פלא עליון כי אינו מופלא ומובדל לגמרי שהרי הוא בא מן ההעלם לגילוי אור להיות בבחי' יניקה לאו"א כנ"ל והגם שהוא להן לבחי' מקיף ג"כ אבל אינו נק' פלא בענין כי ההפלאה וההבדלה לגמרי מכל וכל שהרי מ"מ מתלבש בחו"ב בבחי' מקיף ופנימי משא"כ בחי' עתיק שהוא נעתק לגמרי כנ"ל וד"ל וזהו פי' לא נפלאת היא ממך להיות בבחי' פלא עליון הנק' עתיק יומין כנ"ל וגם לא רחוקה היא להיות בבחי' א"א שנק' רחוק בלבד וכמ"ש אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני פי' על אור מקיף דחכמה קאמר אחכמה בחי' אלף דחכמה כמאמר אאלפך חכמה כו' והוא בהפך אתוון דפלא כי פי' אלף אאלפך חכמה היינו ענין יציאת ההעלם לבא לידי גילוי בחכמה וכמאמר הנ"ל דאבא יונק ממזל הח' כו' אך שהיא רחוקה

מן החכמה בבחי' מקיף ג"כ וזהו אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני למעלה
 מן החכמה כו' ומ"מ אינה רחוקה לגמרי להיות מובדל ומופלא כמו בחי'
 עתיק כו' וד"ל והוא חוזר ומפרש הדבר הזה באמרו לא בשמים היא כו' ולא
 מעבר לים היא כו' פי' אלו הב' בחי' דפלא ורחוק שהן בחי' ע"י וא"א נק'
 שמים ומעבר לים כו', דהנה השמים הגשמיים הרי אינן נראין כלל ומה
 שנראין לעין אינו אלא זהרורית האוירי' כידוע אבל לא מעצם השמים כו'
 וזהו משל להבין בענין שמים עליונים שהוא בחי' אור מקיף העליון דעתיק
 שנק' פלא הנ"ל דלפי שאינו מושג ונראה כלל כנ"ל ע"כ נק' שמים וכמשל
 השמים המקיפים מכל צד בשוה כו' ובחי' מקיף השני דבחי' דא"א הנ"ל הוא
 הנק' מעבר לים כו' דהנה ידוע שהחכמה נק' ים ומעבר לים היינו מעבר לים
 החכמה והוא בחי' אור מקיף דחכמה שלמעלה מן החכמה וכנ"ל בפ"י הפסוק
 אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני כו' וא"כ היינו ב' בחי' הנ"ל שא' לא
 נפלות היא ולא רחוקה הימנו אלא שחוזר ומפרש אותן יותר והוא באמרו
 לא בשמים ולא מעבר לים כו' וד"ל. ומה שא' לא נפלות היא ממך כו'
 הכוונה בכלל כך הוא שממך דוקא לא נפלות ולא רחוקה כו' אבל למעלה
 הרי הן בחי' ב' מקיפי' עליוני' שנק' ע"י וא"א ונק' פלא ורחוק וכו' אלא
 שאצלך אינם נקראים פלא ורחוק וזהו לא נפלות היא ממך דוקא כו' וד"ל.

וביאור הדברים הנה יוכן ע"פ הנ"ל במה שהאדם הוא בחי' כוללת הכל
 ובחי' כללות כל ההשתלשלות העליונה כלולים בו וכו'. וא"כ יש
 בו גם מקיפים העליונים ולמעלה מהן ג"כ שהרי אם ביכולתו להמשיך בחי'
 ב' מקיפים דע"י ודא"א כנ"ל בענין התשובה ממעמקים כו' א"כ בהכרח שיהי'
 שרשו למעלה מבחי' כללות כל ההשתלשלות המקיפים הנ"ל אלא גבוה גם
 מהם וע"כ ביכולתו להמשיך אותו כו' וד"ל וא"כ הגם שב' מקיפים הנ"ל
 נקראו בשם פלא ורחוק לגבי הנאצלים מ"מ לגבי האדם שכוללם כו' אינן
 נקראים כלל בשם פלא ורחוק כי לא יפלא אורם ממנו ולא ירחק ממנו כלל
 להיות כי ניתן לאדם שיהי' בהתגלות אצלו גם פלא העליון מטעם שהוא
 בחי' כוללת הכל וכמ"ש נעשה אדם וכנ"ל בענין התשובה לפי שע"י דוקא
 נעוץ תחלתן בסופן כו' וד"ל וזהו לא נפלות היא ממך דוקא לא נפלות
 וכך רצונו לומר- המצוה של התשובה אשר אנכי מצוה כו' להיותה גורמת
 להיות בחי' ההתכללות עד רום המעלות בבחי' הב' שמות מ"ה וב"ן כו' וא"כ
 ממילא א"א שיפלא ממך כי באדם גם בחי' ע"י וא"א יהי' התגלות אורן וכנ"ל
 דאדם אדמה לעליון ממש כו' וכמאמר לפניך נגלו כל תעלומות כו' וד"ל
 (והיינו שמפרש לא בשמים היא לאמר מי יעלה לנו השמימה כו') שהתשובה
 הרי קדמה לכל ההשתלשלות כו' דמ"ה וב"ן בלבד הוא שיצאו מעצמות אור
 א"ס ומאחר שפי' תשובה הוא תשוב ה' כנ"ל הרי האור חוזר לקדמותו ממש

והיינו לקדמות דאור א"ס כמו קודם שיצאו ב' שמות מחולקים עכ"פ כנ"ל וא"כ בהכרח שאין המצוה הזאת דתשובה נמצאת לא בשמים ולא מעבר לים כו' כי למעלה היא גם מהם מטעם זה ובאדם הרי היא נמצא מטעם הנ"ל וע"כ ממך דוקא לא נפלאה ולא למעלה דלמעלה נפלאה היא ורחוקה היא כו' מטעם הנ"ל וד"ל).

(ו) כ"י קרוב אליך הדבר מאד בפ"ך ובלבבך לעשותו, פ"י כי קרוב כו' ענין נחנית טעם הוא למה שקדם במאמרו בהפלת מעלת האדם איך שניתן לו גם כל בחי' מקיפים עליונים הגבוהים מאד מעלה כו' שלא יהי' אצלו בחי' הסתר והפלאה כו' שכ"ז לא זכה האדם מצד עצמו ממש אעפ"י שהוא בחי' כוללת כי לא נוצר האדם בשביל עצמו בלבד אלא כדי לתקן דבר נוצר והוא שאמר כי קרוב אליך הדבר לעשותו בה"א הידיעה שהוא בנין ותיקון הנוק' שנק' דבר וכמ"ש דבר מלך שלטון כו' וד"ל. ולהבין ביאור הדברים וגם מה שא' כי קרוב אליך הדבר כו' מהו בחי' ההתקרבות של אדם לאותו הדבר כו' ובמשמעות הכתוב הוא שכל זה זכה משום שהדבר הוא אצלך ובחלקך הוא ע"כ ניתן לך כל זה כו'. הנה יש להקדים תחלה ענין א' בהיות ידוע בפ"י אשר ברא אלקים לעשות בפ"י לעשות הוא לתקן וקאי אאלקים דסמוך ל"י והוא לעשות ולתקן שם אלקים כו' והטעם שצריך תיקון הוא לפי שידוע בע"ח דכל אורות הפרצופים העליונים נתבררו מלבד בחי' מ"ן דנוק' שלא נתברר עדיין והוא בחי' הגבורות דשם אלקים דנוק' ולזה נוצר האדם שיתקן ויברר אותן כו' והוא מפני ששרש הנשמה במ"ן דנוק' הוא כידוע בפ"י כל ישראל בני מלכים הן ששרש נשמתם מבחי' מ"ן דמל' דאצי' וע"כ ביכולת הנשמה אלקי' דוקא לתקן ולעשות לשם אלקים דנוק' שלא נתבררה עדיין כו' וד"ל וענין הבירור של מ"ן דנוק' העיקר הוא שיהי' ממנה בנין שלם ולהיות עומדת בבחי' פב"פ באצי' כידוע כי הנה ידוע דג' מדרגות יש במל' דאצי' הא' כאשר היא בתכלית ההסתר מסותרת ונעלמת בב"ע ותתן טרף לביתה כו' ובכל חצות לילה היא עולה מבי"ע ונעשית למעלה בבחי' נקודה תחת יסוד ז"א כו' ואח"כ בשחר עד תפלת ש"ע עומדת בבחי' אב"א ובש"ע עומדת בבחי' פב"פ וזהו תכלית עלייתה כו' וזהו עיקר הבירור שלה וכמ"ש במ"א באריכות. וזהו שאמר כי קרוב אליך הדבר מאד, פ"י הדבר הוא בנין ותיקון מ"ן דנוק' שנק' הדבר והוא קרוב אליך להיות כי שרש נשמות ישראל הוא ג"כ מקום זה כנ"ל וגם פ"י הפשוט שקרוב אליך הכונה היא על התיקון וכדמסיים לעשותו ור"ל שקרוב אליך תיקון של הדבר לעשותו ולתקנו כו' ג"כ מובן מטעם הנ"ל דאדם הוא בחי' כללות עד שהוא למעלה מן הכל וכפ"י אדם אדמה לעליון כו' וכנ"ל וע"כ ביכולתו דוקא לעשות ולתקן בנין ותיקון מ"ן דנוק' ולא בזולתו וזהו כי קרוב אליך אליך דוקא קרוב מאד כי לא בשמים היא ולא מעבר לים היא מטעם הנ"ל אלא ממך דוקא הוא שלא נפלאה היא כנ"ל מפני שהוא כלול מהכל כמ"ש נעשה אדם כו' וד"ל.

בפיך ובלבכך לעשותו, הנה בפיך ובלבכך זו תורה ותפלה בפיך זהו ע"י לימוד התורה בדבור כפה ובלבכך הן בחי' ב' לכבות הנ"ל דהיינו ב' האהבות דבכל נפשך ובכל מאדך כו' ובשתיים אלה נבנה בנין הנוק' וניתקן תיקון שלה בבחי' המ"ן שלה שלא נתברר עדיין כנ"ל וזהו פ"י לעשותו כנ"ל וד"ל. והנה ביאור איכות בנין ותיקון הנוק' ע"י לימוד התורה בפיך יובן בהקדם ענין מארז"ל הידוע דכל העוסק בתורה בלילה הקב"ה יושב וקורא ושונה כנגדו כו', דלכאורה אינו מובן מה שאומר בלילה דוקא ואם זה מוכרח ממשמעות הפסוק שלמדו מאמר זה והוא דכתיב קומי רוני בלילה דוקא שאז הוא נוכח פני הוי' דוקא ולמה לא ביום ג"כ כו'. אך הענין הוא כידוע בכתבי האריז"ל דבלילה דוקא יורדת הנוק' בעולמות הנפרדים להחיותן כו' וכמ"ש ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה כו' ואז היא מוסתרת ומלוכשת בלבושים תחתונים מאד וכמ"ש יונתי כחגוי הסלע בסתר המדרגות כו' ובכל חצות לילה חוזרת היא ועולה למעלה בבחי' העלאת מ"ן דרפ"ח ניצוצי' שביררה מן העולמות כו' ובעלות המ"ן שלה אזי שעת הכושר דוקא לירידת בחי' המ"ד מלמעלה לברר המ"ן שלה וכידוע שזהו תכלית המ"ן כשמתבררת בירידת המ"ד עלי' ומבררה כו' וענין הבירור של המ"ד הוא ענין בחי' גילוי אלקות שמתגלה במ"ן כי אעפ"י שהמ"ן עולה למעלה כמו מס"ג של נשמות הצדיקים וכיוצא מ"מ עדיין א"א שיהי' בהם גילוי אלקות ממש מצד בחי' גשמיותם אלא כדי שיאיר בהם אור האלקי כמו שהוא הרי צריך שיתהפכו ממהות למהות אחר וזהו ענין הבירור של המ"ן ואין זה אלא ע"י ההארה העליונה שהוא בחי' המ"ד בהגלות נגלות עליהם אזי מתבררים ונתהפכו להיות בבחי' אלקות ממש ויאיר אז אור האלקי ממש בהם וכמשל הפתילה שהוכנה להדלקה עד שהאור דולק בה יפה כו' ועד"מ מ"ן דנוק' למטה שמ"ד מבררים ונעשה ולד כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. וגם כאן בענין עסק התורה בלילה דוקא הענין כך הוא שבעלות המ"ן דנוק' בלילה דוקא מטעם הנ"ל אזי בחי' המוחין שבז"א דאצי' שנתלבשו בחכמה שבתורה כידוע דאורייתא מחכמה נפקת הן בחי' מ"ד דז"א דאצי' שמבררים המ"ן כו'. וביאור הדבר הוא שהרי אור א"ס מתלבש בחכמה דוקא וע"ד דוגמא בהלכה דשנים אוחזי' וכיוצא הרי דבר ה' הוא וגילוי אור א"ס ב"ה, אך ענין ההלכה גשמי' היא בכל עולם לפי ערך גשמיותו וצריך בירור ע"י המ"ד כנ"ל ומהו המ"ד היינו מה שארז"ל דהקב"ה יושב ושונה כנגדו פ"י הקב"ה הוא בחי' מוחין דז"א דאצי' כידוע ויושב ושונה ממש כנגדו לברר המ"ן דנוק' שהוא דיבור של ההלכה כו' והיינו שיושב ושונה עד שיהי' בה גילוי אור אלקי ממש כנ"ל וד"ל וזהו שדקדקו זה המאמר מפסוק זה דקומי רוני בלילה כו' משום דבלילה היא קמה דוקא ומעלה מ"ן ואז שפכי כמים לבך נוכח פני הוי' הוא

הקב"ה . . . כנגדו: בתרכ"ו שכונה כנגדו (ומציין לתמיד דל"ב ע"ב).

בלילה: בכרך 976 נוסף: לראש אשמורות שפכי כמים לבך נוכח פני ה' ונוכח פני ה' משמע שהקב"ה יושב ושונה כנגדו וזה מיייר בלילה דוקא כהתחלת הפסוק קומי רוני בלילה כו' מ"מ היא גופא קשי' למה אמר קומי רוני בלילה.

הקב"ה שיושב ושונה כנגדו לברר המ"ן כנ"ל והיינו פי' נוכח דהיינו כנגדו • שאמרו (והוא ע"ד שאמרו אין טיפה כו') וד"ל. והנה המלאכים אמרו תנה הודך על השמים כו' כידוע ומשמעות הכתוב שהמלאכים בקשו את התורה שילמדו אותה בדיבור כמו שניתנה לנו והענין הוא שהיו רוצים שגם על ידם יהי' המשכת מ"ד לברר מ"ן כנ"ל בעסקם בתורה בדיבור • פי' בראשית וכיוצא אמנם באמת לא הי' גילוי המשכת המ"ד כלל על ידם והיינו שלא הי' הקב"ה יושב ושונה כנגדם כלל כשהיו שונים דבר בהלכה כו'. והטעם הוא לפי שהמלאכים הן מבחי' חיצונית העולמות והוא מבחי' זיווג נשיקין כמ"ש בע"ח וא"כ אינן אלא בחי' מדרגה פרטיי' בלבד כו' ואין אור א"ס שורה ומתגלה ע"י דבר פרטי שאיננו שלם בבחי' השלימות כי הוא שלם בבחי' השלימות האמיתי' ואמנם בנפש האדם להיותו בבחי' השלימות והוא בחי' ההתכללות מכל המדרגות כנ"ל ע"כ נעשה אדם בצלמנו כו' על ידו דוקא יהי' המשכת המ"ד בעסקו בתורה כנ"ל והיינו שהקב"ה יהי' יושב ושונה כנגדו ממש כנ"ל וזהו מפני שהאדם הוא מבחי' פנימיות האצילות והוא מבחי' זיווג גופני דזו"ג כו'. וזהו ויברא הוי' אלקים את האדם כו' וכמ"ש בע"ח וד"ל. ובכל זה יובן יותר הטעם שאמר כי קרוב אליך הדבר כו' אליך דוקא שהוא לכנ"י יש זה הכח והעוז לעשות ולתקן הדבר שהוא ברור המ"ן דנוק' ע"י המשכת המ"ד כנ"ל ולא לזולתם כמו המלאכים וכיוצא וזהו כפיך ובלבבך לעשותו דבר כו' והיינו כמאמרם שאתם קרויים אדם כו' וכתוב באדם דוקא ורדו בדגת הים ובעוף השמים כו' וד"ל.

קיצור ביאור הבי'

נעשה אדם כולל (ב) ע"י מצות המשכו' אורות בכלי' וע"י החטא לבד יניקת החיצוני' עוד זאת הסתלקות האורות. (ג) ע"י ב' אנכי ע"י מקיף דוחי החיצוני' ממילא נמשך א"א שרש הנאצלי' למלאו' הפגמי'. (ד) והיינו ע"י ממעמקי' ב' יסודו' דאו"א ממשיכים מ"ה ובין דע"י וא"א. (ה) וזהו כי המצות תשו' הנמשכ' מבחי' אנכי לא נפלאה כו' ב' בחי' הנ"ל ע"י וא"א ממך כי שרשך בא"ק. (ו) כי קרוב אליך הדבר מה שניתן בך הכח הנ"ל להיות שעל ידך תיקון המל' הנק' דבר.

כנגדו: בתרכ"ז שכינה כנגדו.

בתורה בדיבור: בתרכ"ז בדבור בתורה.

קיצור . . הבי': כ"ק כ"ק אדמו"ר מהור"ש ב"ע.

בעז"ה. ליל ב' דסוכות (ביאור שני לחו' דפ' כי תצא)

להבין שרשי הדברים האמורים ע"פ כי תצא למלחמה על אויבך כו'. הנה נודע שעיקר השבירה הי' רק בבחי' ז"ת אבל בבחי' ג"ר לא הי' שבירה כלל אלא רק מבחי' אחריים דאו"א הוא שנפגם קצת כו', והנה להבין הטעם שלא הי' השבירה רק בז"ת בלבד יש להקדים תחלה שרש ענין השבירה. דהנה ענין השבירה הוא שירד האור כ"כ בבחי' נפרד למטה עד שיוכל להיות דבר ובחי' מדרגה שמנגדת לקדושה האלקי' בעולם הבריאה והן היכלות דנוגה כידוע ובודאי א"א להיות סיבת זה הפירוד כ"א שמתחלת ההשתלשלו' ג"כ הי' ירדת האור מן המאציל להיות בבחי' נפרד מן העצמות וע"כ בירידת זה האור הנפרד מן העצמות למטה נעשה ממנו עוד בחי' נפרדים יותר עד שברובי' ההשתל' יצא להיות בחי' נפרד ממש כי מאחר שכבר יצא האור והשפע להיות בבחי' פירוד אין לחלק בה כי הרי יוכל להיות כמה מיני נפרדים בירידת השפע למטה, משאי"כ אם לא הי' השרש וההתחלה כלל להיות בבחי' פירוד מן העצמות מהיכן הי' הסתעפות הזאת שימצאו בחי' נפרדים כלל ועיקר כו' וידוע שמסיבת הפירוד של האור הראשון הי' מחמת בחי' הצמצום וההסתר בעצמות ע"כ יצא האור להיות בבחי' נפרד דהיינו שנעשה בבחי' יש ודבר מה בפ"ע ולולי הסתר העצמות לא הי' יכול להיות בבחי' יש כלל כו' וכמ"ש במ"א והנה זה ההסתר. של העצמות עד שמחמתו יהי' האור בבחי' יש ודבר לעצמו אינו אלא בבחי' ז"ת בלבד להיות כי בחי' ז"ת הן המדות שלמטה מן השכל והן כבר בבחי' יש כו' כי ידוע שהמדות הן כבר בבחי' הרגשה כמו דוגמת התפעלות האהבה וכיוצא וגם הדעת המוליד המדות גם הוא בבחי' הרגשה עדיין כי ע"י הדעת יודע א"ע דהיינו שמרגיש א"ע הרגשה גדולה וגם כשהוא מבטל א"ע מכל וכל יכול להיות ע"י הדעת שידע מביטול זה וירגיש א"ע ליש ודבר מביטול זה כו' וכמ"ש במ"א ע"פ וידעו כי עירומים הם כו' מי הגיד לך כי עירום אתה כו' וד"ל. ואמנם כ"ז הוא בבחי' דעת תחתון המתפשט במדות והוא מלך הראשון מו' המלכים שמתו כו' והוא הנק' בלע בן בעור כידוע ומבואר בע"ח אבל בבחי' ג"ר והוא בבחי' דעת עליון לא הי' שם בחי' שבירה כלל מטעם שא"א שיהי' בהם בחי' ההרגשה והוא בחי' יש ודבר מה כמו במדות ודעת תחתון. להיותם בבחי' הביטול היפך בחי' ההרגשה כו' והוא מפני שבחי' עצמות איננו מוסתר מהם כ"כ כמו במדות מצד שהן בבחי' הפשוטה יותר מן ההרגש כו' וקרובים יותר לבחי' ביטול והעדר הרגשת עצמותם ע"כ יוכל אור א"ס להתגלות בהן כו' כידוע שאין אור א"ס שורה בגילוי אלא במה שהוא יותר קרוב לבחי' הביטול מן עצמותו כו' וע"כ לא הי' סיבת הפירוד

כלל בג"ר גם בתחלת ההשתלשלו' רק בז"ת בלבד רק בחי' אחוריים דאור"א נפלו כו'. הענין הוא מאותה הארת השכל שמתלבש כבר במדות להיות להן למוחין והן שמה ג"כ בבחי' ההרגשה מפני התלבשות במדות כו' ואמנם אינם רק בחי' אחוריים וחיצוניות בלבד לגבי עצמותן של בחי' ג"ר כו' וכידוע ומבואר במ"א וד"ל. והנה מלבד שלא הי' ענין השבירה כלל בג' ראשונות אלא אדרבה מבחי' ג"ר הוא שיוצא שם מ"ה דבחי' התיקון לתקן השבירה שהי' בשם ב"ן דז' המלכים דכתיב בהו וימלוך וימת כו' כידוע והיא הנותנת דלפי שלא הי' בחי' פירוד כלל וכלל בג"ר ע"כ משם יצא בחי' התיקון כו' וענין בחי' התיקון הוא ענין המשכת בחי' הביטול למטה בעולם הנפרד שמז' המלכים שמתו כו'. להיות כי בבחי' ג"ר הרי שם ענין הביטול בתכלית להיות כי שם מ"ה מאיר בהן כמו שהוא ממש וע"ד שהי' שם מ"ה דאצי' מאיר בנשמת משה וכמבואר במ"א ע"פ ולא ידע איש את קבורתו כו' עליונים נדמה להם למטה כו' וכמ"ש ונחנו מ"ה פי' מפני שהי' תמיד בתכלית הביטול ממצאותו והי' מופשט מהרגשת עצמותו מכל וכל ולכך אמר ונחנו מ"ה והוא רק להיותו קרוב לגילוי אור א"ס ומשום דקמי' ממש כלא חשיב כו' וע"כ גם לבחי' המשכה ושפע למטה להיות מתגלה בבחי' הכלי' לא הי' יכול וכמ"ש ואנכי כבד פה כו' שלא הי' יכול להיות מתלבש למטה בבחי' כלי' הדבור בפה שהוא בחי' יש ודבר להיות שהי' תמיד בתכלית הביטול במציאות כלפי מעלה וכמשל הטרוד בעמקות שכל שא"א לו להשפיל א"ע להשיב לשואלו בדבר מה כו' וד"ל. והנה עיקר בחי' הביטול הזה הוא בבחי' חכמה דוקא ולכך נק' כח מ"ה כידוע ולהיות כן הרי יכול להיות בחי' השפע וההמשכה של הביטול משם מ"ה דאצי' גם בעולמות הנפרדים שלמטה ע"י שיומשך האור דשם מ"ה דאצי' בבחי' חכמה שבכל עולם כי בחי' חכמה קרובה לקבל בחי' הביטול יותר ובכל עולם לפי ערכו יקבל בחכמה שבו בחי' הביטול משם מ"ה העליון וכמו בחכמה שבמל' דאצי' שמתלבש בחכ' שבמל' דבריאה שם בחי' הביטול נמשך בגילוי יותר ובחכמה שבמל' דיצי' גם שם יגיע בחי' הביטול אלא שאינו כ"כ בבחי' פנימיות כו' וכן עד"ז ירד אור השפע המשכת הביטול גם עד תחתית העשי' והוא גם בחכמה שבמל' דמל' דעשי' שרש ומקור דמזלות וע' שרים שלמטה כו'. וזהו פי' ממלא כ"ע פי' כמו שפי' הפשוט דממלא כ"ע בהמשכת שפע חיות ממש להחיותם מאין ליש כך יתפרש בחי' ממלא כ"ע גם בהמשכת בחי' הביטול דשם מ"ה בכל עלמין מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין כנ"ל וד"ל. וזהו כי תצא למלחמה על אויביך כו', פי' כי שרש ז' האומות הוא מז' המלכים שמתו הנ"ל והוא מבחי' ז"ת דעשי' בלבד. אבל בבחי' ג"ר שבו לא הי' שבירה כלל כנ"ל. ואדרבה הרי משם יוכל להיות בחי' התיקון כנ"ל. והיינו שאמר כי תצא למלחמה לעשות ולתקן בחי' ז' המלכים אין התיקון העיקר שלהן אלא כאשר יעורר שם מ"ה דג"ר עליהן מלמעלה וימשך בהן בחי' הביטול וזהו תיקון העיקר

וזהו על אויביך למעלה משרש השבירה שלהם והוא בבחי' ג'ר כנ"ל ולהיות כי עיקר סיבת השבירה הי' רק מצד בחי' הפירוד ע"כ בבחי' הביטול דוקא הוא עיקר תיקונן והוא להיותו בבחי' ההיפוך שלהן כו' ולא ינצחו בדבר שימצא גם הוא בשבירה כמותן כו' וד"ל. (וזהו ונתנו הוי' אלקיך בידך פי' מהארות מוחין דאוי"א שנק' הוי' אלקיך כו' מבחי' הפנימיות שלהן שלא ירדו בבחי' נפילה כלל כנ"ל ומשם דוקא יתנם בידך לבררם ולתקנם כנ"ל וד"ל). והנה עיקר המשכה דשם מ"ה דתיקון הנ"ל הוא ע"י התורה דוקא משום דאורייתא מחכמה עילאה נפקת כו', ותחלה יש להקדים ענין הפסוק אלה המצות אשר יעשה אותם האדם וחי בהם. פי' האדם בה"א הידיעה היינו בחי' אדם דאצי' הידוע והוא מ"ש על הכסא דמות כמראה אדם כו'. וביאור ענינו ידוע שהוא ענין התלבשות האורות דאצי' בכלים מכלים שונים שנק' אדם כו' ואשר יעשה אותם האדם וחי בהם כו' היינו ענין מצות הוי' משום שהקב"ה מקיים בעצמו כל המצות וכמ"ש את חוקתי ומצותי כו' ולכך נק' מצות הוי' ואנו אומרים ג"כ אשר קדשנו במצותיו כו' וכמאמרם ז"ל שהקב"ה מניח תפילין ומתעטף בציצית כו' וזהו אשר יעשה אותם האדם דלעילא כו' וחי בהם פי' שע"י המצות מעשיות הללו שיקיים בעצמו יבא לו בחי' תוספת האור והחיות מחיי החיים והוא בחי' עצמות המאציל ע"י בחי' הקו והחוט כו' וזהו וחי בהם וד"ל. ואמנם עיקר המקור לכל המצות מעשיות הללו שעל ידן יחיה האדם דלעילא בתוספות המשכות אורות בכלים כנ"ל הוא ע"י התורה שבבחי' האצי' כו' והוא מ"ש רז"ל ג' שעות הראשונות הקדב"ה שהוא בחי' ז"א דאצי' יושב ועוסק בתורה כו' וכן ענין אמרם במי שעוסק בתורה בלילה דהקב"ה יושב ושונה כנגדו כו' דהיינו ענין בחי' המשכות האורות בכלים ע"י עסק התורה להיות וכמ"ש וחי בהם כו' והוא משום דאורייתא מחכ' עילאה נפקת היינו בחי' אור אבא דאצי' ומשם ירד תוספת מוחין חדשים לז"א והוא מ"ש וחי בהם וכידוע שגם למטה כן דהתורה מקור להמשכות האורות בכלים שע"י מעשה המצות כו' וכמאמר ות"ת כנגד כולן כו' וכמ"ש במ"א ובאתעדל"ת אתעדל"ע ג"כ ע"ד הזה וד"ל. וזהו ענין מ"ש בשעת מ"ת ביום חתונתו כו' וזהו מ"ש ג"כ והוא כחתן יוצא מחופתו כו' לפי שהתורה נק' חתן מלשון חות דרגא כו' לפי שהוא בחי' משפע להביא האורות בכלים כנ"ל. אך הנה עדיין יש להבין מהו שבחי' ההמשכה דשם מ"ה דתיקון דוקא הוא ע"י התורה כנ"ל, אמנם הענין הוא לפי שהתורה ניתנה בבחי' התיקון והוא בחי' ההתכללות מחו"ג יחדיו וכמ"ש מימינו אש דת כו' וכמשל ציור הגוונים שכל גוונים אדום ולבן או ירוק איננו יפה אם הגוון יחידי בלתי המצא בו ההתכללות מגוון זולתו ההפכי דוקא אלא כאשר יערבו הגוונים דוקא מאדומית ולבן וירוק יחדיו במזג נכון אזי הציור יפה ומהודר כידוע והנה התורה הוא בבחי' ת"ת כי בה כלולה דוקא מכל המדות שהרי כך וכך כשר למצוה וכך וכך פסול ולא יוכשר אלא בחי' האמצעי הכלול כו' וסיבת דבר

זה באהי להיות כי שרש התורה נמשכה משם מה דתיקן והענין דשם מ"ה ידוע שהוא בחי' הביטול כנ"ל ובכל בחי' הביטול נמצא דוקא בחי' ההתכללו' מכל המדות הנ"ל לפי שעיי' בחי' הביטול דשם מ"ה יתבטלו כאוי"א ממעמדו ומצבו ואזי יוכלו להתכלל זה בזה ולהיות לאחדים ממש ולא יהי' זע"ז מנגדי' והפכיי' כלל ואם אין בחי' הביטול לא היו שני הפכיים מתכללים יחד לעולם וכמו שר של אש ושר של מים שנאמר בהן עושה שלום כו' שאין מכבין זא"ז וזה היפך סדר ההשתלשלו' שלהן והוא מצד בחי' המשכת הביטול שיבא בהן מלמעלה כנ"ל כפי' ממלא כל עלמין כו' ויובן ביאור דבר זה יותר בפרטיות מענין העקדה כי הנה ידוע דאברהם נק' איש החסד ויצחק הי' שרש נשמתו ממדת הפחד וכמ"ש ופחד יצחק הי' לי כו' ויעקב מובחר שבאבות כלול משניהן והוא בחי' ת"ת הנ"ל. והנה בשעת העקדה הי' בחי' ההתכללות דיצחק באברהם ודאברהם ביצחק כי פי' עקידה עקוד יד ורגל יחד שהוא עיי' בחי' הביטול במציאות כו' ונתבטלו אז אברהם ויצחק שניהם ממדריגתם העצמי עד שנאמר לאברהם עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה כו'. פי' עתה דוקא עיי' בחי' העקידה ידעתי שגם אתה כלול ממדת היראה והפחד שהוא מדתו של יצחק לפי שנתכללת ביצחק ויצחק נתכלל בך ונתערבו המדרגות ונעשה גם אתה ירא אלקים כו' משאיכ' לפני העקידה כו' ועיקר ענין העקידה הי' ממעל לעצים פי' לפי שהי' עיקר סיבת ההתכללות משם מ"ה דתיקון להיות שהוא מבחי' ג"ר שלא הי' שם בחי' שבירה כלל דלכך יש ביכולתו להמשיך בחי' בטול היפך השבירה ולהיות מסתעף עיי' בחי' ההתכללות והוא תיקונן כנ"ל. וזהו ויעקוד אותו כו' ממעל לעצים פי' מב' העצים הידועים והוא בחי' עץ החיים ובחי' עץ הדעת כו' לפי שבחי' עץ החיים ועה"ד כבר הן באין בבחי' השתלשלותי' דמשם יפרדו האורות מהמאציל שהוא רק עיי' סיבת השבירה כידוע. אבל בחי' ההתכללו' כענין העקדה צ"ל למעלה בהכרח ממקום שמשם נעשה השבירה מטעם הנ"ל ועי"כ עקד אותו ממעל לעצים כו' וד"ל.

ואחר שמבואר שבחי' ההמשכה דשם מ"ה לעשות בחי' ההתכללו' שהוא התיקון עיי' התורה כו' ע"כ אמר אחר שיצא למלחמה על אויביך כנ"ל לתקן השבירה דז' מלכין קדמאין שמתו כו' וראית בשב"י אשת יפת תואר פי' יפת תואר הוא בחי' התיקון שעיי' שם מ"ה שלפני האצ"י שמתכללים כל האורות ההפכיי' ולכך נק' יפת תואר כי בחי' היופי והתפארת אינה אלא בעצור נאה והיינו במזג נכון בעירוב כל הגוונים ההפכיי' כנ"ל. וזהו ענין התורה כו' והוא בחי' צלם דאור אבא וכמ"ש בצלמו בצלם אלקים. וידוע דפי' צלם אלקים הוא בחי' מוחין דאימא שנק' אלקים ופי' בצלמו הוא

בחי' מוחין דאבא כו' ולהיותו בא בבחי' הביטול וההתכללו' כנ"ל ע"כ נק' יפ"ת והוא בחי' כנ"י שקיבלה התורה כו' ואשת יפ"ת הוא רק בחי' צלם אלקים דאימא ומשום דאזויפת מאנהא לברתא כו' והיא שצריכה בירור ותיקון מז' מלכין קדמאין כו' והוא בחי' שם ב"ן שנפל בשבירה דהיינו בחי' צ"ל מצלם דנוגה שצריך בירור וכמ"ש כי צל ימינו כו' וד"ל.

וגילחה את ראשה כו'. הנה תחלה יש להקדים ענין אחד והוא להבין מה שאליהו נק' מלאך הברית כידוע ולכך הוא נמצא בכל ברית מילה כו'. ותחלה צריך להבין ענין ההפרש בין אליהו למשה שהרי שניהם היו בבחי' הביטול כידוע. וא"כ מהו ההפרש ביניהם ועוד יש להבין מה שנמצא יתרון מעלה באליהו מבמשה והוא במה שגם גופו הגשמי הי' בו בחי' הביטול ג"כ וזהו שנעשה בחיים כמלאך ממש דכתי' בי' (ויעל אליהו) בסערה כו' משא"כ במשה שגופו לא עלה בחייו להיות למעלה כמלאך ממש שהרי נקבר בקבר כו'. וזה פלאי לכאורה איך יהי' אליהו גבוה במדרגה גבוה ממשה רבן של הנביאים כו'. וגם עוד יש להבין מהו שאליהו נעשה שליח לכל דבר שצריך שליחות והכל משתמשין בו לשליחות וכמו רשביי ששימש בו לשליחות באמרו קום אליהו כו'. והלא השליחות ענין מדרגה שפלה היא כו'. אך הנה כ"ז יובן בהקדים שרש ענין אליהו ושרש ענינו יובן בהקדים ענין הידוע בע"פ שבכל דבר יש בחי' פנימיות ובחי' חיצונית והנה כודאי אין ערוך כלל לבחי' חיצונית עם בחי' הפנימיות מאחר שזהו חיצוני' וזהו בחי' פנימיות כו' כמשל פרי האגוז בקליפתו כו' וכעלה לפרי וכיוצא. ואמנם אעפ"כ יש יתרון מעלה בבחי' החיצונית מה שאין בפנימיות והוא במה שבחי' החיצונית יוכל לבא להשתלשל' למטה מטה מאד מה שאין ביכולת לבחי' הפנימיות להשתלשל למטה מטה כ"כ, והטעם פשוט הוא דהיא הנותנת דמשום דבחי' הפנימיות גבוה מאד ע"כ לא יוכל להתמשך למטה כ"כ בדילוג המדרגות, משא"כ ע"י בחי' החיצונית שלו דמפני שהחיצונית הוא בחי' לבוש גשמי אליו הרי על ידו יוכל להתלבש בלבושים רבים כ"כ עד שיוכל להתגלות מטה מטה מאד כי הסתר האור ברבוי הלבושים מאד גם הנמוך מאד במדרגה יוכל לקבל האור, משא"כ כמו שהוא האור בבחי' הפנימיות ממש גם אם ישתלשל למטה מעילה לעילה עד רבבות מדרגות למטה מ"מ לא יוכלו התחתונים מאד להבין ולהשיג אותו אלא דוקא ע"י הסתר האור בלבוש חיצוני' מפני שלבוש חיצוני יוכל הוא לירד עד אין שיעור למטה, משא"כ בבחי' הפנימיות כי מה לי שיתלבש כך או יתלבש כך הכל הוא ענין הסתר וא"כ יכול להסתתר ברבוי לבושים עד אין שיעור. אבל בחי' פנימיות גם אם ישפיל א"ע וישפיע אותו בירידת המדרגה מעילה לעילה מ"מ לא יוכל להתמשך למטה ממש כמו בחי' החיצונית שמתלבש בכל עולם לפי ערכו עד שגם בעולם היותר נמוך גם שם ימצא לו לבוש אלא שהוא לבוש היותר אחרון כו' וא"כ מובן מכו"ז עיקר ההפרש בין פנימיות לחיצונית הוא שהחיצונית יוכל להתלבש עד אין שיעור למטה, משא"כ הפנימיות מטעם

הנ"ל והנה ידוע שכל מה שיוכל הדבר לבא למטה בהתלבשות יותר מזה מוכרח לומר ששרשו גבוה מאד שהרי ידוע הכלל שכל הגבוה גבוה יותר יותר יוכל להשפיל א"ע כמשל אבן החומה שנזרק מגובה לעומק שלפי ערך הגובה כן ערך ירידתו לעומק (מפני שהרים והעומק הכל ענין א' הוא וכמ"ש שמים לרום כו') (והוא ב' עומקים עומק רום ועומק תחת כו'). ולפי"ז גם כאן בבחי' החיצונית מאחר שיכולה להתלבש כ"כ למטה יותר מבחי' הפנימי' כנ"ל מזה מוכרח ששרש החיצונית גבוה מבחי' הפנימיות וא"כ מובן לפי"ז גם ההפרש בין אליהו למשה, דהנה בחי' משה הי' מבחי' הפנימיות דשם מ"ה ואליהו הוא בגימ' ב"ן מפני שהוא בחי' שם ב"ן דמ"ה והוא בחי' החיצונית דמשה וע"כ להיות שמ"מ שרש שניהם מבחי' מ"ה לכך כל מה שאירע למשה בהר אירע לאליהו בהר חורב שגם אליהו מ' יום לא אכל וגם עליו נגלה בהר כל מה שנגלה למשה כמבואר במלכים רק במשה הי' זה בגילוי בבחי' הפנימיות כו' ולאליהו בבחי' החיצוני' וד"ל. והנה מבואר למעלה דבזה יתרון מעלה בחי' החיצונית שיכולה לבא לידי התלבשות למטה מאד משא"כ בבחי' הפנימיות וכו', הרי בזה יתורץ כל הקושיות הנ"ל דמה שנמצא יתרון מעלה באליהו מבמשה כמה שגם גופו עלה למעלה כנ"ל הוא לפי ששרש בחי' החיצונית בזה הדבר גבוה מבחי' הפנימיות כו' והוא שגם במדרגות התחתונות מאד לא ישנה טעמו ולא יופגם אורו מפני שיכול להסתתר ברבוי הלבושים כו' ע"כ גם גופו שנלקח מנוגה דעשי' הביא לבחי' ביטול דשם מ"ה ונעשה כמו מלאך בחייו להיותו מבחי' הפנימיות שלא יכול לירד למטה כ"כ מטעם הנ"ל. ולכך הי' כבד פה כנ"ל והגם שהיתה שכינה מדברת מתוך גרונו של משה מ"מ הי' גופו צריך קבורה גשמיות ולא עלה בגופו בסערה השמים כמו אליהו כו' וד"ל. וזהו הטעם עצמו למה שהי' רשביי ג"כ משמש באליהו לשליחות ונק' שליח בכל מקום לכל מי צריך שליחות כו' כי ענין השליחות הוא ע"י ירידת האור בהתלבשות חיצונית דחיצונית עד אין שיעור למטה דוקא כי בלתי התלבשות כ"כ האיך ישתלח למטה מטה וע"כ לא יוכל להיות שליח לכל דבר צריך ענין שליחות שהוא הירידה כו' כ"א ע"י אליהו דוקא להיותו מתלבש ברבוי הלבושים בכל עולם ועולם לפי ערכו גם עד תחת רגלי עולם העשי' הזה והוא להתלבש בצורת חומר ד' יסודות הגשמי' ולהתדמות לאדם למטה כמו אדם בגוף גשמי כידוע ומבואר בכמה מעשיות במדרשי רז"ל ולכך נק' מלאך דוקא שהוא לשון שליחות כו' וד"ל. והנה בכ"ז יובן ג"כ מה שנק' אליהו בשם מלאך הברית, דהנה ענין מצות מילה ידוע בכתבי האריז"ל שהוא להסיר בחי' הערלה החופפת מפני יניקות החיצוני' באותה בחי' הערלה כו', והנה ידוע דיניקות החיצוני' ניתן מלמעלה להם השפע בשיעור ומדה ע"י מאמר קו המדה כו', וא"כ כמה יהי' יניקות הערלה החופפת כו' ג"כ ניתנה בשיעור

ומדה מאחר דכתיב את זלעזו עשה האלקים שהוא בחי' קו המדה שהג' דשם האלקי' כו' ולהיות כן לא הי' ביכולת להסיר הערלה החופפת כו' ע"י המשכות מבחי' אור פנימיות שמצומצם בכלים כו' מאחר שע"י בחי' קו המדה הרי נתצמצם גם האו"פ באופן ושיעור הראוי לו עד שלא יהי' ממנו בחי' אור גילוי באחוריי' של הכלים כדי שיוכלו החיצונים לקבל ג"כ צמצום אור שפע מבחי' האחוריים כו' אלא צריך להמשיך בחי' אור מקיף דוקא כדי להסיר הערלה דהמקיף להיותו למעלה מעלה מבחי' הגבלה וצמצום דקו המדה כו' כידוע יכול הוא להעביר גם יניקה שכבר מוגבלת לחיצוני' באחוריי' כו' וכמ"ש במ"א ע"פ ביום ההוא יגלח ה' בתער כו' וד"ל. והוא ג"כ ענין התער שמלין בו ומסירין בו' הערלה החופפת כו' דהיינו בהמשכה מבחי' אור מקיף דוקא וכידוע שאור המקיף דוקא הוא המסמא עיני חיצוני' כו' וד"ל. והנה אותה ההמשכה מבחי' אור המקיף להסיר הערלה להיותה צריכה לבא במקום נמוך מאד והוא למקום יניקת החיצוני' מהערלה החופפת כו' שהן בתחתית המדרגות לכך צריך שיבא אור המשכה זו בבחי' לבוש והוא ע"י בחי' החיצוני' שבאותו אור המקיף שיכול לבא לידי לבושי' רבים מאד כנ"ל ולא ע"י בחי' הפנימיות שבו כו', וזהו ענין אליהו שנק' מלאך הברית פי' מפני שבא בבחי' שליחות למטה והוא בחי' הלבוש להיותו בבחי' החיצוניות דאור אבא כנ"ל שיכול הוא להתלבש כו' לכך נק' מלאך הברית כלומר בחי' השליח שבא למעלה למטה מטה להיות הוא דוקא כורת הברית והוא להסיר הערלה החופפת כו'. כי א"א לזאת ענין ההסרה כ"א ע"י שליח דוקא ולפי שהוא בשרשו גבוה מאד שע"כ יכול לירד למטה מטה. משא"כ בחי' הפנימיות שלא יוכל לבא למטה כלל ע"כ אליהו דוקא נק' מלאך הברית ובזאת יתרון מעלתו גם מבחי' משה כנ"ל ולכך אנו אומרים וכרות עמו הברית כו' וכידוע מדרש רז"ל בזה וד"ל. (ועם כ"ז יובן ג"כ מה שהמלאכים נשלחים לכל שליחות ולא הנשמות כי שרש המלאכים מבחי' חיצוניות יותר מן הנשמות כידוע והגם דנשמות נולדו מזיווג גופני והמלאכים מזווג נשיקין שהוא רוחני יותר כו'. מ"מ היא הנותנת דלפי שהמלאכי' מבחי' נשיקין שהוא יותר בבחי' חיצוניות לגבי הפנימיות דזו"ג בזו"ני הגופני שלהן לכך יכולים לירד למטה לכל ענין שליחות ולא הנשמות כו', אבל מצד שהנשמות שהן מזיווג הגופני הרי הן בבחי' החיצוניות מצד יחוד הגופניות, משא"כ במלאכים שמנשיקין שהוא הבל הפה כו' לכך הנשמות מתלבשים בגופים ממש ולא המלאכים כו' וד"ל). ולהבין שרש הענין הנ"ל בתוספת ביאור יובן ממה שאנו רואים דוגמתו ממש ב"ג מדה"ר שנק' י"ג תיקוני דיקנא כידוע דלכאורה יש להפלא למה יקראו דוקא בשם שערות דדיקנא ואם מחמת שנתלבשו בבחי' שערות היא גופא קשיא למה נתלבשו בבחי' ירדת מדרגה כ"כ כמו בחי' השערות כו'. אך הענין הוא לפי ששרש י"ג מדה"ר הוא מבחי'

אורות מקיפים העליונים דא"א כו' כידוע בפי' ויעבור ה' על פניו ויקרא ה' אל רחום כו' וכמ"ש במ"א. ולהיות כן מבחי' המקיפים העליונים הללו שלפני האצ"י הרבה א"א שירדו ויתלבשו כ"כ למטה בבחי' אצ"י כ"א שירד מבחי' חיצונית שלהן דוקא ולא מבחי' הפנימיות שבהן והוא בחי' השערות דדיקנא שהן רק בחי' צומח כי מותרו מוחין שלהן שצומחין לחוץ בבחי' שערות הוא בחי' הצומח שבהן בלבד וכמ"ש במ"א. וכ"ז רק מטעם הנ"ל כי בחי' החיצוני בכל מקום יכול לירד למטה ולהתלבש בלבושים רבים עד אין שיעור כו'. משא"כ בחי' הפנימיות כנ"ל וד"ל.

וזהו וגילחה את ראשה כו'. דהנה בייג מדה"ר וכיוצא בחי' השערות הגם שהן מבחי' החיצונית אבל להיותן באים ממקום גבוה מאד ע"כ הן קדושים מאד בקדושה האלקי' וכמ"ש בנזיר קדוש יהי' גדל פרע שער ראשו כו'. אבל למטה במל' דאצ"י שנק' יפ"ת שמסתרת בעולמות הנפרדים כתיב וגילחה את ראשה כו' כמאמרם דשער באשה ערוה כו' באשה דוקא כו'. והענין יובן בהקדים תחלה פי' ענין השערות דהנה אנו רואים בשפע שכל שמשפיע הרב לתלמיד שיש אדם שיוכל להסביר שפע השכל בכמה מיני משלים וחידות עד שגם לתינוק קטן יוכל להסביר עומק שכל גדול ע"י משל וחידה שלפי ערך התינוק כו' ויש אדם שאינו יכול כלל להסביר השכל והסברא במשלים וחידות רק שישפיע השכל כמו שהוא בלבד מפני שלא יוכל למצוא עצות בנפשו איך להשפיל א"ע ולהסביר הסברא לתינוק כי גם לעצמו איננו מבין השכל רק כמו שהוא ממש בלתי גרעון ותוספת אפי' כמלא נימא והנה אם ירצה זה להסביר השכל באיזה משל הנה לא יהי' שום הבנה של שכל ניכרת כלל מתוך המשל שהמשיל, אלא יהי' נתפס המשל לדבר בטל ומלתא דבדיחותא בעלמא מאחר שאין מכירין ומביני' מתוכו כלום, משא"כ מי שיוכל להשפיל השכל והסברא ולהסבירה בכמה מיני משלים הנה גם המשלים יהיו נחשבים לחכמות ושכליות גדולות מאחר שיכולין להבין מתוכם הנמשל, וגם אם אין מבינים רק אפס קצהו בלבד מ"מ דבר חכמה יש במשל שהרי הוסד גם המשל בחכמה כו' ועיקר הענין הוא דמפני עוצם כח ההארה שמגעת מטה מטה מאד לכך ביכולתו להביא השכל בכמה מיני לבושים והן המשלים עד בשלמה לגודל חכמתו נאמר בו וידבר שלשת אלפים משל, פי' שהיא יכול להאיר מחכמתו משל למשל עד כמה מיני משלים וכ"א משל לראשון ועד"ז ג' אלפים ועכ"ז עדיין האירה חכמתו גם במשל היותר אחרון כו', וכן ר' מאיר שנק' שמו רבי נהוראי לפי שלא יוכלו חביריו לעמוד על סוף דעתו לכך הי' יכול לומר ג' מאות משלים כמ"ש בדרז"ל. משא"כ ההיפך מזה והוא שאינו יכול להאיר גם במשל הראשון שגם משל הראשון נחשב לדברים בטלים כנ"ל וד"ל. והנה כ"ז הענין להבין פי' ענין השערות דיניקות השערות כחללן הוא כענין הארת השכל

במשל כידוע ומכואר במ"א וכל שמעלתו יותר גבוה יותר יוכל להאיר בבחי' השערות והן בבחי' י"ג תיקוני דיקנא מטעם הנ"ל ע"ד שנאמר בשלמה ור"מ וכיוצא, משא"כ במל' דאצ"י שמתלבש למטה כאשר עולה למעלה כתיב וגלחה את ראשה כו' דשער באשה ערוה כי מפני בחי' הקטנות דמוחין שלה גם במשל ראשון לא יכנס האור אלא נחשב לדברים בטלים וע"כ שער שלה ערוה ליניקות החיצונים כו' וד"ל.

ושרש ענין והסירה שמלת שביה מעליה כו', דבבואה דבבואה לית להו כו', הענין הוא כנ"ל בפ"י בצלמו בצלם אלקי' כו' דהן מוחין דאוי"א, והנה צלם אלקים דאימא להיות שהבינה אם הבנים ובמדות ה' השבירה ע"כ גם לחיצונים יש צלם זה אבל בחי' צלם דאור אבא והוא מ"ם דצלם לית להו מטעם דאור אבא הוא בחי' הביטול שהוא היפך השבירה כנ"ל ובכל בחי' הביטול הרי אין שם מקום ושרש כלל ליניקות החיצוני' מטעם הנ"ל מפני שהוא בחי' התיקון דשם מ"ה ולכך אור א"ס מתלבש בו כו' וע"כ בבואה דבבואה לית להו, וזהו והסירה שמלת שביה כו' דהיינו רק בחי' צלם דאימא וד"ל. וזוה יובן פ"י מציל עני מחזק ממנו כו', פ"י עני הוא השכינה שנק' דל ואביון כידוע, והחזק ממנו הן גבורות קשות מאד שנמשכין מצד השבירה כידוע, וההצלה הוא ע"י אור אבא דוקא מטעם שאין החיצונים יכולים לעמוד כלל בבחי' הביטול ולכך לא נמצא בהן לעולם בחי' הביטול דחכמה כנ"ל. וזהו מצל אותיות צלם הוא ע"י המ"ם דצלם שהוא בחי' מקיף דאור אבא דוקא בזה הוא מציל העני מחזק ממנו משום דבבכמה דוקא אתברירו כו' וד"ל.

בעז"ה. שמיני עצרת

ביום השמיני עצרת תהי' לכם כו'. הנה תרגום עצרת כנישין כת"א כנישין תהי' לכוון והוא ענין אסיפה וקיבוץ שיתקבצו יחד ויתאספו כולם במקום אחד כו'. ולהבין זה, הנה תחלה יש להקדים מה שבר"ה אנו אומרים זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון. בהיות ידוע הכלל בהשתלשלות שא"א הי' שישתלשל התהוות נכרא בעל גבול מאור א"ס שהוא בלתי בע"ג כידוע אם לא ע"י בחי' ממוצעים רבים עד שנמצאים מעילה לעילה גם בפרט בכל שפע התהוות דבר מה כו'. ובכלל הנה ידוע דג"ע התחתון הוא בחי' הממוצע בין עולם הזה השפל החומרי לעולם העליון הרוחני שהרי נק' גן ממש והוא במקום המיוחד בארץ שהוא נק' ג"ע הארץ כידוע והגן הזה הוא בחי' ממוצע בין הגשמיות לרוחניות כי מצורת רוחניות ד' יסודות דעשי' הוסד בחי' קרקע הגן הזה (וע"כ לא נמצא ג"ע זה בשטח הארץ הגשמי' בכדור הארץ הלז כי הרי הוא בחי' הרוחניות ושורה במרכז קו האמצעי הנק' קו השווה כו', כמבואר בס' הגמול להרמב"ן). ועצם בחי' הגן הזה הוא בחי' ממוצע בין הרוחניות של עולמות עליונים לגשמיות דעולם השפל הזה וכמבואר בזהר דכל דיוקנין דעילא ותתא משתכחין תמן. פי' עילא ותתא הן עולמות עליונים הרוחני' ועולמות הגשמי' דעולם זה השפל כו'. ופי' דיוקנין כי ע"י בחי' הממוצע שבג"ע זה משתכחין תמן כל דיוקנין בין מעילא בין

(. . להרמב"ן): בנזך 697 וע"כ . . להרמב"ן.

נוסחא שניה

בעזרה"י. תורה ברבים. שמיני עצרת בסעודה

ביום השמיני עצרת תהי' לכם וגו'. ותרגומו כנישין תהי' כו'. והענין, דהנה כתיב זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון וגו' פי' דכאשר הי' מצטרך להתהוות עה"ז הגשמי מאין ליש מאור אין סוף ב"ה שכשמו כן הוא אין לו תיכלה וסוף כלל הוצרך להיות מתמצם השפע בריבוי צמצומי' ע"י ההשתלשלות המדרגות רבות הממוצעי' שיוכל להיות נמשך ממנו העה"ז הגשמי. ואין חקר לרבווי הצמצומי' ההשתלשלות המדרגות הרבים ההם כנודע שדרך כלל נקראו ג' עולמות בי"ע ודרך פרט אין חקר לרבווי העולמות פרטיים העליוני' אשר הם נמשכי' ומשתלשלי' זמ"ז בסדר ההשתלשלות עילה ועלול. שהם הכל בחי' ממוצעי' שמתמצעי' בין עצמות אור א"ס ב"ה הבלתי בע"ג להנכראי' הנפרדי' הבע"ג ותכלית כמו גן עדן התחתון שהוא ממוצע בין עה"ז הגשמי וחומרי ובין עולמות העליוני' הרוחניים דהיינו כמ"ש בזהר דכל דיוקנין דהאי עלמא אתחקק תמן וכלי'

וכל: בנזך 735 וכן כל.

מתתא ומתחברים שם זה בבחי' עלי' וזה בבחי' ירידה כו' וכידוע ומבואר פי' דיוקנא במ"א וד"ל. ועד"ז הוא עד רום המעלות מעילה לעילה יש בחי' ממוצע המחבר עליון ותחתון כנ"ל וכמו שמבואר בספר הבהיר דמג"ע התחתון לגי' העליון יש ג"כ עמוד אחד שבו עולין הנשמות מדי שבת כו' והוא בחי' הממוצע כו' ועד"ז עוד מגי' העליון לגבי עולמות העליונים יותר יש בחי' ממוצע כי אע"פ שאין אנו יודעים רק מב' מיני ג"ע שנהנין שם מזיו השכינה מ"מ הרי לגדולתו אין חקר כתיב, פי' שאין קץ ושיעור לגילוי אורו וזיוו שמאיר לעולמות בעילוי אחר עילוי עד רום המעלות בלי שיעור וכידוע שיש ג"י יובלות כו' וכמאמר וכל החיים יודוך סלה הכל ירוממוך סלה פי' מפני שירוממו בעילוי אחר עילוי בגילוי אור א"ס עד אין שיעור למעלה כו' לכך ירוממוך סלה שכל מקום שאמר סלה הוא בלתי הפסק כידוע, והנה ידוע ג"כ דבין עולם התחתון לעליון יש נהר דינור שבו טובלין הנשמות בעלותם שם וכמ"ש נהר דינור נגיד ונפיק כו' והוא בין עוה"ז לג"ע התחתון שכאשר הנשמות עולין לג"ע התחתון להיותו מובדל ומרומם לגמרי בערך מגשמיות עוה"ז השפל א"א שיעלו לשם בלתי שישכחו תחלה מכל הגשמיות ענינים שקיבלו בעוה"ז ויהיו מופשטים מהן בתכלית וזהו ע"י שטובלין בנהר דינור שבטבילה זו נשכח מאתם כל ענין וציור גשמי כי אילו לא נפשט מהם ההגשמה הרי היתה הגשמה זאת מבלבלת מאד בעלותם שם להנות מזיו ג"ע התחתון ע"ד דוגמא כמו שבכאן מבלבלת מחשבה הזרה בעת הדביקות

נ"י: בבוך 697 נוסף אלפים.

נוסחא שנייה

דיוקנין דלעילא אשתכח תמן. שכלול משניהם מרוחניות וגשמיות דהיינו שהוא ממוצע בין רוחניות לגשמיות שהוא מקור הגשמיות דעוה"ז עד שכל דיוקנין דהאי עלמא אשתכח תמן והוא מדרגה התחתונה שברוחניות לכך כל דיוקנין דלעילא אשתכח תמן שהוא המחבר רוחניות וגשמיות מצד שהוא ממוצע ביניהם (וכמ"ש במ"א משנ"ז בכ' אריז"ל שקרקע הג"ע התחתון נוגע ואינו נוגע בארץ מפני שקרקע הג"ע הוא מד' יסודות רוחנים מקור ד' יסודות גשמיים דעה"ז) ולזאת כשזוכה נשמתו לעלות לג"ע התחתון אפי' הי' צדיק בארץ ולא עבר עביר' מימיו מצטרך לטבול תחלה בנהר דינור כדי לשכוח על עובדין דהאי עלמא, שאם הי' זוכר מעניני עוה"ז בלתי אפשרי הי' להשיג מזיו השכינה בג"ע התחתון שהם מחשבות זרות המבלבלות אותו כו' שלא יתכן שאברהם אע"ה זוכר עתה מעניני עוה"ז וכן כולם שהטבילה דנהר דינור משכח לגמרי אותו ממהות עה"ז להתהפך למהות אחר דג"ע התחתון כו' וכן עד"ז כשזוכה לעלות בעילוי יותר לג"ע העליון אזי צריך לטבול עוד הפעם בנהר דינור העליון שישכח אף על השגה ההיא שהשיג בג"ע התחתון שלגבי ההשגה הנעלה דג"ע העליון נחשב ההשגה שבג"ע התחתון למחשבה

בתפלה כו' ועד"ז יש נהר דינור יותר עליון שמשכח עניני השגות ג"ע התחתון בעלותם לג"ע העליון ואם היו זוכרים גם קצת מהשגות שלהם בג"ע התחתון לא היו יכולים לקבל אור וזיו השכינה שבג"ע העליון מפני הבלבול שהי' מבלבלם כמו שמבלבל עניני הגשמיות לרוחניות דג"ע התחתון מאחר שאין ערך בין ג"ע התחתון לעליון כמו שאין ערך מעוה"ז לג"ע התחתון עפי' סדרי ההשתלשלו' דאבי"ע כידוע, ועד"ז יובן שיש בכל עלי' מעולם לעולם העליון בחי' נהר דינור שמשכח את עולם התחתון כו' וד"ל.

והנה כתיב ויברא ה' אלקים את האדם ויניחהו בג"ע לעבדה כו'. פי' כי תחלת בריאת האדם הי' בג"ע התחתון אלא שאחר החטא נתגרש משם כמ"ש ויגרש את האדם כו' וזהו לפי שבג"ע הארץ הוא תלוי בחי' השלימות דעוה"ז השפל לכך נברא בו האדם כדי שיתקן על ידו העולם וזהו לעבדה כו' ולימות המשיח שיבוער הרע מן הארץ ויהי' עליות העולמות בכלל כידוע אזי הרי יהי' עלי' לארץ הלז שהיא חומריות עכשיו ויהי' מדרגתם בבחי' רוחניות דג"ע התחתון דעכשיו וממילא יתעלה ג"ע התחתון להיות במדרגה ג"ע העליון דעכשיו כו'. ועד"ז עד רום המעלות כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. וזהו שאנו אומרים ברי"ה שבו נברא האדם בג"ע התחתון כנ"ל זה היום תחלת מעשיך כו', פי' מפני שבר"ה מתחדש הבריאה יש מאין עד רום המעלות כידוע וע"כ זה היום תחלת מעשיו הי' דהיינו בבחי' השלימות דעוה"ז והוא ג"ע התחתון דעכשיו שנק' תחלת מעשיו להיותו בחי' ממוצע כנ"ל. ועד"ז זה היום הי' בחי' תחלת מעשיו מעילה לעילה עד רום המעלות

נוסחא שניה

זוה המבלבלת כו' כערך חשיבות מחשבות עניני עה"ז לגבי השגת הג"ע התחתון שכל חד לפום שיעורא דילי' שמאחר שהשגת הג"ע נפלאה אין קץ יותר לכך צריך לטבול בנהר דינור עליון לשכוח על השגת ג"ע התחתון וכן עד רום המעלות כשעולה ממדרגה למדרגה עלי' אחר עלי' אזי צריך לשכוח על מדרגה הראשונה כי אין קץ להעליות הגם שלא נזכר רק ג"ע עליון ותחתון זהו דרך כלל אבל דרך פרט אין קצה להעליות שיש עליות אין מספר מדרגה למעלה ממדרגה כו' וכמ"ש והכל ירוממוך סלה כו' וכל החיי' יודוך סלה פי' כמ"ש בכתבי אריז"ל שיש בחי' עליות נ' אלפים יובלות עד שי' לתכלית העילוי אל הארת מל' דא"ס כו' לזאת כל החיים האלו של כל עליות העולמות של נ' אלף יובלות כולם יודוך וירוממוך סלה בבחי' א"ס ממש והעליות שלהן שכל הנ' אלפי' יובלות נמשכו מהארה בעלמא ממל' דא"ס כנודע כמ"ש כי עמך מקור חיים וגו' וד"ל. וז"ש זה היום תחלת

כנ"ל וד"ל. ופי' זכרון ליום ראשון הוא מפני שנעוץ תחלתו בסופן כו'. וביאור דבר זה יובן בהקדים שרש ענין הכוונה בהשתלשלו' בכלל ובפרט ע"י בחי' ממוצעים כנ"ל מה היא, בהיות ידוע שעיקר הכוונה בירידה של הנשמה שמעילה לעילה כנ"ל עד עוה"ז השפל היא לצורך עלי' דוקא והכל כדאי כו' דאע"פ שהנשמה תרד בירידת המדרגה כ"כ מעולם לעולם עד שבעלותם תצטרך לנהר דינור לשכח ממנה בחי' הגשמיות כנ"ל מ"מ בעלותה יש בזה יתרון מעלה מכמו שהיתה תחלה קודם ירידתה כו' והוא מפני שבחי' הזיו והאור האלקי שהנשמה נהנית הרי ידוע שהוא בא מלמעלה ונמשך למטה ע"י השתלשלות דשם הוי' כו' כי מאחר שנהנין ממנו בהשגה נגלית מוכרח שכבר נמשך למטה ממש וה"ז כמו זיו השמש בשמש עצמו אין זיו כו' וכידוע. כך בעצמות אור א"ס לא שייך לשון זיו אלא בבחי' ירידת השפע מאתו ע"י שם הוי' הוא הנק' בשם זיו, והנה ידוע בפ"י כי שמש ומגן ה' אלקים שאין התהוות מציאת בחי' הזיו כ"א ע"י בחי' ההסתר והצמצום בתחלה (והוא שם אלקים) והוא הנק' מגן השמש ואם לא הי' ההסתר הזה לא הי' מציאת זיו כלל כו'. כך בעצמות אור א"ס הרי לית מחשבה תפיסא ב' רק בזיו כנ"ל וגם זה הזיו לא הי' בא ונמשך כ"א ע"י בחי' הצמצום וההסתר של בחי' עצמותו תחלה והוא שם אלקים שלפני שם הוי' כי שם הוי' מורה איכות אופן ירידות השפע מהשכינה בבחי' זיו ואור נגלה והוא כידוע דהי"ד הוא בחי' צמצום והה"א הוא בחי' התשפטות והי"ו בחי' המשכה מלמעלה

בחי': בבוך 697 הוא בחי'.

נוסחא שניה

מעשיך זכרון ליום ראשון, פי' תחלת מעשיך הוא בחי' ג"ע התחתון שהוא התחלת עולם העשי' שהוא הממוצע בין רוחניות לגשמיות דעשי', שקודם חטא אדה"ר הי' אצלו בחי' ג"ע התחתון כמו אצלנו עולם העשי' הגשמי כמ"ש ויניחוהו בג"ע לעבדה ולשמרה כו' רק לאחר שחטא כתי' ויגרשוהו מג"ע כו' ולאחר תחיה"מ שיתתקן העולם לחזור לתכלית שלימותו כמקדם החטא, אזי יזדכך חומריות עה"ז להיות כמו הג"ע התחתון שעתה. ולכך נק' ג"ע התחתון שהוא תחלת העשי' תכלית השלימות דעשי' כמו שיהי' לע"ל לאחר תחיה"מ בשם תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון פי' יום ראשון הוא התחלת מדרגה הראשונה סבת כל ההשתלשלות שנעוץ תחלתו בסופן וסופן בתחלתו שיום ראשון הוא מלוכש בתחלת מעשיך דוקא וזהו זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון דוקא. אך צריך להבין מאחר שהוא ירידה גדולה לגבי הנשמה שירדה בסתר המדרגה להתלבש בגוף. הגשמי שבעה"ז שמצטרפת אח"כ לטבול בנהר דינורי. בכדי לזכות לחיות בנועם ה' בג"ע

נגוף: בבוך 735 נוסף האדם.

לטבול . . דינור: בבוך 735 בנהר דינור לטבול.

למטה והיא אחרונה הוא בחי' הזיו המתקבל להנות בו הנשמות וזהו בכל עולם לפי ערכו כנ"ל. אבל בחי' ההסתר והצמצום שבתחלה דהיינו להסתיר עצמותו הוא עדיין למעלה הרבה משם הוי' היורד ומתגלה למטה כו' כי בחי' הצמצום הזה הוא בחי' ההתכללות להיות בבחי' העולם דעצמות ממש כו' שהוא למעלה עדיין מבחי' השתלשלות לגמרי כידוע וד"ל. וזהו אז תתענג על הוי' למעלה משם הוי' והוא בבחי' העולם העצמות דאור א"ס דוקא וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי כו', פי' עמך הוא בחי' הזיו שיורד ע"י שם הוי' בכל עולם ועולם לפי ערכו כנ"ל, וזהו צור לבבי וחלקי אלקים לעולם, פי' אלקים הוא בחי' הצמצום הנ"ל שלפני שם הוי' כו' וזה נק' בשם צור וכמשל הצור הגשמי שמסתיר על האדם וכמ"ש צורי אחסה בו כו' והוא בחי' העולם העצמות וידוע דקמ"י כחשיכה כאורה כו' קטן וגדול שוין ממש עד שאין הפרש כלל בין עליון לתחתון בהיותו למעלה לגמרי מבחי' וגדר השתלשלות מעילה לעילה א"כ בחי' הרוחניות והגשמיות שוין ממש לפניו כו' ולא שייך לומר לפניו ענין מעלה ומטה לא בפרט ולא בכלל ולזה דייקא ישים האדם את לבו ונקודת רצונו וכמ"ש אם ישים אליו לבו כו' אליו דוקא פי' לעצמותו כו', וזהו צור לבבי וחלקי אלקים דוקא מטעם הנ"ל. וזהו שארז"ל שלא לעבוד ע"מ לקבל פרס, פי' פרס הוא בחי' הזיו שנמשך לנשמות כנ"ל והוא כמ"ש ועמך לא חפצתי כנ"ל וד"ל.

והנה לזאת היתה עיקר הכוונה בירידת הנשמה לעוה"ז השפל כדי שתדבק בבחי' העצמיות דאור א"ס שלמעלה משם הוי' כנ"ל והוא ענין

נוסחא שניה

התחתון וכן מג"ע התחתון לעליון. כו' כנ"ל ולמה ירדה מאגרא רמא שהי' תחלה גנוזה בג"ע לעולם הזה שהיא בירא עמיקתא כו'. הענין, שהירידה היא צורך העלי' שתתעלה הנשמה אח"כ למדרגה גבוה יותר. מאד נעלה מכמקדם ירידתה וכדאי הכל בשביל העלי' שתתעלה אח"כ. והיינו דהנה כתי' אני הוי' הוא שמי, פי' שמקור כל סדרי ההשתלשלות כולן מריש כל דרגין ועד סוף כל דרגין הוא בחי' ש' הוי' ב"ה שהי' מורה על צמצום השפע כו', היא התפשטות, וי"ז המשכה כו' כנודע. וע"ז אומר הכתוב אני הוי' הוא שמי שבא להשמיענו בזה שבחי' ש' הוי' מקור החיים של כל סבתי ההשתלשלות הוא רק בחי' שמו הגדול ית' וכמו השם של האדם עדי"מ שהשם במה שקורין אותו ראובן כדומה אינו מעצם עצמותו ואיכותו של מהות ראובן לא מני' ולא מקצתי' עד שאין לו ערך ויחס אל מהותו ואיכותו רק הוא הארה וזיו

לעליון: בבוך 735 לג"ע העליון.

גבוה יותר: בבוך 735 יותר גבוה.

סבת: בבוך 735 סדר.

הירידה שלצורך עלי' כנ"ל. וזהו שאנו אומרים בר"ה זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון, פי' ליום ראשון הוא לפני ההשתלשלו' שנשתלשל משם הוי' כנ"ל ולהיות כי געוץ תחלתן בסופן כמ"ש בס"י כי סוף מעשה עלה במחשבה. כו' ע"כ בכריאת האדם בג"ע התחתון בר"ה הוא נזכר על יום ראשון להיות שע"י האדם נשלם סוף מעשה השלימות ונעוץ בו בחי' התחלה הנ"ל. וזהו זכרון ליום ראשון וד"ל. והנה מר"ה עד יו"כ ע"י התשובה מעומקא דלבא כמ"ש ממעמקים קראתיך כו' שאז נדבקת הנשמה במהותו ועצמותו דוקא כמ"ש מי לי בשמים כו' כמו אם ישים אליו לבו אליו דוקא כנ"ל עי"ז נעשה למעלה ג"כ בחי' עלי' לשם הוי' שיתעלה למעלה והוא שיהי' במדרגת שם אלקים שלפני הוי' הנ"ל כי באתעדלית' אתעדל"ע כידוע. וזהו שאומרים. בנעילה ז"פ כי הוי' הוא האלקים שזהו ז' עליות לשם הוי' עד שיהי' בבחי' אלקים וזהו פי' כי ה' הוא האלקי' שלמעלה ממנו כו' ולכך נאמר ביו"כ דוקא לפני הוי' תטהרו כלומר למעלה משם הוי' מטעם הנ"ל וד"ל. וע"י העליות הללו דשם הוי' שעולים למעלה מעלה בבחי' העצמות ביו"כ כנ"ל הרי משם דוקא. חזור האור ויורד למטה להאיר בתוספת שפע ברכה כו' והן י"ג מדה"ר אל רחום כו' וכשבאין ונמשכי' למטה ממש נעשי' בחי' אורות מקיפים בסוכות והוא נעשה בימים שבין יו"כ לסוכות וכמבואר

במחשבה: בכרך 697 גוסף תחילה.
 שאומרים: בכרך 697 שאנו אומרים.
 משם דוקא: בכרך 697 דוקא משם.

נוסחא שניה

בעלמא ממנו שמתפשט לזולתו שנפנה לקוראיו בשם וכמשל זיו השמש המאיר על הארץ ולדריים שבטלה במציאות במקורה המאור העצמי, כך עד"מ בחי' ש' הוי' מקור כל החיים הנמצאי' בכל סדרי ההשתלשלות שמהוה אותם בכל שעה ורגע מאין ליש ממש הוא רק שמו הגדול ית' בחי' הארה וזיו בעלמא ממנו המאיר על כל הנפעלי' בג"ע העליון ותחתון שנהנין מזיו השכינה שהוא רק בחי' זיו והארה בעלמא מעצמותו ית' אבל מהותו ועצמותו מרומם לבדו ומתנשא מימות עולם בבחי' אין ערוך אליו כלל ולית מחשבה תפיסא ביי' כלל שהוא מקור כל התענוגי' א"א להשיגו ולהיות נהנה בהרגשה. כו' רק מה שנהנין מזיו השכינה הוא רק מזיו בעלמא ממנו לכך יכולי' להנות ממש בהרגשה והשגה טוב טעם ודעת בזה כי הא בהא תליא שאם יש הנאה אזי אינו רק מזיו השכינה ב"ה ואם החפץ לה' מהותו. ועצמותו ית' אזי א"א להנות בהרגשה ממש דלית מחשבה תפיסא ביי' כלל

בהרגשה: בכרך 735 בהשגה.
 החפץ . . מהותו: בכרך 735 יחפץ להנות ממהותו.

בספרי הקבלה שבסוכות מתלבשים המקיפים בסכך גשמי וכמ"ש כי בסוכות הושבתי כו' וזהו וימינו תחבקני כידוע וד"ל עד שבשמיני עצרת נעשה מזה ענין שמחת תורה כו'. וביאור ענין שמחת תורה יובן בהקדים הפסוק שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמך וידוע שהו' ב' תורות שבכתב ושבע"פ ושכתב נק' מוסר אביך ושבע"פ נק' תורת אמך כו', ולכאורה יפלא זה למה נק' תשב"כ בשם אביך ותשב"ע בשם אמך כו'. אך הענין הוא עד"מ מבשרי אחזה כו' דהנה טפת הזכר שנמשכה מן המוח שבאב שממנו נולד הולד הנה הטפה עצמה כמו שהיא במוח האב אינה כלום עדיין רק טפה בעלמא ולא ניכר ממנה ענין צורת הולד כלל רק היא בחי' כח היולי כו' וכמ"ש במ"א. ואך כאשר הטפה מתפשטת במעי הנוק' ותתעכב שם מ' יום אז נוצר הולד ונגדל בט' חדשים בכטן הנוק' בציוור אברים בגוף שלם כו'. כך עד"מ הנה בתורה שבכתב אין עדיין גילוי אור חכמתו ורצונו ית' בגילוי ופירוש גמור רק כמו בחי' רמז בעלמא בלבד וכמו מצות תפילין בפסוק וקשרתם לאות כו' שאין יודעים מזה כלל איך לעשות התפילין ובתורה שבע"פ הוא שנתגלה הדין של תפילין בגילוי גמור באורך ורוחב בכמה פרטיי' שונים. וכך הענין בכל המצות והדינים הרי עיקרן ושרשן בלבד נרמזו בתשב"כ ואמנם עיקר בנין שלהם לאורך ורוחב הוא בתשב"ע"פ וכידוע דממקרא אחד נבנה בנין מסכת שלימה כמו מסכת סוכה מפסוק בסוכות תשבו כו' וכיוצא וה"ז כמשל הולד שנגדל בכטן האם לאורך ורוחב בציוור גוף שלם ובטפה שבמוח האב

בשם: בבוק 697 תורת.

נוסחא שניה

כנ"ל ולזאת הירידה בעה"ז היא צורך עלי' שיגיע ויעלה למדרגה זו בעה"ז להיות כלתה נפשו אל מהותו ועצמותו ית' המרומם לבדו מה דלית מחשבה תפיסא ולא לחפון בשום חפץ אחר בעולם לא בעה"ז ולא בעה"ב שאף התענוג וההנאה של עוה"ב לא יחפון כמארו"ל א"ת כעבדי' המשמשין על מנת לקבל פרס כו' כ"א אל מהותו ועצמותו ית' בלבד ישים לבבו כמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ וגו' וכת"י כלה שארי ולבבי צור לבבי וחלקי אלקים לעולם. פי' צור הוא המגן ומסתיר שהוא בחי' ישת חושך סתרו דלית מחשבה תפיסא ב"י ואין בו הרגשת הנאה כלל אליו ישם לבו דוקא שהוא שוה ומשוה קטן וגדול כחשכה כאורה גשמיות ורוחניות שוין קמ"י דגם חשך לא יחשיך ממך ואפי' אור צח ומצוחצח אתחשך קמ"י שזהו השתוות האור והחשך קמ"י שאין יתרון להאור מתוך החשך כלל כנ"ל. וזהו וחלקי אלקים לעולם, דהיינו שאלק"ים זה הו"א הגבה למעלה מש' הוי' עד שהוי' נעשה אלקי' וזהו בנעילה דיו"כ שאומרים הוי' הוא האלקי' ז"פ שאף

לא הי' רק ענין שרשו ומקורו בחי' כח היולי כו'. וזהו שאמר שלמה על תושב"כ אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני פי' חכמה שרמוזה בתשב"כ היא רחוקה מבחי' ההתגלות כמו שהאב רחוק מן הבן אלא בתשבע"פ בבטן האם דוקא קרוב הוא לפי שנגדל שם ט' חדשים והיו לאחדים ממש כי עובר ירך אמו הוא, והנה ידוע שעיקר גידולו שם בעיבור הוא מן המזון שאמו אוכלת דוקא כו' וכמארז"ל אוכל מה שאמו אוכלת ומזה הוראה להיותו אז בבחי' ההתכללות באמו ממש וגם אחרי הוולדו ונעשה בחי' ברי' בפ"ע עדיין צריך לאמו הוא בכל רגע לינק מחלב אמו שהוא עיקר חיותו וקיומו וגם עיקר גידולו בימי היניקה הוא כי יותר יגדל לפי ערך בימי היניקה משיגדל מן המזון בימי הגדלות כמבואר במ"א. וא"כ אנו רואים ב' הגדלות הללו דעיבור ויניקה הכל מן האם דוקא ולהיותו תמיד עמה בבחי' הקירוב הגדול בב' הזמנים הללו דעיבור ויניקה כו'. משא"כ האב הרי מושלל ומובדל הולד ממנו לגמרי כי גם מתחלת יצירתו ממנו ומכ"ש בגמר גידולו לא נודע וניכר הי' כח האב בו רק כח האם ניכר בו בלבד כמה שמגדלת אותו בט' חדשים במאכל שהיא אוכלת ונעשה כא' מאכריה ממש כו'. וכך הנמשל מכ"ז ממש יובן ההפרש בין תשב"כ לתשבע"פ שבחי' בינה שבתשבע"פ עיקר בחי' הגידול של ההלכות והדינין והוא ע"י בחי' בינה שנק' אם הבנים שהיא באה מקרוב דוקא וכמשל הנ"ל. וזהו ואל תטוש תורת אמך כו'. אבל תושב"כ נק' מוסר אביך מטעם הנ"ל וד"ל. וכך יובן בכל הדוגמא הזאת בעבודת ה' שיש שם ג"כ בחי' אב ואם הנ"ל דהנה התפעלות אוי"ר נק' בנים כידוע ואם הבנים הוא בחי' ההתכוננות המולדת את התפעלות כו' כידוע ונק' בינה אם

 נוסחא שניה

הוי' כאלקיי' בחי' צמצום חשוב נגד עצמותו ית'. וכמ"ש לפני הוי' תטהרו לפני הוי' דוקא שגייע לבחי' עצמותו ית' עד שהוי' כאלקיי' חשוב נגדו שאז הוי' הוא האלקיי' כנ"ל וד"ל. והנה לאחר שנתעלו כנ"י בנעילה דיו"כ לפני הוי' אל מהותו ועצמותו עד ששם נעשה הוי' בחי' אלקיי' כמ"ש הוי' הוא האלקיי' כנ"ל, אזי נעשה אח"כ בחי' התגלות חסדי' עליונים מלמעלה למטה בחג הסוכות שהוא בחי' וימינו תחבקניי שהוא ההכנה לש"ע שהוא בחי' שמחת תורה כו'.

והענין דהנה יש ב' בחי' תורותי תשב"כ ותשבע"פ כדכתי' שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמך, מוסר אביך דא תשב"כ ותורת אמך דא תשבע"פ, מפני שתשב"כ נמשכה מח"ע דאורי"י מחכמה נפקא לכך נק' מוסר אביך, כדכתי' אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, פי' דכמו עדי"מ האב רחוק מן הבן יותר מן האם, שכל התקרבות הבן הוא אל האם ולא אל האב שהוא

הבנים להיותו מגדלת ומרחבת התפשטות המדות ולכך נק' רחובות הנהר כו' ואמנם בחי' הביטול במציאות שהוא מכח אור אבא הוא בבחי' ההעלם והריחוק מהרגשה בנפש כידוע משא"כ בכינה יש השגה והרגשה כו' אבל בחכמה הוא בחי' כח מה כלומר מה פשפשת כו' וכמ"ש משה ונחנו מה וכמ"ש במ"א וד"ל. והנה כתיב והחכמה מאין תמצא, פ"י מאין הנה כתי' אני ה' אליכם וכמ"כ נא' אני ראשון ואני אחרון כו' ויש להבין מהו לשון אני והלא לית מחשבה תפיסא ב' ואיך יאמר אני שהוא מורה ענין הידיעה בו כו'. אך הענין הוא דאני אותיות אין והנה כמו שהוא ית' בבחי' עצמותו ומהותו הרי הוא למעלה מעלה מבחי' השתלשלות לגמרי וכמאמר אנת חדי ולא בחושבן פ"י ולא בחושבן י"ס כו' לפי שעצמות אור א"ס למעלה גם מן החכמה והרצון כו' וכמאמר אנת חכים ולא בחכ' ידיעא כו' עד ולא מכא"מ כלל כו' וזהו והחכמה מאין תמצא מאין שהוא בחי' העלם עצמות אור א"ס שאינו עדיין בגדר השתלשלות יש ודבר מה כו' וכדי שיהי' מסתעף ממנו בחי' גילוי אור החכמה דאצי' להקרות בשם חכים כו' אזי הרי הוא כמשל הלידה של הולד שהוא ענין גילוי לחוץ כך יצא אור א"ס מן ההעלם לבחי' גילוי להיות התהוות אור החכמה וזהו ענין אותיות אני שהוא בחי' גילוי אור כמ"ש אני היום ילדתיך כו'. והענין הוא שמבחי' אין שהוא בחי' ההסתר וההעלם של העצמות נעשה ונגלה בחי' אני להיות כי אני הוא בחי' הגילוי

מורה: בבוק 697 משמע.

חד: בבוק 697 הוא חד.

נוסחא שניה

מרוחק ממנו (כמארז"ל מס' קדושין ע"פ כבד את אביך ואת אמך וכת' איש אמו ואביו תראו כו' ע"ש) רק עיקר יסוד שרש הבן הוא מכח טפת האב אך הוא בריחוק ממנו רק הטפה שנמשכת ממות האב כו' משא"כ כמעט האם היא נגדל ושורה כל משך ימי העיבור ואוכל מה שאמו אוכלת ושותה מה שאמו שותה עד שעובר ירך אמו והי' לאחדים עמה בקירוב בשר ממש. וכן לאחר הליד' הוא יונק משדי אמו שע"י היניקה נגדל בהרחבת והתפשטות האברים מאד, שלא לפי ערך ההגדלה שיוגדל אח"כ במשך כמה שנים כו', מצד שחלב אמו מגדל אותו במאד מאד כו' כנודע. כך ממש עדי"מ למעלה ממש, שתורה שבכתב נק' בחי' מוסר אביך שנמשכה מח"ע שנאמר עלי' אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני שאין מבואר בה באורך ורוחב כל הדינין והלכות פסקות זולתי דרך רמו בעלמא בבחי' ריחוק מאד כריחוק האב מן הבן שרק טפה א' נמשכה ממנו כו'. רק שרש ועיקר יסודו הוא מן האב, כך עיקר יסוד התורה הוא תורה שבכתב רק היא בקיצור נמרץ דרך רמיוה בעלמא והיא רחוקה ממני כנ"ל, משא"כ תשבע"פ שהיא בהתפשטות אורך ורוחב ההשגה השלימות שממקרא א' שבתורה יוצא כמה טעמי' בתשבע"פ להיות מס'

כנ"ל. וזהו פי' אני ה' כו' כדי שיהיו בגילוי שם הוי' הוא ע"י אותיות אני שנמשך ובא מן ההעלם דאין כו'. והיינו פי' והחכמה מאין תמצא מאין של ההעלם תמצא בכחי' גילוי ואז נאמר אני ראשון שהוא בחי' חכמה כמ"ש בראשית ברא ות"א בחוכמתא כידוע (וזהו ג"כ ענין זכרון ליום ראשון הנ"ל) וד"ל. ובזה יובן ג"כ פי' טפס כחלב לבס אני תורתך שעשעתי פי' כי בתורה נאמר ואהי' אצלו אמון כו' שעשועים יום יום כו' ופי' שעשעתי הוא פועל יוצא שהמשיך שעשועים העליונים בתורה והוא להיות ידוע דאורייתא מחכמה עילאה נפקת והרי החכמה מאין תמצא בכחי' לידה שהוא מן ההעלם לגילוי אור כנ"ל ע"כ צריך לזה המשכה מלמעלה תחלה כדי שיהי' גילוי אור חכמה שבתורה עי"ז והוא ע"י בחי' השעשועים העליונים שממשיכי' מלמעלה דהיינו שיהי' משתעשע בתורה ולהיות אצלו התורה שעשועים והיינו להמשיך ממקור כל התענוגים בחי' תענוג בחכמה שבתורה ואז ממילא תצא החכמה מן ההעלם לגילוי כו' וזהו תורתך שעשעתי המשכתי ב"ה שעשועים מטעם הנ"ל. והיינו פי' עוסק בתורה לשמה לשם התורה עצמה וכמ"ש במ"א. וזהו אני תורתך שעשעתי ע"י אותיות אני מפני שהוא ענין הגילוי מן בחי' ההעלם דאין שמאין נעשה למטה אני כנ"ל והוא גילוי בחי' תור בחכמה כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. ובכ"ז מובן ענין שמחת תורה שנעשה אחר ימי הסוכות כנ"ל, דהנה מבואר למעלה שע"י התשובה בעשיית מר"ה עד יו"כ נעשה למעלה בחי' עלי' לשם הוי' שיהי' הוי' בבחי' אלקים שלפני הוי' כו' שהוא בחי' אין הנ"ל שהרי הוא בחי' הצמצום וההסתר להיות בבחי' העצמות הוא בחי' אלקי' שלפני הוי'. והיינו ג"כ בחי' אין שבהעלם כנ"ל ואחי"כ בסוכות

נוסחא שניה

שלימה מזה כו'. וזהו בחי' תורת אמך כנ"ל במשל וד"ל. וכמ"כ ימצא בעבודת ה' בחי' או"א, שבחי' אמא הוא בחי' בינה לבא ובה הלב מבין בהרחבת ההתבוננות ברוממותו ית' בהרחב' מאד עד שיוגדל מזה מדותיו באהוי"ר אליו ית' בהגדלה מאד וכדכתי' אם הבנים שמחה הבנים הם המדות אהוי"ר שנולדי' מן האם הוא הבינה בהרחבה והתפשטות שנק' רחובות הנהר הידועי' כנודע, שישתעף מזה השמחה בלבבו. כדכתי' עבדו את ה' בשמחה וכתי' ישמח ישראל בעושו וגו'. משא"כ בחי' אבא הוא בחי' הביטול דחכמה כ"ח מ"ה בקרירות ונחת שלמעלה מבחי' השמחה והרגשת המדות דאהוי"ר כו' שזהו תכלית הביטול האמיתי של בחי' ומדרגת מרע"ה שאמר ונחנו מ"ה וגו' וכדכתי' והחכמ"ה מאין תמצא, שנמשכה מבחי' אין שלמעלה בבחי' ריחוק מאד המתנשא מימות עולם שהוא למעלה מבחי' השמחה כנ"ל. והנה זהו הסדר וההדרגה בכל השנה כולה, שאם הבנים דוקא שמחה משא"כ

הוא שיורד מבחי' אין להיות אני כנ"ל ועי"ז הרי נעשה ונמשך ג"כ בחי' שעשועים בתורה וכמ"ש אני תורתך שעשעתי כו' וזהו עיקר ענין שמחת תורה ומפני שבשמע"צ כבר נשלמו ירידות כל המקיפים שבסוכות והכל הוא רק שנעשה מאין אני היפך ענין העלי' כי ה' הוא האלקים שבנעילה דיו"כ כו' וד"ל.

וזהו ביום השמיני עצרת תהי' לכם ות"א כנישין תהי' לכון כו'. הנה פי' עצרת הוא ג"כ ענין קליטה כמו ועצר השמים כו' וכהיות כי עיכוב הטפה וקליטתה במעי הנוק' שהוא בחי' עיבור כנ"ל הנה להיות שהוא בחי' התכללות שהרי העובר נכלל באמו לאכול רק מה שהיא אוכלת דוקא ע"כ עי"ז הוא עיקר הסיבה להיות גידולו והתפשטותו לאורך ורוחב כו'. וכך יובן הנמשל בכללות נש"י שכאשר יש לכלל מס"נ שהוא בחי' קליטה שתקלט נפשותיהם ויוכללו בבחי' ההתכללות ממש באור האלקי כדוגמת הולד במעי אמו שאוכל רק מה שאוכלת כך לא יקבל חיות ומזון לנפשו האלקי' רק מהמשכות גילוי אלקות ע"י ההתכוננו' הנק' בינה אם הבנים כנ"ל אזי עי"ז הוא עיקר הסיבה שיהא בחי' הגדלה לשם הוי' והוא שיהא התגלות בחי' אין אני כנ"ל והיינו ע"י שהי' תחלה הוי' נכלל באלקים דבינה כולד במעי אמו שהוא בחי"י וזהו דוקא ע"י תשובה להיות שהתשובה הוא בחי' אור חוזר

השמים: בבוך 697 את השמים.

בחי": בבוך 697 נוסף עיבור.

נוסחא שניה

באבא שמאין תמצא, שלא תמצא בחי' השמחה כנ"ל, אך בש"ע שהוא זמן העיבור והקליטה של נשמות ישראל שנקלטי' בבטן אימא שלמעלה כמ"ש עצרת תהי' לכם ותרגומו כנישין תהי' לכון, ע"י התשובה אל מהותו ועצמותו ית' עד שהוי' כאלקי' חשיב נגדו, אזי ממשיכים עי"ז מעצמותו ית' מבחי' אי"ן שלמעלה מקור החכמה בחי' השעשועי' והעונג בהחכמה בחי' אבא שיהי' בו התגלות השמחה כמו בבחי' אם הבנים ששמחה כו', וכדכתי' אני תורתך שעשעתי, אנ"י הוא בהיפוך אתוון אי"ן מקור החכמה דאצי' שמשם נמשך השעשועים בהחכמ"ה הוא תורתך שבכתב, שכאשר הוא למעלה נק' אי"ן וכאשר מתלבש בחכמה נק' אנ"י, שמתהפך הצירוף, וזהו אז תתענג על הוי' להמשיך עונג בהוי' שהוא חכמה שלמעלה כדכתי' הוי' בחכמה יסד ארץ וגוי', וזהו שעשעתי שהוא פועל יוצא לעשות ולפעול המשכת השעשועי' והשמחה בתורתך שבכתב שכ"ז הוא בש"ע זמן הקליטה והעיבור של כנ"י בלמעלה בחכמה שלמעלה ע"י התשובה שמגיעי' לבחי"י עצמותו אל בחי'

בחי": בבוך 735 אל בחי'.

והוא בחי' ההתכללות שהוא כמו בחי' העיבור וכמבואר למעלה שעי' התשובה נתעלה שם הוי' להיות בבחי' אלקים כו' ועי' אמרו ז"ל יפה שעה א' בתשובה ומעט כו' ולכאורה אינו מובן מהו שאמר שעה א' והלא צריך להיות תמיד בתשובה אלא הכוונה הוא להיות בבחי' עיבור והתכללות הנק' עצרת כנ"ל לאכול רק מה שאמו אוכלת שזהו אינו אלא עי' התשובה במס"נ כו' ואזי ממילא נגדל שם הוי' בבחי' גילוי אלקות עי' מצות מעשיות שיעשה שנק' רמ"ח אברים דמלכא כידוע, וזהו שאמרו יפה שעה א' בתשובה ומעט פי' טובים מאירים וכמ"ש וירא אלקים את האור כי טוב כו' ואמנם אין המצות מאירים וטובים כ"א עי' התשובה שתאיר אורם בגילוי רב ועצום כדוגמת משל גידול הולד כו' והוא רק עי' בחי' עיבור והתכללות שעי' התשובה וא"כ התשובה קאי על המע"ט ולא על העבירות דוקא ולכך אמר שעה א' בלבד כי א"צ רק שעה א' ברעותא דלכא במס"נ כמ"ש מי לי בשמים כו' וכנ"ל וד"ל. וזהו ביום השמיני עצרת תהי' לכם בחי' עצרת שהוא בחי' קליטה תהי' לכם להיות מזה שם הוי' בהגדלה כנ"ל וד"ל. והנה להבין כ"ז בתוספת ביאור יש להקדים ענין הפסוק מאת הוי' היתה זאת כו' דהנה מבואר למעלה דגם התהוות החכמה הוא עי' שם הוי' יו"ד צמצום ה"א התפשטות כו' ומאחר שהחכמה נמשכה מאין ליש עי' שם הוי' א"כ הרי היתה תחלה כלולה במאציל העליון בבחי' אין כמו בחי' עיבור הולד כמעי אמו כנ"ל וכמ"ש והחכמה מאין תמצא בהתגלות והגדלה אבל בהיותה כלולה

כו': בנז"כ 697 בעה"ז מכל חיי העולם הבא.

נוסחא שניה

אני ואיין שלמעלה שמשם יומשך השעשועי' בחכמה וזהו אני הוי' אלקיכם שאני מתלבש בהוי' שכאלקי' חשוב כנגדו כנ"ל. וזהו מאת הוי' היתה זאת היא נפלאות בעינינו, פי' מאת הוי' שבחכמה שהי' בחי' דכר בחי' אב כנ"ל היתה זאת בחי' נוק' שנעשה בחי' נוק' להיות נמצא בוי' השמחה כמו באם הבנים בכל השנה וכאלקי' בחי' נוק' חשוב נגדו, וכדכתי' כי הוי' הוא האלקי' כנ"ל, והיינו מפני שהיא נפלאות בעינינו שהסכה לזה שמאת הוי' יהי' נעשה בחי' זאת הוא מצד שהיא נפלאות בעינינו פי' שפליא העליון בחי' האיין מקור החכמה שהי' מופלא ומכוסה בבחי' סתימין דכל סתימין נתגלה בבחי' גילוי בעינינו הוא בחי' החכמה שנק' עיין כמ"ש עיני העדה כו' שנתגלה בבחי' גילוי ראות עיין החכמה ממש ולכך מאת הוי' היתה זאת בחי' נוק' להיות בחי' אם הבנים שמחה כי אני תורתך שעשעתי כנ"ל. וכ"ז הוא עי' הקליטה דכניי בש"ע בבחי' החכמה שלמעלה שנעשה בחי' אימא הנוק' שאז

השעשועי': בנז"כ 735 נוסף שלמעלה.

נמצא בו: בנז"כ 735 בו נמצא.

עדיין בבחי' אין לא היתה נמצאת בגילוי עדיין ואח"כ כשנתגלה החכמה הוא מ"ש אני היום ילדתיך כנ"ל שאני הוא בחי' גילוי ההעלם והעיבור כו'. וא"כ מובן שכאשר עולה החכמה להיות בבחי' עיבור הרי משם הוי' דחכמה נעשה בחי' אלקים וכנ"ל בפ"י כי ה' הוא האלקים שהוא היפך ענין התהוות אני מאין, ואמנם הנה מובן שכאשר החכמה כלולה באין בבחי' עיבור הרי מבחי' דכר נעשה בחי' נוק' דהיינו מבחי' אב נעשה בחי' אם כו' כי הנה ידוע דהחכמה נק' אב וכנ"ל בפ"י מוסר אביך ובפ"י אמרתי אחכמה כו'. ואמנם אין זה אלא כאשר החכמה כבר נמשכה למטה בבחי' גילוי אבל בהיותה עדיין בבחי' עיבור הרי החכמה נעשה שם בחי' נוק' שהוא בחי' אלקי' דהיינו בחי' העיבור וכמו הנקבה שתתעבר ותוליד כו'. כ"כ כאשר באין יעורר מציאת חכמה ותתגלה מן ההעלם בבחי' לידה וכמ"ש אני היום ילדתיך. וידוע פי' ילדתיך שהוא בחי' נוק' שנק' יולדת, משא"כ בזכר נאמר הוליד ולא יולד כי נק' מוליד אבל הנוק' נאמר בה ילדה ציון כו' וכן ילדתיך שנאמר בחכמה הוא לפי שמבחי' אב דחכמה נעשה בחי' אם בחי' נוק' שנק' יולדת כו'. וזהו מאת הוי' דחכמה שהוא בחי' אב נעשה זאת בחי' נוק' בבחי' עיבור כו'. וא"כ מובן ג"כ דמה שעכשיו הוא מדרגת אימא יהי' לע"ל באבא שהולד יאכל מה שאביו אוכל כמו שעכשיו אוכל מה שאמו אוכלת כי בחי' אב יהי' בבחי' אם כו' וד"ל. וע"כ מאחר שמאת שם הוי' יהי' בחי' זאת נוק' אזי ממילא היא

כ"ד: בבוך 697 א"ך.

נוסחא שניה

העובר אוכל מה שאמו אוכלת דהיינו מה שאביו אוכל לקבל השפע דשעשוע העליון של האיין שבחכמה כי מאת הוי' היתה זאת שהאב נעשה אם כנ"ל. וזהו זה היום עשה הוי' נגילה ונשמחה בו, דהל"ל נגיל ונשמח, שהה"א דנגילה ונשמחה הוא מורה על הפעולה שהוא פועל יוצא לזולתו שמפעיל הגילה והשמחה בו בהוי' שבחכמה שזהו אני תורתך שעשעתי כנ"ל. להיות כמ"ש ואהי' אצלו שעשועי' כי כולם בחכמה עשית שאף החכמה כעשיי' נחשב קמי' לכך מצטרך להמשיך השעשועי' ממקורה בהחכמה להיותה אצלו שעשועי' כנ"ל. וזהו זה היום דוקא נגילה כו', פי' היום הוא כמ"ש ר"י ב"ל למלכא משיחא אימתי אתי אמר לו היום כמ"ש היום אם בקולו תשמעו שהיום לעשותם הוא בחי' התשובה מנקודת הלב אל מהותו ועצמותו ית' שאז דוקא נגילה ונשמחה בהוי' שבחכמה כנ"ל וז"ש אני היום ילדתיך ילדתיך הוא לשון נקבה כי בזכר נאמר המוליד אברהם הוליד את יצחק שהוא בחי' החכמה שמאיין תימצא שמאת הוי' שהי' בחי' אבא בחי' דכר

המוליד: בבוך 735 הוליד.

שהי': בבוך 735 שהוא.

נפלאות בעינינו, פי' בחי' פלא העליון הנק' סתימו דכל סתימין יבא למטה בהתגלות בעיני הראי' וההשגה וכמ"ש כי עין בעין נראה אתה ה' כו'. וזהו נפלאות מה שהוא נפלא ומכוסה יתגלה להיות בבחי' השגת עיני העדה שנק' עינינו כו' כי אחר העיבור וההעלם תהי' בחי' הלידה וההתגלות וכמ"ש אני היום ילדתיך וזהו כי נתינת טעם למה שנפלאות בעינינו שהוא משום דמאת ה' היתה זאת בתחלה בבחי' עיבור כו' וד"ל ואח"כ הוא חוזר ומפרש כל עיקר הטעם לכל זה והוא מ"ש זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו, פי' זה היום הוא כענין אמרם ז"ל היום לעשותם כו' היום דוקא וכמאמר משיח היום אם בקולו תשמעו כו' לפי שעכשיו יוכל להיות הארת התחלה בסוף כמאמר געוץ תחלתו בסופן כו' וכנ"ל בפי' ויניחהו בג"ע כו' משום דסוף מעשה דוקא עלה במחשבה תחלה כו' ולהיות כן יש עכשיו ההארה גם מבחי' סתימו דכל סתימין הנק' פלא כו' וע"כ יכול להיות התשובה עכשיו מן הקצה לקצה. כו' משא"כ לע"ל כו' וכמ"ש במ"א. וזהו זה היום זה היום דוקא וכמ"ש זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון לפני כל ההשתלשלו' כו'. וזהו אני היום היום דוקא ילדתיך מן בחי' ההעלם של העצמות שלפני כל ההשתלשלו' ונק' היום כה"א הידיעה מפני שהוא נק' יום שכולו טוב יום שכולו ארוך כו' כידוע. וזהו זה היום עשה הוי' כו' פי' היום הידוע הנ"ל

לפי: בכרך 697 ומפני.

לקצה: בכרך 697 אל הקצה.

נוסחא שניה

היתה זא"ת בחי' נוק' שמולדת מאי"ן שנתהפך לאניי שזהו ילדתיך וזהו היום דוקא כמ"ש זה היום עשה ה' וכת"י זה היום תחלת מעשיך שזה יהי' לע"ל ביום שכולו ארוך ביום שכולו שבת, וכן עתה ביום ש"ע מתגלה הארה מזה כנ"ל וזהו עצרת תהי' לכ"ם דייקא, שהוא זמן העיבור דכנ"י שיקלטו בהוי' שבחכמ"ה משא"כ בפסח נאמ' עצרת להוי' אלקיך שאז זמן הלידה כו' כידוע וז"ש כאיש אשר אמו נתחמנו בזה"ז שאם הבנים שמחה כן אנכי מנחמכם לע"ל שמאת הוי' יהי' זאת בחי' נוק' כנ"ל וד"ל. אך מ"ש זה היום עשה הוי' דוקא, הענין דהנה כתי' כל אשר חפץ הוי' עשה, והיינו שבחי' עולם העשי' דוקא נמשך מלמעלה מסדר ההשתלשלות מכל אשר חפץ הוי' דוקא דהיינו מבחי' החפץ ורצון עליון דהוי' שהוא למעלה מסדר ההשתלשלות משם נמשך דוקא בחי' עולם העשי' כמ"ש בסי' געוץ תחלתו בסופן דייקא, מפני שעפ"י הדרגת ההשתלשלות בלתי אפשר הי' שיומשך בחי' עולם העשי' עולם השפל כו' זולתי מבחי' חפץ העליון דהוי' שהוא למעלה מההשתלשלות דקמי' כחשיכה כאורה שוין ממש דגם חשך לא יחשיך ממך כו' ולכך הוא הגורם דוקא להתהוות עולם העשי' וזהו כולם בחכמה עשי' דוקא שהעשי' נמשכה מחכמה שמאין תימצא בחי' חפץ העליון שכל אשר חפץ הוי' עשה

שהוא בחי' פלא העליון להיות כי נעוץ תחלתו בסופן כו' ע"כ אני היום ילדתיך כנ"ל ונמשך שם הוי' מן ההעלם לגילוי והיינו עשה הוי' פי' עשה לשם הוי' כו' או בהיפוך שהוי' עשה ליום שיבא לגילוי מן ההעלם מטעם הנ"ל דמאת הוי' היתה בחי' זאת בתחלה כנ"ל וד"ל. ואז נגילה ונשמחה בו, פי' בו הוא בשם הוי' דלא קאי אלא אדסמיך לי' ולא על היום כו'. ופי' ונשמחה שהוא בתוספת היא שהוא ענין פועל יוצא כלומר שמפעיל גילוי שמחה גם בזולתו והוא מפני שממשיך השעשועים ממקור כל התענוגים בתורה כנ"ל בפי' אני תורתך שעשעתי כו'. והיינו ע"י ענין ההארה והגילוי מבחי' פלא העליון דוקא וא"כ ה"ז תוספת התגלות אורה ושמחה בהוי' כי הוי' גם בחכמה שבתורה הוא כנ"ל שזהו פי' שמחת תורה שהתורה היא שמחה מבחי' שמחה העליונה שבאה מלמעלה מבחי' עצמות אור א"ס בחכמה כו' וד"ל. וכ"ז כמו נתינת טעם למה שקדם לומר היא נפלות בעינינו מפני כי זה היום עשה הוי' ע"כ נגילה ונשמחה בשם הוי' להיות גילוי פלא העליון בו כו' וד"ל. וזהו שלעתיד אמר ישעי' כי כאיש אשר אמו תנחמנו כן אנכי אנחמכם פי' כי מה שעכשיו בחי' אם הבנים הרי לעתיד גם אב דחכמה יהי' בבחי' אם כנ"ל וא"כ מה שעכשיו אמו תנחמנו דהיינו שאוכל מה שאמו אוכלת כו' והשמחה ג"כ מצד בחי' האם בלבד וכמ"ש אם הבנים שמחה אבל לעתיד יהי' אנכי דחכמה נעשה בחי' נוק' לגביו וכמ"ש אני היום ילדתיך והחכמה תנחמם ולהיות כי התגלות אין הוא ע"י הכיף דבתיבת אנכי וזהו אנכי אנחמכם וכענין הנ"ל כי מאת הוי' יהי' בחי' זאת כנ"ל וד"ל. ובכל זה

נוסחא שניה

כנ"ל. וזהו ז"ה היום עשה הוי' דוקא, פי' כי להיות עשה הוי' שיומשך מכל אשר חפץ הוי' בחי' החפץ עליון שלמעלה מההשתלשלות בעשי' הוא הכל מכח ז"ה היום שהוא הגורם להיות עשה הוי' נעוץ תחלתו בסופן דוקא, וכדכתי' זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון דוקא שנעוץ תחלתו הוא בחי' יום ראשון בסופן בתחלת מעשיך וכ"ז ע"י זה היום כו' והיינו בחי' היום לעשותם כתשובת מלכא משיחא לר"י ב"ל שיבא היום אם בקולו תשמעו כו' (דלא מלתא דבדיחותא א"ל על שאלתו אימת אתי מר והשיב לו היום כו' אלא קושטא קאמר שרמזו לו במלתו היום, היום הידוע וד"ל) שהוא בחי' יום התשובה שהוא בזמן הזה דוקא כי היום דוקא לעשותם דוקא כמ"ש במ"א שבעה"ז בזמן המעשה דוקא יוכל להיות שני הפכי' בנושא א', שיתהפך מן הקצה אל הקצה ע"י התשובה שיהי' קונה עולמו בשעה א' כתשובת ר"א בן דורדיא כו' משא"כ בעה"ב שאין לך דבר שאין לו מקום ואיש על מקומו

חזקתו: בבוך 735 נוסף בסופן.

ע"י: בבוך 735 הוא ע"י.

שאלתו: בבוך 735 נוסף אותו.

מובן ענין ביום השמיני עצרת שהוא בחי' בינה שנק' יום השמיני כידוע אזי עצרת תהי' לכם עיקר הענין הוא שמבחי' אבא יהי' בחי' אימא כנ"ל בפ"י מאת ה' היתה זאת כו' והיינו עצרת תהי' לכם בגילוי כו'. משא"כ בחג השבועות שנק' עצרת ג"כ אבל נאמר בו עצרת לה' אלקיך להיות אז בחי' לידה אבל בש"ע הוא בחי' עיבור וקליטה כנ"ל וד"ל.

בעז"ה. יום שמיני עצרת

להבין בתוספת ביאור ענין הפסוק זה היום עשה הוי' כו'. הנה ידוע מאמר משיח לריב"ל דשאל אותו אימתי אתי מר ואמר לו היום אם בקולו תשמעו כו', בהיות ידוע שעיקר ההפרש בין עוה"ז לעוה"ב הוא שעוה"ז עדיין לא נתברר וצריך עדיין בירור ואין הבירור אלא ממקום גבוה דוקא שלמעלה מכל ההשתלשלות כו"י. והוא מבחי' עצמות אור הא"ס דקמי' כחשיכה כאורה כו' וע"כ יכול להיות שיתעלה התחתון למעלה ויעלה לרום המעלות ע"י התשובה כמו ר"א בן דרודייא שבכה רבי ואמר יש קונה עולמו כו' והוא מפני שנעוץ תחלתו בסופן כנ"ל והוא גופא מה שנעוץ תחלתו בסופן הוא מפני שהמברר שהוא גבוה מאד מתגלה למטה וע"כ נעוץ תחלתו כו' וכמ"ש במ"א באריכות, משא"כ עוה"ב נק' עולם ברור מפני שכבר ניברר וע"כ אין התשובה מועלת שם אלא כאו"א על מקומו דוקא כו' וזהו שא"ל היום דוקא אם בקולו תשמעו כי היום לעשותם בתשובה ומע"ט ולא לעוה"ב מטעם שהיום נעוץ תחב"ס מפני בחי' גילוי אור העצמות שנק' היום כו'. וזהו

בחי': בנ"ך 697 נוסף עיבור וקליטה שהוא בחי'.
כו': ע"כ נמצא בנ"ך 697 בהמשך אחד למאמר הנ"ל.

נוסחא שניה

יבא ולא יצא איש ממקומו בשום אופן כו'. לכך היום דוקא לעשותם בבחי' התשובה שע"ז יגיעו להיות נגילה ונשמחה ב"ו וכדאיתא במדרש אינו ידוע אם בהוי' אם בהיום כו' על מה קאי מלת בו, והיינו שאם הוא קאי על הוי' הוא להמשיך השעשועי' בהוי' שבחכמה כמשנת"ל, ואם קאי על היום היינו שמקבלי' השמחה מהוי' בזה היום דוקא ואו"א דא"ח שתחלה ממשיכי' השמחה בהוי' ואח"כ מקבלי' ממנו בזה היום כו' כנ"ל וד"ל.

זה היום עשה ה' פי' כמ"ש כל אשר חפץ ה' עשה כו' שהענין הוא דכל מה אשר חפץ ורצה ברצונו הפשוט שלפני כל ההשתלשלו' שם הוי' עשה הכל בהשתלשלו' כו'. וגם כאן הענין הוא דזה היום שלפני ההשתלשלו' הוא הוי' בבחי' החפץ והרצון הפשוט הוא אשר אח"כ גרם להיות משתלשל שם הוי' בעש' ולהיות הוי' עושה הכל בהשתלשלו' אורות וכלים באבי"ע כו' וד"ל. ושרש ענין נגילה ונשמחה בו כו', הנה במדרש איתא איני יודע אם בו בהוי' או בהיום כו' ואי קאי על הוי' אזי פי' נגילה ונשמחה הוא פועל יוצא כנ"ל ואי קאי על היום היינו שנשמחה בהיום הזה להיות נכללים בו בבחי' ההתכללות דוקא והוא בחי' אור חוזר כדי שיאיר אורו אח"כ בשם הוי' להיות עוטה כו' כי מה שהיום לעשותם ולא למחר הוא רק מטעם שזה היום גורם כנ"ל. וא"כ פי' בו כלומר בתוכו ולא פועל יוצא וד"ל.

להבין מה שארז"ל על המשנה בכרכות בדמקום גדודי חיות ולסטים מתפלל תפלה קצרה כו' עד בכל פרשת העבור יהיו כל צרכיהם לפניך וכו', ואמרו ז"ל אפילו בשעה שאתה מתמלא עליהם עברה כאשה עוברה תהא כל צרכיהם לפניך כו'. הנה מבואר למעלה בבחי' העיבור שהוא בחי' ההתכללות של הולד במעי אמו בתכלית כו', ואיננו אוכל רק מה שאמו אוכלת כו', והנה ידוע דבשעת העבור אזי נעצרו הדמים שבאשה כו' מפני שידוע שהדם נעבר ונעשה חלב לצורך יניקה לתינוק כשיוולד וע"כ הדם הוא נעצר כל ימי העיבור כדי שיהי' נעכר ויעשה ממנו חלב כו', וכמבואר בספרי הרפואה. והנמשל מכ"ז יובן למשכיל שבחי' הדם למעלה ידוע דהדם הוא הנפש הוא בחי' גבורות עליונות דכמל' או בינה דאצי' שנק' נפש כל חי' ומפסולת הדם הזה יונקים כחות הדין למטה כידוע. ואמנם בשעת בחי'

נוסחא שניה

בו ביום בסעודה הנ"ל

ולתוספת ביאור באר היטב ענין הקליטה דש"ע יובן ממארז"ל (במשנה) בתפלת הולכי דרכי' שיאמר בכל פרשת העיבור יהי' כל צרכיהם לפניך, ואמרי' בגמ' מאי פרשת העיבור, אפי' כשאתה מתמלא עליהם עברה כאשה עוברה יהי' כל צרכיהם לפניך, דלכאורה הוא פליאה דעת מה שייכות זאת אל אשה עוברה כו'. אך דברו חכמי' במשל ומליצה דכמו האשה עוברה שהדם נעכר ונעשה חלב, והיינו שבזמן העבור נעצר הדם נדות ואינו רואה דם כו', שמעצירת הדמי' נעשה חלב אח"כ בזמן

העיבור כמו מזמן שמיני עצרת שקלטה טפת זכורא כניל, אזי נעצר בחי' הדם הזה כו' ואיכ נעשה אז ממילא בחי' המתקות הגבורות הקשות כי מאחר שנעצר הדם ונכלל ונסתלק ונמתק בשרשו למעלה כו' ואיננו יורד ונמשך למטה כלל מהיכן יהי' כח ליניק' החיצונים מפסולת גבורות הקשות שהן ה' דמים הטמאים כו' ודיל. והנה עיקר טעם עצירת הדם והתכללותו למעלה הוא כדי שיהי' נעכר ונעשה חלב ליניקה כו' כניל. והענין הוא גיכ למעלה כדי שיהא בחי' התגלות אורות חסדים ממותקים העליונים שנק' חלב והוא המגדל את הולד לאחר הוולדו כו' וגם למעלה ידוע שהחסדים העליונים הן המגדלים לזיא וכאשר הוא בבחי' עיבור במעי אימא אזי הדם נעכר ונעשה חלב כו' בשביל גידול שלו אחיכ כו' ודיל. וזהו שארזיל בנוסח התפלה הקצרה להולך במקום גדודי חיות ולסטים אפי' בשעה שאתה מתמלא כו'. כי ע"ד הפשוט הנה ההולך במקום גדודי חיות ולסטים אין לו פנאי או לכוונת התפלה באריכות והוא להמשיך חוספות אורות ומוחין בשמות הויות דוויג' ולהיות נמתקים הדינין עי"ז ממילא כו' וגם להיות כי גדודי חיות ולסטים שרשם רק מבחי' ה' דמים הטמאים כו' והוא מפסולת דם הנפש העליונה עיכ תיקנו שיתפלל בקצרה דהיינו ענין המתקות גבורות קשות דחיות ולסטים בדרך קצרה והוא שיאמר בכל פרשת העבור כו' דאפי' בשעה שאתה מתמלא עליהם עברה כאשר עוברה יהיו כל צרכיהם לפניך פי' אפי' בשעת העיבור

נוסחא שניה

הלידה דוקא עיי שנעכר בכל משך ימי העבור כו', כך עדימ למעלה בעבודת ה' ממש כי הדם הוא הנפש שהוא בחי' הגבורו' כי עיקר החיות והחמימות הוא בהדם שבה משכן והשראת הנפש, ובהיות ידוע שמגבורות עליונות דקדושה משתלשל אחיכ בחי' גבורות קשות דסטיא לזאת הוא עבודת האדם לאהפכא מחשוכא לנהורא את הגבורות קשות של הדם שהוא בחי' חמימות בתאוות עה"ז, ולהעלותו למעלה בקדושה בהתלהבות רשפי אש שלהבת עזה העולה מאליה להיות צעק לה' א' ב"ה שעייז ניקלט הדם הנפש שלו במקור שרשה בחיי החיים ב"ה, שזה הדם נעצר למעלה לפני ה' ונעכר ונעשה ממנו בחי' חלב שהוא בחי' חסדי' עליונים המגדיל המדות העליונות, כנראה בעליל לארץ למטה שהחלב מגדיל התינוק בימי יניקה שהוא זמן מועט במשך כ"ד חדש יותר ממה שיוגדל אחיכ במשך כמה שנים, כך למעלה בחי' החלב עליון מגדיל המדות והמוחין שלו בהתפשטות והרחבה שכ"מ שיגיע החלב יגדיל הן במדות יגדיל המדות והן במוחין יגדיל המוחין כמו החלב שלמטה שמגדיל כל אברי הולד הראש והרגליי' וכל רמ"ח אברי' כו' שזהו בחי' הקלטה דשיע שהוא זמן העבור דכניי שנקלט דם הנפש שלהן להיות לפניי ה' למעלה מעלה במקור שרשם שאזי יהי' דם נעכר ונעשה חלב כניל.

שאו הוא תכלית הקטנות להיותו כלול תלת גו תלת בלבד כידוע, וע"כ יש מקום הרבה ליניקות חיצוניים מבחי' הקטנות שהוא שרש לכעס ועברה כמשל התינוק שדעתו קטן שהוא מתפעל מאד בנקל ככעס כו' כידוע ומבואר במ"א אעפ"כ יהיו כל צרכיהם לפניך ואמנם האיך יהי' דבר זה לזאת הוא אומר יהא כל צרכיהם לפניך פי' כל השתלשלות שפע ברכתם המצטרך להם לא יבא להם מבחי' אחוריים דז"א שהוא אז בבחי' הקטנות תלת גו תלת כו' אלא כל צרכיהם יבא לפניך דוקא לפני בחי' ז"א ולמעלה הימנו והיינו מבחי' אימא מפני שהדם נעכר בה אז בהיותו בה בבחי' עיבור ונעשה חלב בשביל גידולו כנ"ל וע"כ הדם הוא שם בבחי' המתקות הגבורות מדם לחלב וממילא אין שם כח ושרש כלל ליניקות כחות הדין והקטרוגי' כו' וכנ"ל וע"כ הרי בזה הדרך הוא דרך קצרה להתפלל להמתיק גבורות קשות דחי' ולסטים מטעם הנ"ל וד"ל. ובכל הנ"ל יובן פי' הפסוק ושרותיהם מניקותיך כו', כי הנה עדיין יש להבין הלא אין רע יורד מלמעלה כידוע וכמ"ש לא יגורך רע לא יגור במגורו כו' וא"כ האיך יתכן לומר שבחי' דם העליון יהי' בו בחי' פסולת הדם שהוא הדין כו'. ואמנם הענין הוא דבאמת אין שרש לרע ודין קשה למעלה בבחי' האצי' אך מחמת העלאת מ"ן מכירווי רפ"ח ניצוצי' שיש בע' שרים דנוגה דבי"ע מזה נעשה גם למעלה בחי' פסולת דמים למעלה וכמשל המאכלים שהאשה אוכלת למטה בזמן עיבורה שניתוסף בה דמים אך

נוסחא שניה

אך מאין ימצא למעלה בחי' הדם שהוא שרש הגבורו' קשות שלמטה הלא לא יגורך רע כתיב אך זהו מבחי' הברורין שלמטה שמבררין ישראל מההיפוך ממה שנפל בשבירת הכלי' כו' לאהפכא מחשוכא לנהורא ולהעלות הד"ם הזה המתברר מההיפוך למעלה להיות נעצר לפני ה' בזמן העכור דכנ"י בבנין אימא ולהיות נעכר ונעשה חלב בזמן הלידה. ולזה נאמר יניקת חלב גוים חלב גוים דייקא שנק' על שמם מצד שני שלקח מהם ע"י הברורין שבירו מהם הדם להיותו נעכר ונעשה חלב לכך נקרא אף החלב על שמם וכדכתיב ושרותיהם מניקותייך דוקא כנ"ל.

וזהו ענין התפלה קצרה של הולכי דרכים במקום גדודי חיות ולסטים שהולכים במקום סכנה וצריכי' להעביר הדינין תקיפין בחי' הגבורו' קשות שלמעלה שמהם יסתעף גבורו' קשות של המזיקין שלמטה כנודע שאומרים בכל פרשת העבור יהי' צרכיהם לפניך, שזהו התפלה בקצרה להיות עכ"פ הד"ם שרש הגבורו' קשות נעצר לפני ה' למעלה בבחי' פרשת

שיבואו בה בבחי' תוספת פסולת כו' וגם מן העיבור עצמו יבואו בה בחי' פסולת דמים מצד הפסולת של הולד כמו שלייתו וכיוצא וכמ"ש במ"א והכל ענין א' הוא ששרש ע' שרים דבי"ע הוא רק בחי' פסולת כידוע והמתברר מהם עולה למעלה וגם שם יש מצד זה ענין ובחי' פסולת עדיין לגבי עצם האצ"י אך לאחר שהוא נעכר ונעשה חלב הרי נתהפך ונמתק מרע לטוב לגמרי כנ"ל וא"כ שרש תוספת בחי' החלב למעלה הוא בא מחמת התהפכות הדם הפסולת של הע' שרים כו' וזהו מ"ש וינקת חלב גוים פי' כי ממה שהדם שעל ידם עולה ונעכר למעלה ונעשה חלב הי' נק' חלב גוים כו' וינקת חלב זה נמשך לכנ"י למעלה כו' וד"ל. והיינו ג"כ ענין ופי' ושרותיהם מניקותיך פי' הע' שרים הן הגורמים בחי' היניקה מחלב דאימא וע"כ נק' מניקותיך כו' וכמ"ש ושוד מלכים תינקי' כו' וד"ל. וכ"ז מובן עפ"י הנ"ל בענין העיבור מפני שהדם נעכר אז ונעשה חלב כו' וד"ל.

 נוסחא שניה

העבור שאז ממילא יהי' צרכיהם לפניך ולא יהי' מזיקי עולמות דחיות ולסטים שולטין בהם שלא יוכלו לינק מן הדם כו' ואין מפורש בהתפלה מה שנעשה מהדם אח"כ שנעכר ונעשה חלב מצד שהיא תפלה קצרה, שתיקונה להיותם נשמרים עכ"פ מן המזיקין. שהולכין בדרכים ההים לכך תיקנו שיתפללו בקיצור דרך רמ"ז בעלמא שייה' עכ"פ הדם נעצר לפני ה' בבחי' פרשת העיבור כו' שמצטרך בשעה ההיא כי לית דין צריך בשש, ואזי ממילא יתהפך הדם להיות נעכר ונעשה חלב כנ"ל וד"ל.

בעזרה. יום שמיני עצרת

עוטה אור כשלמה כו', הנה יש להבין שרש ענין שמחת תורה מה היא, להיות ידוע שהתורה נק' לבוש וזהו פי' עוטה אור כשלמה שהוא אור דתורה שהוא כשלמה כו'. וביאור הדברים למה נק' התורה בשם לבוש דוקא, הנה יובן בהקדים הכלל שא"א הי' שיתהווה כל דבר מה בלתי בחי' ממוצע דוקא כי מבלתי בעיג' לבעלי גבול צריך ממוצע כמ"ש במ"א ובחי' הממוצע הזה הוא התורה וכמאמר הזהר דאסתכל באורי' וברא עלמא כו' וכמ"ש ואהי' אצלו אמון כו' וכידוע וענין דבר זה הוא משום דאורייתא מחכמה נפקת כידוע ובחי' החכמה היא בחי' הממוצע בכל מקום בין אור א"ס לנבראים ולנאצלים כו' ועד"מ הממוצע בגשמיות הוא המחבר עליון ותחתון כו' כך בחי' החכמה הוא מחבר אוא"ס עם הנבראים וידוע שיש בממוצע משניהם יחד דהיינו מבחי' אור א"ס ומבחי' הנבראים וגם בתורה מתלבש אור א"ס כידוע דאין אור א"ס מתלבש אלא בחכמה כו' וגם בתורה יש מבחי' כל הנבראים כו' וע"כ נקראת התורה בשם לבוש כי התלכשות זו דאור א"ס בתורה שהוא בשביל בחי' החיבור שיתחבר למטה כנ"ל היז כמשל הדין קמצא דלבושי' מיני ובי' כידוע כך כתיב בתורה עוטה אור כשלמה כו' וד"ל. וא"כ מובן שבכל מקום התורה היא המחבר ובכל עולם לפי ערכו הוא

נוסחא שניה

בו ביום בסעודה הנ"ל

עוטה אור כשלמה וגו'. זהו התורה שנקרא או"ר כדכתי' ותורה אור שהיא נמשלה כשלמה נדמה שהקב"ה עוטה אור הוא התורה כלבוש השלמה. מה השלמה זה כשהאדם לובש אותה אזי נעשה תפארת להאדם שמתפאר במלבוש נאה ומשתעשע בו, וכן להמלבוש הוא התפארת כשהוא לבוש על גוף האדם ויש לו קיום, משא"כ כשתלוי ביתד אזי לא ימצא בו התפארת וגם ישלוט בו הרקבון כו'. כך עד"מ למעלה שתורה אור היא מעטה לבושו של הקב"ה שעוטה אותה ומתלבש בה כשלמה ממש שכאשר הוא מתלבש בה אזי דוקא ימצא בה התפארת והשעשועי' (משא"כ כשלא יתלבש בה כו') והיינו בזמן שמחתנו בשמחת תורה שנק' השמחה ע"ש התורה שאז היא שמחה שאז עיקר המשכת גילוי אור אין סוף ב"ה המתלבש בה כמ"ש אנ"י תורתך שעשעתי כנ"ל לכך אז נמצא בה בחי' שמחה והשעשועי' כמ"ש ואהי' אצלו שעשועי' כו' היז דומה ממש לתפארת אדם הלוּבש המלבוש, כדכתיב ועל דמות הכסא כמראה אדם וגו' כנ"ל וד"ל.

דהיינו בעולם העשי' תורה דעשי' שלנו הנגלית לנו מחברת אור א"ס שבמלי' דעשי' עם כל הברואים שבוה העולם לפי שבתורה כלולים כל הנבראים כו' ובחכמה שבה מלובש אור א"ס הגם שהיא בעשי' בחי' חכמה דעשי' בלבד והוא שכל וסכרא גשמי' מ"מ חכמה זו אור א"ס מלובש בה וא"כ הרי גם חכמה פשוטה של איזה דין והלכה מהלכות שבתורה הוא בחי' הממוצע להביא חיות ושפע לנבראים מאור א"ס וכמו גם הלכה שנאמרה בדיני ח' שרצים החולד והעכבר כו' חכמות דינין הללו הן שרשים לשפע חיות כל המינים שבשרצים גם מלבד השמונה כו' כי בחכמה זו ירד כח אלקי להיות מתהוות מינים הללו בשרשן למעלה במלי' דעשי' ומשם ירדו שפע חיותן למטה בעולם הזה העשי' כו' ועד"ז בעופות כל הדינים שנאמרו בייט עופות טמאים ועופות הטהורות כו' בחכמה זו הוא עיקר סיבת התהוות כל העופות גם כל אותן שלא הוזכרו בהלכות ועד"ז בבהמות וחיות ומין האדם המדבר וכל חלקי פרטי העולם מדצח"ם הכל בחכמה שבתורה נעשו ע"ד הנ"ל. אך שיש מהן שהוא בדרך כלל ויש מהן בדרך פרט ופרטי פרטות כו' וזהו שארז"ל בדרך רמז דברי חכמים בהווה פי' כי דברי חכמים בהלכות ששונין הן הן עיקר סיבת כל ההיות הנמצאות בעולם והרי א"כ דברו חכמים בהתהוות של כל דבר ודבר עפ"י החכמה שבתורה כו' וזהו שתנאים הן נקראים בונין שעוסקים בבנינו של עולם כמ"ש במ"א והוא מפני מ"ש אם לא

 נוסחא שניה

וביאור הענין דהנה כתיב כולם בחכמה עשית, פי' שבאמת עצמות המאציל ב"ה המרומם לבדו ומתנשא מימות עולם איך יש לו שייכות והתחברות עם סדרי ההשתלשלות דאבי"ע ומכ"ש בעולם. העשי' השפל בהנפעלים הגשמיים שאין לך עשב מלמטה שאין לו מזלו למעלה גבוה מעל גבוה שומר שמקבלי' כולם מן המאציל ית' שכל התחדשות העשבים מידי שנה בשנה וכדומה לזה שא"א להיות נעשה שום דבר חדש בלתי שיומשך בעצמותו ית' (כמשל' בע"ח ע"שי המחדש בטובו ככל יום. מע"ב אך באמת עיקר ההתחברות של המאציל עם כל הנפעלים של כל סדרי ההשתלשלות דאבי"ע מעולם. ועד עולם להתלבש בו כפי מהות העולם ההוא המחבר. רוחניות וגשמיות כלי הנפעלים הגשמיים עם הרוחניים וכן כולם עם המאציל

בעולם: בבוכ 735 (קלו, א) עם עולם.

כמשל: בבוכ 735 (קלב, א: קלו, א) כמ"ש.

ע"ש: בבוכ 735 (קלב, א) ע"ש.

יוס: בבוכ 735 (קלו, א) נוסף תמיד.

מיוולט: בבוכ 735 (קלב, א: קלו, א) הוא ע"י חכ' התור' (שדחכ' קלו, א שמחכ') ע' נפקי ומשתלשל (בעולם קלו, א מעולם).

המחבר: בבוכ 735 (קלב, א: קלו, א) שהוא המחבר.

כז: בבוכ 735 (קלב, א: קלו, א) של כל.

בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתו כו' ע"ש וד"ל. ועד"ז שבעולם העש"י התורה בחי' ממוצע לחבר שפע הרוחניות לגשמיות כו' כך בעולמות היותר עליונים כמו בעולם היצ"י ועולם הבריאה בחי' התורה דיצ"י ודבריאה שהוא ג"ע התחתון וג"ע העליון מחברת אור א"ס שבחכמה דיצ"י ודבריאה לכל המלאכים ונשמות ופרטי חלקי דצח"ם דשם ע"ד הנ"ל ממש אך ורק שענין התורה דבג"ע התחתון והעליון הוא תורה רוחניות והענינים דשם הן הנה ג"כ בחי' רוחניות והתורה שבכאן חכמה גשמי' והענינים שמדברת בהן ענינים גשמי' כו' והדוגמא בזה אנו רואים ממה שמצינו בגמ' בעובדא דרבה בר נחמני באותה הלכה דאם בהרת קדמה לשער לבן כו', שאמר רבה בה טהור גם קדביה במתיבתא דרקיע אמר כן אם בהרת קדמה לשער לבן ולכאורה יפלא דבודאי בג"ע העליון כמו במתיבתא דרקיע אין שם ענין גשמי כמו נגע צרעת כבהרת גשמי ושער לבן גשמי כו' כמו שישנה כאן בזה העולם הגשמי שדיבר בה רבה ב"נ כו' וא"כ היאך שנה הקב"ה הלכה זו דאם בהרת קדמה כו' שם בג"ע. אך הענין הוא דכמו שיש נגע צרעת דבהרת כאן בגשמיות כך ישנה ג"כ בג"ע דעולם הבריאה בבחי' הרוחניות ממש בהשוואה א' כו'. כי הנה ידוע דנגע צרעת דבהרת הגשמי באה בעור האדם התחתון למטה מסיבת הסתלקות שם הדם שהוא הנפש ע"כ נעשה באותו מקום נגע זו דבהרת כו' וכמ"ש במ"א. והנה כאשר מראה הבהרת עוזה כשלג כו' זהו סימן להסתלקות הדם שם בתכלית ההסתלקות וע"כ מראהו לבן בתכלית כשלג וסימן טומאה הוא לגמרי מפני שנסתלק החיות מזה המקום לגמרי כו'

נוסחא שניה

ית' ע"י שמשלתשלי"י מעולם ועד עולם וכולם בחכמה עשיתי. פי' שהתהוות כולם הוא מחכמת התורה שאין לך דבר בעולם שאין בו חכמה בתורה שנזכר בחכמת התורה שהתורה של הדבר הוא החיות וההתהוות שלו מצד שאור א"ס מתלבש בחכמה וע"י החכמה היא יתחבר אור אין סוף בדבר ההוא להחיותו ולקיימו תמיד מאין ליש כמו עד"מ החלד והעכבר כו' ח' שרצים שנזכרו במתניתין החיות והקיום שלהם הוא מחכמת התורה שיש בהן, כי אלולי זאת איך יתפשט השפע מאור אין סוף להתהוות השרצים כו' וכן התפוחים כדומה יש בהן חכמת התורה של התפוח דכתיב כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים דכמו שהתפוח יש ג' גוונים כך בדוד"י שלמעלה שבין הבנים. וזו החכמה הוא החיות והקיום של מין התפוחים גשמיים ממש. וזהו דברו חכמים בהוה, פי' בהתהוות הנפעלי' מאין ליש שבה דברו חכמים

שמשלתשלי"י: בבוך 735 שמשלתשלת ע"י.

עשיתי: בבוך 735 עשיתי.

בו: בבוך 735 (קלו, ב) לו.

גוונים: בבוך 735 (קלו, ב) מיני גוונים.

אבל דיהה מכאן טהור הוא לפי שעדיין אין שם הסתלקות החיות של הדם לגמרי כי מאחר שיש בו גם אפס קצה הנוטה מן המראה של הלבנונית כשלג מוכרח מזה שינטה במשך הזמן לגמרי מן הלוכלב כי יוכל לימשך בו הלוכלב סבוב של הדם מעט מעט ויתאדם ויחי' כו' וע"כ גם בזה פרח בעור טהור הוא מה"ט כו'. ועד"ז יתפרש הטעם בכל דיני פרטיי' שבד' מראות נגעים כו'. וכ"ז למטה ודוגמת זה ממש הוא ג"כ למעלה בעולם העליון דבריאה או דיצי' כו'. אך שם הוא באופן רוחני יותר והוא ע"ד שאמר בזהר פי' וענין נגע צרעת שהוא ענין סגירו דנהורא עילאה כו', פי' סגירו הוא בחי' הסתלקות אור אבא מפני שהוא שורה בדם שבנפש דאימא כו' והוא בחי' הסתלקות האורות מן הכלים עד שמסיבת זה יש מקום ליניקת חיצונים ונק' נגע צרעת כו' וכך הוא ענין הדין בנגע צרעת דבהרת עזה כשלג טמא לפי שנסתלק לגמרי ממנה נהורא עילאה ודיהה טהור כו' וכנ"ל. ופי' טהור שם הוא ענין המשכת אור קדושה האלקי שיוכל לימשך בה ולא ינקו החיצונים מינה כי בחי' הדם העליון דנפש דאימא סובב והולך בכל האברים כו' וגם באותו מקום יוכל להתפשט כו' וד"ל. וזהו ג"כ ענין התורה הרוחני' שלומדים בג"ע העליון כמו אם בהרת קדמה לשער לבן כו' והוא בענין נגע בהרת שהיא לפי ענין עולם העליון דהיינו כענין גילוי דנהורא עילאה בבחי' האצי' הנ"ל וכיוצא בזה יתפרש שם בג"ע לנשמות ומלאכים שמקבלין ונהנין מזיו כו' שהן כמו בחי' אברים ואם ימצא בהן נגע בהרת היינו סגירו דנהורא עילאה מבחי' הזיו הזה כו' לפי שמעכב אור ההשפעה ואם דיהה אינה

נוסחא שניה

שהכל יש להם שרש בתורה וזהו עיקר ההתהוות כנ"ל מפני שהתורה היא הלבוש המחבר את אור אין סוף עם כל הנפעלים שמקבלי' משרשם שיש להם בתורה ואור א"ס ב"ה מלוכלב בתורה עי"ז יתחברו אליו כנ"ל וכמו שהנפעלים הגשמיים מקבלים מלוכלב התורה דעשי' שמלוכלב בגשמיות בח' שרצים גשמיים כדומה ותפוחים גשמיים שמזה שרש החיות שלהם כך הנפעלים הרוחניים מקבלים משרשם בתורה הרוחניות שבעולם ההוא שהוא מקורי' הנפעלים הגשמיים דהא בהא תלי' כנ"ל וכמו שנו' בגמ' המעשה מרבה ב"ג שנתבקש ברקיע להתיר הספק בבהרת עזה כו' שאמר הקב"ה מאן נוכח רבה בר נחמני שאמר אני יחיד בנגעים כו' דאין סברא לומר שהתורה דבהרת עזה וכו' היא למעלה כמו למטה שיהי' עסוקי' בג"ע הרוחניי' בבהרת ונגע גשמיי' כו', כיא הבהרת שלמעלה הוא הנגע הרוחניי' כמ"ש בזהר צרעת סגירו סגירו דנהורא עילאה דטיבו עילאה דלא נחית בעלמא כו' וצרעת של

שהתורה: בבוך 735 (קלב, א) שעיקר התורה.

מקור: בבוך 735 (קלב, א; קלו, ב) נוסף התורה הגשמיות כמו הנפעלים הרוחניים הם מקור.

מעכבת וכיוצא בזאת ההלכה דנגע צרעת יובן בשארי ההלכות שבתורה שנאמרו ונשנו בכל עניני דצח"ם (כמו בתפוח שיש בו ג' גוונין גשמיים ולמעלה הוא מ"ש כתפוח בעצי היער כו' כן דודי כו' וד"ל. ועד"ז באתרוג ושאר פירות שנשנו בהן לימוד הלכות ודינין כולן ישנן גם באצ"י ולמעלה מהאצ"י כנ"ל) וד"ל. וזהו פי' עוטה אור כשלמה דהיינו בכל מקום לפי ענינו כו' וד"ל. והנה עדי"מ מלבושי האדם התחתון בודאי הנה הן לאדם לתפארת כשלושם אך גם הלבושים מתייפים ע"י האדם כשלושם כי אם לא ילבוש אותם ויתלם ביתד שבכותל זמן רב הרי ישלוט בהן הרקבון ויאבדו ויכלו לגמרי וא"כ האדם שלושם תמיד ממשיך בהן היופי וההידור הגם שגם הוא מתייפה על ידם כו'. וכ"ז משל להבין למעלה כי הגם שבודאי מאחר שהתורה נק' לבוש כמ"ש עוטה אור כשלמה וכנ"ל והרי היא נעשה לתפארת לבחי' אדם העליון דאצ"י וכמ"ש כתפארת אדם כו' והיינו האדם שעל הכסא דמות כמראה אדם כו' כידוע. מ"מ אם לא הי' אדם זה דאצ"י לובש א"ע בלבושי' דתורה הרי היו כליו ונפסדיו עדי"מ א"כ הרי האדם העליון שלושם נמשך בהן תמיד היופי והתפארת ומתקיימים קיום נצחי עיי"ז כו' וזהו שרש ענין השמחה ששמחים בשמחת תורה כדי שבוה יהי' הקדב"ה לובש לבושי התורה בכל השנה ויתקיימו קיום נצחי כנ"ל והטעם שע"י השמחה דוקא הוא מבואר למעלה בפסוק אני תורתך שעשעתי כו' לפי שממשיכי' שעשועי' העליוני' מעצמות אוא"ס שהי' משתעשע בתורה כו' ונמשך השעשועי' הללו בתורה כדי שילבשם תמיד ויהיו לו לתפארת כנ"ל ואם לאו הי' משתעשע בהן לא הי' לובשן אלא הי' שוכח עליהן לגמרי והיו נשארין תלוין בכותל

נוסחא שניה

הנגע הרוחני' שלמעלה הוא שרש הנגע הגשמיות שלמטה דכמו הנגע הגשמיות שפרחה הצרעת בעור האדם ע"י הסתלקות הדם הנפש ממקום ההוא שאינו מתפשט לשם ולכך הכהרת עוזה כשלג בלבנונית מאד מהעדר התפשטו' דם הנפש במקום ההוא לכך טמא אבל דיהה טהור כמ"ש בוקה פרח בעור בשרו טהור הוא מצד מאחר דיהה מוכרח שיש בה קצת התפשטותי' דם הנפש דאל"כ הי' עוזה כשלג או כסיד ההיכל להיות מראה לכן כו' כך ממש למעלה בנגע הרוחני' שהוא צרעת סגירו דנהורא עלאה דטיבו עלאה דלא נחית בעלמא דהיינו שנעצרה ד"סי הוא עיקר החיות של הנפעלים הרוחנים במה שנהנין מזיו השכינה בג"ע שלא יתפשט אליהם לכך פרחה הצרעת להיותה מראה לכן עוזה כשלג כו' אבל אם הוא דיהה מוכרח שתתפשט בהן מעט חיות מזיו השכינה לכך אין בה טומאה כו' וכיוצא בזה

עדימ הנ"ל ולכך שמחין בשמחת תורה לעורר לו שעשועי בתורתו כדי שילבשם תמיד וא"כ מובן ששמחה זו שבש"ת היא מקור להמשכת וגילוי אוא"ס בתו' שאדם ילמוד כל השנה כו' וד"ל.

 נוסחא שניה

כל הענינים שבתורה מתלבשת. בכל עולם כמהותו ואיכותו ועי"ז הוא מחבר אור אין סוף ב"ה עם כל הנפעלים שהוא מתלבש בה דוקא. וזהו עוטה אור כשלמ"ה וזהו זמן שמחתינו שמחת תורה וד"ל.

 מתלבשת: בנ"ך 735 (קלב, ב: קלו, ב) נוסף בה דווק' וזהו עוטה אור.

בעז"ה. ליל שמחת תורה

להבין שרשי הדברים הנ"ל ע"פ ביום השמיני עצרת כו' בדרך קצרה להבין שרש ענין מאת הוי' היתה זאת דחכמה דהוא בחי' אב נעשה בחי' נוק' כו'. הנה מבואר בענין כוונות נעילה דיו"כ שהוא ענין עליות המל' עד הכתר בכלל ולכך אומרים בנעילה דוקא בקדושה איה מקום כבודו כמו במוסף ולא במנחה דיו"כ כו' כי פי' איה הוא בחי' אור הכתר עליון שהוא אלף ד"ה חוי"ב תרין ריעין כו' כידוע והיינו איה כו' וכמ"ש במ"א ועיקר ענין עליית הנוק' עד הכתר כו' יובן ממה שמצינו ענין עליות העולמות

 נוסחא שניה

ביאור על התורה דש"ע

ולהבין שרש הדברים הנ"ל (בתורה) ראשונה דש"ע. ע"פ מאת הוי' הי' זאת היא נפלאת בעינינו. הענין כנודע שפלא הוא בחי' הכ"ע דאצי' שהוא מופלא בבחי' סתימא דכל סתימין אך החכמה מאין תימצא היינו מבחי' המזלות דאריך כי אבא אחיד במזל הח' דאריך כו' שהם השערות דאריך

 (בתורה: בנ"ך חסר סיום החצעי"ג.

(בתורה: . . דש"ע: בנ"ך 735 ליתא.

שיהי' לעתיד דהנה ידוע דבאלף הו' יהי' עלי' אחר עלי' שהיתה בתחיי' כו' והוא שיהי' מבחי' אצי' דעכשיו רק כמו בחי' בריאה דעכשיו וממילא אצי' דלעתיד יתעלה במדרגה יותר גבוה והבריאה דעכשיו יהי' אז במדרגת אצי' דעכשיו כו' ועד"ז יהי' עליות העולמות גם ככלל דהנה ידוע דאור אבא מקנן באצי' ואימא בבריאה כו' וא"כ הרי בחי' אבא דעכשיו יהי' רק בחי' אימא לעתיד ובחי' אבא דלעתיד ממילא יתעלה במדרגה היותר גבוה כו' ובחי' אימא דעכשיו יהי' אז בבחי' אבא דעכשיו דהיינו כמו אור הבריאה שנעשה בבחי' אור האצי' בפרט כנ"ל וד"ל. ולהיות כן הרי מוכן גם ביו"כ שהוא מעין בחי' העליו' שיהי' לעתיד שהרי נק' שבת שבתון שהוא מעין יום השבת שלעתיד שכולו שבת כו' כמ"ש במ"א שאור אבא ככלל נעשה בחי' אימא בלבד והוא עולה יותר כו' וזהו כי הוי' דאור אבא הוא נעשה שם האלקים דבינה כו'. וזהו ג"כ שרש ענין מאת הוי' דאבא נעשה זאת נוק' דבינה ע"ד הנ"ל וד"ל. וכ"ז ע"י התשובה בעשיית כי הוא בחי' עיבור דהיינו שז"א נעשה בסוד עיבור במעי אימא ואוכל רק מה שאמו אוכלת וזוהי עלייתו וכמ"ש ועלה האיש ההוא מעירו כו' וידוע דאיש הוא בחי' ז"א ואימא עולה במקום אבא ואבא עולה במקום הכתר וממילא מאבא דקודם העליות נעשה רק בחי' אימא כנ"ל. וכ"ז רק ע"י התשובה להיותה בבחי' אור חוזר כידוע והוא בחי' ההתכללות דעיבור כו' וד"ל.

ושרש ענין והחכמה מאין תמצא מאין נעשה אני כמ"ש אני היום ילדתיך כו'. הנה ידוע דאור אבא יונק ממזל הח' דא"א והוא מזל ונוצר חסד כו' כי הנה פ"י מזל ידוע דהוא ע"י בחי' יניקה שערות דייקנא ולכאורה אינו מוכן למה ע"י שערות דוקא יומשך אור אבא. אך הענין הוא דזהו כל גדול בהשתלשלו' דיש הפרש גדול בין השתלשלות השפע מאור הכתר לנאצלי' כמו חו"ב וכיוצא בין שאר השתלשלו' שפע המשכות האורות מזה לזה כמו מחכמה לבינה ומבינה למדות ככלל כי עד"מ מבשרי אחזה כו' שהרי השפעת

נוסחא שניה

שהם רק הארה חיצונית ממנו כמשל שערות האדם שנגדלי' ממותרי המוחי' שנתצמצם בחלל השערות כנראה שיכול לגוזזם ולא יכאב לו כלל. כך עד"מ למעלה שיניקת אבא ממזל הח' דאריך מבחי' השערו' דאריך שהם צנורו' השפע שלו שמתצמצם בהן הארה חיצונית שלו אשר בטילה ההארה היא במציאותה לגבי מהותו ועצמותו' דפנימי' אריך וזהו החכמה מא"י תמצא מא"י מהארה בעלמ"א שהוא אין ואפס נחשבה לגבי מהותו ועצמותו כנ"ל ממנה תמצא החכמה דאצי', וכמשל האדם המוצא מציאה פתאום שלא עמל

שכל במדות הוא בחי' השפעה והמשכה ממש ממהות למהות דהיינו שגופו ומהותו של שכל ממש נשפע ומלוכש הוא במדות להחיותם כו' וכן ממדות למחשבה דו"מ כו' וזהו הנק' בשם הלבשה בס' הקבלה כמו שמבואר בע"פ דז"א מלביש לאו"א כו' אבל השתלשלו' השפע אור שמן הכתר לנאצלים איננה בענין ומדרגת המשכה ממש ממהות ועצמות הכתר כמו משכל למדות אלא רק מבחי' הארה זהארה שמעצמותו הוא שנמשך לנאצלי' וכמשל יניקת שערות הראש והדיקנא כידוע. וזהו פי' והחכמה מאין תמצא דלכאורה פי' תמצא לשון מציאה אינו מוכן כו', אך הענין הוא מטעם הנ"ל שנמצא מציאת התהוות אור אבא מכתר עליון שלא בדרך הלבשה ממהותו ממש וא"כ לא נודע כלל מהיכן נמצא מציאת אור החכמה ועד"מ המוצא מציאה גשמי' שאינו יודע מהיכן באתה לכאן כו'. וכך יובן הנמשל במציאות התהוות אור החכ' שנק' בשם מציאה עד"מ מטעם הנ"ל. וזהו והחכמה מאין דכתר עליון תמצא בבחי' מציאה בלבד בלתי נודע מי הוא המשפיע אותה כי מפני שהארת שפעה באה רק מבחי' שערות ומותרי מוחין דח"ס דכתר עליון כמ"ש במ"א. וזהו ענין דאור אבא יונק ממזל הח' דונוצר כו' וד"ל. ואחר זה יובן ג"כ שזהו שרש ענין איך שנעשה מאין אני כמ"ש אני היום ילדתיך כו'. ואמנם הוא היפך ענין כי ה' הוא האלקים כנ"ל כי בחי' הלידה הוא התגלות דבר מה בפ"ע והוא כענין אור אבא שיונק בבחי' יניקה כמו ולד שיונק כו'. אבל כשהוי' דאור אבא יעלה למעלה בבחי' אין ממש ויהי' בחי' נוק' בבחי' ש' אלקי' דבינה כנ"ל בפ"י מאת הוי' היתה זאת כו' ה"ז היפך ענין היניקה ממזל הנ"ל כי כאשר החכמה מאין תמצא בבחי' מציאה דוקא כנ"ל אזי הוא שנתהפך מאין לאני כנ"ל. אבל כשהחכמה כלולה במהות הכתר שנק' אין אינה נק' מציאה עדיין אלא יש בה מבחי' עצמות הכתר ממש כו' וזה יהי' לעתיד וגם בכל עליות עולמות דעכשיו הוא מעין זה והוא מ"ש כי ה' הוא האלקי' בנעילה דיו"כ והיינו ג"כ מאת הוי' היתה זאת כנ"ל וד"ל.

 נוסחא שניה

ויגע בה כלל ולא חישוב עליה מעולם רק פתאום מצאה כו' משא"כ כשעסק במו"מ בהדרגה ודרך הטבע ומרויח בו כו' כך עד"מ התהוות החכמה מלמעלה מהחכמה אינו בהדרגה וסדר ההשתלשלות יש מ"ש כ"א שלא כדרך ההשתלשלות שבאין שהוא בלי מהו' כלל נגד עצמו' א"א. תמצא כמציאה זו שנמצאת פתאום כנ"ל. אך כ"ז בכל השנה כולה משא"כ בש"ע שהוא זמן הקליטה והעבור דכנ"י בבחי' אבא דאצי' ע"י התשובה דכנ"י בעיית ויו"כ שנתעלו ע"ז בבחי' עבור באבא דאצי' שיהי' נעשה מאבא דאצי'

וזהו שרש ענין כי נפלאת היא בעינינו, פי' בחי' פלא הוא בחי' פנימיות הכתר ומה שהי' נפלא' נתגלה היינו מפני שנכלל אור אבא להיות מקבל אור הכתר ממהותו ממש כנ"ל וזהו פי' בעינינו שנתגלה בעיני הראי' בבחי' אור אבא שנק' עיני ראי' וכמ"ש הטעם בעיני העדה בספרי הקבלה כידוע ואין החכמה בבחי' מציא' כנ"ל וד"ל. והנה מ"ש נפלאת היא כו' דקדק לומר היא דוקא משום דידוע דהכתר העליון נחלק לב' פרצופים ונק' עתיק וא"א ועי' בחי' התחתונה שבעולם הא"ס וא"א בחי' הראשונה לנאצלים כו'. וידוע ג"כ ששרש ב' הפרצופים הללו בעצמות המאציל אינם אלא ב' שמות בלבד והן מ"ה וב"ן והיו כלולים בעצמות בתכלית היחוד רק שאח"כ ירדו ונתחלקו ונבנה בנין ע"י משם מ"ה ובנין פרצוף א"א משם ב"ן בפ"ע כו' וכמבואר זה למעיין בע"ח בדרך כללות ההשתל' וא"כ מה שנתגלה מבחי' הכתר להיות גם החכמה דאור אבא מקבלת האור כמוהו כנ"ל אין זה רק מבחי' שם ב"ן דכ"א בלבד להיותו יורד להיות ראש ושרש לנאצלים למטה אבל בחי' ע"י דמ"ה שהוא בבחי' תחתונה דא"ס לא ירד למטה כלל וע"כ נק' עתיק מלשון המעתיק הרים כו' וכמ"ש במ"א. וע"כ אמר בדקדוק נפלאת היא דוקא דגם מבחי' פלא לא ירד רק שם ב"ן דא"א והוא שנתגלה בעינינו ולא שם מ"ה דעי' כו' וד"ל. והנה מ"ש נפלאת היא בעינינו כנ"ל הוא ענין א' עם מ"ש אני תורתך שעשעתי הנ"ל דהנה ידוע המאמר בזהר בענין ת' עלמין דכסופין דנהרין לצדיקייא לעלמא דאתי, ופי' צדיקייא הן בחי' ז' ונ' דאצ"י הנק' צדיק וצדק כידוע. ופי' ענין כסופין הוא ענין ההארה מעולם התענוג והיינו מעצמות השעשועי' שיאיר אור עונג בתורה כנ"ל והן ת' עלמין כי נמשכי' מן ת' נימין דחורתי דעי' כו' וכמ"ש במ"א (בענין ת' אנשים דעשו שמקבלים שרשם משם וע"כ גם דואג ואחיתופל בעו ד' מאות בעיות במגדל הפורח באויר כו' וד"ל). והן ענין ד' מאות שקל כסף עובר לסוחר ששקל אברהם לעפרון כו' כי פי' עובר הוא ענין מקיף למקיף כי פי' סוחר הוא מקיף וסוחר כידוע בפי' נזירא סחור סחור כו' ועובר לסוחר היינו למעלה

נוסחא שניה

בחי' זאת נוק' להתעבר עם כנ"י כמ"ש מאת הוי' היתה זא"ת כו' ואז הולד אוכלי' מה שאמו אוכלת דהיינו מה שאבא דאצ"י אוכל שמאב נעשה אם כו' (והאב"י יהי' עוד נעלה יותר למעלה מאצ"י והיינו כי החכמה מאי"ן תמצא לזאת מקבלי' כנ"י בהיותם בבחי' עבור בו מה שהוא אוכל ממקור אי"ן דאצ"י רק מבחי' הנוק' דאריך בלבד כמשנת"ל וזהו מאת הוי' שבחכמה דאצ"י כדכתיב הוי' בחכמה יסד ארץ וגו' היתה זאת בחי' נוק' מפני שהי"א נפלא"ת בעינינו דהיינו בחי' הנוק' דאריך שנק' היא נפלאת לשון נוק' כו' נתגלה

גם מבחי' המקיף הסוחרת כו' שהוא בחי' מקיף למקיף והיינו בחי' מקור ושרש כל המקיפים העליוני' שנמשכו מן בחי' הקו והחוט כו' משם נהרין ת' עלמין דכסופין הנ"ל ונק' עלמין דכסופין מפני שהן מבחי' עצמות השעשועי' שלפני הקו כו' וד"ל וזהו פי' אני תורתך שעשעתי כנ"ל והיינו ג"כ ענין כי נפלאות היא בעינינו כי לזו"נ ולאוי"א נהרין ת' עלמין הנ"ל וד"ל.

ושרש ענין היום אם בקולו תשמעו מובן עפ"י המבואר במ"א בענין מעשה דר"א בן דרודיא כו'.

ושרש ענין

נוסחא שניה

בחכמה שנק' עי"ן כנודע ולכך נגילה ונשמחה כדכתיב אני תורתך שעשעתי שאני' הוא בחי' הנוק' דאריך שמתהפך הצרופי' דאי"ן לאני כשנתפס ונתגלה בתוך החכמה דאצי' כנ"ל וזהו אני היום ילדתייך. שנאמ' לשון נוק' כנ"ל וכדכתי' כי יולד זכר וגו' שהחכמה מאין תמצא והיא נפלאות בעינינו כנ"ל וד"ל.

בעזרה, יום שמחת תורה

צדקת פרונו בישראל אמרו ז"ל א"ת פרונו אלא פרונו כו' צדקה עשה הקדב"ה עם ישראל שפיוזן לבין אוה"ע כו'. כתיב לך ה' הגדולה והגבור' כו' והנצח ואמרו ז"ל והנצח זו בנין ירושלים כו' ולכאורה פלאי מהו ענין בנין ירושלים למדת הנצח דוקא כו'. אך הענין הוא בהיות ידוע דמלכותא דרקייע כמלכותא דארעא והנה במלכותא דארעא אנו רואי' במלך

נוסחא שניה

בעזרה, תורה ברבים שמחת תורה

צדקת פרונו בישראל וגו' ודרש רבנ"ל ע"ז צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שפורם בין האומות כו' ולהבין זה הטיב מהו הצדקה במה שפורם כו' ועוד דלפ"ז הל"ל צדקת פרונו ומפני מה נאמר פרונו כו'. אך הענין דהנה כתיב לך הוי' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד וגו' פי' בהיות ידוע כי גדול ה' ומהולל מאד ברבוי ההשתלשלות עולמות אין מספר

ב'ו שיאצור אוצרות גדולות מכל מיני סגולת מלכים וכל כלי חמדה מאבנים טובו' היקרו' מאד מאד וכל הון יקר הזה הנאצר באוצר המלך סגור יהי' ומוצנע בתכלית בתמידות והוא הנק' אוצר מפני שיקובץ בו במשך זמן רב ולא יפתח לעולם ליקח ממנו אפי' כלי א' או דבר א' מן הדברים והחפצים היקרים אלא יהי' מוסגר תמיד וע"כ יתקבץ בו הון רב מכל כלי חמודו' וגם כשצריך המלך להוצאה הכרחי' לא יסתפק מן האוצרות לעולם שאם הי' מוציא מהן להוצאותיו לא היו נאצרים כ"כ הון רב ולא נק' אוצר אלא כשהוא טמון בתמידו' דוקא וזהו כמטמונים תחפשנה שהמטמו"ן צריך חיפוש גדול לפי שמטמונות של אוצרו' וכיוצא סגורו' הן בתכלית ההסגר כנ"ל והנה אפי' אם יחפוץ המלך להשתעשע בהחפצים היקרים שנטמנו באוצרו' המלך ולהתענג בהן איננו מצוה ליקח מן האוצר כי אינו חפץ בהגלות נגלות ממטמוניו ומסותריו שנסתרו ונטמנו זה שנים רבו' ובפרט אוצרו' שנאצרו מימות אבותיו וכיוצא כו' רק בעת שהוא עושה משתה ושמחה גדולה על ענין גדול ומחודש מאד כמו ביום חתונתו וכיוצא אזי יוציא גם מן הכלי חמדה היקרים שבאוצרותיו להראות את יקר תפארת גדולתו לפני השרים כמבואר במשתה דאחשורוש וכדומה לזה והנה מזה אנו רואי' שכ"כ יקרה בעיני המלך כלי חמדת אוצרותיו עד שגם תענוג שלו שיתענג מהם כשיתמש בהן אינו שוה כלום לגבי עוצם יוקרו כו' רק בעת שמחת חתונתו וכיוצא בלבד ישתמש בהן כו' וא"כ לכאורה יפלא מאד מאד דהלא אנו רואי' שכאשר צריך המלך לנצח איזה מלחמה שיש לו עם מלך אחר וכבר הזיל כל זהו וכספו ואין לו עוד להוצאת המלחמה הנה אז יקח ויבזבו גם מן

נוסחא שנייה

ובכל עולם נבראים פרטיים מינים ממינים שונים אין קץ ואין חקר כלל כמ"ש היש מספר לגדודיו כו' אלף אלפים ישמשוני לגדוד א' אבל לגדודיו אין מספר כמי'.. וכולם מקבלים עליהם עול מלכות שמים מקור החיים של כל הנפעלים שהוא רק בחי' שם כבוד מלכותו ית' המתלבש בתוך כל עלמין להחיותם שזהו בחי' ממכ"ע אבל לגדולתו אין חקר שמרומם לבדו ומתנשא מימות עולם בבחי' אין ערוך אליו שהוא סוכ"ע בשוה השוה ומשוה קטן וגדול כחשכה כאורה שוי' כנודע וכדכתיב כי עמך מקור חיים שמקור החיים של כל הנפעלים שבכל סדרי ההשתלשלות כולו הוא רק עמ"ך טפל ובטל אליך שהוא בחי' הוד"ו בלבד המתפשט בתוך כל עלמין להחיותם אבל מהותו ועצמותו מרומם ונשגב לבדו שא"א לתתפס בגדר עלמין דאיהו תפיס בכלהו עלמין ולית מאן דתפיס בי' כו' וכמ"ש בתפילה וכל החיים יודך סלה שכל

האוצרות שנאצרו מימו' אבותיו מכל הון יקר ונחמד וגם מכל מיני אבנים יקרי' כו' כדי להוציאם להוצאת המלחמה כידוע זה בנימוסי המלכי' שיבזבו כל אוצרו' שלהן במלחמותיהם כו' אך הענין הוא מפני שתגדל בעיניו ניצוח מלחמה לנצח את שונאו יותר מכל הון יקר ונחמד ואינו שוה כלום לגבי הניצוח שמנצח לשונאו כל מיני אוצרו' נחמד' שיקרים בעיניו יותר גם מהתענוגי' שלו כנ"ל וא"כ אנו רואי' בחוש שמדת הניצוח יש לה מקום גדול כ"כ בנפש המלך עד שיאבד כל אשר לו מפניה כו' והוא מפני שמדת הניצוח היא מגעת בפנימי' הנפש ביותר כידוע עד שיבזו כל נחמד מפני הניצוח כו' וד"ל והנה הנמשל יוכן ממש כמו כן במלכותא דרקיץ, בהיות ידוע דלגדולתו ית' אין חקר כלל משום דההשתלשלו' וההתפשטו' מעצמו' אור א"ס הוא עד אין שיעור וגבול למטה כידוע דאור א"ס למטה עד אין קץ ולמעלה עד אין כו' דלכך נק' א"ס כלומר אין סוף להתפשטותו כו' וע"כ גם כל מה שנשתלשל מאתו בד' עולמו' אבי"ע גם מו' מדו' העליונו' דאצי' כו' קמי' כלא חשיב ובטל אליו בתכלית וזהו לך הוי' הגדולה כו' פי' שמדת הגדולה שהוא בחי' ההתפשטו' בעולמו' הנ"ל ג"כ בטילה לגבי עצמותו כו' וכמו שאו' ביתגדל כו' לעילא מכל ברכתא כו' ופי' דאמיר"ן בעלמא היינו מה שאפשר להיות נאמר כו' והענין הוא כי מה שהי' ביכולת אור א"ס להתפשט בעולמו' בי"ס דאבי"ע עד אין שיעור כו' זה לא נאמר בעלמא עדיין ומה דאמיר"ן בעלמא הוא רק ממה שנתפשטה ההארה קצת מאתו ועי' בלבד הוא דאמיר"ן בעלמא כו' אבל הוא לבדו לעילא לגמרי גם מכל ברכתא כו' דאמיר"ן בעלמא וד"ל כי כל ההשתלשלו' מאור א"ס הוא רק

נוסחא שניה

מציאות החיים הנמצא בכל ההשתלשלות ממקור החיים ב"ה יודוך סלה בבחי' בטול במציאות לגבי מהותו ועצמותו ית' ונאמר בתפלה והכל ירוממוך סלה כו', כו', וכמ"ש בקדיש יתגדל ויתקדש שמי' רבא כו' עד לעילא מכל ברכתא ושירתא תושבחתא ונחמתא דאמיר"ן בעלמא, פי' שכל הברכות הם המשכות השפע עליונה שנמשכו בכל סדרי ההשתלשלות העולמות כולן בכל יום ובכל עת ובכל שעה שבטובו מחדש בכל יום מע"ב הם רק מבחי' כבוד מלכותו ית' הממלא כ"ע להחיותם אבל מהות ועצמותו ית' הוא לעילא מכל ברכתא ושירתא כו' דאמיר"ן פי' הוא לשון הוה שנמשכ' תמיד בעלמא כו' שא"א להמשיך ממנו בתוך העולמות כלל כנ"ל. וזהו לך הוי' הגדולה שמדת הגדולה שמתפשט' על כל העולמות אין מספר כי גדול הוי' ומהולל מאד כנ"ל הוא טפל ובטל אליך כי הוא לעילא מכל ברכתא כו' המרום לבדו עד שמדת הגדולה בטילה אליו וכמארז"ל במקום* גדולתו שם אתה מוצא

מבחי' שמו בלבד כידוע וכמ"ש אני הוי' הוא שמ"י כו' כמ"ש במ"א והנה כמו שאור א"ס למטה מתפשט עד אין שיעור וכלא חשיבא כו' כך הוא עולה במעלות בעילוי אחר עילוי עד אין שיעור וזה נק' עומק רום פי' העומק של הרום היינו הרוממו' וההתנשאו' במדרגת עצמותו מפני שהוא עד אין שיעור למעלה כמו שאין לו שיעור בהתפשטו' למטה כו' כידוע אך הנה מה שהוא בבחי' הרוממו' והעילוי בעצמותו עד אין שיעור נק' עמוקות כמ"ש ממעמקים קראתיך וכן מגלה עמוקו' מני חושך והטעם שנק' חושך לפי שכל א' לגבי העליון יותר חשך נק' וכמאמר אפי' אור צח כו' אוכם הוא לגבי עילת העלות כו' וזהו דכתיב ישת חושך סתרו וכל זה משום דבחי' עצמו' אור א"ס הרי הוא בודאי מובדל ומופלא בערך לגמרי מבחי' ההתפשטו' שלו ככחי' ההשתלשלו' שאינו אלא בחי' שמ"ו כו' כידוע ומכ"ש מה שהוא עולה למעלה מעלה יותר בבחי' עצמותו הרי הוא יותר מופלא ומכוסה ונעלם מכל ההשתלשלו' כו' והנה זה ההעלם של העצמו' למעלה מעלה העלם אחר העלם כו' עד אין שיעור כנ"ל נק' בזהוה בשם סתימו דכל סתימין פי' גם מבחי' ההעלם הראשון שנק' סתימין גם ממנו הוא סתו"ם ונעלם כי עולה עד אין שיעור למעלה כנ"ל וכן נק' חושך וגם נק' עמוקו' מפני שהוא עומק אחר עומק עד אין שיעור ע"כ נק' עמוקו' לשון רבי' כו' וד"ל והנה כל אלה בחי' העילוי' בבחי' עצמותו נקרא ג"כ בשם אוצרו' עד"מ האוצרו' של המלך הנ"ל שנטמנין בהן כל הון יקר וכל כלי חמדה ולא יגלה אותן גם להתענג רק בעת חתנותו וכנ"ל כך עד"מ לא יתגלה לעולם מבחי' עצמו' אור א"ס שנק' עמוקו' ונק' סתימא דכל סתימין הנ"ל כ"א בשעת מתן תורה שנק' יום

נוסחא שניה

ענותנותו שהגדולה עצמה היא בחי' עניות ושפלות לגבי ב"ה המשפילי להתלבש במדת הגדולה שיקרא הגדול הגבור כו' כי אין ערוך אליו כלל כנ"ל וכן הגבורה והתפארת והנצח וההוד' כולם הם מדותיו ית' שהם לך הוי' בטילי' אליו בתכלית הביטול ממש כנ"ל.

אך ארו"ל והנצ"ח זו ירושלים וההוד' זו בית המקדש כו', והיינו כמו עד"מ במלך ב"ו שמקבל ומאסף אוצרות רבות סגולות מלכים ממשך כמה שנים רבות ומונחים באוצר המלך אך כשיקרה איזה מלחמה שיקום עליו שונאו מלך אחר להלחם בו אזי יקח כל אוצרתו מאוצר המלך ויבזבז אותם בשביל ניצוח המלחמה שינצח המלחמה לגרש השונא מארצו ולכבוש מדינתו תחת ממשלתו הגם שהאוצרות היו יקרים מאד אצלו שכמה יגיעות יגע בהן עד שקיבץ אותם והכניסם לבית האוצר להחבא, רק מצד הנצחון זה שקם השונא לנגדו לשטנו הוא מכובז כל אוצרותיו ואוצרות אבותיו בכדי לנצח אותו ולהתגבר עליו ולכבוש את מדינותו ואותו לגרש משם כו' שזה גורם

חתונתו כידוע אז ה' קצת גילוי אורות המאציל עצמו בקול השופר כו' ממה שגנוזי' היו בכחי' עצמותו כו' ונק' ענין וערפל וכמ"ש ענו וערפל סביבו כו' וכתיב ומשה נגש אל הערפל אשר שם האלקי' והוא כמ"ש ישת חושך סתרו ומטעם הנ"ל וד"ל. והנה אמרו ז"ל אין לו להקדב"ה בעולמו אלא אוצר של ירא' שמים בלבד משמע שיראת שמים הוא נאצר באוצר המלך וזה פלאי לכאורה. אך הענין הוא כנ"ל במשל כיבוש המלחמה שמפני מדת הניצוח יגלה ויבזבו כל אוצרותיו כו' כך למעלה במלכותא דרקייע דהנה ידוע שרש ענין ירידת הנפש בגוף חומרי הוא רק לברר הגוף החומרי ולנצחו ולא בשביל עצמה דידוע שהנשמה עצמ' א"צ בירור כו' כי הרי היתה דבוקה בג"ע באור א"ס בתכלית הדביקו' קודם שירדה לזה העולם להתלבש בחומר גופני ולא ה' לה רק רצון א' לה' בלבדו אך בהתלבשות' בחומר גופני הרי יש לנפש הבהמיו' רצון אחר מלבד הרצון של נפש האלקי' וצריך לנצח את הרצון הזר של הנפש הבהמיו' ואין נצחון זה אלא במלחמה דוקא והוא להתגבר על נפשו הבהמיו' כידוע מארז"ל לעולם ירגיו אדם יצ"ט על יצ"ר כו' ובשביל ניצוח זה צריך האדם להוציא כל כחו במלחמה הזאת כדרך הטבע של הנלחמי' יחד שכאוי"א יתגבר וכל אשר לו יבזו לנגד הניצוח הזה כו' וכנ"ל והוא גם לבזבו כל אוצרותיו כו' ומפני שבשעת ניצוח אזי דוקא צריך להוציא כל כחו כו' והיינו ענין בזבוז אוצר' של יראת שמים כי ירא' שמים הוא בחי' ההתגלו' ביראה מפני ההתכוננו' ואוצר של ירא' שמים היינו נקודת הירא' שמים הצפון וגנוז בלב האדם שלמעלה מן השכל ונק' תעלומו' לב כו' וד"ל ובאתעדלית' כך הוא אתעדל"ע ממש שגם למעלי' הענין נעשה

נוסחא שניה

טבעי' מדת הנצחון שטבעה כשעומד השונא לנגד דוקא אזי יתמרמר עליו ולבזבו כל אוצרותיו היקרים בעיניו אשר לא ה' עושה זאת בלא"ה (רק מאחר שעומד לנגדו לשטנו עושה להכעיס לבזבו יותר מדאי בכדי לנצחו כו') בכדי לנצח אותו. כך עדי"מ למעלה דכתיב לך הוי' הנציח, שמדת הנציח היא לך בטיילה בתכלית הביטול כי הוא מרומם לבדו אך הוא משפילי להתלבש במדת הנצח שלמעלה, והיינו דהנה ארביזי' ע"פ יראת ה' היא אוצרו שאין להקב"ה בעולמו אלא אוצר של יראת שמים כו' שהוא בחי' אוצר המלך מה"מ הקב"ה שהוא בחי' סתימו דכל סתימין דלית מחשבה תפיסא ביה כלל וכמ"ש יש"ת חשך סתרו שהוא בחי' חשך העליון טמירא דכל טמירין שא"א להתגלות למטה שזהו בחי' אוצר המלך ב"ה. אך כשישראל שלמטה עושי' תשובה ממעמקי הלב לאהפכא מחשוכא לנהורא ולאכפיי' לסט"א

ע"ד הזה והיינו דוקא בשביל ניצוח העליון לאכפייא לסט"א דאת זלע"ז כו' אזי יוציא ה' כל אוצרותיו כו' וכמ"ש מוציא רוח מאוצרותיו שהכה בכורי מצרים כו' שהן י' כתרין דנוג"ה מאד"ם עד בהמה כו' וד"ל ואז דוקא הוא יגלה עמוקו' מני חושך כו' וגם מה שהוא בחי' סתימו דכ"ל סתימין הנ"ל ג"כ הוא מגלה רק בשביל ניצוח כיבוש המלחמה לאכפייא לסט"א כו' וד"ל.

וזהו שאמרו ז"ל והנצח זו בנין ירושלים. דהנה באמת אין המשל הנ"ל משל אמיתי לנמשל למעלה כט אין הנמשל דומה אליו שהרי במלכותא דארעא הרי הניצוח הכרחי מצד שיש לו מנגד באמת והוא מלך זולתו אבל למעלה באלקי' חיים לא יתכן לומר ענין מנגד באמת אליו שעליו יתכן מדת הניצוח שהרי ממך הכל כתי' ואין לך דבר חוץ ממנו ח"ו וקמי' כחשיכה כאורה כו' כי הוא עשה הכל והכל בטילי' אליו ואפי' בלעם אמר לא אוכל לעבור פי ה' לעשו' קטנה כו' אך הנה מה שאת זה לע"ז עשה האלקי' כו' והפרידו מאחדותו שיהיו מסתירי' האור האלקי עד שיהיו בחי' נפרדי' לגמרי וכידוע לזאת היתה תכלית הכונה כדי שיהי' יתכן עליהם מדת הניצוח בהיותם מונעי' ומעכבי' גילוי האור ויצטרך לניצוח ואזי יגלה עמוקות מצפוניו וכל מטמוניו שבאוצרותיו כנ"ל לפי שבמדת הניצוח דוקא הוא שמתגלה הכל כנ"ל וא"כ מאחר שהוא פעל ועשה כל זאת דהיינו שיהי' מונע ומעכב ושהי' הניצוח כו' הרי אין זה דומה עם המשל בניצוח גשמי של מלך ב"ו כו' וזהו שאמר לך ה' הנצח שגם מדת הניצוח העליון בטילה לגבי

נוסחא שניה

לעמוד נגד מונעי' מבית ומבחוץ ולהתגבר על יצרו להכניעו לאהפכא כל המדו' רעים של תאות עה"ז שיהי' לו רק לב אחד לאביו שבשמים שצעק יצעק לבו אל ה' ב"ה מההיפוך שהי' מקודם מעומקא דלבא אזי עי"ז מעורר למעלה מדת הנצח שיתגלו אוצרות עליונות הגנוזות בבחי' סתימא דכל סתימן בבחי' גילוי ממש מצד מדת הנצח שנתעורר למעלה על המנגדיים המסתירי' עליהם ומונעים מעבודת ה' והם נתגברו עליהם בחוזק והתגברות לנצח המלחמה ולאכפיי' לסט"א עי"ז באתערותא אתערותא דלעילא מדת הנצח שיתגלה דוקא האוצרו' עליונו' הגנוזו' בהעלם בבחי' סתימא דכל סתימין בבחי' גילוי ממש מצד הנצחון של המלחמה כנ"ל וזהו בעי"ת עד יו"כ שאומרי' ממעמקי' קראתיך שהוא זמן התשובה של ישראל מעומק עומק הלב שע"ז מעוררים למעלה בחי' העמקי' העליונ' הגנוזות באוצרותיו יתי' בבחי' העלם וחשך שיתגלו בבחי' גילוי וכדכתיב מגלה עמוקות מני

עצמותו כמו שאר מדותיו גדולה וגבור' שבטילי' כמ"ש לך ה' הגדולה כו' וד"ל וזהו והנצח זו בנין ירושלים דהנה מבואר מכל זה שעיקר סיבת בנין ירושלים בכל מיני יופי עד שעושר גדול שבאוצרו' המלך כולם מתגלי' בשביל בנינה וכמאמר לבנו' ירושלים בית מקדשך בשמח'ת עול'ם כו' הוא רק ע"י מדת הניצוח לפי שבשעת הניצוח מתגלה הכל ולזאת הכונה פעל ועשה גם כל ז' ימי הבנין דבבחי' האצי' ולהיו' את זלע"ז כו' כי בנה ועשה הכל כדי שיהי' מדת הניצוח ויבנה עי"ז בנין ירושלים בבחי' שמחת עולם דוקא ולזאת הוא שמגלה עמוקו' מני חושך וכו' והמופת לזה הוא ממה שאנו רואי' במלך ב"ו שכאשר יכבוש המלחמה וינצחנה אזי יעשה משתה ושמחה גדולה וירננו לפניו בכל כלי שיר בשמחה גדולה כו' והשמחה הזאת שלאחר הניצוח גדולה היא מאד מאד שהרי לזאת היתה כל עיקר הכונה כמה שבזבו כל אוצרותיו לנצחון המלחמה והרי אחר הנצחון דוקא נשלם עיקר הכונה ועיקר ניצוח הרצון שבפנימי' הנפש וע"כ אז דוקא שעת השמחה הגדולה שאין לה שיעור וערך מאחר שכל הו"ז יקר בזבו בשבילה כו' כך יובן הנמשל למעלה דבנין ירושלים בשמח'ת עול'ם כו' הוא לאחר שכבר נשלם הניצוח וכבש מלחמתו והוא לעתיד לבא דוקא דכתי' ואת רוח הטומא' אעביר כו' ויהי' נשלם הניצוח לאכפייא לסט"א לגמרי כו' וכיבוש מלחמה זו תהי' ע"י שגילה עמוקו' מני חושך ובזבו בחי' האוצרו' כנ"ל אך עיקר הכונה הוא הבנין של ירושלים בשמחת עולם כו' וזהו שאמרו והנצח זו בנין ירושלים וד"ל.

 נוסחא שניה

חשך וגו' פי' כמו עד"מ למטה עומקא דבירא הוא מקום חשוך ואפל מה שבתחתית התהום כו' כך עד"מ למעלה בחי' עמוקות העליונות הם אוצרותי ית' שהם בבחי' העלם. סתימא דכל סתימין גנוזות בחשך העליון דכתיב ישת חשך סתרו דלית מחשבה תפיסא בהון כלל, זולתי ע"י התשובה מעומקא דלבא לנצח המלחמה לאכפיי' לסט"א ולא הפכא מחשוכא לנהורא כו' אז מעוררי' עי"ז למעלה מדת הנצח לגלות העמוקות מני חשך העליון בבחי' גילוי ממש והכל מצד הנצחון של המנגדים דוקא בשבילי' ניצוח המלחמה שנצחום ישראל ע"י התשובה כו' וכנ"ל במשל ממש וז"ש בתפלת מוסף של יו"ט והביאנו לציון עירך ברינה ולירושלים בית מקדשך בשמחת עולם כו' פי' שמאחר שנצחו המלחמה ע"י התשובה דעי"ת מר"ה עד יו"כ אזי מגלה עמוקות מני חשך עליון בבחי' גילוי למטה שזהו בחי' חג הסוכות שאחר יו"כ שהוא בחי' וימיני' תחבקיני' שהוא התגלות העמוקו' עליוני' מני חשך למטה

וזהו צדקת פרוזנו פרוזנו בישראל ואמרו ז"ל צדקה עשה הקדב"ה שפזרו לבין אוה"ע כו'. דהנה בזמן בית ראשון ושני חטאו ישראל ופגמו הרבה למעלה מאד עד שא"א ה' להיות תיקונן כ"א רק ממקום עליון ביותר ועמוק ביותר כדי שמשם ימולא כל פגם וחסרון כו' וכמו משל המבואר במ"א בנהר שנתקלקלו מימיו שחופרין המעיין שלו בעומק יותר כדי שיתמלא על כל גדותיו ויפתחו מקומו הסתומי והמקולקלי שבנהר כו' כך עד"מ לא ה' התיקון לכללו נ"י שפגמו למעלה הרבה כ"א שיעוררו רוח ממרום שהוא עליון מאד ועמקותו יותר מעומק שכפי סדר ההשתלשלו דד' עולמו אבי"ע כו' ואזי ממילא יתוקן כל פגם שבעולמו וימולא כל חסרון והוא כמ"ש מגלה עמוקו מני חושך וכן מ"ש ישת חושך סתרו כנ"ל משם יאיר האור ולהיות שאותן בחי' עמוקו הן גבוהו מאד נעלה הרבה מן ההשתלשלו כנ"ל ע"כ אזי ממילא יתוקן כל פגם וכמ"ש כי גם חושך לא יחשיך ממך כו' וד"ל אך מהיכן יהי סיבה להתעוררו' להיות התגלות אותן העמוקו' הנה זהו שאמר ממעמקים קראתיך כו' פי' ע"י התשובה מעומקא דלכא דוקא והיינו בעי"ת שאו' ממעמקים כו' ע"י מגלה עמוקו' למעלה כי באתעדלית אתעדל"ע כידוע וזהו קראתיך הוי' להיות גילוי ההעלם ובחי' הגילוי נק' שם הוי' כידוע וכל זה בעי"ת עד יו"כ וביו"כ הוא שעולה לפני הוי' וכמ"ש לפני הוי' טהרו כו' וכמ"ש במ"א בענין נעילה דיו"כ במ"ש ז"פ כי ה' הוא האלקי וכו' וזהו שאמרו ז"ל צדקה עשה הקדב"ה עם ישראל שפזרו לבין אוה"ע כי בפזור שלהן לבין אוה"ע בשיעבוד הגליות נק' חושך ולא אור ומשם צועקין הן בתשובה מעומקא דלכא מפני שירדו

נוסחא שניה

ואח"כ הוא ש"ע ושמחת תורה שסוכות היא ההכנה בלבד בבחי' מקיף כו' כנ"ל ולכך הוא זמן שמחתינו' שהשמחה היא בחי' התגלות מצד התגלות העמוקות מני חשך לאור וגילוי כנ"ל וזהו כונת מארז"ל והנצח זו ירושלים שע"י הנצח מתגלה השמחה עליונה בירושלים שלמעלה כמ"ש ולירושלים בית מקדשך בשמחת עולם, שזהו לאחר נצוח המלחמה שאו המלך שמח טוב לב ומכרכרים לפניו בכל כלי שיר כו' כך מלכותא דרקיע שהוא כעין מלכותא דארעא שלאחר שנצחו ישראל המלחמה ע"י התשובה דעי"ת ויו"כ לאהפכא מחשוכא לנהורא כו' אזי נתגלה בחי' שמחה עליונה בירושלים שלמעלה מקור כנ"י שלמטה אך הנה כתיב לך ה' הנצח, שבאמת עצמו' המאציל מרומם לבדו פשוט בתכלית הפשטות דלאו ב"י מאיננו מדות כלל, רק הוא פעל ועשה את מדת הנצח הבטילה לגביו בתכלית הביטול שיהי' נמצא במציאות מדת הנצח למעלה ויהי' מנגדי' העומדי' לנגד כו' שהכל הוא ית' פעל ועשה בכדי שיתקיים מדת הנצח ויתגלה ע"י עמוקות מני חושך (כי באמת מי יעמוד נגדו כו') אך הכל ברא לכבודו בכדי שיהי' מתקיים מדת

בתחתית המדרגה וה"ז כמשל העומד בבור עמוק מאד שהוא מקום חושך ואפילה מפני עמקותו בתחתית הארץ כו' וכל שהוא יותר עמוק הוא מקום חושך ביותר כידוע וכך עד"מ כל מה שישראל הן בתחתית ירידת המדרג' דהיינו מפוזר ומפורד בין אוה"ע בשיעבוד הגליו' יותר עמוק הוא בתחתית וכאשר משם יצעקו אל ה' וכמ"ש ויצעקו אל ה' בצר להם כו' בזה מעוררי' למעלה שיגלה ג"כ עמוקו' מני חושך העליון כו' ועיקר הטעם לזה מבואר למעלה ומשום דידוע דמת הניצוח מתעורר בצד המנגד דוקא כי לולי צד המנגד לא ימצא כלל מדת הניצוח כידוע אלא כאשר יש לו מנגד דוקא אזי תעורר המדה של הניצוח כו' וגם כאן בשיעבוד הגליו' שיצעקו אל ה' מצד המנגד יתעורר בלב כנ"ל מדת הניצוח לאכפייא לסט"א כו' וכמ"כ אתעדל"ע מצד המנגד דאוה"ע משתעבדין בכנ"י מתעורר מדת ניצוח למעלה והלא מבואר למעלה שבשביל במדת הניצוח יכול לבזבז כל אוצרו' נחמדי' הגנוזי' מזמן רב כו' כך למעלה מגלה עמוקו' שנק' אוצרו' בשביל הניצוח לאכפייא לסט"א כו' הגם שלא יש זכות לישראל מצד עצמם כו' וזהו צדקת פזרונו' ולא פזרונו כי פיזור זה שפיזרן לבין אוה"ע הוא רק כדי שיבא עי"ז אח"כ למדת הניצוח ויגאלם ע"י שיגלה עמוקו' כו' א"כ צדקה וחסד גדול ה' בתחלה ענין הפיזור הזה כי לזאת הכונה בלבד פיזרן בתחלה כו' וד"ל. ובכל זה יובן מה שארז"ל טוב מאד טוב זה יצ"ט ומאד זה יצה"ר כו' והיינו בכל לבבך דוקא בכי יצריך כו' משום דע"י יצה"ר המנגד בא לאדם מדת הניצוח ועי"ז מתגלה למעלה בחי' מא"ד העליון והוא בחי' עמוקו' הנ"ל מטעם הנ"ל וד"ל.

נוסחא שניה

הנצח ע"י העומדי' לנגד שמכניעים אותם ויהי' אח"כ התגלות השמחה כו' [שהוא כענין הקניגיא' שעושים השרים להיות הדוב נלחם עם הזאב כו' ויהי' א' מהם גובר שכ"ז הוא מחמת העושים המלחמה ויתחזק הא' על חבירו רק שנראה כאלו הם עצמם נלחמים והא' גובר מעצמו כו' כמ"ש במ"א ע"ש] כו' כנ"ל וד"ל.

וזהו צדקת פזרונו בישראל וגו' צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שפזרם בין האומות כו' בהיות בזמן חורבן ב"ה ראשון ושני שקלקלו מעשיהם מאד שבלתי אפשרי ה' לתקן הפגמים שפגמו למעלה זולתי להמשיך ממקום גבוה מאד נעלה מאוצרות המלך מה"מ הקב"ה שיגלה עמוקות מיני חושך ולזאת צדקה גדולה יחשב וחסד גדול עשה עמהם שפיזר אותם בין האומות בכדי שיהי' להם מניעו' ומנגדיי' העומדי' לנגד כמו טרדת פרנסה משעבוד מלכיות ודומיהן ואזי כשיתחזקו להתגבר לעמוד נגד כל מונע לאכפיי' לסט"א עוררו למעלה בחי' מדת הנצח' שלמעלה לגלה עמוקות מני חשך

ועתה יובן שרש ענין שמחת תורה. דהנה עדיין יש להבין הפשוט בפי צדקת פרזונ'ו מהו פרזונ'ו כו' אך הענין כמו דכתי' פרזות תשב ירושלים כו' וכיארור הדבר דהנה כתי' על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרי' כו' משום שצריך ירושלים של מטה שמירה מיניק' החיצוני' הסובבי' חוץ כמ"ש סביב רשעי' יתהלכון כו' והשמירה מהם הוא ע"י החומה הבנוייה לה סביב מאבנים ועפר וכו' ועל החומה הופקדו שומרים כו' וזהו על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרי' כו' והיינו ענין בחי' החותם שנעשה בהושענא רבה דהנה אותיו' חומת הוא אותיו' חות"ם וגם הוא אותיו' תחום וכמ"ש בספרי הקבלה שזהו ענין תחום שבת כו' כי גם החומה ניתן לגבול תחומת העיר לזרים לומר עד פה תבא ולא יותר כו' והי' כמשל החותם ג"כ שחותמי' על דבר מה לבלתי יקרב אליו זר כידוע וענין זה החותם וחומת ותחום כו' נעשה בהוש"ר דוקא לפי שבסוכו' באו ונמשכו בחי' מקיפי' שמלפני הוי' ובי"כ נתגלו למעלה וכמ"ש לפני הוי' תטהרו ובסוכו' יורדין הן למטה וע"כ היו כולן מקבלי' מהו דהיינו גם החיצוני' ולכך ניתן בחי' החותם בהוש"ר לבלתי יקרב זר לקבל גם הוא וזהו ענין החומה כמ"ש על חומותיך ירושלים כו' שהוא בשביל שמירה בלבד מיניקת החיצונים, אבל אחר הסוכות זהו ענין ש"ע וש"ת דמפני שהוא שעת שמחה גדולה למעלה אז א"צ לחומה כלל בשביל שמירה אלא כתיב בה פרזות תשב ירושלים מבלי חומה כלל כו' וניטל ממנה בחי' החותם שניתן בהוש"ר כו'. והטעם לזה מוכן עפ"י הנ"ל

החיצוני': ע"כ נמצא בגוכי"ק.

נוסחא שניה

שאו ירפאם משחיתותם לתקן המעוות שעיותו מקדם כדכתב ארפא משוביתם כמשל הרפואה לחולי הגוף שהסם החיים שרשו למעלה מהאדם מאחר שיחלימה ויחיהו ממש. כך ע"י התשובה מתגלה בחי' עמוקו' עליונות מני חשך סתרו שהוא הגבה למעלה מאד נעלה מסדר ההשתלשלות עד שע"ז יהי' מרפא לנפשם לתקן הפגמי' שפגמו בעונותם כו' ולכך צדקה גדולה עשה עמהם במה שפיזרם בין האומות כנ"ל וד"ל.

אך מ"ש פרזונ'ו ולא נאמר פרזונ'ו, הענין כדכתיב פרזות תשב ירושלים וגו' והיינו בהיות נאמר על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים וגו' פ"י חומותיך היינו שהחומה של ירושלים הוא בחי' החותם דיו"כ וחותם בתוך חותם דהו"ר וזהו חומותיך דמשמע שני חומות היינו שני חותמות שחות"ם הוא צירוף אותיות חומות תחום כו' שהכל א' שזהו התחום והחומה שסביב לה מיניקת החצוני' שלא ינקו משם כמו עיר המלך שגנוזים בתוכה אוצרות המלך אזי מוקפת חומה סביב שלא יבאו שודדי לילה או ליסטים לשלול שלל

בפי' מאמרם זיל והנצח זו בנין ירושלים כו' שהוא עדימ' לאחר ניצוח המלחמה שמנגנין לפני המלך בכל כלי שיר במשתה ושמחה גדולה לאין שיעור כו' וכך הוא ענין בנין ירושלים בשמחת עולם כו' בש"ע דוקא דכתיב בה אם הבנים שמחה כו' כי הרי מלכותא דרקייע כעין מלכותא דארעא' ובש"ע הרי כבר נגמר הניצוח כו' ועיכ' א"צ לחומה אלא פרוזות תשב ירושלים מאחר שאין מנגד כלל שיצטרך שמירה מפניו כו' וזהו צדקת פרוזונו לשון פרוזות מבלי חומה מטעם הנ"ל וא"ת פרוזונו אלא פזרונו שפירון לבין אוה"ע כדי שיהי' מדת הניצוח וכנ"ל ואח"כ כשנשלם הניצוח אזי הוא פרוזונו פרוזות תשב ואיכ' הכל ענין א' פרוזונו ופזרונו רק שמענין פזרונות נעשה פרוזונו כנ"ל וד"ל אך הנה אמנם מ"מ אי אפשר לירושלים בלתי חומה כלל הגם שא"צ לחומה כנ"ל מ"מ א"א לעיר בלאי' חומה אלא שא"צ לחומה לשמירה לכך הוא אומר ואני אהי' לה נאום ה' חומת אש סביב כו', פי' לא מאבנים ועפר תהי' החומה מאחר שא"צ שמירה כנ"ל אלא מאש תהי' וגם זאת אני אהי' לה לחומת אש שהוא מדרגה היותר עליונה וכו' וד"ל.

דרקייע . . דארעא: בבוך 969 דארעא . . דרקייע.
בלא: בבוך 969 בלתי.

נוסחא שניה

מהם כו' שהחומה מגין עליהם לשמור, כך עדימ' למעלה ממשיכי' בי"כ ובה"ר בחי' חות"ם שהוא החומה להגין מיניקת החצונים שלא לנקו מאוצרו' העליונים שנתגלו עמוקות מני חש"ך כו' אך בשמיני עצרת מבטלי' ההחומת וחות"ם ההוא שאין יראה מיניקות החצונים כמו שיהי' לע"ל דכתיב פרוזות תשב ירושלים וד"ל. אך א"א להיות בלי חומה כלל, ולזאת יהי' לע"ל חומה אחרת למעלה מחומה זו דהיינו כמ"ש ואני אהי' לה חומת אש סביב לה ולכבו"ד אהי' בתוכה, שהחומה זו שעתה תיבטל ויהי' חומת א"ש סביב לה נאום הוי' שנאום הוי' בעצמו הוא יהי' חומת אש סביב ולכבוד אהי' בתוכה כו' וזהו צדקת פרוזונו דוקא כיי' פרוזות תשב ירושלים כנ"ל וד"ל.

כי: בבוך 735 פי'.

וללהבין בתוספת ביאור ענין ואני אהי' לה נאום ה' חומת אש כו', יש להקדים ענין מאמרם ז"ל השרוי בלא תורה שרוי בלא חומה כו', וכן ארז"ל אני חומה זו תורה כו'. ויש להבין מהו ענין התורה לחומה כו'. אך הנה אנו אומרים אלקי עולם ברחמיך הרבים רחם עלינו כו', ויש להבין מהו ברחמיך הרבים כו', אך הענין הוא דבאמת הרי הוא ית' מרומם ומובדל בערך מכל העולמות וכמ"ש והמתנשא מימות עולם ואפילו מעולמות היותר עליונים כמאמר דאפילו אור צח אתחשך קמי' עילת העלות כו' וכמאמרינו ביתגדל כו' לעילא מכל ברכתא כו' דאמירן בעלמא וכנ"ל וכן משובח ומפואר עדי עד כו' וא"כ מובן שמפני זה תגדל מאד הרחמנות על כל העולמות על עוצם ריחוקם מאור פני ה' כו' וכמאמר מים תחתונים בוכין אנו בעינן למהוי קדם מלכא כו' וכמו שבחי' מים תחתונים בוכין כך בחי' המים העליונים הן עולמות היותר עליונים בוכין כמ"כ מפני דלגבי בחי' עצמות אור א"ס אין להם ערך כלל וכלל כמאמר אין ערוך לך כו' וזהו שאנו מבקשים אלקי עולם ברחמיך הרבים רחם עלינו, פי' כי הגם שאין ערוך לך כנ"ל מ"מ מפני הרחמנות תמשך עלינו גם בבחי' אורות מקיפים מבחוץ עכ"פ והוא מ"ש אדון עוזינו משגב בעדינו להיות עלינו כמגן ומחסה של בחי' אור מקיף כמ"ש כי אתה ה' מחסי כו' וכמ"ש במ"א וגם על כל העולמות גם העליונים שעליהם תגדל הרחמנות מפני שכל הקרוב קמי' יותר כלא חשיב מאחר שאין לו ית' שיעור למעלה וכמאמר הכל ירוממוך וכנ"ל

נוסחא שניה

בו ביום הנ"ל

אני חומה זו תורה, הענין דהנה נאמר בברכת יוצר אור, המלך המרומם לבדו כו' והמתנשא מימות עולם, אלקי עולם (ברחמיך הרבים רחם עלינו אדון עוזינו צו"ך משגבינו מג"ן ישעינו משג"ב בעדינו כו'. והיינו כי באמת מהותו ועצמותו ית' מרומם לבדו ואין ערוך אליו כלל שהוא קדוש ומובדל מגדר סדר ההשתלשלות העולמו' כולן דלית מחשבה תפיסא בי' כלל וכנ"ל, ומעתה כשיתבונן המשכיל בכל הדברים האלה אזי ימר לבבו במאוד מאד איך שהוא רחוק מאור פני מלך חיים ב"ה ולא יהי' שמח בחלקו להסתפק במועט כמה שמשגיג בגדולת ה' ב"ה ומתפעל באהו"ר כו' שבאמת כל חפצים לא ישוו בו, אשר ידאג לבבו מזה מאוד. שלעולם לא יגיע חשקו אל עצמותו ית' המרומם לבדו ולית מחשבה תפיסא בי"י וכלא קמיה כלא חשיבי ולא כדמיון וטעות ההמון שהעולם הזה נראה ונחשב אצלם ליש ודבר מה והיראי' בוחרים בעה"ב כו' שבאמת הכל כלא חשיבי ולא יחפוץ בשום

1

יהי המשכות בחי' מקיפים עכ"פ, וזהו ברוך מרחם על הבריות פי' על כל הבריות כו' וד"ל. והנה בחי' המשכת רחמים בבחי' המקיפים הוא הנק' חומה כי הוא מגין על האדם להצילו מכל חטא כחומה המגינה על העיר כו', ואמנם הנה ידוע שהחומה הרי היא עשויה מאבנים ועפר דוקא, וא"כ לכאורה האיך יהי' מהמשכת רחמים רבים הנ"ל בחי' חומה כו' אך הנה לזאת הוא אומר אני חומה זו תורה כו' שאותיות התורה נעשה לבחי' חומה גשמי' ומאבנים ועפר הוא מפני שהאותיות נמשלו לאבנים כמ"ש בס' יצירה ה' אבנים בונות ק"ך בתים כו' וכמ"ש במ"א, והנה עדי"מ החומה מאבנים ועפר גשמי' בודאי למטה היא ממדרגת אדם בעל שכל אבל מ"מ הרי יש בה תועלת לשמירה יותר ממה שיש ביכולת האדם ובזאת יתרון מעלתה על האדם כי כל שומר ודאי גבוה מן המשתמר כו', כך אותיות התורה מגינה על האדם הגם שנתלבשה התורה בענינים גשמיים וכדוגמת אותיות כתובים בדיו וקלף כו', מ"מ ה"ז כמשל החומה מאבנים ועפר דמ"מ שומר גבוה כו' והוא מצד שרשה של תורה כמו שהיא במקור חוצבה שהיא למעלה הרבה מנפש האדם רק שנתלבשה למטה בענינים גשמיים כמו חרומות ומעשרות כו' וד"ל. וזהו זאת נחמתי בעניי כי אמרתך חייטני, פי' אחר הרחמנות הנ"ל שמעורר על נפשו ועל כל העולמות כנ"ל יאמר לנפשו זאת נחמתי בעניי כי אמרתך

וזהו: מכאן ואילך נדפס באוה"ת יתרו ע' התקסו.

נוסחא שניה

דבר בעוה"ז ובעה"ב זולתי לה' לבדו וזה א"א להשיג לזאת ימר לבבו מאד ויעורר עליו רחמים רבים מבעל הרחמים, וז"ש ברחמיך הרבים רחם עלינו, ברחמיך דוקא כי אתה יודע יותר גודל הרחמנות שעלינו כי אין אנו מכירים כיכ גודל הרחמנות כי באמת לא עלינו בלבד גדלה הרחמנות כ"א אפי' על עולמו' העליונים הרוחני' כמ"ש ברוך מרחם על הבריות שהבריות הם המלאכים ועירין קדישין' עליוני' שאף עליהם גדלה הרחמנות שמקבלי' רק מזיו השכינה ב"ה בלבד ויתר על כן אפי' על העולמות הגבוהים יותר תגדל הרחמנות כמאר"ז מים תחתונים בוכים אנו בעינו למהוי קדם מלכא כו' כנודע אך באמת א"א להיות נמשך מעצמות ית' זולתי דרך מקיף החומה בלבד, וז"ש אח"כ אדון עוזינו צור משגבינו מגן ישענו כו"י צור הוא אבן החלמיש (קרעמין בלי"א) והיינו כמו החומה הגשמי' העשו' מאבנים ועפר נעשה מקיף ומגין להאדם אעפ"י שהאדם הוא מדבר שלמעלה מאבנים הדומם כו'. כך על ד"מ למעלה התורה נקרא בחי' חומה שנתלבש בה' בחי' מקיף העליון הנמשך מעצמותו ית' אעפ"י שנתלבשה בענינים גשמי' שבעה"ז

כו' פי' שהתורה הרי היא אמרתך דהיינו כמו שהיא בשרש מקור חוצבה
 שהיא למעלה מכל העולמות ונק' אמרתך ממש והגם שירדה למטה כו' והיא
 חייטני להיות בכחי' מקיף עשוי' כחומה להגין אפי' בעידנא דלא עסיק בה
 כו' וד"ל עיין בסוטה פ"ג דכ"א, אך הנה מה שהתורה נק' חומה זהו מה
 שנתלבשה התורה עכשיו בגשמיות ואזי נקראו אבנים וירידה זו זהו מצד
 הרחמנות בלבד וכאמרו זאת נחמתי בעניי בעניי דוקא אמרתך חייטני, אבל
 לעתיד לבא תיבטל זו החומה שלא יצטרכו אליה כלל דאין עניות במקום
 עשירות כו' ולא יהי' רחמנות כו' וכמ"ש פרזות תשב ירושלים וכנ"ל הטעם
 לפי שא"צ שמירה רק מפני החיצונים ולע"ל כתיב ואת רוח הטומאה אעביר
 כו' אלא יבנה לה חומה אחרת והוא חומת אש וזהו ואני אהי' לה חומת אש
 כו' דקאי לעתיד דוקא והיינו שלע"ל תצא התורה מלבושיה ויתגלה התורה
 והיא בחי' אש וכמ"ש במד"ר בשה"ש ס"פ ראשו כחם שהיא כתובה באש שחורה
 ע"ג אש לבנה וחוצבה מאש וכמ"ש מימינו אש דת למו, ולכן לא תהי' החומה
 מאבנים כ"א חומת אש, וג"כ אני חומה זו תורה כמו שהיא מבחי' אש ועיין זחיג
 נשא קליב א' מענין אש שחורה ע"ג אש לבנה, וביאור ענין חומת אש, הנה יש
 להבין תחלה בפ"י הפסוק והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק כו' בהיות שבזמן
 הגלות ראה זה יחזקאל כמ"ש ואני בתוך הגולה כו' וע"כ ראה בחי' רצוא
 בכחי' אש שעולה מלמטה למעלה וכמאמר אם רץ לבך כו' כי טבע האש
 לימשך למעלה כשלהבת הנר העולה תמיד למעלה כו', אמנם הנה לעתיד
 לבא יהי' בחי' עליות העולמות בעילוי יותר מכמו שהן עכשיו בכל חד לפום
 שיעורא דילי' וכמ"ש במ"א וגם כנ"י יתעלו או במדרגה ויוגבה שרש נשמתם

נוסחא שניה

בתרומות ומעשרות שנמשלה לחומת אבנים ועפר נדמה שהיא למחסה
 ולמסתור ולמגין על ישראל, וז"ש זאת נחמתי בעניי כי אמרתך חיתני פי'
 בעניי שימר לבכי מאד מגודל עוצם ריחוקו מעצמותו ית' זאת נחמתי כי
 אמרתך הם צרופי אותיו' התורה שהיא אמרתך דוקא חיתני שנעשה בחי'
 חומה של אבנים לכנ"י, וזהו צור משגבינו מגן ישענו כנ"ל אך כ"ז בעניי
 בזמן הגלות, אבל לע"ל כתיב פרזות תשב ירושלים וגו' שתיבטל החומה זו
 של אבנים ועפר שלא יוסתר אורו ית' ולא יכנף עוד מוריך בלבושי' הגשמי'
 של תורה ויהי' נגלה כבודו עין בעין יראו כו' אך החומה תהי' של אש סביב
 לה דהיינו מבחי' האש דרצוא ושוב שראה יחזקאל בתוך. שהיא מדרגה
 עליונה יהי' נעשה אז לחומה סביב לה ולכבוד אהי"ה בתוכה כנ"ל וד"ל.

כ"כ עד דמה שעכשיו האש להם בכחי' הרצוא יהי' אז להם האש בכחי' השוב למטה ולא לימשך למעלה כו' (הג"ה ר"ל כי הרצוא גבוה מהשוב כי הרצוא זהו ע"ד למס"נ באחד והוא ענין קבלת עול מלכות שמים בפ' שמע והשוב זהו ענין קבלת עול מצות בפ' והי' אם שמוע וידוע דבפ' שמע הוא שם מ"ב ובפ' והי' זהו ש' ע"ב אשר שם מ"ב גבוה יותר ולכן פ' שמע דוקא נק' עושים רש"מ לפי שנאמר בה בכל מאדך וע' זח"ב תרומה קל"ב ב' וע' בת"א פ' כי תשא סד"ה שמאלו תחת לראשי, ובמ"א נתבאר דהרצוא זהו מבחי' שם מ"ה שהוא ביטול במציאות והשוב מבחי' שם ב"ן יש וביטול כו', נמצא מה שעכשיו בחי' רצוא א"א להמשיך בחי' זו ממש בבחי' ושוב והראב"ד בפ"י הסי"י פ"י רצוא בחכמה ושוב בבניה וזהו כנ"ל בענין מ"ה וב"ן אך לעיל שיהי' עליי' העולמות אז הבחי' רצוא דעכשיו יהי' או בחי' השוב והרצוא גבוה יותר וזהו שהחומה שהיא בחי' ושוב יהי' מבחי' אש וזהו חומת אש סביב כו' עכ"ה) וע"כ יוכל להיות אז בחי' חומה מאש והיינו מאש דרצוא של עכשיו כו' וזהו ואני אהי' לה נאם ה' חומת אש בכחי' שוב למטה ולא בכחי' רצוא כמראה יחזקאל כו' וד"ל (ושרש הדברים הוא עפ"י מאמר הידוע בזוהר בראשית ברית אש בת"ו תחלת תקון כ"ג פ"י ברית ידוע שהוא חיבור ב' הפכים כמו אברהם ואבימלך יעקב ולבן וכיוצא שכרתו ברית כו', וכך ענין ברית אש הוא ענין חיבור ב' אשות דיש אש שלמטה ואש שלמעלה וכמ"ש במ"א ע"פ וראיתם אותו לתכלת נהורא אוכמא כו' שנק' אש שלמטה ונהורא חוורא נק' אש שלמעלה וצריך לחברם יחד דהיינו שיבא אש שלמעלה למטה והוא עדי"מ כשרוצים לחבר ב' אשות עד"ז כאן בזה העולם הנה ישימו אש התחתון מכוון לנגד אש העליון שאז יורד

נוסחא שניה

בעז"ה בו ביום הנ"ל

ברא"שית ברא אלקים וגו' ונז' בת"ז ע' אנפין במלת בראשית והוא א"י מהן ברי"ת אש, והיינו כנודע ענין כריתות ברית שהוא בין שני הפכי' דוקא כשרוצי' להתחבר יחד אז כורתין דבר א' לשנים כו' כמו אבימלך כרת ברית עם אברהם מצד שהיו שני הפכים וכן יעקב עם לבן כו' אבל כשהם בלא"ה מהות אחד ומיוחד מה צורך לכריתות הברית כך עדי"מ למעלה בכריתות הברית העליון אשר כרת ה' עמנו כ' שעיקר ההתחברות הוא ע"י בחי' אש הוא הרצוא של כנ"י בהעלאות מ"ן למעלה שע"ז ממשיכן מ"ד מלמעלה להתחבר יחד וכמו ב' אנשים שאתד עומד בהר גבוה והשני במדרון כשרוצים להתקרב אזי כשהתחתון מתחיל לעלות מלמטה מעורר בזה העליון שירד למטה להתקרב או כמו ב' נרות הא' כבויה ונעשי' פחם והשנית למעלה דולקת כשעשן הנר הכבויה עולה מלמטה ממשכת מהנר הדולקת אש

העליון למטה מפני שאש התחתון עלה למעלה והמשיכו למטה כו' וזהו פי' ברית אש כו', וכך הענין בפי' חומת אש שלמעלה שיהי' לעתיד למטה מחמת ברית אש מאש שלמטה דהיינו בחי' רצוא שבגלות כו' וד"ל) ולכבוד אהי' בתוכה פי' בחי' הכבוד העליון כו' יהי' בתוכה בבחי' פנימיות ולא בבחי' חומה מבחוץ כו' ומבואר הוא לייח וד"ל.

 נוסחא שניה

אלי' כו' כך בעבודת ה' שעיקר כריתות הבריי' העליון הוא ע"י אש דרצוא בחי' העלאות מ"ן שלמטה שיחפוך האדם להתקשר בו ית' שהחפץ הזה גורם המשכת מ"ד מלמעלה לחברו אליו ית' וזהו ברית אש שנרמו בתיבת בראשית שזהו התחלת העבודה כו' וד"ל.

בעז"ה

להבין שרשי הדברים הנ"ל, הנה ידוע ענין כללות ההשתלשלות שהוא בחי' א"א ואוי"א וזו"נ כו' שיורד השפע ומתלבש מזה לזה תמיד למשל התלבשות השכל במדות כו' כידוע, וא"כ יש להבין מהו שנו' תמיד בספרי הקבלה ענין המשכות מוחין כמו מוחין דצלם מוחין דיניקה וכמו המשכות מוחין מאוי"א לז"א או מז"א לנוק' וכיוצא הלא זהו כבר הוסד בסדר ההשתלשלו' מזה לזה ואין כאן ענין חדש והגם אם נאמר שמוחין דאוי"א

 נוסחא שניה

שנת תקס"ואו לפ"ק בעז"ה. ליל ש"ק בראשית. באור על דש"ת הנ"ל

להבין שרשן של הדברים הנז"ל. הנה ידוע שיש ע"ס באצ"י וכן בבי"ע שכל ספירה מיוחדת בפ"ע נבנית כפרצוף שלם בבחי' התיקון דאצ"י שהפרצוף הוא כלול מע"ס ויש בו בחי' ראש תוך סוף כו' שנמצא בכל פרצוף בחי' מוחין כמ"ש בע"ח ולהבין זה הלא כללות המוחין הם המוחין דאוי"א דאצ"י ומהו מהות המוחי' שבכל פרצוף פרטיי' בפ"ע. אך הענין שהמוחי' דאוי"א דאצ"י הם כלליות המוחי' עלאין שהם מקוריים לכל המוחין

ממש הוא שמתלבש בז"א מ"מ אין זה ענין חדש עד"מ התלבשות השכל במדות דאעפ"י שנתלבשו המוחין במדות מ"מ מהות שכל הן גם בהיותם במדות כנראה בחוש שהתפעלות המדה נבדלת בערך מן השכל המולידה גם בהיות השכל מלובש בה ממש מפני שמ"מ מהות שכל הוא ולא מהות מדה כו' וכמ"ש במ"א, וא"כ יש להבין מהו ענין התחדשות בבחי' המשכות מוחין כו', אך הענין יובן בהקדים שרש ענין מ"ה וב"ן, דהנה ידוע שיש י"ס דב"ן וי"ס דמ"ה והנה ענין י"ס דב"ן ענינם כך הוא להיות ידוע כי בחי' עצמות אור א"ס מובדל ומרומם מכל ההשתלשלות גם מיי"ס דעקודים כנ"ל שלפני האצ"י וכמאמר אנת חכים ולא בחכמה ידיעא, ואמנם מה שמ"מ אנו רואים שנמצאו מאתו מציאת י"ס דאצ"י היינו רק בחי' הגילוי אור שלו בלבד ולא מעצמותו כו' וכידוע, והנה בחי' התגלות האור הזה להיות נק' חכים וכיוצא הוא הי' תחלה בבחי' יש ודבר מה כלומר הלא דבר הוא כי בבחי' יש נגלה ונראה לעין כו' וכדוגמא זו מצינו למטה באופנים שמתנשאים ברעש גדול כו' שנגלה ונראה התפעלותם בבחי' יש ודבר מה כו' וכן הענין ביי"ס שנאצלו בבחי' שם ב"ן היינו שנאצלו בבחי' התגלות להיות נראין בבחי' יש ודבר כו' והוא הנק' שם ב"ן בכלל כידוע דשם ב"ן הוא בחי' מל' שהוא בחי' ההתגלות ליש כו' וכמ"ש במ"א, וזהו ענין י"ס דב"ן בז' המלכים דתהו דכתיב בהו וימלוך וימת פי' וימלוך בבחי' התגלות יש ודבר כלומר אנא אמלוך כו' ומלוכה הוא בבחי' שם ב"ן כידוע ואח"כ כשירד האור הנאצל הזה עוד

נוסחא שניה

פרטי' שבכל הפרצופים דאבי"ע, אך המוחי' פרטיים שבכל פרצוף פרטי הוא רק הארת המוחי' דאז"א דאצ"י שמאירי' בן, והיינו כמ"ש בע"ח שכלליות כל ההשתלשלות הוא בחי' מ"ה וב"ן שנמצא בכל עולם בחי' התערובות דמ"ה וב"ן שמ"ה הוא בחי' המוחי' דאבא בחי' כח מ"ה המכרר וב"ן הוא המתברר כו'.

והענין דהנה כתיב אלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום וגו' וימלוך בלע וגו' וימת וגו' וימלוך כו' וימת כו' שהם ז' מלכין קדמאין דתהיז שמתו ונשברו בבחי' שבירה ונפלו למטה לש' ב"ן כו' וכידוע סבת המיתה והשבירה שלהן שהוא שהוא מב' טעמים הא' מצד שמהכלי' דב"ן ששרשן ז' מלכין קדמאין דתהו לא הי' נמצא תכלית הביטול האמתי דש' מ"ה כ"א הי' בחי' יש ודבר מה שזהו ענין המלכיים שהמלוכה היא בחי' יש והתגלות כנודע וזהו וימלוך שנתגלה בבחי' מדת המלוכה ליש ודבר מה לכך וימת כו' ועוד שהיו מפורדים זתח"ז כו' והיינו כמו בחי' בחי' כלי החכמה שבע"ס דב"ן שלא הי' נמצא בה תכלית הביטול שלא יהי' נרגשת לשום דבר מה מצד עוצם בטולה במקורה ושרשה עצמו המאציל המרומם לבדו כ"א נתראה למהו' יש ודבר בהרגשה ורעש גדול שהוא שהוא חכי' ולא בחכמה ידיע

למטה שנעשה בחי' יש יותר אזי נפל ממדרגתו בעולם הבריאה ונק' בשם נפרד והיינו וימת כידוע שזהו ענין שבירת הכלים דבין דתהו משום דמאן דנפל מדרגי' אקרי מיתה כו' עד שנתהווה מזה עולמות הנפרדים ממש והן היכלות דנוגה דעשי' כו' ודל. וענין י"ס דמ"ה הוא היפך זה אלא הן י"ס שהן גנוזים במאציל עצמו בלתי הגלות נגלות לבחי' יש ודבר כלל וכלל כמו ספי' החכמה הרי אינה נראית ונגלית כלל לבחי' יש ודבר דהיינו בשם חכמה אלא כאלו אינה במציאות חכמה כלל והוא מ"ש ולא בחכמה ידיעא כו' ועד"ן כל הי"ס דמ"ה ונק' בס"י עשר ספירות בלי מ"ה בלי מהות כו' והוא להיותם בתכלית ההתכללות ובתכלית הביטול לגבי עצמות המאציל כו' וכמ"ש במ"א ודל. והנה הבירור דבין הוא ע"י בחי' התיקון ד"ס דמ"ה והענין הוא שיוכלל מ"ה בבין ובן במ"ה ואז יומתקו הדינים הקשין והקטרוגי' שנפלו בשבירה שנאחזים בשם בין דנוק' דז"א למטה, וביאור הענין ההתכללות הזאת להיות ידוע שכבחי' התהו הרי היו האורות מפורדים זה תחת זה כו' וע"כ גם בירידתן למטה נבדל ונפרד גם העילה מן העלול שהרי אפי' בכחי' חיות ושפע אור האלקי שמחי' הנבראים בעולם הבריאה הרי אנו רואים שהנברא מובדל בפ"ע ובחי' אלקות נבדל הימנו לגמרי בפ"ע מפני שאין האצ"י כלול בבריאה אלא האצ"י בפ"ע למעלה והבריאה בפ"ע למטה כמו שנשמת אברהם אוהבי הגם שהי' בחי' מרכבה לחדס דבריאה מ"מ נבדל ונפרד הי' מכח ואור האלקי דהיינו דהארת אור החדס דאצ"י שמאיר בבריאה

נוסחא שניה

שנרגש' החכמה ליש ודבר גדול ברעש גדול כו' וכן במדת החדס' שבע"ס דבין שנרגש ליש ודבר מה שהוא בחי' גדולתו ית' שמתפשט על כל הנפעלי' דבי"ע שהאופני' וחיות ברעש גדול מתנשאי' כו' שהרעש הגדול הזה הנרגש בבחי' י"ש ודבר מהתפשטות מדת גדולתו ית' זהו מבחי' מדת החדס בע"ס דבין שהם מבחי' המלכים דתהו שהי' נגלי' בבחי' יש של המלוכה לכך מתיו ונשתברו כנ"ל. משא"כ בע"ס דמ"ה דתיקון דאצ"י דהיינו שהע"ס הללו ממש כאשר נמצאים בחי' הביטול במקורן המאציל ב"ה עד שאין נרגשים לשום מהו' יש ודבר מה מצד עוצם הביטול שלהן בבחי' מ"ה שהוא תכלית הביטול בקרורו' ונחת בלי הרגשה ורעש כלל והיינו כמו החכמה דאצ"י שהיא החכמה שבע"ס דמ"ה דתיקון שהוא כלי הביטול שבטילה בתכלית הביטול לגבי מקורה עצמו המאציל המרומם לבדו ואין ערוך אליו כו' עד שאין נרגשת ליי"ש ומהו' דבר זה בפ"ע כמאמ' אליהו אנית חכם ולא בחכמה ידיעא פי' אנת הוא עצמו' אור אין סוף ב"ה מתלבש בחכ"ם ולא בחכמה ידיעא עד שכלי' החכמה בטילה בו בלי הרגשת מציאותה כלל כנ"ל וכן במדת הגדולה והחדס דאצ"י אין ניכר בחי' התפשטותו של מדת החדס ליש ודבר מה מצד עוצם ביטולו במקורו בחי' אור א"ס המלוכש בו שנתבטל לגבי בתכלית הביטול בלי הרגשה כלל כמ"ש לך הוי' הגדולה שהגדולה

שהרי לא הי' שורה ומתגלה עליו כ"א לפרקים שונים כו' כידוע מפני ששרש עולם הבריאה מ"ס דב"ן הוא כידוע והרי ב"ס דב"ן עצמן הי' בחי' הפירוד קצת במה שהיו בבחי' התגלות יש ודבר כניל ומה גם בהיותן מפורדים זה מזה והכל א' כי הא בהא תליא כו' ע"כ בירידתן למטה לעולם הבריאה יצא גם הנברא מופרד מבחי' האלקות המחי' אותו כו' כי הרי גם בחי' האלקות שמחיה הי' כלול ב"ס דב"ן דלכך ירד כ"כ למטה כו' אלא שהיו כלולים ב"ס דב"ן החיות של הנפרד עם הנפרד הכל ביחד ולמטה הוא שנגלה מי הוא המשפיע ומי הוא המקבל כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. וענין התיקון העקרי הוא שיהי' היפך זה הפירוד והוא שיהא אור אצ"י כלול בבריאה דוקא ואור הבריאה נכלל באצ"י ולא יהיו מפורדים זה מזה וזהו ענין התכללות ב"ן במ"ה ומ"ה בב"ן הנ"ל וענין זה הדבר כך הוא דמה שימצא מציאת בחי' הביטול בנבראים הי' בחי' התכללות דב"ן במ"ה דאצ"י שהוא היפך בחי' היש ד"ס דב"ן הנ"ל ובחי' התכללות דמ"ה דאצ"י בב"ן דכריאה הוא מה שנמצא הארת האצ"י גם בגופו של נפרד דכריאה וגם דיצ"י ודעשי' כי גם עד רגלי תחתית עולם העשי' נמצא אור האצ"י, והמופת לזה ידוע גם לחכמי הרופאים במה שלא ידעו ענין הדפק על מכונו מפני שאור אלקי ממש שוכן בדפק דוקא (להיותו מספר קפ"ד שהוא בחי' אחוריים דאבא כידוע ובחכמה הרי שורה אור א"ס וע"כ כח המוליד ג"כ בחכמה שבמוח לפי שההולדה בבחי' א"ס כו' וכמ"ש במ"א משום דהחכמה בכל מקום בחי' ממוצע בין אור א"ס

נוסחא שניה

בטילה לך בתכלית הביטול האמיתי של האר' שם מ"ה המלוכש בו ולכך אין נרגש כלל ובמה נחשב הוא לגב"י ית' (שבמקום גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו כו' כנודע) כניל וכן בכל הע"ס דמ"ה צא בהן בחי' הביטול בתכלית עד שאין נרגשת לשום מהו' דבר מ"ה מצד עוצם ביטולו במקורו המאציל ב"ה עד דאיהו וגרמוהי חד ממש כנודע וזהו הפרש בין ע"ס דב"ן ששרשן מעולם התוה"ו מהמלאכים שמתו ובין ע"ס דמ"ה ששרשם מש' מ"ה דתיקון דאצ"י. ועוד זאת יש שינוי והפרש גדול בין תה"ו לתיקון שבתה"ו הי' מפורדים זמ"ז ותח"ז שכל ספי' מיוחדת הי' בפ"ע בלתי התחברות אל חברתה כמו ספי' החסד הי' פשוטה בתכלית הפשיטות ולא הי' נמצא בה התכללות בחי' מדת הגבורה ההפכ"י ומנגד"י אליה בתכלית ומפורדו' הימנה בתכלית הפירוד שהיא עומדת תחתיה כו' כנודע אך זאת ידוע שבתה"ו הי' רק בבחי' נקודת בלבד שכל נקודה א' מז' נקודות ההם היתה כוללת כל חלק המדרגו' שונו' של כל ד' עולמות אבי"ע היינו שהי' כל חלקי המדרגות שונו' דע"ס דקדושה דאבי"ע שהי' מסתעפי' מנקודה ההיא כלולים בה בקיצור נמרץ בתכלית היחוד וההתכללות בכלל נקודה אחת ההיא כו' כמ"ש במ"א אך כאשר מתו ונשברו הכלי' דו' מלכים דתה"ו ונפלו לשם בין מקור דבי"ע, אזי נתפרדו כל הכחות שונים שהי' כלולים בכל נקודה אחת מז' נקודות ההם

לנבראים כמ"ש במ"א) וגם בכל צבא השמים התחתונים נמצא אור האלקי כידוע ומבואר במ"א וזה ה" מבחי' התיקון דמ"ה ניכלל בב"ן והוא בדרך כלל מ"ש בע"ח דמל' דאצ"י נעשה עתיק לבריאה כו' וד"ל. והנה אופן הבירור הזה דב"ן מאחר שהוא בחי' ההתכללות ממ"ה וב"ן יחד כנ"ל א"כ בהכרח הוא שיבא אור הגבוה משניהם יחד ולברר בהם כמה יהי' בחי' התכללות דמ"ה וכמה יהי' בחי' התכללות דב"ן במ"ה כו' והוא שם מ"ה דכמצחא דא"ק כו' החדש הנו' בע"ח והיינו מלך השמיני הנק' הדר כו' כידוע ומבואר במ"א והוא השרש האמיתי לבירור ותיקון דמ"ה וב"ן בכלל והסדר של הבירורים שלהם על ידו הוסד דוקא והנה ראשונה יצא לברר בעולם העקודים כו' ומה שלא ניכלל מב"ן דעקודים ירד למטה ונברר ונכלל במ"ה דנקודים וכיוצא ומה שלא נברר שם ירד עוד למטה באצ"י עד למטה מטה והוא בעולם העשי' דמה שלא נברר מב"ן דעשי' ונכלל במ"ה ע"ד הנ"ל הן הנק' סיגים קשים ורע גמור כו' והוא ענין היכלות הקליפות דנוגה מעה"ד טו"ר דעשי' כו' וגם להן יש עדיין בחי' תיקון ע"י שם מ"ה והוא ע"י בחי' ביטול גשמי עכ"פ וכדוגמת ההשתחוו"י דצבא השמים העליוני' והוא כמו מאן דכרע במודים דאע"פ שכריעה זו לא בכוונה פנימיות היא מ"מ הכנעה חיצונית הזאת שמרכיבין הראש בלבד נק' הכנעה עכ"פ והיא מדרגה התחתונה שבבחי' הביטול דשם מ"ה ובצבא השמים ביטול רוחני יותר וגבוה מעל גבוה כו' עד רום המעלות עד שבאצ"י ולפני האצ"י בחי' המ"ה שם בתכלית

נוסחא שניה

לחלקים רבים שונים דהיינו שבחי' הכחו' דאצ"י שהי' בה נכללו באצ"י ודבריא שלמטה מאצ"י בבריאה כו' ודיצירה ביצ"י ודעשי' בעשי' ודנוג"ה דעשי' בנוג"ה דעשי' שאף בחי' הכח דקליפת נוג"ה דעשי' הי' בכלל נקודה ההיא כו' וכן מכל הז' נקודות ההם נפרדו כחותיהם השונים שהיו כלולי' בהם להיות מתחלק כל כח פרטיי בעולם המיוחד הראוי לו בתכלית הפירוד וההתחלקות עד שהכח הנפרד מהכלל להתכלל באצ"י כי שם מקומו הראוי לו אין שום התכללות מכח חברו המתלבש בבריאה וכן להיפך שבכח המלוכש בבריאה לא יהי' בו עוד שום תערובות מכח דאצ"י שנפרדו זמ"ז בתכלית הפירוד שהי' ותח"ז כנ"ל שהי' בנקודו' דתה"ו עד שבריאה שלמטה מאצ"י לא יהי' בו שום תערובות מבחי' אצ"י שלמעלה ממנו שבריאה הוא עולם הפירוד בתכלית שבו מחנה מיכאל כו' מחנה גבריאל כו' וכן בהגשמו' דבריאה כמו אברהם דבריאה דכתיב בו אברהם אוהבי כו' שהוא נפרד הבטל בחסד אהבה אלי' ב"ה שאינו לא ממהותו ואיכותו דאצ"י דאיהו וגרמוהי חד ממש שלא יתכן הלשון הזה כלל לא מיני' ולא מקצתי' כו' שגם מקורו דבריאה המהווה אותו היא מבחי' הכחו' דנקודו' דתה"ו שנפלו לשם שהוא ג"כ בחי' נפרד לא מערך מהות האצ"י כנ"ל וכן דיצ"י נפרד מעולם הבריאה בתכלית הפירוד כו' ודעשי' מדיצ"י כו' משא"כ בש' מ"ה התיקון דאצ"י

השלימות כו' וזהו דמאן דלא כרע במודים לאחר ז' שנים נעשה שדרתו נחש דקליפה מטעם הנ"ל משום דלא ניתקן בבחי' התיקון דשם מ"ה גם ממדרגה היותר אחרונה ובהכרח שישאר נחש דקליפה כו' כנ"ל וד"ל. והנה אור שם מ"ה העליון דמברר שם ב"ן הנ"ל עפ"י סדר הנ"ל הנה זהו בתמידות לפי סדר ההשתלשלו' מא"א לאו"א ומאו"א לזו"ג כידוע אך בזה גופא יש הפרש דמאו"א לזו"ג הרי יש להחכמה ערך עם המדות כי התלבשות השכל במדות עד"מ הוא ממהות למהות שנק' בחי' יש מיש כידוע דהיינו מפני שמהות השכל ממש מתלבש במדות כו' וכנ"ל. משא"כ אור אבא מא"א שנק' כתר כתיב ב' והחכמה מאין תמצא מבחי' אין ולא ממהות הכתר עצמו כמ"ש למעלה באריכות וכידוע המאמר דאור אבא יונק ממזל הח' דונוצר כו', ופי' מזל ידוע עד"מ השערות שהן מותרים מוחין בלבד ואינן שייכים כלל למהות הכתר כו' ולכך נק' כתר לשון כותרת כעטרה המקפת על הראש כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. ואמנם הנה יהי' איך שיהי' מ"מ סדר ההשתל' כך ניתן למעלה וכך הוסד הסדר דוקא דהיינו שיהי' הארת הכתר לחו"ב מבחי' שערות בלבד ומאו"א לזו"ג ממהות למהות כו' וא"כ גם בענין המשכת שם מ"ה בב"ן לברר כנ"ל ג"כ עפ"י סדר הזה דוקא הוא שנמשך ובה מלמעלה למעלה עד למטה מטה כו' והיינו שתחלה נברר ב"ן דכתר ונכלל במ"ה שבו ומה שיוציא ונמשך שם מ"ה בחו"ב אינו אלא דרך בחי' המזלות כנ"ל ומשם יוציא לאו"א דזו"ג עד למטה מטה בעולם העשי' כנ"ל וד"ל אבל יש המשכה אחרת שהיא

נוסחא שניה

שמחבר כל סדרי ההשתלשלות דבי"ע ביחד להיותם מעורבים זב"ז ונכללי' ומיוחדי' בתכלי' היחוד עד שנעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן ומבלי שימצא בהם ראש וסוף כלל שיש בבריאה בחי' הארת אצי' ובאצי' בחי' בריאה דהיינו שמל' דאצי' הוא נעשה עתי"ק דבריאה שעייז מתחברי' בחי' אצי' ובריאה ביחד שימצא בחי' הארת אצילות בבריאה ודבריאה באצי' כו' וכן מל' דבריאה נעשה עתי' ליצירה כו' שזהו בחי' היחוד דמ"ה וב"ן ביחד שעייז מתחברי' כל סדרי ההשתלשלות דאבי"ע בתכלית התערובת וההתכללות היותם נכללי' זב"ז ומיוחדי' בתכלית שכ"ז מבחי' שם מ"ה התיקון דאצי' כנ"ל וד"ל.

והנה כשש' מ"ה מצטרך לברר את הניצוצין דתהו שבכ"ן אזי מצטרך ש' ב"ן להעלות מ"ן תחלה בהניצוצין המתבררין ההם ואח"כ יורד מ"ד אליהם מש' מ"ה המברר ושורה על המ"ן דב"ן וזהו עיקר ההתבררות שלהן שעיי השרא' המ"ד דמ"ה עליהם בזה עצמו מתחברי' בתכלית הכירור להתכלל בשם מ"ה דתיקון ממש משא"כ טרם ירידת המ"ד דמ"ה לשרת עליהן הגם שב"ן העלה מ"ן בהם לא נתבררו עדיין בתכלית הכירור היותם אז בכחי' ומדריגות דב"ן שהוא בחי' יש נגד ש' מ"ה שאף ההעלא' מ"ן שלו

למעלה מכפי סדר ההשתלשלות והוא המשכת שם מ"ה שע"י העלאת מ"ן מלמטה דוקא ונק' בשם מ"ד וענין זה הבחי' דמ"ד הוא למעלה הרבה מהמשכת השפע הבאה לפי סדרי ההשתל' כנ"ל כי בחי' מ"ד זה התחלתו מבחי' הפנימיות שבכתר בכלל והוא בבחי' כתר שבכתר וחכ' שבכתר שע"י בפרט והוא בחי' רישא דע"י ומ"ס דא"א בכלל כו' ועד"מ הטפה שנמשכת ממוח האב שנמשכת מבחי' הפנימיות שבמוח שלמעלה הרבה גם מן השכל והרצון שבמוח כו' כמ"ש במ"א וזהו הנק' בשם מ"ד למטה בז"א כו' והוא ענין המשכות המוחין מא"א לז"א וכיוצא שאעפ"י שכבר הוסד שפע השתלשלות בכל הפרצופים כנ"ל אבל זה הבחי' דמ"ד דרישא דע"י כו' הוא בא מלמעלה מעלה מכל ההשתלשלות דהיינו מבחי' הפנימיות שבכתר כו' והמ"ד הזה לא יבא כ"א רק מסיבת העלאת מ"ן מלמטה דוקא והעלאת המ"ן הוא ענין העלאת י"ס דב"ן דתהו הנ"ל כשניתקנו כנ"ל שאז יורד בחי' המ"ד הזה ומברר המ"ן הזה והענין של הבירור שמברר ידוע ע"ד דוגמא ממה שמצינו כמ"כ בעבודת ה' דהנה ה"ג דב"ן בעבודת ה' הוא בחי' התלהבות רשפי אש התשוקה מלמטה למעלה כשלהבת העולה כו', והנה אחר ההתלהבות הוא בא למדרגה יותר עליונה והוא מדרגת הביטול במציאות וענינו ידוע שהוא כאשר החיות רצוא כו' אז יבא למדרגה גבוהה באלקות שאין לו כח עוד לעמוד שם בבחי' התגלות התלהבות אלא ישוב אחר בבחי' ביטול במציאות עד"מ הקרוב קרוב אל המלך ביותר שיתבטל ביותר כו'

נוסחא שניה

נחשב ליש נגדו כו'. והענין שבחי' ההעלא' דב"ן הוא בבחי' ה"ג דנוק' שהוא בחי' ההתלהבות בגבורו' רשפי אש למעלה כי שרשו של ב"ן הוא מס"ג דתה"ו וכל המלכים שמתו דתהו שנפלו בו הם מבחי' גבורו' כנודע שהגבורו' של ההעלא' מ"ן דב"ן ברשפי אש ושלחבת עזה הוא מבחי' יש דמלכים דתה"ו שזה עצמו הוא בחי' יש ודבר מה להתלהב ברשפי אש והעלאה בבחי' ההתנשאות ברעש גדול מלמטה למעלה משא"כ תכלית הביטול דמ"ה שהוא בקרירות ונחת שלמעלה מגדר ההתלהבו' ברשפי אש כו' כמו עד"מ בנפש האדם בעבודת ה' שכאשר יתבונן המשכיל בגדלות אין סוף ב"ה יולד מזה בחי' אהבה רבה ברשפי אש ושלחבת עזה אליו ב"ה הגם שזהו בחי' טוב וקדושה ממש אך יש עוד מדרגה גבוהה למעלה מאד נעלה עד שזה נחשב לגביה לבחי' יש ממש ולא אפשר למדרגה זו להתכלל בקדושה של השנית ממש מצד בחי' היש שבה והיינו שכאשר יגיע למדרגת תכלית הביטול של השגת הביטול שבחכמ"ה כ"ח מ"ה עד שמתבטל מכל וכל בקרירות ונחת שאין בו עוד כח אפי' להתלהב כי אין עוד מלבדו ואפס זולתו ושאינו מי שיתנשא בהתלהבו' ורצוא וכו' מאחר שאפס זולתו ואין בלתו כ"א מתבטל במציאות מכל וכל בבחי' השתחואה בקרירו' ונחת שלא נשאר בו עוד רוח וכח אפי' להתנשא א"ע בהתלהבות כו' (וכמ"ש במ"א במשל

וישוב אחר והוא בחי' השוב שאחרי הרצוא כמ"ש במ"א, וזה שנאמר ואחרי האש קול דממה דקה דתמן קאתי מלכא כו' ובחי' קול דממה דקה הוה הוא בחי' ה"ח דמ"ד שמחמתו בא בחי' הביטול משם מ"ה והוא המברר את העלאת המ"ן שבהתלהבות להיות מתבסס ומתקרר מהתלהבות שלו מחמת בחי' הביטול דמ"ה שבא מבחי' קול דממה דקה משום דתמן קאתי מלכא בבחי' הקירוב מאד כו'. והדוגמא מזה יובן גם ברום המעלות בכלל דמחמת ה"ח דמ"ד שבמ"ה שבא מרישא דע"י כנ"ל על ידו מתברר י"ס דב"ן דתהו בכלל כו' וד"ל. והנה אעפ"י שבחי' המ"ד הוה יוציא ממקום גבוה מאד כנ"ל מ"מ מתלבש הוא ג"כ בסדרי ההתלבשות שבהשתלשלו' דהיינו שמתלבש תחלה לצאת דרך בחי' המזלות שבכתר משום דאור אבא לא יוכל לקבל רק דרך המזל דא"א כידוע ואח"כ מאו"א לזו"ג ג"כ בא בהתלבשות אבל מ"מ הכח הזה דבחי' מ"ד אעפ"י שהוא מלובש שרשו בעצם הוא ממקום עליון מאד נעלה דהיינו מבחי' רישא דע"י שלא הי' בשבירה כלל וע"כ הוא המברר שם ב"ן שבז"ת דע"י שהוא בבחי' שבירה כו' וד"ל. וזה מחיה מתים ברחמים רבים פ"י מתים הן ז' מלכין קדמאין דתהו שנפלו ומתו כמ"ש וימלוך וימת כו' וע"י בחי' המ"ד הנ"ל שיורד משם מ"ה דע"י מבחי' פנימיות שבו והוא מבחי' הכתר שבכתר וחכמה שבכתר כנ"ל מזה בא בחי' התחי' למתים הללו מפני שהמ"ד מברר מ"ן דתהו ומתקנם כו' וזהו ברחמים רבים דוקא לפי שבחי' רחמים הרבים הוא בבחי' פנימיות הכתר והוא בבחי' כתר שבכתר כו'

נוסחא שניה

במלך ב"ו כששמע מרחוק שהמלך בעיר רץ במרוצה גדולה לקראתו וכיון שהגיע מקרוב אליו נתבטל מכל וכל בפישוט ידו ורגליו שאין בו כח עוד לרוץ כו' וזהו בחי' רואי פני המלך בבחי' ראי' בחכמ"ה כ"ח מ"ה כמ"ש במ"א באריכו'.

כמ"כ עדי"מ למעלה בבחי' ההעלא' מ"ן דב"ן ברשפי אש והלהבות שנחשב לבחי' י"ש נגד תכלית הביטול דש' מ"ה המברר ולכך אין להם תיקון שלמות עד שיוכללו בתכלית ההתכללו' בשם מ"ה ע"י המשכת מ"ד דמ"ה ממנו לשרות עליהן שע"י ההשראה שלו בעצמו הם מתבררין שהמובחר שבהן ש' מ"ה סובלן וא"א להם ליכלל בו הם נכללתי' בו והוא מתיחד עמהם והסיגי' שבהן שהוא בחי' היש שבהן שאין ש' מה סובלן וא"א להן להתכלל בתכלית הביטול דה"ח דמ"ה שבקרירות שלמעלה מגדר ההתלהבו' כו' הם נפרדי' ממילא ונדחי' לחוץ למחנה ההוא שאף שאין להם תיקוה במחנה דאצי' כדומה שלגבי ש' מ"ה דאצי' יחשבו לסיגי' ופסולת ויש להם תקוה במחנה דאצי' כדומה שלגבי שם מה דאצי' יחשבו לסיגי' ופסולת. ויש להם תקוה בכריאה שיחשבו שם לטוב ומובחר וכן הסיגי' דבריאה מתבררי'

וד"ל. ובכל זה מתורץ הקושיא הנ"ל בענין המשכות מוחין מה זו התחדשות כו' דהרי התחדשות גדולה היא גם לאור אבא דאור אבא אינו מקבל רק דרך צמצום גדול מבחי' המזל הח' כו' והמ"ד הזה שמקבל הרי הוא מבחי' עצמות הכתר ומכ"ש כשבא למטה שהוא נחשב הרבה יותר במדרגה ממוחי' דא"א שמלוּבש כבר בז"א כו' ואעפ"י שבא בהתלבשות מ"מ לא נשתנה מהותו העצמי כי אין בבחי' עצמות הכתר השתנות כידוע וד"ל. וזהו שרש ענין והנצח זו בנין ירושלים הנ"ל, בהיות מבואר למעלה דעיקר הכירור דב"ן הוא בשבירה. מ"ה והוא ע"י בחי' ה"ח דמ"ה כידוע וה' החסדים הן חסד שבחסד גבורה שבחסד כו' עד נצח שבחסד כו' וידוע דב' חסדים ושליש מכוסים והגילוי מתחיל מנצח וההוד נכלל בנצח דתרין פלגא גופא הן כו' ע"כ לא הזכיר בפרט רק בחי' הנצח לפי שבו עיקר דבחי' ה"ח דמ"ד דמ"ה לברר מ"ן דב"ן כנ"ל וד"ל. והנה מבואר למעלה דבחי' המ"ד הזה שרשו למעלה בבחי' ג"ר דכתר דע"י כח"ב כו' והוא הגק' סתימא דכל סתימין דפ"י סתימין בכלל הן א"א וע"י וסתימא דכל סתימין הוא בחי' כתר דכתר שלהן כו' והן בחי' האוצרות הנ"ל שנק' עמוקות כמ"ש מגלה עמוקות מני חושך כו' משום שכ"ז בא לידי גילוי בבחי' המ"ד וזהו כאשר צריך דוקא לברר ב"ן דתהו כנ"ל והוא לברר עה"ד טו"ר דנוגה דבי"ע שנפל מב"ן דז' מלכים דתהו כנ"ל וע"כ

בשבירה: אינו כרוך בכתי'.

נוסחא שניה

ביצירה ודיצירה בעשי', עד שהסיגי' דעשי' שאף לגבי ש' מ"ה דעשי' שהוא תכלית המברר נחשבו לסיגי' ג"כ נדחו למחנה דקדושה לגמרי להיותם נכללי' בקליפות הקשות דסט' אחרא ממש. נמצא שעיקר תכלית כל הבירורין הוא בעולם העשיה שבעשי' מתבררים ונפרדי' הסוגי' והפסולת גמור' להיותם בחי' רע גמור שנכללי' בקליפות הקשות דסט"א שאין להם תיקוה עוד עד כי יבא יומם ויבולע המות לנצח ואת רוח הטומאה יעבור מן הארץ כו' משא"כ הברורי' עליונים דאב"י שאין הסיגים שלהן סיגי' גמורים שיש להם עוד תיקוה בעולם שלמטה דעשיה, שהסיגי' דאצי' נעשה טוב ומובחר בבריאה ודבריאה ביצי' ודיצי' בעשי' כנ"ל רק החלוק הוא בין פנימיות לחיצוניות שהי' שבאצי' הוא בפנימיות דאצי' והסיגי' שבו הם בחי' חיצוניות האצי' שנעשה פנימיות לבריאה כו' וכן דבריאה ביצירה כו' אבל כולם הם בכלל בחי' טוב וקדושה משא"כ הסיגים דעשי' שזוהו תכלית הברורין שאין למטה הימנו ואין להם עוד תיקוה זולתי הם נכללי' ברע גמור דקליפות דעשי' מאחר שאפ"י ש' מ"ה דעשי' תכלית המברר א"א לו לסבלם שיאר בהם בשום אופן כלל וכלל. והיינו כמשארז"ל מאן דלא כרע במודים לאחר ז'

שהו: בכרך אינו כרוך.

לא נמשך המ"ד הזה מבחי' האוצרות הנ"ל והעמוקות הנ"ל רק בשעה שיש ניצוח איזה מלחמה דוקא דהיינו לאכפיא דסט"א דנוגה כו', וזהו והנצח זו בנין ירושלים משם מ"ה דמברר ב"ן כו', ולפי שעיקר החסדים המגולי' הוא בנצח דוקא משא"כ למעלה הימנו שבחי' החסדים דמ"ה מכוסים ונעלמים ואין יורדין למטה לברר לאהפכא חשוכא לנהורא כו' וד"ל (והיינו ג"כ מוציא רוח מאוצרותיו שהכה כו' שהוא בחי' שם מ"ה שיורד מפנימיות הכתר כנ"ל וד"ל), וזהו ג"כ ענין צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שפיורן לבין אוה"ע כו', כי הנה בבית ראשון ושני הי' בחי' הפגם למעלה ברמ"ח אברים דז"א שהן רמ"ח פקודין כידוע לפי שחסרו מצות הרבה וידוע דרמ"ח אברים דז"א הן רמ"ח כלים דאורות דז"א מתלבש בהן וכמ"ש ואת חוקותי כו' שהקב"ה מניח תפילין ומתעטף בציצית כו' וכמ"ש במ"א, והנה ידוע המשל בתיקון הנהר שנתקלקלו מימיו שחופרין בעומק יותר כנ"ל כך הנמשל יובן למעלה שכדי לתקן הפגם הזה שבבחי' כלים דז"א הוצרך שיהי' בחי' המשכה חדשה ממקורא דכולא והיינו מעומקא דכולא שהוא מבחי' הפנימיות דע"י שהוא מקום העליון ביותר ומשם יוכל להתמלאות כל חסרון ופגם שבכלים כו' וזהו ענין בחי' המשכת המ"ד הנ"ל במדת הנצח כנ"ל ולכך פיורן לבין אוה"ע כדי שיבאו למדת הניצוח למטה ובאתעדלית אתעדלי"ע כנ"ל וענין הניצוח למטה זה כל אדם יכול להגיע והוא לכוף את לבו בלבד כידוע והוא מדרגת בינוני בלבד כידוע בס' לקי"א אבל מדרגת צדיק ורע לו כו' היינו להפוך הרע לטוב

נוסחא שניה

שנים נעש שדרתו נחש וז"ש בזהר דלא יקום בתח"מ כו' והיינו מפני שבכל בריאה דקדושה אפי' דעשי' מוכרח להיות מצוי הארת ש' מ"ה דעשי' שהוא בחי' הביטול שבו, וזה שלא כרע במודים מוכרח שאין בו שום הארה מבחי' ש' מ"ה דעשי' מאחר שלא ימצא בו אפי' בחי' ביטול גשמי' לכוף כאגמון ראשו הגשמיי בהשתחוואה וכריעת גופו במודים שאף הביטול הזה החיצוני וגשמיי (כי יוכל לכרוע בגופו ולחשוב במחשבתו כל השטותין שבעולם) אין בו שאף ש' מ"ה דעשי' לא יסכלנו שהוא בחי' יש נפרד גמור מושלל מגדר וסוג הביטול שבקדושה לכך נעשה שדרתו נחש שנכלל בקליפות הקשו' דעשי' שהם מבחי' נח"ש הקדמוניי כו' ואין לו חלק בקדושה כלל עד לא יקום בתח"מ כו' שזהו תכלית כל הברורין שאין למטה ממנו שיצא בבחי' פסולת אף שם מ"ה דעשי' כו' כנ"ל ולכך תכלית ועיקר כל הברורין היא בעשי' כנ"ל וד"ל. וזהו בחי' המוחין שבכל פרצוף שבכל עולם מעולם ועד עולם שהוא בחינת היחוד דש' מ"ה ובין שבכל עולם מעולם ועד עולם שמ"ה הוא בחי' הארת המוחין דאבא שבכל עולם שהוא עיקר המברר כי בחכמ"ה כ"ח מ"ה דייקא אתברירו ומאחר שמתחברים יחד מ"ה ובין בתכלית היחוד שע"ז יוסד עולם התיקון לכך ימצא בכל פרצוף בחי' התכללות מ"ה ובין שמ"ה שבו הוא בחי' המוחין שלו כנ"ל.

באמת ולהיות חפץ באמת במצות בחשק ורצון ולא מצד הניצוח בלבד וזהו ההפרש בין אתכפיא לאתהפכא כידוע שבבחי' אתהפכא נאמר במצותיו חפץ מאד כו' ובהיפך מואס ברע כו', משא"כ באתכפיא כו', והנה בחי' אתכפיא הוא עיקר ענין העלא' מ"ן שלמטה ובחי' אתהפכא כו' שהוא בחי' ביטול רצון באמת כו' הרי הוא המשכת מ"ד מאחר שבמצותיו חפץ מאד וכיוצא ולמעלה באתעדליע ג"כ ע"ד הנה דמבחי' לאכפיא לסט"א בעל כרחו כו' הוא בחי' העלות מ"ן דתהו וע"י בחי' המ"ד בשם מ"ה הנ"ל נעשה בחי' לאתהפכא חשוכא לנהורא כו' ובזה עיקר ענין כיבוש וניצוח המלחמה והיינו כל ענין הנ"ל בצדקת פרזונו פזרונו והנצח זו בנין ירושלים וד"ל.

ועתה יש להבין שרש ענין בחי' החותם שהוא בחי' חומת ירושלים כנ"ל, דהנה ידוע שבנעילה דיו"כ המל' עולה עד פנימיות הכתר ושם הוא שרש בחי' ה"ג דחותם כו', ובהוש"ר הוא שירוד בחי' החותם למטה כו', ולכאורה יש להבין למה הוא החותם מבחי' ה"ג דוקא ומה צריך לחותם זה כו', אך הענין הוא להיות ידוע בעצמות אור א"ס שאין לכל הנאצלים ערוך אליו כלל וכלל ואפי' מן העולמות עליונים שלפני האצ"י ונק' עולמות הא"ס עדיין ג"כ אינם אלא רק כמו ערך טפה בים אוקיינוס לגבי עצמות הא"ס כידוע בספרי המקובלים כו' ולהיות כן הרי כל ענין הנ"ל ממה שיומשך בחי' מ"ד מרישא דע"י ויברר ב"ן דתהו כו' שכל ענין הזה רק הוא להיות הכירור

נוסחא שניה

והנה צריך להקדים עוד זה הכלל, שכאשר ההעלא' מ"ן דב"ן עולה עם הניצוצין דתה"ו שנפלו מלמטה למעלה אוי יעוררו אתערותא דלעילא בחי' מ"ד דה"ח דמ"ה ממקום גבוה מאד נעלה מגדר וסדר ההשתלשלות דאבי"ע מה שלא היה אפשר להתמשך מ"ד ז"ה עפ"י הדרגת סדר ההשתלשלות דאבי"ע זולת זה והיינו שהדרגת סדר ההשתלשלות דאבי"ע הוא שבינה דאצ"י נמשכת מחכמה דאצ"י והמדו' דז"א מבינה כו' שזהו בחי' השתלשלות עילה ועלול יש מיש כנודע. ואף מהחכמה דאצ"י הגם שמאין תימצא היינו מבחי' המזלו' דאריך כי אבא יונק ממזל השמיני היינו שינק מהשערו' דאריך. אעפ"כ גם זאת נק' סדר ההשתלשלות שזהו ההדרגה של סדר ההשתלשלות להיות החכמה נמשכה משערו' דאריך שהם המזלו' דאריך שהמזלו' הם מבחי' חיצוניותו דאריך בלבד כנודע עד"מ השערו' של האדם שיונקי' ממותרי המוחי' בלבד שיכול לגוּזֵם ולא יכאב לו כלל מפני שהארה חיצונית ממותרי המוחי' תתפשט דרך חללי השערות כו' כך עד"מ למעלה בהשערו' דמזלות דאריך שהם צנורות השפע חצוני' דאריך לכך זוהי סדר והדרגת ההשתלשלות שיומשך החכמה דאצ"י ממזל החי' דאריך שהוא חיצוניותו בלבד אבל כאשר מצטרף להמשיך מ"ד דמה לצורך הבחי' מ"ן דב"ן אוי נמשך ממקום גבוה מאד נעלה מסדר ההשתלשלות דהיינו שהמ"ד

הגמור להבדיל בין הקדושה לקליפה דהיינו כמה יוכלל במ"ה כו' וכמה יצא חיצוניות ואחוריים כו' הנה כ"ז הוא בחי' צמצום גדול לגבי עצמות אור הא"ס דמאחר דאין ערוך אליו כלל וכלל איכ שוה ומשוה קטן וגדול וקמי' כחשיכה כאורה ואין לפניו הבדלה כלל בין אור לחושך בין קדושה כו' והבדלה זו שתהי' לפניו עד שימשך לזה בחי' המ"ד דהיינו לצמצם ההשפעה להיות דוקא מיוחדת לייס דקדושה ולא לסט"א כו' וכיוצא א"א שתהי' כ"א ע"י בחי' הגבורות והצמצומים דהיינו שיצמצם אורו בבחי' ה"ג עד שירצה בצמצום השפע והוא בהבדלה זאת להיות אוהב את יעקב דקדושה ויאמר ואת עשו שנאתי כו' בדרך כלל דידוע שי' כתרין דנוגה דעשי' וייס דקדושה ביעקב וכו' מפני דקמי' ממש כחשיכה כאורה כו' וכמ"ש אם צדקת מה תתן לו כו' והוא מטעם הנ"ל דאפי' גם בחי' השרש והראש שלכל ההשתלשלות שלפני האצ"י כטפה בים אוקיינוס לגבי עצמותו ממש כו' וד"ל. וזהו ענין החותם שהוא מבחי' ה"ג דוקא מפני שהוא צריך לצמצם אור א"ס כ"כ עד שיאהוב את יעקב ולשנוא את עשו כנ"ל וה"ז כמשל שמצירין דבר יקר ונחמד בציוור חותם שלא ישלוט בו ידי זרים כו' כך בחותם הובדל המ"ד הנ"ל להיות נמשך בקדושה דוקא ולא לסט"א כו' ולזה הטעם מברר המ"ד הנ"ל לבין דתהו להבדיל בין הקדש ובין החול כו' וד"ל, ובזה יובן ג"כ ענין הפשוט בחותם בר"ה וביו"כ כמו במה שאומרים וחתמנו לחיים כו' כידוע שדנין את האדם בר"ה וביו"כ ויש שנחתמין לחיים כו' כי עיקר ענין בחי'

נוסחא שניה

זה נמשך מרישי' דעתיק שהוא פנימית א"א בחי' כתי"ר שבכתר שבו מה שלא הי' נמשך בסדר ההשתלשלות כלל זולת זה מפני שמצטרך לברר הברורין שא"א להם להתחבר זולתי ע"י המ"ד דרישי' דעתיק שהוא פנימי' א"א שהוא מ"ס דא"א שנק' רישי' דעתיק כנודע נמצא שהגורם לזה שיומשך המ"ד הפנימי' א"א שלמעלה מגדר וסדר ההשתלשלות הוא בחי' ההעלא' מ"ן דבין עם המתבררין דוקא (אך אף פנימיו' השפע דמ"ס דא"א מוכרח לירד דרך הצנורו' של המזלות דא"א כו' כנודע כנ"ל וד"ל.

ובזה יובן בפשיטות משנת"ל (בתורה) מארז"ל ע"פ צדקות פרוזנו בישראל שצדקה עשה הקב"ה עם ישראל שפורם בין האומות כו'. והיינו מפני שבזמן חורבן הבית הראשון ושני חטאו ישראל מאד הרבו לפשוט עד שפגמו פגמי' רבים בהאורו' עליוני' דתיקון המלוכש בכלי' דאצ"י וזאת היה ידוע לפניו ית' שכשהיו מצטרכי' לתקן הפגמי' ההם מוכרחים כל ישראל לעשות תשובה מנקודת עומק לבכם הלוך וגעו בזעקה גדולה ומרה יותר מכפי ערך הכלי' שלהם עד שיעוררו עליהם רחמי' רבים עליוני' מפנימיו' הכתר דארי"ך שלמעלה מגדר ההשתלשלות מה דלא סגי בלא"ה בכדי להוסיף אורו' באצ"י

החותם למעלה הרי מבואר שהוא רק להבדיל ולצמצם השפע שלא יהי' מזה יניקה לחיצונים למטה בסדרי ההשתל' כנ"ל, והנה כאשר יהי' הרבה מקטרגים שמקטרגים על האדם בחטאים ועונות רבות שעשה וידונוהו למעלה לעונשים רבים וכיוצא הנה אין ענין הדין הזה הוא רק בשביל עונש דין ממש דהיינו כמו לעשות נקמה באיש החוטא שהרי הוא ית' מקור הרחמים ומקור הטוב ולא ידון את האדם בשביל נקמה כו' אלא עונש הדין הוא רק ליתן חלק חיות מעונש זה למלאך רע המקטרג כו' ולסתום פיו וכמאמר לסתום פיות מלשיני' כו' כי המלאך הרע הזה מקבל חיותו ושפעו מעונש הדין הזה כידוע שכל כחות הדין למעלה הן מזון ושפע למלאכים רעים כו' וכי' אינו עושה ה' מצד הדין כי חפץ חסד הוא ואינו רוצה שימות הרשע כמ"ש החפץ אחרון במות הרשע כו' רק כדי שעיז לא יהי' עוד למלאכים הרעים למעלה מעלה שום חלק ונחלה כלל כי כבר ניתן להם חלקם בעונשי הדינין לשלוט על האדם למטה כו' וכענין הנז' בזה באיוב וכו' ולזה הטעם שיובדלו החיצונים למעלה מכל בחי' יניקה דקדושה נמשך בחי' הג' דחותם העליון כו' כנ"ל ולכך חותמין גם למטה דהיינו בב"ד שלמעלה כדי להעביר בזה יניקות החיצונים מכל וכל במה שיתנו להם חלקם כו'. ואמנם גם המקטרגים הועמדו מלמעלה כי מלך במשפט יעמיד ארץ ומלכותא דארעא שהנהגת משפט העולם ע"פ מקטרגים כו' אבל עיקר הכוונה כדי להפרידם ולהבדילם למעלה עיז כנ"ל וד"ל.

נוסחא שניה

מלמעלה מסדר ההשתלשלות דאבי"ע שהם מקור הסליחה ומקור הרחמי' רבים להיות נושא עון ועובר על פשע כו' וכענין תשובת ר"א בן דרודי' שגעה בבכייה עד שיצאת נשמתו כו' שעיז המשיך רחמי' רבים מכת"ר שבכ"ת דאצי' שלמעלה מסדר ההשתלשלות שזהו בחי' מ"ד דמ"ה שנמשך מרישי' דעתיק לצורך הבירורין דמ"ן דב"ן היינו בחי' ההעלא' מ"ן דר"א שהי' בעת כו' וכמ"ש מחי' מתים ברחמים רבים, פי' מתיים הם מלכין קדמאין דתהו שמתו ונפלו דרך שבירה לב"ן שהחיות של המתים דתהו שיתקונו ויתבררו ויחזרו לשרשם כמקדם א"א בלתי ע"י המשכת רחמים רבים שהיא בחי' המ"ד דמ"ה המברר מרישי' דעתיק שלמעלה מההשתלשלות כנ"ל. וזהו מחי' מתים ברחמי' שכ"ז עשה ר"א בן דרודי' שאמר שמים וארץ בקשו עלי רחמים כו' עד שאמר אין הדבר תלוי אלא בי כו' ע"ש.

אך באמת זה היה קשה לישראל שיהי' מוכרחים כל ישראל לעשות תשובה גדולה כזאת כתשובת ר"א בן דרודי' שזה למעלה מערכם השפל שהי' בימים ההם כו' ואך מה עושה ה' החפץ בהצדקם ורצה לזכותם שיתבררו וידרכו ויחזרו לקדמותם לכך צדקה גדולה עשה עמהם שפורם בין האומות

ושרש ענין החומה שהרי מבחי' חותם הנ"ל נעשה חומת כנ"ל שהוא שרש של ענין הפסוק על חומותיך ירושלים כנ"ל, הנה יובן בהקדמה להבין שרש ענין רחמים רבים העליונים, דהנה ארז"ל דאין מוסרין מעשה מרכבה אלא למי שלבו דואג בקרבנו כו', וזה פלאי לכאורה למה תלוי זה במה שלבו דואג כו', אך הענין הוא לפי שבאמת הרי אין ערוך כלל וכלל כל ההשתלשלו' לגבי עצמות אור א"ס ואפי' לא כערך טפה בים אוקיינוס כנ"ל לפי שעצמות אור א"ס הוא מתנשא מימות עולם ומובדל ומרומם מהן לגמרי אפי' בדרך התלבשות לא ישיגוהו כמ"ש שדי כו' ואפי' בחי' הכתר עליון שהוא בחי' התחתונה שבא"ס ושרש וראש לנאצלים גם ממנו הוא מובדל בערך שהרי נאמר אני הוא שמי דהיינו גם בחי' מל' דא"ס שרש הכתר נק' שמי בלבד כידוע וגם בחי' הכתר אינו נמשך בהשתלשלות רק דרך התלבשות בלבד כנ"ל בענין אור אבא שיונק ממזל כו', וא"כ כל מי שיתקרב לה' בהשגה אחר השגה ברוממות הא"ס בדביקה וחשיקה הרי נפלא ממנו אור א"ס כל ששיג יותר בגדולתו ע"ד הנ"ל ואדרבה כל מה ששיג יותר יותר יפלא ויובדל ממנו ערך רוממות א"ס וע"ד שאמרו מה פשפשת כו' והרי אינו משיג כלום באמת משום שאור א"ס אין לו שיעור למעלה בעילוי אחר עליו ע"ד הנ"ל וכמאמר הכל ירוממוך סלה כו' וא"כ מעורר בלב האדם רחמנות על נפשו איך שאינו משיג כלום וכי רחוק הוא בתכלית ומפני עוצם דביקותו להשיג ואין משיג כו' יפול לבו ויתמרמר מאד לאמר למה לו חיים

נוסחא שניה

דהיינו שיהי' מברר' הברורין דעשי' שהוא עיקר ותכלית הברורין כנ"ל דהיינו לאכפי' לסט"א הן בסור' מרע והן בבחי' ועשה טוב במעשה גשמי לכוף ליצרו לעצום עיניו מראות ברע גמור ח"ו ולא ימשוך אחרי תאוות גשמי שבעה"ז שזה בנקל לכל בר ישראל לקיים התשובה הזאת כמארז"ל אל תהי' רשע בפני עצמך וכמ"ש בלק"א ח"א. אך גדול ההכח הזה של הברורין דעשי' במעשה גשמיות לאכפי' לסט"א שיעוררו למעלה מעלה בחי' המשכת מ"ד מש' מ"ה שהוא פנימיות הכת"ר שלמעלה מגדר ההשתלשלות לצורך הברורין ההם שנתבררו בעשי' ע"י בחי' העבודה והמעשה שלהם לאכפי' לסט"א כו' לשרות על המתבררין ההם שאז נגמר תכלית הברורין שלהם בקדושה ממש כי ע"י בחי' ההעלא' מ"ן של המתבררין לא נתבררו בתכלית השלימו' כנ"ל והיינו שאז הוא בחי' אתכפי' לסט"א ולא אתהפכא משא"כ כששורה המ"ד דמ"ה עליהן אז נעשו בחי' אתהפכא מחשוכא לנהורא ממש כנ"ל נמצא שנעשה הפעולה הזאת של הברורין דעשי' כמו שהי' נעשה ע"י התשובה הנפלאה כתשובת ר"א בן דרודיא מצד שיעקר תכלית הברורין הוא בעשי' ולכך גדול כח המתבררין דעשי' להמשיך מ"ד מרישי' דעתיק אליהם שאזי ממילא נתמלאו כל החסורו' ופגימו' שפגמו באורו' דתקון דאצי' מאחר שהמ"ד נמשך מלמעלה מההשתלשלות ניתוסף אורות באצי' בתוספת מרובה

כו', וזהו שאמרו ז"ל שאין מוסרים מעשה מרכבה אלא למי שלבו דואג בקרבו ע"ד הנ"ל כי מכל מה שמשיג מסודות העליונים ברבוי ההשתלשלו' כמו מעשה המרכבה יפול לבו וידאג מהעדר ההשגה משום דכלא חשיב יותר כו' כנ"ל מזה סימן הוראה על נפשו שיוכל לקבל מעשה מרכבה ולא יבא לקצץ בנטיעות ח"ו דהיינו לבחי' גדלות לומר הלא דבר הוא כו' מאחר שכל מה שיודע יותר יותר אינו יודע כנ"ל וד"ל. והנה אע"פ שידאג לבו בקרבו ע"ד הנ"ל הנה זאת תהי' נחמתו באמרו לנפשו אמת שכן הוא שא"א להשיג ממש במהות אור א"ס אבל מ"מ בבחי' מקיף בלבד יוכל לימשך על נפשו שהרי בחי' המקיף הרי הוא בא למטה רק בבחי' חיצוניות דחיצוניות בלבד כידוע בענין ענני כבוד וכדומה ואמנם מאיזה טעם יומשך לו בחי' המקיף הזה אך הענין הוא דמפני שדואג לבו בקרבו כנ"ל מעורר על נפשו בחי' רחמים רבים העליונים וכמ"ש ישוב אל ה' וירחמהו כו' (כי אין הדאגה הנ"ל בחי' מ"ש רק מצד העדר דביקות ההשגה שהוא מעלה ומדרגה גבוה) ומבחי' הרחמים הרבים העליונים שנמשך עי"ז על נפשו נמשך בחי' מקיפים עליו ואמנם בחי' הרחמים הרבים הרי הן נמשכין מלמעלה ממקום עליון מאד והוא מבחי' פנימיות הכתר שהוא בחי' א"ס שהוא מתנשא מימות עולם כנ"ל בפ"י מחי' מתים ברחמים רבים כו' ע"כ לא יוכל המקיף הזה להתלבש כ"א בדרך נמוך דוקא וכידוע שכל הגבוה יותר יותר הוא משפיל א"ע כו' וע"כ המקיף הוא בא למטה בענין גשמי וזהו ענין זאת נחמתי בעניי כו' כי אמרתך

נוסחא שניה

מכמקדם כנודע וזהו צדקת פרונונו בישראל שצדקה גדולה עשה הקב"ה עמהם שפורם בין האומות לברר הברורין דעשי' שאזי יצא מזה התועלת לתקן הפגמי' שפגמו בתקון דאצי' כמו שהי' מצטרך לתקן ע"י התשובה הנפלאה כתשובת ר"א בן דרודי' מצד הכח הגדול דמתבררין דעשי' שהמשיכו רחמי' רבים דמ"ד של ש' מה מפנימיו' הכת"ר להחיותם המתים כו' וכנ"ל וד"ל. וזהו לך הוי' הנצח, כנ"ל המשל ממלך ב"ו שקיבץ אוצרות רבו' משנים רבות והכניסם באוצר המלך וגנום שם וכיון שנתעורר עליו מלחמה שקם עליו מלך אחר שונאו אזי מצד הנצחון הוציא כל אוצרותיו ובזבזם בכדי לנצח המלחמה דהיינו להתגבר על שונאו ולכבוש המדינות שלו ואתו יגרש מארצו כו'.

כך עדי"מ למעלה דכתי' ישת חשך סתרו וזהו המ"ד דמ"ה בפנימיו' הכת"ר שלמעלה מההשתלשלות שהוא סתימא דכל סתימין טמירא דכל טמירין שא"א להמשיכו בסדר ההשתלשלות זולתי כשמתבררי' הברורין דעשי' ונעשו בחי' העלא' מ"ן מהם למעלה אזי הם דוקא יעוררו שיגלה עמוקות מני חושך הוא בחי' המ"ד דמ"ה דרישי' דעתי"ק שנמשך רק מצד הנצח לצורך הברורין להפריד הרע והסיגי' שבהם לחוץ למחנה דקדושה והטוב שבהם

חייטני פי' אמרתך שהן צירופי אותיות התורה הן דוקא חייטני בבחי' מקיף להגן כנ"ל וד"ל. והנה הטעם לזה שנתלבש המקיף דוקא באותיות שבתורה ולא בדבר אחר כו', יובן בהקדים ענין א' הידוע שיש ד' מדרגות טנת"א וידוע שהטעמים בחכמה כו' שהן בכלל חו"ב ת"ת ומל' וכידוע, ואמנם עכ"ז הנה בחי' האותיות שרשן למעלה יותר גבוה גם מבחי' הטעמים שבחכמה כו', והטעם לזה יובן בהקדמת ענין הידוע בד' מדרגות דצח"מ שכנגד ד' מדרגות ארמ"ע והוא ג"כ נגד בחי' טנת"א כידוע, הנה בחי' הדומם ג"כ שרשו למעלה יותר גם מבחי' המדבר כו', והמופת' לזה הוא ממה שאנו רואין שנפש האדם יחי' ויתקיים מן הצומח והחי כמו בשר ותבואת לחם אע"פ שבדאי בחי' המדבר גבוה מבחי' הדומם והצומח כו' אלא הענין הוא לפי שרש הדצ"ח גבוה' יותר מנפש האדם והיינו בראשית ההשתלשלו' שהוא בבחי' התוהו קודם התיקו'ן כו' וזהו שנא' באד"ם דוקא אחר' וקדם צרתני וכמארז"ל אחר למעשה בראשית דהא אפי' יתוש קדמך כידוע וזהו כמו שנסתלשל השפע בבחי' התוהו אבל בבחי' התיקו'ן נתעלה האדם להי' ראשון במדרגה וכמ"ש ורדו בדגת הים כו' וזהו וקד"ם כו' והנה כמ"כ בבחי' טנת"א ג"כ שרש בחי' האותיו' שהן כמו בחי' הדומם בדצח"ם כנ"ל גבוה' יותר בשרשן בבחי' התוהו גם מבחי' הטעמי' שבחכמה ומכ"ש מבחי' תגין ונקודו'.

והמופת: מכאן ואילך מכ"ק.

נוסחא שניה

יכלל במ"ד דמ"ה העליון שזה דומה. ממש אל המשל הנ"ל שהשונא בעצמו הוא מגרש מארצו והמדינות כובש תחת ממשלתו של צורך בזבוז אוצרותיו כו' כנ"ל. אך ענין מדת הנצ"ח היא שהמ"ד דמ"ה המברר נק' בכלל ע"ש הנצח מצד שהוא עיקר הדבר שיתגלה השפע דמ"ד על המתבררין בהיות ידוע שה"ח דמ"ה נחלקו לג' שלישי' שב"ש הם חסדים סתימי' והשליש התחתון מנצח ואילך מגולי' מצד שהנצ"ח הוא בחי' כח החזק של השפע שדוחה אותה להיותה מתגלה בבחי' גילוי דוקא כמ"ש במ"א (שנק' בל"א דער שפאר פון דער השפעה כו' ע"ש). ולכך נקרא כלליות ה"ח של המ"ד דמ"ה על שמו מצד שהוא עיקר הגורם שיתגלה בבחי' גילוי למטה וכנ"ל במשל וד"ל. אך משארז"ל והנצח זו ירושלים כו' הענין דהנה כתיב על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרי' וגו' פי' החומ"ה הוא בחי' החות"ם העליון דה"ג דעתיק שנעשה חומה ותחום שתתפשט השפע עליונה רק לע"ס דקדושה ולכן לישראל שלמטה בלבד ולא יגיע מזה לכתרי דמסאבותא כלל שהחות"ם הוא מבחי' הגבורו' עליונו' דעתי"ק שנעשה בנעילה דיו"כ. והענין בהיות ידוע שעצמות המאציל מרומם לבדו ומתנשא מימות עולם עד שאפי' ע"ס הנאצלי' אין להם ערך ויחס אליו כלל שאפי' פנימיות החכמה דאצי' נחשבת לגבינו ית' כטפה מן הים כמו כן ויתר על כן אין קץ, וכמ"ש אני הוי'

כו' וד"ל אך הנה עיקר הטעם לשניהם למה בחי' הדומם ובחי' האותיו' קדמו בשרשן זה מבואר במ"א ואמנם מבואר הטעם עכ"פ למה שירדו האותיו' ובחי' הדומם להיות' אחרון למטה לפי שקדמו בשרשן משום דכל היותר גבוה למעלה בירידתו למטה משפיל א"ע יותר כנ"ל וכך האותיו' להיות' שגבוהי' למעלה כשנפלו למטה ירדו בבחי' היותר תחתונה כו' וד"ל. ולהיות כן הרי כשצריך להיות' המשכת בחי' אור מקיף שאינו כא למטה רק בבחי' חיצוני' כנ"ל לזה הוא מתלבש דוקא בבחי' אותיו' או בבחי' הדומם להיותם אחרון במדרגה כו' וזהו ענין החומ"ה למטה בירושלים מאבנים ועפר שהן בחי' דומ"ם והן הן בחי' צרופי האותיו' של התורה למעלה וכמ"ש בס"י שתי אבנים בונות כו' מפני שהאבנים נק' בשם אותיו' מטעם שהן בחי' דומ"ם כנ"ל וד"ל וזהו על חומתיך ירושלים הפקדתי שומרי' שהוא בחי' אור מקיף להבדיל ולהרחיק משם יניקו' החיצוני' כדרך כל שומר כו' והוא ע"י בחי' החות"ם הנ"ל והוא אותיו' חומ"ת ואותיו' תחו"ם כנ"ל והכל ענין א' הוא וכל זה ע"י אותיו' התורה דמגינה על האדם כחומ"ה כמ"ש כי אמרתך חיינתי וכנ"ל וד"ל.

אך הנה כל זה בירושלים של מטה דוקא לפי שצריכה חומ"ה להגן מפני יראת יניקו' החיצוני' כנ"ל אבל לעיל כתיב פרוזות תשב ירושלים מבלי חומ"ה כנ"ל. וביאור הדברי' הנה ארז"ל נשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלים

נוסחא שניה

שמי שהוי' הכולל ע"ס דאצי' הוא רק בחי' שמו ית' בלבד וכמשנ"ת במ"א אי לזאת מאחר שמרומם לבדו בבחי' אין ערוך כו' אין תופס מקום נגדו כלל מעשה התחתוני' כמ"ש אם צדקת מה תתן לו ורבו פשעיך כו' השוה ומשוה קטון וגדול דכחשיכה כאורה שוי' קמי' כנודע לזאת יוכל להתמשך השפע ממקור התענוגים ית' על כל הנפעלי' בשוה בלי התחלקות כלל לכך מוכרח להיות החות"ם ביו"כ בנעילה שהחות"ם הוא מהגבורו' עליוני' דעתיק לצמצצם ולחלק השפע דעתיק מקור כל התענוגי' שלא תתפשט זולתי לע"ס והיכלות דקדושה בלבד ולהיות חומה להגין על הכלות דקדושה ומה שכתובם השפע עליונה דעתיק שלא ינקו ממנו החיצוניים ולכך יהבין להו חולקהון בשעיר המשתלח כמאן דשדי גרמא לכלבא כמ"ש בווהר שלא יקטרגו על ישראל ולכך אז יום הדין הנורא להיות אין הקב"ה נוקם ונוטר ח"ו מישראל במה שנגזר עליהם מי יחיה ומי ימות מי יעני ומי יתעשר כו' כ"א מצד הקטרוג של המקטרגי' נותנין להם חולקיהון בזה שבמשפט יעמוד ארץ וע"י היסורי' שנגזר עליהן הם פטורים מהם ונסתמ' פיות מסטינו ומקטריגו אבל עכ"פ זאת נגמר בראשונה שלא תתפשט השפע דעתיק זולתי להכלות דקדושה ולישראל שלמטה וע"י היסורי' דגזר דין יפטרו מהם שניתן להם חולקיהון נמצא שהחותם עליון הוא מבחי' הגבורו' עליו' שיסתעף ממנו

של מעלה כו' פי' ירושלים של מעלה הוא בחי' בינה דאצי' וירושלים של מטה הוא בחי' מל' דאצי' כידוע בספרי הקבלה והנהגה בחי' מל' דאצי' להיות שנעשית ראש לשועלי' בעולמו' הנפרדי' בי"ע כידוע דמל' דאצי' נעשי' כתר' לבריאי' ובעולם הבריאי' כבר יש ע' שרים הסובבים את הכסא כי ו"ק דבריאי' נק' כסא השכינה כידוע ואותן ע' שרים כשהן באין ונמשכין למטה ביצי' ועשי' הן שם בבחי' נפרד יותר עד שע' שרים דמלכו' דעשי' הן בחי' נפרדי' לגמרי שיוכל לומר לי יאורי כו' ולהיות כן צריך בחי' ירושלים של מטה לחומה' בבחי' מקיף לשמירה מיניקו' ע' שרים הסובבי' כו' והחומה' נעשי' מאבנים שהן בחי' אותיו' התורה כנ"ל אבל בחי' ירושלים של מעלה שהוא בחי' בינה שבעולם האצי' דהאצי' אין בו אפי' תרובו' טור' כי לא יגורך רע כו' דאפי' בחי' הכלים דאצי' הן בבחי' אלקו' כידוע המאמר דאיהו וחיהו יגדמוהי ח"ד כו' ואפי' בחי' הסיגי' שבאצי' נכללים בקדושה אלקו' רק שהן בבחי' יש והתגלו' קצת כו' וכמ"ש במ"א א"כ אין מהצורך שם לחומה לשמירה מיניקו' החיצוני' אך נשבע הקדביה שלא יכנס בירושלים של מעלה כו' עד שיבנה ירושלים של מטה דהיינו בבחי' חומה לשמירה כי בחי' ישמ"ט צריך שמירה מטעם הנ"ל וד"ל וכל זה עכשיו שיש יניק' לחיצוני' אבל לע"ל הנה כתיב ואת רוח הטומא' אעביר כו' א"כ גם בחי' ירושלים ש"מ א"צ חומה כלל לשמירה וע"כ תיבטל חומה זו שנעשי' מאבנים הנ"ל וזהו פרוז' תשב ירושלים כו' וד"ל ואמנם אעפ"כ כתיב גם לע"ל ואני אהי' לה חומת א"ש

נוסחא שניה

עיקר החסד האמיתי כנ"ל וד"ל. וכמ"כ ממש למטה הוא בחי' החות"ם והחומה' מבחי' אותיו' התורה והיינו כמ"ש המלך המרומם לבדו מאז כו' ומתנשא מימות עולם שבאמת מצטרך לב האדם להתעורר מזה כדאגה גדולה אחר הדברים והאמת האלה שמרגיש גודל עוצם ריחוקו מאור פני מלך חיים המרומם לבדו שאין ערוך ומהו התכלית בעה"ז החומרי ולא זו בלבד כשהוא בעה"ז הוא רחוק מאד ממנו אלא אפי' לאחר שיגיע לג"ע העליון ולא ימצא מרגוע לנפשו שאפילו על ג"ע העליון בעצמו גדלה הרחמנות מאד מאד אשר רחוק מאד מעצמותו ית' המרומם לבדו שאינו רק הארה בעלמא ממנו שנהנין בו מזוי השכינה ואפי' על הנאצלי' גדלה הרחמנו' במאד כענין מאר"ז מים תחתונים בוכים אנו בעינן למהוי קדם מלכא כו' כנודע ולזאת אר"ז בחגיגה אין מוסרין סתרי תורה אלא למי שלבו דואג בקרבו כו' והיינו בחי' דאגה זאת הנ"ל. ולזאת נאמ' להלן ברחמיך הרבים רחם עלינו אדון עוזינו צור משגבינו מגן ישענו כו' פי' שבאמת א"א להתמשך מעצמותו יתברך המרומם לבדו זולתי ע"י התעוררו' הרחמי' רבי ואף גם זאת בבחי' מקיף החומה בלבד שהחומה היא מאבנים הם אותיו' התורה כמשרז"ל אני חומה זו תורה ונאמ' בס"י שתי אבנים בוני' שתי בתים כו' שהאותיות נק' בתי' אבנים שהו בחי' צור משגבינו שצור הוא אבן החלמיש (בל"א קרעמין)

סביב כו' ולכאורה זה יפלא דישמע' א'צ כלום כנ"ל וגם ישמ"ט א'צ שמירה לעיל כנ"ל וא"כ מהו ענין החומה זו של אש כו'. אך הענין הוא דלעיל דיבוער רוח הטומא' כו' אזי תכלל ירושלים ש"מ בישמ"ע והיינו שתכלל ה"א בה"א עילא' והוי"ו נכלל ביו"ד כידוע דיו"ד חכמה והה"א עילא' בינה וי"ו מדו' ה"א תתא' דיבור וכשיוכלל ה"א תתא' בעילא' דהיינו ישמ"ט בישמ"ע והוי"ו ביו"ד אזי נאמר ביום ההוא יהי' פי' מאותיו' דשם הוי' נעשה אז תיבת יהי' דהיינו ב"פ י"ה שהרי מב' ההי"ן יהי' רק ה"א א' והוי"ו יוכלל ביו"ד אלא שיהי' ב"פ מטעם דהגם שעלו זוי"נ מלמטה למעלה ועומדי' במקום או"א להתייחד שם ג"כ בבחי' א' עם או"א מ"מ מצד היותן בחי' ומדרגה בפ"ע נא' ב"פ י"ה א' בבחי' או"א וא' בבחי' זוי"נ כו' וד"ל. וענין החומה של אש שאמר ואני אהי' לה חומת אש כו' קאי אבחי' ירושלים של מעלה מפני שתהי' אז כלולה מישמ"ט כנ"ל ואמנם מה שצריכה ישמ"ע לחומה והלא אין שם חיצוני' כלל כנ"ל הענין הוא מובן בהקדים תחלה מהו בחי' אש. דהנה ידוע דיש ד' מדרגו' ארמ"ע בחי' יסוד המים משכנו הוא במוח שבראש דוקא כידוע דבחי' הלחלוח' ומקור הלחות במוח וכמ"ש בספרי הרפוא' והקרירו' משם תמצא ע"כ החכמ' בבחי' קר ולח כו' ובינה לבא כו' הוא יסוד האש שמשכנו בלב כהי' שאנו רואין שעיקר צמאון רשפי אש התשוק' בלב הוא וזה אינו אלא מסיבת ההתבוננו' דוקא והיינו בינה לבא כמ"ש במ"א וצמאון

נוסחא שניה

כנודע. והענין, דהנה ידוע שיש ד' בחי' דצח"ם, וד' בחי' טנת"א, וד' בחי' ארמ"ע שכולם הם זה כנגד זה שהאותיות הם משתוי' לבחי' אבנים והעפר כו' וזאת ידוע שכל דבר הגבוה יותר נעלה בשרשו נשפל במורד יותר למטה כנראה בעליל שהאדם המדבר על הלחם וכל מיני מאכלי הצומח חי יחיה האדם וכן הבהמה יחיה מן הצומח כו' והצמח נגדל מעפר הארץ הדומם כו' ולזאת האותיו' התורה שהם נגד בחי' אבנים הדומם כו' שרשן למעלה מבחי' הטעמי' שבחכמה דהיינו ששרשן מהכתר עליון לכך נשפלו במורד למטה מכולם כנודע ולזאת הם נעש"י בחי' חומה ומקיף להאדם המדבר כנראה בעליל שהחומה גשמי' הנעשה מאבנים ועפר נעשה מקיף ומגין להאדם המדבר והכל מטעם הנ"ל. וזהו צור משגבינו' שנמשך ע"י התעוררו' הרחמי' רבי' מעצמותו ית' המרום לבדו בחי' מקיף החומה של אבנים ועפר דאותיו' התורה להיות למחסה ולמסתור מיניקת החיצונים, וכנודע שזלעז"ו עשה האלקים דכמו שיש היכלות דקדושה דבריאה כך לעומת זה יש היכלות הקליפו' דבריאה שנק' היכלות התמורו' כנודע וכן ב"ע משא"כ באצ"י דלא יגורך רע כתיב ואין כנגדו תמורה לעומת זה בקליפו' כו' ולכן מצטרך להיות חומה בב"ע של אבנים הם אותיו' התורה להגין מיניקת החיצוני' דב"ע כנ"ל וזהו על חומותיך ירושלים כו' שזהו בחי' ירושלי' שלמטה שהוא

הגשמי ג'כ בלב דוקא הוא ולכך הוצרכה הריאה לנשב תמיד על הלב לקרר החמימו' שבו כידוע וד'ל ובחי' הרו'ח הן המדו' שבלב ובחי' עפ"ר הן בחי' אותיו' הדיבור כידוע וכנ"ל דהאותיו' בחי' דומם הן כו' וד'ל ולהיות כן הרי בחי' ישמ"ע שהוא בחי' בינה דאצי' שיהי' לה בחי' החומה מן הא"ש הרי הוא מבחי' בינה עצמה כו' וכיאוור הדבר דהנה מה שצריך כלל לחומה בבחי' האצי' הוא משום דלגבי עצמו' אור הא"ס גם בחי' האצי' כלא חשיב כנ"ל וא"כ כדי שיתגלה למטה באצי' מבחי' פנימי' הכתר הרי הוא בא ונמשך ע"י המשכת בחי' רחמי' רבי' דוקא כנ"ל בענין מי שלבו דואג בקרבו כו' ובחי' רחמי' רבים הללו הוא בא ונמשך מבחי' פנימי' הכתר כמ"ש למעלה רק שמתלבש למטה בבחי' חיצוניו' בלבד ובאיזה בחי' חיצוניו' יתגלה לע"ל בישמ"ע הנ"ל לזה הוא או' ואני אהי' לה חומת א"ש כו' שיתגלה בבחי' א"ש וענין אותו בחי' האש הוא גבוה הרבה מבחי' הדומם דאכנים ועפר שהי' חומה בישמ"ע כנ"ל שהרי בחי' הא"ש הוא בביני' כנ"ל אמנם לכאורה האיך יתכן לומר שבבינה עצמה יהי' אור המקיף מבחי' ומדרגה שלה העצמי' כו' אבל הענין הוא דמבחי' הרצוא של עכשיו יהי' בנין חומת א"ש לישמ"ע שלעתיד כו' מפני שענין הרצוא הוא רק בחי' תולדה שנוולד מן ההתבוננו' בלבד ולע"ל הרי יהי' עליו' העולמו' בכלל ובפרט כנ"ל וא"כ מבחי' הרצוא דעכשיו יהי' בחי' שוב לע"ל בחי' הרצוא שיהי' לעתיד יתעלה עוד כו' דהיינו

נוסחא שניה

מדת מלכות דאצי' שמתלבשת בבי"ע שמצטרך להיות חומה של אכנים סביב לה הם אותיו' התורה להגין מיניקות החיצונים כנ"ל וד'ל. אך לע"ל כשרוח הטומאה יעבור מן הארץ ויהי' למטה בבי"ע כמו עתה באצי' שלא יגורך רע כו' והי' אור הלבנה כאור החמה שמל' דאצי' בחי' ש' ב"ן תתעלה לשרשו ש' ס"ג שלמעלה ממ"ה שזהו מ"ש אשת חיל עטרת בעלה כנודע, אז לא תצטרך לבחי' חומת אכנים שאז יקויים מ"ש פרוזות תשב ירושלים וגו' וז"ש צדקות פרוזוני' ולא נאמר פרוזוני' שהכונה שפרוזות תשב ירושלים שלמטה ותתבטל החומה של אכנים ועפר לגמרי שלא יסתיר ולא יכנף עוד כו'. כ"א חומת א"ש יהי' סביב לה ולכבוד אהי' בתוכה דהיינו שיוכלל בחי' ירושלי' שלמטה היא מדת מלכות דאצי' בירושלי' שלמעלה היא בינה דאצי' כמארז"ל כו' כמ"ש אשת חיל עטרת בעלה כנ"ל ואז יהי' חומת אש סביב לה ולכבוד אהי' בתוכה, פי' כבוד הוא ליב נתי' החכמה גי' כבוד יהיה בתוך ירושלים שלמעלה וחומת א"ש סביב לה הוא בחי' בינה דאצי' שיהי' סובב ומקיף לכבוד המלוכש בתוכה והיינו שלעולם א"א לקבל עצמו' השפע דחכמה עלאה בלתי לבוש כלל הגם שיהי' בחי' עליות העולמות אין להעליו' קץ ותכלי' כלל כמשנ"ת שמצטרך להיות עליות נ' אלפים יובלות כו' ולכך מצטרך להיות חומת אש סביב לה היינו מבחי' הרצוא ושוב שעתה כמראה

שמבחי' השו"ב דעכשיו שהוא מאור אבא יהי' אז בחי' רצוא וכמ"ש למעלה בפסוק מאת הוי' הית' זאת דמבחי' אור אבא דעכשיו יהי' או"ר אימא כו' וד"ל וזהו שאמר כאן ואני אהי' לה חומת אש סביב פי' מבחי' הרצוא דאימא שעכשיו יהי' אור מקיף דאבא לעתיד בבחי' שו"ב ויהי' רק בבחי' חיצוניו' בלבד אבל בחי' הפנימי' יהי' בה בחי' אור אבא וזהו ולכבו"ד אהי' בתוכה פי' כבו"ד הן ל"ב נתיבו' חכמה בגי' כבו"ד כידוע והכבו"ד הזה יהי' בתוכה בבחי' פנימי' וד"ל.

 נוסחא שניה

הבו"ק מה שעתה בחי' שוב יהי' אז בחי' רצוא והוא החיות אש והשוב יהי' ממקום גבוה יותר והכבו"ד דל"ב נתי' החכמה יהי' שרוי בתוך החומת אש ויקבלו השפע שלו דרך מקיף החומת אש שסביב לה, וכנודע מ"ש ביום ההוא יהי' הוי' אחד שיתכלל ה"א תתאה בה' עלאה דהיינו ירושלים שלמטה בירושלים שלמעלה כנ"ל וד"ל וא"ו דהי' ביו"ד ויהי' כ"י ההי"ן וב' יודי"ן בחי' יהי"ה כו' דהיינו חומת אש סביב לה ולכבו"ד אהי' בתוכה כנ"ל וד"ל.

הוספה

והי' מספר בניי כו' והי' במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי כו'.

א) כתיב גם העולם נתן בלבם בכל המעשה אשר נעשה כו' מבלי שימצא ראש וסוף. פי' העולם כמו שעיקר ענין עולם הוא שכולל ד' יסודו' ארמ"ע שהוא דצח"ם (והוא לנגד ד' אותיו' דשם הוי' כמ"ש בע"ח) כמ"כ האדם שהוא בצלם אלקי' נק' עולם קטן שכולל ד"י דארמ"ע ודצח"ם כו' (וכמ"ש ויקרא האדם שמות לכל כו') וכאשר יתקן האדם שנק' עולם קטן כל בחי' ד"י דארמ"ע שלו ממילא יתקן העולם ג"כ (וזהו שכל העולם לא נברא רק לצוות לזה כו') וז"ש גם העולם נתן בלבם בלב האדם שיהי' כלול מד"י דארמ"ע שהוא בחי' עולם כו' (ובכללו' יותר היינו ד' עולמו' דאבי"ע שהוא בחי' ארמ"ע והוא שם הוי' בכלל כידוע). ולהבין זה יש להקדים מ"ש השמים כסאי והארץ הדום רגלי פי' השמי' הן שמים עליוני' שהן ע"ס דאצי' בכלל דאיהו וחיוהי חד כו' והארץ היא ארץ העליונה שהוא בחי' מדת מל' דאצי' שהיא מדרג' התחתונה שבאצי' (והוא ד' רבתי דאח"ד) שיורד למטה להחיות העולמו' דבי"ע מאין ליש נפרד וע"כ נק' ארץ (לפי' שעולם האצי' כלול ג"כ מבחי' ד"י דארמ"ע ובחי' התחתונה שבאצי' הוא הנק' ארץ בחי' עפ"ר שהוא עפר שבקרקע המשכן (וכל' הגמ' אסת"ר קרקע עולם הית' אסת"ר שמסתתר' בראש הבריאי' כו' להיות ראש לשועלי' כו') וכמו במע"ב שא' תדשא הארץ תוצא הארץ כו' שזהו בחי' ארץ עילא' דווקא דאולידת ועבדת פירי' כמ"ש בוהרר וכמ"ש הכל הי' מן העפר כו' ולהיות' בחי' האחרונה שבע"ס דאצי' א' הארץ הדום רגלי בבחי' רגל לבד כו' ואע"פ שמדה זו היא מדת מלכותו ית' כמ"ש מלכותך מל' כ"ע שהיא מתייחדת בעצמו' א"ס ב"ה כמו שארי המדו' דאצי' שמתייחדי' בעצמו' המאציל דאיהו וחיוהי חד ממש כמ"ש לך ה' הגדולה כו' וכמ"כ לך ה' הממלכה כו' אך מפני שמדה זאת מתפשטת למט' להיות' מלך על עם כו' שאין ערך כלל לבע"ג לבלתי בע"ג כידוע ע"כ באה בבחי' נפרד מיחוד העליון שבמדו' דאצי' וגם מכמו שהיא בבחי' אצי' שנק' מלך מרומם לבדו ממש שזהו מדת ההתנשאו' שמצד עצמותו ממש כידוע להיות' מלך על עם כו' שהוא בבחי' ההתפשטו' והתנשאו' על בע"ג שהן בע"ג יש ונפרד מאלקו' ולזאת נק' הדום רגלי לבד כו' וגם זה א"א כ"א ע"י בחי' הצמצום של מדה זו תחלה שמצמצם א"ע להיות' ראש לשועלי' כו' והוא מ"ש ה' מלך גיאוי' לבש שאינו אלא ע"י צמצום ולבוש להיות' מלך לעולם כו' והוא ענין הצמצום דשם אלקים המסתיר על שם הוי' כידוע בפ"י שמש ומגן ה' אלקי' כמ"ש בלק"א.

(*) מכ"כ אדמו"ר האמצעי.

97: כ"י"ק חסר סיום החצעי"ג.

ב) וזהו שבמע"ב א' ויאמר אלקי' תדשא הארץ תוצא הארץ כו' שכל מע"ב שנבראו מן הארץ העליונ' כנ"ל הכל הי' ע"י שם אלקי' מדת הדין והצמצום בתחלה כמ"ש בראשית ברא אלקי' כו' וכמו שאו' אלקי' חיים ומלך עולם כו' וכמא' כבריינו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא כו' וכידוע כמ"ש כי עמך מקור חיים באורך נרא' אור כו' בחי' האר' דהאר' כמ"ש הודו על ארץ ושמיי' כו' וד"ל. והנה אע"פ שמדת המל' בא ע"י צמצום בתחלה כנ"ל, מ"מ נק' מקור חיים העליונים ותחתוני' וכמ"ש ואת' מחי' את כולם שהוא י' מא' דויא' אלקי' כו' להיו' מלך עולם כמ"ש מלכותך כו' אבל למעלה בבחי' המל' דאצי' עצמ' לא שייך לומר ענין מקור חיים כו' כמו בחכמ' ומדו' דאצי' עצמן שכולו' בעצמו' המאציל כשלהב' הקשור' בגחלת כו' שלמעלה מהיו' גם מקור לעולמות שאינו ע"י התפשטו' והתנשאו' דמל' ושם לא שייך ענין התנשאו' והתפשטו' למט' כו' והוא בשם הוי' דאצי' שלמעלה מבחי' הצמצום דשם אלקי' שבמע"ב כו' וע"כ א' אני הוי' לא שניתי שאין שינוי כלל בשם הוי' עצמו בין קודם שנבראו העולמו' לאחר שנבראו כו' (וזהו שא' השמיים כסאי וכן השמי' שמי' להוי' כו' וכה"ג) והנה הגם שהארץ עליונה הנ"ל הוא בחי' התחתונה דאצי' שיורד ומתצמצם להיו' מקור לכל בריא' מאין ליש כנ"ל עכ"ו שרש ההתחלה הי' מבחי' החכמה שבראש דוקא וכמ"ש ה' בחכמ' יסד ארץ עליונ' הנ"ל (דאבא יסד ברתא שהוא בחי' החכמ' שבראש שהיא שרש הראשון לצרופי' אותיו' הדיבור די' מא' שנק' חכמ' בסוף כו') וכמ"ש אני ראשון ואני אחרון אני ראשון בבחי' החכמ' שבראש שנק' ראשיית' כמ"ש בראשיית' ברא בחוכמת כו' (ובראשיית' גמי מא' הוא שהח"ע שבראש ג"כ מאין דכת"ר תמצא שזהו אני ראשון כידוע ואני אחרון בבחי' המל' כו' כמ"ש מגיד מראשי' אחריו' כו') וזהו בראשית דחכמ' ברא אלקי' שהוא בחי' המל' דהיינו ע"י צמצום דשם אלקי' כנ"ל להיו' מציאו' הנבראי' מאין ליש ממש ע"י בחי' ארץ עליונ' דאוליד' ועביד' פירי' כנ"ל וזהו ה' בחכמ' יסד ארץ משום דסוף מעשה הבריא' מאין ליש ממש מבחי' ארץ (שנק' כח הפועל בנפעל ממש כו') הוא שעלה במח' וחכמ' שבראש תחלה (עד"מ החכמ' שבדיבור שנק' ח"ת שכולם בחכ' עשית ממש שרשו מח"ע שבמוח החכ' כמ"ש חכמו' בחוץ ח"ע נמשך בח"ת כו') (וזהו כי הוי' הוא האלקי' פי' הוי' דח"ע דאצי' הוא האלקי' דבחי' המל' וכמו במע"ב ויא' אלקי' תוצא הארץ כו' שמקבל מח"ע שבראש משום דאבא יסד ברת' כנ"ל וד"ל).

ג) והנה ידוע כמ"ש אחר וקדם צרתני אחר למע"ב שהאדם נברא ביום הואיו והיינו גופו של אדה"ר שנברא ג"כ מן העפר כמ"ש ויברא ה' את האדם עפר כו' וקדם למע"ב הוא נשמ' דאדה"ר דכתי' ויפח באפיו נ"ח נשמת' דפרחא מחי העולמי' שהוא ממהו"ע א"ס ב"ה שלמעלה גם מבחי' מחשב' ודיבור העליון די' מאמריו' דהנה בשאר הנבראי' שאע"פ שגם גופם נבראו מן הארץ כמו נפשם ביחד כמו שא' בצביונם בקומתם כו' חומר וצורה

כא' אבל הוא ע"י מא' דבחי' דיבור העליון שאמר וציוה אל הארץ כמו ויאמ' אלקי' תוצא הארץ נפש חי' שגזר בדיבור העליון לארץ שתוציא נפש השור והארי' וכה"ג ויצא גופו עם נפשו כא' אבל אדה"ר גופו נברא ע"י מא' נעשה אדם כו' אך נשמתו נפח באפיו שלא ע"י מא' כלל רק מעצמו' אלקו' ממש כו' ונמצא ששרש נשמ' אדה"ר למעלה משרש הדיבור ד"י מא' היינו למע' גם מחכמ' שבראש הנ"ל המאיר בדיבור שבי' מא' (וזהו וקד"ם מבחי' קדמונו ש"ע וכמ"ש במ"א ע"פ מגיד מראשית אחרי' ומקד"ם כו') וזהו ויהי האדם לנפש חי' ות"א לרוח ממללא להיות בחי' אד"ם הוא בצלם אלקי' ממש ע"כ נק' רוח ממללא כו' והענין הוא כידוע שבבחי' הדיבור יש ב' מדריגו' חומר וצורה חומר הדיבור הן גופי האותיו' ד"י מא' שהן מקוריי' לכל מע"ב כמו מא' יהי אור יהי רקיע תדשא הארץ שמוזה המא' יצא הכח ועוז לארץ להוציא בדשא ונפש חי' כו' ובחי' הצורה שבדיבור הוא מה שיש בכח הדיבור הזה לגזור אומר וכן יקום כמו דבר מלך שלטון שדיבורו מתקיים מצד בחי' המלכו' והממשלה ולא דיבור זולתו שאינו מלך כו' כך למעלה בדבר ה' בי' מא' שנא' כי הוא אמר ויהי כו' שמיד שגזר אומר תדשא הארץ ויהי כן הרי זהו מצד בחי' המל' שמצוה וגזור בגזרת מלך כו' והוא מ"ש ה' מלך גיאו' לבש כו' שהוא בא ונמשך מבחי' פנימי' הדיבור שבחכ' עילאה דתור' דוקא כמ"ש בראשית בשביל התו' כו' שנא' ה' קנני ראשית דרכו וכן א' מלך במשפט יעמיד ארץ במשפט הח"ע דתו' שקדמ' למע"ב אלפי' שנה כו' (והן י' הדברו' כמ"ש תנאי ה"י כו' כידוע) עד שגם כח המל' והממשלה שבי' מא' שנק' דבר מלך שלטון שכאשר יגזור אומר בדיבורו כן יהי' כנ"ל הרי הוא נמשך ג"כ מן התו' הקדומ' הנ"ל כמ"ש בי מלכ"י ימלוכו כו' (דמכת"ר תו' נמשך כתי"ר מל' ונק' מלך מלכי המלכ"י כמ"ש במ"א).

ד) וידוע בענין ג' קשרי' ישראל מתקשרא' באורי' אורי' בקודב"ה שג' אלה הן למעלה בבחי' סתים בחי' סדכ"ס דלמת"ב כלל והוא מוה"ע א"ס ב"ה ותור' הקדומ' שכלולה בעצמותו ממש דלתבונתו אין מספר כלל ושרש נש"י שעלו במח' העצמי' כמ"ש בשביל ישראל שנק' ראשי' כו' וידוע דנש"י נק' אד"ם אדמ' לעליון ממש והוא נשמ' אדה"ר בכלל כמ"ש נעשה אדם בצלמינו בצלם דמות תבניתו ממש ובפרט הן ס"ר נש"י שקשורי' בס"ר אותיו' התו' כו' וכמ"ש אז רא' ויספרה כו' וכת"י זה ספ"ר תולדו' אד"ם כמ"ש במ"א וד"ל וזהו ויהי האד"ם לנפש חי' לרוח ממללא בבחי' פנימי' הדיבור דפנימי' ועצמו' ח"ע דמח' הקדומ' הנ"ל וע"כ א' דכ"י בני מלכ"י הם מבחי' המלוכ' דחכמ' דתור' שע"ז א' על התו' ב"י מלכ"י ימלוכו כנ"ל וכן א' ואתם תהי' לי ממלכת כהנים וגוי קדוש פי' וממלכת ל' מפעיל מבחי' פועל יוצא להיות' מקור להמשיך לבחי' מדת המל' שבי' מא' הנ"ל להיות' דבר מלך שלטון כו' (וכמו שאו' בא"י אלקינו דוקא ואו נעשה מלך העולם כו') לפי שהן בני מלכ"י למעלה במח"ע ח"ע הקדומ' ונעוץ תב"ס בבחי' הדיבור שבתורה כמו מתנ' מלכתא כו' תושבע"פ מל' קרינו לה כו' שגזו' ואו' וכן

יקום ומזה נמשך דבר מלך שלטון ב' מא' וע"כ בניך בוניך שעוסקי' בבנינו ש"ע ואין העולם מתקיים אלא בהבל תשב"ר כו' והכל מצד שרשם למעלה בעצמו' החשימ' ולכך יש ביכולת כנ"י להמשיך בחי' מלכותו ית' להיות' מל' כ"ע להנהיג בו העולמו' כמו ידבר עמי' כו' ע"ד מלך אלקי' על גוי' ג"כ כי דיבור הוא לשון הנהג' והכנע' מצד שרש בחי' המל' שבמח' דהיינו מה שעלה במח' אנא אמלוך כו' שנק' מלך מרומם לבדו ממש כו' שהוא התנשאות שמצד עצמו' ממש ונק' בחי' מל' דא"ס קודם הצמצום דקו"ח כו' שיתגלה לע"ל כמו שאו' גלה כבוד מלכותך ממש כו' ואע"פ שכנ"י נק' רוח ממלא למט' כמו בדיבור בד"ת שלמט' הרי נעוץ סופן בתחלת הכל כו' (והוא) מ"ש השמי' כסא"י דבחי' מל' דא"ס ב"ה עצמו' שהוא בבחי' שמי' עילאי' שנק' טה"ע כו' שלמעלה הרבה מל' שבי' מא' שהוא ההתנשאו' על עם כו' כמו לגזור אומר יהי אור כו' שנק' מלך זוטא מלך הארץ אבל נשי' שרשם למעלה מעלה מבחי' מל' שבארץ ע"כ יכולי' לעשו' כתיר מל' בארץ וכמו י' פסוקי' דמלכו' ב"ה שהוא ע"י ישראל ותו' דוקא כידוע והוא מטעם הנ"ל דישראל עלו במח' עילאה הנ"ל וד"ל.

ה) והנה הטעם שנק' ארץ יש בזה כמה פי' הא' מל' רצון וכמא' למה נק' שמה ארץ שרצתה לעשו' רצון קונה וכמו במע"ב שכל מה שגזר עלי' קונה להוציא כל בריא' וצמח כמו תוצא הארץ נפש חי' תדשא הארץ וכהנ"ל רצתה לעשו' רצון קונה ותוצא הארץ כו' (וכמו שטבע המקבל לעשו' רצון המשפיע שארץ הוא בחי' מל' כידוע וכמו שא' והוא ימשול בך כו') ומה שנק' ארץ היינו כמו ארצה דהיינו ל' להבא והוא כשרוצה אדם בדבר מה להבא הרי הוא רוצה להיות לו רצון בדבר זה לעתיד ונק' רצון לרצון אומר ארצה לעתיד שיהי' לו רצון ותשוק' בדבר והוא מפני שמוכן ועתיד לרצון זה להבא (בל"א איך וועל וועלין כו') (וזהו מן המקבל אל המשפיע שמוכן ברצונו להיות' לו רצון ותשוק' לעשו' רצון המשפיע לעתיד בכל אשר יגזור אומר עליו כמו כל אשר דיבר נעשה כו' וכאשה שכורתת ברית לבעלה להיות' נשמעת לרצונו כו' (ומן המשפיע אל המקבל הוא רצון לרצון ג"כ והיינו שם אהי' אנא זמי' לאתגלא' להבא כו' וכמו ונרצ"ה לו כו') והוא ג"כ ענין הוה ותמידות כלומר אני מרוצה בדבר זה תמיד וזהו ארצ"ה אני מרוצה לזה (בל"א אין בין ביווליג כו') כו' (ומלמעלה למט' מן המשפיע אל המקבל היינו כמו והי' על מצחו תמיד לרצון שתמיד ירצה לכפר ולסלוח כו' וכן כצנ"ה רצון כו' וכן כי רוצה ה' בעמו וכן באור פניך כי רציתם וכה"ג ארץ חפץ חפצ"י בה כו' והוא ג"כ מבחי' כתיר שבכת"ר בחי' רעוא דכ"ר כידוע) והפי' הב' בתיב' ארץ ל' ריצה ומרוצה כמו בך ארוץ גדוד וכמו ארוצה נא כו' והוא ג"כ ענין להבא שחפץ ורוצה לרוץ כמו ארוץ ארוצה או ל' הוה שרץ בתמידות כנ"ל בענין הרגל והתשוק' כו' והכל ענין א' הוא בעצם הדבר

כי הנה הרצון והתשוק' בנפש לדבר מה הוא ענין המרוצה בכלות הנפש לאותו דבר הנאהב וחשוק לו ביותר כמו נכסף' וגם כלת' נפשי כו' והוא בחי' ההעלא' והמרוצה של הנפש מן המקבל אל המשפיע מלמט' למעלה כמו ואל אישך תשוקתך בתמידות כו' וכן נפשי אייתיך בלילה כו' וכה'ג כידוע.

וי'ו) וכך הוא למעלה בבחי' ארץ העליונ' בחי' המל' כשהיא בבחי' רצון ותשוק' בתמידו' כלפי מעלה שהוא המשפיע בחי' ז'א דאצי' כמו ואל אישך כו' לפי שהארץ היא בבחי' מקבל כל ההשפעות עליונו' דאצי' כמ"ש אני אענ' את השמי' דהיינו ע"ס דאצי' והם יענ'ו את הארץ שמשפיע לבחי' המל' שנק' כנשו דכל נהורין עילאי' כידוע וכמ"ש בווהר ע"פ אלקי' אל דמי לך כו' דנהי'ת קארי תדיר לנהי'ע ולא שכיך לעלמין וכמ"ש למען יזמרך כבוד (כבוד תחתון שנק' כבוד נברא לגבי כבוד נאצל כמ"ש במ"א) ולא ידום וכן כתי' אש תמיד תוקד על המזבח שהן בחי' ה'ג דמל' שתמיד עולה בתשוק' דאל אישך כו' ונק' עולת תמי'ד כידוע בטבע המקבל שתשוקתו תמיד אל המשפיע ולזה נק' ארץ ל' להבא ול' הוה ותמידו' כנ"ל וד"ל (וכך הוא מן המשפיע אל המקבל שהוא תאובת' דדכורא לגבי נוק' דיותר ממה שהעגל רוצה לינק הפר' כו' דהיינו תשוק' המשפיע להשפיע למקבל וכמו במ"ת שבאור פניך נתת לנו כו' באור פניך כי רציתנו וכפה עליהם ההר כו' וכן אנו או' אהבת עולם אהבתנו כו' וכאהבת יונת'ן לדוד' שהוא בחי' המל' שאהבת נפשיו אהבו' כידוע) וכמ"כ יובן בכנ"י למטה שנק' ארץ וכמו והארץ אוכור כו' שרצת' לעשו' רצון קונה בב' הפי' הנ"ל א' בבחי' רצון והתשוק' האלקי' כמו בתפלה ותשוב' שהוא בחי' ההעלא' של הרצון בתשוק' גדולה לדבקה בו ית' בו דוקא כמ"ש אליך ה' נפשי אשא אליך דוקא וכן צמא' לך נפשי כו' והוא התפלה שהיא ההתקשרו' והדביקו' בו ית' בו דוקא ויש ברצון זה גם ענין המרוצה כנ"ל שהוא מרוצת הנפש וכלותה כענין רץ לבך כו' והוא תשוק' לאלקי' חיים בלתי מוגבלת כלל ולמעלה מן הבחירה ורצון כמו הניצוץ הנמשך אחר השלהבת בהכרח כענין משכני אחרייך נרוצה' כו' וגם מלשון רצון ואהבה שנק' רעותא דלבא כמו ואהבת את כו' לאהב' את ה' אלקיך כי הוא חייך כו' וזהו ב' הפי' דארץ הנ"ל שרצתה לעשו' רצון קונה כו' והוא כענין רצון לרצון כתיבת ארצה לעתיד שהוא הכנת הנפש להיו' לבו מוכן לרצון זה כמו הכין לבו לדרוש אלקי' וכמו ויחד לבבינו כו' או שכבר נמצא בו הרצון הזה בתמידו' כמו ארצה אני מרוצה בדבר כענין אשר כו' כנ"ל (והוא בחי' ה'ג שבמל' שבכנ"י שאל אישך תשוקתך כו' כנ"ל והוא מפני שאין האשה כורתת ברית אלא למי שעשא' כלי כמ"ש כי בועליך עושיך כו' ונק' רוחא דשביק בגוו' כידוע וזהו כמו למעלה דכתי' למען יזמרך כו' ואלקי' אל דמי כו' דקארי תדיר לנהי'ע כו' ונק' עולת תמי'ד כנ"ל וכמו בכנ"י בכלל כך בכאוי"א בפרט כידוע).

ז) והנה והנה כתי' ארץ לא שבעה מים דזהו מן הג' דלא תשבענה וזהו פלא גדול איך בחי' המקבל לא ישבע מן השפע דמשפיע והרי א'

בגשם שיורד מן השמי' והרוה את הארץ והוליד' והצמיח' הרי ארץ שבע' מן הגשמי' כמ"ש והרוה את הארץ כו' ואיך א' ארץ לא שבע' מים כו' אך הנה ידוע דיש ב' מיני שפע למעלה א' שיורד בבחי' צמצום ומדה לפי ערך המקבלי' והוא ע"י מא' קו המדה כידוע כמ"ש מי מדד בשעלו מים כו' וכמו אור השפע האלקי' הנמשך לעולמו' ומלאכי' עליוני' אחר הצמצום ומסך המפסיק בין אצ"י לבי"ע כו' והוא הנק' שעורה שיעור ה"א תתא' כמ"ש במ"א וראי' לזה ממה שא' הושיט אצבעו קטנ' ביניהן יתר מכפי המדה ושרפן שנתבטלו לגמרי והוא מפני שנמשך עליהם בשיעור ומדה עפ"י מדה"ד דשם אלקי' דוקא שכל מע"ב נבראו בשם אלקי' המצמצם ומסתיר על שם הוי' כמ"ש כי שמש ומגן ה' אלקי' כידוע ולכך נק' המלאכי' עומדי' שעומדי' במדרג' א' לא יוסיף ולא יגרע כו' והיינו ענין המשכת מ"ד שבא במדה ושיעור לפ"ע העלא' מ"ן דמלאכי' דרוח אייתי רוח ואמשיך רוח כו' דלפ"ע אתעדלית' מלמט' למעלה בשירו' ותשבחו' דמלאכי' בביטול הי"ש לאי"ן כך נמשך אתדל"ע מלמעלה למט' מאי"ן ליש כידוע ואתדלית' משלהם בהעלא' עולה במדה וגבול מצד שרשם בבחי' הצמצום דשם אלקי' כנ"ל כך נמשך אתדל"ע ג"כ במדה וגבול דוקא וזהו כמו הגשמי' שמרוי' את הארץ שנמשך לפ"ע המקבל והוא ענין השפע ה"נמשך למקבל שיהי' שבע מזו השפע כפי ערך קבלתו דוקא וז"ש כאשר הגשם כו' והרו"ה את הארץ כו' כן דברי אשר יצא מפי שברוח פיו כל צבא' כו' וד"ל.

(ח) אבל שפע הב' הוא בחי' שפע פנימי' מבחי' פנימי' דשם הוי' דאצ"י לחיי הנשמו' ששרשם בשם הוי' דוקא כידוע שלזה נק' הנשמו' מהלכי' בלי שיעור ומדה כלל וכלל להיותם למעלה מבחי' קו המדה דשם אלקי' המצמצם כו' ע"ז נא' ארץ לא שבעה מים עליוני' דמשפיע מפני שנמשך להם מעצמו' אור פנימי' האצ"י שלא ישבעו כלל בקבלת שפעם כו' והטעם הוא להיות ידוע דאור א"ס עצמו' שהוא למעלה מבחי' הצמצום דקו"ח הוא בבחי' אח"פ בתכלית בבחי' א"ס להתפשטות מאחר שהוא למעלה מהיות גם בחי' מקור למקור דאצ"י אלא הוא רק גילוי עצמות אור אמיתת עצמותו ית' כמו שהוא ממש שאין שייך בו בחי' הפסק וגבול כלל (אע"פ שכל יכול הוא ויש בכח הא"ס להגביל שיעור ומדה) כמו ששיער בעצמו בכח מה שעתידי להיות בפועל דאבי"ע שנק' גליפ' בטה"ע הרי גם זה בא מכח הא"ס בבחי' הגבורי' שבעצמו' שאין זה בחי' גבול ומדה ממש שהרי גם בזה יוכל להיות בחי' א"ס שלמעלה מן הגבול וכמו מקום ארון אינו מן המדה כמ"ש במ"א כענין וי"ו דהנורא וגם ממה שהזמן יוכל להיות נצחי בבחי' א"ס ממש וכן אותו' שבטה"ע שיורדי' בהשתלשלו' דקו"ח עד סוף העשי' יש בהן בחי' א"ס שהרי מחדש מע"ב לאין שיעור וגבול כי גם שאינו אלא האר' דהאר' אחר הצמצום הראשון והאחרון מחדש השפע בטובו לאין תכלית וכמ"ש בס"י מכאן ואילך צא וחשוב עד אין קץ ושיעור לריבוי הצרופי' כו') וזהו כי הוי' הוא אלקי' שהן בחי' חויג שבעצמו' א"ס הכל מכח אח"פ כו' כמ"ש במ"א בפי' את' גבור

לעולם כו') וא"כ גם בחי' המקבל מן העצמו' ממש אין בו הפסק וגבול כלל כערך בחי' הקבלה שלא תשבע מלקבל שאם ישבע ויאמר די אין זו בחי' הקבלה שבבחי' א"ס מאחר שקבלתו מעצמו' הא"ס ממש לפי מדרג' המשפיע כך מדרג' המקבל ממש.

ט) וכמ"כ בכניי' בשרשם הראשון שעלו במח' דהיינו בחי' מל' דא"ס שקודם הצמצום כנ"ל הרי קבלת האור דא"ס בהם הוא בלתי מוגבל בבלתי שביעה כלל וכך ג"כ בכל ניצוץ קטן ובפרט הרי גילוי אור עצמו' אלקו' שמקבלת בהתפעלו' העצמו' דנשמ' האלקי' הוא בלתי שביע' כלל מבי' טעמי' מצד המשפיע שהוא עצמו' א"ס ומצד קבלת השפע כנ"ל אעפ"י שהנפש האלקי' מוגבלת היא למט' בבייע עכ"ז מצד גילוי אור עצמו' א"ס שמקבלת הוא בלתי גבול כלל וראי' לזה ממה שאנו מוצאי' ב' עליו' הנשמו' בגיע' ולעוה"ב דכתי' ילכו מחיל אל חיל כו' שאין בזה קץ ושיעור כלל בעילוי אחר עילוי מצד עצמו' א"ס שאין לו שיעור למעלה וכן מ"ש וקדושי' יהללוך סלה בלי הפסק כלל מפני שהדביקו' דנשמו' הוא במהויע' ית' דוקא כנ"ל גם בכאוי"א בפרט (ואין זה חידוש איך יתקבל גילוי אור העצמו' דא"ס בנפש המוגבלת כו' שהרי צמצם שכינתו בהיכל ק"ק כו' ומקום ארון אינו מן המדה כנ"ל וכמו ימלוך לעי' שהזמן נצחי כו' וכן בנבוא' דנביאי' שנתגלה לנשמו' שבגופי' בע"ג וכה"ג בניסי' ונפלאו' כו') וכל זה מצד שהנשמו' מקבלי' מבחי' פנימי' האור דשם הוי' בקבלת התור' באור פניך ממש וכמו לך א' לבי בקשו פני את פניך ה' אבקש כו' וכענין הב' שיתגלה בנשמו' כמו שא"ס ב"ה בעצמו' ובכבודו כמ"ש הנה אלקינו זה כו' כידוע ודיל' (וע"כ נק' הנשמו' מהלך כנ"ל כמו ילכו מחיל כו' וע"ז אמר ארץ לא שבעה מים היפך קבלת שפע דמלאכי' משם אלקי' ששבעי' מן הקבלה לפי שמקבלי' במדה ע"כ התפעלותם מוגבלת כנ"ל ודיל').

יוד) אך הנה כל זה דוקא בנשי' כמו שהן למעלה בשרשם הראשון במהויע' ית' שנק' חלק הוי' ממש מבחי' פנימי' ועצמו' דא"ס ב"ה ע"כ תכלה נפשם לקבל אור א"ס ב"ה בלי גבול כלל כנ"ל בפ"י ארץ לא שבע' מים אבל לאחר שירדה הנשמ' בגוף ונתגשמ' בהתלבשו' שלה בלבוש זר דנה"ט הגס מאד שמורכב מד"י גשמי' דנוג' דעשי' אשר מחשיך מאד על עצם אור האלקי' שבנשמ' ולא ימצא בחי' הרצון והתשוק' האלקי' הנ"ל כפי' ארץ ל' רצון ומרוצ"ה כו' להיו' שהניצוץ נתרחק מן המקור כו' ע"כ צריך שיעורר בה האה"ר מלמעלה דוקא והוא המשכת ר"ר העליוני' שנמשך מלמעלה למט' לעורר הנשמו' שבגופי' שיבואו לבחי' האהב' והתשוק' בכלו' הנפש הנ"ל (וכמו ענין הכרוזי' שביק' מכרות בכל יום שובו בני"ם שובבי' שהן הנשמו' שנדחו' כו' והמשכה זאת בא' מבחי' הפנימי' מעצמו' א"ס ב"ה לעורר נקוד' פנימי' הרצון שבלב לשוב בתשובה שלימי' דוקא כידוע) וזהו פקדת הארץ ותשוקקי' פי' פקד"ת ל' פקידה וזכרון כמו וה' פקד את כו'

(וכמו חייב לפקוד אשתו כו') שנזכר עלי' לעורר בה את האה"ר הנ"ל וזהו ותשוקי' להמציא בא ההשתוקקו' כו' (והוא במי"ם עליוני' מחסדי' העליוני' דימין מקרבת לקרב ולדבק את הרחוק ונדחה כו') (וכמו מחר חדש ונפקדי'ת כו' כמ"ש במ"א) ועוד יתפרש פקדת ל' ציווי כמו ויפקד המלך פקידו' וכה"ג ומרמז בזה על ענין המצות מעשיות שנק' רמ"ח פקודי' כו' דהנה ידוע בשרש המצות למעלה שהן בחי' פנימי' רצה"ע שלמעלה מן החכמ' וטעם לרצון כלל כי הוא ענין עצם רצונו ית' הפשוט בתכלית וע"כ הן בבחי' א"ס ממש כמו רחביה מצות"ך מא"ד בלי גבול כלל (וטעמי המצות שיתגלה לעיל היינו בחי' התענוג הפשוט שברצה"ע הפשוט שלמעלה מן השכל וטעם כמוס ג"כ כו') והוא הנק' בחי' רעוא דכ"ר שבמצחא כו' שהוא מקור כל רצון הבא בגילוי טעם כו' וכמו והי' על מצחו תמיד לרצון כו' שכל הרצונו' מתגלו' מעצמו' הרצון הפשוט הזה כו' וד"ל.

יא) וביאור הענין כי הנה הגם שהמצות הן באי' בבחי' גבול ומדה דוקא כמו ד' בתי' בתפילין י"ח חוטי' בציצ"י כו' ויש בזה סוד וטעם הכמוס למה יהי' דוקא אופן המצוה כך ולא כך כו' הנה זהו הבא בבחי' התלבשו' אורו' בכלים מכלים שונים למט' דוקא אבל בחי' פנימי' רצה"ע שבמצות הוא עצמו' רצה"ע הפשוט שבלתי מלוכש בטעם ושכל כלל למה תהי' המצוה כך ולא כך כמו ד' בתי' בתפילי' שהן לנגד ד' מוחי' כו' וליב חוטי' לנגד ליב ג"ח דבחי' המקיף וכה"ג זהו הבא בהגבלה דאור בכלי למט' אבל בשרש מצות טו"ת בעצמו' הרצה"ע הוא למעלה מן הטעם בהגבלה זאת אלא רק שכך הוא רצונו הפשוט בתכלית שכך ציוה וגזר לבד כו' (וע"כ קבלת מ"ש בעול מצות בלא טעם כלל הוא למעלה הרבה מטעם וכונה בסוד ה' שבה כמ"ש במ"א בענין הקים ע"ל כו' וזהו ענין שמח' ש"מ שעלה רצה"ע בלא טעם כלל כו') וזהו אשר קדשנו' במצוותיו בפנימי' רצה"ע הפשוט כו' וציונו שהוא למעלה מגופו של יח"ע שבמצ' שבא בבחי' או"כ (והוא שר המצות בעוה"ב שנק' עזן כו') ומטעם זה יש בכח המצו' מעשי' שהאדם עושה בפ"מ (בקבלת עמ"ש למעלה מן הטעם דוקא כנ"ל) שיעוררו את האה"ר בנשמ' האלקי' להיו' לו נפש שוקקה ביותר לה' לבדו למעלה מן הטעם ודעת ג"כ והיינו שיהי' פנימי' ועצמי' התקשרו' הנפש בכלל הנפש הנ"ל בפי' ארץ שרצת' לעשו' רצון קונה לעלו' למעלה בתמידו' בלי הפסק כלל כנ"ל לפי שכמים הפא"פ כן לב האד"ם להאדם כנ"י שנק' אד"ם תתא' שכפי שנמשך התעורר' אה"ר העליוני' מלמעלה למט' על האד"ם ע"י המצו' מטעם הנ"ל ששרשן ברצה"ע שלמעלה מן הטעם כו' כן תהי' ערך גילוי אור האה"ר באד"ם שלמט' ממטה למעלה כו' וד"ל.

יב) ושרש הענין הוא לפי ששרש המצו' למעלה שהוא ברצה"ע היינו בבחי' אה"ר העליוני' שהוא בחי' רב חסד העליון שבעצמו' א"ס ממש כידוע דאהבה ורצון ענין א' הוא דאב"ה הוא הרצון ופי' אהבה הוא מל' אבה וההיא שבה הוא רק גילוי אור הרצון באהב' שבלב שכל רצון בא

מחמ' אהבה וכל אהב' בא מחמת רצון והכל א' ולפי ששרש האהב' ברצון א"כ ברצה"ע שלמעלה מן הטעם שם הוא האה"ר שברצון זה למעלה מן הטעם וזהו שא' על המצו' דוקא וימ' תחבקני בחי' ימין רב חסד העליון תחבקני לכניי בבחי' מקור כל המקיפי' שהוא בחי' רעוא דכ"ר הנ"ל וכידוע ברמ"ח מ"ע שהן רמ"ח חסדי' העליוני' ששרשם בפנימי' דרב חסד העליון (והגם שבאו בהתלבשו' אורו' בכלים הרי הן בבחי' מקיפי' על האורו' שבכלים כמו ד' בתי' דתפילין הן בחי' מקיפי' דד' מוחי' והטלית מקיף היותר עליון כמו עוטה אור כשלמ' כו' וכמו ולבושי' עתיק כו' וכידוע בענין הקדב"ה מניח תפילין ומתעטף בציצי' כו') וכיוצא בזה הוא בכללו' המצו' כולן הוא רק בחי' המשכה דאור אה"ר העליון' שהוא רב חסד העליון כמ"ש אה"ע אהבתיך ע"כ משכתיך חסד דמעש' המצו' שהוא בחי' רב חסד העליון דימינו תחבקני הנ"ל שנמשך על כללו' נשיי ע"י מעשה המצו' כנ"ל וד"ל. וזהו פקדת הארץ שהיא כניי בשרשה הראשון דוקא שנק' ארץ חפ"ץ כו' פקדית בציווי מעש' המצו' שהן רמ"ח חסדי' עליוני' שנק' מי"ם עליוני' וע"כ א' פקדית ארץ ותשוקקי' וכו' ופי' ותשוקקי' ברמ"ח חסדי' לעורר בה את האהב' ורצון בנפש שוקק' למעלה מן הטעם כנ"ל מלמט' למעלה מטעם כמים הפא"פ כנ"ל לפי שיש ביכולת בבחי' רצה"ע שבמצו' בשרשן למעלה להוליד רצונו' ותשוקו' בבניי ג"כ למעלה מן הטעם כנ"ל וד"ל.

יג) והנה פ"י הב' בפקדת ארץ כו' הוא כמו פקידת עקרו' כמו וה' פקד את שרה כו' כנ"ל והענין הוא בהיות שבזמן הגלו' נא' רני עקרה לא ילדה כו' ויש להבין מהו ענין עקרה כו' והנה ידוע שזה הפסוק מדבר בזמן הגלות שכניי נק' עקרה וע"ז א' רני עקרה כו' דהנה התפעלו' האוי"ר נק' בן ובת כידוע שהמדו' הן נולדי' מן השכל וההתבוננו' דהיינו מבחי' בינה שנק' אם הבנים כו' וכמשל הולד בבטן אמו ובט"ח יצא לאויר העולם כך המדות דאוי"ר תחלה הן כלולתי' בהעלם בתוך השכל וההשג' האלקי' שבמות בינה שבכאוי"א בפרט ובכלל בכללו' נ"י בזמן הגלות דוקא וכידוע שהגלו' נק' בשם בחי' עיבור (כי הגאולה נק' לידה וכמא' אפי' בשעה כו' כאשר עוברת כו') והיינו שבחי' המדו' דאוי"ר הן בבחי' עיבור בהעלם בנינה (דכללו' נ"י הן כלולתי' בוי"ק דז"א שהן בבחי' עיבור במעי' אימא עילא' וכמו ת"ר אלף דיעו' שהי' במ"ת והענפי' שלהם בכל דור ששרשם בבחי' בינה דאצי' שנק' א"ם הבנים כו') ולפי שבזמן הגלו' הוא בחי' הסתר אלקו' בצמצום גדול שזוהו ענין שיעבוד הגלות (כמא' גלו לאדום שכיני' עמהם וכמ"ש ביעקב אנכי ארד עמך כו') ע"כ התפעלו' האוי"ר מכסי' ונעלמי' במוח בינה של כאוי"א בבחי' עיבור והעלם גדול (וכנרא' לעין שכל יגיע' ועבודה שבלב בתפלה מחמ' עוצם טרדת הפרנס' בצוק העיתי' לא יוכל להיות התפעלו' המדו' דאוי"ר בלב כלל רק נשאר במוח בבחי' הודא' לבד דביני' עד הוי"ד אתפשט' כו') וע"כ גם שמתעורר אדם בתפלה באהב' או ירא' לא יולדו בלב לצא' מן ההעלם לגילוי כלל ושרש ענין התפלה בכלל הוא ענין לידת המוחי'

כמ"ש בפע"ח ופי' לידת המוחי' הינו בחי' המוחי' דאוי"ר שמכוס' בעומק ההתבוננו' שנק' עיבור והעלם ובשעת התפלה יוצאי' מן ההעלם לגילוי במהו' בפע' כולד הנולד מבטן אמו (ומה שנק' לידת המוחי' אע"פ שהוא לידת המדו' אוי"ר שנק' בן ובת היינו לפי שעיקר לידת המדו' תלוי בליד' המוחי' דאימא שנק' מוחי' תדשי' לצורך הלידה כמ"ש במ"א ע"פ וראיתן על האבני' כו' דנה"י דאימא מסתלקי' כו' נמשך תוס' מוחי' חדשי' באימא והוא נק' לידת המוחי' היפך המוחי' שתומי' שמעכבי' הלידה וכנרא' בחוש שכל שמעמיק יותר בהשג' יותר יעוכב תולדו' המדו' בלב כו') ובזמן בהמ"ק הי' להיפך שמיד ששיג בהשג' האלקי' יולד מזה אוי"ר בלב בלי עיכוב כלל כו') (וכמו לעתיד שא' עתיד' אשה שתלד בכל יום בלי עיכוב ט"ח כו' משא"כ עכשיו שעד ק"ש וש"ע ועד בכלל נק' ט' ירחי לידה שעדיין המדו' בעיבור בבינ' עד יענך ה' כו' שהן חבלי ליד' כו' כמ"ש בפע"ח).

יד) וזוהו רני עקרה לא ילדה פי' מה שבכל משך זמן הגלו' היתה עקרה לא ילדה בחי' המוחי' ומדו' דאוי"ר לעיל תלד ותתגלה העלם המוחי' בבחי' לידה דוקא וד"ל (ואעפ"י שטבע העקרה שאינה מולדת אבל יפקדו העקרו' להיות להם כח המוליד כמו האמהו' שהיו עקרו' ונפקדו כמו וה' פקד את שרה כו' והוא מ"ש פקדת הארץ כו' שפקד לארץ העליונ' כמו פקידת עקרה שתלד כו' וענין הפקידה הזאת הוא ע"י המצות מעשיו' הנ"ל מטעם הנ"ל בשרש המצו' שלמעלה מן החכמ' שזהו למעלה מבחי' משפיע ומקבל דדוקא בבחי' משפיע ומקבל הוא שעקרה לא תלד אבל למעלה מזה הרי גם העקרה תלד כו' וכענין עתיד' אשה שתלד בכל יום שלא ע"י משפיע כלל וכן ענין עתיד' ארץ שתוציא גלוסקאו' כו' וכמ"ש במ"א עמ"ש אהי' כטל לישראל שכנ"י שאלה שלא כהוגן ויבא בגשם לנו כו') וכן הוא גם עכשיו בכל יום ויום ע"י מצות הטו"ת שלפני התפלה שאח"כ בק"ש ותפלה יפקוד גם העקרה' שהוא בזמן הגלות שתלד כו' והוא בחי' התעוררו' אה"ר דכל מאדך שבק"ש ושפ"כ נפש בש"ע שלמעלה מן הטעם ומוחי' מטעם הנ"ל בשרש המצו' וד"ל. וזהו פקד"ת הארץ ותשוקקי שפקידה זאת הוא בא מבחי' שלמעלה מן החכמ' כנ"ל ע"כ מעורר בה אה"ר שלמעלה מן השכל וזהו ותשוקקי' לעשו' בה נפש שוקקה ביותר כנ"ל (והענין הוא שמוסיף בה כח הלחלוחי' שתצמיח מעצמה ולא תצטרך לגשמי' כלל וכענין הטל שמלחח הארץ כו') והטעם הוא מפני שהמצו' בשרשם הוא מבחי' מקור כל החסדי' העליוני' שהוא בחי' רב חסד העליון דבחי' רעוא דכ"ר הנ"ל שלמעלה ג"כ מכל רצון הנולד כו' וזהו פקד"ת הארץ שנוכ"ר עלי' בבחי' רצון פשוט שנק' ע"ת רצון כו' כמו בעת רצון עיניתך כו' וכמו וה' פקיד את שרה כו' ברצון העצמו' שלמעלה ממשפט החכמ' כו' וגם כאן פקד"ת הארץ עליונ' מעצמו' הרצון שבמצות כנ"ל ותשוקקי' שתלד ותצמיח מעצמו' כו' וד"ל.

טו) ובכל זה יובן מ"ש בסוף פקדת הארץ כו' רבת תעשרנה פלג אלקי' מלא מים כו'. פי' רבת תעשרנה לארץ עליונה ע"י בחי' פקידה פקודה זאת ע"י מצות מעשיות כנ"ל יותר מכל אשר הי' בה רב תבואו' ע"י מי גשמי' וכהיג דאע"פ שנא' בגשם והרוה את הארץ והוליד' והצמיחה אבל יש בצמיח' זו שיעור וגבול כמו הזורע קב שימצא כור וכענין ויזרע יצחק כו' אבל יש ברכה בארץ שהיא בלי שיעור וגבול כלל וכמו ברכת ה' היא תעשיר בעושר שאין בו שיעור למעלה כו' וז"ש רבת תעשרנ' בעושר רב תבואו' שבלתי מוגבל כלל לפי שפקדת הארץ בעצמך ותשוקקי' מבחי' מקור כל החסדי' העליוני' שהן שרש המצו' בעצמו' א"ס ב"ה שנק' רעוא דכ"ר כנ"ל שע"ז א' זורע צדקו' מצמיח ישועו' שזרעה כזאת מבחי' ור"ב חסד העליון שהוא למעלה מכל החסדי' העליוני' מצמיח ישועו' לאין שיעור והוא זריע' דמעשה המצו' בארץ שמעורר בה כח האה"ר העצמי' שלמעלה מן החכמ' שאין שם שיעור ומספר ומדה כלל וז"ש זרעו לכם לצדק' שהן המצו' שנק' צדקה וקצרו לפי חסד פי' לפי חס"ד הוא מקור מוצא לכל בחי' החסדי' עליוני' שנמשך מרעוא דכ"ר שלמעלה מחסדי' דחכמ' ומדו' כנ"ל וד"ל.

טז) והנה ידוע בטבע המים היורדי' מגבוה לנמוך שהולכני' בריבוי ושפע גדולה וכל שהתחלתו מן הגובה יותר יותר הן יורדי' ומתפשטי' למטה מטה במקום נמוך ביותר עד שממלאין כל העמקים השפלי' ביותר (וכמו ארובו' השמים נפתחו בזמן המבול שהוא המים שמעל השמי' ירדו למטה מטה ביותר וגם הרי גברו המים אח"כ למעלה ביותר והוא מפני מעיינו' תהום רבו שנבקעו ועלו מלמט' למעל' וכך הוא בת"ר לחיי נח באלף הששי' דאפתחו מבועי' דחכמת' ממקור החכמ' שישפיע ויומשך גם בכל מקומו' ומדרגו' השפלו' ביותר כמ"ש ומלאה הארץ דיע' את ה' כמים לים מכסי' כו' וכולם ידעו אותי מקטנם ועד גדולם כו' וראו כל בשר כו' עד גם הבהמו' וחיו' דכתי' וגר זאב כו' וארי' כבקר יאכל תבן כו' והוא מצד שני דברי' א' מלמעלה למט' דהשפע' מקור החסדי' שיורדי' ממקום העליון ביותר והבי' מצד הברורי' דרפיח שעולי' למעלה שזוהו מ"ח מירושלי' כמו מעיינו' ת"ר כו') וכך הוא בענין המצו' ששרשן במקור העליון של החסדי' ביותר שזוהו מדרג' עליוני' ביותר שהוא בחי' רעוא דכ"ר מקור כל החסדי' עליוני' המתפשטי' למט' ע"כ כאשר הן יורדי' מגבוה לנמוך להתלבש למט' בדברי' גשמי' בטו"ת וכהנ"ל שהן מתפשטי' גם במקומו' ומדרגו' השפלו' ביותר בבחי' יריד' המדרג' ביותר בעניני' גשמי' דצי"ח דעשי' והגם ששרשן בבחי' אורו' עצמו' המאציל שלפני האצי' שמאירי' מרעוא דכ"ר כו' אדרבה היא הנותנת כמו שבטבע המים שיורדי' ממקום הגבוה' ביותר ביותר הן יורדי' לנמוך ביותר להתמלא מהן כל עמקים השפלי' ביותר כו' וד"ל (וזוהו ענין העוה"ב שבא מן מעשה המצו' בפ"מ דוקא כמא' כ"י יש להם חלק לעוה"ב שנא' ועמך כולם צדיקי' אפי' פ"י מלאי' מצו' כו' מפני שממלא כל המדריגו')

השפלו' ביותר מטעם הנ"ל במצות כידוע דמצויה באתב"ש הוא שם הוי' ממש שיתגלה לע"ל והוא העוה"ב כו' וע"כ נק' מצות הוי' והן נק' מצוות ממש בבחי' רעוא דכ"ר הנ"ל).

(ז) וזהו שא' רבת תעשרנו' פלג אלקי' דוקא מלא מים שהן חסדי' העליוני' דרעוא דכ"ר שבשרש המצו' שירודי' עד למט' בתחתית המדרגי' וזהו מלא מים למלאו' כל מקומות השפלי' כנ"ל ומה שא' פלג אלקי' ולא א' פלגי אלקי' ל' רבים הענין הוא כידוע דשם אלקי' הוא בחי' הצמצום וההסתר המסתיר על שם הוי' והוא בחי' גבורו' המעלימי' ומסתירי' לבחי' אור החסדי' דשם הוי' אך ע"י בחי' תגבורת ריבוי שפע החסדי' ממקורם דהיינו בחי' רעוא דכ"ר הנ"ל שע"י המצות מעשיו' נמשך ריבוי אור השפע המשכו' גילוי אלקי' מלמעלה למטה מטה ביותר גם במדרגו' השפלות ביותר כנ"ל היפך בחי' הצמצום וההסתר דשם אלקי' עד שהוא מהפך גם לצמצום דשם אלקי' להיו' בבחי' החסדי' כענין ההופכי הצור אגם מים שהגבו' נהפך לחסדי' מצד תגבור' החסדי' וזהו פלג אלקי' שיש בו ב' פי' א' פלג ל' התחלקו' כי שם אלקי' המצמצם הוא מצד התקשרו' וחיבור הצרופי' וכסו' ולהעלים כמו עד"מ אריגת המסך כו' (וכמו המשלי' שמכסו' על אור השכל וכמ"ש במ"א בענין עד הג"ל כו' כג"ל אבני' שאין חלל ביניהן ובלתי מסודרי' או כסך הסוכ' שנעשה צל להסתיר כו' ובקיעת החסדי' ששם הוי' בצרופי' דשם אלקי' הוא לבטל ולהעביר המסך ופרגוד זה ע"י רוב תגבור' האור הרב וכידוע בענין כ"ז כלי"ח דשבת וד"ל) וזהו פלג אלקי' שמפלג ומחלק לשם אלקי' וריבוי התחלקו' עד שיאיר האור גם דרך שם האלקי' ולא יסתיר כלל (אדרבה על ידו יאיר האור בריבוי התחלקו' יותר עד למט' מט' כו' והוא ריבוי התחלקו' החסדי' שנעשי' ע"י בחי' היפוך הגבורו' לחסדי' דוקא כענין את' גבור כו' מכלכל חיים בחסד כו' בגבורו' גשמי' טיפי' טיפי' וכמו שפע המזון של פרנס' לפרנס לכאוי"א כפי מדרגתו בעליוני' ותחתוני' כמ"ש פותח כו' משביע לכל חי רצון כו' (וכמו התהפכו' גבורו' דנוק' לחסדי' ע"י התגבור' חסדי' דדכורא שתזריע ותגדיל ולד ברמ"ח איברי' כו' כמ"ש במ"א) ופי' הב' בפלג אלקי' הוא ל' הפלג' וריבוי גדול (או כמפליג בים למרחוק כמו ענין הפלגת הערך כו') והכל ענין א' הוא לפי שסיבת פלג אלקי' הנ"ל בא מחמת שנתרבה ונתגדל מאד ריבוי אור תגבורת החסד העליון ממקור כל החסד העליוני' דבחי' רעוא דכ"ר הנ"ל עד שממילא נתבטל הצמצום וההסתר דשם אלקי' (כמשל מעיין המתגבר ביותר ממקורו ונעשה שטף גדול ביותר שיש בכחו הגדול להעביר כל מסך המפסיק כו' או כמו כח השכל שנובע ביותר יבקע המסך שהוא הקרום של מוח המכסה ויבקיע להיו' מאיר אור השכל (והיינו ע"י הקרום דוקא שמביאו לגילוי בחלקי' רבי' ואופני' שוני' כמ"ש במ"א בענין קרומא דאירא כו') וזהו פלג אלקי' ל' הפלג' וריבוי גדול שנעשה בשם אלקי' ע"י תגבורת אור החסד כו' וע"כ לא א' פלגי אלקי' אלא פלג מקור התחלקו' שהוא מצד המקור המחלק

לשם אלקי' כו' והיינו מפני שהוא מלא מים העליוני' ממקור החסדי' בתגבור' שפע רב ביותר כו' וד"ל.

יח) ובכל זה יובן מ"ש ואת העולם נתן בלבם כו'. פי' העולם הו' ד' יסודי' דארמ"ע שנק' עולם נתן בלב האדם שנק' עולם קטן כנ"ל שיתוקן על ידו דוקא כנ"ל. וביאור הענין הנה בחי' ב' יסודי' התחתוני' דמים ועפר שיש ביד האדם לתקן מובן מכל הנ"ל בבחי' רמ"ח מ"ע שנק' מים שנמשך בארץ שהו' כנ"ל בענין פקדת הארץ כו' וענין ארץ לא שבעה מים כו' וענין תיקון ב' יסודי' העליוני' מהם שהו' אש ורוח הנה אע"פ שנסדר דארמ"ע האש גבוה מן הרוח אבל באמת הרוח גבוה מן האש כי הלא האש גשמי נתפס במישוש ובראות העין והרוח הוא אויר זך ודק ביותר בטבעו מן האש ואינו נתפס במישוש ולא בראי' (רק שנשקל במשקל לבד ושרשו באויר העליון שהוא עצם פשוט כו' והוא אש היסודי והוא אשר הרוח נושא את האש למעלה ביותר עד מקורו האש היסודי הנ"ל שלמעלה מן הרוח כו' וכידוע בענין אמ"ר שהרוח מורכב מאש ומים יחד וע"כ הוא עליון מכולם מטעם הנ"ל וד"ל). ולהבין ענין רוח ואש למעלה הנה המצו' הן בבחי' מי החסדי' כנ"ל אבל התור' הוא בבחי' רוח שלמעלה מבחי' מים דאצי' וכמ"ש קול ה' על המים כו' וע"כ מצות ת"ת כנגד כולם לפי שהתו' היא בבחי' קול ודיבור דוקא כמ"ש ודברת בם כו' שהוא עיקר מצות עסק התו' בפה בדיבור דוקא כמ"ש למען תהי' תורת ה' בפיך וכן ואשים דברי בפיך כו' שהוא לדבר ה' ממש וידוע שהדיבור הוא בבחי' רוח דוקא שהרי האדם נק' רוח ממללא נפש המדברת כו' מפני שהוא עיקר בחי' מדב"ר דאד"ם שנק' רוח האדם כמו כי רוח האדם כו' ע"כ נק' רוח ממללא כו'.

יט) והענין הוא כידוע דקול בלא דיבור אינו בבחי' רוח לבד כי הקול מורכב הוא מג' דברי' אלה אש ומים ורוח שיוצא מהבל הלב (ואע"פ שהרוח שהוא ההבל עיקר ואש ומים מורכבי' בו אינו אלא הבל גשמי ולא נק' רוח אדם שהבהמ' יש לה קול ג"כ) אמנם כח הדיבור בצירופי אותיו' הרי הוא עושה הרכבה בקול מכמה חלקי' ונעשה צירוף תיבה א' הנה הרכבה הזאת היא באה ע"י בחי' רוח האדם דוקא שהוא המרכיב אותן יחד שהוא לפי אופן השכל דוקא כמ"ש מצרף לחכמ' והוא הנק' נפש המדברת רוח ממללא כו' שלזה עיקר ענין הדיבור לא ימצא רק בנפש המשכלת דוקא וכמ"ש ויהי האדם לנפש חי' ות"א לרוח ממללא לפי שרוח האדם דוקא היא הנפש המדברת שנק' בחי' אד"ם בחי' מדבר ולא נפש אחרת זולתה כו' ועד"ז ממש יובן ג"כ למעלה בענין שרש הדיבור דד"ת שנק' דבר ה' ממש כמא' כל היושב ושונה ה' יושב ושונה וקורא כנגדו כמ"ש ואשים דבר' בפיך דבר' ממש שנק' קול דבר ה' כו' א"כ ה"ז כמו בחי' רוח ממללא דאדם למט' דהיינו בחי' רוח האדם העליון דאצי' שמדבר דבר הלכה או מקרא זה כו' שהוא עיקר בחי' אד"ם כנ"ל שהוא למעלה מבחי' מים ואש שמורכב בקול

בלא דיבור כו' כנ"ל וזהו עיקר בחי' חכמ' כשבאה בדיבור דוקא כמו במ"ת דכתי' וידבר אלק"י את כל הדברי' כו' הגם דחכמת אדם תאיר פניו גם בלא דיבור (כמו בהגיון ועיני השכל כשמשכיל שכל חדש כמו ר"א שמצא כו' אין זה רק הארת העונג שבחכמ' בפרט כו' אבל עיקר נפש המשכלת עצמ' שלמעלה גם מכח המשכיל להשכיל שכל בפרט אלא הוא עצם כח המשכיל כמו שהוא טרם שישכיל כו' ה"ז בא בדיבור דוקא מאחר שבזה הדיבור דוקא נק' רוח, שבזה נק' רוח ממללא נפש המדברת שהוא נפש השכלי' עצמ' כו' וא"כ רוי"ח זה הוא שרש דח"ע דתו' להמשיך אות' מן ההעלם דעצם השכל כו') ובזה יובן שרש בחי' משיח שנא' בו ונחה עליו רוח ה' רוח חכמ' כו' וכמו רוח ה' תניחנו כו' שזהו בחי' רוח האד"ם העליון שנחה עליו רוח חכמ' אד"ם דאצ"י מלמעלה למט' כענין הקדב"ה יושב וקורא כנגדו שרוח האד"ם העליון הוא שמדבר בפי האדם כנ"ל והוא שרש ומקור העצמי לח"ע דתור' כנ"ל מפני שזהו דוקא הנק' רוח ממללא כו' וד"ל (ווי"ש במשיח מ"ה שמו מ"ה שם בנו כידוע).

כ) והנה יש עוד ראי' לזה שעיקר הנפש אדם הוא בבחי' רוח ממה שמצינו שעיקר הנבוא' נק' בשם רוח הנבוא' כמו ויאצל מן הרוח כו' ותנח עליהם הרוח כו' (וכן בענין החכמ' אמרתי ימי' ידברו כו' אכן רוח היא באנוש כו' וכה"ג) וכן ואשפור את רוחי ואת רוחי אתן כו' וכן משה א' אל אלקי הרוחו' כו' וביהושע נא' איש אשר רוח בו כו' (אע"פ שהנפש כלול מנר"ג העיקר הוא בחי' הרוח דוקא מטעם הנ"ל) וראי' עוד לזה ממה שמצינו שהתעוררו' כל עצמו' הנפש הוא בבחי' רוח דוקא וכמו ורוח לבשה את עמשי כו' וגם מלמעלה למט' א' עד יערה עלינו רוח ממרום פי' רוח התעוררו' לעורר את האדם בתשוב' שלימ' או לעורר באה"ר כו' הנה זה בא ע"י רוח האלקי' העליון דוקא כענין ב"ק מכרו' כו' פי' יערה עלינו רוח כמו ענין העירוי מכלי אל כלי כו' כך יש בחי' עירוי הרוח העליון האלקי' על בניא לעורר כל עצמו' נפשם כו'. ומכל זה יובן עכ"פ שהרוח גבוה מן האש כי האש יסודו הוא בחלל השמאלי שבלב בבחי' צמאון ותשוק' כמו צמא' לך נפשי כו' והוא ההתלהבות שבתפלה ברשפי אש התשוק' לאלקי' חיים אבל הוא חולף ועובר לפי שאינו בעצמו' הנפש ממש אע"פ שא' צמא לך נפשי כו' משא"כ בחי' רוח התעוררו' הנפש עצמ' בתשו' או אה"ר ע"י שיערה' עלינו רוח ממרום כנ"ל וכהנ"ל זהו בבחי' עצמו' נפשו כו' (כמו אף רוחי בקרבי כו' וכן רוחו ונשמתו אליו כו').

כא) . . * ג' דמצות ת' בדיבור בפה מיד אחר התפלה בצמאון הלב שהוא בחי' רוח ממללא שלמעלה הרבה מבחי' האש דתפלה עד שהוא ממתיק לבחי' גבורו' רשפי אש הצמאון דתפלה. כידוע וד"ל. וכל זה מצד

שרש בחי' רוח הדיבור דתו' שהוא דבר ה' מרוח האדם העליון דאצי' כו' ששרשו הוא לא בחי' אוייר העליון אוי'ר יויד דח'ע דהיינו בחי' מקור ושרש העצמי דחכמ' שביידי מטעם הנ'ל משאיכ האש (אע"פ שנא' הלא כה דברי כאש כו' זהו הבא בבחי' הרכבה ברוח שכולל אש ומים כנ"ל) ונמצא שכמו שהמים למעלה מן העפר כנ"ל בענין ארץ לא שבע' מים כו' כך הרוח למעלה מן האש שהוא רוח הדיבור דתו' שלמעלה מן האש דתפלה (דיסוד האש שכלב שרשו במוח בינ' שהוא חם ויבש ושרש רוח החיים שכלב שרשו במקור החכמ' שבמוח החכמ' שהוא קר ולח וכולל לאש ומים כו') אך ורק במה שיש בכח האש לעלו' למעלה עד מקורו באש היסודי שהוא בחי' אוייר דק בתכלית בזה הוא למעלה מן הרוח גם בשרשו באוייר העליון כו' כמשיי'ת) והוא מ'ש ואחרי האש כו' קול דממ' דקה כו' כמ"ש במ"א).

כב) והג'ה כל הנ'ל בענין פקדת ארץ כו' הוא בזמן הזה דאתדל'ע באה דוקא ע"י אתדל'ת וכאשר אין בכנ"י כח באתדל'ת כלל להתעורר מצד עצמם כמו אין קורא בשמך אין מתעורר כו' וכמו בזמן הגלוי' שנא' אני ישינ' כו' וגם מצד שיעבוד הגלוי' בצוק העיתי' בפרנס' בלחץ וכו' מקוצר רוח ועבוד' קשה לא יש בכח נשמתם להתעורר אף בתשוב' כו' הנה לזאת צריך שיעורר בכנ"י כח מלמעלה להיות בהם תשוק' והעלא' לקרב לבנם אל אביהם שבשמי' וכענין פקד'ת הארץ ותשוקתי' כנ"ל ע"י פקיד' מלמעלה דוקא נעשה ונמשך תשוק' בכנ"י מלמט' למעלה וזהו ע"י רמ"ח מ"ע שהן רמ"ח חסדי' כנ"ל וזהו ענין המים שנמשך לעפר ליתן בה כח להצמיח כל צמח כו' וא"כ המים למעלה מן העפר אחר שנמשכי' ויורדי' מגבוה לנמוך כו' אבל הנה לע"ל כתי' לרוקע הארץ על המים שהארץ יהי' למעלה מן המים כי יהי' בחי' התשוק' בארץ מעצמ' וכחה שיהי' במדרג' גבוה מן בחי' מים עליוני' הנ'ל וד"ל. וכמ"כ יהי' בחי' האש למעלה מבחי' הרוח והוא אש דתפלה למעלה מבחי' רוח הדיבור דתו' הנ'ל והוא את העולם כו' מבלי שימצא ראש וסוף דמה שעכשיו ראש ומשפיע כמו המים שעל העפר יהי' לע"ל בבחי' סוף והסוף שהוא העפר יהי' לראש כמ"ש לרוקע הארץ כו' שהמים יהי' למט' מן העפר וכן האש שמקבל עכשיו מן הרוח כנ"ל יהי' למעלה מן הרוח וזהו שלא נודע מי הוא הראש ומי הוא הסוף כו'.

כג) וביאור הדברי' הנה מה שיהי' בארץ תשוק' שלמעלה מבחי' מ"ע דמצו' זהו ענין התשוב' שהוא בבחי' אוי'ח למעלה היפוך ענין המצו' שהן בבחי' אוי' כידוע וכמו שידוע בעיקר ענין התשוב' מעומקא דלכא בחי' תש"ע שהוא בחי' צעקה מקירת הלב כמו צעק לבס אל ה' כו' וכן

ויצעקו אל ה' בצר להם כו' דהיינו שצועקי' מן המיצר והדוחק שיצר לאדם מאד ויתמרמר בנפשו מאשר נפל בהתקשרו' רצונו' זרו' בעניני הכלי עוה"ז ונתרחק מאד מאור פני אלקי' חיים כו' שמזה יבא בחי' הצעקה בלב בהתפעלו' יתירה ביתר מכפי' שיוכל הלב להכיל כו' (כמו ראב"ד שיצא' נשמתו בבכיו' וכעיי"ת שכל אדם מתעורר בתשו' שלימ' ובוכה במר נפשו כנ"ל ונק' מי בוכין כו') וזהו הנק' בחי' או"ח מלמט' למעלה מפני שלא יוכל להתיישב בכלי כלל וכך יעורר למעלה ג"כ כדוגמא זו ממש והוא ג"כ בחי' אור גדול שנמשך מלמעלה למט' שאינו נתפס ומתיישב בכלי כלל וזהו שא' בווהר דבעי"ת משכי לי' לקודבי"ה בחילא יתיר פי' בחילא יתיר שאינו נגבל בכלים כלל כמו התשוב' שהיא למעלה מהגבלת האור בכלי וע"כ גורו או' דאם ישראל עושי' תשוב' נגאלי' וא"ל אינן נגאלי' דהגאולה בתשו' תלי' דוקא והטעם הוא לפי שהגאולה הוא ענין התגלו' עצמו' אאי"ס ממש שלמעלה מעלה מכל ההשתלשלו' דאבי"ע שהוא למעלה מהגבלת האורו' בכלים דאבי"ע כידוע ע"כ ודאי א"א שיבא אור גדול כזה ע"י המצו' שהן רמ"ח חסדי' עליונו' שבא האור בכלי דוקא שהרי נק' רמ"ח איברי' דמלכא כידוע אלא זה הדבר תלוי בתשוב' דוקא ולא במצו' לפי שהתשוב' הוא למעלה מן הכלי כנ"ל (ואמנם הרי העוה"ב יהי' דוקא מן המצו' שנעשו בעוה"ז דוקא וכמא' היום לעשות' ולמחר לקבל שכרם כידוע בענין כ"י יש להם חלק לעוה"ב שנא' ועמך כולם צדיקי' הענין הוא שזהו דוקא אחר התשוב' שמזה יהי' הגאולה שהוא ימו' המשיח שלפני העוה"ב כידוע וכמא' דיפה שעה א' בתשו' ומע"ט בעוה"ז וכמ"ש בר"מ דמלכא משיחא אתא לאתבא צדיקייא בתיובת' אבל עיי' יבא אח"כ ענין המשכו' דעצמו' אאי"ס שבמצו' עליונו' שנק' מצותיו' ממש שהן בבחי' אי"ס ממש כמ"ש רחבי"ה מצותיך מא"ד שלא יגבלו ויתיישבו בכלים כלל ויהיו למעלה מן המספר כמשי"ת בסמוך במ"ש אשר לא ימד ולא יספר כו').

(כד) וזוהו' שיהי' לע"ל הארץ למעלה מן המים כמ"ש לרוקע הארץ על המים דהיינו בחי' התשוב' שהיא בבחי' או"ח מלמט' למעלה שבא' מכח עצמיו' ההתקשרו' דכנ"י בבחי' יחיד' שבנפשם למעלה מן הטעם ודעת לגמרי ותהי' מעוררת למעלה ג"כ בבחי' ומדרג' זאת שהוא בעצמו' רצון הפשוט שנק' רעוא דכ"ר שלמעלה גם מן הרצון העליון הנמשך במצו' שנק' מ"ים וז"ש לרוקע הארץ על המים דמה שעכשיו הארץ בחי' מקבל מן המע' דמצו' יהי' לע"ל למעלה מהם כו' וכמ"ש א"ח ע"ב וכמו הנני בורא חדשו' בארץ נקב' תסובב גבר וזהו והארץ אזכור דקאי לע"ל דוקא שזכרון זה הוא בא ע"י בחי' התשוב' שהוא למעלה ממ"ש פקדת הארץ ע"י מים וכה"ג מטעם הנ"ל וד"ל וכמ"כ יהי' לע"ל מעלת ומדרג' האש גבוה מן הרוח כו' להיות שהאש הוא בחי' צמאון דתפלה עכשיו יהי' לע"ל בבחי' או"ח דבעי"ת שתגדל ותעלה רשפי אש התשו' ביותר בהם מצד עוצם גודל הריבוי שנתרחקו ונדחו מאור פני אלקי' כו' (שנק' אש שחורה הדולק ועולה למעלה מעלה בשרש האש

היסודי שהוא עצם חשוך שלמעלה מן האור דצ"י בבחי' או"י וגם למעלה מן הרוח בשרשו באו"י אור יו"ד דחכמ' הנ"ל כמ"ש יתרון האור מן החושך והוא בחי' אשא אוכמא דוקא כמ"ש במ"א) שיעלה למעלה גם מבחי' הכח דדיבור דתו' שנק' רוח ממללא הנ"ל והוא למעלה מבחי' אד"ם מדבר כו' שהצקה מן המיצר העצם דבע"ת הרי הוא בקול פשוט מעצמיו ממש שלמעלה גם מבחי' כח השכל שבנפש הנק' נפש השכלי נפש המדברת כו' וד"ל (וזהו שנא' במשיח ישכיל עבדי כו' וגבה מא"ד למעלה מבחי' אד"ם דתו"מ שהי' ע"י משה בדיבור במ"ת כמ"ש במ"א) וזהו העולם נתן בלבם בכל אשר נעשה כו' פ"י בבחי' אדם שכלול מד"י דארמ"ע העולם נתן בלבם לתקן לעה"ד כו' ולברר ולהעלו' לרפ"ח כו' ע"י תשוב' ומע"ט שהן ב' מדרגו' דאו"י ואו"ח באופן שלא ימצא ראש וסוף שע"י המצו' המים ראש והעפר סוף וע"י התשוב' הראש נעשה סוף שהוא העפר שנעשה למעלה מן המים כו' כנ"ל וכך הוא הכל הד"י נתן בלבם לתקן באופן שלא ימצא בהם ראש וסוף (כ"י למ"ד שמי' וארץ כא' נבראו שהן בחי' ע"ס דאו"י וע"ס דאו"ח לא נודע מי הראש כו' וכמ"ש במ"א ע"פ כי אל דיעו' ה' כו' (וית' בסמוך).

כה) וזהו והי' מספר בניי כחול הים כו'. דלכאורה קשה רישא לסיפא דבתחלה א' והי' מספר כו' ובסוף א' אשר לא יספר כו' אך הנה הענין הוא דמצות מעשיו' שהן רמ"ח חסדי' עליוני' שבהן נפקדה הארץ כנ"ל בענין פקדת הארץ כו' הרי הן בא"י ונמשכי' במספר דוקא שהן רמ"ח מ"ע ועם שס"ה ל"ת וז' מצו' דרבנן כללו' המצו' הן במספר תר"ך ונק' תר"ך עמודי אור (ג"י כתר) שהוא מספר קצוב דוקא וזהו פ"י פקדת הארץ פקידה זאת ל' מספר הוא ג"כ כמו פקו"ד כל זכר כו' והוא מפני שהמצות הן בא"י ונמשכי' לכנ"י שהן ג"כ במספר קצוב לגלגלתם ס"ר ששרשם ס"ר אותיו' דתשב"כ ואע"פ שמספר המצו' רק תר"ך הרי מתחלקי' לפרטיות יותר בבוא' להתלבש בנשיי בכאו"א כו' וכללות טעם ענין ההתחלקו' הזאת הוא לפי שהמצו' הן בא"י בבחי' כלים מכלים שוני' לאורו' העליוני' כל אור בכלי מיוחדת דוקא להיותו בא בציוור אד"ם דוקא שהן רמ"ח איברי' ושס"ה גידי' שהן רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת כידוע ונחלקו' לפרטו' בס"ר נשיי אך כללותם הוא תרי"ג או תר"ך כו' וידוע שבחי' הכלי הוא בחי' ההגבלה במדה והתחלקו' והוא ענין א' המספר שהוא בא בהתחלקו' ומדה ומאחר שהאורו' נמשכי' בכלים ממילא בא"י לכלל מספר והתחלקו' כי בחי' ההתחלקו' דמספר עם ענין ההגבלה דכלי ענין א' הוא והא בהא תליא כידוע משא"כ האורו' בלא כלים שלא . . . הגבלה כלל ממילא לא באו לכלל מספר כו' (כמו במקור הכללי יותר שבתו"מ הן רק ג' קוין ימין ושמאל ואמצע והן ג' דברי' תור' ועבודה וגמ"ח (וביותר כללי הוא מ"ש תרי"ג מצו' ניתנו והעמידו על אחת

דצ"י: כ"ה בנוכ"ח.

(כ"י: ככ"ק חסר סיום החצ"ג.

שהיא האמונה שהיא בבחי' כת"ר הכללי לבטל כל רצון מפני רצון ה'
שבמצות כמא' איהו אמ"ת שהוא תו"מ ואיהי א . . ה).

כו) וזוהו והי' מספר בניי' כו' שיש להן מספר ס"ר שרשי' (והענפי' נמשכי'
אחר השרש כו') והמצו' הנמשכי' בהם כמ"ש פקדת הארץ כו' ג"כ
במספר רמ"ח כו' אך מ"ש בסיפא אשר לא ימד ולא יספר הוא מדבר בבחי'
התשוב' שהיא בבחי' או"ח למעלה מעלה בעצמו' א"ס ב"ה שלמעלה מהגבלת
האור בכלי כנ"ל ע"כ ע"י התשוב' מתעלי' נש"י למעלה ממקור חוצבם שהוא
למעלה מן מספר ס"ר כו' וכמו ענין ע"ל צבאותם כו' (דשרש נש"י בו"ק
דז"א שהן ת"ר אלף הוא באור אבא כמ"ש כי אתה אבינו' כו' וע"י התשוב'
מגיעי' בעצמו' א"ס ממש שלמעלה גם ממספר האותיו' שבתו' שרש ס"ר
נש"י והוא חכמתו ית' העצמיו' דכתי' בי' לתבונתיו אין מספר כלל וד"ל)
וזהו והי' מספר בניי' כחול כו' פי' בחי' מספר דבניי' שע"י המספר דתו"מ
הוא עצמו יעלה ויגיע להיות למעלה מן המספר כמו שהמצו' הן בשרשן
הראשון בעצמו' א"ס ממש שהן למעלה מן המספר כמו רחב' מצותך מא"ד
למעלה מהגבלת כלי שממילא הוא למעלה מבחי' התחלקו' ומספר כמו
שלתבונתו אין מספר כו' והיינו מא' יפה שע' א' בתשו' ומע"ט שיקדום
התשוב' למע"ט שע"ז דוקא יגיעו המע"ט דמצו' למעלה מן המספר דהיינו
בעצמו' א"ס שלמעלה מן המספר כו' וע"כ משיח יעלה לצ"ג לבע"ת כו' ואם
אין עושי' תשוב' אין נגאלי' כנ"ל וד"ל.

כו) (אך* עדיין יש להבין איך יהי' בחי' המספר עצמו' למעלה מן המספר
שהוא דבר והיפוכו בנושא א' וגם יש להבין דהלא העוה"ב בא מן
המצו' שהוא התיישוב' האור בכלי דוקא כמ"ש להנחיל אוהבי יש שהן ש"י
עולמו' כו' ולפי הנ"ל יעלו המצו' למעלה מהגבלת הכלים דוקא אמנם הנה
הקושיא הא' תירוץ לשני' משום דהמספר עצמו שיבא ויעלה למעלה מן
המספר דהיינו כמו הזמן שיהי' נצחי שיכיל הגבלת הזמן מעצמו' אא"ס
שלמעלה מן הזמן כמ"ש ימלוך לעו' כו' וכך יכילו מספר המצו' מהעצמו'
דא"ס שלמעלה מן המספר כענין רחבה מצותך מאד הרי המצו' שבאה בגבול
יהי' בה אור א"ס בבלתי גבול וגם יהי' מספר רמ"ח מ"ע וכולן בבחי' בלתי
גבול בזמן שיהי' נצחי אך איך אפשר שיהי' דבר והיפוכו כו' הענין ידוע
שזה מנפלאו' אא"ס שכל יכול הוא ויכול לעשו' בחי' בלי גבול בגבול עצמו
(כענין צמצם שכינתו כו' ומקום ארון אינו כו') וזהו העוה"ב שיהי' גילוי
עצמו' א"ס ממש בלתי בע"ג לבע"ג בבחי' כלים מכלים שוני' לכל צדיק
כמדרגתו כמ"ש להנחיל כו' אבל יהי' גם הכלים בלי גבול מאחר שיכילו
לאור העצמו' דא"ס כמ"ש להנחיל אוהבי יש י"ש האמיתי וכן א' ונחי' לפניו
ממש ויקראו ארץ חפ"ץ או חפצי בה כו' ובוה יתרוץ הכל דבלא תשו' היו
המצו' במספר וגבול ממש וע"י התשו' יעלו למעלה מן המספר כנ"ל אבל

יתלבשו ויאירו בכלים רחבי' מאד שהו בבחי' בלי גבול וזהו שהמספר דמצו' וישראל עצמן יהיו כו' ודיל'. (ושורשי הענין הוא דאויח ואוי' דתשו' ומצות ישתוו יחד לגבי העצמו' כמ"ש כי אל דיעו' שמחבר ב' הדיעו' הפכיי' כו' כמו העיגול עצמו ששוין בו עולה ויורד כו' וע"כ יוכל להיות' שיקבל המקבל כל מרחב העצמו' דמשפיע וכמ"ש במ"א ודיל'. ובזה יובן תירוץ הגמ' על קושיא זו דרישא וסיפא כאן כשישראל עושי' רשימ' כו' פי' עושי' רצונו היינו ממקור כל רצון ה' שבמצו' שנק' רעוא דכ"ר שלמעלה מן המספר שהוא ע"י התשוב' שבבחי' אויח שאז העפר למעלה מן המים וזהו כחול' הים דוקא שלא ימד ולא יספר ומ"ש ברישא והי' מספר כשאין עושי' רשימ' פי' שאין עושי' רק המצו' כמו שהו למטה בלא תשו' קודם שהו במספר אורו' בכלים כנ"ל אך ע"י התשו' יהי' המספר עצמו למעלה מן המספר מטעם הנ"ל (וכן ע"י קבלת עמ"ש לבטל רצון כו' וכנ"ל שמזה יגיע לבחי' רעוא דכ"ר כידוע במ"ש הקים ע"ל כו' וזהו עד דו"ד הגדיל' כו' דוד מ"י חי וקיים).

(כח) וזהו במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם כו'. פי' באותו מקום עצמו שנא' להם לא עמי אתם באותו המקום עצמו דוקא יאמר להם בני אל חי כו' והענין הוא כמבוא' למעלה בשרש ענין התשו' דבע"ת מעומקא דלבא כו' דמשכי לי' לקודביה בחילא יתיר דהיינו להיות' גילוי עצמו' אא"ס שלמעלה מכללו' כל ההשתלשלו' דאוי"כ כו' והי' גילוי אא"ס למט' כמו למעלה ממש בשוה כמשל העיגול שאין בו מעלה ומטה כו' וקמ"י כחשיכ' כאור' כו' דגם במקום חושך ואפילה דק"נ לא יחשיך כלל ולא עוד אלא שע"י התשוב' יתהפך גם החושך לאור ופי' שנהפך הרע שלהם לטוב כענין זדונו' שנהפכו לזכיו' ע"י תשו' אמיתי' ביו"כ עד שהקללה יהופך לברכה מפני שקטיגור עצמו נעשה סניגור כו' ומאחר שהזדונו' עצמן יהפכו לזכיו' ע"כ החושך עצמו יאיר וא"כ ודאי מובן מזה שבאותו המקום עצמו שהי' חושך ורע דקלפ' שם יאיר אור האלקי' כו' וזהו ולילה כיום יאיר ממש בשוה וזהו במקום שיא' להם לא עמי אתם ע"י מעשיהם הרעי' שגרמו תוס' יניק' החיצוני' שנק' חושך וצמצום גמור באותו מקום עצמו יהופך לאור אלקי שיתגלה עליהם למט' כמו למעלה ממש מטעם הנ"ל ויקראו במקום זה עצמו בני אל חי כמו צ"ג בשרשם בעצמו' אוא"ס ממש (והוא מטעם הנ"ל בענין המספר עצמו שיהי' למעלה מן המספר כו' הרי מאיר אור א"ס ב"ה למטה כמו שהוא למעלה ממש וזהו העוה"ב שהוא גילוי עצמו' אא"ס למט' דוקא כמו שהוא למעלה ממש בהשווא' א' וכמ"ש וא' ביום ההוא הנה אלקינו ז"ה לנוכח כו' ודיל' (ולא עוד אלא שיהי' עליי' גדולה לבע"ת יותר מצ"ג שא"י לעמוד שם והוא מצד יתרון האור מן החושך שמגיע למעלה מעצם שרש האור דנשמו' הצדיקי' כו' וז"ש לעת ערב יהי' אור אור גדול יותר מאור דיום ועכ"א העם ההולכי' בחושך ראו אור גדול כו' דזהו מטעם הנ"ל בעליי'

דעפר דחול' הי"ם שלמעלה מן המים דים כו' כמ"ש לרוקע הארץ על המים וע"כ במקום שיאמר להם ל"א עמ"י שזה בהיותם בבחי' הפירוד מאלקי' כשאר העמ"י יאמר להם בני אל חי ממש שלמעלה משרש הנשמו' שבבחי' אור שאחר הצמצום וההעלם וזהו בני א"ל ח"י מבחי' חיי החיים עצמו' ית' שלמעלה משרש הנשמו' שנמשך מבחי' חיים לבד וכמ"ש ויפח באפיו נשמו' חיים כו' וד"ל (והיינו בחי' מקיף דיחיד' שהוא מ"ס דצלם שלמעלה ממקיף דחי' ל' דצל"ם כמ"ש ויהי האדם לנפש חי' שאינו רק בחי' מזלא מזל ונוצר מקיף דחכמ' לבד כידוע).

כט) ונקבצו* בני יהודה וישראל יחדיו ושמו להם ראש אחד ועלו מן הארץ, פי' יהודה מל' הודאה כמ"ש הפעם אוד"ה את ה' כו' (ובד"ה א' יהוד"ה בשלום שתמיד יודה כו') וכמו למען יזמך כבוד כו' והוא בחי' העלא' מלמט' למעלה בשירות ותשבחו' בבחי' העלא' מ"ן דכנ"י כו' וכענין פסד"ז וק"ש באהב' דכל לבבך כו' שעולה למעלה בבחי' אר"ח בבחי' רשפי אש התשוק' כנ"ל וכמ"כ בש"ע בשפיכ' נפש וצעקה דבע"ת שעולה למעלה מעלה בעצמות אלקו' ממש כנ"ל וישראל ל"י רא"ש שהוא בחי' המשכה וירידה מגבוה לנמוך מלמעלה למט' והיינו בחי' המשכו' אלקו' שעי' תו"מ וצדק' וגמ"ח והן ב' יחודי' דבחי' יח"ע ויח"ת בחי' ישראל ל"י רא"ש והוא בחי' יח"ע ובחי' יהוד"ה הוא בחי' יח"ת דבחי' הנ"ל (שזהו בחי' זוג עליון דאוי"א וזוג יחוד תחתון דזו"ג כו') והן ב' מדרגו' דאוי"א ואר"ח בכלל) ועכשיו אין ב' היחודי' שוין שזהו בהעלא' וזה בהמשכה ב' הפכים כו' אבל לע"ל ישתוו בהשווא' א' ממש למהוי אחד באחד ממש שמיח"ע ויח"ת יהי' רק יחוד א' כמ"ש ביום ההוא הוי' אחד ושמו אחד למהוי אחד באחד ממש והי' לאחד' כמו והי' אור הלבנה כאור החמה ממש ושניהם מקבלי' ממקור א' שזהו בחי' שוין בקומתן כו' וזהו ונקבצו בני יהודה וישראל יחדיו ממש ושמו להם ראש אחד בחי' כתר א' לשניהם ועלו מן הארץ וד"ל (וביאור הענין יובן עפ"י הנ"ל בענין או"י ואר"ח שיחברו יחד והי' לאחד' לגבי עצמו' אא"ס שז"ש כי אל דיעו' כו' כמשל העיגול כו' וכמו ענין שמים וארץ כא' נבראו כנ"ל וכמבוא' למעלה בענין המספר שהוא עצמו יהי' למעלה מן המספר כו' כמו הזמן שיהי' נצחי כו' שהוא כמו העוה"ב שנגלית אא"ס למט' כמו למעלה ממש דהיינו שיהי' התחלקו' הכלי' בלתי מוגבל שיכילו לבחי' העצמו' כו' כנ"ל וזהו שיח"ע ויח"ת שוין ממש ביחודא ולא ב' מיני יחודי' הפכיי' דאוי"א ואר"ח כו' וזהו ושמו להם ראש א' שהוא בחי' כתר א' לזו"ג סובב וממלא כו' וכמ"ש ולא יהי' לך עוד השמש כו' וד"ל).

ל) כ"י גדול יום יזרעאל, פי' יזרעאל ידוע שהוא בחי' זריעת א"ל דחסדי' עליוני' שהוא א"ל מאלקי' והוא מ"ש אור זרוע לצ"ע כו' שנזרעו

ונקבצו: נעתק מבוך 523.

בכלל: בבוך חסר התחלת הצע"ג.

חסדי' עליוני' דז"א דאצי' במל' שהן בני' למעלה ולמט' והוא בחי' זריע' אור דנשי' בכטן המל' שנק' אוצר ששמו גוף כו' ובאו מאין ליש בני"ע כידוע והן ס"ר נשי' שרשיי' כנ"ל וענפי' המסתעפי' כו' וכנ"ל בפ"י והי' מספר וכמו ומספר רובע ישראל כו' וגם הוא ענין זריע' חסדי' עליוני' דאצי' ברמ"ח מ"ע שהן הי"ח כוללי' ונק' זריע' כמו זורע צדקו' שהמצו' נק' בשם צדק' וכמ"ש זרעו לכם לצדק' וקצרו לפי חס"ד העליון כו' ומה גם שיורדי' אורות העליוני' דאצי' למטה מט' בעניני' גשמי' דנוק' דעשי' בדצ"ח גשמי' שזהו כמו הזריע' בארץ גשמי' כידוע וכמו שהזריע' בארץ גשמי' הרי העפר מכסה על הזריע' ומזה יצמח בתוס' ברכה מרובה על העיקר בכפלי כפליי' וכמו כרב ברכת יצחק דכתי' ויברכהו ק' שער"י. כך יצמח אור המצו' הנעשי' בארץ למט' דוקא בכפלי כפליי' בתוס' ברכה מרובה על העיקר וז"ש והייתם ברכ' בקרב הארץ (דאיהו ברוך ואיהי ברכה) וכמ"ש כי הארץ תוציא צמח' כו' כן יצמיח ה' צדקה כו' וכתי' כי קרוב' ישועתי' לבא וצדקתי להגלו' דזורע צדקו' ומצמיח ישועו' דצדקו' הוא הזריע' והישועה הוא הצמיחה שהן ריבוי החסדי' וישועו' כו' והוא בחי' גילוי אלקו' ביותר כמו ואראהו בישועתי' כו' וד"ל.

(א) וז"הו כי גדול יום יזרעאל שהוא בחי' זריע' דאל שהן החסדי' הנזרעי' מצ"ע ע"י מעשה המצו' שיצמיח ויעשה פרי למעלה בתוס' ברכה מרובה כנ"ל והוא במקור כל החסדי' עליוני' דאצי' והחסד הוא בבחי' אור היום כמ"ש חסד אל כל היום ומצד בחי' התגברו' החסד עליון בתוס' מרוב' מן הצמיח' בארץ כנ"ל יהופך גם החושך לאור שלילה כיום יאיר והוא מ"ש לעת ערב יהי' אור דאור הלבנה יהי' כאור החמה ממש (כנ"ל שיח"ע ויח"ת יהי' שוין כו') לפי ששרש הצמיח' בתוס' מרובה בא ע"י הארץ שהוא המכסה על הזריע' כנ"ל והוא ענין התשובה מעומק הלב הנ"ל שהוא בבחי' או"ח למעלה שמזה נהפך החושך לאור כנ"ל (ויתרון' האור מן החושך דוקא כשנהפך לאור מטעם הנ"ל וז"ש ולילה כיום יאיר (די"ב שעות הלילה יהי' ג"כ בבחי' שם הוי' כיב"ש היום ולא כמו עכשיו דיב"ש הלילה הן ב"ב צרופי שם אד' כו') ע"כ נק' אז יום גדול כמ"ש כי גדול יום יזרעאל שיתגדל היום בכפליי' ממש דמה שעכשיו היום רק יב"ש לע"ל יהי' כ"ד שעות מפני שיב"ש הלילה ג"כ יהפך ליום כנ"ל, וכמו לפני בוא יום הגדול כו' (ובעמידת שמש בגבעון שלא לבא כיום תמים הי' כמו יום הגדול הזה מצד ששמע ה' בקול איש כמ"ש במ"א) וזהו שא' בל' נתינת טעם למה שקדם לומר דבני יהוד' ישראל יעשו להם ראש א' כו' כי גדול יום כו' לפי שלילה כיום יאיר ולבנה כחמ' שוין ממש וד"ל.

(ב) א"ך הנה כ"ז אינו אלא שיהי' מדת לילה כמדת יום לכד כמ"ש ולילה כיום יאיר אבל באמת יש יתרון האור מן החושך כאשר יהופך

שער"י): בבוקר חסר התחלת התציע"ג.

(ויתרון): בבוקר חסר סיום התציע"ג.

לאור כנ"ל וכמ"ש א"ח עט"ב כו' והוא כתר ש"ט דמשיח שעולה ע"ג דכתיב
 ב' וגבה מאד שהוא ע"י בחי' התשובה דוקא שלזה א' עד דוד הגדיל כו'
 וכן א' אבן מאסו הבוני' הית' לראש פנה בבחי' כתר שבכתר כו' אך הענין
 יובן ע"פ מ"ש במ"א ע"פ ולציון יאמר איש ואיש יולד בה כו' דהנה א' איש
 מזריע תחלה יולד' נקבה ואשה מזריע' תחלה יולדת זכר כו' וידוע הענין
 למעלה דכאשר המשכת מ"ד דדכורא קדם להעלא' מין דנוק' יולדת נקבה
 שהוא בחי' דינין וצמצומי' וכך הוא בענין המשכת חסדי' עליוני' דאצי' ע"י
 המצו' כנ"ל בפ"י פקדת הארץ כו' או להמשיך בכני' התעוררו' אהב' כו'
 שזהו איש מזריע תחלה מבחי' אור הזרוע לצ"ע כנ"ל והיינו כאשר אין
 אתדל"ת מלמט' תחלה רק אתדל"ע מעצמו תחלה לעורר בכני' את האהב' או
 תשוב' כענין ב"ק מכרו' בכל יום כו' וכה"ג יולדת כני' שהוא בחי' המלי'
 נקבה שהוא הירא' שנק' בתוכו' ומזה נתעורר דינין וצמצומי' כו' להיות
 שהאור ושפע בא בבחי' דין וצמצום במדה וגבול לפי מעשיהם לבד ויכלו
 המקטרגי' לעורר כח הדין כו' וזהו הסיבה שישראל סובלי' צרות רבי' כו'
 אבל אשה מזרע' תחלה היינו כאשר אתדל"ת בהעלא' מין דבני' תחלה ע"י
 בחי' התשוב' מכה התעוררו' עצמן או ע"י בחי' המשכת מ"ד אח"כ יולדת
 זכר שהוא בחי' החסד דבין מסט' דחסד דאבא קאתי וכת מסט' דאימא כו'
 וכמו כי זכר חסדו שהזכר רובו חסדי' והנקבה רוב' גבורות כמ"ש בע"ח
 וד"ל.

וזהו שע"י התשובה דבחי' או"ח יולד בחי' חסדי' עליוני' בתוס' ברכה
 מרובה שלא לפי המדה וגבול היפך בחי' הדין והצמצום כו' והיינו
 ענין מ"ש כי גדל יום יזרעאל שזהו כאשר יהי' התגברו' שפע החסדי'
 העליוני' בבחי' זכ"ר שלזה נק' יזרעאל שזרע חסד אל ויצמח ישועו' לאין
 מספר מטעם ענין התשוב' שהוא ענין אשה מזרע' תחלה שיהי' מזה זרע אל
 המקבל והן ב' מדרגו' דאוי' ואוי"ח שיהי' שוין כנ"ל וזהו והוא יכוננ' עליון
 שכוללם יחד כמו ואולך אתכם קוממיו' ב' קומו' דאוי' ואוי"ח וד"ל ובוזה יובן
 עכ"פ שלפ"ז בחי' המלי' בבחי' או"ח דתשוב' דאשה מזרע' תחלה הוא למעלה
 מבחי' החסדי' דמ"ד דמצו' עד שממנה יהי' החסדי' בתוס' גדול וזהו עד
 דו"ד הגדיל והוא כתר ש"ט דמשיח שהוא בבחי' כתר שבכתר כנ"ל וד"ל.

קיצור • מד"ה ואם ירחיב דתקס"ה, מס"ב ואל"ך

וביאור הענין דהנה כתי' ואלה המלכי' כו' שהם זמ"ק דתהו שנשברו ונפלו לש' ב"ן דאצי' מקור דבי"ע. ונז' בע"ח שעיקר השבירה הי' בז"מ דתהו שהכלי' דז"מ נשברו כו' אבל בכח"ב לא הי' שבירה ממש זולת באחוריי' דאז"א הי' בחי' פגם (וזהו מ"ש בסש"ב ספ"ח שחכמת חיצוניות בכלל דברי' בטלי' יחשב) ובכתר הי' רק בחי' ביטול בעלמא, ולכן לא נחשב השבירה רק בז"ת שבהם הי' עיקר השבירה, להתלבש בקלי' ודע כמו אברהם יצא ממנו ישמעאל אהבה בתאוותו ניאוף, ויצחק כו' רוצח, והנה הז' מדות הנ"ל שנפלו בשבירה ונתלבשו בז' ארצות הכנעני כו' ניתנו לישראל בחי' שם מ"ה המברר לבררן ולהפכן מחשוכא לנהורא וממיררו למיתקא, וזהו שהנחיל יהושע את הז' ארצות כו' בכדי לברר הניצוצות שנפלו מזמ"ל להחזירן לשרשן הנעלה. והנה נז' בע"ח שבעת שמבררי' הז' מדות מתבררי' ג"כ בחי' אחורי' דאז"א שנפגמו והביטול דכת"ר, להיות חוזרי' לקדמותן, ולפ"ז מהראוי הי' שירשו ישראל גם את ארצות ג' מלכי' קני קניזי קדמוני ששרשם מכח"ב דתהו, כי גם הם מתתקנים כו', אמנם זה תלוי במעשה התחתונים בעתה ואחישנה, והיינו כי ז' עממין הם ז"מ דתהו ניתנו לישראל ממש לבררן להפריד את הרע ולבערו מקרבם, והטוב ששרשו גבוה מאד לפני האצי' ירשו אותו בני' ויאיר בתוכם ממש בארץ אשר כו' עיני ה' אלקי' בה, וכל הפרצופי' דאז"א וזו"נ ולאה ורחל דאצי' מאירי' בה, (מצד שבארץ הי' תחלה ז' אומות וישראל כבשום וביררו אותם, לכן ירשו את הטוב שבהם הנעלה שיאיר בתוכם ממש, כן הוא ל' הכותב ומשמע שהפרצופי' דאצי' מאירי' בארץ כו' ע"י הברור שביירו ולפענ"ד לפי הענין שע"י הברור מאירי' הטוב בז"מ דתהו שלפני האצי' שגבוה מבחי' הפרצופי' דאצי' כו'), אך בבחי' ירושת הטוב דכח"ב דתהו שמתברר ג"כ ע"י ברור הז"מ כנ"ל בשם הע"ח, יש בזה ב' אופנים היינו הא' שיתגלה בחי' הטוב דכח"ב להאיר בבחי' גילוי ממש דהיינו שירשו גם ג' ארצות דקני קניזי וקדמוני שהם כח"ב דתהו, ויהי' גם הם בגבולות הארץ תחשב להאיר גם שם כל הפרצופי' דאצי', ויתר על כן כי ארץ כנען הם רק מז"מ משא"כ קני קניזי וקדמוני הם כח"ב דתהו, או לא ירשו אותם ממש להכניסם בגבולות הארץ כ"א לשממה תהי' לברר הרע, היינו להשמיד הגוים ההם, אבל הטוב דכח"ב לא יהי' להם כלי' מיוחדי' היינו ג' ארצות הנ"ל כ"א יתלבשו בז' מדות דתהו דרך הלבשה בלבד, וזה תלוי במעשה התחתוני' שאם יהי' בחי' אחישנה דהיינו אשה כנס"י מזרעת תחלה בבחי' העלאת מ"ן ואתדל"ת אזי יעוררו מ"ן מבחי' גבוה מאד שתלד זכר דהיינו שיקוים השבועה שנשבע לאברהם לתת גם ג' מדינות קק"ק, היינו שהטוב דכח"ב דתהו יאיר בגילוי ממש בג' מדינות קק"ק כמו הטוב דז"מ דתהו בז' מדינות, ואז גם הם בגבולות הארץ יחשבו. וזהו ואם

ירחיב כו', אבל כשיהי' הקץ בעתה ע"י האיש העליון שמזריע תחלה באתעדליע אזי הגם כי ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ גם מג' מדינות קק"ק היינו שיבורר הרע ויהיו למדבר ושממה, אבל הטוב דכח"ב לא יאיר בכלי' המיוחדי' כ"א דרך הלבשה בז' ארצות הכנעני כו'.

ויובן זה ע"ד שנתבאר בזהר בענין ההיכלות דבי"ע (ע' בפרד"ס שער כ"ד פ"ט שההיכלות הם ביצ"י) שהם רק ז' היכלות נגד ז"מ, ולכא' פלאי הלא יש ע"ס והי' צ"ל עשר היכלות להיות כל ספי' בהיכל המיוחד לה, שהיכל הוא כלי שבה יתגלה בבחי' גילוי להשגות הנשמות ומלאכי'. אך הענין הוא שבהיכל הז' שנק' קה"ק מתלבשי' בחי' כח"ב דרך התלבשות בלבד, לפי שעולם הבריאה אין לה ערך ויחוס כלל עם עולם האצי' עד שא"א לבחי' כח"ב הנמשך לבריאה להאיר כ"א בהיכל המיוחד, כמו עד"מ החכ' בהיכל החכ' ששיגיגה הנשמות והמלאכי' שזהו מהנמנע מצד שפלות המדריגה דעולם הבריאה נגד עולם האצי', לזאת א"א זולת שיתלבשו בחי' כח"ב דבריאה הנמשכי' מאצי' רק דרך הלבשה בהיכל ק"ק דבריאה ויאירו דרך התלבשות בז' היכלות דבריאה אבל לא בהיכל ומדור בפ"ע. משא"כ אם הי' מאירי' בלתי התלבשות בתוך המדות הי' צ"ל עשר היכלות כו' וכנ"ל. ועד"ז יובן בענין ג' מדינות קק"ק, שכשיהי' הקץ בעתה איש מזריע תחלה יולדת בת שלא יתגלו הטוב דכח"ב להאיר בכלי' מיוחדי' הם הג' מדינות כ"א דרך הלבשה בארץ כנען הם הז"מ כנ"ל שהרע יתברר והטוב דכח"ב יאיר דרך התלבשות הז' מדות וכמו בענין ההיכלות (דכמו למעלה ההיכל הוא כלי שבו מלאכי' ונשמות שרוי' כמו"כ למטה מדינה שאנשי' דרי' בה). אבל כשיהי' הקץ באחישנה אשה מזרעת תחלה יולדת זכר להיות כלי' מיוחדי' לכח"ב דתהו ויתרחב הגבול בגשמי' היינו גם ארצות קק"ק שאו יהי' עשר מדינות תחתיהם ממש, ואז יהי' כמו"כ למעלה ג"כ עשר היכלות שאף כח"ב דבריאה יהי' לכ"א היכל מיוחד כו' כמו למטה עשר מדינות שיתרחב הגבול בגשמי' וזהו כי ירחיב כו' שזה תלוי באחישנה שז"ע כי תשמור כו', ולזאת יחוקאל שניבא על הקץ האחרון דבעתה מחשב כמו הגבולי' דיהושע שחלקה לייג גבולין דהיינו שכח"ב דתהו יהי' מלובשי' בתוך הז' מדות שמאירי' בז' מדינות שכאשר הם עשר רק כח"ב אין להם כלי' מיוחדי', ומהם תתחלק לייג גבולי' והיינו כמ"ש בפרד"ס שיגמה"ר הם ייג ת"ד דאיא שמע"ס יסתעף בחי' ההתחלקות לייג מנין אחד, וכמו"כ בגבולת הארץ דיהושע ויחוקאל, מעשר נעשה ייג. (אבל אם כח"ב דתהו לא הי' מלובש ג"כ לא יסתעף מז' ייג).

אך הנה י"ל דאף אם יהי' הקץ בעתה איש מזריע כו' שאז לא ירשו ג"מ קק"ק, ולא יהי' כלי' לכח"ב דתהו כנ"ל מ"מ ע"י העבודה בימוהמ"ש יגיעו ויזכו אחר כמה שנים לבחי' אחישנה שיהי' כלי' פרטי' גם להטוב דכח"ב דתהו, כדי לקיים שבועת ד' לאברהם, וכמ"ש (צפני' ב' ח"ט) שמעתי

חרפת מואב, וגדפתי בני עמון כו' שארית עמי יבזום ויתר גוי ינחילום.
והיינו כי כל הנביאים נבאו על הקץ דבעתה ולכן אומר ושממה עד עולם,
מ"מ ע"י העבודה בימיהמ"ש יזכו לאחישנה בכדי לקיים השבועה כנ"ל ואז
שארית עמי יבזום כו'.

מראה מקומות

עמוד תקעט

ויפח באפיו . . ממללא: בראשית ב, ז.
ובתרגום אונקלוס שם.
נשיי קרויס אדם: ראה יבמות סא, א.
נעשה אדם: בראשית א, כו.
כל ישראל בני מלכים: שבת סג, א.
ואתם . . ממלכת כהנים: יתרו ט, ו.
דישראל עלו במחשבה: ראה ביר פ"א, ד.
לקרית שה"ש יז, ד.

נעוץ סופן בתחלתן: סיי פ"א, מזו.
סוף מעשה . . תחלה: פיוט לכה דודי.
ידבר עמים: תהלים מז, ד.
דבור לשון הנהגה: ראה גם תוי"א נו, א.
למה נקי שמה ארץ: ביר פ"ה, ח.
בך ארוץ גדוד: תהלים יח, ל.
ואל אישך תשוקתך: בראשית ג, טז.
למען יזמרך כבוד: תהלים ל, יג.
אלקים אל דמי: תהלים פג, ב.
קארי תדיר: ראה זח"ב קמ, א. זח"א קעת,
ב. עז, ב. פו, ב.

עמוד תקפא

שלש . . תשבענה: משלי ל, טו.
ארץ לא שבעה מיס: שם, טז.
כי הוי' הוא האלקים: ואתחנן ד, להילט.
שמש ומגן: תהלים פד, יב.
ילכו מחיל אל חיל: שם ת.
לדבקה בו: ראה עקב יא, כב. נצבים ל, כ.
יהושע כב, ה.

ואני תפלה: ראה תהלים קט, ד.
רץ לבך: סיי פ"א, מזח.
ואהבת ה': ראה ואתחנן ו, ה. עקב יא, א.
לאהבה את ה': ראה נצבים ל, ב.
שב"ק מכרות בכל יום: ראה זח"ג כפו, א.
מדריא פט"ו. וראה פתיחא כה דאיכה רבה.
פקדת הארץ ותשוקיה: תהלים סה, י.

עמוד תקפב

ויפקד המלך פקידים: אסתר ב, ג.
רעוא דכל רעוין: זח"ג קכט, א. רפח, ב.
כמים הפונים . . לאדם: משלי כז, יט.
אהבה לשון אבה: ראה תוי"א לב, ג. ספר
חקירה ע' 182 ערך אהב.

והי' מספר . . יזרעאל: ראה הושע ב, א, ב.
— נדפס (בתור הגהות) באוה"ת במדבר ע'
נח לדיה זה (שנדפס אח"כ) בלקרית במדבר
ה, א. וראה ג"כ לקמן בהוספה (ע' איכו) דיה
זה.

גם העולם . . נעשה: ראה קהלת ג, יא.
שבעולם יש ד' יסודות: ראה רמב"ם הלי'
יסוהית פ"ג, ה"י. פ"ד, היא ואילך.
אדם . . עולם קטן: בלקרית הנ"ל מצ"ן
לאדרינ פליא וראה הערה בספר המאמרים
קונטרס' ח"ג ע' קלו.
אדם . . ויש . . ד' יסודות: ראה ג"כ ע"ח
ש"נ, פ"י.

יתקן האדם . . ד' יסודות . . העולם: ראה
זח"א קצה, ב. לקלו"י (לזח"א לד, ב) עמוד ח'.
השמים כסאי: ישע"י סו, א.
הארץ . . מל: זח"א טו, ב.
שאינן מלך בלא עס: נסמן לעיל בח"א ע'
רד.

כמיש בלק"א: שהיחיה"א פ"ו.
אני הוי' לא שניתי: מלאכי ג, ו.
אנת כחיים: ראה הקדמת ת"ז יז, ב. ולהעיר
מסידור אדה"י.
דלית מחשבה תפיסא: ראה הקדמה שם
ע"א.

בחכמה יסד ארץ: משלי ג, ט.
מחשבה תחלה . . בחכמה: ראה לקרית
במדבר יג, א.
דאבא יסד ברתא: זח"ג רמח, א. רנו, ב.
רנח, א. ת"ז תכ"א (סא, ב).
בראשית ותרגומו בחוכמתא: ראה ברא'
שית א, א. ותרגום ירושלמי.
שורה העליונה — בכל המאמרות: כיה
בהכתי"י.

חוצא הארץ: בראשית א, כד. וראה יב, יא.

עמוד תקפג

ויברא . . מן האדמה: בראשית ב, ז. (ויצר)
א, כז. (ויברא). וראה תוי"א ו, א.
הכל ה"י מן העפר: קהלת ג, כ.

אם ישראל . . נגאלין: סנהדרין צו, ב.
לקוית תצא מ, ד.
כאיל חערוג: תהלים מב, ב.
בגמ': יומא כב, ב.
ווי דרבנן: ראה הערה בספר המאמרים
התשי"ח ע' 165.
תריך עמודי אור: פרדס ש"ח, פ"ג.
פקוד כל זכר: ראה במדבר ג, טו, מ.
לגלגותם: במדבר א, ב.

וימינו תחבקני: שה"ש ב, ו.
עוטה אור כשלמה: תהלים קד, ב.
אהבתי אתכס: מלאכי א, ב.
אהבת עולם אהבתיך: ראה ירמי' לא, ב.
וה' פקד: וירא כא, א.
רני עקרה: ישעי' נד, א.
בן ובת . . אהוייך: ראה תניא מ"מ ליקוט
וכו פט"ו.

עמוד תקפג

עמוד תקפז
ולתבונתו אין מספר: ראה תהלים קמו, ה.
בינה ליבא: הקדמת ת"ז יו, א.
כמיש בלק"א: פמיד.
כחשיכה כאורה . . יאיר: ראה תהלים קלט,
יב.
יורדי הים באניות: תהלים קו, כג.

יענך . . חבלי לידה: ראה פע"ח שער י"ד,
פ"ד, מיח מס' ירידת השפע פ"א, מ"א.
עתידה אשה: שבת ל, ב.
ברמיח פקודין . . אבריים: ראה ת"ז ת"ל.
תניא מ"מ וכו' לפכ"ג ע' תי.

עמוד תקפד

עמוד תקפח
הפעם אודה: ויצא כט, לה.
ישראל לי ראש: דרך מצותיך טו, ב. בשם
הזהר. שער הפסוקים וישלח לב, כט.
ישראל ישר אל: ראה פרדס שעה"כ
בערכו.

רוח אש: ראה המשך מים רבים פק"ה.
התורה . . הרוח: ראה מ"ר שם פק"ח.
ת"ת כנגד כולן: ריש פאה.
דבר ה' זו הלכה: שבת קלח, ב.
היושב ועוסק בתורה: ראה תדא"ר רפי"ח.
ואשים דברי בפ"ך: ישעי' נא, טו.
ונחה עליו רוח ה': ישעי' יא, ב.
רוח ה' תניחנו: ישעי' סג, יד.

עמוד תקפה

למהוי אחד באחד: זח"ב קלה, סע"א.
במאה שערים: ראה תולדות כו, יב.
זורע צדקות: ברכת יוצר.
וצדקה תהי' לנו: ואתחנן ו, כה.
כי קרובה ישועתי: ישעי' נו, א.
והי' אור הלבנה: ישעי' ל, כו.
חסד . . היום: תהלים נב, ג.
לעת ערב יהי' אור: זכרי' יד, ו.
אשה מזודעת תחלה: ברכות ס, א.

עד יערה . . ממרס: ישעי' לב, טו.
צמאה לך נפשי: תהלים סג, ב.
אור אור יוד: זח"א טז, ב. זח"ג רמה, ב.
לרוקע הארץ על המים: תהלים קלו, ו.
צעק לבס אל ה': ראה איכה ב, יח. ובמנחת
שי שם. לקוית בחוקותי מת, ג. אבל ראה
זח"ב כ, רע"א. ש"ך שמות ב, כג. לקוית
ואתחנן ט, ב. ר"ה נח, ד. עטר ע' 41. ד"ח כ,
ג. המשך תערי"ב ע' תקלה. תקלו. תתכג.
ארמד.

עמוד תקפט

כי זכר חסדו: ראה תהלים צח, ג.
ביאור הדברים: נדפס (בשינויים) בלקוית
במדבר ו, ד.
והי' מספר: הושע ב, א.
פלג אלקים: תהלים סה, י.
בוהר בתחלתו . . אלה: א, ב. ישעי' מ, כו.
בעיח שכיח: דרוש ב'.

ויצעקו בניי: בשלח יד, י.

עמוד תקפו

דבעית . . בחילא יתיר: ראה זח"א קכט, ב.
לקויש ח"ד ע' 1072.

ושער האונאה: פ"א.

ארץ לא שבעה מים: משלי ל, טז.
לרוקע הארץ: תהלים קלו, ו.

עמוד תקצ

אלקים בינה: זח"א לא, ב.
ארמ"ע . . בין: ראה ע"ח שער דרושי
אכ"ייע בתחלתו.
שם מ"ה נק' מים: ראה לקו"ת שם ז, א.
דמ"ה הוא המברר בין: ראה ע"ח שער
טנתיא ספ"א. שער התיקון ספ"ג. שער פנימי
וחיצוני סוף דרוש ד.
דאורי"י מח"ע נפקת: זח"ב פה, א. קכ"א, א.
זח"ג פ"א, א.
להבדיל בין הח"י: ראה שמיני י"א, מז.
שבחכמה אתברירו: נסמן בח"א ע' פד.

עמוד תקצג

ויברא . . ומעטי א"ע: ראה בראשית א, טז.
חולין ס, ב. מאמר שני המאורות (קה"ת
תשל"ב).
וכתר א' לשניהן: ראה ע"ח שער מיעוט
הירח פ"א.
וה"י אור הלבנה: ישעי' ל, כו.
דבר מלך שלטון: קהלת ח, ד.
ידבר עמים: תהלים מז, ד. וראה גם תו"א
נו, א.
ה' בחכמה: משלי ג, יט.
דאבא יסד ברתא: נסמן בע' תקעט.
המלך . . יעמיד ארץ: ע"ד משלי כט, ד.

עמוד תקצא

נה"י דז"א . . נה"י דא"א: ע"ח שט"ז, פ"ז.
תר"ך עמודי אור: ראה פרדס ש"ח, פ"ג.
רעוא דכל רעוין: ראה זח"ב קעו, ב. זח"ג
קכ"ט, א.
נעוץ סופן בתחלתן: ס"י פ"א, מ"ז.
נעשה אדם בצלמנו: בראשית א, כו.
וכמ"ש בע"ח: ראה ע"ח שער פרקי הצלם
פ"ו. וראה לקו"ת בשלח ב, ד. שה"ש יח, א.
דמ"ח פקודין . . אבר"ס: נסמן בע' תרס"ה.
אשר יעשה אותם האדם: אח"מ יח, ה.
כאלו עשאוני: ראה זח"ג קיג, א. ויק"ר
פליה, ז.

עמוד תקצד

שנאמר עליו . . כבוד פה: ראה שמות ד, י.
שכינה . . מתוך גרוננו: לק"א פליד (אמרו
עליו). אנה"ק כ"ה (כמארז"ל) אור תורה
בחוקותי מג, סע"ג (ומ"ש רז"ל) שו"ת בית
אפרים אה"ע ס"י קז מו, א. (מאחז"ל) לקו"ש
ח"ד ע' 1087 בהערה.
מי שם פה: שמות ד, יא. וראה רש"בים שם.
ששורש נשמתו: ראה גם לקו"ש ח"ו ע'
244.

עמוד תקצב

דהמ"ל . . ארץ: זח"א לא, ב.
ותקם בעוד לילה: משלי לא, טו.
יונתי בחגו הסלע: שה"ש ב, יד.
שמש ומגן: תהלים פד, יג.
למען יזמרך: תהלים ל, יג.
כבוד . . נתיבות חכמה: ראה פרדס שעה"כ
מערכת כבוד.
אלקים אל דמי לך: תהלים פג, ב.
נהורא תתאה קארי תדיר: ראה זח"ב קמ,
א. זח"א קעח, ב. עז, ב. פו, ב.
ואני תפלה: ראה תהלים קט, ד.
והחיות רצוא: יחזקאל א, יד.

עמוד תקצה

נאלמתי דומיה: תהלים לט, ג.
כרחל לפני גוויזה: ראה ישעי' נג, ז.
אלם מאלקים: ראה ע"ח שכ"ד פ"ב. אוה"ת
שה"ש ע' שי.
מי כמוך . . באלמים: בשלח טו, יא. ראה
גיטין נו, ב.
הן הן: ראה יל"ש נחמ"י רמז תתרע"א.
בגלותא . . לעילא: ראה זח"א ר"י, א. זח"ג
כ, ב.

עמוד תקצו

ואת רוח הטומאה: זכרי' יג, ב.
בהמות בהררי אלף: תהלים נ, י.

עמוד תקצט

ביום ההוא . . . אחד: זכר'י יד, ט. וראה לקו'ת להארזיל שם.
למהוי אחד באחד: זח'ב קלה, סע'א.

עמוד תר

עתידין צדיקים . . . קדוש: כ'ב עה, ב.
כחשיכה כאורה: תהלים קלט, יב.
ויהי ערב . . . אחד: בראשית א, ה. וראה אמרי בינה פתח השער פי"א.
ולעת ערב יהי' אור: ראה זכר'י יד, ז.
חסד אל כל היום: תהלים נב, ג.
אשר יצוה . . . צדקה: וירא יח, יט.

עמוד תרא

שאי' . . . הסמוי מן העין: תענית ת, ב.
ולא יכנף: ישעי' ל, כ.
כי קרובה . . . להגלות: ישעי' נו, א.
מימינו אש דת למו: ברכה לג, ב.
אש שחורה . . . לבנה: רש"י שה"ש ה, טז.
(ד"ה שחורות) זח'ג קלב, א. רש"י ברכה שם.
וארבה את זרעו: יהושע כד, ג.
דיצחק . . . גבורות: ראה גם זח'ג צט, א.
דיצחק . . . בגימ' ארבה: מ"ח מס' סדר ליל פסח פי"א, מ"א. שער הפסוקים ר"פ בא.
לתבונתו אין מספר: תהלים קמו, ה.
לא יחפוץ . . . בתבונה: ראה משלי יח, ב.
עלמין סתימין: ראה זח'ג קכ"ט, רע"א.
אשה מזרעת תחלה: ברכות ס, א.
הכרוזים . . . בזהר: ראה זח'ב ה, א. זח'ג נב, ב. קכו, א. קכו, ב.

עמוד תרב

עד יערה . . . ממרוס: ישעי' לב, טו. וראה גי'כ פיה"מ מהדו"ב פפ"ה (נד, א) פק"ה (סו, א"ב).
לעורר . . . ומלאכים: להעיר מדרך חיים פפ"ד (ע' 180).
בת קול: ראה אבות פי"ו, ב.
ובמעשה דר' יוסי: ראה ברכות ג, א.
ולכך נק' בת קול: ראה לקו'ת כאן (ו, ג).

השכינה . . . נפשו: ראה זח"א רמ, סע"א.
ארבעים יום . . . אכל: ראה תשא לד, כח.
לחם . . . ניוונין בו: תהלים עח, כה. וראה יומא עה, ב. תו"א טז, א. לקו"ש ח"ד ע' 1037 בהערה (ובשולי הגליון שם תו"א בשלח לכאו' צ"ל יתרו) לקמן ע' תרלט. תרפו.
מוזנא מחמתא דלעילא: ראה זח"ב סב, א.
כמיש בזהר: ראה שם סא, ב. תו"א פט, א.
דבי"ע . . . מעורבים טו"ר: ראה ע"ח שער הקליפות פ"ג. שער סדר אבי"ע פ"ד. לקו"ת במדבר ד, ב.

עמוד תקצו

תנה הודך: תהלים ת, ב.
נשבע ה' בנפשו: ראה ירמ' נא, יד. עמוס ו, ת. בוח'ג מה, א. אוה"ת בלק ע' א' כג. אוה"ת עמוס ע' תע. בשעה שהקדימו תרע"ב ע' א'שד.
את העולם . . . וסוף: ראה קהלת ג, יא.
ונקבצו בני יהודה: ראה הושע ב, ב.
יהודה בחי' הדיבור: ראה ראב"ד לסי' פ"ה מ"א (שיחה).
הפעם אודה: ויצא כט, לה.
דאיהו . . . בהוד: ע"ח שער הנסירה פ"ה. פי"ז. שער לאה ורחל פי"ז. מקי"מ לוח"א כו, ב.

עמוד תקצח

ויגש אליו יהודה: ויגש מד, יח.
יוסף . . . יסוד ז"א: ראה קה"י מערכת יוסף. בד"ה . . . יהודה בסגול: ראה נחמ"י יא, יז.
לחם הפחה — מלבים — שם.
ישראל . . . ז"א: ראה שער הפסוקים וישלח לב, כט.
ישראל . . . ישר אל . . . לי ראש: נסמן בע' תקפח.
יהודה הוא מל': מאו"א מערכת יהודה ס"ו.
הנה המלכים נעודו: תהלים מח, ה. זח'ג ה, ב.
ז"א . . . שנק' שמש: ראה קה"י מערכת שמש.
כי לא מחשבותי: ישעי' נה, ת.

עמוד תרו

בראשית . . בחוכמתא: נסמן בע' תקעט.
 נהי דזיא . . מוחין לנוקבי: ראה ע"ח
 שער היוויגים פ"א-ב.
 משרעה . . ככד פה: נסמן בע' תקצד.
 יהי לך לפה: שמות ד, טו.
 אהרן ושושביא דמטרוניתא: זחיא רסו, ב.
 וראה ספר הערכים חב"ד ח"ב ע' כז.
 אלם מאלקים: נסמן בע' תקצה.
 ביום ההוא יהי: נסמן בע' תקצט.
 אשת חיל: משלי יב, ד. וראה אוה"ת שם ע'
 תקצד.
 איתא בזוה"ק: נסמן בע' תקצה.

עמוד תרו

ארז"ל ע"פ: נסמן בע' תקצה.
 עורה למה תישן: תהלים מד, כד.
 נאלמתי דומי: תהלים לט, ג. וראה אוה"ת
 (יהל אור) שם.
 ורחל לפני גוזזי: ראה ישעי' נג, ז.
 ק"כ צירופי אלקי: ראה פעי"ח שער חג
 המצות פ"ו. תריא קט, ד. סידור רעא, ג.
 תקסיב ע' סו. תקסד ע' רלה. פיה"מ
 (מהד"ב) פפ"ט.
 גוים מרקדים בהיכלו: ראה יומא טט, ב.
 שממית בידים תתפש: משלי ל, כח.
 ויקץ כישן ה': ראה תהלים עח, סה. לקי"א
 פ"יט.

עמוד תרח

צעק לבס: איכה ב, יח.
 בחילא יחיר: נסמן בע' תקפו.
 לעת ערב יהי אור: זכרי' יד, ז.
 והי אור הלבנה: ישעי' ל, כו.
 יחינו מיומיים: הושע ו, ב.

זכר חסדו: תהלים צח, ג.

ונקבצו בני ישראל: ראה הושע ב, ב.
 שאיהו בנצח . . בהוד: נסמן בע' תקצו.
 אודה ה': ראה ויצא כט, לה.
 אלקי אל דמי . . ולא שכ"י: נסמן בע'
 תקצב.

עמוד תרג

לכי ומעטי א"ע: חולין ט, ב.
 כבוד הוא ליב נתיבות חכמה: נסמן בע'
 תקצב.
 למ"ד כלים . . דבי"ע: ראה ע"ח שער
 השמות פ"א.

עמוד תרד

מ"ש בספר יצירה: ראה פ"א, מ"ז.
 איהו וחיוהי . . חד: ראה הקדמת ת"ז ג, ב.
 שלומי אמוני ישראל: שמ"ב כ, יט. וראה
 זח"ג קפ, ב. אוה"ת שמואל ע' מה ואילך
 לקול"י לזח"ג ע' קע. קעב. תפ.
 כי היא משלמת: ראה זח"ג צ, ב. ובהגהות
 הרח"ו אות ט.
 ופלגשו ושמה ראומה: ח"ש כב, כד. וראה
 סה"מ תקסיב ע' עח. אתהלך לאוניא ע' רמט.
 לעיל בחי"א ע' תקא.
 שורה נשמתו — חכמה דאצילות: אוצ"ל
 כלי חכמה דאצילות.

עמוד תרה

כתר א' לשניהם: נסמן בע' תקצג.
 דו פרצופין: ברכות סא, א. וברש"י.
 שורה היו — פוא: פנים ואחור.
 ויבן ה' אלקי: ראה בראשית ב, כב.
 חכמה בראש . . בסוף: זח"א כו, ב. זח"ג
 רלה, סע"א. ת"ז ת"מ פ, ב. תס"ד צה, ב. תז"ח
 ק, ב. קא, ב.

אבא יסד ברתא: נסמן בע' תקעט.
 בחכמה יסד ארץ: משלי ג, יט.
 ויהי האדם לנפש חיי: בראשית ב, ז. ובת"א.
 דבור . . ידבר עמים: נסמן בע' תקפ.
 ויאמר . . יהי אור: בראשית א, ג.

עמוד תרט

מאמר הזהר . . לעלמין: בשינויים קלים.
 דתנן: זכחים פיה, מ"ג.
 שורה ל" — ובג"כ: ובגין כך.
 וצפונך חמלא בטנס: תהלים יז, יד.
 אברהם איש החסד: ראה ספר הבהיר
 סקיצקציא. הובא גם בפרדס (ש"ב) שער
 טעם האצילות פ"ד. (ש"כ"ב) שער הכנויים
 פ"ד. כד הקמח מערכת אורחים בתחלתה
 (לה, א). אגה"ק ס"ה (ק"ט, ב).
 הלוך ונסוע הנגבה: לך יב, ט. זח"א פד, א.
 בזוהר ע"פ: אחרי טז, ביג. זח"ג נו, ב.
 ביאוה"ז לכ"ק אדמור"ר הצי"צ ע' תסד.
 שורה מזרחית — ע"ס: עד סוף.
 שבינה . . רחובות הנהר: ראה קה"י
 מערכת רחובות הנהר.

עמוד תרי

פ" . . קרן: ראה ביאוה"ז קמד, ג.
 כצורת הוי"ו: ראה גם בע' תקצט.
 כגבוה השמים על הארץ: ראה תהלים קג,
 יא.
 והארץ רק כגרגיר חרדל: ראה גם שליה
 מח, סע"א.
 ונהר יוצא מעדן: בראשית ב, י.

עמוד תריא

למען ירבו: עקב יא, כא.
 יסוד אבא . . אימא: ע"ח שער הכללים פ"י.

עמוד תריב

ממוצע המחבר: ראה ע"ח שער דרושי
 אבי"ע פ"א.

עמוד תריג

עושה שלום במרומיו: איוב כה, ב. ראה
 במד"ר פ"ב, ח. אגה"ק יב. סידור קט, ב.
 ביאוה"ז ח, ג (הה"מ). לקו"ת תוריע כג, ג
 (הה"מ).
 קיצור: בהבוך באו כל הקיצורים על עמוד
 אחד ונסדרו כאן אחרי כל פרק.

עמוד תריד

תמונת אות ה"א: ראה גם תו"א פג, ב.

עמוד תרטו

חכמה . . בסוף: נסמן בע' תרה.
 יו"ד . . אדני: ראה אוה"ת ויצא ע' רח.
 ומשם יפרד: בראשית ב, י. וראה זח"א כו,
 רע"ב.
 וצבא . . משתחוים: נחמ" ט, ו.
 י"ס בלי מה: ספר היצירה פ"א, מ"ז.
 כמשל השלהבת . . בס"י: שם.
 להנחיל אוהבי יש: משלי ח, כא.

עמוד תריז

דנעוץ סופן בתחלתן: ס"י שם.
 הן יראת ה' ראה איוב כח, כח. מנחת שי
 שם. דב"ר פ"א, ו. זח"א (ס"ח) עט, ב. ספר
 חסידים ס"י תקצב. ועוד. לק"א פמ"ג.
 וי"ל . . החמשים דבינה: כנראה מהכ"ק
 שניתוסף לאחר זמן.

עמוד תריט

אין מלך: נסמן בח"א ע' רד.

עמוד תרכ

הבינה מינה דינין מחערין: נסמן בח"א ע'
 רמא.

עמוד תרכא

ימותו ולא בחכמה: איוב ד, כא.
 ועיקר השבירה ה"י בשם ס"ג: נסמן בח"א
 ע' עב.

החכמה תח"י: קהלת ז, יב.
 כי אמרתי . . יבנה: תהלים פט, ג.
 והוכן בחסד כסא: ישעי' טז, ה.
 וצפונך . . הבינה: ראה ביאוה"ז קמה, ג.
 ומצפון זהב יאתה: איוב לו, כב.

עמוד תרכב

שמעלת הזהב . . בלק"א: פ"ג.
 דבינה . . אם הבנים: זח"א ר"ט, א. וראה
 הערה בסה"מ תשי"ד ע' 52 תשי"ט ע' 112.

שופר מלשון שפרו: ראה מדרש תהלים פא, ד. סידור רלה, א. אוה"ת (יהל אור) תהלים ע' רפת. רפט. רצב.
הללוהו בנבל: תהלים קג, ג.
הריעו . . לה: תהלים צה, ו.

עמוד תרל

הלון . . הנגבה: לך יב, ט.
ופי' בזהר: ח"א פד, א. לקו"א פמ"ז.
דהאבות הן המרכבה: ב"ר פמ"ז, ו.
עושה שלום במרומיו: איוב כה, ב.
ואמרזיל . . אש מיס: ראה בתרגום שם.
נחומא ויגש ו. זח"ג יב, ב. הנסמן באוה"ת יתרו ע' תתקצו.

בס"י . . שוב לאחד: ראה פ"א מ"ח. אוה"ת הנ"ל ע' תתקצו. תתקפא. ספר המאמרים תרנ"ט ע' ריא בהערה.

כלה שארי ולבבי: תהלים עג, כו.
צמאה לך נפשי: תהלים סג, ב.
שיסוד האש . . בלב: בלק"א פ"ג וכמ"ש הטבעים וכ"ה בע"ח וראה במ"מ, ליקוט פירושים ע' קח, קיד.

בינא ליבא: הקדמת ת"ז י, א.
מלכותך . . עולמים: תהלים קמה, יג.
והחית רצוא ושוב: יחזקאל א, יד.
והחיות בוערות: ראה יחזקאל א, יג.
היא מתהלכת בין החיות: יחזקאל שם.
מה פשפת . . ידעת: ראה זח"א א, ב.
בח"י יסוד המיס: ראה לק"א הנ"ל. אוה"ת הנ"ל ע' תתקפב.

עמוד תרלא

בס"י הנ"ל: ועד"ז בכד קדש ע' 14 וראה בהערה שם.
אש . . גבוה ממים . . מים שנבוה מאש: ראה אוה"ת שם שמציינן לע"ח שיג, פ"י ופי"א.
חמשה אשות: זח"ג (רע"מ) כו, א. הקדמת ת"ז י, א.

אש השותה . . אליהו: עיין יומא כא, ב.
האש שנפל מלמעלה: מלכים א, יח, לח.
מים רבים: ראה שה"ש ח, ו.
אש . . לא חבבה: צו ו, ו.

תבונה בן ובת: ראה לקו"א פט"ז.
אם הבנים שמחה: תהלים קיג, ט.

עמוד תרכה

והכהו לו נחלים: ישע"י יא, טו.
שהבינה . . נהר: זח"ב קכג, ב.
כל הנחלים הולכים: קהלת א, ז.

עמוד תרכו

תרין ריעין דל"מ: ראה זח"ג ד, א.
דהשכינה במערב: ביב כה, א.
וסיבובו הוא ממזרח למערב: ראה ספר המאמרים תשי"ד ע' 178.

עמוד תרכז

כוס ישועות אשא: תהלים קטז, יג.

עמוד תרכח

בכ"א פ"י . . הדעת: כנראה מהכ"ק שניתוסף לאחר זמן.
בביאור החלצו: ראה לקו"ת מטות פז, ד.
וכל העם רואים: יתרו כ, טו. — נדפס (בשניונים) בתו"א יתרו עג, ג. אוה"ת שם ע' תתקעה.

עמוד תרכט

אם יתקע שופר: עמוס ג, ה.
ויחרד . . במחנה: יתרו יט, טז.
אנת חכים . . תפיסא ב"י: ראה הקדמת ת"ז יז, ב. א. סידור אדה"ז.

שהחכמה נק' עדן: ראה פרדס שעה"כ מערכת עדן.

ונהר יוצא מעדן: בראשית ב, י.
כי עמד מקור חיים: תהלים לו, י.
כמ"ש באד"ר: ראה זח"ג קל, א.
עניו ה' אל יריאיו: ראה תהלים לג, יח.
זח"ג שם. אוה"ת (יהל אור) תהלים ע' קכב.
דלית שמאלא בהאי עתיקא: זח"ג קכט, א.
תריח וירא קיד, א. (פכ"ט).

והי אלקים בשופר יתקע: ראה זכרי' טו, יד. בח"י תולדות כה, כה. עטר ע' 113. בח"י וירא כב, יג. סידור רלה, א.

והרקיע . . החיות: ראה יחזקאל א, כב.

עמוד תרלו

ויהי קול: יחזקאל א, כה.
בעמדם תרפינה כנפיהם: שם כד.
קול . . דקה: מלכים א יט, יג.

עמוד תרלז

להבין בתוספת ביאור: נדפס (בשינויים)
בתוי"א עד, א. שורה ביה — אך להבין עד
עד, ב. דיה ונחזור.
בקומץ . . לריח ניחוח: ראה ויקרא ב,
ב—ט.

לחמי לאשי: פינחס כת, ב.
ירח מנחה: שמו"א כו, יט.
לאו . . מדות כלל: הקדמת ת"ז יז, ב.
ועשיתם . . כאלו עשאוני: בחוקתי כו, ג.
וראה זח"ג קיג, א. ויקיר פלי"ה, ז.
ישראל מפרנסין לאביהם: ראה זח"ג ז, ב.
אחור וקדם צרתני: תהלים קלט, ה.
אחור למעשי בראשית: ברכות סא, א.
תדשא הארץ . . תוצא הארץ: בראשית א,
יא—כד.

ואלה המלכים: וישלח לו, א.

עמוד תרלח

כי לא על הלחם: עקב ת, ג.
מוצא פי ה' שבמאכל: ראה פע"ח שכיז,
פ"א. ספר הליקוטנים בתחלתו. סידור קו, ב"ג.
ביאוה"ז קלג, א. תוי"א בשלח סה, ד. ועוד.
מצוה . . דא"ת ב"ש: ראה ת"ז תכ"ט עג, א.
ויקרא ה' ה': תשא לד, ו.
מן המצר: תהלים קיח, ה.
ישת חשך סתרו: תהלים יח, יב.
ב' פיאות דא"א: ראה ע"ח שא"א, פ"א.

עמוד תרלח

ביום . . ה' אחד: נסמן בע' תקצט.
ואת רוח הטומאה: זכרי' יג, ב.
נפשו השכינה: ראה זח"א רמ, סע"א.
לחם לא אכל: ראה לעיל ע' תקצו.
גהינום בשם עלוקה: ראה ע"ז יז, א.

כרסון שביבין דנור: ראה דניאל ז, ט.
נהר דינור: ראה דניאל ז, י.

עמוד תרלב

אש שחורה . . לבנה: נסמן בע' תרא.
מימינו אש דת: ברכה לג, ב.
דהתורה נק' בשם מים: תענית ז, א.
הוי כל צמא: ישע"י נה, א.
דאורייתא מחכמה . . נפקת: נסמן בע'
תקצ.
תורה . . ים: שוח"ט קד, כה. הקדמת ת"ז
יב, א.
כשתגיעו . . מים מים: ראה תגיגה יד, ב.
שום תשים עליך מלך: שופטים יז, טו.
הסוכה . . שלמעלה מכ' אמה: סוכה
בתחלתה
הסכך . . שגידולו מן הארץ: סוכה יא, א.
(כמשנה).
ציצית . . גודלין . . חוטיין: ראה שו"ע
אדה"ז ס"א, ס"א. ס"ה ואילך. וראה ס"ט.

עמוד תרלג

מן המצר: תהלים קיח, ה.
ישת חשך סתרו: תהלים יח, יב.
אפ"י אור צח: ראה ת"ז ת"ע קלה, ב.
לעבדה ולשמרה . . ל"ת: בראשית ב, טו.
וראה הערה בקונטרסים חורף ה'תשל"ח ע'
20.
בינה . . רחובות הנהר: ראה הקדמת
הראב"ז לסי' (ה, ד). קה"י מערכת רחובות
הנהר.

עמוד תרלד

או יחזיק במעוזי: ישע"י כז, ה.
שלום בפמליא . . שלמטה: ראה סנהדרין
צט, ב. וראה ג"כ אוה"ת יתרו ע' התקסד.

עמוד תרלה

זוכה לתורה . . קולות: ברכות ו, ב. וראה
אוה"ת יתרו ע' התקס.
ואהבת . . נפשך: ראה ואתחנן ו, ה.
ותחת . . ישרות: יחזקאל א, כג.
כנפיהם . . אהבה ויראה: ראה לקוי"א פ"מ.

דאש . . הרוח . . העלי . . מלמטה
למעלה: ראה רמב"ם הלי' יסוהית פ"ד, ה"ב.
שורה מתעלמין: אוציל מתעליו.
כי ה' אלקיך: ואתחנן ד, כד.

עמוד תרמג

והר סיני עשן: יתרו יט, יח.

עמוד תרמד

וכמ"ש בוהר: ראה זח"א לה, א.
קול ה' בכח: תהלים כט, ד.

עמוד תרמה

רם ה' על כל גוים: ראה תהלים קיג, ד.
אלמלא ניתן רשות: ראה ברכות ו, א.
אלמלא דמכרו: ראה פסחים קיב, ב.
קרא ל"י אלהא: סוף מנחות.
הושיט אצבעו קטנה: סנהדרין לח, ב.
ומשם יפרד: בראשית ב, י.
שורה סיבת — בערב: אוציל בערב רב.
וממשלתך בכל דוד: תהלים קמה, יג. וראה
סידור נג, ג. לקוית דברים א, ב.
ידבר ה' זו הלכה: שבת קלח, ב.
ואשים דברי בפיך: ישעי' נא, טז, וראה
אגהית פ"ט, פ"י.

כל הקורא בתורה: ראה תדא"ר רפ"ח.
התורה . . בה' קולות: ראה ברכות ו, ב.

עמוד תרמז

תיק שנה . . לרקיע: ראה תגיגה יג, א.
והרקיע הששי: ראה תגיגה יב, ב, יג, א.
ועל ראשי החיות: ראה יחזקאל א, כב.
סדר זרעים: ראה הקדמת ת"ז, ה, א.
חכמת סדר קדשים: ראה שבת לא, א.

עמוד תרמח

וברכך . . תעשה: ראה טו, יח. דרך
מצותיך קו, א. ובציונים והערות לשם ע' 406.
אדם נידון בכל יום: ר"ה טז, א.
מריה ויז"כ . . נגזר: ביצה טז א.
בקשת רב המנונא: ראה זח"א קצט, ב,
זח"ב סט, ב.

לעלוקה שתי בנות: משלי ל, טו.
חיצי . . כלים: האזינו לב, כג. סוטה ט, א.
יתפרדו . . און: תהלים צב, י.
תמותחת רשע רעה: תהלים לד, כב.
ששחטו ילדיהם: ראה תיוב"ע שמות ב, כג.
שמור פ"א, לד.
ועבדום וענו אותם: לך טו, יג.
במה אדע: שם ח.

עמוד תרמ

ויציאך . . ממצרים: ראה ואתחנן ד, כ. מ"א
ח, נא. ירמ"י יא, ד.
הגו סיגים מכסף: משלי כה, ד.
גם את העולם: קהלת ג, יא. לעיל ע'
תקעט.
דכנ"י . . קרויים אדם: יבמות סא, א.
לא ה"י יכולים . . להוי': ראה בראשית ד,
ב. נח ח, כא. החצעי"ג שבתוי"א עד, א.
נשא . . ב' אחיות: ראה ב"ר פע"ד, יג.
רש"י ויצא לא, מג.

עמוד תרמא

ב' אחיות אסור: ראה אוה"ת דברים ע'
תקמא. תקמו. תקמו.
שנשא עמרם דודתו: וראו ו, כ.
השעבוד . . מרים: רש"י שה"ש ב, יג.
ותרא אותו כי טוב: שמות ב, ב.
כל הבן הילוד: שם א, כב.
וימרו את חיהם: שם א, יד.
פלוגתא . . תחיית המתים: נדה סא, ב.
ביומא כיצד מלבישן: ראה שם ה, ב.
ומלאה הארץ דיעה: ראה ישעי' יא, ט.
כי עין בעין: ישעי' נב, ח.
ולא יכנף: ישעי' ל, כ.
ג' דברים: ראה ברכות ה, א.

עמוד תרמב

ואת ההר עשן: יתרו כ, טו. — נדפס
(בשינויים) בתוי"א עד, ג.
עשן . . עולם שנה נפש: ראה אוה"ת יתרו
ע' תתטז, תתכג.

עליית המלך: ראה סידור ע' 498.

מזונות של אדם קצובות: ביצה טו, א. ובהגהות הבית.

עמוד תרמט

ג' שענות הראשונות: ראה ע"ז ג, ב.

מלכותך מלכות: תהלים קמה, יג.

עמוד תרנ

אחה פוררת: תהלים עד, יג.

עמוד תרנא

וה' הוא ובית דינו: וירא יט, כד. ב"ר פנ"א, ב.

עמוד תרנב

מ"ש בלקת: בקונט' ומעין ע' 126 בפע"ח. ראה שם שער הקרבנות פ"ד. מ"ח מס' תפלת העש"י מ"ד. סידור הארז"ל שם.

צו את בניי: פינחס כח, ב.

אין צו אלא ע"ז: ראה זח"א כז, ב. לה, ב. סנהדרין נו, ב.

לי יאורי . . . אלק' דאלקא: יחזקאל כט, ג. סוף מנחות.

עמוד תרנד

דאנת אשתמודע אדון: הקדמת ת"ז יז, ב.

עמוד תרנה

ושק אשים כסותם: ישעי' נ, ג.

מי זה בא מאדום: ישעי' סג, א.

עמוד תרנו

אלקים בגימ' הטבע: פרדס שער יב, פ"ב. בשליה (פט, א). כדאיתא בזהר (קפט, א) כמרומז בזהר.

עמוד תרנז

וכמארז"ל (תענית: ראה ספרי ראה טו, יח. קונט' ומעין הנ"ל.

מתן בסתר: משלי כא, יד.

להבין . . . וכל העם רואים: יתרו כ, טו. —

נדפס (בשינויים) באוה"ת יתרו ע' תקצו.

מן המצר: תהלים קית, ה.

בכ"ה באלול נברא העולם: ויקר ר"פ כט, וראה הערה בספר המאמרים תשי"ט ע' ד.

ויום ה' . . . קידוש החודש: ראה תוד"ה לתקופות ר"ה ת, א.

זה היום תחלת מעשיך: מוסף ר"ה (ברכת זכרונות).

ואדם אין לעבוד: בראשית ב, ה.

ואין מלך בלא עט: נסמן בח"א ע' רד.

דה' מלך גיאות: תהלים צג, א. וראה פדריא פ"א.

עמוד תרנח

עד שלא נברא העולם: בלקיית כהר מא, ג. מפדריא פ"ג עד שלא נברא העולם הי הקביה ושמו הגדול בלבד ובתורא עט, א. ליתא תיבת הגדול. אבל ברוב המקומות שבדא"ח נעתקה הגירסא שבפנים הי הוא ושמו בלבד וראה שלי"ה ג, ב. דיוק גירסא זו. — ועיגיב זח"א כט, א. ת"ז סת"ה. מהניע בז"ח ר"פ בראשית (ב, ד). רד"ל לפדריא הנ"ל.

המתנשא מימות עולם: ראה ברכת יוצר.

אם יתקע שופר: עמוס ג, ו.

כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י.

וצבא השמים לך משתחוים: נחמ"י ט, ו.

וקול השופר . . . ויחרד: יתרו יט, יז.

באד"ז ובכתבי הארז"ל: ראה אוה"ת הנ"ל ע' תקצו.

עמוד תרט

ויעבר . . . ויקרא: תשא לד, ו.

מל' שבעליון כתר לתחתון: ראה ע"ח שער כסא הכבוד פ"ב. פ"ה.

והחכ' מאין תמצא: איוב כח, יב.

מזל הדי . . . שמנו יונק אבא: נסמן בח"א ע' רצה.

אנת חכים: ראה הקדמת ת"ז יז, ב.

קנה חכמה . . . בינה: משלי ד, ה. וראה

פע"ח ש' ר"ה פ"ג. הערה בדי"ה אל תצר ע' 17.

להנחיל אוהבי יש: משלי ח, כא.

שאו' ומועד'י לשמחה: שמו'ע וקידוש ליו'ט.

עמוד תרסא

והי' ראשיתך מצער . . מאד: איוב ח, ז.
א'ק נק' כתר הכללי: ראה לקרית מסעי צה, א.

אם הבנים שמחה: תהלים קיג, ט.
בתפלה דיו'ט זמן שמחתינו: וראה גם לעיל בכל ליו'ט ורגל שאו' . . זמן שמחתינו.

עמוד תרסב

ארץ אוכלת יושבי': שלח יג, לב.
וצבא . . משתחווים: נחמי' ט, ו.
להנחיל אוהבי יש: משלי ח, כא.
והחכמה מאין תמצא: ראה איוב כח, כ.
והי' מדי חדש: ישעי' סו, כג.

עמוד תרסג

אבא מקנן באצ'י: ראה ניצוצי אורות לזחיג. הערה בספר המאמרים תשיג ע' 133.
רעוא דכל רעיון: ראה זחיג קכט, א.
דאורייתא מחכמה נפקת: נסמן בע' תקצ.
ואהי' אצלו שעשועים: ראה משלי ח, ל.

עמוד תרסט

שבחכמה כח מה: זחיג כח, א.
לך הוי' הגדולה: דהיא כט, יא.

עמוד תרסד

ביום ההוא יהי' זכרי' יד, ט.

עמוד עתר

שם . . בחי' מלכות: ראה פרסם בערכו. הלוי'ם . . שמאלא . . אהרן . . ימינא: ראה זחיג קעו, א. לט, א. קעו, ב.
ואהרן מה: קרח טז, יא.
קדש יהי' נשא ו, ה.
נודע בשערים: משלי לא, כג.
בכל . . שיעורא דילי': ראה זחיג קג, א.
והעבירו תעו: בהעלותך ח, ז. וראה ביאוריו הניל ע' תתקפו.

עמוד תרסה

ויחרדו כל העם: ראה יתרו יט, טז.
היום לעשותם: ואתחנן ז, יא. עירובין כב, א.
עין בעין יראו: ישעי' נב, ח.
הלוך ונסוע: לך יב, ט.
בוצינא דקרדוניתא: נסמן בחיא ע' ב.
איי סופר: נדפס בחיא ע' רד.
באברהם שיצא ממנו: פסחים נו, א.
אל תאמרו מיס: תגיגה יד, ב.

עמוד תרעא

והניף אהרן: ראה בהעלותך שם יא, ב. ביאוריו הניל.
לאכללא שמאלא בימינא: ראה זחיג קעו, א. הערה באמרי בינה ח'ג ע' 86.
שהתלצץ קרח: ראה סנהדרין קי, א. תנחומא קרח ג.

עמוד תרסו

רמיח פוקדיו . . אבריס: בתניא פכ'ג ובתיקוני. ראה תיז תיל (עד, סע'א).
ובאגהית רפיא (צ, ב) בוהר. וראה זחיג קע, ב. לקמן (ע' תתעו) ברע'מ. ראה זחיב קיח, א.

סיג שלמעלה ממיה: ראה ע'ח ש"י, פ"ג בסופו.
אשת חיל: משלי יב, ד.
שבן . . שלמעלה ממיה: ראה ע'ח ש"מ דרוש ד.

עמוד תרסז

בוהר . . ויקומו: קרח טז, ב. — נדפס (בשנינויים) בביאוריו צב, ב. וראה ביאוריו לביק אדמור' הצ'צ ע' תקעו. תמג.
מקראי קודש: אמור כג, ב.
כתרין . . ספי' דבין: ראה ביאוריו ע' תמג תתקעו הניל.
בחכמה . . אתברירו: נסמן בחיא ע' פד.

והוא ימשול בך: בראשית ג, טז.
שורה יש — בחרו: אוציל ולא בחרו.

ואשר . . . ונכרתה: ראה שם יג, כ.
יאכלו שוטני נפשי: תהלים עא, יג.
וישלך בחוך שריפת הפרה: ראה חקת יט,
ו.

שאין כחו אלא בפיו: ראה זח"א קעת, א.
זח"ב קלט, א. שח"ט כב, ז.
אל תיראי תולעת יעקב: ישעי' מא, יד.

עמוד תרעה

ודברת בס: ואתחנן ו, ז.
ולא סגי . . . במחשבה: ראה הל' ת"ת
לאדה"ז פ"ב, הי"ב.
ובערת הרע מקרבך: ראה יג, ו.
ודברי אשר שמתי: ישעי' נט, כא.
לא תחללו: אמור כב, לב. ראה גם תירא סח,
ב. לקו"ת ויקרא ד, ד. ואתחנן יג, ג. שה"ש א,
א. יב, ד.

להקריב לי במועדו: פינחס כה, ב.
ואותיות להקריב . . . להקריב: מ"ח מס'
תפילת העש"י פ"ד מ"ז.

יעקב י' עקב: ע"ח שיג ספ"ב. וראה פרדס
שה"כ מערכת יעקב.

במי שמשים עצמו: ראה מגלה טו, ב.
דוד . . . תולעת . . . ארוז: ראה מוע"ק טז, ב.
מתי ישראל: ישעי' מא, יד.
החרס כל עיר: דברים ג, ו. וראה שם ב,
לד.

וגם כאן פ"י: ראה רד"ק ומצודת ציון ישעי'
שם.

שאין העולם מתקיים: ראה שבת קיט, ב.
לקו"ש חייג ע' 267.

אם לא בריתי: ירמ' לג, כה.
למען תזכרו: שלח טו, מ.
בחיצוני יש תולעת: ראה פרדס שה"כ
בערכו. פע"ח שער הקרבנות פ"ג.

עמוד תרעו

אפר א' פר: ראה גם לקו"ת חוקת ס, סע"ב.
והזה מדמה: ראה חקת יט, ג"ד.
שהדם הוא הנפש: ראה אח"מ יד, יא.
מזין . . . היכל ק"ק: ראה ספרי חוקת יט, יג.

בזהר דמלע"ד: קעו, א.
מימנו אש דת: ברכה לג, ב.

עמוד תערב

וידבר . . . חקת: ראה חקת יט, א"ב. —
נדפס (בשינויים) בלקו"ת ר"פ חקת.
חוקה . . . חקיקה: במד"ר ר"פ חקת.
לעבדה: בראשית ב, טו.
ועשיתם אתם: בחקותי כו, ג. ויק"ר פליה,
ז.

והחיות רצוא ושוב: יחזקאל א, יד.
ביו"ד נברא העוה"ב: ראה מנחות כט, ב.
מוטב דלידיני: חגיגה טו, ב. וראה לקו"ת
בשלח א, ד. בהר מא, סע"ב הוספות נ, ב.
ד"מ א, ב. קלה, א.
ואש של גהינום: ראה ברכות נו, ב.
כי עמד מקור חיים: תהלים לו, י.
אם רך לבך . . . לאחד: נסמן כע' תרל.

עמוד תרעג

מי לי בשמים: תהלים עג, כה.
וכלה שארי ולבבי: ראה תהלים שם כו.
לא חפצתי . . . ג"ע: ראה ד"מ קלה, א.
ואהבת ה' אלקיך: ראה ואתחנן ו, ה.
במי אשר לא זורק: חקת יט, יג.
ופני שור מהשמאל: יחזקאל א, י.
שמאלו תחת לראשי: שה"ש ב, ו.
דרישא דעשו בעטפוהי דיצחק: בסידור
(כד, א) ובתו"ח לך (פט, ד) בשם הזהר. וראה
ת"י ויחי נ, יג.

שמאל דוחה: סוטה מז, א.
כי הנה אויבך: ראה תהלים צב, י.

עמוד עדרת

ואת עשו שנאתי: מלאכי א, ג.
ימינך ה': בשלח טו, ו.
פרה דקבלת משור: ראה זח"ג קפ, ב.
ושרף את הפרה: חקת יט, ה"ג.
חומר וצורה: ראה רמב"ם הל' יסוה"ת
רפ"ד.

שהכל ה"י מן העפר: ראה קהלת ג, כ.
מי נדה: חקת יט, ט.

והחכמה מאין תמצא: איוב כח, יב.
 וידבר ה': ראה יתרו כ, א. וראה לקויש
 ח"א ע' 148.
 וכמיש בוורה: ח"ג יא, ב.
 תנטיא: בלקרית הנ"ל טנת"א עיי"ש.

פרה פ"ג, מ"ט. וראה לקמן ע' תרפד
 שהפרכת ה' פתוח.
 יצב גבולות עמים: האזינו לב, ח.
 ויעש דוד שט: שמו"ב ח, יג.
 קוראו שט פרעה: ירמ"ו מו, יז.

עמוד תרפא

ולקח עץ ארז: ראה חקת יט, ו.
 מים חיים . . אפר: חקת שם יז.
 דצח"ם כל אחד כלול מכולם: בלקרית
 הנ"ל: והעליון מהם.

עמוד תרפב

והחכמה תח"י: ראה קהלת ז, יב.
 יסוד המים שבמוח: ראה תניא פ"ג.
 נעוץ סופן בתחלתו: ס"י פ"א, מ"ז.
 כמיש במ"א: ראה אגה"ק ס"ה.
 דאבא יסד ברתא: נסמן בע' תקעט.
 חרגום נלפס . . ממללא: ת"א בראשית ב,
 ז.

כי עמד מקור חיים: תהלים לו, י.
 באר מים חיים: שה"ש ד, טו.
 אור צח: ת"ז ת"ע קלה, ב.
 אור א"ס מלגיו: נסמן בע' תרוז.
 תולעת . . כחה . . בפייה: נסמן בע' רדעת.
 וכתר מלכות בראשה: ראה אסתר ב, יז.
 מל' נק' עטרה: ראה הקדמת הראב"ד לסי"י.
 פרדס שה"כ בערכו.

עמוד תרפג

דאורייתא מחכמה עילאה נפקת: נסמן בע'
 תקצ.
 דאיהו . . וגרמוהי חד: ראה הקדמת ת"ז ג,
 ב.
 דרישא דעשו: נסמן בע' תרעג.
 יצחק . . בחי' הגבורות: ראה זח"א קיט, ב.
 לא יגורך רע: תהלים ה, ה.
 ויאהב יצחק את עשו: תולדות כה, כח.
 סוספיתא דדהבא: זח"ב רכד, ב.
 מנצפ"ץ בגימ' פר: טעמי המצות להאריזיל
 פ' חקת.

עמוד תרעז

אהבה התלוי בדבר: ראה אבות פ"ה, מט"ז.
 בלק"א: ראה פכ"ז.
 ונתן עליו . . כלי: חקת יט, יז.
 סתימא דכל סתימין: זח"ב פט, א.
 באר מים חיים: שה"ש ד, טו.
 והחכמה תח"י בעליה: ראה קהלת ז, יב.
 דמיח אברים דמלכא: ראה ת"ז ת"ל.

עמוד תרעח

צריך שיראה האפר: ראה רמב"ם הל' פרה
 פ"ט, ה"א.
 האומר . . תורה אין לו: ראה יבמות קט, ב.
 דרוח אייתי רוח: ראה זח"ב קסב, ב.
 דאורייתא מחכמה נפקת: נסמן בע' תקצ.
 אמרתי אחכמה: קהלת ז, כג.

עמוד תרעט

ונחנו מה: בשלח טז, ח.
 ה' בחכמה יסד ארץ: משלי ג, יט.
 אבא דיסד ברתא: נסמן בע' תקעט.
 וידבר לשון הנהגה: ראה גם ת"א נו, א.
 בחכמה כח מה: זח"ג כח, א.
 פ' ראשונה דקיש: ואתחנן ו, ה. ואילך.
 אשה מזרעת תחלה: ברכות ס, א.

עמוד תרפ

וידבר . . חקת: חקת יט, א"ב. — נדפס
 (בשינויים) בלקרית חקת נו, ג.
 כדאיתא באד"ר: זח"ג קלה, ב. וראה קול
 ברמה שם.
 אבא אמר לאימא: ראה זח"א כב, א.
 דבראשית נמי מאמר: ר"ה לב, א.
 דבמאמר א' יכול להבראות: אבות פ"ה,
 מ"א.

יכלו שוטני נפשי: תהלים עא, יג.

עמוד תרפד

ולזהות . . אהל מועד: חוקת יט, ד.
כי הדם הוא הנפש: ראה אח"מ יז, יד. יא.
שפרכת ה' פתוח: ראה גם לעיל ע' תרעו
היכל ק"ק.

ונוגה לה טביב: ראה יחזקאל א, כו.
הזאה . . נוכח קד"ק: ראה פרה פי"ג, מ"ט.
מונח בצנצנת: וכן הובא לקמן ע' תרצב.
אפר במקום . . תפילין: ראה לקוית הגיל
נח, ד.

לשום פאר תחח: ראה ישע"י סא, ג.

עמוד תרפח

איך מד' שמות: ראה ע"ח שי"ט, פ"ו.
כולו סג: תהלים נג, ד. מבוא שערים שי"ב
ח"א פ"א.

ותקם בעוד לילה: משלי לא, טו.
טרף . . רפיח ע"ה: ראה הנסמן בד"ה והוא
עומד תרס"ג ע' 4.
ב"ן . . בגמט' שם: ראה פעי"ח שהק"ש פ"ט.
ובלקוית חקת נו, ד בפעי"ח שם.
יצב גבולות עמיס: האוינו לב, ה.

עמוד תרפו

משה . . לחס: תשא לד, כח. עקב ט, ט"ח.
ואת רוח הטומאה: זכרי' יג, ב.
משה . . באכילת המן: ראה לעיל ע' תקצו.
המן מזונא דחכמתא: ראה זח"ב טב, א.
דבכתר שנק' אין: ראה פרדס שעה"כ
מערכת אין.
שעיקר השבירה . . במדת: ראה ע"ח שי"ט,
פ"ו.

וידבר על העצים: ראה מ"א ה, יג.

עמוד תרפז

אם רץ לבך: נסמן בע' תרל.
האומר אין . . תורה: ראה יבמות קט, ב.
אשה כי תזריע: תזריע יב, ב.
אשה מזרעת חזלה: ברכות ס, א.
בלק"ח . . פרה: ראה פעי"ח שער הקרבנות
פ"ד. מיח מס' תפלת העשי' פ"ד, מ"ד. וראה
לקוית (להאריזיל) תרומה כה, ד.

עמוד תרפג

אל תראי: ישע"י מא, יד.
להקריב . . להקריב: נסמן בע' תרעה.
ואין צו: נסמן בע' תרנב.
דאל אדני צו: נסמן בע' תרנב מ"ש
בלקוית.
לאכללא שמאלא בימינא: נסמן בע' תרעא.

עמוד תרפח

ונחנו מה: בשלח טז, ח.
מאמר הראשון בזה: זח"א טו, א.
שרגא בטיהרא: חולין ס, ב.
וכעצם השמים לטוהר: משפטים כד, י.

עמוד תרצ

ישת חשך סתרו: תהלים יח, יב.
מגלה עמוקות: איוב יב, כב.
לוחות הברית: עקב ט, ט"א.
לוחות . . החקיקה מעבר לעבר: ראה שבת
קד, א.
משני עבריהם . . מעשה אלקי: תשא לב,
טו"ט.

תרין רועין: ראה זח"ג ד, א.
כולם בחכמה עשית: תהלים קד, כד.

עמוד תרצא

קנה חכמה: נסמן בע' תרס.
אמרתי אחכמה: קהלת ז, כג.
וידוע . . פרה אדומה: ראה במד"ר פי"ט,
ג.
סתימא דכל סתימין: זח"ב פט, א.
אאלפך חכמה: ראה איוב לג, לג.

עמוד תרצב

בכל נפשך . . והיו הדברים: ואתחנן, ה"ו.
התפלה במקום קרבן: ראה ברכות כו, ב.
בוהר . . פתח . . המלאך הגואל: ויחי מח,
טז. — נדפס (בשינויים) בביאה"ז קמו, ג —
קמט, א. וראה ג"כ אוה"ת ויחי ע' 2246.
מלכותך . . עולמים: תהלים קמה, יד.

חסר ההתחלה: הנחה אחרת מהנדפס
בלקוית ואתחנן דיה ענין קיש יא, ד.
הללוהו כרוב גודלו: תהלים קנ, ב.
אנת הוא חד: הקדמת תיז (יו, א).
אני ה' לא שנית: מלאכי ג, ו.
וכמו שאנו או: ראה תפלת השחר. הקדמת
השליה ג, ב.
איהו תפוס בכלוא עלמין: ראה זחיג רכה,
א. זיח יתרו לד, ד.

עמוד תרצט

קודם שנברא . . ושמו בלבד: נסמן בע'
תרנח.
שמו . . מל' דא'ס: ראה לקוית פקודי ז, ד.
שמו . . ובג' רצון: בלקוית פקודי ז, ד.
ובס' קבלה הראשונים. ראה מאורי אור מ,
נה. אוהית פנחס א, פד.
אחד שבפסוק ראשון: ואתחנן ו, ד.
ואהבת את ה': שם, ה.
מים רבים: עיד השיש ח, ז.

עמוד תש

מי לי . . כלה שארי: תהלים עג, כהיכו.
לך אמר לבי: תהלים כו, ח.
המארץ באחד: ברכות יג, ב.
יומם יצוה: תהלים מב, ט.
אורך ימים: תהלים צא, טז.
מניח' חיי עולם: שבת י, א.
מיומא לא איכוונית: ראה ירושלמי ברכות
פ"ה, סה"ד.
הוי מצלי מתלתין יומי: ראה ר"ה לה, א.
למען אחי ורעי: תהלים ככב, ח.
בחד קטירא אתקטרא: זחיג רפח, א.

עמוד תשא

שנים אוחזין: כ"מ ב, א.
נר לרגלי דבריך: תהלים קיט, קה.
קיש . . פסוק ראשון בלבד: ראה שויע
אדהיז האריח סניח, ס"א.
הללוהו בגבורותיו: תהלים קנ, ב.
ה' אלקיכם: שמות ו, ז. ועוד.
בנים אתם: ראה יד, א.

עמוד תרצג

אבא יסד ברתא: נסמן בע' תקעט.
דבר מלך שלטון: קהלת ח, ד.

עמוד תרצד

דאועירת גרמא: זוהר כאן ע"ב.
לא יגורך רע: תהלים ה, ה.
עמוק עמוק: עיד קהלת ז, כד.

עמוד תרצה

לכבודי . . אף עשיתיו: ישעי' מג, ז.
את כל העולם: כ"ה בהבוך.
כרובין . . מטיט וסנדיל: הגהות הרחיז
לוהר כאן.
נער הייתי: תהלים לו, כה. וראה יבמות טו,
ב.
הכרובים פורשי כנפים: ראה תרומה כה,
כ.
ורחל באה: ויצא כט, ט.

עמוד תרצו

וירא אליו מלאך: ראה שמות ג, ב.
היש מספר לגדודיו: איוב כה, ג.
אלף . . לגדוד אחד: דניאל ז, י. חגיגה יג,
ב.
במראה אליו אתודע: בהעלתך יב, ו.
כמים הפנים לפנים: משלי כו, יט.
ואיח: ואי תימא.
דלא כתיב: נכפל בהבוך.
וירא אליו: וירא יח, א.
וארא . . להם: וארא ו, ג.

עמוד תרצז

משה משה: שמות ג, ד.
אברהם אברהם: וירא כב, יא.
ותרא אותו: שמות ב, ב.
וירא אלקי: בראשית א, ג.
מה רב טובך: תהלים לא, כ.
כבינ: כבר נש.

עמוד תרצח

בזראה יחיר: זוהר (קפו, ב) בדרג"י.

מיום שחרב ביהמ"ק: ברכות ה, א.
 כי . . . דברתי עמכם: יתרו כ, יט.
 שמים . . . מאש ומים: ב"ר פ"ד, ז.
 מימינו אש דת: ברכה לג, ב.
 בתורה . . . מים ומאש: ראה גם ערה"כ —
 לבסדה"ד — מערכת שמים.
 שהתורה נ"חנה: נסמן בע' תרא.
 ותן בלבינו להבין: ראה ברכת אהבת עולם.
 ועשיתם אותם: בחקותי כו, ג. ויק"ר פליה,
 ז.
 אחס כתיב: זח"ג קיג, א. וראה יפ"ת לויק"ר
 שם.
 בינה . . . הלב מבין: הקדמת ת"ז יו, א.
 והיו . . . ודברת בס: ואתחנן ו, ו"ז.
 שמע ישראל: שם ד.
 דבר . . . שומע עבדיך: ראה שמו"א ג, י.
 מבין . . . דבר מתוך דבר: ראה ספרי דברים
 א, יג.

ברא כרעא דאבוה: נסמן בח"א ע' דש.
 בטל רצונך: אבות פ"ב, מ"ד.
 והיו הדברים . . . וקשרתם: ואתחנן ו, ז"ח.

עמוד תשב

שורה תפלין — וגשר: אוצ"ל וקשר.

עמוד תשג

שורה לנפש — באבא: כ"ה בהבוך.
 שאין לו . . . קדושתו: ראה פיוט יגדל.
 דברה תורה כלשון בני"א: ברכות לא, ב.
 בצלם אלקים: ראה בראשית א, כח.
 בני שערי טומאה: להעיר מזהר חדש יתרו
 לא, א. של"ה קנו, א.
 אני ה' אשר הוצאתי: ראה שלח טו, מא.
 אם ישים אליו: איוב לד, יד.
 דרוח אייתי רוח: ראה זח"ב קסב, ב.

עמוד תשד

יום ליום יביע: תהלים יט, ג.
 כל התורה שמותיו: ראה פתיחת הרמב"ן.
 עזית הערה בספר המאמרים ה'תשי"ג ע' 135.
 והי' לך למקרא: בהעלותך י, ב.
 שורה שהן — ואעשה: כ"ה בהבוך.
 תלמוד גדול: ראה קדושין מ, ב.
 והגית בו: יהושע א, ח.
 זכור ושמור: ר"ה כז, א.
 זכור לדכורא . . . לנוק': זח"א מח, ב.
 דכל התורה כולה: קדושין לה, א.
 כמו שא' בציצית: נדרים כה, א.

עמוד תשו

לך ה' הגדולה: דה"א כט, יא.
 כי אמרת: תהלים פט, ג.
 כי ששח ימים: תשא לא, יז.
 בינה הנק' אם הבנים: ראה זח"א ריט, א.
 וראה הערה בספר המאמרים תשי"ד ע' 52.
 תשי"ט ע' 112.
 ויעש דוד שם: שמו"ב ח, יג.
 המלך המרומם לכדו: בברכת יוצר.

עמוד תשז

ממצוא חפצך: ישע"י נח, יג.
 בדבר ה' שמים נעשו: תהלים לג, ו.
 בשכמליו: יומא לה, ב (משנה).
 מלכותך מלכות כ"ע: תהלים קמה, יג.
 ואהבת את ה': ואתחנן ו, ה.
 אם ישים אליו לבו: איוב לד, יד.
 דרוח אייתי רוח: ראה זח"ב קסב, ב.

עמוד תשה

וראו כל עמי הארץ: תבא כה, י.
 סוף מעשה: פיוט לכה דודי.
 מ"ד דמעשה גדול: קדושין מ, ב.
 כה אמר ה': ישע"י סו, א. — נדפס
 (בשינויים) בתו"א א, א. אוה"ת בראשית ע'
 התרכ"ג.

עמוד תשח

לך אמר לבי: תהלים כז, ח.
 לבכתני אחותי כלה: שה"ש ד, ט.

אין לו דמות: ראה פיוט יגדל.
 הנה מקום אתי: תשא לג, כא.
 הוא מקומו של עולם: ראה ב"ר פס"ח, ט.
 אנו אומרים ברוך המקום: הגדה של פסח.

ומלכותו בכל משלה: תהלים קג, יט.
גם את זלעזו: ראה קהלת ז, יד.
ויאמר . . לעשות קטנה: ראה בלק כב, יב-יח.

אל יצא איש ממקומו: בשלח טז, כט. וראה שרע אדה"ז חא"ח סי' שצ"ז ס"א.

עמוד השיב

וצדקה תרומם גוי: ראה משלי יד, לד.
ושמרו דרך ה': וירא יח, יט.
ארץ ארץ . . ה': ירמ' כב, כט.
למה נק' . . קונה: ביר פ"ה ח.
וקשרתם לאות: ואתחנן ו, ח.
בסוכות חשבו: אמור כג, מב.
והחכמה מאין תמצא: איוב כת, יב.
למקרא העדה: בהעלותך י, ב.
אם רץ לבך: ראה סי' פ"א, מ"ח.

עמוד השיג

ועמדו רגליו: זכרי' יד, ד.
איזה בית . . דברי: ישעי' סו, א"ב.
דלית מח' תביכ: הקדמת ת"ז יז, א.
מה פשפשת: זח"א א, ב.
כי ביתי בית חפלה: ישעי' נו, ז.

עמוד השיד

עיניו כיונים: שה"ש ה, יב.
עיניך יונים: שה"ש א, טו, ד, א.
יונתי תמתי: שה"ש ה, כ, ו, ט.
כי רם ה': תהלים קלח, ו.
את מי אשכון: ראה ישעי' נו, טו.
לא הביט און: ראה בלק כג, כא.
בוזן לבבות ה': ראה משלי יז, ג.

עמוד השטן

להבין . . ע"פ השמים כסאי: ישעי' סו, א.
— נדפס באוה"ת בראשית ע' תתלל, ב.
בחוס' הערות וכו'.

ואת כל אלה: ראה ישעי' שם, ב.
כולם בחכמה עשית: תהלים קד, כד.
תושביכ . . תושבע"פ: ראה זח"ב ר, א.

התורה קדמה לעולם: ראה מדרש תהלים
ז, ד. הערה בשה"מ ה"יש ע' 83.
אאלפך חכמה אאלפך בינה: ראה איוב לג,
ג. שבת קד, א.

אנכי מי שאנכי: ראה זח"א קסז, ב.
סתימא דכל סתימין: זח"ב פט, א.
שורה בחושבן — ועלין אנת: כ"ה בהבוך.
אנת חכים: ראה הקדמת ת"ז יז, ב.
ידבר עמים: תהלים מז, ד.
וידבר ה' אל משה: וארא ו, י.
מן המים משיתהו: שמות ב, י.
יהי רקיע: בראשית א, ג.

עמוד השט

להכדיל בין הטמא: ראה שמיני יא, מז.
ודעת סדר קדשים: ראה שבת לא, א. לעיל
ע' תרמו.

דאוריית מחיע נפקת: נסמן בע' תקצ.
וישב ה' מלך: תהלים כט, י.
מלך . . יעמיד ארץ: משלי כט, ד.
ג' שעות יושב ודן: ראה ע"ז ג, ב.
שורה כו' — ואמנם . . ואמנם: כ"ה בהבוך.
כרסון רמין: ראה דניאל ז, ט.
אחד . . לשורפרץ: חגיגה יד, א.

עמוד השי

בנים אחס לה': ראה יד, א.
בראשית . . בשביל ישראל: ראה הערה
בלקריש ח"ג ע' 820.
ראשית תבואתו: ירמ' ב, ג.
וירא ראשית לו: ברכה לג, כא.
משל לשופרת: ראה ביר פס"ג, ח.
שישראל עלה במחשבה: ראה ביר פ"א, ד.
לקיח שה"ש יז, ד.
שש מאות אלף: בהעלותך יא, כא.
ישמח משה: שמוע' דשבת. סידור האריזיל
שם. מ"ח מסכת שחרית דשבת פ"ח, מ"ה.

עמוד השיא

כלום נחתי לך: ראה ברכות לב, א.
כי נר מצוה: משלי ו, כג.
התהלך לפני: לך יד, א.

יצב גבולות . . בניי: האזינו לב, ח.
 דרפ"ח . . בן . . מספר שם: נסמן בע'
 תרפה.
 בהגיעם למטה הוא מספר שם: ראה אוה"ת
 הנ"ל ע' תתרגל,
 ההפרש . . בתיקון . . בבחי' פרצוף: ראה
 ע"ח שער הכללים פ"א. פ"ב. שער התיקון
 פ"ה.
 וימלוך וימת: ראה וישלח לו, לב-לג.

עמוד תשכ

ישמח משה: ראה לעיל ע' תשי.

עמוד תשכא

שש מאות אלף רגלי: בהעלותך יא, כא.
 מ"ש בעיח: שער ז"א פ"ב. ושער הכללים
 פ"ב.
 אם תשיב משבת רגליך: ישעי' נח, יג.

עמוד תשכב

רגליה יורדות: משלי ה, ה.
 וישא יעקב רגליו: ראה ויצא כט, א.
 בוהר תלת גו תלת: ראה ע"ח שער הכללים
 פ"ג.

עמוד תשכג

וצדקה תרומם גוי: ראה משלי יד, לד.
 לעשות צדקה ומשפט: וירא יח, יט.
 והיית אך למעלה: ראה תבא כח, יג.
 לקחת לו גוי: ואתחנן ד, לד.

עמוד תשכד

כי אב המון גוים: ראה לך יז, ה.
 ארץ . . דבר ה': ירמ" כב, כט.
 דאבא יסד ברתא: נסמן בע' תקעט.
 המלאך הגואל: ויחי מת, טו.
 ארוממך ה': תהלים ל, ב.

עמוד תשכה

קורא הדורות מדאש: ישעי' מא, ד.
 התורה . . שמותיו של הקב"ה: נסמן בע'
 תשד.

נאום . . נמינו: ראה מלאכת שלמה סוף
 בכמות. תוי"ט ותוספות רע"ק שם.
 תושבע"פ מ' קרינן לה: ראה הקדמת ת"ז
 יז, א.
 ואורייתא מחכמה נפקת: נסמן בע' תקצ.

עמוד תשטז

כתר . . יחידה: ראה אוה"ת הנ"ל ע'
 תתרגל, א.
 איהו תפיס: נסמן בע' תרחצ.
 שורה סודכ"ד: סופא דכל דרגין,
 על חומותיך ירושלים: ישעי' סב, ו.

עמוד תשיז

בכתבי האר"ז: בתו"א ויחי מח, ב באדרא
 רבה. זח"ג קכת, ב. קלה, ב. הובא בע"ח שער
 א"א פ"ד.
 והחכי מאין תמצא: איוב כח, יב.
 כתר נק' בחי' אין: נסמן בע' תרפו.
 עיניך יונים: שה"ש א, טו, ד, א.
 עיניו כיונים: שה"ש ה, יב.
 אל זה אביט: ראה ישעי' סו, ב.
 דסיהרא לית לה מגרמה כלום: ראה זח"א
 רמט, ב.
 תפלה לעני: תהלים קב, א. זח"א קסח, ב.
 חרדה מסלק הדמים: ראה נדה ט, א.
 לא הביט און: בלק כג, כא.
 אל רחום וחנון: תשא לד, ו.

עמוד תשיח

דפסיק טעמא בין הוי': ראה מ"ש בלקו"ת
 דרושים לרי"ה נח, סע"א.
 אית חסד ואית חסד: זח"א ריט, א.
 נושא עון: מיכה ז, יח.
 ואם צדקת: איוב לה, ז.

עמוד תשיט

חמישים שערי בינה: ר"ה כא, ב.
 שהבינה . . רחובות הנהר: קה"י מערכת
 רחובות הנהר.
 שהשכירה ה"י בשם ס"ג: ראה מבוא שערים
 ש"ב ח"א, פ"ב.

אלקות . . כדמיון . . הנפש בגוף: ראה ברכות י', א. ויקיר ספי'ד. לקוית אמור לא, א ואילך.

דכל העולמות . . כולם . . גוף א': ראה מ'ינ חי'א פ'ע'ב.

מלאך חומר גופני: ראה רמב"ם ה'י' יסוה'ית פ"ב סוף ה'יג, ואילך. עקרים מאמר ב' פ"יב. הערה בספר מגדל עז ע' תפ. לקו'יש חי'ט ע' 405.

מן הארץ לרקיע: חגיגה יג, א.

דעת הוא בחי' הרגשה: ראה תניא פמ"ו.

והאדם ידע: בראשית ד, א.

כמאמר הוהו: ח"ג קה, א.

הדעת הוא התקשרות: ראה תניא פ"ג.

רק אתכם ידעתי: עמוס ג, ב.

עמוד תשל

השמו לך פן תשכח: עקב ח, יא.

כי שמש ומגן: תהלים פג, יב.

האמונה היא . . בבחי' סוכי'ע: ראה גם

סידור רפד, ג.

שאו מרום עיניכם: ישעי' מ, כו.

אלקים . . אותיות מי אלה: ת"ז תמי'ט (פה),

ב). זחי'א ב, א.

מלכותך מלכות כ"ע: תהלים קמד, יג.

ברוך שם כבוד: יומא פ"ג, מ"ח.

לכבודי בראתיו: ראה ישעי' מג, ז.

הודו על ארץ: תהלים קמח, יג.

קודם שנברא העולם: נסמן בע' תרנח.

אני ה' לא שניתי: מלאכי ג, ו.

עמוד תשלא

המלך הגדול והקדוש: ברכת ישתבח שמך, ועלמות אין מספר אית עלמות: שה"ש ו,

ח. זחי'ג ע'א, ב.

היש מספר לגדודיו: איוב כה, ג.

אלף אלפים ישמשוני: ראה דניאל ז, י.

ולגדולתו אין חקר: תהלים קמה, ד.

כמו . . שסוברים בפ"י טובב: ראה תניא

פמ"ח.

כי מלאה הארץ: ישעי' יא, ט.

עמוד תשכו

חרי קלי לא משתמעי: רשיי מגילה כא, ב. ד"ה ובלבד.

זכור ושמור: ראה ירושלמי נדרים פ"ג, ה"ב.

עמוד תשכז

כח הראיה . . ס' מילין: ראה הערה בספר מאמרים קונטרסים ח"ג ע' קלג.

צופה ומביט . . הדורות: ברכת זכרונות.

שהלובש ב' מלבושים: ראה פ'ע"ח שער

התפלה פ"ב. שר"ע אדה"ז חאוי"ח ס"ב, ס"ג במהדו"ת וכמדו"ק.

עמוד תשכח

עין בעין: ישעי' נב, ה.

באתי לגני . . למיכל: שה"ש ה, א. וראה זחי'ג רמא, ב.

יודעת היום: ואתחנן ד, לט. — נדפס (בשינויים) בלקוית ואתחנן ד, א.

אתה הראת: שם ד, לה.

אשר אנכי מצוך היום: שם ו, ו.

היום לעשותם: שם ו, יא.

פנים בפנים: שם ד, ד.

אם יוספים אנחנו לשמוע: שם ה, כב.

קרב אתה . . תדבר אלינו: שם ה, כד.

לך אמור . . כל המצוה: שם ה, כז'כח.

וזאת המצוה: שם ו, א.

וזאת המצוה קאי על מצות ק"ש: ראה אמרי בינה שער הק"ש פרק צדיק.

ששמעו מפי הגבורה: בלקוית הנ"ל ליתא.

כאשר דיבר ה' לך: ראה ואתחנן ו, ג.

עמוד תשכט

ואדברה . . בארץ: ואתחנן ה, כח.

דע את אלקי אביך: דה"א כח, ט.

ויאמינו בה': בשלח יד, לא.

אמונה . . דעת: ראה דרך מצותיך מצות האמנת אלקות.

מלא כח"כ: ישעי' ו, ג.

ומבשרי אחזה אלוה: איוב יט, כו.

עמוד השלב

דברה תורה: ברכות לא, ב.
לשכך האונון: תנחומא יתרו יג.
ועת שחוק ועת לככות: ראה קהלת ג, ד.

עמוד השלה

ובערת הרע מקרבך: ראה יג, ו.
אדם . . קרויים אדם: יחזקאל לד, לא.
יבמות סא, א.
אדם . . אדמה לעליון: של"ה ג, א. שא, ב.
נעשה אדם: בראשית א, כו.

עמוד השלו

היום לעשותם . . שכרם: ואתחנן ז, יא.
עירובין כב, א.
בטח בה: תהלים לו, יג.
תפלה כנגד קרבן: ברכות כו, ב. ב"ר
פס"ח, ט.

ואהבת ה' . . יצריך: ראה ואתחנן ו, א.
ברכות פ"ט, מ"ה.
וכאמרו: עירובין כב, א.
וכאמרו . . וכאמרו: כ"ה בהבוך.
להודיע לבניא: ראה תהלים קמה, יב.
והיו הדברים האלה: ואתחנן ו, ו.

עמוד השלו

השמים כסאי: ישעי' טו, א.
בדבר ה' שמים נעשו: תהלים לג, ו.
זאת זלעזו: קהלת ז, יד.
ולאום מלאום . . של ירושלים: תולדות
כה, כג. וברשיי שם. וראה פסחים מב, ב.
זחיב רלו, א.
אברהם שיצא ממנו: פסחים נו, א. וראה
לקויש חטין ע' 192 בהערה.
שירושלים . . מלכות דקדושה: פרדס
שעה"כ מערכת ירושלים.
צור בת אדום: כ"ה בהבוך.
לא ה"י הארון: יומא כא, ב.
שנאת חנם . . וש"ד: ראה ירושלמי יומא
פ"א, ה"א.

עמוד השלה

אז תרצה הארץ: ראה בחוקותי כו, לד.

שאמר בס"י: פ"א מ"ו.

ונגלה כבוד ה': ישעי' מ, ה.
שמע ישראל: ואתחנן ו, ד.
מאמינים בני מאמינים: שבת צז, א.
בו' רקיעים וארץ: ראה שו"ע אדה"ז סס"א,
ס"ו.

בא חבקוק: סוף מכות.
וצדיק באמונתו יחי': חבקוק ב, ד.
להחיות בהן: בסידור אדה"ז בהם.
מי לי . . לבבי: ראה תהלים עג, כה-כו.
אז תתענג: ישעי' נח, יד.
מיש כמה: אוציל כמה פעמים.
ואתה פה עמוד . . החוקים: ראה ואתחנן
ה, כה.

עמוד השלב

ימין ושמאל תפרוצי: ישעי' נד, ג.
כל חד לפום שיעורא דילי: ראה זח"א קג,
כ.
וירם קרן . . עם קרובו: תהלים קמח, יד.
ואת רוה"ט: זכרי' יג, ב.
לא יגורך רע: תהלים ה, ה.
שיח אלפי שנין: סנהדרין צז, סע"א. וש"נ.

עמוד השלב

שבא נחש על חוה: שבת קמו רע"א וש"נ.
ויתהלך חנוך: בראשית ה, כב.
בימי פלג: נח יוד, כה.
פלג בן רעו: אולי צ"ל ובנו רעו.
כי אב המון גוים: וירא יו, ה.
אנכי ארד עמך: ויגש מו, ד.
במיט שערי טומאה: ראה ז"ח כפ' יתרו.
ישראל שנעמדו: שבת קמו, רע"א.
פסל מיכה ופלגש בגבעה: שופטים י, ז.
ואילך. וראה מפרשים שם.
לכל עת . . חפץ: ראה קהלת ג, א.
ואל יבא בכל עת: אח"מ טז, ב.
עת לבנות: ראה קהלת ג, ג.
עת להרוס: ראה קהלת שם ע"ז.
שאיין לו גוף: ראה פיוט יגדל.

לעיל הלבנה . . כאור החמה: ראה ספר הערכים חביד ח'ג בערך אור הלבנה ע' שיד ואילך ושיג.

דשמש ומגן ה' אלוקים: תהלים פד, יב. ולעיל יוציא חמה: ע"ז ג, ב. שם אלוקים שנק' נרתק: ראה שהיחזיהא פ"ד.

רעוא . . שבו נגנו משה: זח"ב קנו, ב. וראה לקריש ח"ז ע' 361. שבת שבתון: אח"מ טז, לא. אמור כג, לב.

עמוד תשמג

הנשים שהיו מבכות התמוז: ראה יחזקאל ח, יד.

ומעת חדלנו . . השמים חסרנו כל: ראה ירמ' מד, יח.

בפתותי לחם ובשעלי שעורים: ראה יחזקאל יג, יט.

היתפאר הגרזן על החוצב בו: ישעי' י, טו. ולאוּם מלאּם . . של ירושלים: נסמן בע' תשלו.

צמצם שכיתו: ראה ב"ר פ"ד, ג.

עמוד תשדמ

חסרו בו ה' דברים: יומא כא, ב. וזאת המצוה: ראה ואתחנן ו, א. שכן ארץ ורעה אמונה: תהלים לו, ג. תרץ עמודי אור: פרדס שיח, פ"ג.

עמוד תשמה

השמים כסאי: ישעי' טו, א. אז תרצה: ראה בחוקתי כו, לד.

עמוד תשמז

מארזיל בירבעם בן נבט: סנהדרין קא, ב. — נדפס במאה שערים מג, ב.

ושניהם לבדם בשדה: מ"א יא, כט.

שכל תיח דומים לפנייהם: סנהדרין קב, א. בגמ' דחלק: סנהדרין קג, ב.

יחנן כה"ג . . פ' שנה: ברכות כט, א.

ממאמר ר' פנחס בן יאיר: סוף סוטה.

דאת זה לעו"ז: קהלת ז, יד.

להבין שרשי הדברים: נדפס באוה"ת ואתחנן ע' קעא בתוס' הערות וכו'.

ומלאה הארץ דעה: ראה ישעי' יא, ט.

שעיקר הוא מדת אמת: ראה זח"ג שב, א.

יעקב . . בריח התיכון: זח"ג קפו, סע"א.

תתן אמת ליעקב: מיכה ז, כ.

אברהם . . ויצחק יצא ממנו: נסמן בע' תשלו.

אברהם חסד דקדושה: ראה זח"א מא, א.

יצחק גבורה דקדושה: ראה זח"ג שב, א.

סוספיתא דדהבא: זח"ב רכד, ב.

דעת זלעו"ז: קהלת ז, ד.

עמוד תשלט

יעקב שנק' שלימו דאבהן: זח"א קמו, ב. משה מלגאו ויעקב מלבר: ראה ת"ז תי"ג כט, א.

לפי שכלו: משלי יב, ח.

עמוד תשמ

שהדעת עיקר . . המדוח: ראה דרך מצותיך מו, א.

אמת ואמונה כל זאת: תפלת ערבית.

אמונה הוא בחי' המל': זח"ג קצה, ב.

ויבן ה' אלוקים את הצלע: בראשית ב, כב.

מל' נקי' עטרה: ראה הקדמת הראב"ד לסי"י.

פרדס שעה"כ מערכת עטרה.

איח עט"ב: משלי יב, ד.

עטרת חפארת לעמוסי בטן: סנהדרין מב, א.

כתר מל': ת"ז בהקדמה יז, א.

נעוץ תחלתן בטופן: ראה ס"י פ"א, מ"ז.

עמוד תשמא

והארץ הדוס רגלי: ישעי' טו, א.

עמוד תשמב

ומ"ה מברר ב"ן: ראה אמרי בינה ח"ג ע' 44. לקרית בחוקתי מז, ג.

והוא . . בן: בראשית ג, טו.

דעיקר השבירה בשם ס"ג: ראה מבוא

שערים שיב ח"א פ"א.

כי זכר חסדו: ראה תהלים צח, ג.
שמאלו תחת לראשי: שה'ש ב, ו.
בביאור הראשון: סודר לו, א.
ואל אישך תשוקתך: בראשית ג, טז.
תורה שנק' לחם: זח'א רס, א.
לכו לחמו בלחמי: משלי ט, ה.

עמוד השנר

דאורייתא מחכ' עילא' נפקת: נסמן בע' תקצ.
כאשר יאמר משל: שמו'א כד, ג.
והחכ' מאין תמצא: איוב כח, יב.
דכתר שנק' אין: פרדס שעה'כ מערכת אין.
קורא הדורות מראש: ישעי' מא, ד.
דאורי'י בלא דור' לא פרחא: תי'ז תי' (כה), ב.
כמה גופין תקינת לון: ראה תי'ז י, א.

עמוד השנה

וירח ה' את ריח: נח ת, כא.
נחות דרגא: יבמות סג, א.
שורה זור'נ — כו': ע'כ נדפס באוה'ת פינחס.
שמור זו משנה: רש'י ראה יב, כח.
ק'ל שנה . . רוחין: עירובין יח, ב.

עמוד השנו

מאודם ממנו בשר: נדה לא, א.
בצלם אלקים עשה האדם: ראה נח ט, ז.
נעשה אדם: בראשית א, כו.
עלה בסערה השמים: מ'ב ב, יא.
חי ה' אשר עמדתי לפניו: ראה מ'א יז, א.
ויתהלך חנוך: בראשית ה, כד.
הנפילים . . אנשי השם: ראה בראשית ו, ד.
רק להשחית כל בשר: ראה נח ו, יב.

עמוד השנו

אור זרוע לצדיק: תהלים צו, יא.

עמוד השנה

מבואר למעלה: סידור לו, ד. ואילך.
ונועדתי: תרומה כה, כב.

עמוד תשמו

ובעונה גדולה מכולן: ע'ז כ, ב.
יש צדיקים: ראה קהלת ח, יד.
דמשנת חסידים: מסכת ירידת הנשמות פ"ב, מ"ג.
שורה דוגמת — כ'ע: כ'ה בהבוך.

עמוד תשמח

להבין בתוספת ביאור: חלק נדפס באוה'ת פינחס ע' א'פח עם קיצורים והגהות אחרות.
צו את קרבני: פינחס כח, א.
מבואר בע'יח: נסמן בע'י תשיט.
שורה ביניהם — כלולים: אוצ'ל בלתי כלולים וראה גם לקמן ע' תשסב.
ז' מלכין שמלכו: וישלח לו, ב.

עמוד תשנא

כי בחכ' אתברירו: נסמן בח'א ע' סד.
שקנה עולמו בשעה א': ע'ז יו, א.

עמוד תשנב

מי שאמר לשמן וידלין: תענית כה, א. (כג' הע'י).
מי . . בינה: זחיב קיו, א.
בינה אם הבנים: זח'א ריט, א. וראה הערה בסה'מ תשיד ע' 52. תשיט ע' 112.
מלפני אדון . . אגם מים: תהלים קיד, ז'ח.
הצור הוא בח'י גבורות: ראה פרדס שעה'כ בערכו.
כמ'ש בוהר: ראה אוה'ת ויצא רא, ב.
האדון ה' צבאות: ישעי' א, כד, ג, א. י, טז' לג, יט, ד.
שורה שנמתקו — דנוק' . . פ'י: באוה'ת פינחס הנ'ל: דנוק' וזהו חולי ארץ פ'י.
ותתחלחל המלכה: אסתר ד, ד.
כהמס דונג: תהלים סח, ג.
ובאו במערות: ראה ישעי' ב, יט.
לא אוכל לעבור: בלק כב, יח.

עמוד תשנג

אשה כי תזריע: תזריע יב, ב.

מראה מקומות

א'עז

תחום שבת אלפיים אמה: ראה סוטה פ"ה,
מ"ג.
אל יצא איש ממקומו: בשלח טז, כט.
לא תחללו: ראה אמור כב, לב.
כמיש בעיח: נסמן בע' תשיט.

עמוד תשטז

שבירה בכלים ולא באורות: ראה ע"ח שער
רפ"ח ניצוצין פ"א.

עמוד תשטז

כי לא . . . האדם: עקב ח, ג.
נעשה אדם: בראשית א, כו.

עמוד תשס"ה

ח"י יחידה שאין . . . כלים: ראה אוה"ת
בראשית ע' תעח.
כי ביתי בית חפלה: ישעי' נה, ז.
עיניך יונים: שה"ש א, טו, ד, א.
שעיה . . . ק"נ נהורין: ראה זח"ג קכח, ב.
קלה, ב. ע"ח שער א"א, פ"ד.

עמוד תשס"ו

רמ"ח מ"ע: נסמן בע' תרסה.
עני מן הדעת: נדרים מא, א.
אם צדקת: אייב ט, ז.
ואתחנן אל ה': ואתחנן ג, כג.
חנם בלא מצות: ספרי בהעלותך יא, ח.
זה עני קרא: תהלים לד, ז.
חרדה שמשלקת את הדמים: נדה ט, ב.
לא הביט און ביעקב: בלק כג, כא.
אל רחום: תשא לד, ו.
ורב חסד נושא עון: שלח יד, יח.

עמוד תשס"ז

משמים הביט ה': תהלים לג, יג.
וירא ה': בראשית ו, ה.
וידעת היום: ואתחנן ד, לט. — נדפס
(בשינויים) בלקו"ת ואתחנן ו, א.
לית מחשבה תפיסא: ראה הקדמת ת"ז יז,
א.

כמיש בוהר: ראה זח"ג צג, ב.
בינה . . . רחובות הנהר: ראה קה"י מערכת
רחובות הנהר.
להנחיל אוהבי יש: משלי ח, כא.
ושמחת בחגך: ראה טז, יד.
בשמחה ולא . . . בשבת: ראה הערה בספר
המאמרים תשי"ט ע' 130.
ושמרתם את השבת: תשא לא, יד.
בביאור הראשון: סידור שם.

עמוד תשנ"ט

אלה מועדי הוי': אמור כג, ד.
כי אתה אבינו: ישעי' סג, טז.
כל המועדים יהיו בטלים לעיל: מדרש
משלי ט, ב. יליש שם רמו תתקמד.
להבין שרשי הדברים: נדפס בתוסי' הערות
וכו' (בלקו"ת לג"ס) באוה"ת בראשית תע, ב.
כה אמר ה': ראה ישעי' סו, א.
אורייתא מחכי נפקת: נסמן בע' תקצ.
לא תלבש שעטנז: תצא כב, יוד.
שמים היינו מאש וממים: חגיגה יב, סע"א.

עמוד תשס"א

וראית את אחורי . . . יראו: תשא לג, כג.
כ"ד ספרים . . . כדה: ראה ת"ז תכ"א מו, ב.
ותמלא כדה ותעל: ח"ש כד, טז.
מעשה הארז"ל: פ"ח שטי"ז, פ"א.
בס' שנים: ראה הערה בסה"מ תשי"א ע'
133.
נובלות חכמה שלמעלה תורה: ב"ר פ"ז,
ה.
אנת חכים ולא בחכמה: ת"ז יז, ב.

עמוד תשס"א

ברא כרע"י דאבואה: נסמן כח"א ע' דש.

עמוד תשס"ב

רגלי' יורדות: משלי ה, ה.
אם תשיב משבת רגליך: ישעי' נח, יג.
וברדיק ומצודת דוד שם.
בכתבי הארז"ל: ראה טעמי המצות —
להארז"ל — פ' בשלח. אוה"ת הנ"ל ע' 948.

וכמיש ברמב"ם: ראה הלי' יסוהית פ"א, ה"י.

עמוד תשסח

דע את אלקי אביד': דה"א כה, ט.
אחה הראת לדעת: ואתחנן ד, לה.
הקב"ה יושב ושונה כנגדו: ראה תדא"ר רפ"ח.

פני שור מהשמאל: ראה יחזקאל א, י.
כדאיאת בגמ': בי"מ פו, א.
כמיש בזהר: ראה זח"ג מט, ב. קונט' (נא)
לימוד החסידות ע' 19.

עמוד תשס"ט

שיש מקואות זו למעלה: ראה מקואות רפ"א. — בלקוית הנ"ל וכן לקמן ש"ש.
מקוה . . מ' סאה: עירובין ד, ב.
ד' יודין . . מ' סאה: ראה פ"ח שער השבת פ"ג סוד הטבילה.
בפ' קדש ל"ז: בא יב, א.
קדוש הוא חכמה מא"א: מערכת ק ס"ז.
כמה לבושין תקינת לון: ראה הקדמת ת"ז (יז, א).

מפתח דכ"ל שית: זח"ב קעו רע"א.

עמוד תשע

לאהבה את ה': ראה דברים ל, כ.

עמוד תשע"א

כאלו עשאוני: ראה זח"ג קיג, א.
ת"ר אלף רגלי: בהעלותך יא, כא.
גנבא אפוס מחחרתא: ברכות סג, א. ע"פ ג"י הע"י. וראה סה"מ תשי"ט ע' 110 בהערה.
ומלאה הארץ דעה: ראה ישעי' יא, ט.

עמוד תשע"ב

עחידים צדיקים: ראה תענית בסופה.

עמוד תשע"ג

הנה אלקיניו זה: ישעי' כה, ט.
שעתיד . . ש"י עולמות: עוקצים בסופה.
ורעה אמונה: תהלים לז, ג.

דברו על לב ירושלים: ישעי' מ, ב.
היום לעשות: ואתחנן ז, יא.
והוא ימשול בך: בראשית ג, טז.
מה . . המברר שם ב"ו: נסמן בע' תשמב.
אשת חיל עטרת בעלה: משלי יב, ד.
נקבה . . גבר: ירמ"י לא, כא.

עמוד תשע"ד

וראה כל בשר כו' ונגלה . . כו': ראה ישעי' מ, ה.

בכל חד לפוס: ראה זח"א קג, ב.
שני יצ"ד: ברכות נד, א.
אם עושין תשובה: ראה סנהדרין צז, סע"ב.
תשובה תשוב היא: ראה זח"ג (רע"מ) קכב, א.

ואלה המלכים: וישלח לו, א.
אברהם יצא ממנו: פסחים נו, א. וראה לקו"ש חט"ז ע' 192 בהערה.
כמיש בספרי קבלה: ראה ע"ח שער שבירת הכלים פ"א.

חיל בלע ויקאנו: איוב כ, טו.
איש לא נעדר: ישעי' מ, כו.

עמוד תשע"ה

יצב גבולות בניי: האזינו לב, ח. וברשיי.
מצרים שנק' כור הברזל: ואתחנן ד, כ. מ"א ח, נא. ירמ"י יא, ד.
מצרף לכסף וכור לזהב: משלי יז, ג. כו, כא.

אין משיח בא . . אוצר הנשמות: ראה יבמות סב, א. וברשיי.
ואת רוח הטומאה: זכרי' יג, ב.

עמוד תשע"ו

והי' ביום ההוא: ראה זכרי' יד, ח.
אחרי ה' תלכו: ראה יג, ה. — נדפס (בשינויים) בלקוית ראה יט, ב.
כי מנסה ה': ראה שם ד.
חלק אלוך ממעל: איוב לא, ב.
חי ה' אשר עמדת: ראה מ"א יז, א.
כל דיוקנא ודיוקנא: ראה זח"א רלג, ב.
מאגרא רמה: ראה חגיגה ה, ב.

עמוד תשפ

בה"א נברא העוה"ז: ראה מנחות שם.
 תחת אשר לא עבדת: ראה תבוא כח, מז.
 עבדו ה' בשמחה: ראה תהלים ק, ב.
 שבעוה"ב . יום שכולו ארוך: ראה קדושין
 לט, ב.

דאית יראה ואית יראה: ראה זח"א יא, ב.
 קדוש כו: ישעי' ו, ג.
 לא ברעש ה': מ"א יט, יא.
 וצבא השמים לך משתחוים: נחמ"י ט, ה.
 והי' מדי חודש בחדשו: ראה ישעי' סו, כג.
 ואשמע אחרי קול רעש: יחזקאל ג, יב.
 שנאי על המלאכים: ראה תרגום יונתן
 מלכים שם.

עמוד תשפא

עצי שטים עומדים: תרומה כו, טו.
 נקי המלאכים עומדים . . כמיש בזהר: ח"ב
 קע, א. וראה שם קסט, א.
 ונחתי לך . . האלה: זכרי' ג, ז.
 ואהבת את ה': ראה ואתחנן ו, ה.
 אז ירננו כל עצי היער: תהלים צו, יב.
 כי האדם עץ השדה: שופטים כ, יט.
 אכלתי יערי עם דבשי: שה"ש ה, א.
 כולם עומדים: ברכת יוצר.
 ואשמע אחרי קול: יחזקאל ג, יב.

עמוד תשפב

בוהר אור צח: ראה ת"ז ת"ע קלה, ב.
 כחשיכה כאורה: תהלים קלט, יב.
 והקדוש בשמים ובארץ: ברכת ישתבח.
 עילת העלות: ת"ז יז, א.
 והיו הדברים האלה: ואתחנן ו, ו.
 מי לי בשמים: תהלים עג, כה.
 עשה רצונו כרצונך: אבות פ"ב, מ"ד.
 דאת זלעו"ז: קהלת ז, יד.

עמוד תשפג

אברהם יצא ממנו: נסמן בע' תשלז.
 כי נר מצוה ותורה אור: משלי ו, כג.
 חכים ולא בחכמה ידעא: ת"ז יז, ב. ז"ח
 יתרו לד, ד.

יתרון האור מתוך החושך: ראה קהלת ב,
 יג.
 ידינו רמה: האיזו לב, כז.
 ובא האות והמופת להדיחך: ראה יג, ג"ו.
 למען נסוחך: עקב ח, טו.

עמוד תשעז

ואנכי הסתר אסתיר: וילך כה, יח.
 אתה הראת לדעת: ואתחנן ד, לה.
 מחי' כל העולמות בדמיון בנפש: ראה
 ברכות י, א.
 ומבשרי אחוזה: איוב יט, כו.
 אם אין בינה: אבות פ"ג, מ"ז.
 שאוכל מה שאמו אוכלת: ראה נדה ל, ב.
 לכתך אחרי במדבר: ירמ"י ב, ב.
 בינה . . מבין דבר: ראה רש"י דברים א,
 יג.
 דמחדש בטובו בכל יום: ברכת יוצר.

עמוד תשעה

כי ממך בכל: דה"א כט, יד.
 דכולא קמי כלא חשיב: זח"א יא, ב.
 כי עמך מקור חיים: תהלים לו, יוד.
 דהשמש . . נקי מאור: ראה בראשית א, י"ד
 טז.
 שמש ומגן: תהלים פד, יב.
 אין ערך לך: ברכת יוצר דשבת.
 אני הוי' לא שניתי: מלאכי כ, ו.
 אור הניכפל: ראה ספר הערכים חב"ד כרך
 ג בערכו.

עמוד תשעט

הלוך ונסוע: לך יב, ט.
 ופי' בזהר: זח"א פ, א.
 או"ר נקי גדפין: ראה תניא פ"מ.
 אז תתענג על הוי': ישעי' נח, יד.
 וירם קרן לעמו: ראה תהלים קמח, יד.
 כמים הפנים: משלי כו, יט.
 דיפה שעה אחת: אבות פ"ד, מ"ז.
 דביו"ד נברא העוה"ב: ראה מנחות כט, ב.
 תשובה חשוב ה': נסמן בע' תשעד.

בינה נק' אם הבנים: זח"א ריט, א. וראה
הערה בשהי"מ תשי"ד ע' 52. תשי"ט 112.
אוכל מה שאמו אוכלת: ראה גדה ל, ב.

עמוד תשפט

דדינה דמלכותא דינא: גיטין י, ב.
אשה יראת ה': משלי לא, ל.
כי זכר חסדו: ראה תהלים צח, ג.
ואחר ילדה בת: ויצא ל, כא.
וכמ"ש רז"ל במשנה: ברכות פ"ד, מ"ד.
בכל פרשת העבור אפי' בשעה: ברכות כט,
ב.

עמוד תשצ

חכמה כח מה: זח"ג כח, א.
ומשם יפרד: בראשית ב, י.
אבא מקנן באצ"י: נסמן בח"א ע' שיג.
איהו וחיהו: ראה הקדמת ת"ז ג, ב.
יראו מה' כל הארץ: תהלים לג, ח.
את ה' אלקיך תירא: ואתחנן ו, יג. עקב י,
ב.

אנת אשתמודע אדון: ראה הקדמת ת"ז יז,
רע"ב.
מי לא יראך: ירמ"י י, ז.
את הוא לשון טפל: פסחים כב, ב.

עמוד תשצא

בראשית אותיות יראה בשת: ראה ת"ז ת"ז
כד, א.
דבראשית תרגומו בחוכמתא: ראה תרגום
ירושלמי בראשית א, א.

עלת העלות: הקדמת ת"ז יז, א.
אור צח אוכם: ראה ת"ז ת"ע קלה, ב.
אות הוא ביני: ראה תשא לא, יג"ז.
ישת חשך סחרו: תהלים יח, יג.
ומשה נגש אל הערפל: יתרו כ, יח.
כי עמך . . . תורא: תהלים קל, ד.
וכמ"ש בע"ח: נסמן בח"א ע' דש.
רמ"ח פקודין דמלכא: נסמן בע' תרסה.
כי נר מצוה: משלי ו, כג.
דאורייתא מחכמה נפקת: נסמן בע' תקצ.
ארחות הוי": תהלים כה, י.

ח"ת כנגד כולט: פאה פ"א, מ"א.
התורה קדמה לעולם: נסמן בע' תשח.
אורייתא מחכמה נפקת: נסמן בע' תקצ.
שעבירה מכבה מצוה: סוטה כא, א. וראה
לקמן ע' תשצב.

עמוד תשפד

היושב ושונה: ראה תד"ר רפי"ח.
ודברי אשר שמתו בפיך: ישע"י נט, כא.
ודבר ה' יקום לעולם: ראה ישע"י מ, ח.
השמע לאזניך: ברכות יג, א.
רבן גמליאל אני כשר: בלקו"ת חקת סד, ב.
חביד. ראה ברכות לד, ב. ריב"ז.
רגלי יורדות: משלי ה, ה.

עמוד תשפה

עבדו . . . בשמחה: ראה תהלים ק, ב.
מצות צריכות כוונה: ברכות שם.

עמוד תשפו

מצות המלך: אסתר ו, ג.
להבין שרשי הדברים: נדפס (בשינויים)
בלקו"ת ראה כ, ג.
אחרי ה': ראה יג, ה.
ואנכי הסתר אסתיר: וילך לא, יח.
גלו לאדום שכונה עמהם: ספרי מסעי לה,
לד.
היתפאר הגרזן: ישע"י י, טו.
כי ה' אמר לו לקלל: ראה ש"ב טז, י.

עמוד תשפז

כי מנסה אתכם: ראה ראה יג, ד.
וידעת היום: ואתחנן ד, לט.
ואלה המלכים: וישלח לו, לא.
ועברתי באמ"צ: בא יב, יב.
אני ולא מלאך: מדרש הנעלם בח"א קיז,
א.
מ"ט שערי טומאה: ראה ז"ח ר"פ יתרו.

עמוד תשפח

אם אין בינה: אבות פ"ג, מ"ז.

עמוד תשצו

והאלקים יענונו בקול: יתרו יט, יט.
 בקולו של משה: ברכות מה, א.
 ודברי אשר שמת: ישעי' נט, כא.
 ויד עבד: כנראה צ"ל ויש.
 וכמיש בלקיא: ראה פמ"א.
 הקימותי דבר ה': ראה שא' טו, יג.
 מיטב הצאן להעלות עולות: ראה שם טו.
 כי שמוע מזבח טוב: ראה שם כב.
 נון כפופה: ראה ביאוריה' לכ"ק אדמו"ר
 הציצ' ע' תנט.

עמוד תשצו

כל הנחלים: קהלת א, ז.
 באו גוים בנחלתך: תהלים עט, א.
 ואת רוח הטומאה: זכרי' יג, ב.
 כאמה בתה: יחזקאל טז, מד.
 נקיבה תסובב גבר: ירמיה' לא, כב. כא.
 אשת חיל עטרת: משלי יב, ד.
 והי' אור הלבנה: ישעי' ל, כו.
 והוא ימשול בך: בראשית ג, טז.
 צדיק כפופה: ראה שו"ע אדה"ז תאו"ח
 סל"ו אות "צדיק".

עמוד תשצח

שלש ערים: שופטים יט, ב.
 ואם ירחיב . . כי תשמור: שם ח"ט.
 הקני והקנוי והקדמוני: לך טו, יט.

עמוד תשצט

כפי דברים: ב, ט. ואילך.
 ולמעלה אמר: שם ב, ד. עיי"ש.
 בעמון אמר: שם יט-כא. עיי"ש.
 בגבולת הארץ שביחזקאל: פמ"ז מ"ח.
 וראה ד"ה אל תצר את מואב ע' 6.
 דיהושע: ראה שם טו. ואילך.
 בלקו"ח: להאריז"ל.
 בעתה ואחישנה: סנהדרין צח, א.

עמוד תת

לבני לוט נתתי: שם ב, ט.
 וזה גבול הארץ: יחזקאל מז, טו. ואילך.

תרי"ג ארצין דגלגלתא: זח"ג קלו, א.
 ואהי' אצלו אמון: משלי ח, ל.
 עבירה מכבה מצוה: סוטה כא, א.

עמוד תשצג

אין לך דבר שאין לו מקום: אבות פ"ד,
 מ"ג.

שמלאך א' נברא: אבות פ"ד, מ"א.
 במס' יומא: ראה שם פו, א.
 מרז"ל במגילה: ראה שבת פח, א.
 קיימו וקבלו היהודים: אסתר ט, כז.
 שכפה עליהם הר כגיגית: שבת שם.
 לא כאברהם שקרא הר: רש"י ויצא כת, יז.
 פסחים פח, א. שוח"ט צא.

שהמדות נק' בשם הרים: ראה זח"ב קט, ב.
 ובאוה"ח שם.
 וכמו שאמרו הפלשתיים: מ"א כ, כג. ושם
 ארם.
 אלקי הרים הוא: ראה במלכים שם. ובפסוק
 כח.

הלוך ונסוע: לך יב, ט.
 כמים הפנים: משלי כז, יט.
 נעשה ונשמע: משפטים כד, ח.
 משכני אחר"ך נרוצה: שה"ש א, ד.

עמוד תשצד

והיו הדברים האלה: ואתחנן ו, ו.
 בטל רצונך: אבות פ"ב מ"ד.
 כדי שיעשה רצונך: אבות שם
 שאין דברי תורה: ברכות כב, א. זח"ג פ, ב.
 וראה לקו"ש ח"ח ע' 352.

ע"פ ביום השמע"צ: לקו"ת שמ"ע פד, ב.
 ואשים דברי בפיך: ישעי' נא, טז.
 בת"ח . . שאין גהינום שולטת: סוף חגיגה.
 באחר לא לדייני' . . מוטב לדייני': ראה
 חגיגה טו, ב.

תורה מגינה ומצלת: ראה סוטה כא, א.
 שיושב ושונה כנגדו: ראה תדא"ר רפ"ח.
 יל"ש איכה רמז תתרלד.

ולא אמר . . עמו יחד: בלקו"ת ראה כב, א.
 ליחא.

ה' צלך: תהלים קכא, ה.

עמוד תתיב

להבין מאמר הרע"מ: זח"ג ערה, א. —
ראה ביאוה"ז קכא, ד. ואילך. ביאוה"ז לכ"ק
אדמו"ר הציצ' כרך ב ע' תרכט (אוה"ת
שופטים ע' תתנב).

לא יקום: שופטים יט, טו.
מי מעיד . . קורות ביתו: ראה גם תענית
יא, א.

אבריו מעידין עליו: ראה גם תענית שם.
רשע עוונותיו חקוקיו: רע"מ ויקרא טו, א.
וראה כלה רבתי רפ"ג.

המקרה במים: תהלים קד, ג.
דהעצמות . . האשה: ראה גדה לא, א.
ביאוה"ז קכב, א.

עור ובשר תלבישני: איוב י, יא.

ויטב חזק'י פניו: ישעי' לח, ב.

כל עצמותי תאמרנה: תהלים לה, י.

גם חשך לא יחשיך: תהלים קלט, יב.

עמוד תתיג

ונהר יוצא מעדן: בראשית ב, י.

עמוד תתיד

כחפארת אדם: ישעי' מד, יג.

ויבן ה' אלקים: בראשית ב, כב.

כי עצם מעצמי: ראה בראשית ב, כג.

ה' איש מלחמה: בשלח טו, ג.

אבא יסד ברתא: נסמן בע' תקעט.

דאיש מזריע תחלה: ברכות ס, א.

לבושין תקינת לון: הקדמת ת"ז יו, א.

ויעש ה': ראה בראשית ג, כא.

המלאכי' . . קרביים . . אצטומכא: ראה
זח"ג רלד, ב. אוה"ת (יהל אור) תהלים ע'
שפב.

וכל קרבי: תהלים קג, א.

המו מעי לו: ירמי' לא, יט.

עמוד תתטו

בח"י . . חשמל: ראה ע"ח שער חשמל פ"א.

בין נקבי העור: ראה ע"ח שם.

עתים חשות: חגיגה יג, רע"ב.

עת לחשות: ראה קהלת ג, ז.

חמת בחתה: ביחזקאל שם טז: חמת ברותה.
ביום ההוא כרת ה': ראה לך טו, ח"ט.
איש מזריע תחלה: ברכות ס, א.

עמוד תתא

והאלקים אנה לידו: משפטים כא, יג.

אשה כי תזריע: תזריע יב, ב.

אלה המלכים: ראה וישלח לו, לא.

עמוד תתב

וימלוך בלע: ראה וישלח לו, לבי"ג.

למכה מלכים גדולים: תהלים קלו, יו.

שעיקר השבירה במדות: ראה ע"ח שער
שבירת הכלים פ"ז. שער דרושי הנקודות
פ"ב.

אברהם יצא ממנו: נסמן בע' תשלז.

עמוד תתד

ואת רוח הטומאה: זכרי' יג, ב.

ובערת הרע: ראה יג, ו.

לא יגורך רע: תהלים ה, ה.

עמוד תתה

ו' היכלות: ראה זח"ב רמה, א. ואילך. ע"ח
שער כסא הכבוד פ"ג.

עמוד תתו

היכל לבנת הספיר: ראה זח"ב רנח, א.

עמוד תתח

וירא כי אין איש: ישעי' נט, טז.

ואחר ילדה בת: ראה ויצא ל, כא.

דינא דמלכותא דינא: גיטין י' ב.

מה יפו: ראה שה"ש ז, ב.

עמוד תתט

שיחא אלפי שני: ר"ה ל, א.

עמוד תתיא

מצות בטלים לעיל: ראה גדה סא, ב.

כיצד מלבישן לעתיד: ראה יומא ה, ב.

שמעתי חרפת מואב: ראה צפני' ב, ח"ט.

בחרבי ובקשתי בצלותי ובבעותי: תיא
בראשית מח, כב.

בכל לבבך: ואתחנן ו, ה.

כנסת ישראל . . ישראל דלעילא: ראה ד'ה
זכור תורא תצוה פד, ב.

עמוד תחבב

וכי ימכור איש: משפטים כא, ז.

גלו לאדום: ספרי במדבר לה, לד.

אתה חופש . . חי: אתה יודע (שמרע
יוהכ"פ).

לך אמר לבי: תהלים כז, ח.

אלביש שמים קדרות: ישעי' ג, ג.

ומסדר הכוכבים: ערבית ברכות ק"ש.

יצב גבולות עמים: האוינו לב, ח.

וצבא השמים: ואתחנן ד, יט. עיי"ש.

שהחליקן בדברים: ע"ז נה, א.

עמוד תחבב

אשר חלק ה' אותם: ראה ואתחנן ד, יט.

כי חלק ה' עמו: האוינו לב, ט.

חלק אלוה ממעל: ראה תניא רפ"ב.

אין מזל לישראל: שבת קנו, סע"א.

והקדוש בשמים: ברכת ישתבח.

עמוד תחבב

חי ה' אשר עמדתי לפניו: ראה מ"א יח, טו.

ומבואר ג"כ בזהר: ראה הערה בסה"מ

תשי"א ע' 11.

אך בצלם יתהלך איש: תהלים לט, ז.

דאע"ג דאינהו לא חזו: מגילה ג, א.

מזל מחכים . . מעשר: שבת קנו, א.

שאינו יודע באיזו דרך: ברכות כת, ב.

לקריש ח"ה ע' 304.

הנך יפה דוד: שה"ש א, טו.

דיוסף יפה תואר: וישב לט, ו.

משופרי דיעקב: בי"מ פד, א.

לך ה' הגדולה: דה"א כט, יא.

עמוד תחבב

יאר ה' פניו: נשא ו, כד.

ויברא את האדם: ראה בראשית א, כז.

ויסגור בשר תחתנה: בראשית ב, כא.
התורה נתנה באש שחורה: נסמן בע' תרא.

עמוד תחבב

קורא הדורות: ישעי' מא, ד.

דאורייתא מחכמה נפקת: נסמן בע' תקצ.

עמוד תחבב

באד"ר: זחיג קכט, א.

י"ג חוורת: זחיג קכח, ב.

וכאשר יאמר משל הקדמני: שמר"א כד, יג.

מאמר הראשון בזהר: ראה זחי"א טו, א.

עמוד תחבב

ישת חשך סחרו: תהלים יח, יב.

ולעת ערב יהי אור: ראה זכר"י יד, ז.

אשת חיל עטרת בעלה: משלי יב, ד.

עמוד תחבב

כי תצא: תצא כא, י"א. — נדפס
(בשינויים) בלקו"ת תצא לה, ג.

וכמאמר הזהר: וכי"ה בלקו"ת בלק עב, א.

ובלקו"ת כאן וראה זחי"ג רמג, א.

מלחמה . . מדור דור: בשלח יז, טז.

איתא בזהר: ראה ת"ז סתי"ג (כט, ב). תכ"א

(מג, א). תליח (צט, ד).

דאת זלעו"ז: קהלת ז, יד.

דאורייתא מחכמה עילאה נפקת: נסמן בע'

תקצ.

שאי"ן כל עשב למטה: ב"ר פ"ו ו, זחי"א רנא,

א.

כי יש גבוה: ראה קהלת ה, ז.

כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י.

עמוד תחבב

ובחרת בחיים: נצבים ל, יט.

כי הוא חייך: שם כ.

ראה נחתי: ראה שם טו.

ברוך אומר . . בראשית: ברכת ברוך

שאמר.

הללו את ה': תהלים קמח, א.

רוממות אל בגרונו: תהלים שם קמט, ו"ז.

טהור עינים מראות ברע: ראה חבקוק א, יג. ובמנחת שי שם. אבל ראה ויקר ספ"ד. יליש שלח (רמז תשמג) חקת (רמז תשמט) ראשית חכמה שער הקדושה פט"ז (ד"ה) הדרך הראשון ר, ג) עשרה מאמרות מאמר חקור דין ח"ה פ"ה. שליה סז, א. שער היחוד והאמונה פ"ה. תר"א טו, א. ועוד.

חסד דרועא ימינא: הקדמת ת"ז יו, א. בנטילת ידים עד הפרק: חולין קו, א. וראה סוטה ד, ב.

לא כאברהם שיצא ממנו: פסחים נו, א. וראה הערה בלקושי חט"ז ע' 192.

דאת ולעו"ז: קהלת ז, יד.

אדם מטמא עצמו: יומא לט, א.

עבירה גוררת עבירה: אבות פ"ד, מ"ב.

וירא את העם: תשא לב, יט"ב.

גיטין כ"ז: סו, א. עיי"ש.

עמוד תהלא

ממעמקים קראתיך: תהלים קל, א.

בככי יבואו: ירמ" לא, ח.

קדוש ה' מכובד . . ירכי: ישעי' נח, יג.

שבת קיט, א.

קדושים תהיו . . תהיו: קדושים יט, ב.

ובתוכי שם.

שלחנו של אדם מכפר: חגיגה כז, א.

שלא אכל משה: נסמן בע' תקצו.

להבין שרשי הדברים: גדפס (בשינויים)

בלקו"ת תצא לו, ג.

בצלמו בצלם אלקים: בראשית א, כז.

עמוד תחלב

אך בצלם יתהלך איש: תהלים לט, ז.

חכמת אדם תאיר פניו: קהלת ת, א.

אע"ג דאיהו לא חזי: מגילה ג, א.

עמוד תחלג

בת קול יצאת: ראה אבות פ"ו, ב.

כמאמר הבעש"ט ז"ל: ראה ג"כ כשיט —

קה"ת — סקמ"ז. סרניה. סשי"ס.

עד יערה עליו: ראה ישעי' לב, טו.

אם יחי' נדחך: נצבים ל, ד.

אם ישים אליו לבו: איוב לד, יד.

רוח אייתא רוח: זח"ב קסב, ב.

מי זאת עולה: שה"ש ת, ה.

מי לי בשמים: תהלים עג, כה.

עמוד תתכו

הצדקה שקולה: ב"ב ט, א.

לעני דחשוב כמת: רש"י שמות ד, יט. זח"ב

קיט, א. נדרים סד, ב.

וכמים הפנים: משלי כז, יט.

והי' מעשה הצדקה: ישעי' לב, יז.

לרחוק ולקרוב: ישעי' נז, יט.

לית מחשבה תפיסא: ראה ת"ז בהקדמה יו,

א.

סמכוני באשישוח: שה"ש ב, ה.

נרדי נתן ריחו: שה"ש א, יב.

אכלתי יערי: שה"ש ה, א.

נפלה לא תוסיף קום: עמוס ה, ב.

ביום ההוא תקראי: ראה הושע ב, יח.

ביום חתונתו . . מ"ת: שה"ש ג, יא. וברש"י

ומצודת דוד שם.

עמוד תתכו

כלה שארי: תהלים עג, כו.

ויעבור ה': תשא לד, ו.

נושא עון: מיכה ז, יח.

ומרבה לסלות: ראה ישעי' נה, ז. אגה"ת

פ"א.

תשובה תשוב היא: ראה זח"ג קכב, א.

והחזירנו בתשובה: תפלת שמו"ע (של

חול).

לפני ה' תטהרו: אחרי טז, ל.

ד' חלוקי כפרה: יומא פו, א.

וזרקתי עליכם: יחזקאל לו, כה.

עמוד תתכה

עוונותיכם מבדילים: ראה ישעי' נט, ב.

חדלו לכם מן האדם: ישעי' ב, כב.

לא לחכמים לחם: קהלת ט, יא.

והחכמה תחיי: ראה קהלת ז, יב.

עמוד תתכט

שער באשה ערוה: ברכות כד, א.

עמוד התלד

חיל בלע ויקיאנו: איוב כ, טו.
המימ זל: ראה או"ת — קה"ת — תהלים
טט, ג.

ביום ההוא יהי: ראה זכר"י יד, כ.
כל מה שהטוס רץ: ראה פסחים ג, א.
ואכלת של אויביך: ראה דברים כ, יד.
דאורייתא מחכמה נפקת: נסמן בע' תקצ.
בר' אבוא . . תוספתא חזתא: ראה
ירושלמי שבת פ"ח, ה"א.
יאר ה' פניו אליך: נשא ו, כה.
הנה יפה דודי: שה"ש א, טז.

עמוד התלה

לך ה' הגדולה: דה"א כט, יא.
ביום חתונתו זה מית: שה"ש ג, א. רש"י
ומצודת דוד שם. וראה תענית כו, ב.
מורשה . . מאורשה: ברכה לג, ד. ברכות
נא, א.

עמוד התלו

כהמס דונג: תהלים סח, ג.
שער באשה ערוה: ברכות כד, א.
והעבירו תער על כל בשרם: בהעלותך ה,
ז.

עמוד התלו

קדוש יהי גדל פרע: נשא ו, ה.
בזוהר בדרב המנונא: ראה זח"ג מו, ב.
יתרון האור . . הסכלות: ראה קהלת ב, יג.
רבא . . מלתא דבדיחותא: ראה ר"ח
פסחים קיז, א.
שיחת ת"ח: סוכה כא, ב.
ועליהו לא יבול: תהלים א, ג.

עמוד התלה

וכמאמר הזהר בשערהא אחידן: ראה זח"ג
ס, ב. הערה כד"ה אל תצר את מואב ע' 25.
שע"ה אסור לאכול בשר: פסחים מט, ב.
עד דלא אכילנא: ב"ק עב, א.
עגלא תלתא: ראה שבת יא, א. עירובין סג,
א. ועוד.

עמוד תחלט

צדיק אוכל לשובע: משלי יג, כה.
אברהם שיצא ממנו: פסחים נו, א.
הנה מטתו שלשלמה: שה"ש ג, ז.
ובגמי יש פלוגתא: בימות מח, א.

עמוד תחמ

בפרע"ח בכוונת הושר: שער הלולב פ"ה.
עבירה גוררת עבירה: אבות פ"ד, מ"ב.
וירא את העם: ראה תשא לב, כה.
כי ברע הוא: שם, כג.
אדם מטמא אינו: ראה יומא לט, א.
סר צלם מעליהם: שלח יד, ט.
אנח רישא דדהבא: ראה דניאל ב, לה.
כל מי שאינו בוכה: פע"ח שער השופר
פ"ה. וראה לקו"ש ח"ט ע' 206.

עמוד תחמא

שבכה ר"ע: זח"א צח, ב. ט"ז או"ח סרפ"ח
סקי"ב בשם ז"ח.
לעתיד . . בבכי יבואו: ירמ"י לא, ח.
אם נגאלין . . אחד התשובה: ראה סנהדרין
צז, ב.

והנה נער בוכה: שמות ב, ו.
כי נער ישראל: הושע יא, א.
לאשתאבא בגופא דמלכא: זח"א ריז, ב.
מיכאל מקריב נשמות: זח"א פ, א. ז"ח לך
כד, ב. וראה תוספות סוף מנחות.

עמוד תחמב

מאן דקטיל חו"א: נסמן בע' תתכ.
עפ"י המבואר ברע"מ: ראה זח"ב צד, ב.
וכי ימכור איש: משפטים כא, ז.

עמוד תחמג

ענין קין והבל: נדפס בתו"ח שמות תב, ב.
הכמות נבל ימות אבנר: שמו"ב ג, לג.
זכו אחישנה: סנהדרין צח, א.
וארבה . . יצחק: יהושע כד, ג.
ואם ירחיב: ראה שופטים יט, ח.
קין עובד אדמה: בראשית ד, ב.
אד יעלה: ראה בראשית ב, ו.

רגלי' יורדות מות: משלי ה, ה.
ראה נחתי לפניך: ראה נצבים ל, טו.
ובחרת בחיים: שם, יט.
ויקרבו ימי ישראל: ויחי מח, כט.

והאדמה לא נתן: עקב יא, יו.
היש מספר לגדודיו: איוב כה, ב.
אלף אלפים מספר: ראה דניאל ז, י. חגיגה
יג, ב.

עמוד התנא

והאלקיי' אנה לידו: משפטים כא, יג.
הרוגי לוד: ביב י, ב.

עמוד התנב

שורה וז"ס — קין: אוציל ע"י קין.
וגלתה את ראשה: תצא כא, יב.
וברכך . . . אשר תעשה: ראה טו, יח. וראה
לעיל ע' תרמח. לקיית תצא לו, ג.

עמוד התנג

מוונותיו של אדם: ביב י, א.
שאדם נידון בכל יום: ר"ה טז, א.
בפסח על התבואות: ר"ה פ"א, מ"ב.
וחתמנו בספר פרנסה: אבינו מלכנו
לנעילה.

הן . . . ובחסד: נוסח ברהמ"ז — ובחסד
נוסח אשכנז.

אין לך דבר . . . דבר: ראה אבות פ"ד, מ"ג.
כתבינו בספר חיים: אבינו מלכינו.
לחס . . . אוכלים בו: תהלים עח, כה. וראה
יומא עה, ב.
ויתאו תאוה: ראה תהלים קו, יד. בהעלותך
יא, ד.

במס' פסחים: ראה פסחים ג, ב. שו"ע
אדה"ז חא"יח סרנ"א, ס"א. ביח הל' פסח
רסתס"ח ד"ה ומ"ש אינו.

עמוד התנה

לא לחכמים לחס: קהלת ט, יא.
אל תחכם הרבה: ראה קהלת ז, טז.
והחכמה תחיי: ראה קהלת ז, יב.
ויתרון החכמה: ראה קהלת ב, יג.
מלתא דבדיחותא . . . באימתא: שבת ל, ב.
אוחותיו לא ראו: ראה תהלים עד, ט.
שממך הכל: ראה דה"א כט, יד.

עמוד התמד

אתה פוררת בעוז: תהלים עד, יג.
להודיע לבנה"א: תהלים קמה, יב.
אין מלך: ראה הנסמן בח"א ע' רד.
ברוב עם הדרת מלך: משלי יד, כת.
עושה שלום . . . זא"ז: איוב כה, ב. ראה
תנחומא ויגש ו.

עמוד התמה

וכל מה שיש ביבשה: חולין ככו, א.

עמוד התמו

ואל אישך תשוקתך: בראשית ג, טז.
רשפי' רשפי' אש: שה"ש ת, ו.
קול ה' . . . אש: תהלים כט, ז.
כפטיש יפוצץ סלע: ראה ירמ"י כג, כט.

עמוד התמוז

מי ימלל גבורות ה': תהלים קו, ב.

עמוד התמה

צאינה וראינה: שה"ש ג, יא.
הבל בגי' לז: ראה לקיית בראשית ג, כ.
הבל הבלים: קהלת א, ב.
דאורייתא מחי'ע נפקת: נסמן בע' תקצ.

עמוד התמט

ואה"י אצלו אמון: משלי ת, ל.
ואסתכל באורייתא: ראה זח"א קלד, א.
שאי' העולם מתקיים: ראה שבת קיט, ב.
כי לא על הלחס: עקב ת, ג.
צל ימינו עלי ארץ: איוב ת, ט.
ימים יצורו: תהלים קלט, טז.
שבצלם אלקים עשה: נח ט, ו.

עמוד התנ

ויאסוף יעקב רגליו: ראה ויחי מט, לג.

עמוד תחסא

אמרת ימים ידברו . . תבינס: ראה איוב לב, זח.

באדר דדעתו ה' סתום: ראה זח'ג קכת, ב.

אע"ג דאיהו לא חזי: מגילה ג, א.
נעשה אדם בצלמנו: בראשית א, כו.
ונגד זקניו כבוד: ישעי' כד, כג.
בשער הקדושה להרחיז: ראה שם ח'ג השער הו' ד'ה הנה.

ימותו ולא בחכמה: איוב ד, כא.

אין אדם ע"ע: סוטה ג, א.

בבואה . . להו: גיטין סו, א.

מכפירי יחידתי: תהלים לה, יז.

עמוד תחסב

שורה לחשובות — הנדר: אוציל הגדר.

דאורייתא מחכמי נפקא: נסמן בע' תקצ.

תרי"ך עמודי אור: פרדס ש"ח, פ"ג.

ביום חתונתו . . זו מ"ח: שה"ש ג, יא.

וברשי ומצודת דוד שם.

עמוד תחסג

לך אמר לבי: תהלים כז, ח.

תעיתי כשה אובד: תהלים קיט, קעו.

ויעבור ה' על פניו: תשא לד, ו.

והיו הדברים האלה: ואתחנן ו, ו.

עמוד תחסד

בר"ע שולגו עיניו: נסמן בע' תתמא.

שכל מי שאינו בוכה: נסמן בע' תתמ.

עמוד תחסה

להבין מ"ש בפע"ח: ראה פע"ח שער הק"ש

פ"ז. קונטרס (נא) לימוד החסידות ע' 6

בהערה.

אלקים . . אלקים חיים: ראה אוהית יתרו

ע' תרצט.

להנחיל אוהבי יש: משלי ח, כא. עוקצים

בסופה.

ש"י עולמות ב"פ קנ"ה: נסמן בע' תרס.

כי תצא למלחמה: תצא כא, י.

אשר עיניך פקוחות: ירמי' לב, יט.
מי יתעשר ומי יעני: ראה פיוט ונתנה
תוקף.

עמוד תחנו

כמ"ש הרמב"ן: נסמן בע' תשכט.

עושה מלאכיו רוחות: תהלים קד, ד.

כי אתה תשלם: תהלים סב, יג.

עמוד תחנו

עושה עבירה . . מצוה: אבות פ"ד, מ"א.

מסכת חגיגה: ראה מנורת המאור לר"י

אלגוקה ח'ג פרק תלמוד תורה ע' 275.

מנורת המאור נר ג פ"ה כלל ח ס"י ריג בשם

התנחומא. פירוש הר"י יעבץ לאבות פ"ה,

מ"ט ד"ה כל מחלוקות. מגיד משרים ס"פ

תזריע.

מגיד משנה: אולי צ"ל מגיד משרים —

וראה שם בתחלתו ובכ"מ.

שמצפצף ועולה: ראה ר"ה יז, רע"א.

מוריד שאול ויעל: שי"א ב, ו.

לך אמרינן נזירא: ראה שבת יג, א.

עמוד תחנז

אך בצלם: תהלים לט, ז.

וגם בע"ח: ראה ע"ח שער מוחין דצלם

ספ"ה.

דברך נצב בשמים: תהלים קיט, פט.

שימני כחותם: שה"ש ח, ו.

אע"ג דאזיל הכא והכא: ראה זח"א רמה, א.

זח"ב קיד, א.

לכבודי בראתיו: ראה ישעי' מג, ז.

עמוד תתס

שאנו מוצאים בהושר: ראה פע"ח שער

הלולב פ"ה.

בזהר בעובדא דר' יצחק: ראה זח"א ר"ז, ב.

אין שינוי בו כלל: ראה פע"ח שם.

כי צל ימינו: איוב ח, ט.

החורה שהיא שמותיו של הקב"ה: ראה

זח"ב פז, א. פתיחת הרמב"ן עה"ת.

עיקר השבירה . . סיג: ראה מבוא שערים
ש"ב ח"א פ"א.
תרין רועין: ראה זח"ג ד, א.
אורייתא מחכמה עילאה: נסמן בע' תקצ.

עמוד תתעד

אע"ג דאיהו לא חזי: מגילה ג, א.
ולאום מלאום יאמץ: תולדות כה, כג.

עמוד תתעו

כי המצוה: נצבים ל, יא. — נדפס
(בשינויים) בלקו"ת נצבים מה, ב.
המצוה . . במצות התשובה: רמב"ן שם.
כי תשוב אל הוי": שם, י.
וזכרתם את כל מצות: שלח טו, לט.
בזוהר ורע"מ רמ"ח אברים: נסמן בע'
תרסה.

אנכי הוי" אלקיך: יתרו כ, ב.
דלית מחשבה תפיסא: ראה הקדמת ת"ז יז,
ב.

כי לא ראיחם: ראה ואתחנן ד, טו.
דלא ידע ל" בר איהו: ראה זח"ג קכט, ב,
קמ, ב.

אתה הראת לדעת: ואתחנן ד, לה.
מחדש בטובו: ברכת יוצר.

מאמינים בני מאמינים: שבת צז, א.
יעקב חבל נחלתו: האוינו לב, ט.
מבשרי אחזה אלוה: ראה איוב יט, כו.
מחזה שדי יחזה: בלק כד, ד.

עמוד תתעז

תרגום ראי" . . חזיון: בראשית א, ד.
ובכי"מ.

חזון ישעיהו: ישע"י א, א.
וכל העם . . הנשמע: יתרו כ, יח. מכילתא
שם. לקריש ח"ו ע' 120. 416.

דלית מחשבה תפיסא: ראה הקדמת ת"ז יז,
א.

אני הוי" לא שנית: מלאכי ג, ו.
אתה הוא . . העולם: תפלת השחר.
הודו על ארץ: תהלים קמט, יג.
שלגדולתו אין חקר: ראה תהלים קמה, ג.

והחכמה מאין תמצא: איוב כח, יב.
אלקים . . יצחק גבורה: ראה עה"כ —
לבסה"ד — מערכת אלקים.
לגדולתו אין חקר: ראה תהלים קמה, ג.
היש מספר לגדודיו: איוב כה, ג.
אלף אלפים: ראה דניאל ז, י.

עמוד תתסו

ובחרת בחיים: נצבים ל, יט.
עולם . . ז"א: ראה עה"כ — לבסה"ד —
מערכת עולם.
כלה שארי . . צור לבבי: תהלים עג, כו.
ולתבונתו אין מספר: ראה תהלים קמו, ה.
שורה ז"א — מקו": כ"ה בהבוך.

עמוד תתסז

בינה מינה דינין מתערין: נסמן בח"א ע'
רמא.

צמאה . . בלי מים: תהלים סג, ב.
והחיות רצוא ושוב: יחזקאל א, יד.
לאהבה את ה': נצבים ל, כ.
מי לי בשמים: תהלים עג, כה.
צמאה לך נפשי: תהלים סג, ב.

עמוד תתסח

שחכמה דאצי" כעשי" נחשבת: ראה תניא
מ"מ וכו' פ"ב.

עמוד תתסט

החכמה . . כח מה: זח"ג כה, א.

עמוד תתע

אם רץ לבד: סי" פ"א, מ"ח.
הושיט אצבעו הקטנה: סנהדרין לח, ב.
שורה אין — ודיק: כ"ה בהבוך.

עמוד תתעא

שורה ממנה — שזוה: נכפל בהבוך.

עמוד תתעב

ב"פ אור בגי' ואהבת: ראה פעי"ח שער
הקיש פכ"ג. פכ"ה.

ידוע המאמר בס"י: ראה שם פ"א, מ"ז.

עמוד תתפב

כי יפלא ממך: שופטים יז, ח.
ברוך ה' . . . העולם: דה"א טז, לו.
גבורי כח: תהלים קג, כ. וראה זח"ג קצא,
א.

בדבר ה' שמים נעשו: תהלים לג, ו.
במאמר אחד: אבות פ"ה, מ"א.
לא ימוש . . . מפיך: יהושע א, ח.
כל הקורא ושונה: ראה תנדא"ר רפ"ח.
רוח אייתי רוח: ראה זח"ב קסב, ב.

עמוד תתפג

אנת הוא חד: הקדמת ת"ז יז, א.
רמ"ח אברים דמלכא: נסמן בע' תרסה.
ויעש דוד שם: שמ"ב ח, יג.
ישת חשך סתרו: תהלים יח, יב.
דלא ידע ל"ו: ראה זח"ג קכט, ב. קמ, ב.
אלקים הבין: איוב כח, כג.

עמוד תתפד

ממעמקים קראתיך: תהלים קל, א.
עומקא דבריא: ראה זח"ב סג, ב.
אם רץ לבך: ס"י פ"א, מ"ח.
כמ"ש בס"י: פ"א, מ"ה.
אנכי אנכי: ישע"י מג, כה.
ועבד הלוי הוא: קרח יח, כג. זח"ג קעח, ב.

עמוד תתפה

היום ולא למחר: ראה עירובין כב, א.
לעבדה זו רמ"ח: נסמן בח"א ע' קכה.
בוהר . . . סדרא קדמאה: נדפס (בשינויים)
בביאורו לביק אדמור"ר הצי"צ ע' שצו והגהות
ע' תו. (אוה"ת ר"ה ע' א"תמ).
אמרו לפני מלכות: ר"ה טז, א.
להודיע . . . הדר מלכותו: תהלים קמה, יב.
וגבורתך ידברו: שם י"א.

עמוד תתפו

וכמ"ש בפרע"ח: ראה שער ראש השנה
פ"א.

אלף אלפים ישמשוני: דניאל ז, י.
מן הארץ לרקיע: חגיגה יג, א.
שורה כו' — וא"כ: כ"ה בהבוך.

עמוד תתפח

ככה יעשה איוב: איוב א, ה.
ולא נחנכו עלילות: שמו"א ב, ג.
תמים תהי': שופטים יח, יג.
ועשיתם אותם אתם: בחוקתי כו, ג. זח"ג
קיג, א.
ויעש דוד שם: שמ"ב ח, יג.
בראשית . . . בחוכמתא: בראשית א, א.
וראה בת"י שם.
והחכמה מאין תמצא: איוב כח, יב.
ועל הכסא דמות: ראה יחזקאל א, כו.

עמוד תתפט

ארפא משובתם: הושע יד, ה.
ושב ורפא לו: ישע"י ו, י.

עמוד תתפז

שהתשובה קדמה לעולם: ראה פסחים נד,
א.
תשובה . . . תשוב ה"א: ראה זח"ג (רע"מ)
ככב, א.
ממעמקים קראתיך: תהלים קל, א.
ב' עומקים: ראה גם עטרת ראש דרוש
לעשי"ת נד, א.
ויצעקו אל ה': תהלים קו, ו.
צעק לבס: איכה ב, יח.
ויצעק איש אפרים: ראה שופטים ז, כד.
ובכתה את אביה: תצא כא, יג.
בבכי יבאו: ירמ"י לא, ח.
לפני ה' תטהרו: אחרי טז, ל.

עמוד תתפח

שמי הוי': וראה ו, ג.
היום ולא למחר: ראה עירובין כב, א.
דביו"ד נברא העוה"ב: ראה מנחות כט, ב.
אומרים בריה: ברכת זכרונות.
כי תשוב אל ה': נצבים ל, י.
בש"ע דריה: כ"ה בהבוך.

ימים יצרו: תהלים קלט, טז.

עמוד התצו

כי קרוב: נצבים ט, יד.
 שופר . . . מלשון שפרו: נסמן בע' תרכט.
 בוהר פ' בלק: ראה קצא, א.
 גבורי כח: תהלים קג, כ.
 שברים גנזחי גניח: ראה ר"ה לד, א.
 יצחק . . . מדת הגבורה: נסמן כח"א ע' מט.
 ופחד יצחק: ראה ויצא לח, מב.
 אתה פוררת בעוזך ים: תהלים עד, יג.
 ובאו במערות: ראה ישעי' ב, יט.
 שורה שמתחדים: אוצ"ל שמתחדשים.
 מצמיח חציר לבהמה: תהלים קד, יד.
 כמ"ש בזוהר: ראה זח"א יח, כ. ד"ה והוא
 עומד תרס"ג ע' 4 בהערה.
 הושיט אצבעו: ראה סנהדרין לח, ב.

עמוד התצו

ולתוספת ביאור: נדפס (בשינויים) בספר
 המאמרים תרכו ע' רסז.
 עשר עומקים . . . בפרע"ח: שער תפלת ר"ה
 פ"ז.
 שורה גם — ע"ת: עשרת ימי תשובה.
 להודיע . . . הדר מלכותו: תהלים קמה, יב.
 ארוכה . . . מני ים: איוב יא, ט.
 וע' פנים לתורה: זח"א מז, כ. ספר
 המאמרים ה'תשי" ע' 178 בהערה.
 אתה פוררת: תהלים עד, יג.
 ואר"א דברים אלקים חיים: ראה ערובין יג,
 ב.
 אלף אלפים ישמשוני: ראה דניאל ז, י.
 ודרשו רז"ל: חגיגה יג, ב.
 היש מספר לגדודיו: איוב כה, ג.
 אין לך עשב: ראה ב"ר פ"י, ו. זח"א רנא, א.
 מו"נ ח"ב, פ"י.
 לפי שכלו יהולל: משלי יב, ח.
 שתי אבנים בונות: ס"י פ"ד, מ"ב.
 גדול ה' ומהולל: תהלים מת, כ. וראה זח"ג
 ה, א. זח"ב רלה, א.
 בוהר פ' במדבר: ראה זח"ג קנד, א.

ומשם יפרד: בראשית ב, י.
 איהו וגרמוהי חד: ראה הקדמת ת"ז ג, ב.
 במחש"ט שמחיהו ס' פולסין: חגיגה ג, ב.

עמוד התפז

וצבא השמי': נחמ" ט, ו.
 ואתה . . . נברא . . . ואתה . . . משנברא: ראה
 תפלת השחר.

עמוד התפח

אם צדקת: איוב לה, ז.
 כמ"ש בוהר: ראה ח"א טו, א.
 נתאוה הקב"ה: ראה ליקוטי הגהות לתניא
 פל"ו.
 את ה' האמרת: תבא כו, ז.
 ויחפרדו כל פועלי: ראה תהלים צד, ד.

עמוד התפט

שש כנפים: ישעי' ו, ב.

עמוד תחצ

קולה כנחש ילך: ירמ' מו, כב.

עמוד תחצא

תקעו . . . ליום חגיגנו: תהלים פא, ד.
 ובכן תן פחדך: שמו"ע ימים נוראים.

עמוד תחצב

וימינו תחבקנו: שה"ש ב, ו.
 תר"ך-עמודי אור: פרדס ש"ח, פ"ג.
 אורייתא מחכמה נפקא: נסמן בע' תקצ.

עמוד תחצג

שורה דמו"ש: דמלכיות וזכרונות שופרות.
 או תתענג: ישעי' נח, יד.
 אין חבוש מתיר: ראה ברכות ה, ב.

עמוד תחצד

כי לא על הלחם: ראה עקב ח, ג.
 בזמן בהמ"ק . . . בשר: פסחים קט, א.

עמוד תחצה

ימינו כצל עובר: ראה תהלים קמד, ד.

לא יעקב . . ותוכל: וישלח לב, כט.

עמוד התקט

עין בעין יראו: ישעי' נב, ח.
ונגלה כבוד הוי': ישעי' מ, ה.
אזוהו חכם: תמיד לב, א. תו"א ז, ב. מב, א.
וידעת היום: ואתחנן ד, לט.
כיהודא ועוד: ראה קדושין ו, א.
הארץ הדום רגלי: ראה ישעי' סו, א.
ודברת בס: ואתחנן ו, ז.
ויקרא אלקים: בראשית א, ה.
שורה האדם — רצון: בלקו"ת (הניל סד,
ג) ליתא. וראה ריש ע' תחסיג.

עמוד תחקי

לכבודי בראתיו יצרתיו: ראה ישע' מג, ז.
חכמים המה להרע: ירמ' ד, כב.
והי' מעשה הצדקה: ישעי' לב, יז. וראה
אגה"ק ה. יב.
ואספת דגניך: עקב יא, יד.
וברכך ה': ראה, ראה טו, יח. לעיל ע'
תרמה. תחנב.
יעקב . . יוד' עקב: ראה ע"ח שער ג'
ספ"ב. פרדס שער עה"כ מערכת יעקב.
שעת צלותא . . קרבא: נסמן בע' תחב.
וירא כל העם: ראה מ"א יח, לט.
אני הוי' לא שניתי: מלאכי ג, ו.

עמוד תתקיא

כי זכר חסדו: ראה תהלים צח, ג.
אלף אלפים ישמוני: דניאל ז, י.
מכלכל חיים בחסד: ברכת אבות.
אם יהי' אלקים . . לאלקים: ויצא כת, כ'
כא.

אני הוי' . . שמי: ישעי' מב, ח.
דהוי' לשון מהוה: ראה זח"ג רנז, ב. ספר
המאמרים הש"ת ע' 40 בהערה.
בתמידות . . הוי'ד שבראש התיבה: ראה
רשיי איוב א, ה.
ישראל שבחול: ראה ע"ז ח, א.
כל הכועס: זח"א כז, ב. וראה קיצורים
והערות לתניא ע' לט. קמט.

עמוד תחק

כולם בחכמה עשית: תהלים קד, כד.
חכמה בראש . . בסוף: נסמן בע' תרה.
וכמאמר אליהו: הקדמת ת"ז יז, א"ב.
והחכמה מאין תמצא: איוב כת, יב.

עמוד תחקא

הוא וגרמוהי חד: ראה הקדמת ת"ז ג, ב.

עמוד תחקב

קולה כנחש ילך: ירמ' מו, כב.

עמוד תחקד

ויסגור בשר תחתינה: בראשית ב, כא. זח"ג
קמב, סע"ב.

הושיט אצבעו הקטנה: סנהדרין לח, ב.

עמוד תחקה

זכר חסדו: תהלים צח, ג.

עמוד תחקו

וגבורותיך ידברו: תהלים קמה, יא.
עומק גימ' גבורה: משנת חסידים מסכת
יום ר"ה פ"ב, מ"א. פעיח שער תפלת ר"ה
פ"ו.
וארובות השמים נפתחו: נח ז, יא.
עומק ראשית . . החכמה . . הכתר: פעיח
שם.

וארובות שמים נפתחו: נח ז, יא.

עמוד תחקז

בוצינא דקדוניתא: זח"א טו, א.
ממעמקים קראתיך: תהלים קל, א.

עמוד תחקח

בראשית ברא: בראשית א, א. וברשיי.
בע"ח: בתחלתו ענף ב.
זה היום תחלת: ברכת זכרונות.
שובה ישראל: ראה הושע יד, ב"ג. —
נדפס (בשניונים) בלקו"ת דרושים לשבת
שובה סד, ב. וראה אוה"ת שבת שובה ע'
א"תצו.

את ה' אלקיך תירא: ואתחנן ו, יג. עקב י, כ.
הקול קול יעקב: תולדות כז, כב.
ה' רחום וחנון: ראה תשא לד, ו.
חנון ורחום ה': תהלים קיא, ד. קמה, ח.
דהיב ל, ט.
למען שמך ה': ראה תהלים כה, יא.

עמוד תתקטז

להבין שרשי הדברים: נדפס (בשינויים)
בלקו"ת דרושים לשבת שובה סה, ג.
ה' הוא האלקים: מ"א ית, לט.
שורה הנ"ל — מ"ז: אוצ"ל מ"א.
בלק"א ח"ב: פ"ז.
שילוב הוי' באדני: ראה תניא (הנ"ל)
ולקו"ת (הנ"ל).
דאנת אשתמודע: ראה הקדמת ת"ז יז, ב.
בדבר ה' שמים נעשו: תהלים לג, ו.
כהדין קמצא: ב"ר פכ"א, ה.
ה' אבנים בונות: ראה ס"י פ"ד, מ"ב.

עמוד תתקיז

אלף אלפים ישמשוני: דניאל ז, י.
אין מלך בלא עם: נסמן בח"א ע' רד.
המשל ופחד עמו: איוב כה, ב. ראה
תנחומא ויגש ו.

עמוד תתקיח

לא תוסיף קום: עמוס ה, ב.
העוה"ב . . מזיו השכינה: ראה ברכות יז,
א.
לחם לא אכל: תשא לד, כח.
לחם אבירים אכל . . ממש: תהלים עח, כה.
וראה לעיל ע' תקצו.

עמוד תתקיט

ויחזו את האלקים: משפטים כד, יא.
עין בעין יראו: ישעי' נב, ח.
ונגלה כבוד הוי': ישעי' מ, ה.
ותמלוך אתה הוא: ברכת אתה קדוש.
אני הוי' הוא שמי: ישעי' מב, ח.
איהו וחיוהי: ראה הקדמת ת"ז ג, ב.

בחי' גסות הרוח: ראה סוטה ד, ב.
כמיש בוהר: ראה הקדמת ת"ז ב, א.

עמוד תתקיג

ה' בחכמה: משלי ג, יט.
ובראשית נמי מאמר: ר"ה לב, א.
כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י.
במקום גדולתו: ראה מגילה לא, א. ספר
המאמרים ה'ש"ת ע' 40 בהערה. ובלקוטי
הגהות לתניא פ"ד.
הביטו אליו ונהרו: תהלים לד, ו.
אליו ולא למדותיו: ספרי הובא בפרדס
שער דרכי הכוונה פ"ב. אוה"ת ואתחנן ע'
שעו.
לפני הוי' חטתהו: אחרי טז, ל.
אנכי אנכי: ישעי' מג, כ.

עמוד תתקיך

מאיגרא רמה: ראה חגיגה ה, ב.
שכל . . שאינו בוכה: ראה פעי"ח שער
השופר פ"ה. לקו"ש ח"ט ע' 206.
ויקרא ה' ה': לד, ו.
ותתפלל חנה: ראה שמ"א א, י.
הלך ילך ובכה: תהלים ככו, ו.
זרע קדש מצבתה: ישעי' ו, יג.
זרע ברוכי ה': ישעי' סה, כג.
בני בכורי ישראל: שמות ד, כב.
הבן יקיר לי: ירמ" לא, יט.
אליך ה' נפשי אשא: תהלים כה, א.
כשל בעוניי כחי: תהלים לא, יא.
כל אשר תמצא ידך: קהלת ט, י. זח"א קצו,
ב.
נר ה' נשמת אדם: משלי כ, כו.
כי אתה תאיר נרי: תהלים יח, כט.

עמוד תתקטו

עבירה מכבה: סוטה כא, א.
כל ימיו בתשובה: שבת קנג, א.
יפה שעה אחת: אבות פ"ד, מ"ז.
והיו הדברים האלה: ואתחנן ו, ו.
כי עמך הסליחה: תהלים קל, ד.

עמוד התקב

אנת חכים: ראה הקדמת ת"ז יו, א.
במקום גדולתו: נסמן בע' התקגי.

סעי"ב. זח"ג רסת, א. וראה ירושלמי חגיגה
פ"א, ה"ז.

רב יהודה: ר"ה לה, א.
וכולא תנוי' בנזקי: תענית כד, סעי"א.
התלבשות אור א"ס בחכמה: ראה תניא
פליה.

חכמה . . כח מה: זח"ג כח, א. לד. א.

עמוד התקכא

כי שרית עם אלקים: וישלח לב, כט.
אם יהי' אלקים . . לאלקים: ויצא כח, כ'
כא.

עמוד התקכד

שתורחו אומנתו . . שפטורים מן התפלה:
שבת יא, א.

כולם בחכ' עשית: תהלים קד, כד.
תורה דאצי' ודבריה: ראה לקוית ר"פ
בלק.

אם בהרת קדמה: ראה ב"מ פו, א. לקוית
תזריע כב, ב. קונט' (נא) לימוד החסידות.

דבר ה' זו הלכה: שבת קלח, ב.
רב יהודה . . שורש נשמתו מבחי' חכמה:
ראה ג"כ תו"א לח, ד. סט, א.

הרוצה להחכים . . ממונות: ראה ב"ב קעה,
ב.

דבומן הבית . . בחורה: ראה יומא ט, ב.
זמירות שמענו: ישעי' כד, כז.

השמיעני את קולך: שה"ש ב, יד. וראה
זח"ג סא, א. ריג, א.

דאכל ב"י עשרה: ראה סנהדרין לט, א.
תניא מ"מ וכי' ע' קנה. רכא.

שאין העולם מתקיים: ראה שבת קיט, ב.

עמוד התקכה

עבירה מכבה מצוה: ראה סוטה כא, א.
כי עמך הסליחה: תהלים קל, ד.

הן יראת ה': ראה איוב כח, כח. בח"א ע'
מה.

והחכמה מאין תמצא: איוב כח, יב.
דאבא יונק ממזל החי: נסמן בח"א ע' רצה.

בס' מיח: מס' יומא פ"א, מ"א.
אני ראשון . . אחרון: ישעי' מד, ו.

דאפקוהו למטיט: חגיגה טו, א.
הושיט אצבעו קטנה: סנהדרין לח, ב.

עמוד התקכב

מאיגרא רמה: ראה חגיגה ה, ב.
ותתפלל חנה: ראה שמו"א א, יא.

חן אשה על בעלה: סוטה מז, א.
אלקנה . . אימא: ראה גם לקוית שמואל א
ה.

ויחונך: נשא ו, כד.
זלגו עיניו דמעות: ראה זח"א (מהני"ע) צו,
ב.

אל רחום . . ויקרא: תשא לד, ו.
ב' היות: ראה זח"ג קלח, ב.

ה' רחום וחנון: נסמן בע' תשקטו.
חנון ורחום ה': נסמן בע' תתקטו.

נהר יחרב ויבש: ראה ישעי' יט, ה.
הבינה שנק' נהר: זח"ב ככג, ב.

ונהר יוצא מעדן: כראשית ב, י.
ממעמקים קראתיך ה': תהלים קל, א.

לפני הוי' תטהרו: אחרי טו, ל.

עמוד התקכג

דבמקום שבע"ת עומדים: ראה ברכות לד,
ב. ספר המאמרים תשי"ט ע' 183 בהערה.

המיצ' נתחלף בא"ת ב"ש: נסמן בע' תרלח.
ויצעקו אל הוי': תהלים קז, ו.

הלך ילך ובכה: תהלים ככו, ו.
שובה ישראל: הושע יד, ב.

ולא חרבה הארץ: זח"א קפה, א. זח"ב נח,

עמוד התקבו

כי שמש ומגן: תהלים פד, יב, שהיחזיא פ"ד.

יעקב . . יסוד אבא: ראה ע"ח ש' הכללים פ"י. ש' הארת המוחין ספ"א.

כי שרית עם אלקים: וישלח לב, כט.
דאל נהירו דאור אבא: ראה זח"א צד, א.
זח"ג ל, ב, לא, א, סה, א.
ששבת אותיות חשב: ראה אגה"ת ספ"י.
יפ"ת לכ"ר ספכ"ב.
חשב אנוש: תהלים צ, ג.

עמוד התקלב

אם יהי' אלקים . . אלקים: ראה ויצא כת, כ. כא.

וילך יעקב חרנה: ראה ויצא כת, י.
חרן דז"א דה"א: ראה לקו"ת (להאריז"ל) ר"פ ויצא. שער הפסוקים שם.
בשלוש . . יסוד: ראה פרדס שעה"כ מערכת שלום.

יעקב . . בריח התכון: זח"ג קפו, סע"א.
השבירה . . בשם ס"ג: נסמן בח"א ע' עב.
לפני מלך מלך: וישלח לו, לא.
אשת חיל: משלי יב, ד.
שובה ישראל: הושע יד, ב.
ותחפול חנה: שמו"א ב, א.
על הוי": שמו"א א, יא.
כי קרוב . . מאוד: נצבים ל, יד.
גבורי כח: תהלים קג, כ.

עמוד התקלג

ויקט עדות ביעקב: תהלים עה, ח.
קחו עמכם דברים: הושע יד, ג.
כי כשלת בעונך: שם ב.
כשל בעוניי כחי: תהלים לא, יא.
ימינך ה' נאדרי בכח: בשלח טו, ו.
נשמה . . בת כהן: ראה זח"ב צה, א.
ובת כהן: אמור כב, יבי"ג.
הלוך ילך ובכה: תהלים קכו, ו.

עמוד התקלד

עלה במחשבה לברוא במה"ד: ראה רש"י בראשית א, א.
למען שמך הוי": תהלים כה, יא.
לפני הוי' תטהרו: אחרי טז, ל.

עמוד התקבו

חסד . . ע"ב . . גשרים: ראה פרדס שעה"כ מערכת חסד.
הגבורה מספר ריו: ראה פע"ח שער תפלת ר"ה פ"ו.
ה' אבנים בונות: ראה ס"י פ"ד, מ"ב.
ולתבונתו אין מספר: תהלים קמו, ה.

עמוד התקכט

הוי' הוא האלקים: מ"א ית, לט.
בעקודים . . בכלי א': ע"ח ש' העקודים פ"א.

עמוד התקל

והכהן לו' נחלים: ישעי' יא, טו.
אנת הוא חד: הקדמת ת"ז יז, א.
שובה ישראל: הושע יד, ב.
ותתן טרף לביתה: משלי לא, טו.
טרף נתן ליריאו: תהלים קיא, ה.
ומלכותו בכל משלה: תהלים קג, יט.
רגלי' יורדות: משלי ה, ה.

עמוד התקלא

טרף בגימט' רפ"ט: נסמן בע' תרפה.
ורוח אלקים . . רפ"ח מת: בראשית א, ב.
ח"א ע' קד.
וימלך וימת: ראה וישלח לו, לב, ואילך.
יעקב יוד' עקב: ע"ח ש"ג ספ"ב, וראה פרדס שעה"כ בערכו.

עמוד התקמא

המתנשא מימות עולם: ברכת יוצר.

עמוד התקמב

אבא . . אימא ממזל הי'ג: ע'ח ש' הולדת
אויא ווויץ פ'ו.
ממעמקים: תהלים קל, א.

עמוד התקמג .

ארחות הוי': תהלים כה, י.
אנכי ה' אלקיך: יתרו כ, ב.

עמוד התקמד

הי' הוא ושמו: נסמן בע' תרנח.
תרין ריעין דלא מחפרשין: ראה זח'ג ד, א.
קטן וגדול שם הוא: איוב ג, יט.
שאל נא לימים ראשונים: ואתחנן ד, לב.

עמוד התקמה

וכמארז'ל: ערובין יט, א.
ר'א בן דורדייא: ע"ז יז, א.

עמוד התקמו

רבי בכה: ע"ז שם.
עושה פלא: בשלח טו, יא.
כי יפלא ממך דבר: שופטים יז, ח.
אמרתי אחכמה: קהלת ז, כג.
אאלפך חכמה: איוב לג, לג.

עמוד התקמז

החכמה נק' ים: ראה עה"כ (לבסה"ד)
מערכת ים.
לפניך נגלו כל תעלומות: ברכת זכרונות.

עמוד התקמח

כי קרוב: נצבים ל, יד.
דבר מלך שלטון: קהלת ח, ד.
אשר . . לעשות . . לתקן: בראשית ב, ג.
ראה רשי' לכיר פ'יא, ו.
כל ישראל בני מלכים: שבת סז, א.
ותתן טרף לביתה: משלי לא, טו.

יבן . . האדם: ראה בראשית ב, כב.
ביום ההוא יהי': ראה זכרי' יד, ז.
והיית בהבנותו: מ"א ו, ז.

עמוד התקלה

להבין שרשי הדברים: נדפס (בשינויים)
נספר המאמרים תרכ"ו ע' רעה. (ובשינויים)
באוה"ת נצבים ע' ארכט.
כי המצוה הזאת: נצבים ל, יא.
נעשה אדם בצלמנו: בראשית א, כו.
וידוע הקושיא: ב"ר פ"ח, ח.
יהי אור . . רקיע: בראשית א, ג, ו.
האדם . . עולם קטן: נסמן בע' תקעט.

עמוד התקלו

אשר יעשה אותם האדם: אחרי מות יח, ה.
אדם אדמה לעליון: של"ה ג, א.
אנכי אנכי: ישע"י מג, כה.

עמוד התקלז

בוצינא דקדדונתא: זח"א טו, א.
ומשם יפרד: בראשית ב, י.
לא יגורך רע: תהלים ה, ה.
וטהור עינים מראות ברע: נסמן בע' תתכט.

עמוד התקלח

לא תאכל חלב ודם: ראה ויקרא ג, יז.
במצות מילה שהיא הראשונה: כ"ה גם
באוה"ת ובתרכ"ו ובנוסחא שני' ליתא.
אור מקיף . . מבחוץ: נסמן בח"א ע' דש.

עמוד התקלט

ומלחם . . לבבכס: עקב י, טו.
בפע"ח: כ"ה באוה"ת. תרכ"ו. וראה בנוסחא
שני' ע' תתקלח.
כי אב המון גוים: לך יז, ה.

עמוד התקמ

עתיק נעתק: ראה גם לקו"ת דרושים לר"ה
סא, ג.
המעתיק הרים: איוב ט, ה.

עמוד תחקטט

כל העוסק בתורה: ראה תדאיר רפיית.
 קומי רוני . . פני הוי': ראה איכה ב, יט.
 יונתי בחגוי הסלע: שהיש ב, יד.
 דאורייתא מחכמה נפקת: נסמן בע' תקצ.
 דשניס אוזויס: בי"מ בתחלתה.

עמוד תחקנ

אין טפה: נסמן בח"א ע' רצג.
 המלאכים אמרו . . על השמים: תהלים ח,
 ב. שבת פח, ב.
 ויברא הוי' אלקים: ראה בראשית ב, ז, א,
 כו.
 שאתם קרויים אדם: ראה יבמות סא, א.
 ורדו בדגת היס: בראשית א, כח.

עמוד תחקנא

ביאור שני: כ"ה בהבוך.
 כי תצא: תצא כא, י.
 עיקר השבירה . . ז"ת: ראה ע"ח שער
 שבירת הכלים פ"ו.
 אחוריים דאריא נפגס: ראה ע"ח שער
 דרושי הנקודות פ"ב, פ"ג, פ"ו.
 וידעו . . ערום אחת: בראשית ג, ז, יא.
 דעת . . בלע: ע"ח שער דרושי הנקודות
 פ"ד.

עמוד תחקנב

וימלוך וימת: ראה וישלח לו, לביג.
 ולא ידע . . למטה: ברכה לד, ו, ראה סוטה
 יד, א.

ונחנו מה: בשלח טז, ז"ח.
 ואנכי כבד פה: ראה שמות ד, י.
 חכמה . . כח מה: זח"ג לד, א.

עמוד תחקנג

דאורייתא מחכמה . . נפקת: נסמן בע'
 תקצ.

אלה מצות: ראה אחרי מות יח, ה.
 על הכסא . . אדם: ראה יחזקאל א, כו.
 את חוקותי ומצותי: ראה מ"א יא, לח, ג,

יד.

מצות ה': ויקרא ד, ב, כב.

שהקב"ה מניח תפלין: ראה ברכות ו, א.
 ומתעטף בציצית: ראה ר"ה יז, ב, רמב"ם
 הל' יסוה"ת פ"א, ה"ט.

ג' שעות הראשונות: ע"ז ג, ב.
 במי שעוסק בתורה בלילה: ראה תמיד לב,
 ב. תדאיר רפיית.

ות"ת כנגד כולן: ריש פאה.
 בשעת מ"ת . . חתונתו: שהיש ג, יא.
 וברשי.

והוא כחתן: תהלים יט, א.
 חתן . . חות דרגא: ראה יבמות סג, א.
 מימינו אש דת: ברכה לג, ב.
 התורה . . ת"ת: ראה פרדס שעה"כ
 בערכו.

עמוד תחקנד

עושה שלום: איוב כה, ב. ראה תנחומא
 ויגש ו.

אברהם . . חסד: נסמן בע' תרט.
 ופחד יצחק: ויצא לא, מב.
 ויעקב מובחר שבאבות: ראה ב"ר פע"ו, א.
 ויעקב . . ת"ת: זח"ג שב, א.
 עקוד יד ורגל: ראה שבת נד, א.
 עתה ידעתי: וירא כב, יב.
 ממעל לעצים: שם ט.

עץ החיים . . הדעת: בראשית ב, ט.
 וראית בשב"י: תצא כב, יא.
 בצלמו בצלם אלקים: בראשית א, כז.
 דאזויפת מאנהא לברתא: ראה זח"א ב, א.

עמוד תחקנה

כי צל ימינו: איוב ח, ט.
 וגלחה את ראשה: תצא כא, יב.
 שאליהו נקי מלאך הברית: פדריא פכ"ט.
 אליהו . . נמצא בכל ברית: זח"א צג, א.
 רט, ב.

ויעל אליהו בסערה: מלכים ב, יב.
 משה נקבר: ברכה לד, ו.
 משה רבן של הנביאים: ראה שמור' פכ"א,

ד.

עמוד תתקנו

שכל הגבוה ביותר: ראה שיערי אורה ע' 115, 129.

שמים לרום: משלי כה, ג.

עומק רום . . תחת: ספר יצירה פ"א, מ"ה.

ההפרש בין משה לאלהיה: ראה גם תו"א

צט, ג.

כמבואר במלכים: א יט, ת. ואילך.

שכינה מדברת מתוך גרונו של משה: נסמן

ב'ע' תקצד.

בכתבי האר"ז: ראה ע"ח שער האונאה

פ"ג. טעמי המצות לך.

עמוד תתקנו

את זלעזו: קהלת ז, יד.

ביום ההוא יגלח: ראה ישע"י ז, כ.

זכרות עמו הברית: נחמ"י ט, ח.

המלאכים . . חיצוניות . . מן הנשמות:

ראה ע"ח שער העיבורים פ"א. שער פנימיות

וחצוניות דרוש י'. פע"ח הקדמה לשער שבת

פ"ה. שער השבת פ"י.

בי"ג מדה"ר . . תקוני דיקנא: ראה ע"ח

שער א"א פ"ט.

עמוד תתקנח

ויעבר . . רחום: ראה תשא לד, ו.

קדוש יה" . . ראשו: נשא ו, ה.

דשער באשה ערוה: ברכות כד, א.

וידבר שלשת אלפים משל: מ"א ה, יב. ראה

תו"א צא, ג. צח, ב.

ר' מאיר . . נהוראי: ראה עירובין יג, ב.

ר' מאיר . . ג' מאות משלים: סנהדרין לח,

סע"ב.

עמוד תתקנט

והסירה שמלת שבי: תצא כא, יג.

דבבואה דבבואה לית להו: יבמות ככב, א.

שהבינה אם הבנים: זח"א ריט, א. וראה

הערה בסה"מ תשי"ד ע' 52. תשי"ט ע' 112.

מציל עני מחוק ממנו: תהלים לה, י.

בחכמה דוקא אתברירו: נסמן בח"א ע' פד.

עמוד תתקס

ביום השמיני עצרת: פינחס כט, לה. —
נדפס (בשניונים) בלקו"ת דרושים לשמ"ע פד,

ד.

חרגום עצרת כנישין: אמור כג, לו.

כת"א: פינחס (כאן).

זה היום תחלת מעשיך: ברכת זכרונות.

ג"ע . . בח"י הממוצע: ראה לעיל ע' שסה.

גן . . במקום המיוחד בארץ: ראה רמב"ן

בראשית ג, כב.

בס' הגמול: (כהוצאת שעוועל) ע' רצה ד"ה

ומה שכתב. וראה ג"כ לקו"ת תוריע כ, א.

תורה ברבים: ראה הערה בסה"מ תשי"ח ע'

232.

עמוד תתקסא

בספר הבהיר . . עמוד: ראה גם לקו"ת

ויקרא ב, א. תו"ח בראשית ד"ה ותלד עדה.

תרס"ז ע' טו. הערה בד"ה אל תצר ע' 66.

לגדולתו אין חקר: ראה תהלים קמה, ג.

נ' (אלפים) יובלות: ראה גם תו"א פא, ג.

לקו"ת קרח נב, ג. נצבים מו, ב.

וכל החיים: תפלת שמר"ע.

הכל ירוממוך סלה: ברכת יוצר לשבת.

סלה הוא בלתי הפסק: ערובין נד, א.

נהר דינור: ראה זח"א רא, א. זח"ב ריא, ב.

רמו, א. הקדמת ת"ז ד, א. תו"א מקץ לא, א.

לב, ד. סט, ג. צו, א. תו"ח מקץ (עג, סע"א).

ויקהל ע' (1203).

נהר דינור נגיד: דניאל ז, י.

עמוד תתקסב

ויברא . . את האדם: ראה בראשית ב, ז. א,

כו.

וינחהו בגן עדן: בראשית ב, טו.

ויגרש את האדם: בראשית ג, כד.

כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י.

עמוד תתקסג

שנעוץ תחלתן בסופן: ראה ס"י פ"א מ"ז.

כי שמש ומגן: תהלים פד, יב.

עמוד התקסד

בינה . . רחובות הנהר: ראה קהלת יעקב
מערכת רחובות הנהר.
דאורי"י מחכמה נפקא: נסמן בע' תקצ.

עמוד התקסח

בחכמה . . כח מה: זח"ג לד, א.
מה פשפשת: ראה זח"א א, ב.
ונחנו מה: בשלח טז, ז-ח.
והחכמה מאין תמצא: איוב כח, יב.
אני ה' אלוקים: שמות ו, ז.
אני ראשון: ישעי' מד, ו.
לית מחשבה תפיסא: ראה הקדמת ת"ז יו,
א.

דאני אותיות אין: ראה פרדס שער אם
האי"ס הוא הכתר פ"א.
אנת . . ולא בחושבן: ראה ת"ז שם.
אנת חכים: ראה ת"ז שם, ב.
אני היום ילדתיך: תהלים ב, ז.
כמארז"ל מסי קדושין: ל, סע"ב.
כבד את אביך: יתרו כ, יב.
איש אמו ואביו תיראו: קדושים יט, ג.

עמוד התקטט

בראשית . . וח"א בחוכמתא: ראה תרגום
ירושלמי בראשית א, א.
טפש כחלב לבס: תהלים קיט, ע.
ואה"י אצלו אמון: משלי ח, ל.
אם הבנים שמחה: תהלים קיג, ט.
עבדו את ה' בשמחה: תהלים ק, ב.
ישמח ישראל בעושי: תהלים קמט, ב.

עמוד התקע

ועצר את השמים: עקב יא, יז.
הוי' בחכמה: משלי ג, יט.

עמוד התקעא

יפה שעה אחת: אבות פ"ד, מ"ז.
מצות . . אברים דמלכא: ראה ת"ז ת"ל.
וירא אלוקים את האור: בראשית א, ד.
המצות . . ע"י התשובה: ראה ג"כ לקרות
שה"ש יו, ג.
מאת הוי' היתה זאת: תהלים קיח, כג.

אז תתענג: ישעי' נח, יד.

מי לי בשמים: תהלים עג, כה.

צור לבבני: תהלים עג, כו.

צורי אחסה בו: שמ"ב כב, ג. תהלים יח, ג.

כחשיכה כאורה: תהלים קלט, יב.

אם ישים אליו לבו: איוב לד, יב.

שלא לעבוד . . פרס: ראה אבות פ"א, מ"ג.

מאגרא רמא . . לבריא עמיקתא: ראה

חגיגה ה, ב.

אני הוי': ישעי' מב, ח.

עמוד התקסה

כמ"ש בס"י: ראה פ"א, מ"ז.

ממעמקים קראתיך: תהלים קל, א.

לפני הוי' תטהרו: אחרי טז, ל.

אל רחוס: תשא לד, ו.

עמוד התקסו

כי בסוכות הושבתי: אמור כג, מג.

וימינו תחבקני: שה"ש ב, ו.

שמע בני: משלי א, ח.

ושבכתב נקי . . אביך: ראה אגה"ק סכ"ט

בוהר. ובלקוטי הגהות לשם זח"ב רעו, ב.

עה"פ כבד את אביך וראה מדרש משלי שם

ודלא כפ"י מהר"י כהן.

דממקרא אחד . . מסכתא שלימה: כלקו"ת

כאן מיותר אות או תיבה.

בסוכות תשבנו: אמור כג, מב.

כלה שארי ולבבי: תהלים עג, כו.

ישת חשך סתרו: תהלים יח, יב.

שוה ומשוה: ראה פיוט האוחז . . וכל

מאמינים.

גם חשך: תהלים קלט, יב.

אור צח ומצוחצח: ראה ת"ז ת"ע (קלה, ב).

עמוד התקסז

אמרת אחכמה: קהלת ז, כג.

עובר ירך אמו: גיטין כג, ב.

אוכל מה שאמו אוכלת: נדה לב, ב.

בינה שנק' אם הבנים: נסמן בע' התקנט.

הנה במדרש איתא: ראה שהשיר פ"א, ד. ג.
 על המשנה בברכות: ראה שם כת, ב.
 דבמקום גדודי חיות: ראה שם כט, ב.
 ואמרו ז"ל אפילו בשעה: בדר"מ קצ, ב.
 במשנה פ"ד דברכות. וראה שם כט, ב.
 שהדם נעקר ונעשה חלב: בכורות ו, ב.
 שהדם הוא הנפש: ראה אחרי יז, יא. יד.
 ראה יב, כג.

עמוד התקעו

הי' דמיס הטמאים: גדה פ"ב, מ"ז.

עמוד התקעח

ושרותיהם מיניקותיך: ישעי' מט, כג.
 אין רע יורד: ראה ב"ר פנ"א, ג.
 לא יגורך רע: תהלים ה, ה.
 ינקת חלב גויס: ראה ישעי' ס, טז.

עמוד התקעט

ושוד מלכים תינקי: ישעי' שם.
 לית דין צריך בשש: ברכות מ, א.

עמוד התקפ

עוטה אור כשלמה: תהלים קד, ב. — נדפס
 (בשינויים) בלקו"ת דרושים לשמ"ע פו, א.
 שהתורה נק' לבוש: ראה לקו"ת שם.
 דאסחכל באורי: ראה זח"א קלד, א. זח"ב
 קסא, א.

ואהי' אצלו אומן: משלי ח, ל.
 דאורייתא מחכמה נפקת: נסמן בעי' תקצ.
 שיש בממוצע משניהם: ראה ע"ת שער
 דרושי אבי"ע פ"א.

אור איס מתלבש . . . בחכמה: ראה תניא
 פליה.

הדין קמצא דלבושי: ב"ר פכ"א, ה.
 ותורה אור: משלי ו, כג.
 אני תורתך שעשעתי: תהלים קיט, ע.
 ואהי' אצלו שעשועים: ראה משלי ח, ל.
 ועל דמות הכסא: ראה יחזקאל ג, כו.

עמוד התקפא

ח' שרצים החולד: ויקרא יא, כט-ל.

סתימו דכל סתימין: ראה זח"ב פט, א.
 עיני העדה: ראה שלח טו, כד. וראה פרדס
 שער הגוונים פ"ב.

עמוד התקעב

בוכר נאמר הוליד: ראה רש"י בראשית ד,
 יח.

ילדה ציון: ישעי' סו, ח.

ואהי' אצלו שעשועים: ראה משלי ח, ל.

כולם בחכמה עשית: תהלים קד, כד.

החכמה כעשי' נחשב: ראה תניא פ"ב.

זה היום: תהלים קיח, כד.

וכמ"ש ר"י ב"ל: ראה סנהדרין צח, א.

היום אם בקולו: תהלים צה, ז.

אברהם הוליד: תולדות כה, יט.

שהיום לעשותם: ואתחנן ז, יא. ערובין כב,

א.

עמוד התקעג

כי עין בעין: ראה שלח יד, יד.

עצרת לה' אלקיך: דברים טז, ח.

כאיש . . . אנחמכם: ראה ישעי' סו, יג.

כל אשר חפץ: ראה תהלים קלה, ו.

עמוד התקעה

בינה . . . שמיני: ראה פרדס שה"כ מערכת
 שמיני.

בחג השבועות . . . עצרת: ואוצ"ל הפסח —
 וראה שו"ע אדה"ז חאו"ח רסתצ"ד.

עצרת לה' אלקיך: (כפסח).

בחיי לידה: בלקו"ת הנ"ל (פה, ג). כו' של
 פסח.

זה היום: תהלים קיח, כד.

מאמר המשיח: ראה סנהדרין צח, א.

היום אם בקולו תשמעו: תהלים צה, ז.

שבכה רבי: ראה ע"ז יז, א.

שנועץ תחלתן בסופן: ראה ס"י פ"א, מ"ז.

היום לעשותם: ואתחנן ז, יא. ערובין כב, א.

וכדאיתא במדרש: ראה שהשיר פ"א, ד. ג.

עמוד התקעו

כל אשר חפץ: תהלים קלה, ו.

אבא אחיד במזל החי: ראה הנסמן בחי' ע' רצה.

עמוד התקפו

אבא מקנן באצ"י: נסמן בחי' ע' שיג.
אימא בבריאה: ראה ת"ז ת"ו. ע"ח שער
סדר אבי"ע פ"ג.
ביו"כ . . נק' שבת שבתון: אחרי טו, לא.
שלעתיד שכולו שבת: סוף תמיד.
ועלה האיש ההוא: שמו"א א, ג.
אני היום ילדתי: תהלים ב, ז.

עמוד התקפו

כי הוי' הוא האלקים: ואתחנן ד, לה. לט.
הכתר שנק' אין: פרדס שהי"כ מערכת אין.

עמוד התקפו

הכתר . . לב' פרצופים: ראה ע"ח שער
דרושי אבי"ע פ"א.
המעתיק הריס: איוב ט, ה. וראה לקו"ת
דרושים לרי"ה סא, ג.
אני תורתך שעשעתי: תהלים קיט, ע.
תי עלמין דכסופין: ראה זחי"ג קכת, ב.
רפח, א.

דואג ואחיתופל: ראה סנהדרין קו, ב.
ד' מאות שקל: ח"ש כג, טו. וראה לקו"ת
אחרי כט, א. עקב טז, ד.
נזירא סחור סחור: ע"ז יז, א.
הוי' בחכמה: משלי ג, יט.

עמוד התקפט

בחכמה שנק' אין: ראה בע' התקעא.
כי יולד זכר: ראה ירמ"ל, ו.
צדקה פרוזנו בישראל: שופטים ה, יא. —
חלק נדפס באוה"ת יתרו ע' התקסו. ג'
מאמרים שנאמרו בו ביום צדקת. אני חומה.
בראשית נכללו במאמר א' וכן כללם כ"ק
אדמור"ר הצי"צ (הנוסחא שניה) ונדפס בתוס'
הערות וכי' באוה"ת בשלח ע' עתר.
אמרו ז"ל א"ת פרוזנו: וכי' בתרו"ח שמות
ע' שכב.
צדקה עשה הקב"ה: ראה פסחים פו, ב.

בי"ט עופות טמאים: חולין סג, א. עשרים
וארבעה.

דברי חכמים בהוה: שבת סה, א (כמשנה).
שתנאים . . בכנינו של עולם: ראה שבת
קיד, א.

אם לא בריתי . . שמת: ירמ"ל לג, כה.
כולם בחכמה עשית: תהלים קד, כד.
ש"ין לך עשבי: נסמן בע' התצח.
המחדש בטובו: ברכת יוצר.

עמוד התקפט

דרבה בר נחמוני: ראה ב"מ פו, א.
הדם שהוא הנפש: ראה יב, כג.

עמוד התקפט

בהרת עזה כשלג: שבועות ה, ב.
כתפוח בעצי היער: שה"ש ב, ג.
כתפוח . . ג' גוונים: ראה זחי"ג רפו, סע"ב.
דיה מכאן טהור: ראה נדה פ"ב, מ"ז.
בוהק פרץ בעור: ראה תוריע יג, לט.
שבד' מראות נגעים: נגעים פ"א, מ"א.
בזוהר . . סגירו דנהורא עילאה: זחי"ג מט,
ב. וראה ע"ח שער לאה ורחל פ"ו.

עמוד התקפט

כתפארת אדם: ישע"י מד, יג.
מבואר למעלה: ע' התקסט.

עמוד התקפט

ביום השמיני עצרת: פינחס כט, לה.
מאת הוי' היתה: תהלים קיח, כג.
דחכמה . . אב: ראה פרדס שהי"כ מערכת
אם.
א"י . . אור הכתר: ראה לקו"ת פקודי ה, א.
חוי"ב תרין רועין: ראה זחי"ג ד, א.
ולהבין שרש הדברים: נדפס בסה"מ תקס"ו
ע' א.
שפלא . . הכ"ע: ראה פרדס שהי"כ
מערכת פלא.
סתימא דכל סתימין: ראה זחי"ב פט, א.
החכמה מאין תמצא: ראה איוב כח, יב.

עמוד תקצג

ענן וערפל סביביו: תהלים צו, ב.
 ומשה נגש: יתרו כ, יח.
 אין לו להקב"ה: ראה ברכות לג, ב. שבת
 לא, ב.
 שהנשמה עצמי א"צ בירור: ע"ח שער כו,
 פ"א. הובא בתניא פל"ז.
 לעולם ירגיז אדם: ברכות ה, א.
 שורה שמים — ביראה: אוציל היראה.
 יראה ה' היא אוצרו: ישעי' לג, ו.

עמוד תקצד

מוציא רוח מאוצרותיו: תהלים קלה, ז.
 ממך הכל: דה"א כט, יד.
 ואפי' בלעם אמר: בלק כב, יח. וראה שער
 היחוד פנ"ג. ליקוט פירושים לתניא פכ"ד ע'
 תסה.
 לך ה' הנצח: ראה דה"א כט, יא.

עמוד תקצה

וכמאמר לבנו . . . עולם: ראה מוסף ליר"ט.
 ואת רוח הטומאה: זכרי' יג, ב.
 וימינו תחבנני: שה"ש ב, ו.

עמוד תקצו

כי גם חושך: ראה תהלים קלט, ה.
 בעשיית שאו' ממעמקים: פעי"ח שכ"ה פ"ו.
 לפני הוי' תטהרו: אחרי טז, ל.
 מלכותא דרקייע . . . דארעא: ראה ברכות
 נח, א.

עמוד תקצז

ויצעקו אל ה': תהלים קז, ו.
 טוב מאד: בראשית א, לא. יל"ש שם רמוז
 טז. קהיר פ"ג יא, ג.
 בכל לבבך: ואתחנן ו, ה. ברכות נד, א.

עמוד תקצח

פרוות תשב ירושלים: זכרי' ב, ח.
 על חומתיך ירושלים: ישעי' סב, ו.
 סביב רשעים יתהלכון: תהלים יב, ט.
 חומת . . . חותם . . . תחום: ראה טעמי

לך ה' הגדולה: דה"ע ט, יא.
 והנצח זו בנין ירושלים: ראה ברכות נח,
 סע"א. בתוי"ח שמות ע' שכב. ספר המאמרים
 תרכ"ז ע' שכח.
 דמלכותא דרקייע כמלכותא דארעא: ראה
 ברכות שם.
 תורה ברבים: ראה הערה בע' תקטס.
 צדקת פרונונו: ראה הערה ראשונה בע' זה.
 ודרש רב"ז: כנראה ודרשו רבותינו ז"ל.
 גדול ה' ומהולל מאד: תהלים קמה, ג.

עמוד תקצט

כמטמונים תחפשנה: ראה משלי ב, ד.
 את יקר תפארת: אסתר א, ד.
 היש מספר לגודדיו: איוב כה, ג.
 אלף אלפים . . . אין מספר: ראה דניאל ז, י.
 חגיגה יג, ב.
 וכולם מקבלים: ברכת יוצר.
 השוה ומשוה: פיוט האוחז — וכל
 מאמינים.
 כחשכה כאורה: תהלים קלט, יב.
 כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י.
 דאיהו תפיס: נסמן בע' תרצז.
 וכמ"ש בתפלה: שמו"ע.

עמוד תקצא

דאור א"ס למטה . . . למעלה: ראה הערה
 בסה"מ תשי"ד ע' 224.
 והכל ירוממוך: ראה ברכת יוצר (לשו"ט).
 במקום גדולתו: נסמן בע' תתקיג.

עמוד תקצב

אני הוי' הוא שמי: ישעי' מב, ח.
 ממעמקים קראתיך: תהלים קל, א.
 מגלה עמוקות: איוב יב, כב.
 אפי' אור צח: ראה תי"ז ת"ע קלה, ב.
 ישת חשך סתרו: תהלים יח, יב.
 סתימו דכל סתימין: זחי"ב פט, א.
 מתן תורה יום חתונתו: ראה רש"י ומצודת
 דוד שה"ש ג, יא. תענית כז, ב. ספר הערכים
 חב"ד כרך ב ע' תי הערה 104.
 וההוד זו בית המקדש: ברכות נח, סע"א.

עין בעין יראו: ישעי' נב, ח.

עמוד א'ג

קבלת עול מלכות . . מצות: ברכות יג, א.
שמע . . עושים רשימ: ברכות לה, ב.
והראב"ד בפ"י הסי': פ"א, מ"ח.
ברית . . אברהם ואבימלך: וירא כא, כו.
ברית . . יעקב ולבן: ויצא לא, מד.
אש שלמטה . . שלמעלה: ראה יומא כא, ב.
וראיחס אותו: שלח טו, לט.
בראשית ברא: בראשית א, א. — נדפס
בתוס' הערות וכו' באוה"ת בשלח ע' תרפג
וראה הערה א בע' תתקפט.
ע' אנפיו: ראה הקדמת ת"ז (א, א).
כריתות ברית . . לשנים: ראה רשי' לך
(טו, י). נצבים (כט, י). לקוית נצבים מד, ב.
סידור ש' אלול רלא, ג.
שורה למעלה — כ': כנראה כו'.

עמוד א'ד

להבין שרשן של הדברים: נדפס בסה"מ
תקסו ע' ב.

עמוד א'ה

י"ס דב"ן . . דמיה: ראה ע"ח שער שבירת
הכלים פ"ז.
אנת חכים: הקדמת ת"ז (יו, ב).
וימלך וימת: וישלח לו, לבי-לג.
שורה והשבירה — שהוא: נכפל בהבוך.
שורה כו' — בחי': נכפל בהבוך.
שורה למהו' — שהוא: נכפל בהבוך.

עמוד א'ו

דמאן דנפיל מדרגי: ראה זח"ג קלה, ב.
לקו"ש ח"י ע' 112.
עשר ספירות בלי מה: ס"י פ"א, מ"ב.
אברהם אוהבי: ישעי' מא, ח.
לך ה' הגדולה: דה"א כט, יא.

עמוד א'ז

בדפך . . אחוריים דאבא: ראה טעמי
המצות — להארזיל — פ' וירא.

המצות ושער המצות (דרוש ב) פ' בשלח.
מבוא שערים שער ו' ח"א דרוש ח.
ארפא משוביחס: ראה ירמ"ג, כב. הושע
יד, ה.

עמוד תתקצט

אם הבנים שמחה: תהלים קיג, ט.
ואני אחי' לה: זכרי' ב, ט.

עמוד א'י

השרוי בלא תורה: באוה"ת יתרו ע' תתקסה
השרוי בלא אשה . . תורה חומה. יבמות סב,
ב.

אני חומה זו תורה: פסחים פז, א.
אלקי עולם . . והמתנשא: ברכת יוצר.
משובח ומפואר . . ברוך מרחם: ברכת
ברוך שאמר.
מיס תחתונים בוכין: ראה ת"ז ת"ה יט, ב.
אין ערוך לך . . הכל ירוממוך: ברכת יוצר
דשבת.

אדון עונינו: ברכת יוצר.
כי אחה ה': תהלים צא, ט.
אני חומה: נדפס בתוס' הערות וכו'
באוה"ת בשלח ע' תרפא. וראה הערה
ראשונה בע' תקפט.
כל חפצים לא ישוו בו: ראה משלי ח, יא.

עמוד א'יא

בס' יצירה: פ"ד, מ"ב.
זאת נחמת: תהלים קיט, נ.
שורה הרחמנות — כמאר"ז: כמאמר רז"ל.

עמוד א'יב

דאין עניות . . עשירות: שבת קכ, ב.
במד"ר בשה"ש ס"פ: ה, יא. שהש"ר שם ו.
מימינו אש דת: ברכה לג, ב.
והחיות . . כמראה הבזק: יחזקאל א, יד.
ואני בתוך הגולה: שם, א.
אם רץ לבך: ס"י פ"א, מ"ח.
טבע האש . . למעלה: ראה רמב"ם הל'
יסוה"ת פ"ד, ה"ב.
ולא יכנך: ישעי' ל, כ.

מראה מקומות

א'קג

רמב"ם פ"א מהל' יסוה"ת הי"ט. תו"א מקץ לה, ב.
בס' לק"א: פי"ד.
וז"ש בזוהר: זחיב ק, א. סדור לה, ג.
בחכמה . . . אתברירו: נסמן בח"א ע' פד.

עמוד א"ד

במצותיו חפץ מאד: תהלים קיב, א.

עמוד א"טו

אוהב את יעקב: ראה מלאכי א, ב.
ואת עשו שנאתי: שם, ג.
אם צדקת: איוב לה, ז.
תשובת ר"א: ראה ע"ז יז, א.

עמוד א"טז

החפץ אחפוץ: ראה יחזקאל יח, כג.
מלך במשפט יעמיד ארץ: משלי כט, ד.

עמוד א"יז

על חומתיך ירושלים: ישעי' סב, ו.
דאין מוסרין מעשה מרכבה: ראה חגיגה יג, א.

כמ"ש שדי: ראה איוב לו, כג.
אני הוא שמי: ראה ישעי' מב, ח.
מה פשפשת: ראה זח"א א, ב.
הכל ירוממוך סלה: ברכת יוצר (דשבת וי"ט).

אל תהי רשע: אבות פ"ב מ"ג.
לק"א זח"א: פי"ד.

עמוד א"יח

ישוב אל ה': ראה ישעי' נה, ז.
זאת נחמתי: תהלים קיט, ג.
ישת חושך סתרו: תהלים יח, יב.

עמוד א"יט

ד' מדריגות טנת"א: ראה ע"ח שער טנת"א פ"א.
דצח"מ . . . ארמ"ע . . . טנת"א: ראה שער דרושי אבי"ע פ"א.
אחור וקדם צרתני: תהלים קלט, ה.

שבמקום גדולתו: נסמן בע' תתקיג.
דאיהו וגרמוהי: ראה הקדמת ת"ז (ג, ב).
שורה ששרשן — מהמלאכים: כנראה מהמלאכים.

עמוד א"ח

שם מה . . . החדש: ראה ע"ח שער התיקון פ"א — ב.
שם מ"ה . . . הדר: ראה ע"ח שם פ"ג.

עמוד א"ט

מאן דלא כרע במודיס: ראה ב"ק טז, סע"א.
והחכמה מאין תמצא: איוב כח, יב.
אבא יונק ממזל הדי: ע"ח שער א"א ספ"ט.
הנסמן בכרך א ע' רצה.

עמוד א"י

שבחכמה כח מה: זח"ג כח, א.

עמוד א"יא

ואחרי האש . . . מלכא: ראה מ"א יט, יב.
ברכות נח, א.
מח"י מתים ברחמים: ברכת אבות.

עמוד א"יב

דב' חסדים ושליש: ראה ע"ח שער דרושי הצלם דרוש כ שער אונאה פ"ב.
תרין פלגא גופא: זח"ג רלו, א.
סתימא דכל סתימין: זחיב פט, א.
מגלה עמוקות: איוב יב, כב.
שורה תכלית — למחנה: כ"ה בהבוך.
ויבולע המות לנצח: ע"ד ישעי' סה, ח.
ואת רוח הטומאה: ע"ד זכרי' יג, ב.
שורה כו' — דאב"י: דאצילות בריאה יצירה.

עמוד א"יג

מוציא רוח מאוצרותיו: תהלים קלה, ז"ח.
צדקה עשה הקב"ה: פסחים פז, ב.
רמ"ח אברים . . . פקודין: נסמן בע' תרסה.
ואת חוקותי: אחרי יח, ד.
שהקב"ה מניח תפילין: ראה ברכות ו, א.

גם העולם . . וסוף: ראה קהלת ג, יא.
ד' יסודות . . אותיו' . . הוי': ראה ע"ח ריש
שמי"ב. שי"ג. ס"י.

האדם . . בצלם אלקים: ראה בראשית א,
כו. נח ט, ו.

האדם . . עולם קטן: בלקו"ת במדבר ה, א.
מציין לאדר"ן פלי"א. וראה סה"מ קונט' ג ע'
קלו, בהערה.

וכמ"ש ויקרא האדם: בראשית ב, כ.
יחקן האדם . . יחוקן העולם: ראה לעיל ע'
פקעט.

שכל העולם . . לצוות לזה: ראה ברכות ו,
ב.

השמים כסאי: ישעי' סו, א.
דאיהו וחיהו יחד: ראה הקדמת ת"ז ג, ב.
ארץ . . מל': ראה מאו"א מערכת ארץ
סקכ"ז.

אסתר קרקע עולם: סנהדרין עד, ב.
חדשא הארץ . . תוצא הארץ: בראשית א,
יא. כד.

שורה תדשא — דווא: אוצ"ל דווקא.

הכל ה"ן מן העפר: קהלת ג, כ.

מלכותך מל' כ"ע: תהלים קמה, יד.

לך ה' . . הממלכה: דה"א כט, יא.

ה' מלך גיאור: תהלים צג, א.

שמש ומגן: תהלים פד, יב.

בלק"א: שער היחוד והאמונה פ"ו.

עמוד א'כח

בראשית ברא אלקי': בראשית א, א.

אלקי' חיים: ירמ"י י, י.

כבריתו . . ברישא חשוכא: ראה שבת עז,
ב.

כי עמך . . אור: תהלים לו, י.

הודו . . שמים: תהלים קלה, יג.

ואתה מחי' את כולם: נחמ"י ט, ו.

כשלהבת הקשורה בגחלת: ראה ס"י פ"א,
מ"ז.

אני הוי' לא שנית: מלאכי ג, ו.

השמים שמי' להוי': תהלים קטו, טז.

ה' בחכמה יסד ארץ: משלי ג, יט.

דבא יסד ברתא: נסמן בע' תקעט.

אחור למעשה בראשית: ברכות סא, א.

יתוש קדמך: סנהדרין לח, א.

ורדו בדגת הים: בראשית א, כח.

אני הוי' שמי': ראה ישעי' מב, ח.

עמוד א'כ

שתי אכנים בונות: ס"י פ"ד, מ"ב.

החזות . . חזמת . . תחום: נסמן בע'
תתקצה.

פרוות תשב ירושלים: זכרי' ב, ח.

נשבע הקב"ה: ראה תענית ה, א.

כמיש בוהר: ח"ג סג, א.

מי יחי': ראה פיוט ונתנה תוקף.

עמוד א'כא

ירושלים . . מעלה . . מטה: ראה פרדס
שער מהות והנהגה פ"ג.

מל' . . כתר: ראה ע"ח שער כסא הכבוד

פ"ב. פ"ה. פ"ז.

לי יאורי: יחזקאל כט, ג.

לא יגורך רע: תהלים ה, ה.

דאיהו וחיהו: ראה הקדמת ת"ז ג, ב.

ואני אהי' לה: ראה זכרי' ב, ט.

כענין מאר"ז: מאמר רז"ל — ראה ת"ז ת"ה
(יט, ב).

אני חומה: פסחים מז, א.

עמוד א'כב

ביום ההוא יהי' זכרי' יד, ט.

יסוד המים . . האש: ראה גם תניא פ"ג.

עמוד א'כג

והי' אור הלבנה: ישעי' ל, כ.

אשת חיל: משלי יב, ד.

כבוד . . כבוד: ראה פרדס שעה"כ מערכת
כבוד.

הרצוא ושוב: ראה יחזקאל א, יד.

עמוד א'כד

מאת הוי' הית' זאת: תהלים קיח, כג.

עמוד א'כו

והי' מספר: הושע ב, א.

אדם אדמה לעליון: שליה ג, א.
 ס'ר נש'י . . התורה: ראה הערה בלקו'ש
 ח'י ע' 2.
 אז ר'א יוספרה: איוב כח, כז.
 זה ספר תולדו' אדם: בראשית ה, א. וראה
 ד"ח ע' 85. שער האמונה ע' 192.
 דכ"י בני מלכים: שבת סז, א.
 ואתם תהיו ל'י יתרו יט, ו.
 נעוץ חביט: ראה ס"י פ"א, מ"ז.
 מתני מלכתא: ביצה כח, ב.
 תושבע"פ מל': ראה הקדמת ת"ז יז, א.

עמוד א'ל

בניך בוניך: ראה ישעי' נד, יג. סוף ברכות.
 שעוסקי בבני' ש"ע: שבת קיד, א.
 אין . . בהבל תשביר: ראה שבת קיט, ב.
 ידבר עמי' . . מלך אלקי: תהלים מז, ד. ט.
 דבור לשון הנהגה: ראה גם תו"א נו, א.
 גלה כבוד מלכותך: מוסף ליו"ט.
 שורה עילאי' — הרבה מל': כ"ה בכ"ק.
 למה נק' שמה ארץ: ב"ר פ"ה, ח.
 והוא ימשול בך: בראשית ג, טז.
 שם אה"י: ראה ספר הערכים חב"ד בערכו.
 אנא זמ"י לאתגלא': ראה זח"ג יא, א.
 ונרצה לו: ויקרא א, ד.
 והי' על מצחו . . שתמיד ירצה: תצוה כח,
 לח. ראה יומא ז, ב.
 כצנה רצון: תהלים ה, יג.
 כי רוצה: תהלים קמט, ד.
 באור פניך: ראה תהלים מד, ד.
 ארץ חפץ: מלאכי ג, יב.
 חפצי בה: ראה תהלים טז, ג.
 בך ארוץ גדוד: תהלים יח, ל.
 ארוצה נא: שמו"ב יח, יט.

עמוד א'לא

נכספה וגם כלת': תהלים פד, ג.
 נפוש' אייחך בלילה: ישעי' כו, ט.
 אני אעני' . . הארץ: ראה הושע ב, כג.
 וכמ"ש בזהר ע"פ: נסמן בע' תקפ.
 למען יזמרך כבוד: תהלים ל, יג. וראה
 פיה"מ מהדו"ב פמ"ט. פס"ו.

חכ' שבראש . . בסוף: נסמן בע' תרה.
 אני ראשון: ישעי' מד, ו.
 בראשית ברא בחוכמת: ראה בראשית א, א.
 ובתרגום ירושלמי.
 ובראשית נמי מא': ר"ה לב, א.
 מגיד מראשית אחרית: ישעי' מו, י.
 שכולם בחכ' עשית: ראה תהלים קד, כד.
 חכמות בחוץ: משלי א, כ. וראה סידור קיב,
 ב.
 כי הוי' הוא האלקים: ואתחנן ד, לה. לט.
 אחר וקדם צרתני: תהלים קלט, ה. לקו"ת
 מטות פ"א, ב. פ"ב, ד. דרך חיים ע' 178. תו"ח
 בראשית יט, ב.
 אחר למע"ב: ברכות ס"א, א. וראה לקו"ש
 ח"א ע' 10 בהערה.
 ויברא . . עפר: ראה בראשית ב, ז. א, כז.
 ויפח באפיו נ"ח: בראשית ב, ז.
 בצביונם בקומתם: ראה ר"ה יא, א.

עמוד א'כט

גופו נברא . . נעשה אדם: בראשית א, כו.
 ולהעיר מתו"ח הנ"ל.
 והי' האדם . . ממלאה: ת"א בראשית ב, ז.
 יהי אור . . רקיע: בראשית א, ג. ו.
 דבר מלך שלטון: קהלת ח, ד.
 כי הוא אמר: תהלים לג, ט.
 בשביל החו': ראה הערה בלקו"ש ח"ג ע'
 775. וראה תנחומא (באבער) בראשית י.
 ה' קנני ראשית דרכו: משלי ח, כב.
 מלך במשפט: משלי כט, ד.
 דתו' שקדמ' . . אלפי' שנה: שו"ט ד, ג.
 וראה ספר המאמרים התש"ח ע' 272 בהערה.
 תנאי הי': ראה שבת פ"ח, א.
 בי מלכ"י ימלכו': ראה משלי ח, טו.
 ג' קשרי': ראה זח"ג ע"ג, א. ספר המפתחות
 מאמרי כ"ק אדמו"ר מהורשי"ב מערכת תלת
 קשרין.
 דלתבונתו אין מספר: ראה תהלים קמז, ה.
 נש"י שעלו במחשבה: נסמן בע' תשי.
 בשביל ישראל: ראה לקו"ש ח"ג ע' 820
 בהערה.
 נש"י נק' אדם: יבמות ס"א, א.

פקדת הארץ: תהלים סה, י.
וה' פקד את: וירא כא, א.

עמוד א'לד

חייב לפקוד אשתו: ראה יבמות סב, ב.
דימיו מקרבתו: סוטה מז, א.
מחר חודש ונפקדת: שמו"א כ, יח.
ויפקד המלך פקידיו: אסתר ב, ג.
רחבה מצותך מאד: תהלים קיט, צו.
רעוא . . שבמצחא: ראה זח"ג קסט, א.
שורה כמו — יח: ואוציל וחי.
שכמים הפאיפ: ראה משלי כז, יט.
אהבה מל' אבה: נסמן בע' תקסב.

עמוד א'לה

וימ' תחבקני: שה"ש ב, ו.
עוטה אוד: תהלים קד, ב.
ולבושי' עתיק: ראה דניאל ז, ט.
הקדב"ה מניח תפילין: ברכות ו, א.
הקב"ה . . ומתעטף בציצית: ראה ר"ה יז, ב.

אהבת עולם אהבתיך: ראה ירמ' לא, ב.
רני עקרה: ישעי' נד, א.
בזמן הגלות כנ"י עקרה: ראה לקו"ת שמ"ע פח, ג.

בינה שנק' אם הבנים: ראה זח"א ריט, א.
הערה בספר המאמרים תשי"ד ע' 52. תשי"ט ע' 112.

אפי' . . כאשר עוברת: ברכות כט, ב.
נ"י . . בויק דז"א: ראה גם ביאוה"ז בלק קה, ב.

גלו לאדום: ספרי מסעי לה, לד.
אנכי ארד עמך: ויגש מו, ד.
דבינ' עד הוד אחפשטו: ע"ה שער הנסירה פ"ח. טעמי המצות ס"פ שמיני.

עמוד א'לו

וראתן על האבני': שמות א, טז. ראה גם שער היחוד מליד. ביאוה"ז הגיל.
עתיד' אשה שתלד: שבת ל, ב.
יענך . . חבלי לידה: נסמן בע' תקסג.
האמהות שהיו עקרות: ראה ביר פמ"ה, ג.

אש תמיד: צו, ו, ו. וראה פיה"מ מהדו"ב פס"ה. שער האמונה פס"ד.

דיותר מה שהנגל: ראה פסחים קיב, א.
שבאור פניך נחת: ברכת שים שלום.
וכפה עליהם ההר: ראה שבת פח, א.
אהבת עולם אהבתנו: ברכות ק"ש.
שאהבת נפשו אהבו: שמואל"א כ, יז.
והארץ אזכור: בחוקותי כו, מב.
אליך ה' נפשי אשא: תהלים כה, א.
צמא' לך נפשי: תהלים סג, ב.
רץ לבך: ס"י פ"א, מ"ח.
משכני אחרין נרועה: שה"ש א, ד.
ואהבת את: ואתחנן ו, ה. עקב יא, א.
לאהבה את ה': ראה נצבים ל, כ.
הכין לבו: ראה דה"ב ל, יט.
וייחד לבבנו: ברכות ק"ש.

שאינ' האשה: ראה סנהדרין כג, ב.
כי בוועליך עושיך: ישעי' נד, ה.
רוחא דשביק בגווי: ראה זח"ב צט, ב. ע"ח שער מ"ן ומ"ד דרוש ז, ה.
ארץ לא שבעה: משלי ל, טז.

עמוד א'לב

והרוה את הארץ: ראה ישעי' נה, י.
מי מדד: ישעי' מ, יב.

שעורה שיעור היא: זח"ג קפח, ב.
הושיט אצבעו קטנה: סנהדרין לח, ב.
כי שמש ומגן: תהלים פד, יב.
דרוז אייתי רוז: ראה זח"ב קסב, ב.
מקום ארון: יומא כא, א.

מכאן ואילך צא וחשוב: ס"י פ"ד, מ"ב.
כי הוי' הוא האלקי': ואתחנן ד, לה. לט.
אתה גבור לעולם: ברכת אבות.

עמוד א'לג

ילכו מחיל אל חיל: תהלים פד, ח.
וקדושים יהללוך סלה: ראה ברכת אבות.
לך א' לבי: תהלים כז, ה.

הנה אלקינן זה: ישעי' כה, ט.
ביק מכרות בכל יום: ראה זח"ג קכו, א.
סדר"א פט"ו, וראה פתיחא כה דאיכה רבה.
שובו בנים שובבי': ירמ' ג, יד. כב.

ואשים דברי בפ'י: ישעי' נא, טו.
כי רוח האדם: ראה קהלת ג, כא.
כל היושב ושונה: ראה תנדאר רפ"ח.

עמוד א'מ

וידבר אלקים: יתרו כ, ב.
חכמת אדם: קהלת ח, א.
ר"א שמצא: ירוש' שבת פ"ח, ה"א.
ונחה עליו: ישעי' יא, ב.
רוח ה' תניחנו: ישעי' סג, יד.
מה שמו: ראה משלי ל, ד.
ויאצל מן הרוח: בהעלותך יא, כה.
ותנח עליהם הרוח: שם, כו.
אמרת . . . היא כאנוש: איוב לב, זח.
ואשפוך את רוחי: ראה יואל ג, א.
ואת רוחי אתן: יחזקאל לו, כז.
אל אלקי הרוחות: קרח טז, כב.
איש אשר רוח: פינחס כז, יח.
ורוח לבשה: דה"א יב, יח.
עד יערה עלנו: ישעי' לב, טו.
האש יסודו . . . בלבי: ראה תניא פ"ג.
צמא' לך נפשי: תהלים סג, ב.
אף רוחי בקרבי: ישעי' כו, ט.
רוחו ונשמתו אליו: ראה איוב לד, יד.

עמוד א'מא

הלא כה . . . כאש: ירמ' כג, כט.
ואחרי האש: ראה מ"א יט, יב.
אין קורא בשמך: ראה ישעי' סד, ו.
אני ישינה: שה"ש ה, ב.
מקוצר רוח: ע"ז וראו ו, ט.
לרוקע הארץ על המים: תהלים קלו, ו.
צעק לבס אל ה': נסמן בע' תקפה.

עמוד א'מב

ויצעקו . . . בצר להם: תהלים קז, ו.
כמו ראב"ד: ע"ז יז, א.
דבעית . . . בחילא יתיר: ראה זח"א קכט, ב.
דאם . . . עושין תשובה: סנהדרין צז, ב.
היום לעשותם: ואתחנן ז, יא. עירובין כב, א.

אשה תלד . . . שלא ע"י משפיע: ראה אנה"ק כו. ביאור' לכ"ק אדמו"ר הציצ' ע' תתכז. יהל אור ע' תריט.

עתיד' ארץ . . . גלוסקאו': ראש שבת ל, ב.
האי' כטל לישאל: הושע יד, ו.
שכנ"י . . . שלא כהוגן: תענית ד, א.
ויבא כגשם לנו: הושע ו, ג.
בעת רצון עיניתך: ישעי' מט, ח.
וה' פקד: וירא כא, א.

עמוד א'לו

ויוזע יצחק: תולדות כו, יב.
ברכת ה' היא תעשיר: משלי י, כב.
זורע צדקו: ברכת יוצר.
זרעו לכם לצדק: הושע י, יב.
ארובו השמים . . . מעיני תהום . . . ת"ר לחיי נח: ראה נח ז, יא.
ת"ר . . . הששי . . . דחכמת: ראה זח"א קיז, א.

ומלאה הארץ דיעה: ראה ישעי' יא, ט.
וכולם ידעו אותי: ראה ירמ' לא, לג.
וראו כל בשר: ישעי' מ, ה.
וגר זאב . . . ואר"י . . . יאכל תבן: ישעי' יא, ר"ז.

מ"ח מירושלים: זכרי' יד, ח.
שורה ת"ר: תהום רבה.
כ"י יש להם חלק: סנהדרין צ, א.
ועמד כולם צדיקי: ישעי' ס, כא.
פ"י מלאי' מצו': ראה ערובין יט, א.
דמצוה בא"ת ב"ש: נסמן בע' תרלח.

עמוד א'לח

ההופכי הצור: תהלים קיד, ח.
עד הגל: ויצא לא, נב.
כ"ו כל"ח: תהלים קלו.
פוחת . . . רצון: ראה תהלים קמה, טו.

עמוד א'לט

קול ה' על המים: תהלים כט, ג.
ת"ת כנגד כלם: פאה בתחלתה.
ודברת בס: ואתחנן ו, ז.
למען תהי' . . . בפ'י: בא יג, ט.

והי' אור הלבנה: ישעי' ל, כו.
ולא יהי' לך: ראה ישעי' ס, יט.

עמוד א'מז

אוצר ששמו גוף: ראה ע"ז ה, א.
זרעו לכם לצדק: ראה הושע י, יב.
שורה כרך: כ"ה בהבוך, ואולי מיותר.
ויברכהו ק' שערים: ראה תולדות כו, יב.
והייתם ברכה: ראה ישעי' יט, כד.
דאיהו ברך ואיהו ברכה: זח"ב קסב, א.
זח"ג רסד, א.
כי הארץ תוציא צמח: ראה ישעי' סא, יא.
כי קרובי ישועתי: ישעי' נו, א.
ואראהו בישועתי: תהלים צא, טז.
חסד אל: תהלים נב, ג.
לפני בוא יוס: ראה יואל ג, ד.
לבא כיום תמים: יהושע י, יג.
ששמע . . בקול איש: ראה שם, יד.

עמוד א'מח

וגבה מאד: ישעי' נב, יג.
עד דוד הגדיל: שמו"א כ, מא.
א' מאסו הבונים: תהלים קית, כב.
ולציון יאמר: תהלים פז, ה.
איש מזריע תחלה: ראה ברכות ס, א.
כי זכר חסדו: ראה תהלים צח, ג. וראה
לקי"ת תזריע יט, ג.
ואולך אחכם: בחוקתי כו, יג. וראה ביב
עה, א.

עמוד א'מט

ואלה המלכ"י: וישלח לו, לא.
שעיקר השבירה בז"מ: נסמן בע' תתב.
אברהם יצא ממנו: פסחים נו, א. וראה
לקי"ש חט"ז ע' 192 בהערה.
בארץ אשר . . בה: עקב יא, יב.
אשה מזרעת: ראה ברכות ס, א.

עמוד א'נ

ואח רוח הטומאה אעביר: זכרי' יג, ב.

ועמד כולם צדיק: ישעי' ס, כא.
דיפה שעה אחת: ראה אבות פ"ד, מ"ז.
וכמיש בר"מ . . בתשובתי: נסמן בע' תרו.
רחבה מצותך מאד: תהלים קיט, צו.
איך עטיב: משלי יב, ד.
הנני . . תשובך גבר: ראה ירמ"י לא, כח.

עמוד א'נג

יתרון האור מן החושך: ראה קהלת ב, יג.
ישכיל עבדי: ישעי' נב, יג.
שמי' וארץ כא' נבראו: חגיגה יב, א.
כי אל דיעות: שמו"א ב, ג.
חרץ עמודי . . כתר: פרדס ש"ח, פ"ג.
והעמידן על אחת: ראה מכות כד, א.

עמוד א'נד

כי אתה אבינו: ישעי' סג, טז.
להנחיל אוהבי יש: משלי ח, כא.
ש"י עולמות: סוף עוקצים.
ימלוך לעו: בשלח טו, יח.
צמצם שכנינו: ראה תנחומא ויקהל ז.
ונח"י לפניו: הושע ו, ב.

עמוד א'נה

הקים על: שמו"ב כג, א.
עד דוד הגדיל: שמו"א כ, מא.
דוד . . חי וקים: ר"ה כה, א.
ואמר ביום ההוא: ישעי' כה, ט.
לעת ערב . . אור: זכרי' יד, ז.
העם ההולכים בחשך: ישעי' ט, א.

עמוד א'נו

ויפח באפיו: בראשית ב, ו.
הפעם אודה: ויצא ל, לה.
ובד"ה א': נסמן בע' תקצח.
שורה ובד"ה — בשלום: אוצ"ל בחולם.
וישראל לי ראש: בדר"מ מצות ציצית (טו),
ב) בשם הזהר. וראה שער הפסוקים וישלח
לב, כט.

רשימת מאמרי תקס"ה

		שמע ישראל ¹
א	ליל ש"ק פ' נח	באדרז'ק תאנא בשעתא דעתיקא ²
ד	שבת פ' נח תקס"ה	ונשב בגיא ³
	ליל ש"ק פ' לך לך תקס"ה	בוהר (פ' וירא) ר' יצחק . . .
ט		והוא מסובו ⁴
יא		להבין ענין הצמצום ⁵
		להבין מאמר הזוהר . . אמר ר"ש
	שבת פ' חיי שרה	. . שנה שנה ⁶
		להבין בתוס' ביאור ⁷
טו	ש"ק פ' חיי שרה תקס"ה	בוה"ק . . ר"א שאיל ⁸
יז	ליל ש"ק פ' תולדות תקס"ה	ראה ריח בני ⁹
יז	ליל שבת פ' תולדות	וירח את ריחי ¹⁰
מג	ליל ב' פ' ויצא	להבין . . כל הנהגה מסעודת חתן ¹⁰
		להבין . . ואם משמחו ¹¹
		כל המשמח את החתן ¹¹
מז	ביום השבת פ' ויצא תקס"ה	קול מצהלות חתנים ¹²
		ובהעטיפה הצאון ¹³

- 1) נדפס בספר המאמרים תקס"ו ע' יב. (נוסחא שני' — הנחת כ"ק אדמור"ר האמצעי בבוך (957) 1001). נזכר (תקס"ה) באוה"ת בהעלותך ע' שמח. בדרי"מ ע' 240 כן שמענו מפה ק' כאדמור"ר גיע בליל ש"ק פ' נח שנת תקס"ה באריכות בעת היות משולחי הרב הק' ר' אהרן מטוטיאב נכד הבעש"ט [בן בנו ר' צבי — שם ע' רה] ז"ל אצל כ"ק ועמהם יחד שמענו מאמר הנ"ל.
- 2) נעתק מבוך 1030.
- 3) נעתק מבוך 1030. חלק נדפס באוה"ת משפטים ע' ארטו.
- 4) נדפס בתוס' הערות וכו' בביאוה"ז לכ"ק אדמור"ר הצי"צ כרך א' ע' לא — נעתק מבוך 1030. הועתק שם אחר מאמר הנ"ל.
- 5) נעתק מבוך 1030. הועתק שם אחר מאמר הנ"ל. חלק נמצא גם בבוך 70 — בד"ה ראה ריח ע' כח מציון כניל ונמצא כאן.
- 6) נדפס בסה"מ תקס"ז ע' מה. נג. (נוסחא שני' — הנחת כ"ק אדמור"ר האמצעי בבוך (957) 1001. 1052 ע' קי. קיג.) — באוה"ת ויחי ע' תתריב, ב ובביאור מאמר הזוהר ויהיו ח"ש מאה שנה דתקס"ה. ואולי הכוונה שהדרוש נמצא בבוך תקס"ה (1001) שכתחלתו נמצאו מאמרים מתקס"ו.
- 7) נעתק מבוך 1030. נמצא בשינויים בבוך 361 צא, א.
- 8) נדפס (בשינויים) בתרי"א תולדות כ, ב. — נעתק מבוך 1149 ובסופו מבוך 1052. נמצא בבוך 560 רא, א. 620 ב, א. נזכר באוה"ת חוקת ע' תתס.
- 9) נוסחא שני' מהנ"ל — נעתק מבוך 1052.
- 10) נעתק מבוך 1052. נמצא בבוך 745 תמא, א. 1069 עב, א. ובבוך 976 צח, א בשינויים ד"ה להבין . . ואם משמחו. נזכר באוה"ת יתרו ע' תתקסא. ראה ע' תשיג ד"ה כל המשמח את החתן תחלת חורף תקס"ה.
- 11) ראה הערה 10.
- 12) נעתק מבוך 1052 (מועתק שם אחר מאמר הנ"ל) נמצא בבוך 947 לו, ב.
- 13) נעתק מבוך 1052.

נ	ביום השבת הנ"ל	ה' יחתו מריביו ¹⁴
נו	אור ליום ב' פ' וישלח	מזמור שיר חנוכה ¹⁵
ס	ליל ש"ק פ' וישלח	ויקה מן הבא בידו ¹⁶
ס		ויקה מן הבא בידו ¹⁷
פב	ביום השבת הנ"ל	וישלח יעקב ¹⁸
פב		וישלח יעקב ¹⁹
		ויאמר יעקב אלקי אבי אברהם ²⁰
		עם לבן גרתי ²¹
		וישב ²²
צט	ביום השבת פ' וישב	ויחלום יוסף חלום ²²
צט		והנה אנחנו מאלמים ²³
קכד	שבת פ' מקץ	רני ושמחי ²⁴
קל		להבין שרשי הדברי ²⁵
קלב	ליל ש"ק פ' ויגש	מזמור שיר חנוכה ²⁶
קמב	על חנוכה הבית הנ"ל פ' ויח	קורות בתינו ארוזים ²⁷
קמב		ויגש אליו יהודא ²⁸

- 14) נדפס (בשינויים) בלקיטת נשא כה, ב. — נעתק מבוך 1052.
- 15) נדפס (בשינויים) באוהית ברכה ע' איתתקה — נעתק מבוך 1052 (מועתק שם אחר מאמר הנ"ל) נמצא בבוך 620 ה, ב. 1149. ובשינויים בבוך 581 קטו, א. 665 א. 864 מד, ב. 953 מח, א.
- 16) נדפס (בשינויים) בתוריא כה, ג. — נעתק מבוך 1149 (מועתק שם אחר מאמר הנ"ל) נמצא בבוך 620 ו, ב. — בספר השיחות קיץ השית' ע' 50 (בנוגע לדיה זה שבתוריא) שזה מאמר השלשי שנאמר (בשבת זה) אחר המנחה בשנת תקס"ב.
- 17) נוסחא שני מהנ"ל — נעתק מבוך 1052.
- 18) נדפס (בשינויים) בתוריא כד, א. — נעתק מבוך 1149. נמצא בבוך 424 נח, א (עד ד"ה ויאמר יעקב). 560 רטו, א (שם ויאמר יעקב) אלקי ד"ה חדש) 620 יא, א. — בספר השיחות הנ"ל (בנוגע לדרוש זה שבתוריא) שנאמר (בשנת תקס"ב) אחר המנחה קודם קבלת שבת ושם שדיה וישלח, וישובו, ויאמר יעקב הכל מאמר אחד, ומאמר שני נאמר שני שעות קודם אור הבקר והתחיל בסטוק ויאמר יהושע וגו' ובתוריא הוא ד"ה ויקם בלילה.
- 19) נוסחא שני מהנ"ל — נעתק מבוך 1052.
- 20) ראה הערה 18.
- 21) נדפס באוהית וישלח רכו, א. וראה בטה"מ תקס"ד ע' שמה הערה 16.
- 22) נזכר בהוספות לתוריא בסופו לדיה וישב, והוא טה"ד.
- 22) נדפס (בשינויים) בתוריא ואוהית וישב ע' תתרפב — נעתק מבוך 1149. נמצא בבוך 620 יד, א. 753 רצב, ב (בסופו חסר).
- 23) נוסחא שני מהנ"ל — נעתק מבוך 1052. נמצא בבוך 174 מז, א. 691 מ, א. 700 סט, ב.
- 24) נדפס (בשינויים) בתוריא לו, א. — נעתק מבוך 1052. נמצא בבוך 974 קטו, א שבת חנוכה. נזכר בספר המאמרים תקס"ח ע' תכ. אוהית שופטים תתסב. (נזכר על ד"ה שבתוריא תקס"ה — בבוך 633 יח, ב. 643 טו, ב שבת חנוכה. 737 מו, א שבת חנוכה. 750. 931 צג, א. 1034 ע' 125).
- 25) נדפס (בשינויים) בתוריא לו, ד. — נעתק מבוך 1052. נ"י בבוך 1039 קעה, ב.
- 26) נעתק מבוך 1149 (מועתק שם אחר מאמר ויחלום). נמצא בבוך 620 יח, ב. 753 רעה, א.
- 27) נדפס בשינויים בתוריא מג, ג. — נעתק מבוך 1149. נמצא בבוך 620 כא, ב. 753 רפא, ב. בבוך 854 (מב, א) צילום כ"י"ק אדמיר הצ"צ (מהד"ר"ק מתוריא?) תקס"ה. וראה ספר התולדות כ"ק אדמיר מהר"ש ע' 11 שנאמר בשנת תקס"ו.
- 28) נוסחא שני מהנ"ל — נעתק מבוך 1052. נמצא בבוך 976 צו, א.

רשימת מאמרי תקס"ה

א'קיא

		אכלו רעים ²⁹
קנ	ליל ש"ק פ' ויחי	להבין . . צדוק ובייתוס ³⁰
קנז	ביום השבת הנ"ל בסעודת שחרית	להבין . . קליפות של הצדוקים ³¹
קנז		כי הוא יברך הזבח ³²
קסב	שבת הנ"ל בסעודת שחרית הנ"ל	חכלילי עינים מיי ³³
קסז	שבת פ' ויחי	להבין שרשי הדברי ³⁴
קעב		בן פורת יוסף ³⁵
	ליל ש"ק פ' שמות	ויאמר מלך מצרים למילדות ³⁵
		שמות ³⁶
		להבין . . צדוק ובייתוס ³⁰
קעח	שבת הנ"ל בסעודת שחרית	ויאמר משה . . לא איש דברים ³⁶
		להבין . . ולא ידע איש את
		קבורתו ³⁷
קפד		שיר המעלות . . כחולמים ³⁸
קפד		וידבר . . וארא ³⁹
קפח	בסעודה הנ"ל	ויאמר . . תנו לכם מופת ⁴⁰
		להבין . . באחיו של יוסף שהם
קצב		לא הכירוהו ⁴¹

- 29) נעתק מבוך 1149. נמצא בבוך 620 כג, א. 753 רפג, א. נזכר אוה"ת בראשית ע' תקו. וישב ע' חתרצו, ב. אחרי ע' זה. שה"ש ע' רכד.
- 30) נעתק מבוך 1149. נמצא בבוך 94 קלט, א. 184 הער, א. תכו, ב. 620 כו, א. 746 צו, א. 753 רפו, א. 798 קלט, א (ושם פ' שמות). 964 ע' עה. 971 לו, א. 1009 מא, א (שם פ' שמות).
- 31) נוסחא שניי מהניל — נדפס במאה שערים מ, א. גנוי נסתרות אור רב סניח. נמצא בבוך 94 קמ, א. 200 לג, א. 791 נד, א. 801 קסה, א. 1007 קצו, א.
- 32) נעתק מבוך 1149. נמצא בבוך 620 כו, ב. נזכר בדרי"מ צב, א (בהגה). בפתח דבר לדיה והוא עומד תרס"ג.
- 33) נדפס (בשינויים) בתור"א מז, א. תור"א לעמבערג ג, ג. — נעתק מבוך 1052. (נזכר על המאמר שבתור"א תקס"ה — בבוך 385 רמד, ב).
- 34) נדפס (בשינויים) בתור"א מז, ד — נעתק מבוך 1052.
- 35) נזכר באוה"ת וישב ע' חתרפו, ב. וראה ע' קצו.
- 35) נדפס באוה"ת שמות ע' ביתצא בתוס' הערות וכו'. נמצא בבוך 620 כח, א. 1149. המצויין באוה"ת הנ"ל ע' ביתחיד. נזכר בספר המאמרים תקס"ח ע' תב ע' שמות תקס"ה.
- 36) ראה הערה 35.
- 36) נדפס (בשינויים) בתור"א נא, ג — נעתק מבוך 1149. נמצא בבוך 620 לא, א.
- 37) נעתק מבוך 1149 (מועתק שם אחר מאמר הנ"ל). נמצא בבוך 184 תמכ, ב (בהכותרת בקיצור נמרץ מאדמיר הוקן נבגי"מ). 200 ל, ב. 560 רט, א. 620 לג, ב. 746 פד, ב.
- 38) נדפס (בשינויים) בתור"א כח, ג — נעתק מבוך 1149. נמצא בבוך 620 לג, ב. נזכר באוה"ת תבוא ע' חתשלה פ' וארא.
- 39) נדפס בתור"א נו, א. נמצא בבוך 633 ל, ב. 737 מח, א. 931 מא, א. (בכולם וארא תקס"ה).
- 40) נדפס בשינויים בתור"א נו, ד. אוה"ת וארא ביתרו — נעתק מבוך 1149. נמצא בבוך 620 לה, א.
- 41) נדפס בשינויים באוה"ת מקץ ע' חתש. (ומע' קצו) בתור"א וישב מד, ב. — נעתק מבוך 1149. נמצא בבוך 620 לו, א. 753 רפז, א. נזכר בביאוה"ז (לכ"ק אדמיר הציצ) ע' חתכא פ' וארא.

קצט		ו'אסר יוסף מרכבתו ⁴²
ר	בסעודה הנ"ל	כי אם זכרתיני ⁴³
רא		כל הדברים יגיעים ⁴⁴
רב	ליל ש"ק פ' בא בסעודה	כי טובים דודיך מ'יין ⁴⁵
רד	בסעודה הנ"ל ליל ש"ק הנ"ל	א'י סופר ⁴⁶
רו	ביום השבת הנ"ל בסעודת שחרית	בעצם היום הזה ⁴⁷
רי	בסעודה הנ"ל	זה שמי לעלם ⁴⁸
ריב		ה' יחתו מריביו ⁴⁹
ריד	אור ליום ג' פ' בשלח בסעודת ערבית	אז תשמח בתולה במחול ⁵⁰
רכב	תורה ברבים אור ליום ג' פ' בשלח (תנאים)	המגיד מראשית אחרית ⁵¹
רכו	יום ג' בבקר באור רחב על התורה הנ"ל	להבין שורשן של הדברים ⁵²
		שמש ידע מבואו ⁵³
	ליל ש"ק פ' בשלח סעודה ראשונה	אני חומה ⁵⁴
רלו	יום השבת הנ"ל (סעודה שני')	אז ישיר משה ⁵⁵
רמא		להבין שרש הדברים ⁵⁶

-
- 42) נדפס (בשינויים) באוה"ת ויגש ע' תתשיב, ב — נעתק מבוך 1149 (מועתק שם אחר מאמר הנ"ל). נמצא בבוך 560 רט, א. 620 לח, ב. 745 קנח, א. 746 סג, ב. 753 רפט, ב.
- 43) נדפס (בשינויים) באוה"ת ע' תתחצר — נעתק מבוך 1149 (מועתק שם אחר מאמר הנ"ל). נמצא בבוך 753 ע' רץ, ב. 936 ע' 212 מ' וישב.
- 44) נדפס במאה שערים כח, א — 753 רץ, ב. 798 ז, ב. 968 קנח, ב.
- 45) נדפס (בשינויים) בתו"א נב, ד — נעתק מבוך 1149 (מועתק שם אחר מאמר הנ"ל). נמצא בבוך 753 רצא, א.
- 46) נדפס (בשינויים) בתו"א נג, ב — נעתק מבוך 1149 (מועתק שם אחר מאמר הנ"ל). נמצא בבוך 753 רצב, א.
- 47) נדפס (בשינויים) בתו"א ס, א — נעתק מבוך 1149 (מועתק שם אחר מאמר הנ"ל). נמצא בבוך 753 הער, א. 931 קלו, א.
- 48) נדפס (בשינויים) בתו"א נב, ג — נעתק מבוך 1149 (מועתק שם אחר מאמר הנ"ל). נמצא בבוך 753 רעו, ב.
- 49) נדפס במאה שערים כז, ב. — נעתק מבוך 1149 (מועתק שם אחר מאמר הנ"ל). נמצא בבוך 94 קעו, א. 560 רטו, ב. 753 רעו, ב. 1007 שעו, ב.
- 50) נדפס (בשינויים) באוה"ת ירמ' תתפד, א — נעתק מבוך 1149. נמצא בבוך 560 רי, א. 631 רעא, א. 753 רעב, א. נזכר אוה"ת ריה ע' א'ת'א דחורף תקס"ה. בבוך 1136 ע' רסו, א ע"ס שמש ידע מבואו בשבוע בשלח תקס"ה בס' ט"ז דף ובכ"יה (ובכתב יד המעתיקז).
- 51) נעתק מבוך 1149. נמצא בבוך 745 קעא. ובבוך 113 קכ, א בשינוי. נזכר בבוך 1152 כב, א (ספר המאמרים תרכ"ז ע' יב).
- 52) נעתק מבוך 1149. נמצא בבוך 113 קכ, ב. 745 קעב, ב. נזכר אוה"ת וירא תשל"ו. ב. ביאוה"ז (לכ"ק אדמור' הצ"צ). תרומה ע' תתכו.
- 53) נדפס אוה"ת שה"ש ע' תשמח. נמצא בבוך 1149 (מועתק שם אחר מאמר הנ"ל).
- 54) נדפס (בשינויים) באוה"ת בשלח ע' תצ, ב. תרס"ד — נעתק מבוך 1149. נזכר אוה"ת תשא ע' א'תתקעא. שה"ש ע' רלא.
- 55) נעתק מבוך 1149.

רשימת מאמרי תקס"ה

א'קיג

		אשירה לה ⁵⁶
		ראו כי ה' ⁵⁷
	ליל ש"פ יתרו	זהר . . ברזא דשמא קדישא ⁵⁸
רמז		ואלה המשפטים ⁵⁹
רמז	שבת פ' משפטים	ואלה המשפטים ⁶⁰
רסב		להבין שרש הדברים ⁶¹
רסב		להבין שרשי הדברים ⁶²
	ביאור שני לביל ש"ק פ' תרומה	ולתוספת ביאור ⁶³
רפז	(חזרת הדברים בחו' ביאור מעט)	
רצד		להבין . . וכי דולטור אני ⁶⁴
רצה	ליל שבת פ' תצוה	שיניך כעדר הרחלים ⁶⁵
שא		להבין . . אני הו' לא שנית ⁶⁶
שג		אין קדוש כהו' ⁶⁷
דש	שבת פ' תצוה	ועשית בגדי קדש ⁶⁸
שיב		להבין שרשי הדברים ⁶⁹
שיט	שבת פ' תשא	סדין עשתה ותמכור ⁷⁰
שיט		[חסר בתחלתו] בחי' תחתונה ⁷¹

- 56) נמצא בכרך 47 רשומי דברים (מדיה אז ישיר) ובסופו (כ"ז הם אותיות פורחות) ובצלאל יודע לצרף.
- 57) נדפס בלקו"ת בשלה א. א. — ראה היום יום ע' כ'.
- 58) נדפס בתו"ת יתרו ע' ת, א — נמצא בכרך (957). 1001. נזכר בספר המאמרים תרכ"ח ע' צג וכן פי' רבינו ז"ל . . בשנת תקס"ה. תרכ"ט ע' קב בספר תקס"ה.
- 59) נדפס בתו"ת שמות תט, א — נעתק מבוך 1149. נמצא בכרך 113 פז, א. 174 קסג, א. 258 קיט, א. נזכר אוה"ת תצוה ע' ב'תשסג. בכרך 633 ס, א. 1135 נח, ב. 1152 פט, ב.
- 60) נוסחא שני' — נעתק מבוך (957) 1001.
- 61) נדפס בתו"ת שמות תיב, א — נעתק מבוך 1149. נמצא בכרך 113 פט, א. 174 קסז, א. 258 קכ, ב (וחסר בסופו).
- 62) נוסחא שני' מהג"ל — נעתק מבוך (957) 1001 — ולהעיר שעכ"פ שני מאמרים אלו שנדפסו בתו"ת אינם (מאמרי או הנחות) מכ"כ אדמו"ר האמצעי.
- 63) נעתק מבוך 1149. נמצא בבוך 113 צב, א.
- 64) נדפס במגדל ע' ע' רמא — נעתק מבוך (957) 1001. נמצא בבוך 960 שנה, א. 989 לא, א.
- 65) נדפס בשינויים בלקו"ת שה"ש לו, ד — נעתק מבוך (957) 1001. נמצא בבוך 269 קמו, ב.
- 66) נעתק מבוך 1001 (נמצא ברשימת שבראש בוך 1067 אבל בכרך 957 חסר הדפים). נמצא בבוך 798 קלו, ב. ובשינויים ובאריכות יותר בכרך 404 כז, א (ושם ליל שבת פינחס). 499 קכט, ב. 1144 קכב, ב (ליל שבת פינחס).
- 67) נעתק מבוך (957) 1001.
- 68) נדפס (בשינויים) בתו"ת פב, א. תו"א לעמבערג ט, ג. אוה"ת תצוה ע' א'קפו. — נעתק מבוך (957) 1001. נמצא בכרך 13 קלו, א (חלק). 969 לט, א. 1136 רנא, א (הסיום). ובשינויים בכרך 398 צב, א. נז' אוה"ת תצוה ב'תשסג. (נזכר על הדרוש שבתו"א תקס"ה — בכרך 737 נ, א. 750 מג, ב. 1034 ע' 127).
- 69) נדפס באוה"ת תצוה בתוס' הערות וכי' ע' א'תדד (אתקצח) — נעתק מבוך (957) 1001. נמצא בכרך 969 מא, א. 1136 רנא, א. נזכר אוה"ת תצוה אתקצח.
- 70) נדפס בשינויים בביאוה"ז (לכ"כ אדמו"ר הצי"צ) ע' רנו. הגהות ע' רעא — נעתק מבוך (957) 1001. נמצא בכרך 269 קנה, א (ושם: כי תצא) 801 נ, א. 974 קמח, א. 1136 רנב, ב (חסר).
- 71) נוסחא שני' מהג"ל — נעתק מבוך 1042.

שלט	שבת פ' ויקהל	ויקהל משה ⁷²
שדמ		להבין שרש הדברים ⁷³
שנב	יום השבת הנ"ל	להבין מאמר הזהר . . רזא דרזין ⁷⁴
שנב	ש"ק פ' ויקהל	בוהר . . בהאי רזא ⁷⁵
		להבין מאמר הזהר תרין זמנין אינון ⁷⁶
שסח	שבת פ' ויקרא	להבין מאמר הזהר . . ר"א פתח ⁷⁷
שסח	יום ש"ק פ' ויקרא ופ' זכור בבוקר	בוהר . . ר' אלעזר פתח ⁷⁸
שפא	שבת פ' ויקרא	זכור את אשר עשה לך עמלק ⁷⁹
שפז		להבין שרשי הדברים ⁸⁰
שצז	פורים	להבין הטעם שלא נזכר שם הוי"ו ⁸¹
שצח	פורים	ובכואה לפני המלך ⁸²
תה		להבין שרשי הדברים ⁸³
תיא		ושרש ענין שית אלפי שני ⁸⁴
		בהפטורה . . ויאמר שמואל אל שאול ⁸⁵
תיד	ביאור שני לתו' דפ' זכור הנ"ל	

- 72) נדפס (בשינויים) בתו"א סו, ג — נעתק מבוך (957) 1001. נמצא בבוך 26 קצ, א (חסר בתחלתו) ובבוך 398 בשינוי. נזכר בד"מ קמו, ב. אוה"ת בחקתי ע' תתקמו. תצא ע' תתצה מג"א ע' ביתח. בבוך 82 סה, ב. 1135 יז, ב (ע' ויקהל).
- 73) נדפס (בשינויים) באוה"ת ויקהל ע' ביתשצא — נעתק מבוך (957) 1001. נמצא בבוך 26 קצ, ב. ובבוך 398 ג, א בשינויים. נז' אוה"ת בהעלתך ע' שטט.
- 74) נדפס (בשינויים) בכיאוה"ז (לכ"ק אדמור"ר הצי"צ) ע' תתמא — נעתק מבוך (957) 1001.
- 75) נוסחא שני מהניל — נעתק מבוך 1042.
- 76) נדפס בכיאוה"ז קלו, ג — נמצא בבוך (957) 1001.
- 77) נעתק מבוך 1194 קלו, א (גוכ"ק). נמצא בבוך (957) 1001.
- 78) נוסחא שני מהניל — נעתק מבוך 1042.
- 79) נדפס (בשינויים) בתו"א סד, ב. תו"א לעמבערג כג, ג. — נעתק מבוך 1194 (גוכ"ק). נמצא בבוך 26 קצב, א. (957) 1001. ובשינויים בבוך 398 ו, א. נזכר אוה"ת מג"א ביתח. בבוך 385 רמב, ב. 741 רסא, ב. — (נזכר על הדרוש שבתו"א תקס"ה. בבוך 633 קעת, א. 750 מה, א. 931 לו, א).
- 80) נעתק מבוך 1194 (גוכ"ק). נמצא בבוך 26 קצב, ב (חסר). 754 ריו, א. (957) 1001. ובבוך 398 ח, א בשינוי.
- 81) נדפס בתוס' הגהות וכו' באוה"ת מג"א ביתח — נעתק מבוך 1194 (גוכ"ק). נמצא (עם הגהות מכ"ק אדמור"ר הצי"צ) בבוך (957) 1001. 26 קצא, א. ובבוך 398 סד"ה ובכואה יח, א בשינוי. נז' באוה"ת שה"ש רצז, א. — ולהעיר שבהוספות לאוה"ת מג"א (קה"ת תשל"ד) בע' נא. ענין שלא נזכר שם במגלה תקס"ז. צ"ל. במגלה, תקס"ז) (ותיבת תקס"ז קאי להלו).
- 82) נדפס בשינויים בתו"א צו, א — נעתק מבוך 1194 (גוכ"ק). נמצא בבוך 951 נט, א. (957) 1001. ובבוך 398 יד, ב ובהכותרת תורה בריבם פורים) בשינוי. (על הדרוש שבתו"א נזכר תקס"ה — בבוך 737 נו, א (חסר). 750 מה, א. 931 לט, ב. 1034 ע' 128 (חסר)).
- 83) נעתק מבוך 1194 (גוכ"ק). נמצא בבוך 951 סד, א. (957) 1001. ובבוך 398 יח, א בשינוי.
- 84) נעתק מבוך 1194 (גוכ"ק). נמצא בבוך 26 קצט, ב. קצו, א. (957) 1001. וראה בבוך 398 כא, א — בין מאמר זה להמאמר שלפניו נמצא בבוך 1194 גוכ"ק קו על כל רוחב הדף.
- 85) נעתק מבוך 1194 (גוכ"ק). נמצא בבוך 26 קצו, א. 359 יג, א (חלק). 523 רצב, א. 788 קיט, א. (חלק). (957) 1001. ובשינוי בבוך 398 יב, א והד"ה מלחמה לה' בעמלק.

רשימת מאמרי תקס"ה

א'קטו

		מלחמה לה' בעמלק מדור דור" ⁸⁶
	שבת פ' תזריע	בזח"ג . . הוזה עליהם מי חטאתי"
תכג	ביום ש"ק פ' תזריע ופ' החודש	בוזהר . . וכה תעשה לטהרם" ⁸⁷
		והגדת לבנך"
תלה	יום ב' דפסח	בהגדה כנגד ארבעה בנים" ⁸⁸
		כמים הפנים לפנים"
	אחרון של פסח	בוזהר . . ויסע מלאך האלקים" ⁸⁹
תמה	ביאור מאמר התוספת דא	
	ביאור על התוספתא באופן אחר	להבין שרש הדברים" ⁹⁰
תסט	דלא כמק"מ	
		פסח תקס"ה" ⁹¹
תסט	שבת פ' קדושים	בוזהר . . פתח ר' אלעזר" ⁹²
	יום ש"ק פ' אמור	בר"מ . . והניף הכהן את העומר" ⁹³
תעד	(ביאור מאמר ר"מ זה)	
	יום ב' פ' בהר ביאור הדברים	ולתוספת ביאורי"
תפג	הנ"ל בדרך הנסיעה לשקלאב	
תפז		מי יתנך כאח" ⁹⁴
תצז		להבין שרשי הדברים" ⁹⁵

86 ראה הערה הקודמת.

87 נדפס בביאורו עב, א. נמצא בבוך 1001.

88 נוסחא שני מהניל — נעתק מבוך 1042.

89 נדפס בסידור רצו, ג — נמצא בבוך 1194 (גוכייק) 1001.

90 נוסחא שני מהניל — נעתק מבוך 1042. נמצא בבוך 491 לב, א.

91 נדפס בספר המאמרים תקס"ד ע' צא — באוה"ת משלי ע' תרלד אדמיו זיל אמר דרוש ארוך על כמים

הפנים לפנים כחוה"מ"ס תקס"ה וראה כסה"מ הניל ע' צא. שמח הערה 16.

92 נדפס (בשינויים) בביאורו מג, ד — נעתק מבוך 1042. ובכוך 284 עט, ב בשינוי (ונחלק לכמה קטעים

ואחר כל קטע סליק מוגה).

93 נדפס (בשינויים) בביאורו מו, ג — נעתק מבוך 1042.

94 נזכר באוה"ת שמות בתשצח.

95 נדפס באוה"ת משפטים ע' אקצח. ובשינויים בביאורו קלח ד — נעתק מבוך 1042 (הועתק שם אחר

המאמר דבחוקותי).

96 נדפס בשינויים בביאורו קמ, ג — נעתק מבוך 1042. בבוך 1001 נמצא המאמר בביאורו הניל ועיה"ג

נרשם בכייק כ"ק אדמור' הציצ. עומר התנופה כמו זהב התנופה זחיב פקודי דף רכ"ד ע"ב ובהרמ"ז שט. מענין

להט החרב נת' במ"א כמדומה ע"פ כי נר מצוה, ודרך חיים, ומענין חרב לדי' זחיג חקת דק"פ טעיב ע"ש בבה"ז.

97 נדפס (בשינויים) בביאורו שם — נעתק מבוך 1042.

98 נדפס (בשינויים) באוה"ת שה"ש ע' רדע"ת — חלק נעתק מבוך 1194 (גוכייק) והשאר מבוך (957) 1001

(ושם ליל שבת פ' בהר). וניתוסף הגהות מכ"ק אדמור' הציצ מבוך 1178 (ושם נרשם בריש המאמר בכייק כ"ק

אדמור' הציצ כ"י מו"ח ז"ל — וכנראה הכוונה שזה הנחת כ"ק אדמור' האמצעי). אלו שלא נדפסו באוה"ת הניל.

נמצא בבוך 398 כא, א בשינוי (ושם שקלאב). נזכר באוה"ת חוקת ע' תתעז. בבוך 1136 רמו, א.

99 נדפס באוה"ת שה"ש ע' תרפח — נעתק מבוך (957) 1001 וניתוסף בו הגהות מכ"ק אדמור' הציצ מבוך

1178 (ושם בריש המאמר נרשם בכייק כ"ק אדמור' הציצ, הביאור ע"ז מכ"י מו"ח ז"ל" — וראה הערה שלפניו).

כמה מההגהות נדפסו באוה"ת הניל. נמצא בבוך 404 קב, א. 549 א, א. ובוך 398 בשינוי (ובהכוותרת ביום

השבת הניל ביאור רחב על התורה הניל). נזכר בבוך 1135 נח, ב.

	ביוס ש"ק פ' בחוקותי	בוהר . . דומה דודי לצבי ¹⁰⁰
תקיב	ביאור מאמר זהר זה	
תקטט	שבת פ' במדבר	והי מספר בני ¹⁰¹
	ביאור הדברים ע"פ	הנה להבין . . פלג אלקים ¹⁰²
תקפט	והי מספר בני כו'	
תרב	במדבר תקס"ה	ביאור ענין ונקבצו ¹⁰³
	קודם שבועות	זח"ג . . רב המנונא סבא ¹⁰⁴
תרט	שבת שלפני חגה"ש	להבין . . ר"א שאיל ¹⁰⁵
תרט	ש"ק פ' נשוא	ר"א שאיל ¹⁰⁶
תרכח	חג השבועות	וכל העם רואים ¹⁰⁷
תרלז	חג השבועות	להבין בתוס' ביאור ¹⁰⁸
תרמב	חג השבועות	ואת ההר עשן ¹⁰⁹
	שבועות תקס"ה	בביאור ע"פ והר סיני עשן ¹¹⁰
תרמח	מפה"ש	וברכך ה' אלקיך ¹¹¹
	יום א' פ' שלח תקס"ה	להבין מאמרזיל מזונותיו של אדם ¹¹²
תרמח	(מפי השמועה למדנן)	

- 100) נדפס (בשינויים) בביאוריו קמב, ג — נמצא בכוך (957) 1001 — נעתק מכוך 1042. וראה ביאוריו לכ"ק אדמו"ר הצי"צ ע' תמא.
- 101) נדפס (בתור הגהות) באה"ת במדבר ע' נח לדיה זה (שנדפס אח"כ) בלק"ת במדבר ה, א — נעתק מכוך (957) 1001. נמצא בכוך 68 ד, ב (ובסופו מוגה מכ"י אדמו"ר נבגם. וכן לקמן). 117 רסח, א. 1218 נג, א. בכוך 398 בשינוי. (נזכר על המאמר שכלק"ת תקס"ה — בכוך 581 קסב, א. 633 קג, א. 737 נח, א (שבת שלפני שבועות). 983 ע' 112 (חסר)).
- 102) נדפס (בשינויים) בלק"ת במדבר ו, ד. נעתק מכוך (957) 1001 וההגהות מכוך 829 קלו, א (לק"ת מהדוקי?). — ד"ה זה התחיל כ"ק אדמו"ר הצי"צ להגי' (בתור מאמר בלק"ת?) והגי' שורות אחדות — הנ"א שע"הג שבפנים הוא מה שלא נכנס בלק"ת. נמצא בכוך 68 ו, ב. 314 קעט, א (חלק). בשינויים בכוך 398.
- 103) נעתק מכוך 581 קסד, א. נמצא בכוך 406 קלט, א.
- 104) נדפס בביאוריו לכ"ק אדמו"ר הצי"צ ע' תקנו.
- 105) נעתק מכוך (957) 1001. נמצא בכוך 68 ט, א. 412 סח, א. 523 רמד, א.
- 106) נוסחא שני מהגיל נעתק מכוך 1042 — הקיצורים הם על ע' אחד (משני עמודים חלק בהכוך) ונסדר כאן לאחר כל פרק — בסוף המאמר נרשם בכ"ק כ"ק אדמו"ר הצי"צ הקיצור מזה הוא שבבעה דפים מקודם. נמצא בכוך 11 ע' קנה. 98 פו, א. 404 קה, א (ושם תקצג). 969 קיט, א. 691 קכה, א (תקצג — חסר).
- 107) נדפס (בשינויים) בתור"א יתרו עג, ג. תור"א לעמבערג עג, ג. אוה"ת ע' תחקעה — נעתק מכוך (957) 1001. נמצא בכוך 68 י, ב. 117 קעט, א. בכוך 398 בשינוי. נזכר אוה"ת תבוא ע' תתשכג (נזכר על המאמר בתור"א תקס"ה — 633 מב, ב. 737 ס, א. 750. 1034 ע' 132).
- 108) נדפס (בשינויים) בתור"א עד, א (בשורה ב"ה אך להבין) עד, ב (עד ד"ה ונחזור). תור"א לעמבערג — נעתק מכוך (957) 1001. נמצא בכוך 117 קפב, א. בכוך 398 בשינויים. נזכר באוה"ת דברים ע' ביק.
- 109) נדפס (בשינויים) בתור"א עד, ג — נעתק מכוך (957) 1001. חלק נמצא בכוך 117 רמה, א. בכוך 398 בשינוי (וחסר) ושם הדיה ואת ההר עשן כולו(ו).
- 110) אוה"ת נח תרגג, א (שה"ש ע' תרג) שם נת' ענין הקשת. נדפס בסה"מ תקס"ד ע' קכה. וראה שם ע' שמט הערה 62.
- 111) נעתק מכוך (957) 1001. נמצא בכוך 968 עא, א. 409 פו, א.
- 112) נוסחא שני מהגיל — נעתק מכוך 1030.

רשימת מאמרי תקס"ה

א'ק"ז

	בכ"ה עש"ק שלח תקס"ה ביאור לתורה דחג השבועות הנ"ל שבת פ' שלח לך	להבין מ"ש ונתתי (לך) מהלכים ¹¹³ להבין שרשי הדברים ¹¹⁴
תרנז		והי לכם לציצית ¹¹⁵ להבין שרשי הדברים ¹¹⁶ בוהר . . ויקומו לפני משה ¹¹⁷
תרסו	ש"ק פ' קרח (ביאור מאמר הזהר הזה)	וידבר . . זאת חקת התורה ¹¹⁸ להבין שרשי הדברים ¹¹⁹
תערב תרפ	שבת פ' חוקת	אחר שבת פ' חוקת תקס"ה ¹²⁰ בוהר פתח ואמר המלאך הגואל ¹²¹
תרצב	ש"ק פ' בלק באור מאמר זהר זה	צו את בני ¹²² להבין שרשי הדברים ¹²³ [חסר בתחלתו] וכו' וכנגד ¹²⁴ כה אמר ה' השמים כסאי ¹²⁵ להבין שרשי הדברים ¹²⁶ וידעת היום ¹²⁷
תרצז		
תשה	שבת ר"ח מנחם אב	
תשטו		
תשכח	שבת נחמו	

-
- (113) נזכר אוה"ת ר"ה ע' אה"ת. ביה"ז לכ"ק אדמו"ר הצי"צ ע' תעז. — בכ"ה - בכתב יד המעתיקז
 (114) נדפס (בשינויים) באוה"ת יתרו ע' תתקצו — נעתק מבוך (957) 1001. בבוך 398 בשינויים.
 (115) נדפס בסידור פ, א. נמצא בבוך 1001 — (נזכר על המאמר שבלקו"ת תקס"ה בוך 633 קכה, ב. 737 סד, א. 931 מז, ב. 943 מו, א).
 (116) נדפס בסידור פב, א. נמצא בבוך 1001.
 (117) נדפס (בשינויים) בביאוה"ז צב, ד. נמצא בבוך 1001 — נעתק מבוך 1042.
 (118) נדפס (בשינויים) בלקו"ת חקת נו, א — נעתק מבוך (957) 1001. נמצא בבוך 655 קלא, א. 801 קז, א. 1218 ע' 42. 1258 כ, א (ושם חקע"ט). ובבוך 398 בשינוי נזכר דר"מ צט, ב.
 (119) נדפס (בשינויים) בלקו"ת חקת נו, ג — נעתק מבוך (957) 1001. נמצא בבוך 523 רנד, ב (חלק). 655 קלג, א. 801 קיב, א. 1218 ע' 46. בבוך 398 בשינוי. נזכר באוה"ת במדבר א'תקנד. בדר"מ צט, ב.
 (120) נמצא בביאוה"ז לכ"ק אדמו"ר הצי"צ ע' תתכח כן אמר רבינו ז"ל סא"פ להר"פ משקלאב.
 (121) נדפס (בשינויים) בביאוה"ז קמו, ג (נמצא בבוך (957) 1001) — נעתק מבוך 1042.
 (122) נדפס בסידור לג, א (ובשינויים בלקו"ת פינחס עה, א) נזכר דר"מ מ, א. אוה"ת במדבר ע' יג. א'תכד (נזכר תקס"ה על המאמר שבלקו"ת. בוך 737 טו, א. 931 מב, ב. 1034 ע' 137).
 (123) נדפס בסידור לד, א. (ובשינויים בלקו"ת פינחס עז, ג) נזכר דר"מ מ, א.
 (124) נדפס (בשינויים) בלקו"ת יא, ד. (תו"א לעמבערג, ב) — נעתק מבוך 1001 (ובבוך 957, 1067 לא העתיקו). נזכר בבוך 1135 נח א (שמע הנאמר קי"ץ תקס"ה לראב"ד דצאטניק ב' מיני רצון). (נזכר על המאמר בלקו"ת תקס"ה. בבוך 414 א' פ' מסעי תקס"ה).
 (125) נדפס (בשינויים) בתו"א א, א. נעתק מבוך (1067) 1001. נמצא בבוך 851 ס, א. 947 מח, א. בבוך 398 בשינויים. נז' אוה"ת ראה ע' תריג. תצא ע' תתריג. (נזכר תקס"ה על המאמר שבתו"א בבוך 581 קעג, א (מסעי שבת ר"ח אב). 1034 קמב, א (מסעי). 1162 (בכ"ק כ"ק אדמו"ר מהר"ש שרי"ח מני"א תקס"ה על המאמר שבוה"ת).
 (126) נדפס בהוספות וכו' לקו"ת לג"ס. באוה"ת בראשית תתלר, ב — נעתק מבוך (1067) 1001. נמצא בבוך 851 סד, ב. 947 נ, א. בבוך 398 בשינוי.
 (127) נדפס בשינויים בלקו"ת ואתחנן ד, א. — נעתק מבוך (1067) 1001. נמצא בבוך 107 קמג, א. 123 קעת,

תשלח	להבין שרשי הדברים ¹²⁸
תשמו	להבין מה שארז"ל בירבעם ¹²⁹
	להבין בתוס' ביאור ¹³⁰
תשמח	שבת פ' ואתחנן ביאור שני לתורה דשבת פ' פנחס ע"פ צו את בני' ¹³¹
	את קרבני לחמי
	שמע ¹³¹
	להבין שרשי הדברים ¹³¹
תשנט	שבת פ' עקב ביאור שני להתורה דהשמים כסאי כו' דשבת פ' ואתחנן
תשזו	דשבת נחמו ע"פ וידעת היום שייך לתורה וידעת היום ואתחנן תקס"ה
תשעו	פ' ראה
תשפו	אחרי ה' תלכו ¹³⁴
תשצח	להבין שרשי הדברים ¹³⁵
תשצח	שלוש ערים תבדיל ¹³⁶
תתיב	ואם ירחיב ¹³⁷
תתיב	להבין . . לא יקום ¹³⁸
	בר"מ . . לא יקום ¹³⁹

א. 131 ק"ג, א (שם בכותרת תורת אדמ"ר שבת פ' ואתחנן התקפ"ז בהאמ"י — וכע' שאחר המאמר' הדרוש הזה שמעתי מפי קדשו של כבוד אדמ"ר נבג"מ בהאמ"י בנטיעתו להאריך קודם פטירתו ומשם ואילך לא זכיתי לראותו). 253 מב, א (ושם תקפ"ז). 554 מ, א. 593 כו, א (ושם תקפ"ז). נזכר אה"ת ואתחנן ע' שלא. שופטים ע' תחטב. פסקי דינים לכ"ק אדמ"ר ה'צ"צ תמב, א.

128 נדפס בתוס' הגהות וכו' באה"ת ואתחנן ע' קע"א. — נעתק מבוך (1067) 1001. נמצא בבוך 107 קיד, א. 554 מב, א. 974 מא, א. נזכר בבוך 1039 ז, א (מהדו"ק מלקי"ת?). 1152 פט, ב.
129 נדפס במאה שערים מג, ב. — נעתק מבוך (1067) 1001. הוספה מבוך 448 קלט, ב. נמצא בבוך 94 קמב, א. 113 לח, ב. 448 קלט, ב. 613 ע' עג 1007 קצט, א. נזכר בבוך 821 קלו, ב קי"ז תקס"ה.
130 חלק נדפס באה"ת פ"נחס ע' א"פח עם קיצורים והגהות אחרות. — נעתק מבוך (1067) 1001. נמצא בבוך 131 לב, א. 359 יג, א (חסר). נז' אה"ת ויקרא ע' תתצ. דרי"מ מ, א.
131" ראה 124.

131 נדפס בתוס' הערות וכו' בלקי"ת לג"פ. אה"ת בראשית תע, ב. נעתק מבוך (1067) 1001. נמצא בבוך 851 סו, א. 947 נב, א. בבוך 398 סב, ב בשינויים (בהכותרת תוס' ביאור על תורה השמים כסאי והארץ הודם רגלי וגו') והתחלת הדרוש הנה רגליו הוא.

132 נדפס בשינויים לקי"ת ואתחנן ו, א — נעתק מבוך (1067) 1001. נמצא בבוך 107 קמח, א. 123 קפב, ב. 554 מד, א. 974 מד, א. נזכר בבוך 1039 ד, ב (מהדו"ק לקי"ת?). 1152 פט, ב.
133 בוך 1213 ראה הערה 132.

134 נדפס בשינויים בלקי"ת ראה יט, ב. תורה אור לעמבערג כב, ב. — נעתק מבוך (1067) 1001. נמצא בבוך 950 קה, א. בבוך 398 בשינוי. נזכר באה"ת ראה ע' תרפג. בוך 1136 רמו, ב.

135 נדפס (בשינויים) בלקי"ת ראה כ, ג. — נעתק מבוך (1067) 1001. נמצא בבוך 950 קט, א. בשינויים בבוך 398.

136 נעתק מבוך (1067) 1001. נמצא בבוך 23 קנו, ב. 974 מט, א. 1078 קצא, א.
137 נוסחא שני מהנ"ל — נעתק מבוך 1042 (בהכותרת בלילה ההיא ומאמר הא' ראה לקמן 139). נמצא בבוך 1018 (רכא, א. ליל ש"ק שופטים תקס"ה) — קיצור נדפס — בהוספה (ע' א"מט). נז' בבוך 857 לג, ב.

138 נעתק מבוך (1067) 1001.
139 נוסחא שני מהנ"ל — נעתק מבוך 1042 (זהו מאמר הראשון — ראה 137).

רשימת מאמרי תקס"ה

א'ק"ט

	שבת פ' כי תצא	כי תצא ¹⁴⁰
תכ		להבין שרשי הדברים ¹⁴¹
תתלא		סדין עשתה ותמכור ¹⁴²
תתמג	שבת פ' תבא	ענין קין והבל ¹⁴³
תתמג	ביאור על הנ"ל ליל ש"ק פ' תבא	ולהבין מ"ש בליקוטי תורה ¹⁴⁴
תתנב	ביאור שני לתו' דפ' כי תצא הנ"ל	להבין בתוס' ביאור ¹⁴⁵
תתנב	ביאור שני על בתורה הנ"ל	ולתוספת ביאור ¹⁴⁶
		להבין . . דפנימיות אבא
תתסה	ליל שבת פ' נצבים	הוא פנימיות עתיק ¹⁴⁷
	ליל ש"ק פ' נצבים שלפני ר"ה	כי תצא למלחמה ¹⁴⁸
	תוס' ביאור על התורה	
תתסה	דפ' תצא שני	כי המצוה הזאת ¹⁴⁹
תתעו	שבת פ' נצבים	להבין שרשי הדברים ¹⁵⁰
תתפג		להבין ענין הנסירה ¹⁵¹
	ליל א' דר"ה	בוזהר . . סדרא קדמאה ¹⁵²
תתפה	ליל ראשון דראש השנה שנת תקס"ו	כבוד מלכותך ¹⁵³
		להבין . . עשרה עומקים ¹⁵⁴

(140) נדפס (בשינויים) בלקו"ת לג, ג — נעתק מבוך (1067) 1001. נמצא בבוך 105 קלב, א. 400 צח, א (חסר). 416 רלו, א. 954 צג, א (חסר בתחלתו). בבוך 398 בשינויים. (נוכר תקס"ה על המאמר בלקו"ת — 633 קעו, א. 737 עת, ב).

(141) נדפס (בשינויים) בלקו"ת תצא לו, ג — נעתק מבוך (1067) 1001. נמצא בשינויים בבוך 398. (142) ראה הערה 70.

(143) נדפס בתו"ח שמות תב, ב — נעתק מבוך (1067) 1001 (ובסופו חסר). נמצא בבוך 273 קכד, א. 671 טו, א (שם בסופו הועתק מגוי"כ אדמו"ר וחסר הביאור). 1078 קצג, ב (שם התחלה הנה בסי' לק"ת).

(144) נעתק מבוך 1018 (ביאור על ד"ה ואם ירחיב). נמצא בבוך 1042.

(145) נעתק מבוך (1067) 1001 (ובסופו חסר).

(146) נוסחא שני מהני"ל — נעתק מבוך 398.

(147) נעתק מבוך (1067) 1001. נמצא בבוך 359 טו, א. 962 ע' 96. 969 קלה, א. 974 מז, א.

(148) נוסחא שני מהני"ל — נעתק מבוך 1042.

(149) נדפס (בשינויים) בלקו"ת נצבים מה, ב. — נעתק מבוך (1067) 1001 והסיום מבוך 398. והקיצור מבוך

1125. נמצא בשינויים בבוך 398 ובהכתרת (תורה כרביים). (נוכר תקס"ה על המאמר בלקו"ת — 633 קצג, ב. 737 פא, ב).

(150) נעתק מבוך (1067) 1001 ובסופו חסר. קיצור נעתק מבוך 1125. נוכר בבוך 966 קעה, ב.

(151) נדפס בביאורו' לכ"ק אדמו"ר הצי"צ שצו, א (מ"ש בהכתרת בביאורו' שם ובאוה"ת תקס"ה לכאו' הכוונה כמ"ש בהנחות הר"ם שזה בבוך תקס"ה). נמצא בבוך (1067 וחצי השני 957) 1001, נז' הנחות הר"פ ע' קסב.

ובאוה"ת וירא תשלו, ב.

(152) נוסחא שני מהני"ל — נעתק מבוך 1042. נמצא בבוך 745 קפה, א.

(153) נדפס בהנחות הר"ם.

(154) נדפס בטה"מ תרכו ע' רסז (ולכאו' שם בע' רסח שורה המתחלת העולמות אחרי תיבת העליון צ"ל

כידוע וא"כ כמו שיש רבוי הצירופים כני"ל רק יש רבוי התהוות מיני מלאכים ונשמות כו' ולכל א' וא' יש לו מדריגה מיוחדת בפ"ע כי אופן הצירוף שלו למעלה במקור חוצבו בבחי' אותיות דבור העליון ונשמטה מפני תיבות הדומות). נמצא בבוך (957) 1001.

תתצו	ליל שבת שובה	ולתוספת ביאור ¹⁵⁵
תתקח	שבת פ' שובה	שובה ישראל ¹⁵⁶
תתקטז		להבין שרשי הדברים ¹⁵⁷
תתקה	ליל יוה"כ ביאור שני לתו' הנ"ל	להבין בתוספת ביאור ¹⁵⁸
תתקלה	דשובה ישראל כו'	
תתקלה	ביאור שני לתו' דפ' נצבים	להבין שרשי הדברים ¹⁵⁹
תתקלה	ע"פ כי המצוה הזאת כו'	
תתקנא	ליל ב' דסוכות ביאור שני	להבין ביאור הדברים ¹⁶⁰
תתקס	לתו' דפ' כי תצא	להבין שרשי הדברים ¹⁶¹
תתקס	שמיני עצרת	ביום השמיני עצרת ¹⁶²
תתקעה	תורה ברבים שמיני עצרת בסעודה	ביום השמיני עצרת ¹⁶³
תתקעו	יום שמיני עצרת	להבין בתוספת ביאור ¹⁶⁴
תתקעו		להבין . . . דבמקום גדודי . . .
תתקעו	בו ביום בסעודה הנ"ל	מתפלל תפלה קצרה ¹⁶⁵
תתקפ	יום שמיני עצרת	ולתוספת ביאור ¹⁶⁶
תתקפ	בו ביום בסעודה הנ"ל	עוטה אור כשלמה ¹⁶⁷
		עוטה אור כשלמה ¹⁶⁸

- 155) נוסחא שני מהג"ל — נעתק מבוך 1042. נמצא בבוך 745 (כהמשך אחד עם דיה כוהר . . . סדרא קדמאה).
- 156) נדפס בשינויים בלקוית דרושים לשבת שובה סד, ב. — נעתק מבוך (957) 1001. נמצא בבוך 967 סב, א (חסר בתחלתו). בבוך 398 בשינוי. (נוכר על המאמר בלקוית תקס"ז — 737 פג, ב. בבוך 751 (כ"ק אדמו"ר הצי"צ) ע' קלה (על המאמר שבלקוית) והדרוש שובה הג"ל דרשו שבת שובה תקס"ה).
- 157) נדפס (בשינויים) בלקוית דרושים לשבת שובה סה, ג — נעתק מבוך (957) 1001. נמצא בבוך 967 סד, א.
- 158) נעתק מבוך (957) 1001. נמצא בבוך 200 ז, א (בסופו חסר). 976 סח, א. בבוך 398 בשינוי.
- 159) נדפס בתוסי הערות וביאורים וכי' בסה"מ תרכ"ז ע' רעת. בשינויים באוהית נצבים ע' אירכט. בתוסי הגהות וכי' (המשך) בבוך 1098 ע' קנח (קנד) תרל"ח — נעתק מבוך (957) 1001. נמצא בבוך 976 עא, א. נזכר בסה"מ פרי"ת ע' קפ (ושם תקס"ה).
- 160) נוסחא שני (מהדויב?) מהג"ל — נעתק מבוך 1125 (פ, א) סב, א. הקיצור נעתק מבוך זה.
- 161) נעתק מבוך (957) 1001. נמצא בבוך 976 עה, ב. בשינויים בבוך 398 עה, ב (נוכר אוהית בהעלותך ע' שמש).
- 162) נדפס (בשינויים) בלקוית דרושים לשמ"ע סד, ד — נעתק מבוך (957) 1001. נמצא בבוך 200 סא, ב (חלק). 523 קיה, א. 697 יט, א. (נוכר על המאמר בלקוית תקס"ז — 737 סו, א. 750 נ, ב).
- 163) נעתק מבוך 1042. נמצא בבוך 735 קלג, ב.
- 164) נדפס (בשינויים) בלקוית סה, א — נעתק מבוך (957) 1001. נמצא בבוך 523 קכ, א. 697 (שורות אחדות בהמשך עם מאמר הג"ל 162).
- 165) נעתק מבוך (957) 1001.
- 166) נעתק מבוך 1042. נמצא בבוך 735 קלה, ב.
- 167) נדפס (בשינויים) בלקוית דרושים לשמ"ע סו, א — נעתק מבוך (957) 1001. נמצא בבוך 68 יח, א. 105
- סא, א. 523 קכ, ב. 671 יח, א.
- 168) נעתק מבוך 1042. נמצא בבוך 735 קלא, ב. קלו, א.

רשימת מאמרי תקס"ה

א'קכא

	ליל שמחית	להבין שרשי הדברים ¹⁶⁹
תתקפה	ביאור על התורה דש"ע	ולהבין שרש הדברים ¹⁷⁰
תתקפה	יום שמחית	צדקת פרוונו בישראל ¹⁷¹
תתקפט	תורה ברבים שמחת תורה	צדקת פרוונו בישראל ¹⁷²
תתקפט	בו ביום הנ"ל	אני חומה ¹⁷³
א'	בו ביום הנ"ל	בראשית ¹⁷⁴
א'ג	בו ביום הנ"ל	להבין שרשי הדברים ¹⁷⁵
א'ד	שנת תקס"ו, ליל ש"ק בראשית	להבין שרשן של דברים ¹⁷⁶
א'ד	באור על דש"ת הנ"ל	דרושי חתונה דתקס"ה ¹⁷⁷
		הוספה
א'כז	פ' במדבר	והי מספר בני ¹⁷⁸
	קיצור מד"ה ואם ירחיב דתקס"ה	וביאור הענין ¹⁷⁹
א'מט	מס"ב ואילך	

-
- (169) נעתק מבוך (957) 1001. נמצא בבוך 68 יח, ב. 105 סו, א. 523 קכא, א. 671 יט, א (שם ערכוב ב' מאמרים).
- (170) נוסחא שני מהנ"ל. נדפס בשה"מ תקס"ו ע' א — מבוך 1042.
- (171) חלק נדפס באוה"ת יתרו ע' תתקסה — חלק נעתק מבוך 1194 (— גוכייק והשאר מבוך) (957) 1001. נמצא בבוך 969 מג, א. וראה הערה שלאח"ז.
- (172) נוסחא שני מהנ"ל נדפס (וכן שני המאמרים שלאח"ז) בחוס' הגהות וכו' באוה"ת בשלה — נעתק מבוך 1042. נמצא בבוך 735 קלו, ב.
- (173) ראה 172. נמצא בבוך 735 קלו, ב.
- (174) ראה 172. נדפס בשה"מ תקס"ו ע' א. נמצא בבוך 735 קלו, ב.
- (175) נעתק מבוך (957) 1001 (והסיום מבוך) 1194 גוכייק.
- (176) נוסחא שני מהנ"ל נדפס בשה"מ תקס"ו ע' ב — נעתק מבוך 1042.
- (177) נזכר בשה"מ תרכ"ז ע' שכו. מענין המלאכים שמעלים נשמות.
- (178) חלק נעתק מבוך 1194 גוכייק והשאר מבוך 532 לה, א. חלק נמצא בבוך 135 ע' 139.
- (179) נעתק מבוך 1018 גוכייק.

סקירה קצרה ע"ד הכת"י דמאמרי תקס"ה

א) בוך 1194 גוכייק כ"ק אדמו"ר האמצעי על דף הכריכה מבחוץ בכייק כ"ק אדמו"ר (הריי"צ) ני"ע מלוקט (ובשורה שלאח"ז) כתבי האמצעי ובשורה שלאח"ז פדה בשלום. המאמרים דתקס"ה² בדפים נו, א. — עז, א [עח, א הסיום מדי"ה להבין ענין ק"ש שבע' פא, ב. עח, ב המאמר דפ' לך (והסיום בע' פב) תקס"ו ובע' פ, א המאמר צדקת פרונונו יום שמחית תקס"ו] — כמה דפים נסמנו בשני מספרים והשני הוא מהר"ח ש"י ליברמאן. וכיון שבזמן הנ"ל לא נתברר זמני המאמרים הנה מאמר דויקרא נמצא בדף קלו, א [ולא עם המאמרים דתקס"ה]. הדפים הם בני גודל שונה.

ב) בוך 1030 כייק הר"מ(?) בן כ"ק אדמו"ר הזקן על הכריכה נרשם תקס"ג]ב תקס"ג] ומקצת [תקס"ד] תקס"ה] מאמרי תקס"ה מתחילים מדף רכג, ב מדי"ה כל גוים סבבונ"י עד דף רכז, ב מאמר דש"פ ח"ש. ואח"כ בא מאמר וביאור משנת תקס"ד ודף רלא, ב ד"ה להבין מאמרז"ל מזונותיו של אדם, מיום א' פ' שלח תקס"ה.

ג) בוך 1149 כת"י מעתיקי ובראשו כייק כ"ק אדמו"ר הצי"צ [הנק' בוך תקס"ג] מפני שבתחלתו נמצאו מאמרים מתקס"ג] מדף קא, — קמט כולל מאמרים מתקס"ה מפ' תולדות עד פ' תרומה על פ' תולדות נרשם תקס"ה. בכמה מקומות נמצאו תיקונים וכו' בכייק כ"ק אדמו"ר הצי"צ. הספר נסדר ע"פ בוך זה.

ד) בוך 1052 על הכריכה נרשם מלוקט ובשורה שניי ויהי כל הארץ שפה (ע"ש התחלת הבוך).

בבוך נמצא(ים) מאמר(ים) כייק כ"ק אדמו"ר הצי"צ, וכן כת"י של מעתיקים שונים.

-
- 1) ע"ש התחלתו — ד"ה פדה בשלום לאדמו"ר האמצעי (הנדפס בשערי תשובה מט, א).
 - 2) לא נסמנה השנה של תקס"ה אלא ע"י ההשוואה לבוך 1001 ועוד. מובן שזה משנת תקס"ה.
 - 3) בדף ט, א על ד"ה ששת ימים נרשם התקס"ד. בדף קמא, א ד"ה שמח תשמח נרשם ט"ו מנחם אב התקפ"ו (חתונת בתי שרה תחי ונכדתי תי). בדף קמח, א ד"ה ששת ימים נרשם פ' ראה התקפ"ו. בדף קסד, א ד"ה לך ה' הגדולה נרשם בעזריה ליקוט אמרים — ביאורי פסוקים ומאמרי רז"ל הנלקטים מתורות וביאורים.
 - 4) נדפס בטה"מ תקס"ד ע' רמ.
 - 5) נדפס בטה"מ תקס"ד ע' עח, פא.
 - 6) להעיר שגם בבוך 1001 נרשם על מאמר זה מסה"ש.
 - 7) על שער ב, בכייק כ"ק אדמו"ר הצי"צ: אמרות צרופות אשר דרש מדי שנת ברבים או ביחיד משבת פ' תזריע תקס"ג עד פ' תבא שנת הנ"ל.
 - 8) תקס"ה מעתיק אחר.
 - 9) בבוך 1052 (קטו, א) נרשם בכייק כ"ק אדמו"ר מהורשיב ני"ע ... בס' תקס"ג ד' ק, ע"א. ובבוך 1122 ע' קעה, קפב נרשם בכייק כ"ק אדמו"ר מהורשיב ני"ע בס' תקס"ג.

בדף קטז-כב נמצא מאמר שנרשם עליו תקס"ה. וכמו"כ מאמרים שמצאנו שהם נוסחא שני' מבוך 1149 או מתו"א העתקנו.

בכמה מקומות ישנם תיקונים וכו' מכ"ק אדמו"ר הצ"צ.

בדף קטז, א נרשם בכי"ק כ"ק אדמו"ר מהורש"ב (שזה סיוס ד"ה) ראה ריח בני (ובשורה שלאח"ז). התחלת דרוש זה הוא בס' תקס"ג ד' ק ע"א (הכוונה לבוך 1149).

ה) בוך 1001 הנחות מכ"ק אדמו"ר האמצעי — כת"י מעתיק. לפנינו מתחיל הבוך מדף ב¹⁰ חסר התחלת הד"ה [ענין ק"ש"י] הד"ה שלאח"ז כה אמר ה' שבת ריח מנחם אב ומסיים בד"ה פתח . . המלאך הגואל קב, ב (וחסר בסופו). על הכריכה נרשם תקס"ה. וכיון שהבוך מתחיל כנ"ל והולך על הסדר עד פ' תולדות, ואח"כ מתחיל מפ' יתרו עד פ' בלק, וא"כ או שהשנה תקס"ה קאי על ההתחלה ומר"ה ואילך הוא משנת תקס"ו, וחסרים המאמרים מפ' תולדות עד פ' יתרו. או ששנת תקס"ה מתחיל מפ' יתרו וראש הבוך שייך לסיומו ואז רק המאמרים מר"ה ועד פ' תולדות הם משנת תקס"ו.

וכמשווים בוך זה לבוך 1042, ששם נמצאים תאריכים על המאמרים, וכן לשאר הביכלאך ולכמה תאריכים שנמצאים באוה"ת, מוכרח כאופן הב'.

לבוך זה מתייחסים כבוך תקס"ה גם הדרושים של תקס"ו שנמצאים בבוך זה — ועפ"ז אפשר לפרש מה שמצינו שנרשם על כמה דרושים (באם אינו טה"ד) שנאמרו בתקס"ה, הכוונה שנמצאו בבוך זה שנקרא תקס"ה, אע"פ שהדרושים עצמם נאמרו בשנת תקס"ו (ועדיין צ"ע איך ליישב בכל המקומות).

דרכו של כ"ק אדמו"ר הצ"צ ה' לתקן בהכת"י, למחוק ולהוסיף בין השיטין ועה"ג תיקונים והגהות וכו', ולפעמים ה' רושם קוונים) בצד השורות לסימן שישנו הגה וכו' לשורה זו ותיקוניו ה' מעתיק בפ"ע. וכ"ז נמצא בבוך זה אף שא"א לידע בבירור אם כל הקווים (והנקודות) שבבוך זה הם מכ"ק אדמו"ר הצ"צ. ולע"ע לא מצאתי רק אחדים מההגהות. — מענין הדבר שישנו ג"כ הגה מכ"ק אדמו"ר הצ"צ על ד"ה והניף (שנדפס בביאוה"ז) ובסופה מציין לביאוה"ז (נעתקה ברשימת המאמרים על ד"ה זה). ולהעיר מרשימת כ"ק אדמו"ר שליט"א בפתח דבר לתניא — מ"מ וכו' לאגה"ק ס"א. הסדר של הספר מפ' משפטים ואילך הוא ע"פ בוך זה (אלא שהעתקה בפועל נעשה מבוך 1067-957 — מפני שנכתב באותיות קטנות ביותר). בכמה מקומות בבוך זה נחלק המאמר לאותיות א, ב וכו' ואינו ידוע מי ציין האותיות.

10) דף הנסמן בכתב מטושטש, נקרא מתחלת הבוך ונותן במקומו קודם דף מה, אבל במפתח שבסוף הספר (חלק בכי"ק כ"ק אדמו"ר הצ"צ). המאמר הראשון שרשם כ"ק אדמו"ר הצ"צ הוא ד"ה זהר פ' יתרו דף סו, רוא דש"מ קדישא (הוא דף א' הנ"ל). וכנראה שאח"כ כשראו שאינו שייך שם קרעו אותו ממקומו מראש הבוך.

בוך זה נקרא ע"י כ"ק אדמו"ר הצי"צ, בבוך של מו"ח תקסה' בביה"ז ח"ב ע' תתקנ והדף והשיטין שמציין שם מתאימים לבוך זה שלפנינו. בבוך נמצאו מאמרים שנדפסו בסידור בביאוה"ז וכו' כמצויין ברשימת המאמרים.

ו) בוך 957 (הוא צילום) כת"י ר"ש סופר (חלק השני של) בוך 1067 שהוא כת"י ר"ש הנ"ל, והם העתק מבוך 1001 חוץ מהמאמרים הנדפסים בסידור וביאוה"ז¹² (שנרשם בבוך 1001 סימן עגול¹³ בראש העמוד) שלא העתיקם.

המאמר הראשון שבבוך 1001 לא העתיק (ואולי גם לפניו חסר דף הראשון) (ראה בוך 1001) ולכן לא העתיקו) ומתחיל מדיה כה אמר ה' — שבת ר"ח מנחם אב. במפתח (של שני הביכלאך) שבראש בוך 1067 בכת"י של הנ"ל הנה אחר ד"ה כי המצוה הזאת רשם על המאמר השני רק הדף והוסיף כ"ק אדמו"ר מהר"ש בעפרון ביאור על הנ"ל.

בבוך 1067 מתחיל מדף א'קנב, וחסרים דפים יט, כ. בוך 957 מתחיל מדף קנג, א — תצה, א, וחסרים דפים קצח, ב קצט, א, שח, ב — שי, א. דפים קפ, ב קפא, א נכפל. רכה, ב רכו, א נכרך בהיפך העמוד.

ז) בוך 1042 כת"י מעתיק. לפנינו מתחיל הבוך מדף ח (ד"ה סדין עשתה"י). אבל לפני כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע התחיל (כנראה) מראשו, שלכן כותב בבוך 1124 ע' רכה, בס' זהר יתרו"י אי' מלך, דקנה, אי' וזה מתאים לבוך זה. וכ"ק אדמו"ר הצי"צ בבוך 1058 ע' קצב קורא, בביכל תקס"ה.¹⁴ הבוך כולל מאמרי תקס"ה — תקס"ו.¹⁵

בבוך זה נרשם על כל מאמר זמן אמירתו, וכן בד"כ כל מאמר הוא בפ"ע. כמו"כ כמה מאמרים נחלקו לאותיות א, ב וכו'. בבוך זה תיקן כ"ק אדמו"ר הצי"צ הן בהכתב והן על הגליון. בכ"כ דפים נמצאו קוים (ראה לעיל בוך 1001) ולא מצאתי רק אחדים ונדפסו. דפים פג"ד נשארו חלק ועל אחד (פד, א) כתב כ"ק אדמו"ר הצי"צ קיצורים למאמר הבא.

ח) בוך 1018 כולל אגה"ת מדוי"ב מוגה בגוכי"ק אדה"ז (ובמפתח שבראש הבוך בכי"ק אדמו"ר מהר"ש, שער התשובה מהתניא עם הגהות כ"י א"ז אדמו"ר הזקן

12) וכיון שלא העתיק המאמרים שבאו בהוספות לביאוה"ז שנדפסו בשנת תרכ"א, אי"כ ההעתקה היתה לאחר זמן הנ"ל.

13) רק על מאמר אחד (זהר . . . תרי"ן זמני) שנדפס בהוספות לביאוה"ז לא נרשם בבוך סימן הנ"ל והעתיקו.

14) כ"ה בבוך 1001.

15) הכוונה לד"ה זה שבו מתחיל הבוך. וראה לעיל שגם בוך 1001 מתחיל בהתחלה זו.

16) מבוך זה נדפס ספר המאמרים תקס"ו.

סקירה קצרה ע"ד הכת"י דמאמרי תקס"ה א'קכה

נ"ע"). צילום (חלק) במגדל עז' ע' תקעד-תקעה. כ"ק כ"ק אדמור הצ"צ. גם כתי"ק כ"ק אדמור מהר"ש. כתי" מעתיקים שונים.

ט) בוך 1125 מלוקט כולל גוכ"ק כ"ק אדמור הצ"צ, כ"ק כ"ק אדמור מהרש"ב, מעתיקים שונים. בראשו מפתח גערך ע"י הרח"ל שי.

י) בוך 398 כתי" מעתיק אחד. הבוך כולל מאמרים משנת תקס"ה מתחיל מפ' ויקהל עד ד"ה תוס' ביאור — שובה ישראל תקס"ז. בסוף הבוך באו מאמרי ועשית בגדי קודש, ואת ההר עשן משנת תקס"ה.

כל הביאורים באים בהמשך אחד להמאמר, אף שכמה מהם נאמרו כמה זמן לאח"ז. כמו"כ לא נמצאו מאמרי הביאורי זהר בבוך זה.

יא) בוך 581 כתי" מעתיקים שונים, כולל דרושי כ"ק אדה"ז, כ"ק אדמור האמצעי וכ"ק אדמור הצ"צ.

ספר זה נדפס לזכות

שניאור זלמן בן אסתר
והוגתו חוה בת שרה ברכה
בנו יצחק מאיר בן חוה
בתו אסתר בת חוה
בנו נתן בן חוה
כלתו חנה רבקה בת רחל דוואשע
חתנו מנחם נחום בן גיטל
כלתו צבי מרים בת שייגא חוה
נכדו מנחם מענדל בן חנה רבקה
נכדתו שרה ברכה בת חנה רבקה
נכדתו אסתר בת חנה רבקה
נכדו אברהם יהושע העשל בן חנה רבקה
נכדו צבי הירש בן חנה רבקה
נכדתו נחמה דינה בת חנה רבקה
נכדו נתן בן חנה רבקה
נכדתו פריידא מלכה בת חנה רבקה
נכדו ישראל בן חנה רבקה
נכדתו רבקה בת אסתר
נכדתו שרה ברכה בת אסתר
נכדתו מלכה בת אסתר
נכדתו חנה בת אסתר
נכדו אברהם יהושע העשל בן אסתר
נכדו יוסף יצחק בן אסתר
נכדו נתן בן אסתר
נכדו שלמה בן אסתר
נכדו אברהם יהושע העשל בן צבי מרים
נכדתו חנה בת צבי מרים
נכדו משה מרדכי בן צבי מרים
נכדתו אסתר בת צבי מרים
נכדתו דבורה לאה בת צבי מרים